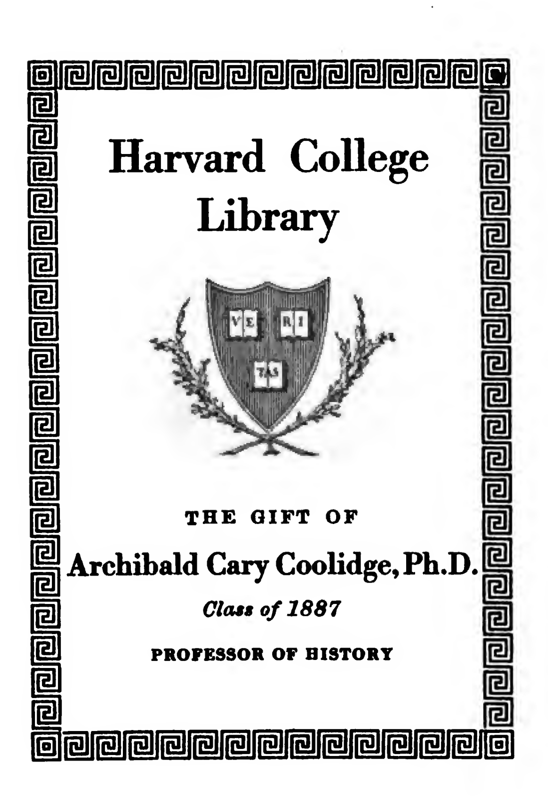
Harvard College
Library
VE RI TAS
THE GIFT OF
Archibald Cary Coolidge, Ph.D.
Class of 1887
PROFESSOR OF HISTORY

АРХЕОГРАФИЧЕСКІЙ СБОРНИКЪ

ДОКУМЕНТОВЪ

ОТНОСЯЩИХСЯ КЪ ИСТОРІИ СѢВЕРО-ЗАПАДНОЙ РУСИ

ИЗДАВАЕМЫЙ

ПРИ УПРАВЛЕНИИ ВИЛЕНСКАГО УЧЕБНАГО ОКРУГА.

ТОМЪ ДЕВЯТЫЙ.

ВИЛЬНА.

Печатня О. Блюмовича, на Рудницкой ул. въ д. Огинскаго № 202.

1870.

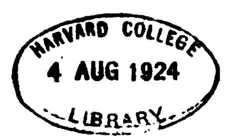

I. Девятый томъ Археографическаго Сборника вмѣщаетъ въ себѣ: Лѣтописи, или Хроники двухъ древнѣйшихъ, первоначально Православныхъ, а потомъ уніятскихъ, монастырей—Супрасльскаго и Коложскаго (Литовской епархіи). Мысль издать этотъ Сборникъ (монастырскій) принадлежитъ б. попечителю Виленскаго учебнаго округа И. П. Корнилову и возникла по поводу предпринятаго имъ въ 1867 г. художественно-литературнаго изданія памятниковъ Православной мѣстной старины. По его предложенію и при содѣйствіи б. ректора Литовской Семинаріи, нынѣ Ковенскаго Преосвященнаго Іосифа, извлечены были изъ богатаго архива Супрасльскаго монастыря документы и дѣла, на основаніи которыхъ печаталась обширная статья [1]) о Супр. монастырѣ арх. Модеста. Стараніемъ И. П. найдена была, затерявшаяся было, рукопись, подъ названіемъ: Chronika lawry Suprasłskiey, пересланная б. Супрасльскимъ настоятелемъ Кургановичемъ арх. Павлу, б. ректору Рижской семинаріи [2]). Эта рукопись состоитъ изъ 92 листовъ польскаго четкаго письма. При сличеніи ея съ черновыми извлеченіями изъ документовъ монастыря, хранящимися въ дѣлѣ подъ № 15 [3]), оказалось, что она составлена по этимъ извлеченіямъ. Многія извлеченія вошли въ нее дословно, или съ незначительными перемѣнами и при этомъ приведены въ хронологическій порядокъ. Кромѣ того въ нее вписаны: 1) многіе документы [4]); 2) нѣкоторыя свѣдѣнія и мнѣнія о мм.

1) Литовскія Епархіальныя Вѣдомости, №№ 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 19 за 1864 г., 3—5 за 1865, и въ нѣсколькихъ №№ 1866 г.; въ послѣднихъ, впрочемъ, разсказывается о Супрасльской епархіи и о Виленской главной семинаріи. Статья архимандрита Модеста вышла потомъ въ видѣ отдѣльнаго оттиска и составляетъ библіографическую рѣдкость. На основаніи же документовъ, принадлежащихъ архиву С. монастыря, г. Бобровскій въ своихъ „Матеріалахъ для географіи и статистики Россіи" составилъ историческую замѣтку (1023—1033) о С. монастырѣ, не вполнѣ согласную съ документами. Вотъ и всѣ болѣе подробныя извѣстія о С. монастырѣ. О С. монастырѣ попадаются еще бѣглыя замѣчанія у польскихъ библіографовъ Вишневскаго (въ VI и VIII т.), Іохера (I т.), у Балинскаго (III т.); въ Encyklopedya Powszechna (т. 24, 330, 331 стр.). Въ Матеріалахъ г. Бобровскаго можно читать о нынѣшнемъ видѣ церкви и монастыря,—о древней святынѣ, уцѣлѣвшей здѣсь (стр. 1030—31).

2) Вотъ отрывокъ письма б. настоятеля С. монастыря Кургановича къ Евстафію Піевичу Тишковичу отъ 18 Октября 1853 г. Mocno żałuję iż inney wiadomosci zakommunikować nie mogę, procz tey iaka się znayduie w inwentarzu klasztornym w 1829 roku spisanym i ta obiasnia tylko upadek drukarni Suprasłskiey *); szkoda że nie zwrócił mi opat y rektor Ryskiey seminarii x. Paweł Dobrochotow kroniki tuteyszego klasztoru, ktorą mu w minionym roku na iego rządanie posłałem. **)

3) Дѣло, заключающее краткія извлеченія изъ документовъ С. Благовѣщенскаго монастыря, начиная съ 1500 г.

4) Далеко не всѣ. Документы подъ №№ 4, 5, 22, 36, 72, вписаны русскимъ письмомъ, а подъ №№ 2, 3, 16, 17, 18, 34, 48, 49, 51—польскимъ.

*) Напечатана подъ № 124.

**) На рукописи Хроники на первыхъ листахъ написано: „изъ Супрасльскаго 2 класса монастыря, по отзыву о. ректора Рижской семинаріи архимандрита Павла отправлено по почтѣ въ правленіе оной семинаріи 1 Мая 1852 г.

Солтанѣ, Рутскомъ, Колендѣ, о положеніи уніи, заимствованныя изъ сочиненій іезуитовъ: Кояловича, Кулеши[5]) и уніята Дубовича [6]),—изъ брошюры «Св. унія,» изъ надгробныхъ рѣчей [7]); 3) мнѣнія, принадлежащія составителю Лѣтописи, объ отношеніи монастыря къ митрополиту,—о дѣйствіяхъ ктиторовъ въ монастырѣ и его имѣніяхъ.

Въ такомъ порядкѣ Супрасльская лѣтопись доведена до 1685 г. и обрывается на половинѣ продажной записи Ивана Олизаровича на двѣ нивы. Изъ лѣтописи видно, что составитель ея былъ монахъ С. монастыря [8]), горячо преданный его интересамъ, особенно независимости его отъ неумѣренныхъ ктиторскихъ притязаній, что онъ вступилъ въ эту обитель тогда, когда еще живы были старички монахи, помнившіе м. Жоховскаго (┼ 1693 г.) [9]), и писалъ лѣтопись предъ абсолютнымъ управленіемъ Ходкевичей въ монастырѣ [10]), т. е. предъ 1740—48 г. Можно думать [11]), что она составлена вице-викаріемъ монастыря Николаемъ Радкевичемъ, который, какъ очевидно изъ документовъ, составлялъ упомянутыя черновыя извлеченія.

Принимая за достовѣрное, что С. лѣтопись составлена по указаннымъ черновымъ извлеченіямъ, издатель IX т. счелъ себя въ правѣ привести эти извлеченія въ хронологическій порядокъ, вставить подъ соотвѣтствующіе годы документы и такимъ образомъ продолжить лѣтопись до 1747 г. Затѣмъ въ дѣлѣ подъ № 15 найдены еще извлеченія изъ С. актовъ, сдѣланныя въ 1785 г., въ хронологическомъ порядкѣ, для еп. Левинскаго, которыя дали возможность довести лѣтопись до 1785 г. Такимъ образомъ С. лѣтопись напечатана почти до конца XVIII в. Во всей лѣтописи и документахъ замѣтно главное стремленіе Супрасльскаго монастыря отстоять самобытное, независимое свое существованіе на началахъ выборнаго порядка и

---

5) Кояловича, Miscellanea rerum ecclesiasticarum in magno ducatu Litvaniae. Wilna 1650. Wiara prawosławna pismem swiętym, soborami, oycami swiętymi, mianowicie Greckiemi y historyą koscielną przez x. Iana Aloyzego Kuleszę societatis Iezu theologa obiasniona... r. 1704.

6) Hierarchia abo o zwierzchnosci w cerkwi Bożey... 1644.

7) о м. Колендѣ изъ проповѣди упомянутаго Кояловича, стр. 252, 253; объ Иванѣ Карлѣ Ходкевичѣ, стр. 97—107.

8) стр. 156.

9) стр. 20.

10) Tego roku opisuiąc dyaryusz, można rzeć, za przyszłych absolutnych Chodkiewiczowskich (rządow).. Такія rządy въ 1-й половинѣ XVIII в. могли быть только при Адамѣ Ходкевичѣ.

11) Вотъ данныя, на которыхъ основывается это мнѣніе. Бѣловая рукопись Лѣтописи доведена именно до того года, на которомъ въ черновыхъ извлеченіяхъ прекращаются перемарки и перечеркиванія; а такъ какъ между Лѣтописью и выписями существуетъ полнѣйшее согласіе и почти дословное тожество и такъ какъ въ черновыхъ извлеченіяхъ попадаются подъ 1739 г. такія выраженія: „объ этомъ нужно сдѣлать болѣе обстоятельное сообщеніе, когда придется на бѣло переписывать", или объ этомъ сдѣлать болѣе подробныя замѣчанія" (стр. 329); то безошибочно можно полагать, что Лѣтопись есть бѣловая рукопись черновыхъ извлеченій. Но черновыя извлеченія сдѣланы тѣмъ же лицемъ, которое составило опись С. типографіи при визитѣ 1729 г. (стр. 327), а на этой описи *), въ подлинникѣ хранящейся въ архивѣ монастыря, составитель названъ именемъ вицевикарія Николая Радкевича, того же Радкевича, который далъ свою подпись на соглашеніи съ Адамомъ Ходкевичемъ объ изъятіи С. монастыря. Если принять въ вниманіе то, что лѣтописецъ высказываетъ сочувствіе къ этому „изъятію" (стр. 20) и что онъ жилъ въ монастырѣ когда монахи, помнившіе м. Жоховскаго, были уже старцами; то, кажется, не останется сомнѣнія, что Николая Радкевича слѣдуетъ признать составителемъ Лѣтописи, или по крайней мѣрѣ ея черняка.

---

*) По недостатку времени и мѣста не могла быть напечатана. Она—дов. любопытный памятникъ того, какими русскими средствами располагала С. печатня.

самоуправленія, т. е. тѣхъ началахъ, которыя установлены были Православными создателями монастыря, и за которыя, далекій отъ всего Русскаго, уніатскій прелатъ Ясонъ Юноша Смогоржевскій, называетъ С. монастырь памятникомъ Русской славы [12]). Щедро надѣленный своими Православными создателями, С. монастырь безпрепятственно пользуется правами своего самобытнаго существованія, т. е. правомъ избирать себѣ архимандрита и правомъ самоуправленія, до временъ архим. Масальскаго, который вынужденъ былъ перейти въ унію. Съ его времени вторгаются въ управленіе монастыря олатинившіеся ктиторы, ему навязываютъ чиновно-іезуитскіе порядки—уніятскіе митрополиты и базиліане, а затѣмъ тѣ и другіе добиваются непосредственнаго управленія въ монастырѣ съ цѣлію кормиться богатыми его средствами. Несмотря на притѣсненія отъ ктиторовъ и митрополитовъ, на продѣлки базиліанъ, С. монастырь отстоялъ свое выборное начало и самоуправленіе до времени основанія въ немъ епархіальнаго управленія уже при Прусскомъ правительствѣ. Замѣчательно, что тогда именно монастырь проявлялъ особенно живую дѣятельность—печатаніемъ Русскихъ книгъ, содержаніемъ Русскихъ школъ, когда онъ могъ руководствоваться завѣтами Православныхъ своихъ ктиторовъ.

Документы Супр. монастыря, вошедшіе въ составъ IX т., можно раздѣлить на слѣдующія категоріи:

Благословенныя грамоты: а) на созиданіе монастыря и на его уставное благоустройство, № 1; б) на право его архимандриту употреблять митру № 28; в) грамота м. Рутскаго С. архимандриту на право судить и карать приходящихъ священниковъ, № 46, в) м. Корсака на управленіе Тыкотинскою приходскою церковью, № 51; г) булла Бенедикта XIV, на право свободнаго избиранія архимандрита изъ среди братіи, № 105.

Королевскіе привилеи, жалованныя и подтвердительныя грамоты, №№ 3, 6, 10, 11, 14, 17, 50, 66, 71, 117.

— *Позвы* и *письма*, №№ 21, 42, 48, 64, 75.

Уставы, завѣты, правила монастырскаго общежитія: а) указъ, данный монастырю первыми его ктиторами, № 6; б) завѣтъ, составленный во исправленіе монастырскихъ нестроеній сыновьями ктитора—Григоріемъ и Юріемъ Ходкевичами, въ которомъ къ *выборному* отъ братіи архимандриту постановлено *избирать* еще 6 помощниковъ въ управленіи, а ктиторы обязуются не вмѣшиваться въ управленіе и имѣнія, № 22; в) правила Іеронима Ходкевича, которыми архимандриту запрещается, безъ вѣдома ктитора, принимать монаховъ и узаконяется, чтобы личба доходовъ и разходовъ чинилась урядникомъ предъ слугою ктиторскимъ, № 36; г) уставъ Христофора Ходкевича, вполнѣ подчинившій монастырь ктиторскому управленію, особенно съ имущественной стороны [13]), № 37; д) уставъ общежитія м. Рутскаго, по которому монастырь преобразуется по образу монастырей устроеннаго имъ базиліанскаго ордена; въ помощь архимандриту онъ *назначаетъ* намѣстника и совѣтниковъ (консульторовъ); установляетъ періодическія визитаціи митрополичьи, при чемъ митрополиту предоставляется право давать

12) См. стр. 353.
13) Подробнѣе см. въ процессѣ м. Рутскаго съ Хр. Ходкевичемъ.

разрѣшенія на доживотья и привилеи, № 48,—е) на основаніи этого устава, м. Жоховскій *назначаетъ* намѣстника и консульторовъ, № 77 и ж) при м. Шептицкомъ, еп. Горбацкій вводитъ въ монастырь порядки латинскіе, № 115.

Фундушевыя записи: а) С. монастырю, № 2, 4; б) на Варшавскую его резиденцію, № 100, 110; в) на Кузницкій монастырь, подчиненный Супраслю, № 104.

Дарственныя и продажныя записи, №№ 79, 18, 29, 33, 53.

Договоры, сдѣлки, условія и квиты (экономическія), №№ 13, 16, 19, 32, 54, 94.

Описи имущества и земель, №№ 20, 59, 67, 68, 73, 75.

Завѣщаніе, № 23.

Документы, объясняющіе: а) *отношенія ктиторовъ къ монастырю:* а) ктиторы хранятъ здѣсь свои фамильные документы, № 26, даютъ презенты на управленіе монастыремъ, №№ 56, 80, обозрѣваютъ монастырь, № 27, защищаютъ монастырскихъ крестьянъ, № 15, 31, раздаютъ монастырскія земли и распоряжаются имѣніями, грабятъ монастырское имущество, № 33, 34, 36, 55, 57, 58, 61, 62, 66. Особеннаго вниманія заслуживаетъ процессъ уніатскаго митрополита Рутскаго съ Христофоромъ Ходкевичемъ о вмѣшательствѣ ктитора въ управленіе монастыря: дѣло это рѣшалось въ земскомъ, гродскомъ и трибунальномъ судахъ, и всѣ они старались подъ благовидными предлогами отклонить отъ себя окончательное по нему рѣшеніе, такъ что оно поступило на судъ короля и кончилось мировымъ соглашеніемъ въ нунціатурѣ, №№ 37—45. Ктиторы получаютъ въ займы деньги, № 76, — поддерживаютъ монастырское такъ называемое «изъятіе», или независимость отъ базиліанскаго ордена, и свободу избранія настоятеля противъ митрополитовъ, №№ 93 [14]), 102, 103, 109, 112, по лѣтописи стр. 385—390, и на счетъ монастыря награждаютъ своихъ кліентовъ— дѣло о Маковецкомъ, № 121.

б) *Отношенія митрополитовъ и епископовъ къ монастырю:* они добиваются званія архимандрита С. монастыря и права распоряжаться монастырскими имуществами и разоряютъ ихъ, стр. 251—253,—мѣшаютъ избранію архимандрита изъ среды братіи и стараются посадить на архимандріи своихъ людей,— процессъ м. Жоховскаго, № 78—92; стр. 327, 329, 377—390 [15]);—живутъ на кормленіи монастырскомъ, № 111.

в) *Поползновенія:* а) базиліанскаго ордена подчинить монастырь своему управленію, №№ 106—108, 113; б), латинскихъ ксендзовъ на монастырскіе фундуши, № 52, 65; стр. 165, 179, 180, 337, 339.

г) *Положеніе монастырской печатни,* №№ 95, 98, 99, 118, 124.

д) *Пожертвованія монастыря* на *«народовую справу»,* №№ 119, 120.

II. На правомъ и высокомъ берегу рѣки Нѣмана, при впаденіи въ нее рѣчки Городничанки, на западной окраинѣ Гродны, стоятъ развалины древней Колож-

14) Это любопытнѣйшій образчикъ того, какъ ополяченные магнатскіе прислужники и латин. монахи обращались съ высшими уніатскими іерархами.

15) Этотъ любопытный процессъ, поднявшій всю Римскую курію, только упомянутъ въ статьѣ Лит. Еп. Вѣдомостей, такъ какъ авторъ ея почему то держитъ сторону уніатскихъ митрополитовъ, или какъ онъ ихъ называетъ, „святителей."

своей церкви, составляющей древнѣйшій памятникъ Православія въ здѣшнемъ краѣ. Съ точностію неизвѣстно, когда и кѣмъ построена эта церковь. Можно предполагать, что она построена при Борисѣ и Глѣбѣ, дѣтяхъ Всеволода Давидовича, зятя Мономахова, державшаго Городенъ; Глѣбъ кн. Городненскій жилъ еще въ 1167 г.;—своею архитектурою, матеріаломъ, изъ котораго построена, она напоминаетъ XII-е столѣтіе [16]).

Церковь получила названіе *Коложской* отъ мѣстности Коложи, на которой она стоитъ. Великій князь Витовтъ, отнявъ въ 1405 году у Псковитянъ пригородъ «Коложе» [17]), переселилъ оттуда въ Литву 11,000 плѣнныхъ Псковитянъ и поселилъ ихъ около Городна. Есть преданіе, что на первыхъ порахъ они поселились именно возлѣ архимандріи и церкви св. Бориса и Глѣба и, въ воспоминаніе о своей родинѣ, мѣстность эту назвали Коложею.

Богослуженіе въ ней совершалось до 1845, когда, вслѣдствіе образованія значительныхъ трещинъ въ ея южной и западной стѣнахъ отъ обвала горы, принуждены были прекратить въ ней Богослуженіе.

Въ 1854 году, церковь Борисо-Глѣбскаго монастыря переведена въ самый городъ, въ заштатный монастырь монахинь бернардинокъ, гдѣ, 3 Октября того года, вновь устроенная церковь освящена во имя св. Бориса и Глѣба, отъ древняго же храма на Коложѣ остались развалины [18]).

---

16) Полное собраніе Русс. Лѣт. т. II гг. 6640, 6649 и 6676. Кульчинскій (стр. 409) относитъ основаніе К. церкви къ XII в., или ко времени основанія Полоцкой соборной церкви св. Спаса. Въ дѣлѣ Литов. Консисторіи о Гродненской Борисоглѣбской церкви—въ предложеніи св. Синода 1859 г. Коложской церкви дается семь столѣтій существованія и строеніе ея приписывается внукамъ Ярослава 1-го.

17) Собр. Рус. Лѣт. т. III, Новогородская Лѣтопись, годъ 6913.

18) Уже въ 1842 г. настоятель Гродненскаго Борисоглѣбскаго монастыря доносилъ Епарх. начальству, что Коложская церковь находится въ опасности, такъ какъ песчаная гора подъ нею отъ дождей и ключей обваливается, отчего въ стѣнахъ церкви дѣлаются все большія трещины. Церковь приказано было запечатать, что, однако не было исполнено, такъ какъ нашли еще возможность продолжать въ ней богослуженіе. Для поддержки церкви, тогда почти единственной въ Городнѣ, въ 1843 г. епарх. начальство поручало своему архитектору осмотрѣть ея положеніе и, по его донесенію, что церковь можно поддержать планировкою берега, просило у св. Синода 1 т. руб. на эту работу. Когда деньги были присланы, оказалось въ 1844 г. что вслѣдствіе новыхъ обваловъ горы, трещины въ церкви увеличились и по новой смѣтѣ еп. архитектора на ея поддержаніе понадобилось уже 8 т. руб. Еп. начальство недоумѣвало, стоитъ ли жертвовать столь важною суммою на сомнительное укрѣпленіе горы. Въ 1845 г. обвалъ ея дошелъ до южной стѣны церкви, такъ что нашли нужнымъ прекратить въ ней богослуженіе. Между тѣмъ переписка епарх. начальства съ гражданскими властями о передачѣ въ его распоряженіе зданій упраздненнаго монастыря Бернардинокъ, въ которыя предполагалось перенести Борисоглѣбскій монастырь, на 10 почти лѣтъ отвлекла вниманіе отъ К. церкви, такъ что 1-го Апрѣля 1853 г. южная стѣна этого драгоцѣннаго памятника древнѣйшаго русскаго зодчества до праваго клироса и половина западной съ потолкомъ рухнули въ р. Нѣманъ и увлекли за собою и кришу. Послѣ этой катастрофы монастырь и церковь Борисоглѣбскіе перенесены были въ зданіе по бернардинскаго монастыря, а предположеніе о поддержкѣ Коложской церкви еп. начальствомъ было оставлено, такъ какъ у него была уже надежная церковь; почему на запросъ св. Синода, вслѣдствіе возбужденнаго въ Виленскомъ Генералъ-Губернаторствѣ Министерствомъ путей сообщенія и пуб. зданій вопроса о томъ, что „справедливо былобы обратить вниманіе на сохраненіе зданія церкви, основанной въ XII в. внуками Ярослава, по единственности такой Православной древности въ Литвѣ“, на что составленъ былъ и проэктъ со смѣтою на 7 т. руб., еп. начальство отвѣчало, что „церковь эта не заслуживаетъ такихъ издержекъ на исправленіе“. Между тѣмъ, по поводу всеподданѣйшаго отчета 1855 г. Гродненскаго губернатора, въ которомъ испрашивалось 6 т. р. на укрѣпленіе берега р. Нѣмана подъ Коложскою церковью, Государь Императоръ соизволилъ написать: „въ какомъ положеніи это дѣло“, и св. Синодъ, имѣя это въ виду, равно какъ усматривая, что зданіе Коложской церкви, существующее болѣе семи столѣтій, обратило на себя вниманіе въ Бозѣ почившаго Государя Николая 1-го, постановилъ: отпустить 7 т. руб. Но

Изъ инвентаря архимандрита Кульчинскаго видно, что въ 1738 году церковь имѣла еще прочную гонтовую крышу и три башни, одну на срединѣ и двѣ по бокамъ. Въ настоящее время нѣтъ ни башни ни крыши, ни сводовъ. Уцѣлѣли: престольная [19]) часть съ полукупольными сводами, сѣверная продольная стѣна [20]), часть западной, въ которой была главная входная дверь, и два столба [21]) внутри церкви, поддерживавшіе ея своды. Обрушилась южная продольная стѣна до престольной части и часть западной.

Съ наружной стороны, внизу стѣнъ вдѣланы большіе камни разнаго рода и цвѣта; выше—выложены кресты изъ желтыхъ и зеленыхъ поливныхъ изразцовъ.

въ Главномъ управленіи Министерства путей сообщенія и пр. тогдаже было исчислено на возобновленіе церкви около 8 т. и на укрѣпленіе берега свыше 9 т. р.; почему св. Синодъ въ 1863 г. къ 7 т. присовокупилъ еще около 3 т. р., каковая сумма отпущена была еп. начальству, съ тѣмъ, чтобы оно позаботилось пріискать такого ревнителя Прав. храмовъ, который принялъбы на себя всю работу за 10 т. Нашелся такой ревнитель, запросившій 12 т.; недостающіе 2 т. дозволено было собрать через публикацію въ вѣдомостяхъ, такъ какъ своихъ денегъ еп. начальство не нашло возможнымъ отпустить, потому между прочимъ, что, кромѣ древности, оно не видѣло весьма побудительныхъ причинъ возстановлять Коложскую церковь. Составлены были проэкты работъ, заключенъ контрактъ съ ревнителемъ, назначена строительная коммиссія, явились пожертвованія. Работы начались въ 1864 г.; но чрезъ годъ въ 1865 г. техники по порученію Гродненскаго губернатора осматривали работу ревнителя и нашли ее недостаточною и уже попорченною и составили актъ и новый проэктъ работы. Генералъ-губернаторъ Ф. Кауфманъ всѣ эти данныя препроводилъ къ еп. начальству, изъявляя желаніе содѣйствовать правильному сооруженію Коложской церкви, если работы переданы будутъ въ Гродненскій церковно-строительный Комитетъ. Епарх. начальство согласилось на это, предваряя, что изъ 10 т. у него ничего не останется на новыя работы. На этомъ дѣло и остановилось. Коложская церковь остается доселѣ въ развалинахъ.

19) Престольная часть состоитъ изъ трехъ соединенныхъ между собою закругленныхъ частей; длина боковыхъ закругленій 5½ арш., длина главнаго или средняго—нѣсколько больше. Въ среднемъ или главномъ престольномъ закругленіи 3 окна; среднее изъ нихъ заложено снизу до половины старымъ кирпичемъ; два боковыя окна въ этомъ же закругленіи тоже уцѣлѣли до половины, верхнія ихъ части и перемычки устроены изъ новаго кирпича. Въ боковомъ сѣверномъ закругленіи находится два окна и оба заложены, только въ лежащемъ ближе къ главному закругленію оставлено маленькое окно, въ родѣ слуховаго. На соединеніи сѣвернаго закругленія съ продольною сѣверною стѣною находилось тоже окно, которое заложено наглухо новымъ кирпичемъ. Въ южномъ закругленіи тоже два окна, оба заложены—сверху новымъ, внизу старымъ кирпичемъ. Надъ окнами въ боковыхъ закругленіяхъ сохранились, надъ перемычками, карнизы изъ кирпича, поставленнаго на ребро, въ концентрическомъ направленіи съ перемычками; карнизы эти, или сандрики, не вездѣ одинаково сохранились. Въ простѣнкахъ между оконъ, во всѣхъ трехъ закругленіяхъ, вдѣланы въ стѣны кресты изъ поливныхъ разноцвѣтныхъ кирпичей. Своды уцѣлѣли только въ престольной части — полукупольныя, въ остальной же части не сохранилось слѣдовъ ни сводовъ, ни потолка. Вообще уцѣлѣла вся престольная часть, съ тѣми узкими боковыми проходами, о которыхъ говорится и въ инвентарѣ Кульчинскаго, стр. 411.

20) Длина уцѣлѣвшей сѣверной продольной стѣны до закругленій, или до престольной части, 20 аршинъ; высота стѣнъ 12 аршинъ. Верхняя часть кругомъ, въ уцѣлѣвшихъ стѣнахъ, надстроена аршина на 3 по высотѣ изъ новаго кирпича и оштукатурена, кромѣ престольныхъ частей. Въ сѣверной стѣнѣ два окна, расположены въ верхней части стѣны. Нужно думать, что по симметріи и въ южной стѣнѣ существовали два окна. Въ сѣверной стѣнѣ уцѣлѣли слѣды старой двери, съ правильною полукруглою перемычкой. Въ позднѣйшее время старая дверь съ боковъ и сверху заложена новымъ кирпичемъ и въ просвѣтѣ устроена дверь меньшихъ размѣровъ, существующая до настоящаго времени; вся новая кладка въ просвѣтѣ старой двери оштукатурена. Въ уцѣлѣвшей части западной стѣны видны слѣды большой двери и часть пяты перемычки. Въ стѣнѣ у двери сохранилось углубленіе, куда всовывался запоръ.

21) Столбы, по срединѣ церкви, имѣютъ въ діаметрѣ по 1 арш. 10 верш., разстояніемъ одинъ отъ другаго 5 арш. 13 верш., отъ продольныхъ же стѣнъ по 3 аршина. Толщина стѣнъ, не считая выступовъ, то есть пилястръ, 1 арш. 12 вер.; пилястры выступаютъ изъ стѣны на 6 верш. толщина пилястръ соотвѣтствуетъ діаметру столбовъ, противъ которыхъ они расположены.

Внутри церкви въ стѣнахъ существуютъ пустоты, въ которыя вдѣланы глиняные кувшины, или голосники [22]).

Площадь внутренняго помѣщенія церкви, не считая престольныхъ частей, имѣетъ около **301** квадр. арш. Ширина церкви **15** арш. **1** верш., а длина **20** аршинъ.

Кирпичъ отличается необыкновенною прочностію и твердостію [23]).

Рукопись, въ которой помѣщены Коложскій инвентарь и хроника, принадлежитъ Виленской пуб. библіотекѣ. Инвентарь и хроника Коложскаго монастыря составлены на польскомъ языкѣ Кульчинскимъ, извѣстнымъ уніятскимъ писателемъ [24]). Хроника составлена въ такомъ видѣ, какъ и С. лѣтопись; въ нее вошли нѣкоторые документы, какіе автору удалось разобрать. Большая часть ихъ напечатана въ актахъ Виленской коммиссіи, въ т. I. А семь №№ 1, 3, 4, 5, 6, 7 и 8 появляются въ печати въ первый разъ. Коложскій монастырь, знаменитый древностію и устройствомъ своей церкви, въ свое время получилъ право выборнаго самоуправленія и богатый фундушъ. Но не имѣя такихъ сильныхъ покровителей, какими были Ходкевичи для Супрасля, Коложскій монастырь переходилъ отъ одного свѣтскаго покровителя къ другому, имѣнія его расхищались, братія была нерѣдко разгоняема, бѣдность и раззореніе бывали такъ вопіющи (особенно во время уніи), что на покупку хлѣба нужно было продавать св. ча-

---

22) *Голосники.* Горшки, или голосники, расположены во внутренней сторонѣ стѣны горизонтальными рядами въ шахматномъ порядкѣ, въ разстояніи одинъ отъ другого на 7 верш., горизонтальные же ряды отстоятъ одинъ отъ другаго на $7\frac{1}{2}$ верш. Голосники сохранились только въ стѣнахъ первоначальной кладки, въ позднѣйшей же надстройкѣ ихъ не имѣется.

Существованіе въ Коложской церки голосниковъ указываетъ на глубокую ея древность. Употребленіе голосниковъ, или *звуковыхъ сосудовъ,* съ акустическою цѣлію, при сооруженіяхъ церквей, принадлежитъ Грекамъ. Въ Россію перешелъ обычай этотъ, вмѣстѣ съ христіанствомъ, изъ Византіи. Остались слѣды существованія голосниковъ въ соборахъ Кіево-Софійскомъ, Черниговскомъ и Софійско-Новгородскомъ и въ нѣкоторыхъ другихъ древнихъ Русскихъ церквахъ. Въ Москвѣ при разломкѣ въ 1838 году кремлевскаго дворца, въ сводахъ найдены были овальные горшки *).

Нигдѣ, однако, не сохранились въ такой цѣлости и въ такомъ количествѣ голосники, какъ въ развалинахъ Коложской церкви. Она вся усѣяна голосниками, вся испещрена ихъ горлышками. Не только стѣны, но, конечно, и своды церкви имѣли множество голосниковъ; даже въ узкихъ проходахъ, устроенныхъ въ стѣнѣ по обѣимъ сторонамъ престольной части, голосники находятся въ подступенкахъ узкой кирпичной лѣстницы. Коложскіе голосники по величинѣ—двухъ родовъ: 1.) Толщина стѣны въ горлышкѣ 2 линіи или 0,11 вершка; толщина дна 3 линіи или 0,17 вершка; глубина его внутри 19 дюймовъ; вышина 19 дюйм. и 3 линіи; вышина горлышка 6 дюйм.; окружность брюшка въ самомъ широкомъ мѣстѣ 33 дюйма и 6 линій, слѣдовательно діаметръ брюшка 10 дюймовъ и 6 линій; діаметръ отверстія въ горлышкѣ 2 дюйма и 7 линій; діаметръ дна 5 дюйм. и 4 линіи. II.) Толщина стѣны въ горлышкѣ 3 линіи; глубина внутри 16 дюйм. и 3 линіи; вышина горлышка 6 дюйм.; окружность въ самомъ широкомъ мѣстѣ 28 дюймовъ и 3 линіи, по этому діаметръ брюшка 9,02 дюйма; діаметръ отверстія въ горлышкѣ 2 дюйма 7 линій; діаметръ дна 4 дюйма и 4 линіи.

При сравненіи Коложскихъ голосниковъ съ найденными въ другихъ мѣстахъ оказывается, что напр. Новогородскіе имѣли $8\frac{1}{2}$ вершк. глубины, а діаметръ брюшка $5\frac{1}{2}$ верш., слѣдовательно меньше Коложскаго на полтора вершка, а діаметръ брюшка меньше на $\frac{1}{2}$ вершка и 5 линій; за то въ Новогородскомъ діаметръ горлышка имѣлъ три верш., а въ Коложскомъ только 1,5 вершка. Даже такъ называемые большіе Московскіе горшки имѣли не болѣе $9\frac{1}{2}$ верш. вышины, т. е. менѣе Коложскаго $2\frac{1}{2}$ верш. Коложскіе горшки изъ темнокрасной глины, отлично обожжены и имѣютъ высокій тонъ звука.

23) Имѣетъ $6\frac{1}{2}$ верш. длины, 4 верш. ширины и $\frac{7}{8}$ верш. толщины.

24) Капитальное его сочиненіе, на которое онъ ссылается въ хроникѣ, извѣстно подъ заглавіемъ: Specimen ecclesiae Ruthenae ab origine susceptu fidei ad nostra usque tempora и пр. Romae 1733.

*) Извѣс. Имп. Арх. Общ., вып. 2 т. VII. 1861.—Русск. старина въ памят. церк. и гражд. зодчества, годъ 2-й стр. 5. Свѣдѣнія о положеніи развалинъ Коложской церкви взяты изъ рукописи, доставленной въ учебный округъ Е. Лопушинскимъ.

ши, а смотрѣніе за цѣлостію и благоустройствомъ церковнаго зданія поручалось, за недостаткомъ монаховъ, еврею.

Средства на изданіе IX т даны г. Попечителемъ Виленскаго Учебнаго Округа Николаемъ Александровичемъ Сергіевскимъ.

Обѣ лѣтописи, всѣ польскіе и нѣкоторые латинскіе документы переведены на Русскій языкъ. Въ концѣ тома приложены: А) Поминникъ С. монастыря, Б) указатель книгъ, напечатанныхъ въ С. монастырской печатнѣ, и В) алфавитный указатель именъ лицъ и мѣстъ, встрѣчающихся въ IX т.

Изданіемъ IX т. и переводомъ завѣдывалъ учитель Литовской Семинаріи *Андрей Демьяновичъ*.

KRONIKA ŁAWRY SUPRASLSKIEY.

ЛѢТОПИСЬ СУПРАСЛЬСКОЙ ЛАВРЫ.

Albo Dzieie zebrane ex Archivo y z rożnych tradycij tego przeswietnego monastyra czyli lawry, ufondowaney przez fundatorow sławney y wielkiey pamięci Jozefa Sołtana, metropolite całey Rusi, y Aleksandra Iwanowicza Chotkewicza, woiewodę Nowogrodzkiego, y marszałka wielkiego w. x. Lit.

Naywprzod roku 1498 w Grodku tę lawre albo monastyr fundować zaczął p. m. Alexander Chotkiewicz woiewoda Nowogrodzki y marszałek wielki w. x. Lit. w dobrach swoich dziedzicznych ztąd o mil cztery, y tam na pierwszym tym funduszu osadził był zakonnikow z. s. Bazylego W. żadnych jeszcze nie czyniąc im zapisow, i pierwszy był superior albo hegumen Paphnutiusz Siehen. A gdy się tę mieysce w lat dwie nie-

Или дѣянія, извлеченныя изъ архива и изъ разныхъ преданій этого знаменитѣйшаго монастыря, или Лавры, основаннаго ктиторами достопамятными Іосифомъ Солтаномъ, митрополитомъ всея Руси и Александромъ Ивановичемъ Ходкевичемъ, воеводою Новогородскимъ и маршаломъ в. к. Литовскаго. И прежде всего въ 1498 г. блаженной памяти Александръ Ходкевичъ, воевода Новогородскій и великій маршалъ в. к. Литовскаго началъ строитѣ въ своихъ вотчинныхъ владѣніяхъ въ Городкѣ — въ четырехъ миляхъ отсюда [1]) и здѣсь на первомъ фундушѣ помѣстилъ было монаховъ по чину Василія В., не дѣлая еще никакихъ записей, и первымъ начальникомъ или игуменомъ былъ Пафну-

1) Т. е. Супрасля, или въ 28 верстахъ; Городокъ нынѣ мѣстечко въ Бѣлостокскомъ уѣздѣ.

podobało zakonnikom (jako pisze w *kronice* swoiey *Dubowicz* archymandryta *Dermanski*, ktorą miał u siebie p. m. x. Kaszyc bazylian provintiae Lithuanae) prosili fundatora, aby na innym spokoynieyszym mieyscu ich ufundował. Ten pan świątobliwy, pozwolił im onego samym upatrywać, y obrać. A tak już maiąc na to od fundatora konsens, zrobili krzyż drewniany, i puścili z Grodka rzeką Supraslem, tą intencyą, gdzie na ktorem mieyscu stanie, tym się mieli kontentować. Jakoż z prowidencij Pana Boga na tak pięknym, spokoynym y pożytecznym mieyscu nazywaiącym się Hrudzie w puszczy Błudowskiey, dziedzicznych dobrach tegoż fundatora pomieniony krzyż przy brzegu rzeki Suprasla znalazszy, oznaymili fundatorowi, ktory przeniozszy z Grodka zaczął fundować. Roku 1500 Pafnucyusz Siehen pierwszy hegumen albo archymandryta lawry Supraslskiey przeniosł się za wolo fundatora na ten ostrow między dwuma strumieniami rzeczek Grabowki i Berezowki sytuowany, cum communitate sua. Gdzie ten pan pobożny mieysce tę swięte mocno y nieporuszenie ufundował. Wybudowaną na początku cerkiew niewielką pod imieniem S. Jana Ewangelisty i poswięcił ją Jozef Sołtan metropolita. Cele dla zakonnikow także musiały bydź pobudowane, lecz o nich żadney wiadomości antecessorowie nasi niezostawili, gdzie y na iakim mieyscu, refektarz że był pobudowany—iest nanotowano, ale także w ktorem mieyscu—nie napisano. Za tegoż Pafnucyusza hegumena albo archymandryty, zaczął się kathalog pisać w Bogu zeszłych oycow y braci tego miejsca, tudzież y rożne domy, rożnego stanu zaczęły się wpisywać, aby przy panagiach odprawujących się codziennie, po iutrzni y niesporze, zawsze byli przypominani, y polecani Panu Bogu.

тій Сѣгень. Когда-же въ теченіи двухъ лѣтъ это мѣсто не понравилось [1]) монахамъ (какъ пишетъ Дубовичъ, архимандритъ Дерманскій, въ своей лѣтописи, которую имѣлъ у себя блаженной памяти о. Кашицъ, базиліанъ Литовской провинціи), то они просили ктитора, поселить ихъ въ другомъ, болѣе спокойномъ мѣстѣ. Этотъ благочестивый господинъ позволилъ имъ самимъ осматривать и избрать таковое. И такъ имѣя уже согласіе ктитора, братія сдѣлали деревянный крестъ и пустили его изъ Городка по р. Супрасли—съ тою мыслію, что тѣмъ мѣстомъ, гдѣ онъ остановится, они будутъ довольствоваться. По устроенію Божественнаго Промысла, они нашли крестъ у берега рѣки Супрасли на прекрасномъ, спокойномъ и пригодномъ мѣстѣ, которое называется Грудомъ въ Блудовской пущи, въ вотчинныхъ владѣніяхъ того-же ктитора, которому и объявили объ этомъ. Онъ перенесъ (монастырь) изъ Городка и сталъ его созидать. Въ 1500 году Пафнутій Сѣгень, первый игуменъ или архимандритъ Супрасльскаго монастыря, по волѣ ктитора, переселился съ братіею на островъ, расположенный между рѣчками Грабовкою и Березовкою. Здѣсь этотъ благочестивый господинъ положилъ основаніе монастырю—твердое и нерушимое. Церковь, первоначально построенную, небольщую, во имя Іоанна Евангелиста освятилъ Іосифъ Солтанъ, митрополитъ. Построены были, вѣроятно, и келіи для братіи, но наши предшественники не оставили никакихъ свѣдѣній о томъ, гдѣ и на какомъ мѣстѣ; замѣчено только, что построена была трапеза; но въ какомъ

1) По другому извѣстію, находящемуся въ рукописи: Traditio de translationc fratrum religiosorum Grodeco Supraslum, монахи не могли снести строгости перваго монастырскаго устава и ушли въ Кіевъ и другія мѣста, сверхъ того монастырскому житію въ городкѣ мѣтало и то, что подлѣ монастыря былъ замокъ А. И. Ходкевича съ сустами міра, л. 6. Дѣло Супрасльскаго монастыря N. 1.

Roku 1503 zaczęto cerkiew murować wielką za tegoż hegumena Pafnucyusza Siehenia. Długo ją murowaną,—niezostawiono o tym wiadomości. Aleksander Chodkiewicz lubo mieysce dał na ufundowanie monastyra tego y pozwolił pomienionemu hegumenowi z bracią zakonną fundować się szczęśliwie, jednak jeszcze żadnych nieczynił tey swiętey lawrze funduszowych zapisow.

мѣстѣ—тоже не написано. При томъ же Пафнутіи, игуменѣ или архимандритѣ, начали писать каталогъ [1]) въ Бозѣ почившихъ отцевъ и братій монастыря. Въ тотъ-же каталогъ стали вписываться и разныя семейства разнаго званія, съ тѣмъ, чтобы ихъ поминали на панагіяхъ [2]), отправлявшихся ежедневно послѣ утрени и вечерни. Въ 1503 году при томъ-же игуменѣ Пафнутіи Сѣгенѣ начали строить каменную великую церковь. Какъ долго ее строили,—объ этомъ извѣстій не сохранилось. Александръ Ходкевичъ хотя и далъ мѣсто на построеніе монастыря и дозволилъ упомянутому игумену и братіи монашествующей благополучно устроиваться, но еще не сдѣлалъ никакихъ фундушевыхъ записей въ пользу этой святой обители.

1.

1505. Копія благословенной грамоты Іоакима, патріарха Константинопольскаго, Александру Ходкевичу, на построеніе Супрасльскаго Благовѣщенскаго монастыря.

П. Іоакимъ благословляетъ ктиторовъ Ал. Ходкевича и м. Солтана и воздвигнутый ими монастырь; предписываетъ монахамъ поминать ктиторовъ и подчиняться уставу монастырскому, т. е. избирать игумена изъ своей среды, не употреблять горячихъ напитковъ, соблюдать общежитіе и имѣть выборнаго казначея.

Joachimus, Dei misericordia, archiepiscopus Carogrodensis, Novae Romae et Aecumeniensis Patriarcha etc. etc. etc.

Quoaniam celebris rex Poloniae magnusque dux Lithuaniae in suis literis demonstravit nobis nostraeque humilitati tanquam marschalcus ipsius tenutae s. fidei christianae fidelis et celebris dominus Alexander filius domini Joannis Chodkevicius pro-

Іоакимъ, Божіею милостію архіепископъ Константинопольскій, Новаго Рима и Вселенскій патріархъ и пр. и пр. и пр.

Поелику знаменитый король польскій и великій князь Литовскій въ своемъ письмѣ извѣстилъ насъ, что маршалокъ его державы, правовѣрный и знаменитый господинъ Александръ Ивановичъ Ходкевичъ основалъ и построилъ на соб-

1) Т. е. Помянникъ, или Суботникъ, который будетъ помѣщенъ въ особомъ приложеніи при IX т.

2) Такъ названы заупокойныя Литіи, на которыхъ нѣсколько разъ поется стихъ Святый Боже, Пресвятая Троица и пр., или Panagia.

priis posessionibus, de proprio thesauro in suo proprio patrimonio et heraeditate in sylvis Bludoviensibus ad littus fluvii *Suprasl* ab ipsis fundamentis erexisse, aedificavisse illustre honorefficentissimumque monasterium sub titulo Purissimae et Beatissimae Virginis Mariae Deiparae. Quia vero commemoravit nobis in literis suis ille fideliter credens dominus Alexander, se ab ipsis fundamentis aedificasse illam celeberrimam ecclesiam magnis impensis sui patrimonii, providisseque rationem et modum perpetuae hujus ecclesiae durationis nec non habitantibus ad eam vitae sustentandae, in honorem et gloriam Christi, Domini et Dei nostri, parentum vero majorumque in perpetuam memoriam, quandoquidem est collator. Hac in parte videns nostra humilitas ejus intimum cordis amorem erga Deum ratione erectionis et fundationis hujus s. caenobii de propriis bonis, thesauro, propriisque laboribus, benedicimus collatores D. Alexandrum et episcopum Smolenscensem Josephum et labores ipsorum. Sit oratio illorum perfecta in Deum et misericordia Dei semper maneat super illos in praesentia et futura tempora. Deinde. Illud Caenobium benedicimus et sanctificamus illud gratia S. Spiritus, statuta, leges, regulas, officium instituimus immobiliter perpetuo in omnibus nunc existentibus et futuris. Ac prima mandamus, ut semper fiat incessabilis commemoratio collatorum, ut bebenedicantur D-nus Alexander cum episcopo Josepho. Item mandamus illis, qui in hoc monasterio reperiuntur devoti religiosi fratres quatenum e medio sui inveniant fratrem dignum ihumenatu, alias superioratu, nec aliunde foris, qui sciat pascere oves spirituales custodire, attendere eclesiae Dei juxta scripturas Dei, juxta receptam institutionem hujus S. Caenobii. Jntus vero hujus monasterii religiosi non bibent mulsum et cerevisiam, nec ullum potum inaebriantem; quicunque autem volet bi-

ственныя средства въ своей наслѣдственной отчинѣ въ Блудовскихъ лѣсахъ, на берегу рѣки Супрасли, славный и досточтеннѣйшій монастырь въ честь честнѣйшей и блаженнѣйшей Дѣвы Маріи, Богородицы; и такъ какъ этотъ правовѣрный господинъ Александръ упомянулъ въ своемъ письмѣ, что онъ основалъ и построилъ эту знаменитую церковь съ большими издержками своего наслѣдства и обеспечилъ средства и способъ существованія ея на вѣчныя времена, равно и средства для жизни обитателей при ней, въ честь и славу Господа и Бога нашего I. Христа, на вѣчное поминовеніе родителей и предковъ его, какъ ктитора, то наше смиреніе, видя его глубокую и сердечную любовь къ Богу въ дѣлѣ основанія и устройства на собственныя средства и своими трудами этой святой обители, благословляемъ ктиторовъ ея Г. Александра и Смоленскаго епископа Іосифа и труды ихъ. Да будетъ молитва ихъ благопоспѣшна предъ Богомъ, да пребываетъ съ ними выну милость Божія отъ нынѣ и до вѣка. Благословляемъ и освящаемъ благодатію св. Духа и обитель сію, утверждаемъ постановленія, законы, правила и уставъ—непоколебимо и на вѣчныя времена во всѣхъ подробностяхъ, нынѣ существующихъ и будущихъ. И первѣе всего повелѣваемъ, дабы всегда и непрестанно поминаемы были ктиторы, дабы ублажить г. Александра и епископа Іосифа. Далѣе. Повелѣваемъ всѣмъ, принявшимъ обѣтъ братіямъ, которые обрѣтаются въ семъ монастырѣ, да избираютъ не отвнѣ, а изъ среды своей, брата, достойнаго игуменства, или начальствованія, который умѣлъ-бы пасти и охранять овецъ духовныхъ, прилежать къ церкви Божіей по Божественному Писанію и по принятому въ сей св. обители уставу. Въ

bere, talis fermento et aquo utatur ne aebrius habaet intellectum ad Divina distractum. Sine voluntate ihumeni et fratrum omnium, religiosi e monasterio foras non exeant. Quicunque autem transgredi haec nostra praecepta ausus fuerit, abalienetur, et anathema illi sit. Mandamus item, ut purissima sit communis habitatio ipsorum juxta scripturas Dei. Nullus item religiosus suscipiat pecuniam nec ullam rem quae esset supervacanea. Sed haec omnia in manibus et potestate thesaurarii ecclesiastici sunto, quem ihumen assignabit et fratres eligent cum ihumeno. Et sic praecipimus secundum Spiritum S. institutiones et officium memoria dignum ipsius S. Caenobii Purissimae Dei Matris, laudabilis ejus et sanctae Annunciationis ad littus fluvii Suprasl. Firmitatis et roboris gratia dedimus hanc nostram scripturam manu nostra subscriptam, sigilloque nostro patriarchali pensili communitam. In Carogrod. Anno a creato universo septem millesimo decimo tertio, a Christo autem nato 1505.

Грамота сія находится въ дѣлѣ подъ № 1 — въ копіи, неподлежащей, впрочемъ, сомнѣнію; такъ какъ объ ней упоминаетъ м. Солтанъ въ своей грамотѣ, данной монастырю въ 1514 г. См. Акты, издаваемые коммиссіею въ Вильнѣ, т. 1 стр. 40.

Rok 1506. Miesiąca maia dnia 11 Indykta 9. Jozef Sołtan metropolita całey Rusi i arcybiskup Smolenski, widząc pobożną intencyą Alexandra Chodkiewicza woiewody Nowogrodzkiago, sam swoie dobra nadane sobie w zasługach wiecznemi czasy tey lawrze nowozaczętey applikował, y wiecznemi czasy zapisał, y ten fundusz sequitur:

монастырѣ семъ братія не должны пить водки и наливки или другаго опьяняющаго напитка; а кто будетъ чувствовать жажду, тотъ пусть употребляетъ воду и квасъ, дабы опьянѣвъ, не сдѣлать своего ума разсѣяннымъ на дѣло Божіе. Безъ воли игумена и всей братіи, монахи да неисходятъ за монастырскія врата. А кто дерзнетъ преступить сіи наши повелѣнія, да отчуждится и будетъ анаѳема. Повелѣваемъ еще да будетъ между братіями совершеннѣйшее общежительство, по Божественному Писанію; посему ни одинъ монахъ да не удерживаетъ у себя ни денегъ, ни иной какой вещи, какія будутъ у него, но все это пусть будетъ во власти и на сохраненіи у церковнаго казнохранителя, котораго изберутъ братія съ игуменомъ. И такъ заповѣдуемъ на основаніи священнаго Писанія и постановленій и достопамятнаго устава св. обители Честнѣйшей Дѣвы Матери, достохвальнаго и святаго Ея Благовѣщенія, состоящей на берегу р. Супрасля. Для твердости и крѣпости мы дали сію нашу грамоту, нашею рукою подписанную, скрѣпленную нашею патріаршею печатію привѣсистою. Въградѣ Константина, лѣта отъ сотворенія міра семтысячнаго тринадцатаго, отъ Рождества же Христова 1505.

1506. Мая 11. Индикта 9. Іосифъ Солтанъ, митрополитъ всей Руси и архіепископъ Смоленскій, видя благочестивое намѣреніе Александра Ходкевича, воеводы Новогородскаго, и самъ присоединилъ къ этой обители новостроющейся свои имѣнія, данныя ему за заслуги на вѣчныя времена и записалъ на вѣчныя времена, и эта фундушевая запись слѣдуетъ:

2.

1506. Мая 11. Листъ записный епископа Смоленскаго Іосифа къ церкви Божіей на монастырь о имѣнье его Владычичи.

М. Солтанъ записываетъ новооснованному Супрасльскому монастырю имѣнія въ Бѣльскомъ *) повѣтѣ въ Суражской волости, Топилецъ, Батюты, Пыщево и пр. а Ходкевичу, подъ угрозою суда Божія, поручаетъ охранять эти имѣнія отъ обидъ.

Въ имя Божіе Святыя Троица станься такъ. Призволенемъ Господаря моего Александра, короля Польскаго, великого князя Литовского и Руского, Іосифъ, епископъ Смоленскій, чиню знаменито симъ моимъ листомъ, кому будетъ потреба того его вѣдати, або чтучи его слышати, нынѣшнимъ и на потомъ будущимъ, якъ же есть обычай живущимъ въ вѣрѣ христіанстѣй подобаетъ больши всего печаловатись о душевномъ спасеніи, а наболѣ нынѣ мнѣ мѣшкаючи у службѣ господарской часу неспокойного отъ непріателя господарского боячися пригоды, упаду смертного, и для того хотя мѣти память вѣчную по своей души у церкви Божіей Пречистыя Благовѣщенія, еже есть у скрай рѣки Супраслы, у отчизнѣ благородного и вельможного пана Александра Ивановича Ходкевича, будучи у полномъ моемъ здоровьи и въ доброй памяти, ни съ которого принуженія и людской порады, нѣжли самъ своею доброю волею и хотѣніемъ вдѣлалъ есми такъ: тыи люди и земли, што мнѣ господарь король далъ у Бѣльскомъ повѣтѣ, Суражское волости шесть служебъ тяглыхъ у Топилци а у Ботютичохъ а у Пыщовѣ, наймя Волоса а Яца Озимковичовъ и зъ ихъ дѣтьми, а Курца а пивовара и зъ ихъ дѣтьми, а Леца а Заня Скорупичовъ и зъ ихъ дѣтми, а Малика а Мица Рыжковичовъ и зъ ихъ дѣтми, а Мися а Хаца и зъ ихъ дѣтми, а Пыха а Бобра и зъ ихъ дѣтми, и зъ ихъ землями и водами и съ всими платы и податки, за мою службу и шкодный упадокъ, и потвердилъ его милость мнѣ своимъ привилемъ такъ, ижъ я воленъ отдати и продати и куды хотя къ своему лѣпшему обернути. И я для господарского богомолья, абы за его милости здоровье Бога прошено и своего душевного спасенія и вѣчное памяти тыи вышеописаныи люди мои и мой дворецъ Владычичи, и земли пашныя и бортныя, и сѣножати старыи и новыи, лѣсы и дубравы, и гаи, и чащи, и рѣкы, и крыници, и потоки, и ставы и млыны, и бобровыи гоны и ловы и ловища звѣриныи и пташіи, и езы рыбныи, и дань грошовую и медовую и куничную и иныи всякіи поплатки и податки, которымъ колве именемъ могутъ названы, або менены быти и нынѣшними и на потомъ будущими и съ всимъ правомъ, ничого собѣ не оставляючи и на мои прирожоныи, никому ничимъ непенное, ани винное мое властное имѣнье придаю и далъ есми къ церкви Божіей Пречистыя Благовѣщеню, служителю нынѣшнему игумену Пахнотью и всимъ, еже о Христѣ братіи, живущимъ въ томъ монастырѣ нынѣшнимъ и на потомъ будучимъ, цер-

*) Нынѣ въ Бѣлостокскомъ уѣздѣ.

кви Божіей ку чти и хвалѣ, а имъ, служителемъ церковнымъ, на поживленье, вѣчно и непорушно, съ всимъ такъ, какъ есми самъ мѣлъ водлѣ данины и привилья господарского. И тотъ привилей господарскій, мнѣ на то даный на паргаминѣ съ привѣсистою печатью, далъ есми въ церковь Божью игумену и братьи того монастыря нынѣшнимъ и на потомъ будучимъ тое имѣнье Топилецъ, а Батютичи, а Пыщево въ тыхъ границахъ, какъ въ господарскомъ привильи стоитъ, тое все они маютъ держати, имѣти къ церкви Божіей и розширити и розробити и припахати и осадити, какъ наболѣй умѣючи къ своему лѣпшему и пожиточному моцни чинити такъ, какъ быхъ я самъ и моя братья и мои прирожоныи не маютъ еея въ тое вступати, ани поискивати, бо есми далъ то на церковь Божію, свою властную выслугу, маючи ее вѣчно, нижли кто были на потомъ роду моего живи, тотъ повиненъ тое имѣнье отъ кривдъ боронити, для того, абы церкви Божіе сполна было. А што съ того имѣнія пожитку есть нынѣ, и потомъ што можетъ быти, грошового, пѣняжного, медового, хлѣбного жита, яри и овощного и млынного и водного и рыбного и иншого всякого, што можетъ съ того имѣнья, зъ людей и зъ земли быти, то все маютъ мѣти и брати тое церкви Божіей служители собѣ на пожитокъ. Нижли въ опеку и отъ кривдъ боронити того имѣнья и людей и земли полецаю и приказую пану Александру Ивановичу Ходкевича, и по немъ его дѣтемъ и его счадкомъ и ихъ бояромъ и слугамъ, для того, ижъ тотъ монастырь у его отчизнѣ стоитъ. Понежъ они суть ктиторы того монастыря, они маютъ отъ всихъ кривдъ боронити по тыи границы, какъ въ господарскомъ привильи стоитъ; а Богъ милостивый за тотъ ихъ трудъ дасть ихъ милости отпущеніе грѣховъ и наслѣдіе царства небесного. А пакъ ли бы они не хотѣли за церковное постояти имѣнье и отъ кривдъ боронити, ино за то имъ Богъ судья на страшномъ судѣ. А хто бъ имѣлъ тое имѣнье кривдити черезъ тые границы, какъ мнѣ господарь король далъ, або бы што хто хотѣлъ того имѣнья отлучити, або отнять отъ церкви Божіей, на томъ не будетъ милости Божія и будетъ на таковыхъ клятва святыхъ отцевъ трехъ сотъ и осминадесять, и разсудится тотъ съ мною на страшномъ судѣ Христовѣ. А на лѣпшую твердость тыхъ всихъ вышеписаныхъ рѣчей далъ есми у тую церковь Божію игумену и братьи, нынѣшнимъ и на потомъ будучимъ, сесь мой записный листъ зъ моею печатью привѣсистою. А притомъ были люди добрые: панъ Александро Ивановичъ Ходкевича, маршалокъ господарскій, намѣстникъ Пунскый, князь Иванъ Ивановичъ, окольничій Смоленскый, а панъ Богданъ Сопѣга, окольничій Смоленскый, Степанъ Чапля, бояринъ пана Александра Ходкевича. Писанъ у Вильни, въ лѣто 7014, мѣсяца Майя 11 день, индикта 9.

Записи м. Солтана и Ал. Ив. Ходкевича Супрасльскому монастырю, равно и „Указъ устава“ общаго монастыря №№ 2, 3, 4 и 5, списаны съ подлинниковъ, принадлежащихъ означенному монастырю, при Управленіи Виленскаго Учебнаго Округа, и провѣрены.

3.

1506. Сентября 15. Листъ [1]) короля Александра Владыцѣ Смоленскому Іосифови на Топилецъ, на Батюты, на Пыщево.

К. Александръ даритъ Солтану за его военныя заслуги им. Топилецъ, Батюты, Пыщево и пр. и указываетъ границы сихъ имѣній.

Чинимъ знаменито симъ нашимъ листомъ, кто на него посмотритъ, або чтучи его услышитъ, нынѣшнимъ и потомъ будучимъ, кому будетъ потреба того вѣдати. Поразумѣли есмо вѣрную и справедливую службу нареченого Владыки Смоленского Іосифа, которою жъ ся онъ къ намъ оказалъ напротивъ непріятеля нашего и, служачи намъ вѣрне, въ впадъ и шкоду немалую впалъ; и мы зъ ласки нашее за то пожаловали есмо его — дали ему люди у Бѣльскомъ повѣтѣ, у Саражской волости, шесть служебъ тяглыхъ у Топилцы, а у Ботютичъ, а въ Пыщевѣ, наймя Волоса, а Яца Озимковичовъ и зъ ихъ дѣтми, а Малика а Маца Рыжковичовъ и зъ ихъ дѣтми, а Леца а Заня съ Корупичовъ и зъ ихъ дѣтми, а Мися а Хаца и зъ ихъ дѣтми, а Пыха а Бобра и зъ ихъ дѣтми, и зъ службами ихъ и зъ дяклы, и зъ землями пашными и бортными и сѣножатьми старыми и новыми, зъ лѣсы, зъ дубровами и зъ боры, и зъ гаи и зъ чащи, и зъ рѣками и зъ рѣчками и зъ крыницами и ихъ потоки, и съ ставы и ставищи, и зъ млыны и ихъ вымелкы, и тотъ млынъ, который есть на насъ справленъ у тыхъ же людей земли на рѣцѣ на Неводници, и зъ бобровыми гоны, и зъ озеремяны, и зъ ловы и зъ ловищи звѣриными и пташими, и зъ езы рыбными и зъ данью грошевою и медовою и куничною, и съ всякыми иными поплатки и податки, которымъ колве именемъ могутъ названы, або менены быти, нынѣшними и на потомъ будучими, и съ всимъ правомъ и панствомъ, ничого не оставляючи на насъ и на наши наслѣдники. А граница тымъ людемъ и землямъ, почовши зъ Нарвы рѣки Выголовкою рѣчкою у верхъ, а зъ Выголовки къ заднему истоку Пороговскые грани; а отъ Заднего истока къ Перелайной горѣ по Хворощые Ходкевичъ люди и гаевника Саражского грани. А отъ Перелайной горы къ Шандину истоку. А отъ Шандина истока къ Борщовцѣ; а отъ Борщовки дорогою Саражскою къ Добрыводѣ; а Добрыводою рѣчкою за ся у Наревъ, а Нарвою внизъ до тое жъ вышеписаное рѣчки Выголовки. А дали есмо ему тыи вышеписаны люди и зъ землями ихъ вѣчно и непорушно ему и по немъ его ближнимъ тымъ, которымъ онъ откажетъ. Моценъ онъ тые люди и земли собѣ розширити и осадити, разробити и тежъ моценъ и воленъ тое свое имѣнійце у тыхъ вышеписаныхъ границахъ отдати, продати, замѣнити, какъ самъ налепѣй розумѣючи, куды хотя къ своему лѣпшему обернути. Нѣжли если бы онъ хотѣлъ тое свое имѣнье кому продат на пѣнези, маетъ нам то узьявити, и будетъ ли потреба съ тои имѣница къ нашей руцѣ взяти, ино кто коли будетъ ему ко-

1) Привилей. Подъ строкою (подъ № 3, 4 и 5) печатаются варіанты, найденные въ копіи тѣхъ же документовъ, вписанныхъ въ Лѣтопись.

торую суму пѣнезей за тое давати, тогды мы маемъ ему тую суму пѣнезей совито отложити и дати. А то, есмо ему вчинили для его вѣрной службы. А будетъ ли намъ того имѣнйца къ нашей руцѣ непотребъ, тогды воленъ тое куды хотя обернути. А притомъ были велебныи велеможныи врожоныи: князь Войтѣхъ, бискупъ Виленскый, а воевода Виленскый канцлеръ нашъ панъ Миколай Радивиловичъ, а воевода Троцкый, маршалокъ земскый, панъ Янъ Юрьевичъ, а панъ Троцкый, староста Жомойтскый, панъ Станиславъ Яновичъ а маршалокъ панъ Станиславъ Петровичъ, а маршалокъ дворный, намѣстникъ Мерецкый и Утенскый князь Михайло Лвовичъ Глинскый, а маршалокъ намѣстникъ Полоцкый панъ Станиславъ Глѣбовичъ, а подчашій, намѣстникъ Бѣльскый панъ Миколай Миколаевичъ Радивиловича. А на твердость того и печать нашу казали есмо привѣсити къ сему нашему листу. Писанъ у Вилни въ лѣта 7014, мѣсеца Сентября 15 д. индикта 7.

Ten tedy fundator pierwszy Jozef Sołtan metropolita całey Rusi y arcybiskup Smolenski tym swoim funduszem wiecznie y nieporuszenie lawrze Supraslskiey dał, darował, y wiecznemi czasy zapisał w funduszu specifikowane dobra od monarchy Alexandra sobie w zasługach nadane: Topilec, Baciuty, Piszczewo, Kostiuki, Zaczerlany, Zawady, Hajowniki etc. y dał na to fundusz uczyniony y sporządzony w Wilnie roku od stworzenia świata, podług Grekow, 7014, miesiąca maia dnia 11 Indykta 9. Przy tymże funduszu oddał wraz y przywiley na te dobra od krola Alexandra sobie dany. Przy ktorych dobrach nienaruszenie lawra Supraslska zostaie. Podał dobra albo intromittował Suprasl Michał Glinski Lwowicz, marszałek nadworny krolewski, starosta Bielski, Kutenski, etc. przez Russyna namiestnika Bielskiego, y Czeszeyka namiestnika Surażskiego. Wraz tę ograniczenie, czyli podług starodawnych zwyczaiow, intromissyą czynioną, tak dla Jozefa Sołtana iako też ad instancyam jego y dla Suprasla, u tego ograniczenia, albo obrubu, czyli intromissij, przy pieczęci zawiesistey podpisy, czyli też bytność panow, ktorzy tego aktu przytomni znaydowali się, wyraża temi słowy po rusku:

Этотъ то первый фундаторъ Іосифъ Солтанъ, митрополитъ всей Руси, архіепископъ Смоленскій этою фундушевою своею записью вѣчно и ненарушимо далъ, подарилъ и на вѣчныя времена записалъ Супрасльскому монастырю означенныя въ записи имѣнія, данныя ему за заслуги государемъ Александромъ: Топилецъ, Батюты, Пыщево, Костюки, Зачерляны, Завады, Гаевники, и пр., и далъ на то фундушевую запись, сдѣланную въ Вильнѣ въ 7014 году отъ сотворенія міра, по Греческому счисленію, въ Маѣ 11 дня Индикта 9. При той же записи онъ тотчасъ же отдалъ и данный ему привилей на эти имѣнія к. Александромъ. Этими имѣніями монастырь ненарушимо владѣетъ и доселѣ. Въ эти имѣнія сдѣлалъ вводъ монастырю Михаилъ Глинскій, маршалъ надворный королевскій, староста Бѣльскій, Кутенскій и пр. чрезъ намѣстниковъ: Русина, Бѣльскаго и Чешейка, Суражскаго [1]); а ограниченіе или, по стародавнему обычаю, интромиссія, сдѣланная и для Іосифа Солтана и, по его настоянію, для монастыря, подписи на этомъ актѣ ограниченія, или обрубу, или интромиссіи, при привѣсистой пе-

1) Въ дѣлѣ С. М. подъ № 15, стр. 28, имѣется копія приказа Михаила Глинскаго указаннымъ старостамъ—сдѣлать монастырю вводъ во владѣніе, даннаго 4-го Февраля, въ Люблинѣ.

чати, или же присутствіе пановъ, которые находились при этомъ актѣ, выражается такими словами по русски: „дѣялося въ Вильнѣ, лѣта Божого 1507, въ суботу, въ день св. Алексія исповѣдника; при томъ были учтивый во Христѣ отецъ ксендзъ Мартинъ, бискупъ Жомоитскій; вельможныи урожоныи панове Миколай Радивиловичъ, воевода Виленскій и Канцлеръ В. К. Л. Александръ Юр., каштелянъ Виленскій, Миколай Миколаевичъ, воевода Троцкій, Янъ зъ Заберезина, маршалокъ земскій, староста Городенскій, Станиславъ Яновичъ, каштелянъ Троцкій, и староста Жомоитскій, Станиславъ Глѣбовичъ, воевода Полоцкій, Янъ Сапѣга маршалокъ и секретарь найвышшій, и иныхъ много.“

Tego listu obrubnego, podług starodawnego nazwiska, tylko kopia in archiwo zdayduie się. Originału zaś niemasz, może bydź w metrykach W. X. Lit. alboliteż, w xięgach Wilenskich ziemskich pod rokiem wyżey wyrażonym.

Ograniczenie in originali Jozefowi Sołtanowi na pismie dane, od Mikołaia Mikołaiewicza, kanclerza wielkiego W. X. Litt. Gdy ograniczał, czyli pisał tę ograniczenie, y podawał w posessyą metropolicie całej Rusi Sołtanowi, wyraża, że przy tym byli episkop Włodzimirski Pafnuciusz, Alexander Chodkiewicz marszałek W. W. X. Litt; Pan Raczko, Pan Użycki sędzia Bielski, sekretarz J. K. M. y Russyn woyt Bielski, w Warszawie (rok wytarty) Indykta 14. Aktykował tę ograniczenie Innocenty Charkiewicz wikary Supraslski, w xięgach Grodzkich P-tu Grodzienskiego 1722 r. 30 Iulij.

Ufundowana ta lawra od Jozefa Sołtana metropolity całey Rusi nayprzod przez nadanie dobr wyżey namienionych, a potym przez wielkiego y pobożnego pana, pana Alexandra Chodkiewicza woiewodę Nowogrodzkiego, in sancta unione z kościołem s-tym Rzymskim. Dowod ten iest pewnym swiadectwem. Kiedy maiąc za przeciwnego sobie Jozefa Sołtana metropolitę społfundatora mieysca tego, kronika Moskiewska tytułuie go łacinnikiem dla tego, że był posłuszny stolicy swiętey apostolskiey, y korrespondował de unione z pasterzem kościoła powszechnego, o czym pisze Joannes Dubowicz w

Того обрубнаго акта имѣется въ архивѣ только копія. Подлинника нѣтъ: онъ можетъ быть или въ метрикахъ в. к. Л., или же въ книгахъ Виленскихъ земскихъ подъ указаннымъ годомъ. Ограниченіе въ подлинникѣ дано было на бумагѣ I. Солтану Николаемъ Николаевичемъ, канцлеромъ в. к. Л. Когда онъ дѣлалъ ограниченіе, или писалъ актъ его и отдавалъ во владѣніе митрополиту всей Руси Солтану, то выражается, что при томъ были: епископъ Владимірскій Пафнутій, Александръ Ходкевичъ, маршалъ в. к. Л., панъ Рачко, панъ Ужицкій, судья Бѣльскій, секретарь е. к. м. и Русинъ, войтъ Бѣльскій. Въ Варшавѣ, годъ вырванъ, индикта 14. Это ограниченіе внесъ въ актовыя книги городскія повѣта Городенскаго въ 1722 г. 30 Іюля Иннокентій Харкевичъ.

Этотъ монастырь основанъ и получилъ вышепоименованныя имѣнія, данныя м. Іосифомъ Солтаномъ и потомъ великимъ и благочестивымъ паномъ Александромъ Ходкевичемъ, воеводою Новогородскимъ, въ св. уніи съ костеломъ Римскимъ. Доказательствомъ тому служитъ несомнѣнное свидѣтельство. Московская лѣтопись, враждебная м. Іосифу Солтану, соучастнику въ основаніи монастыря, называетъ его латиняниномъ, по той причинѣ, что онъ былъ въ послушаніи Римскомъ и сносился объ уніи съ пастыремъ вселенской церкви, о чемъ пишетъ Іоаннъ Дубовичъ въ своей книгѣ

xiędze swoiey pod tytułem: Hierarchia, drukowaney we Lwowie roku pańskiego 1644 cap. 2. folio 184, sub Anno 1497. Awthor tey xsięgi był archimandrytą Dermanskim. I na drugim mieyscu daie o nim swiadectwo kronika Moskiewska, że był w posłuszenstwie stolicy apostolskiey, mowiąc temi słowy: „Posłał xiąże wielkie Alexander (bo ieszcze nie był krolem Polskim na ten czas) do swey xiężny Heleny w tym odstępce prawosławney wiary Greckiey Jozefa Sołtana biskupa Smoleńskiego, y z nim mnichow Berdardynow, aby przystąpiła do Rzymskiey wiary, (gdyż była carowną Moskiewską), folio 21 cap. 5 w xiędze (pod tytułem Jedność Swięta), dedykowaney od bratstwa Wilenskiego SS. Troycy monarsze Polskiemu Krolowi Władysławowi Zygmuntowi [1]). Taż kronika Moskiewska mowi o tymże Jozefie Sołtanie metropolicie y arcybiskupie Smolenskim, iż tym tylko był roznym od Lachow, że po Rusku służbe Bożą odprawował. W teyże xiędze eod. folio. Gdy zaś Jozef Sołtan metropolita całey Rusi był posłuszny Rzymowi, toć pewna, że y Alexander Chodkiewicz woiewoda Nowogrodzki fundator spolny z nim tego mieysca, będąc in rito Graeco, zapewnie w teyże wierze swiętey musiał zostawać z pasterzem swoim metropolitą całey Rusi, a per consequens gdy sami fundatorowie w wierze swiętey katholickiey zostawali, toć y mieysce te swięte ufundowawszy w posłuszeństwo stolicy swiętey apostolskiey oddali, z czego ta przeswietna lawra Suprasiska, może się, iakoż y powin-

подъ названіемъ: «Іерархія», напечатанной въ Львовѣ въ 1644 г. гл. 2 стр. 184, подъ 1497 г.; авторъ этой книги былъ Дерманскимъ архимандритомъ. И въ другомъ мѣстѣ Московская лѣтопись свидѣтельствуетъ объ немъ, что онъ былъ въ послушаніи Римскомъ, говоря такъ: «в. к. Александръ (ибо онъ тогда еще не былъ королемъ Польскимъ) послалъ къ своей княгинѣ Еленѣ отступника отъ Православной вѣры Греческой Іосифа Солтана, епископа Смоленскаго, и съ нимъ Бернардинскихъ монаховъ, съ тѣмъ, чтобы она присоединилась къ Римской вѣрѣ (поелику она была Московская царевна)». На стр. 21 гл. 2 въ книгѣ подъ заглавіемъ: „св. унія,“ посвященной Виленскимъ Троицкимъ братствомъ королю Польскому Владиславу Сигизмундовичу.

Таже Московская лѣтопись говоритъ о томъ же І. Солтанѣ, м. и архіеп. Смоленскомъ, что онъ отличался отъ ляховъ только тѣмъ, что службу Божію совершалъ по русски [2]). Въ той же книгѣ, на той же страницѣ. Если же І. Солтанъ, митрополитъ всея Руси, былъ въ послушаніи Римскомъ, то безъ сомнѣнія и Александръ Ходкевичъ, воевода Новогородскій, общій съ нимъ ктиторъ сего монастыря, состоя въ Греческомъ обрядѣ, навѣрно долженъ былъ пребывать въ той же вѣрѣ, въ какой былъ и архипастырь его, митрополитъ всея Руси.

А слѣдовательно если сами ктиторы пребывали въ св. католической вѣрѣ, то, создавъ мѣсто сіе святое, отдали

1) Zygmuntowiczowi.

2) Вѣрность м. Солтана Православію доказана въ Описаніи Кіево-Софійскаго Собора, м. Евгенія, стр. 113—116, и въ Литовской церковной уніи, г. Кояловича, стр. 23 и 24; тутъже объяснены: сношеніе І. Солтана съ Римомъ будтобы объ уніи и неблагопріятный объ немъ отзывъ Московской Лѣтописи. (См. полное Собраніе Лѣт. т. 6. стр. 65). Въ двухъ копіяхъ—Латинской и Польской—акта посланія митроп. Мисаила къ п. Сиксту IV, Солтанъ является на подписи на 15 мѣстѣ, т. е. предпослѣднемъ. Наконецъ Православіе его очевидно изъ грамоты его, данной С. монастырю въ 1514 г., гдѣ онъ говоритъ о себѣ: „держащи...... престолъ...... благословеніемъ святѣйшаго господина вселенскаго...... патріарха Константина града Новаго Рима Киръ Пахомія.“ Акты Вил. Коммисіи т. 1, стр. 39.

na zaszczycać, że dotąd zostaie niezmazaną odszczepieństwem Greckim.

Communitas lawry Suprasl̓skiey. Katalog tylko liczy albo pominnik wielu było oycow y braci, tudzież i schymnikow albo pustelnikow za pierwszego archymandryty Siehenia, z ktorych żadnego nie napisał nazwiskiem kto był, ale tylko imionami:

1	Jozef	21	Tychon,
2	Dorotheus,	22	Rafael,
3	Tymotheus,	23	Izaak,
4	Theofan,	24	Barlaam,
5	Daniel,	25	Kalist,
6	Efrem,	26	Charlampij,
7	Jozef,	27	Serapion,
8	Nilus,	28	Theodosiusz,
9	Warsonowiusz,	29	Onufriusz,
10	Joannicyusz,	30	Makaryusz,
11	Theoctistus,	31	Efrem.
12	Antonius,	32	Herman,
13	Georgius,	33	Helasius,
14	Evfrosinu,	34	Jonasz,
15	Tymoteusz,	35	Anastasiusz,
16	Cyryllus,	36	Paisius,
17	Missael,	37	Lasarus
18	Jozef,	38	Basianus,
19	Lavrentius,	39	Basianus,
20	Arsenius,	40	Antonius,

Roku 1510 Pafnutius Siebeń umarł.

Elekcya w tymże roku, niebawiąc po smierci Siehenia, nastąpiła drugiego ihumena albo archymandryty (bo toż samo z greckiego znaczy) y obrała Communitas z między siebie Kalista z liczby 25, ktorego Jozef Sołtań installował qua metropolitanus. I aby ta fundacya już do doskonałey przyszła perfekcij, wyperswadował ten pasterz prawdziwy owczarni Chrystusowey y Chodkiewiczowi, żeby y on też swoią część przyrzeczoną Bogu na

его въ послушаніе св. Римской апостольской каѳедры. Почему этотъ знаменитый Супрасльскій монастырь можетъ и долженъ гордиться, что доселѣ остается незапятнаннымъ греческимъ отщепенствомъ.

Братство Супрасльскаго монастыря.

Въ спискѣ, или Поминникѣ только перечисляется, сколько было отцевъ и братій, а также и схимниковъ или отшельниковъ (?) при первомъ архимандритѣ Сегенѣ, но незаписано ни одной фамиліи, а показаны только имена:

1	Іосифъ,	21	Тихонъ,
2	Дороѳей,	22	Рафаилъ,
3	Тимоѳей,	23	Исаакъ,
4	Ѳеофанъ,	24	Варлаамъ,
5	Даніилъ,	25	Каллистъ,
6	Ефремъ,	26	Харлампій,
7	Іосифъ,	27	Серапіонъ,
8	Нилъ,	28	Ѳеодосій,
9	Варсонофій,	29	Онуфрій,
10	Іоаникій,	30	Макарій,
11	Ѳеоктистъ,	31	Ефремъ,
12	Антоній,	32	Германъ,
13	Георгій,	33	Геласій,
14	Евфросинъ,	34	Іона,
15	Тимоѳей,	35	Анастасій,
16	Кириллъ,	36	Паисій,
17	Мисаилъ,	37	Лазарь
18	Іосифъ,	38	Вассіанъ,
19	Лаврентій,	39	Вассіанъ,
20	Арсеній,	40	Антоній,

Въ 1510 г. умеръ Пафнутій Сѣгень. Избраніе новаго игумена, или архимандрита (по гречески оба названія имѣютъ одно (?) значеніе) послѣдовало въ томъ же году, вскорѣ послѣ смерти Сѣгеня. Братія избрала изъ своей среды Каллиста, по счету 25, а Солтанъ I., какъ митрополитъ, утвердилъ его. — Этотъ истинный пастырь Христова стада, для довершенія своего ктиторскаго дѣла, убѣдилъ и Ходкевича, чтобы онъ свою долю, обѣщанную Богу, пожертвовалъ

wieczną chwałę ofiarował, a tu już Jozef Sołtan prymas całey hierarchiey Roxolanskiey mocne y nieporuszone tey swiętey lawry Suprasłskiey fundamenta założył y podniosł tę szczęśliwie fabrykę y pastyrską swoią władzą utwierdził y ubeatyfikował na wieczne czasy.

Roku od stworzenia swiata podług Grekow 7018, miesiąca oktobra dnia 13 indykta 14, a od Bożego Narodzenia 1510 miesiąca tegoż. Kalistus wtory hegumen. Aleksander Chodkiewicz woiewoda Nowogrodzki widząc pastyrza swego tak wielką pobożność, y w tak prętkim czasie wypełnioną, y do skutku zupełnego przyprowadzoną swiątobliwą jego intencyą, zjeżdża do Grodka dobr swoich dziedzicznych, gdzie był ten monastyr zaczął fundować y tam swoy fundusz wieczny lawrze Supraślskiey uczynił na Choroszczy, ktory tak się w sobie ma po rusku:

на вѣчную славу, и такимъ образомъ I. Солтанъ, предстоятель всей Русской iерархiи, положилъ прочное и непоколебимое основанiе св. Супрасльской обители и благополучно возвеличилъ это свое творенiе и своею пастырскою властiю утвердилъ и облаженствовалъ на вѣчныя времена.

Отъ сотворенiя мiра, по Греческому счисленiю, 7018, Октября 13 дня, Индикта 14, а отъ Р. Х. 1510 года. Каллистъ, второй игуменъ. Александръ Ходкевичъ, в. Н., видя столь великое благочестiе своего пастыря и его св. намѣренiе, которое такъ скоро было приведено въ совершенное дѣйствiе, прiѣзжаетъ въ свое вотчинное имѣнiе Городокъ, гдѣ онъ началъ было строить монастырь, и здѣсь совершилъ свою вѣчную фундушевую запись на Хорощу въ пользу монастыря, которая гласитъ слѣдующее, по русски:

4.

1510 Октября 13 д. Листъ *) записный пана Александра Ходкевича ко церкви Божiей на монастырь о Хворощу **).

А. И. Ходкевичъ даетъ монастырю им. Хворощу съ правомъ пользоваться его лѣсомъ, съ тѣмъ, чтобы монахи избирали себѣ игумена и наблюдали монастырское правило о непитьи пьянаго питья.

Во имя Божiе Святыя Троица. Я Александръ, сынъ пана Ивана, Ходкевичъ самъ своею доброю волею, безъ принуженiя [1]) и порады людское, чиню знаменито симъ моимъ листомъ, кому будетъ потреба вѣдати, або чтучи слышати, што были есмо монастырь соружили общину во отчизнѣ моей пущи у скраи [2]) рѣки Супрясли. И потомъ, у томъ монастыри учинили есмо городъ

*) Этотъ листъ напечатанъ въ Актахъ Южной и Западной Россiи (т. 1, стр. 40—42) съ нѣкоторыми дов. важными варiантами; такъ напр. годъ на немъ поставленъ тамъ 1509, между тѣмъ въ самомъ документѣ сказано „въ лѣто 7018" (см. стр. 41). Варiанты печатаются подъ строкою, подъ буквою А.

**) Хвороща нынѣ мѣстечко въ Бѣлостокскомъ уѣздѣ.

1) Припуженiя (А).

2) у краи, у скрезъ (А).

нашъ на жаданіе игумена Пахнотья, [1]), собѣ [2]) и слугамъ нашимъ на схованє. Ино мовилъ намъ господинъ и отецъ нашъ митрополитъ Кыевскій и всеа Руси Іосифъ и вси старци, еже о Христѣ [3]) братіа тое честное лавры, иже имъ для докуки мирское общаго монастыря жительства немощно держати, и просили мене, абыхъ имъ далъ мѣстцо оттуду [4]) переселитись у нашой же пущи, низъ тое жъ рѣки Супряслы, берегъ грудъ сухый, межу дву источниковъ, рѣчокъ [5]) Грабовки и Березовки. И мы о томъ помовивши съ господиномъ и отцомъ нашимъ митрополитомъ Іосифомъ, и по благословенію его, дали есмо имъ тое мѣстцо тотъ [6]) монастырь тамъ преселити [7]) и дозволилъ есми имъ съ тое пущи нашое на тое будованіе дерево брати [8]) што будетъ потреба на тотъ монастырь [9]), и дрова, и лучину, и лыка, и губы, и ягоды брати, и огородъ, и садъ мѣти близъ монастыря, и сѣножати прокосити, гдѣбъ было нешкодно ловищамъ нашимъ, и на тыхъ рѣчкахъ вышеписанныхъ сажавки рыбныя держати, и на рѣцѣ на Супряслѣ езъ [10]). Тое все игуменъ зъ братьею маютъ мѣти вѣчно и непорушно къ тому монастырю. А мнѣ самому, и ближнимъ моимъ, и счадкомъ нашимъ того не рухати и не възбраняти монастырю. А иного ничого игумену и зъ братьею не починати [11]) у той нашои пущи нашого вѣданя и черезъ тые рѣчки далѣй у боръ, у наши ловища, не маютъ ходити. И по благословенію господина и отца нашего митрополита Кыевскаго и всея Руси Іосифа, и, помовивши зъ его милостью, для богомолья нашого и памяти душъ зошлыхъ родителей моихъ и всего роду нашего, Богу милому ку чти и хвалѣ, и мнѣ грѣшному на вѣчную память, зъ дозволеніемъ господаря нашого, великого короля Жикгимонта [12]) Казимировича, хотячи видѣти, абы тотъ монастырь общій, на нашей отчизнѣ твердо на вѣки стоялъ нашимъ споможеніемъ, и помовивши съ прирожеными моими братьею моею князи и паны, моею доброю волею, далъ есми церкви Божіей на тотъ общій монастырь игумену и братіи мой отчизный дворъ и мѣсто Хворощу совсимъ, ничого на себе не оставляючи. И напервѣй церкви подаваня греческаго и римского закону, и зъ мѣщаны и слугами, и зъ людьми путными, и даниными [13]) и тяглыми, и зъ ихъ службами и платы, и зъ дяклы, и землями пашными и бортными, и съ сѣножатьми старыми и новыми, зъ лѣсы и зъ дубровами, и зъ боры и зъ гаи и зъ чащи [14]), и зъ рѣками и зъ рѣчками зъ крыницами и зъ ихъ потоки, и зъ ставы и ставищи, и зъ млыны и ихъ вымелки, и зъ бобровыми гоны и зъ езеремяны [15]), и зъ езы [16]) рыбными, и зъ данію грошевою и медовою и куничною, и всякими иными поплатки и подачки [17]), которымъ колве именемъ могутъ названы, або менены быти нынѣшными и на потомъ будучими, и съ всѣмъ правомъ и панствомъ, ничого не оставляючи на себе и на наши наслѣд-

1) Пафнутія.
2) Собѣ—пропущено.
3) У въ Христѣ (А).
4) Оттудъ (А).
5) Водныхъ рѣчокъ (А).
6) И тотъ (А).
7) Пресялили (А).
8) Хоромы зрубити (А).
9) Въ томъ монастырѣ (А).
10) Язы.
11) Не починяти (А).
12) Жигмунта.
13) Датными.
14) Зъ ганщи.
15) И зъ зеремяны (А).
16) Езеры.
17) Податки.

ники. А границы тому имѣню Хворощи и землѣ зъ Нарвы рѣки Супряслою рѣкою уверхъ до Бѣлого стока. А Бѣлымъ истокомъ уверхъ до Студеной воды. А отъ Студеной воды подлѣ поль Клепачевичъ до Хворощи рѣки [1]). И чересь Хворощу подлѣ межъ Клепачевичъ до Истока. А отъ Истока подлѣ межъ Олишковичъ до Порослаго лѣса. А отъ Порослаго лѣса дорогою отца моего пана Иванъ Ходкевича по грани слуги моего Степана Чаплича, и по грани владыки Смоленского Іосифа до Роговки. А Роговкою внизъ подлѣ граней Роговскихъ до Нарвы. А Нарвою внизъ до вышеписаное рѣкы Супряслы. И сѣножати тые, которые жъ есми мѣлъ подлѣ Супряслы за Бѣлымъ стокомъ по служалцу [2]), въ тыхъ границахъ тое имѣніе Хворощу [3]) даю. И далъ есми церкви Божіей Пречистое Благовѣщенью вѣчно и непорушно, нынѣшнему игумену Калисту и братьи, и по нихъ на потомъ будучимъ. Мають то они мѣти и держати сами у своей моцы [4]). А мнѣ, Александру, дасть ли ми Богъ жену и дѣти мѣти, ино и дѣтемъ моимъ и счадкомъ моимъ въ тое вышеписаное придане церковное не маемъ ни въ што вступатись [5]) и въ поданьи своемъ не имѣти игумена. Коли въ нихъ игуменъ преставится, ино братья того жъ монастыря сами зъ межи себе мають обрати брата на игуменство, который жъ бы вмѣлъ [6]) держати и исправовати подлѣ ихъ принятого уставу. По благословенію и заповѣди господина и отца нашего Іосифа, архіепископа, митрополита Кыевскаго и всея Руси, зъ нашимъ вѣданіемъ, безъ питіа піаного жити имъ; [7]) меду и пива въ монастырѣ томъ не держати. А который бы игуменъ хотѣлъ нѣкако подлѣ не принятого устава держати, ино мы, и по насъ будучіи, и зъ братьею того монастыря моцни всѣ посполу таковаго игумена выстановити [8]) вонъ. А мнѣ, Александру, и женѣ, и дѣтемъ, и ближнимъ моимъ, и счадкомъ роду нашего въ тое приданіе церковное ни во што не въступатись. Нижли я, Александръ, и по мнѣ ближніи мои и счадки наши маемъ и повинисмо церковь Божію и тое имѣніе церковное все отъ всякихъ кривдъ боронити и за не стояти и очищати, абы ни отъ кого было не вмалено и не вкривжено, въ всѣхъ [9]) правехъ судовыхъ маемъ мы отпоръ чинити и оправляти [10]). А игуменъ зъ братьею мають готового смотрѣти, штобъ церкви Божіей исполнено было и неумалено. И билъ есми о томъ чоломъ государю моему Жикгимонту королю Польскому, абы его милость пожаловалъ тому нашему монастырю на тыи вышеписаныи вси дѣла листъ свой далъ, и его милость, господарь мой пожаловалъ сесь мой записный листъ своимъ господарскымъ привилемъ потвердилъ и церкви Божіей далъ. А если я и по мнѣ ближніи мои, хто бъ коли былъ отъ роду нашего, и иншимъ, хто хотѣлъ бы церкви Божіей кривду чинити, або ся въ што церковное уступати черезъ сесь мой записный листъ и господарское потверженіе, на таковомъ не наречется имя христіанское, и будетъ на немъ клятва вселенского седмого собора святыхъ отецъ трехъ сотъ и осмьнадесятъ. Сесь мой листъ записный церкви Божіей исправляхъ и дахъ зъ вѣданіемъ

1) До Хворощи рѣки (пропущено въ А).
2) По Смужанцу (А).
3) Дворищо (А).
4) У своей моцы-пропущено; у своей воли (А).
5) Не вступоватися (? А).
6) Умѣлъ.
7) Піаного; житнымъ (?!) меду (А).
8) Выставити.
9) О што.
10) Отправляти.

господина отца нашего митрополита Кыевскаго и всея Руси Іосифа, и братіи мои кровное князя Ивана Львовичъ, князя Василя а князя Михайла Глинскихъ, пана Мартина Хребтовичъ, брата его пана Өедка, подскарбего земского, а пана Богуша Боговитиновичъ, писаря господарского. И для лѣпшей твердости тыхъ всихъ вышеписаныхъ рѣчей далъ есми церкви Божіей и игумену съ всею братею сесь мой листъ зъ моею печатью привѣсистою. Писанъ въ Городку [1]) на Супрясли. Въ лѣто 7018, мѣсяца Октобря 13 день, индиктъ 14.

Ten fundusz we cztery lata Aleksandra Chodkiewicza po Sołtanowskim funduszu stanął, za Ihumena Kalista czyli archymandryty drugiego Supraslskiego. Pafnucyusz pierwszy żył na archimandrij Supraslskiey lat 10, a Kalistus profess Supraslskl w tymże roku w ktorym fundusz stanoł na Choroszcz, obrany Ihumenem. Za Kalista archymandryta Jozef Sołtan metropolita zjachawszy do Suprasla z Alexandrem Chodkiewiczem drugiego dnia po napisaniu funduszu na Choroszcz, podali pewne ustawy oycom y braci lawry Supraslskiey ad observantiam, ktore de verbo ad verbum tak się w sobie maią ruskim językiem:

Эта фундушевая запись состоялась чрезъ четыре года послѣ Солтановской, при игуменѣ Калистѣ, или второмъ архимандритѣ Супрасльскомъ. Пафнутій, первый игуменъ, жилъ на Супрасльской архимандріи 10 лѣтъ, а Калистъ монахъ избранъ въ игумены въ томъ же году, въ которомъ состоялась запись на Хорощу. При Калистѣ м. І. Солтанъ, прибывъ съ Александромъ Ходкевичемъ въ Супрасль на другой день по написаніи записи на Хорощу, дали отцамъ и братіи Супрасльскаго монастыря извѣстныя правила, которыя слово въ слово читаются такъ на Русскомъ языкѣ:

5.

1510. Октября 15. Уставъ монастырскаго общежитія, данный м. Іосифомъ Солтаномъ совмѣстно съ Александромъ Ивановичемъ Ходкевичемъ — ктиторами, Супрасльскому монастырю.

Указъ устава общаго монастыря у скрай рѣки Супряслы. Всесвятыхъ Святого въ Троицы Единаго всесильнаго Бога произволеніемъ, якоже Преблагый Господь Нашъ Іисусъ Христосъ вся творитъ промышленіемъ нашему спасенію и Господь [2]) Единый да просвѣтитъ и вразумитъ насъ благодатію Святого Духа, еже на пользу нашу вся строити. Сего ради мы, Іосифъ, милостію Божью, архіепископъ, митрополитъ Кыевскый и Галицкый и всея Руси, о церкви Божіей имѣя попеченіе и Богомъ порученнѣмъ ми стадѣ, братства нашего иноческаго общего жительства хотячи създати монастырь и благовѣрный и христолюбивый сынъ нашего смѣренія панъ Александръ Ивановича Ходкевичъ, маршалокъ господаря самодержавного короля и великого князя Жикгимонта съ нами единоумно съвѣщавше, хотя быти обадва посполитые ктиторы тоя новоўъвтущія ангельскыя ограды, Промышленіемъ и даромъ Господа нашего Іисуса Христова и заступленіемъ Царици Богородици Матере Бога Нашого и ихъ

1) Въ городку (А).

2) Въ копіи: той Единый.

святыя милости угодника святого Апостола Евангелиста Іоанна Богослова, молитвами и помощію и всѣхъ святыхъ угодившихъ Христу Богу, похотѣхомъ нашею доброю волею и накладомъ сооружити монастырь инокомъ мнишеского общаго равножительства у пана Александра Ивановича Ходкевича у очизной пущи Блудовской на край рѣкы Супряслы, на островѣ межи дву источниковъ водныхъ—рѣчокъ Грабовки и Березовки. Въ лѣто 7018 индиктъ 14, при державѣ господаря короля и великого князя Жикгимонта Казиміровича, мы, Іосифъ митрополитъ и панъ Александръ Ивановичъ Ходкевичъ, нашею любовію и желаніемъ начахомъ съзидати сій монастырь общій, мѣсяца Октобря. И напервѣ съоружена бысть церковь невелика, теплаа, въ имя святого Іоанна Богослова, и трапеза на прихоженіе братіи. И освещена бысть таа церковь преосвященнымъ митрополитомъ Кыевскимъ и всея Руси Іосифомъ, на Обрѣтеніе святыя главы Предтечи и Крестителя Іоанна, Мая 25 день, индиктъ 14. И потомъ съоружена бысть великая церковь Пречистыя Богоматере, честнаго ея Благовѣщенія, съ придѣлы святыхъ мученикъ Бориса и Глѣба, нареченныхъ въ святомъ крещеніи Романа и Давида, и святыхъ преподобныхъ отецъ Печерскихъ Антонія и Өеодосія. Сія же святыя Божія церкви освященны быша преосвященнымъ митрополитомъ Кыевскымъ и всея Руси. Въ честь и хвалу и славу и поклоненіе и пѣніе Вседержительной, Единосущнѣй Троицы Отцу и Сыну и Святому Духу, Единому Богу, събраннымъ, живущимъ въ сей святѣй Лаврѣ, посполито всему, еже о Христѣ братству обще вкупѣ живущимъ на отпущеніе грѣховъ и на спасеніе душамъ, а отшедшимъ отъ тѣлесъ душамъ въ наслѣдіе царства небеснаго, его же Господь Богъ сподобитъ и насъ всѣхъ получити о Христѣ Іисусѣ Господѣ нашемъ, Ему же слава вь вѣки, аминь.

И помовивши о томъ и съ сыномъ нашимъ паномъ Александромъ Ивановича Ходкевичомъ и съ всимъ, еже о Христѣ братствомъ, хотячи утвержденіе мѣти общему жительству по уставу божественнаго писанія, добровольне единоумно завѣтъ положихомъ: игумену и братіи, въ томъ монастыри живущимъ, питья піаного, всякого меду и пива и вина горѣлого не держати и не пити, и въ приношеніи питіа піаного не пріимати. Пити имъ квасы овощевыи и солодовыи безъ хмелю. Такожде и въ господскые праздники и въ свята великихъ святыхъ квасъ медвеный [1]) добрый, безъ хмелю, мѣрно, по указу, по коновцѣ, а не до піана. Такожде и ястіе имѣти. Понедѣлокъ, среда, пятокъ сухояденіе по 9 часѣ. Въ пятокъ дважды, безъ масла, а въ четверкъ зъ масломъ [2]). Аще ли въ кой [3]) отъ сихъ дній прилучится праздникъ великый, тогда ясти по уставу божественному. А пѣніе и молитву въ церкви съборнѣ держати имъ по уставу святыхъ отецъ. Всенощное на каждую недѣлю мѣти имъ, заутреня и часове, обѣдня и вечерня, и павечерня, и послѣ павечерни ити каждому въ своя келіа зъ молчаніемъ. Одному зъ другимъ бесѣды не творити и не пити. Утвержано [4]) бысть

1) Въ копіи: медовый.
2) Въ копіи: во второкъ дважды безъ масла, а въ четвертокъ и въ суботу зъ масломъ.
3) Который.
4) Удержано.

сіе мнихомъ отъ святыхъ отецъ. А на работу монастырскую исходити имъ всимъ равно, кромѣ недѣльника, по уставу и по повелѣнію игуменову. А игумену и всей братіи никакова стяжанія въ келіахъ въ себе не мѣти, развѣ одежда тѣлесныя, а книгъ, а работу келейную. Всякую потребу и одежду мѣти всимъ зъ скарбу церковного. Одежду всѣмъ носити равную: сукни костиньскыя, а кожухи бараніи; нижли игумену и священноинокономъ [1]), тымъ носити сукни ческыя. А игумену зъ монастыря отъ братіи не отлучатись, развѣ нужда и потребы великыя, о што коли ѣхати до господаря земского, или до пана ктитора [2]), або до имѣній церковныхъ, для осмотрѣнія; ино игумену ѣхати зъ вѣданіемъ братскимъ. И братья, обравши духовнѣ и иншихъ [3]) братовъ дву, или трехъ, съ нимъ посылаютъ, а не самому игумену обирати, его жъ любитъ. А въ имѣніахъ церковныхъ безчинне не упиватись и не мѣшкати много; дѣла осмотрѣвши и справивши за ся ѣхати въ монастырь. А всякыя дѣла и справы монастырскыя справовати игумену зъ икономою и посполу зъ тою братіею, которые жъ уставлены на строеніе монастырское. И не мытися у мылни, тѡкмо кромѣ нужда великыя или немощного. А приходы монастырскіе, пѣнязи, сорокоусты и задушныя уписы, и зъ имѣній платы грошевыя и куничныя, и тежъ хто што на монастырь дастъ, или игумену, или которому брату, тое все имѣти имъ общо. И вся тые рѣчи и дачки маетъ брати икономъ, посполу зъ тою братіею, ихже уставлено на то, и повелѣніемъ игуменовымъ дати маютъ у скарбъ церковный. А которому ся брату приходитъ взяти милостыню, ино тогды [4]) отдати подскарбіему, а въ себе не держати. А што коли тые врядникы монастырскые възмутъ въ монастырь золотыхъ и пѣнезей и платіа и коней и иныхъ [5]) подачокъ, то все они маютъ писати у рейстръ приходный подъ свѣдомомъ. А што тежъ кому або на которыя потребы зъ скарбу церковного выдадутъ, тое все маютъ писати у рейстръ росходный, на память. И въ кождый годъ они маютъ игумену и всей братіи приходу и росходу личбу выдати. А которые православные христіане, старые и младые, усхотятъ приняти иноческое общее житіе тое лавры [6]), игумену тыхъ въскорѣ не пострыгати, но дати имъ два мѣсяци, або три, а иному и 6 мѣсяцевъ, да пребудутъ расмотряя уставъ [7]) житія монастыря. Кому ся сподобаетъ и слюбитъ неисходно жити въ монастырѣ до кончины живота, по обѣту своему, таковаго пострычъ [8]), и пострыженика своего игумену зъ братіею вонъ зъ монастыря не пускати [9]), развѣ нужда великыя. А прінмати въ монастырь всякого приходящего въ мнишеское житіе братолюбезно, безъ укупа. Нижли хто што маетъ, своею доброю волею въ монастырь дастъ [10]),

1) Священникомъ.
2) Того монастыря.
3) Духовнѣйшихъ.
4) Иногдыже.
5) Иншихъ.
6) Ино.
7) Уставу.
8) Пространчи.
9) Пущати.
10) Дати.

тое прiимати у скарбъ церковный. А вбогаго, ничтожъ имущаго, також де прiимати въ общее братство. А приходящихъ мниховъ три дни держати, поки осмотрять житья тоя лавры; усхочеть жити неисходно зъ монастыря, таковаго прiимати. А тые одежда мнишескые, хто въ чомъ прiидеть, снять съ него и заховати у скарбу церковномъ, и на него дати всякую одежду, какъ на которого брата того монастыря, таковаго зъ монастыря и не пускати. А естли бы нѣкако дiавольскымъ навожденiемъ или нужда ради великыя, таковаго приходящаго мниха лучится пустити зъ монастыря, ино съ таковаго вся одежда монастырскаа сняти и за ся дати ему его первую одежду, въ чомъ пришолъ, и съ тымъ его отпустити. А игумену братью всю имѣти въ любви и въ наказанiи, яко всѣмъ имъ имѣти общее пребыванiе, по уставу Божественнаго писанiа держати. А нерадивыхъ и лѣнивыхъ навчати игумену зъ братьею на путь Господень, какъ ихъ Богъ вразумитъ. Аще ли который преслушникъ и ропотникъ будетъ, и иметъ въ недбалости жити наказанiа игуменова, таковаго игумену казнить: за первый выступъ [1]) у подклетѣ два дни держати, и постъ о хлѣбѣ, и о водѣ, а за другый выступъ 4 дни, а за третiй выступъ 6 днiй, а на седмый пустить. А естли черезъ тое иметъ допускатись винъ, ино игумену събравши братью, таковаго стязовати [2]) словы [3]) и прозбою братскою, абы отъ таковаго безчинiа престалъ. Пакъ ли отъ таковыя заповѣди не радити начнетъ, таковый прiиметъ казнь церковную, рѣкше сѣденiе. Аще ли таковаго наказанiя церковнаго не будетъ послушенъ, таковый будетъ, яко преступникъ закону и уставу общаго житiа, ино таковаго и зъ монастыря выслати вонъ, абы однымъ безчинникомъ большая съблазна у братiю не входила. А самому игумену и инщимъ отъ братiи, кромѣ трапезы не ясти, развѣ нужда ради великы. Аще пригодится угумену гдѣ коли послать потребы ради монастырскыя до велможи которого, или до ктитора обители тоя, никакоже единого брата одного [4]) не посылаетъ, но дву или трехъ. А робятъ въ монастыри не держати, ни на науку, ни на послугу не прiимати. А женскому полу всякому въ монастырь не ходити. Сiй чинъ единоумно съвѣщавше, положили есмо, штожъ [5]) игумену и зъ братьею тое все твердо держати и непорушно. И тое все утвердили есмо симъ нашимъ листомъ записнымъ, зъ нашими печатми привѣсистими. Писанъ у монастырѣ на Супрясли. Въ лѣто 7018, мѣсеца Октябра 15, индиктъ 14.

Te ustawy na pargaminie pisane są, y zostawione dla obserwacij onych, zakonnikom, z dwuma pieczęciami na wosku wybijanemi - metropolity Sołtana y Chodkiewiczowską, przy jedwabnych sznurach, w całości znayduią się in archivo Supr.

Этотъ «Указъ» писанъ на пергаминѣ и оставленъ для храненiя монахамъ, съ двумя печатями м. Солтана и Ходкевича, на шелковыхъ шнурахъ, оттиснутыми на воскѣ. Онъ хранится въ цѣлости въ Супрасльскомъ архивѣ, нѣко-

1) Выступокъ.
2) Стязати.
3) Словесы.
4) Да.
5) Штобъ.

Niektore punkta są contra regulam, etiam y dawnych oycow, ktorzy pozwalaią nietylko piwa albo miodu, ale y wina po mensurze dawać zakonnikom po fatygach y pracach na chwałe Pana Boga podjętych. Jednak temu się nietrzeba dziwować, że tak stricte opisano, bo to zabiegaiąc zbytkom y pijatykom, stanowi zakonnemu y kapłanskiemu nieprzystoynym, uczyniono, ale nulla est regula sine exceptione. Przed tym tu na tym mieyscu, y mięsa nieiadali zakonnicy, jednak zważaiąc superiorowie słabsze co raz tych wiekow ludzkie konstytucye, dyspensowali od ustawionego codziennie postu y pozwolili ieść z mięsem we dni niektore, iako to w niedziele, wtorek y czwartek, w poniedziałek zaś y w sobote z masłem, a we srzode y piątek z postem. Na mięso dyspensował Żochowski metropolita ten klasztor, lubo dyspensy na pismie nie zostawił, jednak mi iest doskonale wiadomo, przez tradycyą oycow niektorych staruszkow, ktorych ja, wstąpiwszy do zakonu świętego, jeszcze żyjących na tym mieyscu zastałem, y ktorzy już byli w zakonie swiętym za pomienionego metropolity. Dla tego to pod tym rokiem 1510 namieni, że mi ustawy wysz napisane Sołtana m. dały do tego motivum, lubo by mi należało to napisać w leciech życia metropolity Żochowskiego. Inne zaś punkta tych ustawow są cale zakonne, ktore podług możności należy obserwować, tak co do dyspozycyi dobra pospolitego należy, iako y do stanu zakonnego.

Co do dobra pospolitego, koniecznie to mieysce powinne obserwować, aby zawsze był w Supraslskiey tey lawrze swiętey podskarbij, kapłan stateczny y su-

торые пункты его противны [1]) правиламъ даже древнихъ отцевъ, которые дозволяютъ давать монахамъ, трудовъ ради, принятыхъ ими для славы Божіей, въ опредѣленной мѣрѣ не только пива, или меду, но и вина. Однако удивляться тому неслѣдуетъ, что такъ строго предписано; такъ сдѣлано съ цѣлію предотвратить излишества и попойки, неблагопристойныя монашескому и священническому званію. Но нѣтъ правила безъ исключенія. Прежде въ этомъ монастырѣ монахи и мяса не ѣли; но начальники [2]), снисходя къ болѣе и болѣе слабѣющимъ силамъ человѣческимъ, разрѣшили установленные на всякій день посты и дозволили употреблять мясо въ нѣкоторые дни, какъ то: въ Воскресенье, Вторникъ и Четвергъ, въ Понедѣльникъ же и въ Субботу масло, а въ Среду и Пятокъ—наблюдать постъ. Употребленіе мяса въ этомъ монастырѣ разрѣшено м. Жоховскимъ; хотя разрѣшенія на бумагѣ онъ не оставилъ, но мнѣ хорошо это извѣстно, по преданію нѣкоторыхъ пожилыхъ отцевъ, которые, когда я поступилъ въ монастырь, еще жили здѣсь и которые были въ монашествѣ при упомянутомъ митрополитѣ. Я упоминаю объ этомъ подъ 1510 г., потому что вышепомянутый Указъ м. Солтана далъ мнѣ къ тому поводъ, хотя собственно мнѣ слѣдовалобы писать о томъ въ годы жизни м. Жоховскаго. Иные же пункты этого «Указа» совершенно монастырскіе, которые слѣдуетъ, по мѣрѣ возможности, соблюдать, такъ напр. все, что касается до употребленія общаго имущества, такъ и монастырскаго житія. Что касается общаго имущества,

1) Другой уніятъ разсказываетъ мѣстное преданіе, что „Указъ" показался столь тяжелымъ для монаховъ, что многіе ушли въ Кіевопечерскій монастырь, и послѣ этого Супрасльскіе монахи руководились правилами, составленными дѣтьми ктитора: Григоріемъ и Юріемъ Ходкевичами, который напечатанъ подъ N. 2. См. Traditio de translatione fratrum religiosorum Irodeko Supraslum. Дѣло N. 1.

2) Конечно, уніятскіе. См. варіантъ о постахъ въ „Указѣ," сдѣланный уніятомъ въ копіи, помѣщенной въ Лѣтописи.

mnienny, do ktorego aby wszystkie monastyrskie wnoszone były intraty, a ten powinienby czynić kalkulacyą przed archymandrytą tuteyszym, y konsultora mi tego mieysca, albolitež na czwartoletniey czyli trzyletniey wizycie metropolitanskiey, ktora ex debito powinna bywać. Funduszu pierwszego na Choroszcz niema w sobie archivum Suprasiskie in originali, tylko copie znayduią się. Ale trzebaby go szukać w metrykach pod rokiem wyrażonym w tymże funduszu. Także y przywileiu approbuiącego tenże fundusz, pod tymże rokiem patrzyć. Jednak originał sam krola Zygmunta trzeciego iest in archiwo, z urwaną pieczęcią, ale z podpisem własney ręki krolewskiey tymi słowy: Sigismundus Rex. Na drugim boku podpisał się temi słowy po rusku: Alexander Korwin Gąsiewski referendarz y pisarz W. X. Lit. starosta Welkiskij, Punskij y Kupiszskij. To iest approbacya. Fundusz Jozefa Sołtana sam originał iest in archivo, z urwaną pieczęcią, sznuru jedwabnego czarnego kawałki zostali, podpis taki po rusku: Ja Іосифъ episkop Smolenski podpisach sije swoieu rukoiu. Przywiley approbuiący krola Zygmunta III fundusz Alexandra Chodkiewicza na Choroszcz Supraslowi wiecznemi czasy zapisaną aktykował p. m. Węlamin Rucki metropolita całey Rusi w Warszawie kancelarij wielkiey W. X. Litt. A. 1623 miesiąca Januarya 31 dnia.

Fundusz na Choroszczy jest aktykowany przez Anastazyusza Sielawe Z. S. B. W. z Wilenskiego klasztoru w Grodzie Oszmianskim za starosty Pawła Sapiehy koniuszego W. X. Litt. sub anno 1622 miesiąca junia 4 dnia, in archivo Supraslskiey znayduie się wypis z xiąg grodzkich tego powiatu z pieczęcią grodzką, podpisał się Paweł Sapieha starosta Oszmianski etc.

Przywileiu pierwszego konfirmuiącego y approbuiącego fundusze pierwsze, tak

то монастырь непремѣнно долженъ наблюдать, чтобы въ этой св. обители всегда былъ подскарбій (казначей), іеромонахъ аккуратный и добросовѣстный; къ нему должны поступать всѣ монастырскіе доходы, а онъ долженъ бы давать отчетъ предъ здѣшнимъ архимандритомъ и совѣтниками монастыря, или же при митрополичьемъ посѣщеніи въ четыре или три года, которое, по надлежащему, должно практиковаться. Первой фундушевой записи на Хорощу Супрасльскій архивъ не имѣетъ въ подлинникѣ, есть только копія. Слѣдовалобы искать его въ метрикахъ подъ означеннымъ въ записи годомъ. И привилея, подтверждающаго туже запись, слѣдуетъ искать подъ тѣмъ же годомъ. Однако самый оригиналъ привилея Сигизмунда III есть въ архивѣ, съ оторванною печатію, но съ собственноручною подписью королевскою: Сигизмундъ король. На оборотѣ подписался по русски Александръ Корвинъ Кгосѣвскій, референдарій и писарь В. К. Л., староста Велкискій, Пунскій и Купишскій. Это подтвержденіе. Подлинная фундешевая запись Солтана находится въ архивѣ съ оторванною печатію; остались куски шнура шелковаго чернаго и подпись слѣдующая: я Іосифъ, епископъ Смоленскій подписахъ сіе своею рукою. Привилей Сигизмунда III, подтверждающій фундушевую запись Александра Ходкевича на Хорощу, записанную монастырю на вѣчныя времена, записалъ въ акты бл. памяти Вельяминъ Рутскій, митрополитъ всей Руси, въ Варшавѣ въ канцеляріи большой В. К. Л. въ 1623 году, Января 31 дня.

Фундушевая запись на Хорощу записана въ акты Ошмянскіе гродскіе, при старостѣ Павлѣ Сапѣгѣ конюшемъ В. К. Л. Анастасіемъ Селявою, мона-

Sołtana metropolity, iako y Alexandra Chodkiewicza woiewody Nowogrodzkiego, krola Zygmunta pierwszego, niema archivum Suprasłskie.

хомъ Виленскаго монастыря, въ 1622 году, Іюня 4. Въ Супрасльскомъ архивѣ находится выпись изъ книгъ Гродскихъ того повѣта съ гродскою печатью; подпись Павла Сапѣги, старосты Ошмянскаго и пр. Перваго привилея, подтверждающаго и одобряющаго первыя фундушевыя записи м. Солтана и Александра Ходкевича, воеводы Новогородскаго, даннаго Сигизмундомъ I-мъ, нѣтъ въъ Супрасльскомъ архивѣ.

6.

1507. Королевская подтвердительная грамота монас. на им. Владычичи и Хворощу.

Сигизмундъ 1 подтверждаетъ фундушевую запись м. Солтана монастырю на имѣніе Владычичи съ людьми, епископскимъ сборомъ и мельницею, а также одобряетъ рѣшеніе А И. Ходкевича дать фундушевую запись монастырю на им. Хворощу.

Majestat krolia Zygmunta, ktorym iego miłoscz potwierdził imienia Choroszczą a Władyczyczy czerkwi Bożey na monastyr Supraski.

W imie Boże amen. Ku wieczney rzeczy pamieczy. My Zygmunt z Bożey łaski, krol Polski, wielki ksiądz Litewski, Ruski, książe Pruskie, Zmoczkie. Czynim znamienito tym naszym listem wszitkim pospoliczie i osobliwym, ninieyszym y potem będączym, ktorym stucza, yż przed naszym kroliewskim maiestatem i przed pany radami naszymi stawszy oblicznie urodzony pan Alexander Iwanowicz Ckodkowicza, marszałek nasz, dzierszawcza Puński wyznał, iż ku czczi i ku chwalie Boga wszechmogączego i Zwiastowania czystey Dziewicze Mariey w swoiem imieniu dziedzicznem, w puszczy Błudowey, wedlie rzeki Suprasły nazwaney, czerkiew z manastyrem, wedlie zakonu greczkiego, zbudował y nadał ku spomożeniu ihumlena y braczy tego manastyra tym dobrym niżeypisanym obdarzył, nadał y dał, to jest dwor swoy dziedziczny y miasteczko

Во имя Божье аминь. Для вѣчной памяти, мы Жигимонтъ, Божьею милостію, король Польскій, В. К. Л. и пр. Объявляемъ симъ нашимъ листомъ всѣмъ св обща и каждому особо, нынѣшнимъ и послѣдующимъ, кого это касается, что лично ставъ предъ нашимъ королевскимъ величествомъ и предъ панами нашей рады урожденный панъ Александръ Ивановичъ Ходкевичъ, маршалъ нашъ, державца Пуньскій призналъ, что онъ для славы и въ честь Всемогущаго Бога и Благовѣщенія пречистой Дѣвы Маріи основалъ въ своемъ вотчинномъ владѣніи въ Блудовой пущѣ при рѣкѣ, называемый Супраслею, церковь съ монастыремъ закона Греческаго, и на содержаніе игумена и братіи того монастыря онъ надѣлилъ ихъ нижеозначеннымъ имѣніемъ, т. е. далъ и надалъ своей дворъ вотчинный и мѣстечко, называемое Хороща, со всѣми мѣщанами, слугами, людьми, кмѣтями и со всѣми ихъ землями, лугами, лѣсами,

Choroszczą nazwane ze wszitkimi mieszczany, służebniki i liudzmi, kmieczmi y ze wszitkimi ich polmi, łąkami, liasy, bormi dobrowami, gai, dębniki, wodami, brzegami i ich zbieganiem, z sadzawkami, z łowieniem ryb, że wszitkimi ich złużbami, czynszmi, podatki pieniężnymi, miodowymi, zbożnymi, poborami, dochody y wszistkich innych pożitkow przychodzączych, tymi razy będączych, i potym przez dowczypnosczi liudzkie naydzionych, ze wszystkimi, dochodami ku temu imieniu Choroszczy nalieżączymi, jakokolwiek by byly nazwane, ze wszitkim prawem y panstwem y własnosczią tak szeroko, długo y okrągło, jako ten przerzeczony dwor Choroszcza miasteczko w swoich graniczach z starodawna się ma, dzierzżecz, miecz, porzywacz, nicz prawa, panstwa, własnosczy w przerzeczonym imieniu nieostawiająćz na siebie y na swe własne potomki na wieki, y przywiley tego swego nadania imieniem, tytułem, pod swoją pieczęcią przed nami ukazał i prosił ten przerzeczony przywiley przez nas bycz potwierdzon y doswiadczon. Tegoż przerzeczonego czasu uczciwy Jozeph, biskup Smolienski temuż manastyru w Błudowey pusczy szescz służeb kmieczich to jest żerebiow w Bielskim powieczie, na graniczach Saraskich sioło Topilec, Bacziuczycze, Pisczowo i z liudzmi tych sioł, to iest Wołos, Jacz Ozimkowicz, Misia, a Hacza, Kurycza, Piwowara, Pycha, Bobra rzeczonymi y przezywanymi y zich potomki i z służbami, danmi pieniężnymi, miodowymi, zbożnymi, kunicznymi i z ich polmi oranymi y nieoranymi, łąkami, z liasy, z bory, z ziemiami bartnymi y z łowy bobrowymi y ze wszitkimi czynszmi i poborami i zocczciami i ze wszitkimi innymi dochody i użytki i zborem władyczným zowiemym w ziemi przerzeczonych przerzeczonego biskupa Smolienskiego, i zbudowanym i postawionym młynem na rzecze Niewodniczy i z jego wymiłki i ze wszitkim prawem, panstwem,

борами, дубровами, гаями, дубниками, водами, берегами и ихъ отлогостями, съ запрудами и рыбною ловлею, со всѣми ихъ службами, чиншами, данями денежными, медовыми, зерновыми, поборами, доходами и со всѣми иными поступающими пожитками, и на сей разъ имѣющимися и какіе потомъ будутъ найдены человѣческимъ искуствомъ, со всѣми доходами, принадлежащими къ тому имѣнію Хороща, всякаго наименованія, со всѣмъ правомъ и властію и собственностію въ ширину, длину и въ окружности въ такомъ размѣрѣ, въ какомъ тотъ вышеупомянутый дворъ Хороща, мѣстечко, состоитъ изстари въ своихъ границахъ, держать, имѣть, употреблять, не оставляя ни для себя, ни для потомковъ своихъ никакихъ правъ, ни власти, ни собственности въ упомянутомъ имѣніи. На что показалъ передъ нами привилей съ титуломъ и подъ своею печатію, и просилъ, дабы мы его посвидѣтельствовали и утвердили. Въ тоже вышеозначенное время почтенный Іосифъ, еп. Смоленскій тому же монастырю, состоящему въ Блудовой пущѣ шесть службъ или жеребьевъ кмѣтьихъ въ Бѣльскомъ повѣтѣ на границахъ Суражскихъ, село Топилецъ, Батютичи, Пыщево, и съ людьми ихъ, т. е. Волочъ, Іацъ Озимковичъ, Мися, а Хача, Курича, Пивовара, Пыха, Бобра именуемыми, съ ихъ потомками и съ службами, данями денежными, медовыми, зерновыми, куничными и съ ихъ полями пахатными и непахатными, съ лугами, лѣсами, борами, съ бортными землями, съ бобровыми ловами и со всѣми чиншами и поборами и съ угощеніями и со всѣми другими доходами и статьями и со зборомъ, именуемымъ владычнимъ, въ вышеозначенныхъ земляхъ упомянутаго еп. Смоленскаго, и съ построенною и

własnosczią, jako ten Jozeph miał, dzierział i pożywał, przez oswieczonego pana Alexandra i swiętey pamięczi krolia polskiego W. X. Litewskiego i innych, brata naszego najmilszego, za służby jego danym i obdarzonym, dał i darował, i zapis i przywiliey krolewski na przerzeczone imienie iemu darowane na wieki pod imieniem napisanym i pieczęcią krola Alexandra ukazał i położył, prosząnz pokornie to iste nadanie, zbudowanie i nadarzenie pospołu s przywiliemi pana Alexandra Iwanowicza Chodkiewicza i z jego przywiliem wielebnego oyca Jozepha biskupa Smolienskiego uczyniony, zrządzony, przed nas ukazanym i ofiarowanym, przez nas potwierdzicz i umocznicz. A tak my bacząc ich jakoby dostoyney prozby przyrzeczenie, nadanie, zbudowanie i darowanie imienia przerzeczonego Choroszczy i Władyczycz z przerzeczonymi słuzbami żerebij i z ich przywilmi kosczioła i manastyra w Błudowey puszczy, we wszystkich punkcziech, zwyczajoch, położeniach i w członkach doswiadczyliszmy, potwierdziliszmy i umocnilismy i przez nasze niniejsze listy poswiądczamy...... y umoczniamy prawami naszymi we wszystkim złamanymi nie buduczymi, po łaszcze skazujuczy, te niniejsze listy na wieki miecz warznosczi, mocznosczi, na ktore rzeczy swiadecztwo pieczęcz nasza więtsza ninieyszemu listu jest przywieszona. Data i dziejało się to w Wilnie w sobotę, w dzień swiętego Aleksandra Spowiednika. Liata Bożego tysziącz pięczset siodmego. Przytem byli uczciwi w Chrystusie ocziecz ksiądz Marcin Biskup Zmodzki, wielmożni i urodzeni panowie Mikołay Radziwiłowicz wojewoda Wilenski i kanclerz W. X. L., Alexander Juriewicz, kasztelian wielki, Mikołay Mikołajewicz, woiewoda Troczki, Jan z Zabrzezina, marszałek ziemski i starosta Grodzienski, Stanisław Janowicz, kasztelian Troczki, starosta Zmoczki, Stanisław Hliebowicz, woiewoda Połoczki, Jan Sopieha

поставленною мельницею на р. Неводницѣ и съ ея помоломъ, въ полное право, власть и собственность, какъ имѣлъ и держалъ и употреблялъ самъ этотъ Іосифъ данное ему отъ свѣтлѣйшаго Александра бл. памяти короля польскаго, в. к. Л. и иныхъ, брата нашего милѣйшаго, за его заслуги, далъ и подарилъ; и показалъ и положилъ запись и привилей королевскій на упомянутое имѣніе, дарованное ему на вѣчныя времена, съ именною подписью и печатію короля Александра, прося покорно подтвердить и скрѣпить это дѣйствительное даяніе, строеніе и даръ, вмѣстѣ съ привилеемъ пана Алек. Ив. Ходкевича, предъ нами показаннымъ и пожертвованнымъ, и привилей его м. достопочтеннаго о. Іосифа, епископа Смоленскаго, составленный и сдѣланный. А такъ, мы, изъ вниманія къ ихъ уважительной просьбѣ, ихъ обѣтъ, даяніе, строеніе и дарованіе имѣнія вышесказаннаго Хорощи и Владычичъ съ вышеозначенными службами, жеребьями и съ ихъ привилеями для церкви и монастыря въ Блудовой пущѣ, во всѣхъ пунктахъ, обычаяхъ, положеніяхъ и частяхъ разсмотрѣли и подтвердили и укрѣпили, и свидѣтельствуемъ настоящими нашими грамотами и утверждаемъ нашими правами, ни въ чемъ ненарушенными, милостиво объявляя, что наши эти грамоты должны имѣть значеніе и силу на вѣчныя времена. Въ подтвержденіе сего привѣшена къ настоящему документу наша большая печать.—Слѣдуютъ подписи тѣже, что приведены выше въ лѣтописи. Въ рукописи при этомъ документѣ приписано было:

Помѣщаемъ копію, по начертанію словъ, относящуюся къ XVI в., найденную въ Супрасльскомъ архивѣ.

marszałek i sekretarz nawyszszy, i inszych wiele naszych radnych, nam zwłaszcza miłych, przez rencze urodzonego Mikołaja Mikołajowicza Zaczkowjcza, sekretarza naszego, dzierżawczy Szewlienskiego, ktory tę rzecz miał od nas poruczoną.

Za przeszłych dawnieyszych rządow, czyli tego roku opisuiąc dyariusz, można rzeć, przyszłych absolutnych Chodkiewiczowskich w Supraslu, fundusze, przywileie originalne, y inne dokumenta pozabierane, dotąd zostaią in archivo onych.

Cerkiew murowana, pisze w pominniku, że stanęła za pierwszego archymandryty Siehenia przez lat trzy, co się stać niemogło w tak prętkim czasie, bo przeniosszy się z Grodka na tę mieysce w roku 1500, y zastawszy tylko puszczą, trzeba było nayprzod cegielnią etc. ufundować, gliny nakopać, wapna przysposobić; a y cegła czasu nie mało wezmie na taką strukturę, zaczym moim zdaniem, mogła się zacząć za pierwszego archymandryty, a za drugiego Kalista zakonczona iest, y pewna że kosztem fundatorskim, bo jeszcze przy początkach klasztor iakby nic niemiał. Jest ufundowana pod tytułem Zwiastowania Nayswiętszey Matki, a za czasem uprosił się za gospodarza do teyże Krolowey Nieba y S. Jan Bohosłow, iak mu rezydencya iego zgorzała pierwsza, a tak y dotąd tuż ma dla siebie subsistencyą. Przydano też w pokomorne teyże Pannie Przeczystey, SS. xiążąt Ruskich Borysa y Hleba, a na chrzście swiętym Romana y Dawida męczenikow, tudzież SS. oycow Peczarskich Antoniego y Theodozego. Jeszcze co do funduszu pierwszego należy Alexandra Chodkiewicza, funduiąc tę swiętą lawre Supraslską, nadał kawał niemały y puszczy w koło klasztoru, ktorą dotąd w swoich grani-

При прошломъ прежнемъ управленіи или въ томъ году, въ которомъ пишется дневникъ, можно сказать, въ наступающемъ абсолютномъ управленіи Ходкевичей въ Супраслѣ, фундушевыя записи, подлинныя привиллегіи и другіе документы забраны и доселѣ остаются въ архивахъ ихъ.

Каменная церковь, написано въ Поминникѣ, сооружена при первомъ архимандритѣ Сигенѣ въ три года, чего не могло быть въ столь короткое время; потому что по переѣздѣ изъ Городка въ 1500 г. на это мѣсто, гдѣ нашли только пущу, нужно было прежде всего построить кирпичный заводъ, накопать глины, приготовить известь; и на приготовленіе кирпичей на такую постройку требуется немало времени. Почему, по моему мнѣнію, могли начать постройку церкви при первомъ архимандритѣ, а при второмъ, Калистѣ, она окончена и безъ сомнѣнія на средства ктиторовъ, ибо монастырь при началѣ почти не имѣлъ никакихъ средствъ. Церковь создана во имя Благовѣщенія Пресвятой Богородицы, а потомъ къ королевѣ неба поступилъ, въ качествѣ хозяина, и св. Іоаннъ Богословъ, когда погорѣло его первое мѣстопребываніе, а за тѣмъ и доселѣ здѣсь же онъ имѣетъ свою обитель. Дали въ нокоморные [1]) Пречистой Дѣвѣ св. Русскихъ князей Бориса и Глѣба, а въ св. крещеніи Романа и Давида, мучениковъ, а также св. от-

1) Въ сосѣдство.

cach spokoynie tę mieysce swięte trzyma, y wolnie iako swoiey własności używa.

цевъ Печерскихъ Антонія и Θеодосія.

Еще, что касается фундушевой записи Александра Ходкевича, то основывая эту св. обитель, онъ далъ значительный кусокъ пущи вокругъ монастыря, которую эта св. обитель и доселѣ держитъ въ надлежащихъ предѣлахъ и пользуется ею свободно, какъ своею собственностію.

7.

Безъ года и числа. **Дарственная запись А. И. Ходкевича монастырю на сѣножать Каракульскую.**

По просьбѣ братіи, А. И. Ходкевичъ даритъ сѣножать Каракульскую.

Я панъ Александръ Ивановичъ Ходкевичъ, маршалъ господаря короля его милости. Билъ намъ чоломъ игуменъ съ братіею, абыхмо имъ дали сѣножать нашу, на имя Каракулю; ино мы зъ ласки нашое дали имъ и придали есмы тую сѣножать къ церкви Божой, и на то есмо имъ дали сесь листъ, зъ нашою печатію. Писанъ въ Брестовицы.

8.

4 Іюня. Подтверждeніе строителя Супрасльскаго монастыря Ходкевича на сдѣланную монастыремъ покупку рыбныхъ тоней.

А. И. Ходкевичъ запрещаетъ своимъ людямъ, подъ штрафомъ 3 грош., ловить рыбу въ монастырской тонѣ.

Александръ Ивановичъ Ходкевичъ, маршалокъ господара короля его милости. Просилъ насъ богомолецъ нашъ отецъ Іосифъ (?), игуменъ Пресвятаи Богоматере Благовѣщенія монастыря нашого общого Супрасльского и братья его, о езъ купленый имъ у въ обрубѣ Супруновича по Панковское избыще, и маютъ они тотъ езъ держати, а люди наши вже не маютъ тамъ рыбы ловити по Панковское избище; и еслибы кто мѣлъ безъ ихъ вѣдома въ томъ обрубѣ рыбу ловити, тогды тотъ на насъ вины заплатитъ три рубли грошей, и на то есмо имъ дали сесь нашъ листъ подъ нашою печатью. Писанъ на Россіи. Іюня 4 день, индыкта 8-го.

9.

Безъ года. **Продажная запись игумену Пафнутію на бортное дерево.**

Іасей Іасенецъ Іеска Барановичъ зезнаваю симъ моимъ листомъ кождому доброму, кому будетъ потребъ его видѣти, або чтучи слышати, штожъ продалъ есьмы свое бортное дерево игумену Пахнотію, берегъ плоской и берегъ Супрасли по Красницу, куды здятелы ходятъ и вехотляне, а продалъ есьмы ему вѣчно и добровольно отъ всего своего роду ближнего и дальнего, а подвелъ есьмы ему дерево пана Александровымъ человѣкомъ Михаломъ Берздыловичемъ, а при томъ былъ сынъ Данила Долгого Демянъ со Изблянъ, Ісаіа Халькевичъ, Иванъ Мышковъ человѣкъ Занковичъ, а про лѣпшую справедливость и печать есьмо злюбили монастырю.

10.

Безъ года. 28 Іюля. **Копія подтвердительной грамоты *) короля Александра Супрасльскому монастырю св. Іоанна Богослова на купленную имъ бортную землю, сѣножать и езовище.**

Александръ, Божію милостію король Польскій и пр. Билъ намъ челомъ игуменъ святого Ивана Богослова, зъ монастыря пана Александра Ивановича Ходкевича, зъ Пустынки на Супраслѣ, и повѣдилъ намъ, штожъ онъ купилъ въ чоловѣка нашого на имя у Онисима Яковлевича Выпорадковича въ Богинѣ и въ его дѣтей въ Ефедія а Ивана, въ Пашка а въ Олизара землю бортную и сѣножати и старину и причину и половину избы на Супраслѣ и езовища ихъ часть обель вѣчно, и тотъ листъ купчій передъ нами покладалъ и билъ намъ чоломъ, абыхмо ему дали на то нашъ листъ и потвердили быхмо то церкви Божой нашимъ листомъ. Ино мы, зъ ласки нашой дозволяемъ ему тую землю бортную и зъ сѣножати старину и причину и половину избы на Супрасли и езовищо ему купити, и потвержаемъ то къ той церкви Божой, св. Ивану Богослову, симъ нашимъ листомъ вѣчно во всемъ зъ тымъ, какъ онъ купилъ и въ листѣ купчемъ выписано. Писанъ въ Краковѣ. Іюля 28 дня, Индикта 8.

*) Помѣщаемъ эту грамоту въ числѣ другихъ, неозначенныхъ годомъ; но по двумъ признакамъ именно, что Алексaндръ называется королемъ, а монастырь — посвященнымъ Іоанну Богослову, т. е. когда еще не была освящена большая церковь Благовѣщенія, можно съ увѣренностію заключить, что грамота дана не раньше 1501 и не позже 1506.

11.

Сентября 19. Копія подтвердительной грамоты *) Сигизмунда I-го на им. Топилецъ.

Дана, по жалобѣ братіи, на вторженіе сосѣдей въ границы этого имѣнія.

Жигимонтъ, Божью милостію, король Польскій и пр. Маршалу нашому, охмистру королевое ее милости, намѣстнику Ковеньскому и Бѣльскому пану Войтѣху Яновичу. Што братъ нашъ славное памети Александръ король его м. далъ митрополиту Кіевскому и всея Россіи Іосифу имѣніе въ Бѣльскомъ повѣтѣ на имя Топилецъ со всѣмъ, какъ ся въ собѣ маетъ, за его службу, ижъ какъ онъ его м. послужилъ будучи у Смоленску въ часъ пригоды одъ непріятеля, и привиліемъ своимъ то ему подтвердилъ его м. на вѣчность и границы въ томъ привилію выписалъ, а потомъ онъ зъ дозволеньемъ нашимъ записалъ тое имѣніе Топилецъ къ монастырю Пречистой Богоматере Супрасльскому, и мы тежъ привиліемъ нашимъ тое имѣніе къ тому монастырю потвердили зъ тыми границами на вѣчность. И онъ зъ того монастыря присылалъ до насъ двухъ братовъ на имя Нила, а Исаакія, жалуючи, штожъ дей Стаевниковичи Саразкіи въ тыхъ границахъ земль подъ нимъ поискиваютъ, и тотъ привилій брата нашого и тежъ привилей нашъ тыи братія предъ нами на то покладали, а къ тому покладали передъ нами листъ намѣстниковъ Бѣльского и Саражского и Бранского одъ радцы нашого Михаиловича Глинского, ижъ какъ онъ Бѣльскъ державъ, тамъ выѣзжали и того имѣнія земли объѣхали и ограничили, подлугъ привиліевъ брата нашого и тежъ нашого. Протожъ, еслибы тые Стаевниковичи, заочне украсивши рѣчъ свою, намъ на него жаловали и листы въ насъ до тебе побрали, ижъ бы еси тамъ выѣхалъ, ино чтобы еси тамъ не ѣхалъ, бо мы митрополита при тѣхъ привиліяхъ брата нашого и нашемъ и тежъ при листѣ тыхъ намѣстниковъ зоставили. И приказалъ бы еси тымъ Стаевникомъ, ажъбы ему въ томъ дали впокой конечно; а которое бы пакъ они въ томъ мѣли до него дѣло, и они бы очевисто зъ нимъ передъ нами о томъ мовили, какъ дастъ Богъ будемъ въ Вильнѣ, бо они того у молчаніи были и о томъ ся невпоминали за брата нашого и за насъ ажъ до того часу. Писаръ Богушъ. Писанъ въ Берести. Сентября 19. Индикта 15.

Nadali też prawa y swemi funduszami mocno obwarowali na wolną elekcyą archymandrytow mieysca tego, że żaden nie może pierwij o prezente się starać na prelature mieysca tego swiętego, aż będzie od

Ктиторы дали также и крѣпко обеспечили своими фундушевыми записями право свободнаго избранія настоятелей этого монастыря; такъ что никто не можетъ хлопотать о полученіи

*) Грамоту эту можно отнести къ 1500—12 г., такъ какъ имена иноковъ Нила и Исакія записаны въ спискѣ братіи съ 1500—1512 г.

oycow y braci tey ławry per liberam erectionem obrany; na ten czas, gdy już będzie miał w ręku elekcyą, powinien się starać u kolatorow o prezente, a u metropolity o benedykcyą y installacyą. Ciż fundatorowie mieysce tę święte udarowali y dostoynością osobliwszą, tak mieysca tego prałatow to iest archymandrytow, iako też y zgromadzenie zakonne, udzielność czyniąc nieiaką, ufundowali exempcyą, ażeby ta lawra niepodlegała wielu juryzdykcyom, ale jedney juryzdykcij metropolitanskiey z swoim prałatem, ktory na tym mieyscu ma ten honor dla siebie, że iest dominus immediatus, przez co wyięte iest tę mieysce swięte z pod juryzdykcij generalskiey y prowincyalskiey. Metropolita powinien wizytować co cztyry lata, bo ma jus visitandi, a jeżeliby tego wyciągała necessitas, może y w krotszym czasie wizytować, dołożono to jednak, że cum scitu fundatoris.

Communitas za Kalistą archymandryty wtorego, tak iak y za pierwszego Siehenia, imionami tylko w kathalogu spisana:

1 Onufriusz,
2 Hałaction,
3 Tarasius,
4 Michał,
5 Pustelnik Łukasz,
6 Izaijasz skimnik,
7 Misael,
8 Marek,
9 Macarius
10 Joanitius,
11 Efrem,
12 Zakcheusz,

игуменства въ монастырѣ прежде, чѣмъ будетъ избранъ братіею обители чрезъ вольную подачу голосовъ. Онъ долженъ хлопотать у ктитора о рекомендательной грамотѣ, а у митрополита о посвященіи и утвержденіи тогда уже, когда будетъ имѣть въ своихъ рукахъ актъ избранія. Тѣже ктиторы даровали этой св. обители и особенныя почести какъ относительно ея архимандритовъ, такъ и братства монастырскаго: они положили основаніе исключительному, особенному ихъ положенію, по которому обитель съ настоятелемъ не подлежитъ многимъ управленіямъ, а подчиняется исключительно управленію митрополичьему; настоятелю здѣшнему принадлежитъ та честь, что онъ есть непосредственный господинъ. Такимъ образомъ эта св. обитель изъята изъ подъ власти генераловъ и провинціаловъ [1]). Митрополитъ обязанъ обозрѣвать въ каждые четыре года, ибо имѣетъ право обозрѣванія. А по нуждѣ, можетъ обозрѣвать (монастырь) и въ болѣе короткій срокъ; прибавлено однако то условіе, что съ вѣдома ктитора. Братія и при второмъ игуменѣ Калистѣ, какъ и при Сѣгенѣ, вписана въ списокъ только по именамъ:

1 Онуфрій,
2 Галактіонъ,
3 Тарасій,
4 Михаилъ,
5 Лука отшельникъ,
6 Исаія схимникъ,
7 Мисаилъ,
8 Маркъ,
9 Макарій,
10 Іоанникій,
11 Ефремъ,
12 Закхей,

2) Ордена Базиліанъ, которые сильно домогались въ XVIII в. подчинить себѣ Супрасльскій монастырь.

13 Basianus schymnik,
14 Xiądz Paisius,
15 Herontius schymnik,
16 Xiądz Cyrillus,
17 Basilius schymnik,
18 Pachomius,
19 Sabba,
20 Josephus,
21 Sergius,
22 Zakcheusz,
23 Xiądz Antonius,
24 Xiądz Serapion,
25 Xiądz Misael,
26 Xiądz Joachym,
27 Xiądz Gregorius szymnik,
28 Xiądz Gregorius,
29 Martirius,
30 Joachym,
31 Job,
32 Theodoretus,
33 Xiądz Herman,
34 Dionisius,
35 Hennadius schymnik,
36 Xiądz Evfimius,
37 Syłujan schymnik,
38 Philemon,
39 Bessaryon schymnik,
40 Manasses schymnik,
41 Joachym schymnik,

Kalist archymandryta umarł roku 1512.

Po zeszłym archymandrycie nieznayduię, iaka nastąpiła dyspozycya rządow tego mieysca, czy administratora per electionem obrała communitas, czyli też zaraz przystąpiła do elekcij archymandryty, sciendum, że na administratora post decessum abbatis, fundatorowie w swoich funduszach żadney nieuczynili wzmianki, czy to communitas z między siebie powinna obierać, czyli też tak rzecz szkodliwą dla tego mieysca zostawili metropolitom, iakoż tako iest, że podług prawa złożona elekcya y obrany iest trzeci post fundationem archymandryta Jona albo Jonasz, roku niżey pomienionego.

13 Васіанъ схимонахъ,
14 Священникъ Паисій,
15. Геронтій схимонахъ,
16 Священникъ Кириллъ.
17 Василій схимонахъ,
18 Пахомій,
19 Савва.
20 Іосифъ,
21 Сергій,
22 Закхей,
23 Священникъ Антоній,
24 Серапіонъ,
25 Мисаилъ,
26 Священникъ Іоакимъ,
27 Григорій схимонахъ,
28 Григорій,
29 Мартирій,
30 Іоакимъ,
31 Іовъ,
32 Ѳеодоритъ,
33 Германъ,
34 Діонисій,
35 Геннадій схимонахъ.
36 Евфимій,
37 Силуянъ схимонахъ,
38 Филемонъ,
39 Виссаріонъ схимонахъ,
40 Манассія схимонахъ,
41 Іоакимъ схимонахъ

Калистъ архимандритъ умеръ въ 1512 году. По смерти архимандрита неизвѣстно, какое сдѣлано было распоряженіе касательно управленія въ этой обители: избрала ли община подачею голосовъ управителя, или же тотчасъ приступила къ избранію архимандрита. Нужно знать, что ктиторы въ своихъ фундушевыхъ записяхъ не сдѣлали никакого указанія касательно того, должна ли сама община изъ своей среды избирать администратора, по смерти настоятеля, или же это дѣло, столь вредное этой св. обители, предоставили митрополиту. Какъ бы то нибыло, по закону, произведены были выборы и избранъ третій, по-

Roku Panskiego 1513 obrany Jonasz III archymandryta lawry Suprasłskiey, za metropolij Iozepha Soltana.

слѣ основанія монастыря, архимандритъ Іона.

Въ лѣто Господне 1513 избранъ Іона, 3-й архимандритъ Супрасльской обители, при м. Іосифѣ Солтанѣ.

12.

1513 г. Марта 13. Постановленіе игумена Іоны объ условіяхъ, на которыхъ давалась разнымъ лицамъ бортная монастырская земля.

Иг. Іона дозволяетъ людямъ Гаштолда пользоваться монастырскимъ бортнымъ деревомъ, съ условіемъ, что они будутъ давать на церковь бочку меду ежегодно въ двѣ недѣли по Рождествѣ Богородицы.

Іона, игуменъ, со всею во Христѣ братіею монастыря Пречистое Богоматере честнаго Еи Благовѣщенія и св. Апостола и Ев. Христова Іоанна Богослова, иже у скраи р. Супраслы, вызнаваемъ симъ нашимъ листомъ, што люди пана Ольбрахта Мартиновича Кгаштовтовича Мацко и Янко Попелевичи Золоторыины мѣли дерево бортное у земли церковной Хворощской за живою границою-Нарвою рѣкою, безъ всякихъ твердостей и листовъ. И мы, не маючи къ тому доброе воли, жебы они у церковной пущи борти свои держали, хотѣли есмо... правомъ одъ того дерева бортного оддалити. И они били намъ челомъ и просили насъ черезъ пана Гришка Кимборовича, старосту своего Тыкотского, а черезъ папа Стефана Чаплица, маршалка пана Александра Ходкевича, о чемъ же и панъ Гришко староста ихъ самъ просилъ пана Степана, штобы ему помоцонъ былъ просити о томъ насъ, еднаючи, абыхмо одъ тое земли бортное не отдалили, а съ того на церковьБожую дань брали—въ каждый годъ по бочцѣ польской меду прѣснаго. И мы на еднане и прозьбу пана Гришкову, а пана Степанову и тежъ на ихъ челобитье то вчинили,—къ тому еднаню приступили, допустили есмо имъ тое дерево бортное ходити; а они маютъ намъ на церковь Божію дани давати зъ тое земли по бочцѣ польской меду прѣсного сполна у каждый годъ у дву недѣляхъ по Рожствѣ Пресвятое Богоматере, то есть по Матцѣ Божей послѣдней. А иныхъ имъ пожитковъ никоторыхъ на нашей сторонѣ въ землѣ церковной Хворощской не мѣти, кромъ дерева бортного. А будетъ ли коли до нихъ которое дѣло бортникомъ нашимъ монастырскимъ, або иншимъ суходичомъ о шкоды дерева бортного, и мы маемъ ихъ о томъ своимъ позвомъ передъ себе ку праву позвати, а они маютъ въ томъ во всемъ права нашого послушны быти, и што коли право скажетъ, того терпѣти, и которое ся коли дерево ихъ бортное вывернетъ со пчолами, а любо безъ пчелъ, и они маютъ зъ того деревья лежачого улія... робити къ своему пожитку, а намъ имъ того не забороняти. Нижли того пня и уля лежачого имъ не рушати и тежъ стоячого дерева бортного улія ницъ не маютъ спускати. А если бы они черезъ тое еднаніе и свое челомбитіе тое дани вышей писаное на церковь Божію къ монастырю Супрасльскому въ каждый годъ на тотъ рокъ

вышей реченый сполна не выдали, або въ шкодахъ дерева бортного, которая ся коли одъ нихъ станетъ, въ правѣ передъ нами не хотѣли становитися на нашъ повозъ; тогды мы, не жадаючи справедливости одъ ихъ господаря п. Ольбрахта Мартиновича, ани одъ его м. врадника Бѣльского и ни передъ которое иншое право приходячи, маемъ у нихъ тое дерево бортное одняти къ нашей руцѣ, а еще надто заплатити заруки своему господарю п. Ольбрахту 50 копъ грошей, а едначомъ, п. Гришку а п. Степану, по 10 копъ грошей. А пакъ ли бы я, Іона, игуменъ, и помнѣ будучіе игумены зъ братіею общаго монастыря Супрасл. нѣкако хотѣли тое дѣло взрухивати, и мы тежъ маемъ заплатити господаромъ нашимъ преосвященному архіепископу, м. Кіевскому и всея Руси Іосифу, а п. Александру Ив. Ходкевичу маршалку короля и в. к. его м. Жикгимонта и едначомъ тымъ помененымъ туюжъ заруку вышей писаную. А при томъ были: князь Матей, плебанъ Хворощскій, а мѣщане Бѣльскіе Евхимъ Дьякъ а Кузьма Черчикъ а Иванъ Дьякъ пана... писаря пана Николая Миколаевича, воеводы его к. м. Виленскаго, который же и листъ сесь своею рукою писалъ, а для лѣпшого свѣденія и большей твердости и печать есмо монастырскую приложили къ сему нашому листу. Писанъ лѣта 7021, мѣсяца Марта 13, Индикта 1.

Roku 1514 miesiąca decembra, dnia 4, indykta 3. Z Jonaszem archymandryto Suprasiskim et cum tota communitate tudzież z Mikołaiem Michnowiczem Raczkowiczem, sekretarzem krola Zygmunta I, staneła ugoda wieczna o to: Monastyr Supraslski pokupił był łąki u ludzi krolewskich do starostwa Bielskiego należących, przy granicach Białostockich sytuowane, a Michnowicz Raczkowicz tym czasem, na też same łąki otrzymał dla siebie u krola przywiley, y gdy za tę łąki wracał pieniądze klasztorowi niechcąc ich violenter odbierać, Jonasz archymandryta onych nie ustąpił. Michnowicz też affrontuiąc, zabronił drogi przez Białystok, tak klasztorowi, iako y poddanym klasztornym. Czym archymandryta Jonasz z klasztorem będąc przymuszony, przyioł pieniądze za łąki od Michnowicza, a łąk onemu ustąpił. Ktory też wzaiemnie przez przyiacielską kombinacyą, wiecznemi czasy pozwolił wolną mieć drogę przez Białystok, tak klasztorowi, iako y poddanym klasztornym, y na to dał prawo wieczyste. U tego skryptu, albo prawa, pieczęć iedna Miko-

1514 г. Декабря 4. Индикта 3 состоялась вѣчная мировая сдѣлка между игуменомъ монастыря Іоною и всею братіею и между Николаемъ Михновичемъ Рачковичемъ, секретаремъ кор. Сигизмунда I. Монастырь С. покупилъ было у королевскихъ людей староства Бѣльскаго луга, расположенные надъ Бѣлостокской границей, а Михновичъ Рачковичъ въ тоже время получилъ отъ короля привилей на тѣже луга; и когда онъ, не желая насильственно отнимать у монастыря эти луга, возвращалъ ему деньги, то игуменъ Іона не уступилъ этихъ луговъ. Обиженный Михновичъ запретилъ ѣздить чрезъ Бѣлостокъ монахамъ и подданнымъ монастырскимъ. Вынужденный этимъ, Іона съ братіею принялъ отъ Михновича деньги за луга, которые и уступилъ ему. Михновичъ въ пріятельской сдѣлкѣ на вѣчныя времена дозволилъ монастырю и его подданнымъ свободно проѣзжать чрезъ Бѣлостокъ, и на это далъ вѣчное право.

łaja Michnowicza Raczkowicza aktora y dziedzica Białostockiego, y uproszonych przyiacioł: Gerzego Ilinicza, marszałka W. X. Lit. starosty Brzeskiego y Lidzkiego, Korpca Wasilewicza, pisarza W. X. Litt. dzierżawcy Żyżmurskiego, Pawła Naruszewicza sekretarza łacinskiego Zygmunta I, Iwaszka Hornostaiewicza pisarza J. K. M.

13.

Декабря 11. Договоръ секретаря королевскаго Рачковича съ монастыремъ и его ктиторомъ А. И. Ходкевичемъ о томъ, какъ пользоваться пограничною р. Бѣлостокомъ той и другой сторонѣ.

Рачковичъ позволяетъ монастырю выкопать прудъ для мельницы на своемъ берегу и употреблять изъ р. Бѣлостока воды на одно Нѣмецкое колесо и молоть только своимъ людямъ; себѣ же онъ выговариваетъ право на берегу монастырскомъ выкопать прудъ для мельницы и молоть всѣмъ.

Миколай Михновичъ Рачковичъ, маршалокъ и секретарь господаря и короля его м. Жикгимонта, державца Шовленскій—сознаваю самъ на себе симъ моимъ листомъ каждому доброму, кому будетъ потреба того вѣдати, або чтучи его слышати, нинѣшнимъ и напотомъ будучимъ о томъ, чтожъ игуменъ и черицы монастыря Пречистое Богоматере Супрасльскіи мѣли со мною право мѣти о сѣножати, которыи былъ покупилъ предокъ ихъ отецъ Пафнотій у людей господарскихъ Бѣльского повѣту у границы имѣнія моего Бѣлостоку, и они мнѣ тыхъ сѣножати добровольне ся поступили и листъ едналный и вызнаніе на себе мнѣ дали, ижъ ся вжо черезъ мои границы у мое имѣніе не маютъ ни во что уступати. Ино панъ его м. Александръ Ивановичъ Ходкевича, маршалокъ господаря нашего короля его м., видячи тое, ижъ ихъ мтые черицы не могутъ... ставу къ моему берегу, и его м. жадалъ мене за тыми своими вышпореченными черицы, абыхъ имъ дозволилъ ставъ заставити на рѣцѣ Бѣломстоку ку своему берегу противъ ихъ дворца Хворощского. Ино хотячи зъ паномъ Александромъ его м. у лѣпшой згодѣ и добромъ сусѣдствѣ быти, то есьми на его м. жаданіе вчинилъ и тотъ ставъ вышописаный тымъ вышо реченнымъ черицомъ допустилъ есьмо имъ заставити; нижли подъ тою мѣрою, ижъ они маютъ тотъ ставъ заставити и такъ воду заняти какъ бы было только досыть воды на одно коло нѣмецкое ку ихъ потребѣ, а на томъ ихъ ставу и млынѣ не маютъ короля его м. люди, ани тежъ пановъ посторонних люди и боярскіи молоти, только тыи черицы, ихъ люди маютъ добровольне молоти. А на противъ то панъ Александръ его милость и тыи вышореченныи черицы мнѣ поступилися ставъ заставити, подъ тоюжъ мѣрою воду заняти на одно коло нѣмецкое на тойже рѣцѣ въ Бѣломстову ку ихъ берегу въ томъ мѣстѣ, гдѣ

я собѣ оберу. А я Миколай маю тотъ ставъ заставити подъ тою мѣрою, штожъ маю на томъ моемъ млынѣ и ставѣ добровольне на свой дворъ и своимъ людемъ и тому, кто кольвекъ на мой тотъ ставъ привезетъ, молоти. А естли пакъ быхъ я верхуписаный Миколай не могъ такъ доброго мѣстца собѣ обрати на ставъ ку ихъ берегу на тойже рѣцѣ Бѣломстоку штобы былъ такъ добрый какъ ихъ, тогды мы зъ обу сторонъ не маемъ тыхъ ставовъ вышописанныхъ засыпати на той рѣцѣ Бѣломъ стоку, ни тые черица къ моему берегу не маютъ засыпати, ани тежъ я ку ихъ берегу не маю засыпати, маемъ туую рѣку по первому промежи себе ку своимъ берегомъ держати. А естли быхъмо тыи ставы зъ обу сторонъ собѣ выбрали такъ ровныи, какъ тыи наши листы зобопольныи вызнаваютъ, тогды тыи ставы обадва не маютъ быти кажоны и рушаны и маютъ быти держаны вѣчно и на вѣки непорушно. А кто бы зъ насъ мѣлъ тое наше еднане и згоду которымъ кольвекъ обычаемъ рушити, тотъ маетъ первѣй заплатити господару королю его м. сто рублевъ грошей, а сами промежи себе маемъ заплатити собѣ пятьдесятъ рублей грошей и на потомъ будучимъ нашимъ потомкомъ. А для лѣпшого свѣдомя и твердости я верху писаный Миколай и печать есьмы свою приложилъ къ сему моему листу. При томъ были панове ихъ м. панъ Юрій Ивановичъ Илинича, маршалокъ господара нашего его м., староста Берестейскій и Лидскій; панъ Копоть Васильевичъ, писаръ господарскій, державца Жижморскій; панъ Павелъ Нарушевичъ, секретарь господарскій, панъ Ивашко Горностаевичъ, писаръ господаря. Писанъ въ Вильнѣ, Декабря 11 дня, индикта 3-го.

14.

Безъ означенія года. **Ноября 17. Подтвердительная королевская грамота на договоръ, заключенный между игуменомъ и людьми Гаштовта о количествѣ медовой съ нихъ дани за бортную землю.**

Сигизмундъ I-й подтверждаетъ договоръ Супрасльскаго монастыря съ подданными Гаштовта объ уплатѣ ими ежегодно по 1-й бочкѣ меду прѣснаго за право сидѣть на бортной землѣ, и о подсудности ихъ монастырю.

Жигимундъ, Божію милостію, король Польскій, великій князь Литовскій, Русскій, Прусскій, Мазовецкій, Жомойтскій и иныхъ. Били намъ чоломъ игуменъ зъ братіею монастыра Пресвятое Богоматере на Супраслѣ и повѣдилъ передъ нами, штожъ дей люди воеводы Полоцкого, державцы Мозырского пана Альбрахтовы Мартиновича Гаштовтовича Золоторыяне на имя Мацко а Іанко Копелевичъ впросили въ нихъ ходити въ тую землю бортную церковную, которую дей передъ тымъ сами разробили безъ вѣдома перешедши живую границу рѣку Наровъ, и маютъ дей тыи люди пана Альбрихтовы давати имъ къ церкви Божой дани съ тое земли бортнои, въ каждый годъ по бочцѣ меду прѣсного. Также дей естлибы которое право приходилосе о тую землю, въ томъ дей маютъ тые люди ихъ послушни быти и на то листъ записъ тыхъ людей пана

Альбрехтовыхъ, подъ печатьми людей добрыхъ передъ нами вказывали, въ которомъ же листѣ людей пана Ольбрахтовыхъ стоитъ выписано, еслибы имъ коли того несполнили, тогды игуменъ съ братiею вольни отъ тое земли ихъ отдалити, и били намъ чоломъ, абыхъмо то потвердили имъ нашимъ листомъ. Ино коли тыи люди пана Ольбрехтовы первѣй въ ихъ землю церковную безъ вѣдома были вступили, а потомъ самижъ ихъ перепросивши и записались имъ тую вышей писаную дань давати съ тое земли бортной и ихъ въ правѣхъ о тую землю послушни быти, и мы, выслухавши записа людей пана Ольбрехтыхъ, и притомъ игумена и братiю, зоставили и потвержаемъ то имъ симъ нашимъ листомъ къ церкви Божой,—нехай они тую дань съ тое земли бортное отъ тыхъ людей пана Ольбрахтовыхъ берутъ въ каждый годъ по бочцѣ меду прѣсного и въ правѣхъ о тую землю послушенство отъ нихъ ку собѣ маютъ; а не всхотятъ ли тыи люди пана Ольбрихтовы того имъ сполнити, ино игуменъ и братiя вольны тую землю бортную отъ нихъ отдалити, подлѣ запису тыхъ людей пана Ольбрахтовыхъ; и на то есмо игумену и братiи дали сесь нашъ листъ зъ нашою печатiю. Писанъ въ Судомири, Ноября 17-го дня, Индикта 4 го.

15.

Iюня 19. Письмо м. Iосифа Солтана, которымъ проситъ Александра Ходкевича защищать церковныхъ людей Супрасльскаго монастыря отъ грабежей и насилiй.

М. Солтанъ проситъ А И. Ходкевича защищать отъ обидъ монастырскихъ людей изъ имѣнiя Топильца; такъ какъ самъ онъ не всегда можетъ помочь имъ, живя вдалекѣ отъ нихъ.

Благословенiе Iосифа, Божiю милостiю, архiепископа, митрополита Кiевскаго и всея Руси, вельможному пану и великовроженому пану, пану Александру Ивановичу Ходкевичу, маршалку господара нашого короля его м., молитва наша. А радъ быхъ могъ всегды слышати здоровiе в. м. дѣтей нашихъ. Што есмо дворецъ нашъ Владычичи зъ людми и землями и зо всими пожитки далъ церкви Божой на монастырь общiй у общини твоей м. на Супрасли и зъ дозволенiемъ его м. господара нашого короля его м. и привилей господарскiй королевъ, што тое имѣнiе далъ его м. намъ въ границахъ, въ монастырь есмы далъ церкви Божой, и господаръ его м. король Жикгимонтъ тое мое имѣнiе Владычичи зъ твоей милости имѣнiемъ Хворощою посполъ потвердилъ привилiемъ своимъ къ церкви Божой на тотъ монастырь—...вѣчность; ино тыми часы игуменъ зъ братiею жаловали намъ, ижъ имъ въ той земли и людемъ тамошнимъ великiе крывды дѣлаются одъ ихъ обапольныхъ суседовъ черезъ границы намъ даныя. Ино, сыну милый, твоя милость самъ вѣдаешъ, ижъ мнѣ всегды для всякихъ крывдъ не поспѣти тамъ прiѣзджати; а я тежъ все тое имѣнiе одъ себе отдалилъ и присвоилъ къ церкви Божой. Про то твоей м. прошу и благаю, абы твоя м. дворецъ и людей Топильскiй рачилъ у своей опецѣ мѣти и посполу зъ Хворощаны одъ всякихъ крывдъ ихъ боронити въ тыхъ грани-

цахъ, подлугъ господскаго королева листу. А то бы твоя м. рачилъ учинити для прозьбы и благословенія нашого, бо тотъ общій монастырь у отчинѣ твоей м. стоитъ, и зъ повинности годно твоей м. тыхъ людей церковныхъ отъ крывдъ боронити, для своего Богомолія; а милость Божія и нашего смиренія благословеніе да будетъ съ вашею милостію. Писанъ на Хворощи, Іюня 19 дня, Индикта 2. Волею Божіею Іосифъ архіепископъ, митрополитъ Кіевскій и всея Руси.

Документы подъ № № 7. 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 и 15 напечатаны по копіямъ, найденнымъ въ архивѣ Супрасльскаго монастыря, въ дѣлѣ подъ № 15, въ которомъ находится и черновая лѣтопись, стр. 26—36, и въ рукописной книгѣ подъ названіемъ: księga w ktorey notowane dokumenta y przywileja od R. 1560.

Roku 1516, dnia 20 Iula. Stanęła zamiana pewnych gruntow w Fastowszczyznie klasztornych za konsensem Jozefa Sołtana metropolity całey Rusi, między Jonaszem archymandrytą Supraslskim, a między Stefanem Czaplicem boiarzynem czyli ziemianinem Alexandra Chodkiewicza, ktora po Rusku de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

1516 г. Іюля 20. Состоялся замѣнъ извѣстныхъ земель монастырскихъ въ Хвастовщинѣ, съ согласія м. Солтана, между Іоною, архимандритомъ Супрасльскимъ и Стефаномъ Чаплицемъ, бояриномъ или земяниномъ Александра Ходкевича, который, по Русски, слово въ слово выраженъ такъ:

16.

1516 г. Іюля 20. Сдѣлка *) между бояриномъ Ходкевичей Чаплицомъ, и игуменомъ Іоною объ обмѣнѣ купленныхъ имъ земли и лѣса на монастырскую землю.

Сдѣлка эта устроилась съ цѣлію устраненія черезполосицы, въ присутствіи владыки Брестскаго Пафнутія; она скрѣплена печатію м. Іосифа Солтана.

По благословенію господина [1]) и отца нашего архіепископа, митрополита Кіевского и всея Руси Іосифа, я Стефанъ Чапличъ, бояринъ пана Александра Ивановича Ходкевича, вызнаваю самъ своею доброю волею симъ моимъ листомъ, што есми купилъ у гаевниковичовъ Суражскихъ, у Волоса а у въ Сенька, а у Климка, а у Кондрата, у Пашка землицы уголъ подлѣ рѣки Неводницы [2]), ино тоя земицы купли моея польце и дуброва одинъ конецъ угла вполъ середъ земли церковныя монастырскоя, зъ одное стороны грани Хвороцкоя, а зъ другоя стороны грани Топильскоя, а по дорогу, которая идетъ отъ Юрковъ мимо Нелѣпа и Неводницы, гдѣ гаевникъ седѣлъ. И я просилъ господина и отца нашего Іону, игумена общаго монастыря Пречистой Богоматере Честнаго Ея Благо-

*) Напечатано въ Актахъ Вил. Коммисіи т. 1 стр. 44. Печатаемъ вновь съ варіантами, найденными въ лѣтописной копіи.

1) Господара.

2 Подле реку Неводницу.

вѣщенія, и всѣхъ, еже о Христѣ, братіи тоя честноя лавры, абы они тотъ углецъ купли моей, польце и доброву у тыхъ вышей рѣченыхъ границахъ собѣ взяли, а мнѣ бы напротивъ того одмѣну дали въ своей земли [1]) монастырской Теневское поле, котороежъ мнѣ споручне водлѣ моей границы и тутъже близко тоя дубровки черезъ тую дорогу вышей реченную. И ихъ м. на мое жаданіе то учинили, тотъ углецъ землицы моей въ ихъ границахъ собѣ взяли ко Хворощи, а мнѣ напротивъ того отмѣну дали тое свое поле Теневское, почонъ отъ тоя дороги вышей реченноя, што идетъ отъ Юрковъ и Неводницы подлѣ границы купли моея, черезъ поле къ моему дворцу [2]), по дорогу Суражскую, къ тому мѣсцу, гдѣ пришла старая дорога Ходкевичовъ. А тою Суражскою дорогою ѣдучи къ Хворощи, тое поле по лѣвой сторонѣ, до тояжъ дороги вышей реченноя, што идетъ отъ Юрковъ мимо Нелѣпа и Неводницы. А тою дорогою до тояжъ вышей писаноя грани купли моей, што идетъ одъ тоя дороги черезъ поле къ моему дворцу, тую ниву въ тыхъ обапольныхъ границахъ дали мнѣ вѣчно. А я такъже напротивъ того [3]), моея землицы уголъ вышей писаный далъ есьми ихъ милости Іонѣ игумену и братіи вѣчно и непорушно, мнѣ и дѣтемъ нашимъ и ближнимъ нашимъ того не рушати, и не уступоватися въ тое, подъ церковнымъ великимъ неблагословеніемъ и клятвою. А при томъ были господинъ и отецъ нашъ епископъ Володимерскій и Берестейскій Пафнутій и маршалокъ митрополичій Богданъ Медовскій. И билъ есьми чоломъ господину и отцу нашому митрополиту Іосифу, абы его милость для лѣпшоя твердости къ сему моему листу печать свою казалъ приложити и его м. для прозьбы моей велѣлъ приложити. А нато есьми далъ отцу Іонѣ игумену и всей братіи нинѣшнимъ и на потомъ будучимъ сесь мой листъ зъ моею печатію. Писанъ во Владычичохъ, въ лѣто 7024 году, Іюля 20 дня. Печатаръ явне прошоный монастыря тогожъ священноинокъ Іакимичъ [4]).

W tymże roku 1516, podług Jana Dubowicza in Hierarchia libro 4, cap. 2, folio 184, Iozef Sołtan metropolita ten swiat pożegnał, a nastąpił po nim na metropolią Iona, o ktorym tenże Dubowicz archymandryta Dermanski pisze w teyże księdze swoiey, że był pierwij archymandrytą Minskim, człowiek nabożny, ale prosty, za staraniem albo instancyą krolowey Alexandrowey Heleny, od ktorey ten monastyr Minski fundowany, dana mu iest metropolia Kijowska; oddawał posłuszenstwo patryarsze Carogrodzkiemu Pachomiusowi,

Въ томъ же году, по Іоанну Дубовичу въ Іерархіи, кн. 4, гл. 2, л. 184, Іосифъ Солтанъ митрополитъ оставилъ сей міръ. Ему наслѣдовалъ на митрополіи Іона, о которомъ тотъ же архимандритъ Дубовичъ пишетъ въ той же книгѣ своей, что онъ былъ прежде Минскимъ армандритомъ; это былъ человѣкъ благочестивый но простой; по старанію или ходатайству кор. Александровой Елены, которая основала тотъ Минскій монастырь, дана была ему Кіевская митрополія. Онъ былъ въ послушаніи

1) Обмѣну дали своей земли.
2) „Черезъ поле къ моему" эти слова пропущены.
3) Тое.
4) Якимъ. Священноинока, по имени Іоакима, въ спискѣ братіи при иг. Іонѣ не оказывается. См. стр.

y za iego czasu Ruś znowu do schizmy wrociła się. Tegoż roku Iona m. cerkiew murowaną Supraslską poswięcił dnia 15 Oktobra.

Za Ionasza III archymandryty communitas lawry Supraslskiey za metropolity Iony. Imionami tylko y za tego archymandryty zakonnicy są zapisani w kathalogu: kapłani, bracia y schymnicy, albo terciarze czyli pustelnicy.

патріарха Цареградскаго Пахомія, и при немъ Русь снова возвратилась въ схизму. Въ томъ же году Іона митрополитъ освятилъ каменную Супрасльскую церковь, 15 Октября. При Іонѣ 3 архимандритѣ, при м. Іонѣ записаны въ каталогъ только поименно братья: монахи, іеромонахи, схимники, или монахи высшихъ обѣтовъ, или отшельники.

1 Basianus,
2 Barnabas,
3 Herman schymnik
4 Lavrentius,
5 Timon,
6 Tichon schymnik,
7 Neofit schimnik,
8 Arthemius schymnik,
9 Łąginus schymnik
10 Xenefontus,
11 Titus,
12 Timon,
13 Pater Abraamius,
14 Theoctistus,
15 Theofanus schymnik,
16 Paisius schymnik,
17 Macarius,
18 Onufrius,
19 Epiphanius schymnik,
20 Pater Efrem,
21 Abraamius,
22 Achatius,
23 Joachym,
24 Benedictus.
25 Pater Niphont,
26 Pater Roman,
27 Sylwester,

1 Вассіанъ,
2 Варнава,
3 Германъ схимонахъ.
4 Лаврентій,
5 Тимонъ,
6 Тихонъ схимонахъ,
7 Неофитъ схимонахъ,
8 Артемій схимонахъ,
9 Лонгинъ схимонахъ,
10 Ксенофонтъ,
11 Титъ,
12 Тимонъ,
13 Отецъ Аврамій,
14 Ѳеоктистъ,
15 Ѳеофанъ схимонахъ,
16 Паисій схимонахъ,
17 Макарій,
18 Онуфрій,
19 Епифаній схимникъ,
20 Отецъ Ефремъ,
21 Авраамій,
22 Акакій,
23 Іоакимъ,
24 Венедиктъ,
25 Отецъ Нифонтъ,
26 Романъ,
27 Сильвестръ.

Ionasz archymandryta umarł roku 1532.

Sergiusz Kymbar IV archymandryta lawry Supraslskiey, obrany roku P. 1532, za metropolity Iony. Do tego Sergiusza Kymbara archymandryty, lawra Supraslska in posessione była Choroszczy, pierwszym funduszem od Alexandra Iwanowicza Chodkiewicza woiewody Nowogrodzkiego y marszałka W. W. X. Litt. nadaney y wiecznie zapisaney, a przez krola Zygmunta I approbowaney y potwierdzoney. W następuiącym zaś roku tenże sam fundator odebrał Choroszcz, czyli niegodziwę (bo sine consensu S. Sedis applicae) uczynił commutacyą, dawszy na Polesiu na przepaścitych błotach Chorostow y Pużycze

Іона архимандритъ умеръ въ 1532 г.

Сергій Кимбаръ 4 архимандритъ Супрасльской лавры избранъ въ 1532 г., при м. Іонѣ. До этого Сергія Кимбара лавра владѣла Хворощею, записанною въ первой фундушевой записи и данною на вѣчныя времена Александромъ И. Ходкевичемъ, воеводою Новогородскимъ и маршаломъ В. К. Л, съ одобренія и утвержденія к. Сигизмунда I. Въ 1533 году тотъ же ктиторъ отнялъ Хворощу, или сдѣлалъ недостойную (ибо безъ согласія св. Апостольскаго сѣдалища) (?) замѣну, давъ за нее на Полѣсьи, въ непроходимыхъ болотахъ двѣ деревни — Хворостово и Пужичи, а потомъ за четыре

dwie wsi, a tu o mil cztyry Klewinow wieś z folwarkiem, y lubo te pierwsze zapisy wieczyste szyie złomały, jednak niech temu panu za iego dobrodzieystwo szczodrobliwe nieskonczona w niebie przyswieca swiatłość, że przecież tę mieysce swięte zostawił nie przy szczupłey swoiey łasce. Nadał Fasty z folwarkiem Bacieczki, Krupniki, Łyski, Porosły, Klewinow z folwarkiem y Poleskie dwie wsi wyż pomienione z folwarkiem. Ta maiętność barzo iest mizerna y mało pożyteczna w krescencyą, gdyż sytuowana na niezmiernych błotach y trzęsawicach, przecież miody y woski z daniny tamteyszey ma klasztor. Na tę kommutacyą otrzymał Alexander Chodkiewicz, pomieniony fundator Choroszczy, na Chorostow, Pużycze y Klewinow konsens od krola Zygmunta I w roku 1529, miesiąca Oktobra 23 dnia, indykta 3, a odebrawszy Choroszcz, nadał Chorostow, Pużycze y Klewinow, roku 1533, miesiąca Decembra, dnia 30 indykta 6. Ten fundusz powtorny za staraniem Ruckiego Welamina Jozefa metropolity iest approbowany y konfirmowany od krola Zygmunta III w Warszawie; znayduie się w metrykach W. X, Litt, pod rokiem 1623, Januarij 31. Pierwszych zaś funduszow y przywilejow originalnych klasztor niema. Wszystkie muszą bydz zapewnie u Chodkiewiczow, o ktore u nich niepoiednokrotnie klasztor się upominał, a choćby ich y niebyło, dość na tym iest lawry Suprasłskiey, że konstytucya unionis korony Polskiey z W. X. Litewskim wszystkie nadania, ktore tylko staneły ante unionem, approbuje y wiecznemi czasy umacnia. Jednak z kopij ktora się in archivo znayduie, wpisać tu przywiley krola Zygmunta I zdało mi się, ktory tak się w sobie ma:

мили [1]) деревню Клевиновъ съ фольваркомъ. И хотя первыя его записи потеряли силу, но пусть этому господину за его щедрыя благодѣянія во вѣки присѣщаетъ свѣтъ лица Божія за то, что все таки онъ не лишилъ эту св. обитель своихъ милостей. Онъ далъ Хвасты съ съ фольваркомъ Батечки, Крупники, Лыски, Порослы, Клевиновъ съ фольваркомъ и двѣ поименованныя Полѣскія деревни съ фольваркомъ. Эти имѣнія очень ничтожны и мало приносятъ пользы по доходамъ; такъ какъ они расположены на большихъ болотахъ и трясинахъ. Впрочемъ монастырь получаетъ оттуда дани медомъ и воскомъ. Упомянутый ктиторъ Александръ Ходкевичъ получилъ отъ к. Сигизмунда I въ 1529 г. Октября 23, индикта 3, дозволеніе на замѣну Хворощи Хворостовомъ, Пужичами, Клевиновымъ; отнявъ Хворощу, онъ далъ ихъ въ 1533 г. Декабря 30, Индикта 6. Эта вторая фундушевая запись, по старанію м. Іосифа Вельямина Рутскаго, одобрена и подтверждена Сигизмундомъ III въ Варшавѣ и находится въ метрикахъ В. К. Л. подъ 1623 г. Января 31. Подлинныхъ фундушевыхъ записей и привилеевъ монастырь не имѣетъ. Всѣ они должны быть у Ходкевичей, и монастырь неоднократно спрашивалъ у нихъ объ этихъ документахъ. А хотябы ихъ и не существовало, для Супрасльской лавры довольно и того, что конституція уніи Польши съ В. К. Л. утверждаетъ и укрѣпляетъ на вѣчныя времена всѣ дарственные акты, состоявшіеся до уніи; однако я нашелъ удобнымъ вписать здѣсь привилей Сигизмунда I по находящейся въ архивѣ копіи, которая гласитъ:

1) Отъ двора Хворощи.

17.

1529. Октября 23 д. Королевская *) грамота, которою дозволяется А. И. Ходкевичу дать монастырю имѣнія Хворостово, Пужичи и пр. **).

Сигизмундъ I дозволяетъ А. И. Ходкевичу дать монастырю имѣнія Хворостово, Пужичи и Клевиново съ данниками и со всѣми угодьями, съ тѣмъ, чтобы архимандритъ и монахи держали эти имѣнія на всей ихъ волѣ.

Жикгимонтъ, Божію милостью, король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомоитскій и иныхъ. Чинимъ знаменито тымъ нашимъ листомъ, хто на него посмотрить, або чтучи вслышыть, нынѣшнимъ и напотомъ будучимъ, кому будетъ потреба того вѣдати. Повѣдилъ передъ нами маршалокъ нашъ, староста Берестейскій и Вилкійскій и Остринскій, панъ Олександро Ивановичъ Ходкевичъ, ижъ далъ къ монастыру своему (1) церкви Благовѣщенія Пречистоя, которыя справилъ на Супрасли, села свои на имя Хвасты, а Порослово, а Клевиново и данники свои Хворостово и Пужичи со всѣмъ, какъ ся въ собѣ маетъ, ничего на себе не зоставивши, на вѣчность. И билъ намъ чоломъ, абыхмо то къ той церкви Божой дозволили ему за-

---

*) Эта грамота напечатана въ 1 томѣ актовъ Виленской Коммиссіи (стр. 46—49) по выписи изъ книгъ Гродненскаго земскаго суда. Такая же точно выпись сдѣлана для Супрасльскаго сборника; она свѣрена, исправлена и скрѣплена подписью архиваріуса Н. Горбачевскаго и печатію Виленскаго Центральнаго Архива.

Склоняясь предъ авторитетомъ Виленской Коммиссіи, ВЫСОЧАЙШЕ назначенной для разбора древнихъ актовъ, и—г. Горбачевскаго, какъ ея члена, и къ тому же архиваріуса, я рѣшился было печатать грамоту по рукописной выписи, сличая ее съ напечатанною въ указанномъ томѣ. Но присличеніи, какъ въ рукописной, такъ и въ печатной выписяхъ найдены такіе варіанты, если не сказать несообразности, что я долженъ былъ отказаться отъ своего рѣшенія и обратиться къ Лѣтописи. Оказалось, что въ нихъ, съ нарушеніемъ смысла, слиты въ одно два, различные по времени, происхожденію, отчасти и по содержанію, документа. Напр. въ обѣихъ выписяхъ, печатной и рукописной, грамоты Сигизмунда 1 нельзя понять, что даетъ монастырю А. И. Х дкевичъ: „далъ къ монастыру своему Супрасли (??), у верхъ рѣчкою Бѣлымъ стокомъ, а съ тое рѣчки,“... и далѣе описываются границы, но границы чего — не показано; можно догадаться изъ дальнѣйшаго хода рѣчи, что дѣло идетъ объ им. Хвороща. Въ выписяхъ — грамота приписывается к. Жикгимонту, вѣроятно въ родѣ подтвердительной; между тѣмъ на стр. 48, стр. 1. Ходкевичъ говоритъ отъ своего лица и отъ имени своей жены Василисы, а въ концѣ мнимой королевской грамоты, вмѣсто подписей короля и его чиновниковъ, сказано: „а сесь мой листъ записный справлялъ и далъ церкви Божой посполу съ женою и дѣтьми.. Писанъ въ Книшинѣ“, гдѣ короли никогда не имѣли своей канцеляріи. Очевидно,—это слова не королевской грамоты, а записи Ходкевича.

Лѣтопись вполнѣ удовлетворительно объясняетъ дѣло: въ ней особо помѣщена грамота королевская А И. Ходкевичу, дозволяющая ему дать монастырю Пужичи, Хворостово и Клевиновъ, данная въ 1529 г., и особо — дарственная мѣновая запись А. И. Ходкевича на указанные дворы, которые, по просьбѣ братіи, онъ даетъ монастырю въ замѣнъ двора Хворощи, гдѣ завелось много корчемъ, такъ что монахамъ неудобно было управлять этимъ дворомъ. Печатаемъ копіи обоихъ этихъ документовъ по Лѣтописи, съ указаніемъ подъ строкою варіантовъ, оказавшихся въ упомянутыхъ выписяхъ; а пропуски означены звѣздочками.

**) Села эти нынѣ находятся въ Гродненской губерніи, Брестскомъ уѣздѣ.

1) Отсюда по обѣимъ выписямъ начинается пропускъ конца грамоты королевской и начала записи Ходкевича.

писати и подтвердили тымъ нашимъ листомъ на вѣчность. Мы на челомбитье его то учинили,—тые имѣня вышей писанныя подтвержаемъ тымъ листомъ нашимъ къ той церкви Божой къ монастырю Супрасльскому вѣчно и непорушно. Маетъ архимандритъ и старцы того монастыря тые имѣня держати во всемъ, какъ ся въ себѣ маютъ, и ихъ уживати по тому, якъ имъ панъ Александръ далъ и въ листѣ своемъ описалъ, а предъ ся въ моцы и у поданіи его милости и потомковъ его маетъ быти. А на твердость того имъ дали сесь нашъ листъ съ печатію нашею. Писанъ въ Вильни, подъ лѣто Божого Нароженія 1529, мѣсяца Октобря 23 дня, индикта 3. Съ подписомъ тыми словы: Sigismundus rex.

Ten przywiley otrzymany pierwij, nim stanęła commutacya, za przeszłego archymandryty Jonasza w roku 1529.

Roku 1533 po Ionie nastąpił na metropolie niejaki Jozeph z archiepiskopa Połockiego, człowiek prosty, oddawał posłuszeństwo patryarsze Konstantynopolitanskiemu niechcąc wiedzieć o jedności, Dubow. libr. 4. cap 2, folio 184. Za iego metropolij kommutacya staneła Choroszczy na Chorostow, Pużycze y Klewinow, ktora tak się ma w sobie de verbo ad verbum:

Этотъ привилей полученъ прежде, чѣмъ состоялся замѣнъ (имѣній), при прежнемъ иг. Іонѣ въ 1529 г.

Въ 1533 г. послѣ Іоны вступилъ на митрополію какой то Іосифъ, архіепископъ Полоцкій, человѣкъ простой. Онъ былъ въ послушаніи Константинопольскаго патріарха, не желая и знать уніи. (Дубов. кн. 4, гл. 2, стр. 184). При этомъ митрополитѣ состоялся актъ обмѣна Хворощи на Хворостово, Пужичи и Клевиновъ, который слово въ слово содержитъ въ себѣ слѣдующее:

18.

1533 г. Декабря 30. Дарственная запись А. И. Ходкевича монастырю на Хворостово, Пужичи, Клевиново, данныя въ замѣнъ двора Хворощи.

По просьбѣ м. Солтана и братіи монастыря, А. И. Ходкевичъ беретъ въ свои руки дворъ Хворощу, такъ какъ здѣсь образовалось много корчемъ, оставляя за монастыремъ деревни принадлежащія къ этому двору и даетъ въ замѣнъ того имѣнія—Хворостово, Пужичи, Клевиново и др. Здѣсь указываются и границы этихъ имѣній и подтверждается порядокъ избранія настоятеля и отношеній монастыря къ ктиторамъ.

Во имя Божое во Святой Тройцы, Отцѣ и Сынѣ и во Святомъ Дусѣ, Единого. Я Александеръ Ивановичъ Ходкевичъ, староста Берестійскій, маршалокъ господаря короля великого князя Жикгимонта, державца Велкійскій, Остринскій и Книшинскій, чиню явно тымъ моимъ листомъ, кому будетъ потреба того вѣдати, альбо чтучи слышати, нынѣшнимъ и на потомъ будучимъ, самъ своею доброю волею, безъ кождого примушенія и намовы людзкоя, въ зуполномъ здоровью и розумѣ, што былъ есьми монастырь общій въ отчизнѣ моей въ пущи у скраи рѣки Супрасли сооружилъ и потомъ въ томъ монастырѣ учинили есьми городъ нашъ на жаданe игумена Пафнутія, собѣ и слу-

тамъ нашимъ ку схованю; и въ онъ часъ мовилъ мнѣ господинъ отецъ нашъ митрополитъ Кіевскій и всея Руси небощикъ Іосифъ, рекомый Солтанъ, и при нимъ вси старцы, еже о Христѣ братія моея честныя лаври, ижъ имъ для докуки мирской общаго монастыря жительства зъ трудностію то имъ держати, и просили мене, абы имъ далъ мѣйсце одътоль переселитися,—въ нашой же пущи въ низъ тойже рѣки Супрасли берегъ Грудъ Сухій межи дву рѣчокъ малыхъ Березовки и Грабовки, и въ тотъ часъ намовившися зъ господиномъ отцемъ митропилитомъ его м. и по благословенію его, дали есьмо тое мѣйсце тотъ монастыръ тамъ переселити и дозволили имъ зъ той пущи нашой будованіе и дрова и всякія потребы брати и огородъ и садъ мѣти и сѣножать въ пущи нашой прокосити и на тыхъ рѣчкахъ вышей писаныхъ сажавки рыбные и язы на рѣцѣ Супрасли игумену и братіи въ томъ монастырѣ вѣчно мѣть, а ку тому тежъ на онъ часъ за дозволеніемъ теперешняго господаря нашего короля его м. великого князя Жикгимонта Казимировича, хотячи мѣть, абы на потомъ тотъ монастыръ общій въ нашой отчизнѣ твердо и непорушно на вѣки стоялъ, ку хвалѣ Божой Греческаго закону, а ку богомолю господарскому и нашому и для памяти душъ зошлыхъ родителей моихъ и всего рода нашого, а намъ грѣшнымъ ку вѣчной памяти. И намовившися съ приrожоными моими князи и паны, моею доброю волею, далъ былъ есьми церкви Божой на тотъ общій монастыръ игумену и братіи отчизны моей дворъ Хворощу зъ мѣстомъ, ничого на себе не зоставуючи, ани выймуючи, зъ людьми и зо всѣми платы и пожитки и службами и со всѣмъ правомъ, и то имъ привилеемъ господарскимъ и моимъ на вѣчность былъ потвердилъ. Но потомъ, яко тое мѣсто розмножилося корчмами, гдѣ они для корчемъ и причинъ всякихъ просили насъ господинъ о. митрополитъ нашъ его м. небощикъ Іосифъ Солтанъ и игуменъ со всею братіею того монастыря, абыхмо дворъ Хворощу и мѣсто зъ нѣкоторыми людьми къ своимъ рукамъ взяли, а напротивъ того гдѣ бы индѣй имъ дали, гдѣжъ и мы то вырозумѣли, ижъ имъ духовнымъ людямъ зъ трудностію дворъ Хворощу и мѣсто для корчомъ и причинъ всякихъ держати; ино ачкольвекъ были есьмо Хворощу привилеемъ господарскимъ и тежъ и нашимъ на тотъ общій монастыръ на вѣчность подтвердили, въ которомъ же привилею господарскомъ и Топилецъ на тотъ монастыръ потвержоно, однакъ мы для ихъ просьбы тое имѣніе Хворощу—дворъ и мѣсто и люди нѣкоторые ку своимъ рукамъ и ку пожитку своему взяли, нижли тыхъ селъ, на имя Хвастовъ, Порослы и тамъ тежъ дворца съ пашнею, што они и передъ тымъ къ Хворощи держали, у нихъ того не брали, ани зъ того ихъ рушали, ани маемъ ихъ зъ тыхъ селъ на вѣчные часы рушати, которымъ уже селамъ и па пашни ихъ дворской и границы положили, одъ Хворощи найпервѣй почавши одъ рѣки Супрасли*) у верхъ рѣчкою Бѣлымъ стокомъ. А съ тое рѣчки черезъ болото, долиною, къ дорозѣ, которая идетъ отъ Хворощи рѣчки до людей пана Бакаляревыхъ. И тою дорогою, поѣхавши немного [1]) направо, въ долину; а оттоль черезъ дуброву до дороги,

*) Здѣсь оканчивается пропускъ.

1) Немномъ, по чтенію Коммиссіи. По ея мнѣнію, и Тыкотинъ (въ Бѣлостокскомъ уѣздѣ, въ 20 в. отъ Супрасля) находился за Нѣманомъ (см. акты т. 1, стр. 148, прим.).

што идеть отъ Норска [1]) мельника въ боръ. И тою дорогою у Хворощу рѣчку, а рѣчкою внизь до Кривое рѣчки; а Кривою у верхъ до Семениковъ—людей нашыхъ. И отъ тое рѣчки направо черезъ поле къ Печищу; а оттуль черезъ багны и дорогу у Глубокую долину; а долиною къ дорозѣ, што идетъ отъ Жолтковъ людей нашыхъ, а тою дорогою къ долинѣ, што дѣлитъ Дикихъ мельниковъ изъ Жолтки; а съ той долины, чымъ простѣй, до рѣки Супрасли; а оттуль уверхъ рѣкою зася къ рѣцѣ Бѣлого стоку. Мають то отцы и братія [2]) на монастырь вѣчно держати, и напротивъ двора Хворощы въ теперешней пашни, и мѣста съ платы, и людей тыхъ, которыхъ есмо къ Хворощы ко своимъ рукамъ взяли, я Александръ и зъ женою моею Василисою и зъ дѣтьми и пріятелями моими, будучи въ зуполномъ здоровьи и розумѣ, безъ кождое порады и намовы, по своей доброй воли, намовившися есмо, чтобы было безъ образы душъ нашихъ, дали есмо имъ за то на тотъ обчый монастырь данники [3]) наши на Полѣсьи—Хворостово а Пужичи зовсѣмъ, а ку тому дворецъ мой купленый Клевиновъ [4]) съ пашнею и людьми, а Матійскій обрубъ зъ людьми же, яко въ собѣ се мають. А што тежъ мы были допустили и описали въ першомъ листѣ нашомъ на тотъ монастырь съ пущы нашой будованье и дрова и иныя всякія [5]) потребы брати, видѣлося намъ обрубомъ пущы завести, ижъ бы далеко въ пущу нашу не въѣждчали. И я и зъ женою и дѣтьми нашими, также по доброй воли, намовившыся, дали и завели пущы нашой обрубомъ на тотъ обчый монастырь и границы [6]) положили. Напервѣй, почавши [7]) отъ рѣки Красницы, гдѣ она въ рѣку Супраслу вошла. А отъ того устья рѣчкою Красницою у верхъ до Лазенъ Дятеловыхъ. И отъ той рѣки мимо Лазни Дятеловы, держачи ихъ поправу въ дорожку. А тоею жъ дорожкою малою Дятеловскою черезъ боръ ѣхавши, не мало къ долинѣ. И за тою долиною, съ тои жъ дорожки повернути влѣво просто черезъ боръ до верху лѣса къ нозѣ Теличанки а по край лѣса того, маючи по праву его, въ рѣку Теличанку къ мосту, што дорога зъ монастыря до замку идеть. И оттуль тою жъ рѣкою, ажъ въ рѣку Супраслю у верхъ монастыра, по праву пуща наша, а по лѣву монастырская. А оттуль рѣкою Супраслою внизъ мимо монастырь зася къ тому жъ устью, гдѣ Красница въ Супраслу вошла. И мають тотъ обрубъ пущи и съ сѣножатьми старими и новыми, зъ млыны а езы, а съ теперешними пропаши за тыми границами у въ обрубѣ своемъ на тотъ монастырь вѣчно держати. Съ которого обрубу мають мѣти будованье, дрова и всякіе потребы свои на монастырь, нижли для оскуженія дровъ къ монастыру въ томъ обрубѣ подлѣ монастыра не мають людей селити и пущи роспахивати и дерева и дровъ и лучины давати и продавати никому не мають. А съ того обрубу своего черезъ тые

1) Неремка.
2) Чернцы.
3) Дани.
4) Клевинъ.
5) Въ какіе потребы, по чтенію г. Горбачевскаго, въ рукописной выписи.
6) Грани.
7) Поченши.

границы въ пущу нашу въѣзджаты не мають, нижли дерево бортное и сѣножати свои въ нашой пущи мають вѣчно мѣти и спокойливе безъ кривды ихъ вживать, на име: сѣножать Дятелова у верхъ Красници подъ Краснымъ Лѣсомъ; а сѣножать на Красници подлѣ Дятеловыхъ Лазенъ, въ нашой жо пущи; а сѣножать надъ рѣкою Супраслою Каракульское болото, подлѣ Олескина болота. И я Александръ и зъ жоною моею Василисою и зъ дѣтьми моими тотъ верхуписаный обрубъ пущи и зъ сѣножатьми и зо всѣми ихъ границами, и тежъ сѣножати верхуменованые, а тые села Хвасты, а Порослую [1]) зъ дворцомъ и [2]) пашнею, и тежъ теперешнее наданье [3]) наше, што за Хворощу дали, Хворостово, а Пужичи, а Клевинъ, а обрубъ Матейковъ [4]), зо всимъ съ тымъ, яко намъ служили и дачки давали, ничого на себе не выймуючи, ани оставуючи, зъ людьми путными и данными и тяглими, и зъ ихъ службами и платы, зъ дяклы ржаными а овсяными, и зъ землями бортными и пашными, и съ сѣножатьми, зъ лѣсы и боры, дубровами и гаи, зъ рѣками и рѣчками, ставы и ставищи, зъ млыны и ихъ вымелками, зъ озеры и езы рыбными, зъ данью медовою и грошовою и куничною, со всякими иными платы и пожитки, которымъ колвекъ именемъ могуть названы, або менены быти, нынѣшнимъ и на потомъ будучимъ, и со всѣмъ правомъ и панствомъ, ничого на себе и на жону и дѣти и на потомъ наслѣдники [5]) нашы не выймуючи, ани оставуючи, даемъ и дали есмо церкви Божой, Пречисто и Его Благовѣщенью, и Светому Ивану Богослову на тотъ монастыръ обчій Супраскій вѣчно и на вѣки непорушно, нинѣшнему архимандриту о. Сергію Кимбару и всей братьи и по немъ будучимъ того монастыра [6]) Греческого закону. Мають они тое наданье наше недвижимо зо всѣмъ тымъ держати и вживати, яко у верху описано есть. А мнѣ Александру и жонѣ и дѣтемъ моимъ и на потомъ будучимъ счадкомъ а потомкомъ нашимъ въ тое все вышейписаное наданье нашой церкви Божой не маемъ ничимъ ани у во што уступоватися, ани которыхъ кривдъ въ наданьи тежъ имъ самымъ не маемъ чинити. А коли въ нихъ архимандрита Богъ [7]) сберетъ, ино отцы и братья того жъ монастыра сами межи себе мають обобрати годного брата на тую архимандрію [8]), который бы вмѣлъ справоваться водлѣ принятого уставу ихъ [9]). Мають то они намъ и дѣтемъ и потомкомъ нашимъ объявляти, и мы и дѣти и потомки наши отъ того въ нихъ поклону брати не маемъ; и они тежъ зъ опеканья нашого и дѣтей и потомковъ нашихъ выломоватися, ани [10]) тежъ того наданья нашого продавати а мѣняти никому не мають. А гды дасть Богъ дѣтемъ нашимъ имѣ-

1) Хвосты и Порослово.
2) ихъ.
3) данье.
4) Матейки.
5) Наслѣдки.
6) Тому монастыру.
7) Архимандрита бо сберетъ, по выписи г. Горбачевскаго.
8) Архимандритью, по тойже выписи.
9) А еслибы межи себе такого на онъ часъ не мѣли, то въ иномъ монастырѣ найдовати мають, прибавлено въ лѣтописной копіи.
10) „Выломовати, сами тежъ,“ по обѣимъ выписямъ.

ньями [1]) се дѣлить, ино дѣти и потомки наши тымъ монастыромъ и наданьемъ нашимъ дѣлитися, ани въ дѣлъ становить и въ то уступоватися на вѣчные часы не мають. Нижли мы и дѣти и счадки наши маемъ и повинны есмо церковь Божую и тое верхуписаное наданье наше отъ всякихъ кривдъ боронити своею працою и своимъ накладомъ, абы ни отъ кого было не вмалено и не скривжоно; и во всѣхъ правѣхъ судовыхъ маемъ мы отпоръ чинити и оправляти [2]), и отецъ архимандритъ зъ братьею мають готового смотрѣти, штобы ку церкви Божой сполна было не вмалено. А сесь мой листъ записный справлялъ и далъ церкви Божой посполу и зъ жоною и дѣтьми и за благословенiемъ теперешнего господина отца нашего архiепископа, митрополита Кiевскаго и всея Руси Iосифа, а для лѣпшое твердости на всѣ тыя речи вышей писаныя, на тое фундованье нашо вѣчистое, дали есмо церкви Божой и Пречистой Ее Благовѣщенью и Светому Ивану Богослову и о. архимандриту и всей братьи сесь мой листъ зъ моею привѣсистою печатью. Писанъ у Книшинѣ, подъ лѣты Божою Нароженiя тисеча пять сотъ тридцать третего году, мѣсеца Декабря тридцатого дня, индикта шостого.

Varuie to dla siebie fundator, aby communitas Supraslska po obraniu archymandryty odsyłała do jego sukcessorow elekta po prezente tak wyrażonemi słowy: Szto oni nam y dzietem y potomkom naszym objawlati maiut

A że od prezenty nic niepowinni brać kollatorowie, y to fundator obwarował w ten sens:

A my, y dieti, y potomki naszy, ot toho u nich pokłonu brati nemaiem.

Alexander Chodkiewicz, fundator tego mieysca, miał żone na imie Bazylisse de domo xiężniczkę Jarosławowną.

Alexander Chodkiewicz woiewoda Nowogrodzki z Jarosławowną xiężniczką zpłodził dwoch synow: Grzegorza y Gerzego; mogło bydz y więcey potomstwa, ale o tym nieznalazłem żadnego pisania.

Pierwszy syn Grzegorz był kasztelanem Wilenskim y hetmanem wielkim W. X. Litt. starostą Grodzienskim y dzierzawcą Mohilewskim.

Ктиторъ выговариваетъ для себя право, по которому С. община, по избранiи архимандрита, должна была отсылать избраннаго за рекомендательнымъ письмомъ къ его преемникамъ, въ слѣдующихъ словахъ: «што они намъ и дѣтемъ и потомкомъ нашимъ объявляти маютъ.“ А что ктиторы не должны были користоваться отъ рекомендацiй, это обезпечилъ этотъ ктиторъ въ такомъ смыслѣ: „а мы и дѣти и потомки наши отъ того у нихъ поклону брать не маемъ.“ Александръ Ходкевичъ, ктиторъ этой св. обители, имѣлъ жену, по имени Василиссу, изъ рода князей Ярославичей, и съ княжною Ярославною, имѣлъ двухъ сыновей Григорiя и Юрiя. Могло быть у него и больше потомства, но объ этомъ я не нашелъ никакихъ документовъ [3]). Первый сынъ Григорiй былъ Виленскимъ каштеляномъ и великимъ гетманомъ в. к. Л., старостою Городненскимъ и дер-

1) „имѣнья, али ся дѣлить“, по тойже выписи.
2) Оправляти.
3) См. подъ 1550 г., гдѣ у лѣтописца упоминается еще и Геронимъ, какъ братъ Григорiю и Юрiю Ходкевичамъ.

Drugi syn Gerzy był kasztelanem Trockim y starostą Punskim.

R. 1537, 24 Iulij, podług starego kalendarza, Alexander Iwanowicz Chotkiewicz marszałek wielki W. X. Litt., starosta Brzeski, dzierżawca Wilkiski, Ostrynski y Knyszynski, zastawił w Supraslu za opactwa Sergiusza Kimbara dwa kubki srebrne mieyscami pozłociste, z wierzchami, dwa kubki srebrne niepozłaciste bez wierzchow, kubek mały srebrny pozłocisty z wierzchiem, rukomyju y łachaniu, (to iest nalewkę y tace) srebrne mieyscami pozłociste, y na tę zastawe pożyczył w klasztorze S. sto kop hroszey cerkownych, to iest pospolitych, monety y liczby Litewskiey, to iest po deset pieniazey u hrosz, na rok ieden, y dał na to skrypt, a opat Kimbar imieniem swoim y całego zgromadzenia, dał skrypt na srebro zastawne, wiele odebrał pomienionemu Chodkiewiczowi fundatorowi pierwszemu mieysca tego. Że ten skrypt monastyrowi wrocony, to się znaczy, iż y dług iest oddany, a srebro odebrane.

R. 1545, 1 Januarij, Indykta 3. Sergiusz Kimbar archymandryta S., dyspozycyą zostąwił na pismie dla urzędnikow Topilskiego, Fastowskiego y Klewinowskiego, wiele powinni brać od przesądow, kunicznego etc, co podług staroswietczyzny tak opisał:

жавцею Могилевскимъ. Второй сынъ Юрій былъ каштеляномъ Трокскимъ и старостою Пунскимъ.

1537 г. 24 Іюля, по старому календарю, Александръ Ивановичъ Ходкевичъ, маршалъ великій в. к. Л., староста Брестскій и пр. отдалъ въ залогъ въ Супраслѣ, въ настоятельство Сергія Кимбаря, два серебрянныхъ кое гдѣ позолоченныхъ кубка съ крышками, два кубка серебрянные непозолоченные безъ крышекъ и малый серебрянный, золочоный кубокъ съ крышкою,—рукомыю и лахань (то есть жбанъ и подносъ) серебрянныя, кое гдѣ позолоченныя, и подъ этотъ залогъ занялъ въ С. монастырѣ на одинъ годъ сто копъ грошей церковныхъ, Литовскими—монетою и счетомъ, т. е. по десять пѣнязей въ грошѣ, и далъ въ томъ росписку; а игуменъ Кимбаръ отъ своего имени и отъ всего братства Ходкевичу, упомянутому первому ктитору сей святой обители, далъ росписку въ томъ, сколько получилъ заложеннаго серебра. Такъ какъ эта росписка возвращена монастырю, то, очевидно, и долгъ уплаченъ, а серебро взято назадъ.

Въ 1545 г. Января 1. Индикта 3, Сергій Кимбаръ далъ письменное распоряженіе урядникамъ Топилецкому, Хвастовскому и Клевиновскому, сколько они должны брать пересуду и куничнаго сбора, что, по древнему порядку, онъ описалъ такъ:

19.

1545. Января 1. Постановленіе, данное архимандритомъ Сергіемъ Кимбаромъ, Хвастовскому, Топилецкому и Клевиновскому урядникамъ о количествѣ пошлинъ съ монастырскихъ крестьянъ.

Ар. Сергій, ограждая крестьянъ отъ „тяжкостей урядничихъ," постановилъ: за смирскую куницу брать по 3 гроша, за свадебную по 2 гр., пересуда: отъ рубля 5 гр., а отъ копы 3 гр., децкованья по 1 гр. за милю.

Я, архимандритъ Сергіе, со всею еже о Христѣ братіею обмовивъ, установили есмо вси общимъ нашимъ соборомъ и вхвалили для легкости християнъ, кои въ монастырскихъ имѣньяхъ въ Топильцы, у Хвастовѣ и въ Клевиновѣ мѣшкаютъ, абы имъ не была тяжкость отъ урядниковъ тыхъ то имѣній монастырскихъ въ куницахъ смирскихъ и въ свадебныхъ и въ пересудахъ и въ децкованяхъ непомѣрныхъ, отсель вже врадникомь нашимъ нинѣшнимъ и потомъ будучимъ брати на християнахъ тыхъ то выше мененыхъ имѣней монастырскихъ—за смирскую куницу по три гроши узкихъ, а за свадебную по два гроши узкихъ, а пересуда отъ рубля по пяти грошей узкихъ, а отъ копы по три гроши узкихъ, а отъ меньшаго, по росчоту, то есть отъ десяти грошей полъ гроша узкая, а децкованя на милю по грошу узкому, а на полъ мили полъ гроша узкого, а въ мѣстѣ или въ одномъ селѣ, або хотя не подалеку и съ села въ село, по шелягу. А естли кого обойдетъ вина монастырская какая ли будь, кромѣ одно тыхъ, то есть злодѣйское, убійственное, чародѣйное, пажженое и въ блудѣ насильное и ослушное, уставляемъ взимати на нихъ отъ рубля по десяти грошей узкихъ, а отъ копы по шести грошей узкихъ же, а отъ меньшое вины по томужъ росчоту. А такъ тые то выще писаные речи есмо межи собою встановивъ и вхваливъ, въ сесь реистръ записали и, монастырскою печатью его запечатавъ, положили есмо тотъ реистръ въ захованi церковномъ межи листы монастырскими сами собѣ на пришлыи часы для памяти и по насъ будучимъ, абы то было ни отъ кого непорушено, намъ—братіи подъ церковною епитемьею, а мираномъ, кои отъ насъ врядники суть нынѣ и потомъ будутъ въ тыхъ то имѣньяхъ монастырскихъ, подъ обчою винною казнію, и выписы того реистра подавали есмо и Топильчаномъ, Хвастовляномъ, Клевиновцемъ, подъ печатью. Писанъ у монастыри, мѣсяца Генваря 1 дня, индикта 3.

На бумажномъ полумистѣ, безъ подписей. Печать монастырская съ изображеніемъ Благовѣщенія.

Roku tegoż, miesiąca Maia dnia 18, Indykta 3. Sergius Kimbar archymandryta S. imieniem swoim y całego monastyra uczynił kontrakt z mularzem Wilen-

Въ томъ же году, мѣсяца мая 18 д. Сергій Кимбаръ отъ своего имени и отъ всего монастыря заключилъ контрактъ съ каменщикомъ Виленскимъ

skim maystrem Mikołaiem Wasilewiczem Koszkiniem w Wilnie, na wymurowanie trapezy albo refektarza, a przy refektarzu cerkwi czyli oratorium, a przy tym zaraz kuchni y komory albo spiżarni, z sklepieniami y z potynkowaniem, za siedmdziesiąt kop hroszey Litewskiey monety, licząc po dziesięć pieniazey w hrosz, y zadatku wzioł zaraz pomieniony mularz kop 30, ktore mury stały w czasie następuiącym.

R. 1550, dnia 2 Januaria w Brzostowicy Wielkiey dział stanoł między Chodkiewiczami bracią, Heronimem Kasztelanem Trockim, starostą Zmoydzkim, dzierżawcą Płotelskim, Wilkijskim y Telszowskim, Grzegorzem woiewodą Kijowskim, podkomorzym J. K. M., dzierżawcą Kormiałowskim, y Gerzym krayczym W. X. Litt, dzierzawcą Onskim y Perełoyskim, gdzie dołożono: ni w czym nie naruszając granic monastyrskich. Tę ograniczenia z działem między Chodkiewiczami bracią rodzoną aktykowano w ziemstwie p-tu Grodzienskiego sub A. 1614, 27 Januarij. Tamże iest y przywiley krola Zygmunta I aktykowany pod tymże rokiem, ktory approbuie y konfirmuie fundusz Supraslski y w metrykach W. X. Lit. znayduie się w Warszawie sub A. 1623, 31 Januarij.

R. 1557 25 Septembris. Sylwester Wielkiewicz, metropolita całey Rusi, monastyr S. Troycy w Wilnie jeszcze bywszy skarbnym W. X, Lit. wyprawił u krola Zygmunta I, został metropolitą za Zygmunta Augusta II po smierci Makarego metropolity; ten Sergiuszowi Kimbarowi archymandrycie S. dał na pismie facultatem, aby wolno było mnichom y popom przychodzącym w Supraslu mszą s. odprawować, z tą kondycyą, aby pierwij prezentowali swoie inwestytury, gdzie y u kogo się swięcili, znać dla tego, żeby nie schyzmatycy byli.

мастеромъ Николаемъ Васильевичемъ Кошкиней, въ Вильнѣ, на постройку каменной трапезы, или столовой, а при трапезѣ церкви или молельни, и тутъ же подлѣ нихъ — кухни, коморы или склада, со сводами и штукатуркою, за семдесятъ копъ грошей Литовскою монетою, считая по десяти пѣнязей въ грошѣ, и задатка упомянутый каменщикъ тотчасъ взялъ 30 копъ. Эти каменныя зданія построены въ послѣдующее время.

Въ 1550 г. Генвавя 2, въ Великой Берестовицѣ состоялся раздѣлъ между братіями Ходкевичами Іеронимомъ, каштеляномъ Трокскимъ, старостою Жмудскимъ, Григоріемъ, воеводою Кіевскимъ, подкоморіемъ его к. м., державцею Кормяловскимъ, и Юріемъ, крайчимъ в. к. Л, державцею Онскимъ и Перелойскимъ, въ которомъ прибавлено: «ни въ чемъ не нарушая границъ монастырскихъ». Ограниченіе съ раздѣломъ между Ходкевичами, родными братіями, внесено въ земскія книги Городненскаго повѣта въ 1614 г. 27 Января. Здѣсьже есть и привилей Сигизмунда I, внесенный въ актовыя книги въ томъ же году; въ немъ подтверждается и укрѣпляется фундушъ монастыря. Находится и въ метрикахъ Литовскихъ въ Варшавѣ 1623 г. Января 31.

Въ 1557 г. Сентября 27. Сильвестръ Велькевичъ, м. всея Руси, получилъ отъ Сигизмунда I. Виленскій св. Троицкій монастырь, будучи еще подскарбимъ в. к. Л. Сдѣланъ митрополитомъ при Сигизмундѣ II, по смерти м. Макарія. Онъ далъ письменное дозволеніе арх. Кимбарю, по которому приходящіе монахи и священники могли совершать въ Супраслѣ литургію подъ тѣмъ условіемъ, если прежде представили свою ставленную грамоту, гдѣ и кѣмъ рукоположены, видно затѣмъ, что-

Jeżeliby zaś zdarzył się kapłan bezżenny, aby pierwij przysiągł (tylkó nie wyraził na co) a po tym żeby mu wolno było mszą ś. mieć.

бы они не были схизматиками [1]) (??). Еслиже случится придти священнику, не имѣющему жены, то онъ прежде долженъ принести присягу (только не выражено, въ чемъ), а затѣмъ дабы позволено было ему совершать литургію [2]).

20.

1557. Опись вещамъ Супрасльскаго монастыря, составленная настоятелемъ его архимандритомъ Сергіемъ Кимбаремъ.

Божею волею, я Сергіе, во оно время будучи страстный архимандритъ, для певное истоты, и по мнѣ будучимъ вѣдомости, изволилъ сій реистрикъ написавъ и печатію церковною запечатавъ, у скарбъ церковный положити, што есми обители Богородицинѣ Супрясльской и церквамъ светымъ въ животѣ моемъ, поспѣшеніемъ и дароношеніемъ Богородици, приложилъ ку окрасѣ и славѣ и почести церковной:

Прежде подписаніемъ краснымъ церкви святое и олтаря, а потомъ оправеніемъ сребренымъ съ позолотою образовъ светыхъ намѣстныхъ пяти. Еще же сосуды свещенными сребряными и оправеніемъ позлоты всихъ свещенныхъ образовъ церковныхъ, которыхъ былъ попущеніемъ Божіимъ громъ опалилъ. А къ тому и праздниковъ иконостасныхъ написаніемъ; а надто ризами и звоны и прочіими дробными потребами церковными, и зъ мурованіемъ трапезницы со всимъ, яко то все нижей именовано и личба описана, колько сумою на што вышло. Въ лѣто отъ начала міру 7065, индикта 10, тотъ то истый реистрикъ писанъ [3]).

Первое, подписана светая церковь и олтарь, а выдано на то полтораста копъ грошей Литовское личьбы, кромъ ис травы и подарковъ. А потомъ зроблено крестъ великій на стояльцы, а въ немъ сребра 20 гривенъ и 14 золотниковъ. А къ другому кресту великому церковному стояльце, а въ немъ сребра 7 гри-

1) Уніятскіе писатели считаютъ м. Макарія въ числѣ тѣхъ митрополитовъ Запад. Русскихъ, при которыхъ возобновилась схизма въ З. Россіи. См. Описаніе Кіево—Софійскаго Собора, Евгенія, стр. 119. Hierarchia Dubowicza, стр. 172—185.

2) Здѣсь лѣтописецъ впалъ въ неточность. Ниже подъ 1634 г. напечатана подтвердительная грамота м. Рутскаго, изъ коей видно, что м. Сильвестръ постановилъ, чтобы священники, пріѣзжающіе въ С. монастырь „выконавши споведь светую, и службу Божію совершали.“ Въ Описаніи К. Соф. собора (стр. 44, прилож.) въ 6 п. Виленскаго собора 1509 г. постановлено, подъ угрозою лишенія сана и митрополиту, если онъ нарушитъ это постановленіе: „попомъ и діакономъ, не имущимъ женъ, не священствовати.“ Тутъ же указывается и примѣръ, что въ Константинопольской ц. такіе, не имущіе женъ, попы поступаютъ въ монахи. Соображая эти обстоятельства, думаемъ, что у лѣтописца подъ присягою надобно разумѣть или исповѣдь, постановленную м. Сильвестромъ для приходящихъ священниковъ, или же еще вѣрнѣе,—обѣтъ монашества. По опредѣленію Московскихъ соборовъ 1503 и 1551 г.г., вдовые могли священнодѣйствовать, произнесши обѣтъ чернечества. И м. Сильвестръ, на основаніи 6 п. опредѣленій Виленскаго собора, могъ постановить такое же точно правило и для своего духовенства.

3) Напечатанное доселѣ въ рукописи имѣетъ видъ предисловія; подъ нимъ находится печать монастырская.

вень и 13 золотниковъ, а позолоты на крестъ и на тое стояльце вышло 55 золотыхъ, а всего въ томъ то светомъ крестѣ и въ стояльцы другого креста въ сребрѣ и въ позолотѣ и въ роботѣ и зъ образомъ и съ камушки чинить 141 копа и 15 грошей. А крестъ напрестолный, сребромъ оправеный съ позолотою, а сребра на него положено 5 гривенъ, а позолоты 10 золотыхъ, и камушки суть у немъ простые, а всего обраховано за сребро и за позолоту и за роботу и за камушки оного креста 30 копъ и 24 гроши. А у вѣнцѣхъ Спасова образа и Пречистое Богородици и зъ младенцемъ и Благовѣщенія Ее светого со Архангеломъ вышло сребра 22 гривны и 24 золотники, а на позолоту 45 золотыхъ. И всего на тые светые вѣнцы сребра зъ позолотою вышло 102 копѣ, а зъ роботою и съ каменемъ и перлы чинить 165 копъ и 5 гроши. А за тымъ на окованье образа Избавителя Еммануилова вышло сребра 17 гривень и 2 золотники, а позолоты 15 золотыхъ, а за роботу 11 копъ и 22 гроши, а всего въ сребрѣ и въ позолотѣ и роботѣ чинить 72 копѣ и 30 грошей. А на окованье Пречистое Богородици образа Благовѣщенія вышло 39 гривень и 9 золотниковъ сребра, а на позолоту 20 золотыхъ, а за роботу 25 копъ и 17 грошей, а такъ всего въ сребрѣ и въ позолотѣ и роботѣ того светого образа чинить 146 копъ и 13 грошей, кромѣ вѣнцовъ вышей писанныхъ. А на окованье образа великого Богородици Одегитреи панеи [1]) ее м. дано сребра 36 гривень и 2 золотники, а чинить за то 127 копъ и 20 грошей, кромъ роботы. А церковного къ тому приложено 19 гривень и 13 золотниковъ сребра, а на позолоту 25 золотыхъ дано. А такъ сребра и съ позолотою и роботою церковною вышло 51 копа и 43 гроши. А всего восполокъ и панее ее м. и церковного сребра 55 гривень и 13 золотниковъ, а пѣнязми за сребро и за позолоту и за роботу панеи ее м. и церковного чинить 190 копъ и 40 грошей, кромъ вѣнца выше писанного. А на окованье образа Спасова вышло 54 гривны и 6 золотниковъ сребра, а на позолоту вышло 30 золотыхъ и ползолотого, а за роботу выдано 26 копъ и 55 грошей, а всего сумою вышло за сребро и за позолоту и за роботу 196 копъ и 3 гроши и 7 пѣнязей, кромъ вѣнца вышей описанного. У сосудѣхъ церковныхъ у потири и въ дискосѣ и въ звѣздѣ 5 гривень и 10 золотниковъ сребра, и за то чинить 16 копъ и 40 грошей, а позолота и робота господара пана [2]) его м. славное памети. А въ рукомыйцѣ то есть у коновцѣ и въ блюдцы 11 гривень и 27 золотниковъ сребра, а позолоты 8 золотыхъ, и всего въ сребрѣ съ позолотою и роботою у той рукомыйцѣ чинить 51 копа и 15 грошей. А въ голубѣ сребра 4 гривны и 4 золотники, а позолоты 16 золотыхъ, и всего въ сребрѣ и въ позолотѣ и роботѣ чинить 27 копъ грошей. Двѣ коновочце всенощныхъ, 2 гривны сребра въ нихъ, а позолоты золотый, и всего въ сребрѣ и въ позолотѣ и роботѣ чинить 8 копъ и 40 грошей. А въ блюдцы всенощномъ 4 гривны и 16 золотниковъ сребра, и всего въ сребрѣ и въ роботѣ чинить 17 копъ и 20 грошей. А въ двудорныхъ блюдцахъ 5 гривень и 23 золотники сребра, а позолоты золотый, и всего въ сребрѣ и въ позолотѣ и роботѣ чинить 22 копѣ и 42 гроши. А

1) Жена Александра Ивановича Василиса Ярославовна.

2) Александра Ивановича Ходкевича.

въ кіотцы сребра 9 гривенъ и 18 золотниковъ, а позолоты 18 золотыхъ, и всего въ сребрѣ и въ позолотѣ и роботѣ чинить 49 копъ и 30 грошей. Дванадцать ложекъ, а въ нихъ сребра 3 гривни, и 33 золотники, и всего въ сребрѣ и въ роботѣ чинить 14 копъ и 17 грошей. Въ печати церковной 24 золотники сребра, а за рытье дано 4 копы грошей, а такъ всего въ ней чинить въ сребрѣ и въ рытьи 5 копъ и 36 грошей. А у дву лихтарикохъ 2 гривни сребра и 6 золотниковъ, и всего въ сребрѣ и въ роботѣ чинить 8 копъ и 30 грошей. У дискосѣ и зъ звѣздою церкви Великого Богослова 2 гривны сребра и 5 золотниковъ. А въ потири и въ звѣздѣ, што у придѣлѣ виликое церкви светыхъ мученикъ Бориса и Глѣба, сребра гривна и 37 золотниковъ, и 16 камушковъ простыхъ, а позолоты золотый, и за все въ сребрѣ и въ позолотѣ и въ камушкахъ и роботѣ чинить 17 копъ и 10 грошей. У вѣнцы Деисусномъ 5 гривенъ сребра, а позолоты 10 золотыхъ, а камушковъ 7 добрыхъ, и всего въ сребрѣ и въ позолотѣ и въ камушкахъ и роботѣ чинить 29 копъ и 30 грошей. У пугвицахъ потрахилныхъ и поручныхъ и въ шлягу и въ пукляхъ великихъ ризныхъ и поручныхъ и крестовыхъ и въ малыхъ пукулькахъ, кои на ризахъ и на завѣсцѣ малой перловой, и въ крыжикохъ потрахильныхъ перлового потрахиля,— а што дано отъ Кмиты по души Коробки, архимандрита Троецкаго, и съ Слуцка свещенныи сосуды сребряныи: потиръ, дискосъ, звѣзда, лжица, и евангеліе сребромъ оковано позлотито. А я другое евангеліе далъ сребромъ оправити. А такъ въ тыхъ выше мѣненыхъ дробныхъ речахъ сребра одного 9 гривенъ и 24 золотники, а на позолоту вышло 6 золотыхъ, а всего чинить у перлахъ и въ сребрѣ и въ позолотѣ и роботѣ 41 копа и 12 грошей. Да упросилъ есми у господаря пана его милости славное памяти евангеліе, коимъ его м. даровалъ нынѣшній митрополитъ и, оправивъ сребромъ съ позлотою, положилъ есми оное евангеліе на престолѣ великое церкви у мѣсто Жабиныхъ[1]) двухъ, што митрополитъ невинне отнялъ, а вышло на оправу его сребра 3 гривни и 24 золотники, а на позолоту 5 золотыхъ, и всего въ сребрѣ и въ позолотѣ и роботѣ чинить 15 копъ и 16 грошей. А ризы шестеры: четверы адамашковыи, одны съ перлы съ потрахилемъ и съ поручми и съ поясомъ коштовнымъ господариня пани ее м. за моимъ припоминаніемъ, приложивъ къ церковнымъ перломъ своихъ перелъ у трое, або въ шестеро, справила. А стихарь адамашковый и съ урарёмъ господариня пани жъ се милость за моимъ же припомянутіемъ къ митропольимъ Солтановымъ перломъ, што еще за живота своего купивъ за сто копъ, на церковь светую далъ, и къ тымъ своихъ перелъ се м. немало приложивъ, справила. А другіи ризы адамашковыи съ пуклами сребряными позлотитыми и съ перлы и съ потрахилемъ и съ поручами, а третіи—адамашковые съ отласомъ золотымъ, съ потрахилемъ и съ поручми, а четвертые съ оксамитомъ на золотѣ съ потрахилемъ и съ поручми. А мухояровыи одны бѣлыи съ оксамитомъ бурнатнымъ, съ потрахилемъ и съ поручми, а другіе мухояровые чорныи съ оксамитомъ бурнатнымъ, съ потрахилемъ и съ поручми, и стихарь къ нимъ мухояровый же со всимъ. А стихарь дьяконскій мухояровый бѣлый съ оксамитомъ бурнатнымъ и съ

1) Въ Поминникѣ записанъ родъ Василіевъ Константиновича Жабинъ, подключагo Троцкаго.

урарем, а другій бѣлый съ оксамитомъ чорнымъ и съ урарем, а третій чорный со адамашкою дволичною и съ урарем, и завѣска перловая, и иныхъ церковныхъ дробныхъ речей много, и то все обраховано, а вышло за то 600 копъ грошей. А за два лихтари стоячихъ великихъ церковныхъ, и за иконостасъ мозсяный дано 60 золотыхъ у золотѣ, и кладучи за золотый по сороку грошей, чинить за тую шестьдесятъ золотыхъ 40 копъ грошей. За три святости олтарныхъ великихъ, и за четвертую малую жертовничную, и за крестъ рѣзаный, што за светою трапезою, выдано 20 копъ и 30 грошей. Иконнику, што Деисусъ церковный золотомъ покладалъ и пророки и праздники и кивотъ и двери царьскіи и икону житія Богородици, дано за роботу 36 копъ и 40 грошей, а золото церковное. За большій звонъ, за спижу и за роботу и за желѣзо, што его въ сердцы и въ окованьи и въ вазѣ, 161 копа и 24 гроши. За три звоны, што на звонницы, кромѣ Кмитинского и меньшого, вышло 124 копы и 52 гроши. Сербину Нектарію малерю за Деисусецъ теплое церкви дано 6 копъ грошей, а золото церковное. За двѣ святости, што онъ же робилъ, трехъ святителей и трехъ преподобныхъ 9 копъ грошей, а золото церковное. За положенье золота на корунку церковную и на два кивотцы дверныхъ 3 копы грошей, а золото церковное. За лѣтописецъ церковный, што на тяблѣ, 3 копы грошей, а золото церковное. А за трапезничный муръ и за все ее внутренее и внѣшнее вышло готовыми пѣнязми кромѣ истравы и матереи 300 и 17 копъ грошей. А за праздники иконостасныи 12 копъ и 14 грошей и 4 пѣнязи. Всего сребра на образѣ житія Богородицы 31 гривень и 32 золотники, а за позолоту и за роботу 34 копы и 33 гроши и 5 пѣнязей, а всего на тотъ образъ светый вышло за сребро и за позолоту и за роботу 135 копъ и 53 гроши и 5 пѣнезей. А за полтретядцать книгъ золота 50 копъ грошей, а потомъ пять книгъ за десять копъ грошей. За двои ризы и за стихарь дьяконскій чорного аксамиту, съ окладками златоглавого аксамиту и съ крещики сребреныхъ пуколъ позлотитыми и съ оправенемъ около ихъ перловыми, и съ обрумованіемъ полнимъ, и зъ роботою вышло 49 копъ и 10 грошей. А за чотыри стихари адамашковыи бѣлыи съ окладками златоглавого атласу и зъ урарем тогожъ отласу и чорный мухояровый священническій и два коленскихъ бѣлыхъ священническихъ же, и съ обрумованіемъ и съ шолкомъ и роботою, на то вышло 24 копы грошей. Сребра вышей писаного всего на одно зложивши вышло 322 гривни и 44 золотники. А пѣнязми на одно рохуючи всего у верху положеного чинить 3019 копъ и 32 гроши и 6 пѣнязей.

А ктитора митрополита Солтана наданья светой церкви у сребрѣ: крестъ великій, сребромъ оправеный съ позлотою и съ камушки, къ которому я стояльце зробити далъ. Другій крестъ, сребромъ оправеный позлотитый съ камушки, напрестольный. Евангеліе паркгаменное сребромъ оправеное съ позлотою. Потирь великій сребряный позлотитый, а другій потирь меньшій сребряный мѣстцы позлотитый. Кадило сребряное; я вже исподъ его далъ позлотити. Святости образовъ Богородицы три сребромъ оправены, позлотиты, съ каменемъ добрымъ и посполитымъ и съ перлы. Кубочекъ орѣшокъ оправенъ сребромъ съ позлотою. Понагея раковины перловыя, рытая сребромъ, съ позолотою, оправеная. А при томъ образъ Пречистое Богородицы, оправеный сребромъ, позло-

титый, съ камушки и съ запоничкою сребряною позлотитою, въ который чотыри камушки а пять перелъ, а тотъ образъ панъ Троцкій [1]) его м. придалъ церкви светой. Да чарка сребряная, вѣнецъ позлотитый, въ коей Богородицы чашу на столъ по царьскимъ праздникомъ даютъ, которую жъ господарь панъ его [2]) м. славное памяти отъ господарини паней ее м. далъ зъ другимъ сребромъ на оправене образа Богородицы Одегитреи великого намѣсного, и я оную чарку оставилъ на чашу Богородицы, а ковшь сребряный владыки Іонинъ, коего былъ за живота своего на церковь святую далъ,—а въ немъ сребра было чотыри гривни сполна, у въ оное чарки мѣсто, большее ваги, нижъ чарка у сребро господарини паней ее милости, вложивъ и росковати далъ. А потомъ разроблено серебра церковного индиктіона 14-го у Вильни на окованіе евангелія и кадильницы и потиря и зъ дискосомъ и зъ звѣздицею и со лжицею гривенъ 40 и 2 и 45 золотниковъ. А позолоты на то вышло 67 золотыхъ. И чинить за то сребро и съ позолотою и зъ роботою 200 копъ и 16 копъ и 40 грошей. А при томъ вдѣланы двои ризы отласу бурнатного, а оксамиту чорного, со всимъ прислушающимъ къ нимъ, и вышло за то зъ матерѣе и зъ роботою 30 копъ и 5 копъ грошей. А всего и въ верхнею сумою чинить 3000 и 200 копъ и 81 копа и 12 грошей. Потирь зъ дискосомъ и зъ звѣздицею и зо лжицею данъ отъ пана Григорія [3]) воеводы его м. на память матки его панее ее м., а важить въ всемъ томъ серебра полъ пяти гривни [4]).

А къ тому три сажовки церковныхъ розширены и углублены, а на середней и мельница корчатая вчинена, со всимъ, и вышло на то, кромѣ стравы, готовыхъ пѣнязей, кромѣ верхнее сумы описаное, 52 копѣ и 30 грошей Литовское личбы. А потомъ вдѣланы двои ризы оксамиту чорного, окладки на нихъ оксамиту на золотѣ зеленого, вышло за нихъ и зъ матеріею и зъ полнимъ и зъ роботою всего 40 копъ грошей Литовскихъ.

А то пописаны книги: Евангеліе паркгаменное старое, новоокованное сребромъ съ позолотою со всихъ сторонъ. Другое Евангеліе напрестольное у великой церкви, новое съ оковы сребряными, съ позолотою. Третее Евангеліе въ полдесть, окованое сребромъ, новое, на Богословли престолѣ. Четвертое Евангеліе на престолѣ Преподобныхъ Отецъ Антонія и Ѳеодосія, окованое, съ позолотою, новое. Пятое Евангеліе у Светыхъ Великомученникъ Бориса и Глѣба, окованое сребромъ, новое. Шестое Евангеліе у церкви Воскресенія Христова, окованое, позлоченое.

А то книги старыя: Евангеліе толковое великое. Евангеліе учительное старое. Евангеліе въ полъдесть, толковое. Евангеліе Матѳея въ столпъ, толковое. Книга «Криница». Книга десятого.... На весь годъ 4 прологи, а въ каждомъ по 3 мѣсяцы. А у пятомъ пролозѣ 6 мѣсяцевъ. А въ шестомъ и въ семомъ—цѣлый годъ. Книга «Змарагдъ.» Книга «Златая чепь». Двѣ книзѣ «оба Маргариты». Книга Григорія Богослова. Книга Пророчества. Книга великая Дионисіе Ареопагитскій. Книга Кирила Іерусалимского. Книга Григорія Двоеслова. Книга другая Григорія Двоеслова на

1) Іеронимъ Александровичъ Ходкевичъ, каштелянъ Троцкій, см. 1550 г. Лѣт.
2) Александръ Ивановичъ Ходкевичъ.
3) Ходкевича.
4) Здѣсь притиспена печать монастырская.

паркгаменѣ. Уставы 2, одинъ въ десть, а другій у полъ десть. Книгъ великихъ въ десть соборниковъ 4, а пятый на паркгаменѣ. А полудесныхъ соборниковъ 3. А у въ одномъ соборнику книга Асафъ и хоженіе Данилово. Книга Псалтыря, въ десть, окованая позлотитыми пуклями. Книга Псалтыря митрополита Солтана въ десть же. Книга Псалтыря толковая. Книжка толковая избранныхъ Псалмовъ въ полъдесть и о умершихъ слова. Книги Ефремовы 2. Книги 2 Отечники. Двѣ книзѣ Симеона Метофраста, одна въ десть, а другая въ полдесть, а въ десномъ написанъ Синаксарь. Двѣ книзѣ въ полъдесть Исака Сиріянина. Апостолъ толковый. Апостолъ Великій, на паркгаминѣ. Апостоловъ десныхъ 3. Чаcословы 2 великихъ, старыхъ. Книга Лѣствица въ полъдесть, другая и съ Отечникомъ. Книга Антиохъ и зъ житіемъ Богословлимъ. Книга, въ которой писаны слова на четырдесятницу и пятдесятницу, въ полъдесть. Двѣ книзѣ Златоустаго, постныхъ. Книга 12 Іяковличовъ [1]). Книга Царственникъ зъ лѣтописц (емъ). Книга Асафъ и зъ житіемъ Светого Сергія чюдотворца Руского. Книга Кирилова на Уліяна. Книжка Патерикъ Печерскій. Книжка Григорея Синаита. Книжка на Латину. Книжка Житіе великого Ѳеодосія киновіарха и иныхъ светыхъ. Книга Григорія Амаритского на Ервана. Книга Зерцало. Книга съ плененіемъ Іерусалимскимъ. Книжка Таранковская—моноканонъ. Книги 2 великихъ правилъ церковныхъ. Книжка Василей новый. Миней старыхъ 12. Треоди 2: постная и цвѣтная. Охтаики 2. Книгъ служебниковъ 7. Книжка въ полъдесть Зонаря. Книгъ битыхъ 5. Книга Дороѳей и зъ житіемъ Іоана Златоустаго. Ермолоевъ знаменныхъ 4, а пятый стихаральчикъ. Ермолой безъ знаменія. Псалтырей, проходенекъ 10. Псалтыря, по которой въ церкви говорять. Псалтыря великая келейная. Книга Требникъ. Книжка, въ которой Богородицы каноны, што поются на павечерницахъ. Книжка панахидникъ. А всихъ книгъ старыхъ 129.

А то книги новыя, што за мене, Сергія, прибавлены церкви светой: Книга правила светыхъ отцевъ зуполные. Книга Великого Василія Кесарійского новописанная. Книга Никонъ, новописанная. Книга Шестодневникъ Іоана Антіоха, и въ ней же написано Козма Индикапловъ. Книга Іоанъ Дамаскинъ. Книга Апокалипсія съ толкованіемъ. Книга «Временникъ» изъ Константинова временника выписанъ. Книга Палея. Книга Бытея. Книги 2 Златоустаго о лущи. Книги 2 Отечники и зъ Паисіевымъ житіемъ, новописанныи. Книга соборникъ новописанный. Псалтири 2, одна великое паперы, а другая Жабинс(кая). Псалтырка проходенка, новописанная, а другая битая. Книга Ѳеодора Студита отъ Сопѣги. Книга Лѣствица въ десть. Книга Отечникъ Египетскій. Книга «Соборникъ», на предѣ житіе Кипріяново, а потомъ инщихъ светыхъ. Книжка, въ которой написано житіе Аѳанасія Аѳонского. Псалтыря толковая. Охтаики 2 новыхъ. Треоди 2: постная и цвѣтная. Миней новыхъ 13. Евангеліе учительное новое, а другое учительноежъ Жабинское. Апостоловъ 3, а четвертый битый, а пятый латынскій. Панахидничокъ. Часословы 3. Уставъ великій, новописанный. Служебникъ новый. Минея новыхъ светыхъ. Соборничокъ новыхъ Светыхъ. Греческихъ книгъ 5. Книга Требникъ и съ серебряными пуклями, старый, въ

---

1) Патріарховъ.

полъдесть. Другій Требникъ, новописанный. Книжка Минеика образовъ светыхъ. Жабинское Евангелійце и зъ Апостоломъ и Апокалипсіею. Книжка, по которой кажуть всенощное. Книжка малая и зъ святцы и четыредесятницею и пятдесятницею и съ каноном Воскресным. Книжки 2 съ пѣсьми Мойсеовыми и зъ припѣлы. Ермолойцы 2 новыхъ. Книжка малая чернеческого правила келейного, новая. Книжка малая, у которой написана служба толковая. Книга Іисусъ Навынъ и Царства въ ней написаны, въ десть. Всихъ книгъ новописанныхъ, за мене Сергія прибавеныхъ, 74. А въ пана Юрія [1]) которые были книги, то его милость отдалъ [2]).

А потомъ еще прибавлено книгъ новописанныхъ: Требникъ въ десть, новый оксамитомъ чорнымъ покритъ, пукли и зъ полудесного Требника старого собравши серебряные на его изложены, а по серединѣ бляшка и зъ образомъ Іоана Богослова. Книга Лѣствица въ десть, новонаписана. А панахидникъ у полъ десть новый. А то Яцка, подскарбьего бывшого, книги, которыя ся по смерти его остали: Лѣствица въ полъ дести. Козма Индиконловъ, въ десть. Книга Андрѣя Уродивого, въ десть.

Писанъ на бумажной тетради изъ 18 полулистковъ in 16, безъ подписей, съ тремя печатями.

R. 1558. 2 Februarij. Krol August Zygmunt II pisał list do metropolity Sylwestra, za Sergiuszem Kimbarem archimandrytą S., ktory list tak się w sobie ma:

1558 г. Февраля 2, к. Сигизмундъ Августъ писалъ письмо къ м. Сильвестру о Сергіи Кимбарѣ, архимандритѣ. Это письмо слѣдующаго содержанія:

21.

1558. Февраля 2. Письмо короля Сигизмунда II о томъ, что Супрасльскій архимандритъ Сергій Кимбаръ по болѣзни не можетъ явиться на соборъ, назначенный въ Вильнѣ.

Сигизмундъ II проситъ м. Сильвестра увольнить архимандрита Кимбара отъ поѣздки на Виленскій, въ томъ году назначенный, соборъ, съ тѣмъ, что на свое мѣсто архимандритъ долженъ послать человѣка наученнаго и прикладнаго.

Жикгимонтъ Августъ, Божью милостью король польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомоитскій, Мазовецкій и инныхъ. Архіепископу, митрополиту Кіевскому, Галицкому и всея Руси киръ Селивестру. Што за писаньемъ твоей милости до насъ... [3]), розказали есмо всимъ епископомъ, архимандритомъ, преложоннымъ духовного стану закону Греческого съѣхатися ку твоей милости на соборъ до Вильни на часъ певный, на первшую недѣлю, вступивши въ постъ великій; ино тыхъ часовъ мовилъ намъ крайчій нашъ, дер-

1) Ходкевича. См. Лѣтопись.
2) Здѣсь тисненая печать.
3) Въ копіи, содержащейся въ лѣтописи, сказано: „листами нашими.“

жавца Онокій и Перелойскій панъ Юрей Александровичъ Ходкевича, штожъ писалъ ку нему архимандритъ ихъ Супрасльскій Сергей Кимбаръ, же онъ про великую старость и зошлость вѣку своего, а што большого для хоробы своее, въ которой теперъ естъ, ку тому року до твоей милости на тотъ соборъ ѣхати и становитися у Вилни на часъ назначоный не можетъ, бьючи намъ чоломъ, абыхмо особу его съ причинъ первопомененныхъ отъ того вызволили. Ино ижъ тая речъ... [1]) милости пошла и соборъ за старанемъ твоимъ ку постановенью вѣры и закону хрестіянского зложонъ, што быхмо ради видѣли, абы ся на всемъ добре, подлѣ слова и приказанья Божего, скончило; а ижъ духовные вси подъ справой и владностью твоей м. суть, тогды тежъ то до тебе отсылаемъ и на твою м. вкладаемъ, про то, што бы еси съ причинъ первоозначенныхъ, естли бы ся то тобѣ за слушно видѣло, якожъ хороба съ каждого року сама черезъ себе выймуеть, кгдыжъ хотя бы онъ хотѣлъ, передъ нею досыть тому вчинити и владности мѣти не можетъ, а то зъ ничого иного походить, только зъ воли Божее, которой ся нихто противить не можетъ, оного архимандрита съ того собору выпустилъ и волного на тотъ часъ вчинилъ; вѣдьже онъ на мѣстцо свое также духовного научоного, прикладного и Богобойного давши и поручивши ему зданье свое и какъ бы на всемъ мѣсцу и повинности его досыть при т. м. на томъ зборѣ чинилъ, на рокъ и мѣстце назначоное постланъ будетъ повиненъ, жебы на небытности его около того ничого не сходило. Писанъ лѣта Божого Нароженья 1558, мѣсеца Февраля 2 день.

Листъ безъ подписей, но съ печатью на оборотѣ и надписью: Архиепископу митрополиту Кіевскому и Галицкому и всея Руси киръ Селивестру.

Za Sergiusza Kimbara archymandryty. Communitas lawry Supraslskiey, opisana w katalogu imionami tylko kapłanow, braci y schymnikow albo pustelnikow, pod regułą s. Bazylego zostaiących:

1. Basilius,	15 Marcellus,
2 Macarius,	16 Protasius.
3 Antonius,	17 Pater Leontius,
4 Zosimas schim.	18 Dionisius,
5 Theodor schim.	19 Pater Isaatius,
6 Nicodimus,	20 Ewstratius,
7 Lawrentius,	21 Tychon,
8 Nikon,	22 Artemius schym.
9 Basilius,	23 Daniel,
10 Terentius,	24 Clementius,
11 Theophorus,	25 Joachimus,
12 Job schymnik,	26 Therapontus,
13 Filaret schym.	27 Lavrentius,
14 Tarasius schym.	28 Romanus,

При Сергіи Кимбарѣ арх. братія С. лавры, т. е, іеромонахи, монахи и схимонахи, или отшельники, записаны въ каталогъ только по именамъ:

1 Василій,	15 Маркеллъ,
2 Макарій,	16 Протасій,
3 Антоній,	17 Отецъ Леонтій,
4 Зосима схим.	18 Діонисій,
5 Өеодоръ схим.	19 Отецъ Исаакій,
6 Никодимъ,	20 Евстратій,
7 Лаврентій,	21 Тихонъ,
8 Никонъ,	22 Артемій схим.
9 Василій,	23 Даніилъ,
10 Терентій,	24 Климентъ,
11 Өеофоръ,	25 Іоакимъ,
12 Іовъ схимонахъ,	26 Өерапонтъ,
13 Филаретъ схим.	27 Лаврентій,
14 Тарасій схим.	28 Романъ,

1 Съ твое.

29 Isaias, 31 Efrem schymnik,
30 Pachomius, 32 Macarius.

Sergiusz Kymbar wymurował refektarz, oratorium, kuchnią, spiżarnią i pieczary, tenże dzwon niedzielny odlał. Zmarł roku 1565, w Suprasłu pochowany. Tenże pierwszym był Suprasiskim archimandrytą. Przeszli zaś byli tylko superiorami, albo hegumenami.

R. 1565. Tychon V obrany na archymandryą Supraslską, za metropolity Sylwestra Wielkiewicza.

R. 1567, dnia 8 Marca, za Tychona archymandryty S. w sobote protestował się w ziemstwie Nowogrodzkim sługa imieniem Grzegorza Chodkiewicza, kasztelana Wilenskiego y hetmana W. W. X. Litt. na Gerzego Jurgiewicza Olelkowicza xiążęcia Słuckiego, o poczynione krzywdy w granicach Chorostowskich y Pużyckich, gdzie wyrażaią się uroczyszcza granic teyże Supraslskiey maiętności.

Roku tegoż 1567, 13 Martij, za tegoż archymandryty Tychona, transakcya aktykowana w grodzie Słonimskim, ktora się agitowała o granice Chorostowską, a mianowicie o ostrow Weyno nazywaiący się, o ktory zdawna był certament między xiążęciem Słuckim Gerzym Jurkiewiczem Olelkowiczem, y przez kompromiss albo sąd polubowny z obu stron ta sprawa była sądzona, jednak lubo uznany iest ten ostrow Weyno nazwany przez stronę przyiacioł Chodkiewiczowskich na ten kompromiss wezwanych, że iest Chorostowski, ale że sędziowie albo przyiaciele ex parte xiążęcia pomienionego Słuckiego, do uznania tego nieprzystąpili, y na mieyscu między obiema stronami naznaczonym y umowionym dla uczynienia satysfakcij czyli sprawiedliwo-

29 Ісаія, 31 Ефремъ схим.
30 Пахомій, 32 Макарій,

Сергій Кимбаръ построилъ каменные трапезу, молельню, кухню, складъ и пещеры. Онъ же вылилъ воскресный колоколъ. Умеръ въ 1565 г. и похороненъ въ Супраслѣ. Онъ же былъ первымъ Супрасльскимъ архимандритомъ; тогда какъ прежніе были только старшими, или игуменами [1]). Въ 1565 г. при м. Сильвестрѣ Велькевичѣ избранъ въ С. архимандриты Тихонъ 5-й. Въ 1567 г. 8 Марта, при ар. Тихонѣ, въ суботу, сдѣлалъ протестъ въ Новогородскомъ земскомъ судѣ противъ Юрья Юрьевича Олельковича, кн. Слуцкаго, бозаиды, сдѣланныя въ границахъ Хворостовскихъ, отъ имени Григорія Ходкевича, Виленскаго каштеляна и великаго гетмана в. к. Л. его слуга. Здѣсь названы пограничныя урочища Супрасльскаго имѣнія.

Въ томъ же году 1567 Марта 13, при томъ же ар. Тихонѣ внесена въ гродскіе Слонимскіе акты сдѣлка о границѣ Хворостовской, а именно объ островѣ, называющемся Вейно, который издавна оспаривалъ князь Слуцкій Юрій Юрьевичъ Олельковичъ. Это дѣло рѣшено полюбовнымъ судомъ, или сдѣлкой—съ обѣихъ сторонъ, и хотя стороною пріятелей Ходкевича, приглашенныхъ на эту сдѣлку, островъ, прозываемый Вейно, былъ признанъ за Ходкевичами, но такъ какъ судьи, или пріятели со стороны упомянутаго кн. Слуцкаго не приступили къ признанію этой сдѣлки и не явились на мѣстѣ, назначенномъ и условленномъ обѣими сторонами для учиненія удовлетворенія, или правосудія надъ подданными князя; то не состоялось въ

1) Изъ грамоты Сигизмунда I видно, что уже въ 1529 г. настоятели монастыря титуловались архимандритами. См. № 15 этого сборника.

sci z poddanych książęcych niestaneli, zaczym do zupełney dyzjudykacij obudwuch stron w tey sprawie nieprzyszło.

Za Tychona archymandryty. Roku 1568, dnia 2 Oktobra. Przybywszy do Suprasla Grzegorz Chodkiewicz, kasztelan Wilenski y hetman W. W. X. Lit., starosta Grodzienski y dzierżawca Mohilewski, y Gerzy Chodkiewicz, kasztelan Trocki, starosta Punski, bracia rodzeni, synowie fundatora pierwszego woiewody Nowogrodzkiego, wielkiego dobrodzieia lawry Supraslskiey, uzurpuiąc sobie niegodziwie duchownych rządow nad monastyrem Supraslskim, podały ustawy na pismie zakonnikom S. zalecaiąc, aby były obserwowane stricte, ktore po Rusku napisane de verbo ad verbum tak się w sobie maią:

томъ дѣлѣ и судебнаго разбирательства [1]) между обѣими сторонами.

При ар. Тихонѣ въ 1568 г., 2 Октября, Григорій Ходкевичъ и пр. Юрій Ходкевичъ и пр.—родные братья, сыновья перваго ктитора воеводы Новогородскаго, великаго благодѣтеля С. лавры, прибывъ въ Супрасль и недостойно присвоивая себѣ духовное управленіе въ монастырѣ С., дали монахамъ С. письменный уставъ для точнаго исполненія, который по Русски слово въ слово читается такъ:

22.

1568 г. Октября 2. Завѣтъ, данный монастырю Григоріемъ и Юріемъ Александровичами Ходкевичами, въ подтвержденіе устава отца ихъ.

Григорій и Юрій Ходкевичи, какъ ктиторы монастыря, замѣтивъ, что здѣсь „за слабостію вѣку" многое нестроеніе починилося по смерти арх. Кимбаря, составили съ архимандритомъ Тихономъ Злобою „завѣтъ, яко се въ томъ монастырѣ маютъ справовати, по прежней уставѣ и подлугъ слушности". Завѣтъ главнымъ образомъ сдѣланъ съ цѣлію ограничить произволъ настоятелей въ „шафованіи пѣнезей"— въ хождении по фольваркамъ для подбиранія пчолъ,—въ держаніи особой трапезы.

По первшихъ уставахъ, которые Іосифъ Солтанъ, м. Кіевскій, за жоданьемъ першого фундатора монастыря С. вельможного п. Алекс. Ходкевича, списаные подалъ року 1510, сынове Александровы—панъ Григорей и панъ Юрей Ходкевичи, яко дѣдичные ктиторы, въ пятдесятъ и девять лѣтъ зъѣхавшисе до монастыря, тымъ нижей положонымъ листомъ первшые уставы и фундуши отцовскіе объяснили, и, жебы до первшое клюбы пришли, архим. Тихонови, на онъ часъ будучому, въ руки оддали: Мы ктиторове тое честное и святое обители монастыра нашого Супрасльского: я Григорій Александровичъ Ходкевича, панъ Виленскій, гетманъ в. к. Литовскаго, староста Городенскій, державца Могилевскій, я Юрей Александровичъ Ходкевича, панъ Троцкій, староста Пунскій, явно чинимо и ознаймуемъ симъ нашимъ листомъ, ижъ ачколвекъ благословеніемъ святѣйшаго митрополита Кіевскаго, Галицкого и всея Руси киръ Іо-

1) Розсудка, по древней зап. русской судебной терминологіи.

сифа, а попеченіемъ и промышленіемъ преславное памети отца нашего пана Александра Ивановичъ Ходкевича, воеводы Новогородского, старосты Берестейского, ктитора отчизного той св. обители, устрояючи обычай и порядки монастырскіе, положили уставу въ той св. церкви, подлугъ которой братія, иноцы и всѣ, живущіи въ томъ честномъ монастырѣ, радити и справовати маютъ. Одножъ многихъ небреженіемъ и слабостію нынѣшнего вѣку, а звлаща по смерти архимандрита бывшаго С. Сергія Кимбара, тая устава и обычай въ нѣкоторыхъ.... не выполнялися и многое нестроеніе было вчинилося. И мы, будучи ктиторове той св. обители, захотѣли есмо о томъ потрудитися и тые речи во исправленіе привести и то направити, якобы безъ шкодного церкви Божой было, зъѣхавшися есмо до той обители, до монастыра Супр., и засѣвши на томъ зъ архимандритомъ, на тотъ часъ будучимъ Супр., Тихономъ и зо всею еже о Христѣ братіею-инокамн того монастыра, тотъ есмо завѣтъ положили и постановили, и уставуемъ нынѣ и на потомъ будучіе часы въ тыхъ речахъ нижей описаныхъ, яко се въ томъ Св. монастыру маютъ справовати. 1) Напродъ, што ся дотычетъ хвалы Божое, а справы и пѣнія церковного, тое во всѣхъ речахъ по уставу церковному и подлугъ давного обычая, яко се заховывало за першого архимандрита Сергія Кимбара, держано, справовано и ховано быти маетъ, ни въ чемъ не нарушаючи и не одмѣняючи, на всѣ потомные часы. 2) А уставу въ томъ св. монастырѣ, первѣй отъ митрополита и о. нашего описаную и положеную, абы всѣмъ была вѣдома и явна, росказавши ее выписати на досцѣ, въ трапезницы завѣсити велѣли, абы на ее частѣй смотречи, звлаща новоприхожіе иноци, житіемъ своимъ тому обычаю привыкали и подлугъ того уставу справовалися. 3) А ижъ въ тыхъ лѣтѣхъ недавно минулыхъ, за старшенства нынѣшнего архимандрита Тихона, настало было, ижъ отецъ архимандритъ пѣнязи дворовъ церковныхъ, цыншовые, капщизные и иншіе приходы, также што на потрахиль приходило, почалъ былъ до себе отбирати и тыми пѣнязями шафовати; для чого братія иноци того монастыра мовили намъ не однокроть, поведаючи, ижъ то за першого архимандрита (to jest Kymbara, bo on pierwszym był Archymantrytą Suprasl-skim, a przesli trzey, pierwszy Pafnutyusz Siehen, drugi Kalistus, trzeci Jonasz byli superiorami, po Grecku hegumenami, Supraslskiemi, aż do Sergiusza Kimbara [1]) не бывало, и естъ ку шкодѣ церкви Божіей. И мы, обачивши, же ся то дѣетъ надъ уставу давную, и обычай такій во иншихъ монастырахъ не ведется нигдѣже, абы архимандритове сами пѣнязми шафовати мѣли, але шафари на то установленые маютъ. 4) А такъ и мы, по прежней уставѣ и подлугъ слушности, уставуемъ то, ижъ всѣ пѣнязи церковные, цыншовые, капщизные, и иншіе всѣ приходы монастырскіе урядники дворовъ церковныхъ выбравши зупелне, и заразомъ всѣ, а непоривкою и не по части маютъ относити и отдавати до скарбу церковного, а то тымъ обычаемъ отдавати маютъ: пріѣхавши къ монастыру, маютъ оповѣдити архимандриту и всей братіи—инокомъ, ижъ пѣнези привезли церковные. Тогда архиман-

---

1) Т. е. Кимбара, ибо онъ былъ первымъ архимандритомъ С., а прежніе трое—первый Пафнутій Сѣгень, второй Каллистъ, третій Іона были старшими, или по Гречески игуменами С. до Сергія Кимбара.

дритъ, обославши братію, маетъ зъ ними зыйтися до трапезы и росказати маетъ подскарбему церковному тые пѣнязи передъ собою одличити, а одличивши и въ скрыню оные пѣнязи зложивши, маютъ и печатью церковною запечатати и выслати подскарбіемъ до скарбу церковного. Тымъ же обычаемъ и другіе урядники и колько ихъ будетъ, привозячи и отдаючи пѣнязи до церкви Божое, заховатися маютъ подлугъ того. А скоро оные пѣнязи одъ которого урядника будутъ взяты, заразъ оному урядннку маетъ быти квитъ данъ, подъ печатію монастырскою, при всей братіи. 5) А печать монастырская маетъ быти хована въ скарбу церковномъ за печатью архимандрита самого, а гды надобѣ печати ку печатованю которыхъ листовъ, тогды подскарбій до трапезы оную печать маетъ принести, гды ся братія зыйдутъ, и тамъ вынявши оную печать и припечатавши, што будетъ потреба, за се оную печать запечатавши печатію эрхимандричою, до скарбу церковного выслати. 6) Также и тые пѣнязи, што бы коли приходило на потрахиль, або на молебенъ дано было, и то архимандритъ за се зъ братіею у скарбъ церковный въ захованe дати маетъ, окромъ милостыни, што бы отъ Христіанъ кому была дана, то притомъ маетъ зостати, кому што дадутъ, и въ скарбъ церковный того не класти. 7) И уже отъ сихъ мѣстъ о. архимандритъ николи и некоторыхъ пѣнязей цынповыхъ, капщизныхъ и винъ зъ подданныхъ, также и потрахильныхъ и всѣхъ иншихъ къ рукамъ своимъ брати и пѣнязи шафовати николи не маетъ. Але быти маетъ обранъ и установленъ шафаръ одинъ зъ братіи иноковъ того монастыра, человѣкъ вѣрный и сумнѣня доброго. 8) А гды на которыя потребы монастырскія ку шафованю потреба будетъ указовати пѣнязей, о. архимандритъ, зшедшися зъ братіею до трапезы, маютъ розсказати пѣнязи до себе принести и, вынявши пѣнязей копъ десеть, албо сколько будетъ потреба, повелѣніемъ о. архимандрита и братіи отличивши и шафару въ руки оддавши, послати его, гдѣ тыхъ речей, которыхъ потреба будетъ купити и што лѣпѣй будетъ ся видѣти, ознаймивши на реестръ, што маетъ быти куплено, а отличивши въ трапезѣ и запечатавши печатью церковною, засе ихъ маютъ выслати до скарбу церковного, черезъ подскарбего тогожъ церковного. А шафаръ, купивши оныя речи, скоро пріѣхавши, маетъ ихъ о. архимандриту и братіи оказати и личбу передъ ними тымъ же часомъ учинити, которую личбу его подскарбій взяти и въ реестръ скарбный вписати маетъ. А потомъ, коли будетъ потреба на шафованіе пѣнязей, тымъ же обычаемъ маетъ заховатися, и иншихъ шафаровъ розныхъ о. архимандритъ на купованіе речей якихъ колвекъ не маетъ посылати, также и урядникомъ нѣкоторымъ речей куповати не маетъ поручати. 9) А если што будетъ потреба о. архимандриту на его власныя речи пѣнязей, копы двохъ, трехъ и четырехъ, взяти, а вѣдже зъ вѣдомостю братіи иншой и не на иншомъ мѣстцу, толко въ трапезницы, а што озметь, то подскарбій въ реестръ свой вписати маетъ, а онъ ему квитъ свой дати маетъ. 10) Уставуемъ тежъ для лѣпшого порадку, подлугъ обычаю звыклого, яко и по инныхъ монастырѣхъ, гдѣ есть община, ижъ бы зъ братіи иноковъ того монастыра—зъ священниковъ, зъ діаконовъ и иншихъ черндовъ того монастыра, людей годныхъ, шесть особъ постриженцовъ туточныхъ выбраныхъ, всякую речь посполу зъ архимандритомъ справовали, радили и доглядали, чинячи по-

рядокъ и постерегаючи шкодного церкви Божой, абы о. архимандритъ безъ нихъ зъ миряны и чернцами пришелцами, окромъ гостей пріѣзжихъ, въ ряду не замыкался, въ нѣкоторыхъ речахъ монастырскихъ и тежъ фолварковыхъ безъ нихъ не рядилъ и не справовалъ и никому зъ монастыра и зъ фолварковъ безъ вѣдомости и позволенія тыхъ братіи отдати ничого не смѣлъ, але коли на тое всѣхъ призволеніе будетъ, што бы было слушного и безшкодного церковного, то имъ вчинити вольно. 11) А обрали и установили есмо зъ о. архимандритомъ и зо всею еже о Христѣ братіею ку той справѣ на тотъ часъ шесть зъ братіи, первого священноинока, на имя Мирвосима, другого священноинока Генадія шафара, третего священноинока Давида, тутошнего монастыра постриженцовъ, четвертого діакона Вѣрного, пятого уставника, шостого теслю, тутошнихъ постриженцовъ. А потомъ, если который зъ тыхъ зъ монастыра отыйдетъ, тогды человѣка годного на тое мѣстце маютъ съ промежи себе обрати, зъ тутошнихъ постриженцовъ, и такимъ порадкомъ въ томъ монастыру справовати. 12) А въ ѣденю и въ питю, подлугъ уставу захoватися маютъ, доглядаючи того, абы всѣмъ такъ здоровымъ, яко и болящимъ, слушныя потравы даваны были. 13) А о хорыхъ инокахъ и мирянахъ маетъ быти призоръ слушный и пристойный, яко годно людямъ христіанскимъ, и жебы въ недойзрѣню безъ призору голоду не терпѣли. 14) Къ тому о. архимандритъ абы особливе, кромѣ братіи своей, нигдѣ индѣй въ монастыру до столу не сѣдалъ и потравъ собѣ, окромъ хоробы, не робилъ, але маетъ зъ братіею въ трепезѣ до стола сѣдати и ядати. 15) До церкви тежъ Божой къ заутрени, къ часомъ, къ литургіи, къ вечерни и къ павечерни самъ архимандритъ маетъ ходити, къ началу всякаго правила, окромѣ хворобы, або пильной потребы, и, подлугъ старшинства своего, всякое справы церковное маетъ пиленъ быти, безъ роптанія и сваровъ, ихъ же не годится въ церкви Божой чинити. 16) А што коли зъ фолварковъ церковныхъ живностей, або сбожа въ монастырь привезти будетъ потреба, тогды архимандритъ зъ братіею маетъ о томъ до урядника одпитати, колько маетъ быти того прислано, а урядникъ, приславшы то, маетъ велѣть оказати келару; зъ вѣдомостью архимандричою и иныхъ братіи, и што колько привезутъ, то маетъ келарь вписати въ реестръ. Такъже што которого тыдня въ монастырѣ которыхъ живностей розыйдется, то келаръ въ реестръ маетъ вписати и личбу на каждый мѣсяцъ чинити предъ архимандритомъ и братіею, а они, выслухавши его личбы, въ реестръ головный оную личбу маютъ уводити, догледаючи того, абы слушне и пристойне шафунокъ шелъ, безъ шкодного церковного. 17) Тымъ же обычаемъ и урядники дворовъ монастырскихъ повинни будутъ личбу чинити въ кождый годъ зо всѣхъ росходовъ и приходовъ, и зъ урожаю збожа, предъ архимандритомъ и предъ всею братіею въ монастыру, а они, знявши зъ нихъ личбу, въ реестръ головный до скарбу церковного тую личбу маютъ велѣти вписати. 18) А врядниковъ въ фолваркахъ церковныхъ не маютъ становити людей служалыхъ, одно зъ подданныхъ церковныхъ, людей добрыхъ и вѣрныхъ, которымъ маетъ быти наука дана, абы у дворѣхъ добре ся справовали и господарства примнажали, ажебы быдла ховали достаткомъ, зъ чого бы ся и пашня могла направовати и до монастыра тымъ слушнѣйшое поживенье бы было. 19) А при личбѣ того глядѣти маютъ, абы

врядники всякіе пожитки и млечное справедливе выдавали. 20) Въ монастыру тежъ на науцѣ и всякой послузѣ абы робятъ малыхъ не держали, подлугъ давной уставы. 21) Къ тому въ кухни и въ келіяхъ въ монастыру абы николи и нихто мясныхъ речей не били и не ѣдали, а для гостей пріѣздчихъ и для дяковъ, тогды на дворцѣ маютъ мясныя речи роблены быти; яко и передъ тымъ заховывалися братія и чернцы и дяки абы зъ кухни—слушную живность, а зъ пивницы слушный напой мѣвали, а на недостатокъ абы не вскаржалися и не нарекали, того архимандритъ въ тыми шестми браты, на справу ку помочи ему обраными, маетъ догледати. 22) Опилства и своволенства маютъ стеречи, абы то не было; горѣлокъ абы не приносили и ихъ въ монастыру не держали. 23) Жонки селянки абы въ келіяхъ не бывали и платья на мытье зъ монастыра не брали. 24) О. архимандритъ самъ для подбиранья пщолъ до фолварковъ абы не ѣздилъ, але урядники оныхъ дворовъ, кому то будетъ порученo, абы того догледали и заразъ тотъ увесь медъ до монастыра отсылали. 25) А кгды о. архимандритъ похочетъ до фолварковъ церковныхъ проѣздитися, тогды не часто, одно въ году разъ, и то не зъ великимъ собраніемъ, одно взявши двухъ албо трехъ братовъ, и то не маютъ болшей тамъ мѣшкати въ фолварку, одно два албо три днѣ. 26) Къ тому книги церковныя въ позычки не маютъ бити даваны, а которія розпожичаны, тыя абы всѣ были дасобраны и знову маютъ быти зреестрованы, также и иныя речи въ монастыру и въ дворцохъ, што естъ, догледаючи того, гдѣ се што подѣло, абы церкви Божіей шкоды не было. 27) Икономства, келарства и ключницства абы о. архимандритъ часто не одмѣнялъ и не выстановлялъ и прихожимъ чернцомъ не давалъ; а если за слушною причиною будетъ потреба которого одмѣнити, ино со всею братіею, а не одинъ самъ то маетъ чинити; а приказуючи зъ тыхъ урядовъ, которые кому даны, нехай то будетъ въ реестръ уписано, зъ чимъ ему будетъ подано, абы потомъ вѣдомость была, гдѣ ся што подѣнетъ за него, ижъ бы церкви Божіей шкоды не было въ томъ. 28) Обачили есмо тежъ то, ижъ многихъ посыланемъ слугъ церковныхъ на мѣйсца, хотя не на далекія, даваніемъ на страву пѣнязей монастырскихъ и на иншіе росходы непристойные, не мало грошей выходитъ зъ шкодою церкви Божой. Про то на пришлые часы о. архимандритъ и тая шесть братовъ къ нему обраные маютъ того догдядати, абы на таковыя частыя посылки росходъ не былъ, але могутъ ли ся которыя посылки слугами осѣлыми монастырскими отправити, тогды зъ меншою шкодою церкви Божой будетъ. Тымъ же обычаемъ слугамъ князскимъ и панскимъ, которые пріѣжджаютъ безъ потребы, пѣнязей церковныхъ абы имъ не давано и церкви Божіей шкоды абы тымъ не чинено. 29) Слуги монастырскіе, такъже и монахи, абы коней не ховали, але гдѣ потреба будетъ послати, на монастырскихъ ѣздили; лечъ же старшимъ слугамъ, одному або двомъ, маетъ быти позволено по одному коню для потребы своей ховати. 30) А гости, которые будутъ къ монастыру пріѣжджати, тымъ живности и напою, подлугъ давного обычая, маетъ быти давано, абы алчонъ отъ дому Божого никто не отходилъ. А если потреба гостя почтити, укажетъ о. архимандритъ въ тою братіею обраною одного брата, албо слугу которого отставити, тогды икономъ съ погребу маетъ напою додати. 31) Тежъ того пилны быти, абы

сѣножати монастырскія на монастырь были покошованы а въ наемъ никому не даваны, а мяновите Васильковцомъ [1]) и людемъ за границею мѣшкаючимъ, абы того не допущано, и не наймано, и не давано. 32) Свѣчи, которыя будутъ до церкви роблены, архимандритъ не маетъ въ келіи своей ховати, але скоро поробивши, до скарбцу церковного маютъ быти отдаваны, а отъ толь за вѣдомостью архимандритовою черезъ руки паномаревы до церкви Божой маютъ быти отдаваны. 33) А гдѣ будетъ потреба послати, зъ вѣдомостью тыхъ шести маетъ быти чинено; инокомъ, священникомъ, діакономъ данины прочіе того не маетъ быти давано зъ пѣнезей, але подлугъ першой уставы, маетъ имъ быти давана одежда: мантія, свитка [2]), кожухъ, клобукъ, боты яко и на першой уставѣ описано, на што сами иноци призволяли. 34) Архимандритъ своихъ особливыхъ ключниковъ не маетъ мѣти, але одинъ ключникъ монастырскій, а надъ нимъ келаръ пивницу маетъ завѣдати и напой у справѣ своей мѣти. 35) Еслибы братія посварки, або незгоды промежу себе мѣли, або которыя звады чинили, такъ иноки промежу себе, яко и зъ дяками, або который бы братъ своеволный и роспустный отца архимандрита не учтилъ, або словы або рукою на него ся торгнулъ, таковый братъ безчинный, по уставу, и ведлугъ правилъ св. отецъ, и подлугъ уставы першоя, маетъ быти каранъ безъ отпусту, и таковаго безчиннаго вонъ изгонити изъ монастыра. 36) Всѣ братія иноцы маютъ архимандрита въ почтивости мѣти и его слухати, подлугъ давного звычая и подлугъ правилъ св. отецъ. 37) Монаховъ прихожихъ чужихъ у жадную справу и въ урядъ келарства, или икономства и въ иншую службу обирати и установляти не маютъ, ани на обмову взывати и зъ ними ся не радити, але яко гости въ церкви и у столу быти маютъ, для того, абы они давного порядку не згубили, а своихъ окромныхъ уставовъ и вымысловъ не уводили. 38) Зоставуемъ тежъ, ведлѣ привиліевъ пана отца нашого, ижъ зъ стороны не маемъ никого братіи на архимандритство тутошное, але того маемъ зостановляти на томъ мѣйсцу, кого оберутъ зъ тутошныхъ постриженцовъ братія. 39) Къ тому тыжъ прихожимъ монахомъ, гды они безъ своихъ одеждъ монашескихъ прійдутъ, нескоро дати, а если и дадутъ, тогды онъ на то мѣсто маетъ свое платье положити до полатника, бо многіе заносятъ монастырскія, и шкода отъ нихъ монастыру, а гды восхощетъ пойти, маетъ монастырское отдати, а свое взяти. 40) А мы тежъ ктиторове въ жадные доходы и работы монастырскія, ани въ личбу уступоватися не маемъ; одно то все архимандритъ зъ братіею въ трапезѣ догледати и справовати маетъ, ни жадноя и сее уставы нашоя не выступуючи. Которую уставу, на семъ листѣ нашомъ выписаную, и положили въ семъ нашомъ монастырѣ Супраслскомъ, подъ нашими печатми, и во всѣхъ справахъ не отступуючи правъ монастырскихъ отца нашого и мы сами при томъ зоставуючи потвержденіе въ монастыру Супраслскомъ. Лѣта по Рождествѣ Христовѣ 1568, Октября 2 дня.

---

1) Жителямъ м. Василькова, въ 7 вер. отъ Супрасля.

2) Въ копіи, помѣщенной ополяченнымъ уніятскимъ монахомъ въ Лѣтописи, вмѣсто свитки поставлена сутана, вмѣсто клобука—каптуръ, вмѣсто ботовъ—обувіе.

Изъ сборника фундушевыхъ записей монастыря, писаннаго вязью XVI в., съ заголовками, писанными киноварью, in 16-о, очень ветхаго. Въ немъ помѣщены еще документы, напечатанные нами подъ №№ 2 и 3-мъ и уставы м. Рутскаго.

R. 1568, 12 Nowembra, za tegoż Tychona archymandryty S. protestowali się w grodzie Nowogrodzkim, przez dworzanina swego, Chodkiewiczowie: Grzegorz Alexandrowicz Chodkiewicz, kasztelan Wilenski, hetman w. W. X. Lit. starosta Grodzienski y dzierżawca Mohilewski, Gerzy Alexandrowicz Chodkiewicz, kasztelan Trocki, starosta Bielski, Jan Heronimowicz Chodkiewicz, starosta Żmoydzki, marszałek ziemski W. X. Lit., administrator y hetman ziemi Liflandzkiey, starosta Kowelski, dzierżawca Płotenski y Telszowski, przeciwko xięciu Słuckiemu, o granicę Chorostowską y Pużycką, o krzywdy y o wiolencye tamże poczynione, iako protektorowie monastyra Suprasiskiego. Roku tegoż nastąpił na metropolią Ionasz Protasowicz, po Sylwestrze Wielkiewiczu.

R. 1569. Dnia 23 Junia, za tegoż Tychona archymandryty S. stanęła wieczna y nieporuszona ugoda o granicę Pużycką, wsi monastyra S., graniczacą ze wsią Hocką Luką nazwaną na Polesiu, do Słuckiego xięstwa należacą, między Mikołaiem Krzysztofem Radziwiłem, na Ołycey, Nieswieżu xiążęciem, y hrabio na Szydłowcu, a między Grzegorzem Alexandrowiczem Chodkiewiczem, kasztelanem Wilenskim y hetmanem W. W. X. Lit. starostą Grodzienskim y dzierżawcą Mohilewskim, y Gerzym Alexandrowiczem Chodkiewiczem kasztelanem Trockim, starostą Punskim, kolatorami y protektorami S. lawry, przez ktorą obie strony przyiacielskie, ale wieczne uczynili ograniczenie. Xiąże Radziwił dał moc swemu namiestnikowi Nieswieżskiemu Macieiowi Kaweczynskiemu, a Chodkiewiczowie także swoim dworzanom Izaakowi Onufrye-

1568 г. Ноября при томъ же Тихонѣ, С. ар., протестовали въ гродскомъ Новогородскомъ судѣ чрезъ своего дворянина, какъ защитники Супрасльскаго монастыря, Ходкевичи: Григорій Александровичъ, каштелянъ Виленскій и проч. Юрій Александровичъ, каштелянъ Трокскій и пр., Иванъ Іеронимовичъ Ходкевичъ староста Жмудскій, маршалъ земскій в. к. Л., администраторъ и гетманъ Лифлядской земли, староста Ковельскій, державца Плотенскій и Тельшовскій, противъ Слуцкаго князя о границѣ Хворостовской и Пужицкой, о насиліяхъ и обидахъ, здѣсь же учиненныхъ. Въ томъ же году вступилъ на митрополію послѣ Сильвестра Велькевича Іона Протасовичъ.

Въ 1569 г. 23 Іюня, при томъ же архимандритѣ Тихонѣ состоялся вѣчный и ненарушимый договоръ между Николаемъ Христофоромъ Радивиломъ, княземъ Олыкскимъ и Несвижскимь и графомъ Шиловицкимъ, и покровителями и ктиторами монастыря Ходкевичами—Григоріемъ и пр. и Юріемъ и пр. касательно границы между монастырскою деревнею Пужичами и деревнею, прозываемой Стоцкою Лукою на Полѣсьи, принадлежащею Слуцкому княжеству. Обѣ стороны сдѣлали пріятельское и вѣчное размежеваніе. Радивилъ далъ полномочіе своему намѣстнику Несвижскому Матвею Кавечинскому, и Ходкевичъ Григорій—своимъ дворянамъ Исакію Онуфріевичу, урядннику Пѣсскому и Бѣлавицкому и дворянину своему Ивану Юргевичу; Юрій же Ходкевичъ—Ивану Матюшкевичу съ тѣмъ, чтобы ими издавна возникшія

wiczowi, urzędnikowi Pieskiemu y Bieławickiemu, y dworzaninowi swemu Janowi Jurgiewiczowi, od Gerzego zaś kasztelana Trockiego Janowi Matiuszkiewiczowi, aby w tych granicach differencye zdawna zachodzące, sprawiedliwie były pomiarkowane y wiecznie zakończone. Jakoż się y to stało. Co na stronę Pużycką, tak ograniczenie opisane.

Ten skrypt iest originalny ex parte xiążęcia dany Chodkiewiczom, a Chodkiewiczowie, iako kolatorowie y protektorowie tego mieysca, oddali tu ad archiwum.

Za tegoż Tychona pochowany w Supraslu Słucki archymandryta Nikander.

Za Tychona archymandryty lawry S. communitas, także iak y za pierwszych archimandrytow, imionami tylko są popisani w katalogu albo pomniku,—kapłani bracia y schymnicy albo pustelnicy sub regula s. Basilij et sub jurisdictione tuteyszego opata zostaiący.

1	Pater Mirvosimus consultor,	16	Hennadius schymnik,
2	Pater Hennadius consultor,	17	Pater Nectarius schymnik,
3	Pater Dawid consultor,	18	Prochor schymnik,
4	Joannes,	19	Evphimius schym.
5	Hennadius,	20	Evdoximus schim,
6	Pachomius schym.	21	Ciprianus schim.
7	Leontius,	22	Abercius,
8	Sabba,	23	Paphnutius,
9	Jonasz schym.	24	Constantinus sch.
10	Jozef,	25	Domentianus sch.
11	Jonasz,	26	Nikon schim.
12	Izaak,	27	Michael,
13	Pachomius,	28	Leontius,
14	Sabba,	29	Pawlus,
15	Paphnutius,	30	Pater Jonas sch.

Tychon archymandryta umarł w roku Panskim 1570, pochowany w Supraslu.

R. 1570 obrany archymandryta IV Ioachym, za metropolity Iony Protasowicza.

несогласія касательно границъ были разсмотрѣны и окончены. Такъ и сдѣлалось, и Пужицкая граница описана. Эта опись въ подлинникѣ выдана была со стороны князя (Радивила) Ходкевичамъ, а Ходкевичи, какъ ктиторы и покровители этой обители, отдали ее сюда въ архивъ.

При томъ же Тихонѣ погребенъ въ Супраслѣ Слуцкій архимандритъ Никандръ.

При арх. Тихонѣ братство С. лавры, какъ и при прежнихъ архимандритахъ, вписано въ списокъ, или Поминникъ, только по именамъ,—священники, братія и схимники, или отшельники, пребывающіе въ чинѣ св. Василія В. и подъ управленіемъ здѣшняго аввы:

1	О. Мирвосинъ совѣтникъ,	16	Геннадій схимникъ,
2	О. Геннадій совѣтникъ,	17	О. Нектарій схимникъ,
3	О. Давидъ совѣтникъ,	18	Прохоръ схимникъ,
4	Іоаннъ,	19	Евфимій схим.
5	Геннадій,	20	Евдокимъ схим.
6	Пахомій схим.	21	Кипріанъ схим.
7	Леонтій,	22	Аверкій,
8	Савва,	23	Пафнутій,
9	Іона схим.	24	Константинъ сх.
10	Іосифъ,	25	Дементіанъ сх.
11	Іона,	26	Никонъ схим.,
12	Исаакъ,	27	Михаилъ,
13	Пахомій.	28	Леонтій,
14	Савва,	29	Павелъ,
15	Пафнутій,	30	О. Іона схим.

Арх. Тихонъ умеръ въ 1570 г.; похороненъ въ Супраслѣ.

1570 г. избранъ 6-й архимандритъ Іоакимъ, при м. Іонѣ Протасовичѣ.

23.

1570 г., Августа 5. Духовное завѣщаніе Василія Тишковича о погребеніи его въ Супрасльскомъ монастырѣ.

Василій Тишковичъ распредѣляетъ свои имѣнія между дѣтьми. И именно: женѣ Александра Григорьевича, Ходкевича, дочери своей Александрѣ даетъ им: Лососину, Бѣлавичи, Рожаную, Здитовъ, Лысково, Межирѣчье и Аинъ, а сыну Евстафію: Камень Харецкій, Дальковичи, Велейку, Губы, Сельце; а женѣ своей поручаетъ пригласить для его погребенія въ Супрасльскомъ монастырѣ, въ церкви Благовѣщенія,—митрополита или владыку, на что завѣщано 200 копъ; назначаетъ опекунами Евстафію Григорія и Ивана Ходкевичей и писаря Гарабурду.

Во имя Отца и Сына и Святого Духа, Светое Живоначалное и Нераздѣлимое Тройцы аминь. Я рабъ Божій Василей Тишковичъ, воевода Смоленскій, староста Менскій и Пинскій; я малжонка его м. Василевая Тишковичова, воеводиная Смоленская, старостиная Меньская и Пинская, Настасья Андреевна, вѣдаючи и бачечи натто добре, ижъ на свѣтѣ кождому створенью Божьему всякого стану не есть жадная речь певнѣйшая, яко смерть, про то водлѣ Бога и пристойности, а статуту и правамъ посполитымъ здѣшнего паньства Литовского належности, взявши передъ себе тотъ умыслъ, а хотечи и маючи волю еще передъ часомъ за живота и за доброго зуполного розуму и памети нашое, вси добра свои и то все, кому што колве, водлѣ даровъ и записовъ нашихъ, по доброй и сполной воли и хути нашой справеныхъ, зъ дѣтей потомства нашого сполного теперь при животѣхъ нашихъ прійти и спасти маеть, зъ добрымъ розмышленьемъ, уваженьемъ, статечне росправити и такъ то на своей мѣрѣ постановити, усталевати и письмомъ объяснити, якобы по животѣхъ нашихъ дѣти и потомство наше сполное о тые добра жадного спору и заштья зъ собою не вѣдучи, въ никоторую трудность не приходили, але кождый зъ нихъ о своемъ вѣдаючи и на письмѣ то отъ насъ выображоно и объяснено маючи, вѣчными часы въ милости, згодѣ жили и насъ родичовъ своихъ, вдячне вспоминаючи, вызнавали. Кгдыжъ всякія речи, письмомъ отъ кождого выображоныя и объясненыя, безпечнѣй и моцне тутъ на семъ свѣтѣ теперъ и завжды у пришлые часы держаны и вживаны и въ кождого мѣстца захованы быти могутъ, а безъ писма въ забытость приходятъ, альбо съ паметью людскою заразомъ съ того свѣта зходять, и, ачъколвекъ есмо перво сего, зъ воли а презрѣнья Божего подъ нѣкоторымъ певнымъ часомъ будучи тяжкою обложною хоробою притиснени и отъ Его свѣтое милости навежени, а предъ ся съ доброю паметью и въ зуполномъ розумѣ и статечнымъ смысломъ зъ сполнымъ зволеньемъ нашимъ тэстаментъ справивши, на врадѣ земскомъ повѣту Меньского, а на врадѣ кгродскомъ повѣту Слонимского объявили, вызнали и оповѣдали были, вѣдьже потомъ зъ ласки Егожъ насвѣтшой милости, пришодши зъ оное хоробы ку способнѣйшому здоровью и волнѣйшому розмыслу, хотечи интій досконалшій вчинити и остаточне справити, а тотъ першій отмѣнить, кгдыжъ то и, водлѣ статуту, кождому, колько кротъ похочетъ, волно тэстаментъ от-

мѣнити и съ тыхъ всихъ остаточне справеный при моцы зоставаеть, таковымъ же обычаемъ и мы тотъ першій тэстаментъ, сполне отъ обѣюхъ насъ учиненый и на врадѣхъ Меньскомъ и Слонимскомъ объявленый, касуемъ и внивечъ его зо всими артыкулы, также жадное речи въ немъ и въ наймнѣйшомъ пунктѣ описаное при моцы и владности никоторой не зоставуючи, оборочаемъ, але теперъ ачъ будучи тежъ намъ зъ воли Божое въ тыхъ же лѣтѣхъ подошлымъ, лечъ предъ ся зъ ласки Его светое зъ добрымъ розмысломъ, въ досконалой памети и въ зуполномъ розумѣ нашомъ, никимъ до того не намовени, ани притиснени, одно по доброй воли и съполной моцы нашой, симъ теперешнимъ тэстаментомъ остаточною волею нашою ознаймуемъ и явно чинимъ всимъ вобецъ и кождому зъ особна, кому будетъ потреба того вѣдати, або чтучи его слышати, нинѣшнимъ и на потомъ будучымъ; што которые дворы и села на Руси покупили есмо на вѣчность, иншое позакуповали въ розныхъ пановъ и земянъ; ино кгды Богъ Створитель зъ воли своей светое насъ обѣюхъ зъ сего свѣта зберетъ, тогды тыя имѣнья наши по животѣхъ нашихъ-моемъ Васильевомъ и по животѣ моемъ Настасьиномъ, а меновите то есть: замочокъ Камень Харецкій, дворъ Дальковичи, дворецъ Велейка, дворецъ Губы и дворецъ, который лежитъ межи Анны и Логойска, найменя Сельце—тотъ замочокъ и тые дворы и дворцы вышей описанные зо всими селы и приселки, яко зъ именьи боярскими, зъ слугами путными, зъ людьми тяглыми и данными, зъ ихъ землями пашными и бортными, зъ гаи, зъ лѣсы, зъ сѣножатми, съ озеры, зъ рѣками и зъ рѣчками, зъ ставы, зъ ставищи, зъ млыны и зъ ихъ вымелки, зъ бобровыми гоны, зъ ловы звѣрыными и пташьими и зо всими платы, доходы и пожитки и зо всимъ на все, яко ся тотъ замочокъ Каменицкій и тые дворы, вышей реченные, и села, къ тому замочку и къ тымъ дворомъ нашимъ прислухаючіе, и село Березыня и село Осечища и приселки тыхъ всихъ дворовъ и селъ сами въ собѣ въ земляхъ, у границахъ и во всихъ обыходѣхъ своихъ маютъ, и яко то мы на себе держали, такъ тежъ што колвекъ въ томъ замочку нашомъ Каменицкомъ и въ церквахъ тамошнихъ речей рухомыхъ, образовъ, золота, сребра, грошей готовыхъ, перелъ, шатъ, листовъ, цыну и мѣди и иншихъ речей рухомыхъ и тежъ замковыхъ речей: дѣлъ, гаковницъ, ручницъ, пороховъ и што колвекъ ся по животѣхъ нашихъ останетъ яко въ томъ замочку, такъ и въ тыхъ дворѣхъ нашихъ, съ тымъ зо всимъ даемъ, оставуемъ и симъ нашимъ теперешнимъ тэстаментомъ отписуемъ сыну нашому Остафью, ему самому и его дѣтемъ и потомкомъ ихъ, вѣчно и на вѣки непорушно. Маетъ тотъ сынъ нашъ Остафей, его дѣти и ихъ потомки, то держати и вживати и справоватися, ничого не отступуючи отъ листовъ купчихъ и закупчихъ и на то потверженей господарьскихъ и врадовыхъ, по тому, яко и мы сами на себе тые именья наши держали. Къ тому тежъ што маю я Василей въ сумѣ пѣнязей у двухъ тисечохъ и восми сотъ копахъ грошей отъ его м. ясне вельможного пана, пана Миколая Радивила, воеводы Виленского, канцлера в. к. Литовскаго, люди у Гнѣздиловичахъ, у Вольборовичахъ, въ Домжеричахъ и село Дѣдиловичы, тогды и тую суму пѣнязей на оныхъ людѣхъ отписуемъ по животѣхъ нашихъ томужъ сыну нашому Остафью, (маетъ) онъ тые люди держати до отданья сумы пѣнязей, справуючися во всемъ, ничого не отступуючи ли-

стовъ его м. пана воеводиныхъ, а иншій нихто зъ дѣтей, внучатъ моихъ Васильевыхъ и моихъ Настасьиныхъ сполныхъ, близкихъ и кревныхъ, яко въ тотъ замочокъ Каменицкій, такъ и въ тые имѣнья наши, верхуописаные, и въ рухомыя речи въ томъ замочку и въ тыхъ дворѣхъ ...... къ тому сыну нашому Остафью, въ семъ нашомъ тэстаментѣ описанные, ничимъ ся уступовати и никоторыми причынами подъ нимъ того поискивати не маютъ, одно то все тотъ сынъ нашъ Остафей, его дѣти и ихъ потомки держати и вживати будутъ вѣчно и на вѣки непорушно, и воленъ онъ то, маючи лѣта зуполные, отдати, продати и замѣнити и ку своему лѣпшому а вжиточному обернути, не отступуючини въ чомъ листовъ купчихъ и закупчихъ и потверженей господарьскихъ и врадовыхъ, кромѣ естлибы, чого Боже уховай, тотъ сынъ нашъ Остафей, не зоставивши дѣтей, ни котораго потомства по собѣ, або и лѣтъ своихъ не доросши, зъ сего свѣта зышолъ, тогды тотъ замочокъ нашъ Каменицкій и тые двори, верху менеые, зъ рухомыми речми и зо всимъ на все, такъ тежъ и тая сума, што на людѣхъ его м. п. воеводы Виленского, маетъ прійти и спасти на дочку нашу Александру, которую есмо на тыхъ часѣхъ теперъ недавно зъ воли Божое отдали въ малженство светое за Александра Ходкевича, сына ясне велможного пана его м. п. Григоря Ходкевича пана Виленского, гетмана наивышого в. к. Литовского, старосты Городеньского Могилевского, и на дѣти ее и потомки ихъ; маетъ тая дочка наша Александра и ее дѣти и ихъ потомки тые вси имѣнья и рухомыя речы въ нихъ также держати и вживати и кому хотя даровати и записати вѣчными часы, справуючися во всемъ по томужъ, яко то мы на себе держали и тому сыну нашому Остафью симъ тэстаментомъ нашимъ по животѣхъ нашихъ отписуемъ. А особливе дочцѣ нашой Александрѣ даемъ, даруемъ и симъ тэстаментомъ нашимъ, остатнею волею справенымъ, по животѣхъ нашихъ, по моемъ Василевомъ и по моемъ Настасьиномъ, отписуемъ дворъ Лососину зъ дворцемъ Бѣлавицкимъ и зъ мѣстечкомъ Рожачскимъ и зо всимъ на все, яко намъ господарь король его м. зъ ласки своей господарьской то на вѣчность дати и привильи своими господарьскими потвердити рачилъ. Маетъ тая дочка наша Александра тотъ дворъ Лососиную зъ дворцомъ Бѣлавицкимъ и зъ мѣстечкомъ Рожаньскимъ [1]) и зо всимъ на все держати и вживати во всемъ, подлугъ листовъ и привилевъ господарскихъ, ничого отъ нихъ не отступуючы, она сама, дѣти и потомки ее вѣчными часы, и волна она будетъ то по животѣхъ нашихъ кому хотечи отдати, даровати, записати и замѣнити, и гдѣ, а яко сама налѣпѣй розумѣючи, ку своему лѣпшому и вжиточнѣйшому обернути. Штожъ тежъ я Василей и зъ жоною моею Настасьею маемъ отъ господара его м. до животовъ нашихъ дворъ его м. господарскій Здитовскій [2]) зъ дворцомъ Хрисицою въ пяти тысечахъ копахъ грошей, а къ тому особливе я Василей до живота своего маю въ сумѣ пѣнязей въ шести тысячей копахъ грошей тоежъ личьбы Литовское и по животѣ моемъ до отданя тое сумы пѣнязей, то естъ отъ его к. м. дворы его милости господарскіе Лысковъ, [3]) Межиречъ и Аину, а ижемъ я былъ тую шести тисячей копъ гро-

1) Въ Слонимскомъ уѣздѣ.
2) Въ Кобринскомъ уѣздѣ.
3) Въ Волковыскомъ уѣздѣ.

шей листомъ своимъ отписалъ жонѣ моей Настасьи, который записъ свой и господаръ его м. потвердилъ, а такъ теперь зволившисе есмо обадва, я Василей и я Настасья, откладаючи тые листы на сторону, обѣдвѣ тыя сумы вышей реченыя, яко тую шесть тысечей копъ на Лысковѣ, Межиречи и Аинѣ, такъ и тую пять тисечей копъ на Здитовѣ и дворцы Хрисицы даемъ, даруемъ и симъ тэстоментомъ нашимъ отписуемъ той же дочцѣ нашой Александрѣ. Про то напродъ, скоро мене, Василя, панъ Богъ зъ сего свѣта зберетъ, тогды того часу заразомъ скоро по смерти моей тая дочка наша Александра маетъ въ тыи дворы господарскіе въ Лысковъ, у Межиречъ и Аину уѣхать и къ рукамъ своимъ взяти и ихъ у въ оной сумѣ въ шести тысечахъ копахъ держати до отданья тое сумы, водлугъ листу господарьского; а потомъ, кгды ся надъ обѣма нами воля Божья часъ смертный станетъ, тогды таковымъ же обычаемъ маетъ тая дочка наша Александра также у дворъ господарьскій Здитовъ и у дворецъ Хрисицу уѣхати и къ рукамъ своимъ взяти. Итого всего въ оныхъ пяти тысечахъ грошей, подлугъ листовъ его к. м. заставныхъ, доброволне, по тому и таковымъ правомъ заставнымъ, яко и мы сами, держати и вживати и всякіе пожитки оттоль на себе привлащати и оборочати маетъ, ажъ до зуполное заплаты и отложенья тыхъ помененыхъ сумъ той дочцѣ нашой Александрѣ, также тежъ штобы се колвекъ въ тыхъ дворѣхъ нашихъ властныхъ въ Лососномъ, у Бѣлавичахъ и у дворѣ господарьскомъ Здитовѣ, намъ заставномъ, по животѣхъ нашихъ у клѣтѣхъ и во всихъ иншихъ схованьяхъ речей рухомыхъ: образовъ, золота, серебра, перелъ, шатъ, грошей готовыхъ, листовъ, цину, мѣди, быдла великого рогатого и малого и иныхъ вшелякихъ добръ властныхъ, сполныхъ зостало, то все отъ мала до велика, отъ большой и наменьшой речи, ничого не выймуючи и никому не зоставуючы, тойже дочцѣ нашой пани Александревой Ходкевича Александрѣ, дѣтемъ и потомкомъ ее, отписуемъ и во властный шафунокъ ее пущаемъ, даючи моцъ таковую, ижъ волно тымъ всимъ по животѣхъ нашихъ, по моемъ Василевомъ и по моемъ Настасьиномъ, кого хотячи по доброй воли своей даровати и, яко налѣпѣй розумѣючи, онымъ шафовати и ку лѣпшому пожитку своему оборочати, пришодши того въ держанье по животѣхъ нашихъ, кромѣ естлибъ, чого Боже вховай, оная дочка наша Александра по животѣхъ нашихъ безъ потомства сама зышла, а того никому тымъ правомъ своимъ, которымъ то все на нее мы вливаемъ, не отписавши, тогды тотъ дворъ Лососиная, дворецъ Бѣлавичи и мѣстечко Рожаная и тые обѣдвѣ суме пѣнязей на оныхъ дворѣхъ господарскихъ вышей помененыхъ: Лысковѣ, Межиречью и Аинѣ и на Здитовѣ по животѣ ее маютъ прійти и спасти на сына нашого Остафья и на его дѣти и потомки вѣчно, таковымъ же обычаемъ, яко то есмо и той дочцѣ нашой Александрѣ отписали, гдѣжъ есмо не хотечи и не маючи воли вжо того дару оба сполне, яко я Василей, такъ и я Настасья, иначей отмѣнити и никому иному, мимо ее, дочку нашу, тыхъ именъ и заставъ верхумененыхъ записовати, отдаляти, на то особливыи листы наши записные той дочцѣ нашой Александрѣ справивши, подавали и тыи листы, права, привилля, данину господарьскую, на тое имѣнье Лососиную, Бѣлавичи и мѣстечко Рожаную также и на заставныи дворы его к. м. Здитовъ и дворецъ Хрисицу и къ тому особливе на Лысково, Межиречъ и

Аину прислухаючіе, намъ отъ господара е. м. даные, которыми то все на нее дочку нашу Александру вливаемъ, списавши меновите кождый на реистръ и припечатавши оный реистръ печатми нашими, а я Василей и рукою моею подписавши; при томъ реистрѣ и особливыхъ записовъ нашихъ тыи вси листы господарьскіи, права, привиля на имѣнья Лососиную, дворъ Бѣлавицкій и мѣстечко Рожаную и листы заставныи, на тыи дворы Здитовъ и дворецъ Хрисицу и тежъ на Лысково, Межиречъ и Аину прислухаючіи, на певное мѣстце въ захованье до рукъ ясневельможного пана его милости, пана Григоря Ходькевича, пана Виленского, гетмана наивышого в. к. Литовского, старосты Городеньского и Могилевского, й пани малжонки е. м. пани Катерыны Ивановны, княжны Вишневецкой, обовяючися всякихъ припадлыхъ причинъ, которыи на кождого съ часомъ приходятъ, и обваровываючи, абы тыи права, привилья и листы заставныи яко ся на сторону не унесли и тому, кому не есть належни, мимо ее, дочку нашу Александру, не пришли, але ижъ бы тымъ снаднеи тая дочка наша Александра, водлѣ права своего и записовъ нашихъ, ей на то даныхъ, вѣдаючи ку нимъ сама, дѣти и потомки ее, або тотъ, кому бы то она по животѣхъ нашихъ отписала, пришли и за ними того дару нашого безъ кождой трудности безпечне по животѣхъ нашихъ, водлѣ тыхъ правъ, привильевъ и листовъ заставныхъ господарьскихъ, уживали, дали, а его м. панъ Виленскій и пани малжонка его м., принявши то отъ насъ въ захованье свое, въ тожъ слово противный реистръ такъже подъ печатью и съ подписомъ руки при листѣ своемъ намъ далъ, на которыхъ реистрахъ и тыхъ листахъ нашихъ записныхъ то все ширей а достаточнѣ и меновите есть описано. А што се дотычетъ дѣтей моихъ Васильевыхъ пана Юря, воеводы Берестейского, старосты Волковыйского, а пана Коленицкого, маршалка господарского, державцы Радошковскаго, которыи я маю съ первою жоною моею Александрою, и дочки моей Настасьи Ивановой Мелешковое и ихъ дѣтей и потомковъ, такъ тежъ дѣтей и сына первоежъ жоны моее небожчика Остафья и потомковъ ихъ; ино, яко тыи, такъ и вси иныи внучата и близкіе мои въ тотъ замочокъ нашъ Каменицкій и дворы наши въ Далковичы, у Велейку, въ Губы, въ Сельцо, въ село Березыню и во вси села и селца, къ тому замочку и къ тымъ дворомъ нашимъ прислухаючыи, куплю и закуплю, также и дворъ Лососиную, Бѣлавичи и мѣстечко Рожаную и у обѣдвѣ тыи сумы яко и пять тисечей копъ, што на Здитовѣ и дворцы Хрисицы, такъ и въ шесть тисечей копъ на Лысковѣ, Межиречью, на Аинѣ, и въ тую суму, што на людѣхъ пана воеводы Виленского, и во вси речи рухомыя, што колвекъ ся ихъ по животѣхъ нашихъ зостанетъ, во все тое ничимъ ся уступовати и некоторыми причинами подъ дѣтми нашими Остафьемъ и Александрою, подъ дѣтми и потомки ихъ поискивати не маютъ, одно тыи дѣти наши Остафей и Александра они сами и потомки ихъ то все, што кому въ семъ нашомъ тэстаментѣ поменено и особливыми записы нашими записано, держати и вживати, водлугъ листовъ купчихъ и закупчихъ, заставныхъ и потверженей господарскихъ, врадовыхъ, также и тыхъ записовъ нашихъ имъ даныхъ, по тому яко то и мы сами держали, кгдыжъ то властное набыте нашое есть, а пану Юрію, воеводѣ Берестейскому, старостѣ Волковыйскому, и пану Каленицкому,

маршалку господарскому, державцы Радошковскому, и дочцѣ моей Настасьи и внучатамъ моимъ, дѣтемъ сына первоежъ жоны моей Остафьевымъ, я Василій особливе за живота своего еще передъ симъ тэстаментомъ нашимъ водлѣ можности моей надѣлилъ, подавалъ и росправилъ, што есть на иныхъ листѣхъ и тэстаментѣхъ моихъ, отъ мене самаго справеныхъ, описано, а тутъ въ семъ теперешнемъ тэстаментѣ для того сполне и зъ жоною моею описуемъ, жемъ я былъ ей, жонѣ моей, тыи вышей описаные имѣнья мои, яко куплю и закуплю, такъ и выслугу мою на господары его м. и вси речи рухомыя передъ симъ описалъ, а теперь вжо обадва я Василій, такъ и я Настасья, зволившися на то одностайне, тыи вси имѣнья наши и што тежъ я Настасья своими властными пѣнезми прикупила и тамъ вложила, такъ и рухомыя речи и то все, яко ся вжо тутъ вышей въ семъ тэстаментѣ нашомъ описало и выобразило, отписуемъ тымъ дѣтямъ нашимъ сыну Остафью и дочцѣ Александрѣ, дѣтемъ и потомкомъ ихъ вѣчно и навѣки непорушно; кгдыжъ то все, якосмы первѣй помянили и въ семъ тэстаментѣ нашомъ вышей описали, властное и сполное набыте нашо есть, а въ тыхъ имѣняхъ нашихъ въ Камени Харецкомъ, въ Далковичахъ, у Велейцѣ, въ Губахъ и въ Сельцу, который сыну нашому Остафью симъ тэстаментомъ нашимъ отписуемъ. И ачъ кольвекъ есмо теперь за животовъ нашихъ врадниковъ установили, вѣдьже якомъ я Василей Тишкевичъ передъ симъ зъ давныхъ часовъ у многихъ потребахъ моихъ дознавалъ завжды ку собѣ зо всякою учинностью ласкавыми паны и добродѣи, то есть п. Григорея Ходкевича, пана Виленскаго, гетмана навышшого в. к. Л., старосты Городенского и Могилевского, а его м. пана Яна Ходкевича, старосты Жомоитского, маршалка земского в. к. Л., администратора и гетмана земли Ифлянтское, старосты Ковенского, державцы Плотелского и Телшовского, такъ тежъ и прiятеля моего повинного его м. п. Михайла Гарабурды, писара господарьского, державцы Свислоцкого, такъ и теперь будучи певенъ и безпеченъ, водлѣ побожныхъ справъ и поступковъ звыклыхъ, ласки ихъ м. по животѣ моемъ яко жону мою Настасью, которое естли бы панъ Богъ животъ по зештью моемъ зъ сего свѣта пробавити рачилъ, такъ и того сына моего Остафья зо всими тыми именьи, речми и маетностями верху менеными, што есмо тому сыну своему отписали и на него водлѣ сего тэстаменту нашого спасти, и по животѣхъ нашихъ обѣюхъ, прити маеть, въ моцъ, оборону напредъ пану Богу у Тройцы Единому, а потомъ ихъ милости пану Виленскому, а пану старостѣ Жомоитскому, а пану Михаилу Гарабурдѣ писару его к. м., даемъ и симъ тэстаментомъ нашимъ сполнымъ злецаемъ; маютъ ихъ милость то все по животѣхъ нашихъ обѣюхъ, то есть моемъ Васильевомъ и по моемъ Настасьиномъ, въ моцъ и въ опеку свою взявши, въ опатрности и въ дойзрѣнью своемъ мѣти и въ цѣлѣ до лѣтъ сына нашого Остафья доховати и самого его въ науцѣ, яко бы онъ за Божью помочью, доросши лѣтъ своихъ, годнымъ слугою господару королю и ихъ м. паномъ опекуномъ своимъ и всей Речы Посполитой быти могъ и за доброе выхованье ихъ м. пана Бога просити и вѣчными часы служити повиненъ былъ мѣть, розсказати маютъ а т(ежъ) врадники наши въ тыхъ имѣньяхъ въ Камени, въ Дальковичахъ у Велейцѣ, въ Губахъ и въ Селцу, отъ насъ устано-

веныи, збираючи по животѣхъ нашихъ насъ обѣюхъ въ кождый годъ на того сына нашого Остафья зъ оныхъ имѣней платы пѣнежныи и всякіе доходы, до рукъ ихъ милости пановъ, въ цѣлости, вѣрне и правдиве отдавати и личьбу въ кождый рокъ такъ съ платовъ пѣнежныхъ ......менъ и зъ быдла, и послушенство всякое ку ихъ паномъ опекуномъ такъ властне, яко и ку намъ теперь, чинити маютъ, а ихъ м. тые пѣнязи и всякія добра, што колвекъ ихъ въ кождый годъ съ тыхъ имѣней приидетъ, отбираючи отъ нихъ, врадниковъ нашихъ съ того квитовати и то все въ цѣлѣ до лѣтъ сына нашого Остафья на певномъ мѣстцу въ замочку Харецкомъ, за вѣдомостью ихъ м., ховати розсказати маютъ, а врадники наши въ того схованя въ замку Каменскомъ сторожу пилную, добрую и опатрную, уставичную чинити повинньи будутъ, а естьли бы который съ тыхъ врадниковъ, отъ насъ установеныхъ, будучи на врадѣ, не умѣстне и не слушне ся справовалъ, тогды ихъ м. панове опекунове таковаго зъураду выставити, а на его мѣстцо кого иншого, справнѣйшого и умѣстнѣйшого, зъ бояръ нашихъ установить росказать маютъ; а то все на милостивое и ласкавое баченье ихъ м. пущаемъ. А кгды тотъ сынъ нашъ Остафей лѣтъ своихъ дойдетъ, тогды маютъ ихъ м. тыя имѣнья вышей описаныя зо всими рухомыми речми и зо всимъ на все и тежъ пѣнязи, што по вси годы збираны будутъ, подати и поступити тому сыну нашому Остафью, заховываючися во всемъ водлѣ права и статуту, и што кольвекъ ихъ м. панове опекунове съ пѣнязей и доходовъ оныхъ именъ на того сына нашого, будучого до лѣтъ зуполныхъ его въ науцѣ и въ службѣ, также и на посылки, або якіяжъ кольвекъ потребы и долеглости тыхъ именъ выложать и на личьбѣ положать, то все ихъ м. принято будетъ. А кгды на мене Василя зъ воли Божое часъ смертный пріидетъ, тогды жона моя Настасья и зять мой его милость панъ Александро Ходкевичъ, вэсполокъ съ малжонкою своею, а дочкою моею, Александрою, маютъ тѣло мое отвезти и поховати въ монастырю ихъ м. пановъ Ходкевичовъ у Супрасльскомъ, у храмѣ Пречистое Богородицы, на которое поховавье маютъ митрополита его м., або которого владыку припросити, и тамъ погребъ тѣлу моему вчинити такъ, яко прислушить на законъ нашъ Хрестіянскій, — на тое отписую двѣстѣ копъ грошей, а другую двѣстѣ копъ грошей отписуемъ слугамъ нашимъ, которые отъ насъ врадниками не были и теперь не есть, такъже и служебницамъ нашимъ съ тыхъ жо пѣнязей роздано быти маетъ. А по животѣ моемъ Василевомъ естли бы жонѣ моей Настасьи Андреевнѣ панъ Богъ живота ей пробавити рачилъ, тогды тые панове опекунове ихъ м. и въ оныи имѣнья вси вышей помененыи, также и во вси речы рухомыя ничимъ ся уступовать не маютъ, але жона моя Настасья того всего спокойне и доброволне до живота своего держать и вживать маетъ. А кгды и на мене, Настасью, панъ Богъ зъ воли своей смерть допустити рачитъ, тогды тотъ жо зять нашъ панъ Александро зъ дочкою нашою Александрою также въ монастыри въ Супраслѣ тѣло мое поховать маютъ. Паклижбы, чого Боже не дай, до лѣтъ того сына нашого Остафья, на его м. пана Виленского, яко старшого опекуна, панъ Богъ, зъ воли и презрѣнья своего светого, смерть допустить рачилъ, тогды по животѣ его м. тымъ же правомъ вливаемъ и моцью и владностью сего тэстаменту нашого

отписуемъ тую всю опеку на того зятя нашого пана Александра Ходкевича въ той же моцы и владности, якъ пану отцу его м., а панъ Александро зять нашъ во всемъ ся въ томъ сполне зъ его м. паномъ старостою Жомоитскимъ и паномъ Михайломъ Гарабурдою, подлугъ сего тэстаменту нашого и артыкуловъ, около того вышей въ немъ выображоныхъ и описаныхъ, и водлугъ права посполитого и статуту земского справовати и заховатися маеть. А што ся дотычеть замку господарьского Пиньского, который я зо всимъ староствомъ тамошнимъ отъ его к. м. въ сумѣ пѣнязяхъ маючи, тую суму съ доходовъ господарьскихъ тамошнихъ въ кождый годъ собѣ выбираю, ино што ся еще тое сумы недобраное на немъ зостанеть, около чого, кгды певную вѣдомость зъ учиненья личбы въ скарбѣ короля е. м. овму, тогды то я особливе листомъ моимъ, кому похочу, запишу, а на певность и на твердость сего нашого тэстаменту и печати есмы свои приложили, я Василей, и рукою моею его подписалъ, и къ тому, заховываючися водлѣ права и статуту, уживши и везвавши есмо ку собѣ врадъ земскій повѣту Пинского, которого смы насназднѣй подъ тымъ часомъ осегнуть могли, то есть судью пана Ивана Офанасовича Фурса, подсудка пана Ивана Домяновича, а писара пана Гурына Семеновича Фурса, а духовника нашого священника церкви Светого Николы Лососиньское, именемъ Иванъ Стефановичъ, сесь тэстаментъ нашъ, остатнею а сполнею волею нашою справеный ихъ м. объявивши, о приложене печатей до него просили, а ихъ м. за очевистою прозбою нашою и печати свои къ сему тэстаменту нашому приложили, а тотъ священникъ ижъ печати своей не мѣлъ, тогды мѣсто печати въ него руку свою подписалъ. Писанъ у Пиньску. Лѣта Божего Нароженья тисеча пять сотъ семьдесятого, мѣсеца Августа пятого дня. У того тэстаменту печати обѣюхъ ихъ м. небожчика пана воеводы Смоленского и малжонки его м. пани Настасьи Андреевны и подпись руки властное самого небожчика, пана воеводы, Рускимъ писмомъ тыми словы: „Василей Тишкевичъ,“ и тежъ печати пана Ивана Офанасовича Фурса судьи, пана Ивана Домяновича подсудка, а пана Гурина Семеновича Фурса, писара, врадниковъ земскихъ повѣту Пиньского и подпись руки священника церкви светого Николы, Лососинское, Ивана Стефановича Рускимъ писмомъ тыми словы: „Иванъ Стефановичъ, священьникъ Никольскій Лососинскій, рукою властною подписалъ,“ который мы тэстаментъ за писанемъ листу и присланемъ его м. пана Виленского до книгъ справъ земскихъ повѣту Слонимского на рокохъ судовыхъ уведши и уписавши, выпись того съ книгъ подъ печатьми нашими пану Виленскому его м. дали. Писанъ у Слонимѣ.

Писанъ на бумажныхъ семи листахъ; при немъ двѣ гербовыя печати и подпись: Богушъ Тушовицкій писаръ Слонимскій.

R. 1571. 13 Avgusti w niedziele, za archymandryty Ioachyma, zszedł z tego świata p. m. Bazylij Tyszkiewicz woiewoda Smolenski, starosta Minski y Pinski; pochowany w Suprasłu w muro-

Въ 1571 г., Августа 13, въ воскресенье, при арх. Іоакимѣ, скончался бл. пам. Василій Тишковичъ, воевода Смоленскій, староста Минскій и Пинскій. Погребенъ въ Супраслѣ, въ ка-

waney cerkwi, w sklepie fundatorskim. Nad grobem jego kamień prosty z herbem, wybitym na tymże kamieniu, y z napisem Ruskim w te słowa:

менной церкви, въ гробницѣ ктиторовъ. На могильномъ надъ нимъ простомъ камнѣ высѣчены—гербъ и Русская надпись въ такихъ словахъ:

24.

1571 г. Августа 13. Надпись на гробницѣ Василія Тышкевича, въ монастырѣ.

Въ лето отъ Нароженя Господа Бога и Спаса нашего Iисуса Христа 1571 мѣсеца Августа 13 дня въ неделю, преставися рабъ Божій панъ Васили Тишковичъ Воевода Смоленскій Староста Менскій и Пинскій, положенъ въ Храмѣ Благовѣщенія Богородицы, въ монастыри Супрасльскомъ.

Za tegoż Ioachyma archymandryty, więcey żadna nie znayduie się tradycya, bo też tylko żył lat dwie na archymandryi Suprasłskiey niezupełnie. W roku przyszłym 1572 powietrze wielkie nastąpiło.

Za Ioachyma archymandryty S. ławry, communitas, z kathalogu albo pominnika tak, iak y pierwsze, wypisana imionami tylko, kapłani, bracia y schymnicy albo pustelnicy, ktorzy zostawali pod regułą S. Bazylego wielkiego, a pod rządem archymandryty Suprasłskiego.

1	Pat. Klemens sch.	17	Job Frater,
2	Martirius schym.	18	Pawlus Fr.
3	Jonasz schym.	19	Theodorus schym.
4	Theodosius sch.	20	Julianus schym.
5	Pater Theodorus,	21	Arsenius Fr.,
6	Pater Sabellius,	22	Theodosius Fr.,
7	Jonasz,	23	Jonasz Fr.,
8	Elevterius,	24	Pat. Sosimas sch.
9	Pater Simon,	25	Tychon Fr.,
10	Serapion schim.	26	Theognostus,
11	Evtiches schym.	27	Heliasz Fr.
12	Simon Fr.	28	Joachimus schym.
13	Theodosius Fr.	29	Kalennicus sch.
14	Parphtenius Fr.,	30	Pater Dionisius,
15	Innocentius Fr.,	31	Pimenus schim.
16	Neofit schimnik,	32	Kondrat schym.

За время арх. Iоакима не находится больше никакихъ преданій; жилъ онъ на С. архимандріи всего неполныхъ два года; въ 1572 г. была великая моровая язва.

При арх. Iоакимѣ братство С. лавры, какъ и прежде, выписано изъ списка или Поминника только по именамъ,—священники, братія и схимонахи или отшельники, которые подчинялись правиламъ св. Василія В. и управленію С. архимандрита:

1	О. Климентъ сх.	17	Iовъ бр.,
2	Мартирій схим.	18	Павелъбр.,
3	Iона схим.	19	Ѳеодоръ схим.
4	Ѳеодосій сх.	20	Юліанъ схим.
5	О. Ѳеодоръ,	21	Арсеній схим.
6	О. Савеллій,	22	Ѳеодосій бр.
7	Iона,	23	Iона бр.,
8	Елевферій,	24	О. Зосима сх.,
9	О. Симеонъ,	25	Тихонъ,
10	Серапіонъ сх.	26	Ѳеогностъ,
11	Евтихій сх.,	27	Илія бр.,
12	Симеонъ бр.,	28	Iоакимъ сх.,
13	Ѳеодосій бр.,	29	Каллинникъ сх.
14	Парѳеній бр.,	30	Діонисій бр.,
15	Иннокентій бр.,	31	Пименъ сх.,
16	Неофитъ сх.,	32	Кондратій сх.,

33 Jacubus schym. 36 Fr. Job,
34 Fr. Basilius, 37 Romanus schym.
35 Fr. Simon, 38 Fr. Philaretus.

Ioachym archymandryta zmarł roku 1572, leży w Supraslu.

Roku 1572 obrany na archymandryą S. Hryhory kniaź Neledenski, VII od początku fundacyi archymandryta. Metropolita Iona Protasowicz. Za tego archymandryty żadney nie znalazłszy o Supraslskich procederach transakcyi, położę tylko list Ruski Grzegorza Chodkiewicza kasztelana Wilenskiego, hetmana W. W. X. Lit., dla samej tylko staroswietczyzny y dla submissij tego pana, z iaką ten list do mnicha Kijowskiego starszego monastyra Pustynskiego s. Mikolaia, z Zabłudowia z dobr swoich dziedzicznych, pisze:

33 Іаковъ сх., 36 Бр. Іовъ,
34 Бр. Василій, 37 Романъ сх.,
35 Бр. Симеонъ, 38 Бр. Филаретъ.

Іоакимъ архим. умеръ въ 1572 г., покоится въ Супраслѣ.

1572 г. избранъ на С. архимандрію Григорій, князь Неледенскій, 7-й отъ основанія архимандритъ, при м. Іонѣ Протасовичѣ. Не найдя никакихъ перемѣнъ въ дѣлахъ Супрасльскихъ за время этого архимандрита, пропишу письмо на Русскомъ языкѣ Григорія Ходкевича, Виленскаго каштеляна и гетмана в. к. Л., изъ вниманія къ его стародавности и къ той покорности, съ какою онъ пишетъ изъ Заблудовья, своего вотчиннаго имѣнія, письмо къ игумену Кіевскаго Пустынскаго монастыря св. Николая:

25.

1572 г., Марта 1. Письмо Григорія Ходкевича игумену Пустынскаго монастыря о томъ, что онъ не можетъ уплатить монастырю свой долгъ 200 копъ грошей.

Григорій Ходкевичъ извиняется предъ игуменомъ Пустынскаго монастыря въ томъ, что, вслѣдствіе „великого утиску и недостатку,“ онъ не можетъ уплатить долгъ монастырю 200 копъ грошей.

Господине отче игумене! Радъ слышу о добромъ здоровьи вашей м. самого и всее братьи вашей м. законниковъ еже о Христѣ, которого здоровя и спасенія отъ Господа Бога вѣрне Вашей милости зычу, яко будучи зычливый пріятель и сынъ вашей м. духовный. Што ваша м. рачили писати до мене, припоминаючися о долгъ, штомъ виненъ до скарбу вашей м. церковного манастыра Пустынского копъ двѣстѣ, абыхъ в. м. водле квиту своего заплатилъ. И рачили ваша м. до мене широце выписать недостатокъ того монастыра, ижъ для многихъ пригодъ на тотъ часъ зъубожалъ, якомъ тое зъ листу вашей м. вырозумѣлъ, и радъ быхъ то на писане и жедане вашей м. братіи моее ласкавое и Богомолцовъ удѣлалъ. Одножъ можете то ваша м. сами розумѣти и бачити, ижъ нетолко тамъ въ томъ краи вашомъ недостатокъ ся дѣеть, але по всихъ сторонахъ и краехъ великій утискъ и недостатокъ укоренился такъ, ижъ до неба голосъ, плачъ, крыкъ отъ убогихъ подданыхъ идеть, и нетолко што ся смо сподевали цыншовъ, платовъ зъ людей своихъ, тогды вжо отъ колько годовъ не можемъ мѣти, и еще надъто кормити ихъ мусимъ, бо зъ голоду здыхають. А такъ для таковыхъ всихъ причинъ, и для токового

недостатку въ тые лѣта голодные мупу вашей м. прозбами своими уживати. А теперъ посылаю до вашей м. черезъ тыхъ братью вашей м. о. Пахомея а о. Селивестра копъ литовскихъ двадцать, а на сто и на осемъдесятъ копъ квитъ мой до вашей мил. посылаю, и прошу яко отцовъ и брати духовное, абы ваша м. до часу слушного терпливы были, въ чомъ я, дознаваючи ласки вашой м. всимъ добрымъ вашей м. задѣлывати и отдавати буду повиненъ. А съ тымъ ся ласкавой пріязни и Богомольи вашей м., самого себе и у весь домъ мой залецамъ. Писанъ въ Заблудови, року 72, мѣсеца Марца 1 дня. Зычливый пріятель и сынъ духовный вашей м. Григорей Ходкевичъ, панъ Виленскій, гетманъ навышій великого князства Литовскаго, староста Городенскій и Могилевскій.

Писанъ на бумажномъ листѣ. Ветхъ. Въ низу собственноручная подпись.

Communitas Suprasłska za armandrij Hrehorego kniazia Neledenskiego, cała wymarła podczas powietrza wielkiego w tym roku grassuiącego 1572.

1	Pater Nectarius,	14	Fr. Macarius,
2	Pater Hennadius,	15	Fr. Zacharias,
3	Pater Jonasz,	16	Fr. Vicentius,
4	Pater Pachomius,	17	Fr. Mitrophanus,
5	Pancratius sch.	18	Fr. Simon.
6	Fr. Theodosius,	19	Fr. Gabriel,
7	Fr. Hennadius,	20	Fr. Varsonuphius,
8	Fr. Barlaam,	21	Fr. Izaak,
9	Fr. Arsenius,	22	Fr. Joanitius,
10	Fr. Silvester,	23	Fr. Jacobus,
11	Fr. Barlaam,	24	Fr. Job,
12	Fr. Casianus,	25	Fr. Gerasimus,
13	Fr. Dionisius,	26	Fr. Barlaam.

Podczas tegoż powietrza umarł y archymandryta Hrehory kniaź Neledenski, niebywszy roku na archymandrytstwie; pochowany w Supraslu.

Супрасльское братство, при ар. Григоріи кн. Неледенскомъ, все перемерло во время великой моровой язвы, свирѣпствовавшей въ томъ 1572 г.

1	О. Нектарій,	14	Бр. Макарій,
2	О. Геннадій,	15	Бр. Захарія,
3	О. Іона,	16	Бр. Викентій,
4	О. Пахомій,	17	Бр. Митрофанъ,
5	Панкратій схим.	18	Бр. Симонъ,
6	Бр. Ѳеодосій,	19	Гавріилъ,
7	Бр. Геннадій,	20	Варсонофій,
8	Бр. Варлаамъ,	21	Бр. Исаакъ,
9	Бр. Арсеній,	22	Бр. Іоаникій,
10	Сильвестръ,	23	Бр. Іаковъ,
11	Бр. Варлаамъ,	24	Бр. Іовъ,
12	Бр. Кассіанъ,	25	Бр. Герасимъ,
13	Бр. Діонисій,	26	Бр. Варлаамъ.

Во время той же моровой язвы умеръ и архимандритъ Григорій, князь Неледенскій, не пробывъ и года на архимандритствѣ; онъ похороненъ въ Супраслѣ.

R. 1573 obrany Charyton archymandryta S. od zaczęcia fundacij VIII, za metropolity Iony Protasowicza. Za tego archymandryty coby się miało dziać tak in spirytualibus, iako et in temporalibus, żadney naymnieyszey nie znalazłem tradycij, ktory podług kathalogu, albo pominnika także żył tylko lat trzy niezupełnie.

Communitas S. za tegoż archymandryty po powietrzu zgromadzona, z pominnika wypisana.

1573 г. избранъ въ С. архимандриты Хатонъ, 8 отъ основанія монастыря, при м. Іонѣ Протасовичѣ. О томъ, что происходило въ духовныхъ и мірскихъ дѣлахъ при этомъ архимандритѣ, я не нашелъ никакаго малѣйшаго преданія; по каталогу, или поминнику онъ жилъ тоже не болѣе трехъ неполныхъ лѣтъ.

Братство С., при томъ же архимандритѣ послѣ моровой язвы собранное, выписано изъ Поминника:

1 Basilius schymnik, 7 P. Rodionus,
2 Fr. Dionisius, 8 Micheas schym.
3 Fr. Sylwester, 9 P. Evmenius,
4 P. Syłuian, 10 Fr. Germanus,
5 Fr. Raphael, 11 Fr. Job,
6 Hermolaus schym, 12 Gerwasius schym,

Archymandryta Supraslski Chariton na tymże mieyscu umarł, y pochowany iest roku 1575, podług kathalogu albo pominniku.

R. 1576 obrany archymandrytą Supraslskim Tymoteusz Wasilewicz Złoba.

R. 1577 metropolitą został Ilia Kucza, po nim w rok nastąpił Onisiphor Dziewoczka.

1. Василій схим. 7. О. Родіонъ,
2. Діонисій бр., 8. Михей схим.
3. Сильвестръ бр., 9. О. Евменій,
4. О. Силуанъ, 10. Германъ бр.,
5. Бр. Рафаилъ, 11. Іовъ бр.,
6. Ермолай схим. 12. Гервасій схим.

С. архимандритъ Харитонъ умеръ въ той же обители, и похороненъ въ 1575 г., какъ видно изъ списка, или Поминника.

Въ 1576 г. избранъ въ С. архимандриты Тимоѳей Васильевичъ Злоба. 1577 г. митрополитомъ сталъ Илія Куча, а чрезъ годъ послѣ него послѣдовалъ Онисифоръ Дѣвочка.

26.

1577 г. Мая 21. Договоръ Александра Ходкевича съ гетманомъ Виленскимъ Иваномъ Ходкевичемъ о томъ, что всѣ ихъ фамильныя бумаги они будутъ хранить въ Супрасльскомъ монастырѣ.

А. Ходкевичъ, отъѣзжая на войну къ Данцигу, договаривается, чтобы фамильныя бумаги Ходкевичей, отъ отца и брата къ нему перешедшія, хранить, по установленному въ ихъ родѣ обычаю, въ монастырѣ ихъ, а за деньги, взятыя его отцемъ въ монастырѣ, обязуется сдѣлать вокругъ монастыря каменную ограду, при участіи племянниковъ.

Ja Alexander Chodkiewicz, starosta Grodzienski y Mohylewsky, dzierżawcza Aynsky, wiadomo czynię tym moym listem, komu by o thym wiedziecz należało, yż ktore spisy stare poprzysiężone y zapieczętowane oyczow naszych, bracziey rodzonych, ich m. pp. Chodkiewiczow byli w schowaniu, za wiadomosczią wszistkich ich m-czi, w cerkwi murowaney monastyra naszego spolnego Supraslskiego s przywileiami y funduszami thegoż monastyra, a thak the spisy, przywilieia y fundusze monastyrskie czasu kazni Bożey powietrza morowego niebożczik sławney pamięczi p. oczięcz moy, yako na ten czas będącz starszym w domu nasym Chodkiewiczowym, z onego mieysca wziąwszy, do

Я Александръ Ходкевичъ, староста Городненскій и Могилевскій, державца Аинскій объявляю этимъ моимъ писаніемъ тѣмъ, кому о томъ вѣдать надлежитъ, что тѣ древніе документы, скрѣпленные клятвами и печатями нашихъ отцевъ и братьевъ родныхъ ихъ м. п. Ходкевичей, которые, съ вѣдома всѣхъ ихъ м., находились на сохраненіи въ каменной церкви нашего общаго монастыря Супрасльскаго вмѣстѣ съ привилеями и фундушевыми записями тогоже монастыря, во время Божьей кары—мороваго повѣтрія, покойный блаженной памяти п. отецъ мой, какъ старшій въ то время въ нашемъ родѣ Ходкевичей, взявъ изъ того мѣста, благоволилъ перенести къ се-

schowania swego przeniescz raczil. Jakoż przed zesciem swym z tego swiata, za dobrey pamięczi swey, za upomnieniem jego m. p. Jana Chodkiewicza, dzisieyszego i. m. pana Wilenskiego, raczył i. m. roskażacz nam synom swym—niebozczykowi iego m. p. podstoliemu, tak też y mnie, żebyśmy te spisy y wszystkie ine listy, domowi naszemu Chodkiewiczowemu nalieżacze, do rąk i. m. p. Janowi Chodkiewiczowi panu Wilenskiemu, starszemu bratu naszemu, othdali. A yż w tym czasie brath moy i. m. p. podstoli s tego swiata zszedł, a the wszistkie spisy domu naszego, listy, fundusze y przywileia monastyrskie do rąk y w schowanie moie prziszli, w ktorych spisiech to jesth dostatecznie obwarowano, yż u ktorego z ich m. pp. Chodkiewiczow w domu męzkiego pokolenia nie stało, thedy wszystkie imiona oyczyste y iakim kolwiek prawem nabythe maią przypadacz y obraczacz sie w dom nasz Chodkiewiczow tam, gdzieby męzskie pokolenie zostawało, ktorych spisow yżem i. m. p. Wilenskiemu, z namowy niektorych nieprzyiacioł domu naszego, także listow, przywileiow y funduszow monastyrskich do tego czasu nie othdał, thedy teraz jadącz ja na posługę krolia i. m. p. n. m. pode Gdansk, a obawiającz się tego, yż iesliby p. Bog tam czo niebezpiecznego na mie dopuszczicz racził, aby te spisy y listy komu inemu do rąk nieprziszli, zaczimby woli y poprzysiężeniu przodkow naszych, a roskazaniu y zlieczeniu i. m. p. oycza mego w tym dosycz sie nie stało, thak miecz chcącz, szliubuie y obieczuie dobrym poczsczivwym swym szliacheczkim słowem—te wyszey mianowane spisy stare przodkow naszych, listy, fundusze y przywilieia monastyrskie y wszystkie ine, czokolwiek ich iesth, a nalieżą spolnie domowi Chodkiewiczowemu, i. m. p. Janowi Chodkiewiczowi p. Wilien-

бѣ на храненіе. Предъ своею смертью, находясь въ памяти, по убѣжденію его м. п. Ивана Ходкевича, нынѣшняго Виленскаго гетмана, его м. благоволилъ приказать намъ—сыновьямъ: покойному его м. подстолію, а также и мнѣ передать всѣ эти документы и всѣ другія письма, принадлежащія нашему дому, въ руки его м. Ивану Ходкевичу, Виленскому гетману, нашему старшему брату. Но такъ какъ мой братъ его м. подстолій недавно умеръ, а всѣ эти документы и письма нашего дома и записи фундушевыя и привилеи монастырскіе достались мнѣ на сохраненіе, въ документахъ же этихъ надлежащимъ образомъ обеспечено, что еслибы не осталось никого въ мужской линіи въ фамиліи котораго пана изъ рода Ходкевичей, въ такомъ случаѣ всѣ вотчинныя и благопріобрѣтенныя имѣнія должны поступать и обращаться въ пользу того дома изъ рода Ходкевичей, въ которомъ есть мужское поколѣніе, и этихъ то записей, по наговору нѣкоторыхъ недоброжелателей нашего рода, а равно монастырскихъ привилеевъ и фундушевыхъ записей я до сихъ поръ не отдалъ его м. пану Виленскому; то теперь, отправляясь на службу короля его м. пана нашего подъ Данцигъ и опасаясь, чтобы эти записи и письма въ томъ случаѣ, еслибы Господь Богъ благоволилъ подвергнуть меня какой-либо опасности, не попали въ чужія руки, въ противность волѣ и клятвамъ нашихъ предковъ, а также приказу и распоряженію моего отца, желаю, даю обѣтъ и мое честное шляхетское слово—самолично, или чрезъ ее м. мою мать, еслибы Господь послалъ мнѣ какое либо несчастіе, отдать на сохраненіе въ руки его м. п. Ивану Ходкевичу, гетману Виленскому, старостѣ Жмудскому всѣ вышеозначенныя записи древнія нашихъ предковъ, письма, фундушевыя записи и привилеи монастыр-

skiemu, starosczie Zmoczkiemu p. bratu memu starszemu, bądz to sam przez sie, abo też przez iey m. p. matkę moie, iesliby czo p. Bog niebezpiecznego na mie dopuszczicz racził, do rąk y w schowanie oddacz, mocznie przy nich stacz y owszem s czasem wolnieyszym onych z iego m. ponowicz, poprawicz y umocznicz, jako naliepiey, tak, yżby nietylko ymiona oyczyste, alie macierzyste, wysłużone y iakim kolwiek obyczaiem y prawem nabyte, nigdzie indzie, iedno w dom nasz Chodkiewiczow tam, gdzie męzskie pokolienie zostawa, przipadacz y obraczacz sie mogli. Gdyż sie też iey m. panie siostry moie, maiącz dosycz na wyprawie swey, tak oyczystych, jako y macierzystych ymion sami dobrowolnie wyrzekli, wszakoż s tym dokładem, że i. m. p. Wilensky tych spisow, listow y przywilieiow, gdy iego m. ręku doydą y oddane będą, nigdzie indzie składacz y chowacz niema, jedno w tym w przedrzeczonym monastyrze S., według postanowienia przodkow naszych. Ktorym spisom y przywilieiom naszym obwarowywaiącz mieyscze y schowanie bezpeczne, obieczuie ja tymi pieniedzmi, ktore niebozczik i. m. p. ocziecz moy z monastyra S. wziął, murem około ten monastyr obmurowacz. A czego by niedostało tych pieniędzy na robotę murowaną, thedy i. m. p. Wilienski społem ze mną z strony swey, tak y z strony dzieczy nieboszczyka s. p. i. m. p. Trockiego, tylie, ilie na ych częscz przydzie, maią też do tego budowania przyłozycz. Jakoż i. m. zobopolnie zemną na to wszistko, czo sie w wierzchu opisało, pozwoliwszy, mocznie przi tym wszistkim stacz y wypełnicz obieczał. A dlia wiadomia y pewnosczy tey to rzeczy ja wprzodrzeczony Aliexander Chodkiewicz, starosta Grodziensky, dałem

скіе и всѣ другіе документы, какіе только имѣются и составляютъ собственность всего рода Ходкевичей. А также обѣщаю крѣпко за нихъ стоять и сверхъ того, при болѣе удобномъ случаѣ, вмѣстѣ съ его м. возобновить, исправить и утвердить ихъ какъ можно крѣпче, такъ, чтобы не только отцовскія, но и матернія имѣнія поступали не къ кому иному, а только въ тотъ домъ Ходкевичей, въ которомъ не изсякло мужское колѣно; ибо ихъ м. п. сестры мои, довольствуясь своимъ приданымъ, сами добровольно отказались отъ отцовскихъ и матернихъ имѣній; съ тѣмъ однако, чтобы его м. воевода Виленскій, когда поступятъ къ нему и отданы будутъ ему эти записи, письма, привилеи, отдалъ на сохраненіе и положилъ ихъ не въ другомъ мѣстѣ, а непремѣнно, согласно постановленію нашихъ предковъ, въ вышесказанномъ Супрасльскомъ монастырѣ. Обеспечивая для этихъ записей и привилеевъ нашихъ безопасное мѣсто и сохранность, обѣщаюсь на тѣ деньги, которыя покойный мой отецъ взялъ изъ С. монастыря, сдѣлать каменную ограду вокругъ монастыря. А еслибы на означенную постройку недостало тѣхъ денегъ; то его м. воевода Виленскій вмѣстѣ со мною какъ отъ себя, такъ и отъ дѣтей покойнаго его м. воеводы Трокскаго [1]) такое количество, какое придется на ихъ долю, на эту постройку имѣетъ присовокупить. И его м. совмѣстно со мною согласившись со всѣмъ тѣмъ, что изложено выше, обѣщалъ стоять на томъ крѣпко и исполнить все это. А для извѣстности и вѣрности этого дѣла я, вышеименованный Александръ Ходкевичъ, староста Городненскій, далъ его м. воеводѣ Виленскому, брату моему, это мое писаніе, съ приложеніемъ моей пе-

1) Юрія Александровича Ходкевича.

iego m. panu Wiliensklemu p. bratu moiemu then to moy listh, pieczięcią moią zapieczętowany y własną ręką moią pismem polskim podpisany. Pisan w Słonimie, roku od Narodzenia Panskiego 1577, d. 21 miesiącza Maia. Alexander Chodkowicz, starosta Grodzienski, ręką własną.

чати и съ собственноручною на польскомъ языкѣ подписью. Писано въ Слонимѣ. Отъ Рожд. Х. 1577 г. Мая 21 дня. Александръ Ходкевичъ, староста Городненскій, рукою своею.

На бумажномъ листѣ тисненая печать. Изъ рукописнаго отдѣленія Виленской пуб. библіотеки.

27.

1578 г. Сознаніе вознаго и шляхты о томъ, что они, по порученію Ив. Ходкевича, Виленскаго гетмана, искали документы и привилеи въ казнохранилищѣ С. монастыря и освѣдомились у арх. Тимоѳея и у другихъ, что эти документы взяты Григоріемъ Ходкевичемъ.

По порученію Ивана Ходкевича, Глядовицкій прибылъ для обозрѣнія и описи казны монастырской; при чемъ не оказалось сундука съ фамильными документами Ходкевичей и бумагами монастыря.

Actum in Brańsko, curia regali, feria tertia post festum S. Bartholomei, anno Domini 1578, coram generoso Martino Myeński, offitii castren. terrae Bielscen. vicecapiłaneo. Wozny ziemski Bielskyi szlachethny Barthosz Borowski z szlachetnymi Mathyssem przesslego Lukasza z Borowa y Mathyssem przesslego Pawła z Borowa, thu oblicznemi, zeznał y sslachtha zeznali, kthore swoje zeznanie na karczie do urzędu podali w glos thaky: Na pamięć mnie woznemu powiathu Bielskiego Barthoszowi Borowskiemu y przy mnie będącym dwiema szlachcicom, kthorzy na then czas bylismy w monasterze Supraskiem wzięczi ku potrzebie ich m-czi p. Jana Chotkowicza, casstelana Wilenskiego, marszałka nawyzszego W. X. L., starosty Zmodzkiego, administratora y hetmana ziemie Inflantskiey, starosty Kowienskiego y Thelssowskiego, od służebnika i. m. p. Jana Hladowickiego, kthory był posłany od i. m. p. Wilenskiego do monasthera Supraskiego dla

Совершено въ Брянскѣ, въ королевскомъ гродскомъ судѣ, во вторникъ послѣ праздника св. Варѳоломея, въ 1578 г, предъ благороднымъ Мартиномъ Міенскимъ, подстаростою гродскаго управленія земли Бѣльской. Бѣльскій земскій возный шляхетный Варѳоломей Боровскій, съ шляхетными Матвеемъ Лукичемъ и Матвеемъ Павловичемъ изъ Борова, здѣсь присутствующими, заявилъ и шляхта заявила, которое свое заявленіе они подали въ урядъ на бумагѣ въ такомъ смыслѣ. На память мнѣ, возному Бѣльскаго повѣта, Варѳоломею Боровскому и двумъ со мною бывшимъ шляхтичамъ о томъ, что мы тогда были въ Супрасльскій монастырь взяты, по дѣлу его м. Ивана Ходковича, каштеляна Виленскаго, маршала в. к. Л., старосты Жмудскаго, администратора и гетмана Инфлянтской земли, старосты Ковенскаго и Тельшевскаго, слугою его м. Иваномъ Глядовицкимъ, который его м. посланъ былъ

przeyrzenia y opissania rzeczy skarbow czerkiewnych y wiwidzenia innych spraw. Słysselismy, gdy przed nami pythał then służebnik i. m. Hladowiczky archimandryta Supraskiego oycza Thimoffieia y innych czernczow, w them manasteru Supraskiem miesskającech, o skrzynkę, w ktorey, powiada, były przywileja y confirmatia krola i. m. nadania na then monaster Supraski, gdzieby była. Ocziec archimandrith powiedział Hladowiczkiemu przed nami, iss ma thego pewną wiadomosc, że one skrzynkę i. m. sławney pamięczi nieboszczyk p. Hryhorey Chodkowicz p. Wilenski, bywssy hethman nawyszy W. X. L., starostha Horodenski y Mohilewski, maiąc na then czas then monaster Supraski w mocy y sprawie swey, z skarbu czerkiewnego do siebie wziąć roskazał, owczemem, powiada, ia theras za archimandritstwa swego pissał do i. m. paniey Wilenskiey bywszey, jesliżeby the skrzynkę z przywileiami czerkiewnemi y s confirmaciami i. k. m. u siebie miała, aby ią zasię czerkwi Bożey oddać roskazała. I powiedział u siebie pisanie jey m. paniey Wilenskiey, że one przywileje wroczicz obieczuje, przyznawaiąc ich bydź u siebie. Takierz y jeden czerniec człowiek stary, imieniem Jeroffiey, powiedział, że one skrzynkę s przywilejami niebosczyk p. Wilenski, przyiachawszy thu do monastyru wespołek s panią małżonką swą, wziąć roskazali, y pothem, powiada, trafiło mi się bydź z niebosszykiem Charythonem, archimandrithem Supraskim, u i. m. paniey Wilenskiey, y widziałem one skrzynkę z przywileiami manastyrskiemi w skarbie i. m. paniey Wilenskiey. Czo wszystko isz się thak, a nie inaczey, działo, przerzeczony wozny y z sslachtą zeznał. Ex actis castrensibus terrae Bielscen. excerptum.

Печать Брянская гродская. Писанъ на полулистъ. Изътойже библіотеки.

въ С. монастырь—для обозрѣнія и описанія вещей казны церковной и разсмотрѣнія другихъ предметовъ. Слышали мы, какъ тотъ слуга его м. Глядовицкій при насъ спрашивалъ С. архимандрита о. Тимоѳея и другихъ чернцовъ, живущихъ въ томъ С. монастырѣ, о томъ, гдѣ бы можно было найти сундукъ, въ которомъ, говорилъ онъ, находились привилеи и подтвержденіе короля его м. дарственныхъ записей на этотъ Супр. монастырь. О. архимандритъ въ нашемъ присутствіи сказалъ г. Глядовицкому, что ему достовѣрно извѣстно, какъ бл. памяти покойный Григорій Ходкевичъ, панъ Виленскій, бывшій гетманъ великій в. к. Л., староста Городенскій и Могилевскій, имѣя въ то время тотъ монастырь С. во власти и своемъ распоряженіи, приказалъ взять къ себѣ этотъ сундукъ изъ церковнаго казнохранилища; объ этомъ, говорилъ онъ, я теперь уже, во время архимандритства своего, писалъ къ ея м. бывшей пани Виленской о томъ, что если у ней есть тотъ сундукъ съ церковными привилеями и съ подтвержденіями его к. м., то чтобы она приказала возвратить его церкви Божіей. Онъ сказывалъ, что имѣетъ письмо ея м. пани Виленской, въ которомъ она, сознаваясь, что привилеи находятся у нея, обѣщаетъ возвратить ихъ. Тоже сказалъ и одинъ монахъ, человѣкъ пожилой, именемъ Іероѳей, что покойный воевода Виленскій, прибывъ съ своею супругою въ монастырь, приказалъ взять тотъ сундукъ съ привилеями. Въ послѣдствіи, сказалъ (этотъ монахъ), случилось мнѣ съ покойнымъ Супрасльскимъ архимандритомъ Харитономъ быть у ея м. воеводиной Виленской; я видѣлъ сундукъ съ монастырскими привилеями въ казнохранилищѣ ея м. пани Виленской. Что все это было такъ, а не иначе, выше-

сказанный возный и шляхта подтвердили. Извлечено изъ гродскихъ актовъ земли Бѣльской.

28.

1582 г. Іюня. Благословенная грамота Гавріила, м. Сербскаго и Болгарскаго Юрію и Григорію Ходкевичамъ на право ихъ Супрасльскому архимандриту носить митру.

М. Болгарскій и Сербскій Гавріилъ, посѣтивъ Супр. лавру, совершалъ здѣсь службу, на которой поминалъ и ктиторовъ, благословилъ арх. Тимоѳея носить шапку, или митру, чести ради ктиторовъ.

Gabryel z łaski Bożey archiepiskop i patryarcha pierwsze Justymiany, Archidy i wsiey Bulgaryey, Serbij, Albanij, Moldawij, Multaniey etct. Wielmożnie i zacnie urodzonym, godnoscią senatorską raszczyconym, panie Jerzy i panie Heronimie Chodkiewiczowie, łaski, pokoiu, zdrowia i błogosławienstwa wielmożnosci waszey od Pana Boga Wszechmogącego życzę i ze wszystkim zacnym domostwem błogosławienstwa i wszelkiego fortunnego powodzenia pokorność nasza winszuie, i dziękuie Panu Bogu Wszechmogącemu, iż zdarzył wielmożnosciom waszym ktytorami być tak s. monastyra Supr., w ktorym wspominani bywacie sami i przodkowie waszy po wszystkie dni modlitwami swiętemi, aby Naywyższey udostoił was ochotnemi być i pomocnikami ku mieyscu swiętemu, za przyczyną Panny Nayswiętszey Bogarodzice. Oznaymuię wielmożnosci waszey iż za łaską Boga Wszechmogącego i za przyczyną Nayswiętszey Panny w monastyrze zastałem wielebnego archimandrytę oyca Tymoteusza, godnego i swiętego męża i Bogomodlcę wielmożnosci wasz-mosciow i, odprawuiąc służbę Bożą, przy ktorey nieprzepomniałem waszych m-ciow

Гавріилъ, Божію милостію, архіепископъ и патріархъ первый Юстиніаны, Охриды и всея Болгаріи, Сербіи, Албаніи, Молдавіи, Валахіи и пр. Вельможные и знатнаго рода и по званію сенаторы гг. Юрій и Григорій Ходкевичи! Милости, мира, здравія и благословенія отъ Господа Бога Всемогущаго желаю вашему вельможеству, а вашему достославному дому наше смиреніе посылаетъ благословеніе и желаетъ всякаго благополучія. Благодарю Господа Бога Всемогущаго за то, что Онъ сподобилъ васъ быть ктиторами столь св. обители Супрасльской, въ которой воспоминанія творятся во вся дни въ св. молитвахъ о васъ и о вашихъ предкахъ, дабы Всевышній, предстательствомъ Святѣйшей Дѣвы Богородицы, даровалъ вамъ расположеніе оказывать помощь этой обители. Объявляю вашему вельможеству, что, по дару Всемогущаго Бога и предстательствомъ Святѣйшей Дѣвы, я нашелъ въ монастырѣ достопочтеннаго архимандрита о. Тимоѳея, человѣка почтеннаго и святаго и Богомольца вашего вельможества. Совершая службу Божію, на которой я не забылъ в. м. и досто-

i sławney pamięci przodkow waszych, Pana Boga prosilismy, przy ktorey pobłogosławiwszy i przerzeczonego oyca archimandrytę nosić swiatytelską czapkę, mitrę, iako insi, ku czci wielmożnosci waszey i ku pamięci na potomne czasy. Proszę, abyscie iako ktytorowie o s. monastyrze staranie mieli, ku rozszerzeniu chwały Bożey, i przeżeczonego archimandrictwa w miłosciwey łascę swey panskiey chowali, a ktoby mu złość chciał wyrządzić, taki gniewu Bożego nieuydzie, a onego przez łaskę Boga Wszechmogącego przy monasterze i na chwałę wielmożności waszey błogosławilismy. Za tym łaska Boża i niewymowne jego miłosierdzie, modlitwy i błogosławieństwo pokornosci naszey niech zawsze będzie z wielmożnosciami waszymi, amen. Data od początku swiata 7090, miesiąca Iunii, indykta czterynastego.

памятныхъ вашихъ предковъ, мы возсылали моленія Господу Богу. При чемъ я преподалъ благословеніе вышесказанному о. архимандриту носить, по примѣру другихъ, чести ради в. в. и на память, святительскую шапку, или митру. Прошу васъ, какъ ктиторовъ, имѣть попеченіе о св. обители, для распространенія славы Божіей, и держать въ своихъ милостяхъ вышеупомянутое архимандритство. А кто вздумалъ бы сдѣлать ему зло, тотъ не избѣгнетъ гнѣва Божія; а того архимандрита, благодатію Всемогущаго благословили мы къ монастырю и для славы в. в. За тѣмъ милость Божія и несказанное Божіе милосердіе, молитва и благословеніе нашего смиренія да будутъ выну съ вашимъ вельможествомъ. Аминь. Дано въ лѣто отъ сотворенія міра 7090; въ Іюнѣ, индикта 14.

1783 г. Марта 14 внесъ въ акты монастырскіе в. к. Л. Ѳеодосій Вислоцкій, нареченный и избранный архимандритъ, копію этой грамоты, снятую съ оригинала изъ архива ихъ м. коляторовъ. Акты Супр. монастыря съ 1781—1799 г.

R. 1584, miesiąca Iunia 4 dnia, Gerzy Iurgiewicz Olelkowicz xiąże Słucki, chcąc uspokoić dyfferencye w granicach, między Chorostowem y Pożyczami wsiami do monastyra Supraslskiego należącemi, a między swemi dobrami Słuckiemi zachodzące, ustąpił do dalszey rosprawy archymandrycie Tymotheuszowi Wasilewiczowi Złobie ostrowu nazywaiącego się Dobry, y na to onemu dał dokument z pieczęcią y podpisem ręki swoiey własney, ktory de verbo ad verbum tak się w sobie ma po Rusku:

1584 г. Іюня 4, Юрій Юрьевичъ Олельковичъ, князь Слуцкій, желая уладить несогласія о границахъ между деревнями монастырскими—Хворостовомъ и Пужичами и между его деревнями, уступилъ, до дальнѣйшаго разбирательства, ар. Тимоѳею В. Злобѣ островъ, называемый Добрый, и далъ на то ему документъ подъ печатью и съ собственноручнымъ подписомъ, который слово въ слово на Русскомъ языкѣ таковъ:

29.

1584 г. Іюня 4. Запись Юрья Юрьевича Олельковича монастырю на островъ Добрый.

Кн. Слуцкій Олельковичъ даетъ монастырю, до „скуточныя росправы между нимъ и монастыремъ объ островѣ Вейно,“ лежащемъ на границѣ имѣній монастырскихъ—Пужичъ и Хворостова и имѣній кн. Слуцкаго, островъ Добрый съ бортнымъ деревомъ—въ уживанье подданнымъ монастырскимъ.

Юрей Юрьевичъ Олельковичъ, княжа Слуцкое. Объявляю тымъ моимъ листомъ, ижъ што одъ немалого часу маютъ розрухи и вступы въ грунты наши подданные ихъ м. пановъ Ходкевичовъ, которые наданы на монастырь Супрасльскій, то есть село Пужичи и Хворостово, мѣновите во островъ Вейно, во островъ Добрый, во островъ Крушинное, о што мнѣ о. архимандритъ Супрасльскій неоднокроть докуку и набѣганье чинилъ, абысьмы о тые островы зъ нимъ вѣчне застановили. Теды взяли есьмо то собѣ зъ о. архимандритомъ Супрасльскимъ на иншій часъ, а для покою подданныхъ поступилемъ тымъ двумъ селамъ Пужичомъ и Хворостову островъ Добрый, до скуточныя росправы межи нами. Маютъ подданные о. архимандрита зъвышъ помененые того острова Доброго самого уживати и дерева бортного. А тымъ двумъ островомъ Вейну и Крушинному во всемъ маютъ дати покой, вступу никоторого до нихъ не чинити и дереву бортному и пщоламъ покой дати, ажъ до головнѣйшого застановеня нашого, а подданные тежъ наши въ тотъ островъ Добрый уже ничимъ уступовати не маютъ. И на томъ далъ о. архимандриту Супрасльскому сесь мой листъ зъ печатію и зъ подписомъ руки моея. Писанъ на Ивани, мѣсяца Іюня 4-го дня, року 1584. Юрій, князь Слуцкій рукою своею.

R. 1584, Iula m. 4 dnia, pisał Ewstachius Wołowicz, kasztelan Wilenski y kanclerz W. X. Litewskiego, za archymandrytą S. Tymoteuszem Wasilewiczem Złobą, interpozycyą czyniąc do xiążęcia Gerzego Jurgiewicza Olelkowicza, aby kłotnie zachodzące między poddanstwem xięstwa Słuckiego, a dobrami Supraslskiemi Chorostowem y Pużyczami o granice byli uspokoione, na ktory list pomieniony xiąże dał respons taki:

1584 г. Іюля 4. Евстафій Волловичъ, каштелянъ Виленскій и канцлеръ в. к. Л., писалъ къ кн. Юрію Юрьевичу Олельковичу, предлагая свое посредничество для усмиренія раздоровъ, происходившихъ за границы между владѣніями подданныхъ княжества Слуцкаго и имѣніями Супр. монастыря— Хворостовомъ и Пужичами; на это письмо упомянутый князь далъ такой отвѣтъ:

30.

—Іюля 24. Отвѣтъ Олельковича, кн. Слуцкаго, Л. канцлеру Воловичу съ извѣщеніемъ, что онъ приказалъ удовлетворить Супр. монастырь.

Канцлеръ Воловичъ ходатайствуетъ предъ кн. Слуцкимъ въ пользу Супр. монастыря, который велъ тяжбу за границы Полѣскихъ имѣній съ кн. Слуцкимъ и съ Слуцкимъ архимандритомъ.

Wielmożny panie, a panie m-ściwy, panie Wileński! Służby me przyiacieiskie zaleciwszy do łaski w. m. mego m-ściwego pana y przyiaciela. Jakoś mi w. m. pisać raczył za o. archymandrytem S. z strony niektorych roźnic, ktore miał z poddanemi memi, y archymandryta Słuckiego; tedy uczyniłem to za pisaniem w. m. iżem tam zaraz posłał, y to co iest archymandryta S. jemu przysądził, dawszy mu swoy list na to, y w tym, y doczegobyś w. m. kiedy przyiacielskich posług moich używać chciał, gotowem uczynić. Ktorego się łasce y przyiazni pilno się zalecam. Z Iwania, dnia 4 Iulia, 1584 r. w. m. mego pana we wszem życzliwy przyiaciel y sługa, Gerzy xiąże Słucki ręką swą.

Вельможный панъ, милостивый каштелянъ Виленскій! Поручаю мою службу вашей м., моего милостиваго п. и пріятеля. Какъ в. м., изволили писать въ пользу о. архимандрита Супрасльскаго касательно нѣкоторыхъ несогласій, какія у него были съ моими подданными и съ подданными Слуцкаго архимандрита; то я тотчасъ же, по письму в. м., послалъ туда приказъ — отдать Супр. архимандриту то, что ему принадлежитъ, давъ ему на это и свой листъ; какъ въ этомъ, такъ и во всемъ, въ чемъ в. м. желалъ бы пользоваться моими услугами, я готовъ все сдѣлать. Ввѣряю себя вашей м. Въ Ивани, 4 Іюля, 1584 г. в. м. моего милостиваго пана во всемъ доброжелательный пріятель и слуга Юрій, князь Слуцкій своею рукою.

R. 1588 został metropolito Rahoza; ten odnowił jedność z kościołem Rzymskim.

R. 1589, m. Aprila 18 dnia. Za uskarżenie się ar. Tymoteusza Wasilewicza Złoby, a za interpozycyą Gerzego Chodkiewicza, krayczego J. K. M. W. X. Lit. pisał list Jan Kyszka, kasztelan Wileński, starosta Zmoydzki y Brzeski, do administratora swego Lachewskiego, Szczetnego Ruckiego, rozkazuiąc, aby poczynione krzywdy, y wiolencye Chorostowu y Pożyczom wsiom Supraslskim przez poddanych jego były nagrodzone, y wszelka aby uczyniona była satysfakcya, ktory de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

1588 г. митрополитомъ сталъ Михаилъ Рогоза. Онъ возобновилъ унію съ костеломъ римскимъ.

Въ 1589 г., Апрѣля 18, по жалобѣ архим. Тимоѳея Злобы и вслѣдствіе посредничества Юрія Ходкевича, кравчаго в. к. Л., Иванъ Кишка, Виленскій каштелянъ, староста Жмудскій и Брестскій, писалъ къ своему Лахевскому управляющему Щетному Рутскому, приказывая ему, чтобы обиды и насилія, нанесенныя деревнямъ Супр.—Хворостову и Пужичамъ его подданными, были вознаграждены, и чтобы сдѣлано было имъ полное удовлетвореніе, которое письмо слово въ слово такого содержанія:

31.

1589 г. Апрѣля 18. Приказъ Ивана Кишки, Виленскаго каштеляна, Лахевскому управляющему, сдѣлать удовлетвореніе монастырскимъ крестьянамъ.

Подданные Кишки дер. Комжи, ворвавшись въ монастырскую пущу на о. Вейно, выдрали не мало пчелъ и испортили нѣсколько десятковъ бортнаго дерева. За эти убытки Кишка приказываетъ вознаградить монастырскимъ крестьянамъ.

Jan Kiszka pan Wilenski, Zmoydzki, Brzeski starosta. Namiestnikowi moiemu Lachewskiemu, Szczetnemu Ruckiemu. Dał mi tego sprawę i.m. pan Gerzy Chodkiewicz kraуczy J. K. M. W. X. Lit., za uskarżeniem poddanych swych monastyra S. ze wsi Pużyckiey, ktorzy sie iako na cie samego, tak y ná poddane moie tameczne Łachewskie sioła Kormżskiego uskarżaią, iż iakoby ci poddani moi z rozkazania twego teraz w niedawnych czasiech, tey wiosny, uczyniwszy wstęp swywolnie w puszczą monastyrską, przez granicę dawną, mianowicie w ostrowie Weynie, nie mało pszczoł po wydzierali, drzewa bartnego na kilkadziesiąt popsować mieli. Co jeśliby tak było, roskazuiemy tobie, koniecznie chcąc tak mieć, abyś w tem pewną wiadomość wziowszy, iżby to poddani swowolnie, a przez zagraniczenie uczynili, abyś z nich poddanym i.m. pana Gerzego Chodkiewicza kraуczego W. X. Lit. monastyrskim sprawiedliwość skuteczną y nieodwłoczną według prawa uczynił. A gdzieby też to z wiadomością twoią bydź miało, y sam byś w tym praw nie był. Data z Warszawy, anno Dni 1580, Kwietnia 18.

Roku tegoż miesiąca Maia 15 dnia, stanowszy personaliter w grodzie Słonimskim, archymandryta S. Tymotheusz Wasilewicz Złoba list Jana Kiszki, kasztelana Wilenskiego, wyżey napisany, aktykował, y extraktem dla siebie wyiowszy z xiąg grodz-

Иванъ Кишка, каштелянъ Виленскій и пр. намѣстнику моему Лахевскому Щетному Рутскому. Его м. панъ Юрій Ходкевичъ, кравчій в. к. Л., вслѣдствіе жалобы его подданныхъ изъ дер. Пужичъ, принадлежащихъ Супр. монастырю, довелъ до моего свѣдѣнія, что они жалуются и на тебя самаго и на моихъ подданныхъ Лахевскихъ, села Кормжскаго, за то, что якобы эти мои подданные, по твоему приказу, теперь недавно весною, сдѣлавъ своевольный вступъ въ монастырскую пущу чрезъ древнюю границу, именно на островѣ Вейно, выдрали не мало пчелъ и испортили нѣсколько десятковъ бортнаго дерева. Что если дѣйствительно такъ, то приказываемъ тебѣ, непремѣнно желая того, чтобы ты, забравъ точныя справки о томъ, что эти подданные своевольно и за границею то сдѣлали, немедленно сдѣлалъ подданнымъ г. крайчаго в. к. Л. монастырскимъ законное и существенное удовлетвореніе. А если это сдѣлалось съ твоего вѣдома, то и самъ ты въ томъ не будешь имѣть извиненія. Варшава. 1589 г. Апрѣля 18.

Въ томъ же году, 15 Мая, архимандритъ С. Тимоѳей Злоба, лично явившись въ Слонимскій гродскій судъ, внесъ въ акты прописанное письмо Ивана Кишки, Виленскаго каштеляна, и, получивъ выпись его изъ гродскихъ Слонимскихъ книгъ, подлинный тотчасъ изъ Слонима чрезъ своего С. монаха Ва-

kich p-tu Słonimskiego, originał odesłał zaraz z Słonima przez swego Supraslskiego zakonnika, na imie Bazylego, podstarościemu Łachewskiemu na Polesie. Ten list iest barzo mocnym dokumentem dla granicy Pużyckiey, wsi klasztorney, na Polesiu sytuowaney, respektem ostrowu Weyna, o ktory, z dawnych czasow, z książętami Słuckiemi bywała kłotnia.

R. 1589, Iulii 3, Tymotheusz Was. Złoba podał włokę gruntu w Topilcu Jarockiemu Tarasowiczu, w zasługach, na czynsz gr. 140, tudzież beczkę żyta y beczkę owsu.

силія отослалъ на Полѣсье Лахевскому подстаростѣ. Это письмо—важный документъ для опредѣленія границы монастырскаго села Пужичъ, находящагося на Полѣсьи, касательно острова Вейно, изъ за котораго съ давняго времени велась тяжба съ Слуцкими князьями.

1589 г., 3 (30?) Іюля, Тимоѳей Васильевичъ Злоба отдалъ Яроцкому Тарасовичу уволоку земли въ Топильцѣ, за его службу, за 140 (100?) грошей и еще за бочку жита и бочку овса.

32.

—Іюля 30. Квитъ архим. Тимоѳея Злобы Тарасовичу на уволоку монастырскую.

Архим. Тимоѳей, признавая Тарасовича и его сына до услугъ годными, даетъ имъ уволоку, съ тѣмъ, чтобы они платили чиншу сто грошей Литовскихъ, жита бочку и овса бочку, а другихъ повинностей не несли, ни тягла, „ни муки не робити“ и пр.

Тимоѳей Васильевичъ Злоба, архимандритъ Супраслскій, со всею еже о Христѣ братіею того монастыра Супраслского. Ознаймую симъ моимъ квитомъ, ижъ што обачили есмо за рѣчь слушную и за показованемъ листу очевистого сознаня на вымѣненье волоки у селѣ Топильцу Яроцкому Тарасовичу отъ Тимоша Строковича; пре то я, вышъ мененый Злоба, архимандритъ, со всею братіею чернцами того монастыра обачили есмо того Яроцкого Тарасовича и сына его Яцка Яроцковича чоловѣка до услугъ нашихъ годного, пре то позволили и подали есмо тому верху мененому Яроцку Тарасовичу съ тое волоки, што онъ вымѣнялъ отъ Тимоша Строка, цыншу платити грошей сто Литовскихъ, а до того жита бочку одну, овса бочку одну, на такой же повинности держати, яко Васко Пыховичъ Строкъ тую вышъ мененую волоку державъ. А иншое повинности ни якое съ тое волоки Яроцкій не мае полнити, ни службы служити, ни цыншу тягло платити и муку не мае робити, але водлугъ листу того Васка Пыховича маетъ быти захованъ, на што дали есмо Яроцкому Тарасовичу сесь нашъ листъ подъ печатью монастырскою. Писанъ у монастыру Супрасльскомъ, року 89, мѣсеца Іюля, 30 дня.

Писанъ на бумажной четвертушкѣ съ печатью Супрасльскаго монастыря; на немъ подпись другими чернилами: рукою власною.

R. 1590 Hypatiusz Pociey z kasztelaniey Brzeskiey został biskupem Włodzi-

1590 г. Ипатій Потѣй изъ Брестской каштеляніи перешелъ на Влади-

mirskim i jezdził do Rzymu, oddaiąc posłuszenstwo oycu swiętemu. Potym wezwany na metropolią, świętą jedność rozlaniem krwie swoiey pomnażał. Tegoż roku za Tymotheusza Wasilewicza Złoby Jeremiasz, patryarcha Konstantynopolski, był w Supraslu. Tymoteusz Wasilewicz Żłoba ar. S. poczoł używać mitry, przed nim zaś lubo formalnemi byli drudzy archymandrytami, ale mitry nieużywali.

Communitas Suprasiska za archymandryty Tymotheusza Wasilewicza Złoby, z kathalogu albo pominnika wypisana:

1 Pater Abraamius,	7 Fr. Basilius,
2 Pater Izaijasz,	8 Pater Josephus,
3 Fr. Evstachius,	9 Fr. Jonasz,
4 Fr. Mamertinus,	10 Fr. Ilarion,
5 Fr. Gerasimus,	11 Fr. Ammunius,
6 Fr. Porfirius,	12 Pater Josephus,

Tymotheusz Wasilewicz Złoba żył na archymandryi Supraslskiey lat 22, umarł roku 1592. Pochowany w Supraslu.

R. 1592 Hylarion kniaź Masalski obrany na archymandrio Suprasiską X po ufundowaniu tey lawry, za metropolity Hypacyusza Pocieia, ktory nastąpił po Michaelu Rahozie na metropolią, y na pomnożenie jedności swiętey wyprawił od krola Zygmunta III, przywiley, wszystkie dawnieysze potwierdzaiący; a mianowicie ow, aby osoby unitow y dobra ich duchowne sądom swieckim nie podlegały, ale żeby były sądzone a foro compozito, w trybunale, tak, jako duchownych rzymskich obrzędow. To dla tego wyprawił, iż nietylko inszych unitow, lecz y samego metropolitę do nienależytych sądow pociągano.

R. 1595, miesiąca Januaria, we Lwo-

мірскую епис. каѳедру 1). Онъ ѣздилъ въ Римъ съ заявленіемъ отцу святому послушанія. Потомъ призванный на митрополію, распространялъ унію, проливая за нее свою кровь. Въ томъ же году, при Тимоѳеѣ Вас. Злобѣ, въ Супр. монастырѣ былъ Іеремія, Константинопольскій патріархъ 2). Тимоѳей Васильевичъ Злоба, Супр. арх., началъ употреблять митру. До него хотя и были настоящіе архимандриты, но митры они не употребляли. Братство Супрасльское при архим. Тимоѳеѣ Васильевичѣ Злобѣ выписано изъ списка или Поминника:

1 О. Авраамій.	7 Бр. Василій,
2 О. Исаія,	8 О. Іосифъ,
3 Бр. Евстафій,	9 Бр. Іона,
4 Бр. Мамертинъ,	10 Бр. Иларіонъ,
5 Бр. Герасимъ,	11 Бр. Аммоній,
6 Бр. Порфирій,	12 Бр. Іосифъ.

Тимоѳей Васильевичъ Злоба жилъ на С. архимандритствѣ 22 года; умеръ въ 1592 г. Похороненъ въ Супраслѣ.

1592 г. Иларіонъ князь Масальскій избранъ на архимандрію Супрасльскую, 10 послѣ основанія лавры, при м. Ипатіи Потѣѣ, который вступилъ на митрополію послѣ Михаила Рагозы, и для распространенія св. уніи выхлопоталъ у Сигизмунда III привилей — въ подтвержденіе всѣхъ прежнихъ, въ особенности же о томъ, чтобы уніяты духовные и ихъ имѣнія не подлежали свѣтскимъ судамъ, а судились бы въ смѣшанныхъ присутствіяхъ, въ трибуналѣ, такъже, какъ и духовные римскаго обряда. Онъ выхлопоталъ это, потому что нетолько какихъ бы то нибыло унитовъ, но даже и самаго митрополита тянули въ неподлежащіе суды.

1) Годъ вступленія Потѣя на епископію (1593) опредѣляется въ Актахъ З Р. въ т. 4 № 44; въ 1590 г. онъ изъ земскаго судьи сдѣланъ каштеляномъ, Theiner, Vetera monumenta t. 3, pp. 41 i 43, здѣсь же указаны сн шенія Потѣя съ латинянами объ уніи.

2) За убійства и другія преступленія патріархъ низложилъ Злобу съ архимандритства. Акты Зап. Р., т. 4, „Перестрога."

wie na colloquium ad unionem, Masalski archymandryta Supr. po Kijowopeczarskim archymandrycie podpisał się, w xiędze sub titulo „36 p. Jednośc święta." Roku 1595, miesiąca Iula 30 dnia. Za archymandryty kniazia Masalskiego, za roskazem Gerzego Chodkiewicza, starosty Żmoydzkiego, nieiaki Grzegorz Puhaczewicz podał słudze tegoż Chodkiewicza Janowi Demidowiczowi w dzierżawe za zasługi włok cztery gruntu niezasianego Olechnowskich we wsi Bacieczkach, we włosci Fastowskiey klasztorney, we trzech poletkach, a osobliwie innego gruntu z sianożęciami podał temuż Demidowiczowi morgow 19. Tak bezbożnie rządzili się kolatorowie dobrami Suprasłskiemi, komu chcieli rozdawali, y sami szarpali.

R. 1597 m. Septembra 12 dnia. Za tegoż archymandryty kniazia Masalskiego, Jan Demidowicz przedał cztery włoki w Bacieczkach nadane sobie niegodziwie od Gerzego Chodkiewicza, z innemi gruntami y budynkami, nieiakiemuś Kondratowi Kochanskiemu, boiarzynowi Chodkiewiczowskiemu, za kop sto liczby y monety Litewskiey. Ktorą przedaże de verbo ad verbum dla tego w ten moy diariusz wpisuie, że iest dokumentem mocnym na Bacieczki wieś, ktora a prima fundatione do Suprasla nalcżała bez żadney excepcij gruntow, co ta przedaża niegodziwa rzetelnie wyraża w sobie y tak iest opisana po Rusku:

1595 г. въ Январѣ, въ Львовѣ на совѣщаніи объ уніи арх. С. Масальскій подписался послѣ Кіевопечерскаго архимандрита. Въ книгѣ «св. унія» стр. 36.

Въ 1595 г. Іюля 30, при арх. князѣ Масальскомъ, по приказанію Юрія Ходкевича, старосты Жомоитскаго, какой то Григорій Пугачевичъ далъ слугѣ тогоже Ходкевича Ивану Демидовичу во владѣніе, за службу его, четыре уволоки незасѣянной земли Олехновскихъ въ дер. Батечкахъ, въ Хвастовской волости монастырской, въ трехъ смѣнахъ, и кромѣ того далъ ему же Демидовичу иной земли съ сѣножатью морговъ 19. Такъ безсовѣстно распоряжались монастырскими имуществами ктиторы, кому хотѣли, роздавали, и сами терзали.

Въ 1597 г., Сентября 12, при томъ же арх. князѣ Масальскомъ, Иванъ Демидовичъ продалъ четыре уволоки въ Батечкахъ, данныя ему недостойнымъ образомъ Юріемъ Ходкевичемъ, и другія земли съ строеніями какому то Кондрату Кохaнскому, боярину Ходкевича, за сто копъ монетою Литовскою и по курсу Литовскому. Эту продажу слово въ слово записываю въ этотъ мой дневникъ; потому что она служитъ крѣпкимъ документомъ на дер. Батечки, которая по первымъ фундушамъ монастыря принадлежала ему, безъ всякихъ исключеній земель, что выражено въ недостойной этой продажѣ; она написана по Русски такъ:

33.

1597 г. Сентября 12. Продажная запись Ивана Демидовича, земянина Ходкевичовскаго, на четыре уволоки монастырскія, боярину Ходкевичей Коханскому.

Демидовичъ, держа монастырскіе грунты и дворецъ Олехновскій, зъ ласки и за данинюю п. Ходкевичей, осмѣливается продать монастырскую собственность Ивану Коханскому за сто копъ. Въ числѣ свидѣтелей продажнаго акта упоминается крилошанинъ Супрасльскаго монастыря.

Я Янъ Демидовичъ, земянинъ вельможныхъ ихъ милости пановъ Ходкевичовъ, весполъ зъ малжонкою моею Марыною Семеновною Глушаниновною, и зъ дѣтьми нашими, обое восполъ вызнаваемъ и чинимъ явно сами на себе симъ нашимъ листомъ, добровольнымъ записомъ, хтобы о томъ вѣдати хотѣлъ, нынишнимъ и на потомъ будучимъ, ижъ штѷ который дворецъ прозываемый Олехновскій, то есть четыры волоки земли и грунту пашного, належачого до монастыря Супрасльского и до двора монастырского Хвастовского, лежачіе въ селѣ Батечкахъ, межы грунтами зъ одное стороны одъ грунту двора Хвастовского, а зъ другое стороны о межу зъ волоками того села Батечковъ пры дворѣ Хвастовскомъ, и зъ застенками тыхъ волокъ, зъ ласки и за даниною ихъ м. пановъ Ходкевичовъ, яко подавцовъ и ктиторовъ того монастыря Супрасльского, черезъ колько лѣтъ на себе есьмо держали, тотъ помененый дворецъ, чотыры волоки земли, и зъ застенками при тыхъ волокахъ, за листомъ и датою ихъ м. пановъ Ходкевичовъ продали есьмо обель вѣчно и зовсѣмъ подали зъ будованіемъ того дворца и горожою вшелякою, тынами, и плотами коло дворца всего и коло гумна, также и зъ огородами овощчными, зъ сѣножатми и зо всѣмъ на все, ничого на себе, на потомки близкіе и повинные наши не зоставуючи, врожоному пану Кондрату Коханскому, боярину вельможныхъ ихъ м. пановъ Ходкевичовъ пановъ нашихъ, и малжонцѣ его паней Соломеи Петровнѣ, имъ самымъ и дѣтемъ ихъ, за певную суму пѣнязей, за копъ сто грошей, личбы и монеты Литовской. Маетъ панъ Коханскій самъ и пани малжонка его и дѣти ихъ тотъ дворецъ земли волокъ чотыры, зъ застенками, до нихъ належачими, и зо всѣмъ будованьемъ помененымъ такъ, яко зъ давна въ собѣ маютъ, на себе держати, пахати и ужывати, и звыклую повинность зъ тыхъ волокъ платъ чиншовый до двора Хвастовскаго, такъ, яко здавна передъ тымъ бывало, платити и полнити вѣчными часы: маючи вольность тымъ дворцомъ и грунтомъ, яко хотячи, шафовати и оборочати. А я Янъ Демидовичъ и малжонка моя помененая, одъ того часу, мы сами и дѣти наши, не маемъ и могчи не будемъ, такъ черезъ себе, яко черезъ повинныхъ нашихъ, ани черезъ людей обцыхъ, въ тую продажу нашу, въ наймнѣйшую речь вступоватися, и пану Коханскому и пани малжонцѣ его, имъ самымъ и дѣтемъ ихъ, и тому, кому бы онъ тотъ дворецъ за симъ же правомъ продажею пустилъ, въ держанію ихъ жадноя крывды, шкоды и переказы чинити не маемъ и могчи не будемъ, подъ зарукою и виною на его

самого п. Коханского, альбо и на того отъ него державчого стома копами грошей Литовскихъ, и подъ заплаценемъ шкодъ, на голое слово реченое, кромѣ доводу и присяги тѣлесной. А заплативши шкоды и наклады, предсе сесь нашъ листъ и продажа при моцы зуполной непорушне маетъ зостати. А еслибы хто кольвекъ зъ людей обцыхъ въ держаню того дворца и тыхъ волокъ помененыхъ, у во што и чимъ кольвекъ уступовалъ и шкоду, перекazу и затруднене чинилъ, альбо до ураду и права позывалъ; тогды мы за ознайменемъ листовнымъ, хотя и не урадовымъ, пана Коханского и малжонку его у права кождого, иле кроть того потреба будетъ, маемъ сами заступовати и своимъ грошомъ и накладомъ очищати, хотябы и предъ ихъ милостiю самыми паны нашими ихъ м. паны Ходкевичами, ничимъ не вымовляючися. А еслибыхмо заступовать и очищать не хотѣли, а пришолъ бы панъ Коханскiй до якой шкоды, тогды за позванемъ насъ до ураду и права, на якiй кольвекъ рокъ, маемо сами становитися и въ томъ всемъ усправедливитися. А хотя быхмо и сами не стали, тогды тотъ урадъ, углянувши въ сесь нашъ листъ, моцонъ будетъ заразъ, не одкладачи того на дальшiй часъ, вси шкоды и наклады и заруку сторонѣ укрывжоной— всказавши на маетности нашой лежачой, и рухомой, отправу слушную учинити. И на то дали есьмо пану Кондрату Коханскому и пани малжонцѣ его и дѣтямъ ихъ сесь нашъ листъ продажный зъ нашими печатми и зъ подписомъ руки власной мене, Яна Демидовича, а къ тому за устною и очевистою прозьбою нашою, будучи того добре свѣдомы, люди добрые, то есть вроженый панъ Григорiй Пугачевичъ, намѣсьникъ монастыря Супрасльского, а панъ Лавринъ Стефановичъ, земянинъ ихъ м. пановъ Ходкевичовъ, а панъ Иванъ Ивановичъ, крылошанинъ монастыря Супрасльского, печати свои приложили и руки свои подписали къ сему нашому листу. Писанъ у Хвастѣхъ, лѣта одъ Нароженя Сына Божого 1597, мѣсяца Септембра 12 дня.

R. 1597, m. Oktobra 8-go dnia, tęż wyż opisane cztery włoki gruntu y dziewiętnaście morgow, kniaż Masalski archymandryta S., za roskazem Chodkiewiczowskim, podał Kondratowi Daszycowi Kochanskiemu, boiarzynowi Chodkiewiczowskiemu, ktore podanie po Rusku pisane tak się w sobie ma:

Въ 1597 г., Октября 8, тѣже вышеописанныя четыре уволоки и девятнадцать морговъ земли князь Масальскiй, архим. С., по приказанiю Ходкевича, далъ Кондрату Дашицу Коханскому, боярину Ходкевича; это подаванiе, написанное по Русски, слѣдующаго содержанiя:

34.

Октября 8. Подавчiй листъ архим. Иларiона Масальскаго боярину Коханскому на 4 уволоки и 19 морговъ земли.

Я Иларiонъ Масальскiй, архимандрытъ С. ознаймую симъ моимъ листомъ, што за вѣдомостiю и листовнымъ писанемъ вельможного его м. п. Ходке-

вича, пана Виленского, завелъ и въ держаніе подалъ есьмы боярину ихъ м. пану Кондрату Дашицю Кохановскому волокъ чотыры земли невасѣяныхъ въ волости монастырской при фольварку Хвастовскомъ, въ селѣ Батечкахъ Олехновскихъ, которыя до сего часу, въ ласки и въ данипою ихъ м., держалъ панъ Янъ Демидовичъ, слуга ихъ м. пановъ Ходкевичовъ, во всѣмъ, яко се тые чотыры волоки земли въ трохъ полеткахъ и въ межахъ своихъ маютъ, въ будованемъ того дворца, и въ огорожою, и въ тыпами, и въ огороды овошчовыми, и во всѣмъ, яко се въ собѣ маетъ. А до того при селибѣ въ застѣнку, и сѣножати и троха поля пашни дворной, одъ дороги до рѣчки, морговъ пять, а въ застѣнку Гирейковскомъ морговъ тринадцать, въ прогонѣ сѣножатки моргъ одинъ. Всего морговъ девятнадцеть. И тые морги всѣ, водлугъ листу ихъ милости, и водлугъ листу пана Демидовича продажного, пану Кохановскому въ моцъ и въ держаніе во всѣмъ подалъ и завелъ, и на то далъ есьмы пану Кохановскому тотъ мой листъ въ печатію и въ подписомъ руки моея. Писанъ въ Хвастохъ, року 1597, мѣсяца Октобра 8 дня. Иларіонъ Масальскій, архимандритъ Супрасльскій рукою властною.

R. 1597, dnia 16 Oktobra. Za archymandryty kniazia Masalskiego cztery włoki gruntu y 19 morgow w Bacieczkach podane Kondratowi Kochanskiemu boiarzynowi approbuie Heronim Chodkiewicz, ktora approbacya tak się w sobie ma:

—Октября 16, при ар. кн. Масальскомъ, четыре уволоки земли и 19 морговъ въ Батечкахъ, данные Кондрату Кохановскому, боярину, подтверждаетъ Іеронимъ Ходкевичъ. Эта апробація слѣдующаго содержанія:

35.

— Октября 16. Дозволеніе Іеронима Ходкевича боянину Кохановскому купить монастырскую землю отъ Демидовича.

Іер. Ходкевичъ, утверждая продажу монастырской земли Кохановскому, полагаетъ условіе, чтобы онъ платилъ монастырю чиншу, по 4 гр. за уволоку.

Hieronim Chodkiewicz, pan Wilenski. Oznaymuię tym moim listem, iż ktore włoki miał z łaski naszey za listem naszym spolnym Jan Dziemidowicz, sługa nasz, we włości monastyra naszego Sup. w siele Bacieczkach, tedy iz tę włoki ten to Dziemidowicz sam dobrowolnie przedażnym obyczaiem puścił Boiarzynowi monastyrskiemu Kondratu Kochanskiemu, y ja też onego boiarzyna przy tych włokach zostawuię, takim iednak sposobem, że będzie z tych włok czynsz płacić do

Іеронимъ Ходкевичъ, каштелянъ Виленскій, объявляю симъ моимъ листомъ, что которыя уволоки имѣлъ, по милости нашей по нашему общему запису, Иванъ Демидовичъ, нашъ слуга, въ волости С. монастыря въ с. Батечкахъ, и эти уволоки тотъ Демидовичъ самъ, по доброй волѣ, продажнымъ порядкомъ уступилъ монастырскому боярину Кондрату Кохансокому, то и я оставляю того боярина при этихъ уволокахъ, съ тѣмъ однако условіемъ, что онъ долженъ будетъ платить

skarbu monastyrskiego powinien, z każdey włoki po cztyry groszy Litewskich. Natom jemu dał ten list moy, ręką własną podpisany, pod pieczęcią swą. Pisan w Turcu, 16 Oktobris, anno 1597. Ręką swą.

R. 1601, D. 4 Oktobra. Hypacyusz Pociey metropolita całey Rusi, bisbup Włodzimirski y Brzeski, zapozwał przed sąd swoy Hylaryona kniazia Masalskiego, archymandrytę Supraslskiego, o to podobno, że będąc zfomętowany od dyzunitow, niechciał bydź, in sancta unione zostaiącemu, pasterzowi swemu posłusznym, y przez niejakijs skrypt niegodziwy posłuszeństwo metropolicie wypowiedział, w ktorym pozwie po Rusku pisanym ta expresya. Jakie juditium za takowym pozwem staneło, na to zadnego niemasz dokumentu.

R. 1603, D. 4 Iula, Hieronim Chodkiewicz pan Wilenski, zjachawszy do Suprasla, podał ustawy niegodziwe ad observationem, za ar. Masalskiego. Ktore de verbo ad verbum po Rusku tak się w sobie maią:

въ монастырскую казну за эти уволоки чинша, съ каждой уволоки по четыре гроша Литовскихъ. На что я далъ ему сей мой листъ, подписанный моею рукою, подъ моею печатью. Писанъ въ Турцѣ, 16 Октября, 1597 г.

1601 г., Октября 4, Ип. Потѣй, м. всей Россіи, еп. Владимірскій и Брестскій, позвалъ къ себѣ на судъ Иларіона кн. Масальскаго, С. архимандрита, кажется за то, что онъ, настроенный неунитами, не хотѣлъ быть въ послушаніи у своего пастыря, пребывающаго въ св. уніи, и въ какомъ то недостойномъ писаніи отказался повиноваться митрополиту. Этотъ позывъ, писанный по Русски такъ выражается. Какой судъ послѣдовалъ послѣ такого позва, объ этомъ нѣтъ ниодного документа [1].

1603 г., Іюля 4, Іеронимъ Ходкевичъ, каштелянъ Виленскій, прибывъ въ Супрасль, далъ недостойныя правила къ исполненію, при арх. Масальскомъ, которыя слово въ слово по Русски выражены такъ:

36.

1603 г. Іюля 4. Правила, данныя монастырю Іеронимомъ Ходкевичемъ.

Іеронимъ Ходкевичъ, панъ Виленскій, староста Берестейскій, подавца и ктиторъ монастыра Супрасльского. Чиню вѣдомо тымъ листомъ моимъ, ижъ будучи я старшимъ ктиторомъ церкви Божія и всего монастыра Супрасльского, за частымъ ознаймованіемъ нѣкоторыхъ братій пререченого монастыра, же уставъ и правилъ славноя памяти продковъ моихъ монахи не постерегаючи, надъ поволаніе и постриженіе свое законное свыволне жили и мѣшкали, для того о томъ водлугъ поволности своея злые обычаи направилъ и постановеня давныя ослабѣлыя покрѣпилъ, пріѣхавши тутъ до монастыра нашого. 1) Напродъ, архимандрита, которого межи собою обрали монахи для ряду и направы обычаевъ добрыхъ, подалемъ. А потомъ за намовою и съ тымъ же архимандритомъ, и зъ зезволеніемъ иншой братіи церковной, прихиляючися до постановеня и

1) Въ Актахъ Западной Россіи въ т. IV., № 156, напечатано „выволанье на Ларыона Масальскаго,“ въ 1602 г., въ которомъ находятся всѣ выраженія изъ митрополичьяго позва, кромѣ словъ: zarzucaiąc onemu herezyą., przy mszach s. zakazał spominac.—

правъ продковъ моихъ, такую реформацыю и порядокъ на часы вѣчные учинилихмо. 2) Напродъ абы жадного священника и діакона, альбо на законъ монашескій въ иншомъ монастырѣ пострыжоного, который въ законъ монашескій хочетъ вступити тутошного монастыра, непріймовано, ажъ за вѣдомостію и позволеніемъ старшого ктитора, опрочъ тыхъ, которіе бы першій разъ пробу чинить хотѣли и посвященія еще жадного на собѣ не мѣли, такихъ архимандритъ за зезволеніемъ братіи на пробу только приняти може. 3) До того тежъ маетъ архимандритъ, и съ нимъ единъ альбо два братіи, вѣдомые господарства, часу жнива, до фольварку доѣжджать для списованя урожаю, также и по зобраню зъ поля пробы у гумнѣ чинитъ, жебы водлѣ того, яко се покаже на пробѣ, урядникъ личбу чинилъ; однакъ такіе выѣжджаня до фольварковъ не мають быти частые, и тамъ не маются долго бавити, але, водлугъ уставъ давныхъ, только дни два, альбо три, а къ тому маютъ въ росходы фольварковые угледать, абы збытнія и непотребныя челяди не было. 4) Ворота непотребные въ монастыру загубить, а которые зостануть, жебы зачинены были, такъ въ ночи, яко и во дни, въ которыхъ отдверного постановить и звонокъ до вратъ единыхъ приправить. 5) А бѣлыхъ головъ абы непущано до монастыра, а особъ иншихъ зъ вѣдомостію старшого. 6) Въ праздникъ жебы шинковъ и продаваня горѣлокъ, медовъ и пива въ монастыру не бывало. 7) А ижъ надъ давные уставы важилися братія церковные хлопята собѣ ховати, тогды, прихиляючися до уставы славныя памяти продковъ моихъ, за зезволеніемъ на то всея братіи, уставуемъ, абы хлопятъ жаденъ собѣ не ховалъ, опрочъ о. архимандрита, которому одного вольно держати, буде и двухъ подканархистовъ, а третяго хлопца съ тоежъ маетности монастырскоя, для науки абы былъ захованъ, а не большей. 8) А для потребы монастырскоя маетъ быти принаймнѣй чотыри кони, и возъ, и возница, и инша челядь для отправованя роботы домовыя, зоставуючи то до информацыи ревизорскія, которая маетъ быти дана при личбѣ скарбовъ и всѣхъ пѣнежныхъ приходовъ монастырскихъ. 9) Маетъ быти въ скарбѣ церковномъ зоховано, водлугъ ординаціи давной, такъ, жебы пѣнязи церковные и иншіе приходы въ скарбѣ, въ скрини, за ключами двома были— архимандритовымъ и урядниковымъ, печатью церковною маютъ быти запечатованы, а скарбецъ маетъ быть замкненный двома замками, зъ которыхъ одинъ маетъ быти у архимандрита, другій у урядника, такъ, жебы оттвореніи скарбцу единъ безъ другого не чинилъ, а урядникъ нема быть трудный въ томъ, гды потреба будетъ, оттворитъ до скарбу. 10) На слуханіе личбы урядника, которая маетъ быть предъ слугою моимъ, на то зесланымъ, и предъ архимандритомъ маетъ быти чинена, монахи зъ между себе четырохъ на то высадятъ, водлугъ уставы давныя, а по выслуханію личбы маютъ дать квитъ урядникови, подъ печатію церковною. Маетъ тежъ урядникъ по выбраню цыншовъ за разъ весь доходъ пѣненжный до скарбу монастырского отдати: также и всѣ потребы, такъ церковныя, яко и монашескія, пристойне за часу опатровати. Што все, яко и иныя повинности, ма быть чинено водлугъ канововъ, и постановенія описаного, што есть въ трапезѣ на таблицахъ. И на то тое постановеніе наше рукою нашою подписали и печатію запечатовали. Дѣялося въ манастырѣ Супрасльскомъ, року **1603**, мѣсяца Липца **4** дня.

R. 1607, D. 20 Augusta, Hilaryon kniaź Masalski archymandryta Supraslski pisał list do Pocieia metropolity, upraszaiąc aby za nim instancyował do krola o wakans iaki, ktory list po Rusku tak w sobie ma.

R. 1609, m. Awgusta 11-go dnia, z naprawy schismatykow Wilenskich, łotr ieden hayduk, chcąc zabić metropolite Pocieia, zdradziecką ciął szablą, chcąc szyie uciąć, ktore że się ułożył lewą reką, uciął mu teyże ręki dwa palce, y z pierscieniem, przeciął sutanne y koszule, a karku nieranił: w xiędze pod tytułem „Jednośc święta,“ w rozdziale 7, f. 46.

Comunitas lawry Supraslskiey, za archymandryty Ilariona Masalskiego.

1 P. Samuel,	7 Fr. Samson.
2 P. Lavrentius sch.	8 P. Pachomius,
3 Fr. Ambrosius,	9 Fr. Arsenius,
4 Fr. Calennicus,	10 Jonasz schymnik,
5 Fr. Arsenius,	11 Fr. Gerasimus,
6 Fr. Samuel,	12 Fr. Nicander.

Hilarion kniaź Masalski, archymandryta Supraslski, zmarł roku 1609; pochowany w Supraslu.

R. 1609, obrany na archymandryą Supraslską Gerasimus Welikonty, za m. Hypacyusza Pocieia.

R. 1610 Moskwa krolewica Władysława syna Zygmunta III, krola Polskiego, obrała za cara Moskiewskiego, a druga partya Moskwy obrała carem Bazylego Szuyskiego, Moskwicina. Zołkiewski hetman Polski, gdy Moskwę potężnie rozgromił, musiała polakom Szuyskich wydać y stolice poddała.

R. 1611 polacy Moskwy sześć tysięcy wycieli.

R. 1612 polacy z Moskwy ustąpili dla ich niezgody, a Moskwa obrała na

Въ 1607 г. Августа 20, Иларіонъ кн. Масальскій, ар. С., писалъ къ м. Потѣю, прося его ходатайства предъ королемъ о какой либо вакансіи [1].

Въ 1609 г. Августа 11, одинъ разбойникъ, гайдукъ, [2] настроенный Виленскими схизматиками, желая убить м. Потѣя. предательски ударилъ съ намѣреніемъ отрубить ему голову, но какъ митрополитъ закрылся лѣвою рукою, то онъ отрубилъ на этой рукѣ два пальца и съ перстнемъ, разрубилъ его рясу и рубаху, но шеи не ранилъ. Въ книгѣ: Св. унія, гл. 7, стр. 46.

Братія С. лавры, при архим. Ил. Масальскомъ:

1 О. Самуилъ,	7 Бр. Сампсонъ,
2 О. Лаврентій сх.	8 О. Пахомій,
3 Бр. Амвросій;	9 Б. Арсеній,
4 Бр. Каллинникъ,	10 Іона схим.,
5 Бр. Арсеній,	11 Бр. Герасимъ,
6 Бр. Самуилъ,	12 Бр. Никандръ,

Иларіонъ, кн. Масальсій, арх. С. скончался 1609 г.; погребенъ въ Супраслѣ.

1609 г. избранъ на С. архимандрію Герасимъ Великонтій, при м. Ипатіи Потѣѣ.

1610 г. Москва избрала царемъ королевича Владислава, сына польскаго короля Сигизмунда III; а другая партія Москвы избрала царемъ Василія Шуйскаго, Москвитина. Когда Жолкевскій, польскій гетманъ, сильно разгромилъ Москву, то она должна была выдать Шуйскихъ полякамъ и отдать столицу.

Въ 1611 г. поляки изрубили 6 т. Москвы.

Въ 1612 г. поляки, вслѣдствіе своихъ несогласій, оставили Москву, а Москва избрала на царство Михаила Ѳедо-

1) Это письмо напечатано въ VI т. Ар. Сборника, стр. 157 и 158, № 75.

2) Чтобы унизить извѣстнаго въ печальной исторіи съ Потѣемъ Виленскаго бурмистра Ивана Тупека, уніятъ прозываетъ его гайдукомъ.

carstwo Michała Fedorowicza, syna metropolity Rostockiego, a tam ustała nadzieia krolewicowi Władysławowi panowania, tudzież y jedności swiętey z kościołem Rzymskim.

R. 1613, D. 18 Iunia, Hypaciusz Pociey, gorący zelant unij swiętey, ten swiat pożegnał. Roku tegoż został metropolitą Iozeph Welamin Rutski, gorliwy unit, potomek onych woiewodow Smolenskich Welaminow, o ktorych w xiędze 25, rozdziale 2, Strijkowski; a od maiętności, za przeniesieniem do Litwy, nazwany Rutski.

R. 1614, D. 27 Ianuaria, Ianowa Piotrowa Sapieżyna aktykowała w ziemstwie powiatu Grodzienskiego dokumenta rożne Chodkiewiczowskie, gdzie wraz są aktykowane fundusze Supraslskie y inne potrzebne Suprasłowi dokumenta, z ktorych xiąg ziemskich Gerasimus Welikonty, archymandryta Supraslski, przez swego wikarego Nikodyma Mokosieia Szybinskiego, podobno w tym że roku, przedażne prawo Klewinowa excerptem wyiął.

R. 1618, w monastyrze Kijowskim Widubickim Grzegorz Hrekowicza, a bractwo Wilenskie imie mu daie Antoniego, kapłana pobożnego unita, namiestnika generalnego in spiritualibus, schizmatycy, za Ruckiego metropolity rządem tam będącego, w Dnieprze utopili. Tamże czterech zakonnikow unitow w takie więzienie wrzucili, iż w nim dożywotnich chorob nabyli. Kapłana y drugiego, w sprawach stawaiącego, niesprawiedliwie, niesłusznie y niezbożnie potępili y pozabijali. W Szarogrodzie archyprezbitera staruszka, unita, zabili. Wilenskie bunty schyzmatyckie ledwie ciężką karą usmierzone. X. Koiałowicz.

ровича, сына м. Ростовскаго. А такимъ образомъ исчезла надежда царствовать королевичу Владиславу, съ тѣмъ вмѣстѣ и надежда на св. унію съ римскимъ костеломъ.

1613 г., 18 Іюня Ипатій Потѣй, жаркій ревнитель св. уніи преставился. Въ томъ же году сталъ митрополитомъ Іосифъ Вельяминъ Рутскій, ревностный уніатъ,—потомокъ тѣхъ воеводъ Смоленскихъ Вельяминовыхъ, о которыхъ говоритъ Стрійковскій въ книгѣ [1]) 25, гл. 2, а по имѣнію, послѣ перехода въ Литву, прозванный Рутскимъ.

1614 г. Января 27, Ивановая, Петровая Сапѣжиная внесла въ актовыя книги Гродненскаго повѣтоваго земства разные документы Ходкевичей, гдѣ вмѣстѣ вписаны Супрасльскіе фундуши и другіе нужные для монастыря документы. Изъ этихъ книгъ С. архимандритъ Герасимъ Великонтій, кажется, въ этомъ году, чрезъ своего викарія Никодима Мокосѣя-Шибинскаго извлекъ продажную запись на Клевиново.

1618 г. въ Кіевскомъ Выдубицкомъ монастырѣ, Григорія, или какъ его именуетъ Виленское братство, Антонія Грековича, благочестиваго священника, уніята, генеральнаго намѣстника въ дѣлахъ духовныхъ, бывшаго здѣсь по распоряженію м. Рутскаго, схизматики утопили въ Днѣпрѣ. Здѣсь же четырехъ уніятскихъ монаховъ вбросили въ такое заключеніе, что они здѣсь нажили болѣзни на всю жизнь. Священника и другаго, бывшаго по дѣламъ, несправедливо, нечестиво и безбожно погубили и убили; въ Шаргородѣ убили уніятскаго протоіерея, старца. Виленскія волненія схизматиковъ съ трудомъ укрощены тяжкою казнію, о. Кояловичъ.

1) Въ своей Лѣтописи.

R. 1620 sromotnie Polskie woyska są porażone od Tatarow z Turkami złączonych.

R. 1621, d. 24 Septembra, Jan Karol Chodkiewicz, woiewoda Wilenski, hetman W. X. Lit. y koronny, na woyne z poganstwem tureckim y tatarskim wybrany, umarł w zamku Chocimskim. Urodził się z oyca kasztelana Wilenskiego, marszałka W. X. Lit., z dziadow, z pradziadow takich, z ktorych rzadki był, ktoryby albo buławy hetmanskiey nie nosił, albo krzesła senatorskiego nie zasiadał. Matka jego była Krystyna Zborowska, woiewody Krakowskiego cora. Miał od Boga urodę taką, jako miał mieć wielki hetman: twarz jego surowa na pierwszym weyrzeniu była, maiestatu pełna, prawie marsowa; czoła był wysokiego, nosa orlego, znak dostoienstwa hetmanskiego. Od tegoż Boga miał bogactwa wielkie, y z domu oyczystego, y z powinowacenia z domy wielkimi, wziowszy za małżonkę sobie pierwszą woiewodziankę Podolską Zophią Miesecką, wielkiego hetmana koronnego curkę, xiężnę na ten czas Słucką, a potem w powtorne małżenstwo woiewodziankę Wołynską, Alexandra xiążęcia na Ostrogu curkę. Obie te małżonki, y familią, y wychowaniem, y swiętobliwością, y obyczaiami pobożnemi przezacne były. Był ten pan pierwij podczaszym W. X. Lit., potym hetmanem polnym, kasztelanem Żmoydzkim, kommisarzem Inflantskim, nakoniec woiewodą Wilenskim został. Tenże bohatyr wielki zbudował wielkim kosztem w Kretyndze oycom bernardynom kościoł y klasztor, w Bychowie kanoniki regularne fundował, na Żmudzi oycow Jezuitow. Bychow szancem y baszty obwiodł barzo warownie. W Lachowicach zamek y gmachy y municye y ceykhauzy budował bogate. Po zwycięstwie pod Kircholmem, ciała kapitanow niemieckich pozbierawszy, uczy-

Въ 1620 г. польскія войска понесли постыдное пораженіе отъ татаръ въ союзѣ съ турками.

1621 г., Сентября 24, Иванъ Карлъ Ходкевичъ, воевода Виленскій, гетманъ польскій и в. к. Л., избранный на войну съ невѣрными турками и татарами, умеръ въ Хотинской крѣпости. Родился онъ отъ Виленскаго каштеляна, маршала в. к. Л., отъ такихъ дѣдовъ и прадѣдовъ, между которыми рѣдкій не носилъ гетманской булавы, или не имѣлъ сенаторскаго крѣсла; мать его была Христина Зборовская, дочь Краковскаго воеводы. Онъ получилъ отъ Бога такую породу, какая нужна была великому гетману: лице его съ перваго взгляда было суровое, полное величія, почти марсовское, съ челомъ высокимъ, носомъ орлинымъ—знакомъ гетманскаго достоинства. Отъ тогоже Бога онъ имѣлъ огромныя богатства, наслѣдственныя отъ отца, и полученныя отъ сватовства съ знаменитыми домами: онъ взялъ себѣ въ жены, въ первомъ бракѣ, дочь Подольскаго воеводы великаго коронпаго гетмана, Софію Мезецкую, въ то время княгиню Слуцкую, а послѣ во второмъ—дочь Волынскаго воеводы Александра, князя Острожскаго. Обѣ эти жоны были очень знамениты родомъ, воспитаніемъ и благочестивою жизнію. Этотъ панъ былъ сначала подчашимъ в. к. Л., потомъ гетманомъ польнымъ, каштеляномъ Жмудскимъ, коммиссаромъ Инфлянтскимъ, наконецъ сталъ Виленскимъ воеводой. Этотъ великій витязь съ большими издержками соорудилъ въ Кретингенѣ костелъ и монастырь о.о. бернардинамъ, въ Быховѣ далъ фундушъ каноникамъ регулярнымъ, въ Жмуди — о.о. Іезуитамъ. Быховъ онъ очень крѣпко окружилъ шанцами и стѣнами. Въ Ляховичахъ онъ построилъ замокъ, огромныя зданія, укрѣпленія и богатые цехавзы. Послѣ побѣды

nił im pogrzeb zacny, z wielką pompą, przy ktorym sam był. Patrzyła na to Ryga sama miasto wielkie; szło to w posłuch do cudzych narodow z wielkim ich podziwieniem. W Inflanciech woyny prowadził przez jeziora, błoty, lasy y barzo trudne mieysca, wiele tam zamkow pobrał. Wolmaru bez szkody swoich dostał. Parnamską bramę petardą otworzył. Rygi, Dynamentu, Derptu, Białokamienia małą garścią ludzi, wielką mądrością hetmanską często bronił. Okręty szwedzkie na morzu palił. Sudermana woysko wielkie z Szwedow, z Francuzow, z Niemcow y z Niderlandow pogromił, bo za jednę godzinę od małey kupy hetmanskiey legło ich na placu tysięcy dziewięć. Była jego expedycya y pod stolicę Moskiewską z jego m. krolewiczem polskim Władysławem, o ktorey wiele zaydrość mowiła, ale za niego niech odpowiada xięstwo Siewierskie, ktorego sześćdziesiąt mil na dłuż, a trzydzieście na szerz, y niech swiadczy co drugą razą pod stolicą Moskiewską sprawił.

подъ Кирхгольмомъ, собравъ трупы нѣмецкихъ командировъ, онъ сдѣлалъ имъ знаменитыя похороны, — съ великою пышностію, и самъ былъ на нихъ. Смотрѣла на это Рига—великій городъ; слухъ о томъ прошелъ къ иноплеменникамъ, и весьма ихъ это удивило. Въ Инфлянтахъ онъ велъ войны между озерами въ болотахъ, лѣсахъ и очень затруднительныхъ мѣстахъ; много здѣсь побралъ онъ замковъ. Взялъ Вольмаръ, безъ вреда своимъ (войскамъ). Ворота Пернавы отворилъ петардомъ. Съ малою горстію людей, виликою гетманскою мудростію онъ часто защищалъ Ригу, Дина миндъ, Дерптъ, Бѣлый камень. Жегъ на морѣ Шведскіе карабли. Разбилъ большое войско Зюдермана, состоявшее изъ Шведовъ, Французовъ, Нѣмцевъ и Голландцевъ, ибо въ одинъ часъ легло ихъ на полѣ девять тысячъ отъ небольшаго гетманскаго отряда. Онъ дѣлалъ экспедицію и подъ столицу Московскую съ его м. польскимъ королевичемъ Владиславомъ, о которой завистники многое говорили; но за него пусть дастъ отвѣтъ Сѣверское княжество, 60 миль длиною и 30 шириною, и пусть свидѣтельствуетъ то, что въ другой разъ онъ сдѣлалъ подъ Московскою столицею.

Zwycięztwo nad turkami pod Chocimem.

Jeszcże przypatrzmy się y Chocimskiey woynie, ktorą pewnie osądzimy za pierwszą, nową y niesłychaną, jakiey przodkowie nasi niewidywali y iakiey kroniki polskie niepisali. Bo gdy zwycięzstwem nad naszemi, w roku przeszłym 1620 otrzymanym, Osman, car Turecki, został podniesionym w pyche y nadętość, zebrał woyska z Ewropy, Azyi y Afryki, samey jazdy trzykroć sto tysięcy, janczorow dwanaście tysięcy, Tatarow bez liczby, y szedł podbijać z wielką chardo-

Побѣда надъ Турками подъ Хотимомъ.

Вглядимся еще въ Хотимскую войну, которую, по всей вѣроятности, сочтемъ первою, новою и неслыханною, какой предки наши никогда невидывали и какой Польскія лѣтописи никогда не описывали. Ибо Османъ, царь Турецкій, возгордившись и надмеваясь побѣдою надъ нашими войсками въ прошломъ 1620-мъ г., собралъ войска съ Европы, Азіи и Африки,—самой конницы 300,000 человѣкъ, янычаръ 12,000, татаръ безъ числа, и отправился съ

ścią, nietylko Polskę ale y całe chrześcijaństwo. Tam widzieć było tego bucznego Ozmana, a on konie swe nad Ewfratem y Nylusem rzekami wychowane, poi w Dniestrowey wodzie. Tam widzieć było Dziambergęia, chana tatarskiego, a ten wszystkie swoie tatary wygnał z Krymu, y stanął nad Chocimem, y gotow na każdą godzinę w obozy polskie wpadać na roskazanie sułtana tureckiego. Tam y Kantymir przybył z pięcią tysięcy komunika, a on się lasami pod oboz nasz przekradywał, aby go iako ubiegł, y tuż pod bramę Lubomirską przypadł, y fortele swoie stracił. Zdziwiły się nawet rzeki nasze, Dniestr, Pruth, y od tych niedaleki Dunay, gdy tak wielka moc koni, bawołow, mułow, wielblądow, osłow przyszła nad ich brzegi. Gory Chocimskie zdumiały się barzo, gdy po grzbietach swych tak wiele gości, nigdy przed tym niewidanych, deptać poczęło. Zadrżały pod tak wielom dział burzących, ktore kule barzo wielkie (iako głowa były drugie) z siebie wyrzucały. A tę poczworną słonie co tu miały czynić nad Dniestrem? sułtanowi k woli przyszły te bestye, aby pompie jego dogode uczyniły, bębny jego y namioty nosiły. Nasze też konie widokiem swym nastraszyły. Więc Antyoch krol grecki, krwią morwy (?) iagody zaiuszał elefanty swe przeciwko żydom, a pan Osman krwią kozacką y siebie y słonie swoie przeciwko polakom zaprawiał, aby sroższe były, co daley to więcey. A to co za snieg nowy w tę gorące dni przykrył gory Chocimskie? Z podiazdu moich halierow widzę namioty tureckie nad snieg bielsze (mowi wodz wielki zwycięzkich woysk polskich sw. pamięci Chodkiewicz), ktore na troygu gor stanęły, rozbite tak prędko, iakoby nie namiotami, ale sniegem były przykryte. Ci obozy zataczaią, a drugie z wielkimi ufcami następuią, gęste chorągwie, na po-

большою самоувѣренностію завоевывать не только Польшу, но и все христіанство. Тамъ можно было видѣть этого кичливаго Османа, который своихъ лошадей, вскормленныхъ надъ р. Евфратомъ и Ниломъ, поилъ водою Днѣстра. Тамъ можно было видѣть Джанибёрга, хана Татарскаго, который погналъ изъ Крыма всѣхъ своихъ Татаръ, остановился подъ Хотимомъ и готовъ былъ во всякое время дѣлать нападенія на Польскіе обозы, по приказанію Турецкаго султана. Сюда прибылъ и Кантеміръ съ пятью тысячами ополченія, который чрезъ лѣса подкрадывался къ нашему обозу, съ цѣлію овладѣть имъ, и уже дорвался до Любомірскхъ воротъ, но потерялъ свои заряды. Удивлялись и рѣки наши Днѣстръ, Прутъ и сосѣдній съ ними Дунай, когда на берега ихъ пришло такое множество лошадей, буйволовъ, лошаковъ, верблюдовъ и ословъ. Очень удивились и горы Хотимскія, когда такъ много гостей прошло по ихъ хребтамъ, никогда предъ тѣмъ невиданныхъ, задрожали онѣ отъ столь громадныхъ орудій, которыя бросали огромныя ядра, (нѣкоторыя изъ нихъ были величиною въ человѣческую голову). А зачѣмъ понадобились эти безобразные слоны надъ Днѣстромъ? Эти животныя явились сюда по волѣ султана, чтобы угодить его великолѣпію; они носили его бубны и знамена, и своимъ появленіемъ напугали нашихъ лошадей. И вотъ, Антіохъ царь Греческій (?) кровавымъ сокомъ ягодъ приводилъ въ ярость своихъ слоновъ противъ евреевъ, а Османъ кровью казаковъ натравлялъ и себя и своихъ слоновъ противъ поляковъ, для того, чтобы къ нимъ они все болѣе и болѣе были жестоки. А какой это небывалый снѣгъ въ эти жаркіе дни покрылъ Хотимскія горы? когда появились мои галеры, то ту-

zor straszne, smiało się biorą pod szańce. Batalia pewna.

Co na ten czas Chodkiewicz nasz? czy przeląkł się tak wielkiey ćmy, ktora z Azyey, z Afryki y z Ewropy wypadała? bynamniey, ale uszykowawszy woysko swoie, według zwyczaiu hetmanow dawnych, taką przemowę do rycerstwa uczynił: „Pole tó, na ktorym oboie woyska staneły, nie tak słow moich, iako rąk waszych potrzebuie, cne rycęrstwo; mnie też przyrodzenie nie do krasomowstwa sposobiło, więc y lata moie, w tey kurzawie obozowey strawione, nie miały czasu zdobywać się na kwiaty owe oratorskie; czas ten też nie potému, abym długą iaką przemowę do was czynił. Potrzeba w oczach oto zaraz będzie, na ktorą dla rzeczypospolitey y naymilszey oyczyzny naszey zdrowia krew waszą na szańc ochotnie niesiecie. Bogu memu dziękuie, że mię z rozmaitych niebezpieczeństw woiennych wyrywał, y w tym słabym y chorym zdrowiu do tego czasu chował, abym lubo to żyw, j. k. m. y zacney tey rzeczypospolitey mogł usłużyć, lubo umarły, mogł się zemścić krwi niewinney chrześcian pobożnych y braci moiey, od ręki pogańskiey wylaney tu na tym mieysцu nieprzyiacielskim. Mam wielką nadzieię naprzod w sprawiedliwey przyczynie do woyny tey, ktora zawsze taką iest przeciwko pogaństwu, mamy y w cnocie każdego z was y w prawicy mężney, na ktorey zdrowie oyczyzny iest położone. Ani was maią straszyć te namioty, ktore turczyn na pompę swą y na marne straszy dla oczu waszych rozbił. Namioty są, ale ludzi w nich niemasz. Wielbłądowie ci y słoniowie w bitwie nic nie są; tłomoki noszą y ciężary na sobie, pod ktorymi pierwij padną, a niż was strachu jakiego nabawią. Ta kupa z Azyey zapędzona, tylo kupa y strach ladaiaki; niewieściuchowie własni, deliciami, ros-

рецкіе палатки показались даже бѣлѣе снѣга (говоритъ великій вождь побѣдоносныхъ польскихъ войскъ, блаженной памяти Ходкевичъ), которыя раскинуты были на трехъ высотахъ горъ такъ быстро, какъ будтобы эти высоты не палатками, а снѣгомъ были покрыты.

Одни окружаютъ себя обозами, а другіе съ густыми колоннами наступаютъ; густыя колонны, на видъ страшныя, смѣло подступаютъ къ шанцамъ; сраженіе неизбѣжно.

Что же дѣлалъ въ это время нашъ Ходкевичъ? Испугался ли онъ этой столь великой тьмы, которая выступила съ Азіи, Африки и Европы?—Нисколько,—онъ привелъ свои войска въ боевой порядокъ и, по обычаю прежнихъ гетмановъ, произнесъ къ рыцарству слѣдующую рѣчь: «Поле, на которомъ расположились оба войска, требуетъ не столько моихъ словъ, сколько рукъ вашихъ, благодное рыцарство! Притомъ же я и отъ рожденія не способенъ къ краснорѣчію, къ тому еще и въ лѣта мои, проведенныя въ лагерномъ дыму, я не имѣлъ времени запасаться блестками краснорѣчія; даже самое настоящее время нетерпитъ того, чтобы я говорилъ къ вамъ какую нибудь продолжительную рѣчь; нужда изъ за которой вы охотно несете кровь свою на шанцы за цѣлость «Рѣчи Постолитой» наймилѣйшаго отечества нашего, сразу можетъ быть выставлена на видъ. Благодарю Бога моего за то, что Онъ избавилъ меня отъ всѣхъ различныхъ опасностей на войнѣ и, не смотря на мое слабое и плохое здоровье, до сего времени сохранилъ меня живымъ, чтобы, будули я живъ или мертвъ, я могъ оказать услугу этой благородной «Рѣчи Посполитой,» и королю его м. или отомстить за невинную кровь христіанъ моихъ братьевъ, отъ варварскихъ рукъ пролитую здѣсь на этомъ непрі-

koszami, szatami jedwabnymi popsowani. Skoro ich uszy trąba polska obeydzie, a szelest zbroy waszych na nie padnie, pierzchną pewnie, ani uczynią tak, iako potrzeba z Sarmatami, prawdziwemi synami Marsa samego. Przodkowie waszy od zachodu słonca nad Albim rzeką, od wschòdu na Dnieprze żelazne kolumny stawiali, znaki wielkiego y wiecznego panstwa swego po wszystkie wieki. Jako traba da znać, ochotnie do nieprzyiaciela, panowie polacy. y litewscy, pomnąc na sławę oyczystą. Jestechmy w ziemi nieprzyiacielskiey otoczeni bystrą rzeką, turkow y tatarow wielkie ufce około staneły; uciekać trudno, by niewiem iakiemu zaiącowi. Ma tu mąż dobry plac wielki, y okazyą do nabycia wielkiey y pamiętney sławy; ma y boiazliwy (iakich nietuszę, aby co było) pogodę otrząsnąć z strachow serce, a musz w cnotę przemienić. Smiałemu niechay rosnie serce z miłości do Boga y oyczyzny. Ty! o Naywyższa Sprawiedliwosci y Potęgo, ktora krolom berła daiesz, y wszystkim bojownikom ziemskim zwycięztwo! powstań, o Boże, przeciwko wierutnym nieprzyiaciołom imienia Twego Swiętego, pohamuy pomstę na grzechy nasze, a niezmierzoney potęgi twoiey palcem pogrom te poganskie kupy, y okrutne te zbrodnie bisurmanskie w niwecz obroć.“

Ta mowa hetmana wielkiego wielkie rzeczy zrobiła,—z boiazliwych mężne, z barankow lwy poczyniła, ktorzy tureckie one bohatery wielkie, tłuste, brodate janczary, jako niedzwiedzie niejakie, zaganiały do taborow ich że własnych. Plony wielkie y bogate bestyom tym odeymowali, samych zabijali, wszystkich strachiem y boiaznią napełnili wielką.

Będąc już chorym barzo, zwołał był powtornie do namiotu swego wszystkiego rycerstwa, y nad spodziewanie wszystkich taką do nich przemowę uczynił, na

ятельскомъ мѣстѣ. Прежде всего я вполнѣ увѣренъ, что причина къ этой войнѣ основательна и что она всегда такова противъ нехристіанъ; я увѣренъ также и въ храбрости каждаго изъ васъ и въ мужественной рукѣ, отъ которой зависитъ спасеніе отечества. Васъ не устрашатъ палатки, которыя турокъ для показанія своего величія и для пустаго страха для глазъ вашихъ, разбилъ; палатки есть, но людей въ нихъ нѣтъ; верблюды и слоны на войнѣ ничего не значатъ, они носятъ на себѣ, мѣшки и тяжести и прежде они упадутъ подъ ними чѣмъ васъ сколько нибудь устрашатъ. Эта толпа, пригнанная изъ Азіи, только толпа; опасность отъ ней не велика. Эти женоподобные люди, увеселеніями, роскошью и шелковыми одеждами избалованные, какъ только услышатъ польскіе трубы и звукъ вашихъ орудій, вѣрно попятятся и не рѣшатся поступить такъ, какъ бы съ Сарматами, истинными сынами Марса. Предки ваши отъ запада, надъ рѣкою Альбимомъ (Эльбою?), до востока на Днѣстрѣ ставили желѣзныя колонны, знаки великаго и вѣчнаго господства своего во всѣ вѣки. Когда труба дастъ сигналъ, то дружно гг. Поляки и Литовцы нападайте на непріятеля, помня что все это для славы отечества. Мы находимся въ непріятельской землѣ, окружены быстрою рѣкою; Турки и Татары большими массами окружили насъ со всѣхъ сторонъ; бѣжать такъ трудно, что едва ли можетъ убѣжать любой заяцъ. Здѣсь храбрый мужъ имѣетъ большое поприще и случай пріобрѣсть великую и достопамятную славу, и трусливый, не надѣюсь, чтобы была ихъ хоть малость, пусть удалитъ страхъ отъ своего сердца и замѣнитъ принужденіе храбростію. Пусть возвышается сердце храбраго любовью къ Богу и отечеству.»

łożu się o wezgłowie wsparszy: „Ze uporczywie woynę tę prowadzić chce Osman, wszyscy na oko widzicie, iako odpadamy od koni, dla niedostatku strawy, iako nam wiele ludzi ubywa przez choroby ustawiczne, ktore się w woysku zagęściły, y to nie tayno każdemu z was. Nędze co dzień, to więcey przybywa, a żołd zatrzymany. Pan Bog wie, kiedy płacony będzie. Posiłkow naszych darmo oczekiwamy, ponieważ o krolu j. m. y o pospolitym ruszeniu powiatow, ieszcze żadney wiadomości nie mamy. Porwać się na nieprzyiaciela, z tak umnieyszonym woyskiem, y nadtyranem, niebezpieczno, zwłaszcza gdy nam na koniach zchodzi. Czekać następu tureckiego tak często na szance, nie iest bezpieczna, prochu nam niestaie do dział. Terazby nam pomyślić, y rad będę słyszał sentencye wasze, z strony odwrotu. Piastuiem y na rękach naszych zdrowie y dostoienstwo Władysława krolewicza j. m.; to aby w cale zachowane bydź mogło, moie zdanie iest, abychmy taborem raczey, a nie rozsypką ztąd ustępowali“.

Ledwie to wyrzekł, umilkł, y oczyma po wszystkich rzucał, w każdym serca upatruiąc z powierzchnych postępkow. Znać było lwa y w tey ceremoniey iego: ustęp mowny czynił, ale iako lew sladu uciekania żadnego niezostawuiąc, aby wybaczył serca y animusze rycerskie w tey trwodze. Jakoż wybaczył barzo dobrze, bo żołnierz wszystek zdumiawszy na mowę iego taką, ktora nigdy od Chodkiewicza słyszaną nie była przedtym, okrzyk iednostayny uczynił: „Garła nasze wolimy tu za oyczyznę położyć, aniż z taką hańbą ztąd uchodzić; każ nam w ognie, każ na pewną smierć, tam raczey poydziemy ochotnie, poznasz, że nam uczciwe miłe więcey, niż zdrowie, a w tym placu, gdzie znać człowieka rycerskiego, na co się przysięgą Bogu obowiązuiemy“. Takiż okrzyk y przysię-

«Ты, Высочайшая Правда Всемогущаго, Которая царямъ даруешь державу и всѣмъ земнымъ воинамъ побѣды! Возстань, о Боже, противъ коварныхъ враговъ Твоего Святаго Имени; удержи Свое мщеніе за грѣхи наши, перстомъ безмѣрной Твоей силы разгроми эти нехристіанскія тьмы и бусурманское огромное сборище нивочто вмѣни!»....

Эта рѣчь великаго гетмана произвела большое вліяніе; трусовъ она сдѣлала храбрыми,—овецъ львами. Турецкихъ знаменитыхъ и славныхъ богатырей, жирныхъ и бородатыхъ янычаръ, какъ какихъ нибудь медвѣдей, поляки загоняли въ ихъ же собственный лагеръ, забирали у этихъ негодяевъ много богатой добычи; ихъ самихъ убивали, а всѣхъ прочихъ, оставшихся живыми, привели въ великій трепетъ и ужасъ. Будучи уже опасно больнымъ, онъ вторично созвалъ было все свое рицарство въ свою палатку и неожиданно для всѣхъ сказалъ къ нимъ слѣдующую рѣчь, опершись на возглавіе своего ложа: «Такъ какъ Османъ упорно хочетъ вести эту войну, то вы наглядно видите—какъ отъ недостатка корму мы лишаемся лошадей, какъ теряемъ много людей отъ постоянныхъ болѣзней, которыя умножились въ войскѣ, и это не тайно всякому изъ васъ. Каждый день все болѣе и болѣе прибавляется нуждъ, а жалованье задержано и, Богъ знаетъ, когда будетъ уплачего; новыхъ вспоможеній мы напрасно ожидаемъ, ибо и о королѣ его м. и о посполитомъ движеніи повѣтовъ еще не имѣемъ никакого извѣстія. Ударить на непріятеля съ такимъ уменьшившимся и усталымъ войскомъ не надежно, тѣмъ болѣе, что у насъ чувствуется недостатокъ въ лошадяхъ. Ожидать постоянныхъ наступленій турецкаго войска на наши окопы тоже ненадежно, потому что у насъ

gę Saydaczny z swoimi rotmistrzami kozackiemi uczynił y pędzią z obozu nieodstępować, ażby woyna lubo smiercią, lubo zwycięztwem dokonczona była.

Rad temu okrzykowi był wielki hetman nasz, y krotką radę z pany komisarzami uczyniwszy, znowu do woyska mowić począł w te słowa:,,Jednostayne te głosy wasze, na obronę oyczyzny naymilszey podniesione, piersi niezwyciężone cnych rycerzow, rad widzę, rad słyszę: widzi Bog, ktory wszystko widzi, iako mię chęci wasze y gorące oswiadczenia w tey chorobie podzwignęły. Znowu siły biorę, znowu żyię, gdy się odmładza kwiat rzeczypospolitey moiey w starodawney chwale przodkow naszych. Boże! zdarz wszytko dobre, żołnierzu moy polski y litewski: pierwey mię duch moy w tych bolach utrapiony odbieży, aniż ia odbieżę zamysłow twoich. Pana Boga wziowszy na pomoc, o Ktorego swięte y wszelkim mocarstwom straszne imie czynimy, za powodnym szczęsciem, a cnotą waszą, rad barzo poydę przed wami, by y konaiąc, tam, kędy mię oyczyzny moiey potrzeba zażenie. Ażebyście nie rozumieli, żem ia, abo że pp. kommiszarze niewdzięcznymi są posług waszych, acz potomny wiek każdemu z was ozdobę swą odda, aż niebo żołd nagotuie, pewnie rzeczpospolita nasza (zachowa li mię Bog przy zdrowiu po tey woynie) na zasługi wasze pomnieć będzie, y łaska krola j. m. pana naszego każdemu z was przystoynie kontentacye obmysli. Y my, lubo prawem obwiązani, wzgląd maiąc na całość oyczyzny, bierzemy to na się, aby wam trzy czwierci płacone były, iako kto pod chorągiew przyszedł, na co wiarę naszę obowiązuiemy, obiecuiąc wam pewną zapłatę y nagrodę.

Poty wielki hetman, iako lew odstępuiący a slad swoy pokrywaiący; owszem ledwie co poczoł, zaraz się nazad wracaiący na zgubę mysliwcow przeklętych.

не достаетъ пороху для орудій. Теперь бы намъ подумать, и я радъ выслушать ваше мнѣніе, касательно отступленія. Руками своими мы охраняемъ здоровье и достоинство его м. Владислава королевича, чтобы невредимымъ соблюсти его, мое мнѣніе таково, чтобы мы отступали всѣ вмѣстѣ, а не въ разсыпную.»

Какъ только онъ сказалъ это, — умолкъ и на всѣхъ обращалъ свои взоры и по наружнымъ признакамъ угадывалъ внутреннія движенія каждаго. И въ этой церемоніи можно было признать его львомъ: онъ говорилъ рѣчь, но какъ левъ, онъ не оставилъ никакой возможности для отступленія, чтобы въ этой тревогѣ разглядѣть сердца и состояніе духа рыцарей. И онъ, дѣйствительно, очень хорошо испыталъ ихъ: всѣ воины, удивленные такою рѣчью, которой никогда прежде не слыхали отъ Ходкевича, сдѣлали одно восклицаніе: «головы наши хотимъ положить за отечество, а не будемъ бѣжать отсюда съ такимъ униженіемъ; повели намъ идти въ огонь, повели — на вѣрную смерть, мы охотно пойдемъ туда, и ты узнаешь, что для насъ честь милѣе здоровья и въ такомъ случаѣ, на этомъ полѣ, гдѣ можно узнать рыцаря, мы на все дадимъ Богу клятву.» Такія же восклицанія и присягу сдѣлалъ и Сагайдачный съ своими казацкими ротмистрами и рѣшилъ шагу не отступать изъ лагеря, пока война не кончится либо смертью всѣхъ, либо побѣдою.

Великій гетманъ нашъ пришелъ въ восторгъ отъ этихъ словъ и, коротко переговоривши съ гг. коммиссарами, снова началъ говорить къ войску слѣдующія слова: «Отрадно мнѣ слышать эти одинаковые голоса, направленные на защиту дражайшаго отечества, и видѣть непоколебимыя груди благородныхъ рыца-

Koło zaraz rycerskie tuż pod namiotem hetmanskim staneło y podniosło swięte braterstwo, aby żaden żadnego nie odstępował, żaden nie uciekał, ktoby takim był, aby na szablach był rozniesiony. Tu lepiey umrzeć, tu czekać ostatnich kresow raczey, aniż uchodzić z tąd, aniż chorągwi odbiegać, aniż taborem wędrować. Kozakow Zaporowskich ta mowa hetmanska barzo przeieła; przyszłey nocy zaraz wpadło ich ośm tysięcy do obozu tureckiego na stanowisko Karakasza baszy Budzinskiego. Ciemna noc wzbyt była, ale mołoycom widna; padli na oboz poblizszy, w ktorym turki pokłowszy, koni, wielbłądow, ktore przyszły niedawno były z Karakaszą baszą, nabrali moc wielką, do tego chorągiew czerwoną przeswietną, y rysztunki iego inne bogate wynieśli, y z tym wszystkim cało do taboru swego przyszli. Niemyślili ci taborem uchodzić, ktorzy tak fortelnie y smiało na tureckie namioty następowali.

Gdy się potym batalia formalna zaczęła, sam hetman ten sławny y wielki narażał się na działa tureckie, ktore za kilka godzin kilkanaście set kul wyrzucały, sam z chorągwią swoią na czoło prawie szyku tureckiego poskoczył y onę nadętość poganską uskromił. Sromotnie woysko tureckie wielkie, od kilku rot naszych wsparte, uciekało, chorągwi y szykow swych zapomniawszy, biegli iako niewdzięczni posłowie do swego Ozmana, opowiadaiąc przed nim haniebną klęskę swoią y wrożkę straszną zguby panstwa Ottomanskiego. Co nayprzadnieyszy żołnierz turecki na ten czas poległ, y trupem swym okrył pola Chocimskie; zbierano ich potym w nocy z pochodniami y tam y sam, ciał zwłaszcza tych przednieyszych szukaiąc na poboiowisku, y do obozu zawożono. Szalał niemal Ozman z gniewu po porażce tak wielkiey swoich, a Chodkiewicz skoro się dowiedział

рей! Видитъ Богъ, Который все видитъ, какое дѣйствіе произвели на меня въ этой болѣзни ваши желанія и горячее сочувствіе. Я снова чувствую силу, снова оживаю, когда воскресаетъ цвѣтъ моей «Рѣчи Посполитой» въ прежней славѣ нашихъ предковъ. И такъ Боже! благоспоспѣшествуй намъ! О воины мои Польскіе и Литовскіе! прежде духъ мой, измученный болѣзнями, выйдетъ изъ меня, чѣмъ я не исполню вашего желанія. Взявши на помощь Господа Бога, Котораго Святымъ Именемъ страшнымъ всѣмъ державамъ, мы все предпринимаемъ, я, надѣясь на вашу храбрость и счастіе, съ радостію пойду предъ вами, даже и умирая, туда, куда погонитъ меня нужда отечества моего. А чтобы вы не думали, что я, или гг. коммиссары неблагодарны за ваши услуги,—хотя потомки ваши посхвалятъ васъ, а Небо воздастъ вамъ награду, и наша Рѣчь Посполитая (если только сохранитъ меня Богъ невредимымъ въ этой войнѣ) о заслугахъ вашихъ будетъ помнить, а всемилостивѣйшій король его м., государь нашъ каждому изъ васъ приготовитъ соотвѣтственное удовлетвореніе. И хотя мы по долгу обязаны въ виду цѣлости отечества, но беремъ на себя то, чтобы вамъ было уплочено три четверти того содержанія, съ какимъ кто пошелъ подъ знамя, въ чемъ вѣрою своею клянемся, обѣщая дать вамъ вѣрную плату и награду.» Доселѣ говорилъ великій гетманъ; онъ какъ левъ дѣлалъ отступленіе, а слѣдъ свой скрывалъ; мало того, едва только онъ начинаетъ отступать, какъ сейчасъ же и назадъ обращается, на погибель проклятыхъ ловцевъ. Немедленно рыцарское коло стало подъ гетманскою палаткою и вступило въ св. побратимство (братскій договоръ), что одинъ другаго не долженъ оставлять, и никто не долженъ убѣгать съ поля

o szalonym gniewie Ozmana okrutnego y o•mowach jego głupich przeciwko Bogu y dobrym obyczaiom, mowił po Rusku te słowa: „Сердита собака волкомъ страва.“ Jakoż wrożka to była na tyrana, ktory w puł roku po woynie, okrutnie od swoich, iako sobaka od wilkow, iest udawiony. Potym nad wieczor Zaporowscy kozacy wpadli do obozow tureckich, działa rąbali, turkow do Dniestru tłumy naganiali, wszystek oboz poganski trwogą nakarmili, wszystkie tureckie ordynki pomieszali; sam Ozman, ktory iako Antyoch bezecny, rozumiał że niebem władał, gorom y morzom roskazował, ktory mniemał, że się mu nikt nieoprze, w ten czas doznał strachem zdięty, że niemasz w tym swiecie nic tak potężnego, coby niebezpieczenstwa nie mogło ucierpieć od słabiuchney iakiey kreatury. Uderzył tedy w płacz y lamenty Ozman, iako niewieścisko iaka, od tey wrzawy y strachu. Taka pospolicie hardość bywa: gniewa się y płacze.

W obozie łotr ieden na ubogie Chocimiany dekret, iakoby od hetmana ferowany, przyniosł, aby iako zdraycy byli zabijani y w Dniestr rzucani. Przeprawowała się na ten czas piechota authoramentow cudzoziemskich, rozumiała, że prawda, y zabijano ubogie one ludzie pod tym mandatem: „hetman roskazuie wszystkich wiciąć.“ Nierychło to przyszło do uszu hetmanskich, kazał szukać tego zbrodnia, y zaraz na tymże mieyscu obiesić go roskazał.

A po tak wielkim zwycięstwie choruiąc ciężko ten lew niezwyciężony, od śmierci nieużytey tamże w obozie zwyciężonym będąc, poległ; przeniesione ciało do Ostrogu y pochowane.

* Po smierci hetmana, tyran okrutny przymierza od polakow szukał; czynił targ o to wezer Azames przez hospodary Wołoskie imieniem pana swego, ale z tą kondycyą, aby Polacy daninę iaką postą-

битвы; а кто сдѣлалъ бы это, такого разрубить саблями. Тутъ лучше умереть, тутъ лучше ожидать послѣдняго конца, чѣмъ убѣгать отселѣ, чѣмъ уходить отъ полковъ и блуждать цѣлыми толпами. Рѣчь гетмана произвела большое дѣйствiе на Запорожскихъ казаковъ: съ наступленiемъ ночи они въ количествѣ осьми тысячъ человѣкъ напали на турецкiй обозъ, именно на станъ Каракаша, паши Будинскаго. Темна была ночь, но для молодцовъ она была свѣтла; напали они на ближайшiй обозъ, покололи турокъ, забрали большое количество лошадей, верблюдовъ, которые недавно прибыли съ Каракашемъ пашою, къ тому еще взяли красную великолѣпную хоругвь, забрали и все богатое оружiе, и со всѣмъ этимъ невредимо пришли къ своему лагерю. Тѣ, которые такъ смѣло и храбро напали на турецкiе обозы, не думали таборомъ уходить!.....

Потомъ, когда началось формальное сраженiе, самъ гетманъ великiй и славный, подвергался опасности отъ орудiй турецкихъ, изъ которыхъ въ нѣсколько часовъ вылетало нѣсколько сотъ ядеръ. Самъ (гетманъ) съ своею хоругвiю (полкомъ) ударилъ почти въ центръ турецкаго строя и укротилъ варварскую надменность. Многочисленное турецкое войско, постыдно побѣжденное нѣсколькими ротами нашихъ, обратилось въ бѣгство, забывъ и о своихъ знаменахъ и своемъ строѣ; какъ неблагодарные послы, бѣжали къ своему Осману и разсказали ему о своемъ позорномъ пораженiи — страшномъ предвѣстникѣ гибели царства Оттоманскаго. Сколько въ это время легло лучшихъ турецкихъ воиновъ, своими трупами покрывшихъ поля Хотимскiя! — Потомъ ночью собирали и тамъ и сямъ, съ фонарями ища на полѣ сраженiя, мер-

pili. Skoro mu się nieudały owe iego targi, sam do siebie panow kommisarzow zaprosiwszy, z nimi mowić począł: „Osman pan moy z mieszka w obozie aż do s. Dymitra, to iest do srzodku Listopada, a w Wołoskiey ziemi zimować będzie; tym czasem Nahayskie, Krymskie, Białogrodzkie y Dobruckie Tatary w zagony do Polski rospuści; przyda do nich Multanskie y Europskie Turki, a tym roskaże, aby włości polskie bez przestanku przez całą zime plondrowali, y Ozmanowi, ktory na wiosnę zebrawszy wielkie woyska z Afryki y z oboyga Azij chce wtargnąć do korony, łatwieyszą drogę utorowali.“ Tu przestał wezer Azames, a zaraz wlepił oczy w posły, przypatruiąc się gestom ich; ażeby ich więcey ustraszył, dał im wolność wyiazdu, kiedy zechcą, z obozu do swoich. Dway byli kommissarze, Stanisław Żorawinski y Jakub Sobieski starosta Krasnostawski. Wielkiego, a prawie lwiego serca trzeba było tym posłom: mieli takie z łaski Bożey, ktore wzieli ze lwa niedawno zmarłego, hetmana swego. Odpowiada ieden z nich Stanisław Żorawinski, kasztelan Bełski, skromnie w prawdzie iako poseł, ale iako żołnierz, serdecznie, temi słowy: „Spolne szczęście w tey bitwie mamy, a do tego nie wiemy, na ktorą się strone obroci: zwycięstwem Pan Bog włada, nie widzę ieszcze przyczyny, dla czego tak buczno Turcy, y dla czego bać się maią Polacy. Narod polski do wolności urodzony, wolności przyuczony, woli przyść na hak ostatni, aniż karki swe, swobodne po tak wielu set lat, jarzmu tureckiemu podać, y sromotną dań z głow swych komu dawać.“ Porwali się potym zaraz oba, y żegnaiąc wezera Azama, dziękowali, iż dotrzymał słowa zwyczaynego y wiary wszystkim narodom, w cale posłow zachowawszy y odesławszy.

Zdumieie się wezer, widząc że posłow nieustraszył, porwał za ręce obu łaskawie,

твыя тѣла этихъ лучшихъ воиновъ, и, собравши ихъ, привозили въ обозъ. Въ гнѣвѣ послѣ пораженія своего войска, Османъ, приходилъ въ бѣшенство, а Ходкевичъ, узнавъ въ скоромъ времени о бѣшенномъ гнѣвѣ жестокаго Османа и о его глупыхъ словахъ, противныхъ Богу и неблагопристойныхъ, произнесъ по Русски слѣдующія слова: «*Сердитая собака—волкамъ пища.*» Эти слова были вѣщими для тирана: спустя полгода послѣ окончанія войны, онъ какъ собака волками, былъ звѣрски задушенъ своими же.

Потомъ съ наступленіемъ вечера, Запорожскіе казаки ворвались въ турецкіе обозы, рубили орудія, гнали цѣлыя толпы турковъ въ Днѣстръ. Весь обозъ непріятельскій наполнили тревогой и перемѣшали всѣ турецкія отряды; самъ Османъ, который подобно Антіоху, считалъ себя обладателемъ неба, повелителемъ горъ и морей, который думалъ, что ему ничто не можетъ противиться, въ то время, объятый страхомъ, узналъ, что на этомъ свѣтѣ нѣтъ такого могущества, которое бы не претерпѣло несчастій отъ какой нибудь слабой твари. Тогда Османъ отъ такого шуму и страха ударился въ слезы, подобно какой нибудь бабѣ. Такова обыкновенно бываетъ гордость: она злится и плачетъ.

Одинъ негодяй принесъ въ обозъ декретъ, будто бы присланный отъ гетмана, на бѣдныхъ Хотимянъ, чтобы они, какъ предатели, были побиваемы и въ Днѣстръ бросаемы. На это время прибыла пѣхота чужеземныхъ войскъ и приняла это за правду. И убивали этихъ бѣдныхъ людей по слѣдующему приказу: «*Гетманъ приказываетъ всѣхъ рубить.*» Нескоро узналъ объ этомъ гетманъ; онъ далъ приказаніе искать этого негодяя и тотчасъ на томъ же мѣстѣ приказалъ повѣсить.

y do zawarcia traktatow prędzey się skłoniły, tak ten, ktory pożerał narody, narod Polski swobodny zostawił, a traktaty szczęśliwie się zakonczyły y pokoy oyczyznie naszey przyniosły, przez tak wielkie męzstwo zeszłego w Bogu hetmana.

Wypisałem to z kazania pogrzebowego.

Послѣ такой великой побѣды, этотъ непобѣдимый левъ, тяжко заболѣвши и побѣжденный смертію, скончался. Тѣло его было принесено въ Острогъ и похоронено.

(*) Послѣ смерти гетмана, тиранъ началъ просить у поляковъ мира; визиръ Азамъ велъ договоръ объ этомъ посредствомъ Волошскихъ господарей, отъ имени своего государя, и предлагалъ условіе, чтобы поляки согласились дать какую либо дань. Какъ только не удались его переговоры, онъ, пригласивъ къ себѣ гг. коммиссаровъ, и началъ говорить съ ними: «Османъ, мой государь, будетъ жить въ обозѣ даже до св. Димитрія, т. е. до середины Октября, а зиму проводить въ Валахіи; тѣмъ временемъ онъ пустить въ загоны въ Польшу Нагайскихъ, Крымскихъ, Бѣлгородскихъ и Добруджскихъ татаръ, съ ними соединятся еще Молдавскіе и Европейскіе турки, а онъ имъ прикажетъ въ продолженіи цѣлой зимы безъ остановки опустошать польскія волости, и Осману, который весною, собравши многочисленное войско съ Африки и съ обѣихъ Азій, хочетъ вторгнуться въ польшу, приготовитъ удобный путь.» Послѣ этого визиръ Азамесъ перестал̈ъ говорить, и тотчасъ выпучилъ глаза на пословъ, присматриваясь къ ихъ жестамъ, и, чтобы еще болѣе напугать ихъ, позволилъ имъ во всякое время, когда имъ угодно, выѣзжать изъ обоза къ своимъ. Комиссаровъ этихъ было два—Станиславъ Жоравинскій и Яковъ Собѣсскій, староста Красноставскій. Имъ нужно было имѣть львиную храбрость; но они по волѣ Божіей имѣли ее, ибо заимствовали ее отъ недавно умершаго Льва—гетмана своего. Одинъ изъ нихъ, Станиславъ Жоравинскій, каштелянъ Белзскій съ истинною скромностію, свойственною послу, но мужественно, какъ свойственно воину, отвѣчалъ слѣдующее: »Въ этой битвѣ мы имѣемъ попеременное счастіе и до сего времени еще не знаемъ, на чьей сторонѣ будетъ перевѣсъ: побѣдой обладаетъ Одинъ Господь Богъ, и я еще не вижу причины, почему такъ кичатся турки и почему имѣютъ бояться поляки. Польскій народъ рожденъ для свободы, къ вольности пріученъ, желаетъ лучше идти на висѣлицу, чѣмъ послѣ столь многихъ сотъ лѣтъ свободы отдавать свои свободныя выи подъ турецкое иго и давать кому нибудь столь постыдную поголовную дань.» Поднялись они потомъ вмѣстѣ съ своего мѣста и, прощаясь съ визиромъ Азамомъ, благодарили его за то, что онъ сдержалъ слово, обычное у всѣхъ народовъ, тѣмъ, что сохранилъ ихъ невредимыми и отослалъ назадъ. Удивился визирь, видя, что немогъ напугать пословъ. Взялъ онъ ихъ ласково за обѣ руки и скорѣе склонился къ миру. И такъ, тотъ, который пожиралъ всѣ народы, польскій народъ оставилъ свободнымъ. Трактаты счастливо были покончены и дали нашему отечеству миръ, благодаря столь великому мужеству почившаго въ Бозѣ великаго гетмана (*) [1].

Я выписалъ изъ Похоронной рѣчи.

1) *Подъ звѣздочками помѣщено окончаніе перевода, не помѣщенное въ столбцахъ, паралельно съ подлиннымъ текстомъ.*

R. 1627, dnia 20 Ianuaria, zjachawszy do klasztoru Krzysztof Chodkiewicz koniusy w. x. Lit. nie tylko obiął rządy dobr klasztornych absolutnie, ale y w duchowne implikuiąc się, podał ustawy zakonnikom Suprasiskim ad observationem. Ktore de verbo ad verbum tak się w sobie maią:

1627 г. 20 Генваря, пріѣхавши въ монастырь, Христофоръ Ходкевичъ, конюшій в. к. Литовскаго, не только взялъ въ свои руки безусловное управленіе монастырскими имуществами, но даже, вмѣшавшись въ духовныя дѣла, издалъ для Супрасльскихъ монаховъ уставы „къ сохраненію,“ которыя отъ слова до слова таковы:

36.

1627 г., Генваря 20. Уставъ, данный монастырю Христофоромъ Ходкевичемъ.

Хр. Ходкевичъ требуетъ, чтобы безъ его вѣдома митрополитъ не обозрѣвалъ монастыря, не наказывалъ виновныхъ, не ставилъ здѣсь священниковъ и діаконовъ; архимандритъ же безъ его вѣдома, и долженъ принимать ищущихъ монашества;—чтобы одинъ экземпляръ реэстра вещей монастырскихъ и документовъ былъ у него, чтобы архимандритъ давалъ отчетъ предъ нимъ въ доходѣ и расходѣ, чтобы обиженные искали у него управы; фольварки Полѣсскіе онъ подчиняетъ себѣ и своему намѣстнику.

Krysztow Chodkiewicz, koniuszy W. X. Lit. Oznaymuie, iż po zeysciu z tego swiata w roku przeszłym 1626 iasnie wielmożnego pana Alexandra Chodkiewicza, hrabia na Szkłowie y Myszy woewody Trockiego, starosty Borysowskiego, brata mego, a ktytora na ten czas, według praw i zwyczaiow dawnich w familei naszey Chodkiewiczowskiey, monastyra Supr., na mie prawem przyrodzonym przypadło ktytorstwo albo dozor i władza tego monastyra, do ktorego gdy ia w roku teraznieyszym 1627, obiąwszy go iuż we władzą swą ziachał, obaczyłem, yż czerncy monastera tego nie według reguły sw. Bazylego, na ktorą ten monastyr fundowany, żyią i ni wczym iey zgoła nienasladuiąc, swieckiemi, aniż duchownemi raczey zabawiaiąc sie rzeczami, zmysliłem tę tu na tym mieyscu zaniedbalstwem przełożonych upodłą regułe podnieść i we własną iey klubę wprawić, ażbym rad z gorliwosci mey ku chwale Bożey zaraz uczynił, lecz bacząc, co między czerncami monastyra tego nie mało takich, ktorzy nietylko,

Я, Христофоръ Ходкевичъ, конюшій в. к. Литовскаго, объявляю, что по смерти въ прошломъ тысяча шесть сотъ двадцать шестомъ году вельможнаго господина Александра Ходкевича, графа на Шкловѣ и Мыши, воеводы Трокскаго, старосты Борисовскаго, брата моего, ктитора въ это время, согласно съ правами и древними обычаями, въ фамиліи нашей Ходкевичей, Супрасльскаго монастыря по праву рожденія мнѣ досталось ктиторство, или надзоръ и владѣніе этимъ Супрасльскимъ монастыремъ. Въ который, когда я въ нынѣшнемъ тысяча шесть сотъ двадцать седьмомъ году, взявши его подъ свое владѣніе, пріѣхалъ; то я увидѣлъ, что монахи этого монастыря живутъ не по правиламъ устава Св. Василія, для соблюденія коихъ этотъ монастырь фундованъ, и, ни въ чемъ не слѣдуя имъ, они занимаются болѣе свѣтскими дѣлами, чѣмъ духовными. И вотъ я задумалъ снова возстановить ослабѣвшій въ этой обители, вслѣдствіе нерадѣнія начальниковъ, этотъ

aby co to iest reguła, wiedziec mieli, alie i słychać o niey nie słyszeli, więc abym nie zdał sie prentko s tym i nagle następować, zdało mi się za rzecz słuszną, ile w rzeczy tak wielkiey, dać im nieco frysztu do rozmyszlenia sie, a mianowicie do dnia 5 Septembra w roku teraznieyszym 1627. Taki iednak porządek w tym scrypcie moim opisany zostawiwszy im.

Nawprzod, aby reguła sw. Bazylego, ktora im wiadoma nie iest, na każdy dzień w refektarzu albo trapiezie ich, gdy obiad iedzo, przez lektora na to od nich obranego czytana była, powtarzaiąc ią by i kilka kroć do czasu i dnia wyszey pomienionego, albo do ziachania tu mego.

Do tego aby i to im za czasu do wiadomosci przyszło, aby sie na on czas ziachania mego niewiadomoscią niewymiawiali, pewne puncta monastyrowi należące i potrzebne, aby wiedzieli, pod iakim opatrzeniem żyć maią, na tym pismie podałem, to iest aby sie nic sprawom zwierzchnosci kościelney derogować nie zdało, wielebny ociec metropolita, gdyby tego iaka potrzeba ukazowała, to iest w rzeczach duchownych i w porządku cerkiewnego nabożenstwa, za oznaymieniem odemnie, iako kolatora, wizytacyią odprawować ma, takim iednak sposobem, aby o. metropolit i ten, ktoby na to od niego zesłany był, aby w rzeczy swieckie, takze w dobra na ten monastyr Supr. fundowane nie wstępowałsie, bo to mnie i potomstwu memu według praw naszych należy. Rzeczy te, ktore po wisitacyi oyca metropolity od wszystkich zakonnikow do społecznoscy zniesione być miały, gdzie sie podziali, co iesli do skutku nieprzyszło, potrzeba, aby to teraz wykonano było pod iuramentem od każdego, bo iuż temu lat iedynascie, iako sie to stać miało.

Jesliby ktory z zakonnikow, niechcąc swoich dawnych nałogow przestać, niesprawowałsie według reguły i s powinno-

уставъ и дать ему надлежащую силу. И я радъ былъ бы это сдѣлать немедленно изъ ревности къ славѣ Божіей; но видя между монахами этого монастыря немало такихъ, которые не только никогда не видѣли, но и даже не слышали, что такое уставъ, я, чтобы не показалось, что я скоро и неожиданно налегаю на то, счелъ за основательное въ столь великомъ дѣлѣ дать имъ нѣсколько времени для размышленія, а именно до пятаго числа мѣсяца Сентября нынѣшняго тысяча шесть сотъ двадцать седьмаго года, оставивъ однако имъ такой порядокъ, описанный въ моемъ писаніи:

Во первыхъ, чтобы ежедневно въ столовой комнатѣ, когда они обѣдаютъ, читался уставъ Св. Василія, который имъ неизвѣстенъ, чтецомъ ими же самими для этого избраннымъ, и притомъ чтобы его повторяли хотябы даже нѣсколько разъ до дня вышеозначеннаго или же до пріѣзда моего сюда. Къ тому заблаговременно пусть будетъ имъ и то извѣстно, что я, чтобы они не отговаривались незнаніемъ во время моего пріѣзда, далъ имъ на этомъ письмѣ принадлежащіе и нужные для монастыря пункты, для того, чтобы они знали, подъ какимъ управленіемъ и надзоромъ имѣютъ жить. То есть, чтобы не показалось, что въ чемъ либо нарушаются права церковнаго начальства, высокопреосвященнѣйшій о. митрополитъ, если того потребуетъ какая нибудь нужда, то есть въ дѣлахъ духовныхъ и въ порядкѣ церковнаго Богослуженія, по заявленію отъ меня какъ ктитора будетъ дѣлать обозрѣніе, однако такимъ способомъ, чтобы митрополитъ, или тотъ, кто былъ бы имъ присланъ, въ свѣтскія дѣла, равно какъ и въ имѣнія, записанныя на Супрасльскій монастырь, не вмѣшивался, потому что,

sci wykraczał, takiego między sobą chować nie maią. Luboby też za iakiy wielki występek ociec metropolit albo od niego zesłany, według praw duchownych, karać miał, to sie wszystko ma dziać za wiadomoscią moią i potomstwa moiego, wyiąwszy mnieysze excesa albo występki, ktore sam o. archimandrita z bracią, według reguły swey, rozsądzać ma.

Ociec archimandrita aby zawsze chował kapłanow albo swieszczennikow przy cerkwi w monastyrze nie wiencey, tylko szesciu ludzi pobożnego żywota, a do chwały Bożey godnych, między ktorymi ma być, od nich obrany ieden wikary i drugi przy nim ociec stateczny i rossądny dla rady i wszeliakiey pomocy oycowi archimandrycie; s tych że ieden być ma, kaznodzieia ktory by był między nimi naspesobnieyszy do tego. Z diakonow dwuch ociec archimandrita, ludzy godnych, według reguły probowanych, zawsze chować powinien będzie, doglądaiąc tego pilno, aby nieproznuiąc i darmo chleba duchownego nie iedząc uczyli się y czytaniem pisma bawili się, a ci po tym po zeysciu każdego kapłana, za ordynacio oyca metropolita, także za wiadomoscią moią i pomnie potomstwa mego, na kapłanstwo iako alumnowie tego monastyra succedować maią, a na mieysce tego, ktory na kapłanstwo postąpi, drugi obrany być ma, a sposobnieyszy między nimi do kaznodzieystwa wprawowany być maią; s techże ieden zakrystyianem być może. Dziakow dla spiewania, według potrzeby iednak nie nazbyt chować maią, bo gdy zakonnikow zwłaszcza ieszcze nieswięconych przybywać będzie, ci spiewać będą.

Zakonnik albo czerniec żaden aby nigdy i nigdzie swaewolnie i bezpotrzebnie, iako zwykli byli czynić, niewyiezdżał i niewychodził bez wiadomosci i pozwolenia archimandryty, a w niebytnosci, wikarego iego, iako przełożonych swoich. Przymować też

по праву, это принадлежитъ мнѣ и моему потомству.

Тѣ вещи, которыя послѣ обозрѣнія о. митрополита слѣдовало всѣмъ монахамъ вмѣстѣ сбрать, куда дѣвались? если это не пришло въ исполненіе, нужно, чтобы теперь было исполнено подъ клятвою отъ каждаго, потому что тому уже назадъ одинадцать лѣтъ, какъ это нужно было исполнить.

Если бы кто нибудь изъ монаховъ, не желая отстать отъ своихъ старыхъ дурныхъ привычекъ, дѣйствовалъ несогласно съ уставомъ и уклонялся отъ отъ исполненія своего долга; то такого между собою держать не должны, хотябы за какое нибудь большое преступленіе о. митрополитъ, или посланный имъ другой кто нибудь, долженъ былъ согласно съ церковными законами наказывать, но все это онъ долженъ дѣлать съ моего вѣдома и съ вѣдома потомства моего, исключая самыя малыя вины и проступки, которыя самъ архимандритъ, согласно съ правилами устава имѣетъ судить. Архимандритъ всегда долженъ имѣть въ монастырѣ при церкви священниковъ, неболѣе шести человѣкъ, благочестивой жизни, способныхъ къ службѣ Божіей, изъ среды ихъ долженъ быть избранъ ими одинъ викарій и при немъ еще одинъ какой нибудь разсудительный и степенный отецъ для совѣта и всякой помощи о. архимандрита, изъ среды ихъ же одинъ долженъ быть проповѣдникомъ,—самый способный къ тому. О. архимандритъ долженъ будетъ всегда держать двоихъ діаконовъ, испытанныхъ по правиламъ устава, людей достойныхъ, тщательно наблюдая затѣмъ, чтобы они учились и чатали св. писанія, не предавались праздности и даромъ не ѣли духовнаго хлѣба, а они потомъ, послѣ смерти каждаго священника, по рукоположенію о. митрополи-

do klasztora ociec archimandryta skwapliwie nikogo nima, aż za presentaciią albo wiadomoscią moią, a w odległosci moiey, za wiadomoscią namiesnika mego Supraskiego.

Gosci niiakich zwłaszcza ludzi pospolitych, także powinnych zakonniczych a naybarziey białych głow aby w monastyrze niestawiali, dla ktorych o. archimandryta, porozumiawszy sie z namiesnikiem moim, a upatrzywszy mieysce sposobne niedaleko monastyra, dom albo mieszkanie dlia takowych gosci przyiezdczych zbudować maią, także i staynie dlia koni; ludziom iednak zacnym, ktorzyby dla nabożenstwa przyieżdżali, niema być broniono stawać w klasztorze, we zwyczaynych izbach.

Prawa wszystkie i przywileia, temu monasterowi należące, aby na iedno mieysce zebrane, w skrzyni za zamkiem i pieczencią moią chowane byli, a ktorych by niedostawało, wywiedziawszysie, gdzie y u ktorych osob byli, ia iako dziedziczny kolator spolnie z oycem archymandrytą Supr. by y prawnie, odyskiwac mamy, a odyskawszy wszystkie porządnie spisawszy w reiestr, ieden reiestr przy mnie, a drugi przy o. archimandrycie pod pieczęciami i s podpisami rąk ma być. Inwentarz srebra, złota, apparamentow i wszystkich rzęczy, w cerkwi będących, ma być porządnie sprawiony, także ieden przy oycu archimandricie, a drugi przy mnie ma być, przypisuiąc do niego za każdym razem, gdyby co ochędostwa cerkiewnego przybywało.

Folwarek Supraslsky przy monastyrze leżący, iąko z dawna, tak i teraz przy oycu archymandrycie ma zostawać, odprawuiąc w niem roboty folwarkowe sposobem z dawna zwykłym. Do tego młyny, folusze, i pytli także we władzy oyca

та, съ моего вѣдома, а послѣ моей смерти, съ позволенія моего потомства, имѣютъ наслѣдовать имъ на должности священника, какъ воспитанники этого монастыря, а на мѣсто того, кто получитъ должность священника, долженъ быть избранъ другой, а способнѣйшаго изъ нихъ должно пріучать къ проповѣдничеству. Изъ нихъ же одинъ можетъ быть закристіаномъ[1]). Голосистыхъ модей должно держать, когда нужно, для пѣнія, однако безъ излишества; потому что, когда станетъ прибывать болѣе монаховъ, особенно не имѣющихъ священнаго сана, то они будутъ пѣть.

Ни одинъ монахъ никогда и нигдѣ своевольно и безъ нужды, какъ привыкли было дѣлать люди своевольные, не долженъ отлучаться никуда безъ вѣдома и позволенія архимандрита, въ небытность его, викарія, какъ своихъ начальниковъ. Скоропоспѣшно архимандритъ никого не долженъ принимать въ монастырь и только по запискѣ рекомендательной, и съ моего вѣдома, а въ мое отсутствіе, съ вѣдома моего Супрасльскаго намѣстника.

Никакихъ гостей особенно людей незначительныхъ, также и родственниковъ монашескихъ, а главнымъ образомъ женщинъ не помѣщать въ монастырѣ; для нихъ архимандритъ, посовѣтовавшись съ моимъ намѣстникомъ и усмотрѣвши удобное для того мѣсто, имѣютъ построить въ недалекомъ разстояніи отъ монастыря домъ, или жилище, для такихъ гостей, равно и конюшню; однако знатнымъ людямъ, которые бы пріѣзжали на богослуженіе, не должно воспрещать останавливаться въ монастырскомъ зданіи, въ обыкновенныхъ келіяхъ.

Всѣ права и привиллегіи, принад-

1) Пономаремъ.

archimandryty zostawać przy monastyrze maią, takim iednak sposobem, iz każdy archimandryta s prowentow tego folwarku i młynow ma odprawywać dziaki albo spiewaki i wszystkie familią albo czeladź klasztorną, płacić każdemu z nich, co komu według umowy należeć będzie. Ktorych iednak loznych i niepotrzebnych chować nima, ieno tak wiele i takich, bez ktorych by sie zgoła obeysć niemogło; bo by to bez szkody i grzechu być nie mogło.

A z tego wszystkiego ociec archimandrit przed tą bracią swoią starszą i przy osobie, odemnie na to zesłaney, na kożdy rok powinien będzie liczbę czynić, iesliby co zbywało do skrzynki oddawać. Tenże o. archymandryta za wszystkie przeszłe lata, iako dawno iest archimandritą w tem monastyrze, ze wszystkich i wszelakich prowentow, ktore skąt kolwiek aż dotąt do rąk iego dochodzili, ma i powinien iest doskonałą uczynić liczbe, bo to dobro cerkiewne niema być nigdzie indzie, iedno na potrzeby cerkiewne, obracano i szafowano.

Jesliby o. archymandryta albo kto kolwiek z zakonnikow mienili sobie być iako krzywdę tak od oyca archimandryty, iako i od namiesnika mego; maią to donosić do wiadomosci moiey, a ia, iako nayprzystoyniey być może, uspakaiać to między nimi powinien będę.

Co sie tycze dwuch fulwarkow do tego monastyra Supr. należących, Topilca y Chwastow, także wiosek do nich należących, tak tu przy tych pomienionych folwarkach będące, iako i wsie Polleskie, s ktorych zwyczaiem dawnym to, co do monastyra dawano, i teraz dawać namiestnik powinien będzie, te maią byc według praw i zwyczaiow dawnych we władzy moiey i namiesnikow moich, ktorych ia na to sposobnych podawać mam, doglądaiąc i sam s powinnosci mey tego, aby sie w tych dobrach wszeliakie gospodar-

лежащіе этому монастырю, должны быть собраны въ одно мѣсто, и положены въ сундукѣ подъ замкомъ и печатью моею; если же какихъ нибудь будетъ недоставать, то необходимо развѣдать гдѣ и у какихъ особъ онѣ находятся я же, какъ наслѣдственный колляторъ, вмѣстѣ съ архимандритомъ Супрасльскимъ обязанъ хотя бы и судебнымъ порядкомъ отобрать, а отобравъ ихъ, долженъ въ порядкѣ вписать въ реэстръ, одинъ экземпляръ съ подписью и печатью долженъ быть у меня, а другой у о. архимандрита. Опись серебра, золота, украшеній и всѣхъ вещей церковныхъ должна быть аккуратно составлена; и одинъ экземпляръ ея долженъ находиться у о. архимандрита, а другой—у меня, и когда что нибудь прибавится къ украшенію церковному, то каждый разъ слѣдуетъ вписывать въ этотъ реэстръ.

Супрасльскій фольварокъ, находящійся при монастырѣ, какъ и прежде было, такъ и теперь долженъ остаться за о. архимандритомъ, который долженъ по издавна существующему обычаю исправлять всѣ фольварковыя работы. При этомъ и мельницы, сукновальни должны оставаться за монастыремъ, во власти архимандрита, съ тѣмъ однако условіемъ, чтобы каждый архимандритъ изъ доходовъ этого фольварка и съ мельницъ содержалъ пѣвчихъ и всю семью, или монастырскую прислугу, платя каждому то, что по условію будетъ слѣдовать ему; впрочемъ онъ не долженъ держать негодныхъ и ненужныхъ, а только такихъ, безъ которыхъ совершенно нельзя было бы обойтись; такъ какъ при лишнихъ не обошлось бы безъ убытка и грѣха. Въ присутствіи всей своей старшей братіи и въ присутствіи лица, присланнаго отъ меня для этого, о. архимандритъ обязанъ

stwo porządnie otprawowało i przymnażało. A ci takoż namiesnicy moi i potomstwa mego powinni będą ze wszystkich i wszeliakich s tych folwarkow i s doddannych przychodzących prowętow za każdy rok dzierżenia swego, przedemno, albo odemnie nato wysadzoną osobą liczbę czynić, a wszeliakie prowenta cynszow, także z gumien, z obor folwarkowych, co na roschod w osobliwey ordynacy moiey z oycem archimandrytą do monastyra dawać opisaney, będzie zbywało, to spienieżywszy, pospołu s czynszowemi pieniędzmi ma spolnie z oycem archymandrytą kłaść do skrzynki, ktora na to w cerkwi w monastyrze Supr. pod dwiema kluczami, iednym oyca archymandryty, a drugim moim, albo namiesnika mego, chowana być ma. A te prowenta maią być obracane na poprawe cerkwie i rożne według potrzeby budowanie monastyrskie, także na prawa y rożne przypadaiące potrzeby monastyrskie. S tych że prowentow habity także i płotna zakonnikom i kapłanom tylko opatrowane być maią, w czym ociec archimandryta ma dozornym być, aby kożdy zakonnik, według wocacij swoiey i opisania reguły ich, habitu zażywał, nie według swiata, ale tylko, iako zakonnik ubogi, aby grzeszne ciało odział. A gdy na takie potrzeby s tey skrzynki zakonney pieniądze brać potrzeba będzie, ociec archimandryta spolnie z namiesnikiem mieysca tuteyszego brać maią tyle, ile potrzeba ukaże, a ieden bez drugiego skrzynki otwięrać niemaią, s czego potym obadwa zwyczaiem wyszey opisanym liczbę czynić powinni będą.

Do teyże też skrzynki ociec archimandryta pieniądze z ofiary zebrane, albo iako oni zowią, na moleben dane, wpisuiąc ie w swoy namiesniczy regestr, kłaść powinien będzie, także i legata, to iest testamentem od kogo na cerkiew zapisane, albo otkazane trafili sie pieniądze, s czego day Boże aby sie za czasem a pil-

будетъ ежегодно давать отчетъ во всемъ этомъ, и избытокъ отдавать въ сундукъ. Тотъ же о. архимандритъ за всѣ тѣ прошлые годы, въ которые онъ состоялъ архимандритомъ въ этомъ монастырѣ, долженъ и обязанъ представить вѣрный счетъ всѣхъ и всякого рода доходовъ, которые откуда бы то ни было до сихъ поръ поступали къ нему, такъ какъ это церковное имущество ни на что не должно обращаться и расходоваться, а только на церковныя нужды.

Еслибы о. архимандритъ, или кто нибудь изъ монаховъ имѣлъ какую либо обиду какъ отъ о. архимандрита, такъ и отъ моего намѣстника,—то должны доносить объ этомъ мнѣ, а я какъ можно благопристойнѣе долженъ буду уладить то между ними.

Что касается двухъ фольварковъ, принадлежащихъ этому Супрасльскому монастырю, Топильца и Хвастова, и деревень, къ нимъ принадлежащихъ, и находящихся при этихъ упомянутыхъ фольваркахъ, а также полѣсскихъ деревень; то, что, по старому обычаю, поступало въ монастырь, то и теперь долженъ будетъ давать намѣстникъ. По правамъ и прежнимъ обычаямъ они должны находиться въ моемъ распоряженіи и въ распоряженіи моихъ намѣстниковъ; а въ намѣстники я долженъ ставить людей способныхъ и, по моей обязанности, присматривать за тѣмъ, чтобы въ этихъ имѣніяхъ аккуратно шло и увеличивалось хозяйство, а эти намѣстники мои и потомства моего должны будутъ ежегодно представлять счетъ всѣхъ всякаго рода доходовъ изъ этихъ фольварковъ и отъ подданныхъ предо мною, или же предъ лицомъ, которое послано будетъ мною; а всѣ доходы чиншовые, также и съ хлѣба и со скота фольварковыхъ, сколько

nym przełożonych dozorem i porządnym a skromnym szafowaniem skarb iaki cerkiewny zamnożyć mogł, a z tego potym chwała Boża do większego pomnożenia przychodzić mogła, z uprzeymego serca życzę i Pana Boga prosze.

Namiestnik moy tuteyszy i po nim następuiący, według ordynacyi moiey na osobliwym skrypcie przy ordynacyi zakonnikow s folwarkow we władzy moiey będących należącey opisaney mieć i według niey życ i sustętowac sie powinien będzie, ktorego to namiesnika ta powinnosc ma być, aby przy inszych posługach moich, gospodarstwo porządnie około pasznie odprawował, poddanych tak od żołnierskich naiazdow, iako i od inszych krzywd sąsiedzkich i rożnie przypadaiących sie bronił, sprawiedliwości im dowodził i z nich też ią potrzebuiących iey czynił; granice maiętnosci tuteyszey aby w pilnym dozorze miał, niemniey puszczą tuteyszą aby od szkod w ochronieniu miał, czego wszystkiego ia sam s powinnosci moiey, iako dziedziczny ktytor, i o wszystkim wiedziec zawsze będę chciał, ktory to skrypt moy od oyca archimandryty i od wszystkich zakonnikow tego monastyra Supr. przyięty, pod pieczęcią moią i s podpisem ręki mey własney, oycowi archimandrycie Supr. i wszystkim zakonnikom dałem, drugi taki rewersał s podpisem ręki oyca archimandryta do siebie wziołem. Działo sie w Suprasliu, dnia dwudziestego Januarij, roku tysiąc szec set dwudziestego siodmego. Подпись у того листу тыми словы: Krysztof Chodkiewicz, koniuszy W. X. Lit.

Печатано по видимусу изъ книгъ головныхъ, трибунальныхъ, въ Вильнѣ отправованыхъ въ 1628.

ихъ будетъ оставаться отъ расходовъ, положенныхъ въ особливой ординаціи (смѣтѣ) моей, составленной съ о. архимандритомъ, на монастырь, обративъ въ капиталъ, вмѣстѣ съ чиншевыми деньгами должны вмѣстѣ съ о. архимандритомъ класть въ сундукъ, который для этого въ церкви Супрасльскаго монастыря долженъ быть сохраняемъ за двумя замками,—однимъ о. архимандрита, а другимъ—моимъ, или моего намѣстника. Эти же доходныя деньги должны быть обращаемы на починку церкви и на разныя необходимыя монастырскія постройки; а также на судебныя издержки и на разныя случайныя нужды; эти же доходы также должно употреблять на монашескія и священническія одежды и бѣлье. О. архимандритъ долженъ наблюдать, чтобы каждый монахъ, согласно съ своимъ званіемъ и правилами устава, носилъ одежды не свѣтскія, а, какъ убогій монахъ, только прикрывалъ свое грѣшное тѣло; а когда на таковыя потребности нужно будетъ брать деньги изъ монастырскаго сундука, то о. архимандритъ вмѣстѣ съ намѣстникомъ здѣшняго мѣста долженъ брать столько, сколько нужно, и одинъ безъ другаго они не должны отворять сундука. А потомъ въ порядкѣ вышеописанномъ, всему тому обязаны будутъ сдѣлать счетъ. Въ тотъ же сундукъ о. архимандритъ долженъ класть жертвуемыя деньги, какъ они говорятъ, данныя на молебенъ, записывая ихъ въ свой намѣстничій счетъ,—равно и тѣ депозиты, которыя будутъ кѣмъ либо записаны или отказаны на церковь въ духовномъ завѣщаніи. Дай, Боже, чтобы со временемъ, при бдительномъ надзорѣ начальниковъ и падлежащемъ и скромномъ расходованіи, со всего этого могъ образоваться церковный капиталъ, а вслѣдствіе того потомъ и хвала

Божія могла придти въ большее преспѣяніе; чего отъ искренняго сердца желаю и о чемъ Господа Бога молю.

Мой здѣшній намѣстникъ и его преемники имѣютъ жить и содержаться по смѣтѣ, мною сдѣланной при смѣтѣ, по которой монахи будутъ получать содержаніе изъ фольварковъ, въ моемъ распоряженіи находящихся. Этого-то намѣстника обязанности должны быть слѣдующія: кромѣ исполненія другихъ моихъ службъ, онъ долженъ по хозяйски обработывать пашню,—защищать подданныхъ отъ солдатскихъ нападеній и отъ другихъ обидъ со стороны сосѣдей, или другихъ различнымъ образомъ случающихся, творить имъ судъ и расправу и также давать ихъ, — нуждающимся въ нихъ; держать въ бдительномъ надзорѣ границы здѣшнихъ имѣній, а равнымъ образомъ охранять отъ порчи здѣшнюю пущу. По обязанности своей я, какъ наслѣдственный ктиторъ, радъ буду всегда досмотрѣть все это и знать обо всемъ этомъ. Это то писаніе мое, о. архимандритомъ и всѣми монахами этого Супрасльскаго монастыря принятое, подъ печатью и собственноручною подписью моею я далъ о. архимандриту Супрасльскому и всѣмъ монахамъ. Другой такой экземпляръ съ подписью руки о. архимандрита я взялъ къ себѣ. Дѣло велось въ Супраслѣ, дня 20 Генваря, 1627 года.

Te ustawy są w dekrecie trybunału w. x. Lit. ferowanym sub anno 1628 r., 11 Julij.

Ten kolator tak był bezbożnie klasztor opanował, że nie tylko wszystkiemi dobrami klasztornemi się rządził y intraty zabierał, ustanowiwszy swego ekonoma, ale mieszkaiąc w klasztorze z żoną, z dziećmi, y z całym dworem, tak płci męzskiey, iako y białogłowskiey, rządy zakonne opatowi był odiął, y iako nieprzyiaciel wierutny z klasztorem postępował, bo etiam białogłowy po celach stali; co widząc m. Welamin Rutski, y mocno zeluiąc nad taką bezbożną krzywdą klasztoru Supraslskiego, zaczął prawo z tymże pomienionym kollatorem. D. 9 Awgusta, Iozef Welamin Rutski, metropolita całey Rusi, manifestował się w Nowogrodku przez sługę swego Andrzeia Chomickiego, na JW. Jm. pana Krzysztofa Chodkiewicza, koniuszego w. x. Lit., o osadzenie ekonoma swego w dobrach Supraslskich y zabieranie intrat z dobr tychże, y o podane ustawy, czyli re-

Эти правила находятся въ декретѣ, произнесенномъ на трибунальномъ судѣ в. к. Л. въ 1628 г. [1]) 11 Іюля.

Этотъ ктиторъ такъ безбожно овладѣлъ было монастыремъ, что не только распоряжался всѣми имѣніями церковными и забиралъ себѣ доходы, установивши эконома, но живя въ монастырѣ вмѣстѣ съ женою, дѣтьми и цѣлымъ дворомъ, съ мущинами и женщинами, отнялъ у настоятеля управленіе монастыремъ, и какъ вѣроломный врагъ поступалъ съ монастыремъ, потому что даже женщины жили по келліямъ. Видя это м. Веліаминъ Рутскій, и проникнутый ревностію противъ такого безбожнаго оскорбленія Супрасльскому Монастырю, завелъ дѣло съ этимъ же означеннымъ выше колляторомъ. 1627 г. 9 Августа, Іосифъ Веліяминъ Рутскій м. всей Руси, чрезъ своего слугу Андрея Хомицкаго въ Новогородкѣ жаловался на его м. п. Христофора Ходкевича, конюшаго в. к. Литовскаго, за то, что онъ въ Супрасль-

1) См. ниже подъ № 39.

guły niegodziwe, zakonnikom tegoż klasztoru etc.

R. 1627, dnia 8 Septembra. Gerazym Welikonty zapozwany ad instantiam instigatoris na sądy Jozepha Welamina Rutskiego metropolity, y z nim zakonnikow Suprasłskich x. Stephana Kochaniewicza y diakona Sergiusza Żyłe, o to, że się archymandryta pomieniony Gerazym Welikonty z zakonnikami podpisał do ustawow niegodziwych, przez Krzysztofa Chodkiewicza koniuszego w. x. Lit. Suprasłowi podanych, y one libenter przyiął.

скомъ монастырѣ посадилъ эконома надъ Супрасльскими имѣніями и захватывалъ доходы съ тѣхъ же имѣній, а также и за то, что онъ далъ недостойныя правила монахамъ этого монастыря и проч.

1627 г. 8 Сентября. Герасимъ Великонтій позванъ инстигаторомъ на судъ м. Іосифа Веліамина Рутскаго, а съ нимъ монахи Супрасльскіе Степанъ Коханевичъ и діаконъ Сергій Жыла за то, что означенный архимандритъ Герасимъ Великонтій вмѣстѣ съ монахами подписалъ эти недостойныя правила, данныя Христофоромъ Ходкевичемъ конюшимъ в. к. Литовскаго и охотно принялъ ихъ.

37.

1627 г. Сентября 8. Судъ м. Рутскаго надъ Супрасльскимъ архимандритомъ Великонтіемъ и монахами, подписавшими уставъ, данный Іеронимомъ Ходкевичемъ.

Позванный на судъ митрополичій, архим. Великонтій показалъ, что онъ по принужденію подписалъ письмо, заранѣе составленное и привезенное Хр. Ходкевичемъ; а одинъ отецъ, нежелавшій подписаться, подвергся «острымъ словамъ» ктитора и приказу оставить монастырь. По прочтеніи „письма“ Ходкевича, инстигаторъ митрополичій привелъ правила соборныя о подчиненіи монастырей епископской власти и о виновности архимандрита, но изъ снисхожденія къ тому, что онъ по насилію подписалъ уставъ Ходкевича, вина ему прощена и постановлено рѣшеніе это прочитать въ трапезѣ монастырской.

Іосифъ, Божьею милостію, архіепископъ. Ознаймуемо симъ вырокомъ нашимъ, ижъ въ року теперешнемъ тысеча шестьсотъ двадцать семого, мѣсяца Сентября осмого дня, становился передъ нами обличне чесный отецъ Гарасимъ Великонти, архимандрита монастыра Супраского святого Іоанна Богослова, а при нимъ два зъ общины иноческое того манастыра іеромонахъ Стефанъ Коханевичъ и іеродіяконъ Сергей Жыла, за позвомъ нашымъ духовнымъ, по него архимандриту выданымъ, о списъ отъ нихъ учыненный и руками впродъ его архимандриты, а потомъ не малъ всѣхъ священниковъ подписанный и печатью головною монастырскою запечатованый, въ которомъ поддаются подъ владзу свѣцкую и уставъ жытія иноческого отъ власти свѣцкое пріймуютъ, противко каноновъ церковныхъ, правъ и звычаевъ всего Христіанства. Тамъ же обличне стоячы, о. архимандрита и съ тою братьею давали справу о себѣ, ижъ естъ списъ, лечъ не мы его писали, але его м. панъ Крыштофъ Ходкевичъ конюшый вел. кн. Литовского, ктиторъ того монастыря. Пріѣхавши до насъ до монастыра и созвавшы насъ всѣхъ до трапезы, передъ нами тое письмо, которое вже написано было, читати росказалъ, и по пречитаню повѣдалъ, ижъ, яко дѣдичный ктиторъ того монастыра, хочетъ мѣти, жебы хто колвекъ

въ томъ монастырѣ былъ, абы такъ жилъ, якъ въ томъ письмѣ описано есть. И заразъ росказалъ мнѣ архимандритѣ подписоватисе; ямъ се отегалъ и боронялъ, але гды потужне наступовалъ, невѣдаючы, што въ такомъ разѣ чынити, и нерозмовившисе впродъ зъ братью, власне яко примушоный подписалемъсе, але жебы другіе отцеве подписовали, поводомъ имъ до того небылемъ, о чимъ нехай справу передъ в. м. дадутъ отцове тутъ притомные, которые при всемъ были и сами се до того листу подписали. И мысмы у нихъ пытали, и они точную справу давали, ижъ по подписѣ о. архимандриты казалъ се его м. намъ подписовать, и одинъ, зъ отцовъ нашихъ [1]) которомусе его м. казалъ упередъ подписати, не хотѣлъ подписоватисе, просечы о откладъ на дальшій часъ; але ижъ его м. на него острыми словы повсталъ и пречъ зъ очу своихъ уступити, а наконецъ и зъ монастыра выѣжджати казалъ, иншые отцове, улякнувшисе того, подписали, потомъ казалъ его м. печать монастырскую принести и запечатовать, а по тыхъ подписѣхъ то письмо взялъ до себе и теперъ въ себе маетъ, намъ засъ далъ отъ себе листъ слово въ слово згожаючысе съ тамтымъ письмомъ и, подписавшы его рукою своею и печатю запечатовавши, намъ въ монастыру зоставилъ, росказавшы, жебысьмы ся ведлугъ того письма справовали ажъ до пятого Сентябра або до иншого часу, на который бы его м. зъѣхалъ, хотѣчы на потомъ доскональей спорадити тотъ монастырь и способъ житя нашего. По которой мовѣ инстыкгаторъ нашъ духовный о. Филяретъ Завада потребовалъ, жебы тотъ листъ его м. пана Ходкевичовъ имъ въ монастырѣ зоставленный, передъ нами положоный былъ, на што о. архимандрита повѣдилъ, ижемъ самого орыкналу небралъ съ собою, не розумѣючы того потребу, але маю при собѣ копію, отъ слова до слова правдиве списанную, и тую передъ нами положилъ, а кгды инстыкгаторъ просилъ, жебы тая копія чытана была, мы чытать ее велѣли, такъ се въ собѣ маетъ [2]).

По пречытаню того листу, реклъ инстыкгаторъ: повиненъ былъ о. архимандрита самъ орыкналъ положить тутъ и вѣдалъ, пошто ѣхалъ, позваный будучы о двѣ речы: першая о учинене спису, на который теперъ справовалсе, а которого оддали до рукъ его м. пана Ходкевича; другая, же приняли отъ особы свѣцкое на письмѣ способъ житія своего и тамъ подалисе подъ власть свѣцкую; на скутечное теды усправедливене се, потреба было самъ листъ его м. пана Ходкевича, а не копію его, тутъ положить; лечь то россудкови вашой светительской милости поручивши, если то отцу архимандриту маетъ быть пребачено, мовлю до того листу; поневажъ о. архимандритъ твердитъ словомъ своимъ іерейскимъ, же се згажаетъ во всемъ съ самимъ орыкналомъ. Найпервѣй противно тому письму съ правилъ светыхъ Богоносныхъ отецъ [3]). Правило 4. Не подобаетъ монастыромъ подъ властію людей мирскихъ быти и безъ благословенія епископля не строити ихъ; мнихомъ повиноватисе епископу своему. Аще же кто преступитъ повелѣнное правиломъ, да будетъ безъ общенія. Подобаетъ же епископомъ подобное промышленіе монастыромъ творити. Тогожъ собора правило 24: Мо-

---

1) О. Самуилъ Сенчилло, см. Арх. Сб. т. VI стр. 176.
2) Напачатана подъ № 36.
3) Халкидонскаго собора.

настырые, яко Божественная мѣста и Богу поручени суще да пребываютъ непретворени, необидимы, и мирская жилища николиже да не будутъ въ нихъ, да сохраняютъ же имѣнія, стяжанія, села и винограды и вся прочая неотъемлема, неотходна отъ нихъ; аще же кто преступитъ повелѣніе сіе отъ правилъ, запрещенію да будутъ повинни. Правило перваго и втораго собора въ Костантинѣ градѣ да будетъ монастырь и вся сущая въ немъ внутрьняя и внѣшняя и да будутъ подъ властію епископа и безъ воля епископля не подобаетъ ни самому создавшому игуменити, ни игумены поставляти. Собора, иже въ Никеи втораго правило 12: Церковнаго имѣнія, или завѣсы, или сосуда, или отъ иныхъ вещей что, или одъ житъ или отъ инаго, что неподобаетъ продати, ни отдати епископу или игумену. Елика же суть недвижимая, рекше села, или нивы, или винограды, въ нихъ же нѣтъ прибытка, но пакость церкви наводитъ, нитого непродати властелемъ мѣста того, но причетникомъ, или землю дѣлающымъ, рекше селяномъ, иже орутъ землю. Преступая же повелѣнная, аще убо епископъ есть, да извержется, аще же игуменъ, да изженется изъ монастыря, яко зле расточающа ихъ же не собраша». Тыхъ всѣхъ правилъ одинъ есть сенсъ и вырозумене, же особы свѣцкіе не маютъ жадного права до особъ духовныхъ, ани до монастыровъ, ани до добръ ихъ такъ внутрнихъ, яко и зовнутрнихъ, рухомыхъ и лежащихъ, а меновите вылучаются создавшіе, то есть ктиторове по Гречеcку, создателе по Словенску, а фундаторове по Латине, а ижъ маютъ быть подъ властію епископскою. И сама рацыя, зъ розуму прирожоного взятая, великимъ есть доводомъ, же свѣцкіе справовать духовными и жытьемъ и добрами ихъ не могутъ, яко бовемъ отъ Бога самого есть тотъ двой станъ установленный, такъ двоякіе суть права и двоякая зверхность, и есть то въ уживаньи во всѣхъ панствахъ христіанства, есть и въ той коронѣ Польской и Великомъ князствѣ Литовскомъ, и жадного закону такого немашъ, кгды мѣлъ кляшторъ фундованый отъ которого кольвекъ пана, жебы тотъ панъ мѣлъ владзу спорожати тотъ кляшторъ имѣть въ рукахъ своихъ добра фундованые на тотъ кляшторъ. Мовечи такъ огуломъ противко тому шкрыптови всему, мовити зачинаю противко пунктомъ его партыкулярнымъ: же за недбальствомъ преложоныхъ, упало заховане рекгулы законное въ монастыры Супраскомъ. А въ томъ же шкрыптѣ нижей пишетъ, же ваша светительская м. зъѣжджалъ предъ одинадцатьми лѣты и реформацыю учинилъ только же до скутку непрышла. Вѣдомо то есть в. м. же по большой части до скутку пришла, и знать то скарбницы Супрасльской въ сребрѣ и въ уберѣ церковномъ, што самъ отецъ архимандрита признати муситъ, который на тотъ часъ притомный былъ. А если тая реформація досконале до скутку не прышла, затымъ се то стало, же ордынація, в. м. того, штобы на каждый рокъ мѣло доходить на монастырь, принята небыла отъ того, у которого добра въ рукахъ монастырскіе были. Далѣй въ томъ шкрыптѣ писано есть, ижъ его м. панъ Ходкевичъ хоче тую рекгулу упадлую, светого Василія, поднести и въ клюбу власную вправити, а нижей, што кольвекъ написано есть, противко рекгулѣ светого Василія написано есть, а мяновите тое: 1) Пріймовать до закону за вѣдомостью и презентацыею его м. и потомства его м. 2) Иноковъ до того монастыря не пріймовать, ажъ за вѣдомостью его м., або намѣстника Супрасльскаго слуги его; 3) Же в. м. немаешъ визитовать того

монастыря, ажъ за вѣдомостью его м., а поготовю незсылать. 4) На священничество не светить, ажъ за вѣдомостью его м. и потомства его м.; 5) Же о. архимандрита маетъ чинить личбу со всѣхъ прошлыхъ лѣтъ. Хотяжъ in margine, то есть на краю тое карты написано есть, же на тотъ часъ его м. панъ конюшый вызволяетъ о. архимандриту отъ тое личбы, а предъ це въ самымъ шкрыптѣ што написано было о той личбѣ, невымазано, на штожъ то учинено; 6) Кто маетъ крывды отъ о. архимандриты, его м. скаржитсе, а его м. маетъ тое успокоевати межи ними яко найпристойнѣй; што се замыкаетъ въ тыхъ словахъ уважай в. м.. 7) Фольварки монастырскіе ве владзы его м. и урядника одъ его м. поданаго быти мають, а духовные до нихъ немаютъ мѣти ничого. 8) Што надъ роеходъ зъ особливое ордынацыи, на письмѣ о. архимандриту отъ его м. поданое зоставать будетъ, до скрынки церковное дать; также што на офѣру принесутъ такъже што на молебенъ кладено быть маетъ, отъ которое скрынки одинъ ключъ у его м., або у урядника его м., а другой у о. архимандриты быти маетъ; 9) Ижъ такъ урядникъ, яко архимандрита чинить личбу на каждый рокъ предъ его милостію, або предъ высаженымъ его м., маетъ; же намѣстникъ Супрасльскій маетъ служить его м. 10) Тое все противно есть рекгулѣ светого Отца Василія, чого готовъ есми довести зъ писмъ— уставъ законныхъ св. Василія, если о. архимандрита потребовать будетъ, а в. м. роскажешъ. А ижъ о. архимандрита и всѣ законницы монастыря Супрасльского приняли тотъ шкрыптъ и реверсалъ свой съ подписомъ руки о. архимандрита его м. пану конюшому великаго князства Литовскаго дали, съ такимъ придаткомъ, же всего того его м. доглядати маетъ и о всемъ самъ вѣдать. Съ тыхъ причинъ, водлугъ правилъ отъ мене приведенныхъ, о. архимандритъ Супрасльскій не маетъ быти далѣй преложоный того монастыря и иншымъ каранямъ водлугъ тыхъ же и многихъ иншихъ правилъ маетъ быти караный, такъже и тые инокове, которые подписалисе до того. На што о. архимандрита повѣдилъ: на тые правила мѣлъ бымъ взглядъ и певне бы противко нимъ ничого не чинилъ, будучи особою духовною, а неподлегаючи никому, только зверхности духовной, але и правдиве и подъ сумненемъ то повѣдаю, же такъ се стало якомъ перво мовилъ, то есть, же тотъ шкрыптъ вже готовый читано и заразъ подписовать казано, не позволивши дня якого на прочитанье и уважанье и на пораду зъ братью, и такъ яко примушоный подписалемъсе, а не яко добровольный, и теперь во всемъ слухати вашое святительское м. хочу. Мы архіепископъ, сѣдечи на судѣ, а маючи предъ очима своими страшнаго судію Христа, такъ узнаваемо ижъ немѣлъ о. архимандрита, ани братья того монастыря такъ листу своего на себе давати его м. пану Ходкевичу, яко и отъ него пріймовати способъ житія монастырского, а меновите гдѣ владзу духовную только словы утвержаютъ, а речью самою зносятъ, и водлугъ права духовного виненъ зоставаетъ о. архимандрита и братія того монастыря, которая ся подписовала до того шкрипту, винна есть и караню, водлугъ правилъ, подлегать слушне бы мѣли, только, ижъ зъ мусу то учинили, а не зъ доброе воли, не маючи слушного часу на намову, дня того зганивши то имъ на тотъ часъ словы и заказавши подъ благословеніемъ нашимъ, жебы се на потомъ того чинить не важили, по мнечи на науку Учителя Небеснаго, же не може жаденъ двѣма паномъ служить, теперь тую вину ихъ отпущаемо и отъ кара-

нья вольными чинимо, и обовязокъ, который они вложили на себе подписами рукъ своихъ, владзою нашою архіерейскою касуемо, и тотъ шкриптъ противный быти праву Божому, правиломъ святыхъ Богоносныхъ отецъ и звычаемъ всего христіанства симъ декретомъ нашимъ признаемо, обовязуючи сумнене о. архимандрита, жебы онъ и самъ тому декретови досытъ чинилъ и другихъ подъ владзою своею будущихъ приводилъ, што, жебы до вѣдомости всѣмъ дошло, маемъ, собравши всю братію до трапезы, прочитати.

Подлинникъ; подпись на немъ: Іосифъ архіепископъ. *Печать гербовая Рутскаго.*

R. 1628, d. 26 Februaria. Między Jozephem Welaminem Rutskim m. całey Rusi, a Krzysztofem Chodkiewiczem, zapozwanym (o niegodziwą intruzyą do rządow dobr klasztornych, o zabieranie intrat z onych, o podanie reguł czyli konstitucij klasztorowi Supraslskiemu etc.) do ziemstwa woiewodztwa Nowogrodzkiego, sądziła się sprawa, ktory sąd dekretem swoim odsyła tę sprawe do ziemstwa p-tu Grodzienskiego, w ktorym pomieniony Chodkiewicz miał swoią posessyą.

1628 г. Февраля 26 судилось дѣло между м. Іосифомъ Вельяминомъ Рутскимъ и Хр. Ходкевичемъ, позваннымъ въ земскій Новгородскій судъ (за недостойное вторженіе въ управленіе монастырскими имѣніями, о забираніе доходовъ съ нихъ, о дачѣ правилъ, или постановленій С. монастырю. Судъ этотъ рѣшеніемъ своимъ отсылаетъ это дѣло въ земскій судъ Городенскаго повѣта, гдѣ упомянутый Ходкевичъ имѣлъ свою аренду.

38.

1628 г. Февраля 26. Рѣшеніе земскаго Новогородскаго суда, по жалобѣ м. Рутскаго на Хр. Ходкевича о подчиненіи имъ своей власти имѣній Супр. монастыря, о передачѣ этого дѣла въ Городенскій земскій судъ.

После нѣсколькихъ позвовъ, по жалобѣ м. Рутскаго, явился въ земскій судъ умоцованный Хр. Ходкевича, и не смотря на возраженія митрополичьяго повѣреннаго, что дѣло касается не имѣній Ходкевича, а его личности, какъ обидчика Супр. монастыря, убѣдилъ судъ сдѣлать постановленіе— передать это дѣло, какъ касающееся имѣній Ходкевича, въ Гродненскій земскій судъ.

Лѣта отъ Нароженя Сына Божого тысеча шестъ сотъ двадцать осмого, мѣсяца Февраля двадцать шестого дня. На рокохъ судовыхъ земскихъ, о Громницахъ святѣ Римскомъ припалыхъ и судовне у Новагородку отправованыхъ. Передъ нами Андреемъ Крынскимъ, судьею; Іаномъ Керсновскимъ, подсудкомъ и секретаромъ его корол. м., и Іаномъ Протасовичомъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими земли Новгородское. Кгды съ порадку реестрового къ суженю пригала справа въ Бозѣ велебнаго его м. отца Іосифа Велямина Руцкого, архіепископа, митрополиты Кіевского, Галицкого и всея Руси, зъ вельможнымъ его м. паномъ Крыштофомъ Ходкевичомъ, конюшимъ великого князства Литовскаго, самымъ прынцыталомъ, и пани малжонкою его м. ей м. пани Галшкою Кищан-

кою только для незбіяня и незношеня позвовъ зъ имѣня Турца и Крынокъ, еслибы якое мѣла право, зъ докладомъ въ позвѣ его м. пана Войтеха Залеского и малжонки его м. ей м. пани Галшки Тельшевское, яко держачыхъ на сесъ часъ за правомъ арендовнымъ, декретами суду головнаго стверженымъ, имѣня Турца, за позвы, въ речи нижей мѣненой вынесеными, ино за приволанемъ черезъ енерала сторонъ ку праву, отъ его м. отца митрополита умоцованый за моцою листовною правною панъ Янъ Добриневскій становилъ, а отъ его м. пана Залескаго и малжонки его м. тежъ умоцованый панъ Юрій Море за моцю листовною, до зносу позву даною, отозвавши и показавшы выписъ съ кни[?]кгродскихъ Новгородскихъ въ датѣ року тысеча шестъ сотъ двадцат осмого, мѣсяца Генваря семого дня, сознаня возная Богдана Демидовича, черезъ которого ихъ м. пана конюшого и пани малжонку его м. панъ Залескій и малжонка его милости до очищеня обвѣстили, черезъ енерала до очищеня и евикцыи приволать, давши, покладалъ право арендовое на имѣне Турецъ, отъ его м. пана конюшого и пани малжонки его м. его м. пану Залескому и пани малжонцѣ его м. служачое, передъ нами врадомъ въ року тысеча шестъ сотъ двадцать шостомъ, мѣсяца Іюня пятого дня сознаное, декретами суду головного въ томъ же року тысеча шестъ сотъ двадцать шостомъ стверженое, а за тымъ до пущеня зносу позву съ того имѣня потребовалъ. На которое прыволане отъ его м. пана конюшого умоцованый панъ Григорей Свидинскій за моцю листовною правною только до обмовы даною становилъ; за тымъ умоцованый его м. отца митрополиты положеня позвовъ на маетностяхъ Турцу и Крынкахъ и року за нимъ припалого слушне правне доведши, жаловалъ зъ нихъ на его м. пана конюшого, о томъ, штожъ дей славное памети въ Бозѣ велебные ихъ м. панове Ходкевичове, продкове вельможности вашое, и иншые побожные люди певныя добра свое, у в. к. Литовскомъ лежачыя, на манастырь и церковь Супраскую набоженства Греческаго, заложеня Благовѣщеня Пресветое Богородицы, съ побожности своее христіянское для помноженя хвалы Божое и збавеня душъ своихъ вѣчне надали и фундовали, которыхъ то добръ и пожитковъ всякихъ, на помѣненый монастырь и церковь фундованыхъ, преложоные и законники манастыра тамошнего зъ давныхъ часовъ за правомъ и привилями своими спокойне уживали. То пакъ по зойстю славное памети пановъ Ходкевичовъ, вельможность ваша, пане конюшый, нѣтъ вѣдома, зъ якихъ мѣръ, тые всѣ добра манастырскіе, церковныя до держаня своего неналежне взявши и врадника своего въ нихъ установивши, съ тыхъ добръ всѣ пожитки на вышъ мененый манастырь, церковъ Божую приходячые, неслушне и безправне черезъ урадника своего тамошнего на себе забралъ. На чомъ еще мало маючи, въ року теперешнемъ тысеча шестсотъ двадцать семомъ вельможность ваша, пане конюшый, не маючи до преложоного и законниковъ тамошнихъ Супраскихъ, яко особъ духовныхъ, законныхъ, жадного права, прыступу и никоторое владзы, противо всякому праву и слушности и зверхности преложоного пастыря, рекгулы, альбо уставы якіесь шкодливые на письмѣ учинивши, преложному и законникомъ Супраскимъ самъ подавши, до подпису рукъ прымусивши, тые уставы полнити казалъ. А наконецъ до присеги тыхъже законниковъ на томъ, абы черезъ нихъ тое велможности вашое постановене завше полненобыло, примушалъ и прымушаешъ, къ немалой крывдѣ манастыра и церкви Супраское и зневаженю зверхности па-

стырское, о чомъ всемъ отецъ митрополитъ ведомость взявши, яко зверхный пастырь набоженства Греческого, о то все правне зъ вельможностю вашою, пане конюшый, на роки прошлые о Всехъ Светыхъ въ року теперешнемъ тысеча шестсотъ двадцат седмомъ судить припадаючые, позывалъ, нижли тые роки нетъ ведома, зъ якихъ причинъ, сужопи не были, ино повторе симъ позвомъ нашимъ земскимъ Новгородскимъ позываетъ. По прочитаню позву, умоцованый вельможного его мсти пана конюшого великого князства Литовскаго панъ Григорей Свидинскій, показавши моцъ отъ его м. пана конюшого собе данную до обмовы, поведилъ, ижъ што его м. въ Бозе велебный отецъ митрополита Кіевскій, Галицкій, вельможного его м. пана Крыштофа Ходкевича, конюшого великого князства Литовского, и малжонку его м. ей м. панею Ходкевичовую конюшыную великого князства Литовскаго, о добра Супраскіе, у повете Городенскомъ лежачые, менечи собе належне взглядомъ фундацыи на церковъ Супраскую ясневольможныхъ зешлихъ ихъ м. пановъ Ходкевичовъ, продковъ его м. пана Конюшого, и у его м. самого ажъ до сего часу будучые, о чомъ шырей часу права у суду и повете належномъ преложоно и автентыце показано будетъ. А ижъ теперъ его м. отецъ митрополитъ, поминувшы поветъ и судъ належный, въ которомъ тые добра Супраскіе лежатъ, передъ судъ в. м. земскій Новгородскій позвалъ и съ повету Городенского въ поветъ Новгородскій екстра форумъ вызвалъ, про то, небудучы повиненъ его м. панъ конюшый великого князства Литовскаго предъ судъ в. м., мыхъ мостивыхъ пановъ, становити и его м. отцу митрополиту тутъ у суду и повете неналежнюмъ за сими позвы отповедати и въ его м. росправы прыймовать, про то стацовечы се одъ его м. прошу, абысте в. милость, водле порадку права носполитого, артыкулу сорокъ четвертого, зъ розделу четвертого, заховати рачили, а въ поветъ и судъ належный, Городенскій, зъ вилою за вызване, въ помененымъ артыкулу написаною, одослати рачили. Противо чому умоцованый его м. о. митрополиты поведилъ, ижъ дей тая обмова его м. пана конюшого намней не вспоможетъ. Абовемъ не зъ маетностей въ Городенскомъ повете лежачыхъ, але зъ самое особы его м. крывда самого Бога и Его светое церкви деетъ, бо самъ его м. панъ конюшый нетолько добра церковные кгвалтомъ позабиралъ, але тежъ въ самомъ монастыре преложонымъ, черньцомъ незмерне великія крывды, вымоганемъ листовъ, починилъ и чинитъ; ижъ теды не зъ маетности, але зъ самое особы его м. крывда се деетъ, отложеня на сторону обмовы его м. пана конюшого, а наказаня далей въ право поступовать у в. м. домовляю. А такъ мы, судъ, въ той справе въ Бозе велебного его м. отца Іосифа Велямина Руцкого, митрополита Кіевского, Галицкого и всея Руси, зъ вельможнымъ его м. паномъ Крыштофомъ Ходкевичомъ, конюшымъ великого князства Литовского, и пани малжонкою его м. только для незношепя позвовъ доложоною, за позвы менечы о забране маетностей лежачыхъ, на церковъ Супраскую отъ славное памети ихъ м. пановъ Ходкевичовъ и иншыхъ фундаторовъ наданыхъ, и о иншые, въ тыхъ позвахъ помененыя, крывды законниковъ монастыра тое церкви, въ которой справе по охоронепю права пана Войтеха Залеского и малжонки его арендовного на имене Турецъ служачого, его м. пану конюшому зъ вечности того имения Турца и зъ другого именя Крынюкъ, на жалобу его м. отца митрополиты отповедать наказали есмо, по

которомъ наказѣ нашомъ въ дальшомъ поступку умоцованый его м. пана конюшого тые добра церковные не въ здѣшнемъ воеводствѣ, але въ повѣтѣ Городенскомъ, лежачые быть мѣнуючы, а затымъ форумъ той справѣ у суду нашого не прызнаваючы, отосланя оное въ повѣтъ Городенскій потребовалъ, чого хотяжъ умоцованый его м. отца митрополиты боронечы, указовалъ то, же сторонѣ его не зъ маетности, але зъ самое особы его м. пана конюшого крывда въ забраню добръ церковныхъ нетолько въ повѣтѣ Городенскомъ, але и въ здѣшнемъ воеводствѣ лежачыхъ, дѣетъ, за чымъ суженя тое справы домовядъ, лечъ мы, судъ, бачечы то, же его м. отецъ митрополитъ, его м. пана конюшого не съ Турца, съ котораго се его м. жадная крывда нестала, але съ тамтыхъ добръ, въ повѣтѣ Городенскомъ лежачыхъ, въ отнятю которыхъ крывду собѣ сталую быть мѣнуетъ, позывати мѣлъ, про то никоторого росcудку не чынечы, его м. отцу митрополиту въ повѣтъ Городенскій въ той справѣ, похочетъ ли о то правне чинить, позывати наказуемъ, отъ которого декрету нашого умоцованый его м. отца митрополиты до суду головного трибунального кола духовного сполне зъ свѣцкими апелевалъ, которое и мы, судъ, водлугъ права и домовяня стороны до помененого суду головного допустили есмо, которая справа до книгъ земскихъ Новгородскихъ есть записана, съ которыхъ и сей выписъ подъ нашыми врадовыми печатьми, въ Бозѣ велебному его м. отцу Іосифу Велямину Рутскому митрополитѣ Кіевскому, Галицкому есть выданъ. Писанъ у Новагородку.

Подлинникъ. Подпись: Янъ Протасовичъ писаръ. *Двѣ гербовыя печати.*

— 6 Aprila. Krzysztof. Chodkiewicz, koniuszy w. x. Lit., rządząc się dobrami klasztornemi, posyłał do Wilna ze zbożem Supraslskim podwody, z włości tegoż klasztoru, ktore zboże sprzedane, y kupiono za tę pieniądze soli beczek 30 y słedzi beczek 3, a że od tey soli y sledzi wziął myto Jan Sopocko poborca ziemski p-tu Godzienskiego, protestował się pomieniony Chodkiewicz, w tymże grodzie pwtu Grodzienskiego na p. Sopockę.

— 11 Iula. Dekret trybunału w Wilnie sądzącego się stanał, między Jozephem Welaminem Rutskim metropolitą całey Rusi, a Krzysztofem Chodkiewiczem koniuszym w. x. Lit., o niegodziwe jego wdzieranie się do dobr Supraslskich y zabieranie intrat, o implikowanie się do rządow duchownych w tymże klasztorze, y o podanie reguł zakonnikom. Ktorym dekretem nie uznawszy forum w trybunale, odsyła tę sprawę do sądow krolewskich.

— Апрѣля 6, Хрис. Ходкевичъ, конюшій в. к. Л., управляя монастырскими имѣніями, посылалъ въ Вильну подводы съ хлѣбомъ изъ волости тогоже монастыря;- этотъ хлѣбъ проданъ былъ, и за деньги куплено 30 бочекъ соли и селедокъ 3 бочки; а такъ какъ отъ этой соли и селедокъ Янъ Сопоцко, земскій сборщикъ Городенскаго повѣта, взялъ мыто, то упомянутый Ходкевичъ подалъ протестъ въ тотъ же гродскій судъ Городенскаго повѣта на г. Сопоцку.

— Іюля 11, состоялся декретъ трибунальнаго суда въ Вильнѣ по дѣлу между І. В. Рутскимъ, м. в. Р. и Хр. Ходкевичемъ, конюшимъ в. к. Л., о недостойномъ вторженіи въ монастырскія имѣнія, забираніи доходовъ, вмѣшательствѣ въ духовное управленіе того монастыря и о дачѣ монахамъ правилъ,—въ которомъ не признается умѣстнымъ рѣшать это дѣло въ трибунальномъ судѣ,

Tego trybunału był marszałkiem duchownym Alexander Chalecki, marszałek Lidzki.

и оно отсылается на судъ королевскій. Духовнымъ маршаломъ этого трибунальнаго суда былъ Александръ Халецкій, маршалокъ Лидскій.

39.

1628 г. Іюля 11. Рѣшеніе Виленскаго трибунальнаго суда о перенесеніи спорнаго дѣла между м. Рутскимъ и Хр. Ходкевичемъ касательно правъ патроновъ Супр. монастыря — давать ему уставы—на судъ короля.

Судъ трибунальный, выслушавъ показанье обѣихъ сторонъ о разбирательствѣ этого дѣла на земскомъ судѣ, не узнавъ ему форумъ для розсудка на повѣтовыхъ судахъ, „кгдыжъ тутъ идетъ о ненадлежное втрученеся въ рады церковные и не судечи самъ той справы, отсылаетъ ее на найвысшій розсудокъ к. е. м.“

Лѣта отъ Нароженя Сына Божого тысечу шестсотъ двадцать осмого, мѣсяца Іюля одинадцатого дня. Передъ нами судями головными, на трибуналъ у в. к. Литовскомъ зъ воеводствъ, земль и повѣтовъ на рокъ теперешный тысеча шестсотъ двадцать осмый, обраными, кгды съ порадку реестрового ку суженю припала справа въ Бозѣ велебного его м. о. Іосифа Вельямина Руцкого, архіепископа, митрополиты Кіевского, Галицкого и всее Руси, зъ вельможнымъ его м. паномъ Криштофомъ Хоткевичомъ, конюшимъ в. к. Литовского, за апеляцыею отъ декрету враду земского Новогородского; ино за приволаньемъ черезъ енерала сторонъ до права, отъ его м. о. митрополиты панъ Еразмусъ Сковдвилъ, а отъ его м. пана конюшого панъ Мартинъ Харевичъ, умоцованые, за моцми листовными, до тое справы даными, становили. За тымъ умоцованый его м. о. митрополиты, поступуючи далѣй въ право, покладалъ передъ нами декретъ враду земского Новогородского въ датѣ року теперешнего тысеча шестсотъ двадцать осмого, мѣсяца Февраля двадцать шестого дня, въ роковъ Громничныхъ выданый, которого неправность указуючи, повѣдилъ, ижъ предъ поменеными врадомъ точиласе справа передреченого, въ Бозѣ велебного его м. о. митрополиты съ помененымъ его м. паномъ конюшимъ въ речи новой, таковой, о которую не только зъ врадомъ земскимъ, але и вашимъ м. самимъ до суженья форумъ есть, то я уваженью в. м. подаю, бо его м. панъ конюшый, взрушаючи покой посполитый, мимо всякую слушность и право, оо. чернцомъ монастыря Супраского, которые до владзы его наймнѣй ничого не належатъ, при многихъ невносныхъ кривдахъ, тую найбольшую самого пана Бога и фалы Его светое заходячую крывду учинилъ, же на письмѣ рекгулы або уставы якіесь неслыханые онымъ подавши, абы ихъ полнили, нетолько приказалъ, але тежъ . . . . примусилъ, о што гды зъ маетности Турца, въ Новагородскомъ воеводствѣ лежачого, передъ помененый врадъ запозваный былъ; тогды врадъ, мимо самую слушность и право, гдѣ се не зъ маетности, але зъ самое особы его м. пана конюшого кривда церкви Божой дѣетъ, до Городни, не вѣдать по што,

отослалъ; найпервѣй теды не въ способѣ якое контроверсіи, але только для информацыи в. м. суду доводечы того, ижъ ничого до того монастыру его м. панъ конюшый не належить, такъ повѣдаю: славной памети небощыкъ панъ Александеръ Ивановичъ Хоткевичъ, за вѣдомостю и позволенемъ митрополимъ, фундовалъ монастырь надъ рѣкою Супраслею певнымъ наданемъ, въ которой фундацыи зрекаетсе и потомство свое обовезуетъ, абы се въ жадную речь въ той фундацыи помененую не втручали, которую фундацыю въ датѣ року отъ створенья свѣта семъ тысечей осмнадцатого, мѣсяца Октебра тринадцатого дня, покладаю, при томъ покладаю конфирмацыю тое фундацыи светобливое памети короля его м. Жикгимонта першого въ датѣ року тысечу пятсотъ двадцать девятого, мѣсеца Октебра двадцать третего дня [1]), по которой короля его м. конфирмацыи еще въ Бозѣ зошлой отецъ Іосифъ, митрополитъ Кіевскій, на тотъ же монастырь и церковь Супрасльскіе свои власные добра фундовалъ; то за такими фундацыями тая Супраская церковь и законники того монастыра отъ такъ давного часу въ покою подъ послушенствемъ архіепископовъ религіи Греческое были, а теперь недавными часы его м. панъ конюшый не досить на томъ маючи, ижъ добра и маетности до тое церкви належачыя, такъ черезъ продковъ его м., яко иншыхъ побожныхъ людей, фундованыя, забравшы, урядника своего уставилъ, але еще невѣдать, зъ якого права, бо о томъ нетолько въ статутахъ тутошного панства, але..... нигдѣ жадное зменки нѣтъ, таковые рекгулы, якихъ сторонѣ моей противной реверсалъ съ подписомъ рукъ архимадрита и законниковъ тамошнихъ Супраскихъ покладаетъ, уставилъ и до полненія оныхъ вымушонымъ листомъ примусилъ, который реверсалъ абы въ декретъ его м. вписанъ былъ, домовляюсе, а вписуючи такъ се въ собѣ маетъ [2]).

По прочитаню того реверсалу умоцованый его м. отца митрополиты повѣдилъ, ижъ дей поневажъ въ той справѣ за тымъ поступкомъ его м. пана конюшого идетъ о задержаню правъ юрыздыкцыи и вольности, домовляюсе и прошу, абысте в. м., суду, тотъ декретъ, яко неслушный, поднесши, и тое справы нигдѣ большъ не отсылаючи, але тутъ заразомъ справедливымъ вырокомъ своимъ его м. пану конюшому тое беспеченство и таковый поступокъ зганивши, абы съ того розсудку в. м. такъ особы духовные уконтентовани, яко его м. отецъ митрополита при старшенствѣ и шафунку добръ церковныхъ, водлугъ старожитныхъ справъ, захованый былъ, и тотъ монастырь отъ таковою тежару, мимо вшелякую слушность на него вложоного, уволненъ и при фундацыяхъ своихъ зоставалъ. А умоцованый его м. пана конюшого, положивши передъ нами такій же декретъ вряду земского Новогородского, указуючи его быть правне и слушне удѣланымъ, повѣдалъ, же дей што умоцованый его м. отца митрополиты, панъ Сковдвилъ въ самой речи тутъ передъ в. милостю справу продукуетъ и рекгулы якіесь, мѣнуючи, яко бы то мѣли быть отъ его мсти пана конюшого учыненые, терминою показуетъ, теды нерозперщисе зъ стороною своею о форумъ у суду в. милости, о то теперъ не мовлю, кгдыжъ моцъ только отъ его м. пана конюшого маю, абымъ при декретѣ въ ряду земскомъ Новгородскомъ стоечи, обмовы

1) Подъ этимъ годомъ и числомъ напечатано дозволеніе короля Сигизмунда 1 Ал. Ив. Ходкевичу дать монастырю Хворостово и Пужичи, см. № 17 стр. 40, 41.

2) Напечатанъ подъ № 36.

. . . . перед собою не узнал, кгдыж тот монастырь Супрасльскій не въ воеводстве Новогородском, але въ повете Городенском лежит, и его м. отец митрополит ижъ менует, яко бы его м. пан конюшый тые добра Супрасльскія зъ владзы монастырское, лежачыя въ повете Городенском, взять мел, теды не въ добр его м. власных, въ воеводстве Новогородском лежачих, бо о особу его м. нейдет, и жадная крывда тых добр, съ которых его м. п. о. митрополит, до суду земского Новгородского позвал, але съ тогож манастыра, который менует его м. о. митрополит отнят, до тогож повету Городенского, въ котором тот монастыр Супр. есть, до суду земского Городенского позвать мел, въ чем, иж съ правом посполитым его м. п. о. митрополит не згодилсе, и съ повету Городенского до повету Новгородского неналежне вызвал, тогды врад земскій Новгородскій слушне своей справе перед собою форум не узнавши, до повету належного Городенского отослал. А иж од того декрету суду земского Новгородского умоцованый его м. о. митрополиты неслушне апелевал, тогды створженья того декрету и вказу вины апеляцыйное на его м. о. митрополите и до такогож суду земского, у которого собе его м. о. митрополит форум вынaлезет ...... А так мы, суд, въ той справе въ Бозе велебного его м. о. Іосифа Веліамина Руцкого, архіеп. м. Кіевского и всея Руси, съ вельможным его м. паном Крыштофом Ходкевичем, конющим в. к. Л., за апеляціею от декрету суду земскаго Новогородского до суду головного трибунального, кола духовного сполне зъ свецким злученого, въ року теперешнем, за приволаньем чрез енерала, припалого, о том, иж за внесенем позвы от его м. о. митрополита по его м. п. Конюшого и на маетности его м. Турцу положоным, врад земскій Новгородскій справу монастыра Супрасльского о неслушное становеніе рекгул духовных и законным особом того монастыра и инших порадков, кондыцый его м. пана конюшого, яко особе свецкой не належачых, на письме от его м. самого поданых, при том о безправное забраніе маетностей тогож монастыра С. въ заведованье и шафунок свой, мимо старожитную фундацыю продков его м. и инших побожных людей, охоронивши преречоную маетность Турец и форум перед собою не узнавши, зъ иных маетностей его м. пана конюшого о тое все правом чинить наказал, въ которой справе иж се то показало, же ...... не бачечи быть подлежную розсудкови поветовому, кгдыж тут не зашла контроверсыя о маетность и розность границ, о жадную крывду, которая бы въ маетности походить мела, только идет о самое неналежное втрученеся въ рады церковные, рекгулы законные и добра монастырскія, наданыя презъ людей побожных; пре то съ преречоных причин тое справы не судечи, оную на найвышій розсудок его к. м., яко оборонцы и опекуна всего духовенства и добр церковных, отсылаем; которая справа есть до книг головных, трибунальных записана, съ которых и сесь видимус под печатію земскою воеводства Виленского, въ року теперешнем тысяча шестсот тридцатом, м. мая двадцать шостого дня, его м. о. митрополите есть выдан. Писан у Вильни.

Подлинный. Печать Виленскаго воеводства. Подпись: Ян Коленда, Виленскій писар.

R. 1629, d. 20 Septembra. Stanowszy personaliter w grodzie Grodzienskiego powiatu wielebny o. Syłuian Koncewicz y Rafael Samotyja, professowie Supraslscy, manifestowali się imieniem Gerazyma Welikontego, archymandryty Supraslskiego, y całego klasztoru, na Andrzeia Stanisława Sapiehe starostę Ryzskiego, o nieoddanie spraw, funduszow y rożnych dokumentow Supraslskich, onemu powierzonych ku schowaniu.

R. 1630, 27 Novembris, Rucki metropolita protestował się na koniuszego w. x. L. w Nowogrodku o naiazd Suprasla.

1629 г. 20 Сентабря, о. Силуанъ Концевичъ и Рафаилъ Самотыя, Супр. монахи, лично явившись въ гродскомъ судѣ повѣта Городенскаго, заявили отъ имени С. архим. Г. Великонтія и всего монастыря на Андрея Станислава Сапѣгу, старосту Рижскаго, о томъ, что онъ не отдалъ дѣлъ, фундушей и разныхъ С. документовъ, данныхъ ему на сохраненіе.

1630 г., 27 Ноября, м. Рутскій протестовалъ въ Новгородкѣ противъ конюшаго в. к. Л. за наѣздъ на Супраель.

40.

1630 г., Ноября 27. Заявленіе м. Рутскаго въ гродскомъ Цыринскомъ судѣ о насиліяхъ и злоупотребленіяхъ Христофора Ходкевича въ Супрасльскомъ монастырѣ.

Не взирая на то, что задворный королевскій судъ присудилъ С. монастырь въ пользу митрополита, Хр. Ходкевичъ, подавъ апелляцію на верхъ къ самому королю, въѣхалъ въ монастырь съ женою, дѣтьми и слугами, занялъ десять келій братскихъ, изгналъ изъ монастыря о. Сенчилла за его сопротивленіе дѣйствіямъ Ходкевича, окопалъ монастырь рвами и засѣками, препятствуя пріѣзду въ монастырь митрополита, задержалъ вещи Сенчилла, между прочимъ и сундукъ, гдѣ хранился вексель, данный отцемъ Хр. Ходкевича на 550 злотыхъ.

Roku od Narodzenia Syna Bożego tysiąc szesćset trzydziestego, m. Nowembra, dwodziestego siodmego dnia. Na urzędzie grodskim (za nawiedzeniem Bożym powietrzem morowym w Nowogrodku) we dworze grodskim Cyrinskim, przedemną Pawłem Piaseckim, podwojewodzim Nowogrodskim od w. p. iego m. p. Mikołaia Sapiehi, woiewody Nowogrodskiego, ciwona w ziemie Żmudskiey, Korszenskiego, Niemoiskiego... starosty, opowiadał y obciążliwie żałował przewielebny w Bodze jego m. o. Jozeph Weliamin Rutsky archiepiskop, metropolita Kiiowsky, Halicky y wszystkiey Rusi, na wielmożnego iego m. p. Krzysztofa Chodkiewicza, koniuszego w. x. L., starostę Grodzienskiego, o tym, yż gdy po dekre-

На урядѣ гродскомъ (по случаю посѣщенія Божія моровою язвою въ Новогородкѣ), въ дворѣ гродскомъ Цыринскомъ, предо мною Павломъ Пясецкимъ, подвоеводимъ Новогородскимъ—отъ его м. п. Николая Сапѣги, воеводы Новогородскаго, тіуна земли Жмудской, Коршенскаго, Немонтскаго. . . . . старосты, разсказывалъ и усиленно жаловался преосвященный его м. о. Іосифъ Вельяминъ Рутскій, архіепископъ, митрополитъ Кіевскій, Галицкій и всея Руси, на вельможнаго его м. п. Христофора Ходкевича, конюшаго в. к. Л., старосту Городенскаго, за то, что когда послѣ рѣшеній судовъ земскаго Новогородскаго и головнаго трибунальнаго, смѣшнаго, въ истекшемъ году поступило въ ко-

tach sądu ziemskiego Nowogrodzkiego y głownego trybunalskiego, duchownego, spolnego z swieckimi, w roku przeszłym uroszczona była sprawa między jego m. o. metropolitem, a jego m. p. koniuszym w. x. L. do sądu i. k. m. zadwornego, o bezprawne przywłaszczenie przez i. m. p. koniuszego władzy nad monastyrem Suprasłskim, z dawnych czasow od roznych osob fundowanym, y zakonnikami tego monastyra, o uczynienie y podanie ym na pismie, przeciw kanonom cerkiewnym, prawom y zwyczaiom powszechnym, reguł albo ustaw, także o niesłuszne na iawną szkodę cerkwie Bożey uczynienie y ustanowienie urzędnika w dobrach Supraslskich, do monastyra tamecznego należących, gdzie sąd i. k. m. zadworny, assesorski, z oczewistey controwersiey obudwoch stron, obrony umocowanego iego m. p. koniuszego, iako nieprawne, na strone odłożywszy, pomieniony monastyr Supraslski iego m. o. metropolicie, iako pasterzowi religiey Ruskiey zwierzchnemu, we wszistkim obiąć uznał. Od czego umocowany iego m. p. koniuszego na gorę do sadu i. k. m. samego appellował, za ktorą to appellacią, od dekretu assesorskiego uroszczoną, iego m. p. koniuszy, rozprawy prawney, jako był powinien, nieczekaiąc, ale jeszcze tym barziey nieprawnie na pomieniony monastyr Suprasłski y władzę duchowną następuiąc, y owszem prawo pospolite y dekret sądu i. k. m. assesorskiego zneważaiąc, w tym roku tysiąc sześćset trzydziestym, m. Septembra dwudziestego szostego dnia (iako i. m. o. metropolicie wielebny o. Samuel Sienczyło, zakonnik s. Bazylego, w tenże czas s tego monastyra Supraskiego wicisniony, dał sprawę), zmaiętnosci swey Rudawy, w powiecie Grodzienskim leżącey, do pomienionego monastyra Suprasskiego przyiezdżaiąc, w przod komornika swego do o. archimandryty y

ролевскій задворный судъ дѣло между о. митрополитомъ и его м. п., конюшимъ в. к. Л., о незаконномъ присвоеніи его м. п. конюшимъ власти надъ С. монастыремъ, издревле надѣленнымъ фундушами различными лицами, и надъ монахами того монастыря, о составленіи и дачѣ имъ на бумагѣ, въ противность церковнымъ канонамъ и всеобщимъ законамъ и обычаямъ, правилъ или устава, также о незаконномъ и къ явному вреду церкви Б. учиненіи и поставленіи въ имѣніяхъ Супрасльскихъ, принадлежащихъ тому монастырю, урядника; каковый судъ его к. м. задворный, ассессорскій, по наочному спору обѣихъ сторонъ, устранивъ защиту повѣреннаго его м. конюшаго, какъ незаконную, призналъ, что упомянутый Супрасльскій монастырь со всѣмъ имѣетъ занять о. митрополитъ, какъ духовный пастырь Русской вѣры. Послѣ этого повѣренный его м. конюшаго аппеллировалъ на верхъ—въ судъ самаго короля его м. Послѣ этой то аппеляціи, возникшей вслѣдствіе рѣшенія ассессорскаго суда, его м. конюшій, не дожидаясь, какъ ему слѣдовало бы, законнаго разбирательства, но еще тѣмъ болѣе незаконно вступаясь въ упомянутый С. монастырь и въ духовную власть и болѣе того—считая за ничто государственные законы и рѣшеніе ассессорскаго суда его к. м., въ томъ 1630 г., въ м. Сентябрѣ, 26 д. (какъ о томъ далъ показаніе о. митрополиту достопочтенный о. Самуилъ Сенчилло, монахъ чину св. Василія, тогда же вытѣсненный изъ того С. монастыря), пріѣзжая изъ имѣнія своего Рудавы, находящагося въ Городенскомъ повѣтѣ, въ С. монастырь, предварительно посылалъ своего коморника къ о. архимандриту и тамошнимъ монахамъ съ письменнымъ приказомъ, чтобы они, какъ только услышатъ звукъ трубы, приказали зво-

zakonnikow tamecznych z listem, rozkazuiąc ym, aby skoro głos trąby usłyszą, we dzwony przed przyiazdem i. m. dzwonić kazali, a sami ubrawszy się w ryzy, s krzyżami y kadzilnicami za monastyr wyszedszy, iego m. potykali. A wielebny o. Sienczyło (przez niego dla przyczyn, niżey mianowanych, wzgardzony) aby wespoł z drugiemi oicami zakonnymi w ryzy ubierać się y przeciw iego m. wychodzić nie ważył się, iako się wyżey pomieniło, s takowym listem posłał. A potym iego m. sam p. koniuszy z iey m. p. małżonką, także z synami, sługami y czeladzią swoią oboiey płci do tego monastyra S. wiachawszy, więcey dziesięciu celey zakonnych w zamknieniu monastyrskim do mieszkania swego zaiąć kazał. Tamże maiąc wiadomość o tym, że iego m. o. metropolita w tych tam czasiech do pomienionego manastyra, z władzy swey pasterskiey, dla doyzżenia y sporządzenia duchownego przyiachać wolą miał; ktorego to przyiazdu iego m. o. metropolicie broniąc, umyslnie rowy pokopać y kobyliny poczynić kazał, iakoż y porobione były, na czym ieszcze nie przestawaiąc, ale rancor na wielebnego o. Sienczyła, zakonnika tego monastyra, maiąc za to, że iako pierwey tego do reguł abo ustaw zmyszlonych tamecznym zakonnikom, od iego m. p. koniuszego na pismie podanych, podpisować się, iako y do prawa przy iego m. p. koniuszym przeciw iego m. o. metropolicie, pasterzowi swemu, a ku szkodzie cerkwi Bożey, nigdzie stawać y na żadną radę y wyprawe abo posłanie w tey sprawie przeciw iego m. tak rok . . . . . y powtore w tem roku do Warszawy, pozwalać niechciał, także do mocy listowney ku prawu, za pozwem, od iego m. pana koniuszego imieniem archimandryty y zakonnikow tamecznych do położenia y wrocenia na ten monastyr spraw, przed sąd

звонить въ колокола къ его прiѣзду, а сами, одѣвшись въ ризы, выйдя за монастырь, встрѣчали его съ крестами и кадильницами. А съ этимъ вышеупомянутымъ письмомъ послалъ приказъ, чтобы о. Сенчилло (пренебреженный имъ по причинамъ ниже означеннымъ) не смѣлъ вмѣстѣ съ другими монахами облачаться въ ризы и выходить на встрѣчу его м. Потомъ самъ его м. конюшій и съ женою своею и съ сыновьями и съ слугами и челядью своею обоего пола, въѣхавъ въ тотъ Супр. монастырь, приказалъ болѣе десяти келій монашескихъ въ монастырскомъ затворѣ занять для своего жилья. Здѣсь же имѣя извѣстiе о томъ, что о. митрополитъ имѣлъ намѣренiе въ это именно время прибыть въ тотъ монастырь для надзора и духовнаго распорядка, по своей святительской власти, и, препятствуя этому-то прибытiю о. митрополита, велѣлъ покопать рвы и подѣлать засѣки, и онѣ были сдѣланы. Не удовлетворяясь этимъ и имѣя гнѣвъ на почтеннаго о. Сенчилла, монаха того монастыря, за то, что какъ прежде онъ не хотѣлъ подписываться подъ правилами или уставомъ, для тамошнихъ монаховъ измышленными и на бумагѣ данными его м. конюшимъ, такъ и въ дѣлѣ его м. конюшаго съ о. митрополитомъ, его пастыремъ, клонившемся ко вреду церкви Б., онъ не хотѣлъ держать его сторону, не соглашался и не хотѣлъ участвовать ни въ совѣщанiяхъ, ни въ посылкахъ по этому дѣлу противъ митрополита въ Варшаву какъ въ томъ, такъ и въ этомъ году; а такъ же на письменномъ полномочiи, вслѣдствiе позва его м. конюшаго, о возвращенiи и доставленiи монастырскихъ дѣлъ, отъ имени архимандрита и всей братiи тамошней поданнаго въ земскiй Новогородскiй судъ, въ прошлые сроки Троицкiе приходившiйся, (къ

ziemski Nowogrodzky wyniesionym, na rokach przeszłych Trojeckich przypadaiącemu (do czego tak samego archimandrytę, iako y zakonnikow tamecznych iego m. p. koniuszy przez rozne sposoby przywodził y przywiodł), wielebny o. Sienczyło też podpisować zbraniał się y nie podpisował, tegoż tedy wyżey mianowanego miesiąca y dnia, zaraz po wiachaniu swoim do monastyra, tak iego m. uczynił, yż gdy pomieniony wielebny o. Sienczyło dla oglądania tych rowow y kobylin, dla przeszkody przyiazdu iego m. o. metropolity poczynionych, z monastyra za wrota wyszedł, w ten czas iego m. p. koniuszy tego postrzegszy, haydukom swoim wrota zamknąć, a iego do monastyra puszczać zakazał, zabronił y zagroził; ktore to hayduki, czyniąc dosyć temu własnemu iego m. p. koniuszego roskazaniu, wielebnego o. Sienczyła do monastyra S. puscić nie chcieli, ale iego gwałtem odewrot odepchnęli; zaczym on, będąc przez takowy sposob z monastyra wicisnionym, a nie mogąc nawet wrocenia rzeczy swoich, w tym monastyru z roskazania iego m. zatrzymanych, doprosić się, tegoż dnia do młynow monastyrskich odeiść musiał, a ztamtąd podwodę naiąwszy, do iego m. o. metropolity przyiachał; między ktoremi to rzeczoma o. Sienczyła list, albo oblig sławney pamięci niebosczyka p. Wilenskiego, oyca iego m. pana koniuszego, nieboszczyku p. Mikołajowi Aphanasowiczowi na pięć set y pięcdziesiąt złotych, przez niego na cerkiew Supr. legowanych, a iemu o. Sienczyłu odyskać y na cerkiew obrocić—zleconych, dany, także listow priwatnych, od iego m. p. koniuszego do iego m. p. Aphanasowicza, woyskiego Słonimskiego, upewniąc oddaniem tych pienięдzy, pisanych trzy, w skrzince zobopolney, za wiadomością iego m. o. metropolity, byli y tam zostali. A nadto ieszcze

чему его м. конюшій разными способами склонялъ и привелъ какъ самаго о. архимандрита, такъ и тамошнихъ монаховъ), почтенный о. Сенчилло не соглашался подписаться и не подписывался. Въ тотъ же вышеозначенный мѣсяцъ и день, тотчасъ послѣ своего наѣзда въ монастырь, его м. сдѣлалъ такъ, что когда упомянутый о. Сенчилло вышелъ за монастырскія ворота посмотрѣть на эти рвы и засѣки, сдѣланныя для воспрепятствованія пріѣзду его м. о. митрополита, то его м. конюшій, замѣтивъ это, тотчасъ приказалъ своимъ гайдукамъ запереть ворота, и съ угрозою запретилъ пускать его въ монастырь. Эти то гайдуки, исполняя собственный приказъ его м. конюшаго, не хотѣли пустить о. Сенчилла въ монастырь и не пустили и насильственно отпихнули его отъ воротъ, послѣ чего онъ, вытѣсненный такимъ способомъ изъ монастыря, даже не имѣя возможности допроситься, чтобы ему отдали его вещи, задержанныя по приказанію его м. въ монастырѣ, въ тотъ же день долженъ былъ уйти въ мельницы монастырскія и, оттуда нанявъ подводу, пріѣхалъ къ его м. о. митрополиту. Между этими то вещами о. Сенчилла, съ вѣдома о. митрополита, были въ общемъ сундукѣ — документъ, или вексель славной памяти покойнаго пана Виленскаго, отца его м. конюшего, данный покойному Николаю Афанасовичу на пять сотъ и пять десятъ золотыхъ, пожертвованныхъ имъ на Супрасльскую церковь, переданный ему, о. Сенчиллѣ, для взысканія пожертвованныхъ на церковь денегъ,—а также три частныхъ письма, писанныхъ его м. конюшимъ къ его м. Афанасовичу, войскому Слонимскому, съ увѣреніемъ въ возвращеніи этихъ денегъ; они и остались тамъ. Сверхъ того его м. конюшій, вопреки ясному распоряженію митропо-

iego m. p. koniuszy diaka wielce potrzebnego cerkwie Bożey y iurgeltnego monastyrskiego, na ymię Bohdana, dla tego samego, że wielebnemu o. Sienczyłowi nasługował, bezwinnie wszystko iemu pobrawszy y iurgieltu zasłużonego nie nagrodziwszy, nad wolą wyrazną iego m. o. metropolity, z monastyra wypędzić kazał, o co na swoim czasie y mieiscu wolne mowienie y prawo zachowuje się. A teraz iego m. metropolita o te takowe bezprawne wiachanie w monastyr S., także o wycisnienie pomienionego zakonnika y kryłoszanina monastyrskiego, mimo dekret sądu i. k. m., przez iego m. p. koniuszego, ku szkodzie cerkwi Bożey poczynione, a za tym o winy prawne, chcąc z iego m. prawnie czynić, prosił, aby te opowiadanie iego m. (ktore pierwey tego, dla niebezpieczenstwa od powietrza morowego, yle nim iego m. w ten kray z odlegleyszego mieszkania przyiechał, doniesiono być nie mogło) do xiąg było zapisano, iakoż y iest zapisano. A po zapisaniu y ten wypis z xiąg pod moią urzędową pieczęcią przewielebnemu w Bodze iego m. o. metropolicie Kiiowskiemu, Halickiemu y wszystkiey Rusi, iest wydan. Pisan w Cyrynie.

Писанъ на бумажномъ листѣ, безъ подписей и печатей.

лита, велѣлъ выгнать изъ монастыря послушника, очень нужнаго церкви Б. состоявшаго на монастырскомъ жалованіи, по имени Богдана, за одно то, что онъ прислуживалъ почтенному о. Сенчиллѣ, безъ вины отнявъ у него все и не давъ выслуженнаго имъ жалованья, о чемъ въ свое время и въ своемъ мѣстѣ дается право и вольное судоговореніе. А теперь его м. митрополитъ, желая судиться съ его м. объ этихъ столь беззаконныхъ дѣйствіяхъ—о въѣздѣ въ монастырь Супр., объ изгнаніи упомянутаго монаха и монастырскаго крылошанина, помимо рѣшенія суда его к. м., учиненныхъ его м. конюшимъ ко вреду церкви Б., и за тѣмъ о законномъ взысканіи, просилъ, чтобы это изложеніе дѣла его м. (которое болѣе по причинѣ моровой язвы, чѣмъ по дальности мѣстожительства его. м. отъ мѣстности этой не могло быть представлено) было записано въ книги; оно такъ и записано; а по записаніи и эта выпись изъ книгъ подъ моею урядовою печатью преосвященному его м. о. митрополиту Кіевскому, Галицкому и всея Руси, выдана. Писанъ въ Цыринѣ.

— 20 Maia, po skonczonym zaraz morowym powietrzu manifestował się w grodzie Słonimskim xiądz Waleryan Kanafolski z. s. Bazylego W. na p. Andrzeia Piaseckiego ekonoma dobr Suprasłskich, z dyspozycij niegodziwey Krzysztopha Chodkiewicza koniuszego w. x. Lit. osadzonego, o to, że pomieniony xiądz Kanafolski, będąc przysłany do Suprasla od Rafała Korsaka, episkopa Halickiego, koadjutora metropolij Kijewskiey, gdy tu przybył, y

— Мая 20. По прекращеніи моровой язвы, тотчасъ заявилъ въ гродскомъ Слонимскомъ судѣ о. Валеріанъ Канафольскій, базиліанъ, на г. Андрея Пясецкого, эконома С. имѣній, поставленнаго по недостойному распоряженію Христ. Ходкевича, конюшаго в. к. Л., за то, что когда упомянутый о. Канафольскій, присланный въ Супрасль Рафаиломъ Корсакомъ, еп. Галицкимъ, коадъюторомъ Кіев. митрополіи, прибывъ сюда

mszą s. odprawiwszy, był zaproszony od archymandryty Suprasiskiego: Gerazyma Welikontego do klasztoru, dowiedziawszy się pomieniony ekonom o tym, przyiachał z Fast do klasztoru, y gromadnie z czeladzią naszedszy na cele opacką, pomienionego gościa słowy karczemnemi konfundował, do oręża się porywał y onego z klasztoru wypędził, rozumieiąc, że go Welamin Rutski, metropolita, na iakowe fakcye przysłał.

R. 1631, d. 19 Marca. Rospis w Warszawie, między wielebnym oycem Welaminem Rutskim m. Kijowskim, aktorem, a i. m. panem Krzysztophem Chodkiewiczem koniuszym w. x. Lit., starostą Grodzieńskim, pozwanym o monastyr Suprasiski. Z pozwoleniem stron obudwuch, j. k. mość tę sprawę o monastyr Suprasiski, w sądzie j. k. m. zadwornym, asessorskim agitowaną, y przez apellacye na sądy j. k. m. relacijne wytoczoną, cum totae causae effectu, obrony y dowody obiema stronom wcale zachowuiąc, do d. trzeciego m. Jula r. teraznieyszego 1631, z pewnych przyczyn odkłada. Zostawuie też in suo esse rok taki utrinque patri, iaki na ten czas mieć mieli do rosparcia się z sobą prawnego, bez przypozwow; na podpisie Paweł Sapieha podkanclerzy w. x. Lit., item Stanisław Naruszewicz.

Status causae w sprawie o Suprasl im. x. Welamina Ruckiego, metropolity, z im. panem Krzysztofem Chodkiewiczem, koniuszym w x. Lit.

1. Alexander Chodkiewicz, woiewoda Nowogrodzki, za konsensem y wiadomością Sołtana metropolity, fundował momaster ritus Graeci nad rzeką Suprasią, na ktory y dobra swoie zapisał niektore, żadnego do tych dobr sobie y potomkom swoim niezostawuiąc przystępu.

2. Tenże fundator, za radą metropolity pomienionego y zakonnikow, przenosi monastyr na insze mieysce, per mo-

и, отслуживъ св. литургію, приглашенъ былъ С. арх. Г. Великонтіемъ въ монастырь, то упомянутый экономъ, узнавъ о томъ, пріѣхалъ изъ Хвастъ въ монастырь и, съ толпою челяди сдѣлавъ нашествіе на келіи настоятельскія, конфузилъ упомянутаго гостя кабацкими выраженіями, хватался за оружіе и выгналъ его изъ монастыря, думая, что его послалъ м. В. Рутскій на какія либо кляузы.

1631 г. Марта 19. Обязательство, сдѣланное въ Варшавѣ между преосв. о. В. Рутскимъ, м. Кіевскимъ, истцемъ, и его м. Хр. Ходкевичемъ, конюшимъ в. к. Л., старостою Городенскимъ, позваннымъ на судъ за монастырь С. Съ дозволенія обѣихъ сторонъ, его к. милость дѣло это о С. монастырѣ, производившееся въ задворномъ его к. м., ассессорскомъ судѣ, и апелляціею перенесенное на суды реляційные его к. м., по извѣстнымъ причинамъ откладываетъ на 3 Іюля сего 1631 г., оставляя все это дѣло въ силѣ и—обѣимъ сторонамъ право защиты и обвиненія, а также оставляя въ своей силѣ обѣимъ сторонамъ тѣ сроки, какіе въ то время ими были приняты для судебнаго препирательства, безъ новыхъ позвовъ. Подписали: Павелъ Сапѣга, подканцлеръ в. к. Л., и Станиславъ Нарушевичъ.

Положеніе дѣла о С. монастырѣ между его м. о. м. В. Рутскимъ и его м. Х. Ходкевичемъ, конюшимъ в. к. Л.

1. Александръ Ходкевичъ, воевода Новогородскій, съ вѣдома и согласія м. Солтана, основалъ монастырь Греческаго обряда надъ р. Супраслей, на который записалъ и нѣкоторыя свои имѣнія, не оставляя ни себѣ, ни своимъ потомкамъ никакого вступательства въ нихъ. 2. Тотъ же ктиторъ, по совѣту упомянутаго митрополита и монаховъ, переноситъ монастырь въ другое мѣсто,

dum commutationis, drugie dobra za tamte pierwsze nadaie, gdzie sobie y potomkom swoim przystępu do nich nie zostawuie.

3. Po takowych fundacyach oyciec Jozeph Sołtan, metropolita, y swoie pewne dobra własne, nazwane Topilec etc., na tenże monastyr funduie, zaczym spolnie z Ckodkiewiczem Alexandrem może się tytułować fundatorem, iako w tey fundacyey iest opisano, w ktorym funduszu swoim czyni ordynacyą zakonnikom, y tę ordynacyą ziachawszysię na synod z drugiemi oycami episkopami potwierdził.

4. Za takowemi fundacyami oycowie archymandrytowie y zakonnicy przez wszystek czas byli w spokoynym dzierżeniu tych dobr, aż do nieboszczyka pana Wilenskiego, oyca pana koniuszego W. X. Lit. Ten po smierci oyca swego, w posessyą swoią wzioł dobra klasztorne, y sługę swego urzędnikiem w tychże dobrach uczynił. A będąc osobą swiecką, reguły, zakonnikom szkodzące, oycu metropolicie y zakonnikom podał, do ktorych reguł archimandryte y zakonnikow do podpisow przymusił.

5. Wziowszy o tym wiadomość, ociec metropolita, ktory należy tak o swoią władzę, iako y o krzywdę zakonnikow czynić, pozywa przed siebie archymandryte y zakonnikow tego monastyra, że się poddali pod władzą swiecką, przyiowszy reguły od koniuszego W. X. Lit. podane, do onych podpisali się. Powiedzieli stanowszy, żeśmy to z przymusu uczynili, na co iest dekret duchowny sądu metropolitanskiego.

6. A potym uczyniwszy protestacyą, ociec metropolita pozywa pana koniuszego do ziemstwa Nowogrodzkiego, o zabranie dobr y przywłaszczenie sobie władzy nad osobami duchownemi, w ktorem ziemstwie koniuszy W. X. Lit. excy-

и въ замѣнъ этихъ первыхъ имѣній, даетъ другія, въ которыя ни себѣ, ни своимъ потомкамъ не даетъ права вмѣшательства. 3. Послѣ такихъ фундушей о. м. Іосифъ Солтанъ отдаетъ на тотъ С. монастырь и свои собственныя извѣстныя имѣнія, по имени Топилецъ и пр., посему можетъ называться, общимъ съ А. Ходкевичемъ, ктиторомъ, какъ описано въ этой фундушевой записи. Въ этой своей записи онъ даетъ правила монахамъ и эти правила утверждаетъ на соборѣ вмѣстѣ съ другими оо. епископами. 4. На основаніи таковыхъ записей, оо. архимандриты и монахи спокойно черезъ все время владѣли этими имѣніями до покойнаго пана Виленскаго, отца конюшему в. к. Л. Этотъ, по смерти своего отца, взялъ въ свое владѣніе монастырскія имѣнія и поставилъ въ нихъ своего слугу урядникомъ. Будучи свѣтскимъ человѣкомъ, онъ далъ митрополиту и монахамъ правила, вредныя имъ, и принудилъ архимандрита и монаховъ подписаться подъ этими правилами. 5. Получивъ о томъ извѣстіе, о. митрополитъ, которому подобаетъ стоять какъ за свою власть, такъ и за обиду монаховъ, позываетъ къ себѣ архимандрита и монаховъ того монастыря за то, что они подчинились свѣтской власти, принявъ данныя конюшимъ правила, и подписались подъ ними. Явившись, они сказали, что мы то сдѣлали по принужденію; объ этомъ есть духовное рѣшеніе митрополичьяго суда. 6. Потомъ сдѣлавъ протестъ, о. митрополитъ позываетъ п. конюшого въ земскій Новогородскій судъ за занятіе имѣній и присвоеніе власти надъ духовными лицами, который его м. конюшій в. к. Л. не призналъ мѣстомъ судопроизводства, почему судъ приказываетъ позывать не въ Новгородокъ, а въ Городну, на томъ основаніи, что Супрасль находится въ Го-

pował forum, dla czego sąd nakazuie pozywać nie do Nowogrodka, ale do Grodna, ex ratione, że Suprasl w powiecie Grodzienskim; z tąd appellował metropolita na trybunał. A gdy sprawa w Wilnie na trybunale przypadła, sąd trybunalski, nie sądząc tey sprawy, ze wszystkim iey effektem na rozsądek i. k. m., iako naywyższego podawcę y obrońcę dobr duchownych, odsyła.

— Aprila 20, Jozeph Welamin Rucki m. podał mandat Krzysztofowi Chodkiewiczowi, koniuszemu W. X. Lit., staroście Grodzienskiemu, na sądy relacijne i. k. m. Zygmunta III o krzywdy y szkody, poczynione w dobrach klasztoru Suprasiskiego, o niegodziwe wjechanie do klasztoru, o przywłaszczenie nad zakonnikami y nad dobrami klasztornemi niesłuszney władzy, o wdawanie się w rządy duchowne y o wypędzenie z klasztoru zakonnika x. Samuela Sięczyłe.

роденскомъ повѣтѣ. Отсюда митрополитъ апеллировалъ въ трибунальный судъ. А когда дѣло дошло до трибунальнаго суда въ Вильнѣ, то судъ, не судя этого дѣла, отсылаетъ его во всей силѣ на судъ его к. м., наивысшаго подавателя и защитника духовныхъ имѣній.

— Апрѣля 20, I. В. Рутскій подалъ мандатъ Хр. Ходкевичу, конюшему в. к. Л., на реляційный судъ его кор. м., о недостойномъ наѣздѣ на С. монастырь, о присвоеніи имъ себѣ надъ монахами и имѣніями монастырскими незаконной власти, о вмѣшательствѣ въ духовное управленіе, объ изгнаніи изъ монастыря въ 1630 г., 26 Сентября, монаха Самуила Сенчилы.

41.

1631 г.[1] Апрѣля 20. Королевскій позывъ Хр. Ходкевичу на судъ за наѣздъ на Супрасльскій монастырь.

Жикгимонъ третій и пр. Конюшему нашему в. к. Литовскаго, старостѣ Городенскому вельможному Крыштофу Геронимовичу Ходкевичу. Приказуемъ вѣрности вашой, абы вѣрность ваша за симъ позвомъ мандатомъ нашимъ отъ поданя его передъ нами . . гдѣ на тотъ часъ счастливе дворомъ нашымъ будемъ, если въ коронѣ Польской за семъ, а если въ в. к. Литовскомъ, за чотыры недѣли, самъ очвисто яко на року завитомъ сталъ, и на жалобу и правное противко вѣрности вашое попиране превелебнаго въ Бозѣ о. Іосифа Велямина Рутского, архіепископа, митрополиты Кіевскаго, Галицкого и всея Росіи, звирхного пастыра земли Руское, который вѣрность вашу о крывду и шкоду церкви Божое, мимо декретъ суду нашого асессорского и мимо апеляцыю, отъ вѣрности вашое одъ помѣненого декрету до насъ, господара урощоную, въѣханемъ до монастыра Супрасльского, отъ розныхъ особъ фундованого, и привлащенемъ собѣ надъ тымъ манастыремъ и добрами до него належачими, также надъ законниками того манастыра, владзы и споражѣнія, особливе о вытѣснене зъ тогожъ монастыра законника о. Самуила Сенчилы въ року тысеча шестсотъ тридцатомъ, мѣсяца

1) Годъ означенъ по указанію Лѣтописи.

Сентября 25 дня, отъ вѣрности вашое сталыя, а за тымъ о зневажене того декрету суду нашого асесорского и о вины правные позываетъ, водлугъ процессу жалобы помененого о. митрополиты, которая на вѣрность вашу часу права шырей преложона будетъ, скуточне усправедливилъ. Писанъ въ Вильнѣ року....

— 8 Maia, Krysztof Chodkiewicz koniuszy W. X. L. starosta Grodzienski, pisał list do woiewody Wilenskiego, szwagra swego, żaląc się na metropolite Welamina Ruckiego, że go prawem kilka lat o Suprasl infestuie, że przed rożnemi osobami udaie, iakoby ociec jego przed tym, y on teraz zakonnikow Supraslskich pod swoią juryzdykcyą swiecką poniewolnie podbija, urzędnika swego podawszy. Przypomina w tym liście, że po smierci pierwszego fundatora, synowie jego Hrehory Chodkiewicz, woiewoda Wilenski, hetman W. W. X. Lit., starosta Grodzienski, dzierżawca Mohilewski, y Gerzy Chodkiewicz woiewoda Trocki, starosta Punski, a po zeysciu ich dzieci ich byli opiekunami, y za wolo krola Stefana, monastyrem Supraslskim rządzili, a nie metropolitowie, ktorzy się tego zrzekli; y daley pisze: „Dato non concessu, iż ieśliby krzywda iaka działa się monastyrowi Supraslskiemu, tedy o to miałby zemną o. archymandryta Supr. albo amicabiliter conferować, albo też prawnie, iako actor należny, z bracią y kapitułą monasteru Supr. czynić, a nie o. metropolita, co iest opressyą oyca archimandryty, et cum derogatione juryzdykciey monastyru ich etc. Do kombinacij potym zabierali się, ktorey metropolita że był daleki, rozgniewawszy się koniuszy W. X. L. na to, tak konkluduie: Ofiaruię się metropolicie prawnie dostać, ufam Panu Bogu memu, że się tkniemy w sedna, (?) y siła żydow zàkopanych wygrzebiem, oddaie się zatym etc.

— 25 Iunia, namowionym będąc niegodziwie y zwiedzionym od Krzysztofa Chodkiewicza koniuszego W. X. Lit., Gerazym Welikonty, archymandryta Supr. za

— 8 Мая, Хр. Ходкевичъ писалъ письмо къ Виленскому воеводѣ, своему шурину, жалуясь на м. В. Рутскаго за то, что онъ нѣсколько лѣтъ преслѣдуетъ его процессомъ за Супрасль, что предъ разными лицами представляетъ, будтобы его отецъ и онъ теперь насильственно подчиняетъ С. монаховъ своей свѣтской власти, поставивъ свѣтскаго урядника. Припоминаетъ онъ въ этомъ письмѣ, что по смерти перваго ктитора, сыновья его, Григорій Ходкевичъ, воевода Виленскій и пр. и Юрій Ходкевичъ, воевода Трокскій и пр., а по ихъ смерти, дѣти ихъ были покровителями и, по волѣ короля Стефана, управляли С. монастыремъ, а не митрополиты, которые отказались отъ того. И далѣе пишетъ: "допустимъ, что сдѣлана была С. монастырю какая либо обида; объ этомъ долженъ былъ или дружески снестись, или же судиться со мною, какъ надлежащій истецъ, съ братіею и капитулою С. монастыря, о. архимандритъ С., а не о. митрополитъ; это притѣсненіе о. архимандриту и нарушеніе ихъ монастырскаго управленія и пр.; потомъ собирались учинить сдѣлку, но какъ митрополитъ уклонился отъ ней, то разгнѣванный конюшій в. к. Л. заключаетъ (письмо) такъ: даю обѣтъ донять митрополита судебнымъ порядкомъ. Надѣюсь на Бога, что мы .... отроемъ много закопанныхъ жидовъ и пр..

— 25 Іюня, подущенный недостойнымъ образомъ и соблазненный Хр. Ходкевичемъ, конюшимъ, Г. Великентій, С. архим., въ благодарность за столь великое благодѣяніе и защиту отъ ктиторскаго притѣсненія, позвалъ м. В. Рутскаго, великаго покровителя и защитника С.

tak wielkie dobrodzieystwo y protekcyą od opressij kollatorskiey, niewdzięcznością nagradzaiąc, zapozwał Welamina Ruckiego metropelitę, wielkiego protektora y obronce Suprasiskiego od drapieżnego wilka, do ziemstwa Nowogrodzkiego, o oddanie przywileiow, praw y roznych dokumentow. Gdzie gdy przyszło do rozsądzenia się, sąd ziemski, iako duchownych, odesłał per decretum ad forum competens. Roku tegoż zapozwany koniuszy W. X. L., na sądach relacijnych krola i. m. nie stanoł,—contumax, z wolnym iednak dla niego wyniesieniem spraw y munimentow do niedziel trzech, sub amisione causae.

— 23 Oktobra, tenże Gerasimus Welikonty, archimandryta Suprasiski, po dekrecie ziemskim Nowogrodzkim zapozwał iterum metropolitę Welamina Ruckiego na trybunał w. x. Lit., o nieoddanie tychże wyżey pomienionych funduszow, przywileiow y innyh dokumentow, zkąd, per decretum, znowu do ziemstwa trybunał odesłał.

монастыря отъ хищнаго волка, въ земскiй Новогородскiй судъ, объ отдачѣ привилеевъ, записей и разныхъ документовъ. Когда здѣсь пришло до розсудку; то земскiй судъ рѣшенiемъ отослалъ ихъ въ подлежащее судебное мѣсто. Въ томъ же году позванный конюшiй в. к. Л. не явился въ реляцiйный судъ короля его м.; объявленъ непокорнымъ, съ правомъ однако свободнаго представленiя чрезъ три недѣли дѣлъ и основанiй, подъ угрозою проигрыша въ дѣлѣ.

23 Октября тотъ же Г. Великонтiй, арх. С., послѣ рѣшенiя земскаго Новогородскаго суда, снова позвалъ м. Вел. Рутскаго на трибунальный судъ в. к Л., о не возвращенiи выше упомянутыхъ фундушей, привилеевъ и иныхъ документовъ; отсюда своимъ рѣшенiемъ трибунальный судъ вновь отослалъ въ земскiй судъ.

42.

1631 г. Октября 23. Рѣшенiе трибунальнаго суда о передачѣ дѣла архимандрита Великонтiя съ м. Рутскимъ, изъ за дѣлъ монастырскихъ, на сужденiе земскаго Новогородскаго суда.

Архимандритъ Великонтiй жаловался на м. Рутскаго за то, что онъ забралъ монастырскiе фундуши, привилеи, земскому Новогородскому суду; но судъ не принялъ жалобы и отослалъ съ нею истца въ подлежащiй, не названный по имени, судъ. За это архимандритъ позываетъ къ суду трибунальному Новогородскiй земскiй судъ и проситъ, чтобы на немъ разобрано было его дѣло съ митрополитомъ. Судъ признаетъ эту просьбу правильною.

Roku od Narodzenia Syna Bożego 1631, m. Octobra 23 d. Przed nami, sędziami głownemi, na tribunał w w. x. L. z woiewodztw, ziem y powiatow za rok teraznieyszy 1631 obranemi, gdy s porządku reyestrowego ku sądzeniu przypadła

Лѣта отъ Р. Х. 1631, Октября 23. Предъ нами, головными судьями, избранными на текущiй 1631 г. на трибуналъ въ в. к. Л. отъ воеводствъ, земель и повѣтовъ, когда по реестровому порядку послѣдовало дѣло преподобнаго о. Ге-

sprawa w Bodze wielebnego o. Herasima Welikontia, archymandrity monastyra Supr., y braci iego oycow zakonnikow tameyschich tego monastyra, za iednemi pozwy z urzędem ziemskim Nowogrodzskim o niesądzenie sprawy strony spraw, na monastyr Supraski służących; a za drugiemi pozwy z przewielebnym w Bodze iego m. oycem Jozephem Welaminem Ruckim, archiepiskopem Kijowskim, Halickim y wszystkiey Rusi, do przisłuchania; do ktorey sprawy, za przywołaniem przez ienerała stron do prawa, od oyca Welikontia archimandrity wmocowany iego za mocą listowną p. Erazmus Skowdwił stanowił, a urząd ziemski Nowogrodzski nie stanowił, telko od iego m. oyca metropolity umocowany, za mocą iego m. listowną do obmowy daną, p. Dekapolit Malewicz odezwawszy powiedział, iż tey sprawie forum u sądu w. m-ciow niema, bo iesli strona krzywdę iaką (ktorey pewnie nie ma) rozumie, tedy potrzeba iego m. do sądu głownego tribunalnego, pospołu z swieckiemi, do Wilna pozywać. Druga, że nie może mnieyszy starszego, a zwłascza zwierzchnego pasterza swego do sądu swieckiego pozywać, co ukazawszy, aby tą sprawa nie była sądzona, prosił y potrzebował. Zatym umocowany iego m. oyca Welikontia archimandrita, dowodząc forum wyniesionych pozwow tak po urząd, iako y po stronę w Bodze wielebnego iego m. oyca metropolita ku przisłuchaniu, y roku zawitym przipadłego podania tych pozwow po urząd, na sądzie będący, a po stronę w Bodze wielebnego iego m. oyca metropolita—we dworze metropolim, na ulicy Bielickiey leżącym, przez ienerała woiewodzstwa Nowogrodzkiego LenardaŻałumaiga podanych y położonych pozwow, wypisami z xiąg grodzskich Nowogrodzskich i datą w nich opisaną, przyznaniem tego ienerała, według prawa dowiodłszy, y trzecie wo-

расима Великонтія, архим. Супр. монастыря, и братіи его оо. монаховъ тамошнихъ того монастыря, по однимъ позвамъ, съ урядомъ земскимъ Новогородскимъ о несужденіи дѣла касательно дѣлъ, монастырю Супрасль. принадлежащихъ, а по другимъ позвамъ съ преосвященнымъ его м. о. Іосифомъ Вельяминомъ Рутскимъ, архіепископомъ Кіевскимъ и пр. о подчиненіи его (рѣшенію суда). По вызову сторонъ чрезъ вознаго къ дѣлопроизводству, отъ о. Великонтія, архимандрита, уполномоченный его письменнымъ довѣріемъ г. Эразмъ Сковдвиллъ становился, а урядъ земскій Новогородскій не становился; только повѣренный его м. о. митрополита по письменному его м. полномочію, данному для судоговоренія, г. Декаполитъ Малевичъ отозвавшись сказалъ, что это дѣло въ судѣ вашихъ милостей не можетъ разбираться; ибо если исковая сторона находитъ какую обиду (которой безъ сомнѣнія не имѣетъ), то слѣдуетъ ихъ м. позывать въ главный трибунальный судъ, смѣшанный, въ Вильнѣ. Во вторыхъ, не смѣетъ звать на свѣтскій судъ меньшій старшаго, особенно же верховнаго своего пастыря. Указавъ на то, онъ просилъ и требовалъ, чтобы дѣло это судимо не было. За тѣмъ, повѣренный его м. о. Великонтія, архимандрита, доказывая компетентность суда по позвамъ какъ уряду, такъ и сторонѣ митрополита, о подчиненіи суду, поданнымъ въ надлежащіе сроки какъ уряду—въ самомъ урядѣ, а сторонѣ преосвящ. митрополита—въ митрополичьемъ дворѣ, на Бѣлицкой улицѣ, чрезъ вознаго Новогродскаго Леонарда Жалумайга, и, доказавъ это, согласно съ законами, выписами изъ книгъ гродскихъ Новогродскихъ и числомъ, въ нихъ записаннымъ, и сознаніемъ того вознаго, и показавъ троекратное призываніе на этихъ позвахъ, жаловался соглас-

łanie na tych pozwach ukazawszy, żałował s tych pozwow na urząd ziemsky Nowogrodzski o niesądzenie sprawy na rokach Troieckich w Nowogrodku o. Herasima Welikontia, archimandrity monastera S. y zakonnikow iego, także i z iego m. w Bodze wielebnym oycem metropolitem ku przisłuchaniu, iako szirzey żałoba na tych pozwiech opisana iest; po ktorych przeczitaniu, umocowany strony powodowey iego m. oyca archimandrita Suprasls. p. Skowdwił powiedział, iż toczila się sprawa przed sądem ziemskim Nowogrodzskim iego m. oyca archimandrita Supr. z wielebnym iego m. oycem metropolitem, za pozwy na roki Troieckie w roku teraznieyszim 1631 do Nowogrodka wyniesionymi, o sprawy, fundusze, przywileia, na ten monaster Suprasiski od sławney y godney pamięci ich m-ciow pp. Chodkiewiczow nadane, a przez iego m. oyca metropolita niesłusznie y nienależnie zabrane, gdzie sąd ziemski Nowogrodzki, za wniesieniem obmowy przez umocowanego iego m. oyca metropolity p. Jerzego Wora, nie rozsądzaiący tey sprawy przed sobą, na rozsądek do sądu należnego, nie mianuiąc, gdzie y do ktorego sądu, odesłać ważył; czego dowodząc, pokładał decret sądu ziemskicgo Nowogrodzskiego pod datą roku 1631, m. Iunia 25 d., niesądzenia tey sprawy. Do tego pokładał wypis protestacy z xiąg grodzkich Nowogrodzskich, pod datą roku 1631, m. Iunia 28 d., na ich m. panow sędziow ziemskich Nowogrodzskich o niesądzenie sprawy y do sądu należnego, nie mianuiąc gdzie, odesłanie, przez umocowanego oyca archimandrita p. Jana Borodicza uczinioną, a że ta sprawa własnie sądowi ziemskiemu sądzić należy, na dowod tego ukazuiąc forum u sądu ziemskiego, podał constitutią r. 1588 o dobrach koscielnych y Graeckich, y dowiodszy forum, sądzenia tey sprawy, iako mię-

но съ этими позвами на урядъ земскій Новогородскій за несужденіе въ св. Троицкій срокъ дѣла оо. монаковъ его, также и съ преосвященнымъ о. митрополитомъ о подчиненіи суду, какъ обширнѣе описана эта жалоба въ этихъ позывахъ. По прочтеніи ихъ, повѣренный исковой стороны, о. арх. С., г. Сковдвиллъ сказалъ, что происходило въ земскомъ Новогродскомъ судѣ дѣло его м. о. архимандрита С. съ преосвящ. его м. о. митрополитомъ, по позывамъ, въ срокъ Троицкій, въ нынѣшнемъ 1631 г. принесеннымъ въ Новогродскій судъ, касательно дѣлъ и фундушевыхъ записей, привилеевъ, данныхъ бл. и славной памяти ихъ м. Ходкевичами тому Супр. монастырю, а о. митрополитомъ несправедливо забранныхъ. А судъ земскій Новогродскій, по принесеніи возраженія повѣреннымъ его мил. о. митрополита, г. Юріемъ Воромъ, не разбирая самъ этого дѣла, осмѣлился отослать дѣло на разбирательство въ подлежащій судъ, не называя, куда и въ какой именно судъ. Доказывая это, онъ представлялъ рѣшеніе земскаго Новогродскаго суда отъ 1631 г. Іюля 25, о несужденіи этого дѣла. Къ тому представилъ и выпись изъ книгъ гродскихъ Новогродскихъ отъ 28 Іюня 1631 г. протеста, сдѣланнаго повѣреннымъ о. архимандрита Иваномъ Бородичемъ, противъ ихъ м. гг. судей земскихъ Новогродскихъ о не сужденіи дѣла и отосланіи въ подлежащій судъ, безъ наименованія его. А въ доказательство того, что это слѣдуетъ разбирать въ земскомъ судѣ, представилъ конституцію 1588 г. объ имѣніяхъ костельныхъ и греческихъ, и доказавъ, что судъ въ правѣ разбирать это дѣло, требовалъ, чтобы это дѣло, какъ между духовными, разбиралось въ земскомъ судѣ. А для дальнѣйшаго доказыванія того, что митрополитъ ненадлежаще забралъ себѣ привилеи и

dzy duchownemi, u sądu ziemskiego domawiał. A na dalszy dowod spraw zabranych, przywileiow, funduszow, na ten manaster słurzących, przez iego m. oyca metropolita sobie nienależnie, pokładał regestr z podpisem ręki samego archimandrity Supr. y braciey z datą w nim opisaną. A co umocowany zadaie, iakoby iego m. ociec archimandryta nie iest actorem, y nie może mnieyszy z większym,¦o ile duchowne sprawy, u sądu swieckiego mieć, tedy na to pokładam, niechay telko iego m. ociec metropolita sprawy, przywileia, fundusze y nadania sławney y godney pamięci ich m. p. p. Chodkiewiczow, na ten monastyr Supr. służące, położy y ich wroci, s ktorych snadno zrozumieć może, kto ma być actorem tego monastera y należnosciey iego, a nie telko s tych wyż namienionych spraw na regiestrze spisanych, ale y funduszu przywileiu godney pamięci nieboszczyka Jozepha Soltana, samego metropolita, ktory nietelko, aby w tem manasterze krzywdę iaką czinić miał, ale iescze y wysługę swoią od k. iego m. sobię daną, to iest maiętność Topilec, na tenże monastyr Supraski fundowawszy, nie w metropolą władzą, ale w przełożonego archimandrita Supr. y następcow iego oddał y zapisał, y pod kolatorstwo y obronę ich m-ciow p. p. Chodkiewiczow poddał, na co pokładał ten przywilcy pod datą w r. 1506 m. Jula 8 d., indykta pierszego. S ktorych to spraw pokładanych ukazawszy to, iż iego m. ociec archimandryta monastyra Supr. do dochodzenia tych spraw, na Suprasl służących, actorem iest, może onych dochodzić, y forum własnie u sądu ziemskiego iest, dowiodszy, podniesienia tego dekretu, iako nieprawnego, a uznawszy aktorem y forum u sądu ziemskiego, zaczym o odesłanie na rosprawę do tegoż sądu ziemskiego Nowogrodzskiego z winą na urząd

фундуши монастырскіе, предъявлялъ реэстръ съ подписомъ руки самого архимандрита С. и братіи, подъ числомъ, въ немъ указаннымъ. А что повѣренный (митрополита) возражаетъ, якобы его м. о. архимандритъ не истецъ, и что младшій не можетъ у суда свѣтскаго судиться съ старшимъ; то я на то говорю: пусть только о. митрополитъ представитъ и возвратитъ дѣла, привилеи, фундушевыя и дарственныя записи достопамятныхъ ихъ м. Ходкевичей, принадлежащія монастырю; изъ нихъ легко можно уразумѣть, кто долженъ быть истцемъ этого монастыря и его собственности. И это видно не только изъ этихъ выше упомянутыхъ дѣлъ, вписанныхъ въ реэстръ; но и изъ привилея достопамятнаго, покойнаго самаго Іосифа Солтана, митрополита, который не только не дѣлалъ этому монастырю никакой обиды, а еще и имѣніе Тотилецъ, данное ему за заслуги его м. королемъ, на тотъ же монастырь отдалъ и записалъ не въ митрополичью власть, а во власть, С. настоятеля, и подалъ въ колляторство и оборону ихъ м. п. Ходкевичей, на что предъявлялъ тотъ привилей 1507 г. Іюля 8, индикта 1. Показавъ изъ предъявленныхъ документовъ то, что его м. о. архимандритъ Супр. монастыря—истецъ въ дѣлѣ поискиванія этихъ дѣлъ, принадлежащихъ Супраслю, и имѣетъ право поискивать ихъ и что судопроизводство должно быть именно въ земскомъ судѣ, доказавъ недѣйствительность того рѣшенія, какъ незаконнаго, и признавъ (архимандрита) истцемъ и мѣстомъ судопроизводства—земскій судъ, просилъ и требовалъ отослать это дѣло для разбирательства въ судъ земскій Новогродскій, съ положеніемъ наказанія уряду, съ тѣмъ, чтобы это дѣло суждено было безъ всякихъ проволочекъ. А такъ, мы, судъ, въ настоящемъ дѣлѣ о. Герасима

założoną, aby te sprawę bez żadnych zwłok sądził, proszę y domawiam się. A tak my, sąd, w tey sprawie o. Herasima Welikontia, ihumena monastyra Sup., z urzędem ziemskim Nowogrodzskim, mieniąc o nieprawny sąd, a z przewielebnym w Bodze iego m. oycem Jozephem Welaminem Ruckim, archiepiskopem, mitropolitem Kiewskim, ku przysłuchaniu za dwiema pozwy w temże urzędzie strony spraw, przywileiow, funduszow, na manastyr Supraski służących, o co iego m. oyciec metropolit przed urząd ziemski pozwany był, forum względem tego, że iego m. o. metropolita, iako zwierzchny pastyrz, z osobą mnieyszą duchowną mieć nie może, tey sprawie nie uznawszy, na rosprawę do sądu należnego odesłał, ten dekret urzędu ziemskiego podnosim, y w samey rzeczy forum tey sprawie przed urzędem ziemskim bacząc, a zachowawszy na obiedwie stronie wszystkie obrony prawne, wcale na skuteczną rosprawę do tegoż urzędu ziemskiego Nowogrodzskiego odsyłamy, ktora sprawa do xiąg głownych trybunalnych iest zapisana.

Подписалъ: Alexander Słuszka, castelan Żmudski, marszałek tribunalny.

За тѣмъ слѣдуютъ подписи депутатовъ, трудныя для прочтенія. Копія.

Великонтія, игумена Супр. монастыря, съ земскимъ Новогродскимъ урядомъ о неправильномъ рѣшеніи, а съ преосвященнымъ его м. о. Іосифомъ, Вельяминомъ Рутскимъ, м. Кіевскимъ о томъ, что послѣ двухъ позвовъ въ тотъ урядъ относительно дѣлъ, привилеевъ, фундушей, принадлежащихъ Супр. монастырю, за что его м. о. митрополитъ позванъ былъ въ земскій судъ, не можетъ имѣть дѣла съ его м., какъ верховный его пастырь съ младшихъ духовнымъ лицомъ, а земскій судъ, не принялъ этого дѣла на разбирательство, отослалъ въ подлежащее судебное мѣсто, — это рѣшеніе земскаго суда уничтожаемъ и, признавая, что по существу дѣла, судопроизводство по этому дѣлу должно быть въ земскомъ судѣ, и сохраняя обѣимъ сторонамъ всѣ средства законной защиты, отсылаемъ для полнаго и дѣйствительнаго разбирательства въ тотъ же земскій Новогродскій судъ; а дѣло это записано въ книги главныя трибунальныя.

R. 1632, 30 Aprilis, Zygmunt III, krol Polski, umarł. Tenże Gerasimus Welikonty, archimandryta Suprasiski, cale niewdzięcznością nagradzaiąc tak wielkie prace, kłotnie, y koszta własne za Suprasiską całość łożone, wielkiego dobrodzieia y protektora tego mieysca swiętego Iozefa Welamina Ruckiego, metropolity całey Rusi, niegodziwie, niesprawiedliwie y nierozumnie, dawszy się namowić y uwieść zdradliwą obłudą drapieżnego dobr klasztornych kollatora, podał suplikę do

1632 г. 30 Апрѣля умеръ Сигизмундъ III, к. Польскій. Тотъ же Г. Великонтій, С. архим., отплачивая полною неблагодарностію за столь великіе труды, ссоры, расходы, сдѣланные за неприкосновенность С. монастыря великимъ благодѣтелемъ и покровителемъ этой св. обители м. В. Рутскимъ, недостойно, несправедливо и безразсудно, поддавшись наговорамъ и предательскому обольщенію хищнаго ктитора монастырскихъ имѣній, подалъ просьбу королю, держась

krola, obstaiąc przy tak wielkim opressorze y zdziercy koniuszym w. x. Lit. Zakonnik to był pobożny w życiu swoim, ale w tym niemal zdraycą stał się dobra pospolitego. Niech mu będzie Bog miłosciw.

— 3 Marca, staneła przyiacielska ugoda między Krzysztophem Chodkiewiczem, koniuszym w. x. Lit., y między Herazimem Welikontym archimandrytą Suprasiskim, a metropolitą całey Rusi Josephem Welaminem Ruckim, o rzecz w skrypcie niżey napisanym wyrażoną, co tak de verbo ad verbum ma się w sobie:

стороны столь великаго притѣснителя и грабителя, конюшаго в. к. Л. Это былъ по жизни благочестивый монахъ, но въ этомъ онъ сталъ почти предателемъ общаго блага. Да будетъ Богъ къ нему милосердъ.

— Марта 3 состоялась пріятельская мировая между Хр. Ходкевичемъ, конюшимъ в. к. Л., между Г. Великонтіемъ, С. архим., и между митрополитомъ всей Руси І. В. Рутскимъ, по дѣлу, означенному въ нижеположенномъ писаніи, которое слово въ слово таково:

43.

1632 г. Марта 3. Мировая сдѣлка между Хр. Ходкевичемъ, Великонтіемъ, Супр. архим., и между м. Рутскимъ въ дѣлѣ о Супр. монастырѣ.

Хр. Ходкевичъ и арх. Великонтій кассирують всѣ протестаціи и иски, равно и декреты разныхъ судовъ о захватѣ Рутскимъ документовъ Супр. монастыря: такъ какъ на реляційномъ королевскомъ судѣ состоялось окончательное разбирательство и, при участіи пріятелей, обѣ стороны пришли къ полному соглашенію.

Ia Krzysztoph Chodkiewicz, koniuszy w. x. Lit., Grodzienski etc. starosta, fundator monastera Suprasiskiego, a ja Herazim Welikonty archimandryta tegoż monastera, oznaymuiemy tym naszym cassaciynym listem, iż co roznemi czasy y na roznych urzędach w sprawie naszey z wielebnym w Bodze im. oycem Jozefem Welaminem Ruckim, archiepiskopem, metropolitem Kijowskim, o zabranie przywilejow y funduszow, monasterowi Suprasiskiemu należących, poczynione są od nas protestacye y postępki prawne, za ktoremi processami y do dekretow u roznych sądow przyszło było, iako szyrzey na tych postępkach prawnych y dekretach sądowych specyfikowano iest, lecz iż w tey sprawie pierwiey u sądu krola j. m. relaciynego z obudwu stron przez dekret j. k. m., z

Я Христофоръ Ходкевичъ, конюшій в. к. Л. и пр., ктиторъ Супр. монастыря, и я Гарасимъ Великонтій, архимандритъ тогоже монастыря, объявляемъ симъ нашимъ кассаціоннымъ писаніемъ, что въ различныя времена и въ различныхъ присутствіяхъ сдѣланы нами протесты и судебные процессы по нашему дѣлу съ преосв. его м. о. Іосифомъ В. Рутскимъ, архіепископомъ, митрополитомъ Кіевскимъ, о взятіи имъ привилеевъ и фундушей, принадлежащихъ Супр. монастырю, и въ разныхъ судахъ постановлены были даже рѣшенія, какъ о томъ подробнѣе означено въ тѣхъ судебныхъ процессахъ и рѣшеніяхъ. Но такъ какъ въ этомъ дѣлѣ сначала въ реляційномъ судѣ его королевской м. постановлено рѣшеніе обѣимъ сторонамъ его

pp. radami ferowany, w ktorym podostatku iest opisano, skuteczna się między nami rozprawa stała, a potym zabiegaiąc temu, aby się contencye prawne między nami teraz y na potym nigdy niewszczynały, za włożeniem się między nami ludzi zacnych ich m. pp. przyiacioł naszych, y za spolnym zezwoleniem naszym z oycem metropolitą, o wszystko gruntownie y doskonale zgodziliśmy się. Maiąc tedy my w tey mierze z strony przywileiow y z strony aktorstwa y o insze rzeczy, o ktore między nami rożnica była, satysfakcyą od j. m. oyca metropolity; iako przerzeczone protestacye, pozwy, postempki y wszelakie processa prawne, do ktorego kolwiek urzędu doniesione y do xiąg gdziekolwiek podane, tak y dekreta za niemi wszelkich urzędow y sądow, od nas na o. metropolitę otrzymane, te wszystkie tym kassaciynym listem naszym kassuiemy y umarzamy, y iuż od daty tego kassaciynego listu naszego onych wznawiać, do prawa pozywać y nijakim sposobem trudnosci żadney zadawać o. metropolicie nie mamy, y mocy mieć nie będziemy. Y natosmy dali j. m. o. metropolicie ten nasz list pod pieczęciami y z podpisami rąk naszych, y pod pieczęciami y z podpipisami ich m. pp. przyiacioł, ustnie od nas uproszonych, iaśnie wielmożnego j. m. p. Mikołaia z Ciechanowca Kiszki woiewody Mscisławskiego, starosty Wiłkomirskiego, a j. m. p. Kazimierza Ludwika Jewłaszewskiego sekretarza j. k. m., j. m. p. Zygmunta Kleczkowskiego. Pisan w Warszawie, dnia 3 Marca w roku teraznieyszym 1632. Krzysztoph Chodkiewicz, koniuszy w. x. Lit. Herazym Welikonty archymandryta Suprasloki ręką swą. Mikołay z Ciechanowca Kiszka, woiewoda Mścisławski, starosta Wiłkomirski. Casimierz Ludwik Jewłaszowski, sekretarz j. k. m., Zygmunt Kleczkowski.

Roku tegoż dnia y miesiąca, Krzysz-

королевскою м. съ совѣтниками, въ которомъ достаточно все изображено, и сдѣланъ между нами окончательный роз-судокъ; а затѣмъ, предотвращая могущія впредь возникнуть между нами по сему дѣлу судебныя тяжбы, мы, при посредничествѣ людей высокопочтенныхъ ихъ м. пріятелей нашихъ, и по общему нашему съ о. митрополитомъ согласію, во всемъ основательно и совершенно помирились. Получивъ затѣмъ отъ его м. о. митрополита удовлетвореніе касательно привилеевъ и—по иску о другихъ предметахъ, о которыхъ между нами шелъ споръ, мы своимъ кассаціоннымъ писаніемъ кассируемъ и уничтожаемъ какъ вышесказанные протесты, позвы, дѣйствія и всякія процессы судебные, внесенные въ какой бы то нибыло судъ и записанные гдѣ бы то нибыло въ книги, такъ и рѣшенія, состоявшіяся вслѣдствіе того въ разныхъ судахъ; и со времени составленія этого кассаціоннаго нашего листа мы не будемъ возобновлять ихъ, позывать на судъ и утруждать какимъ бы то нибыло образомъ о. митрополита и не будемъ имѣть права. И на то мы дали его м. о. митрополиту этотъ нашъ листъ, съ печатями и собственноручными нашими подписями, съ печатями и съ рукоприкладствомъ ихъ м. нашихъ пріятелей, лично нами приглашенныхъ, ясновельможнаго его м. п. Николая Кишки изъ Цѣхановца, воеводы Мстиславскаго, а его м. п. Казиміра Людовика Евлашевскаго, писаря его к. м., его м. п. Сигизмунда Клечковскаго. Писано въ Варшавѣ, 3 Марта, въ текущемъ 1632 году. *Слѣдуютъ подписи.*

Того же года, мѣсяца и числа Хр. Ходкевичъ и пр. далъ запись м. Рутскому о томъ, что фундуши, выписи и другіе документы, принадлежащіе Супраслю, онъ имѣетъ вручить ему само-

toph Chodkiewicz koniuszy w. x. Lit., Jozęfowi Welaminowi Ruckiemu metropolicie dał skrypt, że fundusze, extrakty y inne, do Suprasla naleiące, dokumenta miał oddać do rąk jego własnych w Supraslu. Ktory de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

му въ Супраслѣ, которая слово въ слово такова:

44.

— Обязательство Хр. Ходкевича м. Рутскому объ отдачѣ ему Супрасльскихъ документовъ.

Ходкевичъ обязуется вручить самому м. Рутскому, въ Супраслѣ, документы монастыря: выпись грамоты м. Солтана, въ которой онъ отказывается отъ С. монастыря; другую выпись его же на Топилецъ, поручаемый имъ опекѣ ктитора, третью—привилея Сигизмунда I на Хворостовъ, Пужичи и пр.: четвертую—замѣна Хворощи на другія имѣнія.

Ia Krzysztoph Chodkiewicz, koniuszy w. x. Lit. starosta Godzienski, fundator monastera Suprasłskiego, oznaymuię tym moim listem, iż co z pewnego postanowienia między nami przyiacielskiego y spolney zgody naszey staneło to, abym pewne extrakty przywileiow y funduszow, monastyrowi Supraslskiemu naleiących, do xiąg aktykowanych, wielebnemu w Bodze j. m. p. Jozefowi Welaminowi Ruckiemu, archiepiskopowi, metropolicie Kijowskiemu, dał. Przeto ia czyniąc temu dosyć, mianowicie extrakt listu Jozepha Sołtana metropolity Kijowskiego, ktorym się zrzeka monastyra Supraslskiego, drugi extrakt listu tegoż Jozepha Sołtana, ktorym wiecznością zapisuie Topilec na monastyr Supraslski y w opiekę oddaie p. Chodkiewiczowi, trzeci extrakt przywileiu Zygmunta Pierwszego, po Rusku pisanego, ktorym potwierdza Alexandra Iwanowicza Chodkiewicza daninę na monastyr Supraslski sioła Fasty, Klewinowa, Porosli, Chworostowa y Pużycz, zostawiwszy w opiekę y obronę pp. Chodkiewiczom, czwarty extrakt zamiana Chorosczy na insze dobra, mam

Я, Христофоръ Ходкевичъ и пр. ктиторъ Суп. монастыря, объявляю симъ моимъ листомъ, что такъ какъ извѣстнымъ постановленіемъ нашимъ пріятельскимъ и общею нашею мировою сдѣлкою рѣшено было, чтобы я извѣстныя выписи, привилеи и фундуши, принадлежащіе Супр. монастырю, записанные въ актовыя книги, отдалъ преосвященному его м. о. Іосифу В. Рутскому, архіепископу, митрополиту Кіевскому; то исполняя токовое, имѣю и буду долженъ, по совѣсти, въ опредѣленное время въ текущемъ 1632 г., именно въ день Св. Францишка—въ римскій праздникъ, вручить его м. въ Супр. монастырѣ, находящемся въ Городенскомъ повѣтѣ, слѣдующія выписи: выпись грамоты І. Солтана, Кіевского митрополита, въ которой онъ отказывается отъ Супр. монастыря; выпись грамоты тогоже І. Солтана, которою на вѣчныя времена записываетъ Супр. монастырю Топилецъ и отдаетъ въ опеку п. Ходкевичу; третью выпись привилея Сигизмунта I, писаннаго на Русскомъ языкѣ, которымъ

y będę powinien bona fide j. m. o. metropolicie w czasie pewnym, roku teraznieyszym 1632, to iest na dzień s. Franciszka, rzymskiego święta, na mieyscu pewnym, w monastyrze Supraslskim, w powiecie Grodzienskim leżącym, oddać do ręku j. m. Ktore extrakty z przywileiow y funduszow y do xiąg inferowanych spisane, takową moc y wagę swoię mieć maią, iako y same oryginały, y na tom dał j. m. o. metropolicie ten moy list pod pieczęcią y z podpisem ręki mey własney, y pod pieczęciami y z podpisami rąk ich m. pp. przyiacioł, ustnie odemnie uproszonych, jasnie wielmożnego i.m.p. Mikołaia z Ciechanowca Kiszki, woiedy Mścisławskiego, starosty Wiłkomirskiego, a j. m. p. Kazimierza Ludwika Jewłaszewskiego sekretarza j. k. m. y j. m. p. Zygmunta Kleczkowskiego. Pisan w Warszawie, dnia 3 Marca w roku teraznieyszym 1632. Krzysztoph Chodkiewicz koniuszy w. x. Lit. Mikołay z Ciechanowca Kiszka woiewoda Mścisławski. Kazimierz Ludwik Jewłaszewski sekretarz j. k. m., Zygmont Kleczkowski.

Po apellaciy Krzysztopha Chodkiewicza z sądow zadwornych, nim nostąpiła kombinacya pierwsza, między Welaminem Ruckim metropolitą, a Gerazymem Welikontym archymandrytą Supraslskim, druga, między Krzysztophem Chodkiewiczem koniuszym w. x. Lit., a tymże samym metropolitą całey Rusi, o oddanie funduszow, przywileiow y innych dokumentow, Supraslowi należących, nieuważaiąc na dekret asessorski, Chodkiewicz koniuszy w. x. Lit., naiachał klasztor Supraslski z żoną, z dziećmi y z całym dworem, y kazał siebie xięży w ubiorze kapłanskim spotykać, stał w samym monastyrze, w celach zakonnych, in ipso clavstro, mieszkał sam z żoną y dworem niedzieł

подтверждаетъ дарственную запись А. И. Ходкевича Супр. монастырю на села Хвасты, Клевиновъ, Порослы, Хворостово и Пужичи, оставляя ихъ въ опекѣ и подъ защитою пановъ Ходкевичей,—четвертую выпись обмѣна Хворощи на другія имѣнія. Эти выписи привилеевъ и фундушей, внесенныхъ въ книги, должны имѣть такую же силу и вѣсъ, какъ и самые подлинники. И на то я далъ его м. о. митрополиту эту мою запись съ печатью и собственноручною моею подписью, съ печатями и рукоприкладствомъ ихъ м. г.г. моихъ пріятелей, лично мною приглашенныхъ.

Слѣдуетъ перечень именъ и подписи лицъ, означенныхъ въ предыдущемъ актѣ, кромѣ подписи Великонтія.

Послѣ апелляціи Хр. Ходкевича изъ суда задворнаго, прежде, чѣмъ послѣдовала первая сдѣлка между м. В. Рутскимъ и Г. Великонтіемъ, С. арх., и вторая—между Хр. Ходкевичемъ и пр. и тѣмъ же митрополитомъ, объ отдачѣ фундушей, привилеевъ и другихъ документовъ, принадлежащихъ Супраслю, не обращая вниманія на рѣшеніе ассессорскаго суда, конюшій в. к. Л. Ходкевичъ съ женою, дѣтьми, со всѣмъ дворомъ наѣхалъ на С. монастырь, [1]) приказалъ, чтобы священнослужители встрѣчали его въ ризахъ, остановился въ самомъ монастырѣ, въ монашескихъ кельяхъ, въ самомъ затворѣ; жилъ здѣсь съ женою, дѣтьми и дворомъ двѣ недѣли, а сыновья его, имъ оставленные, пребывали здѣсь 10 недѣль. Предъ выѣздомъ онъ о. велѣлъ изгнать изъ монастыря Сенчилла за то, что онъ не хотѣлъ подписаться подъ данныя имъ монахамъ правила и не встрѣчалъ его въ ризахъ, вмѣстѣ съ другими монахами. Когда пришелъ срокъ разбира-

1) См. объ этомъ наѣздѣ, или въѣздѣ, въ документѣ подъ № 40.

dwie, a synowie iego zostawieni rezydowali niedziel 10; nim sam wyiachał, zakonnika oyca Samuela Sienczyłe, że się do reguł iego zakonnikom podanych nie chciał podpisać, y w ubiorze kapłanskim onego niespotykał z drugiemi zakonnikami, wypędzić go kazał z klasztoru. Dopiero gdy przypadł termin rozprawienia się na sądach relaciynych o to wszystko, y dawnieysze exorbitancye, nie stawał, ale się dał wzdać, y stanął dekret in contumatiam. Potym przywołana była sprawa post contumaciam; umowiony, albo patron koniuszego w. x. Lit., brał się na pokazanie munimentow do dwuch niedziel. Dopuszczono do niedziel trzech, sub amissione causae, gdzie potym do rosprawy finalney nie przyszło, ale przyiacielska kombinacya to zakonkludowała.

Nayprzod satysfakcya zupełna stała się Gerazymowi Welikontemu archymandrycie, przez oddanie dokumentow Supraslskich od metropolity Ruckiego. Druga takaż nastąpiła od Chodkiewicza koniuszego w. x. Lit. Jozephowi Welaminowi Ruckiemu metropolicie całey Rusi, na co y skrypta pozachodziły z pieczęciami y podpisami tak rąk ich własnych, iako też y przyiacioł uproszonych. Trzecia nastąpiła kombinacya albo concordia finalna, po tak wielkich y długich kłotniach w roznych subselliach, między Krzysztophem Chodkiewiczem koniuszym w. x. Lit., Jozephem Welaminem Rutskim, metropolitą całey Rusi, y opatem Supraslskim Gerazimem Welikontym, in sacra nuntiatura, ktora concordia de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

тельства на реляцiонномъ судѣ обо всемъ этомъ и о прежнихъ злоупотребленiяхъ, онъ не становился на судъ, но далъ поводъ къ составленiю рѣшенія «на сопротивленіе»; за тѣмъ дѣло было вызвано послѣ рѣшенія на сопротивника: уговоренный, или патронъ конюшаго взялся представить доказательства — въ двѣ недѣли; допущено было—и въ три недѣли, подъ угрозою проигрыша въ дѣлѣ [1]). Здѣсь потомъ не состоялось окончательнаго разбирательства, но заключено было дѣло это прiятельскою сдѣлкою. Прежде всего Г. Великонтій получилъ полное удовлетвореніе въ томъ, что м. В. Рутскій отдалъ ему Супрасльскіе документы. Такое же удовлетвореніе сдѣлано конюшимъ в. к. Л. Ходкевичемъ І. В. Рутскому митрополиту вся Руси; о чемъ составлены и записи подъ печатями и собственноручными ихъ и прiятелей, ими приглашенныхъ, подписями. Третья сдѣлка, или мировая послѣдовала послѣ столь великихъ и продолжительныхъ споровъ въ разныхъ присутствiяхъ, между Хр. Ходкевичемъ, конюшимъ в. к. Л., Іосифомъ В. Рутскимъ, м. всея Руси, и С. архимандритомъ Г. Великонтiемъ въ Св. Нунцiатурѣ. Эта мировая слово въ слово слѣдующая:

1) Упадъ въ речи, по западно-русской судебной терминологіи.

45.

1632 г. Марта 3. Мировая между Хр. Ходкевичем, I. В. Рутским и архим. Великонтiем, состоявшаяся предъ нунцiем.

Anno Domini millesimo sexcentesimo trigesimo secundo, tertia Martii, Varsaviae, in praesentia illustrissimi et reverendissimi domini, domini Honorati vicecomitis, archiepiscopi Larissenii, sanctissimi domini nostri Urbani octavi per totum regnum Poloniae et magnum ducatum Lituaniae nuntij, facta est concordia, inter reverendissimum dominum, dominum Josephum Vellaminum Rutski archiepiscopum, metropolitanum Kijoviensem, et inter perillustrem ac magnificum dominum Christophorum Chodkiewicz, supremum stabuli praefectum magni ducatus Litvaniae, capitaneum Grodnensem, fundatorem et patronum ex antecessoribus suis monasterij Suprasliensis, et successoribus ejus, nec non admodum reverendum dominum et patrem Gerasimum Welikonty archymandritam Supraslienseni, (fuit ex ejus coenobio praesens religiosus pater Stephanus Kochaniewicz) conditionibus et clausulis infrascritis:

1) Abbas monasterij Suprasliensis in temporalibus et spiritualibus prout debuit, ita debet esse, juxta privilegium fundationis, immediatus dominus et administrator.

2) Reverendissimus pater metropolita habebit supra abbatem et supra fratres ejus monasterij authoritatem, secundum jura fundationis et exemptiones monasterij hujus: eos fratres, qui ibi habitum susceperunt, non transferet, nisi urgeat aliqua ecclesiae necessitas; neque ibi alios introducet, absque legitima causa.

3) Visitabit conventum cum scitu fundatoris et succesorum ejus: nihil de proventibus accipiet, praeter ea, quae ex

Лѣта Господня 1632, 3 Марта, въ Варшавѣ, въ присутствiи свѣтлѣйшаго и достопочтеннѣйшаго господина, господина Гонората, виконта, архiепископа Ларисскаго, нунцiя святѣйшаго о. нашего Урбана VIII по всей коронѣ Польской и в. к. Литовскому, состоялась мировая между достопочтеннѣйшимъ господиномъ Iосифомъ В. Рутскимъ, архiепископомъ, митрополитомъ Кiевскимъ, и между свѣтлѣйшимъ и вельможнымъ господиномъ Хр. Ходкевичемъ, великимъ конюшимъ в. к. Л. и пр., прирожденнымъ ктиторомъ и патрономъ Супр. монастыря, и его наслѣдниками, а также между достопочтеннымъ г. и отцемъ Г. Великонтiемъ, С. архим., (изъ этого монастыря присутствовалъ iеромонахъ Стефанъ Коханевичъ) съ нижеописанными условiями и пунктами:

1, Авва С. монастыря въ житейскихъ и духовныхъ дѣлахъ, какъ былъ, такъ и долженъ быть, по привилею фундушевому, ближайшимъ начальникомъ и правителемъ монастыря. 2, Преосвященнѣйшiй о. митрополитъ будетъ имѣть власть надъ аввою и братiею С. монастыря, по праву фундушевой записи и согласно съ исключительными правами монастыря: братьевъ, кои пострижены здѣсь, не будетъ перемѣщать, развѣ того настойчиво требовала бы какая либо нужда церковная, и не долженъ вводить туда другихъ, безъ законнаго основанiя. 3, Онъ будетъ посѣщать монастырь, съ вѣдома ктиторовъ и ихъ наслѣдниковъ; изъ доходовъ его ничего не будетъ брать, кромѣ того, что изъ гостепрiимства будетъ

hospitalitate ei ad victum praestabuntur, neque ibi diu morabitur.

4) Post decessum abbatis, monachieligent ad hoc officium aliquem fratrem degremio suo, idoneum et dignum tanto munere. Electum praesentabunt fundatori et successoribus ejus; fundator vero ipsum praesentabit reverendissimo archiepiscopo metropolitano ad consecrandum et investiendum.

5) Abbas authoritate sua cum scitu fundatoris oeconomium instituet, qui quot—annis rationem reddet abbati cum assistentia fundatoris, vel ejus delegati; idem facient et successores fundatoris.

Haec supradicta puncta, cum omnibus conditionibus et clausulis eorum, ut tam—quam rata et firma habeantur, et inviolabiliter a partibus utrinque conserventur, ne quovis colore quaesiti juris vel facti, aut praetextu, directe vel indirecte in alium sensum trahantur et immutentur.

Easdem conditiones pro se suisque successoribus juramento confirmarunt, in praesentia illustrissimi nuncij apostolici roborarunt. Quae ab eodem dicto illustrissimo nuncio apostolico acceptata et approbata sunt.

Quam transactionem omnes partes constanter et sacrosancte eorumque successores observare debent, sub paena mille aureorum Ungaricalium, piis locis arbitrio illustrissimi et reverendissimi domini nuncij apostolici applicandorum. Pro quibus paenis supradictis, pars contraveniens huic transactioni, parti alteri, transactionem hanc servare volenti, ex parte spiritualium, coram eodem illustrissimo nuncio apostolico respondere tenebuntur; ex parte vero fundatoris et successorum, ad forum competens; ad quod sese omnes partes libere praesentibus submittunt et obligant, et omni alio meliori modo et etc. et in praemissorum omnium melio-

дано ему изъ провизіи, и долго здѣсь не будетъ оставаться. 4, Послѣ смерти аввы, монахи изберутъ на эту должность какого либо брата изъ среды себя, способнаго и достойнаго этой должности. Избраннаго они будутъ представлять ктитору и его наслѣдникамъ, а ктиторъ представитъ его преосв. архіепископу митрополиту, для ставленія и рукоположенія его. 5, Авва своею властію, съ вѣдома ктитора, поставитъ эконома, который ежегодно будетъ давать отчетъ аввѣ, въ присутствіи ктитора или его повѣреннаго; такъ будутъ поступать и его наслѣдники.

Эти вышесказанные пункты, со всѣми условіями и пунктами, въ нихъ заключающимися, какъ неизмѣнные и крѣпкіе, пусть ненарушимо сохраняются обѣими сторонами, чтобы ни подъ какимъ видомъ закона или дѣйствія, ни подъ какимъ прямымъ или косвеннымъ предлогомъ они не измѣнялись и чтобы съ натяжками не употреблялись въ другомъ смыслѣ. Этотъ договоръ, за себя и преемниковъ скрѣпили и утвердили присягою, въ присутствіи его свѣтлости нунція апостолическаго. Каковыя приняты и одобрены и сказаннымъ апостолическимъ нунціемъ.

Эту сдѣлку всѣ стороны, и преемники ихъ, должны сохранить свято и неизмѣнно, подъ штрафомъ тысячи венгерскихъ [1]) золотыхъ, которые, по рѣшенію его свѣтлости апостоль. нунція, должны обращаться на св. мѣста. Послѣ вышесказаннаго штрафа, сторона, противорѣчащая этой сдѣлкѣ, если то духовная сторона, — должна дать отвѣтъ сторонѣ желающей сохранить эту сдѣлку предъ апостол. нунціемъ; сторона же ктитора и его наслѣдниковъ— въ подлежащихъ судахъ. Чему всѣ стороны симъ актомъ добровольно подчиняются

1) Въ польской копіи сказано: червонныхъ золотыхъ.

rem fidem et certitudinem in praesentia dicti illustrissimi et reverendissimi nuncij appostolici praesentes manibus suis subscripserunt, et sigillis consignaverunt. Datum Varsaviae, in aedibus solitae ad praesens residentiae illustrissimi nuncij appostolici in claustro ordinis fratrum minorum s. Francisci, de observantia et anno, ut supra.

Accepto et approbo ego Honoratus vicecomes, archiepiscopus Larissenus, nuncius apostolicus.

Josephus Welamin Rutski, metropolita Kijoviensis totiusque Russiae.

Christophorus Chodkiewicz, stabuli in magno ducatu Litvaniae praefectus, Grodnensis capitaneus.

Herazym Welikonty archymandryta Suprasiski ręką swą. Z oryginału.

R. 1634, d. 25 Marca. Gerazymowi Welikontemu, archymandrycie Suprasiskiemu, Welamin Rutski, metropolita, dał na pismie moc i władzę, pod czasu festow, w Suprasiu bywaiących, kapłanow swieckich, swywolnie wykraczaiących, sądzić y karać, jednak z wolną apellacyą.

и обязываются, какъ можно лучше. А для вѣрности и несомнѣнности всего выше сказаннаго, въ присутствіи его свѣтлости упомянутаго преосвященнѣйшаго апост. нунція, присутствующіе собственноручно подписали и печати приложили. Дано въ Варшавѣ, въ обыкновенномъ теперешнемъ мѣстопребываніи свѣтлѣйшаго ап. нунція—въ монастырѣ францишканъ, дня и года вышеозначеннаго. Принимаю и утверждаю я, Гоноратъ, виконтъ, архіепископъ Ларисскій. Іосифъ Вельяминъ Рутскій, архіеп. митр. Кіевскій. Христофоръ Ходкевичъ, конюшій в. к. Л. Герасимъ Великонтій, архимандритъ Супрасльскій. Съ подлинника.

1634 г. Марта 25, м. Вельяминъ Рутскій далъ Герасиму Великонтію, С. арх., на бумагѣ власть и право, бывающихъ во время праздниковъ въ Супраслѣ бѣлыхъ священниковъ, своевольно нарушающихъ правила, судить, наказывать, однако съ вольною апелляціею.

46.

1634. Марта 25. Подтвердительная грамота м. Рутскаго, данная настоятелю Супрасльскаго монастыря Великонтію на листъ митр. Сильвестра о томъ, что настоятель монастыря обязанъ наблюдать за бѣлымъ окрестнымъ духовенствомъ.

Супрасльскому архимандриту поручается наблюдать, чтобы священники, приходящіе на головные праздники въ монастырь, совершали службу Божію, исповѣдавшись, а выкротныхъ между ними судити и карати.

Іосифъ Веляминъ Рутскій, зъ воли Божое, архіепископъ, митрополитъ Кіевскій, Галицкій и всея Руси. Будучы намъ архіепископу въ лаврѣ светой Супрасльской, згромаженя нашого закону Светого Василія великого, власти нашой митрополей прислушного, пришолши до насъ пречесный отецъ Герасимъ Великонтій, архимандритъ Супрасльскій, положилъ намъ листъ велебного о Христѣ отца Сильвестра, архіепископа, митрополиты Кіевского, Галицкого и всея Руси, писаный о томъ, ижъ если бы се притрафило свещеникови которому зъ здѣшнихъ и далнихъ подъ часъ зъѣздовъ на празники головные Супрасльскіе прибы-

ти бы се здарило, абы сповѣдь светую выконавши и службу Божію отслуживши, зъ благословеніемъ пречесного о. архимандриты одыходили, и если бы о чомъ который былъ выкрочнымъ, вольно его судити, карати, и декрета всказовати. Мы, архіепископъ, видечы речъ слушную и до порядку церкви Божое потребную, вглянувши въ тотъ листъ митрополій, оного во всемъ симъ листомъ нашимъ стверждаемъ и кождого священика зъ приходящихъ, если се который бы былъ выкрочный показалъ, ему о. архимандриту Супрасльскому и сукцесоромъ его вольно ихъ судити, декрета сказовати, карати, еднакъ зъ вольною апеляціею въ справахъ головныхъ до насъ, архіепископа, и сукцессоровъ на(шихъ)... моцы сего листу нашого. И натосмы дали сесь нашъ. . . съ подписомъ руки нашое архіепископское и съ приложеніемъ печати митрополее. Писанъ въ Супраслю, року 1634, мѣсяца Марта 25 дня, по старому календарю.

Писанъ на бумажномъ листѣ; собственноручная подпись Рутскаго:

Іосифъ, архіепископъ. Димитръ Іась Кисеневичъ, писаръ.

— 20 Iula, stanowszy personaliter w grodzie p-tu Grodzienskiego x. Nikodem Mokosiey Szybinski, wikary Supraslski, manifestował się na j. m. p. Paca podskarbiego ziemskiego w. x. Lit., imieniem archymandryty Gerazyma Welikontego y całego konwentu, o niesłuszne trzymanie Choroszczy, ktorą fundator pierwszy wiecznemi czasy Supraslowi dał, a krol Zygmont I przywilciem approbował y konfirmował ten fundusz.

— 22 Iula. Ad instantiam Gerazyma Welikontego, archymandryty Supraslkiego, list upominalny od urzędnikow ziemskich powiatu Grodzienskiego Jakuba Micuty, sędziego ziemskiego, Jana Tołoczka, podsędka, Ewstachyusza Kierdeia, pisarza ziemskiego, podany j. w. j. m. p. Stephanowi Pacowi podskarbiemu ziemskiemu w. x. Lit., aby oddał Choroszcz miasteczko, klasztorowi Supraslskiemu niesłusznie wydarte.

— 19 Nowembra. Gerazym Welikonty, opat Supraslski, podał pozew o Choroszcze na sądy ziemskie p-tu Grodzienskiego, Stephanowi Mikołaewiczowi Pacowi y małżonce jego Maryjancelli Rudomiance de domo, podskarbim ziemskim y pisarzom w. x. Lit. Ktory się tu wpisuie z originału samego dla wiadomości y informacij, że był process o Choroszcze, ktory tak się ma:

— 20 Іюля, лично явившись въ гродскомъ судѣ Городенскаго повѣта о. Никодимъ Мокосѣй Шибинскій, Супр. викарій, отъ имени архимандрита Герасима Великонтія и всего монастыря заявилъ о несправедливомъ держаніи Хворощи, которую первый ктиторъ на вѣчныя времена далъ Супраслю, а к. Жикгимонтъ привилеемъ одобрилъ и утвердилъ этотъ фундушъ. Въ томъ же году, по настоянію Г. Великонтія, С. арх., поданъ его м. п. Степану Пацу, подскарбію земскому в. к. Л. упоминальный листъ урядниковъ земскихъ Городенскаго повѣта Якова Мицуты, судьи земскаго, Ивана Толочка, подсудка, Евстафія Кердея земскаго писаря, о томъ, чтобы онъ отдалъ монастырю незаконно отнятое у него мѣстечко Хворощу.

— 19 Ноября Г. Великонтій, авва С. подалъ позывъ о Хворощу въ земскій судъ повѣту Городенскаго, Степану Николаевичу Пацу и женѣ его Маріанцели Рудомянкѣ, подскарбіямъ земскимъ и писарямъ в. к. Л., который я вписываю сюда съ подлинника для свѣдѣнія и подтвержденія, что былъ процессъ о Хворощѣ; онъ слѣдующаго содержанія:

47.

— Ноября 19. Королевскій позывъ подскарбію в. к. Л. Степану Пацу о незаконномъ владѣніи имъ Хворощи.

Архим. Великонтій съ братіею позываетъ Паца на королевскій судъ объ имѣніи Хвороща, которое онъ, „набывши одъ когось, неналежно привлащаючи, уживалъ, а вернути не хотѣлъ.“

Владиславъ четвертый, Божіею милостію, король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій Жомойтскій, Мозовецкій, Инфлянтскій, Вандальскій, дѣдичный Шведскій король. Вельможному его милости пану Стефанови Миколаевичови Пацови, подскарбьему и писарови вел. к. Литовского, Берштанскому и Пренскому старостѣ, економови Берестійскому, и вельможной ей милости паней Аннѣ Марынцелли Рудомянцѣ подскарбиной, малжонцы вельможности вашой, если што належитъ до мнеманого права Хвороцкого, которую въ тымъ позвѣ за выражоную хочемъ мѣти. Прыказуемъ вельможности твоей, абы еси передъ судомъ нашимъ земскимъ на рокахъ земскихъ Городенскихъ, которые дасть Богъ въ близко прышломъ року тысяча шессотъ трыдцать пятомъ, на завтрые по трехъ кроляхъ Рымского свята припадутъ, сужоны и одправованы будутъ, самъ особою своею, яко на року завитомъ, обличне сталъ на жалобу и правное попираніе въ Бозѣ велебного его милости отца Герасима Великонтія, архимандрита Супрасльского, отцовъ и братій его капитулы монастыра Супрасльского, которые вельможность вашу позываютъ о тое, ижъ твоя милость добра ихъ церковные, названые дворъ Хворощу, мѣсто зъ приселками, до него належачими, въ повѣтѣ Городенскомъ лежачіе, нѣгдысь одъ славноя памяти пана Александра Ивановича Ходкевича, державцы Пунского, на монастырь Супрасльскій вѣчностью даныя, и одъ святоя памяти продка нашого короля его милости Казимировича Зыгмунта першого особливымъ листомъ на вѣчность ствержоные, одъ немалыхъ лѣтъ противко праву Божому, людзкому и противко вшелякой слушности набывши одъ когось, невѣдомо, якимъ правомъ, ку немалой ихъ шкодѣ держышь и вшелякіе собѣ пожытки зъ нихъ неналежно прывлащаючи уживаешь, и будучи уже одъ ураду нашого земского упомненый, вернути не хочешь, которыхъ они шкодъ такъ у продковъ и антецессоровъ твоихъ, которые предъ твоею милостію добра неслушне держали, якъ и за держаня вашоя милости, на сто тысячей золотыхъ польскихъ поднятыхъ собѣ шацуютъ быти. Прето абы твоя милость на мѣйсцу и терминѣ выжъ мененомъ становилъ и на жалобу ихъ акторовъ выжъ помененыхъ, которая на твою милость часу права ширей преложона будетъ, во всемъ усправедливилъ. Писанъ въ Городнѣ, року тысяча шессотъ тридцать четвертого, мѣсяца Ноября девятнатцатого дня.

— 7 Maia Gerazym Welikonty archymandryta, z Chorostowa y Pużyc z dy-

— 7 Мая, архим. Герасимъ Великонтій уплатилъ съ Хворостова и Пужичъ,

mow 61, po zł. 1 y gr. 15, wypłacił pobor na konwokacyi Wilenskiey uchwalony.

R. 1635, m. Marca d. 31. Wizytował klasztor Suprasłski Jozephus Welamin Rucki, metropolita celey Rusi, y zostawił decretum reformationis. Ktory de verbo ad verbum Słowienskim językiem tak się w sobie ma:

съ 61 дома, по 1 зол. и 15 гр., сбора, одобреннаго на Виленскомъ конвокаційномъ сеймѣ.

1635 г. Марта 31, обозрѣвалъ С. монастырь Іосифъ Вельяминъ Рутскій, митрополитъ всей Руси, и оставилъ постановленіе о преобразованіи, которое слово въ слово, на Славянскомъ языкѣ, читается такъ:

48.

1635 г. Марта 31. Уставъ общежитія, данный Супрасльскому монастырю м. Рутскимъ послѣ визитаціи, сдѣланной имъ въ монастырѣ.

М. Рутскій «навѣжая» монастырь, обѣщалъ сдѣлать выпись правилъ будтобы Василія В. для архимандрита, намѣстника, эконома; назначилъ самъ этихъ должностныхъ людей; установилъ, чтобы архимандритъ, безъ вѣдома митрополита, не давалъ привилеевъ, чтобы установленъ былъ особый духовникъ; уменшилъ жалованье іеромонахамъ на сумму 25 злот. и сдѣлалъ распоряженіе о мылникахъ, скрыняхъ, пасѣкахъ монашескихъ; а въ приложенномъ къ уставу чинѣ установилъ время и порядокъ церк. службъ и перемѣнилъ посты, установленные первыми ктиторами.

Іосифъ, Божію милостью, архіепископъ, митрополитъ Кіевскій, Галицкій и всея Руси. Ижъ мы, съ повинности нашое пастырское, навѣжаючи монастырь Супрасльскій, а призвавши Господа Бога на помочъ, спорадилисмо, штосмы до споражения потребного быти розумѣли, якобы якъ найбольшая честь и хвала имени Его святому на томъ мѣсцу оддавана была и Богомолье ктиторомъ тое честное обители, такъ живымъ, яко и умерлымъ; а тое споражене на письмѣ зоставили есмо: ижъ опрочъ уставъ общыхъ законныхъ Светого отца нашего Василія ненашли есмо инших до доброго ряду потребныхъ уставъ, а менoвите архимандрычыхъ, намѣстничыхъ, икономовыхъ, и отцовъ соборовыхъ прислати ихъ на письмѣ, такъ яко по иншыхъ головныхъ монастыряхъ нашыхъ въ уживаню суть выбранные съ письмъ тогожъ отца Светого Василія маемо, водлугъ которыхъ справоватися такъ самъ настоятель, якъ и иншые подъ нимъ будучые тое светое обители строителе повинни будутъ.

Для помочы о. архимандриту маютъ быти намѣстникъ и икономъ, тые, которые отъ насъ назначоные и всѣмъ на той визитаціи нашой оголошени суть. Съ тыми принамней разъ въ мѣсяцъ о. архимандритъ до доброго правленя тое светое обители раду мѣти маетъ, везвавши ихъ до себе, а въ речахъ головнѣйшыхъ, иле разы потреба будетъ. Менoвите то залецаемъ, жебы на тыхъ порадахъ намова о томъ была, якобы замкнене монастырское станути могло, безъ значное одмѣны старожитности и безъ скиданя старого будованя, и жебы невольно за ворота монастырскіе никому нигдѣ выходити безъ благословенія настоятеля и съ кимъ ему назначоно будетъ.

На тыхъже схашкахъ маетъ настоятель съ тыми совѣтниками своими намавятисе, яко бы росходы въ хлѣбѣ въ пивѣ и въ иншихъ стравныхъ речахъ

зменшоные были, стосуючыся въ томъ до иншыхъ монастыровъ нашихъ, и личба особъ непотребныхъ жебы зменѣйшона была. Оброки пивные а снадь и медовые, оказалося, же суть поводомъ до пьянства и до непокою домового; упрятнути тое иле може быть потреба, стерегучы того всѣми силами; бо то, што отъ светобливыхъ ктиторовъ на тую обитель надано есть, не на збытки, але на нужную потребу служащихъ въ ней надано есть.

Одинъ съ тыхъ двохъ совѣтниковъ маетъ въ свята головнѣйшіе въ церкви поученіе чинити, другій зась сповѣдникомъ всѣхъ отцовъ и братіи быти маетъ такъ, ижъ невольно будетъ иншому сповѣдатися, только ему единому. А еслибы потреба якая слушная вымагала сповѣдатися иншому, за позволенемъ о. архимандрита маетъ быти, а жебы тотъ же архимандритъ назначилъ певного сповѣдника, который бы ся ему видѣлъ, а не того, котораго бы обирати собѣ хотѣлъ тотъ, который бы ся сповѣдалъ, иначей неважная сповѣдь и повторона мусела бы быти.

Зычилибысьмо, жебы сповѣдь што тыдня была, а причастіе што мѣсяца, такъ, яко по иншихъ монастырахъ нашыхъ; але ижъ тутъ до сихъ мѣстъ въ уживаню того не было, постановляемъ и обовязуемъ всѣхъ, жебы што мѣсяцъ, а меновите на першое воскресеніе повинни были сповѣдатися, а причащатися въ кождый постъ не только чотыредесятный, што и свѣцкіе повинни суть, але въ Спасовъ, Петровъ, Филиповъ и въ головнѣйшіе свята, которыя особно описаныя будутъ. А еслибы хто тому постановеню нашому досыть не чинилъ, маетъ быти безъ яденья и питья потоль, ажъ досыть учинитъ, а сповѣдникъ о таковомъ ознаймити повиненъ будетъ настоятелеви.

Книгу приходовъ, а другую росходовъ справити маетъ о. архимандритъ, а третюю книгу, въ которой бы всѣ речи церковныя вписаны были, то есть аппараты, сосуды, якъ чого много и зъ якое матерыи; также книгу спряту трапезного, кухонного и прочая, жебы безъ трудности визитаторъ могъ визитацію отправовати и борздо ся зъ нею отправити. Ижъ росходы грошовые великіе знайдуются въ монастыру, въ юркгелтахъ, такъ ижъ отдавши ихъ, не зостанетъ ничого, або барзо мало на иншые нужные выдатки, а нѣкоторые припадковые, безъ которыхъ монастырь обойтися не можетъ, для того што сами собѣ прибавили юркгелтовъ передъ двѣма лѣты, одтинаемо. А хочемъ мѣти и приказуемъ, жебы по двадцати пяти золотыхъ священникомъ давано, такъже діакономъ и иншымъ, што передъ двѣма лѣты причынено, недавано а тымъ часомъ укажетъ Господь Богъ способъ, же всѣ потребы до одѣня всѣхъ отцовъ и братій опатрованыи будутъ зъ общого, маючи вгглядъ на особы и на потребы каждого, што уважати о. архимандритъ зъ совѣтниками своими будетъ.

Гроши цыншовые, млыновые и што колвекъ есть приходу грошового, маетъ быти до одное скринки оддавано презъ тыхъ, которые за вѣдомостью старшого выбираютъ, и заразъ то до оное книги приходовъ вписати, которая въ той же скринцѣ хована быти маетъ. А у тое скринки два замки и два ключы нехай будутъ, одинъ у настоятеля, а другій у намѣстника, а тая скринка нехай въ скарбницы церковной стоитъ, одколь брана будетъ, коли потреба укажетъ, и зновъ тамъже одношенна.

Будоване отправоватися маетъ одъ отца архимандрита съ порадою совѣтниковъ. Давати дожывотья або привилея

якіе кому, невольно будетъ о. архимандриту, ани и зе зволенемъ совѣтниковъ, ажъ кгды на визытаціи за зъяханемъ нашымъ, або наступниковъ нашихъ то преложоно будетъ, же есть потребно и съ пожиткомъ монастырови, и мы або наступникове нашы тому противни не будутъ.

Визытацыя головная што чотыры лѣта отправована быти маетъ, о чомъ ѳ. архимандритъ зъ совѣтниками своими намъ и наступникомъ нашимъ припоминати маетъ, ажебы то и его м. пану ктиторови вѣдомо было; вшакже еслибы того указовала кгвалтовная потреба, теды и въ коротшомъ часѣ быти можетъ, зъ вѣдомостью ктитора.

Указалося и то, же дьяки, хлопята и робочая челядь за пранье хустъ хлѣбомъ платятъ, и зъ селъ чужихъ взываютъ прачокъ, которыя до самого монастыря входятъ. Постановляемъ, абы опрочъ мыльника того, который уже есть у монастыру, былъ принятый и другій мыльникъ для праня хустъ челяди свѣцкое, але тежъ одъ того часу невольно будетъ челяди монастырское искати собѣ прачокъ, подъ каранемъ, чого досмотрѣти маетъ о. архимандритъ, которого сумнѣне въ томъ обовязуетъ; такъже тежъ жебы жадная съ плоти женское не входила до жадное кельи, нетолько иноковъ, але и свѣцкое челяди, въ монастырѣ будучыхъ, также жебы опатрность была въ огородѣ овощовомъ часу плевила. За вины хочъ меньшія покута маетъ быти назначона въ трапезѣ, хочъ малая, и маетъ быти съ карты читана.

Упоминаемо, жебы старане было о покрытье церкви. Ижъ пасека пчельная есть у нѣкоторыхъ, которая за ласкою Божою и стараньемъ ихъ множится, не здалося на тотъ часъ одыймовати одъ нихъ, толькожъ жебы воскъ отдаваный былъ на церковь сумнѣне ихъ обовязуемъ, а медъ вольно имъ будетъ продати, а одѣне собѣ и иншые потребы, инокомъ служачые, справовати, а если што збывати съ того меду будетъ, справити што до церкви, за вѣдомостью о. архимандрита.

Уставы законные общые св. отца нашого Василіа жебы разъ въ мѣсецъ въ транезѣ читаны были, и нехай кождый старается мѣти ихъ преписаныхъ у себѣ.

О гостинницу для свѣцкихъ, пріѣждмаючыхъ до монастыря, постаратися маетъ о. архимандритъ, упатрывшы мѣсцо способное передъ монастыромъ, и тамъ господаря мѣти, который бы имъ вшелякихъ потребъ додавалъ за грошы ихъ. О рештахъ поборовыхъ и о выбираню жолнерщизнъ пытатися, жебы личбу чынили тые, которые то выберали, такъже и цѣлый якій поборъ если не зосталъ на рештахъ.

По оголошеню того листу нашого, маетъ архимандритъ зъѣхати до фольварковъ, и подати порадне господарство икономови уставленному, также и преслуханнія кривдъ, еслибъ какія мѣли подданные, або тежъ посторонные.

Чинъ повоседневный въ томъ монастырѣ такій маетъ быть.

Пономарь, взявши благословеніе одъ настоятеля и ключы до церкви, зимѣ третей, а лѣтѣ второй годины съ полночы братію обудитъ презъ звонокъ, на тое завѣшоный. Полгодины будутъ ся убирати: потомъ зазвонитъ до церкви. Начнутъ полуночницу, утреню, а въ недѣлю и въ свята будутъ вставать о второй годинѣ съ полночы, а въ головнѣйшіе свята о полночы, аболи годиною съ полночы вставати будутъ, ведлугъ воли настоятеля. По утрени заразъ часъ первый отправится. Потомъ ранняя служба Божая наступитъ за змерлые добродѣи

мѣстца того и отцовъ и братій, которую службу Божью што дня порядкомъ отцове вси (и самъ старшій), на тое на таблицы назначоныи, отправовати мають; которая таблица въ олтарю завѣшона будетъ, а тое службы Божое ранное челядь домовая, которая великое слухати не можетъ, слухати повинни будутъ. По девятой годинѣ на ползекгарю на великую службу Божую звонити будутъ, гдѣ по першомъ звоненю третій и шестый часъ, водлугъ звычаю одправивши, службу Божую одправовати будутъ. На десятой годинѣ обѣдъ наступитъ, до которого два разы, водлугъ звычаю, будутъ звонити, братъ одинъ назначоный буде читати до столу, а другій служити; гдѣ до трапезы жаденъ свѣцкій немаетъ входити, и жаденъ зъ отцовъ и братій до келій зъ кухни собѣ яденя одысковати немаетъ, ани приварковъ до трапезы вносити, хиба для хоробы, аболи для забавы значное, за вѣдомостью и позволѐнемъ настоятеля. А по обѣдѣ всѣ до келей своихъ розойдутся, гдѣ забавы свое отправовати будутъ, а нихто въ трапезѣ зоставати не маетъ, чого старшый догледѣти повиненъ будетъ. По четвертой годинѣ съ полудня лѣтѣ, а зимѣ по второй звонити на вечерню; по першомъ звоненю часъ девятый по обычаю маетъ быти одправованый, а потомъ вечерня. Около годины шестой на вечеру зазвонити, до которое братья також, якъ и до обѣду, будутъ служити и читати, а кгды ся будетъ кончати первый столъ, звонити мають и до второго, а заразъ по томъ звоненю вставати мають тые и ити до келей своихъ, которые сѣдѣли въ першого стола, а по сконченю и второго столу розыйдутся и тые до келей своихъ. Съ полгодины потомъ ударятъ въ било и пойдутъ на павечерницу, которую самъ старшій альбо намѣстникъ зачнетъ и прощеніе отправитъ. Лѣтѣ по семой, а зимѣ по осьмой годинѣ по павечерницы вси розыйдутся до келей своихъ въ молчаню и заразъ ся положатъ, заховуючы молчаніе ажъ до завтрея ничого до первого часу зъ собою нерозмавляючы въ голосъ, ани ся прехажками бавити будутъ. Въ чверть годины потомъ отецъ, аболи братъ на то назначоный обыйдетъ всѣ кели догледаючы того, жебы огнѣ вездѣ погашены были, а еслибы еще незгашено, упоменетъ ихъ, которого упоменения еслибы не слухали, ознаймиты маетъ назавтрее старшому, а тотъ покуту напишётъ и читати ее въ трепезѣ роскажетъ.

При жадномъ отцу и брату жаденъ хлопецъ не маетъ сыпяты, ани въ день мѣшкати, опрочъ если на хвилю яковую по потребѣ прійти можетъ. Всѣ братія на кождый мѣсяцъ на першое воскресеніе будутъ ся сповѣдати одному сповѣдникови, одъ старшого назначоному (а священницы частей), а причащатися въ кождый постъ и головнѣйшіе свята, которые особно суть описаные въ которыхъ еслибыся хто несповѣдалъ, сповѣдникъ ознаймитъ старшому. Чыну церковного въ набоженствѣ постерегати будетъ уставникъ одъ старшого назначоный. Въ постъ великій набоженство ся будетъ одправовати все подлугъ звычаю давного монастыря того. До мѣстъ, селъ жаденъ безъ дозволеня старшого не поѣдетъ и то зъ другимъ братомъ, собѣ приданнымъ одъ старщого. Въ середу и въ пятницу вечера немаетъ бывати, але коляцыя и то въ трапезѣ. Въ постъ великій въ субботу и въ недѣлю обѣдъ и вечера будетъ, въ середу и въ пятницу вечера немаетъ бывати, только сухояденіе и то разъ на день, а въ иншые дни въ понедѣлокъ и второкъ, четвергъ обѣды своего часу и коляцые въ вечоръ будутъ укрухъ хлѣба съ пивомъ и иншого што въмалѣ. Людямъ свѣцкимъ прыходящымъ и пріѣждзаю-

щымъ гостямъ сповѣдникъ одъ старшого назначоный будетъ, будетъ ли потреба и дргій, до обцованя зъ ними. Хтобы того постановеня нашого прiймовати або водлугъ него справоватися не хотѣлъ, по першомъ, второмъ и третемъ упомненю, первѣй презъ себе, а потомъ при совѣтникахъ, о. архимандритъ нехай такому кажетъ искати иншого монастыря, съ вольною еднакъ апеляцыею до насъ, вышовши зъ монастыря. Ижъ митрополитъ неможетъ часто визытовати, ажъ въ часъ назначоный, для того о. архимандрита што рокъ маетъ писати до него, даючы справу о всемъ рядѣ домовомъ, якій есть.

А для большое твердости тое спораженіе наше рукою нашою власною подписалисьмо и до рукъ о. архимандрита далисьмо. Сталосе въ монастыру Супрасльскомъ Благовѣщенія Пречистое Богородицы и Святого Іоанна Богослова. Лѣта отъ Нароженя Сына Божого тысеча шессотъ тридцатъ пятого, мѣсяца Марца тридцать первого дня.

Собственноручная подпись: Герасимъ Великонти архимандритъ Супрасльскій, рукою власною.

Изъ сборника документовъ, писаннаго вязью XVII в. Въ началѣ этого устава помѣщено слѣдующее замѣчаніе: Уставы новоутворные, а на визитацыи въ року 1635 въ монастырѣ Супрасльскомъ презъ честного его м. господина отца Іосифа Рутскаго митрополита Кіевскаго одправованой, а мимо вѣдомость ктиторскую и всѣхъ отцовъ Супрасльскихъ поданые были отцу Герасиму Великонтію, архимандритови на тотъ часъ будучому; которые то уставы по большой части зъ приватное намовы, а за потребованемъ архимандричимъ утвороные будучи, маютъ се въ себѣ въ тые слова.

Punkt wtory ma to w sobie, że metropolita wikaryuszow, czyli namiesnikow y konsultorow z juryzdykcij swoiey (ktorey Suprasl powinien subesse, secundum jura fundationis et vigore concordij) podawać Supraslowi za swoią obediencyą. Tenże punkt ma to w sobie, że opat sine consilio consultorow nic nie powinien czynić. W punkcie 11, co do intrat: fundatorowie pierwsi postanowili y zalecili, zostawiwszy to na osobliwym pismie w roku od stworzenia swiata podług Graekow 7018, 15 Octobris, za Kalista opata, aby wszystkiemi intratami zawiadywał podskarbij, za dyspozycyą opacką y konsultorow; w tey zaś wizycie Jozefa Welamina Ruckiego insza per decretum reformationis nastąpiła dyspozycya, aby wszystkie intraty były importowane na skarbiec, y szkatuła czyli skrzynka pod dwuma zamkami y

Въ пунктѣ второмъ сказано, что митрополитъ долженъ назначать въ Супрасльскій монастырь викаріевъ, или намѣстниковъ, и совѣтниковъ, подлежащихъ его управленію (которому долженъ подчиняться монастырь, по фундушевымъ записямъ и по силѣ мировой [1]), которые былибы въ его послушаніи. Въ томъ же пунктѣ говорится, что настоятель ничего не долженъ дѣлать безъ совѣщанія съ консульторами. Въ пунктѣ 11,—касательно доходовъ: первые ктиторы постановили и завѣщали въ особомъ документѣ, въ лѣто по Греческому лѣтосчисленію отъ сотворенія міра 7018, 15 Октября, при иг. Калистѣ, чтобы доходами завѣдывалъ подскарбій, на основаніи распоряженія настоятеля и консульторовъ. Въ визитѣ же настоящей І. В. Рутскаго послѣдовало

1) Разумѣется мировая, состоявшаяся при нунціѣ, см. № 45.

kluczami zawsze zostawała, jeden klucz aby był u opata, a drugi u namieśnika, co się znaczy, aby ieden bez drugiego skarbem klasztornym nie rządził, ani dysponował. Zda się bydź lepsza pierwszych fundatorow dyspozycya, żeby zawsze Suprasl miał podskarbiego, choćby y poprzysięgłego, ale od metropolity per obedientiam destinowanego, a ten z przychodow y roschodow na wizytach metropolitanskich tylko niechby czynił kalkulacyą, jednak expensow żadnych aby mu niewolno czynić sine scitu superiorum. Wizyta generalna że powinna bydź co cztyry lata odprawowana, punkt 13. Moią reflexyą czynię sacrae communitati tego mieysca swiętego, jako syn prawdziwy y kochający tę swiętą matkę Suprasl, aby ten punkt sacrosancte był obserwowany, przez co y prawa exemptionis utrzymaią się, y rząd tak w duchownych, iako y doczesnych rzeczach zawsze będzie stał w klubie swoiey. Jeżeliby się znalazł taki, coby mogł mowić, że częste wizyty, częste mogą następować y reformy, alboli też dla zakonnikow uciążaiące ustawy, czyli punkta,—niech to zna y wie każdy zakonnik, że kiedy on nie będzie wykraczał przeciwko zakonności, a jeden z drugim będzie żył w miłości, nietylko wizyta, ale y sam nieprzyiaciel duszny nie będzie go mogł y na sądzie strasznym opisać. Temu się jednak nigdy nie trzeba dziwować, że pobożnieyszy wykrocznieyszego oskarża, bo to czynić powinien nie ze złości (bo by grzeszył smiertelnie), ale z obowiązku sumnienia, dla poprawy brata. Zaczym wizyta iest potrzebna, y dla poprawy życia każdego, y dla dobra pospolitego. Co do dobra pospolitego, ta iest racya nayprуncypalnieysza; może się zdarzyć taki y opat, albo wikary na tym mieyscu, że marnie dobra pospolitego zażywać będzie, alboliteż więное распоряженіе, сдѣланное въ преобразовательномъ декретѣ, чтобы всѣ доходы вносимы были въ казнохранилище, и чтобы ящикъ или скрыня (сундукъ) запирался двумя замками и двумя ключами, такъ чтобы одинъ ключъ былъ у настоятеля, а другой у намѣстника; такъ сдѣлано съ тѣмъ, чтобы они другъ безъ друга не управляли и не распоряжались монастырскими деньгами. Кажется, распоряженіе первыхъ ктиторовъ лучше, чтобы въ монастырѣ всегда былъ казначей, хотябы присяжный, но назначаемый митрополитомъ и обязанный ему послушаніемъ, только бы онъ, при обозрѣніи монастыря митрополитами, давалъ отчетъ въ приходѣ и расходѣ, и однако не смѣлъ бы дѣлать расходъ, безъ вѣдома настоятелей. Въ пунктѣ 13 сказано, что обозрѣніе должно быть чрезъ четыре года. Я, какъ истинный и искренно любящій свою мать — Супрасльскую святую обитель, сынъ, излагаю свое мнѣніе предъ нею, что этотъ пунктъ слѣдуетъ свято соблюдать. Такимъ образомъ сохранятся права изъятія [1]), и управленіе духовными и мірскими дѣлами монастыря всегда будетъ въ надлежащемъ порядкѣ. Еслибы кто сталъ говорить, что при частыхъ обозрѣніяхъ могутъ быть и частыя реформы, или обременительные для монаховъ уставы, или постановленія; то пусть знаетъ всякій монахъ то, что если онъ не будетъ нарушать законовъ и будетъ жить съ другими въ любви, то не только обозрѣніе, но даже и врагъ душъ не въ состояніи будетъ обвинить его и на страшномъ судѣ. Однако никогда не слѣдуетъ удивляться тому, что болѣе набожный приноситъ жалобу на преступнаго, ибо онъ долженъ это дѣлать не по злобѣ (п. ч. грѣшилъ бы смертно).

1) Авторъ разумѣетъ здѣсь изъятіе, упоминаемое въ указанной мировой, см. пунктъ 2 № 45.

cey uzurpować zechce, niżby należało; zakonnik tedy, iako swemu superiorowi, nie zechce tego mowić, choć y wie doskonale, że się nie dobrze dzieie, obawiaiąc się nierespektu, a przytym y dalszey konsequencij. Na wizycie zaś można, tak swoią, iako y dobra pospolitego smiało krzywdę opowiedzieć, bo to iest wyższa juryzdykcya, iako każdego, tak y superiora może poprawić y powściągnąć od zbytkow. Punkt 14 obowiązuie y obliguie opata tuteyszego mieysca, aby nieuchybiaiąc terminu, co cztyry lata przypominał albo raczey prosił metropolity o wizyte, co podobno y nie obserwowało się, a to nie z inszych okoliczności, tylko ztąd, że wizyta nie kożdemu może się podobać y opatowi. Ktory iednak gdyby jey y niepretendował, to sama communitas powinna to przypominać jasniewielmożnym metropolitom, y upraszać podług cyrkumskrypcij wyż wyrażoney, aby była wizyta. Ktora gdy będzie co cztyry lata, łatwo się zawsze będzie expedyowała, bo nie będzie miała trudności; y prowincyał każdy kiedy wizytuie corocznie klasztory, to nie wiele ma do czynienia, snadno we wszystko weyrzeć, y kalkulacya nie wiele czasu wezmie, y inne skrutynia nie zabawią. Za czym uprzeymym sercem życzę to stricte obserwować.

R. 1635, d. 1 Aprila, za Gerazima Welikontego archimandryty Supraslskiego, zapozwał Sapieha, starosta Ryski, przed sąd Jozefa Welamina Rutskiego, metropolity całey Rusi, Nikodema Szybinskiego, namiesnika Supraslskiego, o to: iż x. Nikodem Szybinski Sapiehe, starostę Ryskiego, zapozwał do grodu powiatu Grodzienskiego, o pochwałki na zdrowie y życie uczynione w Zabłudowie, a to ex ratione podanego pozwu o Choroszcz. Co miał sobie za wielki dyzhonor pomieniony Sa-

а по долгу совѣсти, — съ цѣлію исправить брата. За тѣмъ обозрѣніе нужно и для исправленія образа жизни всякаго и для общаго имущества. Что касается общаго имущества, то въ этомъ главнѣйшее основаніе. Можетъ случиться настоятель или викарный въ этомъ монастырѣ, которые по пустому будутъ изводить монастырское общее имущество, или же будутъ пользоваться большимъ, чѣмъ должно. Въ такомъ случаѣ монахъ, хотя и будетъ знать, что дѣла идутъ неладно, но не захочетъ высказать это своему начальнику, боясь оскорбить его и дурныхъ послѣдствій. При обозрѣніи же можно смѣло розсказать какъ свою обиду, такъ и злоупотребленіе общею казною, ибо это высшая юрисдикція, которая и начальника, равно, какъ и всякаго, можетъ исправить и воздержать отъ излишествъ.

14 пунктъ обязываетъ настоятеля монастыря къ тому, чтобы онъ, не нарушая сроковъ, чрезъ каждые четыре года напоминалъ, или лучше просилъ митрополита сдѣлать обозрѣніе; кажется, это не соблюдалось и не почему либо другому, а только по той причинѣ, что оно не всякому настоятелю можетъ быть по душѣ. Однако еслибы онъ не имѣлъ притязанія на обозрѣніе; то сама община должна объ этомъ напоминать преосвящ. митрополитамъ или лучше, просить, согласно съ вышеозначеннымъ пунктомъ, о томъ, чтобы производилось обозрѣніе, и если оно будетъ производиться чрезъ всякіе четыре года, то удобно будетъ его исполнять, потому что не будетъ никакихъ затрудненій. И всякій провинціалъ [1]), ежегодно обозрѣвающій монастыри, имѣетъ немного занятій, легко ему во все вникать, соображенія займутъ у него не много времени, не заме-

1) Базиліанскаго ордена. См. въ Хр. чт. за 1864 о Базиліанскомъ орденѣ. Regulae provincialis, r. 3.

pieha y za przeszkodę do seymu następującego (gdyż był na ten czas posłem obrany na seym z woiewodzstwa Wilenskiego), y sądził się o to z pomienionym xiędzem namiesnikiem Suprasłskim u sądu metropolitanskiego, przez swego plenipotenta, ktory nayprzod domawiał się o zniesienie pozwu, jego pryncypałowi podanego, a potym o karceres na Nikodema Szybinskiego dziesięcioletni, czego że pretendował niesłusznie, przeciwko prawu duchownemu y swieckiemu, sąd metropolitanski skasowawszy pozew, podany Sapiezie staroście Ryskiemu, per decretum samego x. Szybinskiego od paen wolnym uczynił, a plenipotent pomienionego starosty, nie będąc kontent z takowey decyzij, apellował do sądow iw. im. xiędza legata, ktora apellacya iest dopuszczona.

Gerazimus Welikonty, archimandryta Supr., tegoż roku 1635, niesłusznie y niesprawiedliwie, podobno z nienawisci kolatorskiey, przeniesiony iest z Suprasla na archimandryą Bracławską, a to ex ratione Choroszczy, o ktorą prawnie y serio zaczął tentować u posessorow oney, był na archymandryi Supr. lat 26. Communitas za tego archymandryty:

1 P. Simeon,
2 P. Samuel,
3 P. Eustachius,
4 P. Hennadius,
5 Fr. Silvester,
6 Fr. Babila,
7 Fr. Moyżesz,
8 Fr. Basilius,
9 Fr. Antonius,
10 Fr. Theodosius,
11 Fr. Michael Reminiewski,
12 Fr. Ciprianus,
13 Fr. Nicephorus,
14 Fr. Theodorus,
15 P. Heliseus,
16 P. Julianus,

длятъ и другія занятія по ревизіи. Почему отъ искреннаго сердца желаю, чтобы все это тщательно соблюдалось.

1635 г. Апрѣля 1. При архиман. Герасимѣ Великонтіи, Сапѣга, староста Рижскій, позвалъ на судъ м. І. В. Рутскаго, Никодима Шибинскаго, Супрасльскаго намѣстника, за то, что о. Н. Шибинскій позвалъ Сапѣгу, старосту Рижскаго, въ Гродненскій гродскій судъ за то, что Сапѣга, учинилъ въ Заблудовьи угрозы жизни и здоровью Шибинскаго, по причинѣ поданнаго имъ позва о Хворощѣ. Упомянутый Сапѣга принялъ это за диффамацію и препятствіе предъ наступавшимъ сеймомъ (онъ въ то время былъ избранъ посломъ воеводства Виленскаго на сеймъ), и судился за то съ упомянутымъ о. намѣстникомъ предъ судомъ митрополичьимъ, чрезъ своего уполномоченнаго, который сначала требовалъ уничтоженія позва, сдѣланнаго его вѣрителю, а затѣмъ десятилѣтняго заключенія Шибинскому. Но такъ какъ такое притязаніе было неосновательно и противно духовнымъ и гражданскимъ законамъ, то митрополичій судъ, уничтоживъ позывъ, данный Сапѣгѣ, своимъ декретомъ самаго о. Шибинскаго призналъ свободнымъ отъ наказанія. А уполномоченный упомянутаго старосты, недовольный такимъ рѣшеніемъ, апеллировалъ въ судъ его м. ксендза легата; каковая апелляція принята.

Герасимъ Великонтій, архим. Супр., въ томъ же 1635 г., незаконно и несправедливо, кажется по ненависти колляторовъ, перемѣщенъ изъ Супрасля на Браславскую архимандрію, изъ за Хворощи, которую онъ сталъ серьезно оспаривать у владѣльцевъ ея. На С. архимандріи онъ былъ 26 лѣтъ. Братство при этомъ архимандритѣ:

17 Fr. Macarius,
18 Fr. Efrem.

R. 1636 obrany na archymandryą Supraslską Nikodem Szybinski, XII po ufundowaniu lawry Supraslskiey, za metropolity Welamina Rutskiego, d. 8 Iula.

R. 1636, miesiąca y dnia nienapisano. Inwentarz gruntow wsi Klewinowskiey porządnie z uroczyszczami opisany, w ktorym wymierzono znać y wyrachowano włok 34, za Nikodema Szybinskiego archymandryty Supraslskiego, zaraz po elekcij. Dwornego gruntu nie opisał, wiele włok do folwarku może bydz należącego.

R. 1637, Iozeph Welamin Rutski metropolita całey Rusi, zszedł z tego swiata. Ktory niegdyś będąc kalwinem, od oycow jezuitow nawrocony, pieszą szedł do Rzymu: gdzie theologij wysłuchawszy, w odzieniu kleryckim się powrocił; a ponieważ po słowiensku dobrze umiał, namowili go oycowie iezuici, iż przyiowszy obrządki Ruskie, o pomnożenie jednosci z kościołem Rzymskim jedynie się starał. Do tego się gotuiąc, gdy w kollegium Nieswiezskim cwiczenia duchowne s. Ignacego przez 10 dni odprawował, Bog mu oznaymił, iż Rafał Korsak, ktory się w ten czas w szkołach Nieswiezkich uczył, ma jego bydź na metropolij Kijowskiey sukcessorem. Potym przez cały swoy żywot tak się o jedność swiętą starał, iż go Urban VIII papież, pisząc do Zygmunta trzeciego krola polskiego, tak tytułował: Atlas iednosci, kolumna kosciola, Athanazy Ruski. *P. Aloizy Kulesza S. J., ex Misc. P. Koiałowicz, fol.* 263.

Tegoż roku nastąpił na metropolią Rafael Korsak, ktory pierwij był episkopem Halickim y koadiutorem metropolij.

R. 1637, d. 12 maia, w Warszawie. Nikodem Szybinski u krola Władysława otrzymał przywiley na cerkiew Tykocinską, ktorym tę cerkiew z funduszem ca-

1 О. Симеонъ,
2 О. Самуилъ,
3 О. Евстафій,
4 О. Геннадій,
5 Бр. Сильвестръ,
6 Бр. Вавила,
7 Бр. Мойсей,
8 Бр. Василій,
9 Бр. Антоній,
10 Бр. Өеодосій,
11 Бр. Михаилъ Реминевскій,
12 Бр. Кипріанъ,
13 Бр. Никифоръ,
14 Бр. Өеодоръ,
15 О. Елисей,
16 О. Юліанъ,
17 Б. Макарій,
18 Б. Ефремъ.

1636 г. избранъ на С. архимандрію Никодимъ Шибинскій, 12-й отъ основанія С. лавры, при м. В. Рутскомъ, 8 Іюля.

1636 г., мѣсяца и дня неозначено, сдѣланъ систематическій инвентарь д. Клевинова съ урочищами; въ немъ намѣрено и исчислено 34 уволоки, вскорѣ послѣ избранія Н. Шибинскаго. Неописано, сколько можетъ быть уволокъ принадлежащихъ къ двору.

Въ 1637, І. В. Рутскій, митр. всея Руси, отошелъ отъ сего міра. Будучи нѣкогда кальвинистомъ и обращенный іезуитами, онъ пѣшкомъ шелъ въ Римъ. Здѣсь изучивъ богословіе, онъ возвратился въ одеждѣ клирика; и такъ какъ онъ хорошо зналъ славянскій языкъ, то іезуиты уговорили его принять Греческій обрядъ, въ которомъ онъ старался единственно о распространеніи уніи съ костеломъ римскимъ. Когда, готовясь къ этому, онъ проходилъ въ теченіи 10 дней, въ Несвижской коллегіи, духовныя упражненія Игнатія Лойолы, то Богъ ему открылъ, что учившійся тогда въ Несвижскомъ училищѣ Рафаилъ Корсакъ будетъ его преемникомъ на митрополіи Кіевской. Потомъ онъ въ теченіе всей своей жизни столь ревновалъ о св. уніи, что папа Урбанъ VIII въ письмѣ къ Сигизмунду III, королю польскому, называлъ его атласомъ уніи, столбомъ церкви, Русскимъ Аѳанасіемъ: *о. Алоизій Кулешъ іезуитъ, изъ «Смѣси» (Miscellanea) о. Кояловича, стр. 263.* Въ

łym inkorporuie do monastyra Supraslskiego wiecznemi czasy, y tak się w sobie ma de verbo ad verbum:

томъже году вступилъ на митрополію Рафаилъ Корсакъ, бывшій прежде епископомъ Галицкимъ и коадъюторомъ митрополіи.

1637 г. Мая 12, въ Варшавѣ Никодимъ Шибинскій получилъ отъ к. Владислава IV привилей на Тыкотинскую церковь, которымъ эта церковь, со всѣмъ ея фундушемъ, на вѣчныя времена присоединяется къ Супрасльскому монастырю, и который слово въ слово читается такъ:

49.

1637 г. Мая 12. Привилей *) Владислава IV монастырю на Тыкотинскую церковь.

Король дозволяетъ монахамъ возстановить погорѣлую церковь св. Николая въ г. Тыкотинѣ и поставить при ней священника для требъ окрестнымъ людямъ Греческой вѣры.

Władysław IV, z Bożey łaski krol polski, wielkie xiąże Litewskie, Ruskie, Pruskie, Mazowieckie, Inflantskie, Żmudzkie, Smolenskie, Czernichowskie y Szwedzki, Gotski, Wandalski dziedziczny krol. Oznaymuiemy tym listem naszym wszem w obec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy. Zawsze to [1]) u nas naypierwsze staranie, aby chwała Boża w państwach naszych kwitneła y pomnożenie brała. Za przełożeniem tedy przed nami przez wielebnego oyca Nikodema Szybinskiego, archymandryty Supraslskiego monastyra, że cerkiew Ruska niegdy w Tykocinie mieście naszym, w ulicy ku rzece, pod tytułem s. Mikołaia założona, z gruntu przez ogień iest zniesiona tak, że tylko sam plac został, a zatym ludzie re-

Владиславъ IV, Божьею милостію, король польскій, великій князь Литовскій и пр. Объявляемъ этимъ листомъ нашимъ всѣмъ вообще и каждому—особо, кому о томъ вѣдать надлежитъ. Мы всегда первѣе всего заботились о томъ, чтобы слава Божія въ нашихъ странахъ процвѣтала и умножалась. Докладывалъ намъ достопочтенный о. Никодимъ Шибинскій, архимандритъ Супр. м., что церковь Русская, нѣкогда въ нашемъ городѣ Тыкотинѣ въ улицѣ при рѣкѣ, во имя св. Николая основанная, пожаромъ истреблена до основанія, такъ, что остался только плацъ. Вслѣдствіе этого люди Греческой вѣры, живущіе въ Тыкотинѣ, должны оставаться безъ своего богослуженія, безъ

*) Этотъ привилей съ вводнымъ актомъ *дважды* напечатанъ въ актахъ Виленской Коммиссіи, подъ видомъ двухъ привилеевъ королей—Яна Казиміра и Михаила; тогда какъ эти короли только подтвердили привилей к. Владислава. Неемотря на то, печатаемъ еще разъ тотъ же привилей и актъ ввода, съ указаніемъ варіантовъ, замѣченныхъ въ актахъ Коммиссіи (т. I, стр. 140—147).

1) tu z nas.

ligiey Greckiey, w Tykocinie mieszkaiący, bez nabożenstwa swego, bez slubow małżenskich, krztu y inszych ceremonij chrzescianskich zostawać muszą, zycząc przeto, aby to mieysce na chwałę Bożą oddane pusto niestało y nieleżało, ponieważ tenże przerzeczony wielebny archimandryt, z zakonnikami Supraslskiego monastyra podeymuią się swym kosztem na zwyż mianowanym placu w Tykocinie cerkiew zbudować y o odprawieniu w niey nabożenstwa, wedle obrzędow religiey Greckiey, w uniey swiętey z kosciołem katholickim Rzymskim będącey, zawiadować, umyśliliśmy tę cerkiew w Tykocinie, ktora kosztem własnym w zwyż mianowanego oyca archymandryty y zakonnikow Supraslskiego monastyru ma bydź budowana y wystawiona, temuż monastyrowi incorporować y do niego przyłączyć, jakoż incorporuiemy y przyłączamy, tak, żeby pomieniony oyciec archymandryta teraznieyszy y ktorzy po nim nastąpią, y z zakonnikami monasteru swego, tę cerkiew w Tykocinie pod władzą swoią y mocą mieli, nabożenstwo swoie zwykłe w niey odprawowali, a przytym dochody y pożytki y wszystkie do tey cerkwie przynaleznośći zdawna należące trzymali y odbierali (y prawem, jeżeliby iakie[1]) były odięte, o nie czynili), na pożytek swoy, na poprawe y ozdobę teyże cerkwi obracali. Taką iednak condicią, aby taż cerkiew pod unią z kościołem swiętym katholickim rzymskim była, y żeby na to wszystko consens y potwierdzenie wielebnego oyca Rafała Korsaka metropolity Kiiowskiego, w uniey sw. z kościołem Rzymskim będącego, zaszło, y za wiadomością y pod posłuszeństwem to się jego działo. Na co dla lepszey wiary ręką naszą podpisalismy się, y pieczęć koronną przycisnąć roskazalismy. Dan w Warszawie,

благословенія браковъ, крещенія и другихъ обрядовъ христіанскихъ. Посему желая, чтобы это мѣсто, посвященное Богу, не стояло и не лежало въ пустѣ, и такъ какъ тотъ же вышереченный почтенный архимандритъ съ монахами С. монастыря берется построить своими средствами на вышеупомянутомъ плацѣ въ Тыкотинѣ церковь и завѣдывать отправленіемъ въ ней богослуженія, по обряду Греческой, состоящей въ уніи съ костеломъ католическимъ римскимъ, вѣрѣ; то мы вознамѣрились эту церковь въ Тикотинѣ, которая на средства вышепоименованнаго о. архимандрита и монаховъ Супр. монастыря имѣетъ быть строена, присоединить и присовокупить къ тому же монастырю, — и присовокупляемъ и присоединяемъ, такъ, чтобы означенный нынѣшній архимандритъ и тѣ, которые ему наслѣдуютъ, и братія монастыря эту церковь въ Тыкотинѣ имѣли въ своей власти и распоряженіи, отправляли въ ней свое обычное богослуженіе, и при этомъ получали и имѣли доходы и прибыль и все то, что издавна принадлежало къ этой церкви (и еслибы что было отнято, искали бы судебнымъ порядкомъ), на свою потребу, на исправленіе и украшеніе той же церкви, и съ тѣмъ еще условіемъ, чтобы эта церковь была въ уніи съ костеломъ св. римско-католическимъ и чтобы на все это послѣдовало разрѣшеніе и утвержденіе почтеннаго о. Рафаила Корсака, м. Кіевскаго, пребывающаго въ св. уніи съ римскимъ костеломъ, и чтобы дѣлалось все это съ его вѣдома и подъ его управленіемъ. Для большаго въ томъ удостовѣренія, мы подписались къ сему и повелѣли приложить королевскую печать. 12 дня Мая, 1637 г., царствованія нашего польскаго 5-го, а

1) iakiem.

dnia dwunastego miesiąca maia, roku panskiego tysiąc sześćset trzydziestego siodmego. Panowania naszego polskiego piątego, a szwedzkiego szostego roku. Vladislaus rex. Joannes Gębicki secretarius s. r. m-ttis.

Ktory to list albo przywiley i. k. m. wielebnemu oycu Nikodemowi Szybinskiemu archymandrycie y zakonnikom monastera Supraslskiego na ten plac cerkiewny w Tykocinie y insze dobra, to iest włoki dwie we wsi Sanikach krola i-mci leżące, do teyże cerkwi z dawna służące, z łaski krola i-mci teraz confirmowane, urodzony pan Gerzy Szymborski[1]), podstarości Tykocinski, nic nie przecząc przez uczciwego Mathiasza Radulskiego[2]), woźnego zamkowego, generała koronnego przysięgłego, w intromissyą y w posessyą zwykłą dobrowolnie podać rozkazał, gdzie żaden intromissiey niewzbraniał, ktora intromissia we wszystkie dobra cerkiewne za relacyą woznego do akt iest przyięta y zapisana. Gerzy Szymborski podstarości Tykocinski, mp., mieysce pieczęci, z akt zamkowych Tykocinskich resumptum.

Tekoż roku niesłychane na Rusi było ziemi trzęsienie. *Kwiatkiewicz sub anno* 1637.

— Dnia 15 Iunia. Rafael Korsak, metropolita całey Rusi, Nikodemowi Szybinskiemu, archymandrycie Supraslskiemu, y całemu konwentowi cerkiew Tykocinską z całym iey funduszem wiecznemi czasy oddał y per scriptum zapisał, ktory tak się w sobie ma po Rusku:

Шведскаго 6-го, Владиславъ король. Владиславъ Гембицкій, секретарь его к. в.

Этотъ то документъ, или привилей его к. м. на тотъ церковный плацъ въ Тыкотинѣ и на другія угодія, именно на 2 уволоки, въ д. Саникахъ короля его м. лежачія, издавна принадлежащія той церкви и нынѣ утвержденныя, по милости короля его м., за монастыремъ, панъ Юрій Шимборскій, подстароста Тыкотинскій, безъ возраженій, чрезъ почтеннаго Матвѣя Радульскаго, замковаго вознаго, коронннаго генерала присяжнаго, добровольно распорядился отдать во владѣніе и въ распоряженіе монастыря, и этому вводу во владѣніе никто не препятствовалъ; вводъ этотъ во всѣ церковныя угодья вмѣстѣ съ донесеніемъ вознаго принятъ и записанъ въ акты. Юрій Шимборскій, подстароста Тыкотинскій. Изъ актовъ замку Тыкотинскаго извлечено.

Въ томъ же году на Руси было неслыханное землетрясеніе. *Квяткевичъ подъ 1637 г.*

Въ томъ же году Рафаилъ Корсакъ, м. всея Руси, С. арх. Н. Шибинскому и всему монастырю отдалъ на вѣчныя времена церковь Тыкотинскую и записалъ грамотою, которая по Русски гласитъ слѣдующее:

1) Szyborski (143), Szymborski (146).
2) Radulski (143), Padubski (на 146); такъ читаетъ Коммиссія одни и тѣже имена.

50.

1637 г. Іюня 15. Грамота уніятскаго м. Рафаила Корсака монастырю на Тыкотинскую церковь и ея фундушъ.

Въ ней сказано, что парафіане Тыкотинскіе, не имѣя уніятскихъ священниковъ, стали возвращаться въ Православіе; митрополитъ благословляетъ монаховъ возстановить церковь въ Тыкотинѣ для «одпочинку митрополита и епископовъ, ѣдущихъ на сеймы,» и для купцовъ Русскихъ, пріѣзжающихъ въ Тыкотинъ на ярмарки, и для умноженія здѣсь Русскаго населенія.

Рафаилъ Корсакъ, Божіею милостію и престола апостольскаго, митрополита Кіевскій, Галицкій и всея Русской земли. Ознаймуемо тымъ листомъ нашимъ всѣмъ въ обецъ и кождому зъ особна, кому о томъ вѣдати будетъ належало. Зъ повинности нашоя пастырскія постерегаючи мы того, абы по всѣхъ панствахъ короля его м. хвала Божая на мѣстцахъ, Имени Его святому одданыхъ, нетолько одправовалася, але тымъ большій похопъ брала и розширялася; а ижъ въ мѣстѣ его королевской м. Тыкотинѣ церковь заложеня святого отца Николы, зъ допущеня Божого, зъ грунту такъ сама, яко и зъ домомъ іерейскимъ згорѣла, зачимъ для нищеты священникъ, такъ своей, яко парафіанъ тамошнихъ, церкви збудовати не могучи, до иншоя ся перенести мусилъ: ѿдколь лежачи одлогомъ такъ часъ не малый, парафіане такъ въ мѣстѣ, яко вколо мѣшкаючіе, одны на иншіе мѣстца до схизмы переноситися почали, другіе безъ жадного набоженьства мѣшкаючи, просили насъ, абы есьмо способъ обмыслили такій, презъ который бы могла ся церковь побудовати, набоженство звыклое одправовати и на потомные часы за припадками знову побудовати. Съ тыхъ тогды и инныхъ причинъ, намовившися я съ честнымъ отцемъ Никодимомъ Шибинскимъ, архимандритомъ, и зъ другими отцами монастыря Супрасльского, парафіанами нашими, поневажъ онымъ тая церковь прылегла, злѣцилемъ оному, королю его м. преложити, абы тую церковь привилеемъ своимъ конферовати и вѣчными часы, подъ обовязками звыклого одправованя хвалы Божоя и уставичного реставрованя оноя, монастырови Супрасльскому втѣлити рачилъ: такъ, якобысьмы и мы, митрополита, яко и другіе ихъ милость отцове епископове, ѣдучи на сеймы до Варшавы, або до короля его м., мѣли гдѣ по дорозѣ склонитися и одпочинути. Такъ тежъ жебы и купцы религіи Греческой, которые килька разъ на ярмарки въ року до Тыкотина зъ рожныхъ мѣйстцъ изъѣжджаются, могли свого набоженства заживати; немнѣй тежъ и для того, абы презъ розмножене народу Руского, и самое мѣсто, которое есть спустошалое, моглося наполнити, и плацы пустые осѣсьти. А ижъ король его милость зъ ласки своей панской, подлугъ жаданя нашого, пречечоному отцу архимандритѣ привилеомъ своимъ конферовати и монастырови Супрасльскому вѣчными часы втѣлити рачилъ, и доложилъ того, абы есьмо о томъ всемъ вѣдали и на тое консенсъ и конфирмацію нашу дали; прото мы, зъ владзы нашоя пастырскоя, тую данину короля его милости инъ тото (in toto) во всѣхъ пунктахъ, параграфахъ

и клавзулахъ стверждаю, варуючи то собѣ, ижъ тая церковь вѣчными часы мастъ быти въ единости зъ церковію святою апостольскою римскою, и въ завѣдованю такъ насъ самыхъ, яко и наступниковъ нашихъ. А для лѣпшой вѣры и твердости, сесь листъ рукою своею подписали и печатью головною метропольлю притиснули. Писанъ въ Вильни, року 1637, 15 Іюня.

Рафаилъ архіепископъ, рукою власною.

D. 17 Iunia. Rafael Korsak metropalita pisał list do iw. im. pani Alexandry z Sobieszyna Wesołowskiey marszałkowey wielkiey w. x. Lit., starościney Tykocinskiey y Surażskiey, upraszaiąc, aby kazała podać Suprasłowi cerkiew Tykocinską z należącemi do niey gruntami w posessyą, ktory tak się w sobie ma:

1637 г. Іюня 17, Рафаилъ Корсакъ, митрополитъ, писалъ письмо къ ея м. Александрѣ съ Собѣщина Веселовской, маршалковой великой в. к. Л., старостинѣ Тыкотинской и Суражской, съ просьбою, чтобы она приказала отдать во владѣніе Супр. монастыря Тыкотинскую церковь, слѣдующаго содержанія:

51.

1637 г. Іюня 17. Письмо м. Корсака маршалковой в. к. Л. Веселовской объ отдачѣ С. монастырю Тыкотинской церкви и отвѣтъ ея.

Увѣдомляя о томъ, что король далъ привилей на эту церковь С. монастырю, Корсакъ проситъ Веселовскую распорядиться о вводѣ монастыря во владѣніе ею.

Jasnie wielmożna, mościwa pani marszałkowa W. X. Lit.! Ponieważ krol jegomość, za staraniem y intercessyą moią, cerkiew Tykocinską, od wielu lat pogorzało, monasterowi Supraslskiemu conferować raczył, a iż tę miasto w dzierżawie y mocy waszmości, moiey mościwey pani, zostaie; zaczym, z powinności pasterskiey moiey, żądam wm., abys wm. podstarościemu swemu Tykocinskiemu zleciła w moc y posessyą w zwyż mianowaną cerkiew ze wszystkimi przynależnościami iey wielebnemu oycu archymandrycie Supraslskiemu podać, tak, iakoby na potomne czasy chwała Boża nieustawała, y ludzie religij naszey Greckiey, około mieszkaiący, bez nabożeństwa y zwykłych swych obrzędow niezostawali. Uczynisz to wm. rzecz Panu Bogu przyiemną, y ci oycowie osobliwie

Поелику король его м. по моему старанію и ходатайству, благоволилъ отдать С. монастырю Тыкотинскую церковь, давно сгорѣвшую, а такъ какъ м. Тыкотинъ находится въ управленіи и власти в. м., то по своему пастырскому долгу желаю, чтобы в. м. поручила своему Тыкотинскому подстаростѣ отдать во власть и владѣніе преподобному о. С. архимандриту, выше поименованную церковь, со всѣми ея принадлежностями такъ, чтобы хвала Божія не прекращалась на будущія времена, и люди Греческой вѣры, живущіе въ окрестности, не оставались безъ богослуженія и обыкновенныхъ своихъ требъ. В. м. сдѣлаетъ это угодное Богу дѣло, и тѣ отцы особенно должны будутъ молить Бога за в. м. Себя же поручаю милости вашей и пр. Данъ въ

za wm. Pana Boga prosić powinni zostawać będą. Siebie zatym łasce wm., moiey m-ściwey paniey z powolnosciami y modlitwami memi iako napilniey oddaię. Dan z Wilna, roku 1637, 17 Iunij, wm. mey m-wey paniey, uniżony sługa Raphał Korsak metropolita.

— 12 Iula. Nikodem Mokosiey Szybinski archimandryta Suprasłski pisał list do Wesołowskiey, marszałkowey wielkiey W. X. Lit. starościney Tykocinskiey y Surazskiey; prezentuiąc przywiley krola Władysława przy liscie metropolity Korsaka, y upraszaiąc, aby rozkazała cerkiew Tykocinską podać w posessyą Suprasłowi.

— 13 Iula, respons na list Rafaela Korsaka metropolity, iw. im. pani Alexandry z Sobieszyna Wesołowskiey, marszałkowey w. w. x. Lit., starosciny Tykocinskiey y Surazskiey, o cerkiew Tykocinską, w ten sens odpisany:

Jasnie wielebny mości xięże metropolito, a moy wielce m-ściwy panie. Cokolwiek się tknie Chwały Bożey y woli krola j. mci pana mego miłościwego, nie iestem przeciwko temu, abym miała bronić zdawna oddanego mieysca cerkwi Bożey, ponieważ się to dzieie za wiadomością w-mci m. m. pana samego. Piszę tedy do pana podstarościego mego Tykocinskiego, aby się akkomodował przywileiowi i. krolewskiey m-sci, y pisaniu w. m-ci m. m. pana, ktore do niego posyłam. Oddaiąc przy tym uniżone posługi moie w łaskę w.m-ci m. m. pana iako naypilniey. W Kamienney 13 Iulij 1637 r., w. m-ci mm. pana życzliwa przyiaciołka, służyć rada, A. S. Wesołowska.

— D. 1 m. Sierzpnia, Nikodem Szybinski, stanowszy personaliter w zamku Tykocinskim, na urzędzie przywiley krola Władysława IV, dany na cerkiew Tykocinską Suprasłowi, z intromissyą wraz aktykował.

Вильнѣ 1637 г. 17 Іюня. Вашей м. покорный слуга м. Рафаилъ Корсакъ.

— Іюля 12, Никодимъ М. Шибинскій, архим. С., писалъ письмо къ маршалковой Веселовской и пр., предъявляя привилей к. Владислава, при письмѣ м. Корсака, прося, чтобы она приказала дать церковь Тыкотинскую во власть С. монастырю [1]).

13 Іюля. Отвѣтъ на письмо м. Корсака ея м. А. Собѣщинской Веселовской, маршалковой и старостиной Тыкотинской и Суражской, о Тыкотинской церкви, въ такомъ смыслѣ написанный:

Преосвященнѣйшій владыко! Я не противлюсь тому, что касается хвалы Божіей и воли его к. м., моего милостиваго государя, чтобы я имѣла мѣшать занятію мѣста, издавна отданнаго церкви Б., поелику это дѣлается съ вѣдома в. м.. По сему я пишу къ моему подстаростѣ Тыкотинскому, чтобы онъ сообразовался съ привилеемъ его королев. м. и съ письмомъ в. м., которые посылаю къ нему. Поручаю себя и пр. Въ Каменной. 13 Іюля 1637 г., в. м. доброжелательная пріятельница, готовая къ услугамъ, Веселовская.

— 1 Августа Н. Шибинскій, лично явившись въ замкѣ Тыкотинскомъ, въ судѣ внесъ въ акты привилей Владислава IV на Тыкотинскую церковь и вводъ во владѣніе ею.

1637 г. или 1638 Пробстъ Тыкотинскій, по ненасытной жадности, также получилъ отъ к. Кикиліи Ренаты, супруги Владислава IV, привилей на Тыкотинскую церковь и на ея земли.

1640 г. Сентября 7, Людовикъ Стемпковскій, пробстъ Тыкотинскій, подалъ мандатъ Н. Шибинскому, по силѣ полученнаго привилея кор. Кикиліи Ренаты на Тыкотинскую церковь, на ассессор-

1) Это письмо почти буквально сходно съ митрополичьимъ.

R. 1637 v. 9. Proboszcz Tykocinski, z nienasyconey chciwości, otrzymał także przywiley na cerkiew Tykocinską y na jey grunta od krolowey Cecylij Renaty małżonki krola Władysława IV.

R. 1640, d. 7 Septembra, Ludwik Stępkowski proboszcz Tykocinski mandat podał Nikodemowi Szybinskiemu, vigore otrzymanego przywileiu od krolowey Cecylij Renaty na cerkiew Tykocinską, na sądy zadworne assesorskie, ad reponendum priwilegium.

— 15 Februarij. Intercyza stanęła w. Stępkowskiego proboszcza Tykocinskiego, ktorą uwalnia Nikodema Szybinskiego, archymandrytę Suprasłskiego, y cały klasztor od zapozwu na sądy asessorskie i. k. m., ktora tak się w sobie ma:

скій, задворный судъ, для устраненія привилея (короля).

—15 Февраля, состоялась уступка со стороны пробста Тыкотинскаго Стемпковскаго, которою онъ увольняетъ С. ар. Н. Шибинскаго и весь монастырь отъ позва на ассессорскій его кор. м. судъ, которая читается такъ:

52.

1640 г. Февраля 15. Уступка пробста Тыкотинскаго съ увольненіемъ С. монастыря отъ позва на королевскій судъ, за Тыкотинскую церковь.

Пробстъ обѣщаетъ не утруждать болѣе монастырь изъ за земель Тыкотинской церкви, принадлежащей монастырю.

Ludwik Stępkowski, pleban Tykocinski, sekretarz i. k. m., wiadomo czynię tem pisaniem, z podpisem ręki mey, że im. xiędza Nikodyma Szybinskiego, archymandrytę Suprasłskiego, y z konwentem iego, kwituię z actiey, ktorem intentował za dworem k. i. m. o grunt cerkiewny w Tykocinie y we wsi Sanikach, na com y przywiley u k. i. m. otrzymał, y już więcey o ten to grunt trudności ich m-ciom nie mam ani będę czynił, na ktory to skrypt moy przyiaciele, ktorzy byli przy tey transakciey naszey, aby się podpisali, użylismy obiedwie strony. Działo się w Tykocinie, 15 Februarij, roku 1640. Ludwik Stępkowski p. Tykocinski, sekretarz i. k. m.; potym się podpisali przyiaciele.

Людовикъ Стемпковскій, пробстъ Тыкотинскій, секретарь его к. м., объявляю этимъ писаніемъ, съ подписомъ моей руки, что, сквитавшись съ его м. о. Н. Шибинскимъ, С. архим. и съ его монастыремъ, по дѣлу, которое я велъ въ королевскомъ задворномъ судѣ о церковной землѣ въ Тыкотинѣ и въ д. Санникахъ, на которыя я получилъ и привилей ея кор. м., больше уже о тѣхъ земляхъ я не буду дѣлать затрудненій ихъ м., и мы, обѣ стороны, для подписи сего акта пригласили друзей, бывшихъ при нашей сдѣлкѣ. Совершено въ Тыкотинѣ, 15 Февраля, 1640 г. Людовикъ Стемпковскій, настоятель Тыкотинскій, секретарь его к. м.. За тѣмъ подписались пріятели.

— Ultima Octobris. Nikodem Szybinski, archymandryta Suprasiski, kupił plac w Tykocinie, ktorego przedaż tak się w sobie ma:

— 31 Октября Н. Шибинскій, С. арх., купилъ плацъ въ Тыкотинѣ, продажная запись коего слѣдующаго содержанія:

53.

— Октября 31. Продажная запись на плацъ, купленный арх. Шибинскимъ въ г. Тыкотинѣ.

Actum in praetorio Tykocinensi, die ultima Octobris anno 1640. Przed urzędem zupełnym radzieckim, szlachetnymi y sławetnymi pany Tomaszem Żaronskim, burmistrzem, Pawłem Jozwowiczem, gminskim, Matiaszem Zaleskim, Alexandrem Piotrowskim, raycami przysięgłemi Tykocinskiemi.

Przed urzędem wyż na akcie mianowanym, oblicznie stanowszy uczciwa Jagnieszka, małzonka uczciwego Matysa Glinnika mieszczanina Tykocinskiego, z bytnością onego y z pozwoleniem, imieniem swym y braci swey rodzoney, na imie Mikołaia y Stanisława, za ktorych pokoy ręczy, zdrowa będąc na umyśle y na ciele, nieprzymuszona, jawnie y dobrowolnie zeznała, iż dom swoy z placem tu w mieście Tykocinie, ob miedzą panow Koryckich placu z iedney strony, a ob miedze puł placu Polęskiego z drugiey strone leżący, ku rzece Narwi sciągaiący się, ze wszystkim prawem swym, co tylko na nią y na bracią iey należy albo należało, także ze wszystkimi pożytkami, do tego domu y placu należącemi, iako iest kołem otkniono y gozdziami przybito, wielebnemu oycu Nikodemowi Szybinskiemu, archymandrycie Suprasiskiemu, za pewną summę złotych sześćdziesiąt monety polskiey wiecznie y na wieki przedała y nieodzownie zapisała, z wziętey summy zaraz kwitowała, intromissiey y spokoy-

Совершено въ ратушѣ Тыкотинской, 31 Октября, 1640 г., предъ всѣмъ урядомъ ратуши, шляхетными и славными гг. Ѳомою Жаронскимъ, бурмистромъ, Павломъ Юзвовичемъ, гминнымъ, Матѳеемъ Залескимъ, Александромъ Петровскимъ, присяжными рядцами Тыкотинскими. Предъ урядомъ, вышеименованнымъ въ актѣ, лично явившись почтенная Ягнешка, супруга почтеннаго Матиса Глинника, мѣщанина Тыкотинскаго, въ его присутствіи и съ его дозволенія, отъ своего и всѣхъ братіи по имени, Николая и Станислава, за спокойствіе которыхъ ручается, будучи въ здравомъ умѣ, тѣлѣ и безъ принужденія, явно и добровольно признала, что она вѣчно и навсегда продала препод. о. Н. Шибинскому, С. архим., за извѣстную сумму 60 зол. польскихъ, и безвозвратно записала свой домъ съ плацомъ здѣсь, въ г. Тыкотинѣ, съ одноц стороны пограничнымъ съ плацомъ гг. Корыцкихъ и съ половиною плаца Поленскаго съ другой,—спускающимся къ р. Нарвѣ, со всѣмъ правомъ, какое принадлежало или принадлежитъ ей и ея братіямъ, также со всѣми доходами отъ этого дома и плаца, сколько заткнуто коломъ и прибито гвоздями, и на полученную сумму тотчасъ дала ему квитанцію и добровольно допустила, чтобы этотъ урядъ совершилъ вводъ въ спокойное владѣніе; обѣщаюсь и берусь за-

ney posessiey przez tenże urząd dobrowolnie dopuściła, bronić od wszelkich osob bliskich y dalekich (a osobliwie od rodzonych pomienionych braciey swey) także od wszelakiego impedymentu prawnego y nieprawnego tyle kroć, ile kroć tego będzie potrzeba, obiecuie y podeymuie się, co iest zapisano. Z akt radzieckich Tykocinskich resumptum. Andrzey Sadowski, burmistrz Tykocinski.

— 9 Decembra, Gerazym Welikonty zszedł z tego świata w monastyrze Bracławskim, gdzie y pochowany iest. Był ten archymandryta wielce bogoboyny y świątobliwy, w głębokiey sędziwości zakonkludował wiek życia swego; przeniosszy się z archymandrij Supraslskiey do Bracławskiey, żył lat 5. Niech mu światłość wiekuista świeci.

щищать отъ всѣхъ близкихъ и далекихъ людей (особенно отъ упомянутыхъ родныхъ братьевъ), также отъ всѣхъ законныхъ и незаконныхъ затрудненій, столько разъ, сколько это будетъ нужно. Что и записано. Изъ актовъ ратуши Тыкотинской извлечено: Андрей Садовскій, бурмистръ Тыкотинскій.

— 9 Декабря скончался въ Брацлавскомъ монастырѣ Герасимъ Великонтій, здѣсь и похороненъ. Это былъ очень богобоязненный и святой жизни архимандритъ; скончался въ глубокой старости; переселившись изъ С. архимандріи на Брацлавскую, онъ здѣсь жилъ 5 лѣтъ. Пусть присѣщаетъ его свѣтъ лица Божія.

R. 1641, d. 5 Nowembra, stanęła umowa wieczna y nieporuszona między Nikodemem Mokosiejem Szybinskim archymandrytą Supraslskim, a między xiędzem Adamem Moczarskim, Krzysztofem Skiwskim y Andrzeiem Wilczewskim, ktora de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

1641 г., 5 Ноября состоялся вѣчный и ненарушимый договоръ, между Н. М. Шибинскимъ, С. архим., и между священникомъ Адамомъ Мочарскимъ, Христофоромъ Скивскимъ и Андреемъ Вильчевскимъ, слѣдующаго, слово въ слово, содержанія:

54.

1641 г., Ноября 5. Договоръ между архим. Шибинскимъ, съ капитулою монастырскою, и между Чаплинскими вотчинниками, объ устройствѣ пограничной плотины на счетъ монастыря.

Шибинскій, устроивъ на своей землѣ прудъ, залилъ луга Чаплинскимъ вотчинникамъ; за это онъ уступаетъ имъ монастырскія луга и обязуется испросить на то утвержденія митрополита и даже нунція.

1. Stało się pewne a nieodmienne postanowienie, między ich m-ściami wielebnymi im. xiędzem Nikodemem Szybinskim archymandrytą Supraslskim z wielebną kapitułą monastyru Supraslskiego z iedney, a im. xiędzem Adamem Moczarskim plebanem Niewodnickim, także

1) Состоялось несомнѣнное и неизмѣнное постановленіе, между ихъ м.: преподоб. о. Никодимомъ Шибинскимъ, С. архим., съ преподобною капитулою С. монастыря съ одной,—а его м. о. Адамомъ Мочарскимъ, приходскимъ свящ. Неводницкимъ, также г. Христофоромъ

im. panem Krzysztophem Skiwskim, y małżonką im. panią Katarzyną Korycką Skiwską, im. panem Andrzeiem Wilczewskim y małżonką icy mc. panią Zofią Korycką Wilczewską z drugiey strony, w ten sposob. Iż się to nalazło y pokazało, że im. xiądz Nikodem Szybinski, archymandryta Suprasiski, staw Nowosady nazwany, nowo między własnemi gruntami swemi wyrobił y wystawił, ktory to staw im. x. plebanowi Niewodnickiemu, im. panu Krzysztophowi Skiwskiemu, takie i. m. panu Andrzeiowi Wilczewskiemu wzlewkiem swoim sianożęci w gruntach Czaplinskich zalał. Tedy im. x. archymandryta Supraslski, wespoł z wielebną kapitułą monastyru Supraslskiego, tak z wynalazka ich m-ciow panow przyiacioł niżey mianowanych, iako y z swey własney chęci, dla uspokoienia dalszych zawodow prawnych, podeymuie się od granicy swey, ktora dzieli między gruntami monastyrskiemi y Czaplinskiemi, na wylot do drugiey strony gruntu swego groblą dla rozgraniczenia własnym swym kosztem, z ich strony ziemie biorąc, wysypać, takowy upust bez podniesienia wody tylko, iako teraz iest, tak u pierwszey grobli, iako y teraznieyszey, wystawić, ktora grobla ma się nazywać graniczną między dobrami monastyra Supraslskiego, a dobrami Czaplinskiemi.

2. Względem zaś zalanych łąk od tego stawu, im. xiądz archymandryta Supraslski, z kapitułą swoią monastera Supraslskiego, w nagrodę daie zaraz y spuszcza do spokoynego używania wiecznemi czasy łąki własne monastyrskie, przyległe gruntom y maiętności dziedziczney ich m-ciow wzwyż mianowanych, ktore łąki maią bydź rozmierzone sznurem, według wszystkiego zalewku, y też wymierzone kopcami znacznemi osypać y ograniczyć od gruntow monastyrskich z obu stron powinni będą. Zalewek łąk

Скивскимъ и, женою его, Екатериною Корицкою Скивскою, его м. г. Андреемъ Вильчевскимъ—съ другой, въ такомъ родѣ. Поелику оказалось и найдено то, что его м. о. Н. Шибинскій, С. архим., недавно выкопалъ и устроилъ на своихъ собственныхъ земляхъ прудъ, названный Новосады, который то прудъ его м. о. настоятелю Неводницкому, его м. Хр. Скивскому, также его м. Андрею Вильчевскому своимъ разливомъ, затопилъ сѣножати на Чаплинскихъ земляхъ; то его м. о. архим. С., вмѣстѣ съ преподобными членами капитулы С. монастыря, какъ по мысли ихъ м. г.г. пріятелей, нижепоименованныхъ, такъ и по своему желанію, для устраненія дальнѣйшихъ судебныхъ процессовъ, берется высыпать на свой счетъ плотину, употребляя ихъ землю, отъ своей межи, которая раздѣляетъ земли монастырскія и Чаплинскія, насквозь до другого конца своей земли; притомъ сдѣлать такой шлюзъ, безъ поднятія воды, какой есть теперь, у настоящей плотины, какъ у прежде бывшей. Плотина эта имѣетъ носить названіе пограничной, между имѣніями С. монастыря и Чаплинскими. 2) Касательно же залитыхъ луговъ отъ этого пруда, его м. о. Супр. архим., съ своею монастырскою капитулою, въ вознагражденіе, сейчасъ даетъ и пускаетъ въ спокойное употребленіе, на вѣчныя времена, собственные монастырскіе луга, прилежащіе къ землямъ вотчиннаго имѣнія ихъ м. вышепоименованныхъ; каковые луга должны быть размѣрены шнуромъ, по количеству всѣхъ залитыхъ луговъ, и измѣренные луга должны будутъ обозначить и окопать замѣтными копцами, съ обѣихъ сторонъ со стороны монастырскихъ земель. Залитые луга имѣютъ оставаться при вотчинникахъ Чаплинскихъ, т. е. его м. о. Неводницкомъ священникѣ, при его м. Хр. Скивскомъ и его м. А. Вильчев-

Czaplinskich ma się zostawać przy dziedzicach Czaplinskich, to iest przy im. xiędzu plebanie Niewodnickim, im. panu Krzysztophie Skiwskim y im. panu Andrzeiu Wilczewskim, w rownym używaniu, wiecznemi czasy, iako z dawnych czasow trzymali. Więc że y młyn im. pana Skiwskiego za wsparciem wody od stawu Nowosadzkiego leniwo miele, tedy im. x. archymandryta Supraslski podeymuie się kosztem swoim rzemieslnika zaciągnąć, upust porządnie naprawić, tak, żeby wczesne mlewo w młynie swoim miał.

3. Ażeby ten wynalazek y ta intercyza na potomne czasy warowna była, tedy im. x. archymandryta Supraslski podeymuie się kosztem swym potwierdzenie od im. xiędza metropolity Kijowskiego wyprawić, y na doskonalszy warunek prawny, od legata stolicy apostolskiey takież potwierdzenie otrzymać y do rąk ich m-ciow wzwyż mianowanych oddać, y tęż intercyzę, z obu stron zgodnie postanowioną, wespoł z wielebną kapitułą monasteru Supraslskiego podpisaną, xięgami publicznemi Tykocinskiemi na przyszłych blizko rokach umocnić. Tak też ich mość z drugiey strony, im. x. Adam Moczarski pleban Niewodnicki, im. pan Krzysztoph Skiwski, im. pan Andrzey Wilczewski, z małżonkami swemi, podeymuią się też intercyzę, stanowszy u xiąg, na rokach blisko przyszłych Tykockich przyznać y umocnić.

4. A za takim uspokoieniem y wynalazkiem ich m-ciow panow przyiacioł niżey opisanych, iako im. x. archymandryta Supraslski, wespoł z wielebną kapitułą monastera Supraslskiego, niepowinien będzie, ani ma wiecznemi czasy żadney sprawy podnosić o to, co względem zalewkow oddał ich m-ciom. Tak też ich mosć z drugiey strony, wzwyż mianowani, wespołek z małżonkami y potom-

скомъ, въ равномъ пользованіи, на вѣчныя времена, какъ держали они и съ давняго времени. А какъ и мельница г.г. Скивскихъ, за напоромъ воды отъ Новосадскаго пруда, плохо мелетъ, то его м. о. Супр. арх. берется нанять на свой счетъ мастера, починить какъ слѣдуетъ шлюзъ, такъ, чтобы своевременно онъ могъ молоть въ своей мельницѣ. 3) А чтобы такое изобрѣтеніе и такая сдѣлка обеспечена была на послѣдующія времена, о. Супр. архим. берется получить своимъ иждивеніемъ утвержденіе его м. ю. митрополита Кіевскаго, и для болѣе совершеннаго законнаго обеспеченія, получить такое же утвержденіе нунція папскаго и отдать ихъ м. вышеименованнымъ, и утвердить въ наступающіе сроки въ книгахъ публичныхъ Тыкотинскихъ этотъ договоръ, постановленный съ согласія обѣихъ сторонъ, подписанный совмѣстно съ почтенною капитулою С. монастыря. Съ своей стороны ихъ м. о. Адамъ Мочарскій, священ. Неводницкій, его м. г. Хр. Скивскій, его м. г. Андрей Вильчевскій, съ женами своими, берутся признать и утвердить эту сдѣлку, лично явившись къ книгамъ, въ наступающіе Тыкотскіе сроки. 4) Послѣ такого удовлетворенія и изобрѣтенія ихъ м. нижеозначенныхъ пріятелей, какъ о. архимандритъ съ капитулою С. монастыря, такъ съ другой стороны и поименованные съ женами и потомками своими не должны будутъ начинать дѣло касательно залитыхъ луговъ, отданныхъ ихъ м. 5) А по исполненіи этихъ условій, имѣющихъ исполниться въ 1642 г., на вѣчныя времена должны молчать объ этомъ обѣ стороны, и обѣщаютъ, взаимно одна другой, исполнить это, какъ во всѣхъ пунктахъ, такъ и въ малѣйшей ихъ части, подъ зарукою съ обѣихъ сторонъ въ 3 т. зол., въ случаѣ неисполненія какого либо условія; о чемъ

kami swymi, o ten zalewek żadnych spraw niepodnosić podeymuią się.

5. A po wykonaniu tych kondycij, ktore w roku tysiąc sześćset cztyrdziestym wtorym wykonane być maią, wiecznemi czasy o to milczeć maią z obu stron, czego sobie obiedwie stronie tak w części naymnieyszey, iako y we wszystkich kondycyach dotrzymać obiecuią, pod zakładem z obu stron trzech tysięcy złotych w niedosyć uczynieniu iakieykolwiek kondycyey, o co sobie mieysce zostawuią z im. x. archymandrytą Supraslskim—w Grodnie, na rokach ziemskich, a z ich mościami wzwyż mianowanemi—w Surażu, także na rokach ziemskich. Działo się na mieyscu rożnicy w Nowosadach, die quinta Novembris, anno millesimo sexcentesimo quadragesimo primo. Nikodem Szybinski archymandryta Supraslski, ręką swą; Stephan Kochaniewicz z. s. Bazylego, ręką swą. Stanisław Łowicki, podstoli Podlaski mp. X. Mikołay Kołaczkowski, pleban Surażski, sekretarz i. k. m. Andrzey Korycki. X. Adam Moczarski, pleban Niewodnicki mp., Krzysztoph Skiwski ręką swą. Andrzey Wilczewski m. p. Krzysztow Chrząstowski mp. Maciey Wilczewski przyiaciel, od im. x. archymandryty uproszony.

Ten archymandryta Supraslski Nikodem Mokosiey Szybinski, nie długo będąc na opactwie mieysca tego swiętego, wiele dobrego uczynił, y gospodarstwo do porządku doskonałego przyprowadził, y folwarkowe grunta znacznie rozpostrzenił.

1. Boiarow Baciuckich dumnych zniosł, ktorzy panszczyzny żadną miarą służyć niechcieli. Kazał ich całey stanąć przed sobą gromadzie, y gdy ią upominał do posłuszenstwa, aby powinność dworną tak pełnili, iako y drugie wioski, z resentymentem wszyscy się odkazali, że nad zwyczay dawny na żadną posługę dworną nie maią bydź posłuszni. Był takiey re-

они оставляютъ за собою мѣсто (суда) на архим. Супр. въ Городнѣ, въ сроки земскіе, а на ихъ м., поименованныхъ, также въ сроки земскіе—въ Суражѣ. Совершено на мѣстѣ спора въ Новосадахъ, 5 Ноября 1641 г. Н. Шибинскій, С. архим., своею рукою. Стефанъ Коханевичъ, іеромонахъ ч. С. В. В., рукою своею. Станиславъ Ловицкій, подстолій Подляскій. О. Николай Колачковскій. приходской священникъ Суражскій, секретарь его к. м.; Андрей Корыцкій; о. Адамъ Мочарскій, приход. священникъ Неводницкій; Хр. Скивскій, р. с.; Андрей Вильчевскій с. р.; Хр. Хрущовскій с. р.; Матѳей Вильчевскій, пріятель, приглашенный отъ его м. о. С. архимандрита.

Этотъ С. арх. Никодимъ Мокосѣй Шибинскій, недолго находясь на настоятельствѣ этой св. обители, много сдѣлалъ хорошаго и хозяйство ея привелъ въ надлежащій порядокъ, значительно увеличилъ фольварковыя земли.

1) Уничтожилъ гордыхъ бояръ въ Батютахъ, которые никакимъ образомъ не хотѣли отбывать барщину. Онъ приказалъ, чтобы вся ихъ громада явилась къ нему, и когда онъ увѣщевалъ къ послушанію, чтобы они исполняли всѣ дворовыя повинности такъ, какъ и другія деревни, то они съ жаромъ всѣ отозвались, что они не хотятъ, вопреки стариннымъ обычаямъ, исполнять какую бы то нибыло дворовую службу. Настоятель далъ такую резолюцію, чтобы всѣмъ вольно было куда угодно выселиться изъ д. Батютъ въ томъ случаѣ, еслибы бояре не покорились дворовому управленію. Послѣ этого богатѣйшіе бояре, которыхъ было не мало, ушли изъ деревни, а бѣднѣйшіе хозяева остались, и отъ нихъ съ теченіемъ времени заселилась вся деревня. Такое распоряженіе принесло большую пользу Батюцкому двору, а монастырь С. доселѣ изъ

zolucij ten opat, że wszystkim dał wolność, gdzie chcieć ze wsi Baciut wynieść się, w tym punkcie, ieżeli dworowi pomienionemu by posłuszenstwu zadość nie czynili. Zaczym bogatsi boiarowie, ktorych niemało było, ustąpili ze wsi, a chudsi gospodarze pozostali, y z tych za czasem wieś się napełniła ludźmi, a dworowi Baciuckiemu z takiey dyspozycij wielki przyniosła pożytek, z czego monastyr Suprasłski dotąd znaczny w robociznie ma profit.

2. Wioskę Piszczewo, dla rozpostrzenienia gruntow folwarku Baciuckiego, zniosł, a gospodarzow podobno poprzenosił do Baciut, na te siedziby, z ktorych Boiarowie dumni powychodzili; toż samo z niektoremi wioskami, y do Topilskiego folwarku należącemi, uczynił, bo te dwa folwarki Baciuty y Topilec barzo gruntu mało mieli; ludzi do robocizny dość było, a nie mieli co robić.

3. W Tykocinie dotąd Suprasl nie miał portu, poki Nikodem Szybinski nie został archymandrytą Suprasłskim. On zaś obiowszy rządy mieysca tego świętego, industryą swoią y applikacyą, wyiednał to u metropolity Rafaela Korsaka, że wypuścił z juryzdykcij swoiey metropolitanskiey cerkiew Tykocinską, (lubo na ten czas od kilku lat pogorzałą) y wiecznemi czasy pod moc y władzę oddał archymandrytom Suprasłskim et communitati, na co sam dopomogł pomienionemu archymandrycie, interpozycyą swoią, y przywiley od krola Władysława czwartego, na inkorporacyą wieczną teyże cerkwi Tykocinskiey do monastyra Suprasłskiego, otrzymać, a za tym y od metropolity tegoż in scripto zupełnie został ufundowanym na tey inkorporacij wieczney, iako sonant w sobie wyżey dokumenta porządnie opisane.

4. Statki do Gdanska, nie znayduię żadney notycij, aby chodziły ze zbożem

него извлекаетъ значительное подспорье въ работѣ.

2) Онъ уничтожилъ д. Пищево, съ цѣлію увеличенія фольварочныхъ земель двора Батютъ, а хозяевъ, кажется, переселилъ въ д. Батюты на тѣ осѣдлости, съ которыхъ ушли гордые бояре. Тоже сдѣлалъ онъ и съ нѣкоторыми деревнями, принадлежащими къ двору Топильцу; ибо эти два двора имѣли очень мало земли: людей рабочихъ было много, а дѣлать имъ было нечего.

3) Монастырь не имѣлъ пристани въ Тыкотинѣ до тѣхъ поръ, пока Н. Шибинскій не сдѣланъ былъ С. архимандритомъ. Когда же онъ вступилъ въ управленіе этою св. обителію, то своею ловкостію и стараніями исходатайствовалъ у м. Корсака то, что м. освободилъ изъ подъ своего управленія Тыкотинскую церковь и на вѣчныя времена отдалъ архимандриту и братству монастыря; къ тому самъ своимъ посредничествомъ помогъ упомянутому архимандриту получить отъ Владислава IV привилей, которымъ Тыкотинская церковь на вѣчныя времена присоединилась къ С. монастырю. А за тѣмъ и тотъ же митрополитъ письменно вполнѣ утвердилъ это присоединеніе, какъ гласятъ о томъ документы, выше по порядку выписанные.

4) Не нахожу никакого извѣстія о томъ, отправлялись ли изъ Супрасля въ Данцигъ барки съ зерномъ. Всегда однако, или очень часто высылались въ Вильну подводы съ хлѣбомъ, гдѣ онъ продавался, и дѣлались необходимыя для монастыря закупки. Это видно изъ нѣкоторыхъ документовъ, имѣющихся въ архивѣ. Когда же Шибинскій сталъ архимандритомъ и добылъ пристань въ Тыкотинѣ, то съ этого времени монастырь началъ благополучно отправлять въ Данцигъ хлѣба и водянымъ путемъ,

z Suprasla, ale zawsze, albo li też często podwody wysyłano do Wilna z onym, y tam sprzedawszy, necessaria zkupowano, iakich potrzeba było klasztorowi, co w niektorych in archivo pokazuie się dokumentach. Gdy zaś Nikodem Szybinski został archimandrytą y prokurował port dla Suprasla w Tykocinie, na ten czas Suprasl y nawigacyą do Gdanska ze zbożem szczęsliwie zaczął, y lepiey wszystkie interessa zaczęły się fundować, a całey dyspozycij klasztorney znaczna nastąpiła melioracya.

5. Deisus znacznym kosztem wystawił, snycerską robotą, lubo staroswiecką, ale barzo wysmienitą ozdobił y cały suto pozłocił; w tymże Deisusie obrazy extraordynarijnego malowania, kosztem wielkim posporządzał,—przy obrazie Boga Oyca dwunastu prorokow, a przy tych z prawey strony obraz Moyżesza z ludem Izraelskim, prezentuiącego tymże Izraelitom węża na drzewie krzyżowym miedzianego zawieszonego; po lewey stronie— Jakuba patryarchy z figurą drabiny, tykaiącey Nieba, y po niey aniołow zstępuiących na ziemje y z ziemi wstępuiących do Nieba. Na drugiey nizszey kondygnacij około Salwatora y Ducha Przenayswiętszego—dwunastu apostołow, po prawey stronie onych trzech krolow, adoruiących w Betlejemskiey staience Narodzonego Zbawiciela Pana z Przenayczystey Panny, a po lewey stronie—Cyrkumcyzij obraz Zbawiciela Pana. Na ostatniey trzeciey kondygnacij drzwi, barzo wysmienitą snycerską robotą całe wyrobione, ad sanctuarium, y suto pozłocone; nad temi drzwiami dwoistemi, Słowienskim ięzykiem nazywaiącemi się carskiemi, anioła statua niewielka, trzymaiąca w ręku kant, napisany po Słowien-

и всѣ монастырскія дѣла начали становиться на болѣе твердую почву, а въ оборотахъ монастыря сдѣланы значительныя улучшенія.

5. Съ значительными издержками онъ устроилъ Деисусъ [1]) и украсилъ рѣзною работою старомодною, но прекрасною, и все изображеніе украсилъ обильною позолотою. Въ томъ же Деисусѣ онъ сдѣлалъ иконы рѣдкой живописи и съ значительными издержками,—подлѣ изображенія Бога Отца—икону 12 пророковъ, а подлѣ нихъ съ правой стороны—изображеніе Моисея, показывающаго Израильтянамъ мѣднаго змія, а съ лѣвой—патріарха Іакова съ лѣствицей, касающейся небесъ, съ восходящими и нисходящими по ней ангелами. Во второмъ, низшемъ ярусѣ, вокругъ Спасителя и Св. Духа изображены 12 апостоловъ, по правую ихъ сторону—поклоненіе волхвовъ въ Виѳлеемскомъ вертепѣ Рожденному Спасителю и Его св. Матери, а по лѣвую—Обрѣзаніе Господне. Въ послѣднемъ нижнемъ ярусѣ—двери въ алтарь рѣзной превосходной работы, богато золоченыя, надъ этими створчатыми дверями, по Славянски называемыми царскими, сдѣлана небольшая статуя ангела, держащаго въ рукѣ начертаніе пѣсни: Святъ... По правую руку — образъ Спасителя превосходной живописи на мѣди, а подлѣ него образъ Благовѣщенія Пр. Богородицы посредственной живописи тоже на мѣди и затѣмъ тутъже боковыя двери въ діаконикъ; на нихъ прекрасное изображеніе архангела Михаила, попирающаго сатану. По лѣвой сторонѣ царскихъ дверей—икона, на мѣди, Божіей Матери съ Предвѣчнымъ Младенцемъ на рукахъ —того же живописца, чудесной красоты; а по-

1) Какъ видно изъ описанія, подъ Деисусомъ слѣдуетъ разумѣть иконостасъ; онъ до нынѣ сохранился почти въ томъ же видѣ, какъ здѣсь описанъ.

sku: Святъ, Святъ, Святъ, Гдь Савваоѳъ, to iest: Swięty, Swięty, Swięty Pan Zastępow. Po prawey stronie—Salwatora obraz przedniego barzo malowania na blasie miedzianey, a przy tym drugi obraz Zwiastowania Przenayswiętszey Panny, przednią sztuką malowany, na takieyże blasie miedzianey, y zaraz potym drzwi poboczne do zakrystij; na nich obraz piękny Archanioła Michała, maiącego pod nogami swemi lucypera. Po lewey stronie drzwi ad sanctuarium—obraz na takieyże blasie Przenayswiętszey Matki, na ręku trzymaiącey Dzieciątko Zbawiciela Pana, tegoż samego malarza, cudownie piękny, a przytym zaraz obraz S. Jana Ewangelisty w Objawieniu, na takieyże blasie malowany tąż ręką wysmienitego malarza, a potym bokowe drzwi dla offertorium, podług obrządku cerkwi Wschodniey, na ktorych obraz Melchisedeka kapłana, w ubiorze arcykapłanskim starozakonnym, prezentuiącego bezkrewną ofiare w chlebie y winie. Na samym wierzchu Deisusa Weronikę Panską anioł, rznięty snycerską robotą, w ręku prezentuie. Kolumnami tenże Deisus snycerską robotą barzo wysmienitą przy kożdym obrazie, ktore się opisały, adornowany, między ktoremi na dwuch kolumnach prezentuią się herby dwa, na drugiey kondygnacij. Jeden herb po prawey stronie Salwatora, Chodkiewiczowski, strzała z krzyżem, w komperdymencie [1]), snycerską robotą rzniętym, w czerwonym polu. Drugi herb po lewey stronie Salwatora—Nikodema Szybinskiego, archymandryty Supraslskiego, — trzy belki w komperdymencie, także snycerską robotą rzniętym, w czerwonym polu. Zważaiąc taką wspaniałość tego Deisusa, każdy może osądzić, że musiał ko-

для этой иконы—образъ Ев. Іоанна Б., по Апокалипсису, сдѣланный на мѣди же и тѣмъ же превосходнымъ живописцемъ. Затѣмъ слѣдуютъ боковыя двери для приношеній (пономарскія), по обряду Восточной церкви; на нихъ изображенъ Мелхиседекъ первосвященникъ, въ Ветхозавѣтномъ первосвященническомъ облаченіи, приносящій безкровную жертву хлѣба и вина. На самомъ верху иконостаса ангелъ,—рѣзной работы,—держитъ въ рукѣ нерукотворенный образъ.

Этотъ иконостасъ разукрашенъ небольшими колоннами—прекрасной рѣзной работы, находящимися при всякомъ изъ описанныхъ нами изображеній; на двухъ среднихъ колоннахъ, во второмъ ярусѣ, находятся изображенія двухъ гербовъ — одинъ гербъ, по правую сторону Спасителя, принадлежитъ Ходкевичамъ,—это стрѣла съ крестомъ—въ ободкѣ рѣзной работы и на красномъ полѣ; другой гербъ по лѣвую сторону Спасителя, принадлежитъ арх. Н. Шибинскому,—это—три бревна на красномъ полѣ въ ободкѣ тоже рѣзной работы. По такому великолѣпію иконостаса всякій можетъ догадаться, что онъ стоилъ десятки тысячъ золотыхъ. Я слыхалъ отъ престарѣлыхъ монаховъ, что упомянутый настоятель велѣлъ сдѣлать всю работу въ Данцигѣ и доставить въ Тыкотинъ на баркахъ, а изъ Тыкотина въ С. доставили на подводахъ.

6) Тотъ же архимандритъ вылилъ и два большихъ колокола, которые пусть разглашаютъ его славу на всѣ времена.

7) О мельницахъ и выписанныхъ снарядахъ для рытья прудовъ я не нашелъ никакихъ документовъ, ни даже преданія, на которомъ могъ бы опереться, о томъ, кто былъ основателемъ столь

1) Kompartyment—na herbie; boki rożnie w sztuki wyżynane. Te daiąsie, kiedy ze stanu mieyskiego do szlacheckiego kto przechodzi. Lindo, т. 2 стр. 1060.

sztować na kilkadziesiąt tysięcy złotych. Przez-tradycyą starych zakonnikow dało mi się słyszeć, że tę strukturę całą pomieniony opat kazał we Gdansku zrobić y statkami do Tykocina sprowadzić, a z Tykocina do Suprasla podwodami sprowadzono.

6. Tenże archymandryta y dzwony dwa wielkie odlał, ktore niech głoszą sławe jego na potomne czasy.

7. O młynach y kopanicy, do stawu sprowadzoney, żadnego nie] znalazłem dokumentu, ani nawet tradycij, ktora by mię informowała, chto był fundatorem tak wielkiey wygody dla mieysca tego swiętego. Ale wielkie iest podobienstwo, że tenże Nikonem Szybinski, niewysłowioney w gospodarstwie industrij y ochoty prałat, y tę tak wielką po sobie zostawił pamiątkę, a Supraslowi wieczną a nieoszacowaną w potrzebach nieustannych fabrykę.

8. Lichtarze mosiężne trzy, a czwarty spiżowy, wielkie, stoiące przed Deisusem, także niemasz wiadomosci, za ktorego archymandryty są sporządzone, ale ia tak sądzę, ze przy odlaniu dzwonow pomienionych dwuch wielkich, za cooperacyą Nikodema Szybinskiego, y przy wystawieniu tak wspaniałego Deisusu, musiano y te lichtarze wraz odlać. Jakoż dla takiego Deisusu trzeba było koniecznie przed obrazy Salwatora, Nayswiętszey Panny, do iey Zwiastowania y do s. Jana Ewangelisty pozornych, a niemałych y lichtarzow, ktore dobrze są zrobione, ale barzo robota onych prosta, bez żadney inwencij.

R. 1643. Raphael Korsak metropolita umarł.

— 13 Marca. Nikodem Szybinski zszedł z tego swiata w Warszawie, otruty, iako iest wyrażono na subscribcij portretu iego. Przez kogo by taka bezbożność się stała,—niewyrażono, ale podo-

великихъ удобствъ для монастыря. Но очень правдоподобно, что тотъ же Н. Шибинскій, имѣвшій необыкновенную наклонность къ хозяйству и познанія въ немъ, оставилъ по себѣ и эту великую память, а монастырю—постройки, которыя всегда будутъ неоцѣненны въ постоянныхъ монастырскихъ нуждахъ.

8) Нѣтъ также извѣстія и о томъ, при которомъ архимандритѣ сдѣланы три мѣдныхъ и одинъ свинцовый—подсвѣчники большіе, стоящіе предъ иконостасомъ. Но я такъ думаю, что при вылитьи двухъ упомянутыхъ большихъ колоколовъ, при содѣйствіи Н. Шибинскаго, и при сооруженіи столь великолѣпнаго иконостаса, должно быть, отлиты и эти подсвѣчники. Въ самомъ дѣлѣ, къ такому иконостасу предъ иконами Спасителя, Преч. Дѣвы,—Ея Благовѣщенія и св. Іоанна Б. нужны были видные и немалые подсвѣчники. Они сдѣланы хорошо, но отдѣлка ихъ очень проста, безъ всякой художественности.

1643 г. скончался м. Рафаилъ Корсакъ.

— Марта 13, Н. Шибинскій скончался въ Варшавѣ отъ отравы, какъ гласитъ надпись на его портретѣ. Не сказано, кто сдѣлалъ такое безбожное дѣло; но, кажется, сдѣлалъ тотъ, по чьему старанію Герасимъ Великонтій изъ за Хворощи перемѣщенъ изъ С. архимандріи на Брацлавскую. Тѣло его перенесено изъ Варшавы и погребено въ Супраслѣ. При томъ же архимандритѣ, Христофоръ Ходкевичъ, воевода Виленскій, державца Озарицкій, забывъ примиреніе, скрѣпленное присягою въ нунціатурѣ, снова по недостойному обычаю, не только сталъ распоряжаться въ имѣніяхъ, принадлежащихъ Супраслю, но началъ вмѣшиваться и въ дѣла духовныя; а какъ этому Н. Шибинскій очень сопротивлялся, къ тому

bno przez tegoż samego, przez ktorego (Gerazym Welikonty) staranie dla Choroszczy przeniesiony iest z archymandrij Suprasiskiey na Bracławską. Przeniosione ciało z Warszawy y pochowane iest w Supraslu. Za tegoz archymandryty, woiewoda Wilenski Krzysztof Chodkiewicz, Krewski starosta, Wiszniewski, Bielicki y Ozarycki dzierżawca, zapomniawszy concordij, w nunciaturze poprzysiężoney, iterum, podług zwyczaiu niegodziwego, zaczął się rządzić tak w dobrach, do Suprasla należących, iako y duchownych klasztornych iął się inplikować, do czego że mu Nikodem Szybinski barźo był przeciwnym, a do tego y o Choroszcz mocno zamyslał upomnieć się, roskazano mu z tych racij umrzeć. Niech iemu wieczna w Niebie przyswieca swiatłość.

же крѣпко думалъ домогаться Хворощи, то ему приказано по этой причинѣ умереть. Пусть во вѣки присѣщаетъ его свѣтъ лица Божія.

— 10 Aprila, po śmierci Nikodema Szybinskiego, archymandryty Supraslskiego, zaraz przybywszy Chodkiewicz woiewoda Wilenski z Warszawy do klasztoru, nienależycie y niegodziwie wdaiąc się w rządy klasztorne, dał list albo prawo nieiakiemu Markowi Skorcowi, młynarzowi Krupnickiemu, poddanemu Supraslskiemu, na dwie włoki gruntu, na jednę włokę w Porosłach, a na drugą we wsi Pieszczanikach, to iest Krupnikach, z naznaczeniem pewney płaty, ktory list tak się w sobie ma:

Того же года, Апрѣля 10, по смерти Н. Шибинскаго, С. архим., Ходкевичъ, воевода Виленскій, тотчасъ прибывъ изъ Варшавы въ монастырь, ненадлежаще и недостойнымъ образомъ вступаясь въ управленіе монастыря, далъ листъ и запись нѣкоему Марку Скорцу, Крупницкому мельнику, Супрасльскому подданному, на двѣ уволоки земли, на одну въ Порослахъ, а на другую въ д. Песчаникахъ, т. е. Крупникахъ, съ назначеніемъ извѣстной платы. Эта запись слѣдующаго содержанія:

55.

1643 г., Апрѣля 10. Подтвержденіе Хр. Ходкевича на запись арх. Н. Шибинскаго мельнику Скорцу, на 2 уволоки земли.

Хр. Ходкевичъ, объявляя, что ему извѣстна запись Н. Шибинскаго Скорцу на 2 уволоки земли въ Пороcловѣ и Крупникахъ, съ платою—7 зол. за Пороcловскую, и 4 зол. за Крупницкую уволоки, подтверждаетъ эту запись, съ увольненіемъ Скорца отъ другихъ повинностей и съ обязательствомъ, чтобы онъ смотрѣлъ за монастырскими мельницами.

Krzysztoph Chodkiewicz woiewoda Wilenski, Krewski starosta, Wiszniewski, Bielicki y Ozarzycki dzierżawca. Wiadomo czynię tym moim listem, komu by o tym wiedzieć należało, iż wiedząc słusznie dany list od godney pamięci oyca Nikodema Szybinskiego, archymandryty mego Suprasłskiego, człowiekowi godnemu y zasłużonemu monastyrowi, na imie Markowi Skorcowi, młynarzowi y poddanemu tegoż monastyra, ktorym uwalnia onego od wszelkiey powinności, tylko przy samey goliny czynszu zostawuie, to iest na włoce Porosłowskiey powinien płacić złotych siedm na kożdy rok y groszy 15, a z włoki Pieszczanickiey zł. 4, a inszych wszystkich powinności, to iest robot wszelakich, tak folwarkom, iako y na monastyr należących, y podwod krolewieckich y potocznych wolen bydź ma. Tedy to wszystko ustawa onego y listu oyca Szybinskiego zeszłego archymandryty, w tych powinnosciach opisanego, chcę mieć, aby ten pomieniony młynarz był pilny młynow, y aby naymieyszey niebyło szkody, a nad tę iego powinność, żadney inszey, ktore pełnią drudzy poddani w tym monastyrze, nie ma wymuszać każdy urzędnik, będący tylko aby był pilny młynow, tego ma doyrzeć. Pisan w monastyrze Suprasłskim, die et anno ut supra. Krzysztoph Chodkiewicz, Wilenski woiewoda.

Христофоръ Ходкевичъ, воевода Виленскій, Кревскій, староста Вишневскій, Бѣлицкій и Озарицкій державца, вѣдомо чиню симъ моимъ листомъ кому о томъ вѣдать надлежитъ, что мнѣ извѣстна запись, по правдѣ данная блаженной памяти о. Никодимомъ Шибинскимъ, моимъ С. архимандритомъ, достойному человѣку и заслуженному предъ монастыремъ, именемъ Марку Скорцу, мельнику, монастырскому подданному, которою увольняетъ его отъ всѣхъ повинностей, кромѣ одного только чинша, т. е. за уволоку въ Пороcловѣ онъ долженъ платить чинша 7 золот. и гр. 15, ежегодно, а за уволоку Песчаницкую— 4 золот.; отъ всякихъ же другихъ повинностей, т. е. отъ работъ, какъ на фольваркѣ, такъ и въ монастырѣ,—отъ королевецкихъ и обыкновенныхъ подводъ онъ воленъ. И я хочу, чтобы это положеніе и запись покойнаго арх. о. Шибинскаго, въ которой описаны тѣ повинности, были въ силѣ и чтобы тотъ упомянутый мельникъ былъ старателенъ къ мельницамъ и чтобы не было ни малѣйшаго убытка. И ни одинъ урядникъ, имѣющій быть въ этомъ монастырѣ, не долженъ требовать отъ него другихъ повинностей, какія исполняются другими подданными, кромѣ только той, чтобы онъ былъ старателенъ къ мельницамъ. Писано въ Суп. монастырѣ. Годъ означенъ выше.

Communitas Suprasiska za Nikodema Szybinskiego archymandryty Supraslskiego.

1. P. Samuel Senczyło,
2 P. Sylwian Kuncewicz,
3 P. Stephan Kochaniewicz,
4 P. Lavrentius Wołkowicz.
5 P. Sergius Żylinski,
6 P. Ilarion Diwinski,
7 Fr. Sophronius Krasinski,
8 Fr. Jerotheus piekarny
9 Fr. Cornelius szafarz,
10 Fr. Ioannes Kisielewicz diakon,
11 P. Isaias Lenkowicz,
12 P. Sylwian Krzyszczewicz wikary Supraslski.
13 P. Tymotheusz Wierzbicki.

Nikodem Mokosiey Szybinski, obrany na archymandryą Supraslską roku 1636, d. 8 Iulij, umarł otruty w Warszawie roku 1643 d. 13 Martij, pochowany w Supraslu. Żył na archymandrij lat sześć, miesięcy osm y dni 10.

13 nominat. Archymandria Supraslska wakuie. Nominatem był pierwij Supraslskim, iako z dokumentow niektorych, do cerkwi Tykocinskiey należących, wyczytałem, xiądz Stephan Kochaniewicz, pod ktorego imieniem sprawy teyże cerkwi pomienioney z Stępkowskim, plebanem Tykocinskim, agitowały się. Niemożna doskonale wiedzieć, quo jure ten xiądz profess Supraslski przywłaszczył był sobie nominocyą archymandryi tego mieysca, bo niebył electus.

Potym, nim obrano archymandrytę, był pod rządem Suprasl Sylujana Koncewicza, professa także mieysca tegoż, ktory podobno był administratorem. Dokumenta cerkwi Tykocinskiey tytułują go superiorem. Za ktorych znowu x. pleban Tykocinski, nomine Stępkowski, wielką wszczął kłotnią z klasztorem Supraslskim o pomienioną cerkiew y o iey cały fundusz.

A. 1643 protestacya o zabranie drze-

Братія С. при С. архим. Н. Шибинскомъ:

1 О. Самуилъ Сенчилло,
2 О. Силуанъ Кунцевичъ,
3 О. Стефанъ Кохановичъ,
4 О. Лаврентій Волковичъ,
5 О. Сергій Жилинскій,
6 О. Иларіонъ Дивинскій,
7 Бр. Софроній Красинскій,
8 Бр. Іероѳей, пекарный,
9 Бр. Корнилій, шафарь,
10 О. Іоаннъ Киселевичъ, діаконъ,
11 О. Исаія Ленковичъ,
12 О. Сильвіанъ Крыщевичъ, Супр. викарный,
13 О. Тимоѳей Вербицкій.

Никодимъ Мокосѣй Шибинскій избранъ на С. архимандрію 1636 г. Іюля 8. Умеръ отравленный въ Варшавѣ въ 1643 г., 13 Марта. Похороненъ въ Супраслѣ. Жилъ на архимандріи 6 лѣтъ, 8 мѣсяцевъ и 10 дней.

13-й нареченный (архимандритъ). С. архимандрія вакантна. С. нареченнымъ архимандритомъ, какъ я узналъ изъ нѣкоторыхъ документовъ, принадлежащихъ Тыкотинской церкви, сначала былъ о. Стефанъ Кохановичъ; отъ его имени производились дѣла объ этой церкви съ Тыкотинскимъ ксендзомъ Стемпковскимъ. Съ точностію нельзя узнать, по какому праву этотъ іеромонахъ присвоилъ себѣ званіе нареченнаго архимандрита этой обители, ибо онъ не былъ избранъ. За тѣмъ, прежде, чѣмъ избранъ былъ архимандритъ, монастырь находился подъ управленіемъ Силуана Концевича, іеромонаха той же обители, который, кажется, былъ правителемъ. Въ документахъ Тыкотинской церкви онъ титулуется старшимъ. При нихъ ксендзъ Тыкотинскій, по имени Стемпковскій, снова началъ большую ссору съ Супр. монастыремъ объ означенной церкви и обовсемъ ея фундушѣ. — Въ

wa na cerkiew przygotowanego.

A. 1644, feria sexta, post festum purificationis Beatissimae Mariae Virginis proxima, Vilnae, ad instantiam religiosi Tymothei Wierzbicki, nomine suo et religiosi patris Sołuiani Koncewicz, superioris in eodem monasterio existentis, mandat podany krola Władysława xiędzu Stępkowskiemu plebanowi Tykocinskiemu, że ad male narrata otrzymał przywiley kancellarij naiasnieyszey krolowey, małżonki krola Władysława IV, na cerkiew Tykocinską y iey grunta etc.

— Actum in curia regia Branscense, sabbato ante festa solennia Pentecostem proxima. Stanowszy personaliter Tymotheusz Wierzbicki, wikary Suprasłski, manifestował się solenniter imieniem Sołuiana Koncewicza, superiora, y całego konwentu Suprasłskiego na x. Stępkowskiego, proboszcza Tykocinskiego, o wiolencye we dworku Tykocinskim Suprasłskim poczynione, o nayście gwałtowne na tenże dworek z mieszczanami, o wypędzenie y pobicie gospodarza tegoż dworku, o zbicie y poranienie ludzi klasztornych, o rozpędzenie y pobicie cieslow, do budowania cerkwi Tykocinskiey sprowadzonych, o zabranie naczynia ciesielskiego, o zabranie drzewa na cerkiew sprowadzonego, o przywłaszczenie dwuch statkow ze wszystkiemi ich należytościami etc.

— 30 Martij, coram generoso Georgio Szymborski, vicecapitaneo Tykocinen., stanowszy personaliter przed actami ziemstwa Tykocinskiego, manifestował się Zygmunt Reud imieniem pana swego x. Stępkowskiego, że gotow wydać zboża statki, tudzież naczynia, do nich należące, etc. Suprasłowi.

Po tak wielu z obu stron manifestach, po podaniu sobie mandatow y rosprawowaniu się na sądach asessorskich, po wielu kłotniach, Suprasłowi uprzykrzonych y wiele kosztuiących, z przeklentą

1643 г. протестъ о взятіи дерева, приготовленнаго на церковь.

1644 г., въ суботу по Срѣтеніи, въ Вильнѣ, по представленію монаха Тимоѳея Вербицкаго отъ его имени и отъ имени іеромонаха Силуана Концевича, старшаго того монастыря, поданъ ксендзу Тыкотинскому Стемпковскому мандатъ Владислава IV о томъ, что онъ неправильно получилъ изъ канцеляріи королевы, супруги Владислава IV, привилей на Тыкотинскую церковь и ея земли. Въ томъ же году совершено въ Брянскомъ королевскомъ судѣ, въ субботу предъ Пятдесятницей. Тимоѳей Вербицкій, С. викарій, лично явившись, отъ имени старшаго Силуана Концевича и всего С. монастыря, торжественно заявилъ о насиліяхъ со стороны кс. Стемпковскаго, настоятеля Тыкотинскаго, учиненныхъ въ Тыкотинскомъ Супрасльскомъ дворѣ, о разбойничьемъ нападеніи его съ мѣщанами на тотъ же дворъ, объ избіѣніи хозяина того двора, о ранахъ и побояхъ, нанесенныхъ монастырскимъ людямъ, о прогнаніи и побояхъ, нанесеныхъ мастерамъ, нанятымъ на постройку Тыкотинской церкви, о взятіи ихъ инструментовъ, о взятіи свезеннаго на церковь дерева, о присвоеніи двухъ барокъ со всѣми ихъ принадлежностями.

— 30 Марта предъ почтеннымъ подстаростою Тыкотинскимъ, Юріемъ Шимборскимъ, лично явился Сигизмундъ Реудъ, и отъ имени своего господина кс. Стемпковскаго объявилъ, что согласенъ отдать монастырю барки съ хлѣбомъ, съ тѣмъ вмѣстѣ и снаряды, къ нимъ принадлежащіе. Послѣ столь многихъ заявленій съ той и другой стороны, послѣ обмѣна мандатовъ и дѣлопроизводствъ въ ассессорскихъ судахъ, послѣ многихъ ссоръ, надоѣвшихъ монастырю и дорого стоющихъ, съ проклятою жадностію Тыкотинскою, именуемою Стем-

awaricyą Tykocinską, nazywaiącym się Stępkowskim, ktorych tu po większey części nie wpisywałem, dla mniey potrzebney wiadomości, bo iedna we wszystkich kłotniarskich transakcyach materia, dekret nastąpił in favorem Suprasla krola Władysława IV.

— Cracoviae, sub actu feriae quartae, ante festum sanctae Mariae Magdalenae proximae. Decretum sub serenissimo Rege Vladislao quarto asessoriale inter venerabilem Stępkowski, parochum Tykocinens., actorem etc. et venerabilem lavrentium Wołkowicz, nominatum archimandriae Supraslìensis, to tumque conventum Supraslìensem, citatos, latum, quo decreto citati ab ulterioribus impetitis actoris liberi pronuntiati; et circa controversos fundos, ad ecclesiam ritus Graeci uniti in Tykocino sitam spectantes, ad mentem privilegiorum serenissimorum regum conservati, iidem que citati adjudicati.

— Krzysztow Chodkiewicz woiewoda Wilenski, po smierci Nikodema Szybinskiego archymandryty Supraslskiego, naiachawszy na monastyr Supraslski, wielkie poczynił exorbitancye. Wiolenter pozabierał oryginały funduszow tegoż monastyra, y inne onemu służące dokumenta. Nad dobrami tegoż mieysca absolutne obiowszy rządy, tak, iak własnością swoią, dysponował etc. etc., z wielką oppressyą y niewymowną krzywdą zakonnikow. Taka to była bezbożnośé przed tym kollatorow Supraslskich, że radziby byli całkiem te mieysce s. pozrzeć. Przecież wszechmocna opatrznosć Pana Boga y opieka tuteyszey protektorki Przeczystey Panny dotąd trzyma y zachowuie y proteguie od wszelkich nieprzyiaznych impetycij. W proiekcie do manifestu, nagotowanym od Alexego Dubowicza, archymanпковскимъ, большей части которыхъ я сюда не вписалъ, ибо они не такъ важны, и всѣ эти враждебныя дѣла—одного и того же содержанія, послѣдовало рѣшеніе Владислава IV въ пользу монастыря.

— Въ Краковѣ, въ ближайшій четвергъ къ п. Маріи Магдалины. Состоялось рѣшеніе [1]) к. Владислава IV на ассессорскомъ судѣ, по дѣлу истца, достопочтеннаго Стемпковскаго, Тыкотинскаго настоятеля, съ достопочтеннымъ Лаврентіемъ Волковичемъ, нареченнымъ архимандритомъ С. монастыря, и со всѣмъ С. монастыремъ, какъ отвѣтчиками, по сдѣланному позву; которымъ рѣшеніемъ позванные признаны свободными отъ послѣднихъ нападеній истца, и касательно спорныхъ фундушей, принадлежащихъ къ церкви Грекоунитской, находящейся въ Тыкотинѣ, съ ними поступлено по смыслу привилегій свѣтлѣйшихъ королей, и къ этому позванные присуждены.

По смерти Шибинскаго, Христофоръ Ходкевичъ, воевода Виленскій, наѣхавъ на С. монастырь, сдѣлалъ великія злоупотребленія, насильственно позабиралъ подлинники фундушевыхъ записей монастыря и другіе, принадлежащіе ему, документы; принявъ имѣнія этого монастыря въ свое безусловное управленіе, онъ распоряжался ими, какъ своею собственностію и пр., съ великимъ притѣсненіемъ и обидою монахамъ. Ктиторы Супрасльскіе были столь безсовѣстны, что рады были съѣсть эту св. обитель, однако всемогущее Божественное Провидѣніе и покровъ здѣшней покровительницы Пречистой Дѣвы доселѣ поддерживаютъ, сохраняютъ, покровительствуютъ ей отъ всякихъ вра-

1) Напечатано ниже подъ №

dryty Suprasłskiego, na tegoż woiewodę Wilenskiego, ten najazd y zabranie funduszow wspomina etc..

Roku tegoż obrany na administracyą archymandryi Suprasłskiey Alexy Dubowicz, archymandryta Wilenski, y prezentowany za administratora Suprasłskiego Sielawie, metropolicie, przez Krzysztopha Chodkiewicza woiewodę Wilenskiego. Ktory iednak bywszy administratorem, w żadnè niewdawał się rządy, podobno niechcąc przeszkadzać rządom niegodziwym w Supraslu kolatorskim, y aby sobie pozyskał dalszą promocyę onego do obięcia doskonałey y fundamentalney dyspozycij tego mieysca. Specifikatur ta administracya w prezencie, daney temuż Dubowiczowi na archimandryą Suprasłską.

R. 1645, Alexy Dubowicz, bywszy archymandrytą Wilenskim, został administratorem Suprasłskim, a zatym za promocyą Krzysztopha Chodkiewicza woiewody Wilenskiego, obrany na archymandryą tegoż mieysca, miesiąca Aprila dnia 6.

Roku tegoż, miesiąca Aprila dnia 22, Antoni Sielawa z arcybiskupa Połockiego został metropolitą.

— D. 26 Maia. Krzysztoph Chodkiewicz, woiewoda Wilenski, presentował Alexego Dubowicza Sielawie, metropolicie, na archymandryą Suprasłską, ktora presenta de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

жескихъ нападеній. Этотъ наѣздъ Виленскаго воеводы и взятіе фундушей упоминаются въ заявленіи, приготовленномъ С. архимандритомъ Алексіемъ Дубовичемъ.

Въ томъ же году избранъ управителемъ С. архимандріи, Виленскій архимандритъ, Алексій Дубовичъ и рекомендованъ м. Антонію Сѣлявѣ, какъ правитель монастыря, Виленскимъ воеводою Хрис. Ходкевичемъ. Но онъ будучи правителемъ, не занимался никакими дѣлами управленія, кажется, не желая мѣшать управленію ктитора въ Супраслѣ и съ цѣлію пріобрѣсть отъ него дальнѣйшій для себя ходъ къ занятію совершенной и прочной власти надъ этою обителію. Управленіе это означено въ презентѣ, данной тому же Дубовичу на архимандритство.

1645 г. Алексій Дубовичъ, будучи Виленскимъ архимандритомъ, сталъ Супрасльскимъ правителемъ, а за тѣмъ, при помощи Хр. Ходкевича, Виленскаго воеводы, избранъ на архимандрію этой обители, въ 1645 году, Апрѣля 6. Въ томъ же году Антоній Сѣлява, изъ архіепископовъ Полоцкихъ, сталъ митрополитомъ.

—Мая 26 Хр. Ходкевичъ, воевода В., рекомендовалъ Алексія Дубовича митр. Сѣлявѣ на С. архимандрію; эта презента слово въ слово такого содержанія:

56.

1645 г. Мая 26. Презента Хр. Ходкевича Дубовичу, Виленскому архимандриту, на С. монастырь.

Хр. Ходкевичъ, описывая достоинства ар. Дубовича и заслуги предъ его родомъ, проситъ м. Сѣляву, или его помощника, поставить его архимандритомъ въ Супраслѣ, съ тѣмъ, чтобы онъ ежедневно поминалъ его родъ въ молитвахъ.

Illustrissimo et r-ndissimo in Christo Patri et D-no D-no Antonio Sielawa, Dei

Его преосвященству, достопочтеннѣйшему во Христѣ г. Антонію Сѣлявѣ,

et apostolicae sedis gratia, archiep-po, metropolitano Chioviensi, Halicensi, Polocensi, totius Russiae etc., aut suae dominionis in spiritualibus vicario generali, seu cuipiam alteri, ad investiendum potestatem habenti.

Christophorus Chodkiewicz, comes in Szkłkow, Mysz et Bychow, palatinus Vilnensis, Bobruiscensis, Crevensis capitaneus, Visnieviensis, Bielicensis, Ożariensis, Bagrinoviensis etc. tenutarius. Praemissa diligenti obsequiorum meorum commendatione. Illustrissime et rever domine! Vacat ad praesens abbatia sub patronatu meo existens monasterij mei Suprasliesis ordine d. Basilij M., post decessum pie defuncti v-rblis patris Nicodemi Mokosij Szybinski, ultimi et immediati posessoris, ad quam ego, pro jure patronatus mei, venerabilem in Christo patrem Alexium Dubowicz pro nunc archimandritam Vilnensem (quem statim a morte pie defuncti archymandrytae, illustrissimae dominationi vestrae pro administrando in spiritualibus monasterio praesentaveram), virum probitate eximia illustrem, animi et ingenij dotibus condecoratum, virtutibus proprijs cum pietate conjunctis ornatum, de me et domo mea deque ipso monasterio optime meritum, et hujus beneficij capacem, illustrissimae dominationi vestrae hisce literis meis praesento, peramanter postulans, ut illustrissima dominatio vestra, hunc et non alium ad praedictam archimandriam instituere et investire velit, administrationem spiritualium et regimen temporalium eidem commitendo, ita ut eandem abbatiam, juxta contenta fundationis, teneat et possideat ad extrema vitae suae tempora, adjecto hoc, ut cum fratribus praedicti monasterij mei Suprasliensis pro animabus Ill-morum dominorum Chodkieviciorum, majorum meorum, uti fundatorum, ibi et in alijs locis quiescentium, preces fundat quotidiane. Inte-

архіепископу, митрополиту, Божію и апостольскаго сѣдалища милостію, Кіевскому, Галицкому, Полоцкому и всей Руси, или викарію его въ духовныхъ дѣлахъ, или кому либо другому, имѣющему власть ставленія. Хр. Ходкевичъ, графъ на Шкловѣ, Мыши и Быховѣ, Виленскій воевода, Бобруйскій, Кревскій—староста, державца Вишневскій, Бѣлицкій, Озарицкій, Багриновскій и пр. Въ настоящее время вакантна архимандрія, состоящая подъ моимъ патронатомъ; въ С. моемъ монастырѣ чина Св. Василія В., послѣ смерти въ Бозѣ почившаго достопочтеннаго о. Никодима Мокосѣя Шибинскаго, ближайшаго и главнаго правителя. Я, по праву патроната своего, симъ моимъ писаніемъ презентую вашему преосвященству достопочтеннаго, еже о Христѣ, о. Алексія Дубовича, нынѣ архимандрита Виленскаго, (котораго я, тотчасъ послѣ смерти покойнаго архимандрита, рекомендовалъ вамъ, преосвященнѣйшій владыко), человѣка славнаго превосходными добродѣтелями, украшеннаго дарами ума и сердца, добрыми дѣлами и благочестіемъ, заслуженнаго предомною,—моею фамиліею и предъ монастыремъ, и способнаго къ этой должности. Прелюбезно прося, чтобы вы, преосв. владыко, благоволили его, а не другаго, поставить на эту архимандрію, ввѣривъ ему управленіе въ духовныхъ и житейскихъ дѣлахъ, съ тѣмъ, чтобы онъ держалъ и владѣлъ этою архимандріею, согласно съ фундушевыми записями, до конца своей жизни, съ присовокупленіемъ того, чтобы онъ съ братіею вышесказаннаго моего С. монастыря, возносилъ ежедневно молитвы за души моихъ предковъ, славнѣйшихъ Ходкевичей, какъ ктиторовъ, почивающихъ здѣсь или въ другихъ мѣстахъ. За тѣмъ поручаю себя милости и расположенію ва-

rim dominationis vestrae ill—mae gratiae et amicitiae plurimum me commendo. In cujus rei fidem, praesentes manu mea subscripsi et sigillo muniri mandavi. Datae Vilnae, die 26 mensis Maij, anno milesimo sexcentesimo quadragesimo quinto. Illustrissimae dominationis vestrae amicus, ad obsequia paratus, Chr. Chodkiewicz palatinus Vilnensis mp. Extraktem wyięta ta presenta z akt metropolitanskich.

шему, преосв. владыко. Для достовѣрности, настоящее писаніе собственноручно подписалъ и приказалъ скрѣпить печатью. Дано въ Вильнѣ, Мая 26, 1645 г. и пр. Эта презента извлечена изъ актовъ митрополитанскихъ.

— dnia 10 Iunia, teńże Krzysztoph Chodkiewicz, woiewoda Wilenski, z niegodziwey wypuszczaiąc opieki dobra Supraslskie Alexemu Dubowiczowi archymandrycie Supraslskiemu, rozkazał listem swoim ekonomowi, od siebie ustanowionemu, z dobr Supraslskich ustąpić, ktory list de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

— Іюня 10, тотъ же Хрис. Ходкевичъ, воевода В., освобождая изъ подъ недостойной опеки Супр. имѣнія въ пользу С. арх. Алексія Дубовича, своимъ письмомъ приказалъ поставленному имъ эконому удалиться изъ монастырскихъ имѣній; это письмо слово въ слово читается такъ:

57.

— Іюня 10, Приказъ Хр. Ходкевича урядннку Лыщинскому сдать управленіе С. имѣній ар. Дубовичу и удалиться изъ нихъ.

Krzysztoph Chodkiewicz, woiewoda Wilenski, Bobruyski, Krewski starosta, Wiszniewski, Ozaricki y Bielewski dzierżawca. Urodzonemu panu Hieronimowi Kazimierzowi Łyszczypskiemu, urzędnikowi folwarkow monastyra Supraslskiego. Conferowałem archymandryctwo monastyra mego Supraslskiego wielebnemu w Bogu imci oycu Alexemu Dubowiczowi, o czym wiedząc waszmość, pilno żądam, abyś waszmość onemu, albo zesłanemu komu od niego, zdał wszystko porządnie w folwarkach, y inwentarze sporządzone dał do ręku onego, a sam się waszmość zarazem ruguy z urzędu tego, inaczey nie czyniąc dla łaski moiey, z tym waszmości Panu Bogu poruczam, z Wilna d. 19 Iu-

Христоф. Ходкевичъ, воевода Виленскій и пр. Благородному Іерониму Лыщинскому, уряднику въ фольваркахъ монастырскихъ имѣній. Я вручилъ архимандритство Супр. преподобному его м. о. Алексію Дубовичу; зная о томъ в. м., вы должны или ему самому, или его повѣренному, сдать въ порядкѣ все въ монастырскихъ фольваркахъ и сдѣланные инвентари вручить ему, а в. м. тотчасъ удаляйся изъ своего уряда, и не поступай иначе, если хочешь пользоваться моею милостію. За тѣмъ поручаю в. м. Богу. Вильна, 10 Іюня 1645 г. Христ. Ходкевичъ, воевода Виленскій. На этомъ письмѣ собственноручно приписалъ, поручая тому же уряд-

nij anno 1645. Krzysztoph Chodkiewicz woiewoda Wilenski. Na tym liście swoią własną ręką przypisał, zalecaiąc temuż administratorowi, kalkulacyą żeby przed nim samym, albo przed zesłanym komissarzem od niego uczynił z tey administracij, a tymczasem aby zasług nieupominał się.

нику, чтобы онъ сдѣлалъ отчетъ въ своемъ управленіи или ему самому, или его повѣренному, а между тѣмъ не требовалъ вознагражденія за службу.

— dnia 6 Iula, tenże woiewoda Wilenski, wziowszy w tenutę Chorostowo y Pużyce, kontraktem arędownym od Alexego Dubowicza archymandryty Supraslskiego, dał assekuracyą od siebie, że ma oddawać corocznie do klasztoru miodu miednic 30 y wosku kamieni 4, warowane znać kontraktem, ktory to skrypt albo assakuracya tak się w sobie ma:

— Іюля 6 тотъ же воевода В., взявъ въ аренду Хворостовъ и Пужичи по арендному контракту съ С. арх. А. Дубовичемъ, далъ отъ себя удостовѣреніе, что долженъ ежегодно давать въ монастырь 30 тазовъ меду, 4 камня воску, условленные, должно быть, въ контрактѣ. Это писаніе или удостовѣреніе таково:

58.

— **Іюля 6. Арендный договоръ Хр. Ходкевича съ Супр. монастыремъ на Хворостовъ и Пужичи.**

По договору, Ходкевичъ обязывался ежегодно давать монастырю 30 тазовъ меду и 4 камня воску.

Krzysztoph Chodkiewicz woiewoda Wilenski, Bobruyski, Krewski starosta, Wiszniewski, Ozarycki, Bielecki y Bagrynowski dzierżawca. Czynię wiadomo tym moim listem, iż co u wielebnego oyca Alexego Dubowicza, archymandryty mego Supraslskiego, arendowałem wsi Poleskie Chorostowo y Pużycze, do monastyra mego Supraslskiego należące, tedy ktokolwiek ieno na ten czas odemnie zesłany będzie dla wybierania w tych wsiach czynszow y daniny miodowey, chcę to mieć y roskazuię koniecznie, aby trzydzięście miednic miodu y cztyry kamieni wosku na podwodach Chorostowskich y Pużyckich skoro po wybraniu, zarazem do monastyra Supraslskiego odesłano, ina-

Объявляю симъ моимъ писаніемъ, что въ деревняхъ полѣсскихъ, Хворостовъ и Пужичи, которыя я заарендовалъ у С. арх. Алексія Дубовича, если только кто нибудь въ это время будетъ мною посланъ для сбора въ этихъ деревняхъ чиншовъ и медовыхъ даней, то я хочу и непремѣнно приказываю, чтобы тотчасъ послѣ собранія—тридцать тазовъ меду и 4 камня воска отосланы были на Пужицкихъ и Хворостовскихъ подводахъ въ С. монастырь. Иначе не поступать, если хотятъ имѣть мою милость. Вильна 1645 г., Іюля 6. Это должно поступать къ о. архимандриту ежегодно на Богоявленіе, начиная съ 1646 г., и должно быть отослано на тамош-

czey nie czyniąc dla łaski moiey. Pisan w Wilnie roku 1645, d. 6 Iulij. To ma dochodzić i. mosci oyca archymandryty na każdy rok, w dzien trzech krolow, y odesłać podwodami tamecznemi do monastyra, począwszy od roku 1646. Co za kwitami xiędza archymandryty zawsze przyięto będzie. Krzysztoph Chodkiewicz woiewoda Wilenski

нихъ подводахъ въ монастырь. Что должно быть всегда отдаваемо подъ росписку о. архимандрита. Хр. Ходкевичъ, воевода Виленскій.

59.

Inwentarz cerkwie y monastyra Supraslskiego, wielebnemu j. m. o. Alexemu Dubowiczowi, archimandricie S., R. 1645, m. Augusta 6 die, przez oycow monastyra Supraslskiego spisany y podany.

1645 г., Августа 6. Опись *) церкви и монастыря Супрас. составленная и поданная Супр. архимандриту его препод. его м. Алексію Дубовичу 6 Августа 1645 г. іеромонахами того монастыря.

Naprzod, kielich srebrny złocisty z nakrywką także srebrną, złocistą, dla chowania N. Sakram. 2) Kielich srebrny złocisty, koronę w około srebrną białą mający, Zawaleykowski, do niego patyna, gwiazda y łyżka złociste, wszystek roboty Auszpurskiey zacney. 3) Kielich wielki srebrny złocisty, częściami smalcowany, z patyną, gwiazdą y łyszką także złocistemi, wielkiemi. 4) Kielich srzedni złocisty wszytek z wieżyczkami, roboty staroswieckiey, z pateną y gwiazdą złocistemi. 5) Kielich złocisty, staroswiecki, z pateną y gwiazdą złocistemi. 6) Kielich złocisty staroswiecki, srzedni z gwiazdą złocistą. 7) Kielich srebrny mieyscami złocisty, roboty staroswieckiey. *Kielich..... wszy* (stek) *złocisty. Kielich nowy, ktory sprawił o. Dubowicz złocisty, patena, gwiazda y łysz-*

Прежде всего: 1) серебряная, золоченая чаша съ такою же серебряно-золоченою крышкою, для храненія св. Даровъ; 2) чаша сребро-позлащенная, украшенная бѣлою серебряною короною завалейковская къ ней—дискосъ, звѣздица и лжица—золоченые; весь приборъ чистой Аугсбургской работы; 3) большая сребро-позлащеная чаша, по мѣстамъ покрытая эмалью, съ дискосомъ, звѣздицею и лжицею также золочеными, большими; 4) чаша средней величины вся золоченая, съ башеньками, старинной работы, съ дискосомъ и звѣздицею—золочеными; 5) золоченая чаша старинная, съ золочеными дискосомъ и звѣздицею; 6) золоченая, старинная чаша, съ золоченою звѣздицею; 7) чаша серебрянная, коегдѣ золочен., старинной работы; чаша вся зо-

*) Названія разныхъ матерій, встрѣчающіяся въ этой описи, переводимъ, руководясь словаремъ извѣстнымъ подъ названіемъ: słownik języka polskiego, przez B. Linde.

ka, wały grzywen 5; 8) kielich mały, srebrny, częsciami złocisty, kamykow maiący dziewięć; 9) kielich z orzechu indiyskiego, srebrem oprawny, złocistą srebrną nakrywką, sąm od pozłoty, ktorego przed tym do chowania N. Sakramentu używano; 10) łyżek para srebrnych białych; 11) ampułek staroswieckich, srebrnych białych, mieyscami złocistych...; 12) dwie pary ampułek srebrnych, białych; 13) krzyżow wielkich, srebrnych złocistych 2, roboty iednakich, w obudwuch kamieni 32; 14) krzyż do całowania złocisty, srebrny, od o. Herasima sprawiony, ma kamieni 12; 15) krzyż srebrny złocisty także wielki, w nim kamieni 16; 16) krzyż złocisty z reliquiami ś. Antipy, w nim kamieni osmnascie; 17) lichtarzow srebrnych wielkich 2, co sprawił o. Julian, zakonnik monastyra tego; 18) lichtarzow mnieyszych 2 srebrnych, ktore sprawił o. Samuel zakonnik monastera tego; 19) lichtarz srebrny, biały, wysoki, troisty, ktory sprawił p. Wasili Zawaleyka, ma sedes także srebrny. *Lichtarzow srebrnych* 6 *o. Dubowicza, ważą bez żelaza grzywen* 59; 20) turribularz srebrny z łyszką srebrną: 21) kadzielnica wielka srebrna, częsciami złocista; 22) kadzielnica mnieysza troche srebrna także mieyscami złocista; 23) kadzielnica ieszcze mnieysza srebrna; 24) taca biała srebrna dla piąciu chlebow, ktore się na nocnym nabożenstwie swięcą; taca druga, kupiona za pieniądze Ewhenia, złocista, Auszpurskiey roboty; 25) para misek srebrnych, częsciami złocistych dla dory; 26) miednica z nalewką srebrna, brzegami złocista, nakształt tace; 27) panahia srebrna złocista, w niey Wcielenie Syna Bożego, na perłowey macicy wyrysowane, ma 10

золоченая. *Чаша* [1]) *новая, которую сдѣлалъ о. Дубовичъ, золоченая, дискосъ, звѣздица и лжица; вѣситъ 5 гривенъ;* 8) малая чаша, серебрянная, коегдѣ золоченая, съ девятью камешками; 9) чаша изъ индійскаго орѣха, оправленная въ серебрѣ, съ сребро-позлащенною крышкою, которую прежде употребляли для храненія св. даровъ [2]); 10) двѣ серебрянныхъ, бѣлыхъ лжицы; 11) сосудцевъ старинныхъ, серебрянныхъ, бѣлыхъ, кое гдѣ золоченыхъ... 12) четыре сосудца серебрянныхъ, бѣлыхъ; 13) большихъ стоячихъ сребро-позлащенныхъ крестовъ два, одинаковой работы; въ обоихъ тридцать два камня; 14) крестъ цѣловальный, сребро-позлащенный, сдѣланный о. Герасимомъ, съ 12 камнями; 15) крестъ сребро-позлащенный, тоже большой, съ 16 камнями; 16) золоченый крестъ съ мощами св. Антипы, съ 18 камнями [3]); 17) подсвѣчниковъ серебрянныхъ большихъ два, которые сдѣланы о. Юліаномъ, инокомъ сего монастыря; 18) меньшихъ серебрянныхъ подсвѣчниковъ два, которые сдѣланы инокомъ этого монастыря Самуиломъ; 19) подсвѣчникъ серебрянный, бѣлый, высокій, тройчатый, сдѣланный г. Василіемъ Завалейкою, на серебрянной же подставкѣ. *Подсвѣчниковъ серебрянныхъ 6 о. Дубовича, безъ желѣза вѣсятъ 59 гривенъ*; 20) серебрянная кадильница съ серебрянною ложечкою; 21) большая серебр. кадильница, коегдѣ золоченая; 22) меньшая отчасти серебрянная, также кое гдѣ золоченая; 23) кадильница серебрянная, еще меньшая; 24) подносъ бѣлый, серебрянный для благословенія хлѣбовъ на всенощномъ

1) Подчеркнутое прибавлено другою рукою.

2) Эта рѣдкая чаша дана была С. церкви м. Солтаномъ (см. № 20, стр. 52); на полѣ рукописи противъ нея написано: „Moskwa wzięła“.

3) О крестѣ замѣчено: „Moskwa wzięła 1656 г.“

kamykow; 28) czara do trapezy srebrna, brzegami złocista; 29) Ewangelia drukowana, srebrem z obu stron bogato oprawna, po większey części złocista, ma 8 kamieni, na niey aksamit czerwony; 30) Ewangelia w aksamicie czerwonym srebrem oprawna, z jedney strony od pozłoty, a z drugiey biało, od o. Herasima sprawiona; 31) Ewangelia w czarnym aksamicie oprawna..... Ewangelia drukowana o. Juliana etc. w zielonym aksamicie, srebrem biało y złocisto bogato oprawiona. Ewangelia w czerwonym aksamicie, białym srebrem bogato oprawiona; 32) Ewangelia w zielonym aksamicie, białosrebrem oprawiona; 33) Ewangelia w czarnym aksamicie, z jedney strony ma deskę srebrną, odlewaną, złocistą, z sztuczkami także złocistemi, ma kamieni 3, a z drugiey strony pukle srebrne białe y sztuczki 2 na kłausurach złociste; 34) obraz św. Spasa wszytek oprawny srebrem, mieyscami złocisty, wielki, wieniec na głowie złocisty, roż pełno na niem, nakształt kryształu 4, a około szyie z kamieni rozney farby roże 3 lazurowe niemałe, kamieni 3: jeden wielki, nakształt rubinu, na tym obrazie roż srebrnych złocistych 20; 35) obraz Naswiętszey Panny wszytek srebrem oprawny, mieyscami złocisty, z kamieniami y z perłami, na głowie wieniec złocisty, na nim roży z kamienmi białemi y inszemi rozney farby y z pereł 5, u Dieciątka w więcu roże z kamienmi małemi rozney farby 4, tamże u szyie kamieni czerwonych 3, na tymże obrazie pierscieni złotych 4, łancuszek złoty płaskiey roboty, na nim pierscieni złotych 11, roż srebrnych w około tego obrazu złocistych 30; 36) obraz Zwiastowania Panny Mariey, srebrem oprawny,

бдѣніи. Второй подносъ, купленный на деньги Евгенія [1]), золоченый, Аугсбургской работы; 25) двѣ серебрянныхъ, коегдѣ золоченыхъ чаши для водосвятія; 26) тазъ съ рукомойникомъ серебрянный, по краямъ золоченый, похожій на подносъ; 27) сребро—позлащенная панагія; въ ней на перламутрѣ изображено Рождество Христово, украшена 10 камешками; 28) трапезная чара серебрянная, по краямъ золоченая; 29) Евангеліе печатное, богато съ обѣихъ сторонъ оправленное серебромъ, въ большей части золочоное, съ 8 камнями; бархатъ на немъ красный; 30) Евангеліе въ красномъ бархатѣ, оправленное серебромъ, съ одной стороны позолоченное, а съ другой стороны бѣлое; сдѣлано о. Герасимомъ; 31) Евангеліе въ черномъ бархатѣ, оправленное... Печатное Евангеліе о. Юліана, въ зеленомъ бархатѣ, богато оправленное серебромъ бѣлымъ, и съ позолотою [2]). Евангеліе въ красномъ бархатѣ, богато оправленное бѣлымъ серебромъ [3]); 32) Евангеліе въ зеленомъ бархатѣ, оправленное бѣлымъ серебромъ; 33) Евангеліе въ черномъ бархатѣ; съ одной стороны на немъ литая сребропозлащенная доска, съ украшеніями, также золочеными, съ тремя камнями; съ другой стороны—пуговки серебрянныя, бѣлыя и два украшенія на застежкахъ, золоченыя. 34) Образъ Спасителя, въ серебрянной ризѣ, коегдѣ золоченой, большой. Вѣнецъ на головѣ золоченый, на немъ множество розетъ; четыре похожи на хрустальныя. А на шеѣ 2 камня разноцвѣтныхъ и три розетки немалыхъ, лазореваго цвѣта. Три камня, одинъ большой, похожій на рубинъ. На этомъ образѣ сребропозлащенныхъ розетъ 20;

---

1) R. 55.
2) Moskwa wziela.
3) Moskwa wziela.

wielki, mieyscami złocisty, wience na figurach złociste z kamienmi nie małemi rożney farby, roż w około srebrnych 36; 37) obraz Jana św. Ewangelisty, wielki, srebrem po kraiach oprawny, puklow w około 22, wielkich 4; 38) obraz Emmanuela, srebrem wszystek oprawny po części złocisty, rożyczek ma 11; 39) obraz N. P. ieden srebrem oprawny, złocisty, w nim kamieni wielkich y małych 72 y 2 pukle złote, łancuszek srebrny, złocisty, drutowany, na tymże obrazie pereł nie mało, tamże drugi łancuszek maluczki, złoty; 40) obraz N. P. M., wszystek srebrem oprawny, złocisty, na nim kamieni 52, a 3 perły duże, miasto kamieni wprawione; 41) obraz N. P. M. wszystek srebrem oprawny, złocisty, na nim kamieni 18, a pereł para Urianskich; 42) obraz N. P. M., Moskiewska oprawa srebrna złocista, kamieni małych y wielkich ma 45, pereł nie mało, tudziesz drot kręcony miązszy szczerozłoty, we czworo złożony, ze trzema kamuszkami; 43) obrazek N. P. M., ramy y sam poczęsci z Moskiewska w srebro złociste oprawny, wience 2 maią po 3 kamuszki w sobie; 44) obraz N. P. M. Moskiewskiey srebrney, złocistey oprawy, pułtora wienca szmalcem nabiiano, 3 pukle szmalcowane; 45) obraz Kreszczenia, Moskiewska oprawa, złocista, srebrna, wiencow pułpiąta szmal(cowan)ych; 46) obrazek Kreszczenia, prostey ale dostatniey oprawy, srebrney złocistey, wiencow 5 takichże; 47) obraz Zmartwychwstania Panskiego, srebrem złocistym z Moskiewska oprawny, wieniec srebrny złocisty ieden; 48) obraz Narodzenia Nayswiętszey Panny, także z Moskiewska oprawny, wieniec dwoisty srebrny, z pozłotą, szmalcowany; 49) obrazek Uspienia, w koło z Moskiewska oprawny, wiencow ma srebrnych złocistych 18; 50) obraz św. Spasa, z Moskiewska oprawny, wiencow szmalcowanych 5; 51) obraz N. P. M. z Moskiewka opraw-

35) Образъ Пресвятой Дѣвы, весь покрытый серебромъ, по мѣстамъ и позолотою, съ камнями и жемчугомъ. На головѣ золоченый вѣнецъ съ розами, съ бѣлыми и разноцвѣтными камнями, и 5 жемчужинъ. У Младенца въ вѣнцѣ 4 розы съ разноцвѣтными камешками, здѣсь же на шеѣ три красныхъ камня. На этой же иконѣ 4 золотыхъ перстня,—золотая цѣпочка, плоская, съ 11 золотыми перстнями. Сребро-позлащенныхъ вокругъ образа розъ 30; 36) образъ Благовѣщенія Пр. Богородицы, въ серебрянной ризѣ, большой, коегдѣ золоченый; вѣнцы на изображеніяхъ золоченые съ разноцвѣтными немалыми камнями, кругомъ серебрянныхъ розъ 36; 37) образъ св. Еван. Іоанна, большой, по краямъ покрытый серебромъ; кругомъ 22 выпуклости, большихъ—4. 38) Образъ Еммануила, весь въ серебрѣ, кое гдѣ въ позолотѣ, съ 11 розочками; 39) образъ Пр. Дѣвы одинъ, сребро-позлащенный, съ 72 большими и малыми камнями, съ двумя золотыми выпуклостями, съ сребро-позлащенною проволочною цѣпочкою; на томъ же образѣ не мало жемчуга, здѣсь и другая маленькая золотая цѣпочка; 40) образъ Пр. Дѣвы, весь въ серебрѣ и позолотѣ; камней на немъ 52; 41) образъ Пр. Д. М. весь въ серебрѣ и позолотѣ, съ 18 камнями, а жемчужинъ 2 Орлеанскихъ; 42) образъ Пр. Д. М. въ Московской сребро—позлащенной ризѣ, съ 45 большими и малыми камнями; немало на немъ жемчуга и крученая проволока чистаго золота, сложенная въ четверо, съ 4 камешками; 43) образокъ Пр. Д. М.; рамы и самъ образокъ отчасти въ Московской позолотѣ и серебрѣ; два вѣнца, въ каждомъ по 3 камешка; 44) образокъ Пр. Д. М. въ Московской сребропозлащенной ризѣ, $1\frac{1}{2}$ вѣнка покрыто эмалью; три пуколки эмалированныя; 45) образокъ Крещенія въ Московской среб-

ny; 52) obraz Woskresienia, Moskiewska oprawa, wiankow szmalcowanych 9; 53) obraz św. Spasa, Moskiewska oprawa, wianek 1 srebrny złocisty; 54) obrazek s. Troyce, Moskiewsky bez oprawy, tylko 5 wianeczkow prostych maiący; 55) obraz N. P. M. prosty, Moskiewsky, bez oprawy, wiankow prostych 2, miesiączek y cząsteczki na ręku srebrne; 56) obraz sw. Mikołaja z cudami, Moskiewskiey oprawy, wieniec 1 wielki, szmalcowany, srebrny złocisty, a 5 małych srebnych złocistych; 57) obraz N. P. M. duży, oprawa lubo prosta, ale dostatnia, srebrna złocista, kamieni ma 36, pereł Urianskich 3; 58) obrazek malutki Wopłoszczenia, Moskiewskiey oprawy; znowu takieyże—oprawy, wiankow srebrnych złocistych, szmalcowanych 6 maiący, składany dwoisty; znow—srebrem oprawny, składany troisty, srzednia tabliczka Wopłoszczenia wszystka oprawna srebrem, złocista, drugie 2 tylko w koło takoż oprawą; 59) obrazy 4 namiestne, na miedzi malowane, *na nich tabliczek srebrnych* 21, *małych y wielkich* [1]; 60) 3 głowki zmieiowe w srebro oprawne; 61) korona srebrna, złocista y 3 złote łancuszki, na ktorych iest zawieszona, od jey m. p. w. do cerkwie oddana; 62) obłonczka srebrna, złocista, perełkami osadzona, nad obrazem Zwiastowania N. P. Mariey; 63) do ikonostasu Moskiewskich obrazow 19; 64) rożeczka mała srebrna, złocista, kamykow ma 5, 4 czerowone, a piąty we srzodku biały, na kołeczku srebrnym białym; 65) krobeczka mała z perłami; tamże w niey kamienie od kowsza y insze 2; 66) tesakow starych, w srebro oprawnych, złocistych 3; pastorał srebrny złocisty; drugi staroswiecki, koscią wszytek oprawny; 67) buław [2]) hetmanskich, Chodkiewiczowskich srebrem oprawnych; 68) kiot srebrny złocisty, z kluczykiem

ропозлащенной ризѣ, съ $5^1/_2$ вѣнками эмалированными; 46) образокъ Крещенія въ простой, но удовлетворительной, сребропозлащенной ризѣ, съ 5 такими же вѣнцами; 47) образъ Воскресенія, по Московски, въ сребропозлащенной ризѣ, съ однимъ сребропозлащеннымъ вѣнцомъ; 48) образъ Рождества Богородицы, также по Московски обдѣланный въ ризу. Вѣнецъ двойной сребропозлащенный, эмалированный; 49) образокъ Успенія, кругомъ (изображенія) по Московски убранный ризою, съ 18 сребропозлащенными вѣнцами; 50) образъ Спаса, по Московски убранный, съ 5 эмалированными вѣнцами; 51) образъ Пр. Д. М. по Московски обдѣланный; 52) образъ Воскресенія въ Московской ризѣ, съ 9 эмалированными вѣнцами; 53) образъ Спаса въ Московской ризѣ, съ однимъ сребропозлащеннымъ вѣнцомъ; 54) образъ Св. Тройцы, Московскій, безъ ризы, только съ 5 простыми вѣнчиками; 55) образъ Пр. Д. М. простой, Московскій, безъ ризы, съ двумя простыми вѣнцами. Небольшая луна и частички на рукѣ—серебрянныя; 56) образъ св. Николая съ чудесами, въ Московской ризѣ, съ однимъ большимъ сребропозлащеннымъ, эмалированнымъ вѣнцомъ и съ 5 малыми сребропозлащенными; 57) образъ Пр. Д. М. огромный; риза, хотя простая, но удовлетворительная, сребропозлащенная, съ 36 камнями и 3 орлеанскими жемчужинами; 58) маленькій образокъ Рождества Хр. въ Московской ризѣ. Еще въ такой же ризѣ, съ 6 сребропозлащенными, эмалированными вѣнцами, складной двойчатый, и еще въ серебрянной ризѣ складной тройчатый; въ немъ средняя дощечка вся въ сребропозлащенной ризѣ; другія двѣ только кругомъ по краямъ обдѣла-

1) Te tabliczki na obrazie P. Przeczystey, przy filarze.

2) Oddane do cerkwi.

srebrnym, ktory iest przy j. m. p. woiewodzie Wilenskim; reliquie ma ss. w sobie ten kiot roznych [1]). Jey m. p. koniuszyna dała łancuszek złoty na obraz Panny Przeczystey; w. m. p. koniuszy dał pierscień złoty bez kamienia; korona na obraz Panny Przeczystey, srebna złocista; 3 lampy od j. w. j. m. p. Wilenskiego p. Jana Kazimierza Chodkiewicza; mirnica srebrna mierna [2]).

R. 1649, d. 13 Aprila, Regina Lopuczowna, złotnikowa ze Mscibowa, dała na obraz P. M., pierscień srebrny złocisty z Imieniem IH†IS, bez kamienia. R. tegoż y miesiąca d. 4, j. m. p. Piotr Kniażewicz, podstarosci Wołpienski, na obraz P. M. Supraslskiey dał tabliczkę srebrną, rytą bez podpisu. R. tegoż, m. Septembra d. 8. Bazyli Chiniewicz dał tabliczkę na obraz P. Przeczystey, srebrną z podpisem ręki swey.

Ryzy złotogłowowe, ktore sprawił o. Dubowicz, archimandrita, ze wszystkiemi potrzeby, złociste. Dalmatikow diakonskich 2 złotogłowu białego. Ryzy za pieniądze o. Jeliseia.

Ryzy. Ryzy złotogłowe [3]) perłami haftowane, czerwone, na krzyżu kamienie 4, na dole gwiazda perłami haftowana, na ktorey 1 kamień. Potrachel do tych ryz na czerwonym aksamicie, haftowany perłami, guzikow ma srebrnych złocistych 66; 10 krzyżykow srebrnych złocistych, z ktorych 2 nie zupełne są. Porucze haftowane. Stychar diakonski złotogłowowy, czerwony, haftowany perłami, na krzyżu 5 kamieni. Orar haftowany perłami na czerwonym aksamicie. Ryza biała złotogłowowa, na niey krzyż srebrny złocisty. Okładki niemasz, ani pasamanow, gwiązda haftowana z perłami.

ны въ ризу; 59) четыре намѣстныхъ образа, на мѣди живописанные; на нихъ большихъ и малыхъ сер.—21 пластинка; 60) три змѣиныхъ головки въ серебрянной оправѣ; 61) сребропозлащенная корона, повѣшенная ея м. панею воеводиною на 3 золотыхъ цѣпочкахъ; 62) ободокъ сребропозлащенный, усаженный жемчугомъ, надъ образомъ Благовѣщенія Пр. Д. М. 63) въ иконостасѣ 19 образовъ Московскихъ; 64) сребропозлащенная розочка маленькая съ 5 камешками, 4 красными, а пятый по срединѣ бѣлый на серебрянномъ, бѣломъ пенечкѣ; 65) малая коробочка съ жемчуг.; въ ней же и камни отъ ковша и иныхъ два; 66) старыхъ, оправленныхъ въ серебро, тесаковъ, золоченыхъ 3. Жезлъ сребро-позлащенный. Другой старинный, весь оправленъ костію; 67) двѣ гетманскихъ булавы Ходкевичей, оправленныхъ въ серебро; 68) сребро-позлащенный кіотъ съ серебрянымъ ключикомъ, который находится у его м. п. воеводы Виленскаго. Въ этомъ кіотѣ находятся мощи разныхъ святыхъ. Ея м. пани конюшиная дала къ образу Пречистой золотую цѣпочку. Его м. п. конюшій далъ золотой перстень безъ камня. Вѣнецъ на образъ Пр. Дѣвы—сребро позлащенный. Три лампады отъ его м. Виленскаго каштеляна п. Ивана Казиміра Ходкевича. Серебрянная, небольщая мvрница. Въ 1649 г. Апрѣля 13 Реина Лопучовна Золотникова, изъ Мстибова, дала къ образу М. Д. серебрянный, золоченый перстень съ именемъ Іисуса, безъ камня. Въ томъ же году и мѣсяцѣ 4 дня, его м. Петръ Княжевичъ, Волпенскій подстаростій, далъ къ образу Д. М. Супрасльской пластинку серебряную, разрысованную, безъ

1) Здѣсь подписи: Силуянъ Кунцевичъ намѣстникъ, рукою. Іером. Стефанъ Кохановичъ, рукою.
2) Moskwa wziela.
3) W złotogłowie wątek iedwabny, osnowa złota, a w altembasie osnowa iedwabna, wątek złoty. Linde, 14 стр.

Patrachil od iey m. p. woiewodziney dany, czerwony puł atłasowy haftowany. Ryza czerwona złotogłowowa; na niey białe kwiaty, zakładka czerwona atłasowa, haftowana bez pereł, krzyżyk perłowy. W dole także perłowy. Patrachil do nich czerwony, aksamitny, perłami haftowany, guzikow ma srebrnych pozłocistych 27. Ryzy j. m p. woiewodziney, białe z wielkiemi kwiaty czerwonemi, patrachil y porucze, takież pasamany wszędy złote. Ryzy 2 zielone aksamitne, wzorzyste, okładka czerwona, krzyżykow srebrnych złocistych ma 10, kamieni 4, krzyż srebrny złocisty, na drugich—krzyżykow 11, kamieni 9, krzyż znowu srebrny złocisty. Ryzy tabinu złocistego bogatego, ktore sprawione są własnym sumptem o. Siłujana ... Ryzy 2 adamaszkowe y dalmatykow takichże 2. Ryzy 2 białe, adamaszkowe z krzyżykami złocistemi srebrnemi. Ryzy burkatelowe [1]) 2, na złotym polu kwiaty czerwone, okładka w jednych złotogłowa, zielona, a drugich złotogłowowa czerwona, krzyżyki srebrne, białe. Ryzy z materiey nędze 2. Ryz kitayczanych zielonych 2. Sticharow diakonskich adamaszkowych białych 2. Stichar burkatelowy 1, na polu białym rozne kwiaty. Ryz nowych czarnych ritego aksamitu para z patrachelami y poruczami, j. m. p. woiewodzina sprawiła. Para dalmatikow takieyże materiey czarnych, z orarami iednakowemi. Ryzy aksamitne czarne, stare, krzyż na nich srebrny, przerobione są na *antependia*. Ryzy aksamitne czarne, nowe, z okładką złotogłowową, na polu czerwonym kwiaty złote, krzyż na nich srebrny 1. Stichar czarny aksamitny 1. Stuła aksamitna czerwona, na niey guzow srebrnych 12. Ryzy z tabinu zielone ze wszystkim, na nich krzyże srebrne złote. Stuł aksamitnych zielonych 2, na nich guzikow złocistych

надписи. Въ томъ же году 8 Сентября, Василій Хиневичъ далъ къ образу Пречистой Д. серебрянную таблицу съ подписомъ своей руки. *Парчевыя ризы, сдѣланныя архим. о. Дубовичемъ, со всѣмъ приборомъ, золоченныя. Два діаконскихъ поризника изъ бѣлой парчы. Ризы, купленныя за деньги о. Елисея.* Ризы. Ризы парчевыя, шитыя жемчугомъ, красныя съ четырмя камнями на крестѣ, внизу звѣзда шитая жемчугомъ съ однимъ камнемъ. Къ этимъ ризамъ эпитрахиль, шитая жемчугомъ по красному бархату, съ 66 пуговицами сребропозлащенными, съ десятью сребропозлащенными крестиками, изъ коихъ два нецѣлые. Поручи шитыя. Стихарь діаконскій изъ красной парчи, шитый жемчугомъ, съ 5 камнями на крестѣ. Орарь, шитый жемчугомъ по красному бархату. Риза бѣлая, парчевая съ сребропозлащеннымъ крестомъ, безъ узкихъ и широкихъ галуновъ, со свѣздою, шитою жемчугомъ. Епитрахиль, данная ея м. г. воеводиною, красная, полуатласная, вышитая. Риза красная, парчевая, съ бѣлыми цвѣтами; оплечье красное, атласное, вышитое, безъ жемчуга, съ крестиками вверху и внизу изъ жемчуга. Епитрахиль къ ней краснаго бархату, шитая жемчугомъ, съ 27 пуговицами сребропозлащенными. Двѣ ризы зеленаго бархату, узорчатыя, — одна съ красными оплечьями, 10 крестиками сребропозлащенными, 4 камнями, и крестомъ сребропозлащеннымъ, — другая — съ 11 крестиками, 9 камнями и крестомъ вновь сребропозлащеннымъ. Ризы изъ золотистой тафты, дорогой, которыя сдѣланы на собственный счетъ о. Силуаномъ. Двѣ ризы адамашковыя съ такими же 2 стихарями. Двѣ ризы адамашковыхъ, бѣлыхъ, съ сребропозлащенными крестами. Двѣ

1) Brokatela, burkatela materya dychtowna z powłoki iedwabney Linde, т. 1, стр. 170.

srebrnych 32. Stuł burkatelowych 2, na żołtym polu kwiaty czerwone, na nich guzikow mosiądzowych złocistych 40. Stuła burkatelowa 1, pole żołte, a kwiaty czerwone. Stuła złotogłowa diakonska 1, pole żołte, kwiaty rozne. Stuła burkatelowa diakonska, pole żołte, kwiaty czerwone.

Mitra archimandrycka na czerwonym atłasie perłami wszystka haftowana, feretow złotych z kamieniami diamentowemi sztuk 36. Tamże sztuk 5 niemasz, sprote są, a mieysce gołe zostało. Mitra żałobna z tabinu czarnego, perłami po częsci haftowana, od j. p. wojewodziny Wilenskiey. Pas iedwabny ze złotem, kutasy u niego perłami haftowane. Płaszczanica haftowana na kitaycce zieloney. Wozduch na czerwonym atłasie, perłami haftowany, y inne mnieysze dwoie, ku temu należące, także haftowane. Antependium do ykonostasu na czerwonym aksamicie, perłami haftowane, małe. Antependia dwoie, cielistego aksamitu, na nich krzyżyki,—ieden perłowy,drugi haftowany bez pereł. Antependium altembasowe z nakrzycia uczynione. Pas iedwabny. Antependia do obrazow aksamitne, czerwone troie, krzyżyki na nich złote, haftowane. Pas iedwabny karmazynowy. Pas iedwabny zielony. Antependium czerwone, altembasowe, na polu czerwonym kwiaty żołte, krzyż na nim perłami haftowany. Antependium czarne aksamitne, z perłowym krzyżem. Antependium cielistego aksamitu. Antependii dwie, aksamitne lazurowe, na nich krzyże haftowane. Antependium j. m. p. woiewodziney, na białym atłasie haftowane, z lisztwami atłasowemi czerwonemi, także haftowanemi. Druga także na białym aksamicie, do ołtarza P. N. Welum także na białym atłasie haftowane. Drugie na czarnym aksamicie. Ornat z stułą y manipularzem białego atłasu, od jey m. p. w. także. Nakrycie do pul-

ризы крученаго шелку, съ красными цвѣтами на желтомъ фонѣ,—въ одной—оплечья зеленой парчи, въ другой—красной, крестики бѣлые, серебрянные. Двѣ ризы. Двѣ ризы изъ зеленой китайки. Два діаконскіе стихаря, бѣлые, адамашковые. Одинъ стихарь крученаго шелку, съ разными цвѣтами на бѣломъ фонѣ. Двѣ ризы новыя чернаго ритаго бархату, съ епатрахилями и поручами; куплены ея м. воеводиною. Два черныхъ стихаря такой же матеріи и съ такими же орарами. Риза старая, чернаго бархату, съ серебрянымъ крестомъ; изъ нея сдѣлана завѣса. Ризы чернаго бархату, новыя, съ парчевыми оплечьями, на которыхъ золотые цвѣты по красному полю и крестъ серебрянный одинъ. Черный бархатный стихарь одинъ. Епитрахиль краснаго бархату съ 12 серебрянными пуговицами. Ризы совершенно зеленыя, тафтяныя, кресты на нихъ сребропозлащенные. Двѣ епитрахили зеленаго бархату съ 32 сребропозлащенными пуговицами. Двѣ епитрахили крученаго шелку съ красными цвѣтами на жолтомъ фонѣ; на нихъ 40 пуговицъ мѣдныхъ, позолоченныхъ. Одна епитрахиль крученаго шелку, съ красными цвѣтами на жолтомъ фонѣ. Орарь діаконскій съ разными цвѣтами на жолтомъ фонѣ 1. Орарь діанконскій съ красными цвѣтами на жолтомъ днѣ. Архимандричья митра, вышитая вся жемчугомъ по красному атласу, съ 36 золотыми ободками; въ нихъ вшиты алмазы, изъ которыхъ не хватаетъ пяти: они выняты и другими не замѣщены. Митра тафтяная, черная, по мѣстамъ шитая жемчугомъ, отъ ея м. Виленской воеводиной. Шелковый поясъ съ золотомъ, съ кистями, шитыми жемчугомъ. Плащаница, вышитая на зеленой китайкѣ. Воздухъ шитый жемчугомъ по красному атласу, и при немъ другихъ по-

pitu iedne [1]. Zapony dwie do drzwi siewierskich haftowane, stare [2]. Kitayczane czerwone vela do obrazow, zielonych 6. Zarękawie złotogłowowe czerwone. Zarękawie złotogłowowe, kwiaty żołte na białym polu. Zarękawie złotogłowowe, z zielonemi kwiatami na polu białym. Zarękawie dwie czerwone, aksamitne. Zarękawie aksamitne czerwone, z kwiatem czarnym, a pasamanem białym. Zarękawie aksamitne czarne, pasaman biały [3].

Towalnie y chustki. Tuwalnia czerwonym iedwabiem ze złotem szyta. Tuwalnia czerwonym iedwabiem ze złotem wyszywana. Tuwalnia z czarnym iedwabiem y srebrem. Tuwalnia z lisztwami, wielka, w około koronki na niey. Tuwalnie dwie białe z koronkami. Tuwalnia biała, lisztwy siatkowe na niey. Tuwalnia siatkowa, lisztwy iedwabiu czerwonego y bieli maiąca. Tuwalnia bez koronek, od jey m. Chustka ze złotem szyta, w około machry czerwone powypadały. Chustka szyta czerwonym iedwabiem. Chustka srebrny sznurek w około ma. Chustka prosta z koronkami. Chustka złotym sznurkiem obwiedziona. Velum S. Troyce na cielistey kitayce haftowane, z perlami na wiencach. Velum na białey kitayce. Crucifix. Velum siatkowe na czerwoney kitayce, lisztwy zielone kitayczane, takież ma y mnieysze wela. Velum na czerwoney kitayce, zdięcia z krzyża P. Jezusowego, złotem haftowane. Velum atłasowe lazurowe, w rożne kwiatki kitayką zieloną podszyte. Antependium pięć na skurze, złociste iedne, srebrne białe. Tuwalnia haftowana czerwonym iedwabiem y złota po części. Tuwalnia od j. w. j. m. pani woiewodziney Wilenskiey, rąbkowa, złokрововъ два, также вышитые. Завѣса къ иконостасу, шитая жемчугомъ по красному бархату, малая. Двѣ завѣсы тѣлеснаго цвѣта, съ крестиками, — однимъ изъ жемчуга, другимъ вышитымъ безъ жемчуга. Завѣса парчевая, сдѣланная изъ покрывала. Шолковый поясъ. Завѣсъ къ иконамъ 3 краснаго бархату, съ крестиками, шитыми золотомъ. Шолковые поясы — кармазиновый и зеленый. Завѣса красная, парчевая, съ желтыми цвѣтами на красномъ фонѣ; крестъ на ней шитый жемчугомъ. Завѣса чернаго бархату съ жемчужнымъ крестомъ. Завѣса тѣлеснаго бархату. 2 завѣсы голубаго бархату съ шитыми крестами. Завѣсы ея милости воеводиной, — одна вышитая на бѣломъ атласѣ, съ обшивками краснаго атласу, тоже вышитыми; другая на бѣломъ бархатѣ, къ алтарю Пр. Д. Покровцы, вышитые на бѣломъ атласѣ; другіе на черномъ бархатѣ. Риза съ епитрахилью и поручами бѣлаго атласу отъ ея м. г-жи воеводиной, покровъ къ аналою одинъ. Завѣсы 2 къ дверямъ сѣвернымъ вышиты, старыя; 6 завѣсокъ къ образамъ изъ красной китайки. Поручи красной парчи. Поручи парчевые съ желтыми цвѣтами на бѣломъ фонѣ. Поручи парчевые съ зелеными цвѣтами на бѣломъ фонѣ. 2 п. поручей краснаго бархату. Поручи краснаго бархату съ черными цвѣтами и бѣлыми галунами. Поручи чернаго бархату съ бѣлыми галунами [4].

Индитія и срачицы. Индитія, вышитая краснымъ шолкомъ, съ золотомъ. Индитія, шитая краснымъ шолкомъ, съ золотомъ. Индитія, съ чернымъ шолкомъ и серебромъ. Инди-

1) Moskwa wzieła.
2) Moskwa wzieła.
3) Moskwa wzieła to wszystko.
4) Подпись Силуана Кунцевича.

tem y jedwabiem haftowana. Dzban cenowy ieden. Antwas mały cenowy.

Alby. Alba od w. im-ci pani w. Wilenskiey, s korąkami srebrnemi. Inszych alb 12 rąbkowych. Alby dwie rąbkowe, z koronkami, od jey m. p. woiewodziney dane. Cerkiewnych alb prostych 10. Trzy korporaty dałem, 3 burnatne, 3 to tyż z białym wyszywaniem. Lichtarzow mosiędzowych na ołtarz wielki we Gdansku kupiłem 6. Do ołtarza Salwatora lichtarzow 2. Do ołtarza Panny Przeczystey lichtarzow 2. Lichtarzykow małych 2. Dzwonek 1. Ryzy dwie y dalmatyki dwie czerwone, adamaszkowe. Ryza beletu czerwonego. Antependia . . . złocistå. Ryzy adamaszku . . . Ciborium cum argento. Ołtarze przy filarach. Ryza, na białym atłasie złote kwiaty. Alba, od jey m. pani Wilenskiey nadana, z koronkami srebrnemi. Alba druga kosztem monastyrskim sprawiona d. 20 Juniy 1649 r. Ryzy dwie sai czarney z petrachilem y poruczem. Velum na atłasie czarnym, srebrem wyszyte; wozduchi dwa od jey m. pani woiewodziney. Item—alba nowa w Grodnie sprawiona. Szczotka do chędożenia ryz. Dwie dalmatyki złotogłowu białego. Ryza za pieniądze o. Jeliseya. Ryz dwie tabinowych, zielonych, sprawionych w roku 1653 d. 15 Junii ze Gdanska..... za staraniem j. m. o. Siłujana, nominata.

Cyna monastyrska, miedź y inszy sprząt domowy. Talerzy z herbem y napisem oyca Szybinskiego tuziny dwa angielskiey ciny. Pułmiskow z temże herbem y napisem, tuzin ang. Talerzow z krzyżem y napisem monastyrskim z liczbą 1636 tuziny dwa, angielskiey ciny. Znow takieyże cyny talerzy tuzin bez iednego, z ktorych dwa maią na sobie herb y napis oyca Szybinskiego. Talerzow prostey cyny pułtora tuzina bez iednego. Pułmiskow

тія большая, съ галуномъ и фестонами кругомъ. Двѣ индитіи съ кружевами. Индитія бѣлая съ сѣтчатыми галунами. Индитія сѣтчатая, галуны на ней краснаго шолку съ бѣлымъ. Индитія безъ кружевъ отъ ея м. Срачица, шитая золотомъ и съ красною бахрамою, которая выпала. Срачица, шитая краснымъ шолкомъ. Срачица, имѣющая кругомъ серебрянный шнурокъ. Срачица простая съ кружевами. Срачица, обшитая золотымъ шнуркомъ. Покрывало къ иконѣ С. Тройцы, вышитое на тѣлесной китайкѣ, съ жемчугомъ на вѣночкахъ. Покрывало изъ бѣлой китайки. Крестъ. Покровы сѣтчатые на красной китайкѣ, съ зелеными китайчаными галунами; съ такими же и меньшіе покровы. Покрывало изъ красной китайки шитое золотомъ, къ Снятію со креста. Покрывало изъ голубаго атласу съ разными цвѣтами, подшитое зеленою китайкою. Завѣсъ 5; на кожѣ вызолоченной одна; бѣлыя серебрянныя. Завѣса, по мѣстамъ шитая краснымъ шолкомъ. Завѣса отъ ея м. г-жи воеводиной Виленской, оторочeнная золотомъ и шитая шолкомъ. Кувшинъ оловяный одинъ. Умывальникъ малый оловяный.

Подризники. Подризникъ отъ ея м. г-жи воеводиной Вилен. съ сереб. кружевами. Другихъ подризниковъ 12, отороченныхъ. 2 подризника отороченные, съ кружевами, отъ ея милости г-жи воеводиной. Церковныхъ простыхъ подризниковъ 10. Три плащаницы темнокрасныя я далъ, также три съ бѣлымъ шитьемъ. Подсвѣчниковъ мѣдныхъ на главный алтарь, купленныхъ мною въ Данцигѣ, 6. На алтарь Спасителя подсвѣчниковъ 2. На алтарь Пр. Д. — 2. Малыхъ подсвѣчниковъ 2. Звонокъ одинъ. Двѣ ризы и два стихаря краснаго адамашку. Риза краснаго белету.

większych z krzyżem y napisem monastyra Supraslskiego, An. 1636, tuzin y cztery pułmiski, cyny angielskiey. Pułmiskow mnieyszych z krzyżem y napisem monastyru Suprasl. 1636 a.—ośm, tuzin był, ale cztery u pana Łyszczynskiego się znaiduią. Pułmiskow dawnych cyny angielskiey z znakiem małym dawnym monastyrskim bez liter, puł tuzina. Przystawek kuchennych siedm, cyny angielskiey. Przystawek z krzyżem y napisem monastyra Supraslskiego, an. 1636, tyzin y ieden talerz, cyny angielskiey. Przystawek nie tak głębokich z tym że znakiem, cyny angielskiey, pułtora tuzina y talerzy cztery. Lyżek srebnych w trapezie 11. Mis wielkich prostey cyny z krzyżem y napisem monastyra Supraslskiego dwie, a trzecia mnieysza z takim że znakiem. Kubkow cyny angielskiey z krzyżem y napisem monas. Supraslskiego 16. Koneweczka cyny angielskiey, z znakiem dawnym monasteru Supraslskiego, rysowana. Kufle trzy cyny prostey. Kwarta iedna cyny prostey, stara. Solniczek dwie. Antwas cyny angielskiey. Tympan mosiądzowy z młoteczkiem żelaznym iednym. Lichtarz na sześć ogniow mosiadzowy, zawiesisty, w trapezie. Kotłow kuchennych 12. Patele dwie, iedna do pieczeniow długa, druga do pirogow. Trzecia. Rożny trzy. Żelazo do ogniu porządne. Durszlak miedziany ieden. W browarze kocieł ieden wielki, drugi mały. Dwie banie gorzałczane. W faluszach dwa kotły. Patele trzy do pasztet, iedna z nich iuż zepsowana. U mylnika kocieł ieden mierny. Łancuchy dwa do wożenia drzewa, trzeci dla więzniow. Brytwan. Miednica z nalewką cynowa. Faierka iedna mosiądzowa. Podstawki dla mis dwie mosiądzowe. Muszkietow para porządnych [1]).

Завѣса съ золотомъ. Ризы адамашковыя.

Дарохранительница съ серебромъ. Алтари при колоннахъ. Риза бѣлаго атласа съ золотыми цвѣтами. Подризникъ къ ней отъ ея м. госпожи Виленской, съ серебрянными кружевами. Другой подризникъ, купленный на деньги монастырскія 20 Іюня 1649 г. Двѣ ризы изъ черной сайи, съ епитрахилью и поручами. Покровы чернаго атласу, шитые серебромъ. Воздухи 2 отъ ея м. госп. воеводиной; тоже 1 подризникъ новый, сдѣланный въ Городнѣ. Щетка для чищенія ризъ. Два стихаря бѣлой парчи. Риза за деньги отца Елисея. Двѣ ризы зеленой тафты,—куплены въ Данцигѣ 1653 г. 15 Іюня, стараніемъ его м. о. Силуана, нареченнаго архимандрита.

Олово монастырское, мѣдь и прочія хозяйственныя принадлежности. 2 дюжины тарелокъ анг. олова, съ гербомъ и надписью отца Шибинскаго. Блюдъ анг. съ тѣми же гербомъ и надписью 1 дюжина. Тарелокъ съ крестомъ и надписью монас. и числомъ 1636, 2 дюж. англійскаго олова. Такого же олова 11 тарелокъ, изъ коихъ 2 имѣютъ надпись и гербъ о. Шибинскаго. Тарелокъ простаго олова $1^1/_2$ дюжины безъ одной. Блюдъ большихъ, съ крестомъ и надписью монастырскими и цыфрою 1636, 16. Блюдъ меньшихъ съ крестомъ и надписью монаст. Супрас. съ г. 1636, 8; была дюжина, но четыре находятся у г. Лыщинскаго. Блюдъ прежнихъ олова англійскаго, съ малымъ — прежнимъ — знакомъ монастырскимъ безъ фыфръ—$^1/_2$ дюжины. Приставокъ кухонныхъ 7, олова англійскаго. Приставокъ съ крестомъ и зна-

1) Подписи Силуана Кунцевича и Стефана Кохаиевича.

Kociełek miedziany w pułtora garca y durszlak. Zegar wiszący do trapezy fl. 60. Kupiłem dwa garnce miedziane, ieden do mięsa, drugi do warzenia, fl. 16. Trąby trzy do bani gorzałczaney. Nożow 10 do trapezy kupiłem. Naczynie do bielenia wosku. Skrzynka z blachi. Kowsz, wał, kocioł. Garcow miedzianych pobielanych kupiłem. Konewkę miedzianą. Dwoie misy. Dwie misy wielkie cynowe do mięsa. Solniczka iedna. Kocieł do bielenia wosku. Padela do robienia swiec. R. 1649 d. 10 Jula, ze Gdanska. Mis do głowney szczuki 2. Pułmiskow angielskiey cyny 6. Pułmiskow prostey cyny 7. Talerzow prostey cyny 7. Przystawek teyże cyny 12. Kufelkow kwartowych 6. Kufel pułgarcowy 1. Koneweczka do czaszy panagiyney 1, pułgarcowa. Lyżek cynowych 12. Lichtarzykow mosiężnych 9. Karas do kuchni 1. Szczypce mosiężne 1.

Miedź. Kocieł wielki 1. Garcow miedzianych 5. Garniec spiżany 1. Kotłow do ryb głownych 2. Kotłow mnieyszych 2. Panewek 2. Mis miedzianych 4. Garnuszek miedziany z nakrywką 1. R. 1650, miesiąca Junii 2 d. ze Gdanska. Miednica cynowa z nalewką. Tuzin talerzow cyny angielskiey. Kufelkow kwartowych 6. Glinianych kufelkow z cyną 4. Kocioł piwny wielki, za ktory dano złotych 75, g. 15 y stary kocioł.... przydano. Dwie bani z czapkami y trąbami, od w. o. archimandryty kupione. Kociołek do kuchni. Garniec miedziany. Konew miedziana w pięć garcy. Para muszkietow; wzioł p. Wilenski te muszkiety.—Rydwan z konmi czteroma ze wszystkiem wzioł p. Wilenski.

R. 1654, d. 20 Apryla, przybyło ryz dwoie bogato złociste, na polu ceglastym kwiaty złote y srebrne, z petrachelami,

комъ м. Супрасль, 1636, дюжина и одна тарелка олова англ. Приставокъ не очень глубокихъ съ такимъ же знакомъ олова англ. 22. Серебрянныхъ ложекъ въ трапезѣ 11. Мисокъ большихъ, простаго олова, съ крестомъ и надписью м. Супрасль 2, а 3 меньшая съ такимъ же знакомъ. Кубковъ олова англ. съ крестомъ и надписью м. Супрасль 16. Коновочка олова англ. съ прежнимъ знакомъ м Супрасль., рисованная. 3 кубка олова простаго; кварта 1 олова простаго, старая. Солонокъ 2. Рукомойникунтвасъ олова англ. Мѣдный барабанъ съ желѣзнымъ молоткомъ, одинъ. Мѣдный висячій подсвѣчникъ въ трапезѣ, на 6 свѣчъ, одинъ. Котловъ кухонныхъ 12. Сковороды 2; одна для печенія, другая для пироговъ. Третья сковорода. Рожновъ 3. Порядочный противень до огня. Друшлякъ мѣдный одинъ. Въ винокурнѣ одинъ котелъ большой, другой малый. Два водочные чана. Въ сукновальнѣ 2 котла. 3 сковороды для паштетовъ; одна изъ нихъ испорчена. У мыльника одинъ котелъ умѣренный. 2 цѣпи для возки дровъ, третій для узниковъ. Бритванъ. Тазъ съ рукомойникомъ, оловяные. Ложка друшляковая, мѣдная. 2 подставки для мисокъ, мѣдныя. 2 порядочныхъ мушкета. Котелокъ мѣдный въ $1^1/_2$ гарнца и друшлякъ. Часы висячіе для трапезы фл. 60. 2 мѣдные гарнца, купленные мною; одинъ для мяса, другой для варенья, фл. 16. Три трубы до винокуреннаго чана. Ножей, купленныхъ мною до трапезы, 10. Посуда для воскобойни. Жестяная скринка, кувшинъ, валъ, котелъ. Гарнцы мѣдные, луженые, купленные мною. Мѣдная коновка. 2 миски, большія оловянныя для мяса. 1 солонка. Котелъ для воскобойни. Сковорода для дѣланья свѣчъ. 1649 г. 10 Іюля, изъ Данцига.

velum y z poręczami, moym własnym sumptem y staraniem sprawione, item lampa srebrna ze srebra cerkiewnego, waży grzywien 10, proby cztyrnastey, z robotą kosztuie fl. 220 [1]).

— Octobra 22 d., poswięcawszy przew. o. Juliana na archymandryctwo Suprasl-skie i. m. o. metropolita Antoni Sielawa, wskazał mi cerkiewne apparata zrewidować, co przybyło y gdzieby się znaydowało; iest w tym reiestru. Nadto przybyło: ewangelia sprawiona od przew. o. Juliana, mieyscami złocista, w zielonym aksamicie. Ampułek para srebrnych. Infuła abo mitra lazurowego teletu, od iey m. p. woiewodziney Wilenskiey. Pastorał srebrny, od i. m. p. Wilenskiego dany przew. o. Julianu, drugi stary znaiduie się w skarbnicy, z kosci zrobiony. Do Rudawy pożyczony obraz N. P. M. Do Brzostowice kielich pożyczony staroswiecki, złocisty, ze wszystkim. Ewangelia biało srebrem oprawna w czerwony aksamit. Ryzy dwoie ze wszystkim, iedne białego atłasu, drugie czarnego. Do Fastow kielich dany, bez potrzeb. Ryzy materiey nędzne, ze wszystkim. Do Topilcu: kielich staroswiecki ze wszystkim y ryzy materiey nędze, ze wszystkim. Ryzy złotogłowowe, oprute s pereł kosztownych.

Cyna, miedź, ktorey przybyło s pławu Gdanskiego w roku 1653, d. 16 Iuni. Flasza cynowa we trzy garnce 1. Flasz garncowych graniastych 2. Flasz pułgarncowych takich że 2. Mis wielkich cynowych 2. Pułmiskow cyny angielskiey 22. Przystawek takiey że cyny 12. Kwart cynowych z nakrywkami 6. Kwart olenderskich 6. Dzbanow takichże 3. Konew miedziana we trzy garnce 1. Kotłow do kuchni 2. Kocieł do bielenia chust mylnikowi 1. Bania do pędzenia gorzałki, z czapką y z trąbami.

Мѣдь. Большой котелъ 1. Мѣдныхъ гарнцевъ 2. Гарнецъ свинцовый 1. Котловъ главныхъ для рыбъ 2. Котловъ меньшихъ 2. Вертлуга 2. Мѣдныхъ мисокъ 4. Горшокъ мѣдный съ крышкою 1. 1650 г., 2 Іюня, изъ Данцига: цынковый тазъ съ рукомойникомъ. Дюжина тарелокъ аглицкаго цинка; кубковъ квартовыхъ 6; кубочковъ глиняныхъ и цинковыхъ 4. Котелъ пивный большой, стоющій 75 золот., 15 гр. и въ придачу старый котелъ. 2 чана съ крышками и трубами, купленные о. архимандритомъ. Котелокъ для кухни. Гарнецъ мѣдный. Ведро мѣдное въ 5 гарнцевъ. Два меньшихъ мушкета; взяты они каштеляномъ Виленскимъ. Коляска съ 4 лошадьми и со всѣмъ взята паномъ Виленскимъ. Въ 1654 г. прибыло двѣ ризы дорогой золотой ткани, на кирпичномъ фонѣ цвѣты золотые и серебрянные, съ епитрахилями, съ покровцами и съ поручами, сдѣланныя моимъ стараніемъ и на мой счетъ. Также лампада серебрянная изъ церковнаго серебра, вѣсу 10 гривенъ, 14 пробы, съ работою стоитъ 220 флориновъ.

— 22 Октября, посвящая преподобнѣйщаго о. Юліана на С. архимандритство, его м. о. м. Антоній Сѣлява приказалъ мнѣ обревизовать церковныя украшенія, что прибыло и гдѣ все находится, показано въ этой описи. Къ тому прибыло: Евангеліе, пріобрѣтенное его преп. о. Юліаномъ, кое гдѣ золоченое въ зеленомъ бархатѣ. Два кубочка серебрянныхъ. Митра или инфула голубой дорогой матеріи, отъ ея м. Виленской воеводиной. Серебрянный жезлъ, данный его м. каштеляномъ Виленскимъ о. Юліану. Другой старый, сдѣланный изъ кости, находится въ ризницѣ. Въ Рудаву одолженъ образъ Пресвятой Дѣвы Маріи.

1) Подпись Силуана Кунцевича и Кохановича.

Reiestr spraw wszystkich monastyra Supraslskiego.

1. List upominalny do Pużycz. 2. List iego mości xięcia Jerzego Słuckiego, o uczynienie sprawiedliwości Chworostowcom i Pużyczom. 3. Wypis z xiąg Nowogrodzkich z protestacyi w żałobie urzędnika iego m. p. Hieronima Chodkiewicza na poddanego P. Marcina Okunia, na imie Iwana Choszczanina, o pochwałkę wsi wszystkiey spalenia ogniem. 4. Kopia z listu upominalnego do Pużycz. 5. Kopia z listu Kaweczynskiego. 6. Originał iego m-sci p. Krysztofa Radziwiła. 7. List pisany od iego m. p. Hieronima Chodkiewicza do p. Zawołaia. 8. List drugi pisany od iego m. p. Hieronima Chodkiewicza do p. Puhacza. 9. Kwit woznowski położenia pozwu we dworze p. Marcina Okunia na ymieniu Wiżnie. 10. Kwit woznowski położenia pozwu po pana Marcina Iwanowicza Okunia. 11. Kwit położenia pozwu po p. Marcina Iwanowicza Okunia. 12. List jego msci xcia Jerzego Słuckiego o uczynienie sprawiedliwosci z poddannych Forostowcow i Pużyczow. 13. Pozew od jego msci pana Marcina Iwanowicza Okunia, po p. Masalskiego. 14. Protestacya od urzędnika jego msci pana Grzegorza Alexandrowicza Chodkiewicza na p. Ierzego Iuriewicza xięcia Słuckiego. 15. Aktykacya testamentu sławney pamięci p. Mikołaja Afanasowicza, roku 1617 Marca 4 dnia, w xięgach grodzkich starostwa Brzeskiego. 16. Copia przywileiu Alexandra na Topilec. 17. List pisany jego m. Xzcia Jerzego Słuckiego do p. Wilenskiego Ostafia Wołowicza o Chworostwian y Pużyczan. 18 Wypis z listu otworzystego jego m. p. Jana Kiszki, kasztelana Wilenskiego y Żmudzkiego, pisany do jego m. oyca Tymofeia Wasilewicza archimandrity Supraslskiego. Data z Warszawy Anno 1589, Kwietnia 18. 19. List po Rusku pisany od Szczęsnego z Ruty do jego msci pana Ale-

Въ Берестовицу взята въ долгъ чаша старинная, золоченая, со всѣмъ,—Евангеліе, оправленное бѣлымъ серебромъ, въ красномъ бархатѣ. Двѣ ризы со всѣмъ приборомъ, одна бѣлая, атласная, другая — чернаго атласа. Въ Хвасты дана чаша безъ принадлежностей. Ризы изъ шелковой матеріи, со всѣмъ приборомъ. Въ Топилецъ—чаша старинная и ризы шелковой матеріи, со всѣмъ приборомъ. Ризы парчевыя, съ которыхъ споротъ драгоцѣнный жемчугъ. Олово и мѣдь привезенные изъ Данцига въ плаваніе 1653 года Іюня 16: оловяная бутыль въ 3 гарница; бутылей въ гарнецъ, 2; бутылей такихъ же въ полгарнца 2. Мисокъ большихъ оловянныхъ 2; мѣлкихъ мисокъ изъ аглицкаго олова 22; приставокъ изъ такого же олова 12; оловянныхъ квартъ съ крышками 6. Голландскихъ квартъ 6; такихъ же кувшиновъ 3; мѣдное ведро трехгарнцевое 1; котловъ кухонныхъ 2; котелъ для мытья бѣлья мыльнику 1; чанъ для винокуренія съ крышкою и трубами.

Опись всѣхъ дѣлъ Супр. монастыря: 1) упоминальный листъ къ Пужичамъ. 2) Письмо его м. князя Юрья Слуцкаго объ удовлетвореніи Хворостовцевъ и Пужичанъ. 3) Выпись изъ книгъ Новогор. протеста съ жалобою урядника его м. Іеронима Ходкевича на подданнаго г. Мартина Окуня, по имени Ивана Хощанина, за угрозы—сжечь всю деревню 4) Копія упоминальнаго письма Пужичанъ. 5) Копія письма Кавечинскаго. 6) Подлинникъ письма его м. Христофора Радивила. 7) Письмо отъ г. Заволая къ его м. Іерониму Ходкевичу. 8) Письмо его м. Ходкевича къ г. Пугачу. 9) Квитанція возному о положеніи позва въ дворѣ Мартина Окуня на имѣніи Вижнѣ. 10) 11) Квитанціи на позвы ему же. 12) Листъ его м. князя

xandra Chotkiewicza panięcia Wilenskiego. 20. Wypis z xiąg Nowogrodzkich z protestacyi o danatiwe od koła duchownego, w uniey swiętey będących. W fastykule te sprawy Pużycze y Chworostow y reiestr w nim.

Fastykuł extraktow z xiąg Grodzięskich aktykowania przez p. Sapieżinę staroscinę Uswiącką.

1. Dział ich mciow p.p. Chodkiewiczow wypis z xiąg. 2. Copia funduszu Fast: wypis. 3. Copia confirmatii króla jego msci, wypis. 4. Kopia Klewinowa wypis. 5. Copia od Klepacz wypis. 6. Protestatya od jego m. p. starosty Ryskiego na jego m. oyca archimand. Suprasiskiego y na oyca Szybinskiego o mniemanem zabraniu y zatrzymaniu spraw iego, roku 1634. 7. Protestatya na jego m. p. podskarbiego o niesłuszne trzymanie Choroszczy, roku 1634, wypis y pozew w nim. 8. Fundusz roku 1633, Decembra 13 d. widimus. 9. Dekret sądu metropolego w sprawie wielmożnego jego m. p. starosty Ryskiego z jego m. oycem Szybinskim w Supraslu, roku 1635, miesiąca Aprylla po nowemu d. 1, o pochwałki. 10. Copia listu zaręcznego. 11. Na pozew Termina po jego m. pana podskarbiego. 12. Oryginał oyca Pafnucego Ihumena Supraslskiego. 13. Relacyi położenia listu upominalnego od sądu ziemskiego w sprawie monastyra Supraslskiego po jego m. p. podskarbiego zadwornego, o przywrocenie miasta Choroszczy. 14. Libertatum monastera Supraslskiego a Iosepho Sołtan metropolita, 1622. 15. List jego m. pana Władysława Kierdya podstolego Grodzienskiego, pisany anno 1638 do czopowego, pilnie potrzebny. W tym że fastykule y reiestr spisany.

W fastykule Tykocinskiey sprawy: 1. Przywiley króla jegy m. teraznieyszego na dobra Tykocinskie nam dane. 2. Tegoż

Юрія Слуцкаго объ учиненіи справедливости подданнымъ Хворостовскимъ и Пужицкимъ. 13) Позывъ его м. Мартина Ивановичъ Окуня г. Масальскому. 14) Протестъ урядника его м. г. Григорія Александровича Ходкевича на г. Юрія Юрьевича кн. Слуцкаго. 15) Внесеніе духовнаго завѣщанія г. Николая Аоанасовича, 1617 г. Марта 4, въ книги гродскія староства Берестейскаго. 16) Копія привилея к. Александра на Топилецъ. 17) Письмо его м. Юрія Юрьевича Слуцкаго къ Виленскому пану Остафью Воловичу насчетъ Хворостовцевъ и Пужичанъ. 18) Выпись открытаго листа Ивана Кишки, Виленскаго и Жмудскаго каштеляна, его м. о. Тимоѳею Васильевичу, С. арх., даннаго въ Варшавѣ 1589 г. 18 Апрѣля. 19) Письмо Русское отъ Сченснаго изъ Руты къ его м. Александру Ходкевичу, воеводичу Виленскому. 20) Выпись протестаціи уніатскаго духовенства изъ Новгородскихъ книгъ на счетъ донативы.

Дѣла о Пужичахъ и Хворостовѣ въ связкѣ и списокъ въ немъ же. Связка извлеченій изъ Городенскихъ книгъ активаціи п. Сапежиной, старостиной Усвятской. 1) Раздѣлъ ихъ м. Ходкевичей— выпись изъ книгъ. 2) Копія фундуша на Хвасты,—выпись. 3) Копія подтвержденія короля его м.—выпись. 4) Копія на Клевиново—выпись. 5) Копія на Клепачи—выпись. 6) Протестъ его м. Рижскаго старосты [1]) на его м. С. архимандрита и на о. Шибинскаго, о мнимомъ взятіи и задержаніи его дѣлъ въ 1634 г. 7) Протестъ на его м. подскарбія о незаконномъ держаніи Хворощи, 1634 г. выпись и въ ней позывъ. 8) Фундушъ 1633 г. Декабря 13 д., видимусъ. 9) Рѣшеніе митрополичьяго суда въ дѣлѣ его м. Рижскаго старосты съ его м. о. Ши-

1) Сапѣга, которому монастырь далъ на сохраненіе свои дѣла См. Лѣт.

przywileiu extrakt z xiąg Tykocinskich. 3. Consens y confirmatia jego m. oyca metropolity Rafaela Korsaka. 4. Interciza jego m. o. Stempkowskiego ugody z nieboszczykiem o. Szybinskim. 5. Pierwsza protestatia o utworzenie niesłuszney intromissyei na x. proboszcza. 6. Na tegoż druga protestacia o gwałtowną expulsie z miesczany Tykocinskimi z dworu. 7. Trzecia protestacya o gwałtowne pobranie drzewa z placu cerkiewnego na tegoż xiendza z miesczany. 8. Intromissia xiędza Stępkowskiego, niesłusznie utworzona, iakoż y list przy niey p. woyta Tykocinskiego. 8. Mandath xiędza Stempkowskiego po oycow monastera Suprasiskiego i po innych. 10. Przi tymże mandacie y protestatia tegoż o gwałtowne posianie na własnych cerkiewnych gruntach. 11. Mandatow dwa, od nas oycow podanych, ieden xiędzu proboszczowi, drugi mieszczanom Tykockim, o gwałtowną expulsią z dobr naszych cerkiewnych. 12. Relacyi enerała 2 podania tychże mandatow. 13. Moc do prawa od capituły z podpisem rąk dana. 14. Item druga moc jasnie wiel. jego m. xiędza metropolita do tegoż prawa. 15. Prodaża placow w Tykocinie od mieszczanina Tykocinskiego ych m. o.o. Suprasiskim. 16. List wizitatorski po zgorzeniu cerkwi do miesczan Tykocinskich w roku 1650. 17. Mandat od xiędza Stempkowskiego de male obtento. 18. Mandat króla jego m. dany od tego xiędza ieszcze nieboszczykowi xiędzu Szybinskiemu, po ktorym y intercyza staneła. 19. Relacya p. Szymborskiego podania Sannikow. 20. List jego msci xiędza metropolity Rafaela Korsaka, pisany o podanie tych dobr w Tykocinie. 21. Respons na to od iey m. p. marszałkowey. 22. Reiestr parafian, do cerkwi należących. 23. Kopia listu xiędza biskupa Kamienieckiego. 24 Kopia mandatow ich msc. oycom po miesczan y po xiędza. 25. Kopia manifastacyy xiędza o sprze-

бинскимъ въ Супраслѣ, 1635 г. Апрѣля 1, новаго стиля, объ угрозахъ. 10) Копія охраннаго письма. 11) На позывъ Термина его м. подскарбію. 12) Подлинникъ преподоб. о. Панфутія, иг. Супрасльскаго. 13) Донесеніе о положеніи упоминальнаго листа отъ земскаго суда, но дѣлу С. монастыря, его м. г. подскарбію надворному, о возвращеніи мѣст. Хворощи. 14) Льгота С. монастырю отъ м. Іосифа Солтана, (подтвержденная?) 1622. 15) Письмо его м. Владислава Кердея, Городенскаго подстолія, писанное въ 1638 г. къ питейному чиновнику, очень нужное. Въ той же связкѣ и списанный реестръ.

Въ связкѣ Тыкотинскаго дѣла. 1) Привилей его м. короля нынѣшняго на Тыкотинскія имѣнія, намъ данныя. 2) Выпись того же привилея изъ Тыкотинскихъ книгъ. 3) Согласія и подтвержденіе его м. о. митроп. Рафаила Корсака. 4) Уступка его м. о. Стемпковскаго въ мировой съ покойнымъ о. Шибинскимъ. 5) Первый протестъ на кс. пробста о составленіи ненадлежащей сдѣлки. 6) На него же другой протестъ о насильственномъ изгнаніи, съ Тыкотинскими мѣщанами, изъ двора. 7) Третій протестъ на него же и на мѣщанъ о насильственномъ взятіи дерева съ плаца церковнаго. 8) Сдѣлка, ненадлежаще учиненная к. Стемпковскимъ, и при ней письмо Тыкотинскаго войта. 9) Мандатъ кс. Стемпковскаго оо. Супр. монастыря и другимъ. 10) При этомъ мандатѣ и протестъ о насильственномъ засѣваніи на собственной церковной землѣ. 11) Два мандата, нами отцами данные—одинъ к. пробсту, другой Тыкотинскимъ мѣщанамъ, о насильственномъ изгнаніи изъ нашихъ церковныхъ имѣній. 12) Два донесенія вознаго о подачѣ этихъ мандатовъ. 13) Полномочіе для процесса, данное капитулою, съ ру-

dawanie rzeczy Tykocinskich. W tymże fastykule y reiestr.

Fastykulik kwitow poborowych i czopowe. 1. Kwit anno 1626. 2. Kwit poborowy—anno 1627. 3. Kwit poborowy—anno 1629. 4. Kwit poborowy—anno 1631. Kwity dwa—anno 1632. 6. Kwitow trzy—anno 1633. 7. Kwitow szesć—anno 1634. 8. Kwitow cztyri—anno 1635. 9. Kwit ieden—anno 1636 [1]).

Regestr spisania tabliczek y inszych roznych kleynotow, ktore są na obrazie N. Panny Mariey w monasteru Suprasliskim.

Tabliczek srebrnych z roznemi napisami białych, srebrnych 27. Tabliczek 2; mnieyszych złocistych 3. Agnuszek okrągły złocisty. Tabliczka złocista, u ktorey pierscieni dwa z dyamentami. Feretow dwa wielkich, u ktorych y łancuch ieden złocisty y kamienie drogie rożne. Tabliczka złocista, u ktorey pierscieni trzy, dwa z kamienmi, trzeci goły. Agnuszek na kształt xiążki, złocisty. Agnuszkow dwa, z drzewa rzezanych y w srebro oprawnych, z kamykami. Lancuszek subtelny, złocisty szczyro. Drugi łancuszek złocisty, na ktorym pierscieniow roznych z kamieniami y gołych 17, y foret z roznemi kamieniami. Agnuszek z cyprysu rzezany, subtelnie oprawny w srebro złociste, s kamionmi y perłami sadzony. Krzyżyk srebrny złocisty, wielki, na ktorym kamieni drogie. Krzyżyk drugi złocisty, mnieyszy. Krzyżyk kamienny srebrem oprawny. Krzyżyk kamienny srebrem oprawny. Krzyżyk mnieyszy, złocisty. Krzyżykow białych srebrnych 6. Metal srebrno złocisty. Obrączka szczyrozłota. Ferecik szczyrozłoty szmalcowany.

коприкладствомъ. 14) Тоже другое полномочіе на тотъ же процесъ отъ его м. митрополита. 15) Продажная запись мѣщанина Тыкотскаго на плацы въ Тыкотинѣ ихъ м. оо. Супрасльскимъ. 16) Письмо ревизорское. послѣ погорѣнія церкви. къ Тыкотинскимъ мѣщанамъ, въ 1650 г. 17) Мандатъ кс. Стемпковскаго о незаконно полученномъ (привилеѣ). 18) Мандатъ короля его м., данный тѣмъже ксендзомъ еще покойному о. Шибинскому, послѣ котораго состоялась и уступка. 19) Донесеніе Шимборскаго о вводѣ во владѣніе Саникъ. 20) Письмо его м. митр. Р. Корсака о вводѣ въ эти имѣнія Тыкотинскія. 21) Отвѣтъ ея м. маршалковой. 22) Реэстръ прихожанъ, принадлежащихъ къ церкви. 23) Копія письма ксендза бискупа Каменецкаго. 24) Копія мандатовъ ихъ м. отцевъ—мѣщанамъ и ксендзу. 25) Копія заявленія ксендза о продаваніи вещей Тыкотинскихъ. Въ той же связвѣ и реэстръ. Связка квитанцій отъ поборовъ и питейнаго сбора. 1) Квитъ 1626 г. 2) Квитъ отъ поборовъ 1627 г. 3)—1629 г. 4)—1631 г. 5) Два квита 1632, 6) Квитанціи 3—въ 1633 г. 7) Шесть квитовъ въ 1634 г. 8) Четыре квита въ 1635 г. 9) Одинъ квитъ въ 1636 г.

Реэстръ описи пластиновъ и другихъ разныхъ драгоцѣнностей, находящихся на иконѣ Пр. Д. Маріи въ Суп. мон.

Серебряныхъ, бѣлыхъ пластинокъ съ разными надписями 27; пластинокъ меньшихъ 2, золоченыхъ 3. Агнчикъ круглый, золоченый. Пластинка золоченая, съ двумя перстнями, съ брильянтами. Двѣ большихъ броши съ одною золоченою цѣпью и съ разными драгоцѣнными камнями. Пластинка золоченая съ

1) Подпись Силуана Кунцевича и Стефана Кохановича.

тремя перстнями, 2—съ камнями,—1 безъ камней. Агнчикъ золоченый на подобіе книги. Агнчиковъ 2, рѣзныхъ, деревянныхъ, оправленныхъ въ серебро съ камешками. Тоненькая цѣпочка чистаго золота. Другая золоченая цѣпочка, съ 17 разныхъ перстней, съ камнями и безъ нихъ, и съ брошью съ разными камнями. Агнчикъ кипарисовый, рѣзной, оправленный въ серебро позлащенное, съ камнями, и выложенный жемчугомъ. Крестикъ сребропозлащенный, большій, съ дорогими камнями. Другой крестикъ золоченый, меньшій. Каменный крестикъ въ серебрянной оправѣ. Крестикъ меньшій, золоченый. Крестиковъ серебрянныхъ, бѣлыхъ 6. Кусокъ серебра золоченнаго. Кольцо чистаго золота. Брошка чистаго золота, эмалированная.

Reiestr spisania xiąg monastera Suprasłskiego łacińskich.

Naprzod. Oyca S-go Bazylego W-go xięgi 2, tom. [1]) 3. Siedm tomow Theatri vitae humanae, osmy onychże Index. Corneliy a Lapide xiąg 10. Francisci Mendozae 3. Lorinus in Psalmos tom 3. Ioannis de Pinendo xiąg 2. Antoni Ferdinandi xięga 1. Sanctius in libros Regum, xięga 1. Aloizy Novarini Electa Sacra, xięga 1. Arcudius de concordia ecclesiae, xięga 1. Fabricanus Iustinianus Genuensis in Tobiam, xięga 1. Ioannis de Cartagena xięgi 3. Petri Bessei xiąg 3. Mauden in decem praecepta, xiąga 1. Sigismundi Tractatus de Iure x. 1. Iozephi Speranza xięga 1. Drexeliy ks. 25. Bellarmini xiązek 5. Postilla sive generationes. Scopus biblicus xięga 1. Alemariani Arithemetica et Geometria xięga 1. Refutafio discursus dicti necessarii, xięga 1. Theatrum S. Adrichomii, xięga 1. Similitudines Gemimani t. XI. Cesari Baronii lib. tomi 2.

Historia anabastica xięga 1. De gemitu Columbae xięga 1. Computus de Paschate xięga 1. Philippi Lansbergi Tabulae motuum coelestium — xięga 1. Senecae flores, xięga 1. De imitando Christi, xięga 1. Exempla virtutum vitiorumque biblica, xięga 1. Medicina Salernitaria xięg 1. S. artis paenitentiariae xięga 1. Hortulus Marianus x. 1. Shola orationis. Stimulus compunctionis et soliloquia r. p. Ioannes a Jesu Maria x. 1. Dux peccatorum x. 1. Mennasech ben Izrael de termino vitae x. 1. Oratorium religiosorum x. 1. Officium—Beata M. V. inmembrana cum imaginibus, dono datum 1646 a. a magnifico domino Ioanne Casimiro Chodkievicio, venerabili archimandritae Suprasliensi Alexio Dubowicz [2]). Biblia Sacra Vulgata editionis... [3]) Hureum diurnale concionatorum. Ibidem Rituale Romanum. De Symbolis Sylvestri de Petra Sancta. Cnapius in folio. Biblia in 2-o. Concordantia in folio. Tres tomi Spondani. Tres tomi cantica Evangelia. Sobieski, de bello Chocimensi. De legatione et legato. Martiani Beatorum politicum. Praktyka dobrey smierci 1. Praktyka żywey smierci XI. Srzodki zbawienne XI.

R. 1650 d. 20 Marca, xiąg monastcrowi Suprasłskiemu przymnożono z Warszawy [4]). 1) Tres totius Theologiae prac-

1) Реэстръ всѣхъ книгъ латинскихъ С. монастыря. Прежде всего: о. св. Василія В. 2 книги, въ 3 томахъ.

2) Подарено въ 1646 г. свѣтлѣйшимъ г. Иваномъ Казиміромъ Ходкевичемъ достопочтенному С. ар. Алексію Дубовичу.

3) Подпись Силуана Кунцевича.

4) Въ 1650 г. 20 Марта прибыло въ Супр. монастырѣ книгъ изъ Варшавы.

ticae Basserii t. t. 2) Raminez in Cantica Salomonis tomus 1. 3) Raminez in cap. 14 Isai parallela tomus 1. 4) Celada in Esther t. 1. 5) Celada de benedictionibus patriarcharum t. 1; in Evangelia tomi 3. Antony de Escobar de Sanctis tomi 6. Euchołogion Graecum, f. 1 zginęła [1]). 16) Swiątnica Starowolski tom 1. 17) tegoż, Testamentu pars hyemalis tom 1. 18) tegoż, wieniec niewiędnieiący Pannie Przenaswiętszey tom 1. 19) .... de B. V. M. tom 1. De De(la)Huza homiliae tomi 4. Sandei de morte tom. 1. 26) Lausedani Sylva... mortalium t. 1. 27) Thesaurus politicorum aphorismorum t. 1. 28) Fegers in Dominicas tomus 1. 29) Aphorismi confessariorum tomus 1.

R. 1650, d. 2 Juniy, xiąg monasterzowi Supraslskiemu przybyło ze Gdanska [2]). Amici cursus Theologicus volum 9, fl. 60. Barbosa de officio et potestate Parochi, fl. 6. Summa aplicantium decisionum, fl. 15. Collectanea in concil. Triden. fl. 12. Tractatus Vatic. fl. 18. De jure ecclesiastico universo volum. 2, fl. 23. In codicem 2 volumina, fl. 25. Votorum decisorium, fl. 8. In jus pontificium 6 volum. fl. 66. Escobar in Evang. 6 volum. fl. 37. Sopranes in Davidem fl. 12. Della Huza homiliae de Eucharistia fl. 3. Starovolscy pars estivalis fl. 20. Item hyemalis—fl. 10. Marchantis Tribunal sacramentale, fl. 18. Cornucopia concionatorum 2 volum fl. 36. Bessii moralia varia fl. 18. Della Cruce fl. 5... summa volum: moralium fl. 8. Czyni za to fl. 400 [3]). Firmamentum Symbolicum. Synodus oriyentalis Florentina. Promptuarium morale super Evangelium. Polonia Popalis moribus Martini Cron... Institutiones D. Iustiniani Imperatoris. Summa conciliorum Francor. lingua. Rosa Barensa. Thesaurus novae linguae Graecorum. Exorcismus Romanorum.

Xięgi za iego m-sci przybyli s Tykocina [4]). S. Basilii magni omnia opera lib. 1. Cypriani Cartaginor. lib. 1. Septimii Florentis Tertuliani lib. 1. Historiae Bisanticae lib. 1. Xenefontis philosophi lib. 1. S. Irenaei Martiris lib. 1. Hugoni Grocii annotationes lib. 1. Benedicto Aretio lib. 2. Christophori, Theatrum historicum lib. 1. Institutionum medicinae volum. lib. 1. Joanne Volhelii de vera religione lib. 1. Joanne Volheli lib. 1. Francisci Jocher 1. Felix Bedembactus lib. 1. Plutarchus lib. 1. Disputatio Faustini Socini lib. 2. Camilli de Antichristo lib. 1. De rebus Societatis Jesu lib. 1. Francisci, De consideratione verum natural. l. 1. Irineus exstremi viaticar. lib. 1. De.... passionis. Henricus Bruno lib. 1. Constitutiones regi lib. 2. Statuta Regni Poloniae lib. 1. Statut. Joanni herbarz 1.

Reiestr spisania xiąg Polskich monastera Supraslskiego.

Biblia 1. Żywoty oycow ś. xięga 1. Roczne dzieie kościelne x. 1. Postyllae x. 2. Dobra stanu duchownego x. 2. Xięga kazania przygodne 1. O umieraniu chrzescianskim x. 1. O trzech drogach doskonałości zakonney x. 1. O przywileiach nadanych x. 1. Kronika Macieia Strykowskiego x. 1. Postylla orthodoxa. Antygraph na skript uszczypliwy x. 1. Katechizm Rzymski x. 1. S. a Powszechny Sobor, we Florencyey odprawiony, x. 2,— iedna nieuwiązana. Goniec catholika reformowanego, przyno-

1) Одинъ томъ пропалъ.
2) Въ 1650 г. 2 Іюня въ монастырь Супр. прибыло книгъ изъ Данцига.
3) Все это стоитъ 400 флор.
4) Книги, привезенныя при его м. изъ Тыкотина.

szący diatrybe. Jana Kassiana Eremitty o żywocie y o ćwiczeniach ludzi, świat opuszczaiących,—xiąg 12. Anthelenchus, to iest odpis na skrypt uszczypliwy,—nieuwiązana x. 1. Veryficatia niewinności x. 1. Obrona veryficatiey x. 1. Execthesis abo Expostulatia x. 1. Parygoria abo utulenie uszczypliwego lamentu mniemaney Cerkwie Swiętey Wschodniey x. 1. In folio rożnych skryptow y kazanij wszystkich sie znayduie 30. In quarto rożnych skryptow y kazaniey . . . 65. Perła droga nazwana x. 1. Pochodnia duchowna x. 1. O naśladowaniu Chrystusa P. x. 1. Juliusza Fatyego o umartwieniu x. 1. O doskonałości zakonney x. 1. Instructia nowiciuszow. Biblia Polska, in fofio stara 1. Bibla Czeska, od oyca Wasilewskiego 1. Pienie Boskich chwał, Czeski. Praktyka żywey wiary 1. O doskonałości zakonney x. 2. O wzdychaniu gołębice x. 1. Testamentow nowych 2. Summariusz Nowego Testamentu. Tryumf sławny nad śmiercią 1. Satyra Kochanowskiego x. 1. Akatyst łacinski x. 1. Srodki zbawienne x. 1. Zwierciadło wielkie x. 1. Konstytucij dwie, oprawne w pargaminie białym.

Реестръ списаня Рускихъ книгъ въ скарбцу Монастыра Супрасльского.

Напродъ Библій друкованыхъ: книга Пророковъ въ ней 16. Библія другая писана [1]). Исуса Наввина книгъ 2. Бытіа книга 1. Книга Пророки 1. Книгъ Мойсеовыхъ, въ едной книзѣ описаныхъ, 5. Книгъ Иова Великого, друку Скорининого 3. Книга Иова Малого—1. Книгъ Царскихъ въ одной книзѣ 4. Апокалипсисъ толкована 1. Евангеліа писаная въ цѣлистымъ аксимитѣ [2]) 1. Евангелій учительныхъ друкованыхъ 2, а писаныхъ 5. Книгъ Св. Василія Вел. 2. Книгъ Св. Іоанна Златоус. 15. Книгъ Св. Григорія Богослова 2. Книгъ С. Григорія Бесѣдовника [3]) 2. Книга правила святыхъ Отецъ. Кройника руска 1. Книга Прологъ, — въ ней мцовъ Іюнь, Іюль, Августъ, Септембра, Октобра и Новембра. Прологъ, Шестодневникъ называемый. Прологовъ два — въ нихъ м-цевъ три: Декабра, Генвара и Февраліа. Прологъ Марта и Мая [4]). Прологъ м-ца Марта, Априліа и Мая, Июліа розныхъ святыхъ жытія списана суть. Прологъ о розныхъ отцовъ жытіяхъ. Книгъ 2 о семи соборахъ вселенскихъ. Соборникъ на паргаминѣ писаный. Соборниковъ 4, на папѣру писаныхъ. Книга Синаксаръ. Повченія розныхъ мѣсяцей, почииается отъ Септембра 1 дня, и на Господскія праздники. Книга, глаголемая чѣпъ златая, писана—1. Книгъ 2—розныхъ отцовъ жытія и словеса, списана Яномъ Коловомъ. Собраніе житія розныхъ отцовъ и о святомъ Вел. Василіи тамъже. Книга, Бесѣдь называемая. 2 Книгъ временниковъ Григоріа Мниха. Патерикъ отцовъ святыхъ Кіевскихъ. Книгъ 12 Яковлевичовъ. Книга, которая маетъ: Декабра тылко 1 день, Ноябра 15, Генвара 11, и о Иоаннѣ Милостивомъ и о Асафи Кролевичѣ. Книга о Египетскихъ чернорizцахъ. Книга Антиоха Мниха. Книга Исаака Сыріанина, въ которой и жытіе светого Пахомія, и словеса розныхъ преподобныхъ отцовъ. Книга бесѣды Св.

1) Другую Moskwa wzieła.
2) Moskwa wzieła.
3) Двоеслова.
4) Москва одного взяла.

Макарія. Книгъ Святого Ефрема — 3. Книга Святого Дорофея 1. Книга Свят. Дионисіа Ареопагита 1. Книгъ Индикопловъ 2. Книгъ Лѣствичника 5. Книга о Варламѣ и о Асафѣ 1. Книга названа Паделеа о Бозствѣ. Книга Иоана Колова о жытію Святого Паисія 1. Книга Иоанна Дамаскина 1. Книга Кирилла Архиепископа Ерусалимскаго — 1. Книгъ Диоптръ двѣ, една писана, а другая друкована. Книгъ Василія Николского—2. Книгъ Андрея Юродивого 2. Книга Блаженного Афанасіа, Епископа Александрийского 1. Книгъ Аѳанасія Псалтырь толковая—2. Книга Василія Новаго 1. Книгъ Кирилла Архиепископа Иерусалимского 2. Книга Таранковская 1. Книга Феодора Студита. Книга Симона Нового Богослова. Книга Максима Инока. Повѣсти св. Старецъ. Книга о десетеро Божомъ приказани. Книга о семи тайнахъ церковныхъ. Книга Астрологія вѣтошна. Книга Никона черноризца.

Книга Миней и Евангелія.

М-ца	Марта	— Миней	2.
—	Априля	— Миней	2.
—	Мая	— Миней	2.
—	Іюня	— Миней	3.
—	Іюля	— Миней	3.
—	Август.	— Миней	3.
—	Септем.	— Миней	3.
—	Октомб.	— Миней	2.
—	Новемб.	— Миней	3.
—	Декабра	— Миней	2.
—	Януарія	— Миней	2.
—	Февраля	— Миней	3.

Треоди 2, одна писана и—друкована-постныхъ. Треоды цвѣтная друга писана—2. Охтаиковъ розныхъ 10. Апостоловъ 6., зъ которыхъ одинъ на паргаминѣ писаный, великій, а другій писаный, толкованый. Псалтыровъ десеть розныхъ. Псалтыровъ толкованыхъ 4,—а 5 съ часословомъ великимъ.

Служебниковъ 9. Требниковъ 4. Богородичниковъ 2. Панахидниковъ 2. Ирмолоевъ 7, Московскихъ. Ирмолоевъ нотованыхъ въ церкви 3. Молитвы писаныя розныя 5. Часословъ писаный зъ молитвами. Часовниковъ въ церкви есть 2. Уставъ монастырскій 1. Полууставы 2. [1]). *Dwa czesowniki wielkie* [2]).

Въ тетради изъ листковъ; *на ней въ концѣ подписи:* Священноинокъ Силуянъ Кунцевичъ Намѣстникъ Супрасльскій, рукою. Іеромонахъ Стефанъ Кохaневичъ.

— D. 20 Augusta, Alexy Dubowicz, archymandryta Suprasłski, manifestował się w grodzie Wilenskim na pana Mikołaia Stephanowicza Paca podkanclerzewica W. X. Lit., Krzyczewskiego, Ławaryszskiego, y Rakanciszskiege starostę, o wyszcie poddanych z włości Suprasl-skich do dobr jego Chorosckich, roznemi czasy, tak za zeszłego w Bogu Nikodema Szybinskiego, iako y za iego opactwa.

R. 1646, dnia 20 Februaria. Tenże Alexy Dubowicz archymandryta Suprasl-

— 20 Августа С. арх. А. Дубовичъ подалъ заявленіе въ Виленскій гродскій судъ на Николая Степановича Паца, подканцлеревича в. к. Л., Крычевскаго, Лаваришскаго и Роканцишскаго старосту, о выходѣ подданныхъ изъ Супрс. волостей въ его имѣнія Хворощу—въ различное время, и при покойномъ Н. Шибинскомъ, и во время его настоятельства.

Въ 1646 г. Февраля 20, тотъ же С. ар. Дубовичъ сдѣлалъ вторичное заяв-

1) Москва взяла одинъ.
2) Moskwa wzięła.

ski powtorny uczynił manifest przez x. Sokołowskiego, wikarego swego, w grodzie Grodzienskim na tegoż im. pana Paca, o wyszcie poddanych Suprasłskich do dobr jego.

Roku, dnia y miesiąca tegoż, Efrem Sokołowski, wykary Supraslski, imieniem Alexego Dubowicza, archymandryty Supraslskiego y całego konwentu, podał pozew na roczki Grodzienskie marcowe panu Mikołaiowi Stephanowiczowi Pacowi podkanclerzowicowi W. X. Litt., posessorowi dobr Choroszczy, a dla nieznieśienia pozwu, wraz przypozwał y Władysława Kierdeia marszałka powiatu Grodzienskiego, qua tenutora na ten czas Choroszczskiego, o wydanie poddanych, wyszłych z włości Supraslskiech do dobr Choroskich, specyfice tych imionami y nazwiskami: *Zè wsi Stryżow:* Seliwon Heryk, z żoną z bydłem, y ze wszystkiem sprzętem domowym, y z wszelką ruchomoscią; z teyże wsi Klim Heryk z żoną z dziećmi, z bydłem, y ze wszystkim swoim mieniem, y ze wszystkim sprzętem domowym; z teyże wsi Hordey z żoną, z dziećmi, z bydłem, ze wszystkim mieniem swoim, y ze wszystkim sprzętem domowym; z teyże wsi Pawluk Korolewicz, ze wszystkim mieniem swoim, bez żony, z teyże wsi Michałko Lewoniuk, z całym mieniem swoim, bez żony; z teyże wsi Semen Heryk kowal, z warstatem dwornym, ktory kosztował złotych sto; z teyże wsi, Kyryłło Hołynczyk, ze wszystkim mieniem swoim, bezżenny; z teyże wsi, Martyn Hołynczyk ze wszystkim mieniem swoim, bezżenny; z teyże wsi, Mosenia ze wszystkim mieniem swoim, bezżenny; z teyże wsi, Harasim Korolczuk, ze wszystkim mieniem swoim, bezżenny. *Z sioła Kosciukow:* Hryszko Omelanik, kowal, z żoną, z dziećmi, z bydłem, z warstatem kowalskim y ze wszystkim mieniem swoim, warstat kowalski dworny kosztował zł. 200; z teyże wsi,

леніе въ Городенскомъ гродскомъ судѣ, чрезъ своего викарія о. Соколовскаго, на того же его м. Паца, о выходѣ въ его имѣнія подданныхъ Супрасльскихъ.

— Ефремъ Соколовскій, С. викарій, отъ имени С. ар. А. Дубовича и всего монастыря позвалъ въ Городенскій судъ, въ сроки мартовскіе, Николая Степ. Паца, сына подканцлера в. к. Л., владѣльца имѣній Хворощскихъ, а какъ позовъ не былъ снятъ, то припозвалъ и Владислава Кердея, маршала Городенскаго повѣта, какъ державцы въ то время Хворощскаго, о выдачѣ подданныхъ, вышедшихъ изъ Супр. волостей въ Хворощскія имѣнія, именно слѣдующихъ, по именамъ и фамиліямъ: *Изъ д. Стрыжовъ:* Селивонъ Герикъ съ женою, дѣтьми, со скотомъ и со всѣмъ домашнимъ скарбомъ и всяческою движимостію; Климъ Герикъ съ женою, дѣтьми, со скотомъ, со всѣмъ своимъ имуществомъ и домашнимъ скарбомъ; — Гордей съ женою, дѣтьми, скотомъ, со всѣмъ имуществомъ и домашнимъ скарбомъ; — Павелъ Королевичъ со всѣмъ имуществомъ, безъ жены; Михалка Левонюкъ со всѣмъ своимъ имуществомъ, безъ жены; — Семенъ Герикъ, кузнецъ, съ дворовымъ кузнечнымъ снарядомъ, стоившимъ 100 зол.; Кирилла Голынчукъ со всѣмъ своимъ имуществомъ, безъ жены; Мартинъ Голынчукъ со всѣмъ имуществомъ, безъ жены; Мосеня со всѣмъ имуществомъ, безъ жены; Герасимъ Корольчукъ со всѣмъ имуществомъ своимъ, безъ жены. *Изъ с. Костюковъ:* Гришка Омелянникъ, кузнецъ, съ женою, дѣтьми, со скотомъ, съ кузнечнымъ снарядомъ дворовымъ, стоившимъ 200 зл., и со всѣмъ имуществомъ; Филонъ Трохимикъ съ женою, дѣтьми, со скотомъ и со всѣмъ имуществомъ; Мартинъ Матеюшикъ съ женою дѣтьми, скотомъ и со всѣмъ имущест-

Chwiłon Trochymik z żoną, z dziećmi, z bydłem, y ze wszystkim mieniem swoim; z teyże wsi, Marcin Mateiuszyk z żoną; z dziećmi, z bydłem, y ze wszystkim mieniem swoim; z teyże wsi, Seliwon Hrynaszyk, kowal, bezżenny, z warstatem dwornym, ktory kosztował zł. 260, y ze wszystkim mieniem swoim; z teyże wsi, Peszenia, kowal, z warstatem dwornym, ktory kosztował złotych sto, y ze wszystkim mieniem swoim; z teyże wsi, Tomko Bosenia z żoną, z dziećmi, z bydłem, y ze wszystkim mieniem swoim; z teyże wsi, Maxym Hrynaszuk z żoną, z dziećmi, z bydłem, y ze wszystkim mieniem swoim; *Ze wsi Haiownikow*: Palisz Szewczenia z żoną, z dziećmi, z bydłem, y ze wszystkim mieniem swoim; z teyże wsi, Jasko Błażeik, tracz, z żoną, z dziećmi, z bydłem y ze wszystkim mieniem swoim; z teyże wsi, Michałko Szumilik z żoną, z dziećmi y ze wszystkim mieniem swoim. *Ze wsi Kosciukow*: Daniło Hołowenka z żoną, z dziećmi, z bydłem y ze wszystkim mieniem swoim. *Ze wsi Zaczerlan*: Truszenia, kowal, z warsztatem dwornym, ktory kosztował zł. 150, y ze wszystkim mieniem swoim; z teyże wsi, Prokop Żołudczyk ze wszystką ruchomością; z teyże wsi, Jozef Żołudczyk z żoną, z dziećmi y ze wszystką ruchomością. *Ze wsi Topilca*: Hryhor Panasik z żoną, z dziećmi, z bydłem y ze wszystkim mieniem swoim; z teyże wsi, Cimoch Bondar z żoną, z dziećmi y ze wszystkim mieniem swoim; z teyże wsi, Ostapko Hłuszczenia bezżenny, ze wszystkim mieniem swoim. *Ze wsi Zawad*: Stefan Zadzeniuk z żoną, z dziećmi, z bydłem, y ze wszystkim mieniem swoim; z teyże wsi, Iwan Zołotaryk ze wszystkim mieniem swoim; z teyże wsi, Stefan Sawczeniuk ze wszystkim mieniem swoim, bezżenny. *Ze wsi Wieckow*: Stefan Szewczyk z żoną, z dziećmi, z bydłem y ze wszystkim mieniem swoim; z teyże

вомъ; Селивонъ Гринашикъ, кузнецъ, неженатый, съ снарядомъ дворовымъ, стоившимъ 200 зол., и со всѣмъ имуществомъ; Пешеня кузнецъ, съ дворовымъ снарядомъ, стоившимъ золот. 100, и со всѣмъ имуществомъ; Ѳомка Босеня съ женою, дѣтьми, скотомъ и со всѣмъ имуществомъ; Максимъ Гринашукъ съ женою, дѣтьми, скотомъ и со всѣмъ имуществомъ. *Изъ д. Гаевниковъ:* Палишъ Шевченя съ женою, дѣтьми, скотомъ и со всѣмъ имуществомъ; Ясько Блажеикъ, пильщикъ, съ женою, дѣтьми, скотомъ и со всѣмъ имуществомъ; Михалко Шумиликъ съ женою, дѣтьми и со всѣмъ имуществомъ своимъ. *Изъ с. Костюковъ:* Данило Головенка съ женою, дѣтьми, скотомъ и со всѣмъ имуществомъ. *Изъ с. Зачерлянъ:* Трусеня, кузнецъ, съ снарядомъ дворовымъ, стоившимъ 150 зол., и со всѣмъ имуществомъ; Прокопъ Жолудчикъ со всею движимостью; Осипъ Жолудчикъ съ женою, дѣтьми и со всею движимостью. *Изъ дер. Тѣпильца:* Григоръ Панасикъ съ женою, дѣтьми, скотомъ и со всѣмъ имуществомъ; Тимохъ, Бондаръ, съ женою дѣтьми и со всѣмъ имуществомъ; Остапко Глумченя, неженатый, со всѣмъ имуществомъ. *Изъ дер. Завадъ:* Стефанъ Задренюкъ съ женою, дѣтьми, скотомъ и со всѣмъ имуществомъ; Иванъ Золотарикъ со всѣмъ имуществомъ; Стефанъ Савченюкъ со всѣмъ имуществомъ, неженатый. *Изъ д. Вѣцковъ:* Стефанъ Шевчикъ съ женою, дѣтьми, скотомъ и со всѣмъ имуществомъ; Михаилъ Шевчикъ съ женою, дѣтьми, скотомъ и со всѣмъ имуществомъ; Павлюкъ Удаликъ съ женою, дѣтьми, скотомъ и со всѣмъ имуществомъ; Мартинъ Бундишыкъ съ женою, дѣтьми, скотомъ и со всѣмъ имуществомъ; Ѳомко Кишкеликъ съ женою, дѣтьми, скотомъ и со всѣмъ имуществомъ; Михалко Гайдюкъ съ же-

wsi, Michał Szewczyk z żoną, z dziećmi, z bydłem y ze wszystkim mieniem swoim; z teyże wsi, Pawluk Udaluk z żoną, z dziećmi, z bydłem y ze wszystkim mieniem swoim; z teyże wsi, Tomko Kyszkelik z żoną, z dziećmi, z bydłem y ze wszystkim mieniem swoim; z teyże wsi, Michał Hayduk z żoną, z dziećmi, z bydłem, y ze wszystkim mieniem swoim. *Ze wsi Baciut*: Jaśko Szynduczenia z żoną, z dziećmi, z bydłem y ze wszystkim mieniem swoim; z teyże wsi, Małachwey Koszczenia, szewc, ze wszystką ruchomością swoią; z teyże wsi, Szymon Wołczok z żoną, z dziećmi y ze wszelką ruchomością swoią; z teyże wsi, Matftij Krysztofowicz ze wszelką ruchomością swoią; z teyże wsi, Staczkiewicz, kusznierz, bezżenny, ze wszelką ruchomoscią swoią y sprzętem domowym. I innych wiele poddanych Supraslskich, rożnemi imionami y nazwiskami, roznemi czasy, tak do włości Chorosckiey, iako y do miasteczka Choroszy powychodziwszy, poosiadali.

R. 1646, d. 29 Awgusta, Antonius Sielawa, metropolita całey Rusi, Alexemu Dubowiczowi dał facultatem tenendi duas archimandrias Supraslensem et Vilnensem, ktora facultas de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

ною, дѣтьми, скотомъ и со всѣмъ имуществомъ. *Изъ д. Батютъ:* Ясько Шиндученя съ женою, дѣтьми, скотомъ и со всѣмъ имуществомъ; Малахвей Кощеня, сапожникъ, со всею движимостью; Симонъ Волчокъ съ женою, дѣтьми и со всякою движимостью; Матфей Криштофовичъ со всякою движимостью; *Стачкевичъ, шапочникъ,* неженатый со всякою движимостью и скарбомъ домашнимъ. И иныхъ много подданныхъ Супрасльскихъ, разныхъ именъ и фамилій, во всякія времена выходившихъ, какъ въ имѣнія Хворощскія, такъ и въ м. Хворощу, и тамъ поселившихся.

1646 г. Августа 29, Антоній Сѣлява, митр. всей Руси, далъ Ар. Дубовичу право держать двѣ архимандріи— Супрасльскую и Виленскую; дозволеніе его слово въ слово таково:

60.

1646 г. Августа 29. Дозволеніе м. Сѣлявы Алексію Дубовичу, при Супрасльской архимандріи, держать и Виленскую въ своей власти.

По особеннымъ, внутреннимъ побужденіямъ, не обращая вниманія на фундушевыя записи, по которымъ въ Троицкой архимандріи настоятель всегда долженъ лично присутствовать, митр. Селява даетъ право Дубовичу, при Супр. архимандріи, управлять и Виленскою.

Antonius Sielawa, Dei et a-plicae sedis gratia, archiepiscopus Kioviensis, Polocensis, totius Russiae metropolita, prothoarchimandrita ordinis d. Basilij ma-

Антоній Сѣлява, Божью и апостольскаго сѣдалаща милостію, архіепископъ Кіевскій, Полоцкій, и всея Руси митрополитъ, протоархимандритъ ордена Ва-

gni. Venerabili Alexio Dubowicz, archimanoritae Vilnensi, fratri in Christo, salutem in Domino. Supplicationibus pro parte tua nobis oblatis paterne annuentes, ut abbatiam monasterij ad aedem sanctissimae Trinitatis Vilnae existentem, quae alias de jure, ex quo alia abbatia Supraśliensis, quam denovo assecutus es, vacare deberet, licite retinere, ac possidere possis, ut valeas ex certis cavsis, animum nostrum moventibus, hinc ad proxime futuram congregationem indulgendum et dispensandum duximus, prout indulgemus et dispensamus per praesentes, non obstante, quod dicta abbatia Vilnensis de sui fundatione et erectione residentiam requirat personalem, et alijs quibuscunque impedimentis. Datum Vilnae, 29 Avgusti, anno 1646. Antonius Sielawa, metropolita Kioviensis. Nicanor Kotarski, notarius publicus.

— d. 7 Nowembra, Alexy Dubowicz archymandryta Suprasiski kupił Sieskowo, albo Dawidowszczyzne, u pani Sieśkiewiczowey y synow iey Piotra y Alexandra Sieskiewiczow, ktorych prawo dane na ten folwarczyk klasztorowi.

R. 1647, d. 24 Januarij, Krzysztoph Chodkiewicz woiewoda Wilenski pisał list do jenerała powiatowego, aby Alexemu Dubowiczowi, archymandrycie Suprasiskiemu, podał Chorostow y Pużycze na Polesiu, ktory tak się w sobie ma:

силія В., преподобному Алексію Дубовичу, архим. Виленскому, во Христѣ брату, спасеніе во Господѣ. Отечески внемля принесеннымъ намъ съ твоей стороны мольбамъ о томъ, чтобы архимандрію св. Троицкую, состоящую въ Вильнѣ, которая, по закону, послѣ того, какъ ты недавно перешелъ на другую архимандрію—Супрасльскую, должна была быть вакантною, дозволено было тебѣ удержать и владѣть ею, мы, по извѣстнымъ нашимъ внутреннимъ побужденіямъ, положили, до наступающей въ близкомъ времени Конгрегаціи, разрѣшить и дозволить тебѣ это, не взирая на то, что сказанная Виленская архимандрія, по своему фундушу, требуетъ личнаго присутствія въ ней архимандрита, и на другія препятствія. Дано въ Вильнѣ, 29 Августа, 1646г. Антоній Сѣлява, м. Кіевскій. Никаноръ Котарскій, публичный нотарій.

— Ноября 7, Ал. Дубовичъ, Суп. арх., купилъ у г. Сеськевичевой и ея сыновей Петра и Александра Сеськевичей дворъ Сеськово, или Давидовщину, которыми дана монастырю продажная запись на этотъ фольваркъ [1]).

1647, Генваря 24, Хр. Ходкевичъ, воевода Виленскій, писалъ письмо къ повѣтовому генералу о томъ, чтобы онъ подалъ Хворостово и Пужичи на Полѣсьи С. архим. А. Дубовичу, слѣдующее:

1) Изъ записи, помѣщенной въ Лѣтописи, но не имѣющей никакого интереса, видно, что за этотъ фольваркъ Сескевичевая взяла у А. Дубовича 125 золот.; другія 125 зол. онъ обязывался уплатить ея дѣтямъ.

61.

1647 г. Генваря 24. Приказъ Хр. Ходкевича, Виленскаго воеводы, повѣтовому возному—сдѣлать Ал. Дубовичу вводъ во владѣніе Хворостовомъ и Пужичами.

Хр. Ходкевичъ признавая, что эти деревни, по вѣчистому праву, принадлежатъ монастырю и временно были въ его управленіи, на основаніи извѣстнаго постановленія, приказываетъ возному немедленно ввести о. Дубовича во владѣніе ими.

Krzysztoph Chodkiewicz, woiewoda Wilenski. Macieiowi Pogorzelskiemu, jenerałowi iego krolewskiey mości, chcę mieć po was, abyście za tym listem moim, gdy wam oddany będzie, zarazem ziechali do Chorostowa do i. mci oyca Dubowicza, archymandryty monastyra mego Supraslskiego, y tam według informacij onego napisawszy intromissyą, podali według prawa te obiedwie wsi Chorostow y Pułycze w dzierżenie i. mci, y tę intromissyą ziachawszy do Nowogrodka przyznali, gdyż lubo na ten czas z pewnego postanowienia te wsi są w dzierzeniu moim, ale prawem wieczystym należą do monestera Supraslskiego, inaczey tedy nieczyniąc, zarazem tam ziedźcie. Pisan w Bobruysku, roku tysiąc sześćset cztyrdziestego siodmego, miesiąca Januaria dwudziestego czwartego dnia. Ten list iest w aktach grodzkich Nowogrodzkich pod tym rokiem miesiąca Februaria 11 dnia.

Христофоръ Ходкевичъ, воевода Виленскій, Матвею Погорѣльскому, генералу его к. м. Желаю, чтобы вы тотчасъ послѣ того, какъ получите это мое письмо, прибыли въ Хворостово и Пужичи, къ его м. ѳ. Дубовичу, архим. моего монастыря Супрасльскаго, и тамъ, по его указанію, составивъ вводный актъ, подали, согласно съ законами, эти обѣ деревни Хворостово и Пужичи въ управленіе его м., и этотъ актъ заявили въ Новогородкѣ; ибо хотя теперь эти деревни, по извѣстному договору, находятся въ моемъ управленіи, но по вѣчному праву принадлежатъ С. монастырю. И такъ, не поступая иначе, тотчасъ прибудьте туда. Писано въ Бобруйскѣ, 1647 г.

Это письмо находится въ гродскихъ Новогородскихъ актахъ подъ этимъ годомъ, 11 Февраля.

Roku, miesiąca y dnia tegoż, tenże Chodkiewicz woiewoda Wilenski pisał list, roskazuiąc poddanym Chorostowskim y Pułyckim, aby za pana swego mieli Alexego Dubowicza, archymandrytę Supraslskiego, y posłuszenstwo onemu oddawali, ktory tak się ma:

Того же года, мѣсяца и дня тотъ же Ходкевичъ и пр. писалъ приказъ подданнымъ Хворостовскимъ и Пужицкимъ, чтобы они считали своимъ господиномъ А. Дубовича, С. архим., и оказывали ему послушаніе, слѣдующаго содержанія:

62.

— Приказъ его же Хворостовскимъ и Пужицкимъ подданнымъ признавать своимъ господиномъ А. Дубовича.

Krzysztow Chodkiewicz, woiewoda Wilenski, Bobruyski, Krewski starosta. Woytowi y wszystkim poddanym Pużyckim y Chworostowskim, iż tam iedzie do was wielebny oyciec Alexy Dubowicz, archymandryta monastyra mego Suprasłskiego. Przeto roskazuię wam, abyście onego, iako mnie samego, wdzięcznie przyiowszy, wszelkie poszanowanie y pokłon iako nalepszy uczynili, y poki tam u was zechce zamieszkać, abyście byli radzi, y wszystkie dostatki z obudwu wsi złożyli. Gdyż lubo na ten czas iesteście z pewnego postanowienia w dzierżeniu moim, ale to wiedźcie, że ten pomieniony ociec archymandryta iest panem waszym, y powtore tedy roskazuię, abyście onego iako naylepiey uszanowali. Pisan w Bobruysku 24 Januarij, r. 1647. Krzysztoph Chodkiewicz, woiewoda Wilenski. Przypisał swoią własną ręką woiewoda: przykazuię wam, abyście oyca Dubowicza, archymandrytę Suprasłskiego, przyięli wdzięcznie y posłuszenstwo onemu oddali.

Хр. Ходкевичъ, воевода Виленскій, староста Бобруйскій и Кревскій. Войту и всѣмъ подданнымъ Пужицкимъ и Хворостовскимъ. Такъ какъ туда къ вамъ ѣдетъ почтенный о. А. Дубовичъ, архим. С. моего монастыря, то приказываю вамъ принять его также хорошо, какъ и меня самого, и сдѣлать ему знаки почтенія и поклонъ—самые найлучшіе, и чрезъ все время, пока онъ захочетъ тамъ пробыть, вы должны быть ему рады и все потребное должны сложить отъ обѣихъ деревень. Ибо хотя, по извѣстному договору, вы теперь находитесь въ моемъ управленіи, но знайте то, что этотъ о. А. Дубовичъ—вашъ господинъ. И такъ вторично приказываю оказать ему найлучшее почтеніе. Писанъ тамъ же и пр. *Подписъ.* Своею рукою воевода приписалъ: „приказываю вамъ принять о. А. Дубовича, С. архим., радушно и оказать ему послушаніе.

R. 1650, Iula 9, Alexy Dubowicz, archymandryta Syprasłski, manifestował się w Wilnie na Krzysztopha Chodkiewicza, woiewodę Wilenskiego, y na samą jey mość panią woiewodzinę Zophią xiężnę Drucką Horską, o nayazdy i wiolencye, w dobrach Suprasłskich poczynione, o rezydencią w tychże dobrach z całym dworem y z piechotą, o wybranie czynszow, o zabranie poddanych klasztornych na haydukow, o wiachanie do klasztoru y gwałtowne zabranie gotowych pieniędzy z skarbcu, o

1650 г., Іюля 9, А. Дубовичъ, С. ар., заявилъ въ Вильнѣ на Хр. Ходкевича, Вилен. воеводу, и на самую ея м. воеводиную Софію, княжну Друцкую-Горскую, о наѣздахъ и насиліяхъ въ имѣніяхъ С. монастыря, о пребываніи ихъ въ тѣхъ же имѣніяхъ со всѣмъ дворомъ, съ пѣхотою; о собираніи чиншевъ, о взятіи подданныхъ монастырскихъ на дворовую службу, о въѣздѣ въ монастырь и насильственномъ взятіи готовыхъ денегъ изъ казнохранилища, объ опусто-

spustoszenie dobr klasztornych, o pochwałki listowne przez sług na życie, etc: etc: Taka była bezbożność Suprasiskich kollatorow.

R. tegoż list upominalny krol Ian Kazimierz pisał do Krzysztopha Chodkiewicza, woiewody Wilenskiego, o Alexego Dubowicza, archymandrytę Supraslskiego, y o naiazdy y wiolencye w dobrach Supraslskich etc., ktory de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

шеніи имѣній монастырскихъ, о письменныхъ угрозахъ чрезъ слугъ на жизнь и пр. и пр. Такова была безсовѣстность С. ктиторовъ.

— Король Янъ Казиміръ писалъ къ Хр. Ходкевичу того же года увѣщательное письмо объ А. Дубовичѣ, о наѣздахъ и насиліяхъ въ Супр. имѣніяхъ и пр., слѣдующаго содержанія:

63.

— Королевское письмо тому же Ходкевичу съ извѣщеніемъ, что король беретъ арх. Дубовича подъ свое покровительство отъ угрозъ и нападеній Ходкевича.

Извѣщая, что о. Дубовичъ подалъ жалобу на насилія въ имѣніяхъ и угрозы ему лично, сдѣланныя Ходкевичемъ, король объявляетъ, что подъ зарукою 10 т. Литовскихъ грошей беретъ Дубовича подъ свою оборону и обеспечиваетъ его здоровье заручною грамотою.

Ian Kazimierz, z łaski Bożey, krol polski. Iasnie wielmożnemu panu Krzysztophowi Chodkiewiczowi, woiewodzie Wilenskiemu, i jasnie wielmożney Pani Zophiey xiężnie Druckiey Horskiey, Krzysztophowey Chodkiewiczowey, woiewodziney Wilenskiey, małżonkom: przekładał nam skargę na wierność waszą wielebny Alexy Dubowicz, archymandryta Supraslski, że w. w. wielkie krzywdy y szkody monastyrowi Supraslskiemu, będąc kolatorem dobr onego, częstokrotnym mieszkaniem swoim w dobrach, do niego przynależących, exakcyami swemi z folwarkow y od poddanych tamecznych sami przez się y przez urzędnika swego iakiegoś Stanisława, do tych dobr z ramienia nienależnie zesłanego, poczyniwszy, o czym szyrzey w processie przeciwko w. w. od niego iest dołożono. Teraz zaś niewinnie zwaśniwszy się na niego, pochwałki y odpowiedzi nań, rożnemi sposobami na zdrowie jego następuiąc, iuż sami przez się, iuż

Янъ Казиміръ, Божью милостію, король польскій. Ясновельможному г. Христофору Ходкевичу, воеводѣ Виленскому, и ясновельможной г. Софіи, княжнѣ Друцкой Горской, Христофоровой Ходкевичевой, Виленской воеводиной, супругамъ. Полагалъ предъ нами жалобу на вашу вѣрность преподобный Алексій Дубовичъ, С. архим., о томъ, что в. м., будучи ктиторами С. монастыря и его имѣній, дѣлаете ему обиды и убытки великіе многократнымъ проживаніемъ своимъ въ имѣніяхъ, къ нему принадлежащихъ, вымогательствами своими отъ фольварковъ и тамошнихъ подданныхъ, и сами лично, и чрезъ своего урядника, нѣкоего Станислава, ненадлежаще посланнаго по вашему повелѣнію, о чемъ обширнѣе присовокуплено имъ въ процессѣ противъ в. м. Теперь же, безъ вины съ его стороны, поссорившись съ нимъ, вы, наступая различными способами на его здоровье, и

przez insze subordynowane osoby czynicie, to umyslnie czyniąc, abyscie onego od mieysca y urzędu tego arhymandryctwa odstraszywszy y odpędziwszy, tym czasem większe szkody temu monastyrowi y conwentowi onego czynili, zaczym niebędąc bespieczny zdrowia swego wielebny xiądz archymandryta, a chcący przy tym urzędzie swoim, archymandryctwie Suprasłskim, na ktore poswięcony iest od starszych swoich, zostawać, do nas prozbę wnosił, abysmy w obronę naszą przyiowszy, listem naszym zaręcznym od impeticij w. w. obwarowali y zdrowie jego ubespieczyli. My tedy krol, do takowey łaskawie schyliwszysię prozby, onego pod protekcyą naszą krolewską bierzemy, y na w. w., abyscie sami przez się, sług y subordynowane osoby, bezprawnie y bez przyczyny onego z tamtego mieysca nieoddalaiąc, przeszkody w urzędzie jego i w dobrach, do tego monastyra przynależących, nieczyniąc, przeciwko niemu zachowali, zarękę dziesięć tysięci kop Litewskich, ktorey skarbowi naszemu połowica, a druga stronie żałobney należeć ma, zakładamy, chcąc mieć, aby w. w. żadnego bezprawia nieczyniąc, w pretensyach swych, ieslibyscie iakie do niego mieli, prawnie sobie w sądziech należnych postępowali. Datum w kancellarij. *Z kopij.*

сами лично и чрезъ своихъ подчиненныхъ дѣлаете угрозы и намѣренно дѣлаете все это съ тѣмъ, чтобы, напугавъ его и прогнавъ отъ мѣста и архимандричьяго уряда, послѣ этого дѣлать этому монастырю больше вреда. Посему, опасаясь за свою жизнь и желая притомъ оставаться на своемъ архимандричьемъ урядѣ, на который поставленъ своими старшими, преподобный о. архимандритъ подавалъ намъ просьбу о томъ, чтобы мы, принявъ его подъ нашу защиту, обезопасили и обезпечили его жизнь отъ нападеній в. м., нашимъ заручнымъ письмомъ. И такъ мы, король, милостиво склонившись на такую его просьбу, беремъ его подъ свою королевскую оборону, а на в. м., дабы вы сами лично, или чрезъ подчиненныхъ себѣ людей, безъ суда и причины не удаляли его изъ этой обители и не препятствовали ему въ его управленіи и въ имѣніяхъ, принадлежащихъ тому монастырю, полагаемъ заруку въ 10 т. копъ Литовскихъ, половина которыхъ имѣетъ поступить въ нашу казну, а половина— жалующейся сторонѣ. Желаемъ, чтобы в. м., нечиня никакого безправія, въ случаѣ какихъ либо къ нему претенсій, заводили бы законные процессы въ подлежащихъ судахъ. Дано въ канцеляріи. *Съ копіи.*

Tenże Dubowicz, archymandryta Suprasłski, wymurował cel kilka w Supraslu, ktore do mieszkania niezgodne były.

Tenże Dubowicz, archymandryta Suprasłski, wystawił cztyry ołtarże poboczne: Salwatora, Przeczystey Panny, Zwiastowania Nayswiętszey Panny, S. Iana Ewangelisty wraz z swiętym Iozefem. Ołtarże te, robotą wystawione kosztowną, całe pokrywane rzniętym delikatnie drzewem gruszkowym y snycerską, choć staroswiecką, przyozdobione robotą, ktore czarną pomalowane

Тотъ же Дубовичъ, Суп. архим., построилъ нѣсколько каменныхъ келлій въ Супраслѣ, которыя для жительства были неудобны. Тотъ же Дубовичъ поставилъ четыре боковыхъ алтаря: Спасителя, Пречистой Дѣвы, Благовѣщенія, Св. Ев. Іоанна вмѣстѣ съ св. Іосифомъ. Эти алтари сдѣланы дорогою работою: они всѣ форнированы грушевымъ деревомъ тонкой рѣзьбы и украшены токарною, хотя и старинною работою; покрашены черною краскою и отполированы

farbą y wypolerowane woskiem. Robota zaś snycerska cała posłocona.

Takieyże roboty i cymborium od tegoż Dubowicza archymandryty wystawione y sztukami po roźnych mieyscach srebrnemi adornowane.

Tenże Dubowicz, archimandryta Supraślski, sprawił par trzy lichtarzow ołtarzowych, dużych, srebrnych.

Tenże Dubowicz, archymandryta Supraslski, dzwon kazał odlać nazwany Bohosłow y drugi mnieyszy. Folusz pobudował, szkołę dla uczenia się Ruszczyzny wystawił. Upust na Berezowce, upust w Krupnikach, upust w Staskiewiczach wybudował i kamień do młynu sporządził. Karczme w Zaczerlanach y na Polesiu dwor na przyiazd pobudował.

W Tykocinie cerkiew wystawił, w klasztorże mury nad sklepem podniosł, w Sannikach piekarnią zbudował z sieńmi.

Szkutę iedną narządził, drugą niemal de nowo erigował; w Topilcu dworek gospodarski, syrnik y swiren wystawił, także y w Baciutach spichlerz.

W Klewinowie gumno, staynia, izba z sienią reformowane. W Topilcu obory, szopy przestawione.

W Dawidowszczyznie dom i dwoie gumien wystawione. W Fastach piekarnia, dom dla urzędnika y odryna reformowane. Z reiestrow dawnych to się wypisało.

Communitas Supraslska za Dubowicza, archimandryty Supraslskiego:

1 Pat. Efrem Sokołowski, namiesnik Supraslski,
2 Pat. Christoforus Milenkiewicz,
3 Pat. Raphael Kozłowicki,
4 Pat. Elizeusz Welikonty,
5 Pat. Eremiasz Smotrzycki,
6 Pat. Paphnutius Kobilanski,
7 Diakon Methodius,
8 Diakon Ioannes Korenec,
9 Diakon Maryan Iotkowski,
10 Fr. Theofilus Iaborowski,

воскомъ. Токарская работа вся позолочена. Такъ же искусно сдѣлана тѣмъ же ар. Дубовичемъ и дарохранительница, убранная въ разныхъ мѣстахъ различными украшеніями серебрянными. Тотъ же Дубовичъ, С. арх., сдѣлалъ три пары алтарныхъ, большихъ, серебрянныхъ подсвѣчниковъ. Онъ же приказалъ отлить колоколъ, прозванный Богословомъ, и другой—меньшій. Построилъ сукновальню, школу для изученія Русской грамоты; выстроилъ шлюзъ въ Березовкѣ, въ Крупникахъ и въ Стаськевичахъ и снарядилъ камень въ мельницѣ. Построилъ въ Зачерлянахъ корчму, а на Полѣсьи дворъ для пріѣзжихъ. Въ Тыкотинѣ воздвигнулъ церковь, въ монастырѣ поднялъ стѣны надъ погребомъ, въ Саникахъ построилъ пекарню съ сѣнями. Одну барку привелъ въ порядокъ, другую почти вновь отстроилъ. Въ Топильцѣ выстроилъ хозяйскій домъ съ сырникомъ и амбаромъ, а также въ Батютахъ—амбаръ. Въ Клевиновѣ передѣланы: сарай, конюшня, домъ съ сѣнями. Въ Топильцѣ пересыпаны скотный дворъ и сѣновалы. Въ Давидовщинѣ построены: домъ и два сарая. Въ Хвастахъ передѣланы пекарня, домъ для урядника и навѣсъ. Это выписано изъ старыхъ описей.

С. братія при С. архимандритѣ Дубовичѣ:

1 О. Ефремъ Соколовскій, намѣстникъ Супр.
2 О. Хр. Миленкевичъ,
3 О. Раф. Козловицкій,
4 О. Елисей Великонтій,
5 О. Іеремія Смотрицкій,
6 О. Паф. Кобилянскій,
7 Діаконъ Меѳодій,
8 Діаконъ Іоаннъ Коренецъ,
9 Діаконъ Маріанъ Іотковскій,
10 Бр. Ѳеоф. Яборовскій,

11 Fr. Athanasius,
12 Fr. Evfemius Nazarowicz,
13 Fr. Tymotheus Wierzbicki,
14 Fr. Michael.

Alexy Dubowicz, archymandryta Suprasiski, umarł roku 1652, dnia 20 Septembra, w Wilnie, powoławszy na sąd straszny Pana Boga Krzysztofa Chodkiewicza, woiewodę Wilenskiego, kollatora Suprasiskiego, o wiolencye y naiazdy na klasztor y na dobra klasztoru Supraslskiego, tudzież o rabowania y zdzierstwa bezbożne. Za ktorym powołaniem y woiewoda tegoż roku, dnia y miesiąca zaraz umarł.

R. 1653 Syłuian Kuncewicz obrany na archymandryą Supraslską miesiąca Oktobra. Ten opat 15 po ufundowaniu. Prezentował na archymandryą Supraslską Syłuiana Kuncewicza Ian Kazimierz Chodkiewicz, kasztelan Wilenski, roku 1654, Gabryelowi Kolendzie, administratorowi metropolij.

R. 1654 dnia 24 Aprila, xiąże Ianusz Radziwił, woiewoda Wilenski, hetman wielki W. X. Litt-go, bywszy w Supraslu, pożyczył u Syłuiana Kuncewicza, archymandryty Supraslskiego, xiąg dwuch-Kronikę do przeczytania y chorałową xięgę, nazywaiącą się Iarmołoy, na ktore dał y kartę, ktora tak się w sobie ma:

11 Бр. Аѳанасій,
12 Бр. Евфимій Назаровичъ,
13 Бр. Тимоѳей Вербицкій,
14 Бр. Михаилъ.

А. Дубовичъ, С. архим., умеръ 20 Сентября, 1652 г. въ Вильнѣ, позвавъ на страшный Божій судъ Хр. Ходкевича, ктитора Супр., за насилія и наѣзды С. монастырю, также за грабежи и обдирательства безбожныя. За этимъ позвомъ умеръ и воевода въ томъ же году, того же мѣсяца и числа.

Въ 1653 г. въ Октябрѣ, избранъ на С. архимандрію Силуанъ Кунцевичъ, 15 послѣ основанія настоятель. Рекомендовалъ на С. архимандрію Силуана Кунцевича Иванъ Казиміръ Ходкевичъ, каштелянъ Виленскій, въ 1654 г. Гавріилу Колендѣ, администратору митрополіи.

Въ 1654 г., 24 Апрѣля, князь Янушъ Радивилъ, воевода Виленскій, гетманъ великій в. к. Л., будучи въ Супраслѣ, одолжилъ у Силуана Кунцевича, С. архим., для прочтенія двѣ книги: Хронику и хоровую книгу подъ названіемъ Ирмологій, на что далъ и записку такую:

64.

1654 г. Апрѣля 24. Росписка кн. Януша Радивила, воеводы Виленскаго, въ томъ, что онъ взялъ въ С. монастырѣ книги Хронику и Ирмологій.

Ianusz Radziwił, xiąże. Oznaymuię tym skryptem moim, iż mi im. xiądz Koncewicz, iakom był u im., powierzył do czasu xiąg dwoch do przeczytania, to iest Kronikę y Iarmołoy, na co mu dla lepszey wiary daię tę moią kartę z podpisem ręki mey. Dat. w monastyrze Supraslskim,

Янушъ Радивилъ, князь, объявляю этимъ моимъ писаніемъ, что его м. о. Кунцевичъ, когда я былъ у него, одолжилъ на время двѣ книги для прочтенія, т. е. Хронику и Ирмологій, на что для большей вѣрности даю эту мою росписку съ подписомъ моей руки. Дано въ С.

24 Aprilis a. 1654. I. Radziwił W. W., hetman W.

Dnia 8 Nowembra. Za archymandryty Syłuiana Kuncewicza, Ian Kazimierz Chodkiewicz, kasztelan Wilenski, podług zwyczaiu niegodziwego antecessorow swoich, kollatorow Suprasłskich, wdzieraiąc się w rządy dobr klasztornych, dla jedynego zdzierstwa y łupiezstwa, installował per scriptum suum w folwarku Klewinowskim na administracyą Stanisława Młodzianowskiego, sub praetextu, aby bronił poddanstwo, do tegoż folwarku należące, od przechodow żołnierskich y exakcij, a kalkulacyą przed sobą nakazał czynić.

R. 1655, 9 Maj, Syłuian Kuncewicz, archimandryta Suprasłski, otrzymał u krola Iana Kazimirza aprobacyą dekretu assessorskiego, za krola Władysława IV w Krakowie in partem monasteru Suprasłskiego ferowanego, ktorym cerkiew Tykocinska Suprasłowi iest przysądzona, y tak de verbo ad verbum ma się w sobie:

монастырѣ 24 Апр. 1654 г. Янушъ Радивилъ и пр.

— 8 Ноября, при архим. Силуанѣ Кунцевичѣ, Иванъ Казиміръ Ходкевичъ, каштелянъ Вил., по недостойному обычаю своихъ предковъ, ктиторовъ Супр., ввязываясь въ управленіе монастырскихъ имуществъ единственно съ цѣлію грабежа и обирательства, своимъ писаніемъ поставилъ въ Клевинов. фольваркѣ управителемъ Станислава Млодзяновскаго, подъ тѣмъ предлогомъ, чтобы онъ защищалъ подданныхъ того же фольварка отъ переходовъ и поборовъ военныхъ, и приказалъ сдавать предъ нимъ отчетъ.

Въ 1655 г. Мая 9, С. Кунцевичъ, Суп. архим., получилъ отъ к. Яна Казиміра подтвержденіе декрета, постановленнаго въ ассесорскомъ судѣ, при к. Владиславѣ IV, въ Краковѣ, въ пользу С. монастыря, которымъ Тыкотинская церковь присуждена С. монастырю и который слово въ слово таковъ:

65.

1655 г., Мая 9. Подтвержденіе *) декрета Владислава IV, о присужденіи Тыкотинской церкви С. монастырю.

Пробстъ Стемпковскій жаловался на насилія, учиненныя ему С. монахами въ Тыкотинскомъ дворѣ церковномъ, который онъ захватилъ по привилею королевы. Допуская судъ надъ монахами за насилія, король признаетъ, что Тыкотинскій дворъ долженъ быть отданъ С. монастырю.

Ioannes Casimirus, Dei gratia, rex Poloniae, magnus dux Lituaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Livoniae, Samogitiae, Smo-

Янъ Казиміръ и пр.

Объявляемъ настоящимъ нашимъ листомъ всѣмъ и каждому, кому вѣдать на-

*) Документъ этотъ напечатанъ въ актахъ Виленской Коммиссіи (1 т. стр. 148—151) безъ перевода и далъ поводъ къ разсказу и соображеніямъ о Тыкотинской церкви, которыя изъ этого документа вовсе не вытекаютъ. Печатаемъ его вновь съ точнымъ, по возможности, переводомъ. При самомъ внимательномъ чтеніи этого документа, мы въ немъ не находимъ подтвержденія, чтобы въ Тыкотинѣ издревле существовала Православная церковь и чтобы «настоятель ея получилъ привиллегію отъ жены Владислава (получилъ привиллегію пробстъ Тыкотинскаго костела Стемпковскій,

lensciae, Czernichowiaeque, nec non Suecorum, Gottorum Vandalorumque haereditarius rex.

Signicamus praesentibus [1]) literis nostris quorum interest, universis et singulis. Productas coram nobis fuisse literas papyreas, manu magnifici Georgij de Tenczyn Ossolinski, supremi regni cancellarii, subscriptas, sigilloque cancellariae maioris regni munitas, continentes in se certum decretum, sanas, saluas, illaesas omnique suspicionis nota [2]) carentes, supplicatumque nobis, ut eas authoritate nostra regia approbare et confirmare dignaremur. Quarum quidem literarum tenor de verbo ad verbum sequitur estque talis: Vladislaus IV, Dei gratia, rex Poloniae, magnus dux Litvaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniae, Smolensciae Czernichoviaeque nec non Suecovnm, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex. Significamus praesentibus literis nostris quorum interest, universis et singulis. Citatos fuisse ad nos et judicium nostrum literis [3]) citationis nostrae secundae venerabilem Laurentium Wołkowicz, nominatum [4]) archimandryta, Soluianum [5]) Koncewicz, Syluianum Krzyszczewicz, vicar. Stephanum Kochaniewicz, Tymotheum Wierzbicki, superiores, totumque conventum ritus Graeci Supraslіensem, atque nobiles Hyeronimum Casimirum Łyszczynski, Andream Kropilnicki,

длежитъ. Представлены были намъ бумажные листы, подписанные рукою канцлера короннаго, свѣтлѣйшаго Юрія Тенчинскаго Оссолинскаго, и скрѣпленные печатью коронной великой канцеляріи, содержащіе въ себѣ извѣстное рѣшеніе, цѣлые, сохранные и не поврежденные, не возбуждающіе никакого сомнѣнія, и просили насъ, дабы мы благоволили королевскою властію нашею одобрить и утвердить ихъ. Содержаніе же сихъ листовъ слово въ слово слѣдуетъ такое: Владиславъ и пр. Объявляемъ симъ нашимъ листомъ и т. д. Позваны были двумя позвами къ намъ на судъ преподобный Лаврентій Волковичъ, нареченный архимандритъ, Силуанъ Кунцевичъ, Сильвіанъ Крыщевичъ, викарій Стефанъ Коханевичъ, Тимоѳей Вербицкій, начальники, и весь монастырь С. Греческаго обряда, а также благородные Іеронимъ Казиміръ Лыщинскій, Андрей Кропильницкій, какъ зачинщики и пособники, участники и помощники, съ обща виновные въ дѣлѣ нижеописанномъ, и на имѣніяхъ ихъ всѣхъ, по настоянію инстигатора суда и самаго истца, почтеннаго Людовика Стемпковскаго, нареченнаго аббата Гебдовскаго, преложонаго Тыкотинскаго, въ томъ. Такъ какъ они сами, съ пренебреженіемъ государ. законовъ, учи-

---

секретарь королевскій, на занятіе плаца и земель, принадлежавшихъ бывшей прежде въ Тыкотинѣ церкви св. Николая, но передъ тѣмъ сгорѣвшей, (см. № 49), сдѣлавшей значительныя пожертвованія (?) въ пользу этой церкви.» Не видно изъ этого акта и того, чтобы уніатскіе монахи были такими злодѣями, какими они изображены Виленскою Коммиссіею. Показанію Стемпковскаго „о злодѣйствахъ“, сдѣланному на судѣ короля, едвали можно вѣрить уже потому, что судъ не нашелъ нужнымъ дать имъ надлежащее значеніе, а напротивъ присудилъ фундушъ б. Тыкотин. церкви С. монахамъ, потому что онъ принадлежалъ имъ по привилею короля и по грамотѣ митроп. Корсака (№ 50). Все дѣло изъ за Тыкотинскаго фундуша изложено въ лѣтописи (стр. 160—166); о борьбѣ православныхъ съ уніятами здѣсь нѣтъ и помину; здѣсь мы находимъ интересную борьбу уніятовъ съ ксендзомъ латинскимъ за обладаніе церковнымъ фундушемъ.

1) Это слово пропущено.

2) notae.

3) literis citatoris nostrae curiae.

4) nostrum (?)

5) Salvianum.

uti principales, comprincipales et complices, cooperatoresque, insimul obnoxios de causa infrascripta, bonisque ipsorum generaliter omnibus, ad instantiam instigatoris iudicij et ipsius delatoris r-ndi Ludovici Stempkowski, nominati abbatis Hebdoviensis, praepositi Tykocinensis, secretarij nostri, actoris, pro eo, quia ipsi in contemptum legum publicarum, habita inter se mutua conspiratione, una cum magnifico Chodkiewicz, palatino Vilnensi, cum quo salva actio reservatur, adhibitis multis complicibus, sibi de nomine et cognomine melius notis, imprimis tempore non pridem praeterito [1]) fundos certos in villa Saniki sitos, ecclesiae parochiali Tykocinensi in posessionem traditos et adiudicatos atque incorporatos, ad seminandum per delatorem cultos, frumentis suis conseminarunt, deinde nonnullos ex iis in protestatione, [2]) eo nomine facta, expressos, jussu, mandato et instructione sua, cum armis vetitis seditionem prae se gerentibus, vocatione nostra posthabita et literis mandatorum nostrorum levipensis, immiserunt, atque sabbatho ante festum sanctae Hedvigis, anno proxime praeterito millesimo sexcentesimo [3]) quadragesimo tertio, bona in oppido Tykocinensi sita, eidem ecclesiae parochiali Tykocinensi una cum omnibus attinentijs [4]) collata et curiam ibidem existentem, per delatorem a data iurium pacifice posessam, violenter invaserunt, foribus extrusis, seris abscissis, patremfamilias delatoris nobilem Andream Wolinski, obuersis securium, concusserunt, ignominiosissime tractarunt, ex curia eiecerunt, totum substantiam et supplementum [5]) delatoris, vestes, iura, privilegia, pecuniam et alia ibidem existentia in praedam

нивъ между собою заговоръ, вмѣстѣ съ вельможнымъ Ходкевичемъ, Вил. воеводою, съ которымъ сохраняется свобода въ дѣйствіяхъ, при содѣйствіи сообщниковъ, имъ лучше извѣстныхъ по имени и прозвищу, прежде всего въ недавно прошлое время засѣяли своими сѣменами извѣстныя фундушевыя земли, находящіяся въ д. Саникахъ и отданныя во владѣніе Тыкотинской церкви и присовокупленныя къ ней и воздѣланныя истцемъ для обсѣмененія; потомъ нѣкоторые означенные въ протестѣ, сдѣланномъ отъ его имени, по приказу, повелѣнію и руководству ихъ вооруженные, замышляя предательство, отложивъ въ сторону наши напоминанія и не давая никакого вѣса нашимъ позывнымъ актамъ, въ субботу предъ праздникомъ св. Ядвиги въ недавно истекшемъ 1643 г., вторглись въ имѣнія, лежащія въ г. Тыкотинѣ, ему и церкви Тыкотинской со всѣми принадлежностями данныя, и насильственно ворвались во дворъ, тамъ находящійся, которымъ истецъ мирно владѣлъ послѣ того, какъ онъ ему данъ былъ судебнымъ порядкомъ, выломавъ двери, оторвавъ замки, бросивъ топоръ, ударили хозяина истца шляхетнаго Андрея Волинскаго, ранили его и поступали съ нимъ гнуснѣйшимъ образомъ, выбросили со двора, выставили въ добычу и на расхищеніе и раздѣлили между сообщниками и помощниками своими все имущество и весь достатокъ жалобщика: одежду, права и привилеи, деньги и все, здѣсь бывшее. Не довольствуясь этимъ, они въ третій разъ собравъ толпу людей, не ожидая рѣшенія тяжбы, начавшейся

1) praetento.
2) petitione.
3) sexagesimo (?)
4) attinentiibus (?)
5) supellectilem.

et direptionem exposuerunt, et inter complices et cooperatores suos diviserunt. His non contenti, tertia vice congregata turba hominum, non expectata decisione litis, ratione priorum excessuum institutae, sed violentiam violentiae addendo, tempore in protestatione expresso, tam praefatos agros in villa Saniki, quam et curiam in civitate Tykocinensi iterato invaserunt, seris avulsis, foribus extrusisque, ea omnia tum et res mobiles atque supplementum domesticum receperunt, familiam delatoris concusserunt, granarium, offitiose obsigillatum, resigilarunt, ac in contemptum mandatorum nostrorum, delatorem et ejus familiam de praefatis bonis expulerunt et eadem sibi appropriarunt. Ad videndum [1]) nimirum et audiendum [2]) ipsos praemissa indebite attentasse, securitatem publicam violasse, literas mandatorum nostrorum contempsisse, bona praefata invasisse, delatoremque iisdem bonis spoliasse, et in damna, sex millibus florenorum polonorum taxata, induxisse, penisque, legibus praefinitis, et aliis arbitrariis ipsos subesse declarari, reinductionem et restitutionem bonorum et rerum ablatarum decerni, in damnis supra taxatis condemnari, alias prout citatio ipsa fusius de praemissis in se disponit et obloquitur; in termino itaque hodierno ex eadem citatione ad praesens [3]) legitime perveniente et hucusque continuato, partibus supra nominatis, actorea personaliter [4]) citata per venerabilem Lavrentium Wolkowicz, nominatum archimandriae Supraslieusis, cum nobili Stanislao Skorczynski, plenipotente suo, coram nobis et judicio nostro comparentibus, eumque terminum attentantibus ac [5]) in contrarias suas jure mediante descendentibus, citato quidem forum ut

вслѣдствіе прежнихъ проступковъ, но присоединяя къ насилію насиліе, во время означенное въ процессѣ, вновь вторглись, какъ въ вышереченныя земли въ д. Санникахъ, такъ и во дворъ церковный въ г. Тыкотинѣ, оторвавъ замки, разломавъ двери, забрали всю движимость и домашній скарбъ; побили семейство жалобщика, распечатали сарай хлѣбный, официіально запечатанный, и, въ пренебреженіе нашихъ мандатовъ, изгнали изъ вышесказанныхъ имѣній семейство жалобщика и присвоили ихъ себѣ. Пусть будетъ видно и слышно, что они не надлежаще нарушили теченіе прежде начатаго дѣла, нарушили общественную безопасность, презрѣли листы съ нашими мандатами, вторглись въ вышесказанныя имѣнія, отняли ихъ у жалующагося и ввели его въ убытокъ, оцѣниваемый въ 6 т. поль. флориновъ, и показали, что они должны подлежать наказаніямъ, опредѣленнымъ въ законахъ, и другимъ приговорамъ, что они подлежатъ опредѣленію о возвращеніи и вовстановленіи имѣній и всѣхъ вещей, унесенныхъ, или иначе, какъ обширнѣе излагается и расказывается дѣло въ позвѣ. И такъ въ сегоднешній день (срокъ), тому же позву законно по сіе время идущій и доселѣ продолжающійся, названныя выше стороны, явившіяся предъ нами и нашимъ судомъ,—сторона исковая, лично приглашенная препод. Лавр. Волковичемъ, нареченнымъ С. архимандритомъ, съ шляхетнымъ Станиславомъ Скорчинскимъ, ея уполномоченнымъ,—спорили объ этомъ срокѣ и вступили, при посредничествѣ суда, въ свои пренія. Позванный — не допускалъ судо-

1) advidentes (?)
2) audientes (?)
3) proprias (?)
4) personali (?)
5) ad (?)

in causa facti excipiendo, actore vero citatum forum iudicij nostri sortiri debere deducendo. Nos cum [1]) consilarijs et iurisperitis nostris, exceptis partium controversiis eoque attento, quandoquidem actor se judicialiter declarat, quod ad deoccupationem fundorum sibi et ecclesiae suae competentium civiliter agit et salvum jus ratione violentiarum circa expulsionem in foro fori sibi reservat; ideo non obstante [2]) citatorum exceptione, eisdem forum coram judicio nostro adinvento, procedere in negotio deoccupationis et expulsionis injunximus. In procedendo actore privilegium piae memoriae sacrae reginalis maiestatis, conjugis nostrae desideratissimae, millesimo sexcentesimo quadragesimo secundo, et confirmationem ejusdem nostram cum intromissione ex literis [3]) citando decretumque venerabilis loci ordinarij super incorporationem in contumatiam, tum protestationes super expulsores factas producente et sibi prius bona controversa, tanquam spoliato, restitui petente; citato autem, se prius privilegium millesimo sexcentesimo trigesimo septimo anno, die duodecima Maij, ipsi a nobis benigne desuper collatum, tum et alia jura habuisse, et in posessione controversorum bonorum vigore eorundem iurium et protestationum suarum certarum fuisse allegatum, seque circa eadem iura sua conservari petente; Nos cum iisdem consiliariis et iurisperitis nostris, exceptis rursus partium controversijs, suspensa actione [4]) spolij partibus in negotio principali de juribu suis experiri injunximus. Experientibus, juraque sua et privilegia supra scripta iterato producentibus, et ad contrarias suas anteriores recurrentibus, nos, cum ijs-

производства по этому дѣлу, а истецъ доказывалъ, что позванный подлежитъ нашему суду. Мы, съ совѣтниками и юристами нашими, принявъ препирательство сторонъ, и принявъ во вниманіе то, какъ истецъ объясняетъ на судѣ, что онъ ведетъ гражданскимъ порядкамъ дѣло объ отнятіи фундушей, принадлежащихъ ему и его церкви, и сохраняетъ для себя право свободнаго суда, касательно насилій при изгнаніи, въ подлежащемъ судебномъ мѣстѣ, не находя препятствія въ непризнаніи позванными суда, и затѣмъ признавъ, что имъ умѣстно судиться въ нашемъ судѣ, поручили вести процессъ по дѣлу объ отнятіи и изгнаніи. Тогда какъ истецъ выступаетъ [5]) съ привилеемъ бл. п. ея королевскаго величества, нашей возлюбленной супруги, даннымъ въ 1642 г. и, процитовавъ изъ записей наше подтвержденіе и вводный актъ, равно и рѣшеніе преосвящ. митроп., касательно присовокупленія, сдѣланное въ противность закону и, предъявляя свои протестаціи противъ изгонятелей, проситъ, чтобы прежде всего возвращено было ему, какъ ограбленному, спорное имущество; позванный прежде всего проситъ оставить его при его правахъ, потому что у него есть привилей 1637 г., Мая 12, нами милостиво прежде данный ему, и другія права, на основаніи которыхъ и извѣстныхъ протестовъ своихъ онъ спорное имущество имѣетъ въ своемъ владѣніи. Мы, съ тѣми же совѣтниками и юристами, снова принявъ препирательство сторонъ, задержавъ дѣло о грабежѣ, вмѣнили сторонамъ въ главнѣйшую обязанность удостовѣриться въ

1) предлогъ c u m пропущенъ.
2) non obstantibus citatis exceptione.
3) omnibus citandae.
4) ratione (?)
5) Поступая въ правѣ, или продолжая дѣло.

dem consiliarijs et jurisperitijs nostris, ex visis lectisque et bene perpensis partium privilegijs et juribus, expediendo suspensam, eoque in consideratione habito [1]), quoniam clare constat, citatos potius jus ad praefata controversa bona habere, ideo actione praesenti incompetenti adinventa, citatos [2]) ab eadem et ulteriori ratione praemissorum impetitione liberum faciendum et pronuntiandum esse duximus, prout quidem facimus, et pronunciamus eosdemque circa iura sua et posessionem predictorum bonorum (damnis et littis expensis, inter partes compensatis), conservamus praesentis decreti nostri [3]) vigore, in cujus rei fidem praesentibus [4]) sigillum regni nostri est appensum. Datum Cracoviae, feriae quartae ante festum Sanctae Mariae Magdalinae, anno Domini millesimo sexcentessimo quadragesimo quarto, regnorum nostorum Poloniae et Sueciae duodecimo anno. Relatio illustrissimi d. Georgij de Tenczyn Ossolinski, supremi regni Poloniae cancellarij, Bydkostiensis Lubaczowiensis, Lubomlensis, Ryczynsis, Adzelensis capitanej. Georgius Ossolinski cancellariius regni supremus, locus sigilli majoris cancellariae regni. Philipus Hattinus S. R. m-tis secretarius et notarius. Cui supplicationi nobis, uti justae, annuentes pro insertas literas in omnibus ejus punctis et clausulis approbare et confirmare duximus, uti quidem approbamus et confirmamus praesentibus literis nostris, decernentes easdem vim et robur debitae firmitatis, in quantum iuri communi non repugnant et usus earum habetur, obtinere debere, in cujus rei fidem praesentes manu nostra subscripsimus, sigillo regni iussimus. Dat. Varsaviae. Die IX mensis Maij

силѣ своихъ правъ; и когда они, провѣривъ свои права, вновь предъявляли свои вышеозначенные привилеи и возвращались къ прежнимъ своимъ препирательствамъ, то мы, съ тѣми же совѣтниками и юристами нашими, увидѣвъ, прочитавъ и хорошо взвѣсивъ привилеи и права обѣихъ сторонъ, и продолжая задержанное дѣло и имѣя во вниманіи то, что, какъ ясно видно, позванные имѣютъ большее право на спорное вышесказанное имущество, и признавъ настоящій процессъ несостоятельнымъ, положили: позванныхъ объявить и сдѣлать свободнымъ отъ него и отъ прежде бывшихъ исковъ по прежде бывшимъ обвиненіямъ, и дѣлаемъ и объявляемъ и сохраняемъ его при его правахъ и во владѣніи вышесказаннаго имущества (опредѣливъ протори и убытки судебные между сторонами), по силѣ нашего настоящаго декрета. Для вѣрности этого дѣла, при настоящемъ привѣшена печать нашего королевства. Дано въ Краковѣ, 1644 г. и пр. *подпись канцлера Оссолинскаго и секретаря королевскаго Филиппа Гаттина.* Благосклонно снисходя къ этой просьбѣ, поданной къ намъ, какъ справедливой, мы положили представленные листы во всѣхъ ихъ пунктахъ и опредѣленіяхъ одобрить и утвердить, и дѣйствительно одобряемъ и подтверждаемъ настоящимъ нашимъ писаніемъ, опредѣливъ, что они должны имѣть силу и крѣпость надлежащей твердости, по скольку они не противны законамъ гражданскимъ и практикуются. Для вѣрности этого дѣла, подписавъ настоящій листъ, мы приказали скрѣпить его государственною печатію. Дано въ

1) Habita (?)
2) Citata.
3) praesens decletum Vigore.
4) praesens (?)

a. Domini MDCLV, regnorum nostrorum Poloniae et Sveciae VII. Ioanes Casimirus rex. Albertus. Gorays etc:

Варшавѣ, 9 Мая 1655—и пр. *Подпись Альберта Горайского.*

R. tegoż Jan Kazimierz Chodkiewicz, kasztelan Wilenski, po smierci Syłuiana Kuncewicza, opata Suprasłskiego, iakie zdzierstwa w klasztorze y na folwarkach poczynił, posteritati chcąc dać wiadomość o tym, wszystko się wyraża:

Въ томъ же году Иванъ К. Ходкевичъ, каштелянъ Вил., по смерти С. архим. Силуана Кунцевича, подѣлалъ такiе грабежи въ монастырѣ и фольваркахъ, которые, для вѣдома потомства, всѣ изложены такъ:

66.

1655 г., Списокъ вещей, забранныхъ Ив. Ходкевичемъ, каштеляномъ Виленскимъ, въ Супр. монастырѣ.

Nayprzod drzewo Krzyża S. w srebrnym krzyżu oprawne, pieczęć wielką srebrną klasztorną, łyżek srebrnych, stołowych, wielkich, ważnych do rozdawania potraw dwie, łyżek srebrnych ordynarijnych pięć, obrus tkacki piękny 1, serwet 7, konie 4 cisawe klasztorne, sukna ciemnołazurowe z karety. Pieniędzy gotowych czerwonych złotych sto cztyrdzieśćie, muszkietow pare, janczarkę piekną Torunskiey roboty. Flasz dwie cynowych, iedną półtoragarcową, a drugą garcową. Mąki żytney beczek wilenek 304, owsu beczek wilenek 289, krup gryczanych korcy 12, krup jęczmiennych korcy 8, mąki pszenney beczek 2, słodu beczek 80, jałowic 50, wołow 8, cieląt 5, owiec 8, wieprzow 2, prosiąt 8, kur 240, gęsi 120, indykow 21, masła fasek 3, syrow kop 3, p. Prokulemu masła garniec 1, p. Słowskiemu masła garniec 1, pannom zakonnym masła faskę 1 y syrow kopę 1. Cybuli więcow kop 3 y wieńcow 20. Wszystko to gwałtownie pozabierał. Taka to piekielna działa się krzywda mieyscu temu swiętemu od bezbożnych y bezsumniennych kolatorow. Darli tę mieysce bez

Прежде всего, св. древо креста, оправленное въ серебро; печать большую серебрянную монастырскую; двѣ ложки серебрянныхъ, большихъ столовыхъ, разливательныхъ, вѣскихъ; ложекъ серебрянныхъ обыкновенныхъ 5; скатерть ткацкаго полотна красивую 1; салфетокъ 7; четверку пѣгихъ лошадей монастырскихъ; темносинее сукно отъ кареты; наличныхъ денегъ 140 червонцевъ, два мушкета; янычарскую саблю красивую, Торнскаго издѣнія; двѣ оловянныхъ бутыли,—одну полугарнцевую, другую въ гарнецъ; ржаной муки Виленскихъ бочекъ 304; овса Вил. бочекъ 289; гречневой крупы 12 корцевъ; ячной крупы 8 корцевъ; 2 бочки пшеничной муки; 80 бочекъ солоду; коровъ 50; быковъ 8; телятъ 5; овецъ 8; 2 кабана; 8 поросятъ; 240 курей; 120 гусей; 21 индюкъ; 3 фаски масла; 3 копы сыровъ; Г. Прокулiю масла 1 гар.; г. Словскому 1 гар. масла; монахинямъ 1 фаску масла и 1 копу сыровъ; луку 3 копы вѣнковъ и 20 вѣнковъ. Все это онъ забралъ насильственно.

Такова то была адская обида этой св. обители отъ безбожныхъ и безсовѣ-

boiazni Pana Boga. Wydarł tez im. Pan Bog y fortuny y honory, ktore mieli w domu y w imieniu swoim.

стныхъ ктиторовъ. Обдирали эту обитель, не боясь Бога. Отнялъ Господь и отъ нихъ и богатства и почести, которыми пользовались ихъ домы и имѣнія.

R. tegoż Antoni Sielawa metropolita całey Rusi y arcybiskup Połocki, uchodząc przed Moskwą, z Białey Rusi przybył do Suprasla, a ztąd wyiachawszy do Tykocina, rezydował we dworku Suprasl- skim tamże przy cerkwi czas niejaki, gdzie zachorowawszy ciężko y umarł. Przyprowadzony do Suprasla y pochowany w sklepie fundatorskim. Po smierci jego zaraz p. Szczawinski, woiewodzic Podlaski, z swywolną kupą najachawszy ten że dworek Supraslski w Tykocinie, zakonnikow trzech, ktorzy ad latus byli nieboszczyka, tudzież y dworzan jego rospędził, pieniądze tak we złocie, iako y w monecie, y wszystkie mobilia iakie tylko bydz mogły pozabierał, o co wraz zaniesiony na ten czas w Bransku manifest.

Ten metropolita s. p. legował na nowiciat Wilenski 25000 złt., Połockiemu klasztorowi 14000 złt., Minskiemu klasztorowi 4000 złt., a metropolitom zostawił na Wołożynie 50000 złt.

Communitas Supraslska za opata Syłuiana Kuncewicza:

1 Pat. Evgieniusz Miączynski,
2 Pat. Josaphat Tyszowicki,
3 Pat. Theodorus Knurewicz,
4 Pat. Nicodemus,
5 Pat. Thadeus Zakrzewski,
6 Pat. Dionisiusz Pawłowicz,
7 Pat. Lavrentius Kosowicki,
8 Pat. Martinus Poniatowski,
9 Pat. Constantinus Hłasko,
10 Pat. Sergius Żylicki,
11 Pat. Philaretus,

Въ томъ же году Антоній Сѣлява, митрополитъ всея Руси, архіеп. Полоцкій, убѣгая отъ Москвы, прибылъ изъ Бѣлой Руси въ Супрасль, а отсюда выѣхалъ въ Тыкотинъ и нѣсколько времени пребывалъ въ дворѣ С. при церкви; здѣсь тяжело заболѣлъ и умеръ. Былъ принесенъ въ Супрасль и похороненъ въ гробницѣ ктиторовъ. Послѣ его смерти, тотчасъ п. Щавинскій, подляхскій воеводичъ, съ своевольной толпою, наѣхавъ на тотъ же С. дворъ въ Тыкотинѣ, разогналъ отсюда 3 монаховъ, бывшихъ при покойникѣ, и его дворянъ, забралъ деньги его въ золотѣ и монетою и всю движимость, о чомъ тотчасъ сдѣлано было заявленіе въ Брянскѣ. Этотъ митрополитъ завѣщалъ на Вилен. новиціатъ—25 т. зол. [1]),—Полоцкому монастырю 14 т. зол., Минскому монастырю 4 т. зол., митрополитамъ оставилъ на Воложинѣ [2]) 50 т. золот.

Община С. при архим. Силуанѣ Кунцевичѣ:

1 О. Евгеній Менчинскій,
2 О. Іосафатъ Тышовицкій,
3 О. Ѳеодоръ Кнуревичъ,
4 О. Никодимъ,
5 О. Ѳеодоръ Закревскій,
6 О. Діонисій Павловичъ,
7 О. Лаврентій Косовицкій,
8 О. Мартинъ Понятовскій,
9 О. Константинъ Гласко,
10 О. Сергій Жилицкій,
11 О. Филаретъ,

1) Завѣщаніе Сѣлявы напечатано въ VI т. Арх. Сбор. №
2) Виленской губер. Ошмянскаго уѣзда.

12 Pat. Innocentius Pisłowski,
13 Pat. Theodorius Licynius,
14 Pat. Hieremias Smotrzycki,
15 Pat. Theophilus Chominski,
16 Diakon Sabba Zahruski,
17 Diakon Hilarion Chodyka,
18 Frat. Lucas Sobolewski,
19 Frat. Evfemius,
20 Frat. Constantinus,
21 Frat. Michael.

Syłuian Koncewicz archymandryta Supraslski żyiąc, lat dwie niezupełnie na archymandrij, umarł roku 1655 miesiąca Maia. Pochowany w Supraslu.

Obrany Gabryel Kolęda, metropolij adminastrator y arcybiscup Połocki, na opactwo Suprasiskie, roku 1656. R. tegoż dnia 24 Iunia otrzymał praesente electus na opactwo Supraslskie.

Nastąpił na arcybiskupstwo Połockie Gabriel Kolęda zaraz po smierci antecessora swego Antoniego Sielawy, podobno będąc koadjutorem tegoż arcybiskupstwa, y obiął wraz administracyą metropilij.

R. 1658, dnia 28 Avgusta, Gabriel Kolęda, arcybiskup Połocki y administrator metropolij a opat Supraslski, otrzymał przywiley od krola Jana Cazimierza, approbuiący Władysława krola przywiley, na cerkiew Tykocinską dany y inkorporuiący ią do klasztoru Supr. wiecznemi czasy.

R. 1662, feria 2-da ante festum s-ae

12 О. Иннокентій Пиѣловскій,
13 О. Ѳеодоръ Лициній,
14 О. Іеремія Смотрицкій,
15 О. Ѳеофилъ Хомнискій,
16 Діаконъ Савва Загрускій,
17 Діаконъ Иларіонъ Ходыка,
18 Бр. Лука Соболевскій,
19 Бр. Евфимій,
20 Бр. Константинъ,
21 Бр. Михаилъ.

Силуанъ Кунцевичъ, С архим., живя на С. арх. неполныхъ два года, умеръ въ 1655 г. въ Маѣ. Похороненъ въ Суп.

Избранъ на С. архимандрію Гавріилъ Коленда, архіепископъ Полоцкій, управляющій митрополіею, въ 1656 г.

Въ томъ же году, 24 Іюня, избранный получилъ презенту [1]) на С. архиман.

На Полоцкую архіепископію вступилъ тотчасъ послѣ смерти предшественника своего Антонія Сѣлявы Гавріилъ Коленда, бывшій, кажется, коадъюторомъ того архіепископства, и сейчасъ занялъ управленіе митрополіи.

Въ 1658 г., 28 Августа, Гавріилъ Коленда, архіеп. Полоцкій, управляющій митрополіею и архимандритъ С., получилъ отъ к. Яна Казиміра привилей, подтверждающій привилей к. Владислава, данный на Тыкотинскую церковь и присовокупляющій ее къ С. монастырю—на вѣчныя времена [2]).

1) Эта презента, данная Колендѣ ИваномъКазиміромъ Ходкевичемъ, каштеляномъ Виленскимъ, сходна съ напечатанною подъ № 56, кромѣ перечисленія достоинствъ презентуемаго лица. Замѣчательно, что Ходкевичъ презентуетъ архіепископа Коленду, администратора митрополіи (по смерти м. Сѣлявы), или митрополиту, или заступающему его мѣсто, т. е. самому же Колендѣ. Такъ строго наблюдалась эта формальность.

2) Документъ этотъ напечатанъ въ I т. актовъ Виленской Коммиссіи (стр. 141—143) подъ слѣдующимъ заглавіемъ: „привиллегія короля польскаго Іоанна Казиміра, которою надѣляетъ монаховъ въ Тыкоцинѣ плацами на поддержаніе православной церкви.“ Но ни монаховъ, ни православной церкви въ 1656 г. въ Тыкотинѣ не было, и выраженное такимъ образомъ заглавіе никакимъ образомъ не соотвѣтствуетъ самому документу, который есть—просто подтвержденіе привилея Владислава IV (№ 49) Супрасльскимъ монахамъ (уніятскимъ) на плацъ поцерковный въ Тыкотинѣ, на которомъ монахи обязывались отстроить церковь, съ согласія уніятскаго м. Корсака, долженствующую быть въ уніи. Не печатаемъ этого подтвержденія, потому что оно довольно исправно напечатано въ указанныхъ актахъ, за исключеніемъ, впрочемъ, невѣрно поставленнаго datum въ привиллегіи Владислава IV (стр. 142): онъ данъ 12, а не 22 Мая 1637 г., какъ это видно и по привилею кор. Михаила, напечатанному въ тѣхъ же актахъ, стр. 146.

Margaretae, czynił relacyą obductionis wozny w grodzie Branskim z dwuma szlachty, że we wsi Bokinach, dobrach ich m. pp. Szczawinskich, oglądał ciało zabitego Andrzeia Kowala z Baciut, poddanego klasztoru Supraslskiego, przez ludzie Bokinskie, y rany zadane widział etc.

R. tegoż, feria 2-da post Dominicam Laetare quadragesimalem, stanowszy personaliter szlachetny Symon Stabinski sługa j. w. jmx. Gabriela Kolendy, arcybiskupa Połockiego, opata Supraslskiego, imieniem tegoż j-msci y ymieniem uczciwey Owdoty, wdowy uczciwego Tomasza Mazanowskiego zabitego żony, poddanego Supraslskiego, służącego na ten czas za raytara nadwornego u pomienionego arcybiskupa, manifestował się w grodzie Branskim na j. m. p. Jakuba Szczawinskiego, że iakoby za wolą y wiadomością jego zaboystwo się te stało w polu niewinnie, gdy prowadził piwo pomieniony Mazanowski z Łopianki do Topilca, a zamordowali onego okrutnie ludzie wyżmianowanego p. Szczawinskiego masztalerz, woznica, ciwun etc.

R. 1662, feria 2-da ante festum s. Bartholomei, agitowała się sprawa w Bransku z p. Hieronimem Koryckim, ad instantiam Kolendy, arcybiskupa Połokiego a opata Supraslskiego, przez x. Antoniego Kyszczyca wikarego Supraslskiego, o najachanie na wieś Baciuty y zabranie poddanym dwuch wołow i o inne invasie, ktory apellował do trybunału Lubelskiego..

R. 1664, feria 2-da post d-nicam Invocavit quadragesimalem, condemnata staneła w Bransku na p. Jakuba Szczawinskiego, o zabicie Mazanowskiego, raytara, poddanego Supraslskiego, y areszt na zaboycow podany.

R. tegoż na p. Szczawinskiego o tęż zaboystwo Mazanowskiego druga kondemnata staneła w Bransku.

Въ 1662 г., во вторникъ предъ праздникомъ св. Маргариты, совершалъ донесеніе въ Брянскомъ гродѣ возный съ двумя шляхтичами о томъ, что онъ въ д. Бокинахъ—имѣніи ихъ м. гг. Щавинскихъ—осматривалъ тѣло кузнеца Андрея изъ Батютъ, подданнаго С. монастыря, убитаго Бокинскими людьми, и что видѣлъ сдѣланныя раны и пр. Въ томъ же году, во вторникъ 5 н. вел. поста, благородный Симонъ Стабинскій, слуга его м. о. Гавріила Коленды, архіеп. Полоцкаго, С. архим., отъ имени его м. и отъ имени почтенной Авдотьи, вдовы послѣ убитаго почтеннаго Ѳомы Мазановскаго, С. подданнаго, служившаго въ то время въ надворной рейтарской службѣ упомянутаго архіепископа. Онъ заявилъ въ гродѣ Брянскомъ на его м. п. Якова Щавинскаго о томъ, что это убійство сдѣлано по волѣ и съ вѣдома его на полѣ, безъ всякого повода, когда упомянутый Мазановскій везъ пиво изъ Лопянки въ Топилецъ. А замучили его жестоко люди вышеозначеннаго п. Щавинскаго стремянной, кучеръ и тивунъ. Въ 1662 г., во вторникъ предъ праздникомъ св. Варѳоломея, въ Брянскѣ производилось дѣло, по настоянію С. арх. Коленды, архіеп.Полоцкаго, о. Антоніемъ Кищицомъ С. викаріемъ, съ г. Іеронимомъ Корыцкимъ о наѣздѣ на д. Батюты, о взятіи подданнымъ двухъ быковъ и о другихъ нападеніяхъ; а онъ аппелировалъ въ Люблинскій трибунальный судъ.

Въ 1664 г., во вторникъ 2 недѣли четыредесятницы, состоялось осужденіе на Щавинскаго объ убійствѣ Мазановскаго, драгуна С. подданнаго, и положено арестовать убійцъ.

Въ томъ же году, въ Брянскѣ, состоялось второе осужденіе Щавинскаго за тоже убійство Мазановскаго. Въ томъ, же году въ Брянскѣ состоялось третье осужденіе на г. Щавинскаго за убійство

R. tegoż trzecia condemnata na p. Szczawinskiego w Bransku otrzymana, o zaboystwo Mazanowskiego.

R. tegoż, feria 2-da post Dominicam Exaudi, ferowany dekret w Bransku super Jacobo Szczawinski na infamią, o zabicie Mazanowskiego, poddanego Supraslskiego.

R. tegoż, feria 2-da post Dominicam Invocavit, ad instantiam Gabriela Kolendy, arcybiscupa Połockiego, opata Supraslskiego, staneła condemnata w Bransku na Annę Sładowską i jey męża, y na p. Szczawinskiego woiewodzica Podlaskiego, jey syna primi voti, o najazd na dworek Tykocinski Supraslski, w ktorym na ten czas, uchodząc z Litwy przed Moskwą, Antoni Sielawa metropolita całey Rusi rezydował, y tamże zachorowawszy umarł. Pomieniony zaś p. Szczawinski y inni specyfikowani w manifeście, zebrawszy swywolną kupę, zakonnikow, przy nieboszczyku metropolicie ad latus trzech zostaiących, y iego ludzi dwornych ze dworku Tykocinskiego rospędzili, pieniądze tak we złocie, iako y monecie, tudzież y wszystkie mobilia po nieprzyiacielsku zabrali etc.

R. tegoż, nazajutrz po Wniebowstąpieniu Panskim, tenże Gabriel Kolenda, opat Supraslski, manifestował się w Bransku, o rozeszłych wielu poddanych Supraslskich, tak za Nikodema Szybinskiego y Alexego Dubowicza, opatow, iako y za jego objęciem tegoż opactwa, w rożne dzierżawy, dla inkursij Moskiewskiey, a potem za weysciem woysk Litewskich w kray Podlaski.

R. 1665, d. 14 Oktobra, za tegoż Gabriela Kolendy opata Supraslskiego, zapłacił klasztor xiążęciu Radziwiłowi, koniuszemu w. x. Lit., za wyrąbanie drzewa w puszczy Karakulskiey, zgodnego do budynkow sztuk 140, na barci zgodnego sztuk 96, a na tarcice zgodnego kop 18, wraz rachuiąc y expensa prawne, za dekretem ziemskim p-tu Grodzienskiego, po

Мазановскаго. Въ томъ же году во вторникъ 6 недѣли великаго поста произнесено рѣшеніе, въ Брянскѣ, на Як. Щавинскаго — о безславіи его, за убійство С. подданаго Мазановскаго. Въ томъ же году, во вторникъ 2 недѣли в. поста, по ходатайству архіеп. Полоцкаго, С. архим. Г. Коленды, состоялось въ Брянскѣ осужденіе на Анну Сладовскую и ея мужа, и на г. Як. Щавинскаго, воеводича Подляхскаго, ея сына отъ перваго брака, за наѣздъ на дворокъ С. Тыкотинскій, въ которомъ въ это время пребывалъ уходившій изъ Литвы предъ Москвою м. Антоній Сѣлява и здѣсь же заболѣвъ умеръ. Упомянутый же г. Щавинскій и другіе, означенные въ заявленіи, собравъ гулящую толпу, разогнали трехъ монаховъ, бывшихъ при покойномъ митрополитѣ, и дворовыхъ его людей, изъ Тыкотинскаго двора, и по вражески забрали деньги, золотомъ и монетою, равно и все движимое имущество.

Въ томъ же году, на другой день по Вознесеніи Г., м. Г. Коленда заявилъ въ Брянскѣ о выходѣ въ разныя имѣнія множества подданныхъ Супрас., при Н. Шибинскомъ и Алексіѣ Дубовичѣ, а также и при занятіи имъ С. архимандріи, по причинѣ Московскаго нашествія, а затѣмъ отъ нашествія Литовскихъ войскъ въ Подляхію.

1663 г. Октября 24, при томъ же С. архим. Г. Колендѣ, монастырь заплатилъ конюшему в. к. Л. князю Радивилу за вырубленное въ Каракульской пущѣ дерева годнаго на постройки 140 штукъ, годнаго на борти 96, а на доски — 18 копъ, считая въ томъ числѣ и судебныя издержки, вслѣдствіе рѣшенія Городенскаго земскаго повѣтоваго суда, послѣ принесенной присяги со стороны князя, 897 зол. польск. Въ томъ же году, Г. Коленда сталъ митрополитомъ всея Руси.

Въ 1666 г., въ пятницу свѣтлую, въ

wykonaney ex parte xiążęcia przysiędze, zł. Polskich 897.

R. 1666, feria 5-ta post festa solennia Paschae, dekret executionis ferowany w Bransku na p. Jakubie Szczawinskim, exekucya nakazana do jego wioski Wolki, o zabicie Tomasza Mazanoskiego, poddanego Suprasłskiego, ze wsi Kościukow, służącego za nadwornego draguna u Gabriela Kolendy, arcybiskupa Połockiego, administratora metropolij, archymandryty Supraslskiego, Berezwieckiego y Leszczynskiego.

R. 1667, d. 5 Junia, sporządzony inwentarz przez x. Antoniego Kyszczyca, wikarego Supraslskiego, folwarku Fastow y wsi, do niego należących, z ktorego się pokazuie, co mogło bydź w tym folwarku, y iaka była intrata z gruntow y iaką powinność do dworu poddanstwo czyniło:

Брянскѣ состоялся декретъ экзекуціи на имѣніи Волькѣ г. Якова Щавинскаго, за убійство Ѳ. Мазановскаго, слугу и надворнаго драгуна г. Коленды и пр.

Въ 1667 г., 5 Іюня, составленъ викаріемъ С. о. Антоніемъ Кищицомъ инвентарь фольварка Хвастовъ и деревень, принадлежащихъ къ нему, изъ котораго видно, что могло быть въ томъ фольваркѣ, и каковъ былъ доходъ съ полей и какія повинности несла громада въ дворѣ:

67.

1667 г., Іюня 5. Извлеченіе изъ инвентаря С. фольварка Хвастовъ и деревень, къ нему принадлежащихъ, составленный викаріемъ монастыря о. Кищицомъ.

Nayprzod obora: bydła roźnego w oborze było sztuk 61, wołow dwornych na chłopach 9, owiec wszystkich z baranami y skopami sztuk 189, swiń z prosiętami sztuk 18, indyczek z indykami sztuk 11, gęsi starych 13, gąsiąt 3, kaczek z kaczętami sztuk 10, kokoszy 8, kogutow 3, kapłonow 7. Wełny było na ten czas we dworze jesienney y wiosenney run 259, masła faska 1. O zbożu ani w snopie, ani w ziarnie nic nie wspomina, bo znać żadnego nie było. *We wsi Fastach*: gospodarzow służebnych, ktorzy grunt zarabiali, było na ten czas 10 tylko, a ci panszczyznę odbywali y daninę z czynszem oddawali, siedzących zaś na ogro-

Прежде всего скотный дворъ. Всякаго скота въ дворѣ было 61 штука. Дворовыхъ быковъ у крестьянъ 9., всѣхъ овецъ съ баранами 189; свиней съ поросятами 18, индѣекъ 11, гусей старыхъ 13, гусенятъ 3, утокъ съ утятами 10, курей—18. Волны въ то время было во дворѣ 259 рунъ; масла 1 фаска; о хлѣбѣ ни въ зернѣ, ни въ снопѣ не упоминаетъ; вѣрно не было никакого.

Въ д. Хвастахъ: хозяевъ служащихъ, которые обработываютъ землю, въ это время было только 10, а тѣ ходили на барщину и дань съ чиншомъ давали; подданныхъ же, сидящихъ на огородахъ, которые земли не обработывали, было 3;

dach, ktorzy gruntu nie zarabiali było 3; poddanych, nie trzymaiących ani gruntu, ani ogrodow wdow 2, za czym zasianych we wsi całey Fastach tylko było włok 3 y cwierć 1; z teyże wsi czynszu na ten czas płacono tylko zł. 12 gr. 15. Dziakielnego żyta korcy 3 y ćwierci 2, owsa korcy 3 y ćwierci 2, lnu garści 69, konopi garści 69, jaiec kokoszych 87. *We wsi Bacieczkach:* gospodarzow znaydowało się, ktorzy grunt zarabiali, 4, a na ogrodach tylko siedzących 5; z tey wsi na ten czas czynszu płacono zł. 4, żyta korzec 1, owsu korzec 1, lnu garści 37, konopi garści 37. *W Pieszczanikach, to iest Krupnikach*: gospodarzow 4, ktorzy grunt zarabiali, ztąd czynszu tylko płacono zł. 3 gr. 12; dziakła zdawna nie daią, lnu garści 21, konopi garści 12, jaiec 18. *We wsi Porosłach*: gospodarzow było 7, ktorzy grunt zarabiali, a osmy na ogrodzie, z tych ieden tkacz trzymał y zarabiał włokę całą gruntu; czynszu z tey wsi zł. 10 płacono, a tkacz z włoki swoiey zł. 10, z teyże wsi żyta korcy 2 y ćw. 1, owsu korcy 2 y ćw. 1, lnu garści 43, konopi garści 43, kur 5, jaiec 45. *We wsi Łyskach*: Mikołay Wrobel, ieden gospodarz, ten czynszu płacił groszy 15, lnu garści 3, konopi garści 3, jaiec 3, y za puł kura gr. 4. Panszczyzny z włoki robiono dni 16, z puł włoki dni 8, z trzech ćwierci dni 12, z ćwierci dni 4, z pułćwierci dni 2. Gwałtow na rok 6, wapna z ćwierci solanka 1, albo woz kamieni wapiennych.

Summariusz z wyż napisanego inwentarza. Poddanych, ktorzy panszczyzne służyli, w całey włości Fastowskiey wtenczas tylko 26 było. Poddanych, ktorzy tylko na ogrodach siedzieli,—9. Wdow, ktore ani gruntu zarabiali, ani ogrodow trzymali, było 2. Czynszu wtenczas klasztor miał z całey Fastowszczyzny zł. 40 gr. 12. Żyta dziakielngo korcy 6 y ćwierć 1.

не имѣющихъ ни земли ни огороду — 2 вдовы. Затѣмъ засѣянныхъ уволокъ въ цѣлой деревнѣ Хвастахъ было только 3¼. Чиншу изъ этой д. въ это время было плачено только 12 зл. и 15 гр. Дякельной ржи—3 корцы и 2 четверти, овса—3 кор. и 2 четв., льну—69 горстей, конопли 69 горст., куриныхъ яицъ 87. *Въ д. Батечкахъ*: Хозяевъ, которые обработывали землю, находилось 4, а сидящихъ на огородахъ—только 5. Чиншу въ то время изъ этой д. плачено 4 зол., ржи 1 корецъ, овса 1 кор., льну 37 горст., конопли 37 горс. *Въ д. Песчаникахъ, или Крупникахъ:* Хозяевъ, обработывавшихъ землю,—4; чиншу плачено отсюда только 3 зол. 12 гр.,—дякла не дается издавна, льну 21 горст., конопли 12 горст., яицъ 18. *Въ д. Порослахъ:* хозяевъ, обработывающихъ землю, было 7, а 8-й сидѣлъ на огородѣ; изъ нихъ одинъ, ткачъ, держалъ и обработывалъ цѣлую уволоку земли,—чиншу изъ этой д. плачено 10 зол., а ткачъ съ своей уволоки 10 зол.; ржи съ этой же д. 2 корца съ четвертью, овса 2 кор. съ ч., льну 43 горст., конопли 43 гор., куръ 5, яицъ 45. *Въ д. Лыскахъ*—хозяинъ Николай Воробей. Онъ платилъ чиншу 15 гр., льну 3 гор., конопли 3 гор., яицъ 3 и за половину курицы 4 гр. Барщины дѣлано съ уволоки 16 дней, съ половины уволоки 8, съ трехъ четвертей—12 д. съ четверти 4 д., съ полчетверти 2 д. Гвалтовъ, въ годъ 6. Извести съ четверти 1 солянка, или возъ известковыхъ камней. *Итогъ выше написаннаго инвентаря:* Подданыхъ, служащихъ барщину, въ цѣлой Хвастовской волости въ это время было только 26. Подданныхъ, сидящихъ на огородахъ, 9. Вдовъ, не имѣющихъ ни земли, ни огородовъ—2. Чиншу въ это время имѣлъ монастырь изъ цѣлой Хвастовщины 40 зол. 12 гр.; дякельной ржи 6 корц. и 1 четв., овса дякл. 6 кор.

Owsu dziakielnego korcy 6 y ćwierć 1. Lnu garści 173, konopi garści 164. Kur 5 y ½. Jaiec kop 2 y sztuk 33.

и 1 четв., льну 173 горст., конопли 164 гор., куръ 5½, яицъ 2 копы и 33 шт.

68.

Inwentarz cerkwie monastyra Suprasiskiego za iaśnie wielmożnego i-mci księdza Gabryela Kolendy archiepiscopa Połockiego, Witebskiego, Msciśławskiego, metropolity wszystkiey Rusi, archimandrity Suprasl. Berezweckiego etc. pisany w roku 1668, Octobrys 6.

1668 г., Октября 6. Инвентарь церкви Суп. монастыря, написанный при его преосв. его м. о. Гавр. Колендѣ, архіепископѣ Полоцкомъ, Витебскомъ и Мстиславскомъ, мит. всея Руси и С. архиман. въ 1668 г., Октября 6.

Naprzod: 1) kielich wielki srebrny, złocisty, Kimbarowski, na obraz St. Panny na oprawę zlany, od tego kielicha zostaie patena, gwiazda y łyżka, wielkie, złociste. 2) kielich srebrny, złocisty z pateną y gwiazdą złocistemi, z herbem Chodkiewiczowskim. 3) kielich srebrny, złocisty mieyscami, z napisem niektorego Michała, z pateną y gwiazdą. 4) kielich mały srebrny, mieyscami złocisty, kamykow maiący 9, w Topilcu zostaie,—patena y gwiazda Suprasiskie. 5) kielich srebrny, złocisty mieyscami, z pateną, gwiazdą y łyżką, ten zostaie w cerkwi Fastowskiey. 6) kielich srebrny, mieyscami złocisty, z koroną złocistą, z pateną y gwiazdą srebrną złocistą, Jeliseowski. 7) ampułek srebrnych wielkich z obręczkami złocistemi dwie. 8) krzyżow srebrnych, złocistych, wielkich z pedesami, na ktorych kamuszkow roznych 32, Kimbarowskich. 9) krzyż srebrny, złocisty, naprestolny, kamieni na nim 14, a dwuch niemasz. Krzyżow drewnianych naprestolnych, posrebranych cztyry. Lichtarz srebrny, biały, troisty, to iest osialnik. 10) lamp trzy srebrnych i-mci p. Chodkiewicza Jana Kazimierza. 11) lampa wiel-

Прежде всего: Чаша большая сребропозлащенная, Кимбаровская, слитая на обдѣлку иконы Пр. Д.; отъ этой чаши остаются дискосъ, звѣздица и лжица, большіе, золоченные. Чаша сребропозлащенная съ дискосомъ, звѣздицею—золочоными—и гербомъ Ходкевичей. Чаша серебрянная по мѣстамъ золочоная, съ надписью какого то Михаила, съ дискосомъ и звѣздицею. Чаша малая, серебрянная по мѣстамъ золочоная, съ 9 камнями,— находится въ Топильцѣ; дискосъ и звѣздица — въ Супраслѣ. Чаша серебрянная по мѣстамъ золочоная, съ дискосомъ, звѣздицею и лжицею,—находится въ церкви Хвастовской. Чаша серебрянная по мѣстамъ золочоная, съ золочоною короною, съ дискосомъ и звѣздицею сребропозлащенными— Елисея. Сосудцевъ серебрянныхъ, большихъ, съ золочоными обручиками, два. Крестовъ большихъ сребропозлащонныхъ съ по стументами, на которыхъ 30 разныхъ камней, два—Кимбаровскіе. Крестъ напрестольный, сребропозлащенный, съ 14 камнями;—двухъ недостаетъ. Крестовъ напрестольныхъ, деревянныхъ, посереб-

ka, srebrna z monastyrskiego srebra, waży grzywien 12. 12) łotka srebrna, z łyżycą srebrną, do kadzidła. 13) kadzilnica srebrna, mieyscami złocista, z łancuszkami 4. 14) kadzilnica srebrna biała, mnieysza, z łancuszkami 4. 15) kadzilnicaa srebrna, większa, mieyscami złocista, z łancuszkami 5. 16) taca srebrna biała, sporna, zlana na obraz Salvatora. 17) misek srebrnych, około złociste dwie, z napisami słow. 18) czara srebrna, złocista mieyscami, collatorska. 19) kiot srebrny złocisty, z wieżyczkami czterma y krzyżykami. 20) gołąb srebrny złocisty, ze trzema łancuszkami y kołkiem. 21) Ewangelia drukowana w aksamicie zielonym, oprawna srebrem, złocista, na drugiey stronie puklow 4, z klausurami. 22) Ewangelia pisana w aksamicie czerwonym, z iedney strony srebrem oprawna, z drugiey pukluw ma 5, klausurę 1. 23) Ewangelia pisana, w aksamicie starym, czarnym, z tey Ewangeliey zostaie tablica srebrna, złocista y narożnikow 4 ze szmalcem. 24) pastorał Moskiewski, rznięty z kości, pukiel 1 srebny złocisty, obrączkow 9 srebrnych złocistych. 25) pastorał srebrny, z złocistym wężem, archimandriczy. 26) mitra na aksamicie karmazynowym, złotem z perłami haftowana, bogata. Feretow szczyrozłotych ze szmalcem y dyamentami 39, a dwa bez dyamentow, niecałe; feretow mnieyszych w posrodku dwa całe, a dwa bez wierzchow [1]. 27) mitra taletu czarnego, haftowana perłami, na wierzchu perła Uryanska 1 w srebro oprawna. 28) głowek zmiowych dwie, we srebro oprawionych, z kutasami, y od trzeciey kutas zostaie, głowki niemasz, srebro na obraz dano. 29) cymborium, na niey Aaron srebrny na drzwiczkach; słupkow 6 w wierzchu y w spodzie, oprawnych srebrem, anioł większy srebrny, pod tymże aniołow mniey-

рянныхъ, 4. Лампъ серебрянныхъ отъ его м. Ивана Казимира Ходкевича — 3. Лампа большая изъ серебра монастырскаго, вѣситъ 12 гривенъ. Коробка серебрянная съ такою же ложечкою для ладана. Кадильница серебрянная по мѣстамъ золочоная, съ четырмя цѣпочками. Кадильница меньшая, серебрянная, бѣлая, съ 4 цѣпочками. Кадильница большая, серебрянная по мѣстамъ золочоная, съ 5-ю цѣпочками. Подносъ серебрянный бѣлый, вмѣстительный, перелитый на образъ Спасителя. Мисокъ серебрянныхъ по краямъ золочоныхъ двѣ,—съ надписями словъ. Чара серебрянная по мѣстамъ золочоная—ктиторская. Кивотъ сребропозлащенный съ 4 башенками и крестиками. Голубь сребропозлащенный, съ 3 цѣпочками и кольцомъ. Евангеліе печатное, въ зеленомъ бархатѣ, оправленное серебромъ,—золочоное, на другой его сторонѣ 4 выпуклости, съ застежками. Евангеліе рукописное, въ красномъ бархатѣ, съ одной стороны оправленное серебромъ, съ другой—имѣетъ 5 выпуклостей, застежка 1. Евангеліе рукописное въ черномъ, старомъ бархатѣ; отъ этого евангелія имѣется доска сребропозлащенная съ 3 наконечниками и застежкою. Жезлъ рѣзной изъ кости—Московскій, съ выпуклостію сребропозлащенною и 9 сребропозлащенными кольцами. Жезлъ архимандричій, серебрянный, съ золочонымъ зміемъ. Митра на кармазиновомъ бархатѣ, шитая золотомъ и жемчугомъ — богатая. Брошекъ изъ чистаго золота съ эмалью и алмазами 39, а 2 безъ алмазовъ нецѣлыя; брошекъ меньшихъ въ серединѣ 2 цѣлыхъ, а 2 безъ верховъ. Митра изъ канака чернаго, шитая жемчугомъ, на верху—1 жемчужина Орлеанская, оправленная въ серебро. Головокъ

1) Mitra haftowana x. Zochowskiego. 4 istoczniki haftowane.

szych dwa z floresami, aniołkow mnieyszych srebrnych 9, sztuczek srebrnych dwie nakształt grona; roża iedna duża; rożyczek srebrnych pozłocistych sześć. Tablice: tablica srebrna złocista B. Michała iedna; Feret z pięcią roznymi kamieńmi y reliquiami ieden; Feret drugi srebrny złocisty, w nim kamykow pięć. Kanak srebrny, złocisty, w nim archanioł Gabryel. Z tego kanaku wzięto kamieni rubinow cztyry y pereł Uryanskich cztyry, na obraz Naysswientszey Panny. Agnusek na kształt xiążeczki. Agnusek w rog oprawny z reliquiami, na paworkach zawieszony. Krzyż srebrny złocisty ze szmalcem, na łancuszku srebrnym białym. Agnuskow dwa, w srebro oprawnych, z drzewa rzniętych, w iednym kamykow pięć. Agnusek, w mosiądz oprawny, y łancuszek takie; Agnuskow mosiążnych dwa; Agnusek w rogu z reliquiami; Agnusek, w srebro oprawny, mały, przedługowaty; Agnusek, na kształt serca, z materiy. Obrazkow trzy Moskiewskich składanych, srebrem złocisto oprawnych; Agnusek wielki, od oyca Athanasia dany na obraz Nayswientszey Panny, srebrny, z reliquiami. Agnusek krzyształowy, we srebrną koronkę na koło oprawny, od oyca Rowinskiego, Nayswientszey Pannie.

Srebro, ktore dane na obraz Nass. Panny na oprawę cudownego, złotnikowi, z tegoż obrazu wotywa. Tabliczek rożnych białych, wielkich y małych 43. Od łyżecznika karwaszyk, z łancuszkiem y kołkiem srebrnemi. Od głowki zmiowey srebro. Metalikow srebrnych, złocistych dwa. Krzyżykow srebrnych, białych 7, złocisty 1. Piersciąkow srebrnych białych 5. Nożka srebrna. Serce srebrne białe u Nays. Panny. Łancuch srebrny, złocisty u Nass. Panny. Herbow dwa srebrnych, złocistych. Roż srebrnych złocistych 59. Dyadema wielka z Nass. Panny, biała; dyadema druga z Pana Jezusa, biała, y

змѣиныхъ, оправленныхъ въ сребро, съ съ хвостами 2, и отъ 3-й хвостъ есть, а головки нѣтъ;—серебро отдано на икону. Дарохранительница, на ея дверцахъ Ааронъ серебряный, сверху и снизу по 6 столбиковъ, оправленныхъ въ серебро,—ангелъ большій, серебряный, подъ нимъ 2 меньшихъ ангела, съ фіоритурами, ангельчиковъ меньшихъ серебряныхъ 9, частичекъ серебряныхъ, въ видѣ кистей, 2; роза одна большая, розочекъ сребропозлащенныхъ 6.

Дощечки. Дощечка сребропозлащенная, Б. Михаила, 1. Брошь, съ 5 разными камнями и мощами, 1. Другая брошь сребропозлащенная съ 5-ю камнями. Ожерелье сребропозлащенное на архангелѣ Гавріилѣ, — съ него взято 4 камня рубина и 4 Орлеанскія жемчужины на икону Пр. Д. Агнчикъ въ видѣ книжки. Агнчикъ, оправленный въ рогъ, съ мощами, повѣшенный на крючкахъ. Крестъ сребропозлащенный съ эмалью, на бѣлой серебряной цѣпочкѣ. Агнчиковъ два рѣзныхъ изъ дерева и оправленныхъ въ серебро; въ одномъ 5 камней. Агнчикъ, оправленный мѣдью, съ такою же цѣпочкою. Агнчиковъ мѣдныхъ 2. Агнчикъ вдѣланный въ рогъ, съ мощами. Агнчикъ малый, продолговатый—оправленный въ сребро. Агнчикъ, въ видѣ сердца, изъ матеріи. Иконокъ складныхъ Московскихъ 3, въ сребро-золоченой оправѣ. Агнчикъ большой, данный о. Афанасіемъ на образъ Пр. Д., серебряный, съ мощами. Агнчикъ хрустальный, кругомъ оправленный серебрянымъ вѣночкомъ; отъ о. Ровинскаго П. Д. Серебро, данное ювелиру на обдѣлку чудотворной иконы Пр. Дѣвы предъ нею ранняя обѣдня. Различныхъ, большихъ и малыхъ бѣлыхъ дощечекъ 43. Отъ ложечника браслетикъ съ цѣпочкою и колечкомъ серебряными. Отъ змѣиной головки серебро; два кусочка серебра. Крестиковъ

drobiazgow rożnych, co się nalazło. Te srebro wszystko zaważyło grzywen 30 y pułgrzywny. Promieni dwa, a trzeci naprawiony niecały, srebrne, złociste. Liter srebrnych, złocistych 33 z abreviacyami, miedzy ktoremi gwiazdeczek srebrnych, złocistych 7. Na obrazie drugim bokowym s. Jana Ewang., dyadema y podbrodnik srebrne, złociste, na ktorych kamieni rożney farby 16.

Opisanie obrazu Salwatora. Naprzod: dyadema waży grzywien 3 y łotow 14, ręka prawa waży grzywien 5 y łot 1; na teyże ręce kamieni rożnych wielkich y małych 14; od teyże ręki sztuka waży grzywien 8 bez łota; od ramiona sztuka nad lewą ręką waży grzywien 4 y łotow 3. Ręka lewa, co xięgę trzyma, waży grzywien 8 i łotow 11, na niey kamieni rożnych 14. Spod samy waży grzywien 15 bez łota. Sztuka z wierzchu—Bog Oyciec i Duch Swięty, waży grzywien 3 i łotow 13. Na prawey stronie sztuka z anyołkami waży grzywien 3 i łotow 8. Na lewą stronę sztuka z anyołkami, grzywien 3, łotow 8. Na prawey stronie—bokowa z anyołkami grzywien 4 i łotow 14. Na lewą stronę bokowa—z anyołkami grzywien 4 i łotow 3. Na lewey stronie z anyołkami dwiema waży grzywien 2 i łotow 4 bez czwerci. Kaszty 22 do kamieni, ważą łotow 14. Kwiatow 14 ważą grzywien 2. Pasamanow sztuk 10 dokoła grzywien 3. Do szrub miternie 18 ważą łotow 4 i puł łota. Do przybiiania sztyftow 48, łotow 3 i puł. Na pozłotę dano czerwonych złotych 28. In summo waży grzywien 70 i 2 łotow.

Drugim razem na tenże obraz dano roż srebrnych, złocistych 53, ktore zaważyły grzywen 17 i łotow 7. Trzecim razem na tenże obraz Nass. Panny dano kielich wielki, Kimbarowski, srebrny, złocisty, z koroną srebrną, złocistą. Pierscie-

бѣлаго серебра 7,— золоченный 1; бѣлыхъ серебрянныхъ перстней 5. Серебрянная ножка. Сердце серебрянное, бѣлое, Пр. Дѣвѣ; цѣпь сребро-позлащенная у Пр. Дѣвы; гербовъ сребропозлащенныхъ 2; сребропозлащенныхъ розочекъ 59; бѣлая діадима отъ Пр. Д. Другая бѣлая діадима отъ Гос. Іисуса. Разной мелочи, что найдено было. Все серебро вѣсило $30^1/_2$ гривенъ. Сребропозлащенныхъ 2 луча, и третій починенъ, нецѣлый. Сребропозлащенныхъ буквъ съ титлами 33, между которыми сребропозлащенныхъ звѣздочекъ 7. На боковомъ второмъ образѣ св. Іоанна Ев. діадима и брошь сребропозлащенныя, съ 16 разноцвѣтными камнями.

Описаніе ик. Спасителя. Преждевсего діадима (вѣнецъ) вѣситъ 3 гривны и 14 лот.; правая рука вѣситъ 5 грив. и 1 л.; на той же рукѣ разныхъ большихъ и малыхъ камней 14, къ той же рукѣ украшеніе вѣситъ 8 гр. безъ лота; къ раменамъ надъ лѣвою рукою украшеніе вѣситъ 4 гр. и 3 лота. Лѣвая рука, держащая Евангеліе, вѣситъ 8 грив. и 11 лот., съ 14 различными камнями, самый низъ вѣситъ 15 гр. безъ лота. Украшеніе вверху Бога Отца и Св. Духа вѣситъ 3 гр. и 13 лот. По правую сторону украшеніе съ ангелочками— 3 гр. и 8 лот.; по лѣвую—таковое же— 3 гр. 8 лот. На правомъ боку украшеніе съ ангелочками вѣситъ 4 гр. 14 лот., на лѣвомъ—такое же—4 гр. и 3 лот.; по лѣвую сторону украшеніе съ ангелочками вѣситъ 2 гр. и 4 лота безъ четверти. Перегородокъ для камней 22, вѣсятъ 14 лот. Цвѣтовъ 14, вѣсятъ 2 гр. Галуновъ 10 штукъ—3 гр. Гаекъ къ винтамъ 18, вѣсятъ $4^1/_2$ лота; для вбиванія гвоздиковъ—48,—$3^1/_2$ лота. Дано на позолоту червонныхъ золотыхъ 28. Въ итогѣ вѣситъ 70 гривенъ и 2 лота.

Другой разъ на тотъ же образъ дано сребропозлащенныхъ розъ 53, ко-

ni srebrnych 2 i drobiazgow dołożono ostatek. Z tego kielicha wzięto kamieni 11 na obraz Nass. Panny. To wszystko waży grzywien puł dwanastu. I-mści xiądz metropolita na ten obraz Nass. Panny dał krzyż srebrny, złocisty i miednicę z nalewką, srebrne, brzegi złociste, ktore srebro waży grzywien 19.

Złoto na pozłotę obrazu Nas. Panny. Z tego srebra wszystkiego, co odważono na obraz N. Panny, grzywien 67 i łotow 15, naskrobano złota czerw. 20 na pozłotę. Na tenże obraz Nass. Panny dano galonę szczerozłotą, na pozłotę, ktora waży czerwonych złotych 19, obrączek szczerozłotych 10, ważą czerwonych złotych pułczwarta. Summa 43. Z tey galony kamuszkow 3 i pereł małych 11. **Obrazy małe.** 1) obraz N. Panny, srebrem złocisto oprawny. Na nim było kamieni 72, i pukle srebrne złociste 2 i perłami ozdobiony, teraz na tymże obrazie zostaie kamieni 63, z tego obrazu na sukiękię Nass. Panny wzięto kamieni roznych większych 7. 2) obraz Nass. Panny, srebrem złocisto oprawny, na nim kamieni roznych było 52 i perła 1, a dwuch niemasz. Teraz zostaie na tym obrazie kamieni 19, a na sukienkę Nass. Panny wzięto kamieni większych 33. 3) obraz Nass. Panny, srebrno złocisto oprawny, na nim kamieni roznych 18 było i pereł Urianskich 2. Na tym obrazie teraz zostaie kamieni 4 i perły. Z tego obrazu na sukiękię Nass. Panny, wzięto kamieni roznych 14. 4) obraz Nass. Panny, Moskiewska oprawa, srebrna złocista, na nim kamieni było 42, a trzech kamieni z kasztami iuż dawno niemasz, perłami około okryty, na tym obrazie teraz zostaie kamieni 26, a na sukiękię Nass. Panny wzięto kamieni roznych 16. Summa 70.

Obraz Zwiastowania Nass. Panny, z Moskiewska srebrno złocisto oprawny, ma

торыя вѣсяли 17 гривенъ и 7 лотовъ. Въ третій разъ на тотъ же образъ Пр. Д. дано: чаша большая сребропозлащенная, съ такою же короною (отъ Кимбара), серебрянныхъ перстней 2, а наконецъ выдано мелочей. Съ этой чаши взято 11 кам. на икону Пр. Д. Все это вѣситъ $11^1/_2$ грив. Его м. о. митрополитъ далъ крестъ серебрянный золоченый на эту икону Пр. Д. и серебрянные тазъ съ рукомойникомъ, въ которыхъ края позлащенные; все серебро вѣситъ 19 грив. **Золото для позолоты обр. Пр. Д.** Со всего этого серебра, что взвѣшено для позолоты образа Пр. Д.— 67 грив. и 15 лот. наскоблено золота на позолоту 20 червонныхъ. На тотъ же образъ Пр. Д. данъ на позолоту галунъ чистаго золота, который вѣситъ 19 червонныхъ золотыхъ. Обручальныхъ колецъ чистаго золота 10—вѣсятъ $3^1/_2$ черв. золот. Сумма 43. Въ этомъ галунѣ 3 камешка и малыхъ жемчужинъ 11. **Малыя ик.** 1 Икона Пр. Д. М. въ сребропозлащенной оправѣ. На ней было 72 камня, 2 сребропозлащенныхъ выпуклости, и жемчужныя украшенія,—теперь на этой иконѣ находится 63 камня; отсюда на ризу Пр. Д. взято разныхъ большихъ камней 7. 2) образъ Пр. Д. съ сребропозлащенною оправою, разными камнями, которыхъ было 52 и одною жемчужиною, а 2-хъ нѣтъ. Теперь на этомъ образѣ — 19 кам., а на ризу Пр. Д. взято большихъ камней 33. 3) образъ Пр. Д. въ сребропозлащенной оправѣ; на немъ разныхъ камн. было 18 и 2 Орлеанскіе жемчужины. Теперь на этомъ образѣ— 4 камн. съ жемчугомъ; взято на ризу Пр. Д. разныхъ камн. 14. 4) образъ Пр. Д. въ Московской сребропозлащенной оправѣ; на немъ было камн. 42, а 3 съ ободками уже давно нѣтъ, покрытый кругомъ жемчугомъ. Теперь на этомъ образѣ 26 камн.; на ризу Пр. Д.

wiencow 2 szmalcowanych, kamieni 4 i pereł 2. Obraz na tablicy—swiętego Jana i Jozaphata. Obrazow 4 namiestnych, na miedzi malowanych, na iednym z nich obrazie Nass. Panny korona srebrna złocista od jey m-sci p. Chodkiewiczowey, woiewodziney Wilenskiey. Na obrazie Zwiastowania Nass. Panny wianek 1 z perłami, a drugie 2 Torunskiey roboty. Na obrazie bokowym Zwiastowania Nass. Panny dyadema srebrna złocista, na niey kamieni 8 rozney farby. Podbrodnik srebrny złocisty, na ktorym kamieni 3, perła 1.— Blach srebrnych złocistych 3, na iedney napis: „Mater Dei,“ na drugiey Archanyel Gabryel. Na trzeciey herb monastyrskij, około nich koronki srebrne białe.

Ryzy. 1) ryza złotogłowowa, srebrem i złotem, okładka w dole i zwierzchu na czerwonym aksamicie haftowana, do niey petrachel na czerwonym aksamicie, złotem i srebrem haftowany. Krzyżykow na nim złotych i srebrnych 8 i 2 nie całych. Do teyże ryzy porucze, haftowane złotem i srebrem na czerwonym aksamicie. 2) dalmatyka dyakonska złotogłowowa czerwona, ktorą j-mci xiądz metropolita kazał przerobić na ryzę; na ktorey krzyż srebrny złocisty. Pasaman złoty, fhrendzla żołta, iedwabna, z petrachelem i poruczem, teyże materij i pasaman. 3) ryza złotogłowowa, na niey kwiaty białe, okładka atłasowa z osobami, krzyż na niey perłowy, haftowany, i kustodia, petrachel i porucze teyże materyey. 4) Ryza od i. m. p. Chodkiewicza, woiewody Wilenskiego, pole białe z wielkiemi kwiatami czerwonemi, petrachel y porucze teyże materyey; pasamany złote, krzyż na niey srebrny złocisty, guzikow srebrnych złocistych 3. 5) ryza na białym atłasie, kwiaty rożne złote na niey, petrachel i porucze teyże materij, potrzeby złote na nich. 6) ryza taletowa czerwona, jego m-ci p. Ewłaszewskiego, woiewody

взято разныхъ камней 16. Сумма 70. Образъ Благовѣщенія Пр. Д. въ Московской сребропозлащенной оправѣ, съ 2 эмалированными вѣнцами, 4-мя камнями и 2 жемчужинами. Образъ на доскѣ св. Іоанна и Іосафата. Намѣстныхъ образовъ 4, живописанныхъ на мѣди; на одномъ изъ нихъ—образѣ Пр. Д.—сребропозл. вѣнецъ отъ ея м. г-жи Ходкевичовой, Виленской воеводиной. На образѣ Благовѣщенія Пр. Д. одинъ вѣнокъ съ жемчугомъ, а другіе 2 Торнской работы. На образѣ боковомъ Благовѣщенія Пр. Д., діадима сребропозлащенная съ 8 камнями разныхъ красокъ. Подбородникъ сребропозлащенный, съ 3 камнями и 1 жемчужиною. Бляхъ сребропозлащенныхъ 3,—на одной надпись: „Mater dei“, на другой архангелъ Гавріилъ, на третьей — гербъ монастырскій,—кругомъ ихъ — бѣлые, серебрянные вѣночки.

Ризы. 1) Риза парчевая, галуны на ней сверху и снизу шитые золотомъ и серебромъ по красному бархату. Епитрахиль къ ней краснаго бархату, шитая золотомъ и серебромъ; на ней крестиковъ золотыхъ и серебрянныхъ 8, а два нецѣлые. Поручи къ этой ризѣ краснаго бархату, шитые золотомъ и серебремъ. 2) Діаконскій стихарь красной парчи; его м. о. митрополитъ приказалъ его передѣлать на ризу, на которой крестъ шитый золотомъ,—поясъ золотой съ бахрамою изъ желтаго шолку, епитрахиль и поручи изъ той же матеріи (красной парчи) и орарь. 3) Риза парчевая съ бѣлыми цвѣтами, обшивка атласная съ лицами, на ней крестъ шитый жемчугомъ и кустодія; епитрахиль и поручи изъ той же матеріи. 4) риза отъ его м. Ходкевича, воеводы Виленскаго, съ большими красными цвѣтами на бѣломъ фонѣ; епитрахиль и поручи изъ той же матеріи, поясъ золотой,—

Brzeskiego, petrachel teyże materii, potrzeby złote, porucze aksamitne, czerwone, krzyż srebrny złocisty. 7) ryzy tabinowe zielone, petrachel i porucze kitáyczane wodniste, potrzeby srebrne zielone, krzyże w iedney srebrny złocisty, w drugiey biały srebrny. 8) ryzy atłasowe wzorzyste w. o. Eliseia, petrachile i porucze teyże materyey zostaią w Fastach. 9) ryzy 2 atłasowe wiszniowe, kwiaty na nich złote, jey m-ci paniey Doroty woiewodziney Mscisławskiey, okładki złotogłowowe, krzyże srebrne złociste, petrachile altembasowe, do nich fredzla iedwabna. 10) ryzy 2 adamaszkowe czerwone, okładki i petrachile innego adamaszku, porucze buraczkowe. 11) dalmatyk dwie białych złotogłowych, orare teyże materyey, potrzeby złote. Ryza atłasowa czerwona, w kwiaty, W. Sebestyana. 12) dalmatyk dwie adamaszkowych czerwonych. Orare innego adamaszku, potrzeby iedwabne. 13) ryza taletowa biała, z petrachilem i poruczem tyyże materyey, potrzeby złote, dana po przewielebnym oycu Barłamie, archimandricie Minskim, w roku 1668. Dalmatyka materyey nieiedwabney, ktorą ociec Miniewski sprawił. 14) ryza żałobna, aksamitna, okładka czerwona złotogłowowa, krzyż srebrny, petrachil teyże materyey, około niego koronki spore, srebrne, porucze teyże materyi. 15) ryz dwie żałobnych, aksamitnych, wzorzystych, petrachile i porucze teyże materyey, potrzeby iedwabne. 16) ryza adamaszkowa czarna, petrachil teyże materyey. Okładka taletowa, porucze aksamitne. 17) ryz dwie saiowych i patrachile, porucze inne. 18) ryza atłasowa, co Chiniewicz aksamitu dał, kazał ią zrobić p. i pasterz i potrzeby od niego, petrachil i porucze inney materyey. Ryz dwie czarnych saiowych i patrachile tey materyey, ktore sprawił w. o. Bartłomiey Miniewski, namiestnik na ten czas będący, roku 1674. 19) dalmatyk dwie żałob-

крестъ сребропозлащенный, пуговицъ сребропозлащенныхъ 3. 5) риза бѣлая атласная съ разными золотыми цвѣтами; епитрахиль и поручи изъ той же матеріи, съ золотыми принадлежностями. 6) риза дорогого краснаго шолку его м. п. Евлашевскаго, Брестскаго воеводы; епитрахиль той же матеріи, принадлежности золотыя, поручи краснаго бархату, крестъ сребропозлащенный. 7) двѣ ризы зеленой тафты, епитрахиль и поручи водянистой китайки, принадлежности серебрянныя зеленыя, кресты — въ одной золоченый, въ другой—бѣлый серебрянный. 8) Ризы атласныя узористыя, в. о. Іелисея, епитрахиль и поручи изъ той же матеріи,— находятся въ Хвастахъ. 9) двѣ ризы вишневаго атласу съ золотыми цвѣтами и парчовыми галунами,—отъ ея м. г-жи Доротѣи, Мстиславской воеводиной,— кресты на нихъ сребропозлащенные, епитрахили парчевыя съ шелковою бахрамою. 10) Двѣ ризы адамашковыя красныя, епитрахили и галуны другаго адамашку,—поручи шерстяношолковой матеріи, 11) 2 стихаря бѣлой парчи съ такими же орарями,—принадлежности золотыя,—риза краснаго атласу съ цвѣтами—В. Севастіана. 12) 2 стихаря краснаго адамашку, орари изъ другого адамашку,—принадлежности шолковыя. 13) Риза бѣлаго дорогаго шолку съ епитрахилью и поручами изъ той же матеріи, принадлежности золотыя,—дана, на поминовеніе велебнаго отца Варлаама, архимандрита Минскаго, въ 1668 году. Стихарь полушолковой матеріи, сдѣланный о. Миневскимъ. 14) Риза чорнаго бархату, съ галунами краснопарчевыми, и серебряннымъ крестомъ,—епитрахиль изъ той же матеріи, обшита довольно большими кружевами, поручи той же матеріи. 15) Двѣ ризы чорнаго узористаго бархату, епитрахили и поручи изъ той

nych, atłasowych, wzorzystych, orare teyże materyey, potrzeby iedwabne. 20) ornat altembasowy czerwony, słup zielony buraczkowy. 21) ornat biały, atłasowy, słup atłasowy czerwony. Stuła i manipularz teyże materyey.

Wela. Welum na nałoy nędzy bogatey, czerwoney, lisztwa pstra około. Na nałoy saiowy drugi. Płaszczanica workowey roboty, haftowana złotem i srebrem i rożnym iedwabiem, roż na niey perłowych 12. Patrachil aksamitny czerwony, osóby haftowane perłami i iedwabiem, guzikow srebrnych złocistych 27. Patrachil workowey roboty, osoby złotem i srebrem i rożnym iedwabiem haftowane. Orar od dalmatyki, ktorą na ryzy przerobiono, aksamitny czerwony, perłami haftowany. Okładki od szyey y dołu y rękawow od tey dalmatyki sztuk 5, perłami y rożnym iedwabiem haftowane, krzyż z pereł i szafiru, kamykow 5. Orar dyakonski workowey roboty, z osobami, złotem y srebrem y rożnym iedwabiem haftowany. Okładka do ryz na czerwonym aksamicie, haftowana złotem y perłami, do teyże okładki krzyż na czerwonym aksamicie, haftowany złotem y perłami, kamieni w nim 5, mnieyszych 15. Kustodia y galona perłami haftowana. Okładka aksamitna czerwona, na niey krzyżow srebrnych złocistych 8, puklow srebrnych złocistych 6, blaszek srebrnych złocistych 25, z tey okładki na sukienkę Nass. Panny wzięto kamieni 4. Okładka druga aksamitna czerwona, krzyże z niey sprote y pukle y blaszki. Polica aksamitna żałobna, złotem y srebrem haftowana. Paraman na aksamicie zielonym, haftowany złotem i srebrem i iedwabiem rożnym. Pasow 3 iedwabnych, ieden pomaranczowy, drugi karmazynowy, trzeci zielony.

же матеріи,—принадлежности шолковыя. 16) Риза черная адамашковая, епитрахиль той же матеріи, галуны дорогаго шолку, поручи бархатные. 17) Двѣ ризы и епитрахили изъ сайи, поручи иные. 18) Риза атласная,—матерію на нее далъ Хиневичъ, а господинъ и пастырь приказалъ сдѣлать ее съ принадлежностями, — епитрахиль къ ней и поручи — изъ другой матеріи. Двѣ ризы черной сайи [1]), съ такими же епитрахилями, сдѣланы в. о. Миневскимъ, который въ это время былъ намѣстникомъ, въ 1674 г. 19) Два стихаря чернаго узористаго атласу съ такими же орарями,—принадлежности шелковыя. 20) Парчевая красная риза, съ каймою изъ шерстяно-шелковой зеленой матеріи. 21) Риза бѣлая атласная, съ каймою краснаго атласа, епитрахиль и поручи той же матеріи. **Покрывала.** Покрывало на аналой, богатой красной шолковой матеріи, съ пестрою каемкою-кругомъ. На аналой другая изъ сайи. Плащаница работы, шитая золотомъ, серебромъ и разными шелками, съ 12 жемчужными розами. Епитрахиль краснаго бархату съ лицами, вышитыми жемчугомъ и шелкомъ, съ 27 пуговицами сребропозлащенными. Епитрахиль изгребной работы, съ лицами, вышитыми золотомъ, серебромъ и разными шелками. Орарь отъ подризника, передѣланнаго на ризу, краснаго бархату, шитый жемчугомъ. Оторочекъ отъ шеи, подола и рукавовъ этого подризника 5 штукъ, вышитыхъ жемчугомъ и всякими шелками; крестъ изъ жемчуга и сапфира съ 5 камешками. Діаконскій орарь изгребной работы, съ золотыми изображеніями лицъ, шитый серебромъ и разными шелками. Обкладка къ ризамъ, по красному бархату шитая золотомъ и жемчугомъ; къ той же

1) Италіянская тонкая ткань.

Wozduchi małe i wielkie. Wozduch wielki atłasowy czerwony, na nim Wieczerza Panska, złotem, srebrem i perłami haftowany. Wozduchow mnieyszych, atłasowych czerwonych dwa, złotem haftowanych. Wozduch na kitayce, na nim Swięta Troyca, złotem i perłami haftowany. Wozduch atłasowy biały, na nim nomen Jezus, złotem i rożnym iedwabiem haftowany. Wozduch biały atłasowy, haftowany złotem i iedwabiem. Pala na atłasie ceglastym, na niey Nomen Maria, srebrem i iedwabiem rożnym haftowana. Wozduch kitayki białey, na nim Nomen Jezus, złotem, srebrem i iedwabiem rożnym haftowany. Wozduch złotogłowowy biały i pala teyże materyey. Wozduchow złotogłowowych białych, srzednich 2. Wozduch tabinu złocisto bogatego, srzedni, atłasowy czerwony, złotem i srebrem haftowany. Pala aksamitem haftowana. Wozduch kitajczany czerwony, na nim Zdjęcie z krzyża, złodem haftowany, srzedni, atłasowy czerwony. Palka na aksamicie czerwonym, złotem haftowana; wozduch na kitayce czerwoney, drugi złotem i srebrem haftowany; zostaie w Tykocinie, na nim Nass. Panna z P. Jezusem. Palka atłasowa czerwona. Wozduch atłasowy cielisty, kwiaty białe. Palka srzednia, atłasowa, z kwiatami, także i mnieysza palka. Wozduch brata Sebestyiana. Wozduch atłasowy czerwony, palka takaż. Wozduch atłasowy biały, palka złotogłowowa. Wozduchow na kitayce białey, wyszywanych roznym iedwabiem, przybyło w roku 1673 dwa. Wozduch atłasu czerwonego, na nim nomen Marya, srebrem huftowana. Wozduch srzedni, adamaszkowy, palka atłasowa, haftowana. Wozduch atłasowy wiszniowy. Wozduch czarny, palki dwie atłasowe, zielone. Wozduch na płetnie drukawany, palka cielista, atłasowa. Wozduch zielony, haftowany. Bawełniczka czerwona, iedwabna. Bursa złotogłowowa.

обкладкѣ крестъ, шитый по красному бархату золотомъ и жемчугомъ, съ 5 камнями и 15 меньшими. Кустодія и галуны, шитые жемчугомъ. Обкладка краснаго бархату съ 8 сребропозлащенными крестами и 6 сребопозлащенными пластинками; изъ этой обкладки взято 4 камня на ризу Пр. Дѣвы. Обкладка другая краснаго бархату, кресты, букли и пластинки сорваны съ ней. Палица бархатная, шитая золотомъ и серебромъ. Парамандъ, шитый по зеленому бархату золотомъ, серебромъ и разными шелками. Поясовъ шелковыхъ 3,—1 померанцевый,—2 кармазиновый, 3 зеленый.

Воздухи малые и большіе. Воздухъ большой—на немъ изображена Тайная Вечеря, шитый золотомъ, серебромъ и жемчугомъ по красному атласу. 2 покровца, шитые золотомъ по красному атласу. Воздухъ, шитый золотомъ и жемчугомъ по китайкѣ, на немъ св. Троица. Воздухъ, шитый золотомъ и разными шелками по бѣлому атласу; на немъ имя Іисусово; покровецъ, шитый золотомъ и шелками по бѣлому атласу; покровъ, шитый серебромъ и разными шелками по атласу кирпичнаго цвѣта, на немъ имя Маріи. Воздухъ, шитый серебромъ и шелками по бѣлой китайкѣ, на немъ имя Іисусово. Воздухъ изъ бѣлой парчи и покровецъ той же матеріи. Воздуховъ бѣлой парчи средней величины 2. Воздухъ, шитый золотомъ и серебромъ, дорогой атласной тафты, средней величины. Покровецъ шитый бархатомъ. Воздухъ, шитый золотомъ по красной атласной китайкѣ, средній. Покровецъ, шитый золотомъ, по красному бархату. Другой воздухъ, шитый золотомъ и серебромъ по красной китайкѣ; онъ находится въ Тыкотинѣ; на немъ Божія М. съ Іисусомъ. Покровецъ изъ краснаго атласа. Воздухъ атласа тѣльнаго цвѣта, съ бѣлыми

Antimisow 13, od pana i pasterza danych. Litonow 13.

Antypendye. 1) antypendya od ikonostasu na aksamicie czerwonym, haftowana perłami i pukliczkami srebrnemi, kamuszkow 7. 2) antypendya na atłasie białym, roznym iedwabiem szyta, lisztwa około niey atłasowa czerwona, złotem i srebrem haftowana. 3) antypendya na atłasie białym, złotem i roznym iedwabiem szyta, z koroną złotą i herbami Chodkiewiczowskiemi, lisztwa na atłasie pomaranczowym, złotem i srebrem haftowana. 4) antypendya altembasowa czerwona, kwiaty żołte, krzyż perłami i blaszką haftowany, iuż nie cały, z frędzlą. 5) antypendya altembasowa czerwona. 6) antypendyi dwie buraczkowe, iedna w Tykocinie. 7) antypendya skurzana, drukowana. Antypendyi pułtabinkowych, w pasamany rożnych kolorow, 7, sprawionych od p. i pasterza w Krakowie, na koronatiey krola Michała roku 1669, Decembra dnia 6.

Tuwalnie. 1) tuwalnia rąbkowa, kwiatki drobne, złotem i rożnym iedwabiem szyta, od jey m. p. woiewodziney Wilenskiey Chodkiewiczowey. 2) tuwalnia rąbkowa, złotem i iedwabiem czerwonym szyta. 3) tuwalnia rąbkowa, złotem, srebrem i rożnym iedwabiem szyta, od jey m. p. Dobrosiłowskiey. 4) tuwalnia rąbkowa, złotem i bielą szyta, od teyże pani. 5) tuwalnia złotem i iedwabiem zielonym szyta. 6) Tuwalnia srebrem i czarnym iedwabiem szyta. 7) tuwalnia złotem i iedwabiem szyta karmazynowym, stara. 8) tuwalnia złotem i bielą szyta, przybyła w roku 1667. 9) tuwalnia złotem y roznym iedwabiem szyta, na ktorey osoby, dana od xiędza metropolity. 10) tuwalnia wielka, koronki około niey proste. 11) tuwalnia czarnym iedwabiem szyta. 12) tuwalnia druga, szyta czarnym iedwabiem, цвѣтами. Покровецъ средней величины атласный съ цвѣтами; такой же и меньшій покровецъ. Воздухъ брата Севастіана. Воздухъ изъ краснаго атласа; такой же и покровецъ. Воздухъ бѣлаго атласа; покровецъ парчевый. Въ 1673 г. поступило 2 воздуха, шитыхъ разными шелками по бѣлой китайкѣ. Воздухъ изъ чернаго атласа, шитый серебромъ; на немъ имя Маріи. Небольшой воздухъ адамашковый; покровецъ, шитый по атласу. Воздухъ изъ вишневаго атласа. Воздухъ черный. 2 покровца изъ зеленаго бархату. Воздухъ изъ набойчатаго холста, покровецъ изъ атласа тѣльнаго цвѣта. Воздухъ зеленый, вышитый. Бархатка. Парчевая епитрахиль съ мѣшкомъ Антиминсовъ, данныхъ господиномъ и пастыремъ 13; илитоновъ 13. **Завѣсы.** 1) Завѣса къ иконостасу, шитая жемчугомъ и серебряными бисерами по красному бархату, съ 7 камешками. 2) Завѣса, шитая разными шелками по бѣлому атласу; на ней галунъ, шитый золотомъ и серебромъ по красному атласу. 3) Завѣса, шитая золотомъ и шелками по бѣлому атласу, зъ золотою короною и гербами Ходкевичей; галунъ, шитый золотомъ и серебромъ по померанцевому атласу. 4) Завѣса красной парчи. 5) Завѣса красной парчи, съ желтыми цвѣтами; крестъ шитый жемчугомъ, съ пластинкою, нецѣлый, съ бахрамой. 6) Завѣса шелковошерстяная 2, одна въ Тыкотинѣ. 7) Завѣса кожаная, разрисованая. Завѣсъ 7 полутафтяныхъ съ разноцвѣтными полосами, куплены господиномъ и пастыремъ въ Краковѣ, во время коронаціи короля Михаила, 1669 года, 6 Декабря. **Илитоны.** 1) илитонъ съ рубцами, на немъ мелкіе цвѣтки, шитые золотомъ и пр., — отъ ея м. г-жи Ходкевичевой, Виленской воеводиной. 2) илитонъ съ рубцами, шитый золотомъ, ребромъ и разными шелками. 3) или-

kwiatki niewielkie. 13) tuwalnia prosta, garem przetykana. 14) tuwalnia bielą około szyta, stara. 15) lisztwa iedwabiem karmazynowym szyta. 16) lisztwa srebrem haftowana. Tuwalnia srebrem i bielą szyta, stara. 17) tuwalnia z iednego brzegu iedwabiem karmazynowym szyta. 18) chustka rąbkowa, złotem i bielą szyta. 19) chustka złotem y roznym iedwabiem szyta. Tuwalnia dana z Bielska od Wasilowey, roznym iedwabiem szyta. Tuwalnia stara, iedwabiem szyta. Chustka iedwabiem czyrwonym po brzegach szyta. 20) chustka rąbkowa, iedwabiem roznym szyta. 21) chustka rąbkowa, złote kwiaty po koncach. 22) chustka rąbkowa, kwiat papuzy iedwabny, poszpecona. 23) chusteczek dwie małych, roznym iedwabiem szytych.

Obrusy. Obrus cięki, stary, tkackiey roboty, obrus drugi cienki, dany od j. m. x.; obrusow grubych dwa. Obrusow starych, grubych dwa. Pokrywadło na ołtarz drukowane, a prostych dwie płociennych. Pokrywadeł przybyło 6, r. 1673. Alba rąbkowa, koronki srebrne od jey m. p. Wilenskiey. Alba rąbkowa z koronkami. Alb krotszych 3. Alb długich 4, w Fastach i w Tykocinie. Kapp z ryz płociennych 3, iedna w Fastach. Koszulek dwie na padiaki. Ręcznikow do ołtarzow roznych 9. Sukno zielone, przed ołtarzem wielkim. Sukno czarne albo całun. Albę rąbkową z koronkami i forbotami w dołų, sprawił o. Miniewski, i z prostego płotna 2. Alba brata Sebestyana. Kobierzec 1 stary, dany od w. Helaryona. Paskow, na kształt łancuszkow, białych, parzystych dwa, a. 1668. Paskow gładkich, białych dwa, ieden przybył 1678 r. Paskow dwa, ieden zielono przetykany a drugi czerwono, dany od o. Jerothea, nowe, w Tykocinie. Paskow starych roznych 8. Miednica cynowa bez nalewki. Miernica cynowa. Ampułek cy-

тонъ съ рубцами, шитый золотомъ, серебромъ и разными шелками,—отъ ея м. г. Добросиловской. 4) илитонъ съ рубцами, шитый бѣлымъ шолкомъ,—отъ той же госпожи. 5) илитонъ, шитый золотомъ и зеленымъ шелкомъ. 6) илитонъ, шитый серебромъ и чернымъ шелкомъ. 7) илитонъ старый, шитый золотомъ и кармазиновымъ шелкомъ. 8) илитонъ, шитый золотомъ и бѣлымъ шелкомъ, поступилъ въ 1667 г. 9) илитонъ отъ о. митрополита, шитый золотомъ и разными шелками,—съ лицами. 10) илитонъ большой, обшитъ простыми кружевами. 11) илитонъ, шитый чернымъ шелкомъ. 12) другой илитонъ, шитый чорнымъ шелкомъ,—съ небольшими цвѣтами. 13) илитонъ простой съ шитыми дырочками. 14) илитонъ, шитый кругомъ бѣлымъ шелкомъ,—старый. 15) обложка, шитая кармазиновымъ шелкомъ. 16) обложка, шитая серебромъ. 17) илитонъ, шитый кармазиновымъ шолкомъ по одному краю. 18) платъ съ рубцами, шитый золотомъ и бѣлымъ шолкомъ. 19) платъ, шитый золотомъ и разными шелками. Илитонъ, полученный изъ Бѣльска отъ Васильевой, шитый разными шелками. Илитонъ старый, шитый шолкомъ. Платъ, шитый по краямъ краснымъ шолкомъ. 20) платъ съ рубцами, шитый разными шелками. 21) платъ съ рубцами, по угламъ золотые цвѣты. 22) платъ съ рубцами и, вышитыми шолкомъ, табачными листьями —попачканъ. 23) платковъ 2 малыхъ, шитыхъ разными шелками. **Скатерти:** скатерть тонкая, ткацкая; другая скатерть тонкая, отъ его м. отца; 2 скатерти толстыя; 2 скатерти толстыя, старыя. Покрывалъ къ олтарю 3,— одно набойчатое, а два простыя, полотняныя. Покрывалъ 6 прибыло въ 1673 г. Подризникъ съ рубцами и серебряными кружевами отъ ея м. госпожи Ви-

nowych 2 z miseczką. Miseczek cynowych dwie. Talerzow trzy cynowych. Lichtarzow naprestolnych spiżowych 10, starych od iego mości. Lichtarzow mnieyszych stołowych dwa. Lichtarzow wielkich, spiżowych, o pięciu swiecach 4. Ikonostas spiżowy, przed nim lichtarz spiżowy o trzech swiecach. Lichtarz spiżowy, wiszący o 12-tu swiecach. Lichtarz 1 mosiądzowy bez wierzcha. Lichtarza 7-go mosiądznego sztuk dwie, bo po Moskwie wyymuiąc z wody, sztuk pięciu nienalezli od dwuch lichtarzow. *Te wszystkie sztuki zlano na dzwon.*

Dzwony. Dzwonow małych w cerkwi wielkiey 4. Dzwonek w trapezie ieden, u forty drugi. Dzwon wielki na zwonnicy, Bohosłow nazwiskiem, z herbami.

ленской. Подризникъ съ рубцами и кружевами. Подризниковъ короткихъ 3. Подризниковъ длинныхъ 4,— въ Хвастахъ и Тыкотинѣ. Покрововъ полотняныхъ на ризы 3,— одинъ въ Хвастахъ. Двѣ комжи на пономарей. Полотенцевъ разныхъ для алтаря 9. Сукно зеленое передъ великимъ алтаремъ. Черное сукно, или саванъ. Подризникъ съ рубцами и кружевами, съ фалбанами внизу,— сдѣлалъ о. Миневскій, также и изъ простого полотна 2. Подризникъ брата Севастіана. Брачный коверъ старый отъ о. Иларіона. Поясковъ, въ видѣ цѣпочекъ, бѣлыхъ парныхъ два 1668 г. Поясковъ гладкихъ бѣлыхъ два,—одинъ прибылъ въ 1678 г. Два пояска,—одинъ съ зеленымъ гафтомъ, а другой—съ краснымъ, данные о. Ерофеемъ, новые; въ Тыкотинѣ. Поясковъ разныхъ старыхъ 8. Оловянный тазъ безъ рукомойника. Оловянная мvрница. Чашекъ оловянныхъ 2— съ мисочкою. Мисочекъ оловянныхъ 2. Тарелокъ оловянныхъ 3. Напрестольныхъ подсвѣчниковъ свинцовыхъ 10, старыхъ,— отъ его м. Меньшихъ подсвѣчниковъ въ столовой 2. Большихъ подсвѣчниковъ свинцовыхъ для 5-ти свѣчъ — 4. Кіотъ свинцовый, передъ нимъ такой же подсвѣчникъ для 3-хъ свѣчъ. Подсвѣчникъ висящій для 12 свѣчъ. 1 подсвѣчникъ мѣдный, безъ верху. Два куска отъ седмаго мѣднаго подсвѣчника, потому что послѣ нашествія Москвы, вынимая изъ воды, не нашли 5 кусковъ отъ двухъ подсвѣчниковъ.

Колокола. Колоколовъ малыхъ въ большой церкви 4. Колокольчиковъ въ столовой—1 и при воротахъ—1. Большой колоколъ въ колокольнѣ, Богословъ, въ гербами.

Reiestr spisania wszystkich xiąg łacińskich monastyra Suprasl.

S. Bazylego W. xięgi dwie, tomow 3, Korneli a Lapide 10, Lorini in Psalmos 3, Francisci Mendozae, t. 3. Joannis de Pinendo 2, Antoni Ferdinandi 1, Sanctiy in libros Regum 1, Aloiziy Novarini 1, Arcudiy De concordia ecclesiae 1, Fabiany Jastiniany etc. 1, Joanni de Cartagena 1, Mauden in decem praecepta 1, Jozephi Speraza 1, Drexelii 8, Bellarmini 2, Postyla sive generationes 1, Scopus Biblicus 1, Biblia 1, Biblia z figurami 1, Shorlogi sub cantica 3, Cometas Chocimensis 1, Eliey Bessey Theoligia 1, Ramirez in Cantica 1, Celada in Aesterem 1, Celada de Benedictionibus 1, Sylueyra thomus 2-dus 1, Sylueira in Evangelia 1, Escobar de Sanctis volumen 5, Bucerius de B. M. 1, De Lanuza homiliae 3, Maximiliani Sandei 1, Thesaurus politicorum... 1, Fegers in Dominicas 1, Francisci Amici, thomus A 3, Augustini Barbosae tractatus varius 7, Joannis Heronimi 1, Tribunal Sacramentalis 1, Joannis Angeli Bossey 1, Summa Dianna 1, Sinodus Orientalis Flor. 1, Summa conciliorum 1, Thesaurus Exorcismorum 1, Cornucopiae contionatorum 1, Institutiones iuris civilis 1, Promptuarium morale sup. Ev. 1, Catenatus 1, Thomas aCempis 1, Polonia sive Germania 1, Lolicorum 1, Rossa Buzenia (?) 1, Facilis et simplex ad meditionem 1, Nova Scalla devisella 1, S. Artis paenitentiae 1, Epistola Paschati Skuminowicz 1, Evangelia Latina cum Graeco 1, Testament Graecki 1, Gramatika Graeca 1, Dialectica Joanni Caesarii 1,Vigirilus 1, Gramatika Chaldeica 1, Ciceronis de Officiis 2, Ciceronis orationes 1, Ovidii Nassonis 1, Suetonius 1, Seneka 1, De immitando Christi 1, Claudianus 1.

Xięgi dane po iego m. xiędzu Zalieskim, kanoniku Smolenskim, plebanie Głębockim.

Biblia sacra sancti Heronimi 1, Instructio Sacerdotum 1.

Spisanie xiąg Polskich monastyra Suprasiskiego.

Biblia Polska wielka 1, Biblia druga stara 1, Biblia Czeska x. Wasilewskiego 1, Żywoty swiętych 1, Roczne dzieie,—x. 2, Zwierciadło wielkie 1, Kazania przygodne Skargi 1, Postyl Starowolskiego 4, Postylla Białobrzeskiego 1, Postyl Wuikow 1, Postylla Skargi 1, Żywot P. Jezusow 1, Katechizm Rzymski 1, Kassiana 1, Dobra Duchowne 2, o doskonałosci zakonney 2, Pochodnia duchowna 1, O naśladowaniu P. Jezusa 1, O wzdychaniu 1, Perła droga 1, Srzodki zbawienne 2, Praktyka żywey wiary 1, O trzech drogach zbawienia 1, Koronka Byteńska 1, Testamentow nowych 2, Psalterz Kochawskiego 1, B. Hilarion dał. Orator Polityczny 1, Antigraf albo odpowiedź Dizunita. Summariusz Nowego Testamentu. O poprawie kalendarza. O Krakowie. Statut ieden w. x. L. Antelentus na szkrypt uszczypliwy 2. Prawa i przywileie narodowi Russkiemu nadane, x. 14. Innych roznych in folio xiąg 3, roznych in quarto xiąg 10, modlitwy dzienne Polskie xięga 1. Par(y?)horia, abo w(u?)tulienie usz(cz?)ypliwego lamentu 1. H(i?)erarchia, abo o zwierzchności Cerkwi Bożey, xięga 1.

Списаніе книгъ Русскихъ.

Библія друкованая 1. Десятоглавъ съ пуклями мѣдяными позлоцаными 1. Псалтиръ съ пуклями мѣдяными 1. Псалтыръ пекне оправна, злотомъ затkованая 1. Требникъ, пукловъ маетъ сребраныхъ тры, 1. Еван. неоправленое, злотомъ затkованое 1. Еван. учительныхъ друкованыхъ 2. Еван. учительныхъ писаныхъ, една въ Тыкотинѣ—4. Апостолъ на паркгаминѣ писаный одинъ,—у Фастахъ. Библія писана 1. Книга Бытія 1. Пятери книгъ Мойсеевы, книга 1. Книга Пророковъ 1. Книга Іисуса Наувина 1. Книга Іова великого 1. Книга Іова малаго 1. Апокалипсисъ толкованый 1. Светого Василія великого—2. Книга Іоанна Златоустаго. Бытія небеси и земли—2. Книга Іоанна Златоустаго о Обрѣтеніи честнаго креста, починаючи отъ крестопоклонной недѣли, ажъ до Воскресенія, 1. Книга Іоанна Злат. о непостижимости Святой Тройцы, 1. Книга Іоанна Златоус. о Адамѣ. Книга Іоанна Златоус. Златая струя. Книга Смарагдъ Іоанна Златоус. Григорія Богослова книгъ 2. Григорія Бесѣдовника книгъ 2. Правила Святыхъ Отцовъ—1. Хроника Руская 1. Прилоговъ два, въ нихъ мѣсяцовъ три: Септеврій, Октебрій и Ноембрій. Прилогъ, въ немъ мѣсяцовъ шесть, отъ Септевріа до Марта. Прилогъ — въ немъ мѣсяцовъ три: Декаврій, Октоврій, Февраль. Прологовъ два, въ нихъ мѣсяцовъ три: Мартъ, Априль, Май. Прологъ—въ немъ мѣсяцовъ шесть: Мартъ, Априль, Юнь, Юль, Май, Аугустъ. Прологъ, въ немь мѣсяцовъ три: Юнь, Юль, Августъ. Книга Прологъ,называема шестодневникъ, 1. Соборникъ отъ многихъ святыхъ отцевъ толкованій 1. Соборникъ на паргаминѣ 1. Соборникъ выбраннымъ святымъ на 12 мѣсяцевъ, 1. Соборникъ Рускій розныхъ мѣсяцевъ, 1. Соборникъ—въ немъ житіе святыхъ отцевъ списаное, 1. Поученіе розныхъ мѣсяцей отъ Септевріа 1 дня. Книгъ Номоканоновъ о семи Вселенскихъ соборахъ 2. Книга, глаголемая Златая чепь. Руская Книга Іоанна Колова, розныхъ Св. отцевъ житіе списаное. Собраніе житія розныхъ Святыхъ отцовъ и Василію Великому есть. Григорія мниха временниковъ два. Книга о черноrижцѣхъ Египетскихъ 1. Книга Іоанна Сирианина, въ которой житіе Святого Пахомія, 1. Книга светого Ефрема 1. Книга, глаголемая Дорофей, 1. Книга светого Деонисія Ареопагита 1. Козмы Индикоплова книгъ 2. Іоанна Лѣствѣчника книгъ 4. Книга о Варламѣ и Асафѣ 1. Книга Палея названая, о Бозствѣ, 1. Книга Іоанна Дамаскина 1. Книга Кирилла, архіепископа Іерусалимскаго, 1. Книгъ Діоптръ 3. Книгъ святого Андрея Юродивого 2. Псалтиръ толкованая святого Афанасія Александрійскаго 1. Книга Никонъ 1. Соборъ отъ многихъ святыхъ отецъ толкованъ 1. Псалтиръ, въ ней книги Бытія, Причты Соломоновы, 1. Псалтирей толкованыхъ 2. Бесѣды святого Іоанна Златоустаго 2. Федора Студита 1. Антіоха Черноrижца 1. Симеона, нового Богослова, 1. Приклады Русскіе, або Патерикъ 1. Астрологія 1. Поученіе епископу на соборѣ 1. О войнѣ христіанской 1. Часть 2. Дороги освящающей 1. Оборона собору Флорентского 1. Дисскурсъ о похоженію Духа святого 1. Катехизмъ малый Рускій 1. Книжка що габитъ даютъ, друкованая, 1. Рекгула писаная.

Книги крилосовые.

Тріодь друкованая постная 1. Тріодь писаная постная 1. Тріодь друкованая цвѣтная 1. Тріодь цвѣтная писаная 1. Охтоихъ друкованый на 8 гласовъ 1. Охтоихъ писаный зъ Богородчникомъ 1. Трефологіонъ друкованый 1. Праздника, писанная безъ каноновъ, 1.

Минеи.

Минея мѣсяца Сентеврія 1 — Октоврія 1. — Ноемврія 2. — Декаврія 1. —Геньваря 2.—Февраля 2.—Марта 2.—Априля 2.—Маю 2.—Іюня 2.—Іюля 2. —Августа 2. Ирмолоевъ нотованыхъ зъ фигурами 2. Ирмолой Тереховичъ 1. Ирмолоевъ Московскихъ 2. Служебниковъ, друкованыхъ Мамоничовскихъ, 3. Служебниковъ писанныхъ 2. Поминникъ писаный 1. Другій Поминникъ на пергаминѣ 1. Панихидникъ 1. Псалтировъ старыхъ друкованыхъ 2. Книжка, въ ней молитвы вечерніе и утренніе, 1. Книжка, въ ней каноны Богородичные утренніе, 1. Молитвенникъ писаный зъ мѣсяцами 1. Партесовъ разныхъ книгъ 44. Лексиконъ 1.

Въ тетради изъ 26 листковъ съ слѣдующимъ подписомъ: Ten Regestr v. p. Szybikowski powiedział, yż słowo do słowa przepisany za oyca Pachomiego, namiesnika... tysiącznym sześć set siedemdziesiąt czwartym, za naiazdem na collatorią wielmożnego im. p. collatora, co mu ia pisał za mego starszenstwa w roku..... 1668, za s. pamięci iasnie wielmożnego im. x. Gabryela Kolendy metropolity wszystkiey Rusi i archimandrity Supraslskiego. Podpisuie się Bartłomiey Miniewski, teraznieyszy namiesnik Supraslski, a przed tym bywszy zakrystyan. *На оборотѣ листка другимъ почеркомъ написано:* Odebrałem od p. Michała kazań x. Dowgiałły 10, do nich defektowanych kazań 4. Grammatyczek Ruskich odebrałem z Drukarni 500.

R. 1670, feria 2-da in crastino festi SS. et Individuae Trinitatis, w Bransku, banitio publicata super Generoso Szczawinski, ratione non extraditionis subditorum monasterio Suprasliensi.

R. 1671, dnia 12 Iula, w Wilnie, staneła intercyza między Ludwiką Karoliną Radziwiłowną, koniuszanką w. x. Lit. y jey opiekunami i ekonomami wszystkich dobr jey, a między iw. imx. Gabryelem Kolendą, metropolitą, opatem Supraslskim, y całym konwentem Supraslskim, w ten niżey opisany sposob:

1670 г., въ понедѣльникъ, на другой день послѣ св. Тройцы, въ Брянскѣ опубликовано изгнаніе изъ отечества на шляхетнаго Щавинскаго, за невыдачу имъ подданныхъ С. монастыря.

Въ 1671 г., Іюля 12, въ Вильнѣ состоялась сдѣлка между Людовикою, Каролиною Радивиловною, конюшанкою в. к. Л., съ опекунами и экономами всѣхъ ея имѣній, и между его м. о. Гавріиломъ Колендою, митр., С. архимандритомъ, въ такомъ, нижепрописанномъ, родѣ:

69.

1671 г., Іюля 12. Мировая здѣлка *) между м. Колендою и опекунами кн. Радивиловной о разграниченіи имѣній С. монастыря отъ Заблудовскихъ.

Między nami, Cypryanem Pawłem Brzostowskim, referendarżem, Andrzeem Tyzenhauzem, łowczym w. k. Lit., Theopilem Raieckim, marszałkiem Lidzkim, Stefanem Trąckiewiczem chorążym Nowogrodzkim, Kazimierzem Kłokockim stolnikiem Płockim, opiekunami jasnie oswieconey xiężnicki iey m-ci Ludowiki Karoliny Radziwiłowny, koniuszanki w. x. Lit., Stanisławem Niezabitowskim ekonomem dobr xiężnicki jey mosci, z jedney, a mną Gabryelem Kolendą, metropolitą Kijowskim y wszystkiey Rusi, archimandrytą Supuralskim, z drugiey strony, stało się pewne postanowienie o to, iż co iasnie wielmożny w Bogu przewielebny imc. x. metropolita o rozne swoie pretensye y rożnice o grunty, puszczą, sianożęci y rożne grabieże, o zbiegi poddanych, wprzód do ziemskiego Grodzienskiego intentował był actią s. p. i. o. xięciu imci koniuszemu w. x. Lit. urzędu, od ktorego za uroszczoną do sądu głownego trybunalnego appellacyą pewne staneły dekreta, o czym szerzey w tych dekretach rzecz

Между нами, Кипріаномъ Павломъ Бржостовскимъ, референдаріемъ, Андреемъ Тызенгавзомъ, ловчимъ в. к. Л., Ѳеофиломъ Раецкимъ и пр., Стефаномъ Трацкевичемъ и пр., Казиміромъ Клокоцкимъ и пр., опекунами свѣтлѣйшей княжны ея м. Людовики, Каролины Радивиловной и пр., Станиславомъ Незабитовскимъ экономомъ имѣній княжны ея м.—съ одной стороны; и между мною, Г. Колендою, м. Кіевскимъ и всея Руси, С. архиманд.—съ другой, состоялась извѣстная сдѣлка, о томъ, что его м. преосвящ. о. митрополитъ велъ дѣло о своихъ разныхъ претензіяхъ и споръ о земляхъ, пущѣ, сѣножатяхъ и о разныхъ грабежахъ, о побѣгѣ подданныхъ, сначала въ земскомъ Городенскомъ судѣ съ его м. княземъ конюшимъ в. к. Л., послѣ апеляціи изъ коего на трибунальный судъ состоялись извѣстныя рѣшенія, о чемъ въ этихъ рѣшеніяхъ пространнѣе изложены и самое дѣло и опредѣленіе. Напротивъ того, бл. п. княземъ его м. конюшимъ в. к. Л. по поводу разныхъ

*) Въ 1865 г. С. викарный Кищицъ подалъ жалобу въ Городнен. гродскій суду на опекуна Радивиловной кн. Богуслава Радивила въ томъ, что Заблудовскіе подданные вырубили 62 сосны въ С. лѣсу и присвоили себѣ 6 уволокъ Клевиновскихъ, а на этомъ судѣ въ 1666 г. 12 Октября принесъ присягу съ 5 свидѣтелями о. Щительскій. Радивилъ апеллировалъ въ трибуналъ, а его подданные вновь вырубили монастырскаго лѣсу на 300 возовъ,—для топлива, 100 штукъ строеваго, о чемъ викарій Кищицъ жаловался въ томъ же судѣ, а Радивилъ снова апеллировалъ въ трибуналъ. Трибуналъ отослалъ дѣло обратно въ земскій судъ и присудилъ Радивилла къ штрафу 14 коп. за неправильную апелляцію, но такъ, что эти деньги долженъ былъ внести въ трибуналъ м. Коленда, истецъ, а потомъ взыскать ихъ съ имѣній князя чрезъ экзекуцію. Тогда же трибунальный судъ рѣшилъ дѣло о покосѣ подданными Радивиловскими С. луговъ на 200 воз. сѣна и о присвоеніи ими вышеупомянутыхъ 6 уволокъ, въ отмѣну постановленія Городенскаго земскаго суда, обязавшаго Радивила — пригласить подкоморія, обязывая С. монастырь нести издержки на подкоморья. Весь этомъ процессъ въ 1668 г. рѣшили окончить мировою, которую и печатаемъ, такъ какъ она только приведена въ Лѣтописи въ полномъ видѣ; другіе же документы, относящіеся къ этому процесу, внесены въ сухомъ извлеченіи, которое занято не столько передачею содержанія, сколько перечнемъ титуловъ тяжущихся сторонъ.

sama y decisia iest wyrażona. Przeciwnymzaś sposobem od s. p. xięcia imsci koniuszego w. x. Lit. także o rożne pretensye do ziemstwa Grodzienskiego, a ztamtąd do trybunału y innych sądow j. m. xiędza metropolitę zapozwano. Tedy my, wyż pomienieni opiekunowie y ekonomowie xiężniczki jey m. panny koniuszanki W. X. Litewskiego, niezachodząc w dalsze prawne z j. m. xiędzem metropolitą zapędy, na uspokoienie realne praetensij, między maiętnoscią xiężniczki jey m. Zabłudowską, a maiętnością j. m. xiędza metropolity, klasztoru Supraslskiego, y rozgraniczenia gruntow amicabili modo, ex parte xiężniczki jey m. przyiacioł y sług xiężniczki jey m. na te mieysca, o ktore dyfferencya idzie, z dokumentami prawnemi y ludzmi granic wiadomemi zażyć y wyprawić mamy dnia 20 Avgusta, roku teraznieyszego 1671; a ia Gabryel Kolenda, metropolita Kijowski y archymandryta Supraslski, wzaiem od siebie przyiacioł także z dokumentami prawnemi tak w moich praetensyach, iako y do uspokoienia xiężni j. m. panny koniuszanki W. X. Litewskiego zachodzących roznych praetensyach, w protestacyach y dekretach wyrażonych, na tenże dzień y mieysce wyprawić mam, to sobie z obu stron waruiąc, że co z uznania przyiacielskiego słusznym pomiarkowaniem postanowione będzie, to pro firmo przyiąć, y zapisami prawnemi tę ugodę skonczyć mamy. A in quantum by ta complanatia między nami z jakowych przyczyn od ktorey kolwiek strony rozerwana była; tedy obudwum stronom nienaruszony wcale progress prawny ma zostawać. Na to sie rękoma naszemi podpisuiemy, do tegoż uprosiliśmy ich msciow pp. pieczętarzow, na podpisie niżey wyrażonych. Działo się w Wilnie roku 1671, dnia 12 Jula. Cypryan Paweł Brzostowski, referendarz y pisarz w. x. Lit. Andrzey Tyzenhawz, łowczy w. x. Lit. Theophil Dunin Raiecki,

претензій о. митрополитъ позванъ былъ также въ Городенскій земскій, а отсюда въ трибунальный, и въ другіе суды. Послѣ этого мы, упомянутые опекуны княжны конюшиной в. к. Л., не вступая въ дальнѣйшее судебное соперничество съ его м. о. митрополитомъ, для дѣйствительнаго успокоенія претензій и разграниченія земель между имѣніемъ княжны ея м. Заблудовскимъ и имѣніемъ его м. о. митрополита, С. монастыря, пріятельскимъ способомъ имѣемъ употребить и послать на тѣ мѣста, о которыхъ идетъ споръ, въ текущемъ 1671 г. 20 Августа,— со стороны княжны ея м.—пріятелей и слугъ ея м. съ документами и съ людьми, знающими границы, а я, Г. Коленда, м. К. и архимандритъ Суп., съ своей стороны имѣю послать на тѣ же мѣста и на тотъ же день своихъ пріятелей съ судебными документами, какъ о моихъ претензіяхъ, такъ и для успокоенія разныхъ притязаній со стороны ея м. княжны конюшиной в. к. Л., изложенныхъ въ протестахъ и декретахъ; съ тѣмъ обоюднымъ условіемъ, что мы должны принять за твердое то, что постановлено будетъ по признанію пріятелей, послѣ надлежащаго разсмотрѣнія, и завершить эту мировую судебными записями. А если бы эта сдѣлка между нами растроена была какою либо стороною, по какимъ либо причинамъ, въ такомъ случаѣ имѣетъ оставаться не нарушимымъ дальнѣйшее движеніе процесса. На это мы собственноручно подписываемся. Къ тому мы пригласили ихъ м. печатниковъ, означенныхъ ниже на подписи. Состоялось въ Вильнѣ, 1671 г. Іюля 12. *Подписи сторонъ.* Лично приглашенный лицами вышеознач. печатникъ Иванъ Вал. Кунцевичъ, Кунянскій и Дулицкій староста. Лично приглашенный печатникъ Андрей Почобутъ, подсудокъ Ошмянскій; лично приглашенный печатникъ Хр. Альбрихтъ, войтъ Мклинскій.

marszałek Lidzki, starosta Berklanski. Stanisław Niezabitowski. Ustnie proszony pieczętarz od osob wyż pomienionych Jan Waleryan Kuncewicz, starosta Kunianski y Dulicki. Ustnie proszony pieczętarz Andrzey Poczobutt, podsędek Oszmianski. Ustnie proszony pieczętarz Krzysztoph Albrycht, woyt Mklinski.

R. tegoż d. 28 Jula, trybunał przysądził metropolicie Kolędzie cerkiew Zabłudowską ad unionem.

R. tegoż d. 12 Septembra, w grodzie Grodzienskim uczyniona pilność przez dwuch generałow, Tomasza Cydzika p-tu Grodzienskiego y Jakuba Kołeckiego z woiewodzstwa Trockiego o to, iż po uczynioney intercyzie przez ich msciow pp. opiekunow y ekonomow xiężniczki jmsci Karoliny Radziwiłowny koniuszanki w. x. Lit. z im. xiędzem Gabrielem Kolendą, metropolitą y opatem Supraslskim, na uspokoienie kłotni prawnych przez compositią przyiacielską, gdy xiądz Bartłomiey Miniewski, wikary Supraslski, z dyspozycij pomienionego j. m. x. metropolity, opata Supraslskiego, vigore intercyzy uczynioney, na mieysce dyfferencijne z przyiaciołmi na dzień 20 Avgusti destinowany et cum documentis wyiachał, ex parte xiężniczki Karoliny Radziwiłowny koniuszanki w. x. Lit. y jey do intercyzy podpisanych opiekunow y ekonomow nicht niestał, ani żadney relacij nie uczyniono.

R. 1671, feria 2-da ante festi Sanctae Catharinae virginae et Martae, Bartłomiey Miniewski wikary Supraslski, ad instantiam metropolity Kolędy, opata Supraslskiego, otrzymał dekret na Jana Zaleskiego kuchmistrza koronnego, nakazuiący sub paena banitionis wydanie poddanych klasztorowi Supraslskiemu.

R. 1672, feria 4-ta ante festum Annuntiationis B. Mariae Virginis proximae, mandat podany na asessoryą metropolicie

Въ томъ же году, 28 Іюля, трибунальный судъ присудилъ въ пользу м. Коленды Заблудовскую церковь, на унію.

Въ томъ же году, 12 Сентября, въ Городенскомъ гродѣ сдѣлано заявленіе чр. 2 возныхъ—Ѳому Цыдзика, Городенскаго повѣта, и Якова Колецкаго, изъ воеводства Трокскаго, о томъ, что послѣ сдѣлки между опекунами и экономами кн. ея м. Каролины Радивиловной, конюшанки, и м. Г. Колендою, С. арх., на улаженіе судебныхъ ссоръ пріятельскимъ соглашеніемъ, когда о. В. Миневскій, С. викарій, по распоряженію упомянутаго его м. митрополита, С. архим., по силѣ сдѣлки, пріѣхалъ съ пріятелями, въ назначенный 20 д. Августа, на спорное мѣсто; то со стороны кн. Радивиловной, конюшанки и подписавшихся на сдѣлкѣ ея опекуновъ и экономовъ никто не явился и не сдѣлано никакого увѣдомленія.

— Во вторникъ предъ праздникомъ Св. Екатерины дѣвы и Марѳы, Варѳоломей Миневскій, С. викарій, по ходатайству С. арх. Коленды, получилъ рѣшеніе, подъ угрозою изгнанія, о выдачѣ С. монастырю подданныхъ.

Въ 1672 г., въ четвергъ предъ Благовѣщеніемъ, поданъ Суражскимъ старостою Залескимъ мандатъ на ассессорскій судъ м. Колендѣ и Варѳ. Миневскому, С. викарію, о наѣздѣ на д. Олешки, принадлежащую Суражскому староству, и о насильственномъ взятіи Останка Солтыса со всѣмъ его хозяйствомъ, а этотъ

Kolendzie y Bartłomieiowi Miniewskiemu wikaremu Supraslskiemu, o naiachanie na wieś Oleszki (a Domino Joanne Zaleski Capitaneo Surazene), do starostwa Surazskiego należącey, y o zabranie Ostapka sołtysa violenter, ze wszystkim jego gospodarstwem, a ten chłop prawdziwy był poddany Supraslski, o ktorego w Grodzie Branskim agitowała się sprawa.

R. 1673, die sabbato ante D-nicam Invocavit quadragesimalem, w grodzie Branskim manifestował się x. Bartłomiey Miniewski wikary Supraslski na pp. Kazimierza Wilkanowskiego, Jana Szczawinskiego y sług ich, ktorzy post D-nicam septuagesimam feria 5-ta, przybrawszy sobie potenta suis comprincipalibus et complicibus in numero quindecem sibi melius notis, ważyli się przeciwko prawu pospolitemu naiachać armata manu na Topilec, folwark Supraslski, w niebytności ekonoma, a tam furiae nieprzyiacielskie stroić, ztamtąd do Baciut takim że sposobem przybywszy, sługi jw. jmx. Cypryana Żochowskiego e-ppa Witebskiego, koadjutora arcybiskupstwa Połockiego, potrącali y skomatycznie dyffamowali.

R. 1673, d. 24 Marca, przywiley krola Michała, konfirmuiący y approbuiący tak krolow Władysława, iako y krola Jana Kazimierza, dane Supraslowi na cerkiew Tykocinską, na dwie włoki y place, do niey należace, przywileie.

крестьянинъ въ самомъ дѣлѣ былъ Супрасльскимъ подданнымъ, о которомъ въ Брянскѣ велось дѣло.

1673 г., въ субботу первой недѣли В. поста, въ Брянскомъ гродѣ заявилъ о. Вар. Миневскій, С. викарій, на гг. Казиміра Вильканозскаго, Ивана Щавинскаго и слугъ ихъ, которые въ пятницу послѣ недѣли о Блудномъ сынѣ, съ своими помощниками и участниками, въ числѣ имъ лучше извѣстномъ, осмѣлились, вопреки общественнымъ законамъ, вооруженно наѣхать на С. фольварокъ Топилецъ, въ отсутствіи эконома, и показывать тамъ враждебное неистовство. А оттуда прыбывъ въ Батюты, они поколотили слугъ его м. о. Кипріана Жоховскаго, епископа Витебскаго, коадъютора Полоцкаго архіепископства, и позорно безславили.

— 24 Марта, привилей к. Михаила, подтверждающій и одобряющій данные С. монастырю королями Владиславомъ и Яномъ Казиміромъ привилеи на Тыкотинскую церковь, на двѣ уволоки и на плацы, къ ней принадлежащіе.

70.

1673 г. Марта 24. Отрывокъ *) привилея, даннаго к. Михаиломъ С. монастырю, въ подтвержденіе привилеевъ Владислава и Яна Казиміра, на Тыкотинскую церковь.

.....Więc żeby te przerzeczone place y inne, do cerkwie Tykocinskiey w unij S. bę-

Посему, чтобы эти вышесказанные плацы и другіе, присовокупленные къ

*) Въ актахъ Виленской К., (т. I стр. 144—147) напечатанъ подтвердительный привилей к. Михаила, отъ 17 Апрѣля, слово въ слово такой же, какъ и помѣщенный въ лѣтописи подъ 24 Марта, кромѣ окончанія, которое и помѣщаемъ.

dącey inkorporowane, in pacifica et quieta posessione zawsze zostawały y kapłan tameczny teraznieyszy y na potym będący do niesłusznych podatkow, składek, exakcyi y wszelakich in genere niepowinnych ciężarow, aby nie byli niecessytowani y aggrawowani, mieć wiecznemi y nieodzownemi czasy chcemy, y tych, ktorzy by contravenirent woli naszey, sub paenis nostris arbitrarijs napominamy. Na co dla lepszey wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia XXIV mca Marca. Roku Panskiego MDCLXXIII. Panowania naszego IV roku. Michał krol.

Тыкотинской церкви, пребывающей въ св. уніи, всегда оставались въ мирномъ и спокойномъ ея владѣніи, и чтобы тамошній священникъ, нынѣшній и потомъ имѣющій быть, не принуждаемы были къ ненадлежащимъ податямъ, складкамъ, вымогательствамъ, и необременяемы были всякаго рода налогами, на вѣчныя, невозвратныя времена желаемъ того и къ тому убѣждаемъ, подъ угрозою опредѣленныхъ наказаній тѣмъ, которые бы шли противъ нашей воли. На что, для лучшей вѣрности, подписавъ нашею рукою, мы приказали приложить нашу печать в. к. Л. Данъ въ Варшавѣ, 24 Марта, 1673 г., царствованія нашего 4. Михаилъ король.

R. tegoż 1673, d. 7 Aprila, drugi przywiley, od tegoż krola Michała otrzymany, approbuiący przywileie krolow Władysława y Jana Kazimierza na cerkiew Tykocinską, inkorporuiąc ią wiecznemi czasy do ławry Supraslskiey, otrzymany w Warszawie, ktory de verbo ad verbum tak się w sobie ma, iako y pierwszy, wyżey przepisany; przy koncu tylko niektore addytamenta są odmienione.

— Maia d. 27, przywiley na łąki, alias błota, y na wolny wstęp do rzeczek Sokolskiego lesnicta, dla łowienia ryb, od krola Michała dany Supraslowi, y list podawczy przy tymże przywileiu, aktykowane są w grodzie woiewodztwa Nowogrodzkiego, ktorych extrakty tak się w sobie maią, Ruskim pismem:

— 7 Апрѣля, другой привилей, отъ того же к. Михаила полученный, подтверждающій привилеи к.к. Владислава и Яна Казиміра на Тыкотинскую церковь, присоединяющіе ее къ С. лаврѣ на вѣчныя времена, который слово въ слово такой же, какъ и выше написанный. Въ концѣ только нѣкоторыя прибавленія перемѣнены [1].

— Мая 27, привилей, данный к. Михаиломъ С. монастырю на луга, или болота, и на свободный доступъ къ рѣкамъ Сокольскаго лѣсничества для ловли рыбы, и вводный актъ при томъ же привилеѣ, внесены въ акты воеводства Новогородскаго, выписи коихъ слѣдующаго содержанія, на Русскомъ языкѣ:

---

1) См. Акты В. К. т. I, стр. 146—7.

71.

— Мая 27. Выпись изъ книгъ гродскихъ Новгородскихъ привилея, даннаго к. Михаиломъ С. монастырю на свободное рыболовство въ рѣкахъ Сокольскаго лѣсничества и на луга.

К. Михаилъ, по представленію С. монаховъ, что они, по уставу, не ѣдятъ мяса, дозволилъ имъ ловить рыбу во всемъ Сокольскомъ лѣсничествѣ и далъ монастырю болота, или луга, насупротивъ монастыря.

Лѣта отъ Нарожденя Сына Божого тысеча шесть сотъ семдесятъ третего, мѣсяца Мая двадцать семого дня. На урадѣ кгродскомъ, въ замку государскомъ Новгородскомъ, передомною Крыштофомъ Керсновскимъ, подвоедимъ Новгородскимъ, отъ ясне велможного его м. пана Дмитра Самуеля Полубинского, воеводы Новгородского, постановившися очевисто слуга ясне велможного въ Бозѣ превелебнаго его м. ксендза Коленды, метрополиты Киевского, Галицкого и всея Руси, панъ Мацѣй Шервинскій оповѣдалъ, покладалъ и ку актыкованю до книгъ кгродскихъ Новгородскихъ уписати далъ привилей наяснѣйшого короля его м. Михала, пана нашого милостивого, на речь въ немъ нижей мененую, ясневелможному въ Бозѣ превелебному его м. ксендзу Колендѣ метрополитѣ и въ Бозѣ велебнымъ отцомъ базыліаномъ кляштору Супрасльского, служачій, который, подаючи до актъ, просилъ, абы тотъ привилей до книгъ кгродскихъ Новгородскихъ принятъ и вписанъ былъ; якожъ уписуючи въ книги, слово до слова такъ се въ собѣ маетъ:

Michał, z Bożey łaski, krol Polski, wielki xiąże Litewski, Ruski, Pruski, Żmuydzki, Mazowiecki, Podlaski, Wołynski, Kijowski, Podolski, Inflantski, Smolenski, Siewierski, Czernichowski. Oznaymuiemy tym listem przywileiem naszym, komu o tym wiedzieć należy. Doniesiono nam iest przez pp. rad y urzędnikow naszych, przy boku naszym na ten czas będących, imieniem wielebnego Gabriela Kolendy metropolity Kijowskiego, archymandryty Suprasłskiego, y wszystkich oycow klasztoru Suprasłskiego, prozba, abyśmy maiąc w respekcie religiosam onych observantiam, ex quo nie iadaią mięsa, wstęp do rzeczek ekonomiey naszey Sokolskiey, tudzież widząc necessitatem przyłączenia błot pewnych, ex opposito monastyra Suprasl-

Михаилъ, Божьею милостію, король польскій и пр. Объявляемъ симъ листомъ привилеемъ нашимъ, кому о томъ вѣдать надлежитъ. Доложена намъ нашими панами совѣтниками и урядниками нашими, въ то время бывшими при насъ, отъ имени преосвящ. Гавріила Коленды, м. Кіевскаго, архимандрита С. и всея братіи С. монастыря просьба о томъ, чтобы мы, принимая въ уваженіе ихъ монашеское правило, по которому они не ѣдятъ мяса, дозволили имѣть доступъ къ рѣчкамъ въ экономіи нашей Сокольской, а также чтобы мы, видя необходимость присоединенія извѣстныхъ болотъ, находящихся насупротивъ С. монастыря, которыя, по дальности разстоянія, не приносятъ Сокольской эко-

skiego będących, ktore ob distantiam loci nulli usui ekonomiey Sokolskiey, y skarbowi naszemu przez onych odeyście żadna szkoda dziać się nie może, dla wygody domowey siana y paszy pomienionym zakonnikom pozwolili y do monastyra Suprasiskiego wiecznie przyłączyli. Jakoż do tey prożby, iako słuszney, łaskawie się skłoniwszy, chętnie to im, iako błota, ktore przez urodzonego Cypryana Pawła Brzostowskiego, referendarza w. x. Lit., economa naszego Sokolskiego, wydzielone y odłączone będą, conferuiemy, tak y wstęp do rzeczek Sokolskich, dla łowienia ryb pozwalamy y do klasztoru Suprasiskiego przyłączamy. Ma y wolen będzie wielebny Gabryel Kolenda, metropolita Kijowski, archynandryta Supraslki, y po nim następuiący sukcessorowie, także y wszyscy oycowie bazylianie, w unij s. klasztoru Supraskiego będący, błota kosić, trzymać, używać, w rzekach ryby łowić y iako swoią własnością, bez żadney ni od kogo przeszkody, dysponować—wiecznemi czasy. A dla approbaty tego przywileiu, od nas konferowanego, do całey rzeczypospolitey, na przyszły seym remittimus, y natośmy dali ten nasz przywiley, do ktorego pieczęć w. x. Lit. przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXI miesiąca Aprila, r. Panskiego MDCLXXIII, panowania naszego IV roku. Michał krol.

номіи никакой пользы, и нашему хозяйству не можетъ быть никакого убытка отъ того, если они отойдутъ, на вѣчныя времена присоединили къ С. монастырю, для домашняго удобства въ сѣнѣ и пастбищѣ. И мы, милостиво склонившись на эту просьбу, какъ основательную, охотно имъ уступаемъ какъ болота, которыя будутъ выдѣлены и отдѣлены нашимъ Сокольскимъ экономомъ, благороднымъ Кипр. П. Бржостовскимъ, референдаріемъ в. к. Л., такъ и доступъ къ Сокольскимъ рѣчкамъ для ловли рыбъ имѣть имъ дозволяемъ и присоединяемъ къ С. монастырю. Имѣетъ и воленъ будетъ пр. Г. Коленда, м. Кіевскій и архим. Супрасльскій, и его преемники, послѣ него будущіе, также и всѣ оо. базиліяны, состоящіе въ уніи, С. монастыря, болота косить, держать и употреблять, въ рѣчкахъ рыбу ловить и на вѣчныя времена располагать ими, какъ своею собственностію, безъ всякого отъ кого либо препятствія. А утвержденіе этого привилея откладываемъ на будущій сеймъ всей рѣчи посполитой, и на то дали сей привилей, къ которому велѣли и печать нашу приложить. Дано въ Варшавѣ 21 Апрѣля—1673 г. и пр. Михаилъ король.

А печать его к. м. большая, маестатовая в. к. Л. притиснена. На томъ же привилею приписокъ въ тые слова: „доступъ къ рѣчкамъ Сокольскимъ и присоединеніе болотъ къ монастырю оо. базиліанъ-унитовъ С. монастыря“. Который тотъ привилей его к. м., пана нашого милостиваго, за поданемъ оного до актъ черезъ особу верху мененую, до книгъ кгродскихъ Новгородскихъ естъ уписанъ, съ которыхъ и сесь выписъ подъ моею врадовою печатію яснѣ велможному въ Бозѣ превелебному его м. кс. Кгабрыелю Колендѣ, м. Кіевскому, Галицкому и всея Руси, архимандритѣ С., и всѣмъ велебнымъ оо. базыліаномъ кляштору Супрасльского естъ выданъ. Писанъ въ Новгородку. Владиславъ Вольскій, писаръ.

Przywiley iest podeyrzany, a listu podawczego originału w archiwum niemasz, tylko extrakt z grodu Nowogrodziego, kto-

Привилей подозрительный, а подлинника вводнаго акта нѣтъ въ архивѣ, только извлеченіе изъ книгъ гродскихъ

ry de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

......Tedy żądamy y mieć po wierności waszey chcemy, abyscie na te mieysca zjachawszy y one wymierzywszy y ograniczywszy, żeby w puszczy w drzewie, y w ostępach w zwierzu żadney nie było szkody, wielebnym oycom bazylianom Suprasiskim w moc, w dzierżenie y realną posessyą, stosuiąc się we wszystkim do przywileiu naszego, nieodwłocznie podali...

Новгородскихъ, слово въ слово слѣдующее [1]):

И такъ, желаемъ и хочемъ отъ в. м., чтобы вы, прибывъ на то мѣсто, измѣривъ и ограничивъ его, такъ, чтобы не было никакого вреда — ни въ пущѣ дереву, ни въ ловахъ звѣрямъ, безотлагательно подали во власть, держаніе и дѣйствительное владѣніе преп. оо. С. базыліанамъ...

Za opactwa tego Kolendy metropolity, wielką klasztor Supraslski cierpiał krzywdę. Zakonnicy bez habitow chodzili, płaszczami zakonnemi albo mantiami miasto habitow, rozpory na ręce porobiwszy, odziewali się, w iedzeniu y napoiu wielką mizeryą ponosili. Wodkę prostą dla xięży garncami kupowaną. Miodu swego w klasztorze nie sycono, ale u żydow tak dla przyięcia gości, iako y dla siebie, beczkami y garncami brano za gotowe pieniądze; do zakrystiy wino także garcami po roznych mieyscach kupowano. Cale wierutna była ruina mieysca tego swiętego, bo też y włosć cała tak była zdezelowana (iak starzy zakonnicy reforowali), że tylko trzy sochy wołow zostało we wszystkich dobrach klasztornych. W prawach zostawał nieustannych, tak po trybunałach, iako też po ziemstwach y grodach, a to wszystko działo się kosztem klasztornym, przez całe iego życie na opactwie Supraslskim. Traktamenta nieustanne z trąbami y z hukami odprawowały się przy ustawicznych zjazdach, co wielką dla klasztoru przynosiło nędze y ucisk, a ztąd naywiększe było utrapienie temu mieyscu, że z całym dworem swoim zawsze rezydował, bardzo

Въ архимандритство того м. Коленды С. монастырь терпѣлъ великую нужду. Монахи ходили безъ рясъ, одѣвались въ мантіи, или монащескіе плащи, вмѣсто рясъ, подѣлавъ въ нихъ дыры для рукъ; въ пищѣ и питіи переносили великій недостатокъ. Для священниковъ водку покупали гарнцами. Своего меду не сытили въ монастырѣ, а брали у евреевъ бочками и гарнцами за деньги, какъ для принятія гостей, такъ и для себя. Для діаконика вино покупалось гарнцами въ разныхъ мѣстахъ. Почти несомнѣнно было разореніе этой св. обители; потому что и вся волость такъ было опустѣла (какъ сказывали пожилые монахи), что быковъ осталось во всѣхъ монастырскихъ имѣніяхъ только на три сохи. Онъ находился въ постоянныхъ процессахъ, такъ въ трибунальныхъ, какъ и въ земскихъ и гродскихъ судахъ; а все дѣлалось на средства монастырскія во все время его жизни на Супр. архимандритствѣ. Совершались безпрестанныя угощенія, съ трубами и криками, при постоянныхъ съѣздахъ, что приносило монастырю нищету и тѣсноту; а наибольше мученія монастырь имѣлъ отъ того, что онъ всегда пребы-

1) К. Михаилъ, объявляя своему эконому Бржостовскому о привилеѣ, данномъ С. монастырю, приказываетъ сдѣлать ему вводъ во владѣніе. Печатаемъ изъ королевскаго приказа условіе, подъ которымъ монахамъ позволено занять луга и ловить рыбу.

rzadko ztąd wyieżdżaiąc. A gdy z niecierpliwości, nie mogąc iuż znieść takiego ucisku, communitas podobno czy ustnie, czyli też przez memoryał, onemu prezentowała swoie y mieysca tego tak wielkie y nieznośne krzywdy,—mocno się o to rozgniewawszy, wyiachał do Połocka, zostawuiąc benedykcyą temi słowy: „Doczekam się ia tego, że na tym mieyscu będą tylko wroble mieszkać y spiewać“. Lecz przy łasce Bożey tego niedoczekał. Zostawił iednak tę w Supraslu pamiątkę, że obrazy Salvatora y Nayświętszey Matki szatami srebrnemi przyozdobił, o ktorych w kazaniu pogrzebowym x. Kazimierz Koiałowicz, na ten czas rektor collegium Połockiego, in laudem tegoż metropolity Kolendy, a opata Supraslskiego, mowi temi słowy: „Swiadkiem Jezusa umiłowanego y Przenayswiętszey Matki Jego, obrazy tak drogiemi szatami złotemi sutemi w Supraslu przybrane, iż ich samych cena 24,000 tysiące wynosi“. Luboć to staneło kosztem klasztornym bardziey, bo niemało na to y zakrystynego wyszło srebra y expensa były klasztorne, jako inwentarz za tegoż czasu y reiestra pisane informuią, iednak za iego staranie niech odbiera wiekuistą nadgrodę. Pokazał się też mocnym zastępcą od zwyczaynych a bezbożnych naiazdow na te mieysce swięte kolatorskich; bo gdy kollator na ten czas będący, idąc torem łupieztwa y nasladuiąc zwyczaiow antecessorow swoich, przybył do Suprasla y chciał fundować rządy swoie tak w klasztorze, iako y w dobrach klasztornych, mocno mu się o to zastawił dobry pasterz, y do takiego ferworu y smiałości bezbożney kollatora przez to przyprowadził, że śmiał posłać swego dworzanina, aby metropolicie, a opatowi mieysca tego, głowę uciął; iakoż sługa, pełniąc pana

валъ въ немъ со всѣмъ своимъ дворомъ, очень рѣдко выѣзжая изъ него. А когда братія, не имѣя возможности снести такое угнетеніе, кажется устно или въ меморіалѣ, представили ему столь несносныя обиды какъ свои, такъ и этой св. обители, то онъ сильно разгнѣвавшись за то, выѣхалъ въ Полоцкъ, оставляя благословеніе въ такихъ словахъ: «дождусь я того, что на этомъ мѣстѣ будутъ жить и пѣть только воробьи». Но, по милости Божьей, онъ не дождался того. Однако онъ оставилъ въ Супраслѣ ту память, что украсилъ иконы Спасителя и Пречистой Матери Б. серебрянными ризами, о которыхъ о. Казиміръ Кояловичъ, въ то время ректоръ Полоцкой коллегіи, въ надгробномъ словѣ въ похвалу того же митрополита Коленды, С. архимандрита, говоритъ слѣдующее: «свидѣтельствуютъ иконы Іисуса Сладчайшаго и Его Святѣйшей Матери въ Супраслѣ, украшенныя столь дорогими и обильными золотомъ ризами, что цѣна ихъ восходитъ до 24 тысячъ». Хотя это сдѣлано болѣе на счетъ монастыря, потому что на это вышло не мало серебра изъ ризницы, и монастырь имѣлъ расходы, какъ показываетъ опись [1]) и реэстры, составленные въ то время; однако за свои заботы пусть онъ получаетъ вѣчныя награды. Онъ явился крѣпкимъ заступникомъ отъ обыкновенныхъ безбожныхъ наѣздовъ ктиторскихъ на эту св. обитель; ибо когда ктиторъ тогдашній, слѣдуя путемъ грабительства и подражая обычаямъ своихъ предшественниковъ, прибылъ въ Супрасль и хотѣлъ утвердить свое управленіе какъ въ монастырѣ, такъ и въ имѣніяхъ его,—добрый пастырь крѣпко возсталъ противъ этого и привелъ ктитора въ такую ярость и безбожную дерзость, что онъ

1) Напечатана выше, подъ № 68.

swego roskaz, szedł na tę akcyą bezbożną y, w pokoiu dobywszy miecza, opowiadać zaczął wolą pana swoiego; co słysząc metropolita, nieustraszonym sercem daiąc pod miecz szyie, uklęknął, a sługa to widząc miecz upuścił. O czym x. Kazimierz Koiałowicz, Societatis Jesu rektor na ten czas collegium Połockiego, na pogrzebie tegoż metropolity maiąc kazanie, taką de verbo ad verbum czyni wzmiankę: „mężności wizerunki acz roznie okazane, osobliwie iednak w obronie dobr, chwale Bożey oddanych archimandrij Supraslskiey, na ktore, gdy żelazo, niezbożnie dobyte, śmiercią obecną groziło, tak wielkim sercem szyię pod raz śmiertelny, poklęknowszy, zchylił, iż zaboyca zadumiały broń zażartą z ręki zdrętwiałey upuścić musiał. Mielibyśmy byli nowego w Litwie Stanisława, by Bog nieukarał Bolesława; mielibychmy Kontbarijskiego Thomasza, by Bog nie zatrzymał Supraslskiego Henryka“. Tenże Gabriel Kolenda został metropolitą z acybiskupa Połockiego r. 1665. Wakowała metropolia lat 10, dla woyny Moskiewskiey; wygrał jurydykę Wilenską. Skupił place w Warszawie na pałac metrepolitanski. Był opatem Supraslskim, Berezweckim y Leszczynskim; trzymał oraz y Torokanski klasztor. Urodził się z pisarza ziemskiego Wilenskiego, pieczętował się trzema strzałami. Umarł w Połocku r. 1674, d. 18 Februaria.

Communitas Supraslska, za opactwa Kolendy metropolity.

P. Antonius Kyszczyc vicarius,	F. Petrus,
	F. Mavritius.
P. Pachomius Welikonty,	F. Swidrzanski,
	F. Izaijasz diakon,
P. Alexius Protasewicz,	F. Benedictus,
	F. Innocentius,
P. Josaphat,	F. Jachimus,

осмѣлился послать своего дворянина отрубить митрополиту, здѣшнему аввѣ, голову; и слуга, исполняя приказъ своего господина, шелъ на это безбожное дѣло и, добывъ мечъ въ покояхъ (настоятельскихъ), сталъ говорить о приказаніи своего господина. Слыша это, митрополитъ съ безстрашнымъ сердцемъ сталъ на колѣни, преклоняя свою голову подъ мечъ, а слуга, увидѣвъ это, уронилъ мечъ. Объ этомъ ксен. К. Кояловичъ, тогдашній ректоръ Полоцкой іезуитской коллегіи, въ надгробномъ словѣ этому митрополиту дѣлаетъ такой, слово въ слово, намекъ: «хотя образцы мужества различно показаны, но особенно они показаны въ защитѣ имѣній, посвященныхъ на славу Божію въ С. архимандріи; когда за нихъ грозила вѣрною смертію сталь безбожно поднятая,—онъ съ геройскимъ сердцемъ, ставъ на колѣни, преклонилъ голову подъ смертельный ударъ, такъ что удивленный убійца долженъ былъ уронить изъ одеревенѣвшей руки закаленную сталь. Мы имѣлибы въ Литвѣ новаго Станислава, если бы Господь не наказалъ Болеслава. Былъ бы у насъ Ѳома Кентерберійскій, если бы Господь не удержалъ Супрасльскаго Генриха».. Тотъ же Г. Коленда сталъ митрополитомъ изъ архіепископа Полоцкаго въ 1665 г. По причинѣ Московской войны, митрополія была вакантна 10 лѣтъ. Онъ выигралъ дѣло Виленской юрисдикціи [1]). Купилъ плацы въ Варшавѣ на митрополитанскій дворецъ. Былъ архимандритомъ Супрасльскимъ, Березвечскимъ и Лещинскимъ, держалъ вмѣстѣ съ тѣмъ и Тороканскій монастырь. Онъ родился отъ Виленскаго писаря; гербъ его на печати—три стрѣлы. Умеръ въ Полоцкѣ въ 1674 г. Февраля 18. Братія Супрасль-

1) Т. е. о юрисдикціи митрополичьей надъ поцерковными плацами въ Вильнѣ и людьми, живущими на этихъ плацахъ; см. о томъ актъ въ II т. Археогр. Сборника, № 100.

P. Theophilus,
P. Josephus,
P. Bartholomeus,
P. Kupalski,
P. Jerotheusz,
P. Leontius,
P. Tarasius,
P. Dominicus Welikonty,
F. Josephus.

Cathalog tych oycowy braci wypisałem z reiestrow, pisanych za Kolendy metropolity, opata Supraslskiego.

Antonij Kyszczyc wikary Supraslski napisał Jarmołoy na rygałowym papierze wyśmienitym charakterem Ruskim.

R. 1676, d. 16 Aprila, ad instatiam Cypryana Żochowskiego, metrypolity całey Rusi, podany pozew do sądow ziemstwa p-tu Grodzienskiego j. o. xiężniczce Karolinie Ludowice Radziwiłownie koniuszance w. x. Lit., w sprawie Supraslskiey, o wycięcie 62 sosen w puszczy klasztorney, zgodnych do budynku y na barcie, (a ta sprawa sądziła się w trybunale Wilenskim w r. 1668, d. 21 Junia, z apellacij ziemstwa p-tu Grodzienskiego, gdzie było nakazano jurament per decretum x. Szczygielskiemu wikaremu Supraslskiemu, ktora sprawa gdy iterum do ziemstwa z trybunału iest odesłana, po znacznych paenach o niesłuszną apellacyą, na tych ziemskich sądach w roku wyż pomienionym x. Szczygielski aby jurament wypełnił podług punktow nakazanych dekretem, a xiężniczka m-ść z opiekunami swemi stawała do przysłuchania się onego.

— 19 Maia, dał klasztor assekuracyą Janowi Olizarowiczowi y jego żonie Annie Sopockownie de domo, tudzież y potomkom ich, za summe 118 (ktorą miał na łąkach, sobie zastawnych, w lesnictwie Sokolskim od Krzysztopha Micuty), legowaną klasztorowi Supraslskiemu, że ma y powinien będzie odprawować perpetuis temporibus mszy ss. na rok 10, za dusze w czyscu zostaiące, 5 mszy w post wielki, a drugie 5 w Piotrowkę etc., y tak ten list, czyli assekuracya w sobie się ma:

скіе въ архимандритство м. Коленды.

О. Антоній Кищицъ, викарій,
О. Пахомій Великонтій,
О. Алексій Протасевичъ,
О. Іосафатъ,
О. Ѳеофилъ,
О. Іосифъ,
О. Варѳоломей,
О. Купальскій,
О. Іероѳей,
О. Леонтій,
О. Тарассій,
О. Діонисій Великонтій,
Бр. Петръ,
Бр. Маврикій,
Бр. Свидранскій,
Исаія, діаконъ,
Бр. Корнилій,
Бр. Венедиктъ,
Бр. Иннокентій,
Бр. Іоакимъ,
Бр. Іосифъ.

Я выписалъ перечень этихъ монаховъ изъ списковъ, писанныхъ при С. архимандритѣ Колендѣ, митрополитѣ. Антоній Кищицъ, викарій С., написалъ ирмологій на Александрійской бумагѣ, превосходнымъ Русскимъ почеркомъ.

Въ 1676 г., Апрѣля 16, по ходатайству Кипріана Жоховскаго, митрополита всея Руси, поданъ позывъ ея свѣтлости Королинѣ Людовикѣ Радивиловнѣ и пр. въ Городенскій земскій судъ, по дѣлу Супрасльскому, о порубкѣ 62 сосенъ въ монаст. лѣсу, годныхъ на строеніе и на борти (дѣло это судилось въ Виленскомъ трибунальномъ судѣ въ 1668 г. 21 Іюня по апелляціи изъ Городенскаго земскаго суда, гдѣ рѣшеніемъ дана была присяга о. Щигельскому, С. викарію, и когда это дѣло снова изъ трибунала отослано въ земскій судъ, послѣ значительныхъ взысканій за незаконную аппеляцію, то на этомъ земскомъ судѣ въ вышеупомянутомъ году постановлено рѣшеніе, чтобы о. Щигельскій принесъ присягу, по пунктамъ, означеннымъ въ рѣшеніи, а княжна ея м. становилась съ своими опекунами для ея выслушанія).

Въ 1677 г., Мая 19, монастырь далъ удостовѣреніе Ивану Олизаровичу и его женѣ Аннѣ Сопоцковнѣ, а также потомкамъ ихъ, за сумму 118 зол. (которые

обеспечены были на лугахъ, данныхъ ему въ залогъ въ Сокольскомъ лѣсничествѣ Христ. Мицутою), завѣщанную С. монастырю съ тѣмъ, что онъ имѣетъ и долженъ будетъ на вѣчныя времена отправлять 10 обѣденъ за души, пребывающія въ чистилищѣ, 5 обѣденъ въ великомъ посту, а другія 5 въ Петровъ постъ; это удостовѣреніе слѣдующаго содержанія:

72.

1677 г. Мая 19. Удостовѣреніе С. монаховъ Ивану Олизаровичу въ томъ, что за 118 зол. имъ завѣщанныхъ монастырю, они будутъ отправлять 10 обѣденъ въ году.

Монахи даютъ обѣщаніе 5 обѣденъ отправлять въ В. посту, и 5 въ Петровъ постъ за души, пребывающія въ чистилищѣ, а по смерти Олизаровича они обязываются отправить большую, съ пѣніемъ, обѣдню на большомъ алтарѣ.

List od nas, zakannikow relij s. Bazylego, zostaiących przy monastyrze Suprasłskim, daiemy na potomne czasy imć. p. Janowi Olizarowiczowi y samey imć p. Annie Sopockownie Olizarowiczowey y potomkom ich, iż imć p. Olizarowicz legował summy zł. 118 do cerkwi, aby in perpetuam memoriam za dusze w czyscu zatrzymane mszy 5 odprawowano w post Wielki, a drugie 5 w post s. Piotra. Także po długim życiu, za daniem znać nam o śmierci tak samego jegomości, iako samey jey m-ści, powinniśmy requialną mszą swiętą odprawić śpiewaną, wielką, na ołtarzu wielkim, także y lektii, wiele na ten czas kapłanow będzie. Pisan w Supraslu r. 1677, d. 19 Maia. Bartłomiey Miniewski, namieśnik Suprasłski. Ambrosius Duchowina, ejusdem monasterij concionator. Martinus Bocewicz, concionator Suprasliensis. Ta akceptacya obligacij podobno w przyszły czas iest approbowana przez opata. Opactwo Suprasłskie vacat.

Мы, монахи С. св. В., состоящіе при С. монастырѣ, даемъ на послѣдующія времена его м. г. Ивану Олизаровичу и самой ея м. Аннѣ Сопоцковнѣ Олизоровичевой и потомкамъ ихъ этотъ листъ, въ томъ, что его м. Олизаровичъ завѣщалъ 118 зол. въ церковь, съ тѣмъ, чтобы на вѣчную память отправлялось за души, держимыя въ чистилищѣ, пять обѣденъ въ В. посту, а другія пять въ Петровомъ; а также послѣ долгой жизни, какъ только дадутъ знать о смерти самаго его м., равно и самой ея м., мы должны отправить заупокойную, большую пѣтую обѣдню на большомъ алтарѣ, соборнѣ, сколько тогда будетъ священниковъ. Писано въ Супраслѣ въ 1677 г. Мая 19. Варѳоломей Миневскій. С. намѣстникъ, Мартинъ Духовина того же монастыря проповѣдникъ, Мартинъ Боцевичъ, проповѣдникъ С. монастыря. Это принятіе облигаціи, кажется, потомъ подтверждено было архимандритомъ. Супр. архимандрія вакантна.

R. 1677, na seymie Warszawskim staneła konstytucya na pogłowne w Litwie, y na pierwszą ratę spisany tego roku reiestr włości Suprasłskiey.

Въ 1677 г. на Варшавскомъ сеймѣ состоялась конституція на поголовный сборъ въ Литвѣ и на первой страницѣ написанъ реэстръ Супрасльской волости.

73.

1677 г. Поголовный счетъ подданныхъ С. монастыря.

Wyrachowano w Klewinowie głow 116, w Baciutach 138, w Zawadach 49, w Topilcu 56, w Zaczerlanach 29, w Haiowníkach 29, w Kościukach 63, w Ogrodnikach 29, pan Kropiwnicki, na wolnych włokach siedzący, w dymie głow 3, w Klewinowie ciwun z gospodynią w dymie głow 2, w Baciutach ciwun z ławnikiem w dymie gł. 2, w Topilcu cywun, Podrykunianka, ławnik y pastuch gł. 4, w Dawidowszczyznie ciwun gł. 1, ociec prezbiter w Topilcu, w dymie głow 4.

Reiestr głow w wioskach do Fast należących: we wsi Fastach głow 88, w Bacieczkach głow 44, we wsi Łyskach Mikołay Wrobel w dymie gł. 7, we wsi Porosłach gł. 24, w Pieszczanikach gł. 19, czeladź dworna w Fastach, ciwun, owczarz, pastuchow 2, gospodini, urzędnik z czeladzią, szlachty dwuch, głow 7.

Summaryusz głow: w Topilskiey włości wszystkich gł. 509,
folwarkowych rachowano gł. . . 12,
u prezbitera Topilskiego głow . . 4,
w Fastowskiey wł. rachowano gł. 182,
dwornych folwar. Fastowskiego gł. 7.

Summa . . 714.

R. 1673, d. 15 Junia, obrany na archymandryą Suprasłską Jozaphat Michniewicz, za metropolity Cypryana Żochowskiego.

R. 1679. D. 9 Octobra, uniwersał wydany krola Jana III na Colloquium Lubelskie,

Въ Клевиновѣ насчитано 116 душъ, въ Батютахъ 138, въ Завадахъ 49, въ Топильцѣ 56, въ Зачерлянахъ 29, въ Гаевникахъ 29, въ Костюкахъ 63, въ Огородникахъ 29, панъ Кропивницкій, сидящій на вольныхъ уволокахъ, въ домѣ его—3, въ Клевиновѣ тіунъ съ хозяйкою—2 души, въ Батютахъ тіунъ съ лавникомъ въ домѣ 2 д., въ Топильцѣ тіунъ, Подрыкунянка, лавникъ и пастухъ, 4 д., въ Давидовщинѣ тіунъ—1 д., о. пресвитеръ въ Топильцѣ, въ домѣ 4 д.

Рестръ душъ въ деревняхъ, принадлежащихъ къ Хвастамъ. Въ дер. Хвастахъ 88 душъ, въ Батечкахъ 44 д., въ дер. Лыскахъ Николай Воробей 7 д. въ дер. Въ Порослахъ 24 д., въ дер. Песчаникахъ 19 д. Дворовая челядь въ Хвастахъ: тіунъ, овчарь, 2 пастуха, хозяйка, урядникъ съ челядью—два шляхтича, 7 д.

Итого душъ: въ Топильской вол. 509.
фольварочныхъ насчитано . 12.
у Топильскаго пресвитера . 4.
Въ Хвастовской волости . . 182.
дворовыхъ въ фольваркѣ Хваст. 7.

всего . 714 д.

Въ 1678 г. Іюня 15, избранъ на С. архимандрію Іосафатъ Михневичъ, при м. Кипріанѣ Жоховскомъ.

Въ 1679 г. 9 Октября, вышелъ универсалъ к. Яна III на Люблинскій съѣздъ, на которомъ разбиралось дѣло объ

na ktorym de unione rzecz się traktowała. 10 Octobra, tenże krol Jan III pisze do Josaphata Michniewicza opata Suprasłskiego, conwokuiąc na tęż Colloquium Lubelskie, pro anno 1680 et 24 Januaria determinowane, ktory list tak się w sobie ma:

унія[1]). 10 Октября тотъ же к. Янъ III пишетъ къ Іосафату Михневичу, С. архим., приглашая его на тотъ же Люблинскій съѣздъ, назначенный на 24 Января 1680 г., этотъ листъ таковъ:

74.

1679 г. Октября 10. Письмо к. Яна III С. архимандриту Іосафату Михневичу, съ приглашеніемъ на Люблинскій съѣздъ.

Извѣщая о томъ, что ко всему духовенству Греческаго обряда разосланы универсалы съ приглашеніемъ въ Люблинъ на съѣздъ, для устраненія всѣхъ споровъ между людьми этого обряда, король объявляетъ, что счелъ нужнымъ пригласить С. архимандрита на съѣздъ этотъ особымъ письмомъ.

Jan III, z Bożey łaski, krol Polski, wielkie xiąże Litewskie, Mazowieckie, Zmuydzkie, Inflantskie, Kijowskie, Wołynskie, Podolskie, Podlaskie, Smolenskie, Siewierskie y Czernichowskie. Nabożny wiernie nam miły! Stosuiąc się do constytuciey ostatniego seymu Warszarskiego, a chcąc wszystkie dyfferencye ritus Graeci skutecznie, ku pomnożeniu wiary swiętey, uspokoić, y szczęsliwym, day Boże, zaterminować koncem; wydaliśmy uniwersały nasze do całego duchowienstwa ritus ejusdem, aby się wszyscy quocunque nomine starsi y przełożeni, nazwać się mogą, ze wszystkich panstw naszych, na dzień 24 m. Stycznia, a podług starego kalendarza, na dzień 14 tegoż miesiąca, w roku, da Bog, przyszłym 1680, do Lublina zgromadziwzsy, y tam wezwawszy Ducha Swiętego, dawce wszelkich darow, przy obecności commissarzow od nas naznaczonych, między sobą zupełne postanowienie i zjednoczenie namowili. Lubo tedy niewątpiemy, że z pomienionych uniwersałow wierność twoia będziesz należycie o tym wszystkim informowany, ale

Янъ III, Божьею милостію, король польскій и пр. Преподобный вѣрный и намъ милый! Сообразуясь съ конституціею послѣдняго Варшавскаго сейма и желая окончательно умирить всѣ раздоры между людьми Греческаго обряда, для преспѣянія св. вѣры, и привести къ благополучному концу (дай то Богъ!), мы издали универсалы наши ко всему духовенству этой вѣры о томъ, чтобы всѣ, всякаго названія, старшіе и начальники, собравшись въ Люблинѣ со всѣхъ нашихъ областей на 24 д. Января, а по старому календарю, на 14 тогоже мѣсяца, въ наступающемъ, дастъ Богъ, 1680 году, и призвавъ здѣсь св. Духа, подателя всѣхъ даровъ, въ присутствіи нами назначенныхъ комиссаровъ, договорились между собою о совершенномъ согласіи и соединеніи. Хотя мы не сомнѣваемся въ томъ, что ваша вѣрность надлежаще будешь извѣщенъ о томъ упомянутыми универсалами, но сверхъ того и симъ нашимъ листомъ мы поощряемъ тебя, чтобы твоя вѣрность, не

1) Этотъ универсалъ помѣщенъ въ сочиненіи м. Жоховскаго: Colloquium Lubelskie (стр. 3 и 4) и оттуда перепечатанъ въ Литовской церковной уніи г. Кояловича, (т. 2, прим. 327).

nad to y tym listem naszym zagrzewamy, abyś wierność twoia, naznaczonego mieysca y terminu nieuchybiaiąc, do powszechnego Colloquium y zgromadzenia stawił się, y tam do generalney zgody stosował się. Inaczey nieczyniąc dla łaski naszey. Dobrego zatym pobożności twoiey od Pana Boga zyczemy zdrowia. Dan w Jaworowie, dnia 10 m. Octobra, roku MDCLXXIX. Panowania naszego VI. Jan krol. Na zapisaniu tytułu: Nabożnemu Josaphatowi Michniewiczowi, archymandrycie Supraslskiemu, wiernie nam miłemu.

R. 1679, d. 5 Decembra, opisane włoki Chorostowskie y Pużyckie y podpisane przez Chodkiewicza, oboznego w. x. Litt., w Petrykowie.

уклоняясь отъ назначенныхъ—мѣста и времени, становился на всеобщее совѣщаніе и собраніе, и тамъ сообразовался общему примиренію, не поступая иначе ради нашего благоволенія. За тѣмъ желаемъ вашему преподобію здравія отъ Бога. Дано въ Яворовѣ, 20 Октября 1679 г., царствованія нашего 6. Янъ король. На адресѣ: Преподобному Іосафату. Михневичу, С. архимандриту, намъ вѣрному, милому.

Въ 1679 г., Декабря 5 сдѣлана и подписана Ходкевичемъ, обознымъ в. к. Л., въ Петриковѣ опись Хворостовскихъ и Пужицкихъ уволокъ.

75.

1679 г., Декабря 5. Опись Хворостовскихъ и Пужицкихъ уволокъ С. монастыря, сдѣланная обознымъ Ходкевичемъ.

Wieś Chorostowo. 1) Włoka Kolonkowska. 2) Włoka Hryckiewicz. 3) Włoka Żarynowska. 4) Włoka Antoszenska. 5) Włoka Kapczowska. 6) Włoka Radzkowska. 7) Włoka Opanasowska. 8) Włoka Ciszenska. 9) Szapowalowska. 10) Niemkowska. 11) Włoka Pilipowska. 12) Włoka Syczowska. 13) Włoka Pawłowska. 14) Włoka Baranowska. 15) Włoka Makaiowska. 16) Włoka Kowalewska. 17) Włoka Kropiwicz. 18) Włoka Horodnowicz. 19) Włoka Rachowicz. 20) Włoka Potulinska. 21) Włoka Wonowicz. 22) Włoka Krasienskich. 23) Włoka Ihnatowicz. 24) Włoka Kozkowska. 25) Włoka Beykowska. 26) Włoka Obławska. 27) Włoka Zacharowska. 28) Włoka Wasiukowska, 29) Włoka Żuykowska. 30) Włoka Rabczenska. 31) Włoka Adamowska. 32) Włoka Hryniewicz. 33) Włoka

Деревня Хворостово: 1-я уволока Колентовская. 2-я. — Грицкевичъ. 3-я—Зариновская. 4-я—Антощенская. 5-я—Капчовская. 6-я— Радзковская. 7-я—Опанасовская. 8-я—Цишенская. 9-я—Шаповалевская. 10-я — Нѣмковская. 11-я — Филиповская. 12-я — Сычовская. 13-я — Барановская. 14-я — Кропивичъ. 15-я— Павловская. 16-я—Макаевская. 17-я — Ковалевская. 18-я — Городновичъ. 19-я — Раховичъ. 20 — Потулинская. 21 — Вововичъ. 22 — Красенскихъ. 23 — Игнатовичъ. 24 — Козковская. 25 — Бейковская. 26 — Облавская. 27 — Захаровская. 28 — Васюковская. 29 — Жуйковская. 30 — Рабченская. 31 — Адамовская. 32 — Гриневичъ. 33 — Симеоновская. 34 — Мишковская. 35 — Климовичъ. 36 — Коршунская. 37—Веремѣевская.

Symonowska. 34) Włoka Miszkowska. 35) Włoka Klimowicz. 36) Włoka Korszonska. 37) Włoka Wieremieiowska. 38) Włoka Kulbaczynska. 39) Włoka Myliczynska. 40) Włoka Omelkowska. 41) Włoka Morozowska. 42) Włoka Naszczeczyc. 43) Włoka Oszaleiowska. 44) Włoka Safanowicz. 45) Włoka Boharcowska. 46) Włoka Siennikowska. 47) Włoka Wołonoho. *Wieś Pużycze.* 1) Włoka Dudakowska. 2) Włoka Łukaszewska. 3) Włoka Omelkowska. 4) Włoka Onisimowska. 5) Włoka Jowchymowska. 6) Włoka Antoszowska. 7) Włoka Kładkowska. 8) Włoka Wołodzkowska. 9) Włoka Huszczenska. 10) Włoka Jukowska. 11) Włoka Radziukowska. 12) Włoka Czerewoczowska. 13) Włoka Milraszowska. 14) Włoka Komaniowska. 15) Włoka Koczerzynską. 16) Włoka Borkowska. 17) Włoka Lenkowska. 18) Włoka Żydowska. 19) Włoka Płaczezonska. 20) Włoka Bliskunowska. 21) Włoka Chwiedoruczynska. 22) Włoka Demidowska. 23) Włoka Wołodzkowska. 24) Włoka Boruchowska. 25) Włoka Bielkowska. 26) Włoka Tarankowską. 27) Włoka Nynkowska. W Chorostowie wyrachowaną włok 47, w Pużyczach wyrachowano włok 27. Summa włok 74.

Powinność na ten czas ta była z tych wsi: z włoki ciągłey czynszu kopa iedna, miodu wiadro iedne, wosku funtow dwa. Toż dawano y z przyiemnych włok, co y z ciągłych.

R. tegoż pan Kropiwnicki niejaki, maiąc dożywotnie prawo na folwareczku klasztornym, Mokiejowszczyzna nazwanym, do folwarku Baciuckiego należącym, przedał prawem swoim niejakiemu panu Sobolewskiemu tenże folwarczyk, za konsensem opata Michniewicza. Pieniądze wrocone panu Sobolewskiemu przez tegoż opata Michniewicza, a folwarczyk został się przy klasztorze.

38 — Кульбачинс. 39 — Миличинская. 40 — Омельковская. 41—Морозовская. 42 — Нащечицъ. 43 — Ошалѣевская. 44 — Сафановичъ. 45—Богарцевская. 46 — Сѣнниковская. 47 — Воженого. *Деревня Пужицы:* 1-я уволока Дудаковская. 2—Лукашевская. 3—Омельковская. 4—Онисимовская. 5—Евфимовс. 6 — Антошевская. 7 — Кладковская. 8 — Володковская. 9 — Гущенская. 10 — Юковская. 11 — Радюковская. 12 — Черевочовс. 13 — Мильрашевс. 14 — Команевская. 15—Кочеринская. 16 — Борковская. 17 — Ленковская. 18 — Жидовская. 19—Плачеженская. 20 — Близконовс. 21 — Өедоручинс. 22 — Демидовская. 23 — Володьковс. 24 — Боруховская. 25 — Бѣльковская. 26 — Таранковская. 27 — Нинковская. Въ Хворостовѣ насчитано 47 уволокъ. Въ Пужичахъ — — 27 уволокъ.

Повинности съ этихъ деревень въ то время были слѣдующія: съ уволоки тяглой чиншу 1 копа, меду 1 ведро, воску 2 фунта. Съ вольныхъ уволокъ стольkоже давали, сколько и съ тяглыхъ.

Того же г. какой то г. Кропивницкій, имѣя посмертное право на фольваркѣ монастырскомъ Мокѣевщинѣ, принадлежащемъ къ фольварку Батютскому, продалъ нѣкоему Соболевскому тотъ же фольваркъ, съ дозволенія арх. Михневича. Деньги возвращены тѣмъ же арх. Михневичемъ г. Соболевскому, а фольваркъ остался при монастырѣ.

Въ 1683 г. Сентября 15, Юрій Ходкевичъ, обозный в. к. Л., пишетъ къ Іосафату Михневичу, С. арх., прося его дать въ долгъ 4 тыс. золотыхъ, въ такомъ смыслѣ:

R. 1683, d. 15 Sęptembra, Jerzy Chodkiewicz obozny w. x. Lit. pisze do Josaphata Michniewicza opata Supraslskiego, upraszaiąc o pozyczenie cztyrech tysiący zł., w ten sens:

76.

1683 г., Сентября 15. Письмо Юрія Ходкевича къ С. арх. Михневичу, съ просьбою одолжить ему 4 тыс. зол.

Wielmożny, w Bogu przewielebny mości xięże archymandryto Supraslski, mnie wielce miłościwy panie y bracie! Wybieraiąc się już do obozu, a odebrawszy wm. pana dobrodzieia y lubego archymandryty łaskę, żeś mi non recusasti w tak pilnym razie wesprzeć dwiema tysięcy y dwumasty pięćdziesiąt złotych, z umysłu posyłam młodziana mego do wm. pana, uniżenie upraszaiąc, abyś si quando nunc pokaż się bydź moim kochanym archymandrytą y dobrodzieiem, a chciey z łaski swey pokornie proszę (sucurrere servo suo) dołożyć jeszcze tysiączek de plus, aby wynosiła summa z tym, com już wzioł 750, in numero 4000, a ja na tę summe posyłam y assekuracyą moią, y sistat verbo zawsze w oddaniu to, co debebit lavrae sacrae. A to, moy dobrodzieiu, scisnela mię taka teraz necessitas, że muszę 6000 dać chorągwi moiey in vim contentationis, uymuiąc, aby poszła do n. k. j. m., pana mego miłościwego. Taka to nasza, dobrodzieiu, bida, y sami służemy, y chorągwie accomodować musiemy, y teraz nic niewziowszy od rzeczy pospolitey, de proprio isć ad bellum musiemy. Więc, dobrodzieiu, poratuy proszę teraz collatora y zyczliwego sobie brata, a upewniam, że ia ten twoy kandor będę wiedział, iak zawdzięczę. Jeżeli iednak (acz ja non despero) nad 2250 złotych więcey nieprzyłożysz, dobrodzieiu, to

Вельможный, высокопреподобный о. архимандритъ С., мой многомилостивый господинъ и братъ!

Собираясь уже въ обозъ и получивъ милость в. м., моего господина и благодѣтеля и дорогаго архимандрита, въ томъ, что ты въ столь важномъ случаѣ не отказался помочь мнѣ 2,250 волот., нарочно посылаю моего молодца къ в. м., моему м. г., покорно прося, дабы если когда, то нынѣ ты оказался моимъ любезнымъ архимандритомъ и благодѣтелемъ, и покорно прошу — благоволи по своей милости (помощи рабу своему) приложить еще одну тысячку съ лишнимъ, дабы вся сумма съ мною взятыми восходила до 4 тыс., а я посылаю на эту сумму и мой вексель и словомъ ручаюсь, что должное всегда будетъ отдано лаврѣ святой. Теперь, мой благодѣтель, меня стѣснила такая нужда, что я долженъ дать полку 6000 на содержаніе, задобривая его, чтобы онъ шелъ къ королю его м., пану моему милостивому. Такая то, благодѣтелю, наша бѣда: и сами служимъ и должны отрядъ приготовить, и теперь, не получивъ ничего изъ казны, идти на войну на свой счетъ. Посему прошу тебя, милостивецъ, выручи теперь ктитора и доброжелательнаго тебѣ брата; увѣряю тебя, что съумѣю отблагодарить тебя за эту твою ла-

uż coż mam czynić? day y to, coś obiecał. Wszakże pro aris et focis idziemy, to to naywiększa virtus teraz wesprzeć potrzebnego collatora, idącego pro vobis et pro omnibus. Posyłam y assekuracią, a proszę o dobrą monetę, bo wierzchiem jedzie posłany moy młodzian do w. m. w. m. pana. Pogłowne przy tym jeżeli wybranę pierwszey raty, proszę chciey mi, dobrodzieiu, odesłać, verbo nobili assekuruię, że za to żadney niebędzie turbacij, bo ia mam na kilka tysięcy assygnatią do pogłownego Grodzienskiego, do ich m. panow poborcow, kturych teraz trudno w tak krotkim czasie szukać, zatrzymać to tylko, co im debetur pro solario, y oddać. Assekuruię w tym w. m. mego dobrodzieia, że nec minimam będziesz miał w tym inprimationem. Wreszcie ten list moy stanie za naywiększą garantio y zastępcą będzie in omni foro w. m. w. m. panu, bo gdy poszlę do panow poborcow po pieniądze, to zaraz primario pogłowne Supraslskie pierwszey potrąco mi raty, zaczym na sumnienie moie y parol to biorę, y nie zawiodę w tym ullatenus w. m., mego dobrodzieia, będzie y to jakiezkolwiek suffragium choć małe do obozu. Chorągwie rożne ciągną do obozu. J. m. pan hetman już stanął pod Krakowem, to iest o mil 9 od Krakowa pod Nowym Miastem, gdzie się y porządnie Chorągwie sciągaią spiesznо. Wiedeń ieżeli ad medios dies Octobris dotrzyma, salvabitur za łaską Bożą y potęgą christianitatis. Jeżeliby podwody było trzeba panu Pawlukowskiemu, proszę o nią. Słyszałem, że coś iest muszkietow lontowych, walaiących się w skarbcu, jeżeli są, proszę o nię, bo mi jeszcze potrzeba kilkunastu muszkietow, co ma darmo rubigo ferrum consumens popsować. Zatym oddaię łasce jego, cujus fide fero, 15 Septembris, a. 1683 w Błudniu—w. m. w. m. pana zyczliwym bratem y sługą.

ску. Если однако (хоть я не теряю надежды) не присовокупишь болѣе 2250 зол., то, дѣлать нечего, дай хоть то, что обѣщалъ. Вѣдь мы идемъ за поля и очаги, и въ этомъ найбольшая добродѣтель теперь помочь нуждающемуся ктитору, который идетъ и за васъ и за всѣхъ. Посылаю вексель и прошу дать хорошею монетою, п. ч. мой молодецъ ѣдетъ къ в. м. верхомъ. Если при томъ выбрано поголовное по первому списку, то прошу, милостивецъ, соблаговоли прислать его; честнымъ словомъ увѣряю, что за это не будетъ никакого безпокойства; ибо я имѣю ассигновку на нѣсколько тысячъ изъ Городенскаго поголовнаго сбора—къ ихъ м. гг. сборщикамъ, которыхъ теперь въ столь короткое время трудно искать; задержать только то, что имъ слѣдуетъ въ жалованье и отдать. Удостовѣряю в. м., моего благодѣтеля, что въ томъ не будешь имѣть ни малѣйшаго стѣсненія. Впрочемъ это мое письмо станетъ найбольшей гарантіей и будетъ заступникомъ в. м. во всякомъ судѣ; ибо когда я пошлю до гг. сборщиковъ за деньгами, то сейчасъ прежде всего дадутъ мнѣ по первому списку Супрасльскій поголовный сборъ. За тѣмъ, беру это на мою совѣсть и мое слово, и никакъ не обману въ этомъ в. м. моего благодѣтеля; а это будетъ хоть коекакимъ малымъ подспоріемъ въ обозѣ. Разные отряды тянутся къ обозу. Его м. г. гетманъ уже остановился подъ Краковомъ, т. е. за 9 миль отъ Кракова подъ Новымъ городомъ, куда собираются быстро и въ порядкѣ отряды. Если Вѣна устоитъ до половины Октября, то будетъ спасена, по милости Божіей, силами христіанъ. Если бы нужна была подвода г. Павлюковскому, то прошу дать ее. Я слышалъ, что валяется въ ризницѣ нѣсколько мушкетовъ если они

есть, то лучше дайте ихъ мнѣ, потому что мнѣ нужно еще десятка два мушкетовъ, чѣмъ будетъ напрасно портить ржавчина, снѣдающая желѣзо. За тѣмъ поручаю себя в. милости. 15 Сентября, 1683 г. въ Блуднѣ. В. м. доброжелательный братъ и слуга.

R. 1684 d. 21 Februaria, tenże Chodkiewicz obozny W. X. Littewskiego, pisze list do Josaphata Michniewicza, compellendo, aby cztyry podwody przysłał po miod y wosk, z Chorostowa do niego sprowadzony, o czynszu oznaymuie, że jeszcze niewszytek wybrany etc.; jeszcze collatorowie Chorostowem rządzili się.

Въ 1684 г. Февраля 21 тотъ же Ходкевичъ, обозный в. к. Л. пишетъ къ І. Михневичу письмо, побуждая, чтобы онъ прислалъ 4 подводы за медомъ и воскомъ въ Хворостовъ, привезенными къ нему; о чиншѣ извѣщаетъ, что еще не весь собранъ и пр. Еще ктиторы распоряжались Хворостовомъ.

R. 1685 d. 10 Februaria, prawo dane klasztorowi Supraslskiemu na dwie niwy od j. m. pana Eliazara Jana Olizarowicza nad rzeką Sokołdą, za opata Michniewicza.

Въ 1685 г. Февраля 10, С. монастырю дана купчая на двѣ нивы отъ его м. Елеазара Ивана Оливаровича, надъ р. Соколдою, при архиман. Михневичѣ.

Akt wizyty pasterskiey, za przytomnosci j. w. Jerzego Karola Chodkiewicza oboznego w. x. Lit., jako kollatora tego mieysca, odprawiony w Supraslu, roku Panskiego 1687, Octobra 3 dnia, podług nowego kalendarza, w refektarzu. A nayprzod zebrawszy z j. m. x. archimandritą wielebnych oycow i braci professow monastyra tego, którzy są vocales i należą do tego zebrania, po uczynioney metropolitanskiey mowie, uformowana iest jurzdykcya dnia 1-go Octobra i na dzień iutrzeyszy odłożona wizyta. Dnia zas 2 y 3 wysłuchani seorsive wszyscy wielebni oycowie i bracia, z ktorych pod sumieniem zeznania pożądany temu monastyrowi porządek i zrządzenie w niżey opisanych decyzyach, albo raczey dekretach wizytatorskich, zawiera się i znayduie:

Актъ архипастырской визиты, въ присутствіи Юрія Карла Ходкевича, обознаго в. к. Л., какъ ктитора этой обители, произведенной въ Супраслѣ въ 1687 г., Октября 3, по новому календарю, въ трапезѣ. Прежде всего, были собраны архимандритомъ братія — постриженники и іеромонахи, имѣющіе голоса и принадлежащіе къ тому собранію; послѣ рѣчи митрополита, сформировано 1-го Октября управленіе, а визита отложена до другаго дня. 2 и 3 д. выслушаны поочередно отцы и братія, по совѣстному показанію коихъ устроенъ желанный порядокъ, находящійся въ нижеслѣдующихъ опредѣленіяхъ, или правилахъ:

77.

1687 г. Октября 3. Правила, С. монастырю данныя при визитѣ м. Жоховскаго.

М. Жоховскій установляетъ намѣстника въ помощь архимандриту; разрѣшаетъ въ воскресеніе, вторникъ и четвергъ ѣсть мясо,—пить пиво, медъ и водку, отмѣняетъ публичныя эпитеміи, запрещаетъ монахамъ самимъ топить печи и рубить дрова.

1-mo. Wprzód i tedy od głowy widomey rząd nad tą archimandryą maiącey, to iest j. x. archimandrity poczęliśmy, którego lubo Pan Bóg z skrytych swey woli dyspozycyi nawiedzić raczył privatione visus, i przeto samo juxta canonica sancita et praxim episcoporum (Piaseccij abbatis clarae Tumbae, capite de irregularitate) niemogłby continuare regimini, iednak upatruiąc wielkie przed Bogiem i w jedności swiętey zasługi i żywot beznaganny ad venerandum hucusque senium uprowadzony, naradziwszy się w tym spolnie z iaśnie wielmożnym j. p. kollatorem, utwierdzamy tegoż j. x. archimandrytę in regimine do dalszey woli naszey, zapatruiąc się na przyszłe czasy, meliorationis czego z duszy życzymy imci, albo strzeż Boże deteriorationis zdrowia i defektu polepszenia. Temuż i-mci x. archimandrycie i całemu monastyrowi tam in spiritualibus, quam in temporalibus za rękę kollaboratora i namiesnika przydaiemy i postanowiamy wielebnego oyca Szybikowskiego, dobrze nam zaleconego i mieyscu swiętemu sasłużonego. Przy tym stosuiąc się do funduszow tey archimandryi i do chwalebnych po wszystkich klasztorach praktykowanych zwyczaiow, sowietnikow postanowiami i dla gruntownego rządu j. x. archimandrycie przydaiemy, to iest ww. oo. Antoniego Kiszczyca, Mikołoia Witulinskiego, Teofana Kuniczyca, Bartłomieja Paszkiewicza i wielebnego oyca Teodora Wodoszynskiego, zakrystyana, ktorego do przyszłey na-

1) Прежде всего, мы начали съ видимой главы архимандріи архимандрита, котораго самъ Богъ, по тайнымъ опредѣленіямъ своей воли, захотѣлъ посѣтить слѣпотою. Поэтому, по каноническимъ правиламъ и практикѣ епископовъ, онъ не могъ бы управлять монастыремъ. Однако, видя предъ Богомъ и въ св. уніи великія его заслуги и жизнь, безупречно проведенную до досточтимой старости, посовѣтовавшись въ этомъ съ фундаторомъ, утверждаемъ его при управленіи впредь до дальнѣйшаго нашего распоряженія, ожидая лучшаго въ будущемъ, чего отъ души желаемъ его м., чтобы Богъ берегъ его здоровье и исцѣлилъ его недугъ. Для помощи въ управленіи въ духовныхъ и мірскихъ дѣлахъ, мы даемъ этому монастырю и архимандриту въ сотрудники намѣстника, которымъ и назначаемъ о. Шибинскаго, съ хорошей стороны намъ рекомендованнаго и заслуженнаго предъ этою св. обителію. Притомъ, согласуясь съ фундушемъ этой архимандріи и съ похвальными обычаями другихъ монастырей, и для основательнаго управленія, установляемъ для архимандрита совѣтниковъ, отцевъ: Антонія Кищица, Николая Витулинскаго, Ѳеофана Куничица, Варѳоломея Пашкевича и о. Ѳеодора Водошинскаго, ризничаго, котораго утверждаемъ на этомъ мѣстѣ до будущей нашей визиты. Безъ вѣдома и совѣта всѣхъ этихъ совѣтниковъ, никакимъ образомъ не могутъ совершаться

szey wizyty na tym urzędzie utwierdzamy. Bez tych tedy wszystkich rady i wiadomości wielkie i znaczne interessa klasztoru nie mogą bydź żadną miarą traktowane, to iest: kontrakty, arędy, zastawy, kupowania i przedawania, a nadewszystko co przydzie intraty coroczney i na co wynidzie, co do skarbcu wniesiono będzie, lub z skarbu na potrzeby klasztoru ruszono, tedy o tym wszystkim maią wiedzieć pomienieni sowietnicy. Summy zaś klasztorne nie maią nigdzie leżeć, ieno w skarbcu, i te, co teraz w Gdańsku są, iako nayprędzey maią być odyskane i do skarbcu klasztornego wniesione, a od tego czasu aby nic w Gdańsku klasztornego niezalegało mieć chcemy i pod klątwą przykazuiemy.,

2-do. A że od westyarni i kuchni ku opatrzeniu zakonnikow dobrze zordynowana wszelka zakonność zawisła i w niey persewerancya i szlubow zakonnych zachowanie, bierzemy przed się przykład Naywyższego Boga i Stworcę naszego, Ktory, wystawiwszy ręką pierwszych rodzicow naszych w raiu roskosznym, wprzody ich opatrzył iedzeniem dostatnim, bo kazał ieść z każdego drzewa, a dodawszy dostatku w iedzeniu i piciu, rzucił się do przykazania, kiedy zachował sobie iedno tylko drzewo, zakazuiąc, ażeby się nieważyli z niego ieść, podług textu Pisma świętego, xiąg Rodzaiu. A tać to a nieinna wiekopomney i świętey pamięci fundatorow tego mieysca świętego była intencya i nadanie dobr, tak obfite i dostatne, aby zakonnicy, miawszy potrzebom i wygodom swoim wszelką sufficyencyą, nie szukaiąc ani zaciągaiąc wiktu po wsiach, albo postronnych ludziach, i niegotuiąc sobie na kominkach, uchoway Boże i słuchać więcey o tym, aby się miało to od tego czasu naydować w klasztorze. Z potraw iakich że kolwiek, lub mięsa, lub postnych, w pospolitości żyli z refektarza

большія и значительныя монастырскія дѣла, какъ то: контракты, аренды, залоги, купля и продажа, приходы и расходы, а по преимуществу упомянутые совѣтники должны знать о томъ, сколько ежегодно поступаетъ дохода и сколько расхода,—бываетъ—что будетъ внесено въ казну, или что будетъ тронуто изъ казны на нужды монастыря. Монастырскія суммы должны сохраняться въ казнохранилищѣ; находящіяся въ Данцигѣ должны быть взысканы и внесены въ казнохранилище. На будущее время подъ клятвою запрещаемъ оставлять что нибудь въ г. Данцигѣ.

2) А что отъ монашескаго гардероба и кухни зависитъ всякое монашество и твердость въ немъ и соблюденіе обѣтовъ; то возьмемъ въ примѣръ Всемогущаго Бога, Который, создавъ рукою своею нашихъ прародителей въ роскошномъ раю, прежде всего позаботился о достаточной пищѣ, ибо приказалъ имъ ѣсть плоды отъ всѣхъ деревъ райскихъ, а давъ имъ пищу и питіе въ обиліи, обратился къ заповѣди, оставивъ себѣ одно древо и запретивъ имъ вкушать отъ него, какъ говорить Св. Писаніе, кн. Бытія. Покойные фундаторы этого мѣста главнымъ образомъ заботились, чтобы монахи имѣли удовлетвореніе своимъ нуждамъ и не искали-бы продовольствія въ селахъ и у постороннихъ людей, не варили бы пищи по келліямъ; отъ этого да избавитъ Богъ монастырь! Монахи всегда продовольствовались мясными и постными блюдами изъ общей трапезы и имѣли приличную одежду. По причинѣ недостатка въ рыбѣ, мы установляемъ, чтобы въ воскресенье, вторникъ, четвергъ давалось въ трапезѣ по двѣ порціи мяса и двѣ порціи супу, приправленнаго внутреннимъ или внѣшнимъ саломъ, а не лоемъ (саломъ

i westyarni, podług potrzeb swych, odziani i karmieni przystoynie, z honorem tey tak sławney fundacyi zostawali. Postanawiamy tedy i mieć chcemy, aby, dla szczupłości połowow ryb, w niedzielę, wtorek i czwartek w refektarzu z mięsem dawali, porcye dwie mięsa zaś iakiegożkolwiek, a drugie dwie porcye iarzynek zaprawionych słoniną lub sadłem, a nie łoiem. Waruiemy to iednak, aby się ww. oo. i bracia bez szemrania zachowali i kontentowali zakonną podług słuszności daną sobie porcyą, podług onych słow: представлено да ядятъ. W czym obliguiemy sumnienie j. x. archimandryty i wielebnego oyca namiestnika, aby niedawali ww. oo. i bb. okazyi do narzekania, ale w miłości, tak we dni naznaczone od mięsa, iako we dni masine, lub przez cały rok postne.

3-tie. Sutanny zaś maią być dawane kapłanom po talarze bitym łokieć, professom zaś lugdyszú dobrego, przy drugiey w Gdansku sukna farbowanego sutannie, ktore na dwa lata trwać maią. Mantya na lat trzy, kłobuk co rok dawać, kożuchi co dwie lecie, trzewikow par dwie, pantoflow parą iednę z kozłowych skorek dla kapłanow, tyleż par—inszey skury dla professow i braci. Pościałkię, iako to: prześcieradło, poduszki, kocy pieknę maią być ex nunc sporządzone dla wszystkich zakonnikow, żeby munditìes w cellach była i wygoda zakonnikom, czapki piękne, podszyte i bobrowe dawać, ponczoszki, spodnie, koszul par trzy na rok dawano być ma, a na iakiekolwiek potrzebki każdemu z kapłanow dwa talary bite, a z braci każdemu professowi po złotych osmiu co rok ma być dawano, ktorych to pieniędzy oycowie zażywać, dla sporządzania potrzebek swoich, a nie na posiłki iakie, z mieysc rożnych zaciągiwaiąc.

4-to. Chcemy pilno mieć, aby przy zaprawowaniu potraw w kuchni zakonnik,

низшаго сорта). Но при этомъ предостерегаемъ, чтобы отцы и братія довольствовались своею порціею, слѣдуя словамъ: «предлагаемое да ядятъ.» Архимандрита и д. о. намѣстника обязываемъ не давать повода отцамъ и братіямъ къ нареканіямъ, а продовольствовать ихъ хорошо, какъ въ мясные, такъ масляные и въ постные дни.

3) Сутаны (верхніе кафтаны, замѣнявшіе рясы) должны даваться іеромонахамъ по 1 талеру локоть, а профессамъ изъ хорошаго Ліонскаго сукна, съ другою сутаною изъ подкрашеннаго Данцигскаго сукна, на два года. Мантія дается на три года, клобукъ на годъ, шубы на два года, башмаковъ двѣ пары изъ козловой кожи и одна пара сандалій для іеремонаховъ, и столько же—другой кожи для профессовъ и братій. Выдается постель, именно: полсть, подушки, простыни хорошія, чтобы въ келліяхъ было чисто; также шапки подшитыя и бобровыя, чулки, штаны, 6 рубахъ ежегодно. На нужды выдавать іеремонахамъ по два талера, а профессамъ по 8-ми золотыхъ ежегодно. Эти деньги должны употребляться на удовлетвореніе мелкихъ нуждъ, а не на пріобрѣтеніе отвсюду какихъ кормовъ.

4) За приготовленіемъ кушанья и при подаваніи блюдъ къ столу долженъ присутствовать братъ или іеромонахъ опытный; того сильно желаемъ.

5) Приказываемъ пастырски ежедневно выдавать каждому монаху по $1^1/_2$ гарнца пива, именно: за обѣдомъ двѣ кварты, въ 3-мъ часу по полудни двѣ кварты и за ужиномъ двѣ кварты, въ трапезѣ.

6) Установляемъ, возобновляя давній обычай, чтобы въ каждый четвергъ было утѣшеніе для братіи, именно, чтобы выдавалось по квартѣ меду

kapłan, lub brat sprawny był praesens, i przy wydawaniu potraw do stołu dla kapłanow.

5-to. Przykazuiemy przytym pastersko, aby każdemu z zakonnikow codzień po połtora garnca dawano piwa, to iest do stołu na obiad kwart dwie, po trzeciey godzinie z południa, iako zwyczay dawny bywał, kwart dwie, na wieczerzy także u stołu w refektarzu kwart dwie.

6-to. Ustawuiemy i to, dawny odnawiaiąc zwyczay, aby w każdy czwartek konsolacyą kapłanom dawano po kwarcie miodu, lubo też piwa czarnego, w każdą zaś niedzielę po kwarcie miodu i we dni swięte.

7-mo. Tak się nam y Panu Bogu zdało, aby każdy z kapłanow podług swoiey professyi siadał w stołu w refektarzu, wyiąwszy j. x. namiestnika i zakrystyana i swego czasu kaznodzieię słusznego i magistra novitiorum, o co koniecznie starać się będziemy.

8-vo. A że kontraktuie klasztor z Gdanskiem, tedy chcemy mieć, aby iesietrzyny, stokwisze i sledzie, także łososie więdłe i słone kupowane były w Gdansku, dla posiłku oycow i braci we dni swięte postne.

9-no. Mieć przy tym chcemy i pod klątwą j. x. archimandrytę upominamy, aby maiętność Mazury zaraz oswobodził z ręku j. p. Kukszyna, iako by klasztor fruktyfikował z oney i iako swoią własnością dysponował: alias oswobodzić summę i na skarbiec ią złożyć, bo widoma szkoda przez to iest klasztorowi, kiedy pan Kukszyn ztamtąd komęgę co rok wyprawuie do Gdanska i na kilka tysięcy ma intraty.

10-mo. Zda się i to nam, co Panu Bogu, iakoż i sama słuszność każe, aby sowita była liczba kapłanow w klasztorze, trzecia część professow i braci.

11-mo. Przykazuiemy też, aby żadnym sposobem nienaznaczał j. x. archimandri-

или чернаго пива, а также въ воскресеніе и праздники.

7) Монахи въ трапезѣ должны сидѣть по чину, сообразно обязанности каждаго, исключая намѣстника, ризничаго, и, въ свое время, достойнаго проповѣдника и учителя послушниковъ.

8) Такъ какъ монастырь ведетъ торговлю съ Данцигомъ; то мы желаемъ, чтобы оттуда доставлялись сельди, осетрина, треска и лососи соленые и вяленые для постнаго стола отцевъ и братій.

9) Мы желаемъ и подъ клятвою обязываемъ архимандрита немедленно отобрать у господина Кукшина имѣніе Мазуры и распоряжаться имъ, какъ своею собственностію, или выручить слѣдуемую сумму и положить ее въ казнохранилище. Кукшинъ имѣетъ ежегодно нѣсколько тысячъ дохода, отправляя изъ имѣнія мазуровъ въ Данцигъ ежегодно барку, а отъ этого убытокъ монастырю.

10) Намъ угодно и то, какъ и Господу Богу, чтобы въ монастырѣ было достаточное число іеромонаховъ, а третья часть профессовъ и братіи.

11) Приказываемъ архимандриту не назначать іеромонахамъ лишнихъ седмицъ сверхъ очередной седмицы.

12) Увѣщеваемъ архимандрита не назначать отцамъ и братіямъ публичныхъ эпитемій, именно: чтобы другая рука некасалась провинившагося, а онъ самъ совершилъ эпитемію въ часовнѣ Іоанна Богослова.

13) Каждый изъ братій и іеромонаховъ можетъ имѣть къ намъ, архипастырю, свободный доступъ; ибо если это дѣлать не подобаетъ, то ему данъ будетъ выговоръ, но прибѣгнувшій къ намъ, по возвращеніи въ монастырь, не долженъ наказываться, какъ вопреки праву, поступлено было съ однимъ монахомъ.

ta żadnemu kapłanowi sedmic innych odprawować nad te tylko, ktore koleyno przypadną.

12-mo. Upominamy j. x. archimandrytę i w Panu Bogu mieć chcemy, aby ww. oo. i bb. publicznych nienaznaczał pokut, to iest: aby inna ręka nie tykała się przewinionego; ale sam żeby naznaczoną odprawił pokutę w kaplicy s. Jana Bogosłowa.

13-tio. Y to decyduiemy, aby wolny miał rekurs do nas, pasterza, każdy z kapłanow i braci, gdyż co niesłusznego zgani się, ale gdy rekurs uczyni do nas pasterza, niema być karany za powrotem do monastyra, iako stało się niesłusznie z iednym zakonnikiem.

14-to. Życzemy przy tym i koniecznie mieć chcemy, aby j. x. archimandryta kazał założyć ogrod włoski, do ktorego restawracyi i zakonnicy czasu rekreacyi pomogą, iako też i zwyczay zakonny każe rękodziały pełnić.

15-to. A że pokazał się uszczerbek w nabożenstwie, w nieodprawowaniu Wsenoszcznoy, Sławosłowie, tedy ustanowiamy i pod klątwą pasterską przykazuiemy, aby one odprawowane były i insze nabożenstwo, podług tryfołoiu. Tudzież Panachydy za jj. pp. kollatorow spiewane, podczas ktorych aby dzwoniono we wszystkie dzwony, swiece aby oycom w ręce dawano. Gromniczne zaś świece aby co rok w dzień oczyszczenia Nays. Panny święcone i rozdawane oo. i braci były. Kucya, alias po Grecku colivo, aby była przy panachydzie w cerkwi i trapezie pod czas obiadu przy carze kollatorskiey. Dary zaś swięte aby każdego dnia po służbie Bożey rozdawane były, mocno upominamy i sumienie j. x. archimandryty obliguiemy, gdyż się lud gorszy, że ustały takowe nabożenstwa, ktore za czasow swiętych Apostołow bywały, ktorzy trwali co dzień o преломленію хлѣба.

14) Желаемъ и требуемъ, чтобы архимандритъ велѣлъ заложить Италіянскій садъ, въ чемъ помогутъ въ свободное время и монахи, такъ какъ имъ предписывается рукодѣлье.

15) Такъ какъ оказались опущенія въ отправленіи богослуженія, потому что не отправляли всенощной и славословія, то поэтому, подъ архипастырскою клятвою, приказываемъ исправно совершать всѣ богослуженія, согласно трефологію. Во время панихидъ за ктиторовъ нужно клепать во вся кампаны и давать въ руки свѣчи. Ежегодно въ праздникъ Срѣтенія должно освящать и раздавать отцамъ и братіи громничныя свѣчи. Кутья, по греч. коливо, должна быть при панихидѣ въ церкви и въ трапезѣ во время обѣда, при фундаторской чашѣ. Крѣпко увѣщеваемъ и обязываемъ совѣсть архимандрита, чтобы послѣ службы Божіей раздавался антидоръ народу. Потому что народъ портится отъ того, что прекратились такія богослуженія, которыя были во времена апостоловъ, которые ежедневно пребывали въ преломленіи хлѣба.

16) Послушниковъ въ монашество принимать способныхъ и достойныхъ, по преимуществу образованныхъ, и пригласить изъ ордена учителя новиціевъ, для руководства ихъ.

17) Позволяемъ монахамъ, по уважительнымъ причинамъ, навѣщать родныхъ, для этого должно давать монастырскій экипажъ; но срокъ пребыванія у родныхъ полагается 2 недѣли; впрочемъ нужно брать во вниманіе разстояніе и количество времени, нужное на поѣздку къ мѣсту слѣдованія и обратно.

18) Нѣкоторые отцы жалуются, что имъ мѣшаютъ ремесленники, живущіе въ монастырѣ; поэтому пусть архимандритъ помѣститъ ихъ за монастыремъ и выстроитъ имъ домъ, чтобы они не мѣша-

16-to. Nowicyuszow przyimować do zakonu zgodnych i godnych, a naybarziey uczonych, i magistra nowicyuszow zasiągnąć od zakonu, żeby pod iego cwiczeniem byli.

17-mo. Pozwalamy przy tym i mieć po j. x. archimandrycie chcemy, aby oycowie słuszną dawszy racyą, do krewnych swoich mogli się przeiezdzić, ktorym i poiazd klasztorny dać, założyć zaś termin powrotu do klasztoru niedziel dwie, to się ma rozumieć z drogą i mieszkaiącym tam i uważyć iednak bliskość albo dalekość drogi i założenia terminu do powrotu.

18-vo. A że niektorzy oycowie utyskuią, że od swieckich osob, mianowicie od rzemieślnikow, mieszkaiących w klasztorze, wielką maią przeszkodę, przeto mieć chcemy i po j. x. archimandrycie żądamy, aby rzemieślnikow za klasztorem accomodował, wystawiwszy onym budynek należyty, i żeby też do kuchni zakonney nie należeli i przeszkody nieczynili. Także i chłopcy mali swieccy aby nieprzeszkadzali w kuchni zakonney, ale swoią kuchęnkę przy szkole dawney za klasztorem, kędy teraz kowale robią, mieli, gdyż tam szkoła powinna być, a nie tu w klasztorze.

19. Ochraniamy i to, aby podług dawnego zwyczaiu służby Boże w każdy tydzień w poniedziałek i sobotę za jj. pp. kolatorow czytane w cerkwi Woskresenia swiętego odprawowane były, spiewane zaś mszy swięte w cerkwi murowaney.

20. Tak też i to mieć chcemy, aby, podług dawnego zwyczaiu, zimie jutrzynia i służba Boża ranna, także i wieczernia odprawowała się każdego dnia, przy refektarzu w kaplicy, spiewane zaś mszy swięte w cerkwi murowaney.

21. Ustanawiamy i odtąd dla lepszey wygody ww. oo. szafarzem brata Stefana Sołohuba i po j. x. archimandrycie mieć chcemy.

22. Y w tym żądamy j. x. archiman-

ли монахамъ и не пользовались общей монастырской кухней, также и малыя ребята не должны мѣшать въ монастырской кухнѣ, а должны имѣть свою за монастыремъ— при школѣ давней, гдѣ теперь работаютъ кузнецы, а не въ монастырѣ; ибо тамъ д. б. школа.

19) Согласно давнему обычаю, въ каждый понедѣлникъ и субботу должны совершаться за фундаторовъ читанныя литургіи въ церкви Воскресенія Христова, а пѣтыя—въ каменной церкви.

20) Зимою утренняя служба и ранняя обѣдня и вечерня, по давнему обычаю, должны совершаться въ часовнѣ при трапезѣ, а обѣдни великія въ каменной церкви.

21) Для лучшей выгоды отцевъ, поставляемъ расходчикомъ брата Степана Сологуба, и желаемъ отъ отца архимандрита, чтобы это было исполнено.

22) Желаемъ, для умноженія славы Божіей, чтобы архимандритъ содержалъ 6 пѣвчихъ и музыкантовъ и отпускалъ на нихъ нѣсколько сотъ золотыхъ и содержалъ для нихъ особенную кухню, безъ помѣхи монахамъ.

23) Запрещаемъ и пастырски увѣщеваемъ, чтобы архимандритъ не приказывалъ работать въ праздничные дни въ монастырѣ и за онымъ, ибо за это караетъ Богъ; такъ въ прошломъ году онъ послалъ пожаръ за молотьбу въ гумнѣ, во время Богородичнаго праздника.

24) Монахи просили, чтобы имъ, согласно давнему обычаю, давались сальныя свѣчи въ келіи; поэтому мы желаемъ, чтобы архимандритъ приказалъ выдавать ежегодно съ мѣсяца Октября до Марта по 8-ми свѣчекъ еженедѣльно.

25) Желаемъ, чтобы архимандритъ въ постные дни велѣлъ давать іеромонахамъ и братіи вяленую рыбу въ трапезѣ, при порціи свѣжей рыбы.

26) Увѣщеваемъ архимандрита ока-

drytę, aby koniecznie, dla pomnożenia dalszey chwały Bożey, sześciu spiewakow, muzykantow chował, odważywszy na nich kilka set złotych, i kuchnią dla nich osobliwą obmyślić, nieczyniąc przeszkody zakonnikom.

23. Zakazuiemy i pastersko upominamy, aby j. x. archimandryta nie kazał we dni swięte pełnić ciągłych robot w klasztorze, ani za klasztorem, gdyż za to zwykł Pan Bog karać, iakoż przeszłego r. ogniem nawiedził, że w dzień uroczystości Najświętszey Panny młocono w gumnie.

24-to. Domawiali się i prosili zakonnicy-kapłani, aby onym swiece łoiowe do cell według zwyczaiu dawnego dawano, iakoż i my, pasterz, tey słuszney nieodmawiamy rzeczy, mieć po j. x. archimandrycie chcemy, aby na każdy tydzień w każdy rok, począwszy od miesiąca Oktobra do m-ca Marca, przez sześć miesięcy po ośm swiec kazał dawać.

25-to. Żądamy przy tym j. x. archimandrytę, aby we dni postne swięte dla kapłanow i braci do stołu więdłych ryb kazał dawać przy swieżey ryb porcyi.

26-to. Zalecamy przytym j. x. archimandrycie ludzkość i miłość w przyięciu gości przyieżdżaiących do klasztoru, tak duchownych, iako i swieckich, zwyczaiem wszystkich zakonow, łożka i posciałki aby były.

27-vo. A ponieważ drukarnia Słowienska nie tu iuż, w Supraslu, ma być wystawiona, tedy ze wszech miar życzemy j. x. archimandrycie, aby starał się aptekę tu mieć w klasztorze, zaciągaiąc recept ze Gdańska, a przynaymniey mieć szkatułę dla poratowania zdrowia ww. oycow i braci; przy tym dla chorych żeby izba była osobliwa, infirmarya nazwana.

28-vo. Upominamy też j. x. archimandrytę, aby niechowano tak wiele praczek i szwaczek przy klasztorze, ale odtąd aby męszczyzna opierał zakonnikow i oszywał.

зывать гостепріимство лицамъ духовнымъ и свѣтскимъ, пріѣзжающимъ въ монастырь; по обычаю всѣхъ орденовъ, пусть для нихъ готова будетъ кроват и постель.

27) Такъ какъ Славянская типографія имѣетъ быть поставлена уже не здѣсь, въ Супраслѣ: поэтому желаемъ, чтобы архимандритъ позаботился объ аптекѣ, выписывая рецепты изъ Данцига, по крайней мѣрѣ имѣлъ-бы ящикъ для оказанія помощи по случаю болѣзни кого-либо изъ отцевъ, или братій. Притомъ для больныхъ должна быть особая комната, называемая больницею.

28) Напоминаемъ архимандриту, чтобы не держали въ монастырѣ столь много прачекъ и швей, а отъ сего времени мущина долженъ стирать бѣлье и шить.

29) Увѣщеваемъ архимандрита оказывать любовь къ отцамъ и братіямъ,— прилично хоронить умершихъ монаховъ не въ однихъ обыкновенныхъ платьяхъ, но и въ мантіи, по монашески.

30) Напоминаемъ архимандриту приказать возстановить ограду вокругъ монастыря, и сдѣлать это въ слѣдующущую весну.

31) Запрещаемъ рубить дрова монахамъ, тѣмъ болѣе іеремонахамъ; потому что можно найти лучшее занятіе деликатными рукодѣліями, а не тѣми, какія принадлежатъ мужикамъ. Іеремонахамъ и братіи должны привозить дрова и палить въ печкахъ сторожа. Когда при келліи нѣтъ сторожа, можетъ случиться въ ней пожаръ, или другое несчастіе, во время пребыванія монаховъ въ церкви, какъ это случилось съ братомъ Лаврентіемъ.

32) А то, что архимандритъ внезапно ушелъ отъ нашей визиты, и не давъ отчета въ доходахъ за 11 лѣтъ,—собранныхъ съ чиншовъ и съ сплавовъ Данцигскихъ, куда ежегодно ходило по

29-no. Zlecamy w słowach j. x. archimandrycie miłość ku ww. oycom i braci, aby umarłych ciał nie grzębano w iednych chustkach, ale przystoynie, po zakonnemu, w mantyach, tak kapłanow, iako professow.

30-to. Przypominamy j. x. archimandrycie restauracyą parkanu dokoło klasztoru, i aby z czułości swey rozkazał na przyszłą wiosnę koło tego zakrzątnąć się.

31-mo. Drew żadną miarą niepozwalamy, aby rąbali zakonnicy, daleko barziey kapłani; bo iest wielka rozstarga w duchu i rukodeliach zakonnych politycznieyszych, a niżeli tych, co do chłopow należą, iako to rąbanie drew. Chcemy tedy mieć, aby kapłanom zwozili drwa i palili stroże w piecach. Także i braci professom, aby rąbane i zwożone drwa od chłopow były, gdy bowiem przy cellach strożow niemasz, pożary trafiaią się i przygody rożne, a ile kiedy zakonnicy są w cerkwi, iako się trafiło bratu Laurentemu.

32-do. A że j. x. archimandryta z nienacka uniknął tey wizyty naszey, lubo to tłumaczymy i po oycowsku, że dla poratowania zdrowia, ktorego życzemy, i nieuczyniwszy rachunku intrat tak wielkich przez lat 11 tego monastyru, ani z czynszow, ani z pławow Gdańskich, gdzie po cztery razy chodziły w rok dwie szkuty i raz komięga, a drugie cztery razy po iedney co rok szkucie, co wszystko wielką miało by przynieść summę i uczynić w skarbie, tedy za pierwszą wizytą, ktora swego czasu po tey nastąpi, nakazuiemy j. x. archimandrycie, aby gotował regestra, wnosił do skarbcu klasztornego pomienione summy, iakoby nam o nich wiedzieć i spolnie z j. panem kollatorem i ww. oycami sowietnikami, ku dobremu tego klasztoru, dysponować i obrocić.

33-tio. Stawy restawrować ante omnia, materyą gotować na wystawienie kollatorskiey bramy i dzwonnicy przeniesienie.

4 раза по 2 барки и разъ большое судно и 4 раза по одной баркѣ: это должно было принести большую сумму для казны,—мы объясняемъ по отечески поѣздкою для поправленія здоровья, котораго желаемъ. Приказываемъ о. архимандриту въ слѣдующую визиту, которая наступитъ въ свое время, готовить реестръ и вносить сумму въ дененежный сундукъ, чтобы мы вмѣстѣ съ ктиторомъ и совѣтниками знали, на что употребить оныя.

33) Прежде всего, возстановить пруды, готовить метеріалъ для постройки ктиторскихъ воротъ и на перемѣщеніе колокольни, привезти изъ Варшавы нѣсколько десятковъ карпей—и пустить ихъ въ пруды, а потомъ сдѣлать для нихъ особенный прудъ.

34) Брату Сигизмунду Михневичу позволяемъ жить въ этомъ монастырѣ до будущей нашей ревизіи, по вниманію къ заслугамъ архимандрита; онъ долженъ однако дружелюбно обращаться съ отцами, учиться по славянски и навыкать церковному чину для поступленія въ іеромонаха, пусть онъ ѣстъ съ іеремонахами и становится на клиросѣ.

35) Соблюденіе выше изложенныхъ статей, въ силу святаго послушанія, поручается, какъ о. архимандриту, такъ и о. намѣстнику съ совѣтниками; а, чего Боже сохрани, въ случаѣ *неисполненія* оныхъ, одинъ изъ совѣтниковъ долженъ донести намъ, дабы наше приказаніе, сообразное съ фундушемъ и сущностію дѣла, приведено было въ исполненіе.

36) Намѣстникъ съ двумя совѣтниками долженъ посѣщать имѣнія и наблюдать за еженедѣльною выдачею экономомъ провизіи, чтобы монастырь въ пропитаніи не терпѣлъ нужды.

37) Согласно съ давными обычаями, желаемъ, чтобы іеремонахамъ еженедѣль-

Z Warszawy kop iakie dziesięć przywieść zimie karpi i nasadzić do sadzawek, gdzie woda żywa, a potym dla nich osobliwą sadzawkę wystawić.

34-to. J. x. Zygmontowi Michniewiczowi z. s. B. w. professowi do wizyty przyszłey naszey pasterskiey w tym klasztorze mieszkać pozwalamy, maiąc w respekcie zasługi j. x. archimandryty; iednak, aby miłością i wzaiemnym affektem artował z oycami, Słowienszczyzny uczył się, iakoby w czynach cerkiewnych mogł mieć umieiętność, kiedy nastąpi onego w kapłany poswięcenie, i żeby w refektarzu z oycami iadał i w chorze stawał.

35-to. Exekucya tych wszystkich punktow w mocy posłuszenstwa iego zleca się tak j. x. archimandrycie, iako i wielebnemu oycu namiestnikowi z sowietnikami, a gdyby, strzeż Boże, zaniedbane były te wizyty naszey pasterskiey decyzye i dekreta, tedy z ww. oo. sowietnikow ktorykolwiek ma dać nam znać, pasterzowi i j. p. kollatorowi, żeby tey woli naszey, stosuiącey się do funduszu i samey słuszności, dość się we wszystkim stało.

36-to. Wielebny ociec namiestnik ze dwiema sowietnikami będzie zieżdżał do wszystkich folwarkow, ile potrzeba ukaże, co iest w oborach, gumnach i folwarku, a zatym iaka prowizya od p. ekonoma, co tydzień dochodzić klasztoru, żeby przez niedozor i zaniedbanie zakonnicy w potrzebach swoich i wikcie niecierpieli doległiwości.

37-mo. Stosuiąc się do dawnych zwyczaiow, mieć chcemy, aby na tydzień każdemu kapłanowi, dla posiłku zdrowia dawano po kwarcie gorzałki anyżkowey, braci zaś professom i nowicyuszom, gdy Sławosłowie albo potrzeba zdrowia każe, w refektarzu wodki dawać.

A dla lepszey temu wszystkiemu wiary i dalszey powagi, przy pieczęci naszey metropolitanskiey, ręką własną podpisuiemy. Dan w Supraslskim klasztorze, roku Panskiego 1687, miesiąca Oktobra dnia 9, podług nowego kalendarza. Ktorego to dnia w obecności j. w. j. p. kollatora, zwoławszy do refektarza wszystkich wielebnych oycow i braci, wzwyż mianowane dekreta czytane, publikowane i do zachowania tey swiętey ławrze Supraslskiey od nas, pasterza, są podane. Cyprian Żochowski metropolita całey Rusi, archiepiskop Połocki.

но выдавалось по кварть анисовой водки для подкрѣпленія здоровья, а братіямъ, послушникамъ, когда бываетъ Славословіе, или, иногда — для здоровья — давать водки въ столовой. Для удостовѣренія всего изложеннаго утверждаемъ своею печатью и собственно-ручно подписываемся. Дано въ Супраслѣ 1687 г., Октября 9, по новому стилю. 1687 году, Октября 9 числа эти пункты, въ присутствіи ктитора, были прочитаны монахамъ въ столовой для соблюденія и руководства. Митрополитъ Жоховскій и проч.

Изъ сборника документовъ отъ 1781 по 1799 г. изъ архива Супрасльскаго монастыря.

1690 r., [1]) Dokumencik, że plebań Strabelski na Litanie i Ave Maria do szesciu lat miał sobie pozwolony grunt, alias klin ten,

1690 г. Записка о томъ, что Страбельскій приходской священникъ держалъ на 6 лѣтъ за литаніи и «Богоро-

1) Отселѣ печатаемъ Лѣтопись по черновой рукописи (№ 15 С. арх.) по которой составленъ бѣловый списокъ Лѣтописи, доведенный до 1685 г.

co idzie przeciwko krzyża od granicy po drodze, idącey do Łysych, a po szesciu leciech powinien się do dworu wrocić.

— Augusti, list nuncyusza do Żochowskiego, metropolity, ktory upomina y seryo strofuję o najazd y o opressye Suprasla.

1691, Octobris 10. Stanowszy personaliter X. Spiridon Nowosielski O. D. Basilii magni aktykował konkordyą, uczynioną między Jozephem Welaminem Ruckim, metropolitą, y Chodkiewiczem Chrysztofem, koniuszym W. X. L. a Herasinem Welikontym, opatem Supraskim, anno 1632, d. 3 Martii, ktora ugoda staneła po długiey kłutni y prawach, gdyż się sądzili po trybunałach, asessoryach y po ziemstwach, tę ugodę uczynili w nunciaturze personaliter stanowszy y tąż obwarowali exemptią y elekcyą wolną dla Suprasla.

дице Дѣво» землю, или тотъ клинъ, который расположенъ насупротивъ креста, при границѣ, по дорогѣ въ Лысые (д.), а по истеченіи 6 л. онъ долженъ возвратить его двору.

— Августа, письмо нунція къ м. Жоховскому, съ напоминаніями и строгимъ выговоромъ за наѣздъ и притѣсненіе С. монастырю.

1691 г., Октября 10, о. Спиридонъ Новосельскій, Ч. С. В. В., лично явившись, внесъ въ акты мировую между І. В. Рутскимъ, митр., и Хр. Ходкевичемъ, конюшимъ в. к. Л. и г. Великонтіемъ, С. архимандритомъ, въ 1632 г., Марта 3, которая состоялась послѣ продолжительной ссоры и процессовъ, ибо судились въ трибуналахъ, ассессорскихъ и земскихъ судахъ, и наконецъ эту мировую лично сдѣлали въ нунціатурѣ, и ею обеспечили за С. монастыремъ изъятіе и вольные выборы.

78.

1691 г. Апрѣля 6. Письмо извѣстительное Супр. монаховъ консультору Базиліанскаго ордена Симеону Кипріановичу, объ избраніи его на С. архимандрію.

С. монахи, по волѣ прежняго архимандрита, на выборахъ 25 Марта единогласно избираютъ Кипріановича и, извѣщая его объ этомъ, просятъ поскорѣе отправиться къ ктиторшѣ за презентою и пріѣзжать въ Супрасль.

Multum venerabilis ac adm. r-nde in Christo pater, domine, pater et benefactor colendisime! Mając zdawna, tak inspiratione Divina, iako też motivo dobrodzieia oyca naszego affektow naszych do wm. m. pana inclinatią, iakośmy lat temu kilka, consentiente patre nostro, nie innego laurze tey swiętey zyczyli oyca, ieno wmm. pana, tak y teraz oddawszy ziemi smiertelne ciało dobrodzieia oyca naszego, 25 Martij, podług starego kalendarza, w dzień Błahowiszczenia o godzinie czwartey, zaraz po dokon-

Питая издавна, какъ по внушенію Божію, такъ и по побужденію благодѣтеля и отца нашего, склонность нашихъ чувствъ къ в. м., мы отъ нѣсколькихъ лѣтъ, съ согласія нашего отца, желали для этой св. лавры не инаго отца, а только в. м.; такъ и теперь, предавъ землѣ бренное тѣло благодѣтеля и отца нашего, 25 Марта, по старому календарю, въ день Благовѣщенія, въ четыре часа, тотчасъ по окончаніи акафиста скончавшагося, единогласно и единодушно из-

czonym akaphiscie fatis zebranego, ijsdem affektow naszych insistendo passibus, unitis votis et affectibus obraliśmy, osieroceni synowie, za oyca sobie wmć m. pana, oraz uniżenie upraszamy, abyś nie gardząc affektami naszymi, hinc et nunc z tym credensem raczył excurrere do jeymości, dobrodzieyki, ztamtąd iako nayprędzey życzemy oglądać wm. m. pana w Supraslu, gdzie też pro certo speratur redux z Warszawy jmć pan collator na swięta Rzymskie, vel citiusz, z ktorym się zniozszy, optime za pomocą Boską res nostrae cedere mogą. Co na ten czas osieroceni po stracie dobrodzieia oyca naszego synowie wmc. mm. pana oznaymiwszy, ktorego duszę piis recommenduiąc suffragijs, piszemy się wmc. m. pana życzliwymi y uniżonymi synami: Ignacy Szybikowski Z. S. B. W. namiesnik Supras., Sigismundus Michniewicz, ord. Divi. Basilij magni, secretarius sacrae laurae Supraslen. Antoni Kiszczyc Z. S. B. W. (Ruthenice scriptum latine interpretatum sic) Theodorus Wodzwianski, ecclesiarcha; Theophanus Kuniczyc O. D. B. M., Athanazy Swidrański Z. S. B. W. Ambroży Gimbut. (Ruthenice sequitur scriptum latine interptatum sic) Theophilus Tołoczko. (Iter similiter scriptum et interpretatum) Tichon Maximowicz. Pantaleon Pawłowicz ord. D. Basilij magni. Pachomy Borowski Z. S. B. W. Alexy Płoszkiewicz Z. S. B. W. (Sequit Ruthenice scriptum latine sic) Sebastianus Welikonty, Laurenty Oykowicz, Jeremiasz Kondratowicz. (Sequitur Ruthenice, latine sic) Artemon Akieiowski, Job Magielnicki. Niegodny Jozef Kisiel. Bohdan Jakołkowski. Valeryan Zawacki. Sequit Ruthenice latine sic: Timoteusz Kodzinski. W Supraslu, 6 Aprilis a. 1691.

брали, осиротѣвшія дѣти, своимъ отцемъ в. м. Посему покорно просимъ о томъ, чтобы ты, не пренебрегая нашимъ расположеніемъ, нынѣ же благоволилъ съ этимъ извѣщеніемъ отправиться къ ея м. благодѣтельницѣ, а оттуда мы желали бы видѣть в. м., какъ можно скорѣе, въ Супраслѣ, гдѣ также навѣрно надѣемся прибытія изъ Варшавы его м. ктитора, или на римскую пасху, или скорѣе; снесшись съ нимъ, мы, при Божьей помощи, надѣемся наилучше устроить наши дѣла, о чемъ мы, нынѣ осиротѣвшія дѣти, послѣ потери благодѣтеля отца нашего, объявивъ в. м., остаемся в. м. доброжелательными и покорными слугами. Игнатій Шибинскій, ч. с. В. В., С. намѣстникъ; Сигиз. Михневичъ ч. с. В. В., секретарь св. лавры С.; Антоній Кищицъ ч. с. В. В. (по русски написано, по латинѣ такъ переведено) Ѳедоръ Водзвянскій, екклезіархъ; Ѳеофанъ Куничицъ, ч. с. В. В.; Аѳанасій Свидранскій и пр. Амвросій Гимбутъ. (По русски написано, по латинѣ переведено такъ) Ѳеофилъ Толочко. (Также написано и переведено) Тихонъ Максимовичъ, Пантелеимонъ Павловичъ, Пахомій Боровскій, Алексій Плошкевичъ. (Слѣдуетъ по Русски написанное и по латинѣ такъ) Севастіанъ Великонтій, Лаврентій Ойковичъ; Іеремія Кондратовичъ. (Слѣдуетъ по русски и латинѣ такъ) Артемонъ Акеевскій; Іовъ Магильницкій; недостойный Іосифъ Кисель; Богданъ Яколковскій; Валеріанъ Завадскій. (Слѣдуетъ по русски и латинѣ такъ): Тимоѳей Кудзинскій.

79.

Мая 21. Письмо С. монаховъ къ Грошкевичу, повѣренному при нунціѣ, съ просьбою, чтобы нунцій утвердилъ ихъ выборы.

Предвидя препятствія своимъ выборамъ, монахи просятъ своего повѣреннаго ходатайствовать у нунція объ утвержденіи С. архимандритомъ С. Кипріановича.

Mości panie Groszkiewicz, nam wielce m. panie y bracie! Maiąc za żywota paternam od dobrodzieia oyca naszego saepius inculcationem, abyśmy post decessum ipsius we wszystkich potrzebach y trudnościach conventu naszego przez wmc. mm. pana do imci x-dza nuncyusza unanimi voce et voto recurs czynili, cuius paterno insistendo consilio, kiedysmy go z cięszkim żalem naszym 25 Martii, ita Deo volente, postradali, wielce wmci. mm. pana upraszamy, abyś nam stwierdzęnie elekta naszego u imci x-dza nuncyusza propter meliorem wyprawić raczył securitatem, a dla tym skuteczznieyszey informacyiey, wypisuięmy wmm. panu formalia funduszu naszego, quae talia sunt: A gdy się będzie Panu Bogu podobało zebrać z tego swiata przełożonego mieysca, tedy zgromadziwszy się oyčowie y bracia, obiorą z posrzodka siebie na przełożeństwo zgodnego, godnego, swiątobliwego, y do rządu sposobnego; a iesliby takiego między sobą nie naydowali, tedy im wolno będzie in religione z wysz pomienionymi przykładnego zakonnika szukać talentami, dla pomnożenia chwały Bożey na tym mieyscu swiętym. Trzymaiąc się tedy funduszu naszego, iako zawsze to mieysce swięte libera gaudebat electione, nienayduiąc między sobą zgodnego ad hoc munus subiectum, upatrzylismy in religione, dictante Spiritu Sancto, imci x-dza Symeona Cyprianowicza, teraznieyszego y przedtym toties starszego Żyrowickiego, człowieka godnego, zgodnego, mądrego,

Имѣя при жизни нашего благодѣтеля и отца частыя внушенія о томъ, чтобы мы, послѣ его смерти, во всѣхъ нуждахъ и затрудненіяхъ С. монастыря нашего обращались чрезъ в. м. къ его м. о. нунцію, едиными усты и однимъ сердцемъ, послѣдуя отеческому его совѣту, послѣ того, какъ мы, къ тяжелому нашему горю, лишились его, по волѣ Божіей, 25 Марта, усиленно просимъ в. м., дабы вы, для большей безопасности, благоволили исходатайствовать у его м. о. нунція утвержденіе нашего избранника, а для болѣе дѣйствительнаго исполненія выписываемъ в. м. изъ нашего фундуша правило такого рода: «а когда Богу угодно будетъ взять отъ сего міра настоятеля сей св. обители, то отцы и братія, собравшись, изберутъ изъ среды себя на игуменство человѣка пригоднаго, благочестиваго и способнаго къ управленію, а еслибы такого не нашли между собою, вольно имъ будетъ искать примѣрнаго монаха съ вышеупомянутыми качествами — въ монашествѣ,—для умноженія славы Божіей въ этой св. обители». И такъ, держась этого фундуша нашего, по которому эта св. обитель всегда пользовалась свободными выборами, и не находя между собою человѣка пригоднаго на эту должность, мы, по внушенію св. Духа, усмотрѣли въ монашествѣ его м. о. Симеона Кипріановича, нынѣшняго и прежде нѣсколько разъ бывшаго старшаго Жиро-

swiątowbliwego, y do rządu quoad omnia sposobnego, ktoregośmy według prawa wolności funduszu naszego, iako z dawnych czasow zawsze, tak y teraz wolnymi głosami y zgodnymi, nemine contradicente, obrali votami, aby tedy niektorzy intrusorio modo ambientowie wolney naszey y zgodney nietrudnieli electiy, uniżenie zebrzęmy tey łaski imci x-dza nuncyusza, ażeby elekta naszego, imci x-dza Symeona Cyprianowicza, powagą sobie a sede ap-li-ca daną stwierdzić raczył, co iako imci przed Panem Bogiem będzie meritorium, tak też mieyscu temu swiętemu dla pomnożenia chwały Bożey, uti za nieboszczyka dobrodzieia oyca naszego florebat, a dla odparcia chciwych ambientow proficuum, quo in passu o poważną wmc. m. pana upraszaiąc instantią, wszyscy się własnymi do tey elekcyiey podpisuięmy rękami, z przydatkiem mieysca tego swiętego pieczęci. Zatym zostaiemy wmci mm. pana powolnymi sługami y bogomodlcami—zakonnicy laury swiętey Suprasłskiey, ordinis D. Basilij magni. W Supraslu, 21 Maij, anno 1691.

вицкаго монастыря, человѣка достойнаго, пригоднаго, умнаго, благочестиваго, и къ управленію во всемъ способнаго, котораго мы, согласно съ правомъ, свободою нашего фундуша, какъ и съ давнихъ временъ, такъ и теперь вольными и согласными голосами, безъ чьего быто нибыло противорѣчія, избрали. Посему, чтобы нѣкоторые, склонные вторгаться (въ избраніе), не препятствовали нашему свободному и согласному избранію, покорнѣйше вымаливаемъ ту милость у его м. о. нунція, чтобы онъ властію, ему данною отъ апостольскаго сѣдалища, благоволилъ утвердить нашего избранника С. Кипріановича. Это и предъ Господомъ Богомъ будетъ заслугою и благодѣтельно для этой св. обители, для умноженія славы Божіей, какъ процвѣтала она при покойномъ нашемъ благодѣтелѣ и отцѣ, и для отпора жадныхъ проходимцевъ. Прося у в. м. въ этомъ дѣлѣ сильнаго заступничества, мы всѣ подписались собственноручно къ акту выборовъ, съ приложеніемъ печати этой св. обители. За тѣмъ остаемся и пр.

— Mai d. 28. Jerzy Karol Chodkiewicz, obozny W. X. L., prezentował Symeona Cypryanowicza na opactwo Supralskie Cypryanowi Żochowskiemu, metropolicie.

— Мая 28, Юрій Карлъ Ходкевичъ, обозный в. к. Л., презентовалъ м. Жоховскому Симеона Кипріановича, на С архимандрію.

80.

Мая 28. Письмо Юрія Ходкевича къ С. Кипріановичу съ презентою на Супр. архимандрію.

Извѣщая, что многіе дарами и приношеніями хотѣли получить презенту на С. архимандрію, Юрій Ходкевичъ заявляетъ свои расположенія къ Кипріановичу и совѣтуетъ торопиться съ посвященіемъ.

W Bogu przewielebny mości xięże nominacie Suprasiski, moy wielce miłościwy, panie y bracie! Prawdziwie to nie inne tylko samo Boskie sprawiło dzieło y Jego

Преподобнѣйшій отче, нареченный С. архимандрите, мой милостивый господинъ и братъ! По истинѣ это совершилось не по иному, а только по Божье-

wszechmocney ręki (o którey Sapiens napisał, że cor omnis Dominationis et potestatis in manu Dei est) manuductia, kiedy zrządziwszy serce moie ku wmc. m. panu, kazała annuare votis wmci mci pana w conferowanym archymandrijey Suprasl-skiey honorze. Uchybiwszy tedy omnes, ktore się y przedtym y teraz prezentowały munerum et oblationum occasiones, y nic się nie nachyliwszy cum politica swiata terazniey szego ad proprii commodi respectum, ale szczegolnie maiąc prae oculis to, ut solum benefiat mieyscu temu swiętemu, larga manu et benedictione przodkow moich pro gloria sola Dei fundowanemu, rem bene ceptam et formatam electionem in personam wmci m. panu stwierdziłem. Teraz zaś, kiedy pro rerum coronide sequitur ultimario necessaria ad continuandum opus collatorska praesenta, o ktorą mię y ustna przedtym y listowa wmci m. pana zaszła requisitio; tedy y tę samę (quod felix, faustum fortunatumque sit) napisaną y podpisaną, sigilloque munitam posyłam ad manus wmci m. pana, uprzeymie życząc, aby sam confirmet Deus, quod operatus es in nobis, y dał wmci m. panu plenam gratijs suis et benedictionibus divinis mansionem, y przy zdrowiu dobrym felicissimum gubernium. A iako sam całe serce moie wylałem in amorem et sinceritatem ku wmci mci panu, tak pewien iestem, że w przyszły czas wzaiemney re.... mutuae confidentiae et gratitudinis od wmci mci pana odbiorę ..... A teraz zycząc nieodwłoczney do Ruty drogi, poprzedzaiąc, aby iakowe mlę nie zaszły expostulationes y niepotrzebne tentationes, łasce mnie wm. panu pilno oddaię, zostaiąc wmci mci papana życzliwy brat, collator y sługa powolny Jerzy Karol Chodkiewicz. 28 May, anno 1691, z Bytenia.

Illustrissimo ac rev-mo in Christo patri ac domino Cypriano Żochowski, archiepiscopo metropolitano Chiiovien. et to-

му дѣйствію и по водительству его всемогущей десницы, что, расположивъ мое сердце къ в. м., она склонила меня въ пользу выбора вашего на предоставленное почетное С. архимандритство. Устранивъ всѣ случаи приношеній и даровъ, которые и прежде и теперь представлялись мнѣ, ни мало не преклонившись къ заботѣ о своей пользѣ, по нынѣшнему мірскому обычаю, и единственно имѣя въ виду благо этой св. обители, основанной щедрою рукою и благодѣяніями моихъ предковъ, для славы Божіей, я утвердилъ дѣло хорошее—законные выборы—за вашею м. Теперь же, когда для окончательнаго завершенія дѣла необходима, по ходу дѣла, ктиторская презента, о которой в. м. прежде устно, а теперь письменно просилъ; то я посылаю в. м. таковую, написавъ, подписавъ и скрѣпивъ ее печатью, искренно желая, чтобы Самъ Господь утвердилъ то, что для насъ сдѣлалъ, и далъ в. м. полное обиліе своей милости и благословеніе и счастливое управленіе, въ хорошемъ здравіи. А какъ я самъ открылъ предъ в. м. мое сердце и полную и искреннюю любовь къ в. м., то я не сомнѣваюсь, что на будущее время буду имѣть съ вашей стороны знаки взаимнаго довѣрія и благодарности. А теперь, желая вамъ безотлагательной дороги въ Руту, съ тѣмъ, чтобы предварить ненужныя какія либо искушенія и ходатайства, усердно поручаю себя в. м., оставаясь в. м. доброжелательнымъ братомъ, ктиторъ и покорный слуга Юрій Карлъ Ходкевичъ, обозный в. к. Л., Изъ Бытеня. 28 Мая 1691 г.

tius Russiae, amico mi plurimum dilecto, praemissis obsequiis meis. Illr-me et rev-me in Christo pater. Post fata rev-mi patris Josaphat Michniewicz archimandritae Supraslensis ultimi et immediati possessoris, vacat ad praesens dicta Supraslensis archimandria jurispatronatus et collationis meae. Ad quam archimandriam, uti vacantem, pro jure meo, quod mihi desuper competit, r-ndum patrem Symeonem Cyprianowicz protoconsultorem ord. S. Basilij magni, vitae integritate et doctrina conspicuum, de ecclesia Dei ac religione optime meritum, et libere a patribus eiusdem monasterii electum praesentandum esse duxi, prout hisce literis meis praesento, requirendo paternitatem vestram, ut hunc a me praesentatum et non quempiam alium ad supraspecificatam archimandriam Supraslen. instituat, consecret ac investiat, eumque pro vero, legitimo eius loci archimandrita haberi, promulgari observarique curet, delata eidem debita ad vitae eius tempora (salvis immunitatibus et authoritate iuris collatori) administratio. In cuius rei fidem praesentes manu propria subscribo. Datum Bythenij etc. 28 May, a. 1691. Jerzy Karol Chodkiewicz obozny w. x. Lit. starosta Błudzięski, pułkownik woysk j. k. m.

81.

—Iюня 28. Письмо гетмана Сапѣги къ обозному Ходкевичу, съ ходатайствомъ о выдачѣ презенты на С. архимандрію Дорошковскому.

Сапѣга, жалуясь, что первое его ходатайство о выдачѣ презенты Дорошковскому не имѣло дѣйствія и что презента незаконно выдана Кипріановичу, проситъ выдать новую презенту Дорошковскому и признать выборы монастырскіе недѣйствительными.

Wielmożny mości panie obozny w. x. L., mnie wielce mciwy panie y bracie! Jeżeli mi moie u wm. m. pana zasługi nie nayduią mieysca, przez co y instantia moia solennissima za j. x. Doroszkowskim wniesiona poszła in cassum, przynaymniey życzyłbym sobie, żeby respectus merendorum, że to aequali lance zasłużyć mogę, nalazł w oczu wmci m. pana admissionem. Znam szczegolne łaski mci m. pana subterfugium, kiedy nec de jure, nec de praxi usitata raczyłeś komu innemu wydać praesentę na archimandryą Supraslską, tylko niby na moiey instantiey elusią. Bo elekcya pro sua natura nie może mieć suum esse ex privato velle, chyba z dependentiey starszych, iako to j. x. metropolity Kiiowskiego, sedis apostolicae in ritu Grae-

Вельможный, милостивый государь обозный в. к. Л., мой милостивый панъ и братъ! Если мои предъ в. м. заслуги не имѣютъ мѣста, отчего и мое торжественное ходатайство за его м. о Дорошковскаго обращено въ ничто, то я по крайней мѣрѣ желалъ бы, чтобы получила доступъ къ вниманію в. м. та заслуга, что я могу равномѣрно отслужить в. м. Знаю особенныя милости в. м. къ пройдохѣ, по которымъ ни по закону, ни по принятому обычаю, только какъ будто на посрамленіе моего ходатайства, в. м. благоволили выдать презенту на С. архимандрію кому иному. Ибо выборы, состоявшіеся по волѣ частныхъ лицъ, по своему существу, не могутъ имѣть своего значенія; и только въ зависимо-

co pierwszego namiestnika: od ktorego (iako mam pewną wiadomość), że niemasz elekciey wydaney, toć per consequens cały invalidari musi actio. W czym y samego w. m. p. laesio intervenit powagi, że w te wprowadzili ci ich m. xięża Suprasiscy, per importuna sua petita, wmc m. pana imię zawody. Ale się ia nieszerzę cum rationibus, ważąc u siebie więcey rationem rationum łaskę wmci m. pana. Do ktorey poufale znowu recurro z instantią moią y uniżenie pro veteri upraszam wmc m. pana candore, abyś ponieważ ten actus electiey sine sui principio iest illegitimus y musi iuxta canones ritus illegitimari, tak też tę illegitime obtentam skasowawszy, wydać inną praezentę raczył na imię j. x. Doroszkowskiego, iako multis titulis mnie obligatum, na archimandrią patronatus wm. pana Supraslską. Wiem, że będzie umiał ex statione sua pro iusto et digno służyć wm-ci mm. panu, ale ia specialiter na siebie zakładam y zabieram oblig wszelkiey wm. panu usługi, bo tę łaskę z ręki wm-ci mm. pana przyimę, iako właśnie sobie oswiadczoną, y pewnym assekuruię się zasługi wszelkiey dłużnikiem zostawać. Co o insze w. mm. pana requisitie nie tylko te ex voto pełnić submittuię się, ale każdemu w. m. pana wskazowi moię przyrzekam uniżoność, bylem w tey prożbie moiey wstrętu nie odniosł; zostaię oraz: (hic adscriptio manu propria ipsius excellentissimi ducis sequitur in istis literis tenoris eiusmodi): moy dobrodziciu! ieżeli mam co łaski w. m. pana y ieżeli mogę mieć tak wiele respektu, uniżenie proszę uczyń to dla mnie—conferuy temu prałatowi tę łaskę swoię, wszakże y ja, twoy sługa, żadney okazyiey nie opuszczam, abym nie był sine commertio moiey życzliwości, byłby znak niełaski twoiey, kiedybyś nie miał tey małey rzeczy accomodować w instancyiey moiey proszę y zostawam w. m. m. pana y kochanego brata uniżony sługa x. M.

сти отъ начальства, именно отъ его м. о. Кіевскаго митрополита, перваго намѣстника апостольскаго сѣдалища въ Греческомъ обрядѣ, (они имѣютъ силу), отъ котораго (какъ мнѣ достовѣрно извѣстно) вы не имѣете утвержденія выборовъ, почему и самый этотъ актъ долженъ быть недѣйствительнымъ. Въ томъ, что эти Супр. отцы, неумѣстными своими просьбами, вмѣшали и ваше имя въ эти большіе обманы, дѣлается оскорбленіе вашему достоинству. Но съ разсужденіями я не распространяюсь, придавая милости вашей больше вѣсу, чѣмъ резоннѣйшимъ резонамъ; къ каковой снова смѣло прибѣгаю съ моимъ ходатайствомъ и по прежнему покорно прошу у в. м. той милости, чтобы вы въ этомъ актѣ выборовъ, какъ незаконномъ, по своему существу, и который долженъ быть, по правиламъ обряда, признанъ незаконнымъ, уничтоживъ незаконно полученную презенту, благоволили выдать другую презенту, на имя его м. о. Дорошковскаго, какъ во многихъ случаяхъ обязавшаго меня, на С. архимандрію, состоящую въ патронатѣ в. м. Я знаю, что онъ съумѣетъ въ своемъ положеніи достойнымъ и нанадлежащимъ образомъ служить в. м., но я, кромѣ того, принимаю и беру на себя долгъ всячески служить в. м., ибо приму эту милость отъ васъ такъ, какъ бы она мнѣ самому оказана была, и увѣряю, что буду вѣрнымъ должникомъ в. м. Съ покорностію, по совѣсти, буду исполнять всякія просьбы в. м. и обѣщаю подчиняться всякому приказанію в. м., только бы я не получилъ противности въ этой моей просьбѣ. Остаюсь и пр. Здѣсь за тѣмъ слѣдуетъ приписка, собственноручно сдѣланная въ самомъ письмѣ, слѣдующаго содержанія: Мой молостивче! Если я заслуживаю сколько нибудь милости у васъ и если могу расчитывать на столь большое вни-

Sapieha, w. hetman w. x. L., w Wilnie d. 28 Junii, a. 1691, na wyieznym.

маніе; то покорно прошу — сдѣлай это для меня—окажи эту свою милость этому прелату. Вѣдь и я, твой слуга, не пропускаю ни одного случая, когда бы я не оказалъ моего благожеланія. Былобы это знакомъ твоей немилости, еслибы ты не уладилъ этого маловажнаго дѣла; прошу о моемъ ходатайствѣ и остаюсь в. м., моего любезнаго брата, покорный слуга Сапѣга, в. гетманъ и пр. Въ Вильнѣ 28 Іюня, 1691 г., на выѣздѣ.

82.

— Іюля 18. Апелляція съ протестомъ, внесенные отъ имени С. Киприановича въ акты нунціатуры папской, объ отказѣ м. Жоховскаго утвердить избраніе Киприановича на С. архимандрію.

Coram actis praesentibus nunciaturae ap-licae regni Poloniae personaliter constitutus adm. r-ndus in Christo pater Spiridion Nowosielski ordinis D. Basilij magni, nomine re-vmi in Christo patris Simeonis Cyprianowicz, electi archimandritae Supraslensis, prothoconsultoris ordinis et superioris Żyrowicens., et totius monasterij Supraslens. a-dm r-ndorum patrum et fratrum eiusdem ordinis D. Basilij magni principalis, omni meliori modo, via, forma, jure, ac stylo, quo melius, firmius, validius, efficaccusque potuit ac debuit, potestque ac debet, praemissa solenni protestatione contra illur-mum ac rev-mum d-num Cyprianum Żochowski metropolita Kiiowien. respectu denegatae confirmationis electionis suprascripti rev-mi patris Cyprianowicz in abbatem seu archimandritam Supraslensem et eius benedictionis in abbatem, imo monachorum ad recessum ab eadam electione canonica faciendum inductionis, et in locum rev-mi electi a-dm r-ndi patris Meletij Doroszkowski ordinis D. Basilij magni eius sororini auditoris causarum curiae recommendationis, et monachorum constanter circa electionem canonicam persistentium disturbationis, ex officijs sine ulla causa amotionis et ad alios conventus missionis, aliorum vero desiderio illr-mi domini metropolitae facientium et arridentium ad conventum Supraslensem deputationis, multorumque damnorum ex occasione in conventu Supraslensi residentiae coventui causationis, ab eadem denegatione confirmationis electionis et rev-mi electi non benedictionis in abbatem Supraslensem aliquoties nempe diebus 11-a, 12-a, et 14-a mense praesenti Julij facta, ad sacrum tribunal ill-mae nunciaturae ap-licae appellavit, praesentemque appellationem in vim testimonialium apostolorum his in actis, ex quo ob defectum notarij ap-lici in loco loci appelationem principales interponere non potuerunt, connotari petijt, subiiciendo suprascriptum rev-mum patrem electum et omnes monachos dicti monasterii Supraslen. ac ipsorum causam seque comparentem tuitioni et protectioni s-ae sedis ap-licae. Salvo et omni. Adalbertus Skwarczyński, cancellarius.

— Avgusti d. 16, Symeon Cyprianowicz opat Supralski po elekcii zaraz, gdy Cypryan Żochowski metropolita niechciał benedykować, a per consequens y installować (bo usilnie promowował siestrzana swego X. Doroszkowskiego O. D. B. M. na opactwo Suprasiskie, albo też siebie), zabierając się X. Cypryanowicz do prawa z metropolitą, pożyczył dokumentow u im. pana Chodkiewicza oboznego W.X.L., kollatora Supr., ad defensionem siebie y wolney elekcij Supraslskiey y wyraża, jakich, nayprzod przywilejow z wielkiemi pieczęciami cztyry: ieden fundusz sam pierwszego fundatora Alexandra Chodkiewicza, potym drugi przywiley—nadanie Jozefa Sołtana metropolity y oraz zrzeczenie tamże jego, że się do monastyra Supralskiego (lubo był społfundatorem) interessować nie ma, trzeci przywiley: approbacya fundacyi Supralskiey krola Zygmunta I czwarty przywiley Alexandra krola—nadanie temuż metropolicie Sołtanowi za zasługi Baciut, Topilca etc., ktore fundował na Suprasl, y inne mnieysze dokumenta iuris patronatus, na ktore dokumenta dał był y karte oboznemu W. X. Lit., ktoremu gdy pomienione dokomenty są wrocone, karta Symeona Cyprianowicza pro documento została tu in archivo z podpisem ręki jego własney: Symeon Cyprianowicz protoconsultor O. D. B. M. starszy Żyrowicki.

— Августа 16, Симеонъ Кипріановичъ, С. архимандритъ, когда, тотчасъ послѣ избранія, м. Кипріанъ Жоховскій не хотѣлъ посвятить его, а слѣдственно и поставить (ибо онъ сильно поддерживалъ своего племянника о. Дорошковскаго, базиліана, на С. архимандрію, или же самъ хотѣлъ занять ее), то о. Кипріановичъ, собираясь судиться съ митрополитомъ, одолжилъ у его м. г. Ходкевича, обознаго в. к. Л., С. ктитора, документы для защиты своей и вольнаго избранія въ Супраслѣ и говоритъ, какіе. Прежде всего, съ печатями 4: фундушъ перваго ктитора А. Ходкевича, затѣмъ привилей — дарственная запись м. Солтана и тутъ же отреченіе его, что онъ не будетъ вступаться въ дѣла С. монастыря (хотя былъ сктиторомъ); третій— привилей к. Сигизмунда I въ подтвержденіе фундуша С., четвертый привилей к. Александра тому же м. Солтану за службу, на Батюты, Топилецъ и пр., которые онъ записалъ монастырю, и другіе меньшіе документы о правѣ патроната,—на которые онъ далъ и росписку обозному; когда ему возвращены были упомянутые документы, то росписка Кипріановича осталась здѣсь въ архивѣ, съ собственноручнымъ его подписомъ: С. Кипріановичъ, протоконсульторъ ордена Базиліанъ, старшій Жировицкій.

83.

— Августа 28. Позывъ *) нунція м. Жоховскому по дѣлу Кипріановича.

Нунцій позываетъ м. Жоховскаго въ Варшаву, чрезъ 30 дней послѣ объявленія ему позва, на судъ, по жалобѣ и апелляціи С. Кипріановича и братіи С. монастыря о томъ, что митрополитъ отказался утвердить его избраніе на С. архимандрію, обремeняетъ монастырь своимъ присутствіемъ, замышляетъ дѣлать новые выборы въ пользу своего племянника Дорошковскаго; для чего смѣстилъ намѣстника С. монастыря, а другихъ монаховъ, ему непокорныхъ, грозитъ перевести въ другіе монастыри. Нунцій, въ виду такихъ угрозъ, беретъ монаховъ подъ покровительство ап. престола.

Andreas Sanctacrucius, Dei et ap-licae sedis gratia, archiepiscopus Seleucien. ad serenissimum Joannem tertium, Poloniae regem potentissimum, totumque regnum Poloniae et magnum ducatum Lithuaniae nuntius apostolicus. Admodum rn-dis, rn-dis, v-nblibus, honorandisque viris, praepositis, parochis, commendariis, vicarijs, mansionarijs, altaristis, psalteristis, caeterisque presbyteris quibusvis, clericis, scholarum rectoribus, ecclesiarum ministris tenore praesenibus requirendis, salutem in Domino et nostris imo verius ap-licis firmiter debere obedire mandatis. Noveritis, expositum nobis fuisse et esse pro partem et ad instantiam a-dm r-ndi in Christo patris Symeonis Cyprianowicz, prothoconsultoris ordinis s. Basilij magni, superioris Żyrovicensis, ad archimandriam Supracliensem eiusdem ordinis post mortem et obitum olim reverendissimi in Christo patris Josaphat Michniewicz, archimandritae Suprasliens., illius ultimi et immediati possesoris, vacantem, canonice electi, et per illustrimum et magnificum dominum Georgium Carolum Chodkiewicz, castrorum metatorem magni ducatus Lithuaniae, capitaneum Błudnens., dictae archimandriae Supraslen. unicum patronum et collatorem praesentati, et r-ndorum patrum Ignatij Szybikowski etc. [1]). Quomodo obveniente supradicta vacatione eiusdem archimandriae Supraslen., corpore prius dicti praelati sepulturae tradito et funere peracto, iuxta nexum et tenorem fundationis et antiquam consuetudinem praedicti exponentes, monasterii Supraslien. professi, diem electionis indixerunt et in archimandritam et praelatum monasterii Supraslien. unum ex exponentibus absentem a monasterio, alterius monasterij Żyrovicen. superiorem, canonice elegerunt, eidemque suam canonicam electionem denunciarunt. Qua accepta, dum sub tempus praesentiae in monasterio Supraslien. illustrissimi et reverendissimi in Christo p. domini Cypriani Żochowski, archiepiscopi metropolitani Chiiovien. et totius Russiae, ad quem spectat confirmatio electionis et institutio archimandritae, una cum praedicto electo et superiore ordinis pro confirmatione et institutione instantiam fecerunt, et, ne ex occasione praesentiae in monasterio idem illustrissimus d. archiepiscopus bonis monasterii gravis esset, supplicarunt, sed illistrissimus dominus archiepiscopus Chiiovien. non tantum electum confirmare,

*) Remediorum juris, ex tribunali nunciaturae aplicae exportatorum, ex quibus infracript actus cadebat termin tenor talis.

1) Перечень уже извѣстныхъ именъ.

sine ulla legitima causa, renuit, verum suum nepotem Meletium Doroszkowski ad eandem archimandriam promovit et aliam electionem apud exponentes expracticare voluit, ad quem effectum vicarium monasterii deposuit et alium in locum eius monachum excessinum et criminosum etiam aliquoties iudicatum monasterio praefecit, imo monachos eiusdem monasterii ad alia monasteria ordinare et obedientiales dare intendit et se declaravit.— A qua denegatione confirmationis electionis dictus ad-m r-ndus electus prout in continenti in voce appellavit, ita demum coram actis tribunalis nostri ap-lici et coram notario aplico cum protestatione ad nos tribunalemque nostrum a-plicum appellationem interposuit. Pro quibus exponentibus instantia nobis porrecta, quatenus ipsis de opportuno suis remedio providere dignaremur, — nos vero attendentes huiusmodi petitionem fore iustam et rationi consonam, scientes id officij nostri esse, ut unicuique ad nos recurrenti, debitam administremus iustitiam, petita remedia—citationem scilicet et salvum conduitum dandum et concedendum esse duximus, prout per praesentes damus et concedimus, mandantes vobis suprascriptis executoribus in virtute s-tae obedientiae et sub excommunicationis paena, quatenus ad instantiam suprascriptorum exponentium principalium appellantium, accedens personaliter suprascriptum ills-mum et rev-mum d-num Cyprianum Żochowski, archiepiscopum metropolitanum Chiiovien., ipsum uno edicto pro tribus ac peremptorie citetis, quem etiam nos praesentibus citamus, et coram nobis judicioque nostro ap-lico, Varsaviae, ab executione praesentium ipsa trigesima die, tunc juridica existente, alias extunc proxime et immediate sequente exclusa et non computata v-rae executionis die, hora audiendarum causarum fieri solita legitime ac peremptorie compareat, ad videndum et audiendum appellationem suprascriptam a denegata confirmatione electionis et institutione suprascripti electi ad p-fatam archimandriam Supraslen. per p-fatum ad-m r-ndum electum ad nos tribunalemque nostrum aplicum interpositam admitti, jurisdictionem fundari, et uno eodenique contextu electionem suprascriptam approbari, confirmari et ratificari, dictumque ad-m r-ndum electum p-fatam archimandriam Supraslen. authtoritate aplica institui, aliaque, quae de jure venerint, statui et decerni.— Quia vero ad nos tribunalemque nostrum ap-licum appellantes omni securitate gaudere debent, dicti vero exponentes timent, ne ab eodem illr-mo domino archiepiscopo Chiiovien., ex occasione huiusmodi appellationis graventur, ideo nos dictos exponentes in protectionem nostram seu verius sanctae sedis ap-licae assumendos et literas salvi conductus nostri et securitatis iisdem dandas et concedendas esse duximus, prout praesentis damus et concedimus, qua protectione et patrocinio literisque salui conductus nostri freti iidem exponentes, tute et libere extra omnem metum oppresionis alicuius in conventu suo Supraslen. residere et negotia quaevis sua peragere appellationemque ad nos interpositam prosequi et continuare poterunt. Quod vobis omnibusque et singulis executoribusque subscriptis et cui opus denunciamus, eundemque salvum *conductum* nostrum ab omnibus observari volumus et mandamus idque sub poenis mille aureorum Hungaricalium et interdicti ab ingressu ecclesiae et respectrice excommunicationis, aliisque arbitrarijs per nos in casu contraventionis contra quosvis transgressores mandatorum nostrorum irremissibiliter extendentes. In quorum fidem etc. Datum Varsaviae, die 28 Augusti 1691. Franciscus Bentinus, auditor g-nalis et judex. Adalbertus Skwarczyński, cancellarius.

84.

— Сентября 3. Довѣренность С. монаховъ Грошкевичу, дѣйствовать противъ м. Жоховскаго по дѣлу о выборѣ Киприановича.

Монахи увѣдомляютъ своего повѣреннаго, что видѣли своего избранника и надѣются долго его видѣть у себя, по милости папы. Для процесса съ митрополитомъ посылаютъ ему копiи фундуша и сдѣлку.

Lubo przez dzionek ieden miłey w progach Supraslskich kochanego electa naszego feliciter z Warszawy reducis niby we mgnieniu oka ucieszywszy się presentiey, mocniy poufałą w dobroci Boskiey nadzieię, że się z oney długoletnie, za decisią uznaney sprawiedliwości sedis apostolicae in augmentum chwały Bożey, tudziesz na zaszczyt dotąd inviolatae libertatis laury tey swiętey, ad sanitatem nas wszystkich, a in confusionem nieprzyiacioł naszych, niesłusznie et violenter na prawa y wolności mieysca tego następuiących, za osobliwą w. m. pana cieszyć będziemy promotią, ktoremu, podług rozkazania y informacyi literalney, posyłamy, fideliter przecopiowawszy, fundusz y transakcyą z podpisem rąk tuteyszych kilku postrzyżencow, w ktorych osobach unanimiter includimur wszyscy, w tym conwencie zostaiący, uniżenie w. m. m. pana upraszaiąc oraz zupełną moc daiąc ad iure agendum z im. x. metropolitą, ktory nas niesłusznie od dawnieyszego czasu pressit et opprimit cum summo mieysca tego swiętego detrimento, deklaruiemy tak pro felici in partem nostram successu, iako też za dobre zdrowie w. m. m. pana nieprzestannymi maiestat Boski błagać modłami, zostaiąc zyczliwą bracią y Bogomodlcami-zakonnicy lawry Supralskiey. Sigismundus Michniewicz or. D. B. M. W Suprasłu, 3 Septembris 1691 a.

Милостивый государь Грошкевичъ, нашъ милый господинъ и братъ! Хотя мы порадовались почти мимолетному, любезному присутствiю нашего возлюбленнаго избранника, возвращавшагося изъ Варшавы, только въ теченiи одного дня; но имѣемъ смѣлую надежду на милость Божiю, что будемъ утѣшаться его присутствiемъ много лѣтъ, по рѣшенiю, извѣстной своею справедливостiю, столицы апостольской, на преспѣянiе славы Божiей, а также для славы доселѣ ненарушенной свободы этой св. лавры и на посрамленiе нашихъ враговъ, насильственно и беззаконно наступающихъ на права и вольности этой св. обители, при особенной со стороны в. м. помощи, которому, по письменному распоряженiю и приказанiю, посылаемъ вѣрно скопированные фундушъ и сдѣлку, съ подписомъ рукъ здѣшнихъ нѣскольнихъ постриженниковъ, въ которыхъ единодушно вмѣщаемся всѣ, находящiеся въ этомъ монастырѣ. Покорно просимъ в. м. и вмѣстѣ съ тѣмъ даемъ полномочiе вести дѣло съ его м. о. митрополитомъ, который ненадлежаще съ давняго времени угнетаетъ и притѣсняетъ насъ, съ великимъ разоренiемъ этой св. обители, и обѣщаемъ безпрестанно молить величiе Божiе, какъ объ успѣхѣ нашего дѣла, такъ и о здравiи в. м. Остаемся съ покорнымъ нашимъ поклономъ в. м. доброжелательные братiя и богомольцы — монахи С. лавры. Сигизмундъ Михневичъ, ч. Св. В. В. Въ Супраслѣ, 3 Сентября, 1691 г.

85.

— Сентября 29. Свидѣтельское показаніе о томъ, что м. Жоховскій отказался поставить Кипріановича С. архимандритомъ.

W roku 1691, przytomni będąc w conwencie Suprasiskim pod bytność j. xiędza metropolity, słyszeliśmy, gdy j. x. Cyprianowicz zjachawszy do Suprasla d. 14 Julij zaraz po przywitaniu, prosił j. x. metropolitę, iako pasterza, o benedictią y confirmatią na tę archimandryą Supraską, iako wolnymi y zgodnymi wielebnych oycow tamecznych głosami y affektami obrany, tudzięsz praesentą collatorską od jmci pana Jerzego Karola Chodkiewicza oboznego w. x. Lit. stwierdzony, na ktorego prozbę nic j. x. metropolita nieodpowiedział, ięno się obrociwszy na stronę, inny dyskurs zaczął, co znaczyło politiczną denegatią. Nazaiutrz zaś, gdy o tosz prosił j. x. metropolitę w stołowey izbie po obiedzie, taki respons odebrał: „wszystko będzie dobrze, Symeonie,“ a potym z tego nic. Dnia też trzeciego, to iest 16 Iulii, w refektarzu j. xiądz Cyprianowicz prosił j. x. metropolitę, iako to pierwszego y wtorego dnia, o benedictią y confirmatią, ale gdy także nic nie wskorał, widząc swoię w tym confusiją y postpositą, zaraz wyszedłszy z refektarza, odiachał do Żyrowicz, zostawiwszy w Supraslu j. x. metropolitę, j. x. Maliewskiego arcybiskupa Smoleńskiego, j. x. Oburczewicza, prowincyała zakonu Bazylianskiego, pod ktory czas iakośmy przytomni byli w conwentie słyszeli S. y prozbę i m. x. Cypryanowicza a także denegatią j. x. metropolity, wydaięmy to nasze swiadectwo z podpisem rąk naszych. Roku 1691, dnia 29 Septembra. Stanisław Gaylewicz, Michał Kosmowki.

Въ 1691 г., будучи въ С. монастырѣ, въ бытность его м. о. митрополита, мы слыхали, что когда его м. о. Кипріановичъ, прибывъ 14 Іюля въ Супрасль, тотчасъ, поздоровавшись, просилъ у о. митрополита, какъ пастыря, благословенія и утвержденія на эту С. архимандрію, какъ избранный вольными голосами и желаніемъ тамошнихъ преп. отцовъ и утвержденный презентою ктиторскою его м. Юрія К. Ходкевича и пр., на каковую просьбу его м. о. митрополитъ ничего не отвѣтилъ, а обратившись въ сторону, началъ иной разговоръ. Это былъ деликатный отказъ. На другой день когда онъ просилъ о томъ же митрополита, послѣ обѣда въ столовой, то получилъ такой отвѣтъ: «все будетъ хорошо, Симеонъ», а потомъ изъ того ничего не вышло. На третій день, т. е. 16 Іюля, въ столовой, его м. о. Кипріановичъ просилъ митрополита, какъ и во второй день, на счетъ благословенія и утвержденія; но когда опять ничего не добился, то видя въ томъ для себя конфузъ и пренебреженіе, онъ, выйдя изъ столовой, тотчасъ уѣхалъ въ Жировицы, оставивъ въ Супраслѣ о. митрополита, его м. о. Маліевскаго, архіепископа Смоленскаго, его м. о. Огурцевича, провинціала Базиліанскаго ордена. Какъ мы присутствовали въ это время при отказѣ его м. митрополита, то даемъ это наше свидѣтельство, съ собственноручными подписами. 1691 г, Сентября 29. Станиславъ Гаилевичъ, Михаилъ Космовскій.

— Octobris 7, confirmatio Symeoni Cyprianowicz a sacra Nuntiatura na archymandryą Supralską.

— 8 Octobris, decretum S. Nuntiaturae latum in partem Symeoni Cyprianowicz et conventus Suprasliensis, a quo Żochowski metropolitanus, apellavit ad sanctissimum.

— 7 Октября, утверждено избраніе С. Кипріановича на С. архимандрію нунціатурою.

— 8 Октября, состоялось рѣшеніе нунціатуры въ пользу С. Кипріановича и С. архимандрита, откуда м. Жоховскій апеллировалъ къ святѣйшему.

86.

— Октября 17. Судебное рѣшеніе нотарія нунціатуры, по дѣлу между Кипріановичемъ и м. Жоховскимъ, съ потвержденіемъ не перемѣщать изъ Супрасля монаховъ, противныхъ митрополиту.

На допросѣ въ нунціатурѣ, предъ нотаріемъ, повѣренный Жоховскаго, доказывая неправильность довѣренности Грошкевича, монастыр. повѣреннаго, тѣмъ, что она выдана раньше позва митрополиту и подписана не монахами, и даже такими, которые не знаютъ грамотѣ, и—неумѣстность жалобы монастыря нунціатурѣ, помимо низшей инстанціи, т. е. митропольей, ибо митрополиту монахи не подавали формально прошенія о поставленіи Кипріановича и не имѣютъ документа на то, что митрополитъ отказалъ въ поставленіи,—проситъ снять позывъ съ митрополита и подвергнуть жалобщиковъ наказанію. Напротивъ Грошкевичъ доказываетъ, что повѣренный митрополичій не имѣетъ надлежащей довѣренности на веденіе судимаго дѣла, а безъ такого довѣрія онъ неумѣстно явился на судъ, по позву монаховъ, которые имѣютъ дѣло не съ фискаломъ митропольимъ, а съ самимъ митрополитомъ, и посему просилъ, чтобы явку фискала признать недѣйствителною. А какъ митрополитъ не перестаетъ вымогать отъ монаховъ, чтобы они избрали его племянника Дорошковскаго и непокорныхъ ему въ томъ высылаетъ изъ Супрасля, то проситъ дабы запрещено было ему угнетать С. монастырь. Нотарій призналъ повѣреннаго митрополичьяго несоотвѣтственнымъ и предложилъ ему получить болѣе точный мандатъ у митрополита, митрополиту же запретилъ переводить монаховъ изъ Супрасля; повѣренный митрополичій объявилъ, что на такое рѣшеніе будетъ апеллировать къ святѣйшему; а монастырскій повѣренный оспаривалъ апелляцію, какъ незаконную.

Anno Domini millesimo sexcentessimo nonagesimo primo, die vero Mercurij decima septima mensis Octobris, Varsaviae. Coram p-lltri et reve-mo d. Francisco Bentino, prothonotario apostolico curiae illustrissimi ac reverendissimi d. d. Andreae Sanctacrucy, Dei et apostolicae sedis gratia, archiepiscopi Seleuciensis, sanctissimi domini nostri domini Innocentij divina provideniia Papae XII praelati domestici et assistentis eiusdemque et s-ae sedis apostolicae apud serenissimum Joannem III poloniae regem potentissimum totumque regnum Polonia et magnum ducatum Lithuaniae, cum facultatibus legati de latere nuntij apostolici generali causarum auditore et iudice, comparuit personaliter nobilis Andreas Alexander Groszkiewicz, tanquam suprascripti reverendissimi in Christo patris Symeonis Cyprianowicz, protoconsultoris ordinis domini Basilij magni, ad archimandriam Supraslen. canonice electi, totiusque monasterii Supraslen. eiusdem ordinis inscriptus procurator, in termino hodierno ex actis legitime incidenti et provenienti suprascriptae partis adverarsiae contumaciam nullatenus comparenti, nec quidquam contra mandatum iam alias in anteriori termino productum et admissum dicentis aut excipientis, accusavit et in eius contumaciam adinvento legitimo mandato, per

suos principales sibi comparenti dato, quoniam ex materialibus et formalibus appellationis, iam alias producentis (quae iterim ad praesens una cum literis citatorialibus et salvi conductus iudicialiter reproduxit) sufficienter deducitur et approbatur, quod post fata revendissimi d. in Christo patris Josaphat Michniewicz, immediati archimandritae Supraslens., iuxta tenorem et obloquentiam fundationis et complanationis in dicto die electionis suum principalem suprascriptum reverendissimum Cyprianowicz canonice et votis concordibus, nemine contradicente, in archimandritam elegerunt, dictamque electionem electo protunc absenti et in altero monasterio Zyroviensi remoto residenti, denunciarunt, eundemque electionem suus principalis acceptavit, ill-mus vero metropolita Kiioviens., licet pluries fuerat requisitus et insuper literis illustrissimi domini nuntij compellatus dictam electionem confirmare, electumque in archimandritam benedicere recusavit, verum aliam electionem favore Meletij Doroszkowski, sui sororini, expracticare volens, eundem monachis dicti monasterii Supraslens. proposuit et electionem aliam indicere voluit, renuentes monachos ex officijs deposuit, alios ad alia remota monasteria delegavit, aliaque plurima in praeiudicium iurium dicti monasterii fecit et attentavit.— Ideo referendo se ad instantiam, in anteriori termino factam, ex quo constat de requisitionibus et instantijs aliquoties per suum principalem apud reverendissimum metropolitam, protunc Suprasli commorantem, factis et denegationibus eiusdem confirmationis et benedictionis sui principalis in archimandritam, appellationem ab eadem denegatione ad praesens tribunal interpositam admitti, jurisdictionem fundari, aliaque, quae in anteriori instantia et remedijs iuris continentur, statui petiit, saluo omni etc.

Praesente [1]) nobili Francisco Wleszkiewicz, fiscalis curiae metropolitanae Kioviens., prout docuit, procuratore,—saluis omnibus beneficijs juris suo principali reservatis, admissioni appellationis praetensae locum non esse ex rationibus. 1-ma. Quia generosus dominus procurator ex adverso non habet legitimum mandatum comparendi in tribunali praesenti, cum illud mandatum, quod iam alius productum, sit irreale, partim ideo, quod sit scriptum ante litem motam praesentem, partim quod in eodem nulla mentio sit praetensae denegationis ministrationis iustitiae, partim quod sit datum mense Maio, citatio modoprimum exportata menso Augusto, partim quod in eodem mandato videntur nomina illorum, qui aut non sunt monachi, sed presbyteri saeculares ritus Graeci, prout v. Tichonus Maximowicz, partim quod non sunt gremiales illius monasterii Supraslens., videlicet Ambrosius Gimbut, Theophilus Tołoczko, Laurentius Oykowicz, Jeremias Kondratowicz, Sigismundus Michniewicz, partim quod nomina et cognomina illorum sunt scripta, qui scribere nesciunt, nec literas norunt, utpote: fratres Sebastianus Velikonty, sartor, Petrus Laskowski, agricola, Innocentius Charkiewicz, molitor, Procopius Halicki, Artemius Akieiowski, Job Mogielnicki, Diodakus Jakołkowski, Valerianus Zawacki, Thimotheus Kodziński, laici, Josephus Kisiel non professus.—2-da. Quia, licetsi adesset legitimum mandatum, tamen praetensa appellatio admitti non debet, ex quo sacrum concilium Tridentinum prohibet causas in tribunali superiori introduci, quoad fuerint ventilatae et decisae in prima instantia.— 3-tia. Quia hac causa nunquam fuit agitata et iudicata in prima

1) Онъ дѣйствовалъ по довѣрію, данному ему м. Жоховскимъ отъ 8 Октября 1691 года.

instantia, nullum intercessit decretum.— 4-a. Quia non tantum modo decretum non intercessit aliquod in prima instantia ratione praetensae appellationis, sed etiam non facta fuit iudicalis instantia pro praetensa approbatione assertae ellectionis; nam eandem adversarii nunquam producent, nec docebunt aliquando illistrissimum ac reverendissimum dominum metropolitanum legitime requisivisse. 5-ta. Quia ex praetenso mandato, ab adverso producto, licet irreali, patet, quod adversarii pro praetensae electionis confirmatione ad tribunal praesens recurrebant et non ad illustrissimum dominum metropolitanum.— Reservatis aliis rationibus, suo loco et tempore inferendis,causam praetensae electionis confirmationis et approbationis seu verius allegatae iustitiae ministrationis denegationis, uti nullo documento probatae, nec per illustrissimum metropolitanum denegatae, ad eundem illustrissimum et reverendissimum dominum metropolitanum Kiioviae remitti, saluis paenis intuitu laesionis iurisdictionis metropolitanae promeritis, necnon damnis et litis expensisque petente, alias ab omni gravamine ad sanctissimum dominum nostrum, eiusque sanctam sedem apostolicam appellante et de attentatis protestante.

Ex adverso suprascriptus procurator reverendissimi patris Cyprianowicz, electi abbatis Supraslens., ac admodum reverendorum ac rel—sorum patrum in processum praesentis actionis intrantium, generosum dominum Włoszkiewicz, ex adverso comparentem, non debere audiri excipiendo, dixit: 1-mo. Quia ad iudicium praesens apostolicum non praetensus fiscalis curiae illustrissimi metrepolitae Chiioviens. est citatus, verum ipsemet illustrissimus dominus metropolita, unde aut ipsemet illustrissimus dominus citatus comparere tenetur, aut mandatum procurae alicui ad comparendum conferre. 2-a. Quia in producta deputatione fiscalis non continetur causa praesens, verum deputatio generaliter tantum est data, unde metiendum, ne excedat post modum nullitas processus praesenti in causa. 3-a. Quia is in iudicio comparere debet, qui citatur, non enim ad fiscalem spectabat confirmare electionem, verum ad ipsummet illustrissimum dominum metropolitam Chioviens., qui requisitus existens, dum id facere noluit, iuremerito est citatus, et ipsius est oneris adducere causas et rationes legitimas, quare confirmationem electionis denegavit.— Proinde, stantibus praemissis, comparitionem generosi Włoszkiewicz pro nulla declarari et contra illustrissimum dominum citatum adinventa sui comparentis legitima comparitione in contumaciam procedi, appellationemque admitti et iurisdictionem fundari atque alteriorem processum decerni. Quia vero illustrimus dominus metropolita Chiioviens. odio praesentis litis, qui ad archimandriam Supraslens. rel-sum patrem Meletium Doroszkowski, ordinis s. Basilij conventus Bithenens, professum, promovere non desinit, monachos patres et fratres eiusdem ordinis, reverendissimo patri Cyprianowicz electo faventes, ad alios conventus et monasteria transferre vult, prout iam contra literas salvi conductus attentando, patrem Theophanum Kuniczyc eiusdem ordinis et monasterii Supraslens. avocavit et ad sua bona relegavit, ne pendente moderna lite quemquam religiorosum, utpote etiam fratrem Sigismundum Michniewicz, ex monasterio Supraslens. professum, ex monasterio Supr. expedire et ad alium conventum transmittere et deputare audeat, serio, sub poenis gravissimis, inhiberi.— Quod vero respicit exceptiones contra mandatum procurae adductas eas non debere attendi, ex quo generosus Włoszkiewicz, sine mandato procurae comparens, mandatum suo-

rum principalium impugnare non potest.— Quare insistendo supradictis petitis, iuxta eadem decretum feri postulavit.— Salvo et omni....

Qui reverendissimus dominus auditor generalis, sedens et auditus et mandavit in mandato producto pro parte illustrissimi domini metropolitae, sive ipsius fiscalis magis expresse dari facultatem pro fiscali comparendi, sive alias deputandi procuratorem, sive procuratores, pro causa praesenti, idque sive praeiudicio legitimarum exceptionum, quae competere videantur ipsi illustrissimo domino metropolitae, sive ipsius fiscali.—Personam autem domini Groszkiewicz legitimam agnovit, tanquam mandatarij constituti per praetensum electum legitimum et principalem contradictorem.—Respectu vero mandati dati ab alijs monachis, sive alias adhaerentibus, mandavit illud magis legitime iustificari, et quatenus opus sit, ab ijsdem mandantibus (quos ad interim et sine praeiudicio iurisdictionis alias competentis illustrissimo domino metropolitae usque ad aliam suae reverendissimae dominationis provisionem sive determinationem mandavit ex ipso monasterio sub quocunque praetextu non amoveri), si alias habiles sunt ad interveniendum, in praesenti causa confirmari, causamque distulit ad primam iuris post quindenam, cum intimatione illustrissimo domino metropolitae. Et ita omni.... Adalbertus Skwarczyński cancellarius. A quo decreto suprascriptus nobilis *Franciscus* Włoszkiewicz, fiscalis curiae metropolitanae Kiioviens. procurator, uti iuribus et iurisdictioni curiae metropolitanae Kiioviens. gravaminoso et praeiudicioso, aliisque de causis, ad sanctissimum dominum nostrum eiusque sanctam sedem apostolicam appellavit eiusmodique appellationi suae deferri postulavit et de attentatis et innovatis protestatus est. Salvo et omni. In contrarium supradictus procurator partis actoreae, appellationem, tanquam a nullo gravamine interpositam, ex quo a decretis provisionalibus appellationes prohibentur, tum quod generosus Włoszkiewicz ad appellandum ab illistrissimo domino metropolita nullum mandatum habet, refutari petijt.— Salvo et omni. Et reverendissimus dominus auditor generalis qui supra etc. dedit refutatorios in forma. Et ita omni etc. Adalbertus Skwarczyński cancellarius.

87.

1698 г. Января 30. Позывъ нунціатуры повѣренному м. Жоховскаго, по дѣлу о С. монастырѣ.

Повѣренный м. Жоховскаго приглашается къ выслушанію рѣшенія нунціатуры о томъ, что поелику Жоховскій не далъ болѣе опредѣленнаго довѣрія повѣренному и самъ не явился; то нунціатура, принимая жалобу С. монаховъ, постановляетъ признать правильными ихъ выборы, а С. Кипріановича апостольскою властію поставить на С. архимандрію.

Citetur per aliquem executorem legitimum generosus dominus Franciscus Włoszkiewicz, uti fiscalis curiae metropolitanae Chiioviens. ritus Graeci unitorum, prout se asserit procurator, si commode poterit, alias per dimissionem copiae praesentium in loco solitae eius residentiae cum obdestinatione familiae domesticae, quatenus coram iudicio sacri tribunalis illustrissimae nunciaturae apostolicae ad instantiam reverendissimi in Christo patris Symeonis Cyprianowicz, protoconsultoris

ordinis d. Basilij magni, superioris Żyrovicens., ad archimandriam Supraslieus. eiusdem ordinis canonice electi, et admodum reverendorum ac religiosorum in Christo patrum Ignatij Szybikowski, vicarij, Sigismundi Michniewicz, secretarij, totiusque monasterij Supraslens. supradicti ordinis, prima juris ab executione praesentium hora audiendarum causarum fieri solita legitime ac peremptorie compareat ad videndum et audiendum vigore decreti praedicti judicij illustrissimae nunciaturae apostolicae, die 17 mensis Octobris, anno proxime praeterito 1691 Varsaviae lati et fiscali curiae metropolitanae Chiiovien. supradictae, ac illustrissimo et reverendissimo domino Cypriano Żochowski archiepiscopo metropolitano Chiioviens. ritus Graeci unitorum et aliis ligitime informati et executi post translapsum terminum, confirmationem mandati in personam nobilis Andreae Groszkiewicz procuratoris, pro parte praedictorum appellantium conparentis factam, produci, eandemque admitti. Et quia illustrissimus dominus metropolita, iuxta supradictum decretum, magis expressam facultatem fiscali suae curiae comparendi, vel alias procuratorem deputandi ad causam supradictam electionis confirmandae in archimandritam Supraslens. reverendissimi patris Cyprianowicz defendendi non dedit [1]); ideo in contumaciam supradictae partis citatae et appellatae, appellationem a denegata confirmatione electionis ad tribunal praesens apostolicum interpositam admitti, jurisdictionem in contumaciam fundari, et electionem iam alias productam tanquam canonice factam confirmari et approbari, praedictum vero electum in archimandritam authoritate apostolica institui et alia, quae de jure venerint statui et decerni et literas institutionis in forma solita ex cancellaria praesentis judicij extradi mandari in damnisque et litis expensis condemnari. Caeteraque certificantes, in quorum fidem datum Varsaviae hac die trigesima mensis Januarij 1692. Franciscus Bentinus, auditor generalis et judex. Adalbertus Skwarczynski cancellarius.

88.

— Марта 20. Запрещеніе нунція м. Жоховскому и его помощникамъ Дорошковскому и Миневскому, по жалобѣ С. монаховъ на насилія правамъ ихъ свободныхъ. выборовъ.

По жалобѣ С. монаховъ на м. Жоховскаго, что онъ, не взирая на прежнія запрещенія нунціатуры, осмѣлился уничтожить прежніе выборы и назначилъ въ Великій четвергъ новые въ свою пользу, или въ пользу своего племянника, при чемъ непокорныхъ монаховъ велѣлъ перевести изъ С. монастыря, нунцій позываетъ виновныхъ на судъ, вновь подтверждая запрещеніе, подъ угрозою отлученія, предпринимать что бы то нибыло въ С. монастырѣ.

Admodum reverendis etc. Expositum nobis fuisse et esse pro parte et ad instantiam admodum reverendii ac religiosorum patrum Ignatij Szybikowski

1) Въ дѣлѣ, изъ котораго извлечены печатаемые документы, находится болѣе точное полномочіе м. Жоховскаго, данное Влошкевичу отъ 3 Ноября 1691 г., вести въ нунціатурѣ тяжбу съ Ки ріановичемъ за С. монастырь. Съ другой стороны и Супр. монахи выдали своему повѣренному довѣріе вести далѣе дѣло съ м. Жоховскимъ. Изъ этого довѣрія видно, что намѣстникъ Супрасльскій былъ низложенъ Жоховскимъ, и у монаховъ отнята была большая монастырская печать.

olim vicarij, Sigismundi Michniewicz, secretarij etc. conventus Suprasliensis professorum.— Quomodo lite mota et vertente in nostro tribunali illustrissimae nunciaturae apostolicae inter eosdem exponentes et ipsum electum admodum reverendum et religiosum in Christo patrem Simeonem Cyprianowicz, prothoconsultorem dicti ordinis, actores et respetive appellantes ab una, et illustrissimum ac revendissimum dominum Cyprianum Żochowski, archiepiscopum metropolitanum Chiioviens. et ejus curiae instigatorem, de et super denegata cofirmatione electionis canonicae, in personam eius ad archimandriam praedictam Supraslienscm, post mortem et obitum reverendissimi olim in Christo patris Josaphat Michniewicz, dicti monasterii archimandritae, vacantem, factae, rebusque alijs, latius in actis tribunalis nostri apostolici specificatis, citatos, appellatos,—partibus,—ab altera. Quamvis causa praesens in terminis admittendae appellationis, post legitimata ab utrinque mandata procurae et communicationem materialium et formalium appellationis, prohibitamque quocunque praetextu amotionem religiosorum apraefato monasterio pendentelite, non debeat quidquam a quopiam in eadem causa innovari et attentari, sed causa in eodem statu, in quo ad praesens invenitur, donec per tribunal nostrum apostolicum fuerit finaliter decisa, manere debet.—Nihilominus illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus metropolitanus Chiioviens., minime attenta litispendentia ac salvo conductu exponentibus concesso, atque inhibitione de non amovendis monachis ex monasterio Suprasliens. et parti appellatae intimata, non sublata priori electione, de qua lis et controversia in nostro tribunali apostolico pendet, aliam electionem archimandritae Suprasliens. in praeiudicium anterioris electionis pro feria quinta Caenae Domini hebdomadae sanctae indixit, et eandem in monasterio coram patribus et fratribus publicari procuravit, seque in propria persona fine eo, ut aut idem illustrissimus dominus metropolita in archimandritam Supraslienscm, aut eius sororinus religiosus pater Meletius Doroszkowski eligatur descensurum appromisit; monachos electionem priorem defendentes nec ab eadem recedere volentes ex monasterio avocare et ad alios conventus mittere, alios vero in locum ipsorum, eius desiderio et voluntati faventes et arridentes se superinducturum declaravit. Quod suo facto et absoluta potestate qua vult uti liberam electionem tollere desiderat. Cuius ordinationibus et voluntati admodum reverendus pater Cyprianowicz, ad suprascriptam archimandriam Supraslens. canonice electus, uti religiosus exemplaris et pacificus, assentire videtur, nec contravenire intendit, de qua tamen renunciatione juridica et legitima electioni et processui et recessui exponentibus non constat. Quia vero idem electus eandem electionem acceptavit et eidem acquievit, ac pro confirmatione instantias multiplices fecit, de recessu autem juridico huсusque non docuit, exponentes quoque ab electione nullatenus recedere volunt, verum dictam electionem defendere, et eius confirmationem evincere constituerunt; proinde nobis humiliter supplicare fecerunt, quatenus ipsis, tanquam sub protectione nostra apostolica existentibus, pro defendendis juribus monasterii praedicti de remedio juris opportuno providere dignaremur. Nos attendentes, petitionem et supplicationem dictorum exponentium esse iustam et rationi consentaneam, cosiderato etiam eo, quod iusta petentibus non sit denegandus assensus, nostras inhibitionis et citationis literas duximus esse extradendas, prout per praesentes extradimus, mandantes vobis suprascriptis executoribus in virtute s-ae obedientiae et

sub excommunicationis poena, quatenus ad instantiam suprascriptorum exponentium personaliter accedens supramemoratum illustrissimum ac reverendissimum dominum archiepiscopum metropolitanum Chiioviens. et instigatorem causarum curiae eius magnificum dominum Hrynkiewicz, tum religiosos pp. Meletium Doroszkowski, archimandriam Supraslіensem aperte ambientem, atque Bartholomaeum Miniewski, monasterii Supraslen. modernum vicarium, et alios patres eidem adhaerentes, a tergo praesentium in executione de nominibus et cognominibus sufficienter describendos, si commode poteritis, alias per relictionem copiarum in palatio archiepisocpati Chiioviens. solitae eiusdem illustrissimi domini metropolitani residentiae, cum obdestinatione familiae domesticae, tum et per affixionem copiae valuis loci capitularis dicti monasterii Supraslіens. cum obdestinatione alicui ex religiosis patribus dicti monasterii, ipsis authoritate nostra inhibeatis et districte praecipitis, quibus etiam nos inhibemus et serio praecipimus, ne ipsi et quidem illustrissimus dominus archiepiscopus metropolitanus Chiioviens. monachos, in monasterio Supraslіensi residentes et in litem causae praesentis intrantes, superius in remedijs praesentis specificatos, ex monasterio amovere et ad alia monasteria transmittere, alios in locum ipsorum ad peragendam electionem novi archimandritae Supraslіen. superinducere, electioni praesidere eidenique interesse, et ad eandem peragendam religiosos necessitare et adigere sub paena interdicti ab ingressu ecclesiae et suspensionis ab exercitio pontificalium. Contra vero instigatorem curiae dicti illustrissimi domini metropolitani Chiioviens., ne ipse electionem praedictam procurare et pro eadem peragenda instare stanteque moderna lite in odium litispendentiae aliquid in contrarium facere et attentare, religiosi vero Doroszkowski, Miniewski et alij pro peragenda dicta electione diligentias facere, eandem procurare, alios ad consentiendum eidem electioni inducere et quidquam in praeiudicium anterioris electionis facere et attentare, donec de renunciatione juridica et legitima electioni et processui per supradictum admodum reverendissimum electum ac si facta in tribunali nostro apostolico doctum, et praesens inhibitio relaxata non fuerit, audeant et praesumant idque quoad instigatorem supradictum sub poena mille imperialium et excommunicationis, quo vero ad suprascriptos religiosos, sub paena privationis vocis activae et passivae in capitulo, inhabilitatisque ad quaevis officia in eodem ordine subeunda, etiam et amotionis ab officijs, quae ad praesens administrant, ac in subsidium excomunicationis ac alijs arbitrarijs inomissibiliter extendendis. Citantes uno eodemque contextu praesentium literarum tam suprascriptum illustrissimum et reverendissimum dominum Cyprianum Żochowski archiepiscopum metropolitanum Chiioviens, quam et eius instigatorem nobilem Hrynkiewicz, nec non et religiosos praedictos Meletium Doroszkowski et Bartholomeum Miniewski, quatenus ad instantiam praedictorum exponentium coram nobis judicioque nostro apostolico, Varsaviae, die trigesima ab executione praesentium ipsa tunc iuridica existente, alias extunc proxime et immediate sequente exclusa et non computata verae executionis die hora audiendarum causarum fieri solita, legitime ac peremptorie compareant ad videndum et audiendum suprascriptas inhibitionis nostraeliteras in suo robore conservariet in poenas superius descriptas in eventu contraventionis praesenti nostrae inhibitionis supradictos omnes inhibitos incidisse declarari, attentatam electionem et omnia in praeiudicium anterioris inhibitionis nostrae et litispendentiae gesta revocari et caus-

sari, ac in damnis et litis expensis condemnari, alias ad dandas causas rationabiles et iuridicas, cur praemissa fieri non debeant. Caeteraque et certificantes etc. Datum Varsaviae, die 20 mensis Martii. Anno Domini 1692. Franciscus Bentinus, auditor generalis et iudex etc. Adalbertus Skwarczynski cancellarius.

89.

— Мая 5. Прошеніе повѣреннаго С. монастыря о сужденіи и наказаніи м. Жоховскаго за насилія въ С. монастырѣ.

Супрасльскій повѣренный, заявляя, что несмотря на многократныя запрещенія нунціатуры, м. Жоховскій изгоняетъ монаховъ изъ Супрасля, составляетъ подъ своимъ предсѣдательствомъ новые выборы, къ которымъ различными наказаніями приневоливаетъ монаховъ, проситъ подвергнуть виновнаго взысканію, а избраніе Кипріановича утвердить. Противная же сторона проситъ позволенія получить отъ митрополита на сей случай болѣе подробныя указанія, на что нунціатура и соизволяетъ вопреки протесту монастырскаго повѣреннаго.

Coram perillustri ac reverendissimo d. d. Francisco Bentino etc. comparuit personaliter nobilis Andreas Alexander Groszkiewicz, tanquam suprascriptorum reverendissimi electi et religiosorum patrum conventus Suprasliens. professorum, procurator termino hodierno ex literis inhibitionis et citationis debite executis proveniente et cadente, contumaciam eiusdem partis adversae nullatenus comparentis accusavit, et in eius contumaciam inhibitionem ex cancellaria praesentis tribunalis fine eo, ne dicti citati ad electionem novam accedere audeant, aut illustrissimus dominus metropolitanus monachos, in monasterio Supraslienai residentes et in litem causae praesentis intrantes, superius et in remedijs specificatos, ex monasterio amovere et ad alia monasteria relegare, aliosque in locum eorum ad peragendam electionem novi archimandritae inducere, electioni praesidere, eidemque interesse et ad eandem peragendam religiosos necessitare, religiosi quoque praedicti una cum instigatore suprascripto eandem electionem procurare, aut pro eadem facienda diligentias facere, vel alios ad consentiendum electioni necessitare audeant, ex cancellaria praesenti sub die 20-a mensis Martij anno praesenti emanatam et parti adversae diebus 31-a eiusdem mensis Martij et 4-a Aprilis intimatam, paenisque gravissimis contra quosvis contravenientes vallatam, in suo robore conservari, poenasque in eventu contraventionis succubuisse omnes contraventores, si et in quantum et decerni, aliaque, quae de jure venerint, statui ac in damnis et litis expensis condemnari, praesentemque inhibitionem etiam personae reverendissimi domini Cyprianowicz electi abbatis Supraslens, a quo iterum mandatum procurae recenter collatum, in quo commisa est continuatio causae et processus, quod procurator produxit et quod eius interesse, qui suae electioni insistit, nec ab eadem recedere ullo modo vult, servire debere adinveniri, appellationem vero a denegata confirmatione electionis nihil contra producta materialia et formalia appellationis opponit aut excipit admitti, et sui principalis electionem confirmari eundemque institui, debita cum instantia petit. Salvo et omni. Praesento nobili Alberto Casimiro Włoszkiewicz, illustrissimi et reverendissimi Cypriani Żochowski, archiepiscopi metro-

politani Kiioviens. et Russiae, atque instigatoris nobilis Hrynkiewicz, nec non religiosi Meletii Doroszkowski, aliorumque litis consortium a generoso Francisco Włoszkiewicz, substituto procuratore, salvis omnibus beneficijs juris et exceptionibus suis principalibus reservatis et praecustoditis, copias materialium et formalium sibi dari et dilationem ad duos menses pro informatione danda ab illustrissimo et reverendissimo metropolitano Kiioviens. aliisque litis consortibus, ex quo citius non potest haberi ob magnam distantiam loci, concedi, debita cum instantia petente, salvo et omni etc., alias a contrario decreto ad sanctissimum dominum nostrum dominum Innocentium XII eiusque s. sedem apostolicam appellante. In contrarium suprascriptus procurator reverendissimi domini archimandritae, electi Supraslens, et religiosorum totiusque monasterii supradicti Supraslìens. petitam communicationem materialium non posse habere locum, ex quo procurator illustrissimi domini metropolitae Chiloviens. per decretum praesentis iudicij concessam iam habuit, ad praesensque terminus et instantia est pro conservanda in suo robore inhibitione, quae siquidem illustrissimo domino metropolitano et aliis omnibus in ea expressis legitime intimata fuit, in praesenti vero termino nihil contra eandem inhibitionem praetensus pro illustrissimo domino metropolitano comparens infert, ideo et suprascriptam dilationem non esse concessibilem dixit, et ut supra pro conservatione inhibitionis instetit. Salvo et omni. Qui reverendissimus dominus auditor generalis, sedens et auditis et inhibitionem et documenta olim producta communicari mandavit alteri parti, cui dilationem concessit ad mensem.—Et interim inhibitionem ad eundem terminum in suo robore conservavit, illam extendendo etiam ad interesse admodum reverendi Cyprianowicz. Et ita et omni etc. Adalbertus Skwarczynski cancellarius. A quo decreto suprasciptus procurator illustrissimi ac reverendissimi domini metropolitani Kioviens. aliorumque litis consortium ad sanctissimum dominum nostrum appellavit, cui appellationi deferri petiit. Salvo et omni.

90.

— Мая 17. Заявленіе св. Хмелевскаго о томъ, что Кипріановичъ намѣренъ продолжать дѣло С. монастыря съ митрополитомъ.

Anno Domini 1692, die 17 Maij, ego infrascriptus, satisfaciendo mandatis s. tribunalis illustrissimae nunciaturae apostolicae, ad requisitionem vero reverendissimi Christo patris Simeonis Cyprianowicz, prothoconsultoris ordinis d. Basilij magni, superioris Żyroviciens. in armandritam Suprasliensem eiusdem ordinis electi, qui reverendissimus dominus electus archimandrita Suprasliens. Simeon Cyprianowicz recentem inhibitionem acceptavit et se in actoratum cum reverendis patribus monachis Supraslens. innuere, et processum inchoatum continuare velle aclaravit, et quod nullam renunciationem electioni et inchoatae liti et processui fecerit, imo suae electioni et inchoatae liti firmiter insistat, igitur ob defectum notarij publici coram me solennissime manifestatus est. Personaliter accedendo religiosos patres Meletium Doroszkowski et Bartholomaeum Miniewski, modernum vi-

carium Supraslensem, ipsis copias praesentis decreti ad manus proprias reddidi, contenta eius omnibus patribus et fratribus publicavi et, quod in se contineant, sufficienter instruxi et informavi atque originale monstravi, terminumque assignavi. Tandem d. 4 mensis Aprilis a. 1692, ego idem infrascriptus, in praesentia r. d. Symeonis Cyprianowicz et aliorum plurimorum testium fidedigorum copiam praesentis inhibitionis ad manus proprias il. d. metropolitae Ch., praesente g. d. Hrynkiewicz, instigatore causarum curiae il. dominatonis, tradidi et originale monstravi, quod in manibus suis il. habuit, sed eandem inhibitionem contempsit et sprevit. De quibus omnibus fidem facio et in praesenti copia ex quo originale in monasterio Supraslensi retinetur me subscribo. Paulus Chmielewski, parochus Vasilnensis.

91.

— 9 Іюня. Рѣшеніе нунціатуры, по жалобѣ повѣреннаго С. монастыря на Дорошковскаго и Миневскаго, хлопочущихъ о С. архимандріи.

Повѣренный С. монастыря, жалуясь на происки Дорошковскаго и Миневскаго касательно С. архимандріи и на сопротивленіе рѣшеніямъ нунціатуры и подтверждая письмомъ м. Жоховскаго къ нунцію отказъ митрополита посвятить Кипріановича, проситъ утвердить его на С. архимандріи и поручить кому либо изъ прелатовъ совершить поставленіе его. Повѣренный противной стороны настаиваетъ на то, что монахи не обращались къ м. Жоховскому съ просьбою—поставить Кипріановича, а обратились прямо къ нунцію, съ ущербомъ митрон. власти, называетъ показаніе Ганкевича и Косовскаго подложнымъ и пр. Нунціатура подтверждаетъ прежнее запрещеніе.

Anno Domini millesimo sexcentesimo nonagesimo secundo, die vero lunae nona mensis Junii, Varsaviae. Coram perillustri ac reverendissimo domino Francisco Bentino comparuit personaliter nobilis Andreas Groszkiewicz, suprascriptorum reverendissimi domini electi archimandritae et religiosorum patrum et fratrum monasterii Supraslen professorum inscriptus et respective deputatus procurator, in termino hodierno ex actis vigore decreti anterioris praesentis tribuna lis ad inscriptionem causae, sub die 5 mensis May et acclamationem eius die 9 factam, prolati legitime proveniente et cadente, accusata contumacia supranominati illustrissimi domini Cypriani Żochowski archiepiscopi metropolitani Chiiovien, Halicien. et totius Russiae et instigatoris causarum curiae suae illustrissimae dominationis generosi domini Hrynkiewicz, atque religiosorum Meletii Doroszkowski dicti ordinis divi Basilij magni professi, eandem archimandriam Supraslen. ambientis ac praesentationem pro eadem archimandria in praeiudicium canonicae electionis modernaeque litis attentate ac indebite procurantis, tum quoque patris Bartholomaei Miniewski moderni asserti vicarij Supraslen., iura monasterii convellentis et damna plurima monasterio inferentis, partique adversae adhaerentis ex adverso, principalium citatorum, quibus anterius decretum ad omnem meliorem finem et effectum per legitimum executorem est intimatum nullatenus comparentium, nec quidquam contra materialia et formalia appellationis dicentium, opponentium, aut excipientium, licet iam secundaria eandem communicationem concessam habuerunt et in eorum contumaciam ante omnia inhibitionem iam alias concessam et in suo robore ad incidentiam hodierni termi-

no etiam quoad interesse reverendissimi d. electi archimadritae Supraslen., ne quovis modo electionem novi archimandritae indicere et peragere, monachos ex conventu Supraslen. ad alia loca avocare, et alias, prout in inhibitione sub die 20 mensis Martij anno praesenti extradita fusius continetur, conservatur, ad finem litis conservari. Et quia sufficienter constat, suum principalem patrem meritissimum ad dictam archimandriam Supraslen. in ordine sancti Basilij magni ritus Graeci unitorum esse canonice electum, post electionem a legitimo patrono praesentatum, cuius electionem illustrissimus et reverendissimus d. metropolitanus Chiiovien., prout confirmare noluit, ita et ad dictam archimandriam Supraslen, post aliquot requisitiones instituere et benedicere recusavit, quam denegationem etiam per suam epistolam illustrissimo domino nuntio idem illusrissimus dominus metropolitanus denunciavit, ut constat ex epistola ill-mi d. nuntij ad suum principalem scripta, iam alias in processu causae producta, quam iterim ad praesens reproduxit, a qua denegatione suus principalis tam coram actis praesentis tribunalis, quam et coram notario apostolico ad tribunal praesens apostolicum appellare debuit, prout et appellavit, proinde stantibus praemissis et attenta causae ab integro ferme anno prolongatione, praescindendo ulteriores dilationes, quibus pars adversa indebite adlaborat, appellationem admitti, jurisdictionem fundari, electionem sui principalis confirmari et eundem ad dictam archimandriam institui et benedictionem aliquibus reverendissimis dominis episcopis ritus Graeci committi, aliaque, quae de jure venerint, statui literasque institutionis in forma solita et alias quasvis opportunas et necessarias extradi mandari, vel alias institutionem illustrissimo domino episcopo Vilnen. vel alteri praelato committi, debita cum instantia petiit. Quod vero ad damnificationes in conventu Supraslen. per dictos religiosos Miniewski et Doroszkowski factas, commissionem decerni ac terminum ad nominandos commissarios praefigi-flagitavit. Salvo et omni etc.

Praesente nobili Francisco Włoszkiewicz fiscalis curiae metropolitanae totius Russiae procuratore, salvis omnibus beneficiis juris suo principali reservatis ante omnia quatenus pars adversa de praetensa electione, quae praetenditur, pro materia appellationis doceat et sibi communicet, cum toto tempore de eadem non docuit nec sibi communicavit petente et postquam sibi communicata fuerit id quod juris erit paratum dicere et infere se declarante. Salvo et omni etc. Tandem quoniam pars adversa per suum dominum procuratorem prout et fratrem Sigismundum Michniewicz laicum ordinis sancti Basilii magni iudicialiter declaravit, quod aliam electionem non habeat, praeter literas iam alias sibi comparenti communicatas die mense .... anno 1691 in Suprasli scriptas, sub die nona Maii anni currentis productas et eiusmodi literis pro documento praetensae electionis inhaereat, ideo acceptata tali declaratione iudicialiter facta, quod praetenso recursui et appellationi non sit locus, dicente et rationes apponente: 1-ma. Quia admodum reverendus Cyprianowicz superior Żyrovicien. nunquam coram illustrissimo d. metropolitano Russiae iudicialiter et extraiudicialiter instetit pro praetensa confirmatione cuiusdam electionis assertae, quam etiam electionem non produxit, nec unquam praesentavit. 2-da. Quia prout admodum reverendus Cyprianowicz non praesentavit electionem suam illustrissimo domino metropolitano, nec petijt ab eodem confirmationem, ita etiam illustrissimus d. metropolitanus nunquam ipsi denegavit ministrationem

iustitiae, cum alias non rogatus, nec requisitus judex ministrare iustitiam non debet, nec de denegata quaerela dari potest. 3-tia. Quia prout illustrissimus d. metropolitanus non denegavit ministrare iustitiam, ita etiam si requiretur eandem administrare pro jure faciet, modo aliquis petat ipsam ab eodem ministrare. 4-a. Quia dum illustrissimus d. metropolitanus non fuit requisitus nec denegavit ministrare iustitiam, causa praetensae appellationis introduci nequit, ex quo sacrum concilium Tridentinum praescripsit, quod omnes causae primum in prima instantia ventilari et iudicari debent, et judices appellationum sub nullitate easdem ad se trahere minime possunt, cum itaque causa praesens non fuit ventilata in prima instantia, nec denegata ministratio iustitiae fuit, merito causa et appellatio praetensa nullatenus recipi potest. 5-a. Quia adversarii licet obtrudant binas appellationes, unam coram domino Woronowicz, alteram coram actis praesentibus factam, tamen praemissae appellationes nil faciunt ad rem, partim quod requisitio et denegatio non praecessit, partim quia non intimatae suo principali assertae appellationes, partim quia ex literis monachorum Supraslen., die 21 Maii 1691 ad dominum procuratorem partis adversae scriptis, patet, quod ipsi non habentes intentionem recurrendi ad illustrissimum d. metropolitanum, sed ipsius primam instantiam praetermittendi resolutionem habentes, ante praefatas appellationes longe causam praetensae confirmationis electionis eidem domino procuratori ex adverso in hoc tribunali promovendam commendatur et commiserunt, quo facto praemeditate et deliberate jurisdictioni ordinariae derogare intenderunt. 6-a. Quia nec literae illustrissimi ac reverendissimi d. nuntij apostolici edocent, suum principalem denegavisse ministrationem justitiae, sed tantum quaedam referunt de defectu electionis praetensae. Si enim pars adversa utit literis illustrissimi d. nuntij et illas producit, certe et illas, quas illustrissimus dominus metropolitanus ad suam celsitudinem scripsit, deberet praesentare. Nec obstant literae quorundam Stanislai Gajlewicz et Michaelis Kosmowski, acsi testium duorum circa requisitionem et denegationem ministrationis iustitiae quasi praesentium. 1-ma. Quia isti testes non sunt cogniti, manus ipsorum non recognita, nunquam coram illustrissimo d. metropolitano comparuerut, si hi viri in mundo existant, falsum testimonium dixerunt, prout praefatae scriptuarea attestationi falsitas objjcitur his in actis. 2-do. Quia jura vetant, ut requisitio fiat per notarium a judice pro tribunali sedente, non vero in camere privata, prout referunt praefati duo testes falsi. Proinde, stantibus praemissis, audientiam adversae parti denegari eandem ad illustrissimum d. metropolitanum pro pretenda administratione justitiae remitti et in damnis et litis expensis condemnari, literas inhibitionis ei salvi conductus revocari petente. Et quod illustrissimus dominus metropolitanus paratus sit ministrare iustitiam, si pars actorea petet et ad ipsum recurret, declarante. Salvo et omni etc. Qui reverendissimus dominus auditor generalis, sedens et auditis et petitam dilationem ad obviandum partium praeiudicio ad primam juris post quindenam concessit. Et interim inhibitionem alias concessam in suo robore conservavit ad eundem terminum. Et ita et omni etc. Adalbertus Skwarczynski, cancellarius.

92.

— Іюня 25. Судъ въ нунціатурѣ, по требованію патроновъ С. монастыря Ходкевичей, по дѣлу о незаконномъ притязаніи м. Жоховскаго на С. архимандрію.

Повѣренный С. монастыря, изложивъ по порядку все дѣло монастыря съ м. Жоховскимъ за выборы Кипріановича, до 1962 г., раскрываетъ дальнѣйшій его ходъ, какъ Кипріановичъ выхлопоталъ подтвержденіе, данной ему презенты у опекуновъ Ходкевичевой и, при помощи ея повѣреннаго, вступилъ во владѣніе С. архимандріей, а м. Жоховскій наложилъ интердиктъ на С. монастырь и отлучилъ нѣкоторыхъ монаховъ. Повѣренный митрополичій повторилъ свои возраженія, сказанныя на судѣ 9 Іюня; въ опроверженіе ихъ С. повѣренный доказывалъ, что м. Жоховскій намѣренно затягиваетъ дѣло, съ цѣлію чрезъ поставленнаго имъ намѣстника захватывать монас. доходы, что монастырь вынужденъ былъ апеллировать въ нунціатуру, не получая утвержденія выборовъ отъ митрополита, но не тотчасъ это сдѣлалъ, а предварительно нѣсколько разъ тщетно просилъ о томъ митрополита, который не утвердилъ выборовъ, п. ч. самъ желалъ быть С. архимандритомъ, какъ видно изъ его писемъ къ Ходкевичевой. Нунцій призналъ С. монаховъ свободными отъ суда митрополичьяго и, утверждая Кипріановича, объявилъ, что окончательное рѣшеніе послѣдуетъ въ нунціатурѣ.

Anno Domini millesimo sexcentesimo nonagesimo secundo, die vero mercurii vigesima quinta mensis Junii, Varsaviae. Coram per-ri ac r-mo domino Francisco Bentino etc. comparuit personaliter nobilis Andreas Alexander Groszkiewicz, tanquam il-mae d. Mariannae Chodkiewiczowa, olim d. Georgii Caroli Chodkiewicz, castrorum metatoris magni ducatus Lithuaniae, capitanei Błudnensis, abbatiae Supraslienais unici patroni et collatoris, legitimae derelictae viduae, et r. in Christo patris Symeonis Cyprianowicz protoconsultoris ord S. Basilii Magni, superioris Żyrowicensis, ad eandem abatiam seu archimandriam Suprasl. post mortem et obitum olim r. patris Josaphat Michniewicz archimandrytae Supraslensis, iltius ultimi et immediati possessoris, vacantem electi, et per praefatum i. d. Chodkiewicz, metatorem castrorum magni ducatus Lithuaniae, praesentati, nec non adm. rev. ac r-lsorum patrum et fratrum Ignatii Szybikowski etc., ordinis patri Basilii magni dicti conuentus Supraslensis professorum, totiusqueejusdem conuentus principalium, appellantium, inscriptus procurator, in termino hodierno ex actis vigore decreti praesentis judicii die veneris 9 mensis Junii anno praesentis ex controversiis partium lati legitime incidenti et cadenti, contumaciam suprascripti i. r. d. Cypriani Żochowski, archiepiscopi metropolitani Chioviensis, Haliciensis et totius Russiae, archiepiscopi Połocensis, Vitebscensis, Mscisłaviensis, Orszanensis et Mohylowiensis episcopi, Połocensis, Vitebscensis, Mscisławiensis, Borysohlebiensis, Berezwecensis, Dubienscensis, Dermanotensis, etc. archimandritae, et ejus instigatoris generosissimi d. Hrynkiewicz atque r. Meletii Doroszkowski et Bartołomaei Miniewski, ord. s. Basilii magni professorum, ex aduerso principalium, citatorum, nullatenus comparentium, nec idquam materialia et formalia appelationis, iam alius aliquoties parti aduersae in causa denegatae confirmationis electionis dicti r. d. Cyprianowicz, electi in archimandrytam Supr., ad judicium praesens apostolicum per viam appellationis introducta in eodemque judicio appelationis mota et vertente, tum et contra alia documenta g. procuratori partis appellatae communicata, dicens aut excipiens accusauit, et in eorum contumaciam, quoniam ex producti documentis (quae ad praesens iterum produxit) sufficienter constat, videlicet fundatione archimandritae Supraslensis olim i. d. Alexandri Joannis Chodkiewicz, mareschalci M. D. Lithuaniae, capitanei

Brestensis, anno 1533, die 30 Decembris facta, eundem fundatorem clausulam in dicta fundatione ejusmodi: „Post fata vero illorum archimandrytae, tantum patres et fratres ejusdem monasterii ipsi de medio sui debent eligere dignum patrem pro hac archimandria, qui sciret se gerere, secundum acceptatum institutum; si vero inter se protunc talem non habuerint, tunc in alio monasterio quaerere debent, quod illi nobis, et liberis et nepotibus nostris denunciare tenentur, nos vero et liberi et nepotes nostri pro hoc ab illis honorarium non debemus accipere, illi autem ex collatione nostra et liberorum et nepotum nostrorum se eximere," apposuisse. Quam clausulam iterum per complanationem, seu concordiam inter olim reverendissimum Josephum Vellaminum Rutski, archiepiscopum metropolitanum Chiioviensem, ab una, et il. olim Christophorum Chodkiewicz, supremum stabuli praefectorem M. D. Lithuaniae, capitaneum Grodnen., fundatorem et patronum dicti monasterii Supraslensis, nec non adm. r. patrem Erasmum Welikonty archimandritam Supraslensem, suo pro interesse, et religiosum patrem Stephanum Kochaniewicz, monasterii praedicti ord. s. Basili magni professum, nomine monasterii, partibus, ab altera, Varsaviae, die 3 Martii anno 1632, mediante authoritate il. d. Honorati vicecomitis, archiepiscopi Larisseni, in regno Poloniae nuncii apostolici, initam in puncto concordiae in ordine quarto reassumptam esse imo, quod il. d. metropolitanus Chijoniensis ex proventibus monasterii nihil accipere liceat, et quod ad abbatem et monasterium potestas spectet instituendi oeconomum, in punctis concordiae 2 et 5 (quae complanatio ad acta praesentis judicii die 10 mensis Octobris anno 1691 est inserta) serio cautum et praecustoditum esse, suosque principales post fata dicti archimandritae die 25 Martii, secundum vetus calendarium, anni 1691 subsecuta, scilicet monachos Supraslenses, quibus jus electionis archimandritarum competit, r. in Christo patrem Cyprianowicz canonice, concordibus vocibus, nemine discrepante aut contradicente, elegisse et electo suo earum electionem die 6 Aprilis ejusdem anni per literas missivas denunciavisse, eandem electionem electum acceptavisse, et expost apud il. d. Chodkiewicz, castrorum metatorem magni ducatus Lithuaniae, tanquam legitimum et unicum patronum, die 28 Maji eodem anno 1691 obtinuisse; eundemque patronum dictam praesentationem reu-mo electo remisisse, et epistolam ad ipsum, quod munera ab aliisque concurrentibus oblata acceptare noluerit, eadem die, mense et anno scripsisse. Et quamvis il. d. metropolitanum pro confirmatione electionis et benedictione r. electus Suprasl. tribus vocibus et distinctis diebus, utpote: diebus 15 et 16 Julii anno praedicto 1691 requisivit instantiasque submissas fecit, ut informat testimonium a generosis Stanislao Gagilewicz et Michaele Kosmowski, die 29 Septembris 1691 datum, eundem tamen r. d. metropolitanum dictam confirmationem denegavisse, quod et il. d. nuntio, ut informat epistola ab eodem il. d. nuntio die 29 Julii anno 1691 ad r. d. electum scripta [1]), declaravisse, ex qua occasione eundem r. d. electum ab hujusmodi denegatione coram notario apostolico et actis tribunalis praesentis ad tribunal praesens apostolicum apellare debuisse, prout

1) Вотъ это краткое письмо: Ex parte d. metropolitae multae in medium affectum rationes ad comprobandum, nullam et invalidam esse electionem paternitatis vestrae. Unde eidem liber aditus patebit per viam juridicam, ut sibi in votis erat, rationes suas experiendi. Interim novit paternitas vestra, quantum fidere debent integram cuilibet parti in meo tribunali justitiam administrandum et me in reliquo esse, qui maneo admodum r-dae paternitatis vestrae officiosus ad omnia Andreas, arch. Seleucien. nuntius apostolicus.

et appelavisse, remedia juris, citationem, salvum conductum in se continentia, sub die 28 mensis Augusti eodem anno 1691 suos principales obtinuisse et debite intimari procuravisse, mandata procurae sufficientia in personam sui procuratoris comparentis dedisse eademque iterum, mediante decreto tribunalis praesentis, die 17 mensis Octobris eodem anno 1691 ex partium controversiis prolato ratificavisse. Et quamvis, pendente lite et stante appelatione, nihil per quempiam sit attentandum, tamen illr-mus dominus archimandrita omnes possibiles diligentias et instantias pro obtinenda in suam personam ad praedictam archimandriam Suprasliensem praesentatione, tam per epistolas, quam et per interpositiones diversorum senatorum, prout informant binae epistolae propria ejus manu die 12 Martij anno praesenti ad illr-mam dominam principalem scriptae fecisse, praesentationis paratam copiam misisse, et stante denegatione praesentationis, se ad illr-mos dominos tutores filii minorennis jllr-mi domini Chodkiewicz castrorum metatoris magni D. Lithuaniae, vita functi, contulisse et ab iisdem collationem dictae archimandriae de mense Martio anno praesenti obtinuisse, eandemque collationem descendendo ad monasterium Supraslense valuis ecclesiae et refectorio affigi demandavisse, commissarium ad tradendam archimandriam in possessionem ejus m-gficum dominum succamerarium Polocensem, acsi ab jllr-mis dominis tutoribus invitatum, ad monasterium deduxisse et, vocatis monachis ad locum refectorii, magnificum dominum succamerarium de voluntate il. d. d. tutorum monachos in ejus praesentia certos reddidisse et regimen abbatiae in spiritualibus et temporalibus eidem tradidisse ac ad reddendam obedientiam illustrissimo domino metropolitano, uti vero archimandritae, prout fusius protestatio coram actis tribunalis praesentis sub die 25 mensae Augusti anno praesenti facta informat, admonuisse, ideo ex quo illustrissimus dominus metropolitanus in eadem causa, tanquam eandem archimandriam ambiens, reddidit se interessatum et partem habeat in eadem lite, ad quem causa ullo modo amplius redire nequit, ex quo pendente moderna lite pro praesentationibus impetrandis instantias fecit et eandem ab illustrissimis d. d. tutoribus obtinuit. Stantibus promissis, sufficienter deductis et probatis, appellationem seu recursum admitti, jurisdictionem fundari, ulteriorem processum decerni et alia, quae in remediis continentur, statui et decerni, salvum conductum et inhibitionem iam alias de non amovendis ex monasterio monachis et iisdem non turbandis, nec molestandis ad finem litis prorogari, jusque et justitiam in praemissis omni meliori modo ministrari. Et quia recenter odio appelationis et praesentis litispendentiae interdictum locale super ecclesiam monasterii sub die 28 Augusti anno praesenti sine ulla legitima causa extradidit, et r. r. ejusdem monasterii, videlicet: Sigismundem Michniewicz, Theophanum Kuniczyć et Pantaleonem Pawlowicz, sine ullo demerito et nullis praemissis monitionibus, excommunicavit, eandem excommunicationem et interdictum annullari, vel alias sublevationem ad finem litis concedi et ut in ecclesia divina officia peragi valeant, ad tollendum in populo ac medios inter haereticos exortum scandalum facultatem concedi, in damnisque et litis expensis condemnari, debita cum instantia petiit et supplicavit. Salvo et omni Praesente nobili Francisco Włoszkiewicz etc. [1]).

1) Далѣе слѣдують возраженія, уже буквально приведенныя тѣмъ же Влошкевичемъ на судѣ отъ 9 Іюня. См. № 91, стр. 295—296.

In contrarium suprascriptus procurator principalium appellantium et il. d-nae Chodkiewiczowa, ad causam praesentem pro jure et interesse sui filii intervenientis, salvis omnibus beneficiis juris et exceptionibus suis principalibus in toto reservatis et praecustoditis, protestando contra il. d. metropolitanum Chijoviensem et ejus fiscalem de danmis et litis expensis causatis et causandis, (ex quo tanquam interressatus ad eandem causam idem il. dom. metropolitanus, qui proventus archimandriae Supraslensis usurpat et in suos usus et necessitates modernamque litem, quam consulto difficultat et prolongat, convertit, talemque vicarium monasterii Supraslensis constituit rel-sum Bartholomeum Miniewski, qui omnes proventus abbatiae cum praejudicio suorum principalium et magna incommoditate eorundem eidem il. dom. metropolitano extradit, monachos vero in victu et necessitatibus incommodat et necessarium sumptum ad promovendam modernam litem subministrare non vult, omniaque facit pro bona causa il. dom. metropolitani reddenda et suorum principalium praesenti actione difficultanda et retardanda) materiam appellationis non aliam esse in praesenti causa, nisi denegationem factam confirmationis electionis, replicando dixit: ac ideo non esse necessariam communicationem materiae causae, ex quo iam instrumentum requisitionis pro confirmatione electionis et denegationis ejusdem fuit productum et communicatum, quod et ad praesens reproducitur, adinveniri impertinenterque petitionem, ab aduerso factam esse, decerni ursit. Quod vero attinet obtrusam declarationem, acsi per se procuratorem comparentem et religiosum Michniewicz secretarium conventus p-ti Supraslensis de non habito instrumento electionis alio, praeter documentum, jam alius productum et communicatum, eam se procuratorem aut dictum religiosum Michniewicz aliquando fecisse, negauit et de calumniosa imputatione et impostura ab aduerso per dominum procuratorem partis aduersae adducta, solenniter protestatus est, maxime etiam ex eo, quod ad praesens non sit ullus terminus cognitionis faciendae super validitate vel invaliditate electionis, verum tantum super admissione appellationis ad tribunal praesens apostolicum a denagata confirmatione electionis interpositae. Quod autem attinet rationes autem, pro impedienda appellatione seu et recursu suorum principalium illatas, contra easdem replicavit: Et quidem 1-mam, 2-dam et 3-tiam identicas non esse attendibiles, tanquam in facto minime veras et a veritate aberrantes, ex quo contrarium docetur, partim testimonio duarum personarum, genere nobilium omni exceptione majorum, partim epistola il. dom. nuntii ad r-m dom. electum scripta, quod licet trinis vicibus in monasterio Supraslensi pro confirmatione electionis fuit requisitus, tamen ministrare justitiam recusauit, quod et il. d. nuntio declaravit et hoc ideo, quia in hac causa in obtinenda archimandria Supraslensi, ut informant ejus literae missivae, propria manu die 12 Martii anno praesenti 1692 ad il. d. Chodkiewiczowa scriptae, se interessatum fecit, omnino adlaborans pro consecutione ejus. Nec quartam quidquam operari, siquidem il. dominus metropolitanus eandem causam judicare noluit, unde dum a denegatione ministrationis justitiae causa ad praesens tribunal per viam appellationis introducitur, in nullo infertur praejudicium jurisdicitioni ejus, dum enim ordinarius jus dicere partibus non vult, fuit permissum ad judicem appellationis recurrere et pro ministratione justitiae instare. Ille enim, qui contra legem peccat, prout il. d-mus metropolitanus fecit, legum auxilio se tutari non potest, maxime etiam, quod se interessatum et consequenter suspectum judicem reddidit,

qui amplius causam praesentem, tanquam propriam, judicare non potest. Nec 5-tam esse attendibilem: 1-mo quia monachorum Supraslensium non fuit obligationis et oneris pro confirmatione electionis instare, sed hoc onus concernebat et concernit r. dominum electum. 2) Quia epistola fuit scripta ad se comparentem, tanquam ad procuratorem causarum dicti monasterii antiquum, pro capiendo consilio sub die 21 Maii 1691, quibus dum fuit rescriptum, quod ad. il. dom. metropolitanum Chijovensem, uti ordinarium, spectat electionem confirmare, pro eadem confirmatione in mense Julio rev-mus d-nus electus institit, et tandem interpositis appellationibus remedia juris ex cancelaria tribunalis praesentis sub die 28 Augusti eodem anno 1691, nempe citationem et salvum conductum una cum reu-mo domino electo, impetrarunt. 3-tio. Diversa sunt in jure pro consilio dando instare et causae promotionem comittere. Si enim intentionis fuisset monachorum Supraslensium jurisdictionem r-mi d-mi metropolitani non recognoscere, certe statim in mense Majo remedia juris exportavissent, id tamen non fecerunt, verum prius instantias necessarias apud ill-mum d-num metropolitanum praemitti procurarunt. Quo ad 6 rationem, suos principales ad eandem epistolam ill-mi d-ni nuntii retulit, quae coincidit cum testimonio gener. Gaglewicz et Kosmowski; enunciat enim dicta epistola, die 29 Junii anno 1691 ad reu-mum electum scripta, ill-mum d-num metropolitanum ideo electionem confirmare noluisse, quia praetendebat eandem esse nullam, imo ill-mum d-num nuntium se in suo tribunali justitiam administraturum in eandem epistola declaravisse. Tum quia eventus expost probavit, ex quo pendente moderma lite omnibus modis ill-mus d-nus metropolitanus, tot episcopatuum et abbatiarum possessor, etiam eadem abbatia Supraslensi potiri voluit. Quod vero spectat exceptiones, contra praedictos testes adductas, eas esse impertinentes. Et quidem: 1-m, ex quo dicti testes sunt personae genere nobiles, possessionatae, omni exceptione majores et ill-mo d-no metropolitano notae. 2-dam similiter, ex quo ob defectum notariorum publicorum in illis partibus hujusmodi solennitas observari non potuit, tum quia prout valet appellatio interposita coram honestis viris, ita et requisitio super administratione justitiae, tum quia in tribunalibus ecclesiasticis episcoporum ritus Graeci unitorum notarii publici desunt nec adhibentur, imo apud eosdem judices solennitates huiusmodi non servantur, nec iis utuntur. Proinde stantibus praedictis replicationibus, prout supra, statui efflagitavit. Salvo et omni. Qui r-mus d-nus auditor generalis, sedens etc. auditis etc. quo docetur per aliquot documenta, quod ill-mus d-nus metropolitanus confirmationem praetensae electionis, secutae in personam a-dm rev-mi Simeonis Cyprianowicz de abbatia Supraslensi denegaverit, et insuper quatenus etiam praefata probatio in aliquo deficeret, docetur ex literis propria manu scriptis ipsiusmet ill-mi d-ni metropolitani, quod se interessavit et partem se fecit in hac causa, petendo a collatrice, post jam introductam litem in praesenti tribunali super negotio electionis, praesentationem ad dictam abbatiam, ideo non esse locum remissioni praesentis causae ad dictum ill-mum d-num metropolitanum, adinvenit et declaravit, atque appellationem sive recursum admisit, jurisdictionem fundavit, locum loci ad ulterius in hac causa citandum valuas ecclesiae coll-tae Varsaviensis seu palatii pro tempore nuntiaturae apostolicae destinavit, mandavitque procedi ad ulteriora super approbatione vel reprobatione dictae electionis ad primam juris post quindenam. Et salvum conductum et inhibitionem alias concessam prorogavit

ad finem litis, et ita etc. omni etc. Adalbertus Skwarczynski, cancellarius.

A quo decreto suprascriptus procurator fiscalis curiae metropolitanae Kiioviensis et totius Russiae, sentiens gravatum suum principalem, ad ill-rimum dominum nostrum ejus s. sedem apostolicam appellavit, et appellationem praefatam suam admitti petiit ex rationibus: 1-ma. Quia decreto admissionis appellationis praetensae et nullius recursus ac inhibitione et salvo conductu gravatum est tribunal curiae metropolitanae totius Russiae, dum ab eodem causa cofirmationis ejusdem praetensae electionis avocata et praesenti tribunali subjecta, jam autem s. concilium Trid. clare disponit, ut omnes causae in judicio primae instantiae cognoscantur et a judicibus appellationum non avocentur, sub nullitate. 2-da. Quia prout ill-rmus ac rev-mus d. metropolitanus nunquam fuit requisitus de ministratione justitiae, ita etiam nunquam denegavit, attamen in fundamento falsi instrumenti per Stanislaum Gaglewicz et Michaelem Kosmowski, quasi subscripti, illorumque (si extant in mundo) privatae attestationis et non juratae, et si hos viros nunquam illr-mus ac rev-mus dominus metropolitanus videt, jurisdictio primae instantiae laesa et gravata, causaque recepta et appellatio admissa. 3-a. Quia per talem receptionem causae et admissionem appellationis ac recursus gravamen judicio metropolitano totius Russie illatum irreparabile, quod per sententiam definitivam reparari nequit, nam stante decreto causa praetensae confirmationis electionis ad idem judicium non redibit, et jurisdictio ipsius non reintegrabitur, a decreto autem tali, cujus gravamen per sententiam definitivam reparari nequit, semper datur appelatio. 4-a. Quia decretum praefatum est non solum vim definitivae habens, sed est definitivum, dum definivit causam esse appellabilem, per illud causa est recepta, competentia devolutionis ipsius decisa, appellatio a nullo gravamine admissa, inhibitio sine actis et legitimis documentis decreta et salvus conductus excessivo fr. Sygismundo et aliis monachis discolis concessus, a tali autem decreto semper datur appellatio, ut docet Seccia de appellatione qu. 17 lib. 6 m. 7 n. 47 et 48 ac lim. 42 m. 1 n. 174 et 175. 5-ta. Quia p-tensa objectio de interesse nil operat, cum si praetendit adversarius; esse suspectum illr-mum dominum metropolitanum, tunc deberet ipsum sedentem pro tribunali suspectum allegare et judicem non suspectum deputari petere, non vero primam instantiam praetermittere. Proinde stantibus praefatis rationibus et gravamine illato, appellationi suae deferri flagitante et de attentatis protestante. Salvo etc.

In oppositum suprascriptus procurator illr-ae Chodkiewiczowa, rev-mi domini electi et monachorum Suprasl. contra rationes, ab adverso pro admittenda appellatione adductas, replicavit. Contra 1-mam: jam esse sufficienter demonstratum in anterioribus refutationibus rationum partis adversae, quod ipsemet illr-mus dominus metropolitanus Chijoviensis eandem appellationem et recursum causaverit per denegationem administrationis justitiae super confirmatione electionis, si enim judicavisset eandem causam, certe occasionem ad tribunal praesens appellantibus non praebuisset et si dispositioni s. concilii Tritentini, sess. 24 de reform. cap. 20, causae omnes satisfactum fuisset. Contra 2-dam: eam non posse movere reverendissimum dominum judicem ad admittendam appellationem, partim quod sit calumniosa, partim contra palpabiles probationes et documenta adducta, solem enim negare vult pars adversa, dum denegationem ministrationis justitiae abnegat, super qua denegatione sunt documen-

ta sufficientia producta. Contra 3-tiam: eam non posse subsistere ex eo, quia illr-mus dominus metropolitanus per denegationem ministrationis justitiae jurisdictioni suae praejudicavit, tum quia amplius in eadem causa non potest esse judex, ex quo se ad eandem interessavit et in huc usque interessat, adlaborando, ut possit eandem abbatiam consequi, imo fructus et proventus ex eadem abbatia iam percipit et in usus privatos convertit. Contra vero 4 et 5 rationes, tanquam superius sufficienter refutatas; generalia in voce dixit, eosdem nullatenus posse esse sufficientes et adaequatas pro evincenda admissione appellationis intulit; idcirco appellationem, tanquam frivolam et justitiae remoratoriam, ac in ulteriorem aggravationem suorum principalium ac bonorum abbatiae adinventam, rejici et standum esse in decreto decerni ursit. Salvo etc. Et revendissimus dominus auditor gna-lis, qui supra dedit reverentiales in forma terminumque ad prosequendam appellationem assignavit trium mensium, quibus elapsis et de prosecutione ejusdem appellationis non docto, mandavit procedi ad ulteriora in praesenti tribunali. Et ita etc. Ex protocollo actorum nunciaturae apostolicae extractum et sigillo ill-rmi ac ren-mi domini Andreae Sanctacrucii, archiepiscopi Seleuciensis et nuntii apostolici in regno Poloniae commorantis, communitum. Adalbertus Skwarczyński.

Процессъ на **15** *листахъ. Скрѣпленъ печатію нунція, оттиснутою на бумагѣ. Заглавіе его*: Procesus causae et actionis judiciariae inter illustrissimum et reverendissimum dominum Cyprianum Żochowski, archiepiscopum metropolitanum Chioviensem ac totius Russiae, ac eius instigatorem nobilem dominum Hrynkiewicz aliosque in processum causae intrantes ab una; et revendissimum in Christo patrem Symeonem Cyprianowicz, protoconsultorem ordinis Divi Basilij magni, superiorem Żyrowicensem, ad archimandriam Supraslensem eiusdem ordinis electum, totumque eundem conventum Supraslensem, ac alios litis consortes supraspecificatos, partibus, ab altera, ratione allegatae denegationis confirmationis electionis revererdissimi patris Cyprianowicz ad dictam archimandriam Supraslen, et alias ut infra, in tribunali nunciaturae apostolicae gestus, formatus et observatus, ac in forma probandi etc. authenthica parti requirenti extraditus in omnibus, ut sequitur videlicet.

93.

— Августа 23. Протестъ м. Жоховскаго и еп. Бѣлозора на С. Кипріановича и Ходкевичевую за насилія митрополиту и его единомышленникамъ въ С. монастырѣ.

М. Жоховскій протестуетъ противъ безчинныхъ дѣйствій эконома, поставленнаго Ходкевичевою въ имѣніяхъ С. монастыря, о брани и угрозахъ на митрополита со стороны людей Ходкевичевой, о побояхъ его прислугѣ и монахамъ, единомыслящимъ съ нимъ, о пьяныхъ оргіяхъ доминиканца Шпикуля, въ монастырѣ, о содѣйствіи людямъ Ходкевичевой,—Бытенскаго игумена и С. Кипріановича, незаконно избраннаго въ С. архимандриты.

In nomine D-ni Amen. Praesenti publico instrumento cunctis pateat evidenter et sit notum; quomodo anno a Nativitate Domini n-ri ejusdem millesimo sexcentesimo no-

nagesimo secundo, pontificatus sanctissimi in Christo patris et d-ni d-ni Innocentij, Divina providentia papae eius nominis XII, anno secundo, indictione Romana XV, die vero mensis Augusti vigesima tertia, constituti personaliter in mei prothonotarij testiumque infrascriptorum praesentia, ill-mi et r-mi d-ni: Cyprianus in Żochy Żochowski, archiepiscopus Polocensis, metropolitanus Kijoviensis, Halicensis et totius Russiae. etc. Martianus Michael Białozor ep. Pinscen. et Turoviensis, archimand. Vilnensis et Laurisoviensis, actores principales, omni meliori modo, via, forma et stylo, quibus de iure melius, solidius et efficacius potuerunt ac debuerunt, in et contra infrascriptos nominibus et cognominibus illorum expressos, solenniter, solennius et quam solennissime questi et gravi cum dolore animi sui protestati sunt pro eo. Quod in anno praesenti die decima quinta, ipso die Assumptionis Beatissimae Virginis, in monastasterio Suprasliensi, varijs injurijs, contumelijs, obprobrijs et vexis enormibus affecti per eos fuerint et inprimis ill-mus et rnd-mus d-nus metropolitanus protestatus est, quod, dum anno D-ni 1692, mensis Augusti die 8 adierit monasterium Supraslense, suo iuri perpetuo subiectum, ut visitaret illud, ac violationes votorum certo commissas corrigeret et exequias seu iusta persolueret animae defuncti in D-no olim perillustris d-ni Georgij Caroli Chodkiewicz, castrorum metatoris M. D. L., uti collatoris, impediebant utrumque conspiratores in vitam et necem pastoris et famulitij eiusdem, religiosi eiusdem monasterij discoli et rei ex maiori parte proffessi laici et novitij, tantum suffulti brachio saeculari M. D. Geruasi Łaniewski, instituti oeconomi, per vim et violentiam a perillustri ac magnifica d-na Marianna Chodkiewiczowa, castrametatrice M. D. L. post defunctum maritum, ratione unius pupilli derelicti, quasi collatrice. Sub cuius praesentiam metropolitanam dictus Łaniewski conventicula, tractationes, ebrietates cum rebellibus religionis continuo exercebat, ad duellum in monasterio provocando famulitium eiusdem ill-mi d-ni metropolitani, probris et verbis contumaliosis eiusdem personam afficiendo, quae omnia patientissime sustinuit. Et cum supervenerit ipsa dies Assumptionis Virginis Beatissimae decima quinta Augusti, pro exequijs armato apparatu et bene instructo in vitam eiusdem supra memorati ill-mi r-mi d-ni cum famulitio magnificae d-nae Mariannae Chodkieviciae castra metratricis, ac m. d-nae matris defuncti collatoris perillustris, ac m. d-nus Hieronimus Laski, succamerarius Samogitiae, ex natura sua et truci aspectu, minarum et saedis flammas spirans, eadem die decima quinta Augusti ill-mus d-nus qui supra metropolita fecit omnem reverentiam m. d. succamerario, occurendo ipsi ultra septa monasterij cum patribus addictis et obedientibus sibi salutavit et debito cum honore eundem introduxit ad ecclesiam, ac missam capellani illius r-di patris Szpikul dominicani scelestissimi religiosi audivit. Qua peracta, idem ill-mus d-nus excepit prandio m. d-num succamerarium pro modulo frugalitatis religiosae et reduxit ad habitationes et cellas designatas in eodem monasterio. Hinc iam sicut Aetna erumpere inflammas irarum odij et verborum aculcatorum honorem eiusdem ill-mi rnd-mi d-ni lacessere et impetere coepit, in haec impetuosa prosumpens verba formalia: „Tu metropolita, non potes quidquam sine nobis collatoribus operari (cum tamen ipse non fuerit unquam collator); et quod electio facta ista celebrataque stabit. Tu autem abstine hic ab omni jurisdictione sua pastorali ordinaria, meum erit instituere vicarium monasterij huius, cum et fratres religiosi huius monasterij ad me recursum

faciant, et ad praesens sunt mecum, alias famulos tuos et tuum mareschalem dissecari gladijs et sclopetari jubebo. Tunc ipse ill-mus d-nus metropolitanus resoluto ad mortem crudelissimam sibi imminentem animo, videns, quod manu dextra aliquantulum evaginaverit et clauserit frameam tergenuflexus dicebat, quo (d) libenter ictum illius pro immunitate ecclesiae et iuribus eiusdem defendendis paratus fuerit excipere; in qua genuflexione trusus erat a famulo eiusdem inculpati, ignoto sibi de nomine et cognomine, ob congeriem multitudinis tumultuariae, a qua tamen trusione violenta maximo affectus dolore in latere sinistro illius ab euntibus cum minis et clamorositate, recepit se ad quietem. Quo sopore et somno oppresso m. d-num Basilium Korsak aulae eiusdem ill-mi d-ni mareschalcum inuaserunt siccarij, missi ab eodem m. d-no succamerario Samogitiae, animo occidendi, sed quia famulitium ill-mi d-ni supramemorati paratum ad sestrenno defendendum adverterunt, irrito conatu recesserunt, denuo alternis vicibus aggrediuntur decem siccarij dissecare in partes ephebum eiusdem ill-mi d-ni Casimirum Korsak intendentes, quorum tamen malitiam et aggressionem violentam hic quoque ingeniose evasit. Sed pessime actum est, cum alius ephebus eiusdem ill-mi d-ni Casimirus Obrziski enormiter colapho a subordinato quodam Bałaszewicz percussus est, ut ex eo ictu sanguis e naribus et ore copiosus profluxerit, qui hucusque signa percussionis eiusmodi in facie gerit. Haec omnia et singula praemissa patrata sunt in loco privilegiato. Superveniente die sequenti, scilicet decima sexta Augusti, cantantibus patribus in refectorio, invasit R. P. Szpikul, dominicanus, ebrius, instructus a primo motore schismatis Sigismundo Michniewicz, laico, patres obedientiae metropolitanae addictos, ad mensam sedentes, aggressus est, et violentas manus quatuor religiosis sacerdotibus injiciendo, uti r. p. Ambrosio Gimbut presbytero religioso, colaphis impactis et capillis evulsis, ignominiosis et insolitis cibis eos saturavit. Barbam unius religiosi tenens in manu, clamavit sibi dari cultrum, ad eandem abscidendam, ac insuper contra ill-mum ac rnd-mum d-num metropolitanum tunc praesentem vociferando objecit, eundem non esse pastorem, nec dignum taliter vocari, immo indignis in hac republica nominibus, in reffectorio affecit et publicavit, dicendo, quod omnes excipientur virgis, qui non obediunt meae d. Mariannae, assertae collatrici. Tandem die decima septima Augusti, idem r. p. Szpikul, discolissimus religiosus, continuando et aggravando suas violentias et enormes actus, totus ebrius et lymphatus, sub vesperam obserrabat celarium publicum sigillo suo, ubi erant potiones monasterij et ill-mi supradicti metropolitani. Quas tamen offensas personae suae irrogatas libentissime animo dilectionis inimicorum idem ill-mus d-nus condonasset, nisi illum prohiberent aliter facere, censurae primae classis per eum incursae. Demum die exequiarum incidente, die decima octava Augusti, advenit ill-mus d-nus Martianus Białozor episcopus Pinscensis, qui, peracto missae sacrificio, nec bibens, nec comedens hac die mansit. Ill-mo interim d-no metropolitano solenissimas exequias pontificaliter peragente, in praesentia congregatorum sacri ritus Latini praecipui cleri et religiosorum, vix aliquid obsonij prandialis sumente, illum iter aggredientem, iamque currui approximantem insectus est magnificus d-nus succamerarius cum suo famulitio, bene conspirato in necem eiusdem ill-mi, qui invenit ill-mum d-num ep-um Pinscensem, confratrem suum, in rheda suae praestolantem se uti socium itineris eiusdem. Hic pro zelo pastorali monuit r. p. Josephum Pietkiewicz o. D. Basilij ma-

gni, superiorem Byteniensem, consultorem ordinis, quod puderet ipsum non assistere pastori, immo concitare contra ipsum machinationes in vitam, hinc ille inclamando invocavit m. d-num succamerarium, ut audiret ea sibi nulliter et indebite ab ill-mo d-no ep-po Pinscensi obici, statimque m. d-nus succamerarius, citatis accurens passibus, animo odij et vindictae pro eodem r. p. Pietkiewicz prosilijt, in verba turpissima contra ill-mum d-num ep-pum Pinscensem, medium tertium digitum impudentissime ep-po ostendens et colaphum impingere volens, ni ab ill-mo d-no metropolitano pacifice impediretur hoc attentatum malefactum, tandem discessit e monasterio maletractatus et vix non occisus, a visitatione pastorali et correctione morum non religiosorum ac vitae per totum inhonestae et scandalosae, aliorumque excessuum per laicam potestatem impeditus supersedere debuit, protestando de gravamine contra impedientes et notorie renitentes religiosos ac recursus ad saeculares facientes. Post cuius quidem discessum, multa inconvenientia, honorem et jurisdictionem personalem ill-mi d-ni metropolitani proscindentia idem qui supra m. d-nus succamerarius debacchando ore impudenti effutijt, de quibus omnibus deponent, Deo dante, in testimonium vocati, magnorum nominum viri et praelati dioecesis Vilnensis. Insuper protestatus est specialiter in et adversus eundem d-num succamerarium, quod in absentia sua die 19 constitutum a se vicarium monasterij, virum alias religiosissimum et meritissimum r. p. Barthlomeum Miniewski, facta invasione iterata in monasterium animo deponendi et amovendi eundem ab officio, ipsemet in persona sua districta framea per monasterium insecutus est usque ad cellam ipsius fugientem, quam dum observasset, iussit afferi baculos ad concutiendum et ad occidendum, sed divina ope suffragante, in patientia evasit haec omnia et ipsum periculum mortis miser oppressus, quamvis legitimus vicarius monasterij Supraslienis. Ad extremum protestatus est, quod ista omnia singula promissa facta sint consilio et instinctu r. p. Symeonis Cyprianowicz, superioris Żyrowicensis, electi nuper nulliter, illegitime, utpote contra transactionem apostolicam et fundationes Suprasliensis in archimandritam seu abbatem Supraslensem, hic enim principaliter cum alio supramemorato comprincipali, recalcitrantes semper jurisdictoni illius metropolitanae, in vitam eiusdem machinantur per varias occultas et manifestas conspirationes, per invocationem brachij laicalis, et recursum ad seculares factum et fieri solitum, scilicet ad indebitam personam sexus alterius m. d. collatricem supramemoratam, et alios illi adhaerentes, quam forsan in poenam peccati mente ad praesens captam constat ex fama publica volante ob vindictam ad coelum clamante oppressionis jurium ecclesiasticorum et effusionis sanguinis innocui ac injuriarum enormium spiritualium personarum in sublimi dignitate ecclesiastica existentium disertissima linqua, quae tamen mallet pati, prout semper paratus est pro immunitatibus et libertatibus S. Romanae ecclesiae et defensione jurium, a sancta eadem sede benigne indultorum, potius ab haereticis et schysmaticis, quam à catolicis et suis fr-ibus religiosis. Postquam quidem protestationem suam idem ill-mus et r-mus d-nus protestatus est contra eundem de eo, quod perillustris d-nus succamerarius Samogitiae in maius dedecus et profanationem loci sacri Suprasliensis invexit et inferri curavit undecim dolia magna mulsi in refectorium monasterij Suprasliensis eaque dolia collocari iussit in capella D. Joannis evangelistae sacra, ubi quotidie divina sacrificia persolvuntur, et hyeme ordo divini officij ob frigora ingentiae, per monachos ibidem peraguntur.

Idemque ipsum fecit, ut potaret in dies rebelles religiosos contra pastorem, cum quibus et conventicula continua tenuit, ordinando res monasterij Suprasliensis spirituales, super quibus omnibus et singulis praemissis idem,qui supra actor principalis, protesta(tione)m petijt a me prothonotario apostolico, quatenus unum, vel plura, publicum, seu publica, instrumentum siue instrumenta, conficerem et extraderem, prout opus fuerit et ego requisitus ero. Acta sunt haec Grodno, anno, pontificatu, indictione et die, quibus supra; praesentibus admodum r-dis d. d. Nicolao Paulo Rohacewicz, parocho Cudzieniscensi, Joanne Hrynkiewicz vicepraeposito ecclesiae, praepositalis Grodnensis, testibus, ad pramissa vocatis, rogatis et adhibitis et qui ego Joannes Sebestiani Woronowicz protonotarius apostolicus, cancellarius dioecesis Vilnensis, euismodi protestationi dum feret una cum testibus supra nominatis presens et personaliter interfui, eandemque protestationem modo praemisso factam ad acta protonotarialia ap-lica suscepi et ingrassari feci, ideo hic prasens publicum instrumentum, per me confectum, quamvis aliena manu, mihi tamen semper fida, scriptum, manu mea propria subscribsi et signo, quo in talibus utor, communivi, rogatus et requisitus. Idem qui supra.

Изъ Несвижскаго архива, кн. 40, *стр.* 112. *Доставлено П. А. Гильтебрандтомъ.*

— Octobris 8 d, sublevacia ab excommonicatione nuntiaturae od m. Żochowskiego na zakonnikow Supraslskich inponowaney niesłusznie, una cum fundatione jurisdictionis.

— Октября 8, С. монахи освобождены нунціатурою отъ отлученія, несправедливо положеннаго на нихъ м. Жоховскимъ, вмѣстѣ утверждено управленіе (монастырское).

1693 г., Februarii 25, communitas cała Supraslska list, albo suplikę pisała ad beatissimum, po obraniu Symeona Cyprianowicza na opactwo, o opressyje wielkie od Żochowskiego, metropolity, Supraslowi poczynione, o pieniądze i inne wielkie exorbitancye.— Na supplikę, a communitate Supraslien. podaną ad sanctissimum, resolucya dana a sacra congregatione do nuncyusza po Włosku, alias decretał, aby wejrzał y zganił metropolicie tak nieludzką y grubianską z' Suprasiem transakcyą.

1693 г., 25 Февраля, вся С. обитель писала листъ, или жалобу къ святѣйшему, послѣ избранія С. Кипріановича на архимандритство, за великія притѣсненія, сдѣланныя монастырю м. Жоховскимъ, о деньгахъ и другихъ великихъ злоупотребленіяхъ. На прошеніе, поданное святѣйшему С. монахами, дана резолюція отъ св. конгрегаціи нунцію, по Италіянски, или иначе декретъ, чтобы онъ вникнулъ въ дѣло и осудилъ такое грубое и безчеловѣчное обращеніе митрополита съ С. монастыремъ.

94.

1694 г. Сентября 9. Опредѣленіе управляющаго уніятскою Кіевскою митрополіею Льва Заленскаго, о погашеніи долга м. Жоховскаго Супрасльскому монастырю— въ 8 т. зл. п. уступкою ему 500 служебниковъ.

По завѣщанію м. Жоховскаго, С. монастырь получаетъ за 8 т. зол., взятыхъ митрополитомъ изъ монастырской казны, и за погребеніе его, равно и за обѣдни и панихиды, отслуженныя надъ нимъ, — 500 служебниковъ изъ числа 1300, которые были отпечатаны, по старанію Жоховскаго, и сложены въ Супраслѣ, съ тѣмъ, что монастырь могъ продавать эти служебники по всей митрополіи.

A. 1694 d. 9 7-bris, w Supraslu. Staraniem y kosztem godney pamięci i. m. x. Cypriana Żochowskiego, metropolity wszystkiey Rusi, zostało się służebnikow drukowanych y złożonych NN. 1300, o ktorych ustnie przewielebny i. m. o. Ignacy Szybikowski, administrator archimandryey Suprasłskiey, in praesenti na niżey podpisanych, uczynił relacyą, yże są w porządnym schowaniu. Że tedy monaster y cała Suprasłska ławra swięta praetenduie sobie rękodayney summy, za też służebniki pożyczoney przez nieboszczyka i. m. x. metropolitę, złotych Polskich 6000, a osobliwie na obligi 2000, do czego y w testamencie swoim nieboszczyk znaiąc się, temiż służebnikami ten dług wypłacić ich m. pp. exekutorom zleca y prosi, więc y swiętey sprawiedliwości, y pobożney dosyć intencyey nieboszczykowskiey, iako też względem złożonego ciała nieboszczykowskiego y odprawionych exequij, służb Bożych, pomieniony monaster Suprasłski kontentuiąc, a obligi eliberuiąc, służebnikow złożonych liczbą 500 temuż monastyrowi Suprasłskiemu naznaczamy y w wyszpomienioney summie oddaiemy, zostawuiąc wolną dyspositią te służebniki po dwudziestu tynfow, komu chcąc y mogąc, rozprzedać, osobliwie wielebnym presbyterom po całey archi-dyocesyey metropolitanskiey. A że wielebna ławra Suprasłska takowym

Въ 1694 г. 7 Сентября, въ Супраслѣ, по старанію и на средства блаженной памяти его м. о. Кипріана Жоховскаго, митрополита всея Руси, осталось печатныхъ и сложенныхъ служебниковъ 1300, о которыхъ преподобнѣйшій его м. о. Игнатій Шибиковскій, управляющій С. архимандріею, въ присутствіи насъ, нижеподписавшихся, устно сдѣлалъ донесеніе, что они находятся въ надлежащей сохранности. А такъ какъ монастырь и вся знаменитая св. С. лавра домагается суммы, одолженной подъ залогъ этихъ служебниковъ, покойному его м. о. митрополиту, въ количествѣ 6000 зол. поль., а кромѣ того, на векселя 2 т., что признать въ своемъ завѣщаніи и покойникъ, поручаетъ и проситъ исполнителей его уплатить этотъ долгъ тѣми же служебниками; то, удовлетворяя св. правдѣ и исполняя благочестивое намѣреніе покойнаго, а также удовлетворяя монастырь за похороны тѣла покойнаго, за отправленныя панихиды и службы Божіи, и въ погашеніе векселей, мы назначаемъ этому С. монастырю 500 сложенныхъ служебниковъ и отдаемъ за вышеупомянутую сумму, предоставляя ему свободно распродать эти служебники по 20 тынфовъ, кому то будетъ угодно и возможно, особенно же преподобнымъ пресвитерамъ

wynalazkiem naszym y dosyć uczynieniem sobie kontentowała się y żadnego iuż praetextu do successorow nieboszczyka i. m. x. metropolity nie zostawuie, owszem ninieyszym skryptem kwituie; dla tego przy podpisach naszych imieniem swego monasteru i. m. ociec administrator Suprasl-skiey archimandryey podpisuię się. Co aby swoy walor y wiarę u każdego sądu y prawa miało, ten nasz moderunek y skrypt takowey wagi mieć chcemy, iakoby był przed aktami authentycznemi zeznany y roborowany. Datum anno et die, ut supra. Do tego moderunku podpisuię się: x. Leon Szlubic Załęski, protothroni y administrator metropoliey wszytkiey Rusi, Włodzimierski y Brzeski episkop. Symeon Cyprianowicz, protoconsultor Z. S. B. W. m. p., X. Melecyusz Doroszkowski, O. D. B. M., archymandryta Leszczynensis, executor testamentu. Symeon Ohurcewicz Z. S. B. W. protoarchimandryta. X. Ignacy Szybikowski, na ten czas administrator Supraski, swoim y całey ławry Supraskiey imieniem.

Подлинникъ; подписи собственноручныя.

по всей митрополичьей области. А такъ какъ преподобная С. лавра удовлетворилась такимъ изобрѣтеніемъ и уже никакого притязанія къ наслѣдникамъ покойнаго бл. п. о. митрополита не имѣетъ, и болѣе того, квитуетъ настоящимъ писаніемъ, то посему, при нашихъ подписяхъ, отъ имени своего монастыря подписывается его м. управляющій С. архимандріею. Чтобы это имѣло свою силу и достовѣрность во всякомъ судѣ и дѣлѣ,—мы хочемъ дать этому нашему постановленію и писанію такой вѣсъ, какъ бы они были заявлены и подтверждены въ подлинныхъ актахъ. Дано, какъ выше. Подписываюсь къ этому постановленію Левъ Шлюбицъ-Заленскій, прототроній и управляющій митр. всея Руси, епископъ Брестскій и Владимірскій. С. Кипріановичъ, протоконсульторъ ор. Базиліанъ, Мелетій Дорошковскій, арх. Лещинскій, исполнитель завѣщанія. С. Огурцевичъ протоархимандритъ ч. с. В. В. О. Иг. Шибиковскій, въ то время управитель С. отъ своего и всей С. лавры имени.

1694 г. Octobris 6, bulla Innocentii XII anno pontificatus pro archimandrita Supraslien Symeoni Cyprianowicz.

— Decembris 17, subrogatio executionis bullae in personam Cyprianowicz.

—Maji 18, Izabella Chodkiewicza Lacka, staroscina Mozyrska y Błudenska dała Suprasłowi 2,200 zł., za ktore opat z konwentem wieczną przyjął obligacyą dwuch mszy co tydzień y raz w rok aby panachyda była odprawowana także wiecznemi czasy, miesiąca Augusta 18 d., y w sobotnik, albo pominnik, aby był wpisany y codziennie na panagiach Jerzy Chodkiewicz obozny W. X. L. przypominany, za Cypryanowicza.

1694 г., Октября 9, послѣдовала булла Иннокентія XII касательно С. архимандрита Кипріановича. — Декабря 17, оповѣщено исполненіе буллы надъ лицемъ Кипріановича. — 18 Мая, Изабелла Лядская Ходкевичевая, старостиная Мозырская и Блуденская, дала С. монастырю 2200 зол., за которые настоятель съ монастыремъ принялъ на себя вѣчную обязанность совершать еженедѣльно двѣ обѣдни, и однажды въ году отправлять панихиду, на вѣчныя времена, 18 Августа, и вписать въ Суботникъ, или Поминникъ и ежедневно поминать ни литіяхъ Юрія Ходкевича, обозного в. к. Л. При Кипріановичѣ.

1695 r., Februarij 7, executia stanela bulli Innocenti XII pro parte Symeonis Cyprianowicz, praesente Carolo Petro Pancerzynski, canonico ecclesiae cathedralis Smolenscensis, praeposito Brzestoviense.

1696, za Symeona Cypryanowicza opata S., fundusz przetłumaczony z słowienskiego języka na łacinski.

— Augusti 15. Monitorium cum inhibitione pro executione instrumenti concordiae, datum Romae ex palatio Innocentiano.

1697 r., Julii 27, za Cyprianowicza, Wilenskiego klasztoru była w Supraslu prasa drukarska—poncony y matryces, słowienskie, polskie y łacinskie matryces y litery, ktore gdy z Suprasla odebrano, kwitował Leon Szlubic Załęski metropolita, będąc w Supraslu.

1695 г., Февраля 7, состоялось исполненіе буллы Иннокентія XII, касательно С. Кипріановича, въ присутствіи Карла Петра Панцержинскаго, каноника Смоленскаго каѳедральнаго костела, настоятеля Берестовицкаго.

1696 г. ... при С. Кипріановичѣ, С. архимандритѣ, переведенъ фундушъ съ Славянскаго языка на Латинскій. — 15 Августа, увѣщаніе съ побужденіемъ привести въ исполненіе инструкцію на счетъ мировой, данное въ Римѣ, изъ двора Иннокентія.

1696 г. 27 Іюля, при Кипріановичѣ, въ С. монастырѣ была печатня Виленская—шпоны и кашты, польскій и латинскій алфавитъ и кашты; когда они были взяты отъ Супрасля, то митр. Левъ Заленскій, будучи въ Супраслѣ, выдалъ квитанцію.

95.

1697 г. Іюля 20. Приказъ митр. Льва Заленскаго о возвратѣ типографскихъ принадлежностей Виленскому монастырю изъ Супрасля.

По требованію Виленскаго монастыря, С. архимандритъ Кипріановичъ обязывается выдать перенесенныя изъ Вильны въ Супрасль типографскія принадлежности.

Anno 1697, die 27 Julij, ad requisitionem klasztoru Wilenskiego per venerabilem et admodum reverendum patrem Leonem Kiszka, vicarium et concionatorem Vilnensem, co się z drukarni Wilenskiey przeniesioney do Suprasla pokazało własnego, to in praesentia adm. rev. patris Symeonis Ohurcewicz, protoarchimandritae ordinis, consentiente reverendissimo patre Symeonis Cyprianowicz, archimand-

Въ 1697 г., 27 Іюля, по требованію Виленскаго монастыря, чрезъ преподобнаго и достопочтеннѣйшаго о. Льва Кишку, викарія и проповѣдника Виленскаго, то что оказалось собственностію Виленской типографіи, перенесенной въ Супрасль, мы властію митрополичьею приказали выдать Виленскому монастырю, въ присутствіи достопочтеннѣйшаго о. Симеона Огурцевича, протоархимандрита,

rita Suprasliensi, totaque communitate ejusdem laurae Supraslensis, authoritate metropolitana extradere Wilenskiemu klasztorowi decidimus et specifice infrascripta extradi mandamus: prasę w całości jednę, poncony y matrices, Słowienskie, polskie y łacinskie litery y matrices, ktore extant. A za odebraniem wyżey opisanych rzeczy, klasztor Supraski a recipiente et mandatum recipiendi expressum habente od swego Wilenskiego klasztoru tenetur literatori quitować; co, ut suum robur ac vim habeat et ad executionem perveniat, pro firmitate majori manu propria et sigillo munivimus. Datum Suprasli, anno, die, ut supra.

Подлинный; собственноручная подпись: Leon Szlubic Załęski, archiepiscopus metropolita t. R.

ордена, съ согласія достопочтен. о. Симеона Кипріановича, С. архимандрита и всей братіи этой С. лавры, и именно приказали, чтобы было выдано ниже прописанное: станокъ цѣлый одинъ — шпоны и кашты; излишнія Славянскія польскія и латинскія буквы и кашты. А въ полученіи вышеозначенныхъ вещей, С. монастырь долженъ получить квитанцію отъ пріемщика, который имѣетъ приказъ для принятія отъ своего Виленскаго монастыря. А дабы это имѣло свою силу и крѣпость и пришло въ исполненіе, для большей твердости, мы скрѣпили собственноручнымъ подписомъ и печатью. Дано въ Супраслѣ. Годъ и мѣсяцъ выше означены. Левъ Шлюбицъ-Заленскій, арх. митрополитъ всея Руси.

1699 — Symeon Cyprianowicz, opat, kazał kwit poborowy w Nowogrodku aktykować, że z dymow stu, z jednego płacąc po zł. 3 y gr. 15, wypłacili na chorągwie dwie pancerne zł. 350.

1700 r. Aprilis 18, Symeon Cyprianowicz manifestował się w Nowogrodku na Eustachego Burbę o najazd na Chorostow y Pużycze, o wiolencyę poczynioną y o zbicie tamteyszego urzędnika Daniela Gruszewicza.

— Octobris 1, podług starego kalendarza, Symeon Cyprianowicz, opat Supralski, dał na kahał Zabłudowski zł. 500, aby w prowizii corocznie kahał dawał konwentowi Supraslskiemu łoju czystego przetopionego kamieni 5.

1701, Februari 16, Jan Karol Chodkiewicz starosta Błudenski pisze ad communitatatem Supr. z kontestacyą, że kontent wielce z elekcyi, iż obrano Froriana Łaniewskiego, y oznajmuje, że dał prezente onemu.

1702, Martii 17, Łaniewski opat S. wyprokurował sobie facultatem od proto-

Въ 1699 г. С. Кипріановичъ, архимандритъ, приказалъ внести въ акты Новогородскіе квитанцію поборовую на 350 зол., уплаченные на два панцырныхъ полка отъ ста домовъ, считая съ дома по 3 зол. и 15 грошей.

1700 г. Апрѣля 18, С. Кипріановичъ заявилъ въ Новгородкѣ на Евстафія Бурбу о наѣздѣ на Хворостово и Пужичи, о насиліяхъ, о побіеніи тамошняго урядника Даніила Грушевича.

— Октября 1, по старому календарю, С. ар. С. Кипріановичъ далъ Заблудовскому кагалу 500 з. съ тѣмъ, чтобы онъ ежегодно давалъ, въ видѣ процента, С. монастырю чистаго сала перетопленнаго 5 камней.

1701 г., Февраля 16, Иванъ Карлъ Ходкевичъ, староста Блуденскій, пишетъ письмо къ братіи, свидѣтельствуя, что очень радъ выборамъ, на которыхъ избрали Флоріана Ланевскаго, и объявляетъ, что далъ ему презенту.

1702 г. 17 Марта, С. арх. Ланевскій выхлопоталъ себѣ у протоархимандрита

чами гербъ Россійскаго Государства; на оборотъ польская надпись: 1705, die 26 Octobris, za Łaniewskiego opata, ochrona dla Suprasla Cara Moskiewskiego Piotra Alexiewicza.

1706, Octobris 29, x. Martynian Axamitowski, profess Supraslski, dał na kahał Zabłudowski złp. 200 y oblig klasztorowi Supr. oddał.

1706 г. 29 Октября, С. монахъ Мартиніанъ Аксамитовскій далъ на Заблудовскій кагалъ 200 зол. и вексель отдалъ С. монастырю.

97.

1707 г. 7 Сентября. Декретъ Римской куріи о выборѣ въ С. монастырѣ администратора изъ среды мѣстной братіи.

Римская курія постановляетъ, чтобы по смерти С. архим. Льва Кишки, временно управляющимъ С. монастыря избирали монаха того же монастыря.

Referente eminentissimo et reverendissimo domino cardinali Alexandro Albani, eminentissimi patres consulendo dictae administrationis archimardritatus monasterij Supraslіensis ordinis s. Basilii m., postquam eadem abbatia post mortem (quod Deus avertat) r. p. d. Leonis Kiszka, totius Russiae metropolitani ac moderni abbatis ejusdem monasterij, vacaverit, decreverunt: quod statim ac ipse r. p. d. ex hac vita decesserit, monachi ad formam literarum fundationis ejusdem, digant ex congremio eorum ac deputent religiosum aliquem, probitate, idoneitate ac demum experientia praeditum, qui tanquam administrationem ne dum spiritualem, verum etiam temporalem habebit praefatae abbatiae, donec et quousque rite et recte ac secundum probatas acceptasque constitutiones eligatur atque confirmetur novus abbas in locum defuncti. Datum Romae, die septima Septembris 1707. Josephus card. sacripantes Ps LS. E. Rinxiolus secretarius.

Копія, надпись на ней: Praesentem copiam decreti Romani favore monachorum Supraslіensium ord. S. Basilii ex suo originali autentico in cancellaria s-ae nuntiaturae Varsaviensis reperibili de verbo ad verbum manu propria prescriptam concordare cum originali attestor, et in majorem missorum fidem circa appositionem signi, nominis et cognominis meorum solitorum me subscribo. Varsaviae hac die 5 Aprilis 1797 a. Georgius Makowiecki, ord. S. Basilii M., publicus s. auctoritate apostolica notarius.

1709, Septembris 5, x. Joachim Pieszko był wysłany na kapitułe do Białey, nie dla tego, żeby Suprasl powinien był wysyłać swoich delegatow, bo jest ex fundatione exemptus od prowincyi, ale do administratora metropolii Jerzego Winnickiego cum desideriis tego opactwa, na kto-

1709 г., Сентября 5, о. Іоакимъ Пѣшко высланъ былъ на капитулу въ Бѣлую не потому чтобы С. архимандрія обязана была посылать своихъ пословъ, ибо, по фундушу, она изъята изъ провинціи, но къ управлявшему митрополіею Георгію Винницкому, съ желаніями

re taka dana jest rezolucya: 1) poniewaź reverendissimus prothoarchymandryta ordinis in desideriis całego zakonu jedzie ad s. nuntiaturam do Opawy, przeto interesa klasztoru Sup., respektem zatrzymanych od imp. kollatora y ciężkich w Chorostowie abjurat, fideliter promować będzie, nec amplior in hoc puncto requiritur resolutio; 2) aby ich m. xx. episkopowie mieli dać optionem na sprzedanie xiąg drukowanych w Supraslu, y drukować się mających, iest obligatio impossibilis, liberum przecie będzie osobę jaką in officio positam uprosić do wzięcia xiąg dla sprzedania per diaeceses. 3) Wizyta w Supraslu, in quantum foret possibilis, co trzy lata że będzie, po przyszłym upewniam metropolicie, do ktorego y ten, żeby administracya nie komu innemu, tylo professo loci była conferowana post decessum archimandrytow Suprasiskich, odkładam interess. Te puncta ad majus onychże robur podpisem ręki, przy zwykłey stwierdzam pieczęci. Datum w Białey. Jerzy Winnicki, episcopus Winnicki Przemyslki, administrator metropolii. Niech że się nie zaszczyca prowincya posłow na kapitułe wysyłała, co mi się niejednokrotnie samemu zdarzało słyszeć, że Suprasl posłow wysyłał za kapitułę; raz się zdarzyło z potrzeby, a nie z powinności, że posyłali xiędza pomienionego, ale ten był interes, na ktory widoma rezolucya jaka jest dana y od kogo, a nie od kapituły.

— 29 Nowembris. List zaręczny wyprawił Leon Kiszka od krola Augusta II przeciwko Chodkiewiczowi staroscie Wielonskiemu, Błudenskiemu, aby się nie ważył na dobra klasztorne najeżdżać y do rządow się implikować pod zakładem złp. 10,000 kop litewskich.

1710 r. 19 Februarii. Ad instantiam Leonis Kiszka, protoarchimandrytae O. D. B. M., archimandrytae Supr., citatio cum inhi-

этой архимандріи, на которыя дана слѣдующая резолюція: 1, поелику достопочтеннѣйшій протоархимандритъ ордена, по желанію всего ордена, отправляется въ нунціатуру въ Опаву, посему онъ вѣрно будетъ вести дѣло С. монастыря касательно документовъ, удержанныхъ его м. ктиторомъ, и тяжелыхъ обидъ въ Хворостовѣ; большей но этому пункту резолюціи не слѣдуетъ просить; 2, чтобы ихъ м. о.о. епископы дали дозволеніе продавать книги, напечатанныя въ Супраслѣ и имѣющія быть напечатанными, требованіе невозможное; вольно, впрочемъ будетъ попросить какое-либо офиціальное лицо, чтобы оно взяло книги для продажи по епархіямъ. 3, Ручаюсь за будущаго митрополита, что каждые три года, сколько это будетъ возможно, будетъ въ Супраслѣ обозрѣніе, къ тому присоединяю и то дѣло, чтобы управленіе предоставлялось не кому другому, а только монаху мѣстному, по смерти С. архимандритовъ. Каковые пункты для большей ихъ же силы, скрѣпляю поднисомъ руки, нри обычной печати. Дано въ Бѣлой, Георгій Винницкій, епископъ Перемышльскій, управляющій митрополіею.

Пусть же провинція не хвалится, что она вызывала пословъ на капитулу; какъ мнѣ неоднократно приходилось слышать, что С. монастырь высылалъ пословъ на капитулу. Разъ это случилось по нуждѣ, а не по обязанности, что посылали упомянутаго священника; но дѣло было такое, на которое дана резолюція не капитулою, а извѣстно кѣмъ и какая.

— Ноября 29, Л. Кишка выхлопоталъ у к. Августа II заручный листъ противъ Ходкевича, старосты Виленскаго, Блуденскаго, чтобы онъ не смѣлъ наѣзжать на монастырскія имѣнія и вмѣшиваться въ монастырскія дѣла, подъ зарукою 10 т. зол.

bitione a sacra nuntiarura magnifico Carolo Chodkiewicz capitaneo Vielonensi o Chorostow y Pużycze,niegodziewie, niesprawiedliwie trzymającemu, y o dokumenta klasztorne. 5 Martii. Ludwik Konstanty na Włodawie y Rożanie Pociey, hetman ww. imp. Chreptowiczowi chorążemu chorągwi Petyhorskiey znaku Kotowicza starosty Grodzienskiego, ad instantiam Kiszki opata S. z dobr Supr. pod gardłem każe przez swoy... ordynans ustąpić, wszelkie... kompensowawszy szkody ...... Tegoż roku pierwszy ordynans Pocieja hetmana teyże chorągwi porucznikowi, albo namiestnikowi, aby z dobr klasztornych ustąpił, ponieważ nie za ordynansem hetmanskim usurpował sobie tey subsistencyi, aktykowany w grodzie powiatu Grodzienskiego wypis z xiąg grodzkich ręką własną Leona Kiszki.

— 26 Lutego. Przywiley dany Supraslowi krola Awgusta II na wolny wstęp do puszczy na łąki na łowienie ryb.

1711.— Kahał Starobinski dał oblig Leonowi Kiszcze opatowi S. y całemu konwentowi (ktory na ten czas jeszcze był y prowincjałem prowincii Litewskiey i administatorem episkopii Włodzimierskiey), na 60 talarow bitych zupełne.

— 18 Marca. Jerzy Winnicki dał Leonowi Kiszce inwestyture na opactwo S.

1712, 28 Martii, Kuznicensis erectio ad ecclesiam parochialem cum consensu Leonis Kiszka metrop. monasterio S. promissa, sed ob temporum obstacula non fuit subsecuta.

1713,— Leon Kiszka otrzymał dekret w Rzymie, aprobujący przywiley krolewski dany na drukarnią Supraslską:

1710 г., Февраля 19, по ходатайству Льва Кишки, протоархимандрита Базиліанскаго ордена, С. архимандрита, состоялся позывъ отъ нунціатуры вельможному Карлу Ходкевичу, Вѣленскому старостѣ, о недостойномъ и несправедливомъ задержаніи имъ Хворостова и Пужичъ и монастырскихъ документовъ.—Марта 5, Людовикъ Константинъ, на Влодавѣ и Рожаной Потѣй, гетманъ великій, его м. Хребтовичу, хорунжему Пятигорскаго отряда знамени Котовича, старосты Городненскаго. По ходатайству С. арх. Кишки, приказываемъ въ своемъ ордерѣ, подъ угрозою смерти, выйти изъ С. имѣній, заплативъ за всѣ убытки .... Въ томъ же году первый ордеръ гетмана Потѣя, поручнику того же отряда, или намѣстнику о томъ, чтобы онъ выступилъ изъ монастырскихъ имѣній, поелику онъ не по приказу гетманскому позволилъ себѣ злоупотребить такою стоянкою, внесенъ въ гродскіе акты Городнен. повѣта а выпись сдѣлана рукою Потѣя. 26 Февраля данъ С. монастырю отъ к. Августа II привилей на свободный доступъ въ пущу на луга и для ловли рыбы.

1711 — Сторобинскій кагалъ далъ вексель Льву Кишкѣ, С. архим., (кторый въ то время былъ и провинціаломъ Литовской провинціи и управлялъ Владимірскою епископіею), и всему монастырю—на 60 битыхъ талеровъ.

— 18 Марта, Георгій Винницкій далъ Льву Кишкѣ ставленную грамоту на С. архимандрію.

Въ 1712 г. 28 Марта обѣщано С. монастырю, съ согласія м. Л. Кишки, основать въ Кузницѣ приходскую церковь, но, вслѣдствіе затрудненія того времени, обѣщаніе не было исполнено.

Въ 1713 г. Левъ Кишка получилъ декретъ изъ Рима, подтверждающій привилей королевскій, данный на типографію въ Супраслѣ:

98.

1713 г. Марта 13. Декретъ конгрегаціи распространенія вѣры, объ открытіи въ Супраслѣ типографіи.

Условіе открытія: прежде напечатанія, книги дзлжны бымть просмотрѣны учеными мужами и утверждены нунціемъ,

Decretum s-ae congregationis de propaganda fide, pro erigenda Supraslienși typographia, referente R. P. D. Sylvio .... secretario instantiam patris protoarchimandritae monachorum Ruthenorum sancti Basilii magni perennis confirmationem privillegii, seu facultatis, a rege Poloniae obtentae, typographiam in monasterio Supraslieusi, pro lingua latina, polona et ruthena erigendi. Eadem sacra congregatio ejusmodi praesentibus benigne annuit, ea tamen conditione ac lege, ut omnia in eadem typographia imprimenda, ante impressionem operosis doctisque viris revideantur, ac successione per dominum nuntium pro tempore ejusdem regni approbentur, et non alias, nec non alio modo. Datum Romae, die et anno, quibus supra. Josephus, cardinalis praefectus, archiepiscopus Athenarum, secretarius.

1716, Februarii 18, Leon Kiszka metropolita, bywszy opatem Supraslskim, wyswiadczył tę łaskę Supraslowi na wieczne czasy, że otrzymał dekret apud sacram congregationem de propaganda fide w Rzymie na wolną elekcyą administratora z między siebie post decessum abbatis.

— 22 Martii, X. Waleryan Zawadzki, bywszy prokurator Chorostowski, podał tenże folwark następującemu X. Bohdanowi Jahołkowskiemu. Inwentarz pisał.

1717, 6 Maii w Supraslu między X Leonem Kiszką metropolitą, a opatem S. z jedney, a Michałem Kurzenieckim podkomorzycem ziemi Bielskiey, z drugiey strony, stanął kontrakt o nabycie wiecznoscią Strabli cum jurepatranatu, wieczystych dobr pomienionego podkomorzyca, działem między bracią jego Kazimierzem czesnikiem województwa Podlaskiego, Zygmuntem, miecznikiem ziemi Bielskiey zpad-

Въ 1716 г. Февраля 18, м. Л. Кишка, будучи С. архимандритомъ, показалъ ту милость монастырю на вѣчныя времена, что получилъ декретъ изъ конгрегаціи распространенія вѣры въ Римѣ, о свободномъ избраніи С. монахами изъ своей среды правителя, по смерти аввы [1].— 22 Марта о. Валеріанъ Завадскій, завѣдывавшій Хворостовомъ, отдалъ тотъ же фольваркъ преемнику о. Богдану Яголковскому. Онъ написалъ инвентарь.

1717 г. Мая 6, въ Супраслѣ, между о. Львомъ Кишкою, митр. и С. архим. съ одной стороны—и между Михаиломъ Куженецкимъ, подкоморьичемъ Бѣльской земли, съ другой—состоялся контрактъ о покупкѣ на вѣчныя времена за 85 т. золот. Страбли, съ правомъ патроната, родоваго имѣнія упомянутаго подкоморьича, доставшагося ему послѣ дѣлежа съ братьями его: Казиміромъ, чашникомъ

1) См. подъ № 97.

łych za osmdziesiąt y pięć tysięcy złotych pols.

1720, 20 Novembris, x. Thomasz Łapinski, wziowszy 1,000 złp., a p. m. od Leona Kiszki metropolity całey Rusi, opata Supr., za karczmę koscielną, dał assekuracyą, że ani on, ani successorowie jego nie będą pretendowali jey stawić przy dworney karczmie, alias na gruncie koscielnym, oblatowaną w Brańsku.

1721 r. 25 Junii, stanął dekret nuncyaturski, kassujący inhibicyą, wyprawioną przez akademią Krakowską na drukarnią S., za staraniem Leona Kiszki opata na ten Supr.

Подляскаго воеводства, Сигизмундомъ, мечникомъ Бѣльской земли.

1720 г. Ноября 20, о. Ѳома Лапинскій, получивъ отъ м. всей Руси и С. арх. Льва Кишки 1000 зол. за костельную корчму, далъ удостовѣреніе, что ни онъ, ни его преемники не будутъ имѣть притязанія ставить ее при дворовой корчмѣ, или на землѣ костельной. Записано въ Брянскѣ.

1721 г. Іюня 25, состоялся декретъ нунціатуры, уничтожающій запрещеніе, исходатайствованное Краковскою академіею на С. типографію, постаранію Льва Кишки, въ то время С. архимандрита.

99.

1721 г. Іюня 25. Постановленіе нунціатуры по жалобѣ Суп. монастыря на притязанія Краковской академіи подчинить своему вѣдому С. типографію.

Повѣренный С. монастыря іеромонахъ Варнава Свидницкій, явившись въ нунціатуру, по ея позву С. монастырю отъ 13 Января, проситъ, чтобы положенное нунціатурою на монастырскую типографію, по требованію Краковской академіи, запрещеніе печатать, перепечатывать и выпускать въ свѣтъ математическія сочиненія и календари, безъ одобренія академіи, было снято съ С. монастыря; ибо его типографія устроена съ королевскаго дозволенія и, какъ принадлежащая монастырю другаго обряда и другой епархіи не подлежитъ юрисдикціи Краковской академіи. Нунцій отсылаетъ дѣло на рѣшеніе короля и умѣряетъ свое запрещеніе.

Anno Domini 1721, die vero mercurii 25 m. Junii, Varsaviae. Pro admodum rever. patribus—superiore totoque monasterio Suprasliensi O. D. B. M. citatis, inhibitis, contra clarissimum nobilem et spectabilem Ignatium Paulum Michalowski, philosophiae et medicinae doctorem ac professorem matematicum, consulem Cracoviensem, tum alios matheseos professores in alma universitate Cracoviensi recurrentibus. Coram perillustri ac reven-mo d. Antonio Maria Merenda, prothonotario apostolico, curiae ill-mi ac rev-mi d. d. Hieronymi Grimaldi, Dei et apostolicae sedis gratia, archie-pi Aedesseni, sanctissimi d. nostri Innocentii XIII praelati domestici et assistentis etc. comparuit personaliter adm. rever. Barnabas Swidnicki, O. D. B. M. suprascriptorum adm. reverend. pp. superioris totiusque monasterii Suprasliensis O. D. B. M. citatorum inhibitorum, procuratorio nomine agens, in termino, ex copiis citationis et inhibitionis in diem hodiernam incidenti, contumaciam praenomi-

natorum clarissimi nobilis et spectabilis Michałowski et aliorum suprascriptorum, quatenus non comparentium, accusavit et in ipsorum contumaciam, inhibitionem pro ipsorum parte contra praefatos adm. rever. pp. O. D. B. M. monasterii Suprasliensis, ne ipsi, sive Typographus ipsorum lucubrationes quasvis mathematicas et calendaria sine approbatione illustrissimi domini loci ordinarii et magnifici rectoris Cracoviensis praefatique classimi Michałowski in Typographia sua imprimere, reimprimere et in lucem publicam edere et distrahere audeant, a tribunali praesenti sub die 13 mensis Januarij emanatam, dictoque monasterio Suprasliensi 19 Maii anno currenti intimatam, justificatus, quod monasterium praefatum legitime erectam habeat typographiam, videlicet cum consensu sacrae regiae maiestatis, quodque monasterium ipsorum Supraslìense tam ratione diversi ritus, quam diaecesis non subsit iurisdictioni ordinariae Cracoviensi ac aliis verbotenus illatis, circumscribit et revocavit. Recurrentibus vero in litis expensis indebito dicto monasterio per hujusmodi ad tribunal praesens evocationem causatis condemnari, expetiit, salvo et omni etc. Qui reverem-mus d. auditor generalis, sedens, auditisque declaravit, causam hanc spectare ad jurisdictia s. regiae maiestatis, et interim inhibitionem, de qua agitur, moderatus est. Et ita et omni. Stephanus Skwarczynski, vicecancellarius. Ex protocollo actorum nunciaturae apostolicae extractum et sigillo illustrissimi ac reverendissimi d. d. Hieronimi Grimaldi, archiepiscopi Edesseni et nuncii apostolici in regno poloniae, communitum. Stephanus Skwarczynski, publicus auctoritate apostolica notarius et causarum nunciaturae apostolicae vicecancellarius.

— 11 Jula, Leon Kiszka metropolita całey Rusi y opat Supr. zapisał wiecznemi czasy y prawo dał Supraslowi na summę 130,000, na strabli locowaną, cum jure patronatu.

— 16 Julii Leon Kiszka, metropolita, opat Sup. pisał do Innecentego Charkiewicza wikarego S., że już prawo na Strable Supraslowi podpisał.

11 Іюля, Левъ Кишка, митр. всея Руси, С. архимандр., на вѣчныя времена записалъ и далъ данную С. монастырю на сумму 130 т. зол., обеспеченные на им. Страблѣ, съ правомъ патроната.

— 16 Іюля, м. Левъ Кишка, С. архим., пишетъ къ С. викарію Иннокентію Харкевичу, что уже подписалъ запись на Страблю С. монастырю.

100.

1721 г. Августа 2. Дарственная запись м. Льва Кишки С. монастырю на 130 т. зол., обеспеченныхъ на имѣніи Страбля *).

М. Кишка даетъ запись съ обязательствомъ, чтобы С. архимандрія образовала въ Варшавѣ резиденцію изъ 3-хъ, непремѣнно Супрасльскихъ, монаховъ, обязанныхъ блюсти за ходомъ дѣлъ всей митрополіи въ нунціатурѣ и королев. судахъ.

Ja Leon Kiszka, z Bożey y stolicy apostolskiey łaski, arcybiskup metro-

Я, Левъ Кишка и пр., будучи здравъ тѣломъ и умомъ, уступая собственную

*) Находится въ Гродненской губ., Бѣльскомъ уѣздѣ.

politanski Kijowski, Halicki y całey Rusi, biskup Włodzimierski y Brzeski, Kijowopieczarski y Supraslski opat, zdrow na ciele i umyslo, odstąpuiąc własney ziemi iuryzdykcyi, w ninieyszym grodzie Włodzimierskim całkowicie oddając i wcielając jawnie, dobrowolnie, oczewiście i ustnie tym moim wieczysto dobrowolnym zapisem..., iż ja, mając w aktualnym dzierżeniu maiętność Strable zwaną ze wszystkiemi przybyłosciami, dworami Strabelskiemi Leszczanskim, Białodworskim y wsiami Lenno, Łapni, Mulawicze, z ogrodnikami Strabelskiemi i Białodworskim, w województwie Podlaskim powiatu Branskiego położone, w summie 130,000 złp. w kraju kurs mającey monety prawem zastawnym, od jego m. Michała Kurzenieckiego, podkomorzyca ziemi Bielskiey, z mocą kolacyi do kosciola murowanego Strabelskiego, od 3 do 3 lat w grodzie Branskim sporządzonym y przyznanym, a uważając konieczność fundowania rezydencyi ich mciow xx. bazylianow unitow w Warszawie, już to dla pilnowania interessow przy trybunale swiętey stolicy apostolskiey, iako też w sądach zadwornych ich m. assesorskich y relacyinych, odbywaiących się, tudziesz dla pełnienia obowiązkow, odprawienia mszow i udzielania sakramentow Grekouniacki obrządek wyznawaiącym obywatelom w Warszawie mieszkającym, lub na seymy przybyłym, czyli toż do Gdańska na statkach płynącym, rozmysliłem się y postanowiłem summe 130,000 złp., na dobrach wyż wyrażonych zalegającą, fundować się mianey rezydencyi Warszawskiey na dobro y pożytek oycow zakonnikow bazylianow wiecznym i nieodzownym czasem zapisać i przyłączyć. Jakoż niniejszym moim zapisem dobrowolnym i wieczystym opactwu Supraslskiemu z obowiązkiem utrzymowania w rezydencyi Warszawskiey 3-ch zakonnikow, to jest dwoch xięży, trzeciego brata z z. s. B. w., opactwa zaś

землю въ нынѣшнемъ гродскомъ Владимірскомъ судѣ, отдавая и присовокупляя явно, добровольно и очевидно симъ моимъ вѣчнымъ и доброволномъ записомъ (сознаю), что я, имѣя въ дѣйствительномъ владѣніи имѣніе Страблю, со всѣми доходами, Страбельскими дворами— Лещанскимъ, Бѣлодворскимъ, и деревнями — Ленно, Лапни, Мулавичи, съ Страбельскими огородниками и Бѣлодворскимъ, лежащее въ Подляхскомъ воеводствѣ, въ повѣтѣ Брянскомъ, по залоговому документу на сумму 130 т. зол., по текущему въ государствѣ курсу, отъ его м. Михаила Куренецкаго, подкоморія Бѣльской земли, съ колляторскою властію надъ каменнымъ костеломъ Страбельскимъ, сдѣланному и признанному въ гродскомъ Брянскомъ судѣ на 3 года, и признавая необходимымъ основаніе въ Варшавѣ резиденціи ихъ м.м. оо. базиліанамъ уніятамъ, какъ для наблюденія за дѣлами въ судѣ апостольскаго сѣдалища и въ судахъ задворныхъ его к. м.,—ассесорскихъ и реляційныхъ, а также для исполненія требъ, — служенія обѣденъ и преподаванія таинствъ обывателямъ, живущимъ въ Варшавѣ, исповѣдующимъ Греко-унитскій обрядъ, или пріѣзжающимъ на сеймы, или плывущимъ на судахъ въ Данцигъ, разсудилъ и постановилъ сумму 130 т. зол., обеспеченную на вышеупомянутомъ имѣніи, записать и отдать, имѣющей основаться, Варшавской резиденціи, на благо и пользу оо. монаховъ базиліанъ— на вѣчныя и безвозвратныя времена. И такъ настоящею моею добровольною и вѣчною записью на вѣчныя и безвозвратныя времена даю и записываю С. архимандріи, обязывая содержать въ Варшавской резиденціи 3-хъ монаховъ, т. е, двухъ отцевъ, а третьяго брата— чину св. Вас. В., изъ С. архимандріи, на доходы, поступающіе изъ упомянутыхъ

Suprasłskiego, a dochodow wzmiankowanych, z dobr pochodzących, tudzież wymurowania klasztoru Suprasłskiego z reszty dochodow Strabelskich, z ktorych jako i samey rezydencyi Warszawskiey wielebni w Bogu imci xięża bazylianie Suprasłscy zawsze obowiązani są rachunki zdawać z gospodarowania j. w. nayprzewielebnieyszym p. p. metropolitom całey Rusi, moim następcom, w czasie będącey trzyletniey wizyty opactwa Suprasłskiego, lub deputowanym i. w. metropolitow, zupełną władzą opatrzonych, a nie innych iakichkolwiek bądź posyłkow wynalezionych, a to pod nieważnoscią tego zapisu; a tak prawo dożywotniego używania tych dobr sobie waruię i ubespieczam, czyli na dobrach wzmiankowanych wyżey rzeczoną summę 130,000 złp. Wiecznemi i nieodzownemi czasy daię, daruię i zapisuię y prawo patronowania przewielebnym w Chrystusie imci xięży opatom Supr. i następcom moim do koscioła Strabelskiego zostawiam, także chce y ostrzegam sobie, aby wszelkie prawa y dokumenta, dobr Strabelskich z przyległościami tyczące się, dla większego bezpieczenstwa w archiwum Suprasłskiego opactwa zostawały y chowane były; i to także waruię, aby zakonnicy, w rezydencyi Warszawskiey mieszkaiący, pilnowali interessow, jakie tylko bydź mogą bez wyjątku, nie tylko Suprasłskich, lecz całey prowincyi tak w Koronie założyć się mianey, jako też w Litwie już erygowaney y całego stanu unickiey hierarchyi, poczowszy od samey naywyższey w Rusi głowy metropolitalney, aż do nayniższey, kosztem iednak udających się. Jeżeliby zaś po smierci mojey w przyszłym czasie w. j. p. Michał Kurzeniecki, podkomorzyc Bielski, dobra, Strable zwane, z przyległosciami oczyszczaiąc, wykupić i odebrać chciał; niewprzod summe 130,000 złp. odebrać się ma, dopoki dla ulokowania oney dobra czyste i wolne, na ktore by ta summa

имѣній, а также отстроить каменное зданіе С. монастыря, изъ остатка отъ доходовъ Страбельскихъ, послѣ устройства Варшавской резиденціи. Преподобные оо. Супр. базиліане всегда обязаны давать отчетъ, въ веденіи хозяйства, преосвящ. митрополитамъ всея Руси, моимъ преемникамъ, во время обозрѣнія С. архимандріи, производимаго ими чр. 3 года, или посланнымъ отъ ихъ м. митрополитовъ и уполномоченныхъ ими, а не другимъ какимъ либо самозваннымъ посланцемъ, иначе запись эта не будетъ имѣть силы; а до конца моей жизни удерживаю и оставляю за собою право пользованія этими имѣніями или вышереченною суммою 130 п. з. Дарю, записываю и предоставляю преподоб. оо. архимандритамъ Супрасльскимъ, моимъ преемникамъ, и право патроната надъ Страбельскимъ костеломъ; желаю также и предостерегаю, чтобы всякіе документы и права на Страбельскія имѣнія съ принадлежностями, для большей безопасности, хранились въ архивѣ С. архимандріи. Полагаю условіемъ и то, чтобы монахи, живущіе въ Варшавской резиденціи, оберегали интересы не только Супрасльскіе, но и всей провинціи, уже основанной въ Литвѣ, и имѣющей основаться въ Коронѣ, и всего сословія уніятской іерархіи, отъ высочайшей главы въ Руси митрополита, до самой низкой особы, однако на счетъ обращающихся (за содѣйствіемъ). Ежелибы, однако, на будущее время, послѣ моей смерти, его м. Михаилъ Куренецкій захотѣлъ выкупить и отнять им. Страблю съ прилежащими дворами, очищая его (отъ долга); то надобно отнимать эту сумму 130 т. не прежде, какъ послѣ отысканія чистаго и вольнаго имѣнія, на которомъ бы эта сумма обеспечена была, для приращенія процентами. На этотъ случай я хочу обязать

dla procentu ulokowaną bydź mogła, wyszukano na stronie. Na ktory przypadek delikatne sumnienia i. w. metropolitow całey Rusi, tudziesz przewielebnych w Chrystusie ich-miow xięży opatow Suprasłskich, następcow moich, pod odpowiedzią w sądzie Boskim obowiązuię i obowiązanych mieć chcę. I na to ten moy dobrowolny wieczysto darowany zapis z podpisem moiey ręki i pieczętarzy, odemnie ustnie i oczewisto uproszonych, wydałem w tych słowach. Leon Kiszka m. całey Rusi etc.

совѣсть митрополитовъ всея Руси и преподобныхъ архимандритовъ С., подъ отвѣтственностію на страшномъ Божіемъ судѣ. И на то я выдалъ эту мою добровольную вѣчно-дарственную запись, съ подписомъ моей и печатниковъ, мною лично приглашенныхъ, — рукъ, въ такихъ словахъ: Левъ Кишка, митр. всея Руси.

Копія.

1723, akademia Krakowska podała mandat Suprasłowi, aby nie drukować kalendarzow bez aprobaty teyże akademii.

1724, za Kiszki m., a za wikarystwa x. Innocentego Charkiewicza, dał konwent S. skrypt jm. x. Janowi Boguckiemu kanonikowi Inflantskiemu, plebanowi Dobrzyniewskiemu, acceptując mszy ss. 5 perpetuis temporibus za legowane 10 tysięcy tynfow gotowym groszem.

1725, actum Visnae. Michał Kurzeniecki, stanowszy personaliter, uczynił donacią Strabli, dobr swoich wieczystych, Suprasłowi wieczną cum jurepatronatu, ktorą m. Leonowi Kiszce jure obligatorio w summie 130 t. prawem puscił. W tey donacyi de jurepatronatu hac verba sonant: „Idem magnificus recognoscens Michael Kurzeniecki, succamerarides terrestris Bielscensis, circa praesentem bonorum suorum recognitionem ill-mo, rev-mo d. Leoni Kiszka, Kojoviensi, Halitiensi et totius Russiae archiepiscopo metropolitano, Vladimiriensi et Brestensi episcopo, Suprasliensi abbati, et ejus succedaneis abbatibus, totique collegio Supr., jus patronatus, quoad ecclesiam Strablensem attinet, cum omni potestate sua aeviternis temporibus demittit, dat, donat et resignat, in collatoresque aeviternos in locum constituit, sua praesenti recognitione ad praemissa benevole accedente, nullatenus se et succes-

1723 г. Краковская академія подала мандатъ С. монастырю, чтобы не печатали календарей безъ одобренія той же академіи.

1724 г., при м. Кишкѣ и при викаріи о. Иннокентіи Харкевичѣ, С. монастырь далъ запись его м. о. Іоанну Богуцкому, канонику Инфлянтскому, настоятелю Добриневскому, принимая на вѣчныя времена 5 обѣденъ за данныя на процентъ 10 тис. тынфовъ наличными деньгами.

— Совершено въ Вишнѣ. Михаилъ Куренецкій, лично явившись совершилъ вѣчную данную на Страблю, свое вотчинное имѣніе, С. монастырю, съ правомъ патроната, которую законнымъ порядкомъ отдалъ м. Л. Кишкѣ въ обеспеченіе суммы 130 зол. Въ этой данной о правѣ патроната сказано: „тотъ же высокопочтенный Михаилъ Куренецкій, подкоморичъ Бѣльской земли, своимъ настоящимъ заявленіемъ на вѣчныя времена уступаетъ, даетъ, даритъ и утверждаетъ преосвящ. Льву Кишкѣ, Кіевскому, Галицкому и всея Руси архіепископу, епископу Владимірскому и Берестейскому, С. архимандриту— и его преемникамъ, архимандритамъ и всему С. братству право патроната касательно Страбельской церкви, со всею властію, и поставляетъ ихъ на свое мѣсто ктиторами извѣчны-

sores suas de linea paterna propinquos in eodem patronatu, alias collatione impedituros fore, praesentis recognitionis virtute, mediante in assertis. Teyże donatii approbatia y w Brańskich actach uczyniona przez p. m. Michała Kurzenieckiego podkomorzyca Z. B. 1725. Actum in curia regia Branscensi, sabbato in crastinem festi exaltationis s. crucis.

1725, prawo dane klasztorowi Supr. od p. Łucij Władysławowey Łęczewskiey na uchod w puszczy Sokolskiey, uroczyszcze tego uchodu zaczynasię od Jałowki rzeki, a konczy pod Konnym.

— 4 Maii, decretum s. nuntiaturae, ktorym broni y niepozwala transitu ex ritu Graeco — unito ad ritum Latinum, ale y ci, ktorzy już obrządek swoy porzuciwszy, zostali in ritu Latino, przykazuie, aby się znowu do swego wrocili obrządku. Prokurował o ten decret P. Awgustinus Sawicki, O. S. B. M. starszy Lubelski.

ми, и никакимъ образомъ ни онъ самъ, ни его сродники по отцовской линіи не будутъ препятствовать въ этомъ патронатѣ, или иначе ктиторствѣ, по силѣ настоящаго внесеннаго заявленія. Подтвержденіе этой данной сдѣлано подкоморьцчемъ и въ Брянскихъ актахъ въ 1725, въ субботу послѣ праздника Воздвиженія креста.

Въ 1725 г. дана запись С. монастырю отъ Лукіи Владиславовой Ленчевской на вступъ въ пущу Сокольскую въ урочище, начинающееся отъ р. Яловки и оканчивающееся подъ Коннымъ.

— 4 Мая, рѣшеніе нунціатуры, коимъ она не дозволяетъ переходить изъ обряда Греко - унитскаго въ Латинскій; но приказываетъ, чтобы и тѣ, которые, уже оставивъ свой обрядъ, состояли въ обрядѣ Латинскомъ, возвратились въ прежній свой обрядъ. Объ этомъ рѣшеніи хлопоталъ о. Августинъ Савицкій, ч. С. В. В. старшій Люблинскій.

101.

1728 г. Января 20. Довѣренность м. Л. Кишки С. викарію Харкевичу—взыскать съ епископовъ Холмскаго и Перемышльскаго деньги за служебники и ,,Припадки.'' *).

Объявляя, что съ Холмскаго и Перемышльскаго епископовъ слѣдуетъ за служебники и „Припадки" сумма, назначенная на сооруженіе каменныхъ зданій С.монастыря, и что этой суммы они добровольно не хотятъ сдать, отчего пріостановлена постройка монастыря, Кишка уполномочиваетъ своего С. викарія вытребовать у епископовъ деньги, если не дадутъ по доброй волѣ, судебнымъ порядкомъ—въ нунціатурѣ.

— Leon Kiszka, z Bożey, i stolicy świętey apostolskiey łaski, archiepiskop me-

Левъ Кишка и пр. Всѣмъ вообще и всякому порознь, кому о томъ вѣдать

*) Объ этой книгѣ см. Приложеніе Б.

tropolita Kijowski, Halicki i całey Rusi, episkop Włodzimierski i Brzeski, Kijowo—Peczarski i Supraslski archimandryta. Wszem w obec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć będzie należało, mianowicie jednak jasnie wielmożnym ichmosciom xięży Józefowi Lewickiemu, Chełmskiemu i Bełzkiemu, tudzież Heronymowi Ustrzyckiemu, Przemyslskiemu, Sanockiemu i Samborskiemu, episcopom, po zaleceniu usług moich wiadomo czyni; i ponieważ przerzeceni jaśnie wielmożni ichmosć xięża Chełmski i Przemyslski episkopowie od lat kilku inney i zalegley u siebie summy, na mury Supraslskie odłożoney, jako to u imci xiędza episkopa Chełmskiego za Służebniki, a u im-sci xiędza Przemyslskiego za Kazusy,— libere et spontanee, jako się ichmosc deklarowali, nieprzysyłają, ani oddają et ne quidem oddać starają się, a mury Supraslskie, dla zatrzymania i nieoddania teyże summy, osychaią i do perfekcyy swoiey nieprzychodzą, przez co i chwale Boskiey nie małe detrimentum się dzieie; przeto ia, opat monastera Supraslskiego, dalszemu uszczerbkowi tegoż conventu, iuxta obligationem conscientiae meae zapobiegaiąc, wysyłam w Bogu przewielebnego imci xiędza Innocentego Charkiewicza, zakonu swiętego Bazylego wielkiego, vikarego, alias namiestnika mego Supraslskiego, dla odszukania pomienioney summy, który aby w kalkulacyą z jaśniewielmożnemi ich mosciami xiężą Chełmskim i Przemyslskim episkopami wszedł o kwotę całą, która za Służebniki i za Kazusy, według osobliwego regestru, należeć będzie, rite et legitime upomniał się, i one do rąk swoich, za kwitami, od siebie ichmsciom danemi, odebrawszy, na erectią murów klasztornych Supraslskich spendował, contravenientes zaś obligacyey swoiey ad tribunal sacrae nunciaturae zapozwał, i tam prawnie teyże samey summy, ad ultimum juris gradum, iuste, solita praxi requirował,

надлежитъ, особенно же преосв. ихъ м. оо. Іосифу Левицкому Холмскому, и Белзскому, а также Іерониму Устрицкому, Перемышльскому, Саноцкому и Самборскому—епископамъ, заявивъ мои службы, дѣлаетъ извѣстнымъ то. Поелику сказанные преосвящ. оо. Холмскій и Перемышльскій епископы добровольно и по доброй волѣ, какъ сами ихъ м. обѣщали, не присылаютъ, не отдаютъ и даже не стараются отдать лежащаго на нихъ долга—суммы, назначенной на каменное строеніе, какъ то на еп. Холмскомъ за служебники, а на его м. о. Перемышльскомъ за «припадки» а Супрасльскіе строенія, вслѣдствіе задержанія и неуплаты той суммы, высыхаютъ и не могутъ быть окончены, а чрезъ это дѣлается немалый ущербъ и славѣ Божіей; то я, какъ архимандритъ С. монастыря, предупреждая, по долгу моей совѣсти, дальнѣйшій ущербъ того монастыря, посылаю преподобнѣй. его м. о. Иннокентія Харкевича, ч. С. В. В., викарія или иначе намѣстника моего С., для взысканія упомянутой суммы, который долженъ сдѣлать съ преосвящ. Холмскимъ и Перемышльскимъ разсчетъ и законнымъ порядкомъ потребовать эту сумму въ полномъ количествѣ, сколько будетъ слѣдовать за служебники и припадки, по особенному реэстру, и получивъ деньги эти въ свои руки и выдавъ ихъ м. квитанціи, долженъ израсходовать ихъ на сооруженіе С. монастырскихъ зданій. И симъ даемъ ему полную власть и силу противныхъ своему требованію—запозвать на судъ св. нунціатуры и здѣсь требовать уплаты этой суммы законнымъ, обыкновеннымъ порядкомъ, пользуясь всѣми судебными правами, и какъ можно тщательнѣе и исправнѣе исполнять все то, что требуется или потребуется въ судѣ; а все это окончитъ, безъ ущерба однако С. монастырю, или мирнымъ соглашеніемъ,

et, quae juris sunt, vel esse possunt, jak naypilniey i jak naydoskonaley exequował, i całą eiusmodi negotium, czy to per media pacis, czy per strepitum juris, zakonczyć, absque tamen detrimento monasteri Supresliensis, in virtute sanctae obedientiae et sub onere conscientiae suae starał się, moc zupełną i władzę praesentibus daiemy. In quorum fidem etc. Datt. w monasterze Supralskim. Dnia dwudziestego, miesiąca 1728 r.

Подлинный. Подпись собственноручная: Leon, metropolita całey Rusi. *Большая митрополья печать, оттиснутая на бумагѣ; на ней вверху надъ кардинальской шапкою Божья Матерь съ распростертыми руками, по обѣ ея стороны на облакахъ два святителя въ Православномъ облаченіи, съ посохами и евангеліями; внизу на дискѣ-подкова съ крестомъ, поверхъ его корона съ крыломъ, архіер. митра и посохъ,— а внизу мечъ и посохъ на лавровыхъ вѣткахъ. Кругомъ надпись*: Leo Kiszka archiepiscopus metropolitanus totius Russiae, episcopus Władimiriensis, Brestensis, archimandryta Suprasliensis.

или посредствомъ законной кары; объ этомъ онъ долженъ стараться въ силу св. повиновенія и по долгу совѣсти. Дано въ С. монастырѣ, 20 Января, 1728 г.

— Excerpt z xięgi i. w. i. m. Leona Kiszki, metropolita opata S., wydany 23 Januarii 1728 a. w Supraslu o służebnikach Supraslskich:

Służebnikow pierszą razą przysłano z Suprasla do Włodzimierza num. 100, drugą razą przysłano num. 320. Tax tegoż metropolity po tal. 4, uczyni taler. 1680, currenti moneta facit 13440 złot. — Te służebniki wziął j. m. x. Lewicki, biskup Chełmski, na swoią diecezyą y na zbycie, na ktore currentis monetae dał na zimno zł. 3329, przez i. m. x. Bielskiego doszło talerow 249, co uczyni złotych 1996, oboiey summy uczyni złotych 5325, remanet u i. m. x. biskupa 8115 złotych.

— 23 Января, извлеченіе изъ книги его м. Льва Кишки, митрополита и С. архим., данное въ Супраслѣ, о служебникахъ Супрасльскихъ:

Въ первый разъ прислано служебниковъ изъ Супр. во Владиміръ 100 ном., во второй—320 ном. Цѣна того же митрополита по 4 тал.; составитъ 1680 тал., а по курсу—13,440 золот. Эти служебники взялъ его м. о. Левицкій, еп. Холмскій, для своей епаріи и для продажи; за нихъ онъ далъ, по курсу, тотчасъ же 3329 з.; чрезъ его м. о. Бѣльскаго поступило 249 талеровъ, а это составитъ 1996 зол. Всей суммы 5325 зол. Остается за его м. епископомъ 8115 золо-

Hoc extractum ex libris visitationum testor praesenti subscriptione concordare cum libro eorundem visitationum. Dat. in monasterio Suprasliensi, Januarii 23, a. 1728. Leo, archiepiscopus, metropolitanus totius Russiae.

— 23 Februarii, Varsaviae, x. Antoni Lamprecht, personaliter stanowszy w nunciaturze, aktykował decret S-ae congregationis de propaganda fide na wolną elekcyą administratora post mortem abbatis, wyprokurowany przez Leona Kiszkę metropolitę w Rzymie dla Suprasla.

— Decembra 13, niegodziwie y niesłusznie x. Misiewicz z drugiemi pułgłowkami cale ex malitia contra p. Innocentium Charkiewicz, vicarium Supraslienssem, w nuncyaturze otrzymał instrument, żeby nie wikary prezydował na elekcyie administratora, ale pierwszy profess in vocatione, co przeciwko prawu y rozumowi stało się; communitas powinna za prezydencii vikariego obrać administratora, a po elekcii, że już ma dla siebie superiora, wikary wstępuie z mieysca swego na ten czas y idzie ad locum professionis.

1729 r. Januarii 15, elekcya staneła niezewszystkim zgodnie, bo bezprawnie, za instrumentem nuncyaturskim, co nigdy się nie praktykowało, y obrali na niey na opactwo Supraslskie Kornelego Lebieckiego z prowincyała; podpisało się do niey xięży 16, a braci 6. Tegoż roku, 28 Februarii aktykowana w nuncyaturze dla kondycii, aby się nie starał o biskupstwo. Taż elekcya dla niezgody od wszystkich że nie była podpisana, powtornie była złożona y kanonicznie odprawiona, a do tey wszyscy się podpisali na tegoż Korneliusza Liebieckiego, prowincyała, w. oo. 20, a braci 6.—Martii 4, praesenta dana Kornelemu Lebieckiemu od Jana Sapiehi, na ten czas kasztelana Trockiego, qua opiekuna Chodkiewicza, gdzie y collator podpisał się Adam Chodkiewicz, starosta Bludenski.

тыхъ. Что это извлеченіе изъ книгъ ревизіонныхъ визитъ согласно съ книгами, — въ томъ свидѣтельствую настоящимъ подписомъ. Супр. монастырь, 23 Января 1728 г. Левъ архіепископъ, митрополитъ всея Руси.

На бумажномъ листѣ, подпись м. Кишки и его печать.

— 23 Февраля, въ Варшавѣ, о. Антоній Ламрехъ, лично явившись въ нунціатурѣ, внесъ въ акты декретъ конгрегаціи распространенія вѣры о свободныхъ выборахъ управляющаго, послѣ смерти архимандрита, исходатайствованный Львомъ Кишкою, митроп., въ Римѣ, для С. монастыря:

— 13 Декабря, негоднымъ образомъ и ненадлежаще о. Мисевичъ съ другими полуумными, вполнѣ по злобѣ на о. Иннокентія Харкевича, С. викарія, получили изъ нунціатуры рѣшеніе о томъ, чтобы при избраніи правителя предсѣдательствовалъ не викарный, а старшій монахъ, что противно закону и разсудку, община должна избрать предсѣдателемъ викарія при избраніи правителя; а послѣ избранія, викарный, имѣя, уже начальника себѣ, поступаетъ съ своего мѣста на мѣсто монаха.

1729, Января 15, состоялось избраніе не съ полнымъ согласіемъ, потому что незаконно, по инструкціи нунціатуры, чего никогда не было на практикѣ, и избрали на немъ на С. архимандрію Корнилія Лебецкаго, провинціала; подписалось подъ нимъ 16 отцевъ 6 братій. Внесено въ акты нунціатуры, съ условіемъ, чтобы не хлопоталъ объ епископствѣ. Это избраніе, по причинѣ несогласія, не всѣми было подписаю. Вторично оно сдѣлано была и совершилось по законамъ, и подъ нимъ всѣ подписались на того же Корнилія Лебецкаго, провинціала базиліанскаго ордена, от-

— Aprilis 5, sporządziłem inwentarz drukarni całey: ponconow, matryces pism roźnych, za opactwa Korneliusza Lebieckgo, opata Supraslskiego, ktory swoią ręką y podpisał. Tenże inwentarz podpisali komisarze, ktorzy expedyowali wizytę generalną, będąc przysłani do Suprasla za instrumentem im. x. Athanazego Szeptyckiego, metropolity całey Rusi, Antonius Zawadzki consultor ordinis, administrator archiepiscopii Smolenskiey, y Patrycius Żyrawski secretarius ordinis, starszy Wilenski.

1730 r. Januarii 24, staneła elekcya bardzo zgodna y spokoyna na x. Innocentego Charkiewicza, ktorego communitas canonicznie przez sekretne vota obrała za opata Supraslskiego, podpisało się xięży 18, a braci 7.

— Februarii 15, Athanasius Szeptycki pisze do Innocentego Charkiewicza, elekta Supraslskiego, gniewaiąc się, że elekcya staneła sine scitu iego. Niesłuszna pretensya; bo prawa Supraslskie nie wkładają takiey obligacyi, aby się communitas pytała metropolity o elekcyą; gdyby to było, zawsże by metropolitowie byli do niey intruzami, sami, albo li też swoie kreatury promowowali, a per consequens nicby y po elekcii było. Czego y Żochowski pretendował, ale nie dokazał. Tu opisać, jak krol promowował Charkiewicza do benedykcyi. — Februarii 16, z Warszawy, pisze Tarło, woiewoda Lubelski, do Innocentego Charkiewicza, czyniąc rezolucyą, qua poseł a republica Rzymski, że był u nuncyusza y konferował w interesie konwentowym ratione exemptii monastyru Supraslskiego, o czym lubo niebył nuncyusz doskonale informowany niskąd, iednak pro exigentia interesu deklarował tuitionem et manutentionem iurium, aby nil praeiudiciosum prawom y fundacyi monastyru Supraslskiego attentetur. — 3 Martii, x. Misiewicz, niedobrego charakteru zakon-

цевъ 20, а братіи 6. — 4 Марта дана презента К. Лебецкому отъ Ивана Сапѣги, въ то время каштеляна Трокскаго, какъ опекуна Ходкевичу, на ней подписался и ктиторъ Адамъ Ходкевичъ, староста Блуденскій.

— Апрѣля 5, я составилъ инвентарь всей печати: шпоновъ и каштъ на разныя буквы, при К. Лебецкомъ, С. арх., собственноручно подписавшемся; тотъ же инвентарь подписали комисары, производившіе генеральную визиту, присланные въ Супрасль митрополитомъ всея Руси А. Шептицкимъ Антоній Завадскій, управляющій Смоленскою архіепископіею, и Патрикій Жыравскій, секретарь Ордена, Виленскій старшій.

1730 г. 24 Января, состоялись очень согласные и мирные выборы о. Иннокентія Харкевича, котораго братія, согласно съ законами, избрала закрытыми голосами. Подписалось 18 іеромон. и 7 братіи.—15 февраля, м. Аѳанасій Шептицкій пишетъ къ Инокентію Харкевичу, избранному Супрас., выражая свой гнѣвъ за то, что выборы состоялись безъ его вѣдома. Неумѣстное притязаніе; ибо Супрасльскіе законы не возлагаютъ такой обязанности, чтобы община спрашивала у митрополита о выборахъ; ибо если бы такъ было, то митрополиты всегда вторгались бы въ выборы, или же помогали своимъ креатурамъ попасть въ кандидаты, вслѣдствіе того и выборы ничего незначили бы. На это и Жоховскій имѣлъ притязаніе, но не добился. Здѣсь описать, какъ король содѣйствовалъ посвященію Харкевича.

— 16 Февраля, изъ Варшавы, Тарло, воевода Люблинскій, пишетъ къ Инокентію Харкевичу съ увѣдомленіемъ, какъ посолъ республики въ Римѣ, что былъ у нунція и сносился по дѣлу монастырскому касательно изъятія С. мо-

nik, po roznych kłotniach y transakcyach niegodziwych contra p. Inn. Charkiewicza, stanowszy personaliter w nuncyaturze, reklamacyą uczynił. — 6 Martii, aktykował tęż elekcyę p. m. x. Innocenty Charkiewicz w nuncyaturze.—Julii 30, im. p. Klemens Branicki dał prawo konwentowi Suprasłskiemu, za opactwa Innocentego Charkiewicza, na summę wziętą 35000 tyn., do ktorego się podpisał z x. im. Katharzyną Radziwiłowną, żoną swoją y uproszonemi pieczętarzami. — Awgusti 27, z Wilna, Sapieha, kasztelan Trocki, potym kanclerz, pisał list instancyalny za Innocentym Charkiewiczem, elektem Suprasłskim, o benedykcyą na opactwo, communikuiąc excerpta iurium concordatorium metropolicie Athanazemu Szeptyckiemu, ktory niechciał benedykować, gniewaiąc się, że sine scitu iego elekcya staneła. A w responsie do electa pomienionego pisze w ten sens: „życzę zaś wm. p. samemu accedere im. x. metropolitę; podług wszelkiey słuszności, denegare benedictionem w. m. panu nie może, ani się tego spodziewam; ieżeliby zaś contra omne ius et aequum trudnił, tedy w. m. masz modum sibi porrectum u im. x. nuncyusza, żałuię zaś bardzo tego, żem wm. p. nondum pleno iure suo, w czym wszelkim sposobem, ne quid detrimenti patiatur w prawach y wolnościach w exempcyach archymandrya Suprasłska, wm. pana y klasztor iego wspierać nie omieszkam.—Novembris 21, Sapieha etc. do Inn. Charkiewicza, opata Suprasłskiego, pisze ratione exemptii Suprasłskiey w ten sens: „atoli mordicus trzeba stanąć przy exempcyach tego klasztoru" pisze także y do p. woiewody Lubelskiego, w Warszawie będącego, aby pro munere swoiey funkcyi poselstwa Rzymskiego wczesnie z im. x. nuncyuszem w interesie Suprasłskim traktował, ktory y dalsze daie konsylia w teyże materii Charkiewiczowi, opatowi.

настыря, о чемъ хотя нунцій ни откуда не получалъ надлежащаго изложенія дѣла, однако обѣщалъ по требованію обстоятельствъ покровительство и законную защиту, такъ чтобы не дѣлалось ничего противнаго правамъ и фундушу С. монастыря.— 3 Марта, о. Мисевичъ, монахъ нехорошаго права, послѣ разныхъ ссоръ и тяжбъ недостойныхъ противъ о. Ин. Харкевича, лично явившись въ нунціатурѣ, сдѣлалъ отреченіе.— 6 Марта, бл. п. Ин. Харкевичъ внесъ тѣже выборы въ акты нунціатуры.—30 Іюля, его м. Иванъ Климентій Браницкій далъ вексель С. монастырю, при арх. Ин. Харкевичѣ, на занятую имъ сумму 35000 тынфовъ, подъ которымъ подписался съ женою, ея м. княжною Екатериною Радивиловною, и приглашенными печатарями.— 27 Августа изъ Вильны писалъ къ м. Аѳ. Шептицкому ходатайственное письмо въ пользу Ин. Харкевича, С. избраннаго, Сапѣга, каштелянъ Трокскій, а потомъ канцлеръ, о благословеніи его на архимандритство, сообщая извлеченія изъ актовъ примиренія, который не хотѣлъ благословить его, гнѣваясь на то, что выборы состоялись безъ его вѣдома. А въ отвѣтѣ къ упомянутому выборному въ такомъ смыслѣ говоритъ: «желаю, чтобы в. м. сами явились къ его м. митрополиту, согласно съ справедливостью, онъ не можетъ отказать вамъ въ управленіи, и я того не ожидаю. Еслибы однако, вопреки всякому праву и справедливости, онъ затруднялъ; тогда в. м. имѣете у себя средство двинуть дѣло къ нунцію. Очень жалѣю, что в. м. все еще не можете пользоваться своими правами; во всемъ этомъ всѣми средствами помогать вамъ и монастырю не замедлю, чтобы С. архимандрія не потерпѣла какого либо нарушенія въ своихъ правахъ, вольностяхъ и изъятіяхъ.» — 21 Ноября, Сапѣга и пр. пишетъ

къ Ин. Харкевичу, С. архимандриту, касательно Супр. изъятія въ такомъ смыслѣ: «и такъ нужно крѣпко стать за изъятія этого монастыря.» Пишетъ онъ также къ его м. Люблинскому воеводѣ, находящемуся въ Варшавѣ, чтобы, по обязанности своей службы—посла Римскаго, заблаговременно снесся съ нунціемъ по Супр. дѣлу.

1731 r. Februarii 1, w Grodku na Wołyniu, j. m. Charkiewicza benedykował Athanasius Szeptycki na opactwo Suprasiskie, na obligacyą k. Augusta II, y ynstallacyą dał; o czym należy relacyą obszyrniey napisać, gdy przydzie czysto przepisywać.— Decembris 7, wizyta w Supraslu przez xx. Zawadzkiego y Żyrawskiego, konsultorow, od metropolity delegowanych, czyniona względem otrucia opata x. Lebieckiego. Kazano 40 tys. u Branickiego, a 400 u Kurdwanowskiego zabespieczyć, albo odebrać. Otrucie Charkiewiczowi opata publice zadał x. Narbut Suprasiski.

1732 r., Ioachim Pieszko całe życie swoie kłotliwie prowadząc, chciał coś złośliwie, w czym zawsze persewerował, moliri y, chodząc po celach oycow y braci, fomentował, aby się do iakich sci iego skomponowanych paszkwilow wszyscy podpisali contra abbatem, co widząc o.o., że niegodziwie przeciwko sumnieniu wnętrzy ruinuie pokoy y przeciwko prawom mieysca tego iakieś zamyslał czynić fabryki, utrzymuiąc honor opata y całość praw mieysca, napisali skrypt contra p. Pieszko y wszyscy do niego podpisali. — 20 Januarii, electia zgodnie y kanonicznie staneła, na ktorey za opata Suprasiskiego communitas teyże ławry obrała Jerzego Bułhaka, biskupa Pinskiego. Podpisało się xięży 18 y braci 4.— 22 Januarii, zaraz po electii x. Jozaphat Żyłka, administrator Suprasiski, cum consultoribus

1731 г. 1 Февраля въ Городкѣ на на Волыни, м. А. Шептицкій благословилъ Ин. Харкевича на С. архимандритство, и по требованію к. Августа II, далъ грамоту ставленную; о чемъ обстоятельнѣе написать тогда, какъ на бѣло придется переписывать. —7 Декабря производилось обозрѣніе С. монастыря оо. Завадскимъ и Жиравскимъ, консульторами, посланными отъ митрополита, касательно отравленія архимандрита о. Лебецкаго. Приказано или обеспечить, или отнять у Браницкаго 40 т., а у Курдвановскаго 400, въ отравленіи архимандрита публично обвинялъ Харкевича о. Нарбутъ Супрасльскій.

1732 г., Іоакимъ Пѣшко, проживъ всю свою жизнь въ ссорахъ, хотѣлъ произвести нѣчто злостное, въ чемъ онъ всегда упорствовалъ, и обходя келіи, возмущалъ отцовъ и братію, чтобы они всѣ подписались подъ какимъ то пасквилемъ, имъ сочиненнымъ на архимандрита. Вид I, что онъ недостойно и противъ совѣсти разрушаетъ внутренній миръ и, въ противность законамъ этой обители, замышляетъ какія то продѣлки, отцы для поддержанія чести архимандрита и для охраненія въ цѣлости правъ этой обители написали записку противъ Пѣшка и всѣ подъ нею подписались. — 20 Января состоялись въ согласіи и по правиламъ выборы, на которыхъ община С. лавры избрала ея архиман-

pisał do electa wyżpomienionego, aby x. Misiewicz, iako przewrotne y niezakonne cale subiectum, był relegowany z klasztoru, na co osobliwy skript był napisany, aby przy oddaniu elekcyi approbował podpisem ręki swoiey, co y uczynił, ale potym nie dotrzymał tego, y owszem wziął go od latus suum. — 3 Martii, w Kodniu odebrałem prezente od Adama Chodkiewicza, starosty Błudenskiego, na Jerzego Bułhaka, biskupa Pinskiego. — 9 Junii installacyą odebrał illustr. Georgius Bułhak, ep-pus Pinscensis, od Athanazego Szeptyckiego, metropolity, na opactwo Suprasłskie—w Uniowie.

1733 r. protestacya uczyniona w grodzie Grodzienskim przez Jerzego Bułhaka, biskupa Pinskiego a opata Suprasłskiego, y całego konwegtu na i. w. im. p. Branickiego, o niewyliczenie na terminie summy winney—tynfow 35 t.

1735 r. kahał Indurski dał oblig konwentowi Suprasłskiemu na zł. 1000, od ktorego prowizyi assekurował corocznie dawać Supr. łoju dwoma ratami kamieni 8.

1736 r. actum in curia Branscensi, feria 2 post Dominicam festi san. et Ind. Trinitatis proxima, Sigismundus Kurzeniecki, enfsier terrae Bielescensis, manifestował się przeciwko konwentowi Suprasłskiemu o dobra Strabelskie pro indebita posessione; on może rozumiał, że Suprasłowi brat iego darmo zapisał; iednak to iest wiadomo, constytucya seymu Grodzienskiego anni 1726 zabroniła duchownym wiecznością dobr nabywać, czego się strzedz potrzeba.

1739 r. 25 Junia, oblig albo zapis assekuracyiny dany od i. w. im. p. Branickiego, hetmana polnego koronnego, Jerzemu Bułhakowi, opatowi Suprasłskiemu, y całemu konwentowi na summę 35,000 tynfow.

дритомъ Георгія Булгака, епископ. Пинскаго. Подписалось 18 отцевъ и 4 братіи. 22 Января, тотчасъ по выборахъ, о. Іосафатъ Жилка, С. администраторъ, съ совѣтниками писалъ къ вышеупомянутому избранному, чтобы о. Мисевичъ, какъ лукавый и совершенно немонашескаго настроенія субъектъ, былъ удаленъ изъ монастыря. О чемъ написана была особая записка, чтобы онъ, при врученіи ему акта выборовъ, подписалъ ее, что онъ и сдѣлалъ, но потомъ не исполнилъ этого и напротивъ взялъ эту запись къ себѣ.—3 Марта, въ Коднѣ я получилъ отъ Адама Ходкевича, старосты Блуденскаго, презенту для Георгія Булгака, епис. Пинскаго. 9 Іюня преосв. Булгакъ, еп. Пинскій, получилъ отъ митр. Аѳанасія Шептицкаго поставленіе на С. архимандрію, въ Уніовѣ.

Въ 1735 г. Индурскій кагалъ далъ вексель С. монастырю на 1 т. зол., на которые обѣщаетъ ежегодно давать С. монастырю процента 8 камней сала, въ два срока.

Въ 1736 г., во вторникъ по св. Троицѣ, Сигизмундъ Куренецкій, мечникъ Бѣльской земли, заявилъ въ Брянскомъ гродѣ, что С. монастырь незаконно владѣетъ имѣніемъ Страбли. Вѣроятно онъ думалъ, что братъ его даромъ записалъ С. монастырю. Однако извѣстно, что конституція Городенскаго сейма 1726 г. запретила духовнымъ пріобрѣтать имѣнія на вѣчность; нужно остерегаться этого.

Въ 1739 г., 25 Іюня, вексель или заемное письмо, данное его м. Браницкимъ, гетманомъ польнымъ польскимъ, Георгію Булгаку, С. архимандриту, и всему монастырю на сумму 35 тынф.

1740 г., Januarii 8, konkordya druga w Suprasłu między Adamem Chodkiewi-

Въ 1740 г., Января 8, состоялся второй договоръ въ Супраслѣ между Ада-

czem z mnichami in N. 13, tanquam cum maiore et seniore parte, wymienia fałszywie, iakby in priore concordia a. 1632 była wyrażona exkluzya metropolity, biskupow, aktualnych opatow, y zakonney prowincyi od Supraslskiey na opactwo elekcji. Fałszywie też y to wyrażono, że biskupi, iak zaczeli w Supraslu bywać opatowie, klasztor uciążali wielkiemi expensami y tak ruynowali, że aż dachy klasztorne y cerkiewne upadały; otoż ustanowili, żeby, quasi in sequelam prioris concordiae, mogli sobie etiam z prowincyi obierać opata, exclusis archiepiscopis, episcopis et abbatibus, y żeby na to zakonnicy przysięgali, bez mocy szukania iakiey dla siebie absolucyi y dyspensy.

момъ Ходкевичемъ и монахами въ числѣ 13, какъ большею и старѣйшею частію, въ которомъ ложно показано, якобы въ первомъ договорѣ въ 1632 г. выражено, что митрополиты, епископы, архимандриты и старшіе базиліанской провинціи устраняются отъ выборовъ на С. архимандритство. Ложно и то сказано, что съ тѣхъ поръ, какъ епископы стали бывать настоятелями въ С. монастырѣ, они монастырь обременяли большими расходами и такъ разоряли его, что даже падали крыши церковныя и монастырскія. Вотъ и постановили, чтобы имъ можно было, какъ бы вслѣдствіе перваго договора, даже изъ провинціи избирать архимандрита, за исключеніемъ архіепископовъ, епископовъ и архимандритовъ, и чтобы монахи присягнули въ томъ, безъ права искать себѣ разрѣшенія и увольненія (отъ присяги).

102.

1740 г. Января 8. Соглашеніе С. монаховъ съ ктиторомъ Ходкевичемъ касательно выборовъ архимандрита исключительно изъ среды братіи С. монастыря.

Ктиторъ Адамъ Ходкевичъ, на основаніи соглашенія 1631 г., забытаго и ко вреду С. монастыря, утратившаго силу, дѣлаетъ новое постановленіе, по которому С. монахи обязываются избирать архимандрита изъ своей среды, или же изъ провинціи (Базиліанской) монаха же, и отнюдь не епископа или дѣйствительнаго архимандрита, и избраннаго представлять въ опредѣленномъ порядкѣ; архимандритъ обязывается ничего не предпринимать въ имущественныхъ дѣлахъ, безъ воли старшей братіи, а монастырь не долженъ подчиняться базиліанскому управленію; во всемъ этомъ новопоступающіе монахи должны давать присягу.

Roku Panskiego 1740, d. 8 m. Stycznia, w Supraslu, przedemną niżey podpisanym notaryuszem, powagą stolicy apostolskiey, y swiadkami niżey wyrazić się nadanemi, do tego dzieła umyslnie wezwanemi, staneli osobiscie szlachetny mąż iw. Adam Chodkiewicz, woiewoda Brzeski,

Лѣта Г. 1740, д. 8 м. Января, въ Супраслѣ, предомною, нижеподписаннымъ, нотаріемъ, по власти ап. престола, и предъ нижеозначенными свидѣтелями, нарочито приглашенными къ этому дѣлу, явились: именно—благородный мужъ Адамъ Ходкевичъ и пр., мо-

Wielonski, Błudenski, Daugielski starosta, kollator y fundator przez swych poprzednikow szanownego monastera reguły s. Bazylego w. obrządku Graecounickiego, tudziesz nayprzewielebnieyszy imć. x. Jozaphat Żyłka, wspomnionego monastera wikaryusz i szanowni zakonnicy.... w tym klasztorze mieszkaiący, z kapitułą swą, zgromadzenie swe podług zwyczaiu przez głosy dzwonow zwołani, ile ważnieysza y starsza onych część, odbywając w pewney sali tego klasztoru, oswiadczyli..., umowili się y przysięgli, iż na przyszłość w przypadku wakansu opactwa klasztoru bądź przez smierć, lub przez postąpienie na urząd wyzszy onego, pozostali zakonnicy powinni wszelako z pomiędzy siebie na ten opata urząd mnicha aktualnie przysięgłego z gromadzenia swego klasztoru, zdatnego y godnego wybrać (gdyby zaś nieprzewidziana przeszkoda kanoniczna zdarzyła się w członkach tego klasztoru, w owczas mogą wybrać z prowincyi, iednak takiego, ktoryby ani aktualnym był opatem), a tak obranego powinni będą iw. kollatorowi i iego successorom prezentowić, ktory dla otrzymania consekracyi y obleczyn iw. arcybiskupowi mitropolitalnemu przedstawić go powinien; niezgodnie zaś z ninieyszym przepisem odprawiona elekcya, iako nieprawna, żadney mocy mieć nie może. Nadto ninieyszym głownosporządzonym dokumentem waruie sobie klasztor S., iżby tym sposobem obrany, przedstawiony, wyswięcony y ugruntowany opat sam żadnemi zapisami, temu zakonowi nadanemi w kapitałach, procentach, summach i iakiemi bądź absolutnie dysponować nie mogł, lecz w tym zdarzeniu za przewodstwem oo. zasłużonych, zdanie maiących, y ich na pismie danym zezwoleniem radzić obowiązany. Nakoniec, ten monastyr S. mocą ninieyszey ugody, utwierdzaiąc wszystkie punkta oney, we-

монахи, живущіе въ томъ честномъ монастырѣ, съ своею капитулою, собравшись, по обычаю, по звуку колоколовъ, важнѣйшіе и старшіе между ними, въ извѣстной залѣ объявили [1]):... условились и присягнули, что на будущее время, въ случаѣ вакансіи С. архимандритства или за смертію архимандрита, или вслѣдствіе повышенія его, оставшіеся монахи должны непремѣнно избрать на урядъ архимандричій монаха, принявшаго обѣтъ, изъ среды общины монастыря своего, способнаго и пригоднаго (если бы случилось какое либо непредвидѣнное каноническое препятствіе для выбора членовъ того монастыря; тогда могутъ избрать изъ провинціи, впрочемъ такого, который не былъ бы архіепископомъ, епископомъ или дѣйствительнымъ архимандритомъ); избраннаго такимъ образомъ они должны будутъ рекомендовать ктитору и его наслѣдникамъ, которые должны представить архіеписку митрополиту для посвященія и ставленія; выборы же, произведенные несогласно съ настоящимъ постановленіемъ, не должны имѣть никакой силы, какъ незаконные. Кромѣ того, нынѣ составленнымъ документомъ С. монастырь полаетъ условіемъ то, чтобы такимъ образомъ избранный и представленный, посвященный и утвержденный архимандритъ не смѣлъ распоряжаться самовластно никакими записями, данными тому монастырю на капиталы, проценты, суммы, но въ этомъ случаѣ онъ обязанъ распоряжаться, при содѣйствіи заслуженныхъ отцовъ, имѣющихъ голосъ, и при письменномъ отъ нихъ дозволеніи.

Наконецъ этотъ С. монастырь, по силѣ настоящаго соглашенія, съ утвержденіемъ всѣхъ его статей, согласно съ со-

1) Слѣдуетъ постановленіе, утвержденное нотаріемъ, см. ниже. № 103.

dle tresci w funduszu znajdującego się prawa, wcielać się do prowincyi koronney, lub Litewskiey, pod nieważnością takowego dzieła, nie może, lecz szczegulnie tylko pod rządem swych opatow, według oryginalnego dotąd trwaiącego prawa y zwyczaiu, zostawać ma. Tym koncem dla zachowania independencyi, jako też wolney elekcyi, zakonnicy w onym żyjący, iako y wstępuiący, przyimuiąc regułą zakonną, zachowanie powyższych punktow przysięgą stwierdzić y pod teyże warunkiem obowiązać się maią, nigdy kassowania onych niestarać się. I tak strony same, dla większey chwały Boskiey utrzymania y wzrostu tego inwentarza, ugodziły się, przyrzekły y zaprzysięgły, iako wyżey. Prosiły oraz na wieczną rzeczy pamięć solenny y publiczny sporządzić dokument, iaki przezemnie, notaryusza, przyięty został. Działo się to w roku, miesiącu, dniu y mieyscu iak wyżey, w przytomnosci swiadkow, przewielebnych im. xx. Adama Swierzbinskiego, proboszcza Juchnowieckiego, Ludwika Skorubskiego, proboszcza Zabłudowskiego, wraz zemną y kollatorem tego monasteru, przy wycisnieniu pieczęci podpisanych... A ponieważ ia Wojciech Floryan Lubecki, powagą stolicy apostolskiey publiczny notariusz, do tego proszony byłem wzwyż mienioną erekcyą czyli instrument ugody nowozawartey y ostatecznie ułożoney sporządziłem, a ukonczony rękami tak iw. Adama etc. przy wycisnieniu wielkiey pieczęci, iako też zakonnikow wielebnych ichm. xx. Jozaphata Żyłkę wikarego, Mikołaia Radkiewicza, podwikarego, Konstantego Tołoczki wysłużonego, Hylariona Onyszkiewicza ordynaryinego y Klemensa Narbutta swiętocznego — kaznodzieiow, tudzież y innych imion y nazwisk szanownych oycow tegoż zakonu opactwa Supraslskiego przysiągłych, z wybiciem pieczęci opactwa S. pod tytułem Zwiastowania N. P. M. podpisanych; tudziesz dla więдержаніемъ закона, находящагося въ фундушѣ, не можетъ быть присовокупляемъ къ Польской, или Литовской провинціи, иначе таковое дѣло не будетъ имѣть значенія, но долженъ оставаться исключительно только подъ управленіемъ своихъ архимандритовъ, согласно съ первоначальнымъ и до нынѣ пребывающимъ правомъ и обычаемъ. Съ этою цѣлію, для сохраненія независимости, а также и свободныхъ выборовъ, монахи, живущіе въ немъ и вступающіе въ оный, принимая монашескіе обѣты, должны подтвердить присягою то, что они сохранятъ вышеозначенныя постановленія и подъ присягою же должны обязаться никогда не хлопотать о снятіи ея. И такъ стороны сами, для поддержанія славы Божей и умноженія инвентаря, уговорились, обѣщались и принесли присягу, какъ выше сказано; вмѣстѣ съ тѣмъ просили, для вѣчной памяти, чтобы я, нотарій, составилъ торжественный и публичный актъ и принялъ. Совершено въ году, мѣсяцѣ и пр., въ присутствіи свидѣтелей, преподобнѣйшихъ оо. Адама Свѣрбинскаго, пробста Юхновецкаго, Людовика Скорубскаго, пробста Заблудовскаго, вмѣстѣ со мною и ктиторомъ того монастыря подписанныхъ, съ приложеніемъ печати. Адамъ Ходкевичъ и пр. *Подписи свидѣтелей и монаховъ.* А поелику я Войтѣхъ Флоріанъ Любецкій, властію папскою нотарій публичный, былъ на то приглашенъ, то я и составилъ вышеупомянутое постановленіе или документъ новоустроеннаго и окончательно изложеннаго соглашенія, а оконченное или оконченный съ приложеніемъ большой печати собственноручно подписанъ какъ гр. Адамомъ Ходкевичемъ и пр., такъ и монахами... съ приложеніемъ печати С. архимандритства съ изображеніемъ Благовѣщенія; къ тому же, для большей силы и утвержденія того согла-

kszey mocy y ukonczenia tey ugody pieczęci moią notaryuszowską przyłożyłem y własnoręcznie podpisałem.

1740 r. 22 Aprilis, Branicki, hetman polny koronny, instancyalny pisze list do Adama Chodkiewicza, Brzeskiego woiewody, za Supraslem. Nie pisze w iakim interesie, ale ia wyrażam, że mi iest wiadomo: aby exemptionem secundum jura Suprasliensia, qua collator, raczył utrzymywać.

1741 r., pozew żydom Zabłudowskim podany, o niewypłacenie prowizyi od sumy, należącey Suprasłowi. — 22 Januarii z Uniowa, m. Athanasius Szeptycki, odpisuiąc na list Adama Chodkiewicza, Brzeskiego woiewody, czyni takową expressyą: „klasztor Supraslski od antecessorow w. m. p. per piam intentionem ustabiliowany firmiter, nie wiem, jakoweby miał mieć praeiudicium, etiam iuri collationis w. m. p. szkodzące, kiedy in suo esse conservatur circa dispositionem meam ordinariam. Jeżeli zaś zakonnicy niektorzy są dissoni sensus, patebit to circa visitationem, ktora subsequetur sine moru, swego czasu.“—Februarii 1, bulla Benedykta XIV enunciatur: 1-mo in erecione 1632 cautum było, archimandrytam Supraslienscm eligi posse ex provincia, exclusis archiepiscopis, episcopis et actu abbatibus. 2-do obierali biskupow, ale ci wielkiemi; expensami monaster niszczyli. 3-tio przeto fundator, illam concordiam do skutku przywodząc, novam concordiam z Supraslskiemi zakonnikami bona fide zawarł. 4-to papież approbat quaecunque licita et honesta fuerunt. 5-to papież non intendit per hanc confirmationem approbare jus patronatus. R. ad 1-m fałsz, nic tam o tym nie wspomina; erekcya daleko dawnieysza. Ad 2-m falsum et calumniosum bo biskupi owszem y w sądach bronili y fundacyami zbogacali, mianowicie Sołtan, Kiszka y ia po nich. Ad 3-m nie iest to

шенія, и я приложилъ свою нотаріевскую печать и собственноручно подписался.

Копія. Это соглашеніе и присяга помѣщены въ буллѣ Бенедикта XIV отъ 1742 г. См. ниже № 104.

— Апряля 22, польскій польный гетманъ Браницкій пишетъ письмо къ Адаму Ходкевичу, воеводѣ Брестскому, въ пользу Супрасля, не пишетъ, по какому дѣлу; но говорю, что это мнѣ извѣстно, чтобы онъ, какъ ктиторъ, благоволилъ поддерживать изъятіе С. монастыря, по законамъ Супрасльскимъ. 25 Апрѣля, въ Дрезденѣ, папскій нунцій на письмо гетмана Браницкаго съ ходатайствомъ за С. монастыремъ касательно сохраненія изъятія, даетъ рѣшеніе, что такъ какъ папскій престолъ празденъ, то и конгрегаціи праздны, почему не могутъ, пока, продолжать никакого дѣла.

1741 г. позывъ, данный Заблюдовскимъ евреямъ о неуплатѣ ими процентовъ на сумму Супрасл. монастыря. — Января 22, изъ Уніова митропол. Аѳанасій Щептицкій, отвѣчая на письмо Брестскаго воеводы Адама Ходкевича, выражается такъ: «Не знаю, какую испытываетъ обиду С. монастырь, твердо устроенный по благочестивому усердію предковъ в. м., вредящую даже праву патроната в. м., когда же онъ, по моему распоряженію, сохраняется такимъ, какимъ долженъ быть. Если же есть нѣкоторые монахи, которые думаютъ иначе; то откроется это при обозрѣніи, которое безъ замедленія послѣдуетъ въ свое время.—Февраля 1, булла Бенедикта XIV возвѣщаетъ во 1) что въ договорѣ 1632 г. оговорено, что архимандрита С. можно избирать изъ провинціи, за исключеніемъ архіепископовъ, епископовъ и дѣйствительныхъ архимандритовъ, 2) что избирали и епископовъ, но

uskuteczniać, stanowiąc to, czego tam nie było, y nie czyni się to bona fide, co vergit in damnum ac ignominiam tertii, clam et sine scitu metropolitae jus et interesse habentis ac in primam concordiam principaliter intrantis. Ad 4-m jest że to honestum tak pokątnie, tak fałszywie y z taką calumnią wyrabiać, a ieszcze przez brata Heinica, jezuickiego w Warszawie prokuratora, y x. rektora Stryenskiego, wiadomych całey oyczyznie facyendarzow. 5-mo niechże p. Chodkiewiczowa Suprasłowi y Rzymowi dziękuie, że patronatum nie uznaie.

они большими издержками опустошали монастырь, 3) что посему ктиторъ, приводя въ дѣйствіе тотъ договоръ, заключилъ съ С. монахами новый полюбовный договоръ, 4) папа утвердилъ все то что позволительно и честно, 5) что папа этимъ подтвержденіемъ не думаетъ подтверждать право патроната. Отвѣтъ на 1-й пунктъ: ложь, ничего тамъ о томъ не упомянуто; основаніе далеко древнѣе. На 2-й: ложь и клевета; напротивъ, епископы защищали въ судахъ, обогашали фундушами, а именно: Солтанъ, Кишка и послѣ нихъ я. На 3-й: не значитъ приводить въ исполеніе, постановляя то, чего тамъ не было, и не дѣлается для блага то, что навлекаетъ осужденіе и безславіе на третье лицо, тайно и безъ вѣдома митрополита, ведущаго дѣло, и входящаго въ первое соглашеніе. На 4: честное ли такъ скрытно и лживо и съ такою клеветою обдѣлывать дѣло и еще чр. брата Гейника, Іезуитскаго прокуратора въ Варшавѣ, и о. ректора Стріенскаго, извѣстныхъ всему утечеству пройдохъ. На 5: пусть же Ходкевичи поблагодарятъ С. монастырь и Римъ за то, что не признаютъ патроната.

103.

1741 г. Апрѣля 19. Присяга С. монаховъ, подтвержденная въ нунціатурѣ, въ томъ что они будутъ свято соблюдать соглашеніе 1740 г.

Ja zakonnik św. Bazylego wielkiego, filius conventus Supraslïensis, niżey na podpisie ręki moiey wyrażony, przysięgam Panu Bogu, w Troycy św. Jedynemu, na tym, jako concordata pro interesse et emolumento tegoż naszego konwentu Supraslskiego uczynione y sconcentrowane, to iest: pierwsze concordatum między i w. imc. x.

Я, монахъ св. Василія В., сынъ С. монастыря, ниже означенный на подписи, присягаю Г. Богу, въ св. Троицѣ Единому, въ томъ, что соглашеніе для блага и преуспѣянія того же нашего С. монастыря сдѣлано и составлено, то есть, первое соглашеніе между его м. о. м. Іосифомъ В. Рутскимъ и пр.

Jozefem Welaminem Rutskim (1) etc. zaszłe y zaprzysiężone; drugie concordatum, na fundamencie pierwszego, między iw. imc. p. Adamem Tadeuszem Chodkiewiczem, woiewodą Brzeskim Lit. hrabią na Turcu y Petrykowie, Daugielskim, Błudenskim etc. starostą, itidem fundatorem y collatorem, a tymże całym monastyrem Supraslskim w roku niniejszym 1740 revificatorie et reassumptorie uczynione na tych punktach. A nayprzod, nostris cum succedaneis żadnego, ani metropolity, ani arcybiskupa, biskupa y aktualnego iakiegokolwiek opata, ale tylko z posrzodku naszego zgromadzenia zakonnika, do tey funkcyi zgodnego, za opata Supraslskiego (excepto impedimento canonico, fusius ibidem expresso) abhinc in perpetuum, sub nullitate actus ellectivi, nie obierali; powtore, aby tenże opat tak obrany, a iuxta formulam concordatorum presentowany y inwestyowany, żadnych summ legacyinych levare, transportare, locare, ani od nich prowizii odebranych disponere sam jeden nie mogł, sine praevio consensu im. xx. consultorow; potrzecie iak monastyr Supraslski do żadney prowincyi zakonu naszego nie należy y od żadney nie może mieć, vigore funduszu swego, dependencyi, tak, aby in posterum czasy wiecznemi przy swoich prawach był conserwowany, żaden z zakonnikow Supraslskich, nemine excepto, o przyłączenie onego, incorporacyą do jakieykolwiek prowincyi tak przez się sub ordinatas personas starać się nie ma, sub nullitate actus; poczwarte abhinc in perpetuum każdy, professyą zakonną czynić maiący, zaraz jurament super praemissa manutenenda wykonał, cum clausula, że od takiey przysięgi nie będzie się starał o rozgrzeszenie, ani relaxacyą, iako to wszystko in praeallegatis szerzey y dostateczniey iest wyrażono; ktore to takowe con-

Второе соглашеніе, на основаніи перваго, сдѣлано между его м. Адамомъ Ѳаддеемъ Ходкевичемъ, воеводою Брестъ-Литовскимъ, графомъ на Турцѣ и Петриковѣ, Виленскимъ, Довгѣльскимъ, Блуденскимъ старостою, фундаторомъ и ктиторомъ, съ тѣмъ же монастыремъ въ нынѣшнемъ году, 1740, на слѣдующихъ условіяхъ: во первыхъ, что бы мы и наши преемники не избирали на архимандритство ни митрополита, ни архіепископа, ни епископа, ни какого либо дѣйствительнаго архимандрита, а только годнаго для этой должности изъ среды монаховъ С. (развѣ бы случились законныя препятствія, шире изложенныя тамъ же). Во вторыхъ, что бы тотъ же избранный архимандритъ рекомендованный по формѣ соглашенія и поставленный, не смѣлъ самъ, безъ предварительнаго соглашенія ихъ м. оо. консульторовъ, снимать суммы, положенныя на процентъ, переводить, помѣщать и распоряжаться процентами, полученными съ нихъ. Въ третьихъ, какъ монастырь С. не принадлежитъ ни къ одной провинціи нашего ордена и, по силѣ своего фундуша, не можетъ имѣть зависимости, такъ и на будущее время, чтобы онъ былъ сохраненъ при своихъ правахъ, и ни одинъ изъ монаховъ С., безъ исключенія, не долженъ хлопотать о присоединеніи и присовокупленіи его къ какой бы то ни было провинціи. Въ четвертыхъ, чтобы на вѣчныя времена всякій, имѣющій произнести монашеские обѣты, тотчасъ принесъ присягу въ томъ, что онъ долженъ держаться вышеизложенныхъ правилъ, съ присовокупленіемъ, что онъ не будетъ искать разрѣшенія отъ этой присяги, ни послабленія ея, какъ все это подробнѣе и полнѣе вы-

(1) Перечисляются имена лицъ, заключившихъ договоръ уже извѣстныхъ.

cordata in omnibus suis punctis, claususlis, paragraphis... et ligamentis, bez żadnych interpretacyi, resolucyi, albo restrykcyi, ale tylko, jak w sobie brzmią, sacrosancte dotrzymować y obserwować ad literam czasy wiecznemi będę, tak mi P. Boże dopomoż y ta św. ewangelia. X. Jozefat Żyłka z. s. B. w., wikary Supr. x. Mikołay Radkiewicz, wice wikary, x. Hiliaron Orupszkiewicz,— x. Klemens Narbut,— x. Joachim Pieszko,—x. Benedykt Wyszpolski,— x. Jozef Ostrowski,— x. Alexy Pankowski, x. Felicyan Misiewicz,—x. Mitrofan Stankiewicz,— x. Hipolit Onifrewicz,— x. Gabryel Alexandrowicz.

Lecz gdy w ciągu czasu niedbalstwo powodem było, że wzmiankowane prawo zapomnione zostało, przez co klasztor wszelką ruinę swych praw y funduszow doznał, ktore dla przepychu opatow Supraslskich, arcybiskupią lub biskupią godnością ozdobionych, na utrzymywanie ich koni, poiazdow, srebnych sprzętow i licznego orszaku służących trwonione i niszczone były, a następnie zakonnikom nikczemna zostawała się żywność y ruchomość klasztorna y sprzęty koscielne ze wszystkim opuszczone, dla tego, chcąc zapobiedz temu złemu, wspomniony j. m. p. hrabia Adam y przewielebny wikary i powyżey namienieni imci xięża dobrowolnie przed nami na ewangelij względem zachowania praw erekcyi y konkordatow następnych umowili się i przysięgli. Ta przysięga przy bytności moiey mnie, Adama Tadeusza Chodkiewicza, woiewody Brzeskiego Litewskiego, hrabi na Turcu y Petrykowie, Wielonskiego, Błudenskiego, Daugielskiego starosty, coram crucifixo ad sancta Christi evangelia, tacto pectore, przez osoby zakonne, wyżey rękami własnemi wyrażone, iest wykonana, ktorą in toto approbuię y manuterere cum meis successoribus verbo fundatoris przyrzekam. Na co się dla większego waloru, przy pieczenci moiey podpisuię.

ражено въ выше изложенныхъ соглашеніяхъ. Каковыя соглашенія во всѣхъ ихъ пунктахъ, правилахъ, параграфахъ, выраженіяхъ и частицахъ, безъ всякихъ толкованій и рѣшеній, или ограниченій, буду на вѣчныя времена свято содержать и исполнять до буквы такъ, какъ они гласятъ, въ чемъ да поможетъ Господь Богъ и это св. Евангеліе. *Подписи.*

Но когда съ теченіемъ времени нерадѣніе было поводомъ къ тому, что это постановленіе было забыто; чрезъ что монастырь испыталъ большое разореніе своихъ правъ и фундушей, которые растрачивались и опустошались для удовлетворенія гордости С. архимандритовъ, украшенныхъ архіепископскимъ достоинствомъ, на содержаніе лошадей ихъ, экипажей, серебряной сбруи и кортежа многочисленнаго; а послѣ того монахамъ оставалось ничтожное содержаніе, движимость монастырская и церковная ризница были совсѣмъ запущены; то по сему, желая устранить это зло, упомянутый графъ Адамъ и препод. викарій и вышеупомянутые оо. добровольно согласились предъ нами и принесли присягу на евангеліи на сохраненіе правъ фундуша и послѣдующихъ соглашеній. Эта присяга исполнена монашествующими лицами, выше подписанными, въ моемъ присутствіи, Адама Ѳаддея Ходкевича и пр., предъ крестомъ и на св. евангеліи, съ біеніемъ въ перси, которую я во всемъ утверждаю и обѣщаюсь, ктиторскимъ словомъ, съ моими наслѣдниками руководствоваться ею. Для большей силы этого, подписываюсь съ приложеніемъ моей печати—Адамъ Гр. Ходкевичъ и пр. Свидѣтельствую, что выше прописанная форма присяги предъ граф. Адамомъ Ходкевичемъ, воеводою Брестскимъ и пр. подписана собственноручными подписями лицъ, на ней подписавшихся, и подлинна. 9 Апрѣля

Adamus comes Chodkiewicz, palatinus Brzesciensis ex fundatione ac erectione patronus ac collator monasterii Suprasliensis.

Suprascriptam formam juramenti coram ill. et exc. d. Adamo comite Chodkiewicz, palatino Bresciensi ex fundatione patrono et collatore veris et propriis manibus personarum sub eadem forma contentarum et subscriptarum subscriptam et autenticam esse, attestor. Die mercurii decima nona Aprilis, a. d. 1741, Supraslii. Atque circa appositionem signi notarialis, quo in talibus utor, nomen et cognomen meum subscribo: Adalbertus Florianus Lubecki, publicus in auctoritate apostolica curiae episcopus Płocensis et consistorii generalis publicus notarius.

1741 г. Супрасль. А также съ приложеніемъ нотаріальной печати, какую я употребляю въ такихъ случаяхъ, подписываю мое имя и фамилію. Адальбертъ Флоріанъ Любецкій, публичный нотарій нунціатуры, епископъ Плоцкій и публичный нотарій главной Консисторіи.

1742 r. 4 Novembris decret z finalną decyzyą konsystorza Janowskiego, przysądzaiący iuspatronatum abbati Suprasliensi. — 14 Novembris, decretum o Tykocinską cerkiew konsystorza Janowskiego, ktorym nakazuie reindukcyą dla Suprasla.—15 Decembris, decretum s. nuntiaturae inter illustr. Bułhak, ep-pum Pinscensem, abbatem Suprasliensem et illustr. Branickim campiducem, ktorym nakazuie i. m. x. Porębnemu, aby intra tres dies uczynił reklamacyą w konsystorzu Janowskim y rewokacyą swoiey awaricii, co per consequens i stało się.

1743 r. 7 Januarii, reklamacya uczyniona w konsystorzu Janowskim im. x. Porębnego, proboszcza Tykocinskiego, przez x. Kossakowskiego, kommendaryusza, od cerkwi Tykocinskiey. — Decretum definitivum inter illustr. ep. Bułhak et vicarium cognomine Kossowski Tykocinensem de lesione, ktoremu pro paenis nakazano u ich m. xx. bernardynow Tykocinskich rekolekcyą osmodniową y przeprosiny. — 11 Octobris, decretum s. nunciaturae, ktorym nakazuie, aby oo. bernardyni zabrane drzewo Su-

1742 г. Ноября 4, декретъ Яновской консисторіи съ рѣшительнымъ опредѣленіемъ о присужденіи права патроната С. архимандриту (надъ Тыкотинскою церковью). — Ноября 14, состоялось рѣшеніе Яновской консисторіи о Тыкотинской церкви, которымъ она приказываетъ возвратить (ее) Супр. монастырю. — 15 Декабря декретъ нунціатуры между Булгакомъ, еп. Пинскимъ, С. архим., и гетманомъ польнымъ Браницкимъ, которымъ приказываетъ его м. о Порубному въ теченіи 3 дней сдѣлать въ Яновской консисторіи отреченіе отъ своей хищности, что вслѣдствіе этого и состоялось.

1743 г. Января 7, въ Яновской консисторіи сдѣлано о. Порубнымъ, пробстомъ Тыкотинскимъ, отреченіе отъ Тытинской церкви чр. о. Коссаковскаго, викарія. — Окончательный декретъ между еп. Булгакомъ и Тыкотинскимъ викаріемъ, по фамиліи Косовскимъ, объ оскорбленіи; въ наказаніе приказано ему совершить епитимію у оо. Тыкотинскихъ бернардиновъ въ теченіи 8 дней и принести извиненіе. — 11 Октября опредѣле-

praslow oddali.—15 Martii, decretum s. nunciaturae, ktory deklaruie być x. Porębnego excomunikowanym, ieżeli nie przywroci cerkwi, odebraney Suprasłowi, y za inwazora y intruzora mianym.—18 Martii, decretum s. nunciaturae, ktorym i. m. x. Porębnego, qua invasorem et inobedientem, jubet excommunicare, za tegoż opata, co wyżey.

— 9 Decembris, za i. w. x. Bułhaka biskupa Pinskiego, opata Suprasłskiego, decretum s. nunciaturae nad bernardynami Tykocinskiemi, ktorym nakazano, jeżeli drzewa, na reparacyą szpichlerza sprowadzonego, nie mogą powrocić, aby Suprasłowi przeprosinami zapłacili.

ніемъ нунціатуры приказано Тыкотинскимъ бернардинамъ отдать С. монастырю взятое ими дерево. — 15 Марта декретъ нунціатуры, который грозитъ, что Порубный будетъ объявленъ отлученнымъ и грабителемъ, если онъ не возвратитъ церкви, отнятой у С. монастыря, и за вторженіе.—18 Марта декретомъ нунціатуры повелѣно его м. о. Порубнаго, какъ грабителя и непослушнаго, предать отлученію, при этомъ же вышеупомянутомъ архимандритѣ. — 9 Декабря, при о. Булгакѣ, епис. Пинскомъ, С. архим., декретомъ нунціатуры бернардинамъ Тыкотинскимъ прикано отплатить С. монастырю извиненіемъ, если они не могутъ возвратить дерево, доставленное на починку амбара.

104.

1743 г. Октября 20. Фундушевая запись Людовика изъ Ваганова Мицуты С. монастырю на имѣніе Кузницу, для устройства здѣсь монастыря, подчиненнаго Супраслю.

W imie nayswiętszey y nierozdzielney Troycy — Oyca y Syna y Ducha St. w trzech osobach iedynego Boga y ku wieczney rzeczy pamięci. Ja Kazimierz Ludwik de Wahanow Micuta, starosta Symilijski, rotmistrz iego m. woiewody Brzeskiego, y ja Ludwika z Chrzanowskich Micucina, staroscina Symilijska rotmistrzowa W. B., zdrowi będąc na ciele y umysle, wiadomo czyniemy tym naszym dobrowolnym fundacyinym zapisem wszystkim y w szczegulnosci każdemu, dopiero na tym swiecie y komu potym żyć zdarzy się y tyczyć się będzie, iż ia wyżey wyrażony własciciel tey fundacyi y, względem starszenstwa małżenskiego, za zgodą naymilszey małżonki moiey, wyżey imienie y rod wzmiankowany, żadnym przedmiotem niezaagłony, albo względem uwiedziony, czyli

Во имя Отца и пр. Я Казиміръ Людовикъ изъ Ваганова Мицута, ротмистръ его к. м. Брестскаго воеводы, и я Людовика изъ Хржановскихъ Мицутиная и пр., будучи въ здравомъ тѣлѣ и умѣ объявляемъ симъ нашимъ добровольнымъ фундушевымъ записомъ — всѣмъ и каждому, нынѣ живущимъ въ семъ мірѣ и кому потомъ случится жить и кого будетъ это касаться, что я вышесказанный владѣлецъ того фундуша, который я сдѣлалъ, какъ старшій въ супружествѣ, съ согласія любезнѣйшей моей вышепоименованной супруги, ничѣмъ непринужденный, неувлеченный видами и непобужденный стеченіемъ обстоятельствъ, но единственно по вниманію (которое значитъ болѣе всего) и съ цѣлію пріумноженія славы Божіей и

zbiegiem okolicznosci pobudzony, lecz iedynie z względu (ktory naywięcey stanowi) celem pomnożenia chały Bożey y dla zbawienia dusz naszych y, dawney naszey intęcyi, wraz z W. Kazimierzem z Wahanowa Micutą, podkomorzym Grodzienskim, stryjem moim iuż zmarłym, uskuteczniaiąc uczynioną (intencyą), to iest otrzymawszy zupełne pozwolenie i. w. y nayprzewielebnieyszego p. Leona Kiszki, metropolity całey Rusi, opata Supraslskiego, y przyięciem s podpisami rąk szanownego klasztoru wielebnych imci xięży wikarego y starszyzny z iedney, z zaręczeniem od nas, fundatorow, opactwu Supraslskiemu danym, podpisem rąk naszych stwierdzonym, iż w przeciągu lat 3 z warunkiem wolnego zrzeczenia fundusz Krynicki, affilowany dla przyięcia opactwu Supraslskiemu pod r. 1712, pierwszych dni Marca, 20 dnia mocy swey nabiera, y tak fundacya istotnie okonczona zostaie. Z drugiey zaś strony, ponieważ dla pewnych przeszkod nastąpić to niemogło; dla tego my, stosownie maiąc się do konstytucyi 1726, folio 30 zawartey, ktora z gruntu fundusze czynić y konczyć niezupełne pozwala y niezabrania, jako też dobr, ziemię zamiany niezakazuie, postanowiliśmy: w maiętnosci Krynicy, w tym mieyscu, gdzie przedtym probostwo parafialne obrządku Grekounickiego było, klasztor zakonnikow reguły swiętego Bazylego fundować y corkę opactwu Supraslskiemu w sposobie przyłączenia, jakby do głowy członka, przydać y wcielić. Ponieważ zaś zmarłego stryia mego ..... zeysciu smierć z tego zgarnela swiata, a pobożna iego intencya w obiecanym Bogu slubie zupełnego nieotrzymała skutku, dla tego oney małżonkowie wyżey wzmiankowani część naszego maiątku wskuteczniaiąc takową naszą intencyą, dla pomnorzenia chwały Bożey, dobra nasze dziedziczne Woynowce, czyli Kuznice, w powiecie Grodzienskim leżące, ziemianskim prawem

спасенія нашихъ душъ и для исполненія прежняго благочестиваго намѣренія нашего и его м. Казиміра Мицуты, подкоморья Городенскаго, моего дяди, уже умершаго, то есть, получивъ полное согласіе преосвящ. о. Льва Кишки, м. Руси, С. архимандрита, съ одной стороны съ актомъ принятія, подписаннымъ преподобными викаріемъ и начальствомъ почтеннаго монастыря и съ зарукою, данною нами, фундаторами, С. архимандритству и скрѣпленною нашимъ подписомъ, что фундушъ Кузницкій, усыновленный С. архимандріи, съ условіемъ свободнаго отказа въ теченіи 3-хъ лѣтъ, въ 1712 г., 20 Марта, получаетъ свою силу и такимъ образомъ фундушъ дѣйствительно становится оконченнымъ; а какъ съ другой стороны, вслѣдствіе извѣстныхъ препятствій, это не могло послѣдовать, то мы, соображаясь съ конституціею 1726 г., которая позволяетъ дѣлать новые фундуши, не возбраняетъ завершать неоконченные, а также не запрещаетъ дѣлать замѣнъ имѣній и земель, постановили: основать монастырь монахамъ ч. св. В. В. въ имѣніи Кузницѣ, на томъ мѣстѣ, гдѣ прежде былъ приходъ Греко-унитскаго обряда, и присовокупить и присоединить филію къ С. монастырю, въ такомъ родѣ, какъ бы членъ къ головѣ. Поелику моего покойнаго дядю, подкоморія Городенскаго, постигла смерть, а его благочестивое намѣреніе, въ данномъ Богу обѣтѣ, не получило полнаго исполненія, посему вышеупомянутые супруги, исполняя таковое наше намѣреніе для славы Божіей, часть нашего имѣнія—наши вотчинныя владѣнія Войновцы, или Кузницу, находящіяся въ Городенскомъ повѣтѣ, по земскому положенію въ мѣстечкѣ его кор. м. Кузницѣ, согласно показанію старыхъ границъ, вмѣстѣ съ корчмами, прудомъ и пусто-

w miasteczku iego k. mosci Kuznica, według obmowy y nauki dawnych granic, oraz z karczmami, stawem y pustym po młynie placem przedtym po częsci w. Karola z Wahanowa Micuty czesnika Sanockiego, a potym w. Janowi z Wahonowa Micucie, oboznemu Grod., przedany y wiecznie wybyły, należące, dopiero zaś przez nas od w. Jana Micuty oboznego, jako dziedzica częsci Karola Micuty, z dobrami Woynowce częsci iedney pierwszey, pod wyzszą datą wieczyscie nabytey y opłaconey, a potym y drugiey częsci, także wieczystym prawem w poznieyszey dacie przez nas kupioney y zapłaconey, roku 1743, miesiąca Marca d. 20, w iednym położeniu tych dobr Woynowce czyli Kuznice wraz obie y te same częsci, z maiątkiem poddanych—osadę iedney wioski y fundusz, iaki do iedney wsi Woynowcow czyli Kuznicy należy, daiemy, daruiemy y wiecznemi czasy ninieyszą naszą fundacią zapisuiemy ku chwale Boskiey, ktore i. mć. xięża rozpostrzeniać winni, ze wszystkiemi przyległosciami y przynależytościami klasztorowi Kuznickiemu zapisuiemy........... ktore te dobra Woynowce czyli Kuznica, przed tym z dwoch częsci złożone, a teraz przez nas złączone, iako własnemi naszemi pieniędzmi to iest summami wiecznym prawem od w. j. p. Jana z Wahanowa Micuty oboznego Grod.. są obie częsci kupione, tak one raz nazawsze są oddane na chwałę Boga, żadnego mnie y naymilszey żonie moiey y iey wzaiemnym zezwoleniem, ani krewnym. moim tak dalekim, iako y bliskim do wspomnionych dobr częsci obu Woynowcow zwrotu niezostawuiemy, wszelkie prawne srzodki y wybiegi usuwamy y dla tego po naydłuzszym życiu naszym tak bliskich, iako y dalekich krewnych moich z familij linij moiey y żony moiey, osobliwie unoszących się pozorem nienawisci żądz niesprawiedliwego rozszerzania maiątku, wdzieraiących się sa-

порожнимъ плацомъ помельничнымъ, прежде принадлежавшіе къ части Карла Мицуты, чашника Саноцкаго, а потомъ проданные Ивану Мицутѣ, обозному Городенскому, нынѣ же послѣ того, какъ пріобрѣтена и куплена была нами у Ивана Мицуты, какъ владѣльца части Карла Мицуты, одна часть съ имѣніемъ Войновкою, а потомъ и другая часть по такой же вѣчной записи— въ послѣдующее время нами куплена и оплачена въ 1743 г. Марта 20; обѣ эти части вмѣстѣ и въ одномъ положеніи— имѣнія Войновки,или Кузницы, а съ имѣніемъ и подданныхъ — одну слободу— и фундушъ, принадлежащій къ одной д. Войновкѣ, или Кузницѣ, даемъ, даримъ и на вѣчныя времена настоящимъ нашимъ фундушевымъ записомъ записываемъ на хвалу Божію, которую ихъ м. оо. обязаны распространять, со всѣми принадлежностями и со всѣмъ окружающимъ, монастырю Кузницкому..... Которое то имѣніе Войновцы или Кузницу, состоявшее прежде изъ 2-хъ частей, а теперь нами соединенное, какъ на наши собственныя деньги на вѣчныя времена купленное у Ив. Мицуты, въ томъ видѣ, какъ оно куплено, отдаемъ навсегда на хвалу Божію, не оставляя возврата къ этимъ имѣніямъ ни себѣ, ни моей любезнѣйшей женѣ, съ ея согласія, ни моимъ родственникамъ, близкимъ и далекимъ, устраняемъ всѣ судебныя средства и происки. И посему, послѣ самой продолжительной нашей жизни, какъ близкихъ, такъ и дальнихъ нашихъ родственниковъ, изъ рода моего и моей жены, особенно увлекающихся ненасытною жадностію къ несправедливому увеличенію имѣній, самовольно вторгающихся помощью, подстрекательствомъ, прямо или косвенно, или судебными процессами стремящихся къ уничтоженію или разрушенію этого нашего фундуша, всякого такого

mowolnie pomocą, poduszczeniem, wprost, lub inaczey, czyli prawnym postępowaniem żądz na zniesienie y ruinę tego funduszu naszego dążących, każdego takiego, przy należytym strzęsnieniu sumnienia żywą wiarą, powołuiemy y przed straszny sąd Boski zapozywamy y takich zemscie Boskiey zostawiamy, niemniey onego wedle praw ss. kanonow y zborow a nayswiętszego Trydenskiego wyklętych, iako gwałcicielow dobr koscielnych mieć chcemy. Lecz tak, jak prawa wiecznych na obu częsci, to iest iedną czesć w dacie uprzedniey, a na drugę w posledniey, od w. i. pana oboznego Grodzienskiego nam wydane y reznane r. 1743, m. Maia 2 dnia brzmią, tak my ze wszystkiemi w tych prawach wyszczegulnionemi warunkami, punktami nieopacznie lub dwuznacznie, ani wykładaiąc, y błędy wszelkie, ieżeliby się iakie wkradły, znieważaiąc, oraz z inwentarzem, obuma intromissyami, nam służącemi, wyżey wzmiankowanemu klasztorowi Kuznickiemu wiecznemi y nieodezwanemi czasy zapisuiemy, intromissyi bezzwłocznie dopuszczamy y ze wszelkiemi inwentarzami w wieczne dzierżenie poddaiemy, to tylko ostrzegłszy, aby ninieyszy nasz fundusz klasztoru Kuznickiemu wiecznemi czasy do opactwa Supraslskiego za filią wcielony był. Takowey naszey intencyi zadość czyniąc, uskuteczniamy ninieyszą naszą fundacią, zachowuiąc ią wyiętą podług praw Supraslskiego monastyra, tak uleganiu od polskiey iako y Litewskiey prowincyi y mysl naszą fundatorską ten warunek przydaiemy, aby tamże mieszkało zawsze pięciu zakonnikow z tym na nich włożonym obowiązkiem, iżby dwie mszy każdego tygodnia wiecznemi czasy odprawiali, we srodę iednę—czytaną—za duszę Jerzego y Konstancyi, Zofij y innych krewnych zmarłych, stosuiąc się do intencyi fundatorow, w sobotę zaś msza iedna spiewana za nas żyiących, to iest Kazimierza y Ludwikę,

мы позываемъ на страшный судъ Божій, при надлежащемъ угрызеніи совѣсти, и оставляемъ такихъ мщенію Божьему и хочемъ, чтобы они были прокляты, по правиламъ соборовъ, и святѣйшаго Тридентскаго собора, какъ насилователи церковныхъ имуществъ. Но записываемъ на вѣчныя, невозвратныя времена вышеупомянутому Кузницкому монастырю такъ, какъ гласятъ вѣчистыя записи, на одну часть прежде, а на другую послѣ данныя отъ его м. обознаго и явленныя въ 1743 г., Мая 2, со всѣми, выраженными въ этихъ записяхъ, условіями, членами, пунктами, понимая ихъ не въ противномъ смыслѣ, или обоюдно, и всякія ошибки, если бы какія допущены были, признавая ничего незначащими, съ инвентаремъ и обоими вводными актами, намъ данными; и допускаемъ сдѣлать немедленный вводъ во владѣніе и оддаемъ въ вѣчное владѣніе со всѣми инвентарями, предупреждая только въ томъ, чтобы настоящій нашъ фундушъ Кузницкаго монастыря присовокупленъ былъ къ С. монастырю, какъ филія. Исполняя такое наше благочестивое намѣреніе, мы приводимъ въ дѣло настоящій нашъ фундущъ, сохраняя его, согласно съ правами С. монастыря, отъ подчиненія Польской и Литовской провинціямъ, съ присовокупленіемъ того условія, чтобы тамъ всегда обитало 5 монаховъ, съ тѣмъ, на нихъ возложеннымъ, обязательствомъ, чтобы они еженедѣльно на вѣчныя времена отправляли двѣ обѣдни, въ среду одну — читанную — за упокой Юрія и Констанціи, Софіи и другихъ родственниковъ покойныхъ, согласно съ волею ктиторовъ, а въ субботу обѣдню пѣтую за насъ живущихъ, т. е. Казиміра и Людовику, а по кончинѣ нашей они должны отправлять тѣ же двѣ обѣдни всякую недѣлю, на вѣчныя времена, зауно-

a po zgasłym życiu naszym, też same obie msze wiecznemi czasy każdego tygodnia za dusze naszą, iako to Kazimierza y Ludwikę, tudziesz zmarłey w Bogu pierwszego slubu żony moiey Zofij y innych krewnych naszych odprawiać powinni. Szczegulnie zaś dwie exekwij każdego roku odbyć maią,—pierwszą w tygodniu zaduszznego dnia za dusze wspomnionych Jerzego, Konstancyi, Zofij y innych krewnych zmarłych, według intencyi fundatorow, drugie za dusze ratunku niemaiące. Po smierci zaś naszey oba te aniwersarze czyli exekwii za dusze nasze Kazimierza, Ludwiki y Zofij wiecznemi czasy odprawiać powinni, tudziesz wieczną litanię do Nayswiętszey Panny Maryi. Zwłoki zaś ciał naszych, to iest Kazimierza y Ludwiki Micutow, po zgasłym naszym życiu, według nieprzeniknioney Boskiey mocy, tudziesz sukcessorow naszych nigdzie indziey, tylko przy kosciele Russkim Kuznickim grzebać się maią, gdzie wspomnienie przy każdey mszy za nas fundatorow żywych y zmarłych ich m. xięży tamże mieszkaiących obowiązuiemy; wszystkich prawnych naszych sukcessorow y krewnych, iak wyżey, przed sąd straszny Boski zaklinamy, osobliwie zaś w sąsiedstwie, aby w granicach blisko dobr Woynowcow czyli Kuznicy, klasztorowi Kuznickiemu zapisanych, żadnym pozornym prawem, niesprawiedliwym wdzieraniem się wspomnionemu klasztorowi iakieykolwiek krzywdy niedomierzyli, ale owszem od innych, takową pretensye roscić mogących, bronili y zastawiali, ktore naszą fundacyą podpisem swych rąk jakoteż im. pp. przyiacioł ustnie oczewisto proszonych stwierdzamy y umacniamy. Pisan roku 1743, m. Oktobra 20 dnia. Ludwik Kazimierz z Wahonowa Micuta, st. Symilijski, rotmistrz woiew. Brzeskiego, na laku czerwonym wycisnionym, Ludwika z Chrzanowskich Micucina, st. Symilijska.

койныя за насъ, какъ-то Казиміра и Людовику, а также за покойную мою жену отъ перваго брака Софію и другихъ нашихъ родныхъ. Особенно же должны ежегодно совершать двѣ панихиды, первую въ недѣлю Сыропустную, за упокой упомянутыхъ Юрія, Констанцію и Софію и родныхъ умершихъ, по благочестивому намѣренію ктиторовъ; другую за упокой не имѣющихъ помощи. А по нашей смерти годовщины, или панихиды—за упокой Казиміра и Людовики и Софію, на вѣчныя времена они должны отправлять, а также постоянный молебенъ Пр. Дѣвѣ. Останки же наши, т. е. Казиміра и Людовики Мицутовъ, по смерти нашей, по непостижимой Божіей власти, а также нашихъ потомковъ не въ другомъ мѣстѣ должны быть похоронены, а только при Кузницкой Русской церкви, въ которой обязываемъ живущихъ тамъ отцевъ дѣлать поминаніе за всякою обѣднею за насъ, ктиторовъ, живыхъ и умершихъ. Всѣхъ законныхъ нашихъ наслѣдниковъ и родныхъ, какъ и прежде, заклинаемъ страшнымъ Божіимъ судомъ, особенно же сосѣднихъ, чтобы они не допустили какой нибудь обиды упомянутому монастырю,— подъ какимъ нибудь предлогомъ законнымъ, несправедливымъ вторженіемъ въ границы имѣній Войновцевъ или Кузницы, записанныхъ Кузницкому монастырю;напротивъ защищали бы и заступались за нихъ противъ притязаній другихъ. Каковый нашъ фундушевый записъ утверждаемъ и укрѣпляемъ подписомъ нашимъ и нашихъ пріятелей. Писано въ 1743 г., Октября 20. *Подписи.*

105.

1744 г. 20 Января. Булла Бенедикта XIV, данная Супрасльскому монастырю о правахъ монастыря — имѣть выборнаго настоятеля.

Папа одобряетъ и утверждаетъ договоръ Адама Ходкевича съ С. монахами, заключенный въ 1740 г. предъ нунціатурою, касательно избранія въ архимандриты монаха изъ среды братій С. монастыря и отнюдь не митрополита, или епископа, или служащаго архимандрита, и касательно управленія монастыремъ, при соучастіи совѣтниковъ.

Benedictus, episcopus, servus servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Inter multiplices petitiones, quae ad sacram principis apostolorum sedem, in qua nos licet immeriti fuimus, operante Domino, constituti, ex diversis orbis partibus afferuntur, eas ad exauditionis gratiam libentius admittimus, per quas regularium ordinum professores, iisque inter eos ne ullum interne pacis patiantur excidium, ullum ne religiosi status perferant detrimentum, provida ratione disposita et ordinata fuerunt, perennem apostolicae approbationis firmitatem ad hoc a nobis exquirunt, ut circa divini nominis cultum celestiumque contemplationem quietis et securis mentibus invalescant. Sane exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum modernorum monachorum monasterij Suprasliensis ordinis sancti Basilij, Kioviensis diocesis, Adami comitis Hodkiewicz, palatini Brestianensis, dictique monasterii asserti moderni unici patroni petitio continebat, quod licet in dicti monasterii, quod, sicut accepimus, de jurepatronatus laicorum ex fundatione vel dotatione existit erectione, alias videlicet de anno domini millesimo sexcentesimo trigesimo primo, vigore cuiusdam instrumenti concordiae inter tunc existentes monasterii praedicti monachos ex una et quum tunc in humanis agentem, Christophorum Hodkiewicz tunc dum viveret eiusque monasterii patronum, ex altera, partibus, coram sedis apostolicae nuncio, in Poloniae regno et magno ducatu Lithuaniae tunc commorante, initi confirmata ad occurendum quibuscumque predicti monasterii periculis et incommodis provide quidem ac opportune conventum fuisset, quod eodem monasterio, per obitum illius ultimi abbatis, aut alias quovis modo abbatis regimine pro tempore destituto, monachi monasterii praedicti monachum dicti ordinis, expresse professum, de eiusdem monasterii gremio, habilem et idoneum, tantoque munere dignum, ac nonnisi iustis rationibus et aliquo in personis monachorum de gremio praefatorum obstante canonico impedimento, monachorum ex alio dicti ordinis monasterio; archiepiscopis, episcopis et aliorum monasteriorum actu abbatibus penitus exclusis, in illius abbatem eligere, illumque sic electum pro tempore existenti eiusdem monasterii patrono significare, ipseque patronus eundem archiep-po Kioviensi pro tempore existenti praesentare — respective deberent et tenerentur. — Nihilominus, ob instabilem humanarum rerum naturam, tractu temporis eiusdem monasterii monachi predicta concordiae huiusmodi lege frequenter neglecta, personam pontificali dignitate praeditam, aut alterius monasterii actu abbatem in primodicti monasterii abbatis regimine pro tempore destituti, abbatem eligere, eumque sic, ut praefertur, electum

ad praesentationem pro tempore existentis eiusdem monasterii patroni primodicto monasterio in abbatem preficere non sine gravi primodicti monasterii illiusque bonorum redituumque, in minus necessarias impensas erogaturom, attenta abbatum huiusmodi in eo non residentium absentia, preiudicio et iactura, nec non monasticae disciplinae neglectu respectivo consveverunt hinc moderni primodicti monasterii monachi et Adamus praedicti, spiritaualibus et temporalibus primodicti monasterii indemnitatibus simul et utilitatibus consulere, laudabilemque erectionis et concordiae praefatarum legem ad debitam observantiam revocare satagentes, iterum ad infrascriptam sub nostro et sedis apostolicae beneplacito devenerunt inter se bonae fidei concordiam, videlicet quod servata in posterum perpetuis futuris temporibus in omnibus et per omnia erectionis predictae et concordiae primodictae lege occurrente, pro tempore quomodolibet primodicti monasterii vacatione, in illius abbatem unus ex eiusdem monasterio gremio monachus expresse professus eligi et ad illud praesentari debeat, et electio ac preesentatio aliter factae nullae sint; quodque primodicti monasterii abbas, pro tempore existens, non liberum et absolutum, sed cum illius monachorum discretorum seu consultorum, pro tempore etiam existentium, consensu, jus circa monasterii primodicti gubernium habeat—ac monachi, dum in primodicto monasterio habitu per illius monachos gestari solito suscepto, annoque probatonis elapso, professionem emittunt regularem, aut dum in monasterii huiusmodi monachorum gremium recipiuntur, pro praemissorum observantia speciale iuramentum emittant, cum jurata etiam promissione non petendi juramenti huiusmodi relaxationem, aut illius absolutionem, et alias, prout in instrumento publico desuper confecto plenius continetur, cuius instrumenti tenor talis est, videlicet: „anno Domini millesimo septingentesimo quadragesimo, die octaua Januarii mensis, in mei infrascripti apostolica auctoritate notarii et infradicendorum testium, specialiter vocatorum, presentes et personaliter constituti: nobilis vir illustrissimus dominus Adamus Hodkiewicz, palatinus Brestianensis, Vielunensis, Bludovensis, Daugielensis etc. capitaneus, patronus ex fundatione et erectione, piissime expleta a suis clarae memoriae praedecessoribus venerabilis monasterii Supraśliensis ordinis sancti Basilii magni Graeci ritus uniti, nec non reverendissimus pater Josaphat Żyłka, vicarius mox dicti monasterii, et venerabiles patres: Nicolaus Radkievicz vice vicarius (1)...., monachi et religiosi, in dicto venerabili monasterio residentes, eiusque capitulum seu congregationem ad sonum campanae de more intimatam celebrantes, seu representantes, tanquam maior et sanior pars, in quadam aula intra claustrum dicti monasterii asseruerunt coram nobis, quod in erectione aepedicti monasterii, confirmata in quodam instrumento concordiae olim de anno Domini millesimo sexcentesimo trigesimo primo, die tertia Martii, in civitate Varsaviensi, coram tunc illustrisimo et reverendissimo domino Honorato vicecomite, archiepiscopo Larisseno (2).... inter caetera pactum reperitur, quod post decessum abbatis dicti monasterii, monachi eligant ad huiusmodi officium, seu abbatiam, aliquem religiosum de eodem gremio, idoneum et tanto munere dignum, iustis tamen rationibus, obstante quo impedimento canonico in personis sui congremii, etiam ex provincia, remotis omnimo

(1) Слѣдуютъ имена, подписанныя подъ присягою.
(2) Имена сторонъ договаривавшихся, уже извѣстныя.

archiepiscopis, metropolitano, episcopis, actu abbatibus, electum praesentabunt fundatori, seu patrono et succesoribus eius, fundator vero, seu patronus ipsum praesentabit ill-mo et reverendissimo archiepiscopo metropolitano, ad consecrandum et investiendum, prout latius constat ex instrumento recepto, seu reassumpto in actis nuntiaturae apostolicae regni Polonie. Verum quia temporum progressu et iniuria quandoquidem deviarunt ab observantia et executione praenarratae legis appositae in limine erectionis dicti monasterii, et a conventionibus habitis in praenarrato instrumento concordiae, in grave preiudicium suorum jurium ex fundo dicti monasterii, et vel maxime in gravem ruinam status temporalis, qui ob abbatum Suprasliensium archiepiscopali vel episcopali dignitate praefulgentium pompam et sumptuosos in equis, curribus, argenteis suppellectibus ac numerosos famulorum apparatus penitus desolatur; consequenter monachorum victus ac sustentatio consumitur monasterii, et ecclesiae sanctae tecta ad exitum negliguntur; idcirco, hisce malis occurere volentes, praedictus illustrissimus comes Adamus, et reverendisimns vicarius, et monachi praedicti, sponte coram nobis insequentes, legem electionis et concordata predicta medio iuramento ad sancta Dei evangelia, respective tactis pectoribus, promiserunt et convenerunt, quod perpetuis futuris temporibus, in eventum vacationis abbatiae dicti monasterii, sive per cessum, sive per decessum, monachi, tum presentes, quam futuri, omnino ad huiusmodi officium, seu abbatiam, eligere debeant aliquem monachum professum de gremio eiusdem monasterii, idoneum et dignum; posito autem quo impedimento canonico in personis sui congremij, poterunt etiam eligere ex provincia; remotis omnino archiepiscopis, metropolitano, episcopis, actu abbatibus; quem ita electum praesentare debebunt dicto illustrissimo domino patrono eiusque succesoribus, qui ipsum praesentabunt illustrissimo archiepiscopo metropolitano ad obtinendum consecrationem et investituram; et electio, aut praesentatio aliter facta ipso facto et iure irrita sit, et viribus omnino careat; insuper, praesenti capitulaliter confecto instrumento curet sibi totum Supraslieuse monasterium, ut taliter electus, praesentatus, benedictus, installatusque abbas pias legationes maxime perpetuis temporibus, tam pro animarum suffragio, quam alia sua intentione legatas, earumque summas, summarum provisiones non totum ius disponendi, transponendi, locandi obtineat, sed nonnisi cum consensu patrum discretorum, seu consultorum, eorumque manu suscriptione, huiusmodi negotia disponere valeat. Ad extremum, idem monasterium Suprasliense, vigore et virtute huius concordiae, salvis omnibus punctis, paragraphis, ut sonant in se iura fundationis et exemptionis, annecti, incorporari, subjici tam Lithuanae, quam Polonae provinciae, sub nullitate talis actus, nullatenus valebit, sed originali sua institutione et praxi abbatum suorum regimine gubernabitur. Itaque, pro huiusmodi effectu, tam in ratione exemptionis, quam liberae electionis, monachi de gremio dicti monasterii statim ab initio sui ingressus, perpetuis futuris temporibus speciale iuratum pro observantia praemissorum prestare obligabuntur, cum iurata etiam promissione non petendi absolutionem seu relaxationem ab hoc iuramento. Et ita partes ipsae, ad maiorem Dei gloriam et dicti monasterii conservationem et profectum, concordarunt, promiserunt et iuraverunt, ut supra, petentes super praemissis, ad perpetuam rei memoriam, publicum et solemne confici instrumentum. Prout per dictum notarium receptum et rogatum fuit. Acta sunt haec anno,

mense, et die et loco, quibus supra. Praesentibus pro testibus illustribus admodum reverendis dominis: Adamo Svierzbinski parocho Juchnoviecenski, Ludovico Scorupski parocho Zabludoviensi.—Cum autem, sicut eadem petitio subiungebat, concordia huiusmodi pro primodicti monasterii bono felicique regimine et indemnitate inita sit; ac propterea moderni primodicti monasterii monachi et Adamus praedictus plurimum cupiant, illam omniaque et singula, in praeinserto instrumento contenta, ut validius subsistant et inviolabiliter observentur, nostro et sedis apostolicae munimine roborari; quare pro parte eorundem modernorum primodicti monasterii monachorum et Adami praedicti nobis fuit humiliter suplicatum, quatenus primodicti monasterii utilitatibus et indemnitatibus in spiritualibus, temporalibus opportune consulere de benignitate apostolica dignaremur; nos igitur, qui iusta, rationique consona petentium disideria, pro apostolici muneris nostri debito, favorabili exauditione prosequimur; eisdem modernis primodicti monasterij monachis ac Adamo, praedictis, specialem gratiam facere volentes, eosque et eorum quemlibet a quibusvis excommunicationis, suspensionis, et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et penis, a iure vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dunduxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, huiusmodi suplicationibus inclinati, concordiam praedictam et prout illam concernit praeinsertum instrumentum huiusmodi et in eo contenta, quaecumque licita tamen et honesta, cum omnibus et singulis, inde legitime sequutis, apostolica auctoritate confirmamus et approbamus, illisque inviolabilis apostolica firmitatis robur adjicimus, omnesque et singulos, tam iuris, quam facti et solennitatum aliosque quantumvis substantiales defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, in eisdem supplemus, ac concordiam et praeinsertum instrumentum huiusmodi validam et efficacem validumque et efficax fore et esse, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, et tum a modernis, primodicti monasterii monachis et Adamo primodictis, quam a primodicti monasterii monachis ejusdemque primodicti monasterii patrono, pro tempore existentibus, et aliis quibuscumque, ad quos nunc quomodolibet spectat et pro tempore spectabit, in omnibus et per omnía, firmiter et inviolabiliter observari et adimpleri debere et ab illis resiliri aut recedi nullatenus unquam posse; nec non praesentes de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, vel intentionis nostrae, seu quopiam alio defectu notari vel impugnari nullatenus unquam posse, sicque, et non alias per quoscumque iudices, etiam causarum palatij apostolici auditores ac sanctae Romanae ecclesiae cardinales, etiam de latere legatos, vicelegatos, dictaeque sedis nuntios, iudicari et definiri debere,—et si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, irritum et inane decernimus. Non obstantibus quibusvis etiam in synodalibus provincialibus, universalibus, generalibusque conciliis, editis vel edendis, specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis; ac monasterii et ordinis praefatorum etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, consvetudinibus, privilegiis quoque, indultis et literis apostolicis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, quibus omnibus et singulis, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus in nostris litteris habenda sit mentio specialis, eorum tenores in eisdem praesentibus pro expressis habentes, illis in suo robore

permansuris, hac vice duntaxat specialiter et expresse derogamus ceterisque contrariis quibuscumque, per praesentes autem non intendimus dictum iuspatronatus in aliquo approbare. Nulli ergo omnino hominum licet hanc paginam nostrae, absolutionis, confirmationis, approbationis roboris adiectionis, defectum suppletionis, decreti et derogationis infringere vel et ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri ei Pauli apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Romae, apud sanctam Mariam maiorem. Anno incarnationis Dominice millesimo septingentesimo quadragesimo quarto, 20 Januarii, pontificatus nostri anno primo.

Подлинная на пергаминѣ, на 38 страницахъ; писана прекраснымъ готическимъ шрифтомъ; привѣсистая свинцовая печать Piscatoris, съ головами ап. Петра и Павла. Подписи: A. Gieorgettus C. S. Rotae. A. Menicotius. J. Menicotius. Miccionius. Maceronius. *Хранится въ Виленской публичной библіотекѣ.*

1745 r. 30 Martii, kahał Zabłudowski, z roskazu zamkowego y za ugodą powną, postanowił y dał skrypt konwentowi Supraslskiemu, że prowizyi ma corocznie płacić po zł. 49 na s. Pokrowe.— 12 Martii, Bartłomiey Kondratowicz administrator xięzstwa Słuckiego dał ordynans do woyta Czuczewickiego, przykazuiąc, aby gromade zebrał y roskazał ludziom pod karą postronkową wsi Hockiey, ażeby Pużyczanom zabrane żyto wraz oddali y siana wozow 25.

1746 r. 26 Martii, dekret stanoł kommisarski, xięstwa Słuckiego, granice dawną umacniaiąc Pużyczow wsi Supraslskiey, graniczącą ze wsią Hocką, do Słucka należącą, ktory dekret xiąże Michał Radziwił, woiewoda Wilenski, hetman w. x. L. approbuiąc y stwierdzaiąc, podpisał ręką swą własną y kazał zapieczętować pieczęcią.— 26 Martii, z Pużyckicy wsi wykonali jurament na granicy, przy gromadzie Hockiey.

1747 r. 20 Nowembris, facultas reverend. provicialis pp. bernardinorum, pro absolvendis missis in ecclesia nostra Tykocinensi.— 6 Novembris, w nunciaturze regestrowana fundacya rezydencyi Warszawskiey.— 8 Novembris i. m. x. Hilaryon Onyszkiewicz, auditor curiae ill-mi

1745 г. Марта 30, Заблудовскій кагалъ, по приказу замковаго уряда и по извѣстному уговору, положилъ и далъ запись С. монастырю въ томъ, что онъ ежегодно, на Покрову, будетъ платить процентовъ по 49 зол. — 12 Марта, Варѳоломей Кондратовичъ, управляющій княжествомъ Слуцкимъ, далъ приказъ войту Чучевичскому о томъ, чтобы онъ собралъ громаду и приказалъ людямъ Гоцкой деревни подъ угрозою наказанія веревками, чтобы они тотчасъ отдали Пужичанамъ взятую рожь и сѣна 25 возовъ.

1746 г. Марта 26, состоялся коммиссарскій декретъ кн. Слуцкаго, утверждающій границу Супрасльской дер. Пужичъ, пограничной съ д. Гоцкою, принадлежащею къ Слуцкому княжеству; который декретъ кн. Михаилъ Радивилъ, гетманъ в. к. Л., воевода Виленскій, утверждая и одобряя, подписалъ собственноручно и велѣлъ приложить печать.— 26 Марта люди изъ дер. Пужичъ принесли присягу на границѣ, при громадѣ Гоцской.

1747 г. Ноября 20, дозволеніе провинціала оо. бернардиновъ отправлять обѣдни въ нашей Тыкотинской церкви. — 6 Ноября Описанъ въ нунціатурѣ

ep. Pinscensis, abbatis Suprasliensis, profess Supraslski, wizytował residencyą Warszawską, ex mandato ejusdem episcopi.

1748 r. 23 Septembra, papież od mnichow arte jezuitica zwiedziony, nakładł wiele fałszow, ut supra; zleca Archintemu nuncyuszowi verificationem narratorum et posterioris concordiae confirmationem.

1750, Maii 19, nuncyusz w Dreznie ex delegatione pontifica confirmat posteriorem concordiam, erectionem Kuznicensem et residentiam Varsaviensem.

1751, Junii 28, Bułhak biskup Pinski, qua opat Supraski, wizytuiąc Suprasl, stanowi: 1-o piwo niemocne, 2-o porcyą gorzałki znosi y piwo do cel zakazuie, referuiąc się do wizyty przez Atanazego Szeptyckiego, 1744 r., metropolity, z seymu Grodzienskiego powracaiącego, czynioney w Supraslu, ktorey ja na wizycie wydobydź niepotrafiłem.

1753, Junii 20, Suprasl zaleca Jasonowi Smororzewskiemu wyrobienie w Rzymie prawa na wolną elekcyą wikarego y podskarbiego sub metrop. jurisdictione.— Julii 16. Idem eidem de eodem cum pondere. — Aug. 27. Idem eidem odwołuie żądaną elekcyą, bo ta communitati non placet. — Septembrii 26. Varsaviensis superior Symeon, na poparcie zaczętego super transitu procederu, prosi o suplement dokumentow z Rzymu.

фундушъ Варшавской резиденціи. — 8 Ноября его м. Иларіонъ Онышкевичъ, авдиторъ двора преосв. еп. Пинскаго, С. архимандрита, С. монахъ, обозрѣвалъ Варшавскую резиденцію, по приказу того же епископа.

1748 г. [1]) Сентября 23, папа, обманутый іезуитскою продѣлкою монаховъ, натворилъ много лжи, какъ выше, поручаетъ нунцію Аркинію удостовѣриться въ наговорахъ и утвердить послѣднее соглашеніе.

1750 г. Марта 19, въ Дрезденѣ, нунцій утвеждаетъ, по порученію папскому, послѣднее соглашеніе, фундуши Кузницкій и Варшавскій.

1751 г. Іюня 28, Булгакъ, еп. Пинскій, какъ Супр. арх., обозрѣвая монастырь, постановляетъ: 1) пиво некрѣпкое, 2) уничтожаетъ порцію водки и запрещаетъ держать въ келліяхъ пиво, ссылаясь на визиту, отправленную м. Аѳанасіемъ Шептицкимъ въ 1744 г., во время возвращенія его съ сейма Городенскаго, которой я при обозрѣніи не могъ найти.

1753 г. Іюня 20, С. монастырь поручаетъ Ясону Смогоржевскому выхлопотать въ Римѣ право на свободное избраніе викарія и подскарбія, подъ управленіемъ митрополита. — 16 Іюля, тотъ же монастырь ему же о томъ же.— Августа 27, монастырь отказывается отъ предложенныхъ выборовъ, ибо они не угодны общинѣ. — Сентября 26, Варшавскій старшій Симеонъ, для подкрѣпленія начатаго процесса о переходѣ, проситъ прислать изъ Рима полный составъ документовъ.

---

1) На 1747 г. оканчивается черновая тетрадь С. лѣтописи, и дальнѣйшія извѣстія заимствуемъ изъ рукописи, озаглавленной такъ: Supraslskich papierow, ktore w osobney kieszeni podrożney są tu złożone d. Apr. 1785 r. sporządzony. Рукопись эта составлена епископомъ Левинскимъ; этимъ объясняются неблагопріятные отзывы, содержащіеся въ ней, о выборѣ С. архимандрита изъ среды монаховъ, независимо отъ митрополита.

106.

1753 г. Октября 6. Письмо Я. Смогоржевскаго къ С. монахамъ по поводу изъятія монастыря изъ подъ власти Базиліанскаго ордена.

Смогоржевскій проситъ, чтобы монастырь поскорѣе прислалъ документы о томъ, что Кишка, протоархимандритъ, обозрѣвалъ и управлялъ С. монастыремъ по распоряженію митрополита, и довѣріе вести дѣло объ изъятіи монастыря изъ подъ власти ордена.

Ponieważ s. communitati Supraslien. placuit wstrzymać się od zamyslonego starania względem elekcji wikarjiskiey, ja tu żadnych daley krokow hoc fine czynić niebędę, y rozumiem, że wm. panowie, poymuiąc necessitatem elekcji wikarego y konsultorow do lat 4, uczynić zechcecie z jw. jx. biskupem Pinskim [1]), swoim czułym opatem, konwencyą in scriptis, ktora amore pacis internae między zakonnikami powinna confirmari jx. metropolitą, ac denique ieżeliby iaka nowa praxis communitati była miła, może łatwo być approbowana y w Rzymie każdego czasu. Oczekiwam na mandatum procurae na jp. Libertego ad effectum defendowania exemptionis opactwa, y ieżeli być może, niechże y jw. jx. biskup dobrodziey, qua opat, primo loco podpiszę, żeby czasem defectus podpisu opackiego interessowi nieszkodził. Sprawa in Decembri infallibiliter przypadnie, a in principio Novembris ad instantiam monasterij Supraslien. będzie prokurator metropolitanski y zakonu zapozwany, et vestra documenta onym communicabuntur z listem niby imp. dobr. do p. Libertego pisanym, ktorego kopią dawniey posłałem w. m. panu. Musi być in archivo Suprasliensi iakakolwiek wiadomosć, że Kiszka protoarchimandrita wizytował, administrował, reformował klasztor Supraski, qua expresse deputatus od metropo-

Поелику С. монастырю угодно было воздержаться отъ задуманнаго старанія на счетъ избранія викарія, то здѣсь по этому дѣлу я не буду ни на шагъ подвигаться впередъ и знаю, что в. м., понимая необходимость избранія викарія и консульторовъ на 4 года, пожелаете сдѣлать съ преосв. епископомъ Пинскимъ, своимъ чувствительнымъ архимандритомъ, письменное соглашеніе, которое, изъ желанія внутренняго мира между монахами, долженъ утвердить о. митрополитъ. И наконецъ еслибы было какое дорогое дѣло у монастыря, то оно легко можетъ быть одобрено въ Римѣ—во всякое время. Ожидаю довѣрія на имя г. Либерти на веденіе дѣла въ защиту изъятія архимандритства, и еслибы возможно было, то пусть и епископъ, какъ архимандритъ, подпишется на первомъ мѣстѣ, для того, чтобы иногда не повредило дѣлу отсутствіе архимандричьей подписи. Дѣло безъ сомнѣнія будетъ производиться въ Декабрѣ, а въ началѣ Ноября по требованію С. монастыря будетъ позванъ повѣренный митрополита и ордена, и ваши документы будутъ имъ сообщены съ письмомъ, якобы вами писаннымъ къ Либерти, копію котораго я послалъ вамъ прежде. Должно быть въ архивѣ С. монастыря какое либо извѣстіе, что протоархимандритъ Кишка

1) Георгій Булгакъ.

lity et auctoritate expresse delegantis; chciey tedy mci dobr. per copias legalizatas iak nayprędzey mi nadsyłać, y wiem, że w iednym instrumencie, podobno anni 1708, dana była Kisce protoarchimandrycie administracya Supraskiego y Grodzienskiego opactw, co mi barzo iest potrzebno. Wszakże delegati metropolitani musieli w tytule, podpisie, albo in extensione dispozycji wyrazić, że są delegati, że agunt auctoritate non propria, sed delegantis, a zatym takie rzeczy muszą sie koniecznie znaydować w Supraslu, ba y w aktach swieckich occasione kontraktow, processow, więc na te dokumenta oczekiwać będę cum summa impatientia, y wszyscy opati im. p. dobr. obligowani będą. Oddaię mię zatym stateczney wm. pana dobr. łascę, piszącsię voto et culto reverentissimo, serviter J. S. etc. Romae, 6 Octobris 1753.

На оборотѣ написано: au tres reverend pere Nicolas Radkiewicz de l'ordre de sainte Basile, vicaire de l'abbayi de Suprasl.

визитовалъ, управлялъ, преобразовалъ С. монастырь, какъ завѣдомо отправленный митрополитомъ и, очевидно, по власти пославшаго. Благоволите какъ можно скорѣе прислать мнѣ копіи засвидѣтельствованныя; я знаю, что въ одномъ распоряженіи, кажется въ 1708 г., дано было Кишкѣ протоархимандриту управленіе Супр. и Городенскаго архимандритствъ, это мнѣ очень необходимо. Вѣдь командированные митрополитомъ должны были въ титулѣ, подписѣ или въ выраженіи распоряженія выразить то, что они командированы, что дѣйствуютъ не своею, а пославшаго властію, а затѣмъ, такія вещи непремѣнно находятся въ Супраслѣ, хотябы и въ гражданскихъ актахъ—въ контрактахъ, процессахъ. И такъ съ величайшимъ нетерпѣніемъ буду ждатъ этихъ документовъ, и всѣ архимандриты будутъ вамъ обязаны. Затѣмъ поручаю себя и пр. Я. С. Римъ. 6 Октября 1753 г.

1755, Novembra 22, Supraski memoryał papierzowi po Włosku cum restrictu przez x. Smogorzewskiego podany, ażeby Suprasl w opacką protoarchymandryty z metropolitą sprawę niewchodził.

1755 г. Ноября 22, записка С. монастыря, по Италіански, поданная папѣ чр. о. Смогоржевскаго о томъ, чтобы С. монастырь не замѣшанъ былъ въ дѣло между протоархимандритомъ и митрополитомъ.

107.

1758 г. Августа 5. Письмо Смогоржевскаго къ С. монахомъ о томъ же.

Смогоржевскій совѣтуетъ, чтобы ктиторъ написалъ къ папѣ въ пользу изъятія монастыря изъ подъ власти Базиліанскаго генерала, который имѣетъ поползновеніе подчинить себѣ Супрасль, и убѣждаетъ монаховъ завести училище, хранить Греческій обрядъ и такимъ образомъ пристыдитъ Баз. орденъ.

Jeżeli się to uczyni, com jw. jx. biskupowi Pinskiemu sub 20 Maj rekomendował, to dopiero uczynie passus o konfirmacyą wiadomey bulli, do czego pomogłoby wielce, żeby jw. kollator y sam do oyca s. sty-

Если сдѣлается то, что я отъ 20 мая представлялъ преосв. епископу Пинскому, то въ такомъ случаѣ я приступлю къ ходатайству объ утвержденіи извѣстной буллы. Этому много

lem Cicerona napisał y o podobny list krola upraszał, dla nadmienioney na potomne wieki konfirmacji, z tym dokładem, że niemoże znieść swywolne jx. generała przechwałki na podbicie tego opactwa, ktore pod jurysdykcyą metropoliczą, veluti konfundatorską, perpetuo zostaiące, scisley monachismum zachowuie, lepiey ritum servat y spokoynym rządzeniem się nikomu przykrosci nieczyni. Mosci dobr.! żebys mogł gdzie sekretnie imieniem moim pomowić z x. Atanazym Marcinkiewiczem, ktory podobno teraz moralną teologią uczy w Darewie, odkrył byś wszystkie zamachy jx. generała przeciw temu s. mieyscu, w ktorym y ja radbym umierać. Dopadłem tez y ia wiele wiadomosci, ktore zkonnotowawszy, communicabo wm. panu dobr., a teraz gą upewniam, że jx. generał coś zamyszla koło jw. jp. Chodkiewicza. Czekam avidissime na deklarowane dokumenta ad probandum, że ten klasztor nigdy niebył in congregationem monasticam redukowany. Życzę unitatem animorum svaviter promowować w klasztorze y myslеć o wprowadzeniu tam studiorum, a oraz ritum vere Graecum obserwować y swiatu pokazać, że ten klasztor publico iest potrzebny, zaczowszy cum licentia e-pi missye, o czym pomowiemy day Boże ad coram. Juz się trzeba tak kierować, żeby prowincya nietylko niemiała co temu mieyscu zarzucić circa observantiam reguły, rządu y ekonomiki, ale żeby weyrzeniem na Suprasl wstydziła się sama y innych widziała mocniey do Suprasla, aniżeli do niey przychylnych. Niech przynaymniey ieden na całey Rusi będzie monastyr swiadkiem dawnieyszey Ruskiey sławy y naszey starożytnosci, ktorą syzmatykow do siebie po Polszce rozrzuconych przyciągnąć możemy, przy Boskiey pomocy y przy naszym staraniu. Staraycie się, dobrodzieie, o fundacyą missji cum clausula dependowania od Suprasla y od metropolity;

помогло бы и то, если бы самъ ктиторъ написалъ Цицероновскимъ слогомъ письмо къ св. отцу и просилъ такого же письма у короля, для упомянутаго на послѣдующіе вѣка утвержденія, съ присовокупленіемъ того, что онъ не можетъ снести своевольныя покушенія о. генерала къ подчиненію этого архимандритства, которое, всегда оставаясь подъ управленіемъ митрополита, какъ соктитора, тщательнѣе сохраняетъ монашество, лучше хранитъ обрядъ и спокойнымъ самоуправленіемъ никому не дѣлаетъ непріятности. Милостивый государь! Если бы ты могъ гдѣ нибудь секретно переговорить съ м. сго Аѳанасіемъ Марцинкевичемъ, который, кажется, теперь учитъ нрав. богословію въ Даревѣ, то ты открылъ бы всѣ поползновенія о. генерала на эту св. обитель, въ которой и я желалъ бы умереть. Добрался и я тоже до многихъ свѣдѣній, собравши которыя, я сообщу вамъ; а теперь увѣряю васъ, что о. генералъ замышляетъ что-то на счетъ Ходкевича. Съ жадностію я жду обѣщанныхъ документовъ для доказательства того, что этотъ монастырь никогда не былъ продчиненъ ордену. Желаю, чтобы единство сердецъ въ монастырѣ преспѣвало, и чтобы подумали о заведеніи тамъ училища, а съ тѣмъ вмѣстѣ о сохраненіи истинно Греческаго обряда, и показали міру, что этотъ монастырь нуженъ для общества, начавъ, съ дозволенія епископа, миссіи, о чемъ, дастъ Богъ, поговоримъ. Нужно дѣйствовать въ такомъ направленіи, чтобы провинція не только ничего не имѣла сказать касательно соблюденія правилъ, управленія и хозяйства, но чтобы, глядя на С. монастырь, сама стыдилась и видѣла, что другіе болѣе благосклонны къ монастырю, чѣмъ къ ней. Пусть хоть одинъ монастырь на всей Руси будетъ

tym sposobem może sie Suprasl rozszerzyć. Nakoniec zalecam sekret, y iestem na zawsze voto et cultu destinctissimo. Romae, 5 Aug. 1758. J. S.

свидѣтелемъ прежней Русской славы и нашей старины, которою мы, при Божіей помощи и нашемъ стараніи, можемъ привлечь къ себѣ и схизматиковъ, разсѣянныхъ въ Польшѣ. Старайтесь, благодѣтели, объ основаніи миссіи, съ условіемъ зависимости ея отъ С. монастыря и митрополита; такимъ образомъ можете расширить (вліяніе) С. монастыря. Наконецъ, поручаю сохранить это въ тайнѣ и остаюсь навсегда съ отличными благожеланіями и преданностію в. м. преданнѣйшій и покорнѣйшій слуга Я. С. Римъ. 5 Августа 1758 г.

108.

— Августа 26. Того же письмо къ С. монахамъ о томъ же.

Посылая С. монахамъ документы въ доказательство того, что протоархимандритъ замышляетъ поглотить монастырь С. Смогоржевскій извѣщаетъ, что для утвержденія папскихъ буллъ объ изъятіи нужны большія деньги, повторяетъ совѣтъ—завести училище и миссіи и хранить древніе обряды.

Niepłonnym fundamentem zagrzałem y zagrzewam wm. pana dobr. do mocney Supraskiego klasztoru obrony y ubespeczenia; kiedy z przyłączonych excerptow, ktorych y oryginały w moich znayduią się rękach, łatwo poznać, iakie myśli, iakie usiłowania y iakie srzodki są jx. protoarchimandryty do ułapienia tak dystyngwowanego y tak uprzywilejowanego klasztoru. Upewniasz mię wm. pan dobr. de 6, a jw. jx. biskup Pinski de 15 Julij, że według moich insynuacji wszelka do obrony gotowość będzie, y od obudwoch zachodzi mię rozkaz, abym nieodwłoczne poczynił tu kroki do otrzymania bullarum konfirmacyi. Co sie tycze nadmienioney gotowosci, radbym te widział iak nayprędzey w skutku y w ręku moich, ile pragnę zostawić pana Libertego o naymnieyszey cyrkumstancij całego interessu należycie informowanym y złożyć u niego

Имѣя не пустыя основанія, я побуждалъ и побуждаю в. м. крѣпче защищать и обезопашивать С. монастырь: изъ приложенныхъ извлеченій, и подлинники ихъ у меня въ рукахъ,—легко понять, какія мысли, какія усилія и какія средства у о. протоархимандрита для уловленія столь отличеннаго и столь привиллегированнаго монастыря. Вы, м. г., увѣряете меня отъ 6, а Пинскій епископъ отъ 15 Іюля, что, по моимъ внушеніямъ, будетъ всяческая готовность къ защитѣ, и отъ обоихъ дается мнѣ приказъ, чтобы я здѣсь сдѣлалъ рѣшительный шагъ для полученія утвержденія буллъ. Что касается упомянутой готовности, то я радъ былъ бы какъ можно скорѣе видѣть ее на дѣлѣ и въ моихъ рукахъ, сколько желаю, чтобы г. Либерти надлежащимъ образомъ былъ ознакомленъ съ мель-

wszystkie papiery pod regestrem y za rewersem, gdy mi się przyidzie ruszyć kiedy z tego mieysca. Względem zaś pożądaney konfirmacyi zaczołem był czynić potrzebne starania; ale informowawszy się, że nowa bulla pociągnełaby nas na expens cokolwiek większy nad ow, ktory łożony był na expedycyą starey, więc umysliłem wstrzymać dalsze moie w tey mierze kroki, dopoki nowego wyraznego rozkazu nieodbiorę tak od jw. jx. biskupa, iako też samego w. pana dobr. z proporcyonalnym na taką expedycyą wexlem przez ręcę j. p. Jastrzemskiego; z iedney bowiem strony niemogę własnym zdaniem wdawać klasztor w expensa znaczne; z drugiey, nie iestem in statu założenia takiey qwoty, lubo iestem gotow założyć cokolwiek nad to interes wyciągać będzie. To tedy po szczerosci przełożywszy, upraszam wm. pana dobr., abyś ad nexum folium, kommunikowawszy jw. jx. biskupowi, konserwował w sekrecie, na teraznieyszą y wieczną swego klasztoru przestrogę. Dla moiey konsolacyi chciałbym z łaski wm. pana dobr. wiedzieć, w iakim stopniu y w iakiey figurze zostaie tuteysza fabryka, y w iakim pokoiu te szczęsliwe zgromadzenie znayduie się, o co naywiększe, ieżeli kiedy, to teraz bydź powinno staranie; bo kto tego mieysca szuka upadku, doda ognia do niezgody, zachęci do zaniedbywania zakonnosci y pobożnosci, a to zdradą wytłumaczy swiatu potrzebę poddania tego mieysca nowomodnym, a cerkwi Ruskiey niepożytecznym rządom. Wiem, że już pokątnie przebękuiąc, zarzucaią Suprasłowi, że niemaią w domu nauk, że in vinea Christi niepracuią, że in disciplina monastica laxantur; temu tedy należy factis mendacium vincere: alboż w Supraslu lepsze, iak gdzie indzie, niemogą bydź studia! alboż z Suprasla niemożna wysyłać na missye po dyecezji! alboż Supraskim oycom niemilsze będzie dawnieyszych świę-

чайшими обстоятельствами всего дѣла, и сколько я желаю оставить у него всѣ бумаги, по списку и подъ росписскою, если мнѣ придется когда нибудь двинуться отсюда. На счетъ желаннаго утвержденія, я началъ было дѣлать потребныя старанія; но извѣстившись, что новая булла повела бы насъ въ издержки нѣсколько большія тѣхъ, которыя потребовались при изданіи прежней, я рѣшился воздержаться отъ дальнѣйшаго движенія въ этомъ родѣ, пока не получу новаго, опредѣленнаго приказа какъ отъ преосв. епископа, такъ и отъ васъ, благодѣтель мой, съ соотвѣтствующею такому дѣлу ассигновкою чрезъ его м. Ястрембскаго. Ибо съ одной стороны не могу по своему сужденію вводить монастырь въ значительныя издержки, съ другой—я не въ состояніи положить такое количество, хотя и готовъ положить сколько нибудь, сверхъ нужнаго по этому дѣлу, съ искренностію заявивъ это, прошу в. м., чтобы вы, сообщивъ о томъ его м. о. епископу для связи писемъ, сохранилъ въ тайнѣ, для нынѣшней и для всегдашней предосторожности своего монастыря. Для своего утѣшенія, я хотѣлъ бы, по вашей милости, знать, на какой степени, въ какомъ видѣ находится тамошняя типографія, и въ какомъ спокойствіи пребываетъ эта благополучная обитель; о чемъ если когда, то теперь должно быть найбольшее стараніе. Ибо, кто старается объ упадкѣ этой обители; тотъ броситъ пламя раздора, будетъ поощрять пренебреженіе монастырскаго устава и благочестія, а посредствомъ такого предательства объяснить людямъ, что эту обитель необходимо подчинить новоизобрѣтенному въ Русской церкви и безполезному управленію. Я знаю, что въ тайной болтовнѣ обвиняютъ С. монастырь въ томъ, что въ немъ

tych obrządkow cerkiewnych y zakonnych utrzymanie, o ktore w prowincyach y niepytay? Alboż nakoniec stać niemoże Suprasla do wysłania iednego y drugiego zakonnika do cudzych kraiow na fundametalnieysze nauki? Wziowszy na pomoc Pana Boga, przeyrzawszy się w starożytnosci obrządu cerkiewnego y stanu mniskiego, a oraz zabiegaiąc tak pięknego mieysca upadkowi, łatwo Supraslowi tego wszystkiego chwycić się, czym by się dystynguował od zawojowanych klasztorow, y całego kraju pozyskał miłość y estymacyą. Przepraszam, że moie do tego mieysca przywiązanie pociągneło mię do tey w pisaniu obszernosci. Zwięzley zaś mowiąc, iak kocham Suprasl, tak iestem nazawsze voto et cultu distinctissimo. R. 26 Aug. 1758. J. S.

На оборотѣ написано: r-do in Christo p. p. collendissimo d. Nicolao Radkiewicz, o. S. B. m. vicario Suprasliensi.

нѣтъ ученія, что онъ не работаетъ въ виноградѣ Христовомъ, что въ немъ ослабѣла монашеская дисциплина. Это нужно отвергнуть фактами; фактами низложить ложь. Развѣ въ С. монастырѣ не можетъ быть лучшей науки, чѣмъ гдѣ либо? развѣ изъ С. монастыря нельзя высылать на миссіи по епархіи? развѣ С. отцамъ не дорого сохраненіе древнихъ св. обрядовъ церковныхъ и монастырскихъ, о которыхъ въ провинціи и не спрашивайте? Развѣ, наконецъ, С. монастырь не въ состояніи высылать одного или двухъ монаховъ въ чужія страны для болѣе основательнаго ученія? Взявъ на помощь Господа Бога, вглядѣвшись въ древніе обряды церковные и монастырскіе, а вмѣстѣ съ тѣмъ предотвращая упадокъ столь прекрасной обители, С. монастырь легко можетъ приняться за все это, чѣмъ онъ отличался бы отъ завоеванныхъ монастырей и пріобрѣлъ бы любовь и почтеніе отъ всей страны. Извините, что моя привязанность къ этой обители повела меня къ широковѣщанію въ письмѣ. Говоря короче, какъ люблю С. монастырь, такъ навсегда остаюсь съ отличнымъ почтеніемъ и преданностью и пр. Я. С. Римъ. 26 Августа 1758.

109.

1758 г. Сентября 6. Протестъ Николая Ходкевича, сдѣланный въ нунціатурѣ противъ стараній Базиліанскаго ордена подчинить себѣ С. монастырь.

На основаніи подтвердительной грамоты Сигизмунда I отъ 1507 г. на фундушъ Алекс. Ходкевича,— устава С. монастыря отъ 1510 г.,— подтвердительной грамоты Сигизмунда III отъ 1633 г.,— соглашенія м. Рутскаго съ Хр. Ходкевичемъ въ 1632 г.,— постановленія Замостьскаго собора 1721 г. — о неподвластности С. монастыря базиліанамъ,—соглашенія, бывшаго въ 1740 г., буллы отъ 1748 г.,—Ходкевичъ протестуетъ 1) противъ поползновенія Базиліанскихъ протоархимандритовъ на С. монастырь.

Anno Domini millesimo septingentesimo quinquagesimo octavo, die vero mercurii sexta mensis Septembris, Varsaviae, coram actis tribunalis s-ae nuntiaturae ap-li-

1) Этимъ протестомъ дѣло не окончилось. Въ 1773 г. поданы были нунцію соображенія о необходимости подчинить С. монастырь протоархимандриту. С. ниже № 113.

-sae in regno Poloniae etc. praesens et personaliter constitutus illr-mus et magnificus Joannes Nicolaus, comes in Czarnobyle, Petrykowie et Dorohostajach, Chodkiewicz, Wielunensis, Bludensis, Daugieliaensis etc. capitaneus, olim ill-mi Adami palatini Brestensis filius, uti patronus ex fundatione et erectione v-lis monasterii Supraśliensis ordinis divi Basilii magni ritus Graeci unitorum principalis, adhaerendo tam manifestationi parentis sui anno 1740, die vero jovis, vigesima quarta mensis Novembris, Varsaviae coram actis praesentibus interpositae, quam originalibus juribus authenticis, approbationibus, mutuis concordiis, etiam juratis literis, apostolicis decretis, et quidem *primo:* approbationi fundationis Suprasliensis per Sigismundum primum, regem Poloniae, anno millesimo quingentesimo septimo, die s. Alexandri confessoris, juxta vetus kalendarium, in sabbathum incidento, Vilnae factae, cujus approbationis vigore expresse vener. monasterium Supraśliense circa exemptionem ab omnibus aliis monasteriis ejusdem ordinis et independentem a quopiam suorum abbatum electionem ad mentem originalis suae fundationis et erectionis conservatur; *secundo:* auctioni fundationis, seu resignationi certorum bonorum in rem et emolumentum dicti conventus per olim illr. Josephum Sołtan metropolitam totius Russiae effectuatae. Siquidem memoratus ill. metropolita, habendo certa bona, ex donatione gratiaque Alexandri regis Poloniae sibi servientia, eadem bona jure sibi competente in Supraslense monasterium devolvit in perpetuum, postque visitationem monasterii per se expeditam, instrumentum, alias decretum visitationis in pargameno lingua Sclavonica scriptum, duobus sigillis, suo scilicet uno, altero ill. m-fici Alexandri Chodkiewicz, palatini Novogrodensis, primi fundatoris, munitum de anno 1510-mo datum, penes archivum dicti monasterii reliquit, cujus decreti visitationis tenor exemptionem et liberam abbatum electionem praecustodit; *tertio:* subalternae approbationi et roborationi per Sigismundum tertium regem, anno millesimo quingentesimo trigesimo tertio, die trigesima prima mensis Januarii concessae, ubi pariter conceditur, approbatur et roboratur vener. monasterio Suprasliensi exemptio et spontanea libera abbatum suorum electio,— *quarto:* concordiae perpetuae inter illr. Christophorum Chodkiewicz, stabuli m. d. L. praefectum, patronum, Josephum Velaminum Rutski, metropolitam totius Russiae, Gerasimum Welikonty abbatem Supraśliensem, anno millesimo sexcentesimo trigesimo secundo conductae et conscriptae, nec non corporalibus juramentis per eosdem coram ill. r-mo d-no Honorato vicecomite, archiepiscopo Larisseno, protunc in regno Poloniae nuntio apostolico, firmatae, liberam abbatum Supraslien. electionem et ipsius monasterii exemptionem obloquenti. *Quinto:* dispositioni synodi Zamoyscianensis, faventi monasterii Supraślien. exemptioni ab utraque tam Lithuana, quam Polona provinciis, solique ill. metropolitae totius Russiae pro tempore existenti praefatum monasterium subiicienti, quae synodus celebrata est anno 1720 et a sede apostolica approbata; *sexto:* concordiae subalternae sese ad anteriorem referenti inter ill. Adamum Chodkiewicz, palatinum Brestensem, patronum abbatiae Suprasliensis, ab una, et totam vener. communitatem ab altera, partibus, anno 1740 mutuo combinatae, saepedictam exemptionem inviolabiliter se tenere et observare in perpetuum spondenti, quam concordiam sic, ut praefertur, combinatam et sponsam tota communitas et unusquisque de corpore ipsius capitulariter congregati juramentis firmarunt et stabiliverunt, in post vero anno 1740 (4) nonas Januarii eandem concordiam sanc-

tissimus Romanus pontifex Benedictus XIV per literas apostolicas approbavit. *Septimo:* confirmationi seu approbationi residentiarum Varsaviensis et Kuznicensis, monasterii Supraslieusis filiarum, per bullam anno 1748-vo kalendas Octobris a sancta sede apl-ca emanatam, eandem toties expressam exemptionem et liberam independentemque electionem intimanti et statuenti ad extremum decreto s. apostolicae in regno Poloniae nuntiaturae, anno 1749-no lato, multoties memoratas exemptionem vener. monasterii Supraslieusis ab utraque vener. Basiliana provincia et liberrimam abbatum electionem finaliter decisive definienti, adiudicanti. Si idem ill. et mfi-cus Joannes Nicolaus comes Chodkiewicz, modernus abbatiae Supraslieusis patronus, ut primo subaudivit quosdam gressus, sibi, antenatis suis et monasterio in Suprasl praejudiciosos, noxios et injuriosos de novo formari, controversias in antecessum sopitas reassumi et resuscitari, bullas quasdam subreptitie obtentas obtrudi, totique colore, fuco ac ingenio vener. monasterium Suprasliense fundationis Chodkiewiczowianae ad provincias Basilianas velle et attentare uniri, in forma juris quam solennisime protestatus et manifestatus est, prout protestatur et manifefestatur in et contra m-cos generalem, provinciales, abbates et utramque Polonam et Lithuanam provincias ordinis divi Basilii magni, declarans, se illustrissimorum antenatorum suorum voluntati et ordinationi in nullo puncto contraventurum, imo piae eorum menti et salutari intentioni sub conscientia se per omnia strictissime et inviolabiliter conformaturum, insuper de nullitate omnium actorum et agendorum, contra quem seu quos opus fuerit, iure actorum ac praedicto monasterio Supraslieusi juris assistentiam, quantum ex se erit, praestiturum, hac sua recognitione ac manifestatione ad praemissa mediante, quam ad omnem meliorem finem et juris effectum ac majorem praemissorum fidem, robur et valorem manu sua propria idem illustrissimus et magnificus comparens his in actis praesentibus cancelariae scribis subscripsit, ut sequitur:—Jan Chodkiewicz R. W. K. manu propria. Ex prothocollo actorum S-ae nunciaturae apostolicae extractum et sigillo ill. ac r-mi d-ni d-ni Nicolai Serra, archiepiscopi Mitylenensis et nuntii apostolici in regno Poloniae et m. d. L. etc. communitum.

Печать нунціатуры и подписи: Petrus Jastrzemski, publicus auctoritate ap-lica notarius et nunciaturae ap-licae in regno Poloniae cancellarius.

1760, Sept. 23. Z Warszawy Smogorzewskiemu donoszą, iż synod Rossyiski nalega, żeby Drozerynskiego schwytać, bo okradł Rossyyską archimandryą.

1760 г. 23 Сентября, изъ Варшавы доносятъ Смогоржевскому, что Россійскій Синодъ настаиваетъ на то, чтобы Дрозеринскій былъ схваченъ, ибо онъ обокралъ Русскую архимандрію.

1761, Sept. 5, exdywizya placu Warszawskiego Supraskim zakonnikom na klasztor y na cerkiew dozwolona od metrop. Hrebnickiego, cum onere takiego przy niey trzymania starszego, ktoryby ad mentem Kiszczynskiey fundacyi był capax utrzymywania interessow całey Rusi.

1761 г. Сентября 5, выдѣлъ части Варшавскаго плаца, съ дозволенія м. Гребницкаго С. монахамъ на монастырь и церковь, съ обязанностію держать на игуменствѣ такого человѣка, который, по смыслу фундуша Кишки, былъ бы способенъ поддерживать интересы всей Руси.

110.

1761 г. Сентября 5. Распоряженіе м. Гребницкаго о выдѣлѣ части митр. плаца для построенія церкви при С. резиденціи въ Варшавѣ.

М. Гребницкій даетъ С. монахамъ часть митрополитанскаго плаца на Капуцинской улицѣ въ Варшавѣ, для постройки церкви и монастыря для цѣлей, указанныхъ въ фундушѣ м. Кишки, съ тѣмъ, чтобы изъ С. монастыря назначалось сюда опытное лицо для исполненія возложенныхъ на него обязанностей.

Florianus Hrebnicki, Dei et s. sedis apl-cae gratia, Kijoviensis et Halicensis et totius Russiae metropolita, archiepiscopus Polocensis, Mscisławiensis, Orszensis et Mohiloviensis, abbas Kijovo-Peczarensis, solii pontificii assistens. Illr-mo et r-mo domino Antonino Młodowski Dei et s. sedis ap-licae gratia episcopo Turoviensi, coadjutori Pinscensi, abbati Suprasliens, atque integrae communitati abbatiae Suprasliensis, tum r. p. Metrofano Komarkiewicz, superiori Varsaviensi, significamus: expositum est nobis nomine et pro parte vestra, tum etiam nomine dilectorum filiorum civium Varsaviensium ritus et jurisdictionis nostrae, quod cum praedecessor noster ill. ex-mus reverendus dominus Leo Kiszka saluti animarum ritus nostri, Varsaviae degentium, ad eandem civitatem frequenter confluentium, providens, certam summam monasterio Supr. obtulerit, ea conditione, quatenus e monasterio Supr. tres monachi, quorum duo forent presbiteri, Varsaviae circa palatium et capellam metropolitanam manutenerentur, ad spiritualia obsequia fidelibus ritus n-ri in administratione sacramentorum praestarent, cumque ad tenorem ejusdem praedecessoris n-ri dispositionis cura spiritualis per dictos patres Varsaviae in palatio n-ro residentes exacte administraretur, id unicum tamen semper desiderabatur, ut ecclesia publica ad celebranda solemni ritu divina officia commodior, quam sit privata palatii capella, extrueretur, in qua et sepulturae fidelium ritus n-ri adesset locus, tum etiam eo attento, quod religiosi in eodem cum secularibus palatio et quidem ad portam principalem residentes ab regularis disciplinae dispendio quietam vitam ducere, rebus ad religiosam vitam pertinentibus vacare aegre valeant; idcirco non commodo tantum praedictorum ordini s. Basilii magni patrum Varsaviae residentium, quum etiam Christi fidelium ritus et jurisdictionis n-rae prospicere cupientes, certam partem arcae palatii n-ri pro extruenda ecclesia et residentia religiosorum, salvis supremae n-rae metropolitanae et ordinariae auctoritatis juribus, ad plenum ill-rmae r-mae dominationis vestrae, uti immediati eorundem superioris, et successorum ejus abbatum Suprasliensium dispositionem, cedendam, manumittendam esse duximus, uti de facto, omni meliori modo, forma et stylo de jure requisitis cedimus et manumittimus at huius cessionis n-rae approbationem a sede apostolica obtinere nomine n-ro, successorum nostrorum spendemus. Haec vero pars fundi seu arcae palatii n-ri metr-pltni, ab ea parte incipit, qua iter publicum seu vicus kapucinorum, vulgo Ulica Kapucinska dictum respicit, extenditur per cubitos muratorios triginta quinque versus palatium metropolitanum. In qua quidem parte dicti fundi seu arcae ecclesiam et monasterium tum officinas necessarias extruendi, possidendi, et si quod obtinerit, lucrum percipiendi praedictis rn-dis patribus ex dispositione illr-mae r-mae domi-

nationis vestrae et successorum ejus abbatum Suprasliensium residentibus, plenam omnimodam potestatem facimus et tribuimus, caventes omni meliori modo quatenus in iis, quae curam spiritualem omnem exactam diligentiam praedicti patres adhibeant Deo et nobis uti ordinario pastori responsuri, tum etiam confirmando hos intentioni et voluntati expressae praedecessoris n-ri illr-mi exll-mi r-mi Leonis Kiszka metropolitae totius Russiae volumus, quatenus e monasterio Supraslienslo designata semper Varsaviae religiosa persona resideat, rerum usu et industria in tractandis negotiis exercitata. Cui negotia hierarchica a nobis et successoribus nostris, aut etiam ab aliis illr-mis episcopis per omnia salvis in originali illr-mi domini Kiszka fundatione adjectis conditionibus et clausulis commiti valeant, in quorum omnium fidem et perpetuum robur praesentes manu nostra et illr-mi r-mi coadjutoris subscriptas sigillo communiri jussimus. Datt Novogrodeci, die quinta mensis Septembris 1761 anno. Florianus metropolita, archiepiscopus Polocensis. Felicianus Volodkowicz, episcopus Vladimirensis, coadjutor metr.

— Sept. 10. Młodowski obiecuie to wszystko spełnić, co w konsensie metrop. Hrebnickiego dla Supraskich iest opisano. — Octobr. 19. Wikary Supraski nalega na metropolita Hrebnickiego, żeby swoy konsens na exdywisyą placu Warszawskiego zeznał prawnie.

1762, Januarii 31. Wizyta Supraska przez opata Młodowskiego decernit: 1-o rekolekcye roczne. 2-o lekcya Słowienska w refektarzu. 3-o wizita po silentium. 4-o pacierza uczyć domową czeladź po obiedzie w swięta y w niedziele, a po folwarkach takie pacierza y katechizmu uczyć pewnemi czasami.

1764, Jan. 12, wizyta Supraska metropolity Wołodkiewicza stanowi: 1-o inwentarze folwalrczne sporządzić, y na to obiecuie swego kommissarza zesłać, a jeden exemplarz ad archivum metrop. oddać zaleca; 2-e gotować materyały do ciągnienia klasztorney fabriki; 3-o szpital dla ugobich wystawić, żeby się modlili za fundatorow y cerkwi usługiwali; 4-o latem po folwarkach uczyć poddanych pacierza y katechizmu; 5-o dekreta wyzyty Hrebnickiego co miesiąc w refektarze czytać.

1768, Mar. 14, wizyta Supraska, arcy-biskupowi Smogorzewskiemu od metro-

— Сентября 10, архим. Млодовскій обѣщаетъ исполнить все то, что написано въ дозволеніи м. Гребницкаго въ пользу С. монаховъ.—19 Октября, С. викарій настаиваетъ на то, чтобы м. Гребницкій заявилъ въ судѣ свое дозволеніе на выдѣлъ части Варшавскаго плаца.

1762 г. Января 30, визита С. монастыря, при архим. Млодовскомъ опредѣляетъ: 1) ежегодныя размышленія, 2) чтеніе по Русски въ столовой, 3) визита послѣ молчанія, 4) учить молитвамъ домашнюю челядь въ праздничные и воскресные дни, послѣ обѣда, а по фольваркамъ тоже въ извѣстныя времена учить молитвамъ и катехизису.

1764 г. Января 12, визита С. монастыря м. Володковича постановляетъ: 1) составить фольварковые инвентари; обѣщаетъ прислать для этого своего коммиссара, а одинъ экземпляръ поручаетъ представить въ митрополитанскій архивъ; 2) приготовлять матеріалы для продолженія монастырской фабрики; 3) построить для убогихъ богадѣльню, съ тѣмъ, чтобы молились за ктиторовъ и услуживали при церкви, 4) по фольваркахъ, лѣтомъ, учить подданныхъ молитвамъ и катехизису; 5) опредѣленія визиты Гребницкаго читать ежемѣсячно въ трапезѣ.

polity instrumentem polecona. Wizytator Smogorzewski: 1-o dyspensuię Piotrowkę. 2-o zakazuie po folwarkach zboże przedawać, 3-o zaleca, żeby każdy swoie żądania y rady na pismie podał. 4-o Komarkiewicza z funkcyi wikaryiskiey kwituie. Krescencyi Supraskiey ze wszystkich dobr, y teyże expensu regestrzyk. — Apr. 31. Tenże wizitator wyznacza kommissarzow na folwarki, dla uformowania porządnych inwentarzow. X. Michał Burski dobre wizytatorowi podał rady, w ktorych namienia o srebrze, do Pinska zabranym, y o prostactwie zakonnikow. X. Metody wizytatorowi oskarża opuszczenie zakrystyi, zaniedbanie prowincyi y funduszowych mszy ss. etiam za krolow. — Maii 6. Opat Młodowski o wizytę folwarkow, acz w czasie wizyty niezwyczayną, prosi wizytatora, byle ad acta visitationis niebyła wpisaną.— Aug. 28. Kuznicka inkwizycya o bitwie zakonnika z superiorem.—Octobr. 31. Tenże wizytator nakazuie wyszukać y produkować punkta wizyty Szeptyckiego y Hrebnickiego, a do tychże wyszukania zawiesza swoie reformy y ustanawia klasztornych urzędnikow. Metropolita Wołodkowicz donosi wizytatorowi Smogorżewskiemu, że Suprasl zaskarza tak długą u siebie wizytę, a o nową opactwa elekcyą uprasza, alias do Rzymu udasie.— Decemb. 12, opat Młodowski Suprasl. wizytatorowi Smogorzewskiemu puszcza w administracyą, pensione 5000 fl. dla siebie reservata. Nocne nabożenstwo, przez opata Młodowskiego ustanowione, reclamatur a communitate Supraslienai. Caesarius Kinner opisuie krzywdy, ktore od opactwa Młodowskiego Suprasl cierpi, uznaie zwierzchność metropoliczą nad opatem, użala się na dezolacyą mieysca, folwarkow, stada, kassy y chwały Bożey. N. 8, niema starania o konfirmacyą krolewskich przywilejow na puszcze y na rzekę Sokołkę, a klasztor co niedziela za krolow odprawuie mszą

1768 г. Марта 14, поручена митрополитомъ архіепископу Смогоржевскому визита С. монастыря, съ инструкціею. Визитаторъ Смогоржевскій: 1) разрѣшаетъ Петровъ постъ. 2) запрещаетъ по фольваркамъ продавать хлѣба, 3) поручаетъ всякому свои желанія и совѣты подать на бумагѣ, 4) квитаетъ Комаркевича по должности викарія; причемъ реэстръ доходовъ со всѣхъ С. имѣній и расходовъ.—Апрѣля 31, тотъ же визитаторъ назначаетъ коммиссаровъ въ фольварки, для составленія инвентарей. О. Михаилъ Бурскій подалъ визитатору хорошіе совѣты, въ которыхъ упоминаетъ о серебрѣ, взятомъ въ Пинскъ, и о невѣжествѣ монаховъ.—О. Меѳодій жалуется визитатору на запущеніе ризницы, нерадѣніе о доходахъ и фундушевыхъ обѣдняхъ даже за королей. — 6 Мая, арх. Млодовскій проситъ сдѣлать обозрѣніе фольварковъ, хотя и положенное при визитахъ, только бы оно не было внесено въ акты визиты. — 28 Августа, Кузницкое разслѣдованіе о дракѣ монаха съ настоятелемъ.— Октября 31, тотъ же визитаторъ приказываетъ отыскать и исполнить пункты визитъ Шептицкаго и Гребницкаго, а до отысканія ихъ, пріостановить его реформы; устанавляетъ монастырскихъ чиновниковъ. М. Володковичъ извѣщаетъ визитатора Смогоржевскаго, что С. монастырь жалуется на столь продолжительное его обозрѣніе и проситъ выборовъ новаго архимандрита, иначе обратится въ Римъ. —Декабря 10, арх. Млодовскій отдаетъ С. монастырь въ управленіе Смогоржевскаго, съ сохраненіемъ для себя пенсіи 5 т. зол. С. монастырь отказывается совершать всенощное бдѣніе, установленное Млодовскимъ. Цезарій Киннеръ описываетъ обиды, какіе С. монастырь терпѣлъ отъ архимандрита Млодовскаго, признаетъ начальство митрополита

s. N. 9 legacya strażnika Zenklera non adimpletur, bo msze się nieodprawuią. N. 10, medykamenta, dla Suprasla wyprowadzone z Gdanska, wywożą do opata na Wołyń. N. 11, rząd w Supraslu hultayski, pijacki, niedbały, o flaszce, o kawie y o lulce, a nowey fundacyi gdzie pieniądze? gdzie papiery? gdzie obligi? Tenże radzi: 1-o opatowi wyznaczyć 7000 t., bo klasztor niema więcey intraty nad 26000 t., a ekonom podług fundacyi powinien bydź przysięgły. N. 2-e zakonnikom dla pokoiu coś pewnego wyznaczyć. N. 3-o opat gdy sam nieziedzie, niech do Suprasla zsyła opata Grodzien., byle nie prowincyalczyka. N. 4-o studentow Supraslskich lepiey gdzie indziey edukować, niżeli w prowincyi koronney. 5-o konsultorium powinno wchodzić w kary y w rządy. Co do rządu: 1-o podstaroscim zapłata z ogrodow; 2-o pakt obor, folwarczne regestra pod alfabetem drukowanym, a karty stęplowe. 3-e lepsze stadniny rosporządzenie. 4-o zboża nieprzedawać szankami, lecz szkutą spławiać. 5-o inwentarze iedne u starszego, drugie u ekonoma, trzecie przy folwarkach. 6-o regestra szafarskie. 7-o regestra piwniczne na gatunki rozdzielać. 8-o papiernia osobno, y drukarnia osobno, a w tey mniey ludzi chować, mniey drukować, drukowane zaś pierwiey wyprzedawać, bo teraz klasztorowi iest uciążliwa. 9-o austeryą na szynk pożyteczniey obrocić, aręda zaś mieyscu szkodliwa. Tu jest originał testamentu Zenklerowskiego y kopia krolewskiego przywileju na lasy, na ryby, przez Kolendę metrop. otrzymanego, oraz kopia konkordyi. Regestr pieniędzy, od benefaktorow u x. Komarkiewicza złożonych na mury Warszawskie in summa 2298 zł. Tu wyraża abrys Fontaniego na cerkiew.

надъ архимандритомъ, печалуется надъ опустошеніемъ обители, фольварковъ, стадъ, кассы и богослуженія: въ 8-хъ не стараются о подтвержденіи королевскихъ привилеевъ на пущу и р. Соколду, между тѣмъ монастырь всякій воскресный день отправляетъ св. литургію за королей; 9, не исполняется завѣщаніе стражника Зенклера, ибо обѣдни не служать; въ 10, медикаменты, привезенные для С. монастыря изъ Данцига, увозятся къ архимандриту на Волынь; въ 11, управленіе въ монастырѣ лѣнивое, пьяное, нерадивое, съ бутылями, съ кофеями да съ трубкою. А гдѣ деньги новаго фундуша? гдѣ документы? гдѣ векселя? Онъ же совѣтуетъ назначить архимандриту 7 т. т., потому что монастырь имѣетъ не болѣе 26 т. тынфовъ дохода; а экономъ, согласно съ фундушемъ, долженъ быть присяжный; 2 монахамъ для мира сдѣлать что нибудь опредѣленное, 3, пусть архимандритъ посылаетъ кого либо, если самъ не пріѣзжаетъ. Только бы не изъ провинціи. 4. Воспитывать С. учениковъ гдѣ нибудь въ другомъ мѣстѣ, а не въ польской провинціи. 5, консульторы должны участвовать въ управленіи и въ дисциплинѣ. Касательно управленія: 1, подстаростимъ-вознагражденіе отъ огородовъ; 2, молочный скопъ и фольварочный доходъ записывать подъ печатнымъ алфавитомъ, а бланки—со штемпелемъ. 3, Лучше распоряжаться стадами; 4 не продавать хлѣба шанками, а сплавлять на баркѣ. 5, инвентаря одинъ экземпляръ у старшаго, другой у эконома, а третій при фольваркахъ. 6, Реэстры комисарскіе. 7, Пивные реэстры раздѣлить на разряды. 8, Бумажную фабрику держать особо, а печатню—особо; въ послѣдней держать меньше людей, меньше печатать, а продавать то, что напечатано; ибо она теперь обремени-

тельна для монастыря; 10, заѣзжій домъ полезнѣе обратить въ шинкъ; а аренда убыточна для обители. Здѣсь же подлинникъ завѣщанія Зенклера и копія королевскаго привилея на лѣса и рыбу, полученнаго м. Колендою, а также копія мировой. Счетъ денегъ, благодѣтелями сложенныхъ у о. Комаркевича на Варшавское строеніе, 2298 зол. Здѣсь означенъ фасадъ церкви—Фонтаня.

111.

1769 г. Января 15. Постановленіе визитатора Сиогоржевскаго о жалованьи еп. Млодовскому изъ С. монастыря.

Jaśnie wielmożny imć x. Antonin Struś Młodowski, biskup Brzeski, dla obowiązkow administrowania przesladowanym biskupstwem Włodzimierskim, z Rzymu na siebie włożonych, gdy pasterską czułością i całą osobą swoią musi go od dalszey ruiny i od zaczętego przesladowania bronić, niezdoła przeto do tutejszego opatstwa swego zieżdżać, z którego jednak przyzwoitych dla własney żywności żądaiąc posiłkow, cale pomiernym z niego pożytkiem kontętować się umyslił, i dopóki wyż rzeczoną administracyą władać będzie, na corocznym takiey intrat Suprasłskich częsci odłączeniu chętnie przestaie, jaka się z wyrazney nam i listowney okazaney jego woli, tudzież z klasztorney umowy naszą wizytatorską mocą następuie tu ogłoszona, to jest: przewielebny x. Tadeusz Zaruski, opactwa Supraslskiego godny namiestnik, dwa tysiące pięćset złotych polskich corocznie w miesiącu Marcu, a drugie tyleż w miesiącu Październiku in summa 5,000, od ninieyszy zacząwszy daty, jw. przerzeczonemu opatowi swemu za kwitami wydawać, tudzież

Преосвященный его м. о. Антонинъ Струсь Млодовскій, еп. Брестскій, по должности управленія Владимірской епископіи гонимой, возложенной на него папою, обязанный съ пастырскою заботливостію и всѣмъ своимъ существомъ охранять ее отъ дальнѣйшаго разоренія и начавшихся гоненій, не въ состояніи пріѣзжать въ здѣшнюю свою архимандрію; но желая имѣть отъ нея приличное для себя содержаніе, рѣшился довольствоваться совершенно умѣреннымъ отъ ней доходомъ, и пока онъ будетъ распоряжаться этимъ управленіемъ, дотолѣ охотно соглашается на такую часть С. доходовъ, какая будетъ здѣсь объявлена на основаніи его устной и письменной воли, а также по уговору съ монастыремъ, по нашему визитаторскому распоряженію: преп. о. Ѳаддей Зарусскій, достойный намѣстникъ С. архимандритства, обязанъ ежегодно выдавать указанному С. архимандриту подъ росписку 2,500 зол. въ Мартѣ и столько же въ Ноябрѣ — всего 5

z Chorostowskiego folwarku sprawiedliwą miodu, skór, y mięsa zwierzynnego połowe w nayprzyzwoitszey porze odsyłać, to zaś wszystko, co więcey nad wyrażony wydatek ku wygodom i potrzebom opatskim z klasztornych wszelkiego rodzaju prowentow wychodzić zwykło, odkładać, zpieniężać i do zakonney kassy na extraordynaryine samego tylko klasztoru potrzeby i pożytki wnosić będzie powinien, bez mocy iednak poruszenia takich zbiorów, chiba za wyrazną wiadomoscią, poradą i powszechnym venerabilis consultorij na pismie zezwoleniem. Nınieysze ułożenie do samego tylko trwającey w biskupstwie Włodzimierskim administracyi czasu mocą naszą wizytatorską ustanawiamy, ogłaszamy, ku scisłemu zachowaniu podajemy i naszey pieczęci przyciśnieniem, oraz własney ręki podpisem stwierdzamy. Dat. w Supraslu, dnia 15 miesiąca Stycznia, r. 1769. Jasson Smogorzewski, arcybiskup Połocki, opatstwa Supraslskiego wizytator.

т. [1]), начиная отъ нынѣшняго числа, а также изъ Хворостовскаго фольварка законную половину меду, шкуръ и дичи и отсылать все это въ самое удобное время. Все же прочее, что расходовалось изъ монастырскихъ доходовъ на потребности и удобства архимандрита сверхъ означеннаго расхода, обращать въ деньги и вносить въ монастырскую казну на чрезвычайные расходы и нужды самаго только монастыря, безъ права однако трогать такіе доходы, развѣ только за опредѣленнымъ вѣдомомъ, совѣтомъ и общимъ письменнымъ дозволеніемъ преп. консульторовъ. Настоящее постановленіе только до времени управленія Владимірскою епископіею нашею визитаторскою властію установляемъ, оповѣщаемъ и предлагаемъ для точнаго исполненія и скрѣпляемъ съ приложеніемъ нашей печати собственноручнымъ подписомъ. 15 Января 1769 г. Ясонъ Сморгоржевскій, архіепископъ Полоцкій, визитаторъ С. архимандритства.

112.

— Протестъ Ивана Николая Ходкевича противъ еп. Млодовскаго.

Ник. Ходкевичъ протестуетъ противъ нарушенія Млодовскимъ фундушевыхъ правъ монастыря, захвата имъ записей, чашъ церковныхъ и разнаго серебра, произвольнаго управленія Хворостовомъ и пр.

Coram actis grodu powiatu Lidzkiego solenniter manifestowano się imieniem jw.

Предъ гродскими актами Лидскаго повѣта торжественно заявлено отъ име-

1) Изъ реэстра, внесеннаго Θеодосіемъ Вислоцкимъ въ акты монастырскіе въ 1781 г., 13 Іюля, видно, что съ 6 Апрѣля 1769 г. по 20 Октября 1776 г. С. монастырь выдалъ на содержаніе Млодовскаго 45,085 зол. поль.; кромѣ того, на содержаніе его же съ 1762—1764 издержано тѣмъ же монастыремъ 7009 зол. Кромѣ денегъ, С. монастырь доставлялъ своему архимандриту книги, кофе, сахаръ, табакъ, лошадей къ каретѣ, даже чулки. На одни вина для еп. Млодовскаго израсходовано до 4 т. зол. п. Еп. Млодовскій еще держалъ имѣніе Хворостово, приносившее доходу въ годъ 2 т. зол. См. приложеніе А.

jp. Jana Mikołaja hrabi na Turcu, Petrykowie i Czarnobylu Chodkiewicza, starosty generalnego Żmudzkiego, na w Bogu wielebnego j. x. Antonina Młodowskiego biskupa Brzeskiego Litewskiego, opata Supraslskiego, mieniąc o to: iż co obżałowany w Bogu przewielebny j. x. Młodowski biskup Brzeski Litewski, pozyskawszy opacstwo Supraslskie i legitymacyą na tę dostoyność wyprokurowawszy, prawa fundatorów i antecessorów jw. załującego aktora, konwentowi Supraslskiemu ustanowione, juramentem obowiązki w onych opisane zmocnione, bullami sedis apostolicae approbowane, non satisfaciendo obowiązkom zaprzysiężonym, narusza i niezachowuje, oraz od rezydencyi Supraslskiey oddalając się, kondycyom powinnym ad executionem przywodzić niechce. Dokumenta erectionis i dalsze, które są mieyscowi służące zabrał, srebra, jako to: czary i tace srebrne, oraz dalsze argenterie od fundatorow pro memoria antiquitatis applikowane powywoził. Dobra Chorostow nazwane no Polesiu leżące obiąwszy, na siebie wszystkie pożytki odbiera, importacye z dobr konwentowych ad libitum sui, corocznie quantitatem naznaczając, do rezydencyi swoiey odwozić każe. Kommissarzow i dyspozytorow zkolligowanych sobie do dobr folwarkow konwentowych, tak dla pewnieyszey sobie importancyi, jako i oporządzenia się onych w dobrach funduszowych zsyła, o reparacyi cerkwi żadnego starania nieczyni, która znaczney dezolacyi podlega, w czym jw. delator całości praw antecessorow swoich, konwentowi Supraslskiemu nadanych, ubezpieczając, a za tym i dalszym bezprawiom oraz inkonwieniencyom zabiegaiąc, tudzież, ażeby cerkiew, klasztor i dobra funduszowe ruinie i jakiemu upadkowi niepodlegały, ostrzegając, salvis salvandis nomine jw. delatora takowy manifest dano do ksiąg Grodskich, Lidzkich spraw potocznych zapisać, co jest przyjęto

ни его м. г. Ивана Николая, гр. на Турцѣ, Петриковѣ и Чернобылѣ, Ходкевича на преосвящ. о. Антонина Млодовскаго, еп. Брестскаго Литовскаго, арх. С., именно о томъ, что обжалованный преосвящ. о. Млодовскій, получивъ С. архимандритство и выхлопотавъ себѣ утвержденіе въ этомъ званіи, нарушаетъ фундушевыя права, установленныя для С. монастыря ктиторами его, предками жалующагося истца, и обязанности, изложенныя въ нихъ, скрѣпленныя присягою и утвержденныя буллами папскими, не исполняя принятыхъ подъ присягою обязанностей, вмѣстѣ съ тѣмъ удаляясь изъ Супрасля, не хочетъ приводить въ исполненіе обязательныхъ условій; забралъ документы, фундуши и другіе, нужные обители, вывезъ серебро, какъ то: чаши и подносы серебрянные и другія серебрянныя вещи, издревле данныя монастырю ктиторами;— имѣніе, по имени Хворостовъ, находящееся на Полѣсьи, занялъ для себя, получаетъ всю прибыль и, назначая ежегодно, по своему произволу, количество взносовъ изъ монастырскаго имѣнія, велитъ привозить въ свое мѣстопребываніе, посылаетъ комисаровъ и распорядителей союзныхъ себѣ въ имѣнія и фольварки монаст. какъ для болѣе вѣрнаго собиранія взносовъ, какъ и для распоряженія ихъ въ фундушевыхъ имѣніяхъ, нисколько не заботится о починкѣ церкви, которая пришла въ значительное запустѣніе. Его м. жалующійся, обеспечивая права, данныя его предками С. монастырю, а затѣмъ предотвращая дальнѣйшія беззаконія и неподлежащія дѣйствія, а также предохраняя церковь, монастырь и имѣнія фундушевыя отъ разоренія и упадка, съ соблюденіемъ того, что слѣдуетъ, отъ имени его м. доносителя таковое заявленіе дано для записи въ книги Лид-

i zapisano, z których i ten wypis pod pieczęcią grodską Lidzką parti actoreae jest wydan. Correctum in absentia p. regenta, Ignacy Swiderski.

скія городскія въ дѣла текущія, что и принято и записано, откуда и эта выпись подъ городскою Лидскою печатью выдана истцу. Свѣрено, за отсутствіемъ его м. регента: Игнатій Свидерскій.

113.

1773 г. Января 31. Свѣдѣнія о С. монастырѣ, данныя нунцію.

1. С. Монастырь, независимый отъ ордена базиліанъ, управляясь выборными архимандритами, пришелъ въ крайній упадокъ: нѣтъ дисциплины, ученія, уставнаго богослуженія; нѣтъ реестровъ доходамъ. Распущенность нравовъ, пирушки, танцы и пр. и грубыя взысканія:— въ карцеры заключаютъ, а товарищи силою выручаютъ заключеннаго и садятъ туда викарія. Развратны и начальники резиденцій; учители новиціевъ— неучи, не знаютъ ни латинской, даже польской грамоты; содомiи не считаютъ грѣхомъ. Въ церкви, на службѣ—брань, богохульство, безобразія; въ трапезѣ крикъ драки, недовольство пищей. Исправить недостатки можетъ только нунцій, подчинивъ монастырь базиліанскому ордену. 2. Описаніе зданій и фундуша и доходовъ монастыря отъ имѣній и торговли съ Данцигомъ. Монастырь управляется епископомъ и посылаетъ двухъ молодыхъ монаховъ въ школы базиліанскія и іезуитскія; кромѣ этихъ, въ монастырѣ пишущій, будучи ревизоромъ 1763 г., не находилъ знающихъ латинскій языкъ, даже Русскаго не знаютъ. Порядка и доброй жизни пишущій не видѣлъ ни въ Супраслѣ, ни въ Варшавѣ, гдѣ онъ жилъ 6 л. Для исправленія представляетъ нунцію слѣд. мѣры: 1) перемѣстить сюда монаховъ изъ ордена, о чемъ снестись съ митрополитомъ и епископомъ Брестскимъ, 2) испросить у папы отмѣны присяги С. монастыря (4-го обѣта) на счетъ „изъятія", 3) монаховъ, сопротивляющихся отмѣнѣ, перемѣщать въ другіе монастыри, а остальныхъ архимандритъ— епископъ долженъ обращать къ провинціалу за распоряженіями. Для образованія книжныхъ монаховъ предлагаетъ такія мѣры: отдать базиліанскому ордену Варшавскую резиденцію и ея фундушъ, а орденъ берется учить С. новиціевъ. Этой реформѣ еп. Брестскій сочувствуетъ, но митрополитъ можетъ принять ее за обиду себѣ, посему нужно дѣйствовать помимо его, чрезъ нунція, которому нужно указать, что митрополитъ по обширности епархіи не можетъ наблюдать за С. монастыремъ, а держа его подъ своею юриздикціею, лишаетъ его привиллегій, предоставленныхъ орденамъ; ревизія митрополичья обходится очень дорого монастырю— въ одну недѣлю издержано было на лошадей митрополита 1 т. флор. Съ Ходкевичемъ нужно сноситься уже послѣ всѣхъ этихъ мѣръ.

Nota de monasterio Supraslensi, porrecta 31 Jan. 1773. Monasterium Supraslense o. s. B. m. ab illustrissimis Chodkiewiciis munificentissime fundatum, atque ab illustrissimo Jozepho Soltan metr. totius Russiae dotatum, regitur independenter a protoarchimandrita congregationis Ruthenae basilianorum per abbatem eligibilem a communite sua, ita, ut nonnisi visitandi jus metropolita Russiae, tanquam apostolicus delegatus, habeat. De hoc istiusmodi praecipue temporibus sequentia notant idque in communitate—primo: *De ipso monasterio.* Hoc monasterium proventus suos in binas distribuit partes, quarum prima abbati tribuitur, altera vero monasterio sustentandisque monachis relinquitur. Atque quamvis adhuc et proventuum opima ubertate et jurium suorum independentia gaudeat, nihilominus hunc imprimis numerum monachorum fovet, qui cum duplici residentia, Varsaviensi nempe et Kuznicensi, quarum utraque ex tribus componitur, vix ac ne vix quidem ad triginta accedit. Deinde nunquam ferme contingit, ut abbatem de gremio sui, si unus aut alter excipiatur, elegent. Omnes hi, quotquot a prima monasteriis fundatione erat, assumebantur ex congregatione, sub generali militante. Verum, quia ta-

tes ad abbatiam dictam assumebantur, qui alio semper aut episcopatus, aut alterius in provincia abbatiae distenti officio, curam ejus gerere minime valebant, tanta in laudato monasterio irrepsit religionis, disciplinae negligentia, ut monachi nec in monasterio, nec extra illud quidquam decori prae se ferre aut studeant, aut sciant. Accedit ad id, quod in eodem nec antea, nec nunc aliquod saltim theologiae moralis viget studium, fratres adeoque tam rudes, tamque rerum statui suo et officiis, quae in monasterio obeunt, necessariarum imperiti vivunt, ut dubio procul timendum sit, an sacramenta rite administrare non ignorent. Hocce monasterii genus absolutum pro nutu et placito suo non pro personarum, quorum saltim tres theologiae operam navasse dicuntur, capacitate disponens, eos sibi demum eligit immediatos vices abbatis gerentes superiores, quos potius suorom errorum habet tutores ac protectores, quam bonae observantiae magistros atque instructores. Quare notatur sigillatim secundo: *De vicariis abbatialibus*. Hi sunt, qui cum temporalium, tum spiritualium in monasterio Suprasliensi curam administrant, ac alios duos ad Varsaviensem et Kuznicensem residentias superiores propter libitu assignant. Quemad-m vero hac methodo summa rerum obtinent, ita numquam satis habiles repertis, et temporalis et spiritualis detrimenti, cum maximo exterorum scandalo et caeterorum basilianorum opprobrio, primi authores exsurgunt. Atque, quod ad temporalia pertinet, facile patet, quo ordine et fructu disponebantur, cum paucos ante ab hinc annos post obitum trigenarii successive vicarii, p. Radkiewicz, ne quidem rejestra proventuum et expensarum, prout debebat et ordo exigebat, inventa sunt, post mortem nimirum illius adlaborantibusque ill. metropolitani commisariis, ad visitam deputatis factum constat, quod et bonorum inventaria primum confecta sunt, et tam proventuum, quam expensarum scribendi opera coepit; verumtamen, cum in proventuum adnotationibus omnes fere vicarii de subreptione, occultatione, falsificationeque convicti sunt, tum certe expensarum fieri ab illis solitarum tanta perhibetur prodigalitas, ut personae, in hoc monasterio degentes, soli ventri vivere videantur. In quo quidem puncto licet tandem accusandos habere vicarios, quandoquidem communitas religiosa nullius prorsus distractionis honestae capax ...... ac unice carni educandae assueta, non facile sinit adimi sibi ea, quae palato arrident, quamobrem saepe numero contigit, quod eadem voti sui facta impos non adhortationibus tantum et minis, verum et fustibus etiam, haec quae sibi deberi putat, danda a vicariis exigit. Quod autem spiritualia spectat: pulcherrimum sane, si superis placet, de vicariis tribuitur testimonium, quod hi in id potissimum incumbant, ut tranquillam, felicem et hilarem vivant vitam. Videre scilicet non raro est apud illos iam domi commorantes, iam ad praedia migrantes, opiparas comessationes compotationesque magnificas, hospitum, praecipue de muliebri sexu, exceptiones commorationesque, procacissimos cachinnos, musicesque lusas, irreverendos cantus incolentissimosque saltationes; his vero omnibus praesentes, adplaudentes, callentesque, musicae artem alludentes monachos religiosos. Unde tandem cuncti maero obruti totum clamoribus et rixis implent monasterium, invadant caeterorum sibi non faventium cubicula, sequestrant mobilia, atque vicarius imprimis, quem puniendum esse censet, ad judicia sua etiam media nocte citat, comparentem judicat, judicatum, adhibito bracchio saeculari, carceribus tradit. Pars autem monachorum contraria resecat clausuras eumque dimittit ac

in locum hujus quoque vicarium aliquando intrudere conatur. Hae sunt, quoad spiritualia, et non aliae praeclarissimorum custodum sollicitudines atque vigiliae, ex quibus, qualis sit grex, quantumque nomini rlg-so respondeat, nullo negotio deduci potest. De quo tamen et potissimum de officio-monasterialibus insignito fusius sub titulo monachorum subditorum notatur tertio: *De monachis subditis*. Per officiosas monasterii Supraslensis personas intelligunt hic specifice moderatores duorum residentiarum et magistri novitiorum, de quibus aliqua. Quod dictum est superius de vicariis ipsis, idem omnino repetendum esset de illis superioribus, qui non tantum non dissimilem illis currunt cursum, verum quod maxime dolendum est, scandalosa potiori mundo afferunt facinora atque adeo turpiorem nomini basiliano inurunt notam; verum, quia plura de superioribus Kuznicensibus praeter indulgentiam macro, diurnas nocturnasque vagationes, grassationes cum suis monachis tumultuarias narrare longum est; de solo igitur Varsaviensi, in actuali primae jurisditionis exercitio innuitur, quod is non ita pridem nocturnos in sua residentia ludens lusus et cum saecularibus hilaritates, media circiter nocte a militibus publicam pacem custodientibus monitus, ut in silentio saltim coepta continuet, primo fuit; ac, cum adhortationi non obsecundasset, minas etiam, nisi deserat, publico carcere sese demandandi sustulit. Et, ut brevibus res expediatur, de novitiorum magistris ea certissime sparguntur, quod hi indocti quamvis prorsus rudesque; tantum tamen munus, a quo tota religiosa pendet vita, semper gerunt, nihilque magis curant, quam ut similibus sibi vocationem persuadeant, professionem imponant, ac tandem incapaces ad sacros promoveant ordines. De hodierno acquidem magistro pariter celeberrimum est, quodque adeo rerum sit imperitus, ut ne dicam theologiam, aut canones, calleat, sed ne Latine quidem, immo non Latine tantum, sed nec Polonicum etiam idioma vel legere noverit. Talis ejus ruditas ex eo etiam satis patet, quod dum quidem monachi de sodomia incusati fuerint, ille tuendo partes horum, utrum ea sit peccatum, interrogabat. Jam vero qualis horum omnium monachorum cultus divini incuria sit, in ecclesia, quam execrandae temulentissimorum oratorum concionantium blasphaemiae scandalaque in choro, quam praecipitatae festinationes, ommissiones, exceptiones a personis adscitae immodestiaeque; in refectorio, quam inhonestae clamitationes, jurgia, portionis abjectiones, murmurationesque, ubique quam licentiosi in omne facinus, ausus, tumultus, mutuaeque percussiones, ut tres, aut quatuor excipiantur personae, vix reperiatur aliqua, quae non excommunicatione inde secutae subjacuerit. Missa sunto vel ideo, quod a rudibus, incultis, atque soli abdomini servientibus hominibus, meliora sperari in omni commoditate nequeant. Sed tamen haec omnia paterna excelentissimi domini vicarii in Poloniis apostolici indigent correctione. Quae non alia videtur sufficiens, quam ut illud extravagans monasterium congregationis basilianorum Ruthenae ejus superiorum directioni adnectatur.

Informatio Supraslensis o. s. B. m. excelentisimo domino nuntio ap-lico regni Poloniae extibita 12 *Febr.* 1773.

1-o. Monasterium illud de nova radice erexit et dotavit illustrissimus olim Alexander Chodkiewicz, unus ex progenitoribus moderni illustrissimi capitanei Samogitiae, postea illustrissimus olim Soltan metr. totius Russiae hujusmodi fundationem insigniter auxit. 2-o. Monasterium istud jacet in districtu Grodnensi dioecesi metr. et more antiquo subest jurisdictioni illustrissimi metropolitae, qua loci ordinarii, constitus est in eremo, ita

ut nec villa penes illud reperiatur. Stat ad ripam fluvii Suprasl, unde et nomen sumsit. Fluvius ille plurimos et optimos pisces gignit, monachis in eo piscatura est libera. Ecclesia antiqua forma e lateribus extruita, sed pulchre adornata. Aedificia monasterii ipsius, seu residentiae erant olim ligneae, nunc sunt ex muro construitae. Structura monasterii, licet juxta plantam et delineationem architectonicam non sit adhuc finita, sed pro tanto numero monachorum, quantus nunc est, sufficiunt, residentia, dormitoria, seu curritoria satis sunt ampla et decora. 3-o. Bona ejus haereditaria, a fundatoribus attributa, seu villae et praedia sunt haec: Klevino, Fasty, Topilec, Bacuty. Eorum fundi invicem fere sibi adhaerent, suntque fertilissimi, nec multum distant ab ipso monasterio; habet insuper duas alias villas, Chorostowo et Pużyce cognominatas, quae longe distant a monasterio, parumque important, ob fundorum infertilitate et locorum positionem. 4-o. Ex his omnibus bonis et praediis monasterium quolibet anno in parata pecunia percipere potest circiter 2 m. flor. absque eo, quod cogatur emere panem, carnes, pisces et alia victualia. Ista enim habet ex praediis suis. Insuper, quoniam bona dicta, sita sunt ad fluvium Nareu, cadentem in fluvium Vistulam, quod superest ex segetibus et leguminibus a consumptione domestica potest defluitari et mitti Gedanum, pro divenditione. Ex tali vero defluitatione et divenditione dictum monasterium, toties, quoties habere 13 m. aut saltim 12 m. fl. 5-o. Circa principia post erectionem istius monasterii superiores ejus non archimandritae, seu abbates, sed hegumeni, id est simplices nonmitrati superiores vocabantur, prout ex antiquioribus documentis, in archivio praelaudati mn-strii existentibus, sub tempus commissionis revisis et lectis, patet. 6-e. Quotnam ad praesens monachi sint in isto monasterio, ignoratum, plures enim sibi noti desierunt vivere, alii, quos nunquam novit suprascriptus, successerunt. Duos tamen iuvenes religiosos in communitate ista existentes novit, alterum Ambrosium Szumiłowski, qui ex dispositione illusstrissimi ep-pi abbatis sui provincia Polona philosophiae ac theologiae operam dedit, sexque annis moratus est. Constitutus jam in sacris et videtur esse bonae spei ab indolis; multas enim commendationes ejus, tum a proffessoribus, tum a condiscipulis suis audivit. Alterum reverendum Lewicki, fortassis adhuc nullis ordinibus initiatum: is missus est a suis superioribus Grodna ad scholas saeculares Soc. Jezu. 7-e. Quantum vero informatus est ab iis, qui novissime statum monasterii istius norunt, praeter supradictum p. Ambrosium nullus in eo reperitque theologus. Cum vero visitasset ipse illud, monasterium ante annos decem, ut supra dictum est, nullus prorsus inter eos fuit theologus. Pauci etiam reperiebant, qui linguam latinam callerent. Etiam graviora officia monasteriis, uti vicariatus et magistri novitiorum commissa erant hominibus incultis, rudibus, illiteratis et talibus, qui nonnisi liguam Ruthenam calerent et characteres Ruthenas caperet ac in choro cantare possint. Dicunt nonnulli, quod in illo monasterio olim fuerint personae illustres; sed nullum signum, vestigium aut memoria extat, quod ibidem aliquando fuerint viri litterati et doctrina clari. 8-e. Quod spectat vitam religiosam et disciplinam monasticam; eam suprascriptus sub tempus visitationis sibi demandatae nullam vidit. Quin potius deprehendit multa graviora scandala, ebrietates, iurgia, litigia, continuas tricas, mutuas etiam atque enormes percussiones. Utique suprascriptus cognovit intime statum et omnes circumstantias tam loci, quam personarum in isto monasterio de-

gentium. Propter perfectius enim expediendam demandatam sibi comissionem, 18 Septembris in eo moratus est. 9-e. Idem monasterium Supraśliense habet duas residentias, sibi affiliatas, unam in districtu Grodnensi nuncupatam Kuźnica, alteram Varsaviae. In his quoque residentiis nullus ordo et nulla disciplina religionis ob defectu hominum, tum ad regimen, tum ad alias functiones obeundas aptorum. De Kuźnicensi residentia suprascriptus tantum audivit plurima. Sed in Varsaviensi, quae gesta fuerint, propriis oculis vidit, cum continuo annis prope 6 hic resideret, titulo procuratoris provinciae suae Polonae. 10-e. Quoniam igitur illustrissimus nuntius apostolicus r. P. et m. d. L. pro zelo et pietate sua operi restaurandae disciplinae monasticae et monasterii illius reformandi, manus admovere non dedignatur, ad eumque finem informationes sinceras exquirit, proinde, ut piae intentioni suae fiat satis, pro adminiculo ad consequendum effectum dantur haec modo consultivo media. 11-e. Defectus personarum ad regimen et alias functiones obeundas tam in ipso monasterio Suprasliensi, quam in dictis residentiis sibi affiliatis suppleri potest assumptione et subrogatione monachorum ejusdem ord-s basiliani ex congregatione, sub immediato regimine r-mi protoarchimandritae existente. Illudque proponendum est ab excelentissimo nuntio tam illustrissimo metropolitano, qua jurisdictionem super hoc monasterio non exempto habentem, quam illustrissimo ep-po Brestensi, qua abbati cum jurisdictione ejusdem monasterii, ut ipsi in casu eorum assensus recurrant ad r-mum protoarchimandritam, ac respectivum provincialem. Ex duabus enim provinciis personas eligere, nec videtur esse consentaneum. Neque id novum est, aut juribus monasterii Supraśliensis praeiudiciosum. Nam et congregatio Baziliana, postquam monasteria sua in cogregationem sunt redacta, primo in Lithuania, personis exteri ordinis carmelitarum discal. et p. p. Soc. Jesu simili modo usa est. Provincia vero Polona, postquam a jurisdictione episcoporum exempta fuisset et cum Lituana unam congregationem formare coepisset, magistros novitiorum, immo provincialem etiam ex p. p. Lithuanis habuit. 12-e. Excelentissimus nuntius pro summa pietate et benevolentia sua in ordinem Bazilianum et hoc monasterium Suprasliensem ac communitatem ejus religiosam efficiet sua auctoritate, qua posset, ut s-a sedes apostolica in forma brevi motu proprio tollat et interdicat obligationem emittendi quartum votum, quod monachi Suprasliensés hactenus emittere solent, et ad id emittendum a superioribus suis circa professionem votorum religiosorum coguntur, immo, ut etiam hi, qui tale votum emiserunt, sint liberi ab huiusmodi obligatione et voto; quartum porro illorum votum est— jura exemptionis suae. Super quo pro praejudicato videtur decretalis S. M. Ben. XIV, quae incipit: „Inclytum quidem etc." et resolutio S. congregationis de prop. fide. 13. Id, quod apponendum est pro conditione tam illustrissimo metropolitano, quam illustrissimo ep-po abbati Suprasliensi, ut quoties effectum sortiatur subrogatio personarum ex congregatione ad regimen monasterii Suprasliensis et aliqui monachi Supraslienses essent reffragarii, inobedientes, aut scandalosi, possint ab eodem monasterio amoveri ad aliquod monasterium provinciae, ex qua subrogabuntur dictae personae, ut discant aliter se gerere et exemplum sumant vitae religiosae. Ut tamen id mitius fiat, oportet, quod illustrissimus abbas praemissa conventione cum provinciali respectivo ipse literas obedientibus monachis suis Suprasliensis tribuat, dirigendo eos ad eundem provincialem, ut is tandem quo sibi in domino videbit, tales personas disponat. 14-o. Providendi vero

de modo propagandorum studiorum in isto monasterio Suprasliensi augendique numeri religiosorum litteratorum potest subsistere illud projectum: Supraslienae monasterium alit tres monachos Varsaviae, et pro illis alendis habet certam fundationem ab illustrissimo p. m. Leone Kiszka m. t. R. factam, fine et motivo dupplici: primarius enim finis huius fundationis fuit, prout in literis erectionis habet, ut populus Ruth. ritus commodum habere possit in sacramentorum administratione ritu suo. Secundarius finis et conditio in iisdem literis apposita: ut superior hujus residentiae Varsaviensis attendat negotiis hierarchiae istius ecclesiae Ruth. Quia vero provincia Polona summo conatu et studio de consensu seren. regis et reip. Pol. accingit se ad erigendum formale monasterium ac ecclesiam in fundo certo hic Varsaviae a ser-mo rege per diploma sibi designato; hinc, quo ad 1-m conditionem, erectiones Supraslienses Varsaviae piae voluntati fundatoris satis fiet; quo ad 2-m conditionem: monasterius Supraslienais ex supradictis non est in statu hic et nunc subrogandi personam pro superioratu Varsaviensi, quae simul negotiorum hierarchiae molem gestare valeat; quemadmodum provincia Polona est in statu talem personam subrogandi et constituendi, et reliquos ad hanc residentiam in locum Suprasliensium minus habilium destinandi; alantur igitur tantisper locumque teneant in hac residentia Varsaviensi professi Polonae provinciae et obeant munia a piissimo fundatore injuncta Suprasliensibus, et interim provincia Polona assumat onus educandi juventutem religiosam d. monasterii Suprasliensis, in numero redditibus monasterii, seu potius residentiae Varsaviensi ex fundatione provenientium convenienti. In quo consuletur illustrissimus abbas Supraslienais. 15-e. De illustrissimo episcopo Brestensi abbate Suprasliensi suprascriptus minime dubitat, quod huic proiecto facile sit assensivus. Novit enim in ante, qui sit hac in re sensus illius, et quod huic sententiae ex motivo honoris et tenerrimae conscientiae suae semper fuerit addictus. Dudum enim voluit, ut communitatem illam ex inantiquato disordine ad optimum ordinem perducere possit, et post sera fata sua ordinatissimam atque in magno flore relinquat. Sed illustrissimus metropolitanus et illustrissimus coadiutor suus metropoliae fortassis erunt in diverso sensu; suspicabuntur enim facile per hoc inferri ictum jurisdictioni suae, quam super illo monasterio habent. Idcirco excelentissimus nuntius hac in re et negotio primo cum illustrissimo episcopo abbate tractabit, ejusque assensu obtento, s-m sedem apl-cam informabit efficietque expeditiones, ut supra. Nam illustrissimus episcopus abbas Suprasliensis et immediatus superior huiusque monasterii; adeoque negotium boni regiminis ad eum proximius spectat. 16-o. Ad obtinendas vero sub 12 a sede apostolica expeditiones, sequentes etiam rationes inservire poterunt. 1-a. Quia illustrissimus metropolitanus, qua loci ordinarius, habensque vastissimas dioceses suas, est pluribus distentus, adeoque bono monasterii istius non ita facile consulere potest, et haec fortassis ratio fuit, propter quam alios religiones s-a sedes ab episcoporum jurisdictione exemptas esse voluit. 2-a Quia iurisdictio super illo monasterio illustrissimi metropolitani, tanquam loci ordinarii, privat monachos Suprasliensea communicatione privilegiorum, aliis ordinibusque regularibus attributorum. Haec enim communicatio exemptis tantum concessa est. 3-a Quia etiam in temporalibus dispendium patiunt; cum enim visitantur in persona ab illustrissimo metrop., magnas expensas facere debent, attento statu, multitudine famulorum equitatusque. Quando suprascriptus existebat ad latus illustrissimi metr., qui una tantum septimana in prae-

dicto monasterio Supraslieusi titulo inchoandae visitationis moratus est; at pro solis equis suis idem monasterius expendit plus, quam 1000 flor. praeter ea, quae ex penu propria dispensavit. 4-a Quia successu temporis illudmet monasterium ad libitum illustrissimi metrop. per saecularem presbyterum poterit visitari. 5-a Illustrissimusque metropolitanus in casu coadunationis istius monasterii et ad congregationem reductionis, licet amitteret jurisdictionem, tanquam loci ordinarius, remanebit tamen semper penes illam, qua metropolitanus; jurisdictio delegata a s-a sede perdecretum super familiam etiam super congregationes Ruthenorum monachorum sibi attributa. 17-e. Quod attinet illustrissimum Chodkiewicz C. S., (capitaneum Samogitien.) tractandum cum eo spectatis ulterioribus circumstantiis, censet suprascriptus. Literas tamen..... excelentessimo nuntio ex mente sedis apostolica, a longe et directe non tangentes negotium, utilissimas esse putat, ut tali modo res restaurandi monasterii hujus Suprasliensis lentissimo passu procedat. Reliqua in verbo suprascripto tractanda, cum quibus opus est, commitantur. Et de imposito tractandi mandato excelentissimus nuntius, tam illustrissimum abbatem, quam provincialem suum certiorem reddat et ut commoditatem adeundi illustrissimo cap. Sam. suprascripto povideant. 18-e. Haec informatio brevis ut sit rosa, suprascriptus humillime supplicat, non obstante tum secreto; excelentissimus nuntius motu proprio literas dare potit tum ad sedem ap., tum ad illustrissimum ep. abbatem Suprasliensem, tum ad provincialem suprascripti: ad illustrissimum vero metropolitanum et r-m protoarchimandritam donec ab his primis responsa habuerit eorumque sentetiam intellexit, nihil scribendum arbitrat, ob rationes sibi notas. 19-e. Munus vicariatus monasterii Suprasliensis attentis circumstantiis suis oretenus explendis, nec non praecustoditis missis rationibusque et condicionibusque suprasciptus faciliter acceptabit, si ita placuerit excelentissimo nuntio et illustrissimo e-ppo abbati Supras., super quo excelentissimus nuntius mentem illustrissimo e-ppi abb. Supr. explorat.

1778 Jan. 20. Elekcya x. Wisłockiego w Supraskiey zakrystyi po południu, raptowna, bez owieszczenia, bez wyznaczenia choćby własnego prezydenta, w nieprzytomności Warszawskich zakonnikow, a może y innych, bez skrutatorow, bez murmuru zrobiona.

1778 г. Января 20, произведены выборы о. Вислоцкаго въ Супрасльской ризницѣ, послѣ полдня, поспѣшные, безъ оповѣщенія, безъ назначенія хотя бы своего председателя, въ отсутствіи Варшавскихъ монаховъ, а можетъ б. и другихъ, безъ повѣрщика голосовъ, тихомолкомъ.

114.

1778 г. Іюня 20. Актъ избранія на С. архимандрію Вислоцкаго.

My zgromadzenie opatstwa Supraslskiego, niżey na podpisie wyrażone, czyniemy wiadomo, komu o tym wiedzieć będzie należało: iż, odebrawszy wiadomość 20

Мы, братство С. архимандріи нижепрописанное, объявляемъ всѣмъ, кому о томъ вѣдать надлежитъ, что, получивъ извѣстіе отъ 20 Іюня 1778 г. о смерти

Czerwca 1778 o rozstaniu się z tym światem jw. Młodowskiego, opata naszego, mając przed oczema osierocenie nas wszystkich i klasztoru, mocą prawa nadanego od jj. ww. fundatorow, a osobliwie vigore uczynioney w Warszawie konkordyi w r. 1632 w przytomności jw. Honorata vice-komesa nuncyusza apostolskiego...., aby po śmierci opata, zakonnicy na ten urząd z pomiędzy siebie nie prowincyi zakonnika sub nullitate actus wybierali, obranego prezentowali fundatorom i ich następcom, fundator zaś metropolitom ad consecrandum, vigore teyże koncordyi, zaprzysiężoney w przytomności jw. Adama Chodkiewicza przez przewielebnego imci xiędza Jozafata Żyłkę, pod ten czas wikarego, i wszystkich zakonnikow w roku 1740, co i teraz wszyscy przy czynieniu solennych wotow dopełniamy, na ostatek w roku 1742 stwierdzoney osobną bullą Benedykta XIV, tegoż dnia po południu zszedłszy się wszyscy do zakrystyi i wezwawszy wprzód łaski Ducha przenayświętszego, zachowawszy prawność, przystąpiliśmy do elekcyi kandidatow per vota secreta, potym w równym sposobie do obrania opata, gdzie podobało się Bogu i nam, abyśmy się jednomyślnemi głosy bez naymnieyszey sprzeczki zgodzili i obrali sobie na ten urząd zawakowany j. x. Teodozego Wisłockiego zakonnika i professa Supraslskiego, za którym prawnie obranym, iako przyzwoite uczyniliśmy kroki do jj. ww. fundatorow j. w. metropolity, tak zapobiegaiąc wszelkim okolicznościom przeciwnym temu obraniu naszemu, jak naysolenniey oświadczamy się: iż żadnego, prócz obranego sobie j. x. Teodozego Wisłockiego, zakonnika i professa naszego, za opata znać i mieć niechcemy, i jeśliby się mogł taki wynaleść, któryby przeciw temu obraniu naszemu, na fundamencie praw uczynionemu, wdzierał się, takowego nigdy niedopuszczać i nieznać będziemy, które oświadczenie nasze dla większey wagi i

его м. Млодовскаго, архимандрита нашего, имѣя въ виду сиротство всѣхъ насъ и монастыря, по силѣ права, даннаго ктиторами, особенно же по силѣ соглашенія, заключеннаго въ Варшавѣ въ 1632 г. въ присутствіи виконта Гонората нунція папскаго, между В. Рутскимъ и пр. съ одной, Христ. Ходкевичемъ, наслѣдственнымъ ктиторомъ, съ другой, и преподобнымъ г. Великонтимъ, въ то время С. архимандритомъ и всѣмъ, братствомъ съ третьей, чтобы монахи, по смерти аввы, на эту должность избирали кандидата изъ своей среды, а не изъ провинціи ордена, представляли избраннаго ктиторамъ и ихъ наслѣдникамъ, ктиторы же митрополиту — для посвященія, по силѣ того же соглашенія, утвержденнаго присягою, въ присутствіи Адама Ходкевича, преподобнаго Іосафата Жилки, въ то время викарія, и всѣхъ монаховъ въ 1740 г., что и нынѣ мы исполняемъ при торжественныхъ обѣтахъ, наконецъ утвержденнаго въ 1742 г., особою буллою Бенедикта XIV, сего же дня по полудни всѣ собравшись въ діаконикъ и прежде всего призвавъ на помощь благодать св. Духа, соблюдши всю законность, мы приступили къ избранію кандидатовъ чрезъ тайную подачу голосовъ, за тѣмъ равномѣрно къ избранію архимандрита, при чемъ угодно было Богу и намъ, чтобы мы единогласно, безъ малѣйшаго противорѣчія и согласно избрали себѣ на эту вакантную должность его м. о. Ѳеодосія Вислоцкаго, монаха, обѣты произнесшаго, Супрасльскаго; послѣ такого избранія, мы подобающимъ образомъ обратились къ ктиторамъ и митрополиту и, предупреждая всѣ обстоятельства, противныя этому нашему избранію, какъ можно торжественнѣе объявляемъ, что кромѣ избраннаго нами его м. о. Ѳеодосія Вислоцкаго, нашего

mocy rękoma naszemi stwierdziwszy, do akt ingrassuiemy. Dan 20 Czerwca, 1778 roku, w Supraslu. X. Bazyli Erych Z. S. B. W. prezydent konwentu, x. Ambrozy Szumiłowski superyor Kuznicki. X. Mikołay Radkiewicz Z. S. B. X. Benedykt Choroszewicz konsultor Z. S. B. W. X. Jozefat Drużyłowski kon. Z. S. W. B. X. Lawrenty Greczyn Z. S. B. W. kon. X. Pachomi Głowacki Z. S. B. W. X. Melecyusz Orzuchowski Z. S. B. W. kazn. niedz., x. Jozef Nieczykowski Z. S. B. W.—x. Bonifacy Lewicki, x. Leonty Krasnopolski Z. S. B. W., x. January Dmiszewicz Z. S. B. W., B. Innocenty Kuczynski Z. S. B. W., B. Waleryan Zielinski Z. S. B. W., B. Korneli Lewicki Z. S. B. W., B. Demetryusz Czarniawski Z. S. B. W., B. Spirydyon Adamski Z. S. B. W., B. Marcelli Wroblewski Z. S. B. W., B. Justyn Miedziewski Z. S. B. W., B. Hilaryon Morelle Z. S. B. W., B. Jasson Jaworski Z. S. B. W.

обѣтнаго монаха, мы никого не хотимъ знать на архимандріи, и еслибы могъ оказаться таковый, который, вопреки нашему основанному на законахъ избранію, вторгался бы въ архимандрію, то таковаго никогда не допустимъ и знать не будемъ; каковое наше заявленіе для большаго вѣса и силы скрѣпивъ нашими подписями, вносимъ въ акты. Дано 20 Іюня 1778 г. въ Супраслѣ. *Слѣдуютъ подписи.*

— Junii 29. Metropolita Szeptycki staroście Żmudzkiemu Chodkiewiczowi pisze, by Wisłockiemu, bezprawnie obranemu, prezenty nie wydawał, y obiecuie zesłać biskupa Pinskiego na wizytę, ktory weyrzy w prawa elekcyi, nakoniec obiecuie zalecić osobę pożyteczną. — Jul. 14. Ryło biskup Chełmski pisze Chodkiewiczowi s-cie Żmudzkiemu y składa Supraską pzezentę, a dla x. Lewinskiego uprasza na Supraskie opactwo o prezentę. — Septembra 17. Wizyta w Supraslu przez biskupa Pinskiego od metropolity delegowanego ostrzega, żeby konsultor oskarżony y inkwirowany został bez urzędu ad futuri abbatis decisionem.— Decemb. 1. Dekret ktorym s. congregatio de prop-a fide odmawia x. Lewinskiemu confirmationem elekcyi jego na Supraskie opactwo y nakazuie przystąpić ad novi abbatis electionem.— 12. Eadem s. cong. po włosku nuncyusza informat de resoluta Suprasliensi electione, et enuntiat: 1-o jura ad abba-

— Іюня 29, митр. Шептицкій пишетъ къ старостѣ Жмудскому Ходкевичу о томъ, чтобы онъ незаконно избранному не выдавалъ презенты, и обѣщаетъ прислать еп. Пинскаго на ревизію, который вникнетъ въ законы о выборахъ; наконецъ обѣщаетъ поставить полезнаго человѣка. — 14 Іюля, Рилло еп. Холмскій, пишетъ къ Ходкевичу, стар. Жмудскому и представляетъ презенту и проситъ рекомендаціи о. Левинскому на С. архимандритство.— Сентября 16, визита въ С. Монастырѣ еп. Пинскаго, посланнаго митрополитомъ, предстерегаетъ, чтобы консульторъ, обжалованный и обслѣдованный остался безъ должности до рѣшенія будущаго архимандрита. Декретомъ, Декабря 1, конгрегація распространенія вѣры отказываетъ о. Левинскому въ утвержденіи его избранія на С. архимандритство и приказываетъ приступить къ выборамъ новаго архимандри-

tias solis monachis competere. 2-do monachi processerunt ad electionem sine permissione metropolitani, qui proinde eandem reprobavit et favore domini Lewinski operatus fuit. 3-o. Licitum monachis vi concordiae anno 1632 eligere sibi abbatem ex provincia, et ideo Bened. XIV confirmavit posteriorem concordiam; 4-o transmittit decretum s. congr., ut Suprasliensеs procedent ad novi abbatis electionem, prout de jure, et non esse locum petitae confirmationi. To kazano Suprasłowi oznaymić, ut exacte omnia exequantur, y termin prorogare pozwolono. Fałsz widoczny, bo in illa concordia żadney wzmianki niema o prowincyi. Otoż jak Suprascy jezuickim szalbierstwem oszukali papieża y nuncyaturę, a kollatorka niema się dziwować, że powinni uczynić elekcyą, ale prout de jure.

та.—12, та же конгрегація по Италіански наставляетъ нунція о рѣшеніи С. выборовъ и объявляетъ: 1, что на архимандрію имѣютъ право только монахи, 2, что монахи вели дѣло выборовъ безъ дозволенія митрополита, который по этому и не утвердилъ ихъ и дѣйствовалъ въ пользу Левинскаго; 3, монахамъ позволительно, по силѣ договоры 1632 г., избирать себѣ архимандрита изъ провинціи, и потому Бенедиктъ XIV утвердилъ послѣдній договоръ; повторяетъ декретъ конгрегаціи, чтобы С. монахи приступили къ выборамъ новаго архимандрита, по закону, и что еще прошеніе ихъ неумѣстно. Приказано объявить это С. монастырю, чтобы все было въ точности исполнено и дозволено *продолжить* срокъ. Очевидная ложь, потому что въ этомъ договорѣ нѣтъ никакого упоминанія о провинціи. Вотъ какъ С.монахи іезуитскимъ фокусничествомъ обманули папу и нунціатуру; а ктиторша не должна удивляться, что они должны произвести выборы, но только по закону.

115.

1778 г. Сентября 16. Отрывокъ изъ визиты С. монастыря, произведенной, по порученію м. Льва Шептицкаго, Гедеономъ Горбацкимъ, еп. Пинскимъ.

3.... Wszyscy w chorze na zwykłych pacierzach znaydować się powinni, ktorych iednak słuszne zabawy, iako to, nauki od zwierzchności zalecane, lub kaznodziei, prokuratora i szafarza urząd zatrudnić mogą, ci do Boh Hospod w dni powszednie w chorze znaydować się maią. 3).... Zalecami, aby przed zaczęciem jutrzni, po przeczytanych medytacyi punktach, przez kwadrans wszyscy rozmyślaniem o podaney w punktach prawdzie i nauce nabożnie zabawiali się. A że nie wszyst-

3... Всѣ обязаны находиться въ хорѣ на обыкновенныхъ молитвахъ; а тѣ, которые имѣютъ опредѣленныя занятія, какъ то: ученіе, порученное начальствомъ, или должность проповѣдника, прокуратора и комисара, должны быть въ хорѣ въ будни до Богъ Господь. 3... Поручаемъ, чтобы предъ началомъ утрени, по прочтеніи пунктовъ размышленій, въ теченіи ¼ часа всѣ благочестиво занимались размышленіемъ о преподанныхъ истинахъ и ученіи. А

kim łatwy pożytecznego rozmyślania sposob być może, wyznaczyć się przeto ma książka iedna, ktoraby iasnością wyrażenia prawdy, łatwością wzbudzenia pobożnych do duchownego postępku żądz, nayskuteczniey zagrzewała i w powziętey ugruntowała doskonałości. Examen przytym wieczorny aby także codziennie o wyznaczonym czasie zachowanym był, podług zwyczaiu tego mieysca, nadto aby każdy z pospolitości osmiodniowe medytacye, odpustami zaszczycone, bez ktorych zakonne życie nie już tylko słabieje, ale raczey ustawać musi, corocznie, od przełożonego wyznaczonym, a do okoliczności potrzeby stosowanym czasie, odprawił, postanawiamy i usilnie obowiązuiemy. 7) Ponieważ bibliotheka i archiwum, bez żadnego dotąd nayduie się porządku, troskliwemu j. x. przełożonego i konsultorow staraniu zalecamy, aby do doskonałego onych zrewidowania i ułożenia zdatne wyznaczywszy osoby, summariusz dostateczny tak archiwum, jak i biblioteki był sporządzony i w ręku iednego z zakonnikow, szczegulnie na ten urząd wyznaczyć się maiącego, złożony. 10) Na rozchod i mnieysze klasztoru wydatki ma brać j. x. przełożony z kassy pospolitey złotych sto, ktore wydawszy, regestr owych dla wciągnienia w regestr ogulny j. x. podskarbiemu odda, a drugie złotych sto na przyszły wydatek. Gdy się zaś interessa klasztoru większość wydatkow wynoszące nadarzą, iako to: sprzedaże, kupna, sprawunki etc., one za zezwoleniem i zaradzeniem j. xx. konsultorow ma ułatwiać. 11) W przypadku (broń Boże), iżby na ktorym z j. xx. konsultorow iaka się znacznie gorsząca wina pokazała, wtedy j. x. przełożony niewinnych wezwawszy, z ich dwuch, dla wywiedzenia się prawdy, wyznaczy (ktorzy świadectwa na pismie wyrażą i one zapieczętuią), a na mieysce obwinio-

такъ какъ не всякому удобно заниматься полезными размышленіями, то должна быть указана такая книга, которая яснымъ изложеніемъ истины, скоро располагая къ духовному преспѣянію, самымъ дѣйствительнымъ образомъ одушевляла бы и утверждала въ принятомъ подвигѣ совершенства. При этомъ должно ежедневно, въ назначенное время наблюдать испытаніе вечернее. Сверхъ того, всякій обязанъ исполнить восьмидневныя размышленія, удостоенныя отпущенія грѣховъ, безъ коихъ не только слабѣетъ, но и падаетъ всякое монашество, во время, ежегодно назначаемое старшимъ, примѣнительно къ нуждамъ. —7, поелику библіотека и архивъ доселѣ находятся въ безпорядкѣ, то поручаемъ заботливому старанію старшаго и совѣтниковъ, чтобы они, назначивъ способныхъ людей къ надлежащей ихъ ревизіи и распорядку, позаботились о составленіи полнаго католога архива и библіотеки и сдачѣ на руки монаху, спеціально на то назначенному. 10, На расходъ и мелочныя монастырскія издержки о. игуменъ имѣетъ брать изъ кассы общей 100 зол.; израсходавъ ихъ, онъ отдаетъ его м. о. подскарбію счетъ для внесенія въ общій счетъ, а на будущіе расходы возметъ другіе 100 зол.... 11, Въ случаѣ (сохрани Богъ), еслибы обнаружилась какая либо соблазнительная вина въ которомъ либо изъ консульторовъ, о. игуменъ, призвавъ невиноватыхъ, назначитъ двухъ изъ нихъ для дознанія правды (которые показанія свои изложатъ на бумагѣ и запечатаютъ ее), а избравъ на мѣсто обвиненнаго отличнаго добродѣтелью и расторопностію монаха, вскроетъ ту бумагу, и если въ ней окажется какая либо провинность за обвиненнымъ, то, выписавъ таковую на особомъ листѣ вмѣстѣ съ показаніемъ свидѣтелей, не указывая ихъ по

nego, cnotą i rostropnością zaszczyconego zakonnika obrawszy, otwoży owe pismo, z ktorego gdy się niegodziwość iaka w oskarżonym okaże, tę na osobnym karteluszu razem z wyznaniem świadkow, niewymieniaiąc ich imion wypisawszy, uwiadomi oskarżonego i do należytey go zobowiąże explikacyi, ktorą z przyłączonym świadkow wyznaniem ad futurum p. r-dum dominum abbatem, niedozwalaiąc obwinionemu urzędu sprawowania, przesłać winien będzie. Zatrzymywanie listow, lub onych odpieczętowanie j. x. przełożonego albo j. xx. konsultorow, do wyższey zwierzchności pisanych, pod exkomuniką zakazuie się. 16) X. prokurator, z urzędu swego nienależąc do j. x. ekonoma, samego klasztornego gospodarstwa doglądać, czeladzi klasztorney doyrzeć, a względem panszczyzny z folwarkow do klasztoru potrzebney z j. x. ekonomem znosić się powinen. 17) Potrzeba także i całość utrzymania dobra Kuznickiey rezydencyi wymagaią, aby przez j. x. przełożonego mieysca tuteyszego corocznie tamże wizyta złożona była, na ktorey w potrzeby i krzywdy zakonnikow weyrzeć, regestra obrachowane podpisać, utrzymać lub odmieniać osoby, rekollekcye roczne nakazać i zalecić wzaiemną zakonnikom miłość będzie powinien. Co wstzystko i przez zesłanego od siebie wykonać może. 8-mo. Ex ultimo: do cotygodniowego w refektarzu użytecznieyszych i potrzebnieyszych kazusow proponowania i onych rezolwowania, czytanie mnieyszych ustaw s. patryarchy Bazylego W. a raz w miesiąc naszego rozrządzenia i postanowienia .... zniewalamy i uskutecznienie zupełne tego wszystkiego j. x. przełożonemu i j. xx. konsultorom zalecamy podpisuiąc się. Datt. w Supraslu, ut supra.

Копія, безъ подписи.

именамъ, увѣдомитъ обвиненнаго и обяжетъ его дать надлежащее объясненіе, которое съ приложеніемъ свидѣтельскаго показанія онъ долженъ передать будущему настоятелю, не дозволяя обвиненному исправлять должность. Задержаніе, или вскрытіе писемъ старшаго или консульторовъ, писанныхъ къ высшему начальству, запрещается подъ угрозою отлученія. 13, И экономъ, какъ и старшій, дòлжны въ свое время собирать всѣ доходы съ фольварковъ, проценты отъ суммъ, и собранныя аккуратно отдавать въ общую казну его м. о. подскарбію. Корчемные же арендные и мельничные доходы долженъ получать самъ о. подскарбій, дѣлать расчеты съ содержателями корчемъ и надсмотрщиками за мельницами. 16, О. прокураторъ, по своей должности не подчиняясь эконому, долженъ смотрѣть за хозяйствомъ самаго монастыря, за монастырскою челядью, а касательно необходимой въ монастырѣ барщинной работы онъ обязанъ сноситься съ экономомъ. 17, Нужда и поддержаніе въ цѣлости блага Кузницкой резиденціи требуютъ, чтобы о. игуменъ этой обители ежегодно производилъ тамъ визиту, на которой вникать въ нужды и обиды монаховъ, подписывать сведенные счеты, оставить или перемѣнить лица, заповѣдать братіямъ ежегодныя размышленія и взаимную любовь. Все это онъ можетъ дѣлать и чрезъ своего повѣреннаго. 18, Наконецъ—еженедѣльно, въ столовой, предлагать пригоднѣйшіе и необходимѣйшіе вопросы и рѣшать оные, читать кратчайшія правила св. Василія, а наше постановленіе разъ въ мѣсяцъ... принуждаемъ и поручаемъ дѣйствительное исполненіе всего этого архимандриту и консульторамъ. Дано въ Супраслѣ.

1779 Januarii 20. Administratorowi Supraskiemu, o stanie Supraskiem raportuiącemu, metropolita Szeptycki zaleca, ażeby swemu nominatowi 3000 fl. do Warszawy posłał. — Febr. 23. Chodkiewicz starosta napomina Supraskich, aby x. Lewinskiemu, jako już prezentowanemu, niesprzeciwiali się, a innego niedopuścili. To in futuram juribus Supraslienaibus non praejudicabit. Według ustaw Supraskich, kollator może scisley wzierać w ich rządy, czego iednak nie czyni dla swoiey ku nim powolności. Złe nastąpiłyby konsekwencyi z dalszych oppozycyi.— Marca 11, kanclerz Młodziejowski metropolicie Szeptyckiemu radzi, aby nowey elekcyi niedopuszczał, a ustanowiony Suprasła administrator by prowenta opackie x. Lewinskiemu oddawać miał roskaz, ile gdy y kollator na to się skłania. — 21. Metropolita officia Supraskie rozdał y podpisał. — Apr. 3. Metropolita Szeptycki administracyą Supraską stwierdza x. Erychowi ad nutum, z obowiązkiem płacenia trzeciey części wszystkich intrat dla x. Lewinskiego, durante vita tegoż.— 10. Chodkiewicz starosta te dyspozycye metropolity akceptuie y władzą kollatorską utrzymywać przyrzeka. Chodkiewicz starosta nakazuie executionem dwuch metrop. Szeptyckiego instrumentow, wyznaczaiących x. Lewinskiemu ad vitam trzecią część całey intraty Supraskiey y administracyą dobr z stawaniem prawnych procederow. — Maja 12. Kanclerz Suprasłowi zaleca, aby żądania x. Lewinskiego załatwił bez oporu y znieśli się x. piarem plenipotentem, a nieszli w brew krolowi, kollatorom y metropolicie, bo by to im na złe wyszło.—18. Chodkiewicz starosta wzbudza Supraskich, by prezentę x. Lewinskiemu wydaną przyieli, a zgodnie z tronem, kollatorem y metropolitą mysleli, jeżeli niechcą biedy, wszak to Suprasłowi nil praeiudicabit, a racyocynacye w teraznieyszych okolicznościach

1779, Января 20, митр. Шептицкій поручаетъ С. правителю, по рапорту его о состояніи С. монастыря, посылать номинату 3 т. фл. въ Варшаву. Февраля 23, староста Ходкевичъ увѣщеваетъ С. монаховъ, чтобы они не сопротивлялись о. Левинскому, какъ уже презентованному, а другаго не допускали. Въ будущемъ это не будетъ нарушеніемъ правъ С. монастыря. По уставамъ Супрасльскимъ, ктиторъ можетъ строже вникать въ управленіе; этого однако не дѣлаетъ, по своему имъ послабленію. Отъ дальнѣйшаго сопротивленія возникли бы дурныя послѣдствія. — Марта 11, канцлеръ Млодзѣевскій совѣтуетъ м. Шептицкому не допускать новыхъ выборовъ, и чтобы поставленный въ С. правитель имѣлъ приказъ посылать настоятельскій доходъ о. Левинскому, когда же и ктиторъ на то согласенъ. — Марта 21, митрополитъ раздалъ С. должности и подписалъ.— Апрѣля 3 м. Шептицкій утверждаетъ о. Эриха правителемъ С. монастыря, обязывая его платить о. Левинскому въ продолженіи его жизни третью часть всѣхъ доходовъ. — 18, Ходкевичъ принимаетъ это опредѣленіе митрополита и обѣщаетъ поддерживать его ктиторскою властію. Староста Ходкевичъ приказываетъ исполнить оба приказанія Шептицкаго, назначающаго о. Левинскому пожизненно третью часть всего С. дохода и управленіе имѣніями—съ заботою о судебныхъ процессахъ. Мая 12, канцлеръ поручаетъ С. монастырю, чтобы безъ сопротивленія онъ исполнилъ желаніе о. Левинскаго и снесся съ о. піаромъ повѣренныыъ, и не шли бы противъ короля, ктитора и митрополита, ибо это повело бы къ дурному. — 18, староста Ходкевичъ побуждаетъ С. монаховъ принять выданную о. Левинскому презенту и думатъ согласно съ прес-

nic nieważą. — Jun. 4. Nuntius apli-cus, sede metropolitana vacante deputat Suprasliensibus administratorem, usquedum ad abbatis electionem monachi rite procedant.

1780 Mar. 13. Ghygioty metropolita significat regem cupere, ut dominus Lewinski certo provideatur reditibus Suprasliensibus ad vitam, quin ad monachatum stringatur, cum sit regiae aulae necessarius. — 20. Idem dominus Lewinski significat regem nolle de electione metrop. quidquam nominari, quam proinde remittit, et prohibet fieri recessum ab electione Suprasliensi, quousque non videret, examinaretque praemeditatam Supraslij pensionem d. Lewinski. — Apr. 10. P. Wisłocki et Borysławski metropolicie donoszą: 1-o że, x. Lewinskiego niemogli do zakonu namowić; 2-o, że za przysłaniem assygnacyi na pensyą, x. Lewinski uczyn. recess od prezenty w gabinecie złożoneyi 3-o. Tu iest kopia biletu Ghigiottego, a w nim zapewnienie, iż krol in eligendo novo abbate, obiecuie swoią protekcyą. — 19. Suprasl w czasie wakowania swego opactwa, prosi metropolitę o konfirmacyą, wybranego przez siebie y z pomiędzy siebie x. Wisłockiego, ý tego nazywa prostym mnichem y tylko obranym administratorem, ktory z siebie y z osob duchownych da rachunek przyszłemu opatowi. — Maj 3. X. Lebiedzinski metropolicie donosi, że x. Lewinski dokument na pensyą 3000 fl. odebrał, ale prezenty Suprasłowi nieoddał, ani recessu od swoiey do Suprasla elekcyi uczynił, pod pozorem żądanego teyże pensyi stwierdzenia z Rzymu. — Jul. 29. X. Lewinski metropolicie donosi o krolewskiey dla Suprasla protekcyi, y o dwuch Supraskich zakonnikow wyiezdzie do Torokań. — 30. Ghigiotty metropolitano significat, regem velle, ut conventione Suprasliensi cum domine Lewinski secuta, monachi procedant ad electionem abbatis. — 30. Chodkiewicz staro-

толомъ, ктиторомъ и митрополитомъ, если не хотятъ бѣды; вѣдь это нисколько не вредитъ С. монастырю; а резонерство въ настоящее время ничего не значитъ.—Іюня 4 нунцій папскій въ то время, какъ митрополія была вакантна, посылаетъ С. монастырю управителя, пока монахи не приступятъ къ правильнымъ выборамъ архимандрита.

1780 г. Марта 30, Гигіотти объявляетъ митрополиту, что король желаетъ, чтобы г. Левинскій несомнительно и пожизненно пользовался доходами Супрасльскими, чтобы его побудили къ монашеству, такъ какъ онъ необходимъ королевскому двору.—Апрѣля 10, оо. Вислоцкій и Бориславскій доносятъ митрополиту: 1 что не могли уговорить о. Левинскаго принять монашество, 2, что, по присылкѣ ассигновки на жалованье, о. Левинскій сдѣлаетъ отреченіе отъ презенты, которая положена въ кабинетѣ. 3, здѣсь есть копія письма Гигіотти, въ которомъ увѣряетъ, что король обѣщаетъ свое покровительство при избраніи новаго архимандрита.—19 С. монастырь въ то время, какъ его архимандритство было вакантно, проситъ митрополита утвердить избраннаго имъ изъ своей среды о. Вислоцкаго и называетъ его простымъ монахомъ и избраннымъ правителемъ, который дастъ отчетъ будущему архимандриту за себя и за духовныхъ особъ.—Мая 3, о. Лебединскій доноситъ митрополиту, что о. Левинскій получилъ документъ на жалованье 3 т. фл., но не отдалъ С. монастырю презенты и не отступился отъ своего избранія на С. архимандритство, подъ предлогомъ испрошеннаго утвержденія этой пенсіи папою.—Іюля 29, о. Левинскій доноситъ митрополиту о королевскомъ покровительствѣ С. монастырю и о выѣздѣ двухъ С. монаховъ въ Торокани.—30, Гигіотти объ-

sta do Suprasla pisząc, cieszy się z ugody zawartey z x. Lewinskim, y że ani on, ani sukcessorowie innego opata prezentować nie będą. — Aug. 4. Communitas Supraska, przekłada swoie prawa do elekcyi opata y administratora, obrała in administratorem x. Sosnowskiego, prosi metropolity o tegoż potwierdzenie. — 5. P. Osuchowski suadet metropolitano, ne administrationem confirmet incapaci, electionem p. Sosnowski fuit confusa, deinde cessit in p. Wisłocki. — 7bris 23. Communitas Supraska, stosownie do praw funduszowych y do rzymskiego dekretu, dozwalaiącego elekcyi nowego opata, w refektarzu nie nową elekcyą uczyniła, ale dawnieyszą ratyfikowała.

являетъ митрополиту, что король желаетъ, чтобы монахи, заключивъ договоръ съ г. Левинскимъ, приступили къ избранію архимандрита.—Староста Ходкевичъ въ письмѣ въ Супрасль выражаетъ радость по случаю соглашенія, заключеннаго съ о. Левинскимъ, и что ни онъ, ни потомки его не будутъ презентовать другаго архимандрита.—Августа 4, С. монахи заявляютъ свои права на избраніе архимандрита и правителя; они избрали управляющимъ о. Сосновскаго и просятъ у митрополита утвержденія.—5 г. о. Оссуховскій совѣтуетъ митрополиту не утверждать неспособнаго правителя; ибо выборы о. Сосновскаго были шумны, потомъ перешли на о. Вислоцкаго.—Сентября 23, С. братія, сообразно съ фундушевыми правами, съ папскимъ декретомъ, дозволяющимъ избрать новаго архимандрита, подтвердили въ трапезѣ прежніе выборы и не дѣлали новыхъ.

116.

1780 г. Сентября 16. Переписка по дѣлу С. монастыря съ Левинскимъ, архіакономъ митрополичимъ, съ актомъ утвержденія выборовъ Вислоцкаго.

Die sexta mensis Septembris, 1780 anno, z powodu listow poprzedzających i. w. metropolity, pisanych do klasztoru i po reskrypcie na nie, wysłało zgromadzenie jj. xx. Bonifacego i Meletego do Warszawy dla naradzenia się z wielebnym i. x. Lewinskim archi-diakonem, gdzie całey ich roboty dowodzi nota podana temuż w. j. x. archi-diakonowi i jegoz reskript na nią.

„Zgromadzenie Suprasiskie, zaufane w protekcyi w. j. x. archi-dyakona dobrodzieja, te myśli w teraznieyszym stanie krytycznym swoim insynuie pro gratiosissima rezulutione: 1-o, całe zgromadzenie unitis votis pragnie widzieć na sto-

Сентября 6, 1780 г., по поводу предыдущихъ писемъ митрополита къ С. монастырю и отвѣтовъ на нихъ, община выслала оо. Бонифатія и Мелетія въ Варшаву для совѣщанія съ о. Левинскимъ, архидіакономъ; о дѣйствіяхъ ихъ свидѣтельствуетъ записка, поданная ими оо. архидіакону и его отвѣтъ. С. братство, увѣренное въ покровительствѣ о архидіакона въ настоящемъ критическомъ положеніи излагаетъ эти мысли, ожидая благопріятнѣйшаго рѣшенія: 1) все братство единогласно желаетъ имѣть о. Вислоцкаго на должности архимандритства и, для скорѣйшаго до-

pniu opatstwa i. x. Wisłockiego i do nayprętszego doyscia tego interessu, iak naysolenniey doprasza się w. j. x. archi-diakona dobrodzieja o dwa listy, imieniem jego i imieniem dworu do j. w. kollatora o wydanie prezenty, inacze gdy rząd pod samę tylko na czas daleki administracyą bałamucić się będzie, procz nieustanney trwogi i kłotni, trzeba się obawiać ostatniey dezolacyi majątkow, ostatnego upadku doskonałosci zakonney, ku ktoremu już i nadto się skłoniło. 2-o Tegoż osoby utrzymywanie, iesliby była konieczna okolicznosć, drogą prawnosci zgromadzenie czy ma dążyć ku krukom praejudicati patris Cypryanowicz? czyli też razem połączyć z exekucyą ostatniego dekretu s. congregationis de propaganda. 3-o, Łaskawey rezolucyi na wyż rzeczone mysli toż zgromadzenie ponawia prozbę..... 10 Septembris 1780, Varsaviae. W. j. x. archi-dyakon na tę notę dał takową rozolucyą: Ad 1-um. Dzięki Bogu za stateczną jednomyslnosć przeswietnego zgromadzenia Suprasiskiego, względem godney j. x. Wisłockiego osoby i nieodmienne żądanie widzenia go na stopniu opatstwa. Cieszy to niezmiernie archi-dyakona, który iako zna swoje dla Suprasla obowiązki, tak gotow iest szczerze przykładać się do zaskutecznienia nayprętszego tegoż interessu, z wielką zatym ochotą wraz usłużyłby w tym, co desiderant do j. w. kollatora, gdyby pewne względy nieodradzały mu wstrzymać się z tą posługą do przybycia na to mieysce j. w. metropolity zwłaszcza in melius dla Suprasla, Bóg widzi. Ad 2-um, dekret ostatni s-ae congregationis dopełniony być może ratyfikacyą elekcyi na osobę j. x. Wisłockiego wypadłey, względem którey rezolucya j. w. metropolity pomyslna lub przeciwna poda regulam agendorum. „Ad 3-um, oswiadcza pod sumieniem i poczciwoscią archi-dyakon, iż z jego osoby pra-

стиженія успѣха тому дѣлу, торжественнѣйшимъ образомъ просить у о. архидіакона двухъ писемъ отъ его имени и отъ двора къ ктитору о выдачѣ презенты; иначе, если монас. управленіе будетъ долгое время идти безпорядочно подъ администраторамъ, то, кромѣ безпрестанныхъ волненій и ссоръ, нужно опасаться окончательнаго опустошенія имѣній, окончательнаго упадка монашескаго совершенства, къ чему черезъ чуръ замѣтно дѣло клонится. 2) Если бы настояла необходимость поддерживать его особу путемъ суда, то слѣдуетъ-ли монастырю идти путемъ професса Кипріановича, или къ этому присоединить исполненіе послѣдняго декрета конгрегаціи распространенія вѣры! 3) братство возобновляетъ просьбу о милостивой резолюціи на эти мысли... 10 сентября 1780 г. о. архидіаконъ далъ на это такую резолюцію. На 1-е: благодареніе Богу за твердое единомысліе братства С. на счетъ выборовъ достойнаго о. Вислоцкаго и за неизмѣнныя желанія имѣть его архимандритомъ. Это чрезвычайно радуетъ о. архидіакона, который знаетъ свои обязанности предъ Супраслемъ и готовъ приложить стараніе къ скорѣйшему исполненію его дѣла; посему съ величайшимъ желаніемъ тотчасъ служилъ бы въ томъ, чего желаютъ отъ ктитора, если бы извѣстные виды не побуждали его воздержаться до прибытія сюда митрополита и, видитъ Богъ, это къ лучшему для Супрасля. 2) Послѣднее рѣшеніе конгрегаціи можетъ быть исполнено подтвержденіемъ избранія о. Вислоцкаго, относительно коего благопріятная, или неблагопріятная резолюція укажетъ, какъ нужно дѣйствовать.... 3) По совѣсти и чести архидіаконъ заявляетъ, что отъ него С. права не будутъ нарушены....

Когда 16 д. возвратились посланные

wa Suprasiskie żadnego mieć niebędą zawodu, owszem wymiarem swojey dla Suprasla wdzięcznosci starać się naysilniey będzie, o ich ocalenie i nayżądańsze zaspokojenie, a interca swiętym oddaje się modlitwom. Die decima sexta, gdy powrocili z takową rezolucyą jj. xx. delegaci, zaczęto wraz mislić o dokonaniu ratyfikacyi na osobę j. x. Wisłockiego, iakoż: dnia dwudziestego trzeciego przystąpiono do dopełnienia iey w sposobie, który przepisuią kanony, a naprzod: za daniem znaku we dzwonek o godzinie dziesiątey z rana zebrało się zgromadzenie do refektarza, gdzie po uczynioney przedmowie, do téy okolicznosci stosującey się, et post invocationem Spiritus sancti, wszyscy iednostaynemi głosy za sekretarza moderni, quoad scrutinium votorum, obrali j. x. Ambrożego Szumiłowskiego, superyora Kuznikiego razem secretarium communitatis Supraslien-sis, który na wiernosć sekretarstwa wykonał przysięgę w te słowa: „Ja Ambroży Szumiłowski zakonu swiętego Bazylego wielkiego, będąc obrany od zgromadzenia za sekretarza, przysięgam Panu Bogu w Troycy jedynemu, iż wiernie spisawszy vota bez naymnieyszego zfałszowania lub zataienia podam one do promulgacyi, tak mi Boże dopomoż“. Po uczynioney przysiędze j. x. sekretarza, przystąpili oycowie i bracia do wotowania, ktore to vota secreta zebrał z j. x. Bazylim Erychem prezydentem, gdzie wypadło wotow opatskich na osobę j. x. Teodozego Wisłockiego dwadziescie pięć. Po zakonczeniu tego wszystkiego akt takowy wpisuie się:

„Actum in monasterio Suprasliensi abbatia vigesima tertio Septembris.

Anno millesimo septingentesimo octagesimo. Nos infrascripti patres et fratres abbatiae Supraslienis, post obitum illr-mum eclmum o. d. Antoninum Młodowski episcopum Vladimiriensem, abbatem Supraslien-sem vacantis, insistendo juribus tam vi fun-

съ такимъ рѣшеніемъ, то сейчасъ стали думать о подтвержденіи выборовъ о. Вислоцкаго и 23 д. приступили къ исполненію его порядкомъ, предписаннымъ правилами.— Прежде всего, въ ч. 10 утра, по знаку колокольчика братство собралось въ Трапезу, гдѣ, послѣ рѣчи, примѣнительно къ случаю, и по призваніи св. Духа, всѣми голосами избранъ былъ секретаремъ настоящаго акта для повѣрки голосовъ Амвросій Шумиловскій, старшій Кузницкій, секретарь С. монастыря, который на вѣрность въ секретарствѣ принесъ присягу. „Я, Ам. Шумиловскій ч. св. В. в., избранный братствомъ въ секретари, присягою Г. Богу Единому въ св. Тройцѣ, что списавъ всѣ голоса, безъ малѣйшей лжи и утайки, представлю ихъ для провозглашенія.“ Послѣ присяги, отцы приступили къ подачѣ голосовъ, каковые секретаремъ былъ собраны въ чашѣ и списаны, а затѣмъ вмѣстѣ съ предсѣдателемъ о. Эрихомъ онъ провозгласилъ ихъ; на о Вислоцкаго пало выборныхъ голосонъ 25. По окончаніи всего подписанъ для слѣдующій актъ.

dationis, quam concordiae juramento firmatae die tertia Martii 1632, tum aliis juribus nec non recenti decreto · s-ae congregationis de propaganda fide habitae die 29 Maji 1780 anno Romae lato, quo — ad punctum, ut religiosibus Suprasliensis monasterii fas sit ad novi abbatis electionem libere procedere, juxta peculiares dicti monasterii constitutiones, apostolica auctoritate firmatas, ad sonum campanae ad locum capitulare congregati, licet electio novi abbatis concessa sit, quia tamen servatis de jure servandis ad eandem electionem processis in eundem r-mum patrem Theodosium Wisłocki, peranterius in abbatem die 20 Junii 1778 anno electum, tam per vota secreta, quam unanimibus vocibus consensimus, ideo eandem electionem per nos legitime per anterius factam ratificavimus, approbavimas nec alium novum abbatem contrarium juribus nostris ac desideriis et votis habere volumus, ac in praemissorum omnium fidem manu nostra hujusmodi electionem ratificatam circa sigillum monasterii subscripsi mus.

Ex mandato serenissimi regis domini mei clementissimi, retinens penes me 1-mo praesentationem pro abbatia Suprasliensi favore perillustris r-mi domini archidiakoni Lewinski, regii secretarii, 2-do literas eiusdem ad il. dominum comitem Chodkiewicz capitaneum Samogitiensem, qua patronum et collatorem dictae abbatiae, declaro et spondeo, me utrumque consignaturum communitati Suprasliensi seu suo speciali mandatorio statim ac veniet ab urbe beneplacitum apostolicum, approbans transactionem seu obligationem perpetuam doni gratuiti trium floren. Polon. die 12 Martis juxta vetus calendarium datam subscriptamque per communitatem suprafatam, cui sacra regia majestas suam appromittit protectionem tam quoad jura monasterii, quam quoad libertatem in eligendo novo abbate post peractum assecuratumque Romae negotium domini Lewinski, in quorum fidem me subcribo. Datum Varsaviae, die nona Aprilis 1780. Cajetanus Ghigioti s. B. m. intimus consiliarius actualis.

Iasnie wielmożny m-ci dobrodzieju. Gdy dwuletni blisko sportak z zgromadzeniem Supraslskim, jako i całym zakonem s. Bazylego dał mi dostatecznie poznać, iż uskutecznienie prezenty na opatstwo Supraslskie, ktorą mię kollatorska j. w. j. pana dobrodzieja łaska zaszczycić raczyła, zatrudnia koniecznie zakonny kaptur, a ja do iego przyięcia dotąd we mnie nieznayduie powołania, determinowałem się nakoniec złożyć naypowinnieysze j. w. w. j. panu dobrodzieiowi podziękozanie za toż opatstwo. Nową zas j. w. pan dobrodziey łaskię mnie okażesz, gdy prezentę na wyrażone opatstwo Supraslskie tego zaszcycić dobrotliwie raczycz, ktorego zakonnicy Supraslscy obiorą de suo gremio, podług praw i konwencyi swoich uroczystych, i o to nay-

Такъ какъ почти двулѣтній споръ съ С. братствомъ и со всѣмъ монашествомъ ч. св. Василія достаточно убѣдилъ меня, что приведенію въ дѣйствіе презенты, которой в. ктиторская милость меня удостоила, мѣшаетъ монашескій клобукъ, а я доселѣ не нахожу въ себѣ къ нему призванія; то я наконецъ рѣшился заявить в. м. самую обязательную благодарность на это архимандритство... В. м. окажете мнѣ новую милость, если презентою на означенное С. архимандритство милостивъ отличите того, кого С. монахи изберутъ изъ своей среды, согласно съ правами и соглашеніями своими, о чемъ покорнѣйше прошу и пр. Ст. Левинскій.

pokorniey dopraszam się, przy wyznaniu, iż bydź nieprzestane z nayglębszym uszanowaniem, iasnie wielmożnego pana dobrodzieja nayobowiązańszym sługą i Bogomodlcą Stefan Lewinski.

Przecież niezachowała potrzebnych uroczystości, bo bez wiedzy metropoliczey, bez przytomności wielu zakonnikow, y nadto niezważaiąc, że Rzymski dekret nakazał novi abbatis electionem, niezaś antiquioris electionis ratificationem. Podpisali kapłanow 19, a braci 4.—30. Communitas eadem przekłada swoie prawa do elekcyi opackiey, obrała x. Wisłockiego, de cujus idoneitate wątpić nię można prosi o tegoż pobenedykowanie.

1781 Jan. 15. Erych prezydent Supraski przysyła metropolicie 2 zakonnikow na umowienie na fabrykę Warszawską.— 17. Wisłocki y Osuchowski memoryałem wyznaią metropolitę dzisieyszego, swoim bydź konfundatorem y Sołtanowi rownym, a przeto Suprasl do Warszawskiey jego fabryki chce z intrat swoich succurrere y żąda rządcy w Supraslu de suo gremio, poki się Warszawska pociągnie febryka.— Nov. 17. Sacra congr. p. fidei wzbudza metropolitę, aby do biskupstw y opactw promowował osoby pobożne, uczone y doskonałe, za informacyą y świadectwem zakonnych przełożonych.

1782 Jan. 26. Chodkiewiczowa st-na Żmudzka, metropolicie: 1-o do elekcyi opata Supraskiego nikt się interesować niepowinien. 2-o obranego Wisłockiego prezentowała. 3-o metropolici już się zrzekli pretendowania kanoniczney elekcyi. 4-o niezechce metropolita z nią się prawować. — Febr. 3. Communitas Supraska wysłała do metropolity xx. Wisłockiego y Borysławskiego, z prożbą zakonczenia elekcyi Supraskiey.— Mar. 4. Metrop. Supraslowi odpisał, że za swoim do Warszawy przyiazdem y za zniesieniem się z kollacyą

Впрочемъ, они не сполнили нужныхъ формальностей, ибо безъ вѣдома митрополита, въ отсутствіи многихъ монаховъ и не обращая вниманія на то, что римскій декретъ приказалъ избрать новаго архимандрита, а не утверждать избраніе прежняго; подписалось 19 іеромонаховъ и 4 братіи.— Ноября 30, таже община заявляетъ свои права на выборы архимандрита; она избрала Вислоцкаго, въ достоинствѣ котораго нельзя сомнѣваться; проситъ благославить его.

1781 г. Января 17, Вислоцкій и Оссуховскій въ запискѣ признаютъ нынѣшняго митрополита своимъ фундаторомъ, равнымъ Солтану, а посему С. монастырь желаетъ отъ своихъ доходовъ помочь Варшавской постройкѣ и желаетъ имѣть правителя изъ своей среды до тѣхъ поръ, пока будутъ продолжаться постройки.

1782. Января 26, Жмудская старостиная Ходкевичевая пишетъ къ митрополиту: 1) никто не долженъ вмѣшиваться въ выборы С. монастыря; 2) презентовала избраннаго Вислоцкаго; 3) митрополиты уже отказались отъ притязаній на законные выборы; 4) митрополитъ не захочетъ судиться съ нею.— Февраля 3, С. братство выслало къ митрополиту Вислоцкаго и Бориславскаго съ просьбою окончить дѣло С. выборовъ. Марта 4, митрополитъ отвѣчалъ монастырю, что по его пріѣздѣ въ Варшаву и послѣ сношенія съ ктиторствомъ послѣдуютъ выборы, по правиламъ.—Мая 29, гонимый о. Оссуховскій проситъ митрополита дозволить ему уйти за границу, но съ правомъ

elekcya kanoniczna nastąpi.— Maj 29. X. Osuchowski przesladowany, prosi metropolitę o pozwolenie za kordon, ale cum reditu, bo ill-mus Platon Moskiewski arcybiskup ofiarował professoryą. — Decem. 20. Chodkiewiczowa, staroscina Żmudzka, instrumentem Suprasłowi obwieszcza, iż gdy x. Lewiński od prezenty recessował, ta przyszła do prawa kollatorskiego, przeto zleca Supraslowi, żeby w przeciągu trzech niedziel z całym swoim duchowienstwem zgromadziwszy się elekcyą odprawili y obranego kollatorce podali.— Dec. 22. Ta temuż pisze: 1-o) Do elekcyi y prezenty tylko fundatorowie należą. 2-o) O przedłużoną w Supraslu elekcyą zaniosła przeszłego roku w Wilnie manifest na tamtych zakonnikow, y nakazała Supraslowi elekcyą uczynić. 3-o) Jeżeli zaś elekcyi niezrobią, przymusi onych do niey, bo przeyrzała fundusze y procedera z metropolitą.—31. Suprasl Chodkiewiczowey pisze: 1) Iżby Wisłockiego, jako elekta ratyfikowanego, zaszczyciła prezentą, y do promocyi mu pomogła. 2) Dziękuje za odezwę do klasztoru y wdzięczność oświadcza.

1783 Jan. 9. Communitas prosi metropolitę o wstrzymanie wizyty do powrotu x. Wisłockiego.— 12. Chodkiewiczowa staroscina Zmudzka metropolicie: 1-o Suprasl uskutecznił iey wolę, bo obrał Wisłockiego, a ona tego prezentowała, y prosi o benedykcyą dla niego, 2-o inaczey prawem tey szukać będzie.—20. Nunciaturski audytor x. Lewinskiemu opisał po włosku: 1-o przekładał x-u Wisłockiemu, że prezydencya powinna bydź na elekcyi opata Supraskiego. 2-o że electio fieret contra rationem bez żadney prezydencyi, bo mieyscowi sobie rowni. 3-o że nuncyusz podczas wakuiącey metropolij wyznaczył anno 1726 na prezydenta do Supraskiey elekcyi seniorem ejusdem monasterij. 4-o exempla omissa presidentia non fundant

возвращенія; ибо ему предложилъ профессуру преосвящ. Платонъ, архіепископъ Московскій.—Декабря 20, Ходкевичевая, старостина Жмудская, объявляетъ С. монастырю въ распоряженіи, что когда о. Левинскій отступился отъ презенты, то она поступила къ ктиторамъ; посему поручаетъ монастырю въ теченіи 3 недѣль со всѣмъ своимъ духовенствомъ сдѣлать выборы и избраннаго представить ктиторшѣ.— 22 ч. она же пишетъ тому же монастырю: 1) въ выборахъ и рекомендаціи участвуютъ только ктиторы; 2) она внесла въ Вильнѣ заявленіе на монаховъ о затянутые въ Супраслѣ выборы и приказала монастырю сдѣлать выборы; 3) если выборовъ они не сдѣлаетъ, то она принудитъ ихъ къ тому, ибо она разсмотрѣла фундуши и дѣла съ митрополитомъ. —31 ч. монастырь пишетъ къ Ходкевичевой: 1) чтобы она удостоила Вислоцкаго, какъ избраннаго, презенты и помогла ему получить мѣсто; 2) благодаритъ за отзывъ къ монастырю.

1783 г. Января 9, монастырь проситъ митрополита удержаться съ выборами до возвращенія Вислоцкаго.— 12 ч. Ходкевичевая, Жмудская ст., митрополиту: 1) монастырь исполнилъ *волю* ея; ибо избралъ Вислоцкаго, а она дала ему презенту и проситъ посвященія его; 2 иначе она будетъ искать его судебнымъ порядкомъ.— 20 ч. авдиторъ нунціатуры описалъ о. Левинскому по Италіански: 1) предъявлялъ о. Вислоцкому, что при выборахъ С. архимандрита долженъ быть предсѣдатель; 2) что выборы, вопреки разуму, были безъ предсѣдателя, ибо мѣстные монахи равны; 3) что нунцій, когда въ 1726 г. митрополія была вакантна, назначилъ въ предсѣдатели при С. выборахъ старшаго того монастыря. 4) примѣры того, что не было предсѣдателя, не показыва-

possesionem juris, ale znaczą neglectum aut ignorantiam juris. 5-o nuncyusz radził Supraslowi, żeby recognoscant ius metropolitae praesidendi, y prosił pro hac vice approbationem jam secutae electionis sine praesidentia. 6-o na nic niezezwolił Wisłocki, allegando, że Chodkiewiczowa zakazała mu takiey rekognicyi y gotowa prawem to popierać. 7-o można by z samą Chodkiewiczową potraktować, a ta mogła by sukcessorów obowiązać, iżby metropolitow na elekcyą Supraską zapraszali, a metrop-a pro hac vice ratificaret electionem, sine praesidentia factam. 8-e nakoniec, może metrop-a sua jura ad praesidendum sibi et successoribus praeservare in instrumento institutionis aut protestationis coram suis actis.— 23. Grodzienski opat donosi metropolicie: 1-o Wisłocki wyjechał buntować kollatorkę na metropolitę y na wizytę. 2-o w zgromadzeniu dyssensya y ochota udania się do nuncyatury w przypadku niepomyslney dla Suprasla elekcyi. 3-o Warszawska communitas powinna przysłać swoie suffragia na elekcyą. 4-o Kuznica niedołożona w instrumencie wizyty Supraskiey.— Febr. 9. Chodkiewiczowa prosi metropolitę o delegacyą dla benedykcyi opata Supraskiego, y poty mu się przykryć będzie, aż skutek otrzyma.— 26. X. Osuchowski donosi metropolicie: 1-o Wisłocki z swoimi adherentami po obwieszczoney wizycie posłał do Chodkiewiczowey, aby swego plenipotenta przysłała do zabronienia wizyty. 2-o Komar zesłany plenipotent bronił, ale zakonnicy temu obstabunt, byleby mieli metropolity obronę od powstających na metropolitę.— Marca 10. Suprascy sprowadzili Komara, y ten protestował się na wizytę, allegando Jozefa Sołtana zrzecenie się nakazaney elekcyi, ale to bardziey firmat metropolicie jus praesidendi in electione opata.— Mar. 13. Grodzieński opat Kostrowięki wizytator Supraski metrop-ae:

ютъ, что они основываются на законѣ, а значать то, что они презрѣли или забыли законъ; 2) нунцій совѣтовалъ С. монастырю признать право митрополита на предсѣдательство, и въ силу того просилъ утвердить уже произведенные выборы безъ председателя; 3) Вислоцкій ни на что не согласился, объясняясь тѣмъ, что Ходкевичевая, запретила ему соглашаться и готова судебнымъ порядкомъ отстаивать это; 4) можно было бы вступить въ сдѣлку съ Ходкевичевою, а она могла бы обязать наслѣдниковъ, чтобы они приглашали митрополитовъ на Супр. выборы, и чтобы митрополитъ въ силу этого утвердилъ выборы, произведенные безъ предсѣдателя; 8) наконецъ митрополитъ можетъ обеспечить себѣ и своимъ преемникомъ право предсѣдательства въ инструментѣ утвержденія или протестаціи въ своихъ актахъ.— 23 — Гродненскій архимандритъ доноситъ митрополиту: 1) Вислоцкій отправился возставлять ктиторшу противъ митрополита и противъ визиты; 2) въ общинѣ раздоръ и желаніе обратиться въ нунціатуру въ случаѣ неблагопріятныхъ для монастыря выборовъ; 3) Варшавская община должна прислать на выборы свои голоса; 4) Кузница не упомянута въ инструкціи визиты С. монастыря.

—Февраля 9, Ходкевичевая проситъ митрополита о присылкѣ (кого либо) для поставленія С. архимандрита и что она будетъ докучать ему дотолѣ, пока неполучитъ удовлетворенія.—26, о. Оссуховскій доноситъ митрополиту: 1) Вислоцкій съ своими сообщниками, по объявленіи визиты, послалъ къ Ходкевичевой просьбу, чтобы она прислала своего повѣреннаго запретить визиту. 2) Присланный повѣренный Комаръ запрещалъ, но монахи тому воспротивились бы, только бы они имѣли защиту митрополита отъ возста-

1-o Wisłocki przyioł wizytę, ale instando, by elekcya opata do dalszey woli metropolity była odłożona, według pokładanego metropolity reskryptu. 2-o Komar plenipotent Chodkiewiczowey tamował y wizytę y elekcyą, a na to pokładał zrzeczenie Sołtana y poslednieyszą kondycyą. 3-o zakonnicy sami okrzykneli Komara, mówiąc, iż chcą wizyty. 4-o Komar elekcyi non impugnat, ale elekcyą, y przeciwko tey obiecuie zanieść manifest. 5-o zakonnicy jedni chcieli electionem, a drudzy niechcieli, obawiaiąc się o Wisłockiego, żeby niewypadł. 6-o Osuchowski bronił władzy metropolitanskiey, ale go zaspokoili funkcyą professorską, choć iest vitiosus. 7-o potrzebny jest manifest na Komara y na Chodkiewiczową, ale na to trzeba rezolucyi metropolitanskiey.— 22. Komar w Grodzie Grodzienskim zaniosł manifesta na metropolitę y na wizytatorow o wizytę y obediencye, o rachunki y o elekcyą, tudzież o skrutyniach in praejudicium obranego y prezentowanego Wisłockiego, tudzież praw funduszowych. Manifest w grodzie Grodzienskim od Chodkiewiczowey przeciwko metropolicie o wdanie się w elekcyą opata Supraskiego, a przeciwko zakonnikom o niedotrzymanie praw funduszowych, zamianę y utratę gruntow bez wiedzy fundatorskiey, na szkodę klasztoru; monaster zaś in actis oświadcza się, że jako zawsze chciał prawa funduszowe zachować, tak one zawsze utrzymywać będzie.— Apr. 13. Osuchowski metropolicie: 1-o Suprascy niespokoyni powstają na metropolitę, burzą kollatorkę, pod zręcznością administracyi Wisłockiemu daney, którą mu zatym odebrać należy.— Maj 15. Lubomirski marszałek w. kor. metropolicie: 1-o, jako krewny i opiekun Chodkiewiczowey, interessuję się, żeby kollacya do Suprasla naruszoną nie była. Przy odesłaniu tego listu Chodkiewiczowa staroście Celskiemu wyraziła, iż już u metropolity niebędzie, bo

ющихъ на него.—Марта 10, С. монахи пригласили Комара и онъ протестовалъ противъ визиты, ссылаясь на отреченіе отъ выборовъ м. Солтана, но это еще болѣе утверждаетъ за митрополитомъ право предсѣдательства на выборахъ архимандрита. — 13, Городенскій арх. Костровицкій, визитаторъ С. монастыря, митрополиту: 1) Вислоцкій принялъ визиту, но настаивая на то, чтобы избраніе архимандрита отложено б. до дальнѣйшаго распоряженія митрополита, согласно предъявленной грамотѣ митрополита. 2) Комаръ, повѣренный Ходкевичевой остановилъ и визиту и выборы и въ основаніе того приводилъ отреченіе м. Солтана и послѣднее условіе. 3) Сами монихи закричали на Комара, что они хотятъ визиты. 4) Комаръ не противится выборамъ, но устраняетъ эти выборы и обѣщаетъ противъ нихъ сдѣлать заявленіе. 5) нѣкоторые монахи хотѣли выборовъ, другіе нехотѣли, боясь за Вислоцкаго, чтобы онъ не провалился. 6) Оссуховскій защищалъ митрополичью власть, но его успокоили обѣщаніемъ учительства, хотя онъ и порочень.... 22 Комаръ сдѣлалъ заявленіе въ Городенскомъ градѣ на митрополита и на визитаторовъ о визитѣ и послушаніе, о счетахъ и выборахъ, а также о повѣркѣ голосовъ съ избранному и рекомендованному Вилоцкому и фундушевымъ правамъ. Заявленіе въ Городенскомъ гродѣ Ходкевичевой на митрополита о вмѣшательствѣ въ выборы С. архимандрита, а противъ С. монаховъ о несоблюденіи фундушевыхъ законовъ, о замѣнѣ и потерѣ земель, безъ вѣдома ктиторовъ, ко вреду монастыря. Монастырь же объясняется въ актахъ, что онъ всегда желалъ соблюдать законы фундуша и всегда будетъ соблюдать ихъ.— Апрѣля 13, о. Оссуховскій митрополиту: 1, С. мятежники возстають противъ

znając jego dla siebie nieprzyjaźń, niechce mu podchlebiać. — 24. Chodkiewiczowa przez Zaleskiego, plenipotenta swego, metropolicie okazuje prawa Supraskie, y twierdząc, iż słusznie x-a Wisłockiego prezentowała, instat o tegoż pobenedykowanie.— Iun 4. Chodkiewiczowa w grodzie Grodzieńskim manifestuię się na metropolitę: 1-o o zgwałcenie praw funduszowych, które zabraniaią wizyty bez wiedzy kollatorskiey, a wolną zakonnikom elekcyą zachowują. 2-o o zesłanie do Suprasla wizytatorow bez wiadomości kollatorskiey. 3-o o słuchane scrutinia zakonne. 4-o wzieranie w regestra. 5-e o wydawanie obedyencyi. 6-o o tworzenie nowey opata elekcyi, choć już pierwiey był obrany y prezentowany x. Wisłocki.— Xbr. 29. X. Osuchowski publikował w Supraslu instrument metropolity na wizytę, za co ucierpiał pogrożki y ledwie niedostał w gębę od x-a Felicyana, a x. Szumiłowski oświadczył się zanieść manifest na metropolitę, y wizytarow, gdy przybędą, niedopuści.—Communitas Supraska odpisuie metropolicie: Ad 1-m wyraża, ze nuncyusz wyznaczył swego administratora dla ugaszenia zakonnych niezgod. te już ugaszone, a zatym cudzy administrator w Supraslu już niepotrzebny, ktorego dalsze pociągnienie byłoby contra jura loci, y rzeczą w Supraslu niesłychaną.

митрополита, возбуждаютъ ктиторшу пользуясь тѣмъ, что администрація поручена Вислоцкому, которую у него вслѣдствіе того нужно отнять.—Мая 15, Любомирскій, коронный маршалъ, митрополиту: 1, какъ родственникъ и опекунъ Ходкевичевой, заботится, чтобы не были нарушены права ктиторскія надъ С. монастыремъ. При отправленіи этого письма Ходкевичевая сказала Цельскому старостѣ, что уже не будетъ у митрополита; п. ч. не хочетъ льстить ему, зная его къ себѣ непріязнь.—24, Ходкевичевая заявляетъ чрезъ повѣреннаго своего Залескаго митрополиту С. законы и, утверждая, что она надлежаще выдала Вислоцкому презенту, настаиваетъ на его посвященіи. — Іюня 4, Ходкевичевая заявляетъ въ Гродненскомъ гродѣ на митрополита: 1) о нарушеніи законовъ фундушевыхъ, которые запрещаютъ дѣлать визиту, безъ вѣдома ктитора, и предоставляютъ монахамъ свободу выборовъ; 2) о присылкѣ въ монастырь визитаторовъ, безъ вѣдома ктиторскаго; 3) о производствѣ изслѣдованія о монастырской жизни; 4) о разсматриваніи отчетовъ; 5) о выдачѣ послушанія; 6) о производствѣ новыхъ выборовъ архимандрита, хотя уже прежде былъ избранъ и рекомендованъ о. Вислоцкій.—Декабря 29, о. Оссуховскій объявлялъ въ Супраслѣ распоряженіе митрополита о визитѣ, за что перенесъ угрозы и чуть было не получилъ удара въ лицо отъ о. Феліціана, а о. Шумиловскій объявилъ, что сдѣлаетъ на митрополита заявленіе, а визитаторовъ не пуститъ, когда они пріѣдутъ. С. община отвѣчаетъ митрополиту: на 1-е, что нунцій, для подавленія монашескихъ раздоровъ назначилъ своего администратора; что они уже подавлены, а за тѣмъ посторонній правитель въ монастырѣ уже ненуженъ, дальнѣй-

шее его пребыванiе было бы противно правамъ обители и неслыханнымъ дѣломъ въ Супраслѣ.

Ad 2-m prawa były w Rzymie produkowane y nienaganione, a elekcye żadne w Supraslu nie miały prezydenta. Ad 3-m żądaią satius rządce w Supraslu postanowić de gremio, y opactwo zostawić in statu quo vocationis, niżeli przez elekcyą nowego opata dawać okazyą do nowych expensow, a zatym do większego zniszczenia. Ad 4-m zaręczaią, iż ten, którego w czasie obiorą, będzie canonice idoneus, y takomym w zwyczaynym okaże się processie. Denique stosują się do woli fundatora, w przyłączoney tegoż listu kopij wyrażoney. Podpisał ten list y x. Wisłocki, instant o approbacyą administracyi Sosnowskiego.—

На 2-е: права были представлены въ Римъ и не были осуждены, а ни одни выборы въ Супраслѣ не имѣли предсѣдателя. На 3-е: желаютъ, чтобы лучше правителемъ въ Супраслѣ поставленъ былъ кто либо изъ среды ихъ и архимандритство оставить въ томъ положенiи, какъ оно есть, чѣмъ выборами новаго давать поводъ къ новымъ расходамъ, а затѣмъ къ большему разоренiю. На 4-е ручаются, что тотъ, котораго современемъ изберутъ, будетъ канонически достойнымъ и окажется такимъ при обыкновенномъ веденiи дѣла. Наконецъ согласуются съ волею ктитора, выраженною въ копiи письма. Это письмо подписалъ и о. Вислоцкiй, ходатайствуютъ объ утвержденiи правителемъ Сосновскаго.

Communitas Suprasliensis suo memoriali obsecrat metropolitanum, allegando: 1-o administrationem vacantis abbatiae ad loci monachos spectare in sequelam concordiae. 2-e in hąc nihil de metrop-ae jure administrandi. 3-o nuntiatura inhibuit Cypriano metropolitae, ne se ingereret in bona vacantis abbatiae. 4-o monachi recursum habuerunt ad congregationem episcoporum et regularium, ne metropolitanus intrusus in administrationem bonorum, monachos ulteriori eorundem administratione spoliet, veluti a-o 1693 spoliaverat. 5-o congregatio praedicta a-o 1706, Septembris 7 decrevit, monachos post futurum Leonis Kiszka obitum, debere sibi eligere administratorem, quousque rite et recte ac secundum probatas acceptasque constitutiones novus in locum defuncti eligatur atque confirmetur abbas. 6-o supplicant, ut metrolitanus ad finem controversiae sinat vel electum administratorem p-m Sosnowski, vel p-m Lebiedzinski, a nuntio designatum.

Krzywdy przez opata Młodowskiego Supraslowi poczynione: N-o 11, przy obięciu opactwa przyrzekł ciągnąć fabrykę, a nie ciągnął; N-o 18, bierze czwartą część wszystkich prowentów, czego dawniey nie bywało, anį fundatorom w mysli pozostało; N-o 20, cudzemu zakonnikowi, to jest x-u Młockiemu, oddał rząd klasztoru y dobr, czego nie mogłby czynić ani sam metropolita, bo by to było contra concordiam;

Убытки, сдѣланные С. монастырю арх. Млодовскимъ: 11, при вступленiи на архимандритство, онъ обѣщалъ вести фабрику и не велъ; 18, беретъ 4 часть всѣхъ доходовъ, чего прежде никогда не бывало и не было въ мысли ктиторовъ; 20, передалъ управленiе монастыря и имѣнiй постороннему монаху, т. е. о. Млоцкому, чего не вправѣ сдѣлать и самъ митрополитъ, ибо это было

N. 26, tacę dużą srebrną y ampułkę staroświecką zawiozł na Wołyń. — X-a Sosnowskiego nuncyusz od administracyi oddala. — S-a congregatio exponit et reprobat electionem d. Lewinski, veluti contra jura monasterij et ritus factam, affirmatque electionem x. Wisłocki, fuisse a Leone metro-a ideo revocatam, quod sine ipsius scitu celebrata fuerit et suspicatur monachos appellasse, sed ob impedimenta non processise ulterius.—

R. 1785 (1), d. 12 Aprili, na żądanie całego w Supraslu zgromadzenia, wydał metropolita x. Lewińskiemu delegacyą, aby ziechawszy do Suprasla, należyty względem elekta i prezentata Supraskiego pobenedykował, oczym donieść nieomieszkał. — W tymże roku dnia 11 Junii, ziechawszy x. Lewinski do Suprasla i tam zaprzysiężonemi świadkami, przekonanym zostawszy, że tak pierwsza w roku 1778 dni 20 Junii dla x-a Wisłockiego elekcya, jako też pośledniejsza w roku 1780 dnia 23 Semptembri ratifikatia nie miała w sobie kanonicznych uroczystości, bo do niey wszyscy elektorowie prawo głosu mający ani byli wezwani, ani się na elekcyą i ratyfikacyą stawili, bo nie było wykonaney przez elektorow przysięgi na wybior godnieyszego, bo tak elekcya, jako też ratyfikacya bez prezydencyi i konfirmacyi nastąpiła, bo nakoniec dekret kongregacyi de propaganda fide, ktorym nakazana była nowa elekcya, niebył zaskutecznionym przez ratyfikacyą tego dzieła, ktore poślednieyszemi elekcyami i tymże dekretem nadwątlone i zniszczone zostało. Z tych więc dowodow, na prawie kanoniczym zasadzonych, x. delegat dekretem swoim nową elekcyą nakazał. Poznał widocznie Suprasl nieważność elekcyi i ratyfikacyi swoiey i dobrowolnie do nowego obrania przystąpił, na

бы противно соглашенію; 26, увезъ на Волынь большой серебрянный подносъ и старинный кубочекъ. Нунцій удаляетъ о. Сосновскаго отъ управленія... Св. конгрегація низлагаетъ и осуждаетъ выборы о. Левинскаго, какъ произведенные противъ правъ монастыря и обряда, и утверждаетъ выборы Вислоцкаго, которымъ м. Левъ противился потому, что они сдѣланы были безъ его вѣдома, и подозрѣвалъ, что монахи подали апелляцію, но вслѣдствіе препятствій не вели процесса дальше.

1785 г. Апрѣля 12, по желанію всего С. братства, митрополитъ далъ о. Левинскому порученіе отправиться въ Супрасль для поставленія избраннаго и презентованнаго о. Вислоцкаго. — Въ томъ же году, 11 д. Іюня, о. Левинскій, пріѣхавъ въ Супрасль и здѣсь убѣжденный присягавшими свидѣтелями въ томъ, что и выборы о. Вислоцкаго 20 іюня 1778 и подтвержденіе ихъ 23 Сентября 1780, не имѣли законной обрядности; ибо не были на нихъ призваны всѣ избиратели, имѣющіе голосъ, и не становились, избиратели не принесли присяги, что изберутъ достойнѣйшаго, и выборы и подтвержденіе ихъ произошли безъ президента и утвержденія наконецъ не исполненъ былъ декретъ конгрегаціи распространенія вѣры, которымъ приказано сдѣлать новые выборы, въ утвержденіи выборовъ, которые послѣдующими выборами и этимъ же декретомъ были ослаблены и уничтожены. По этимъ причинамъ, основаннымъ на каноникѣ, о. посланный предписалъ своимъ декретомъ сдѣлать новые выборы. С. монастырь явно призналъ несостоятельность выборовъ и утвержденія ихъ и добровольно присту-

(1) Заключеніе С. лѣтописи заимствуемъ изъ документа подъ заглавіемъ: informacya o Supraskiey x. Wisłockiego elekcyi, z dokumentow pokrotce zebrana 10 Octobris 1786 r.

ktorym tegoż x-a Wisłockiego większością głosow do rządow archimandryi Supraskiey w roku 1785 dnia 22 Junii wybrał, tak zaś wybrany, stosownie do praw funduszowych po prezentę do jw. kollatorki odesłanym został. W pewną kollatorskiey prezenty nadziei stanął przed delegatem x. Wisłocki z żądaniem, ażeby kanoniczny process o jego życiu, obyczajach i przymiotach był uczyniony, po ktorego sporządzeniu akt benedykcyi do pozyskania należytey prezęty został wstrzymany. Jak tylko wspomnione x-a delegata w Supraslu czynności na piśmie metropolita odebrał, natychmiast 29 Nowembris jw. kollatorce doniosł, iż x. Wisłocki oczekuje na iey prezentę, bo po długim zawakowaniu w przypadku tey niewydania musiała by nastąpić benedykcya na fundamencie kanonicznych ustaw, ktore obowiązuią, iżby, gdy w czteromiesięcznym czasie prezenta wydana nie była, tedy na ten raz biskup powinien instytucyą bez prezenty wydać. Niemając na to responsu, metropolita powtorzył na dniu 24 Decembri swoją jw. kallatorce odezwę z dodatkiem, iż w przypadku nieodebrania responsu, musi przystępować do żądaney w Supraslu benedykcyi, ktorą nakoniec, przycisniony prawem i pozbawiony kollatorskiey rezolucyi, dnia 12 Februarii roku teraźnieyszego xiędzu Lewinskiemu na piśmie delegował. Na mocy takowey delegacyi xiądz suffragan Lewinski na dniu 6 miesiąca marca xiędza Teodozego Wisłockiego na archimandryą Supraską pobenedykował z odesłaniem pobenedykowanego do metropolity po kanoniczną installacyą, ktora dowodem szczegolnieyszych dla jaśnie wielmożney kollatorki szacunkow do tey pory oczekuje na kollatorską prezentę.

пилъ къ новымъ выборамъ, на которыхъ о. Вислоцкій же по большинству голосовъ избранъ былъ правителемъ С. архимандріи 1785 г. Іюня 22; избранный такимъ образомъ, согласно съ фундушевыми законами, посланъ былъ къ ктиторшѣ за презентою. Увѣренный въ ней, о. Вислоцкій явился посланному съ желаніемъ, чтобы сдѣлано было законное изслѣдованіе о жизни его, нравственности и качествахъ; послѣ котораго актъ поставленія его отложенъ былъ до полученія надлежащей презенты. Какъ только митрополитъ получилъ письменное изложеніе дѣйствій о. уполномоченнаго въ Супраслѣ,—тотчасъ 29 Ноября донесъ ктиторшѣ, что о. Вислоцкій ждетъ ея презенты, такъ какъ въ случаѣ продолжительнаго незанятія архимандріи, вслѣдствіе невыдачи презенты, поставленіе должно послѣдовать по каноническимъ постановленіямъ, которыя требуютъ, чтобы епископъ безъ презенты сдѣлалъ поставленіе въ томъ случаѣ, если презента не дана въ теченіи 4 мѣсяцевъ. Не получая отвѣта, митрополитъ повторилъ 24 Декабря свой отзывъ къ ктиторшѣ съ присовокупленіемъ, что въ случаѣ неполученія отвѣта, онъ долженъ приступить къ желанному въ Супраслѣ поставленію, каковое предписалъ о. Левинскому сдѣлать, не получая ктиторскаго рѣшенія. На основаніи сего порученія, о. суффраганъ Левинскій 6 Марта благословилъ о. Вислоцкаго на С. архимандрію и отослалъ его къ митрополиту за законною ставленною грамотою, каковая доселѣ ждетъ ктиторской презенты.

117.

1788 г., 24 Октября. Историческое извѣстіе о построеніи и содержаніи на средства отъ типографіи Супрасльскаго монастыря Варшавской резиденціи.

Начальникъ С. типографіи Оссуховскій, подъ диктовку еп. Млодовскаго, разсказываетъ, что напечатанныя въ Супраслѣ при м. Кишкѣ служебники, молитвословы и требники доставили ему 680 т. з., на которые построенъ въ Варшавѣ митр. домъ и Варшавская резиденція; а еп. Млодовскій назначилъ на 3 монаховъ—300 талеровъ содержанія.

Informacya o funduszu, uczynionym na rezydentow, przy kaplicy Warszawskiey zostających. Po zakończonym synodzie Zamoyskim, podług ustaw na tymże synodzie ułożonych w okoliczności obrządku cerkwi sw., s. p. jw. imć xiądz Kiszka metropolita całey Rusi przyjął na siebie na Ruś całą, w unii zostającą, wydrukować mszały, rytuały, brewiarze tak, aby we wszystkich dieceżyach każdey się cerkwi mogli dostać, których cerkwi znajdowało się 10,000, y uiscił te swoje przedsięwzięcie w drukarni Supraskiey, kosztem, pracą y papierem Supraskim, ponieważ tego monastyru był opatem. Takowe księgi, gdy z pod prassy drukarskiey wyszły y expensem klasztornym oprawione zostały, rozesłał na każdę dyecezye tyle, ile w którey znaydowało się cerkwi, ułożywszy taksę po złotych 40 od mszału, tynfow 10 od rytuału, a 78 tynfow od brewiarza, zkąd żebrał summę znaczną na 628,000 wynoszącą. Z tey więc summy zaczął murować pałac w Warszawie przy tymże i kaplicę, na co wielki łożył expens. Po zakączoney jednak tey fabryce, zostało mu jeszcze tey summy 90,000, które znając bydź nie swoją, bo expensem opactwa swego nabytą, umyslił dać na zastaw na wieś Strablą zwaną; jakoż dał y wyliczył, y teyże wioski possesor przybywszy do monastyru tegoż Suprasla, titulo devotionis przy wszelkiey wygodzie i usłudze, jemu czynioney, ostatek lat swoich dopędził. Owoż pomieniony jw. metropolita, mając wieś w zastawie, przyłącza je do

По окончаніи Замойскаго собора, согласно съ правилами, постановленными на этомъ соборѣ относительно обрядовъ св. церкви, б. п. преосв. о. Кишка, м. всея Руси, принялъ на себя обязанность напечатать для всей Руси, пребывающей въ уніи, служебники, требники и молитвословы такъ, чтобы ихъ могло стать для всѣхъ церквей по всѣмъ епархіямъ, каковыхъ церквей состояло 10,000, и такое свое предпріятіе онъ осуществилъ въ С. типографіи на средства, трудами и съ бумагою Супрасльскими, такъ какъ онъ былъ архимандритомъ того монастыря. Когда эти книги вышли изъ печати и были переплетены на счетъ монастыря, то онъ разослалъ въ каждую епархію столько, сколько въ какой было церквей, назначивъ цѣну, 40 золот. за служебникъ, 10 тынфовъ за требникъ, 8 тынфовъ за молитвъ словъ; отсюда собралъ онъ значительную сумму 628,000. На эту сумму онъ началъ строить въ Варшавѣ дворецъ и при немъ часовню, на что много издержалъ. По окончаніи этой постройки, у него осталось еще изъ той суммы 90,000, каковыя не считая своими, ибо они пріобрѣтены издержками С. архимандритства, онъ рѣшился отдать подъ залогъ имѣнія Страбли; и дѣйствительно далъ и отсчиталъ, а владѣтель этой деревни, прибывъ въ С. монастырь, подъ видомъ подвига, окончилъ свою жизнь, при всѣхъ удобствахъ

Suprasla y bierze z monastyru zakonnikow trzech, ktorych osadza przy kaplicy, przez siebie wymurowaney, Warszawskiey, a klasztorowi naznacza, aby ich z tey wsi prowidował, tak w żywność, jako y odzienie. A dopiero po śmierci owego posessora, gdy sukcessorowie do tey wsi Strable zaczęli się odzywać y ją dziedzictwem podpisali jw. Starzynskiemu, staroście Branskiemu, jp. starosta Branski powrócił klasztorowi summe 90,000, ktora się dostała do rąk śp. jo. kasztelana Krakowskiego [1]) y w tym domie dotychczas się znajduję. Z którey teraźnieyszy opat jw. x. Młodowski, biskup Brzeski Lit., ponieważ dla odległości przytrudno z monasteru Suprasl-skiego zakonnikow przy kaplicy Warszawskiey, około lat 50 na wszelkich usługach bez żadney noty zostających, legominą i innemi potrzebami prowidować było, z tey summy wyznaczył co rok na każdego po tal. 100, na 3 tal. 300. Co y do tych szac monaster punctualnie uiszcza y uiszczać będzie y w tym rozpołądzeniu zobopolne nastąpiło ukątentowanie. Niżey na podpisie wyrażony zaswiadczam, iż w roku 1776 mieszkając w rezydencyi Warszawskiey, od jw. śp. Antonina Młodowskiego biskupa koadjutora Włodzimierskiego razem i opata Supraslskiego byłem użyty do pisania różnych czynności, między takową— informacyą o funduszu Warszawskim z ust jego słyszałem i że sam je mi dyktował. In fidem, gdyby tego w czasie wynikała potrzeba, takowe zaświadczenie moje gotow będę przysięgą stwierdzić. Dan w Suprasłu, 1788 r. d. 24 Listopada. P. Meletius Ossuchowski O. S. B. M., praefectus typographiae.

и услугахъ, ему оказанныхъ. И такъ упомянутый митрополитъ, имѣя въ залогѣ деревню, присоединяетъ ее къ Супраслю и беретъ изъ монастыря 3 монаховъ, поселяетъ ихъ при построенной имъ въ Варшавѣ каплицѣ, а монастырю поручаетъ содержать ихъ какъ пищею, такъ и одеждою; когда же, по смерти этого владѣльца, нашлись наслѣдники на эту д. Страбли и вотчиннымъ порядкомъ записали ее его м. Старжинскому, старостѣ Брянскому, то его м. староста возвратилъ монастырю сумму 90 т., которая досталась дому бл. п. Краковскаго каштеляна и доселѣ находится у этой фамиліи. Поелику по отдаленности разстоянія трудно доставлять изъ С. монастыря провизію монахамъ около 50 лѣтъ пребывающимъ на службѣ, безъ всякаго замѣчанія, и довольствовать ихъ всѣми потребностями, то нынѣшній ар. Млодовскій, еп. Берестейскій, назначилъ отъ той суммы по 100 талеровъ на всякаго, всего 300. Что и доселѣ монастырь съ точностію исполнялъ и будетъ исполнять, и на таковое распоряженіе послѣдовало обоюдное согласіе. Я нижеподписанный свидѣтельствую, что живя въ 1776 г. въ Варшавской резиденціи, я былъ употребляемъ еп. Млодовскимъ, еп. коадъюторомъ Владимірскимъ и С. архимандритомъ, къ писанію разныхъ дѣлъ, между коими и эту информацію о Варшавскомъ фундушѣ я слыхалъ изъ его устъ, какъ онъ ее мнѣ диктовалъ. Въ удостовѣреніе, если въ томъ будетъ нужда, я готовъ таковое посвидѣтельствованіе скрѣпить присягою. Дано въ Супраслѣ, 1788 г. 24 Октября. О. М. Оссуховскій ч. св. В. С., начальникъ типографіи.

1) Niżey na podpisie wyrażony zeznaię tym kwitem moim, iż od summy 136,333 złotych polskich w skarbcu świętey pomięci jaśnie oświeconego jegomości pana Branickiego kasztelana Krakowskiego, hetmana wielkiego koronego z procentem lokowaney na dobrach Choroszcza zwanych, zapisaney ich mościom xx. bazylianom Supraslskim, należącey podług ich tranzakcyi de anno 1780 y approbaty świętey stolicy apostolskiey, mnie służącey odébrałem in vim prowizyi za rok kończący się dnia 24 currentis zł. pol. 3000, ktoren to kwit klastorowi j. xx. bazilianow Supraslskich służyć ma, a j. xx. bazylianie z ogulney prowizyi roczney od teyże summy sobie należącey, skarb jo. j-mci pani z xiążąt Poniatowskich Branickiey, kasztelanowey Krakowskiey, hetmanowey w. k. kwitować winny. Datt w Rożyszczach dnia 15 Czerwca 1795 roku. Lewinski biskup koadiutor i administrator Łucki.

118.

1790 г. Августа 5. Привилей короля Станислава Августа Супрасльской печатнѣ на право печатанія съ дозволенія духовной власти.

Stanisław August, z Bożey łaski król Polski etc. oznajmujemy niniejszym listem przywilejem naszym, komu o tym wiedzieć należy, iż przełożono nam jest przez panow rady, przy boku naszym zostających, jako pobożni xięża zakonu ś. Bazylego Wielkiego monastyru opackiego Supraslskiego więcey od lat stu utrzymują w Supraslu na pożytek zgromadzenia swego y publiczną obywatelow wygodę, drukarnią kosztem przodkow swoich znacznym założoną, y w niey pisma wszelkie y xiążki prawu pospolitemu y kościelnemu nieprzeciwne drukując, dotąd przywilejem od najjaśniejszych poprzednikow naszych nie są zaszczyceni, a zatym suplikowano nam jest przez tychże panow rady naszey imieniem przerzeczonych pobożnych xięży bazylianow Supraskich, aby przywiley nasz potwierdzający założoną od dawnego czasu wzmiankowaną wyżey drukarnią dać y oney protekcyą naszą krolewską zaszczycić, nie mniej wolność drukowania wszelkich pism y xiąg, jakiey dotąd używała, udzielić raczyli. Do ktorey prożby łaskawie przyłożywszy się, przerzeczoną drukarnią xięży bazylianow Suprasiskich w protekcyą naszą krolewską przyjmujemy y wolność drukowania y wydawania wszelkich pism y xiąg, od zwierzchności duchowney approbowanych, a niezakazanych, nadajemy, wydrukowane zaś y przedrukowane wszędzie y w każdym mieyscu przedawać i udzielać dozwalamy, udzielając teyże drukarni wszystkich praw y wolności, jakich inne drukarnie, przywilejami przodkow naszych y naszymi zaszczycone, używają, na co dla lepszey wiary ręką się naszą podpisa-

Станиславъ Августъ и пр. Объявляемъ симъ нашимъ листомъ-привилеемъ, кому о томъ вѣдать надлежитъ, что доложено намъ панами совѣта, при насъ находящимися, что преподобные оо. ч. св. В. в. архимандритства Супрасльскаго болѣе, чѣмъ сто лѣтъ содержатъ въ Супраслѣ для пользы своей общины и для общей выгоды общества печатню, основанную съ значительными издержками ихъ предками, и печатая въ ней всякія сочиненія и книги, непротивныя законамъ церковнымъ и гражданскимъ, доселѣ не удостоены привилея отъ нашихъ предковъ; а посему отъ имени означенныхъ преподобныхъ оо. С. Базиліанъ просили насъ, дабы мы благоволили надѣлить ихъ привилеемъ нашимъ, подтверждающимъ издавна основанную вышеупомянутую печатню, удостоить ее нашего королевскаго покровительства и надѣлить неменьшею свободою печатанія всякихъ сочиненій и книгъ, какою доселѣ она пользовалась. Милостиво удовлетворяя эту просьбу, принимаемъ указанную печатню оо. базиліанъ подъ нашу королевскую протекцію и даруемъ свободу печатанія и изданія всякихъ сочиненій и книгъ, одобренныхъ духовнымъ начальствомъ и незапрещенныхъ, а напечатанныя или перепечатанныя дозволяемъ продавать и раздавать во всякомъ мѣстѣ, надѣляя эту печатню всѣми правами и вольностями, какими пользуются другія печатни, удостоенныя привилеевъ нашихъ предковъ. Для удостовѣренія чего подписавъ собственноручно, мы повелѣли

wszy, pieczęć w. x. L. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia 5 Sierpnia, roku pańskiego tysiąc siedmset dziewięćdziesiątego, panowania naszego dwudziestego szóstego. Stanisław August krol.

приложить печать в. к. Л. Дано въ Варшавѣ, 5 Августа, лѣта Г. 1790.

По выписи изъ Гродненскихъ земскихъ книгъ. Подписано: Ignacy Eysmont, regent ziemski powiatu Grodzieńskiego.

119.

1794 г., Іюня 30. Реэстръ серебряныхъ церковныхъ вещей, взятыхъ польскимъ революціоннымъ правительствомъ изъ Супрасльскаго монастыря на народную справу.

Regestr wziętego srebra z cerkwi klasztoru Supraslskiego ich mciow xx. bazylianow w 1794, Junii 30 dnia, przezemnie Matteusza Bylewskiego kommissarza Litewskiego, Grodzienskiego, jako z komitetu delegowanego, za instrukcią mi podaną, ktore to srebro jedne zabrawszy od potrzeby cerkiewney zbywaiącę, na rzecz skarbu Litewskiego Grodzienskiego, drugie in fundo tak dla nieodbytey potrzeby obywatela im. x. Teodozego Wisłockiego, opata Supraslskiego, do iego ubioru cermonialnego służące, jako też cerkwi Supraslskiey in fundo zostawiwszy, co i w niższym sposobie, co się bierze, specyfikuie. 1) Krzyż processionalny w trzech sztukach wielkich, srebrny z krucyfixem lanym czwartym. Waży wagi Berlinskiey bezmianowey funt. 13, dico trzynascie. 2) Krzyż ołtarzowy duży, pozłocany, w sztukach trzech, rozszrubowany, waży wagi berlinskiey bezmianowey funtow 7. 3) Krzyż wyzłacany ręczny, srzedni waży wagi Berlinskiey bezmianowey funtow $1^1/_2$. 4) Lichtarzy większych dla swiec, każdy na sznurku osobno sunięty ważo w ogół wagi Berlinskiey bezmianowey funtow $42^1/_2$. 5) Lichtarzow mnieyszych sztuk cztery ważo wagi Berlinskiey bezmianowey funtów 7. 6) Aniołow sztuk cztery, ampułek cztery, kwiatkow szesć—w ogół ważo wagi ber-

Реэстръ серебра, взятаго изъ церкви С. монастыря оо. базиліанъ въ 1794, 30 Іюня, мною, Матѳеемъ Былевскимъ, комисаромъ Литовскимъ, Гродненскимъ, какъ посланнымъ изъ комитета, по данной мнѣ инструкціи. Забрано только серебро, излишнее для церковныхъ нуждъ, на дѣло казначейства Литовскаго, Гродненскаго. Остальное же оставлено, какъ необходимо нужное гражданину его м. о. Вислоцкому, С. архимандриту, употребляющееся при его парадномъ облаченіи и въ С. церкви, все то, что взято, нижеслѣдующимъ образомъ перечисляется: 1) Выносной крестъ изъ трехъ большихъ частей, серебрянный, съ литымъ распятіемъ — четвертымъ; вѣситъ на берлинскіе вѣсы 13 ф. 2) Алтарный, большой позолоченный крестъ изъ трехъ частей, развинченный, вѣситъ на берлинскихъ вѣсахъ безменныхъ 7 фуп. 3) Золоченный цѣловальный крестъ—средній, вѣситъ на берлинскихъ вѣсахъ безменныхъ $1^1/_2$ ф. 4) Большихъ для свѣчъ кандилъ 2, каждое на особой веревкѣ, вѣсятъ вмѣстѣ на берлинскій вѣсъ $42^1/_2$ ф. 5) Меньшихъ кандилъ 4 шт., вѣсятъ на берлинскій безменный вѣсъ 6 ф. 6) Четыре штуки ангеловъ, четыре чашки, шесть цвѣтовъ—вмѣстѣ вѣсятъ 4 ф. 7) Ящикъ

linskiey bezmianowey funtow 4. 7) Relikwiarz w 6-ciu sztukach, kielich z patyno i dalszemi drobnemi sztugami waży teyże wagi funtow 3¼. 8) Lampa wisząca bez łancuszkow waży funtow 2. 9) Różnych sztuczek od krzyżów, muterek, blacha od obrazu wyzłacana w sztukach dziewięciu waży wagi berlinskiey funtów 2. W ogóle wszystkich funtow wagi Berlinskiey bezmianowey wynosi 82¾. Uddzielnie w offierze, iako obywatele, ich mcie xx. bazylianie Supraslscy, sprzyiaiąc swoiey oyczyznie, a osobliwe powiatowi Grodzienskiemu, dali w różnych sztukach zliwku grzywien 41, łotów 10½. Takowe srebro zabrawszy tak przezemnie, jako przez ich m. xx. bazylianow starszych z obustron pieczątkami srebro złożone obsigillowawszy, do komissyi Litewskiego Grodzienskiego departamentu skarbowego wziętym zostało, a w dowod obustronnie rewersalnie podpisaliśmy się: x. Leon Jaworowski S. Bazylego Wielkiego, jako prokurator, imienem całego klasztoru Suprasiskiego podpisuię się. Do tego reiestru, reversalnie sporządzonego, nawzaiem podpisuię się— Mateusz Bylewski kommisarz Litewski, Grodzienski, jako delegowany. Roku 1794 miesiąca Julii 12 dnia.

для мощей изъ шести отдѣленій; чаша съ дискосомъ и другими мелкими вещами вѣситъ на тотъ же вѣсъ 3¼ ф. 8) Висячая лампа безъ цѣпочекъ вѣситъ 2 ф. 9) Разныхъ кусковъ отъ крестовъ, гаекъ, риза золоченная съ образа изъ 9 частей вѣситъ 2 фунта. Все вмѣстѣ вѣситъ на берлинскій вѣсъ 82¾ фунт. Особенно въ видѣ пожертвованія оо. С. базиліане, какъ граждане, расположенные къ своему отечеству, особенно Городненскому повѣту, дали слитокъ изъ разныхъ вещей 41 гривну, 10½ лот. Все это серебро, мною и оо. базиліанами опечатанное печатями обѣихъ сторонъ, было отослано въ комиссію Литовскаго Городненскаго департамента, а въ доказательство обѣ стороны подписались. Кс. Левъ Яворовскій ч. св. В. В., какъ прокураторъ отъ имени всего С. монастыря подписываюсь. Къ этому реверсаловому реэстру съ своей стороны подписываюсь Матѳей Былевскій, коммисаръ Литовскій Гродненскій. 1794 г. Іюля 12 дня.

120.

1794 г., 16 Іюля. Просьба начальника Супрасльской резиденціи въ Варшавѣ Маковецкаго, поданная нунціатурѣ о томъ, чтобы оставили серебряныя ризы на иконахъ, предположенныя къ отдачѣ народному революціонному правительству.

Anno Domini millesimo siptingentisimo nona gesimo quarto, die vero mercurii decima sexta mensis Julii, Varsavie. Do prezydującego wydziału skarbowego w radzie naywyższey, niżey podpisany na fundamencie wyszłego skarbowego instrumentu w dniu wczorayszym był requirowany od obywateli Pieperta i Lebikow-

Президенту казначейства въ высочайшемъ совѣтѣ. Я, нижеподписавшійся, на основаніи даннаго казначействомъ распоряженія, вчерашняго дня гражданами Пипертомъ и Лебиковскимъ приглашенъ былъ, какъ настоятель церкви базиліанской, согласно съ визитами, выдать всѣ, находящіяся въ этой

skiego, aby, jako przełożony kościoła xięży Bazylianow, stosownie do wizyt, podał wszelkie w tym znayduiące się kościele srebra, i na to przed temiż wykonał przysięgę. Lecz gdy ciż obywatele nie mieli z sobą, jak działo się po kościołach parafialnych, kommissarzy duchownych, gdy nie znaydował się złotnik, ktory by probę wziąść i sztukę każdą zważyć potrafił, prosił, aby ta czynność do dnia dzisieyszego była zatrzymaną, na co zezwolili, nim tedy nadeydą, ma obowiązek rzeczony przełożony upraszać: 1) Aby to, co nieuchronnie do odbywania obrządkow w kościele Greckim zwyczaynych, zostawione było, podług regestru składającego się. 2) Aby sukienka z srebra proby osmey blaszkową robotą, nie wiele impertować mogąca, mogła na obrazie Matki Boskiey pozostać, iey bowiem zdięcie precz..., że i obraz wyiąćby potrzeba, bo tylko twarze i ręce są całe, figura zaś korpusa jak mowią opalona, ale nadto wzięcie tey uczyniłoby w parafianach obrządku naszego, ktorych kosztem ta sporządzona była, nowe i nie bez pogorszenia wrażenie. Na dwa te przełożenia supplikuię o łaskawą rezolucyą. X. Jerzy Makowiecki zakonu św. Bazylego Wielkiego, rezydencii Warszawiensis superior. Xięża ritus Graci, a za tym Bazylianie są wyięci od tey sreber konskrypcyi, a za tym delegowani maią tam wstrzymać się i wcale nic nie czynić, co maią w zleceniu do innych kosciołow. Dat. w Warszawie, dnia 16 Julii 1794. X. H. Kołłontaj.

церкви, серебрянныя вещи и на это принесъ предъ ними присягу. Но такъ какъ эти граждане не имѣли при себѣ, какъ то дѣлалось въ приходскихъ церквахъ, духовныхъ комисаровъ и не было ювелира, который могъ бы положить пробу и съумѣлъ взвѣсить всякую вещь, то я просилъ, чтобы это дѣло задержано было до сегодняшняго дня. Прежде, чѣмъ они придутъ, вышесказанный старшій долгомъ считаетъ просить: 1) чтобы оставлено было въ сохранности все, что необходимо для совершенія службъ, обычныхъ въ Греческой церкви, въ составляемомъ реэстрѣ; 2) чтобы риза серебрянная, 8 пробы могла остаться на иконѣ Божіей матери; ибо со снятіемъ ее, нужно было бы снять и образъ; потому что только лицо и руки цѣлы, а вся фигура, говорятъ, опалена; сверхъ того взятіе ризы произвело бы соблазнъ между прихожанами нашего обряда, на счетъ которыхъ она сдѣлана. Прошу милостивой резолюціи на эти два заявленія. Георгій Маковецкій, ч. св. В. С. старшій Варшавской резиденціи. Ксендзы Греческаго обряда, а посему и базиліяне, освобождены отъ выдачи серебра, а посему посланные должны воздержаться [1]) и ничего не дѣлать такого, что имъ поручено въ другихъ костелахъ. Дано въ Варшавѣ, 16 Іюля 1794. О. Г. Коллонтай.

Извлечено изъ актовъ нунціатуры, подъ печатью нунція Лаврентія Литты.

---

1) Примѣры воздержанія можно видѣть въ росписках, помѣщенныхъ въ приложеніи Б.

121.

1794—1795 г. Письма: 1, Александра Ходкевича къ Вислоцкому, 2, Людовики Ходкевичевой къ еп. Левинскому, 3 протестъ С. монаховъ и 4 заявленіе ихъ Вислоцкому о назначеніи Маковецкаго коадъюторомъ въ С. монастырѣ.

Ходкевичевая въ благодарность Маковецкому за то, что онъ во время возстанія Варшавы въ 1794 г. постоянно состоя при ея особѣ, понесъ много трудовъ и стѣсненій, даетъ презенту на коадъюторство С. монастыря и проситъ епис. Левинскаго уступить ему жалованьице— 3 т. зл. Но Вислоцкій сопротивляется небывалому и незаконному коадъюторству,— подаетъ о томъ протестъ въ Волковыскѣ; С. монахи просятъ Вислоцкаго защитить монастырь отъ самозваннаго коадъютора—избраніемъ законнаго.

Wielmożny m-sci xięże opacie dobrodzieiu! Z naywiększym moim ukontentowaniem oddawałem prezentę j. x. Makowieckiemu na koadjutoryą Supraslskiego opactwa, przez moią matkę podpisaną, sądząc, że podpis na teyże prezencie i list obliguiący do ww. mm. pana dobrodzieia od moiey matki pisany znaydzie powolne iego sentymenta dla niey, a stąd cieszyłem się, że wszystko poydzie bez oporu dla tak szanownego kapłana i obywatela, a zgromadzeniu Supraslskiemu ww. pp. dobrodz. dobrze znanego męża, o którego poczciwosci i wysokim charakterze żadney wątpliwosci i podeyrzenia mieć niewypadało by, który tyle znalazł w obywatelstwie szacunku, iż mimo oporu iego obrany iest kommissarzem porządkowym kommissyi Warszawskiey i w tey zasiada. Spodziewam się za tym, że w sentimentach ww. m. pana dobrodzieja i w zgromadzeniu Supraslskim (dla którego tyle trudow i prac osobliwie przy powstaniu narodowym poniosł) znaydzie tyle względow, iż konsens na koadjutoryą Supraslskę w nieodwłocznym czasie na ręce moie przysłany zostanie; którego czekam z pragnieniem wielkim, pewnym będąc, że mnie w. pan dobrodziey zechcesz zobowiązać do podwoienia wysokiego szacunku, który powziołem i s którym zawsze być pragnę. W. pana dobrodzieia naynizszy sługa Alexander Chodkiewicz, maior milicyi Cyrkułu 3-o w Warszawie.

Высокопреподобный о. архимандритъ! Съ величайшимъ удовольствіемъ я давалъ презенту о. Маковецкому на коадъюторство С. архимандритства, подписанную моего матерію, думая, что подпись на этой презентѣ и обязательное ея письмо къ в. м. найдетъ благосклонное въ немъ расположеніе къ ней, и я радовался, что все пойдетъ безъ сопротивленія для такого почтеннаго священника и гражданина и С. монастырю хорошо извѣстнаго, о честности и возвышенномъ характерѣ не слѣдовало бы имѣть ни малѣйшаго сомнѣнія, такъ какъ онъ снискалъ въ согражданахъ столько уваженія, что противъ его воли избранъ коммиссаромъ ординарнымъ Варшавской коммиссіи и засѣдаетъ въ ней. За тѣмъ, надѣюсь, что онъ удостоится вниманія в. м. и С. братства, (для коего онъ понесъ столько трудовъ особенно во время народнаго возстанія), что согласіе на его коадъюторство безъ замедленія будетъ доставлено ко мнѣ; каковое я ожидаю съ большею жаждою и пр. - Александръ Ходкевичъ, маіоръ 3-го округа въ Варшавѣ.

Обстоятельства нынѣшняго письма моего къ в. м., я думаю, доставятъ вамъ желанное удовольствіе; доношу вамъ, что настало время, когда я, по вниманію къ полезнымъ для С. монастыря стараніямъ въ случающихся дѣлахъ, подписала презенту о. Маковецкому на

Okoliczność dzisieyszego pisania moiego do j. w. pana dobrodzieja rozumiem, że mu sprawi dawno żądane ukontentowanie, bo donoszę mu, że zbliżył się ten moment, w ktorym przez względ pożytecznych dla zgromadzenia Supraslskiego starań i zabiegow w wypadaiących interessach podpisałam prezentę na koadjutoryę opactwa Supraslskiego na osobę I. X. Jerzego Makowieckiego, y ynne do tegoż ynteressu stosowne juz zupełnie ułatwiłam czynności. Gdy ia to przez względ rzeczony uczyniłam, spodziewam się rownie, że y j. w. m. pan dobrodziej zechcesz przyłozyć się do tegoz moiego pragnienia, a na fundusz dla tegoz i. x. Makowieckiego, iako przez lat kilkanaście, pozytecznie przy iego boku pracuięcego i dziś mu usłużnego, a pensyikę z klasztoru Supraslskiego trzechtysięczną dotąd wybieraną całkiem na jego zleiesz osobę, zupełnie tey jegoż użytkowi odstępuiąc. Ufam, że przez względ y czułosć swoię ku niemu tey pensyi odstąpisz. O co naymocniey j. w. m. pana obliguiąc, zostaię z szacunkiem. Dnia 26 Apryla 1794.

Obywatelu komorniku dobrodzieiu Znaiomy iest charakter zacny wm. panu dobrod. j. x. Makowieckiego superiora Warszawskiego, ktory w czasie powstania Warszawy naywięcey jw. pani naszey assystował y ią cieszył, ponosząc dosyć subjekcyi y fatygi. Chcąc więc onemu te przywiązanie zawdzięczyć, offiarowała bardzo wiele rzeczy, z których sobie tylko obrał prezentę na koadjutoryą Supraslską. I tę podpisała onemu, przyłączywszy listy do zgromadzenia Supraslskiego y w. j. x. opata; dziś ten zacny mąż znayduie trudność, że mu j. x. opat niechce podpisać konsensu na też koadjutoryą. Ja maiąc doniesienie z Kopył, że wm. pan dobr. znayduiesz się w·

коадъюторство С. архимандріи и уже къ этому дѣлу я все сдѣлала. Такъ какъ я учинила это по указанному вниманію, надѣюсь, что и в. пр., равно пожелаете присоединиться къ тому моему желанію и на содержаніе того же о. Маковецкаго, нѣсколько лѣтъ трудящагося у васъ и теперь вамъ услужливаго, уступите ему то жалованьице, какое вы получали доселѣ отъ С. монастыря. Надѣюсь, что по вниманію и расположенію къ нему вы уступите ему это жалованьице и пр. 26 Апр. 1794 г.

Милостивый гражданинъ и коморникъ! Извѣстенъ в. м. благородный характеръ о. Маковецкаго, Варшавскаго старшаго, который во время возстанія Варшавы наиболѣе пребывалъ при нашей м. госпожѣ, утѣшалъ ее, перенося довольно стѣсненій и труда. Желая отблагодарить ему за эту привязанность, она предложила ему много; но онъ избралъ себѣ только презенту на коадъюторство С. монастыря и таковую она подписала. Теперь этотъ почтенный мужъ находитъ препятствіе въ томъ, что о. архимандритъ не хочетъ [1]) подписать согласія на эту коадъюторію. Имѣя свѣдѣнія изъ Копылъ, что в. м. въ Супраслѣ, посылаю вамъ свою просьбу—уговорите о архимандрита и С. братство, чтобы они не дѣлали о. Маковецкому такой непріятности.— Туркевичъ. 1 Августа 1764. Варшава.

Ставъ лично предъ актами Волковыскаго повѣта, его м. Феликсъ Горчакъ внесъ въ акты заявленіе, написанное въ такихъ выраженіяхъ: процессъ отъ имени пр. о. Вислоцкаго, арх., и всѣхъ монаховъ С. монастыря ч. св. В. в., стоящихъ за права, ниже подписанныхъ, противъ преп. Георгія Маковецкаго, нынѣш-

1) Ар. Вислоцкій писалъ и Людвикѣ Ходкевичевой и къ ея сыну, что удовлетворить ихъ желанію на счетъ презенты Маковецкаго онъ не въ правѣ, по законамъ С. монастыря.

Supraslu, śmiem adressować moią prośbę do pana, abyś perswazyą swoią chciał wrazić j. x. opatowi y zgromadzeniu Supraslskiemu, aby tey przykrości tak j. x. Makowieckiomu, jako też j. w. staroście-ney nie czynił, j. w. starościc pisze swoy list do w. j. x. opata za j. x. Makowieckim, więc kiedy zechcesz pan dołożyć się mocno do tego, zapewne skutek pomyślny będzie. Łasce mię panskiey oddaię z wysokim piszący się uszanowaniem wm. pana dobrodzieia nayniższy sługa Turkiewicz.

Przed aktami ziemskiemi p-tu Wołkowyskiego stawaiąc osobiście j. p. Felix Horczak, manifest w poniższym wyrazie pisany podał do akt: Process imieniem w. j. x. Theodozego Wisłockiego opata y wszystkich zakonnikow klasztora Supraslskiego, zakonu ś. Bazylego W. — przy prawach obstawaiących, niżey podpisanych, przeciwko wielebnemu w Bogu j. x. Jerzemu Makowieckiemu, zakonu ś. Bazylego W. starszemu teraznieyszemu Warszawskiemu, o to, iż obżałowany w. x. Makowiecki, starszy Warszawski, duchem wyniosłości uniosszy się y prawa kardynalne klasztoru Suprasl., poniżey co do teraznieyszego przypadku położyć się maiące, przez fundatorow pierwey a przez siebie w r. 1774 Maia 4 dnia, według starego kalendarza, w te słowa publicznie w cerkwi Supraslskiey przy assystencyi przewielebnych y wielebnych jxx. teyże ławry professow, a za zwoleniem w. jx. Hieronima Miedziewskiego, namiestnika gnl-nego opactwa Suprasl. na zwyczayne trzy sluby zakonne—ubostwa, czystości y posłuszenstwa ś., a oraz czwarty szlub na bullę Benedykta XIV, względem mieszkania w tymże opactwie y ścisłego chowania praw jego etc. dobrowolnie zaprzysiężone, haniebnie podeptawszy u jw. jey-mci pani Ludwiki z Rzewuskich Chodkiewiczowey, xięstwa Żmudzkiego staroścíney, potomstwa swego naturalney opiekunki, a naszey

наго Варшавскаго старшаго, что обжалованный Маковецкій и пр., увлекшись духомъ превозношенія, постыдно поправъ главныя права С. монастыря, которыя ниже имѣютъ быть указаны по этому случаю, прежде утвержденныя присягою ктиторами, а имъ самимъ въ 1774 г. Мая 4 д., по старому календарю, публично въ С. храмѣ, въ присутствіи препрепод. о. о. иноковъ этой лавры, съ дозволенія о. Іеронима Медѣевскаго, главнаго С. намѣстника, добровольно на сохраненіе 3-хъ обѣтовъ монашескихъ и четвертаго обѣта—соблюдать буллу Бенедикта XIV, касательно пребыванія въ С. монастырѣ и точнаго храненія его правъ, у ея м. Людовики Ржевуской Ходкевичевой, старостиной Жмудскаго княжества, естественной опекунки своего потомства и на то время нашей ктиторши, презенту на коадъюторство С. монастыря, о которой она объявляетъ 26 Апрѣля 1794 г. архимандриту, никогда отъ основанія монастыря доселѣ не практиковавшуюся, при жизни архимандрита и безъ законнаго выбора его со стороны монаховъ, хитростію, противъ извѣстныхъ законовъ своего монастыря, которые ниже будутъ приведены, и противъ гражданскихъ законовъ, которые никогда не нарушали законовъ бывшихъ до уніи, а напротивъ обѣщали считать ненарушимыми, и насильственно во время революціи въ Варшавѣ, проживая при ктиторшѣ, не довольствуясь никакими другими подарками, добылъ только эту презенту на С. коадъюторство, какъ свидѣтельствуетъ письмо отъ 1-го Августа 1794. Фундушевыя права... онъ вмѣнилъ въ ничто, поступилъ противно присягѣ, заслужилъ наказанія по законамъ монастырскимъ и гражданскимъ, нарушилъ вѣрность Богу и людямъ. По сему какъ можно торжественнѣе внесено заявленіе

tantisper kollatorki, prezentę na koadjutoryą opactwa Suprasłskiego o ktoroy jw. kollatora w liście swoim dnia 26 Kwietnia r. 1794 w. jx. opatowi oznaymuie, nigdy dotąd od ustanowienia tego klasztoru niepraktykowaną, za życia opata y bez prawnego siebie przez zakonnikow Suprasłskich obrania, podstępnie przeciw prawom tak swego klasztoru szczegulnym niżey do tego przypadku położyć się maiącym, iako y powszechnemu cywilnemu, ktore nigdy praw przed-unijowych nienadwerężył, owszem aktem unii za niewzruszone mieć deklarował, jako też gwałtownie, bo czasu rewolucyi w Warszawie, za assystencyą jw. kollatorce, niekontentuiąc się żadnym innym darem, samą tylko wymogł prezentę na koadjutoryą Suprasłską, iako zaświadcza list datty d. 1 Augusta 1794 r., funduszowe prawa znieważył, przeciwko przysiędze swoiey postąpił, na kary według praw zakonnych y cywilnych zasłużył, wiarę przed Bogiem y ludźmi nadwerężył; przeto tak o znikczemnienie y skasowanie wydaney prezenty, o zachowanie y utrzymanie praw funduszowych y zaprzysiężonych.... (przy ktorych się obstaią), o ukaranie według praw przestępcę prawa y onego wzgardziciela, zwasniciela obywatelskiey spokoyności, jak naywroczyściey zaniesiony. Dnia 28 Marca 1795 r. U tego manifestu podpisy takowe: X. Teodor Wisłocki ord. p. b. m. Opat Suprasłski. X. Melety Ossuchowski. Ktoren to manifest, za podaniem onego przez wyż wyrażone osoby do akt, iest do xiąg ziem. Wołkowyskich zapisany, z ktorych y ten wypis pod pieczęcią ziemską Wołodzimierską stronie należney iest wydan. Concordani cum originali et actis Ignacy Włosiewicz ziem. Wołkowyski regent.

Wielmożny mosci xiéże opacie, oycze nasz dobrodzieju! Niżey wyrażeni, obstawaiący zawsze przy prawach funduszowych i swiętey stolicy Apostolskiey a od

объ уничтоженіи и истребленіи данной презенты, о сохраненіи и удержаніи фундушевыхъ законовъ, утвержденныхъ клятвою (за которые они стоятъ) о наказаніи, по законамъ, преступника законовъ, презрителя ихъ, нарушителя общественнаго спокойствія. *У сего заявленія подписи.*

Вельможный о архимандритъ, отецъ нашъ и благодѣтель! Мы, нижеподписавшіеся, всегда стоя за фундушевые законы и св. ап. престола, торжественно подтвержденные каждымъ изъ насъ присягою, испытавъ недавно въ теченіи нѣсколькихъ лѣтъ, какъ далеко заходили интрига, насиліе надъ этими правами и нашею совѣстію, и такъ какъ мы наконецъ были осчастливлены тѣмъ, что, какъ видимъ, ты о. архимандритъ, по особенному устроенію Промысла и сильными стараніями общины, заботящейся о своихъ правахъ, избранъ изъ нашей среды и поставленъ, то мы видимъ, что сохранены наши законы и обезопашены противъ всякой боязни такихъ насилій нашей совѣсти; но теперь новый случай интриги и насилія съ цѣлію навязать намъ коадъюторство безпокоитъ насъ и грозитъ, что на будущее время монастырскіе законы будутъ уничтожены, интрига возметъ перевѣсъ и мы будемъ вспоминать, что напрасно мы понесли столько трудовъ и затрудненій при твоемъ избраніи въ борьбѣ съ сильными врагами, старавшимися пользоваться поврежденіемъ нашихъ законовъ; что наконецъ произойдетъ по прежнему насиліе нашей совѣсти, которому быть можетъ мы не будемъ въ состояніи дать отпоръ. По этимъ то главнымъ причинамъ и предвидя тѣ опасности, какимъ можетъ подвергнуться Супрасль по твоей кончинѣ, архимандритъ нашъ и благодѣтель, а быть можетъ и во время твоей

każdego z nas wszczegulności nayżołenniey zaprzysiężonych, doswiadczywszy pierwiey przez przeciąg lat kilkunastu, iak daleko zachodziła intriga, przemoc i gwałt przeciw tym że prawom i sumnieniom naszym, a łesmy nakoniec w tym stanell uszczęśliwięni, że maiąc ciebie, wielmożny opacie, szczegulnieyszym dziełem opatrznosci Naywyższego, a usilnym staraniem troskliwego o swe prawa zgromadzenia, z posród grona swego obranego i installowanego, i prawa swe zachowanie widziemy, przeciw wszelkiey obawie podobnych że gwałtow sumnieniom naszym czynić się mogących zabespieczeni iestesmy, by dopiero nowy przypadek intrigi i przemocy narzucaiącey się koadjutoryi nietylko nas zastanawia, ale i na przyszłość nam grozi, że prawa klasztorne zostaną znikczemnione, intryga wezmię górę, my próżno wspominać będziemy, że prace i trudy, któresmy w czasie wyboru twego, walcząc przeciw mocnym nieprzyiaciołom, z uszkodzenia praw naszych korzystać usiłuiącym, poniesli, że na ostatek stanie się postaremu gwałt sumnieniom naszym, któremu się oprzeć może zdolni niebędziemy. Z tych tedy przyczyn kardynalnych, równie z przewidywania tych niebezpieczenstw, na iakie mogł by być wystawiony Suprasl po naydłuższym, day Boże! życiu twoim, wielmożny m-sci x-że opacie dobrodzieiu, a toże i za dni twoich, gdy na zgwałcenie praw swoich z bolescią serca poglądać będziesz musiał, ieżeli wydana prezenta mimo manifest nasz samemi prejudykatami względem praw naszych iuż aż nadtą i nieszczęśliwie praktykowanemi utrzymać się potrafi, składami naypokornieyszę prozbę u nog oycowskich wielmożnego opata dobrodzieia, aby unikaiąc gwałtu praw swoich i naszych, iakiby mogł przynieść nieprawny iego koadjutor, przychilić się raczył do uczynienia go sobie prawnie, to iest: za swym konsensem przez elekcyą nasz, gromadzenia,

жизни, когда съ болью въ сердцѣ будешь смотрѣть на насилiе своихъ правъ, если презента, не смотря на наше заявленiе, будетъ одними насилiями нашимъ правамъ, уже чрезъ мѣру практиковавшимися, поддержана, приносимъ покорнѣйшую просьбу къ стопамъ отеческимъ вашего высокопреподобiя, дабы вы, устраняя насилiе, которое могъ бы сдѣлать своимъ и нашимъ правамъ незаконный вашъ коадъюторъ, благоволили склониться къ законному его поставленiю, съ вашего согласiя, посредствомъ выборовъ и подъ вашимъ предсѣдательствомъ. Ниже подписавшаяся община видитъ только въ этомъ дѣйствительное средство къ подавленiю всѣхъ махинацiй претендента, который, видя, что, противъ беззаконымъ его замысламъ постановленъ законный порядокъ, не будетъ въ состоянiи ничего сдѣлать и тѣмъ болѣе успѣть въ чемъ либо. Если бы однако какое либо опасенiе сдѣлало нашу эту просьбу недѣйствительною въ вашихъ глазахъ, о. архимандритъ, то община, съ величайшими усилiями старающаяся о сохраненiи общихъ законовъ монастыря, самымъ торжественнымъ образомъ заявляетъ, что она будетъ порукою и охраною правъ того отца, который охраняетъ ея законы. Эта наша просьба, какъ вытекающая изъ самыхъ серьезныхъ соображенiй, и по скольку мы увѣрены въ вашей, о. архимандритъ, привязанности и любви къ законамъ этой обители, мы не сомнѣваемся, будетъ исполнена; иначе мы не будемъ въ отвѣтѣ предъ Богомъ, за то, что мы не сохранили своихъ обѣтовъ, когда обстоятельства перемѣнятъ законъ, а навязыванiе получитъ свое дѣйствiе; а это мы кажется можемъ очень предвидѣть, когда остаемся въ бездѣйствiи и какъ будто только ждемъ учиненiя надъ нами наси-

i pod prezydencyą swoią. To iedno niżey podpisane zgromadzenie widzi być mocnym sposobem na potłumięnie wszelkich machinacyi pretendenta, który widząc postanowioną prawność przeciw swym bezprawnym zamysłom, nic zapewne czynić, daleko bardziey dokazać niezdoła. Ieżeliby zaś iaka kolwiek obawa miała czynić bezskuteczną tę prozbę naszą w oczach twoich, wielmożny opacie dobrodzieiu, to zgromadzenie, które z naywiększą usilnością stara się o zachowanie praw ogulnych klasztoru, oswiadcza się nayuroczysciey, że będzie rękoymią i zabespieczeniem praw tego oyca, który mu iegoż prawa zabespiecza. Ta prożba nasza, iako z nayważnieyszych wypływaiąca uwag, iako w przekonaniu, przywiązaniu i miłosci twoiey wielmożny opacie dobrodzieiu, do praw i mieysca tego niewątpiemy, że wezmie swoy skutek, inaczey niebędziemy w odpowiedzi Bogu, iżesmy szlubow naszych niedotrzymali, gdy okolicznosci zmienią prawo, a narzut skutek wezmie, co aż nadto przewidywać zdaiemy się, gdy zostaniemy bezczynnemi i niby tylko oczekuiemy dokonania nad nami przemocy. W Suprasłu, 21 Aprilis 1795 roku. U tey prozby podpisy: x. Meletty Ossuchówski Z. S. B. W. wikary Suprasiski, x. Ambrozy Szumiłowski konsultor monasteru Suprasiskiego Z. S. B. W. x. Adam Romani konsultor monasteru Suprasl. Z. S. B. W. x. Leon Jaworowski Z. S. B. W. ekonom i sekretarz, konsultor manasteru Supr. X. Andrzey Todorowicz Z. S. B. W. x. Pachomi Głowacki Z. S. B. W. ustawnik; x. Antonin Grusecki Z. S. B. W. x. Klemens Krassowski Z. S. B. W. x. Ignacy Daniszewski Z. S. B. W. kaznodz.; x. Iulian Obstowski Z. S. B. W. x. Dyonizy Sopoćko Z. S. B. W. Martynian Rodkiewicz Z. S. B. W., B. Jozafat Z. S. B. W., B. Hieronim Wnorowski Z. S. B. W., B. Kaietan Antonowicz Z. S. B. W. B. Bazyli Kalinowski Z. S. B. W.

лія. Супрасль, 21 Апрѣля 1795 г. *Подписи.*

122.

1796 г. Августа 12. Письмо протоархимандрита Фальковскаго къ Вислоцкому о Дрогичинскомъ манастырѣ.

Вислоцкому дается право управлять Дрогичин. монастыремъ, визитовать его, наблюдать за монахами и имуществомъ, перемѣщать монаховъ въ Супрасль, назначать старшихъ.

Perillustri rnd-m domino Theodosio Wisłocki ord. S. B. m. Abbati Suprasliensi nec non officiali per Prussiam. W. Suprasłu. z Torokań die 12 *Augusti* 1796 *v. s.*

Per illustris rv-me domine, patrone colendissime. Poniewaź klastor prowincyi lewskiey zakonu naszego, w miescie Drohiczynie na podlasiu będący, pozostał pod panowaniem nayiasniego krula im-sci Pruskiego: dla czego zwierzchnik pomienioney prowincyi niemoże do niego w czasiech przyzwoitych ziezdżać, w karność zgromadzenia tamecznego wzierać, odmian potrzebnych w osobach zakonnych podług wymagania okolicznośći czynić i innych obowiązkow dla porządnego utrzymania klasztoru tego dopełniać; postanowiłem przeto, iako generalny przełożony kongregacyi Ruskiey, poddać go pod opiekę i jurisdykcyą perillustris rv-mae dominationis vestrae, niezrzekaiąc się atolí prawa, ktore ma kongregacya moia do tegoż klasztoru. Także tym listem wspomniany

Drohiczynski klasztor zwierzchnictwu iego poddaię z wszystkiemi osobami zakonnemi, w nim mieszkaiącemi, i z całym maiątkiem onego, udzielaiąc mu mocy wizytowania kanonicznie, słuchania kalkulacyi dochodow i wydatkow, poprawowania zakonnikow tameczuych, owszem ich odmieniania do klastorow i rezydencyi zgromadzenia Supraslskiego, naznaczania też superiorow, i czynienia tego wszystkiego, czego by wyciągało zachowanie w całosci tego klasztoru, honor, zakonu karnosć iego, oraz przykład i pożytek wiernych. Łączę do tego lista móy d. j. x. Macieja Medyckiego i do całego zgromadzenia nieraz wspomnionego klasztoru Drohiczynskiego, aby przełożeństwu perillustris r. dominationis v-ae, które mu nad niemi wruczam, ulegać staraił się. Mam nadzieię, że perillustris r. dominatio v-ra przez miłość wspólnego zakonu raczysz przyiąć powyższemi wyrazami wruczony sobie rząd nad wzmiankowanym klasztorem i tenże dla chwały Pana Boga gorliwie wykonywać. O co go też nayusilniey upraszam, zaręczaiąc perillustri r. dominationi v-rae za prace i starania, które w rządzeniu tego klasztoru podeymiesz, nayżywszą wdzięczność, a ostaiąc z wysoką czcią i nayprawdziwszą miłością, perillustris r. dominationis v-rae patroni colendissimi addictissimus frater et servus. *Podpisano:* Athanasius Falkowski ord. S. B. M. congregationis Ruthenae protoarhimandrita.

123.

1796—1798. Заявленіе С. монастыря Прусскому правительству: 1) о возвратѣ взятыхъ на казну его имѣній и 2) о недостаточности содержанія, назначеннаго этимъ правительствомъ, въ количествѣ 2233 реихстал. и 76 грошей.

По поводу указа 8 Іюля о взятіи въ казну С. имѣній, монастырь, ссылаясь на то, что имѣнія ему даны ктиторами и утверждены королями, и что онъ долженъ приготовлять черное и бѣлое духовенство уніатскаго обряда, что онъ содержитъ 25 монаховъ 4 въ Супраслѣ,—въ числѣ ихъ настоятеля, консульторовъ, 2 учителей, 2 проповѣдниковъ и монаховъ для требъ уніатамъ и латинянамъ,—въ Кузницѣ гдѣ фундушъ всего не болѣе 1200 зл., въ Дрогичинѣ и 3 въ Варшавѣ, гдѣ нѣтъ фундуша что находясь, вдали отъ городовъ, онъ долженъ содержать ремесленниковъ, проситъ оставить за нимъ его имѣнія. На запросъ правительства, С. монастырь отвѣчаетъ, что 2233 р. т. недостаточно; ибо одному архимандриту на приличное его сану содержаніе: экипажи, одежду, пріемъ гостей, нужно 1 зл. т., а 22 монаховъ и нѣсколько десятковъ людей нужно прокормить за 1233 т.,—покупать свѣчи для церкви, платить аренду за землю.

Nayiasnieyszy królu panie, a panie nasz miłosciwy. Zgromadzenie klasztoru Supraslskiego Bazylianskiego, z powodu wyszłey pod dniem 8-mym miesiąca Lipca roku bieżącego waszcy królewskiey m-sci pana naszego miłosciwego deklaracyi, wzięcie dobr duchownych pod administracyą rządową determinuiącey, uwielbiaiąc wyrok takowy i przez podanie wierne i nayrzetelnieysze wszelkich dochodow klasztoru naszego roskaz monarchiczny uskuteczniwszy, niegodne prożby nasze u podnóżka tronu dobrotliwego i którym sama tylko kieruie litość króla w następuiącey składamy osnowie. Klasztor Supraslski około 1505 roku erygowany, maiący z hoynośći fundatorow j. w. Chodkiewiczow nadane sobie wioski i grunta na utrzymywanie osob swoiego zgromadzenia, i nieprzerwaną ich opieką nad sobą i tymże maiątkiem szczycący się, a czego są dowodem pierwiastkowe fundusze, przez tych że kolla-

torow zastrzeżone, a przez nayiasnieyszych pód owczas królow Polskich przywilejami ztwierdzone, gdy teraz podług woli i naywyzszych w. k. m-ci pana naszego mił-go roskazow z całkowitym wyż pisanym maiątkiem pod władzę rządowey administracyi idzie, znaiąc siebie ze wszystkiego ogołoconym, acz ufa naymocniey, że z hoyney szczodrobliwosci nayłaskawszego króla przez wyznaczyć się maiącą kompetencyą mieć może swoie opatrzenie, iednakże niechay mu się godzi przełożyć naywierniey stan i położenie swoie, które by go w żądaniu zostania przy całosci wyż pisanego maiątku mogło usprawiedliwić. A nayprzod, że ten klasztor iako z dawna pryncypalnym był mieyscem edukacyi zakonnego i poczęsci swieckiego duchowienstwa ritus Graeco uniti, tym bardziey teraz, gdy pod słodkim panowaniem waszey królewskiej mosci p. n. m. zostaie, mieyscem nayprzyzwoitszym do takowey edukacyi być może, gdzie po rozłonczeniu się kordonow pozostałe duchowienstwo swieckie ritus Graeci uniti,w tuteyszych okolicach znayduiące się, maiąc przystęp do alumnatow papieskich wzbroniony i kommunikacyą z seminaryami w niektórych dyecezyach znauduiącemi się przeciętą, z własnych też funduszow szczupłych sposobnosci do nabycia potrzebney stanowi duchownemu nauki mieć niemogąc, iako do nayznakomitszego mieysca w swoim obrządku garnąć się będzić, w czym publiczności chętną offiaruiemy usługę tyle osob w edukaci utrzymywać, professorow dla nich wyznaczyć i cały expens na to łożyć obowiązuiąc się, ile onych naywyższa w. królewskiey m-sci wola uzna być potrzebnemi, bylebyś-my z względu takowego przy całkowitym maiątku klasztornym ostać się mogli. Powtóre, że tenże klasztor zgromadzenia zakonnego naymniey do osob dwódziestu pięciu utrzymywać musi, w tym sposobie mieć powinien opata dożywotniego, według praw sobie służących, w tey mierze zwierzchnika, wikarego i trzech konsultorow, którzy by według tegoż prawa opatowi w zarządzaniu wewnętrznym i zewnętrznym klasztora, strzeżeniu karnosci zakonney byli pomocą, a w niebytnosci iego zastępcami, dwóch też professorow dla edukacyi młodzi zakonney i dwóch kaznodzieiow dla nauk i kazań ludowi, w swięta i niedziele zgromadzaiącemu się, tudzież innych zakonnikow osob szesnascie, tak dla usług klasztornych, odprawowania codziennie nabożenstwa chorowego, ordynacyami funduszowemi przepisanego, iako też dla usługi duchowney ludziom łacinskiego i grekounickiego obrządku, bo chociaż klasztor ten z funduszu swego niema oznaczoney oddzielney parafii, iednak poblizszm wsiom, od swoich kosciołow oddalonym, przez tych że zakonnikow w administrowaniu ss. sakramentow dopełnia posługę, o milę i daley onych wysyłaiąc. Niemniey iż maiąc przez pozniey poczynione fundusze dwie rezydencye Warszawską i Kuznicką sobie affiliowane, w których juxta mentem tych że funduszow po czterech zakonnikow mieszkać i curam animarum utrzymywać są obowiązani, do tych na odmianę osob klasztor Suprasiski subiekta sposobić i zdatnych dostarczać iest winien. Oprocz 2-ch wyrażonych rezydencyow z funduszu do siebie należących, przydana iest pod juryzdykcyą opata Suprasiskiego trzecia, przez kordon od prowincyi Litewskiey bazylianskiey odłączona w miescie Drohiczynie, w tey również czterech zakonnikow mieszka, do którey, iako i do powyższych na odmianę, lub za nastąpieniem smierci którego dla zadosyćczynienia obowiązkom funduszowym klastor Suprasiski osoby dostarczać obowiązany. Których to wyż rzeczonych zakonnikow z wyż pisanych przyczyn w liczbie takiey klasztor Suprasiski utrzymuiąc dla nich po-

żywienie i odzienie obmyślać mając, niemniey do rezydencyi Warszawskiey, niemaiącey żadnego w gruntach lub nadaniach funduszu, pensyą dla zakonnikow przesyłać, Kuznicką zaś dla szczupłych nadań w gruntach mały dochod, bo tylko według teraznieyszey kameralney lustracyi 1200 złotych polskich maiąca, w latach zwłaszcza trudnych inieurodzaynych wspierać iest obowiązany, na co wszystko łaskawego względu waszey królewskiey m-sci p. n. m. dopraszamysię. Na ostatek, że tenże klasztor dla samego położenia swego w puszczy od wsiow i miasteczek oddalony potrzebuiąc sług i rzemieslnikow do konieczney wygody, bez iakiey żaden człek obeyść się niemoże, tudzież takich, którzy do utrzymywania murow i wszelkiey budowy przy klasztorze są potrzebnemy, niemałego na takowych wyciąga wydatku. Z tych powodow przy wyszczegulnianiu potrzeb naszych, wyznać osmielamy się, że odbieraiąc całą z dobr posiadanych intratę, zaledwie prócz opłaty podatkow kraiowych, dotąd praktykowanych, na wyż pisane wydatki wystarczyć mogliśmy, takowe szczyre wyznanie stanu i potrzeb naszych, ufamy naymocniey, iż wzbudzi politowanie w sercu czułym i troskliwym waszey królewskiey m-sci, pana naszego m. nad losem wiernych swoich poddanych, którym gdyby sama tylko w gotowiznie wyznaczana być miała kompetencya, a dobra zupełnie uchylone znalezliby się ieszcze i ztąd w stanie naysmutnieyszym, że dla wyż mienionego oddalenia i odludności od wsiow i miasteczek niemoglibyśmy dostać tyle do żywnosci potrzebnych produktow, ile ich mieć możemy z folwarkow dostarczanych. Za czym naypokornieyszą u nog w. k. m-sci pana m. składamy suplikę, aby klasztorowi naszemu posiadane dotych czas dobra mogły być nienaruszenie zostawione. Co gdy z szczodrobliwey hoynosci nayłaskawszego króla otrzymamy, błagać bezprzestannie Boga za czerstwe zdrowie długoletnie i nayszczęśliwsze panowanie w imieniu całego zgromadzenia naszego obowiązuiemy się. Waszey królewskiey m-sci, pana naszego miłosciwego, wierni poddani i Bogomodlcy: Xiądz Theodozyusz Wisłocki Z. S. B. W. opat Suprasłski p. Meletius Ossuchowski ord. S. B. M. vicarius abbatiae Supraslіensis. X. Ambrozy Szumiłłowski konsultor klasztoru Supraslskiego, x. Adam Romani konsultor klasztoru Supraslskiego p. Leo Jaworowski ord. S. B. M. secretarius consultorii, oeconomus abbatiae Supraslіensis; po podpisach data takowa: Dat. w Supraslu, 27. Decemris 1796 anno.

Klasztor Supraslski xx. bazylianow na rekwizycyą przeswietnego officium Lantratowskiego pod dniem 9 praesentium wydaną, a w dniu 13 eorundem doszłą do Suprasla, z zapytaniem, czy tenże klasztor kontentuie się wypadłą dla siebie kompetencyą 2233 reischthalarow 76 Pruskich groszy wynoszącą? i z zakazem, aby na pismie uczynił w tey mierze oświadczenie, czyniąc zadosyć takowemu obowiązkowi, nayrzetelnieyszą następuiącą przesyła explikacyą. Ponieważ ten klasztor przez samo położenie swoie oddalone od wsiow i miast wyciąga koniecznie tego, aby potrzebnych ludzi do usług i opatrzenia, tudzież rożnego gatunku rzemieślnikow do utrzymywania tak obszerney, iaka iest w Supraslu, murowey i drewnianey budowli ciągle utrzymywał, a z ktorych dla tegoż samego od miast oddalonego położenia żadnego prawie zysku mieć nie może, zatym niech będzie nayiasnieyszemu rządowi wiadomo, że na utrzymanie osob kilkudziesiąt znacznego potrzebuie wydatku. Tenże klasztor, maiąc na czele swoim dożywotniego przełożonego w godności opata, według praw kościelnych insygniow i pontifikaliow używaiącego, obowiązany według praw fun-

datorskich ex communi proventu przyzwoitą teyże godności w sługach, ekwipażu, przyimowaniu zdarzaiących się gości i przyiacioł, niemniey o przynależytym iego stanowi ubiorze i opatrzeniu utrzymywać dystynkcyą; na ktorego osobę z wymienionemi potrzebami naymniey 1000 reyschthalerow liczyć by potrzeba, z pozostaiących przeto 1233 reisch talerow 76 pruskich groszy na 22 zakonnikow, kilkudziesiąt wyż mienionych czeladzi i rzemieślnikow pro victu et amictu, na utrzymanie budowli co do materyałow rożnych, tudzież na opatrzenie cerkwi w światło i inne potrzeby ktoż wystarczyć może, zwłaszcza gdy tenże klasztor, dla nieraz wzmiankowanego swoiego położenia, zmuszony będąc trzymać kontraktem arędownym grunta, lubo podłe i mały pożytek przynoszące około siebie położone, a to szczegulnie dla tego, aby miał mieysce, gdzieby rożny dobytek i drob do konieczney potrzeby mogł utrzymywać, całą prawie wyż pisaną kompetencyą na opłatę dzierżawy obraca, z ktorey mu tylko po opłacie dzierżawy w roku kończącym się 378 reiskich thalerow 22 pruskich groszy pozostało, bo na wyż pisaną opłatę, z intrat dzierżawnego gruntu i attynencyi do niego należących nie wiele mogł zebrać, opłacaiąc ciągle naiemnikow tak do obrobienia tegoż gruntu, iako i do wszelkich potrzeb i usługi swoiey gotowemi pieniędzmi. Wiadome są przytym nayiaśnieyszemu rządowi wszelkie tegoż klasztoru kapitały, tylekroć powtarzanemi lustracyami wyiaśnione, oprocz ktorych iż więcey żadnych ani w kraiu, ani na bankach zagranicznych, iak opaczne pogłoski i domniemania słyszeć się daią i zapewne wiadomości rządowey dochodzą, niema, w obowiązku zaprzysiężoney wierności oświadcza. Z powyżey tedy wyrażonych przyczyn, wyznać tu klasztorowi należy, że gdyby nie zapasy zboża w folwarkach pozostałe, ktore prewiduiąc się pod ow czas w zapasie 800 dukatami opłacił, dotąd wystarczały, iuż dawno znacznego doznawałby niedostatku. Tak tedy cały stan i sytuacyę klasztoru naszego nayiaśnieyszemu rządowi, przed ktorym nic tayno być nie powinno, wyiaśniwszy, oddaiemy się nayłaskawszey opiece, woli i uwadze tegoż rządu względem dalszego z nim i nami postępowania. *Podpisy:* Theodozyusz Wisłocki z. s. B. w. opat Supraslski. X. Meletty Ossuchowski z. s. B. w. wikary opactwa Supraslskiego. X. Ambroży Szumiłowski. Dat. w Supraslu dnia 19 Februarii 1798 r.

124.

1829 г. Извѣстіе *) объ упадкѣ печатни С. монастыря.

За напечатаніе безъ одобренія Прусской цензуры календаря, Апельбаумъ началъ процессъ съ С. типографіею, кончившійся тѣмъ, что она была продана С. монастыремъ Апельбауму за 1296 руб., съ котораго монастырь никогда не получалъ денегъ.

Wiadomość o upadłey drukarni Supraslskiey.— W 1797 roku, dnia 18 Maja, za opactwa x-a Teodozego Wisłockiego, Białostocka Pruska kamera rekwirowała,

Въ 1797 г., 18 Мая, при архим. Ѳеодосіи Вислоцкомъ, Бѣлостокская Прусская камера требовала, чтобы С. монастырь продалъ часть или всю свою не-

---

*) Извлечено изъ монастырскаго инвентаря 1829 г., отрывки коего помѣщены въ приложеніи Б. Оно помѣщено и въ письмѣ С. Настоятеля Кургановича къ Ев. П. Пишковчи. См. предисловіе.

aby klasztor Suprasłski w części lub całkowicie sprzedał swoią drukarnią królewskiemu Białostockiemu drukarzowi Kanterowi, lecz jaką na to odebrała odpowiedź od tegoż opata, niema wiadomości: lubo klasztor, po zabraniu dóbr funduszowych, niebył już w stanie utrzymywania drukarni, z kilkunastu osob złożoney, a bardzo mały przychod czyniącey, ile gdy rząd Pruski, wszystkie książki, tak do nabożenstwa, jako i świeckie pod cenzurę swoją podciągnoł.— Skąd wynikło, że gdy Suprasłska drukarnia przedrukowała klucz prognostykarski z dodaniem do niego rocznego kalendarza, następca drukarza Kantera niejaki Appelbaum, chcąc z tego wypadku korzystać, wyniosł process do Pruskiey Białostockiey regencyi i zagroziwszy konfiskatą teyże drukarni, że bez cenzury i przeciw przywilejowi ogólnego na kalendarzy odkupczyka takowy klucz przedrukowany, wymogł na Suprasłskim Bazyliańskim klasztorze, iż mu drukarnię sprzedać w sposobie ugody był przymuszony; jakoż w roku 1803, dnia 9 Junii, na mocy wydaney od klasztoru plenipotencyi i za konsensem owczasowego Suprasłskiego biskupa ś. p. Mikołaja Duchnowskiego, przy skasowaniu wzniesionego processu, przedana została drukarnia wespół z gisernią ze wszelkiemi porządkami i narzędziami za 1440 reychs talarow, czyli 1296 rub. srebr. pomienionemu Białostockiemu drukarzowi Appelbaumowi, który, nie opłaciwszy w gotowiznie summy, za ledwo przez lat 2 procent po 6 od 100 opłacał, a między tym tak swoią, jako i klasztorną drukarnią zmarnotrawiwszy i w znaczne długi zabrnąwszy, bankrutem ogłoszonym został.— Gdy kredytorowie podnieśli konkurs na jego majątek w 1806 roku, 26 Augusta, skarbowy fiskał w imieniu klasztoru chciał się zgodzić na powrócenie temuż klasztorowi, stosownie do dekretu Pruskiey Białostockiey regencyi na-

чатню королевскому Бѣлостокскому типографу Кантеру, но не извѣстно, какой получила отвѣтъ отъ этого архимандрита; впрочемъ монастырь послѣ отобранія фундушевыхъ имѣній былъ уже не въ состояніи содержать печатню, состоявшую болѣе чѣмъ изъ десятка людей, приносящую очень мало дохода, тѣмъ болѣе, что Прусское правительство подчинило своей цензурѣ всѣ кники богослужебныя и свѣтскія. Отъ этого произошло, что когда С. печатня перепечатала ключъ для предгаданія съ присовокупленіемъ годичнаго календаря, преемникъ типографа Кантера какой-то Аппельбаумъ, желая воспользоваться этимъ случаемъ, началъ искъ въ Прусскомъ Бѣлостокскомъ управленіи и настращавъ конфискаціею печатни за то, что безъ цензуры и противъ привиллегіи главнаго откупщика календарей перепечатанъ этотъ ключъ, вынудилъ у С. монастыря то, что онъ принужденъ былъ продать ему, въ видѣ договора, печатню, и въ 1803 г., 9 Іюня, по силѣ даннаго отъ монастыря полномочія и съ согласія тогдашняго С. епископа б. п. Николая Духновскаго, вмѣстѣ съ прекращеніемъ начатаго иска, продана была печатня вмѣстѣ съ словолитней со всѣми орудіями и снарядами за 1440 рейхсталеровъ, или за 1296 руб., упомянутому Бѣлостокскому типографу Апельбауму, который не уплативъ сполна суммы, въ теченіи 2 лѣтъ уплачивалъ по 6% на 100, а между тѣмъ растроивъ свою и монастырскую типографіи и погрязши въ большихъ долгахъ, объявленъ былъ банкротомъ. Когда кредиторы начали въ 1806 г. 26 Августа конкурсъ на его имуществѣ, то казенный фискалъ отъ имени монастыря хотѣлъ согласиться на возвратъ, согласно съ декретомъ Прусскаго Бѣлостокскаго управленія, слѣдующей ма-

stępuiącą małą cząstkę: — 1-o ośmdziesiąt ośm sztuk związanych pism, ważących trzydzieścia dwa kamieni, licząc na kamień po 33 funty; — 2-o trzydzieścia trzy pism stopniowych, ważączych 46 takichże kamieni; — 3-o niezupełnie ulanych nowych liter 6, takichże kamieni.— 4-o prassy jedney drukarskiey do wyciskania drukow; — 5-o dwanaście skrzyń drukarskich do rozkładania liter; — 6-o trzy stare żelazne ramy.— Na to, gdy klasztor, jako skrzywdzony, zgodzić się nie mogł, a między tym woyna w 1807 roku nastąpiła, po ktorey niewiadomo, dokąd się udał bankrut Appelbaum, że klasztor niemiał wiadomości, z kim ma do czynienia, a wkrotce i woyna Francuzka w 1812 r. zostawiła klasztor w niemożności dalszego poszukiwania.— Jest w prawdzie ślad z kopii wyż wyrażonego dekretu Pruskiey Białostockiey regencyi w 1806 roku, 26 Augusta wydaney, z ktorey by w aktach teyże regencyi o całym interessie dowiedzieć się i wyznaczoną tym dekretem cząstkę odzyskać można, ile że sprawa konkursowa z kredytorami i teraznieyszym Białostockim drukarzem Aaronem, u ktorego się ta drukarnia pozostała, jeszcze niedokończona, lecz klasztor, uważając, że już dawność zaszła, i słysząc od prawnikow, że niewiele by z tego konkursu użytkować, a na wielkie processu wydatki mogłby się narazić, ile że na ten przedmiot nie ma funduszu, dotąd w bezczynności został.

лой доли: 1) 80 штукъ шрифтовъ вязки —32 камня, по 33 ф. камень; 2) 33 ш. шрифтовъ,—46 такихъ же камней; 3) невполнѣ отлитыхъ новыхъ 6 буквъ; 4) одного печатнаго станка; 5) 12 кастъ— для шрифтовъ; 16—трехъ старыхъ желѣзныхъ рамъ. Когда монастырь, какъ обиженный, не могъ на то согласиться, а между тѣмъ началась въ 1807 г. война, по окончаніи которой не извѣстно, куда ушелъ банкротъ Апельбаумъ, то монастырь не зналъ, съ кѣмъ вести дѣло, а вскорѣ французская война 1812 г. сдѣлала невозможнымъ вести дальше искъ. Правда, въ копіи вышесказаннаго декрета Прус. Б. управленія 1806 г. есть слѣды, по которымъ можно было бы разузнать все дѣло въ актахъ того же управленія и можно получить опредѣленную этимъ декретомъ часть, тѣмъ болѣе, что конкурсъ съ кредиторами и нынѣшнимъ Бѣлостокскимъ типографомъ Аарономъ, у котораго осталась эта печатня, еще не оконченъ; но монастырь, принявъ во вниманіе давность и зная отъ законовѣдовъ, что не много можетъ попользоваться изъ этого конкурса, а только можетъ впасть въ большія издержки, не имѣя на то средствъ, доселѣ остается въ бездѣйствіи.

Inwentarz klasztoru bazyliańskiego w Grodnie na Kołoży, od dawnych czasow ufundowanego, przez Ignacego Kulczynskiego zakonu S. O. N. Bazylego W. S. Theologii doktora Rzymskiego, a teraz archimandrytę Grodzienskiego, ze wszelką pilnością i należytym porządkiem w r. P. 1788 sporządzony.

Cerkiew. I. Cerkiew na Kołoży stoi na gorze wysokiey nad samym Niemnem. A że gora przez się piasczysta z dawnych czasow bardzo osypała się, i teraz się osypuie, przeto cerkiew w niebezpieczeństwie zostaie. II. Wszakże ia temu zabiegaiąc, płoty pod gorą pogrodzić y gnoiami zasypywać, tudzież drzewo rozmaite sadzić kazałem. III. Cerkiew ta pod tytułem świętych męczennikow Borysa i Hleba ufundowana, po staroświecku iest wymurowana. A lubo żadnego dokumentu o dawności tey cerkwi nie widziałem, iednak prudenter dochodzę, że cerkiew ta Kołożanska staneła tegoż czasu i tegoż wieku, iako y cerkiew katedralna Połocka, to iest za panowania udzielnych xiążąt Ruskich y ieszcze przed nawroceniem Litwy do wiary świętey. A tak tę cerkiew murowano y fundowano, tak mi się widzi, około roku Pańskiego 1200. A ten iest dokument naywiększy, że ta cerkiew tak w cegle, iako y w wapnie właśnie iest podobna do cerkwi katedralney Połockiey. *Opisanie cerkwi, iak się ma zewnątrz.* IV. Cerkiew ta w kwadrat murowana, bardziey iest dłuższa, a niżeli szyrsza. Takiey zaś iest struktury, iako y cerkiew katedralna Połocka, od ktorey iednak daleko mnieysza. W murze na dole circa circum wprawione są kamienie wielkie rożnych gatunkow y kolorow. Wyżey zaś także

Инвентарь Городненскаго Коложскаго Базиліанскаго монастыря, основаннаго въ древнія времена, со тщаніемъ и въ надлежащемъ порядкѣ составленный въ 1788 году докторомъ святаго Богословія Римскаго, нынѣ Городненскимъ архимандритомъ, монахомъ ч. св. В. в. Игнатіемъ Кульчинскимъ.

Церковь 1) Коложская церковь стоитъ на высокой горѣ надъ Нѣманомъ. Песчаная гора съ давнихъ поръ начала осыпаться и теперь осыпается, отъ чего самой церкви грозитъ опасность. 2) Въ предотвращеніе этой опасности, я велѣлъ построить у подошвы горы заборъ, привалить его навозомъ, а также велѣлъ посадить тутъже разныя деревья. 3) Церковь, во имя св. мучениковъ Бориса и Глѣба, построена старинным образомъ. Относительно древности этой церкви я не видѣлъ ни одного документа, однако я думаю что Коложская церковь построена въ то же самое время и въ томъ же столѣтіи, когда воздвигнутъ былъ Полоцкій каѳедральный храмъ, то есть, во время удѣльныхъ Русскихъ князей и до обращенія Литвы въ святую вѣру. Думаю, что церковь эта основана и построена примѣрно около лѣта Господня 1200 [1]). Главное доказательство состоитъ въ томъ, что эта церковь кирпичемъ и извѣсткой похожа на каѳедральную Полоцкую церковь. *Описаніе внѣшняго вида церкви.* 4) Церковь построена почти квадратомъ, ширина меньше длины; по своему виду и постройкѣ не отличается отъ Полоцкой каѳедральной церкви, только гораздо меньше послѣдней. Снизу въ стѣнахъ крестообразно вдѣланы разной величины и разныхъ

1) См. о современномъ состояніи церкви и ея древности въ предисловіи.

circa circum krzyże z dachowki polewaney żołte y zielone wmurowane. Cerkiew ta gątami nie bardzo dawno pokryta pod iednym dachem, ktory ieszcze dobry. Na wierzchu kopuły trzy. Dwie mnieysze z krzyżami żelaznemi, suto pozłocistemi, pukli miedziane pozłociste w posrzodku maiącemi. Trzecia zaś kopuła wielka, na samym srzodku dachu w gorę wyprowadzona, z krzyżem wielkim żelaznym, ktory iest wszystek suto pozłocisty z gałką wielką y puklami miedzianemi także pozłocistemi. *Opisanie cerkwi, iak się ma wewnątrz.* V. Wchodząc do cerkwi drzwi wielkie, iednostayne, prostey roboty stolarskiey, na trzech zawiasach żelaznych drągiem zewnątrz zasuwane. Drugie drzwi bokowe mnieysze futrowane, ćwiekami żelaznemi nabijane, na dwoch zawiasach żelaznych z zamkiem wnętrznym y z zaszczepką wiszącą. W cerkwi posadzka z cegieł dobra y należyta. Okien zaś wszystkich dziesięć, ktore są w około oprawne y całe, ale że bardzo małe, przeto mało co światłości dodaią w cerkwi. VI. Fertur, że sklepienie murowane w tey cerkwi starodawney na ten czas upadło, kiedy za pierwszym w te strony nayściem woysk Moskiewskich, one tęż samą cerkiew wysypawszy ziemią y armaty zaprowadziwszy, fortecę z cerkwi zrobiły y do zamku, ktory ex opposito stoi iuż teraz spustoszony, szturmowały. Jakoż są znaki i dowody tego na murach teyże cerkwi po wielu mieyscach, bo osobliwie w gorze pod dachem ruiny poczynione cegłą już teraznieyszey mody reparowano. VII. W tey że cerkwi trzy prediły po staroświecku. To iest, ieden po srzodku, gdzie teraz wielki ołtarz, a dwa poboczne. Pośrodku samey cerkwi cztery kolumny okrągłe z cegły murowane, wapnem pobielane, ktore przedtym sklepienie wspierały. Blisko drzwi wielkich, kolumny dwie czworograniaste z skarbcami dwoma murowanemi

цвѣтовъ камни. Немного выше, также крестообразно вдѣланы въ стѣнахъ кресты изъ полированныхъ желтыхъ и зеленыхъ кирпичей. Еще недавно церковь вновь покрыта гонтами. На церкви три купола. Два купола поменьше, съ желѣзными золоченными крестами, имѣющими посрединѣ мѣдные вызолоченные лучи. Третій куполъ главный, отъ средины крыши поднимается высоко, увѣнчанный большимъ желѣзнымъ крестомъ, который покрытъ весь плотнымъ слоемъ позолоты, утвержденъ на большомъ золоченномъ яблокѣ и посрединѣ имѣетъ тоже мѣдные золоченные лучи. *Описаніе внутренняго устройства церкви.* 5) При входѣ въ церковь, имѣется большая одностворчатая дверь, простой столярной работы, укрѣпленная на трехъ желѣзныхъ крючьяхъ и запираемая изнутри желѣзнымъ засовомъ. Другая, боковая дверь—поменьше, вся обита желѣзными гвоздями, на двухъ крючьяхъ, съ внутреннимъ замкомъ и съ висящею задвижкой. Полъ въ церкви кирпичный, прочный. Оконъ десять, всѣ цѣлы и имѣютъ свинцовый переплетъ, но очень не велики и потому мало даютъ свѣта. 6) Есть преданіе что бывшій въ прежнее время въ церкви каменный потолокъ обрушился въ то время, когда въ первый разъ страна занята была Московскимъ войскомъ, которое устроило крѣпость изъ церкви, насыпавъ на ней песку и поставивъ пушки, изъ коихъ палили въ лежащій на противоположной сторонѣ замокъ, нынѣ разрушенный. Слѣды этого событія и нынѣ видны во многихъ мѣстахъ на стѣнахъ церкви, особенно въ верхней части, подъ крышей, гдѣ причиненныя пальбой поврежденія исправлены и задѣланы кирпичемъ уже нынѣшняго приготовленія. 7) Церковь имѣетъ три придѣла, по древнему обычаю, т. е. одинъ посрединѣ,

do ktorych teraz drzwi iednei bez żadnego zamknięcia, a do drugich niema. W tych skarbcach teraz nic się nie chowa, tylko trochę wapna, harmatka żelazna y kocioł zepsowany żelazny. VIII. To też notandum, że przy wielkim ołtarzu z oboiey strony są między murami schodki bardzo ciasne w gorę wysoko idące, gdzie są mieysca bardzo szczupłe z oknami bez szkła dla słuchania nabożeństwa. IX. To zaś admirandum, że w tey cerkwi starożytney po wszystkich ścianach są gęste dziury, ktore lubo zdaią się małe i szczupłe, bo tylko ręka ludzka ledwo wniść może, iednak we srzodku w murze są dzbany szerokie, wielkie y przestronne, polewane. Fama fert, że fundatorowie tey cerkwi z osobliwszey inwencyey y rady te dziury i dzbany podawać kazali dla wdzięcznieyszey resonancyey głosow, przez odbijaiące się echo wydaiących się pod czas spiewania nabożeństwa. *Ołtarze.* X. Deisusa (czyli Ikonostasa) w tey cerkwi niema, ale tylko znaki są, że przedtym musiał być wspaniały. Teraz zaś są te ołtarze: XI. Ołtarz wielki stolarską y snycerską robotą robiony z dwiema kolumnami y z kapitelami, złotem y srebrem pozłacany y posrebrzany. W tym ołtarzu w ramach snycerską robotą rzniętych, pozłacanych y posrzebrzanych z roznemi ozdobami pozłacanemi y posrzebrzanemi kollokowany iest obraz niewielki Nayświętszey Panny. Ten obraz takiey iest miary, iak ćwiartka arkuszowego papieru. Na tym obrazie szata srebrna mieyscami pozłocista. Koronki malenkie srebrne pozłociste dwie. Kanaczkow czeskich oprawnych 12. Tenże obrazek oprawny w ramki bardzo wyśmienite z rożnych paciorkow w rozmaite kolory i floresy wyrobione. Na tymże obrazku firaneczki dwie z rożnych kolorow z falbonką w koło rożową. Przy tymże obrazie zasłona wielka taftowa karmazynowa.

Powiadaią zaś ludzie starzy, iż ten

гдѣ теперь большой алтарь, а два по сторонамъ. На самой срединѣ церкви стоятъ четыре круглыя колонны, кирпичныя, выбѣленныя известью; на нихъ прежде опирались своды. Вблизи большихъ древней устроены двѣ большія четырехгранныя колонны, съ двумя чуланчиками, въ которыхъ въ настоящее время не хранится ничего, только небольшое количество извести тамъ лежитъ, да еще маленькая желѣзная пушка и испорченный желѣзный котелъ. 8) Достойно вниманія, что по обѣимъ сторонамъ большаго алтаря, устроены въ стѣнахъ ведущія въ верхъ узенькія лѣсеньки, оканчивающіяся очень тѣсными площадками, съ оконцами безъ стекла, для слушанія богослуженія. 9) Достойно удивленія, что въ этомъ древнемъ храмѣ во всѣхъ стѣнахъ находится множество отверстій, кажущихся маленькими и узкими, ибо только руку можно просунуть въ нихъ, но внутри стѣнъ расширяющихся въ большіе и широкіе горшки. Говорятъ что ктиторы этой церкви, по особенному соображенію и совѣту, велѣли устроить эти отверстія съ горшками, для болѣе пріятнаго резонанса, производимаго отраженіемъ звуковъ во время церковной службы и пѣнія. *Алтари.* 10) Деисуса, или иконостаса въ церкви не имѣется, но остались слѣды несомнѣннаго его существованія; видно даже, что онъ былъ великолѣпенъ. Нынѣ существуютъ алтари: 11) Большой частью простой, столярной, частью рѣзной работы, съ двумя колоннами, которыя увѣнчаны вызолоченными и посеребренными капителями. Въ алтарѣ, въ золоченныхъ рѣзныхъ рамахъ, съ разными украшеніями, золоченными и серебрянными, находится небольшой образъ Пресвятыя Богородицы. Образъ величиною не больше четвертки листа бумаги. На образѣ ри-

obraz Nayświętszey Panny, pewny żebrak, nosił zawsze z sobą pro sua devotione. A gdy miał umrzeć, upewniony przez objawienie, aby obraz tenże w cerkwi Kołożańskiey lokował, tak uczynił, y sam przy teyże cerkwi chciał być pogrzebionym.

за изъ серебра, по мѣстамъ вызолоченная. Двѣ маленькія серебряныя короны съ позолотою; двѣнадцать ченскихъ камней въ оправѣ. Образъ вправленъ въ меньшія рамы, очень красивыя, сдѣланныя изъ разноцвѣтнаго бисера на подобіе цвѣтовъ. Къ образу придѣланы двѣ разноцвѣтныя занавѣски съ розовою опушкою вокругъ, наконецъ образъ закрывается большою занавѣсью изъ красной тафты. Говорятъ старые люди, что какой то нищій всегда носилъ съ собой, по обѣту, этотъ образъ Пресвятыя Богородицы. Съ приближеніемъ смерти, въ видѣніи ему было объявлено, чтобы онъ образъ этотъ помѣстилъ въ Коложской церкви, что и было имъ исполнено, и самъ онъ изъвилъ желаніе быть погребеннымъ возлѣ этой церкви.

Kronika ihumenow, archymandrytow, fundatorovv y protektorovv monastyru Grodzienskiego na Kołoży, zakonu S. O. N. Bazylego W.

Gdy ia z należytą pilnością y nie bez pracy sporządzaiąc ten inwentarz, rewidowałem archivum klasztorne, wyczytałem w staroświeckich papierach imiona dawnych ihumenow y archimandrytow, ktore imiona konnotowawszy, za rzecz słuszną sądziłem spisać ordine chronologico katalog, nie tylko pierwszych ihumenow y archimandrytow, ale też tak fundatorow, iako y protektorow klasztoru Grodzieńskiego na Kołoży. Już in exordio tego inwentarza namieniłem, że iako o początku cerkwi Kołożanskiey, tak y o naypierwszych iey rządcach, alias ihumenach, pewney wiadomości nie mamy. Naypierwszego tedy, lubo przed nim musieli być dawnieysi, nayduię in

Хроника игуменовъ, архимандритовъ, ктиторовъ и покровителей Городненскаго Коложскаго монастыря, чина св. Василія Великаго.

Составляя сей инвентарь съ надлежащимъ тщаніемъ и не безъ труда, разбиралъ я монастырскій архивъ; въ старыхъ бумагахъ вычиталъ я имена древнихъ игуменовъ и архимандритовъ, и эти имена считаю полезнымъ дѣломъ списать въ хронологическомъ порядкѣ, и не только имена первыхъ игуменовъ и архимандритовъ, но и ктиторовъ и покровителей Гродненскаго Коложскаго монас. Уже въ началѣ сего инвентаря упомянуто мною, что нѣтъ вѣрныхъ свѣдѣній какъ о началѣ Коложской церкви, такъ и о самыхъ первыхъ ея управителяхъ, или игуменахъ. Затѣмъ — первымъ, хотя раньше его должно быть были игу-

archivo ihumena Kalista, od ktorego kronikę moią zaczynam.

Kalist ihumen. Ten Kalist był ihumenem w r. P. 1480. Za iego przełożeństwa pan Iwan Sierhiewicz, mieszczanin Grodzieński, testamentem zapisał na klasztor Kołożański folwark Poniemonie nazwany, ktorego gdy żona tegoż Iwana, po śmierci męża swego, klasztorowi ustąpić nie chciała, Kalist ihumen przez prawo tenże folwark odebrał. O czym iest wzmianka w przywileiu krola jm-ści Zygmonta s. n. r. P. 1512 w te słowa:

мены, упоминается въ архивѣ игуменъ Калистъ, отъ коего я начинаю мою хронику.

Игуменъ Калистъ. Сей Калистъ былъ игуменомъ въ 1480 году. Во время его настоятельства, Иванъ Сергіевичъ, Городенскій мѣщанинъ, завѣщалъ въ пользу Коложскаго монастыря фольваркъ, называемый Понѣмонье, который, когда жена сего Ивана, по смерти его, монастырю отдать отказалась, Игуменъ Калистъ отнялъ у нея по приговору суда. Объ этомъ упоминается въ привилѣѣ его м. к. Жыкгимонта I, въ 1512 г. гдѣ говорится:

Мѣщанинъ Городенскій Ивашко Сергіевичъ по своемъ животи далъ на тотъ монастырь фольварокъ отчину и куплю свою на Нѣмнѣ, што покупилъ у мѣщанъ и у людей господарскихъ, и по животи того Ивашка жона его не хотила того фольварку на тотъ монастырь поступитися, ино небощикъ князь Александръ Юрьевивъ панъ Виленскій староста Берестыйскій, въ той часъ, якъ Городенъ держалъ одъ отца и брата нашого королевъ ихъ м., смотрѣлъ о томъ игумена того монастыря Калиста зъ жоною того Ивашка, и тотъ фольварокъ къ той церкви Божей тому игумену присудылъ, и листъ свой судовый на то далъ.

Ten list xięcia Juriewicza nie nayduie się in archivo. Żył Kalist ihumenem do r. P. 1492. Po nim nastąpił Arseni, ut infra dicetur. Za tegoż Kalista około r. P. 1480, pan Hrynko Chodkiewicz zapisał pewną daninę roczną na klasztor Kołożanski. Jest in archivo samy oryginał w te słowa:

Этого листа к. Юрьевича въ архивѣ нѣтъ. Игуменъ Калистъ жилъ до 1492 года. Ему наслѣдовалъ Арсеній, какъ сказано ниже. При томъ же Калистѣ, около л. Г. 1480, п. Гринко Ходкевичъ записалъ въ пользу монастыря нѣкоторое ежегодное пособіе. Въ архивѣ имѣется подлинникъ, гдѣ сказано:

«Я Гринко Ходкевичъ записываю къ светымъ мученикомъ Борису и Глѣбу на годъ двадцать бочокъ муки, солодъ пшеничный, а два ячныхъ, а три ржеsныхъ, крупъ бочку, сыровъ десять, масла дижку. А Цуприкъ зъ своего имѣнія десетыну маетъ даваты. А Богданъ мѣщанинъ Городенскій десеть бочокъ жита маетъ давати. А Опанасъ мѣщанинъ Городенскій копу гроши маетъ давати.

Ten Hrynko był possessorem Bali y innych przyległych maiętności. Od tegoż Hrynka de domo Chodkiewicza poszli Hrynkiewiczowie a teraz Wołłowiczowie.

Сей Гринко былъ владѣльцемъ Бальи и другихъ близъ лежащихъ имѣній; отъ сего же Гринка Ходкевича произошли Гронкевичи, что нынѣ Волловичи.

Iwan Serhiewicz, fundator. Ten mieszczanin Grodzieński nie tylko miał fortunę dziedziczną, ale też przykupił sobie nie mało gruntow y sianożęci od roz-

Ктиторъ Иванъ Сергіевичъ. Сей Городненскій мѣщанинъ имѣлъ не только наслѣдственное состояніе, но еще

nych mieszczan Grodzieńskich. Na co in arzhivo iest dokument in ipso originali są y inne trzy prawa oryginalne in eadem materia, ale dla dawności trudne bardzo do czytania. Ten tedy Iwan Serhiewicz umierając legował testamentem folwark Poniemonie na klasztor Kołożanski w r. P. 1485. Jest in archivo samy oryginał w te słowa:

U tego oryginału dwie pieczęci przyłożone. Folwark od tego fundatora klasztorowi legowany, y potym Poniemonie nazwany, iak został alienowany od klasztoru, suis locis dicetur.

Arseni archimundrita. Zaczął być archimandritą ten Arseni w r. P. 1492. A gdy panowie Hrynkiewiczowie nie chcieli płacić daniny od oyca legowaney, Arseni w tymże roku otrzymał list do ich-m. upominalny od Makaryusza metropolity. Jest in archivo samy oryginał w te słowa:

пріобрѣлъ покупкою немало земли и луговъ отъ разныхъ Гродненскихъ мѣщанъ. Въ доказательство сего въ архивѣ имѣется документъ и еще три подлинныхъ документа о томъ же, но по своей древности очень трудно читаются. Сей то Иванъ Сергіевичъ завѣщалъ, умирая, въ л. 1485, фольварокъ свой Понѣмоне въ пользу Коложскаго монастыря. Въ архивѣ имѣется подлинная запись [1]). Завѣщанный монастырю симъ фундаторомъ фольварокъ, названный Понѣмоньемъ, какимъ образомъ впослѣдствіи отчужденъ былъ отъ монастыря, о томъ сказано будетъ въ своемъ мѣстѣ.

Архимандритъ Арсеній. Архимандритъ поставленъ сей Арсеній въ л. Г. 1492. Когда же п. Гринкевичи отказались платить завѣщанное отцомъ ихъ м. увѣщевательное письмо отъ м. Макарія. Находится въ архивѣ самый подлинникъ,— въ такихъ словахъ:

1.

1492 г. Декабря 24. Грамота м. Макарія дѣтямъ Гринка Ходкевича съ напоминаніемъ исполнить запись отца.

Гринко записавъ въ евангеліи на Коложанскую церковь на каждый годъ по 20 бочекъ муки, солодъ пшеничныхъ, ячныхъ два и ржаный, крупъ бочку, 10 сыровъ и дежку масла. Дѣти неисполняли этой записи.

«Благословеніе Макарія, Божею милостію архіепископа метропол. Кіевскаго и Галицкаго и всея Руси. Ознаймуемы се возлюбленнымъ сыномъ нашого смиренія п. Ивану Гринкевичу, конюшому Троцкому, а пану Марку Гринкевичу а пану Григорію, а пану Михаилу а пану Павлу Гринкевичомъ а пану Грыгорію Богдановичу а пану Андрею Лукашевичу, што отецъ вашъ небощикъ Гринко Ходкевичъ записалъ въ Евангеліе давати на церковь святыхъ мученикъ Бориса и Глѣба въ Городнѣ на кажды годъ по двадцати бочокъ муки а солодъ пшеничный два ячныхъ а трети ржаный, крупъ бочку, десятъ сыровъ дижку масла по своимъ родителемъ и по своей души зъ своихъ имѣній, которые жъ вы держите, подъ клятвою святыхъ отецъ, еслибы кто по немъ того всего не давалъ. Тыхъ часовъ архимандритъ Борисоглѣбскій Арсеній вы-

1) Напечатана въ актахъ Вилен. коммисіи т. 1 стр. 55.

пись зъ Евангелія передъ нами поклададалъ и билъ намъ чоломъ, абыхмо васъ дѣтей нашихъ напомянули. А такъ васъ, дѣтей нашихъ, зъ нашея столечности напоминаемъ, абы вы не рачили на душу отца своего того положити и сами въ тую клятву впасти, а такъ бысте в. м. водле запису отца своего рачили наполнити, абы по родителей вашихъ памятка была, а в. м. вѣчистое богомоліе. Милость Божая и Пречистой его Матери и нашое смиренности благословеніе и молитва есть зъ в. м. всегда. Писанъ въ Новгородку, Декембрія 24 индыкта 3. Волею Божею Макарій архіепископъ м. Кіевскій и Галицкій и всея Руси.

Przy tym liście pieczęć wielka ale popsowana. Pomogł wielce ten list upominalny, albowiem panowie Hrynkiewiczowie dali też od siebie zapis wieczysty płacić wysz mianowaną legacyą oycowską około r. P. 1500. Jest in archivo samy oryginał, ale podarty y tak wytarty, że nie można przeczytać. Ob rei memoriam ten skrypt podkleiłem, ktory iednak non servit amplius, bo niewiedzieć u kogo teraz upominać się o tę legacyą. Za przełożeństwa tegoż Arseniego archimandryty około r. P. 1500 Aleksander w. x. L. darował klasztorowi Kołożanskiemu sad na Niemnie. Jest in archivo samy oryginał, ale nie cały odemnie podkłeiony pro rei memoria. Item kopia tegoż listu po polsku. Item tenże list Alexandra iest wpisany w dekret Teodora Skumina woiewody Nowogrodz. w te słowa:

Къ этому письму приложена большая печать, попорченная. Это увѣщательное письмо очень много помогло дѣлу, ибо гг. Гринкевичи съ своей стороны дали извѣчное обязательство давать вышесказанное пожертвованіе, сдѣланное отцомъ ихъ около 1500 года. Въ архивѣ имѣется подлинникъ этой записи, но изорванный и сгладившійся до такой степени, что его разобрать; но я для памяти, сей документъ подклеилъ бумагой. Впрочемъ документъ сей болѣе негодится, ибо неизвѣстно, отъ кого слѣдуетъ нынѣ требовать исполненія сей записи. Во время настоятельства того же Арсенія, около л. Г. 1500, в. к. Литовскій Александръ подарилъ Коложскому монастырю садъ при Нѣманѣ. Въ архивѣ существуетъ подлинный документъ, но не весь а только часть уцѣлѣла, которую я тоже подклеилъ бумагой для памяти, а также имѣется копія его на польскомъ языкѣ. Документъ этотъ вписанъ также въ декретъ Новогродскаго воеводы Ѳеодора Скумина и гласитъ такъ:

2.

1500 г. Марта 30. Привилей к. Александра на садъ.

«Самъ Александеръ Божою милостію великій князь Литовски, Русски, Жомойтскій и иныхъ. Пану Виленскому намѣстникуГороденскомукнязю Александру Юрьевичу и иннымъ намѣстникомъ нашимъ Городенскимъ, хто потомъ будетъ отъ насъ Городно держати. Билъ намъ чоломъ игуменъ светого Бориса и Глѣба въ Городни и просилъ у насъ саду нашого на Коложенѣхъ подлѣ Нѣмна ку церкви Божой светому Борису и Глибу и мы тотъ садъ на Коложенѣхъ подлѣ Нѣмна ку церкви Божой светому Борису и Глибу дали вѣчно и ты бы въ тотъ садъ вже невступовался. Писанъ въ Городнѣ, Марца тридцатого дня индикта третего. Правила великая кнегиня.“

Za czasow tego Arseniego była cięźka ona woyna pierwszą Moskiewską nazwana, ktorą przeciw Alexandrowi k. p. prowadził do Litwy Iwan Wasilewicz Car Moskiewski. A tak pod czas tey woyny, nie tylko klasztor spustoszony został, ale teź y cerkiew zdezolowana y spalona. Gdy bowiem Moskwa do zamku szturmowała, na tenczas zbito sklepienie, piaskiem y gruzem cerkiew wysypano, y tak zaciągnowszy armaty do zamku ognia dawano.

Łukasz ihumen. Teņ Łukasz, nastawszy po ruinie Moskiewskiey około r. P. 1500, naprzod poczoł cerkiew y klasztor restawrować z munificencyi pana Bohusza Bohowitynowicza. Potym około r. P. 1502 przykupił od roźnych ludzi nie mało gruntu do klasztoru, na co ieszcze są dokumenta niektore oryginalne sztuk N. 7. Z tych sztuk iedną tu kładnę pro exemplo:

При томъ же Арсеніи была та первая тяжкая война, названная Московскою когда вторгнулся въ Литву противъ короля польскаго Александра Московскій царь Иванъ Васильевичъ. Во время сей войны разоренъ былъ не только монастырь, но и самая церковъ много пострадала отъ огня и разрушенія, ибо Москва, штурмуя замокъ, снесла весь верхъ, и насыпавъ на церковь песку и мусору, уставила на ней пушки и палила изъ нихъ въ замокъ.

Игуменъ Лука. Сей Лука, вступивъ въ должность игумена послѣ Московскаго опустошенія, около 1500, прежде всего приступилъ къ починкѣ церкви и монастыря, на пожертвованныя паномъ Богушомъ Боговитыновичемъ деньги Затѣмъ, около 1502, пріобрѣлъ покупкою отъ разныхъ лицъ не мало земли, что подтверждается существующими документами, частію подлинными, въ числѣ семи. Изъ нихъ для примѣра привожу одинъ:

„Я Гринко, пана Богдановъ човловикъ конюшого Городенскаго, продали есмо землицу дворище свое, што подле церковное нывки игумену Борисоглѣбскому на имя Луци за двадцать грошии вично и непорухомо а ни кому не пенио. А хто бы имѣлъ того дворища подъ игуменомъ Лукою подискивати, тогды мнѣ Гринку тую землю очищати. А при томъ были намѣсникъ Супрасля Іона, а старцы Борисоглѣбскіи Омбросей а Якимъ и иныхъ много.“

Teoktyst ihumen. Naśladuiąc praedecessora swego, Teoktyst ihumen, iak prętko obiął rządy, tak zaraz około r. P. 1506, kupił grunt do klasztoru, na co iest dokument in ipso originali w te słowa:

„Я Богданецъ Сонцевичъ и зъ жоною своею Маріею и зъ дѣтми нашими Васьковъ Останковъ, а зъ Жуковъ вызнаваемъ симъ нашимъ листомъ каждому почтивому, кому будетъ потреба того вѣдати, або чтучи его услышати, продали есмо носполитою рукою огородца, коего уголъ къ монастырю, игумену святыхъ мучениковъ Бориса и Глѣба Теоктисту за полконы грошей и за три гроши въ обель вѣчно никому не пенно. А если бы хто мѣлъ того городца прінскивати, ино я Богданецъ и зъ жоною своею и зъ дѣтми нашими маемъ то игумену очищаты. А если бы пакъ хто зъ насъ або ближнихъ нашихъ мѣлъ тотъ торгъ

Tenże Teoktyst ihumen około r. P. 1509 wyprawił list krolewski donacyą sadu na klasztor od Alexandra uczynioną, konfirmuiący. Jest ten list samy oryginał. A ponieważ od roku 1506 aż do roku 1520, nie nayduię in archivo ihumena, żeby się inszym imieniem nazywał, więc inferendum, że ten Teoktyst trzymał ihumenstwo lat 24. Za iego przełożeństwa stanieła fundacya do klasztoru Kołożańskiego folwarku Czeszczewlan, o czym dopiero pisać zaczynam.

Bohusz Bohowitynowicz, fundator y protektor. Ten pan u krolow ich-m. Kazimierza, Alexandra y Zygmunta I dobrze zasłużony, widząc cerkiew Kołożańską przez pierwszą Moskiewszczyznę bardzo zruinowaną, naprzod mury połamane rastaurował y dachem pokrył, potym wewnątrz dom Boży splendorami przyzwoitemi ozdobił. Uważaiąc zatym, iż zakonnicy nie mieli czym sustentować się, uczynił nową fundacyą y nadanie folwarku Czeszczewlan do

Иг. Өеоктиста. Подражая своему предмѣстнику, по вступленіи въ управленіе монастыремъ, Иг. Өеоктистъ на первыхъ же порахъ, около 1506 г., пріобрѣлъ покупкою участокъ земли, что подтверждается слѣдующимъ подлиннымъ документомъ:

нашъ рушиты, тотъ вины заплатитъ господару королю е. м. три рубли грошей а на городъ полтыну. А при томъ были Өедко Гавриловичъ, городничій Городенскій, а п. Грынашко Ходкевичъ, а писарь князя Александровъ Юріевича Левонъ Григоріевичъ, а мѣщанинъ мѣста Городенскаго Апанасъ Дудка. Для лѣпшой справедливости я Богданецъ и зъ жоною своею и зъ дѣтми нашими били есмо чоломъ верху писаннымъ п. ихъ м., ижбы къ сему нашому листу печати свои приложили и ихъ м. то на нашое чолобитіе вчинили, печати свои приложили. Въ Городнѣ, Генваря 8 дня индыкта 8.

Около л. 1509, тотъ же иг. Өеоктистъ выхлопоталъ королевское подтвержденіе данной Александромъ монастырю записи. Есть подлинникъ. А какъ съ 1506 до 1520 года въ архивѣ не упоминается имя другаго игумена, то слѣдуетъ думать, что сей Өеоктистъ состоялъ игуменомъ 14 лѣтъ. Во время его игуменства перешелъ во владѣніе монастыря фольваркъ *Чещевляны,* о чемъ сейчасъ скажу.

Фундаторъ и протекторъ Богушъ Боговитиновичъ. Сей панъ, имѣвшій большія заслуги у королей ихъ м. Казимира, Александра и Сигизмунда I, видя Коложскую церковь очень разрушенною, во время первой Московской войны, прежде всего возстановилъ разрушенныя стѣны и сдѣлалъ на церкви крышу, затѣмъ и внутри украсилъ Божій домъ приличнымъ образомъ. Видя также, что братья не имѣютъ средствъ

klasztoru Korolańskiego. Jest in archivo samy oryginał cały, tylko pieczęci niedostaie, na parganinie pisany w te słowa:

къ существованію, сдѣлалъ новый фундушъ, подаривъ монастырю фольваркъ Чещевляны 1). Въ архивѣ хранится подлинная запись, вписанная на пергаментѣ, только безъ печати, такая:

3.

1506 г. Іюля 20. Фундушевая запись Б. Боговитиновича К. монастырю на им. Чащицы.

Возстановивъ опалую и опустѣлую церковь, ктиторъ даетъ монастырю людей своихъ Чещевлянъ, при свидѣтеляхъ м. Іонѣ и еп. Смоленскомъ Іосифѣ.

„Я Богушъ Боговитыновичъ, писарь господаря короля его м. городничій Троцкій, сознаваю симъ моимъ листомъ каждому доброму, кому потребъ будетъ того вѣдаты, што есмы выслужилъ на господарѣ королѣ его м. й великомъ князѣ Александрѣ, люди въ Городенскомъ повѣтѣ на имя Чащицы, и я тыежъ люди записую ку церкви Божей, ко монастырю святыхъ мученикъ Бориса и Глѣба у Городнѣ, которуюжъ церковь опустѣлую и опалую самъ собою поправилъ есмы и надалъ и наклады немалыи положилъ, а далъ есмы тыхъ люди и записалъ ку церкви Божей и зъ ихъ землями пашными и бортными и зъ данми грошовыми и медовыми и зъ дяклы и со всимъ по тому, какъ я самъ державъ, водле даньны господарской, и далъ то есмы церкви Божей вѣчно, непорушно, а не надобеся въ тое вступати ни жонѣ моей и дѣтемъ и никому зъ ближнихъ моихъ; нижли што ся дотычетъ опека его и обороны отъ кривдъ церкви Божой и монастыря и тыхъ людей, ино я маю съ повинности, какъ же то ктиторъ, и по мнѣ, кому я полѣцаю, тую церковь Божую и тыхъ людей отъ кривдъ боронити и въ опецѣ своей мѣты поки наидалѣй Богъ дастъ. А притомъ были господинъ отецъ нашъ преосвященный архіепископъ Іона митрополитъ Кіевскій и вся Руси, а господинъ нашъ владыка Смоленскій Іосифъ, а писарь господарскій панъ Копотъ Василевичъ. А для лѣпшого свѣдомя и твердости и печать есмы свою приложилъ къ сему листу. Писанъ въ Вильни, Іюля 20 дня, индыкта 10."

Taką fundacyą uczyniwszy pan Bohusz Bohowitynowicz w r. P. 1506, tamże w Wilnie tegoż roku wyiednał przywiley od krola im. Zygmonta I, namienioną fundacyą konfirmuiący. Jest in archivo samy oryginał, aktykowany w trybunale w grodzie Grodzień., ktory tak się ma w sobie:

Давши сію запись, панъ Богушъ Боговитыновичъ въ Вильнѣ же исходатайствовалъ, въ 1506 г., королевскую привилегію Сигизмунда I, подтверждающую сію запись. Въ архивѣ имѣется подлинникъ сей привилегіи, вписанный въ акты Гродней. трибунала и гласящій такъ:

---

1) Мыза Чещевляны существуетъ до настоящаго времени и принадлежитъ тому же Борисоглѣбскому монастырю.

4.

1506 г. Іюля 28. Подтвердительная грамота королевская на фундушъ Богуша Боговитиновича Коложскому монастырю.

Утверждая за К. монастыремъ записанное Боговитиновичемъ имѣніе, король отдаетъ ему монастырь въ подаваніе, съ согласія митрополита, въ подаваніи коего состоялъ этотъ монастырь, за то, что Богушъ оправилъ тую церковъ и многими церковными потребами надалъ, съ тѣмъ, чтобы Богушъ давалъ монастырю игуменовъ, а митрополиты и епископы не вступовалися въ монастырь, куницъ и визитъ и вообще подачокъ не брали.

Чинимъ знаменито симъ нашимъ листомъ, хто на него посмотритъ, або чтучи его услышитъ, нынѣшнимъ и напотомъ будучимъ, кому будетъ потреба того вѣдати. Билъ намъ чоломъ писарь нашъ и городничійТроцкій панъБогушъ Боговитыновичъ и повѣдалъ передъ нами, што церковъ въ Городнѣ мурованная за мѣстомъ недалеко отъ Городна светыхъ мученикъ Бориса и Глѣба отъ кольконадесять лѣтъ опустѣвши стояла и опала и хвалы Божое въ ней и было. Ино онъ для своего душевного спасенія тую церковъ оправилъ и нѣкоторыми многими церковными потребами и святостями, звоны и иными многими рѣчами надалъ и наложилъ и монастырь общій водле своего Греческаго закону оправилъ и выслугу свою—люди въ Городнѣ, што выслужилъ на братѣ нашомъ славное памяти Александрѣ королю, и сельцо на имя Чащевичи къ той же церкви Божой далъ и записалъ. И билъ намъ чоломъ, абыхмо тую церковь въ мочъ и поданіе ему дали, бо и передъ тымъ тая церковь справленна и побудованна предки нашими и нижли такъ опустошивши стояла и неосмотрѣнна и метрополитъ тую церковь взялъ въ свою моцъ и подаваніе и онъ о томъ вѣдалъ, ижбы митрополита для его наданя въ тую ся церковь не уступовалъ и не подавалъ. Ино Іона, бачечи, ижъ тую церковь запустѣлую панъ Богушъ оправилъ и надалъ и наложилъ, зъ моци и зъ подаваня своего вынустилъ и ему въ моцъ и подаване далъ. Не маетъ ся онъ и иные метрополитове, што по немъ будутъ, въ тую ся церковь вступовати, ани подавати и никоторыхъ пожитковъ, ани платовъ зъ тоей церкви имѣти, и листъ свой на то ему далъ, и тотъ листъ онъ передъ нами указовалъ. Ино мы бачечи то, ижъ тая церковь одъ давныхъ часовъ опустошивши стояла, а онъ своими наклады оправилъ и надалъ, зъ ласки нашей тую церковь вышей писаную светыхъ мученикъ Бориса и Глѣба дали есмо ему въ его моцъ и подаване. Маетъ онъ тую церковь подаваты, кому ся ему найлѣпѣй будетъ выдаты и водле своего накладу въ моци въ опеканю своемъ имѣти. А метрополитъ и епископъ тотъ, подъ которого благословеніемъ тая церковь есть, никоторымъ обычаемъ въ тотъ монастырь и въ церковь не вступоватися, а куницъ и визитъ и инныхъ никоторыхъ подачокъ не брати, только благословеніе игумену, кого оберетъ до того монастыря, даваты, водле ихъ закону, бо есмо тую церковъ зъ моци и зъ подаия метрополичого выняли. Для тогожъ и метрополитъ, бачечи давность, зъ моци и зъ поданя своего вынустилъ. Зъ ласки нашой тую церковь ему дали есмо и

тые люди Чащевичи къ той церкви Божой ему есмо дозволили даты и записаты, и потвержаемъ то симъ нашимъ листомъ вѣчно и непорушно, а на твердость того и печать нашу казали есмо привѣситы къ тему нашому листу. Писанъ въ лѣто семое тысечи чотырынадцатого, у Вильни, іюля 28 дня индыкта 20. Sigismundus Rex. Иванъ Яновичъ Сопига".

List Jony metropolity, o ktorym wzmiankuie przywiley krola jm-ści, iest in archivo per extraktum z ksiąg grodzkich Grodzieńskich w r. P. 1625 d. 15 Maij wyięty w te słowa:

Письмо митрополита Іоны, упоминаемое въ привилегіи его м. короля, имѣется въ архивѣ въ извлеченіи изъ Гродненскихъ гродскихъ книгъ выписанное въ 1625 году, 15 Мая. Вотъ оно:

1506 г. Іюля 20. Благословенная грамота м. Іоны К. монастырю.

По жаданью Б. Боговитиновича, м. Іона отдаетъ ему въ подаваніе К. монастырь съ обязательствомъ, что ни онъ, ни его преемники не будутъ брать съ игуменовъ куницы, соборныя уѣзды, станціи и поклоны и не будутъ вводить новинъ; а игумена, котораго изберетъ братія по указанію ктитора, митрополитъ обязывается благословлять безъ мзды.

Милостію Божію и Пречистое Его матери, мы Іона архіепископъ метрополитъ Кіевскій и всея Руси, чинимъ знаменито симъ нашимъ листомъ нынѣшнимъ и напотомъ будучимъ каждому, кому потреба будетъ того вѣдати, штожъ сынъ нашъ панъ Богушъ Боговитыновичъ, писарь господаря короля его м., городничій Троцкій, вѣру имѣючи ко светымъ Божимъ церквамъ для своего душевнаго спасенія зъ нашимъ благословеніемъ и прикладомъ воздвигнулъ и наложилъ опустѣвшую церковь и монастырь светыхъ мученикъ Бориса и Глѣба въ Городнѣ, которая сдавна опустѣла и пуста была, и люди свое въ Городенскомъ повѣтѣ на имя Чащовлянъ со всими ихъ доходы къ той Божой церкви придалъ, и жадалъ насъ, абыхмо мы и потомъ по насъ будучіе архіепископы и епископы зъ того монастыря на игуменахъ куницъ нашихъ зоборныхъ, уѣздовъ, станцей и поклоновъ и иныхъ доходовъ никторыхъ же не брали для споможеня тоей Божой церкви, абы потомъ не запустѣла, и тожъ коли игумена въ томъ монастыри не станетъ, и его бы милость строитель того монастыря отъ братіи его игумена чоловѣка на то годного къ тому монастырю оберетъ и зъ нашимъ митрополимъ благословеніемъ тотъ монастырь подавалъ, а мнѣ бы митрополиту и по мнѣ будучимъ митрополитомъ зъ тыхъ игуменовъ мзды за благословеніе не брати. И мы, видячи его милости вѣру и наклады къ той Божой церкви и строеніе монастыря, того на жадане и его м. и для своего духовного спасенія чинимъ то зъ ласки нашой тые вси верху писаные нашые доходы, которыижъ мы и предки наши передъ тымъ зъ того монастыря брали, отписуемъ и даемъ то вѣчно къ той Божой церкви, монастырю; намъ самымъ и по насъ будучимъ митрополитомъ, архіепископомъ и епископомъ и слугамъ нашимъ съ того монастыря игуменовъ куницъ нашихъ соборныхъ, уѣздовъ, станцей и поклоновъ и иныхъ доходовъ не брати и

чонинъ монастырскимъ не уводити и кривды имъ не чинити. А коли въ томъ монастыри игумена не будетъ, ино панъ Богушъ, ктиторъ храма того, съ братією монастырскою и по немъ будучіи ктиторы и братія, кому онъ укажетъ, маютъ къ тому монастырю игуменовъ по своей воли збираты и тотъ монастырь подаваты по достоянію годнымъ человикомъ со благословеніемъ нашимъ митрополимъ, а мнѣ и по мнѣ будучимъ митрополитомъ отъ игуменовъ того монастыря мзды за благословеніе не брати, нижли въ послушаніи и въ пріѣздѣ нашемъ митрополимъ игумены того монастыря маютъ быти. А намъ и по насъ будучимъ митрополитомъ безвинныхъ не караты и винъ на нихъ не брати; коли которыи вина его будетъ, ино справа намъ покарати его въ милостію для того, абы тая Божая церковь и монастырь тотъ на потомъ не оскудѣлъ. А прошу и молитву мою со благословеніемъ даю братіи моей, архіепископомъ и епископомъ, которые по насъ будутъ митрополію держаты, чтобы того листу моего ни въ чомъ не нарушали да и сами за то отъ Господа Бога мзду воспріимете въ сій вѣкъ и въ будущій. А для лѣпшое твердости и вѣрности печать нашу казали есмо привѣситы къ сему нашему листу. Писанъ въ Вильни въ лѣто 7014 юля 20 дня индикта 10. Волею Божею Іона архіепископъ метрополит Кіевски и всея Руси се писалъ моею рукою".

Z tegoż listu, alias przywileiu Jony metropolity multa colliguntur. Naprzod że natenczas, kiedy ten list pisany, to iest w r. P. 1506, lubo Jona ieszcze nie był metropolitą, bo Jozef Sołtan od r. P. 1497 do r. P. 1520 trzymał metropolią, iednak przez fawor Heleny żony Alexandra krola, wdowy, czynił się metropolitą, y takim go uznawano, ut constat z funduszu pana Bohusza y z przywileiu krola jm-ści Zygmonta I. A podobno Jozef Sołtan lubo był obrany metropolitą w r. P. 1497, iednak że contradicente Helena nie mogł przywileiu otrzymać, zostaiąc przy tytule iedynym, propter bonum pacis kontentował się biskupstwem Smoleńskim, co widetur colligi z fundusza pana Bohusza, gdzie w r. P. 1506 fit mentio Jony metropolity y Jozefa (suppona Sołtana) Smoleńskiego władyki. Aż tenże Jozef Sołtan w r. P. 1510 synod w Wilnie zebrał, y dopiero tam podobno metropolią w possessyą odebrał, lubo y potem Jona czynił się metropolitą, bo

Изъ сего листа, или привилегіи, митрополита Іоны много можно заключать. Прежде всего, когда сей листъ былъ написанъ, то есть въ 1506 г., Іона небылъ еще митрополитомъ, ибо митрополію держалъ съ 1497 до 1520 года Іосифъ Солтанъ; однако Іона, благодаря благорасположенности къ нему вдовы короля Алаксандра Елены, считался митрополитомъ и таковымъ былъ признаваемъ, какъ видно изъ записи пана Богуша и изъ привилея Сигизмунда I. Кажется, что бывъ избранъ митрополитомъ въ 1497 году, но вслѣдствіе сопротивленія Елены, Іосифъ Солтанъ не успѣлъ получить привилегію и оставался при одномъ титулѣ и, ради мира, довольствовался Смоленскимъ епископствомъ, какъ можно заключать изъ записи пана Богуша, въ которой подъ 1506 годомъ упоминается о Іонѣ Митрополитѣ и Іосифѣ Смоленскомъ владыкѣ. Въ 1510 [1]) году сей Іосифъ Сол-

1) Годы поставлены невѣрно. Виленскій соборъ, при м. Іосифѣ Солтанѣ, былъ въ 1509 г., см. Описаніе Кіево-Соф. Собора стр. 40. Отъ 1520—1526 г. Іона не могъ быть митрополитомъ, потому что изъ подлиннаго завѣщанія іерея Матоея 1522 г. видно, что митрополитомъ тогда былъ Іосифъ, упомина-

po śmierci Jozefa od r. P. 1520 do r. P. 1526 trzymał metropolią. Vide specim Eccl. Ruth. Z tegoż listu Jony metropolity colligitur libera electio superioris, et huc est praxis antiquissima omnium monachorum orientalium et occidentalium, colligitur insuper, że pan Bohusz otrzymał pro se suisque posteris jus collationis. Co on uczynił bona fine, ale gdy nie stało ktytorow Rohowitynowiczow, czyniąc się ktytorami seu collatorami pp. Wołłowiczowie, tak ciężko klasztorowi naprzykrzyli się, że trzeba było supplikować do krolow ich m., za ktorych listami ledwo usurpatores ustąpili. Tak tedy pan Bohusz klasztor Kołożański przywileiem obwarowawszy, nie przestał, poki żył, dokładać o nim starania. Naprzod wyprawił list od Zygmonta I około r. P. 1508, ktory iest in ipso originali, y tak się w sobie ma:

тамъ созвалъ въ Вильнѣ сиводъ и тогда только, кажется, вступилъ въ управленіе митрополіей, хотя и послѣ этого Іона считался все таки митрополитомъ, ибо по смерти Іосифа, съ 1520 до 1526 года, митрополіей управлялъ. Изъ сего же письма Митрополита Іоны видно, что было дано право свободнаго избранія игуменовъ и что таковъ именно есть древнѣйшій обычай въ восточномъ и западномъ монашествѣ и что панъ Богушъ пріобрѣлъ право ктиторства для своихъ потомковъ, которымъ они и пользовались; но когда ктиторы изъ фамиліи Боговитыновичей прекратились, тогда право это присвоили себѣ Волловичи и обижали монастырь такъ тяжко, что сдѣлалось необходимостью жаловаться ихъ м. королямъ, которыхъ листы съ трудомъ принудили узурпаторовъ отступиться. П. же Богушъ, обезпечивъ коложскій монастырь привилегіями, не переставалъ заботиться о немъ до конца своей жизни. Прежде всего онъ исходатайствовалъ, около 1508 года, у короля Сигизмунда I слѣдующее письмо:

———

емый до 1583 г. (см. Арх. Сб. VI. т. стр. 13. сн. 19 и 29). Грамота м. Іоны отъ 1506 проливаетъ новый свѣтъ на преемство зап. русскихъ митрополитовъ. Что въ 1506 г. Іосифъ Солтанъ не былъ митрополитомъ, а имъ былъ Іона, это подтверждается тѣмъ, что король, даруя Солтану имѣнія въ 1506, называетъ его *только* владыкою Смоленскимъ, и Іосифъ, отдавая эти имѣнія Супр. монастырю, называетъ себя *только* владыкою Смоленскимъ. Епископомъ же называетъ его и патріархъ Іоакимъ въ 1505 (стр. 4, 6, 8), и только въ актахъ съ 1509 и 1510 г.г. Іосифъ называется митрополитомъ. Въ Поминникѣ С. монастыря (печатаемомъ въ Перечневой описи Вилен. Пуб. библіотеки, стр. 16) говорится, что въ л. 7011 (1503.), индикта 7 большую Супр. церковь освящалъ освященный митрополитъ *киръ Іона* (сн. IX. т, стр. 17). Наконецъ всѣ западно-руские писатели утверждаютъ, что Іона былъ поставленъ митрополитомъ по ходатайству в. к. Елены Ивановны, скончавшейся въ 1513 г. т. е. уже въ управленіе м. Іосифа Солтана.

Въ VI т. Арх. сборника (стр. 9) м. Іона, давшій Перенесенскую церковь, „на королевое прозьбу," попу Тимоѳею, называется предкомъ (предшественникомъ) Іосифа и отличается отъ другаго митрополита Іоны, по прозванію Глезна, и притомъ у Іосифа Солтана, кромѣ Іоны II, былъ еще предшественникомъ Іосифъ Болгариновичъ, неизвѣстный ни м. Евгенію, ни уніятскимъ писателямъ. Этотъ Іосифъ, кажется, освящалъ и первую С. церковь, а не Іосифъ Солтанъ, какъ утверждаетъ С. лѣтописецъ (стр. 2) и Поминникъ (Пер. опись стр. 16). Иначе не понятно, почему въ своемъ уставѣ С. монастыря (стр. 17) м. Солтанъ говоритъ о митрополитѣ, освятившемъ эту церковь, въ третьемъ лицѣ. Затѣмъ С. лѣтописецъ сдѣлалъ еще болѣе очевидную ошибку (стр. 38), утверждая, что каменную С. церковь освящалъ будтобы м. Іона въ 1517 г. (т. е. чр. 16 л. отъ ея основанія), когда же объ ея освященіи говоритъ въ своемъ уставѣ 1510 г. м. Солтанъ (стр. 17).

Изъ соображенія этихъ данныхъ можно вывести заключеніе, что м. Іона былъ предмѣстникомъ а не преемникомъ Іосифа Солтана на митрополіи, а на и что послѣ м. Іоны Глезна, митрополитовъ слѣдуетъ считать въ такомъ порядкѣ: Макарій I-й Іосифъ болгариновичъ, Іона. Іосифъ II-й (Солтанъ) и Іосифъ III-й и т. д.

1508 г. Августа 10. Королевская подтвердительная грамота К. монастырю на покупку дворищъ и поля у Городенскихъ мѣщанъ.

Жигмонтъ,.. старостѣ Городенскому п. Станиславу Петровичу и иннымъ старостамъ Городенскимъ, хто и потомъ будетъ отъ насъ замокъ нашъ Городенъ держаты. Билъ намъ чоломъ Подскарбій земски писарь нашъ намѣсникъ Довговскій и Жизморскій панъ Богушъ Боговитыновичъ, и повѣдылъ передъ нами, штожъ игуменъ монастыря его Городенскаго светыхъ мученикъ Бориса и Глѣба на имя Лука купилъ у мѣщанки Городенское у Артемовое жоны Бициковое на имя Матруны дворище съ полемъ съ тымъ, которое подлѣ того дворища за копу грошп обель къ той церкви Божой светыхъ мученикъ Бориса и Глѣба. А у мѣщанина Городенского на имя Будила Содовника и у его дѣтей купилъ онъ же за семьдесятъ грошей обель къ той же церкви Божой, и листы купныи на то передъ нами покладалъ, и билъ намъ чоломъ, абыхмо ему на то дали нашъ листъ и потвердили то быхмо ему нашимъ листомъ на вѣчность. Нехай игуменъ того манастыря его и по немъ будучіи тую куплю держитъ къ той церкви Божой со всимъ тымъ, какъ купилъ и водле листовъ купчихъ. Писанъ у Краковѣ, Августа 10 дня индикта 12. Копотъ Василевичъ".

Tym listem nie kontentuiąc się, pan Bohusz, fundator, starał się ieszcze o generalne wszystkich dobr potwierdzenie. A tak w r. P. 1512 otrzymał przywiley krola im. Zygmonta I, wszystkie dobra konfirmuiący. Jest in archivo samy oryginał na pargaminie, jest y extrakt z xiąg ziem. grodz. tegoż przywileiu, ktory tak się ma w sobie.

Не довольствуясь симъ письмомъ, ктиторъ панъ Богушъ выхлопоталъ общее подтвержденіе своимъ записямъ. Въ 1512 г. получилъ онъ отъ его м. короля Сигизмунда I. привилегію, укрѣпляющую за монастыремъ всѣ его угодія. Въ архивѣ хранится подлинный документъ на пергаментѣ записанный также въ Гродоенскія земскія книги.

Taką tedy pamiątkę po sobie zostawiwszy sławney pamięci u wszystkich wiekow pan Bohusz Bohowitynowicz, pożegnał się z tym światem około r. P. 1573. Pogrzebiony iest w cerkwi Kołożańskiey, przy słupie pierwszym od ołtarza wielkiego po prawey ręce.

Такую-то намять по себѣ оставивъ на всѣ вѣка, панъ Богушъ Боговитиновичъ отошелъ отъ міра сего около 1513 г. Погребенъ онъ въ Коложской церкви, возлѣ перваго отъ алтаря столба, по правую руку.

Jona archimandryta. **Jużem namienił, że p. Bohusz, fundator, dobrą intencyą przyiοł na siebie kollacyą y na swoich potomkow, co iednak wyszło na zły koniec. Albowiem gdy czyli nie stało imienia Bohowitynowiczow, czyli w inszą stronę y na inszy kray przenieśli się, pp. Hrynkiewiczowie alias Wołłowiczowie, (podobno eo intuitu, że ich predecessor Hrynko daninę pewną roczną, ut supra, na klasztor**

Архимандритъ Іона. **Уже я упомянулъ, что Богушъ, за благочестіе свое, получилъ право ктиторства и для своихъ потомковъ, что имѣло, впрочемъ, дурныя послѣдствія. Ибо когда фамилія Боговитиновичей угасла, или въ другія страны переселилась, гг. Гринкевичи, или Волловичи, (по той причинѣ, кажется, что предокъ ихъ Гринко записалъ въ пользу монастыря нѣкоторое пожертво-**

zapisał) uzurpowawszy sobie per vim ius collationis y bezprawnie ktytorami poczyniwszy się, klasztorne dobra ciężko uciemiężali. Za czasow tego Jony archimandryty, naygorszy był klasztoru opiekun Bohdan Hrynkiewicz, ktory przez swoich urzędnikow krzywdy nieznośne wyrządzał, y gdy się skarżył onemu o to archimandryta, on nie tylko sprawiedliwośli nie czynił, ale co większa—bardziey a bardziey klasztor y ludzi klasztorne krzywdził y uciemiężał. Przeto Jona archimandryta, nie mogąc daley znosić takich oppressyi, uczynił rekurs do krola j. Zygmonta Augusta, ktory nad mizeryą zakonnikow ulitowawszy się, listem swoim krolewskim odsądził pana Bohdana Hrynkiewicza od opieki klasztoru y tenże klasztor podał w protekcyą panu Iwanowi Hornostajowi, podskarbiemu ziemskiemu w. x. L., marszałkowi y pisarzowi j. k. m., staroście Słonimskiemu y Mscibowskiemu, dzierżawcy Dorsunickiemu y Zelwienskiemu. Jest in archivo list ten samy oryginał w r. P. 1531 dnia 30 Aug. pisany, ale że nie cały y do czytania trudny, tu go nie kładnę. Ten Hornostay, będąc panem wielce pobożnym, wziął chętnie w swoię obronę klasztor Kołożański. A że sam niemal zawsze zostawał przy boku krola j., przeto zlecił y pilnie przykazał swemu namieśnikowi panu Woytochowi Trebskiemu, aby tenże klasztor niedawał krzywdzić nikomu. Jakoż przez nieiaki czas ucichli byli pp. Wołłowiczowie y do klasztornych dobr interessować się nie śmieli. Ale potem pan Hrynko Wołłowicz, widząc, że pan Hornostay w odległości y w ustawicznych przy boku krolewskim zabawach zostaie, a żądaiąc cieszyć się z zasmakowaney iuż klasztoru opieki, tak się starał, aż dokazał, że pan Hornostay zlecił mu protekcyą. Wszakże ten Hrynko nie długo korzystował dobrem klasztornym, bo prędko iakoś umarł. Została się żona iego Hrynkowa

ваніе) присвоивъ себѣ по силѣ ктиторства и произвольно назвавъ себя ктиторами, жестоко расточали монастырскую собственность. Во время Іоны, самымъ злымъ опекуномъ монастыря былъ Богданъ Гринкевичъ, который, съ помощію своихъ чиновниковъ, причинялъ монастырю невыносимыя кривды, и, когда архимандритъ на то ему жаловался, онъ не только не удовлетворилъ справедливой его жалобѣ, но еще сильнѣе сталъ угнетать монастырскихъ людей и дѣлать обиды монастырю. Не имѣя силы переносить дальше такое угнетеніе, ар. Іона принесъ жалобу его м. королю Сигизмунду Августу; тронутый бѣдственнымъ состояніемъ монастыря, король листомъ своимъ отрѣшилъ Богдана Гринкевича отъ опеки надъ монастыремъ, поручивъ его покровительству земскаго подскарбія в. к. Л., маршала и писаря его к. м., старосты Слонимскаго и Мстибовскаго, Ивана Горностаевича. Въ архивѣ имѣется подлинное королевское письмо, помѣченное 30 Августа, 1531 года, но уцѣлѣла только часть его, да и ту очень трудно прочесть, и потому я здѣсь его не привожу. Горностай, какъ весьма благочестивый панъ, охотно взялъ монастырь Коложскій подъ свою защиту; но какъ лично онъ всегда находился при особѣ короля его м., потому крѣпко приказалъ своему намѣстнику, п. Войтѣху Требскому, защищать монастырь отъ всякихъ обидъ. На нѣкоторое время, точно, присмирѣли гг. Волловичи и не дерзали посягать на монастырское добро. Вскорѣ однако, пользуясь тѣмъ, что Горностай находится далеко, постоянно при особѣ короля во всѣхъ занятіяхъ, п. Гринко Волловичъ снова пожелалъ забрать въ свои руки лакомую для него опеку надъ монастыремъ и такъ успѣшно повелъ дѣло, что Горностай поручилъ ему просимый патронатъ. П. Грин-

Wołłowiczowa, ktora z zięciem swoim Mikołaiem Jakutowiczem zniosłszy się, y przywiley subreptitie na klasztor Kołożański od krolowey Bony otrzymawszy, nieznośne krzywdy temuż klasztorowi czyniła, kiedy od poddanych klasztornych podatki y grabieży brała, lasy y gaie pustoszyła, y inne wiolencye wyrządzała. A tak Jona ar. musiał znowu supplikować do k. j. m. Zygmonta Augusta, a to się działo w r. P. 1546. Trzymała na ten czas na siebie krolowa Bona, matka krola j-mści Zygmonta Augusta, ekonomią Grodzieńską, y miała swego namiesnika alias starostę Grodzieńskiego pana Woytecha Pietrowicza Kimbara. Do tego tedy namieśnika, za suppliką Jony archimandryty a za promocyą Iwana Hornostaia, dobrodzieia y protektora klasztoru Kołożańskiego, dał list swoy krol j. Zygmont August, przykazuiąc koniecznie, aby bronił tenże klasztor od gwałtowney opieki paniey Hrynkowey Wołłowiczowey y Mikołaia Koncewicza iey zięcia, a dworzanina j. k. m. W tym liście dwa punkta uwagi godne. Pierwszy, że krol j. pisze, iż podawanie alias kollacya cerkwi y archimandryey Kołożańskiey nie należy do matki krolowey Bony, ale do samego krola j. Drugi punt, że krol j., aby uskromił niepohamowaną chciwość y złość paniey Hrynkowey Wołłowiczowey, założył wielkie zaręki, ieśliby się ważyła wtrącać do dobr klasztornych y one pustoszyć. Jest in archivo ten list samy oryginał w r. P. 1546 d. 18 Junii, indykta 4 pisany z podpisem takim: „Iwan Hornostay.“ Ale oryginał tak popsowany y poszarpany, że go trudno wyczytać. Ja ten dokument podkleiłem dla przysługi Panu Bogu et gratia posteritati, jako y innym wszystkim dokumentom toż samo uczyniłem. Ten fawor wyświadczywszy pan Iwan Hornostay klasztorowi y Jonie archimandrycie, ieszcze osobliwszą łaskę pokazał, kiedy list surowy upominalny do paniey Hrynkowey y do zięcia

ко, однако, недолго пользовался монастырскимъ добромъ, ибо вскорѣ умеръ. Оставшаяся послѣ него вдова снеслась съ зятемъ своимъ Николаемъ Якубовичемъ Кунцевичемъ и, при его помощи, получивъ отъ к. Боны привилегію, причиняла нестерпимыя обиды монастырю: взимала подати, съ монастырскихъ крестьянъ, грабила ихъ, истребляла рощи и лѣсъ и употребляла другія насилія. Арх. Іона принужденъ былъ снова жаловаться его м. к. Сигизмунду Августу; это было въ 1546 году. Въ то время Гродненскую экономію держала мать его м. к. Сигизмунда Августа—к. Бона; намѣстникомъ, или старостой Гродненскимъ, служилъ у нея въ то время п. Войтѣхъ Петровичъ Кимбаръ. Къ сему-то намѣстнику его м. к. Сигизмундъ Августъ, вслѣдствіе просьбы ар. Іоны и по ходатайству благодѣтеля и защитника Коложскаго монастыря Ивана Горностая, отправилъ свое письмо, коимъ приказывалъ защищать монастырь отъ насильственной опеки п. Гринковой Волловичевой и зятя ея Николая Кунцевича, дворянина его к. м. Въ письмѣ этомъ достойны вниманія два пункта. Во 1-хъ, его м. король пишетъ, что ктиторство Коложской церкви и архимандріи принадлежитъ не королевѣ-матери Бонѣ, а лично его м. королю. Во 2-хъ, чтобы остановить неутолимую алчность и злобу п. Гринковой Волловичевой, король, подъ сильными угровами, запретилъ ей вмѣшиваться въ монастырскія дѣла и разорять монастырское имущество. Имѣется въ архивѣ подлинное письмо, помѣченное 13 Іюня, индикта 4-го и подписанное такъ: «Иванъ Горностай». Письмо это такъ попорчено и изорвано, что разобрать его нѣтъ возможности. Документъ сей, ради заслуги передъ Богомъ и для потомства, я подклеилъ бумагою; тоже сдѣлалъ я и со многими другими документами. Ока-

iey pana Kuncewicza u krola j. przez swoią dobrotliwą intercessią wyprawił. Jest in archivo samy oryginał, ale nie cały, odemnie podkleiony, w te słowa.

Tak tedy Jona archimandryta interessa tak głowne uspokoiwszy, y klasztor ubogi od tyrańskiey opieki panow Wołowiczow eliberowawszy, w tym że roku 1546 poszedł szczęśliwie do Pana Boga. Po nim nastąpił Serhij, o ktorym teraz mowę zaczynam. Żył Jona na archim. lat 26.

Serhiy archimandryta. Objowszy archimandryą Serhiy, gdy sobie uważał, iakich iego antecessor zażył trudności z panami Wołłowiczami, ktorzy naybardziey w Poniemuniu grunta zabierali y gay pustoszyli, rezolwował się puścić tenże folwark Poniemonie w arendę, rozumieiąc, że tym sposobem y panow Wołłowiczow od folwarku oddali, y klasztorowi pokoy z pożytkiem uczyni. Ale qui voluit vitare Charybdim incedit in Syrtim, bo puściwszy folwark w arendę sam niebawiąc umarł, a potym w dziesięć circiter lat po śmierci iego nastąpili panowie świeccy, ktorzy klasztor i klasztorne dobra trzymali y iako mogli zdzierali, y co odeszło od klasztoru, żeby to pozyskać, nie starali się. Jest in archivo list arendowny Matysa Pochtyckiego samy oryginał, jest y extrakt, tenże list w te słowa.

Ten dokument iest wielce potrzebny ad probandum, że klasztor Kołożański był w possessiey y spokoynym dzierżeniu folwarku Poniemonia przez lat circiter 60. Ta tedy tylko in archivo nayduie się pamiątka, że arendował Poniemonie Pechtyckiemu Serhiy archimandryta, ktory trzymał archimandryą lat 4 circiter, y umarł w roku Pańskim 1550.

Misayło archimandryta. Nastąpił w tymże roku na archimandryą Misayło. Znać, że y ten archimandryta arendował

завъ такую благосклонность, п. Иванъ Горностай сдѣлалъ монастырю и архимандриту Іонѣ еще большую милость, написавъ, по своей снисходительности и благодѣтельному вмѣшательству, суровое увѣщательное письмо Гринковой Волловичевой и зятю ея Николаю Кунцевичу. Въ архивѣ имѣется подлинное письмо, хотя не цѣлое, тоже подклеенное мною бумагою. Вотъ оно. [1])

Такимъ образомъ устроивъ важнѣйшія дѣла и освободивъ монастырь отъ тиранской опеки п. Волловичей, въ томъ же 1546 году Іона мирно отошолъ къ Господу Богу. Іонѣ наслѣдовалъ Сергій, о коемъ поведу теперь рѣчь. Іона управлялъ архимандріей 26 лѣтъ.

Архимандритъ Сергій. Вступивъ въ управленіе архимандріей, вспомнивъ о притязаніяхъ Волловичей и желая ихъ отстранить, Сергій рѣшилъ отдать въ аренду фольваркъ Понѣмонье, такъ какъ въ этомъ фольваркѣ Волловичи больше всего отнимали земли и истребляли лѣсъ. Такимъ только образомъ Сергій надѣялся обеспечить монастырю спокойствіе и устранить причиняемыя ему Волловичами обиды. Но избѣгая Харибды, онъ попалъ въ Сциллу; послѣ отдачи въ аренду, Сергій вскорѣ умеръ, а спустя около 10 лѣтъ послѣ его смерти, настали свѣтскіе господа, которые управляли монастыремъ и его имуществомъ, разоряли его сколько могли и вовсе не заботились о возвращеніи монастырю отнятаго другими. Въ архивѣ имѣется подлинный арендный листъ Матыса Пехтицкаго и извлеченіе.

Документъ сей очень большую имѣетъ важность для доказательства, что Коложскій монастырь владѣлъ Понѣмоньемъ въ теченіи почти шестидесяти лѣтъ. Впрочемъ, только одинъ сей документъ

1) Акты Вил. К. т. 1, стр. 120, 121. Документы же, упоминаемые ниже на стр. 427, 429 и 430, помѣщены въ томъ же 1 т., стр. 65, 66, 120, 121, 122, 123, 126 и 129.

folwark Poniemonie, lubo o tym in archivo żadney wzmianki nie nayduie się. Że zaś Misayło był pilnym około dobr klasztornych, iest na to dokumentem list krolowey Bony w r. P. 1552 pisany. Konserwuie się ten list samy oryginał in archivo, ktory tak się ma w sobie.

Za tym dokumentem czasu swego trzeba dochodzić tego wstępu do puszcz krolewskich nad rzeką Hanczą, ale teraz trudno upominać się, bo sumus in tempore malo. Są y dotychczas ludzie, ktorzy wiedzą o tych wstępach do puszczy, gdzie y w ktorych mieyscach zostaią. Żył Misayło na archimandrycy lat circiter 20.

Semen Wołłowicz, pan świecki. Żadnego in archivo dokumentu nie nayduię, z ktorego bym się nauczył, z iakiey racycy ten Semen, będąc panem świeckim, objoł archimandryą Grodzieńską. Ale nie inna, tylko ta racya ma być. Już nie w iednym mieyscu namieniłem, iż panowie Wołłowiczowie, czyniąc się per vim ktytorami y uzurpuiąc sobie ius collationis, do dobr klasztornych interessowali się y rożne wiolencye czynili. A tak y ten Semen Wołłowicz, idąc torem swych predecessorow, a będąc podobno potens verbo et opere, post fata Misayła archimandryty postarał się o to, aby oycowie, obieraiąc nowego przełożonego, między sobą nie zgodzili się. Więc gdy elekcya nie doszła, on tym czasem czyli od krolowey Bony, czyli od krola Zygmonta Augusta iey syna musiał subreptitie przywiley otrzymać, udaiąc, iż mnisi niezgodziwszy się w elekcyey przełożonego y sami w rozsypkę poszli y klasztor pustkami zostawili. Jakosz konjektura iest słuszna, iż ten Semen, otrzymawszy przywiley, zażył tak subtelnych sposobow, iż wszystkich mnichow rozpędził. Leo Krewza in statu causae o Poniemonie, lubo certum tempus non designat, iednak to pisze, iż pod Wołłowiczem (ktorego on Markiem zowie, ale Semenem mia-

показываетъ, что Понѣмонье въ арендѣ держалъ Пехтицкій при ар. Сергіѣ, который около 1550 г. умеръ.

Архимандритъ Мисаилъ. Въ томъ же году въ управленіе архимандріей вступилъ Мисаилъ. Видно, что и сей архимандритъ отдавалъ Понѣмонь въ аренду, хотя въ архивѣ объ этомъ вовсе не упоминается. Имѣется только документъ, именно письмо к. Боны 1552 года, удостовѣряющій, что Мисаилъ съ усердіемъ заботился о монастырскомъ имуществѣ. Письмо это, хранящееся въ архивѣ—есть слѣдующее.

По сему документу слѣдовало бы, въ свое время, искать права на пользованіе королевскими лѣсами, расположенными по рѣкѣ Ганчѣ; нынѣ трудно уже это сдѣлать: живемъ мы въ дурныя времена. И нынѣ живутъ еще люди, которые помнятъ время, когда монастырь пользовался королевскою пущею, а также могутъ указать мѣсто, гдѣ пуща сія находится. Мисаилъ управлялъ архимандріей около 20 лѣтъ.

Свѣтскій панъ, Семенъ Воллович. Въ архивѣ не найдено мною никакого документа, изъ коего могъ бы я уразумѣть, по какому праву Семенъ, сей свѣтскій панъ, управлялъ Гродненскою архимандріей. Не иная, впрочемъ, могла быть причина, кромѣ слѣдующей. Уже не одинъ разъ было упомянуто мною, что панове Волловичи; силою похищая право ктиторства, самовольно распоряжались монастырскимъ имуществомъ и прибѣгали къ разнымъ насиліямъ. Такъ и сей Семенъ Волловичъ, идя по слѣдамъ своихъ предковъ, и какъ нужно полагать, сильный словомъ и дѣломъ, послѣ смерти арх. Мисаила, позаботился о томъ, чтобы при избраніи новаго настоятеля отцы пришли между собой въ раздоръ. Когда такимъ образомъ избраніе не состоялось, онъ

nować go należy) jeden tylko został zakonnik, y ten rozpustny y niepewniczek, ktorego on przeto z klasztoru wypędził, a dla odprawowania w cerkwi nabożeństwa świeckiego kapłana przyioł, pomiarkowaną iemu za to ordynaryą daiąc, a sam dobr klasztornych używaiąc. W te tedy czasy tak nieszczęśliwe folwark Poniemonie w cudzych ręku bardziey a bardziey uwięznoł y od klasztoru alienowany został. Albowiem mieszczanie Grodzieńscy, dobrą dla siebie porę upatrzywszy, tenże folwark między sobą podzielili y zataili. Mógł o tem nie wiedzieć Semen Wołłowicz, bo mnisi dokumenta klasztorne albo z sobą zabrać, albo komu dobremu w depozycie zostawić musieli. A chociaż i wiedział o tym folwarku pan Semen, iednak mogł niedbać o iego rekuperacyą, kontentuiąc się temi dobrami klasztornemi, ktore w swoich ręku miał. Trzymał archimandryą ten pan Siemien lat circiter 7, od roku 1560 do roku 1568. A w tym roku Paweł Kotowicz nastąpił, o ktorym zaraz mowić będziemy. Pisze Leo Krewza in statu causae o Poniemonie, iż wprzody Marko Wołłowicz, a potym syn iego Siemion monastyr trzymali. Ut est, nie protektorami podobno, ale inwazorami y prześladowcami byli. Przydaie ten Krewza ibidem, że gdy pomiarę czyniono gruntow miasta Grodzieńskiego w r. P. 1558, mieszczanie folwark Poniemonie klasztorny, udaiąc za grunt krolewski, sobie przywłaszczyli, y wziowszy potym po dwie włoki Stanisław Cwikła, burmistrz, Dawid Newikowicz, rayca, Konon Worobiey ławnik, na tych że włokach osiedli. Zkąd ia wnoszę, iż ci mieszczanie, obawiaiąc się, aby kiedyż tedyż klasztor Kołożański za dokumentami należytemi nie odebrał onym folwarku Poniemonia, puścili tenże samy folwark przedażnym prawem pp. Eysmontom, z ktorymi potem wielkie prawo miał Leon Krewza, ut infra dicetur.

воспользовался этимъ и успѣлъ хищнически получить привилегію отъ к. Боны, или отъ ея сына к. Сигизмунда Августа, убѣдивъ ихъ, что монахи при избраніи себѣ настоятеля пришли въ раздоръ, бросили монастырь и разошлись въ разныя стороны, оставивъ монастырь пустымъ. Можно затѣмъ съ достовѣрностію допустить, что получивъ привилегію, Семенъ употребилъ тонкія мѣры и разогналъ всѣхъ монаховъ. Въ положеніи дѣла о Понѣмоньѣ Левъ Кревва пишетъ, хотя не опредѣляетъ времени, что при Волловичѣ (котораго онъ называетъ Маркомъ, но нужно называть его Семеномъ) въ монастырѣ оставался только одинъ монахъ, да и тотъ былъ ненадежный и развратный, котораго по сему онъ изъ монастыря прогналъ. А для совершенія въ церкви богослуженія, избралъ бѣлаго священника, назначивъ ему небольшое содержаніе и забравъ въ свои руки все монастырское имущество. Въ сіе то несчастное время фольварокъ Понѣмонье, переходя постепенно въ чужія руки, совершенно отчужденъ былъ отъ монастыря. Ибо воспользовавшись благопріятнымъ временемъ, сей фольваркъ раздѣлили между собою Гродненскіе мѣщане и всякіе слѣды такой сдѣлки скрыли. Могъ о томъ Семенъ Волловичъ и не знать, ибо монахи всѣ документы съ собою могли унести или отдали ихъ кому либо на сохраненіе.

Если же о фольваркѣ семъ Семенъ Волловичъ и зналъ, то могъ также не заботиться о возвращеніи его монастырю, довольствуясь и тѣми церковными имѣніями, какія находились въ его рукахъ. Сей панъ Семенъ управлялъ архимандріей около семи лѣтъ, отъ 1560 до 1568. Въ этомъ году въ управленіе вступилъ Павелъ Котовичъ, о которомъ сей часъ говорить будемъ. Левъ Кревва

Paweł Kotowicz, pan świecki. Po Semenie Wołłowiczu nastąpił Paweł Kotowicz także pan świecki, podkomorzy Grodzieński, w r. P. 1568. Jest in archivo list samy oryginał w te słowa.

Z tego dokumentu eruitur, że zakonnicy natenczas w klasztorze Kołożańskim byli. Ale bardzo ich mało być musiało, kiedy panowie świeccy nad niemi panowali. Trzymał archimandryą Kotowicz lat 12 circiter, to iest od r. P. 1568 do r. P. 1580.

Dymitr Chalecki świecki. Po Kotowiczu nastąpiwszy Dymitr Chalecki podskarbi Litewski, trzymał archimandryą lat circiter 10, to iest do r. P. 1591, w tym roku pan Bohdan Hodkinski podskarbi Grodzieński, natchnieniem Boskim pobudzony do tego, aby z rąk świeckich panow wydzwignął monastyr Grodzieński, został archimandrytą y oraz zakonnikiem, o czym dopiero mowę zaczynamy.

Klemens Hodkinski archimandryta. Bohdan Hodkinski podstoli Grodzieński, zostawszy w srzednim wieku wdowcem, gdy o dalszym życia procederze deliberował, uczuł instynkt Boski w sercu, aby świat porzuciły y zakonnikiem został. Jakoż on tak uczynił y powołania Boskiego usłuchał. Zostaiąc albowiem w religiey Greckiey, a z gorliwości swoiey żałuiąc serdecznie upadku nieszczęnego, ruiny y ostatniey dezolacyi monastyru Kołożańskiego, rezolwował się wziąć w swoie rządy tenże monastyr, restawrować go, chwałę w nim Boską promowować y od świeckich ludzi dobra klasztorne zabrane rekuperować. Taką uczyniwszy intencyą pan Bohdan, iachał aż do Krakowa do krola i. m. Zygmonta III, ktory pochwaliwszy chwalebną przez się rezolucyą iego, nie tylko Grodzieńską ale y Bracławską archimandryą łaskawie onemu konferował, y za-

о Понѣмоньи пишетъ, что монастыремъ управлялъ сперва Марко Волловичъ, а потомъ Семенъ Волловичъ. Были они не защитниками, а преслѣдователями и грабителями. Тотъ же Кревза присовокупляетъ, что въ 1558 году, при разверстаніи и измѣреніи угодій города Гродна, мѣщане подъ видомъ королевской земли присвоили себѣ монастырскій Понѣмонье, раздѣливъ между собой по двѣ уволоки, бурмистръ Станиславъ Цвикла, райца Давидъ Новиковичъ и лавникъ Кононъ Воробей. Изъ сего я заключаю, что мѣщане, опасаясь, чтобы въ послѣдствіи Коложскій монастырь, на основаніи надлежащихъ документовъ, не отнялъ отъ нихъ фольваркъ Понѣмонье, продали сей фольваркъ панамъ Эйсмонтамъ, съ коими потомъ Левъ Кревза завелъ большую тяжбу, какъ ниже [1]) будутъ сказано.

Свѣтскій панъ Павелъ Котовичъ. Семену Волловичу наслѣдовалъ въ 1568 году Гродненскій подкоморій Павелъ Котовичъ, тоже свѣтскій панъ. Въ архивѣ имѣется подлинный листъ к. Сигизмунда Августа.

Изъ сего документа явствуетъ, что въ это время въ монастырѣ были монахи; но ихъ не могло быть много, если свѣтскіе паны ими управляли. Котовичъ управлялъ архимандріей 12 лѣтъ, т. е. отъ 1568 до 1580 г.

Дмитрій Халецкій, мірянинъ. Наслѣдовавъ Котовичу, Литовскій подскарбій Дмитрій Халецкій около 10 лѣтъ управлялъ архимандріей, т. е. до 1591 года. Въ этомъ году, вдохновленный благодатію Божіею, чтобы освободить монастырь отъ свѣтской власти Гродненскій подстолій Богданъ Годкинскій, принялъ чинъ монашества, къ тому, и сдѣлаться архимандритомъ, о чемъ слѣдуетъ рѣчь.

(*) Въ настоящее время Понѣмонье принадлежитъ помѣщицѣ Лахницкой.

raz do dworzanina list, ktory in archivo nayduie się, napisać w te słowa.

Ten przywiley otrzymawszy pan Bohdan Hodkinski, eodem die ac anno wyprawił sobie list u tegoż krola jm-ści do metropolity dla installacyey na pomienione archimandrye. Jest in archivo samy oryginał, ale podarty y zgnoiony, pieczęć iednak cała. Ja, ut relinquam memoriam posteritati, co mogłem wyczytać, to kładnę.

Архимандритъ Климентъ Годкинскій. Овдовѣвъ въ среднемъ возрастѣ и размышляя о дальнѣйшей своей судьбѣ, Гродненскій подстолій Богданъ Годкинскій почувствовалъ въ сердцѣ своемъ внушеніе свыше, оставить міръ и сдѣлаться монахомъ. Поступкомъ своимъ онъ исполнилъ призваніе Божіе. Исповѣдуя Греческую вѣру и ревнуя по ней, болѣлъ онъ душою объ опустошеніи Коложскаго монастыря, пришедшаго почти въ развалины, рѣшился взять его въ свое управленіе, возобновить въ немъ хвалу Божію и отнять отъ мірянъ присвоенныя ими церковныя имѣнія. Для исполненія своего обѣта, панъ Богданъ отправился въ Краковъ къ королю его м. Сигизмунду III, который одобрилъ достохвальное его намѣреніе и не только Городненскую, но и Брацлавскую архимандрію на него возложилъ и повелѣлъ въ то же время написать слѣдующее письмо, хранящееся въ архивѣ.

Получивъ сію привилегію, п. Богданъ Годкинскій выхлопоталъ себѣ тогда же у того же к. Сигизмунда III-го письмо къ митрополиту о возведеніи на сказанныя архимандріи. Въ архивѣ имѣется подлинникъ сего письма, но разорванный и полусогнившій, а печать цѣла. Что я могъ разобрать, то, на память потомству здѣсь приведу:

6.

1591 г. Іюля 5. Королевскій приказъ м. Рагозѣ посвятить Богдана Годкинскаго на К. архимандрію.

Жигмонтъ третій etc. Въ Бозѣ велебному архіепископу метрополитѣ Кіевскому, Галицкому и всея Руси, отцу Михайлу Рагозѣ. Ознаймуемъ вѣрности твоей, ижъ за чоломбитіемъ подстолего нашого Городенскаго урожоного Богда-

на Годкинскаго и за причиною за нимъ ихъ м. нѣкоторыхъ пановъ радъ нашихъ в. к. Л., до того тежъ залецанемъ особы его на станъ духовный намъ господару одъ вѣрности твоей, дали есмо ему архимандритство Городенское—церковь и монастырь светыхъ мученикъ Бориса и Глѣба....

Взявши съ него тотъ врадъ подстольство, ему есмо утвердили, и хочемъ то по вѣрности твоей и приказуемъ, абы вѣрность твоя о томъ вѣдаючи, его Богдана Годкинскаго на обое архимандритство, подлугъ закону вашой вѣры Греческое, посвѣтилъ конечно, иначей того не чинечи. Писанъ у Кракови, Лѣта Божого Нароженя 1591, м. Іюля 5 дня. Sigismundus Rex. Ярошъ Волловичь, писарь.

Ten przywiley otrzymawszy pan Bohdan Hodkinski, u j. x. metropolity Rahozy, ktory natenczas rezydował w Krakowie, otrzymał installacyą w te słowa:

Получивши такую привилегію, п. Богданъ Годкинскій нареченъ былъ на архимандрію м. Раговою, находившимся въ то время въ Краковѣ, такою грамотою:

7.

1591 г. Августа 5. Благословенная грамота м. Рагозы Клименту Годкинскому на К. и Брацлавское архимандритства.

М. Рагоза, по просьбѣ Годкинскаго, ужичаетъ прежде посвященія часъ на свуточное пораховаміе и на направу его живота ку иночеству и на будованіе монастыря, зубожоного и вельми пошарпаного при Волловичѣ, такъ что архимандриту и причетникомъ негдѣ было жить, небыло даже хлѣба, за негосподарствомъ Волловича.

Благословеніе Михаила Рагозы, Божою милостію, архіепископа метрополита Кіевскаго, Галицкаго и вся Руси. Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ. Его к. м. господарь нашъ милостивый, зъ ласки своей господарской, рачилъ дати архимандритство монастырь Городенскій и Брацлавскій подстолему Городенскому въ светомъ законѣ Клименту, которые монастыри за держаня небощика Семена Волловича суть зубожоны, опали и ошарпаны такъ вельми, ижъ не только самому архимандриту, але и учителемъ, причетникомъ и слугамъ церковнымъ при церкви Божой мѣшкати негдѣ, и сами церкви Божіе вельми суть опалы и великого опатреня и направы потребуютъ, а поготовю за негосподарствомъ небощика Семена Волловича и хлѣба въ тыхъ монастыряхъ на выховане и выживене не машъ. На которую архимандрію тыхъ монастырей маючи волю упреймую п. Богданъ Годкинскій хиротонисане отъ насъ приняти, просилъ насъ, абы есмо ему часу ку посвеценю позволили, поколь бы онъ тые церкви Божіе опалые понаправовалъ и монастыре побудовалъ, гдѣ бы моглъ онъ самъ архимандритъ такъ тежъ и иншое духовенство, причетъ церковный, мѣшкати, яко и въ иншихъ светыхъ монастыряхъ порядокъ церковный своимъ торомъ заховывается, такъ, якобы онъ нареченный архимандритъ разсмотрѣне взявши и живности способилъ, на чомъ бы причетъ церковный выховане пристойное малючи, Господа Бога хвалили и за господаря к. его м. и за насъ Бога молили. Што мы и овшемъ видѣчи то быти рѣчь слушную для тыхъ всѣхъ

недостатковъ часъ ему Годкинскому нареченному арх. Городенскому и Браславскому для скутечного пораховання и направы живота его ку житію иноческому ужичаемъ и позволяемъ и тые монастыре принявши, его на нихъ благословляемъ — церкви Божіе направовати и монастырь будовати, гдѣ бы онъ самъ, архимандритъ, и при немъ весь причетъ, водлугъ потребы и порядку церковного, при церквахъ Божіихъ мѣшкати моглъ, и побудовавши то за помочью Божою, маетъ отъ насъ совершенство хиротонисанія приняти. А до того часу симъ листомъ нашимъ позволяемъ и благословляемъ презвитерей въ тыхъ монастырѣхъ службу Божую служити... И на то есмы дали п. Богдану Годкинскому, нареченному ар. Городенскому и Браславскому, сей нашъ листъ за печатію и съ подписомъ руки нашое власное. Писанъ у Вильни, подъ лѣто Божого Нароженя 1591, м. Августа 5 дня. Михаилъ митрополитъ Кіевскій рукою власною.

Notandum, że pan Bohdan Hodkinski musiał sam praesens wyprawować sobie tak przywiley y list do metropolity od krola, iako też installacyą od metropolity. W tym zas trudność wielka, że eodem anno, mense et die tenże pan Bohdan wyprawił sobie przywiley y list od krola j-mosci sub datum w Krakowie, y przytym installacyą od metropolity sub datum w Wilnie. Co naturalnie być nie mogło; aby pan Bohdan iednego dnia na dwoch mieyscach tak daleko odległych, to iest w Krakowie y w Wilnie, naydować się mogł. Tak tedy rozumiem, że metropolita wydał tę installacyą Hodkinskiemu w Krakowie, gdzie że w cudzey dieceziey zostawał, przeto datę nie w Krakowie, ale w Wilnie lubo pod iednym dniem z Krolewskiemi listami zapisać kazał. A tak Hodkinski, przyiowszy z rąk metropolity habit zakonny, przez rok cały restawrował z swoich dobr monastyry, sobie powierzone, a potym y na kapłanstwo poswięcony został od Natanaela arcybiskupa Połockiego, który na tym że liscie metropolitanskim własną ręką tak napisał:

Нужно замѣтить, что Богданъ Годкинскій и самъ лично ходатайствовалъ какъ о привилегіи и письмѣ короля къ митрополиту, такъ и о нареченіи своемъ. Трудно посему понять, какимъ образомъ тогда же п. Богданъ получилъ отъ короля привилегію въ Краковѣ и нареченіе отъ митрополита въ Вильнѣ. Невозможно было п. Богдану быть въ одно и то же время въ двухъ, столь отдаленныхъ одинъ отъ другаго городахъ, какъ Краковъ и Вильна. Думаю, что хотя нареченіе дано было митрополитомъ Годкинскому въ Краковѣ, но какъ это происходило въ чужой епархіи, то митрополитъ велѣлъ обозначить на грамотѣ своей не Краковъ, а Вильну, хотя и подъ однимъ числомъ. Принявъ изъ рукъ митрополита монашескую рясу, Годкинскій въ теченіи года занимался, на собственный счетъ, возобновленіемъ монастыря и затѣмъ уже рукоположенъ былъ во священство Полоцкимъ архіепископомъ Наѳанаиломъ, который на той же митрополичьей грамотѣ собственноручно написалъ:

„Водлугъ сего листу его м. преосвѣщеннаго господина киръ Михаила Раговзы, м. Кіевского, Галицкого и всея Руси, пастыря нашого старшого, и я, Наѳанаилъ, благословилъ есмо его м. отца Козьму въ монастыри Браславскомъ парафіи моей при церкви Божей презвитеремъ жити, и службу Божую служити и дѣйствовати водлугъ правила святыхъ отецъ. Наѳанаилъ архіепископъ Полоцкій рука власная.“

Tu podobno przez omyłkę archiep-p nazywa Hodkinskiego Kozmą, bo mu imie Klemensa w zakonie dano, iako wszystkie dokumenta iednostaynie swiadczą. Tak tedy Klemens Hodkinski podaną sobie przez Piotra Prusinowskiego archimandryą objowszy, naprzod restawrował cerkiew y monastyr, potym widząc, że mieszczanie grunta cerkiewne pozabierali, poczoł się z niemi prawować. Po długich alterkacyach dokazał tandem tego, iż pan Teodor Skumin, woewoda Nowogrodzki, y pan Hrehory Dzielnicki, sekretarz y rewizor j. k. m., wyiachawszy na grunta Kołożanskie, gruntowne ograniczenie uczynili. Iest in archivo samy oryginał w te słowa:

Здѣсь по ошибкѣ архіепископъ называетъ Годкинскаго Кузьмою, ибо въ постриженіи дано ему имя Климента, какъ согласно свидѣтельствуютъ о томъ всѣ документы. И такъ, принявъ при содѣйствіи Петра Прусиновскаго архимандрію и вступивъ въ управленіе оною, Климентъ Годкинскій возобновилъ церковь и монастырь, затѣмъ завелъ тяжбу съ Гродненскими мѣщанами, овладѣвшими церковною землею. Послѣ долгихъ хожденій успѣлъ наконецъ добиться того, что для приведенія въ извѣстность и для разверстанія монастырскихъ угодій лично прибылъ въ Гродно Новгородскій воевода панъ Ѳеодоръ Скуминъ, съ секретаремъ и ревизоромъ его королевской милости Григоріемъ Дзѣльницкимъ. Въ архивѣ есть подлинникъ слѣдующій:

8.

1593 г. Декабря 2. Размежеваніе между землями К. монастыря и Городницкими при р. Нѣманѣ.

По требованію ар. Климента Годкинскаго, воевода Скуминъ, разсмотрѣвъ владѣнные акты и ревизорскіе, провелъ сохою межу между землями К. монастыря и с. Городницы, при чемъ Антонію Декрипу, муляру, запрещено забирать монастырскую землю.

За выѣханемъ вельможного пана его м. пана Теодора Скумина, воеводы Новгородского старосты Городенского и Олитского, за писанемъ листовъ комиссыйныхъ его м. пана Деметра Халецкого съ Хальча, подскарбего земского и писаря в. к. Л., старосты Могилевскаго и Рожезницкого, въ жалобѣ въ Бозѣ велебного отца его м. Клемента Годкинского, арх. Городенского светыхъ мучениковъ Бориса и Глѣба, около успокоеня грунтовъ монастырскихъ, черезъ продковъ его покупленныхъ и отъ господаря к. его м. славное памети Жигмонта першого стверженыхъ и упривилейованыхъ, такъ тежъ и отмѣною ку тому монастырови съ поровнаня першихъ ревизоровъ водлугъ квиту ихъ грунту наданаго, сталося есть певное вывѣдане и поровнане при бытности его м. пана воеводы Новгородского черезъ мене Грегорія Дѣльницкого, секретаря и ревизора его к. м. въ року теперешнимъ тысяча пятьсотъ девятдесятъ третимъ, м. Декабря вторага дни, за росказанемъ его м. п. воеводы Новгородского и за обесланемъ моимъ ревизорскимъ постановившисе передъ нами очевисто мѣщане миста Городенского учтивые панове Иванъ Тарасовичъ, радца мѣста Городенского, Касперъ Кныбовскій, церуликъ Городенскій, Щасный

Бурба и Антони Декрипъ влохъ, мулярь замку Городенского, которые грунты его к. м. въ селѣ Городницы доживотне мають, объ межу черезъ границу зъ грунтами церковными архимандричими, водлугъ которое жалобы своее постановившисе очевисте его м. архимандритъ водлугъ инвентару церковного, черезъ увязчого ему поданого, указалъ границу, межи грунтами церковными и Городницкими положоную и зораную, только стежка кривая лежить, знакъ, же се были копцами огородовъ своихъ Щасны Бурба, Иванъ Тарасовичъ и Касперъ цэрупикъ въ грунты церковные въорали, а далѣй на гору просто стежка идетъ, которая за се ку выгону идучи опять закривлена у грунты церковные, знать, же се были подѣланые к. его м. замковые села Городницкого у тыежъ грунты церковные урали. Тогды его м, панъ воевода Новгородскій, маючи у себе инвентарь скарбовый добръ к. его м. староства Городенского, разказалъ писарови своему у инвентарь углянути, у которомъ показалосе, ижъ того застѣнку надъ ровомъ Городницою, на которомъ все село Городницкое сѣдитъ, волока одна, морговъ два. Водлугъ которого реестру скарбового, розказали есмо мѣрникови к. его м. лѣсництва Озерскаго, села Лѣщицкаго, Миколаеви Гринкови стѣну просто вытребовати и тотъ застѣнокъ села Городницкого вымѣрити, который вцалѣ, водлугъ реестра скарбового, зоставивши при той же стежцѣ кривой, межи грунтами Городницкими и церковными лежачой, казали есмо границу просто выгнати, взявши трибомъ, водлугъ инвентару церковного, отъ каменя великаго, лежачого въ ровѣ надъ рѣчкою Городницою, просто на гору, зоставуючи стародавную студню обрубенную монастырскую и печь цегельную и вапельную, которую былъ, за позволенемъ первшого архимандрита, на грунтѣ церковномъ Шахно муляръ збудовалъ, оставуючи по лѣвой сторонѣ ку манастырю церкви св. мучениковъ Бориса и Глѣба, а село Городницкое и зъ застѣнкомъ, зоставучи по правой сторонѣ, тая граница просто выправлена ажъ до выгону села Городницкого до каменя великого широкого, который при границѣ ровно зъ землею лежитъ. Тую границу сохою борознами обогнавши, и копцами засыпати казали, водлугъ звычаю помѣры волоковое. Першіе два копцы засыпано обапол границы надъ ровомъ Городницкимъ за печію цегельною и вапенною Шахновскою, у концу огорода Бурбина. Другіе два копцы засыпано по серединѣ обаполъ тое границы у конца огорода Каепара, цирулика. А третіе два копцы на концу тое границы, у самого выгона села Городницкого, у великого широкого каменя, зъ землею ровнолежачого. А такъ есмо на томъ мѣйсцу тые грунты церковные успокоили. А особливо на другомъ мѣйсцу зъ другое стороны того выгону Городницкого, отъ рову, который починается въ концу того села Городницкого, а упадываетъ въ берегъ рѣки Нѣмонъ, показалъ архимандритъ грунты и на квитѣ ревизорскомъ небощика пана Лаврина Войны и пана Сабастіана Дыбовскаго, справецъ, помѣры волочное, ижъ оны на тымъ мѣйсцу зъ тымъ выгономъ за грунты монастырскіе, въ помѣру волокъ короля его м. забраные, отмѣною дали морговъ осимнадцать, оножъ повѣдалъ, ижъ Антоній Декрипъ, волохъ, муляръ замковый, держачи тые грунты отъ небощика Семена Волловича, первшаго архимандрита Городенскаго, арендою, и не мало тыхъ грунтовъ церковныхъ сваволне себѣ забралъ, и межу отъ грунтовъ церковныхъ заложивши ку цегельни своей грунтъ церковный привернулъ и просилъ, абы тая осмнад-

цать морговъ, водлугъ квиту ревизорского, успокоена была. А такъ его м. п. воевода Новгородскій, порозумѣвши ся въ томъ зо мною, обачили есмо, ижъ тотъ выгонъ на великой перешкодѣ положонъ межи грунтами церковными, казали есмо тотъ выгонъ спробовати, которого вымѣроно морговъ три, прутовъ двадцать семь, и замыкаючи тотъ грунтъ водлугъ квиту старого справецъ помѣры волочное, тую три морги и прутовъ двадцать семъ выгону, межи грунты церковными лежачіи, зъ грунтами церковными въ одно мѣйсце злучити, и зъ одного тотъ грунтъ церковны, водлугъ квиту старого ревизорского, въ одномъ мѣйсцу, всего морговъ осмнадцать, при церкви Божой зоставити, а на то мѣйсце, на выгонъ селу Городницкому до Нѣмна утели есмо грунту церковного також много морговъ три, прутовъ двадцать семь, отнесши далѣй, нижъ первый былъ грунтъ церковный, отъ села, для лѣпшого покою и престронности селу Городницкому, тотъ выгонъ ажъ до Нѣмна пустили есмо надъ ровомъ, прилучивши у тотъ выгонъ и тотъ грунтъ, который былъ своволне Антоній, муляръ, собѣ забралъ, тымъ выгономъ доживотники и вси подданыи короля его м. села Городницкого надъ ровомъ до Нѣмна вольный прогонъ быдлу маютъ и снаднѣйшій приступъ до р. Нѣмна, нижли первѣй, мѣти будутъ, и такъ есмо тые грунты успокоивачи, границу боровнами обогнати казали, почавши клиномъ отъ крайного огорода села Городницкого, на которомъ Матей Шостакъ Киличъ, подданый его к. м. замковый, сѣдитъ, тутъ есмо и копецъ у того клина закопати казали и просто тая граница выгнана ку рову, а отътуль за се, не допускаючи до рова, закривена просто ку Нѣмну, на томъ мѣсцу другій есмо копецъ казали закопати, а третій копецъ закопано межи выгономъ и грунтомъ церковнымъ надъ горою ку р. Нѣмну, тутъ есмо грунтъ на томъ мѣйсцу, водлугъ квиту ревизорского, осмнадцать морговъ и зъ вольнымъ берегомъ р. Нѣмна ку церкви Божой прилучили и зоставили, маетъ того всего грунту на двохъ мѣйсцахъ надъ ровомъ и рѣчкою Городницою такъ тежъ и надъ рѣкою Нѣмномъ, отъ выгону села Городницы отъ насъ въ одно мѣйсце злучоныхъ, ограничоныхъ и копцами засыпаныхъ теперешній архимандритъ и по немъ будучіе архимандриты Городенскіе тыхъ грунтовъ Коложанскихъ и зъ вольнымъ берегомъ р. Нѣмна ку церкви Божой спокойне держати и уживати маютъ вичными часы. А въ то ся подданные короля его м. с. Городницкого ничимъ се уступовати не маютъ. И на то есмы церкви Божой и державцомъ ее архимандритомъ Городенскимъ далъ сей мой комиссыйный листъ; за печатію и зъ подписомъ руки моее власное. Писанъ у Городнѣ, року Божого Нароженя 1593, м. Октебря 20 дня. Григорій Дѣльницкій, яко вышей, власною рукою."

Krom tego listu od j. p. Dzielnickiego danego, otrzymał jx. Hodhinski dekret ot j. p. Teodora Skumina Tyszkiewicza, woiewody Nowogrodzkiego, starosty Grodzienskiego y Olitskiego, ograniczenie wyszmianowane konfirmuiący. Iest in archivo samy oryginał. Wszakże panowie mieszczanie Grodzienscy, lekce ważąc y list

Кромѣ сего, даннаго Дѣльницкимъ, листа, Годкинскій получилъ отъ Новгородскаго воеводы, Гродненскаго и Олитскаго старосты, Θеодора Скумина Тышкевича, декретъ, утверждающій указанныя выше границы. Въ архивѣ хранится подлинникъ. Однако Гродненскіе мѣщане, не обращая вниманія на листъ

jp. Dzielnickiego y dekret jp. Skumina woiewody przy swoim uporze trwali, y grunta klasztorne gwałtownie zabierali, przeto jx. Hodkinski musiał rekurs uczynić do krola im-sci Zygmonta trzeciego, od ktorego gdy otrzymał przywiley, wyszmianowane ograniczenie in omnibus punctis et clausulis perpetuis temporibus utwierdzaiący, dopiero mieszczanie ucichli y więcey klasztorowi żadney przeszkody nie czynili. Iest in archivo ten przywiley samy oryginał sub dato w Warszawie r. p. 1596 dnia 20 Maij. Tenże jx. Hodkinski miał prawo z Antonim Dekrypą, włochem mularzem, o sad na rzece Niemnie zabrany. Iuż bowiem wyżey namieniono, że ten sad od Alexandra krola klasztorowi był nadany, ktore nadanie konfirmował Zygmont pierwszy. Na to iednak nie uważaiąc Antoni de Crypa, subreptitie na tenże sad otrzymał sobie przywiley od Stefana Batorego krola, potym od Anny żony iego, nakoniec od Zygmonta III. Gdy tedy sprawa wytoczyła się przed pana Skumina, woiewedę Nowogrodzkiego a starostę Grodz., ten pan wysłuchawszy kontrowersyi, odesłał utramque partem do assessoryey. Iest in archivo dekret remissyiny sub dato w roku 1593 d. 20 Octobris. Czemu potem nie kontynował tey sprawy j. Hodkinski, zgadnąć nie można. Iako y tego zgadnąć nie można, z iakiey racyey j. x. Hodkinski zaniechał dochodzić folwarku Poniemonia, lubo był tak dalece pilny w rekuperowaniu dobr klasztornych. Racya nie musi być inna, tylko ta, że dokumenta na pomieniony folwark były natenczas w cudzych ręku. Miał wprawdzie do czynienia jx. Hodkinski, albowiem nie tylko mieszczanie, ale też y oycowie Bernardyni klasztor krzywdzili, kiedy klasztorne cegielnie gwałtownie zabierali. Iest in archivo list krula j. Zygmonta III kommissyiny w te słowa.

Za tym listem krolewskim sprawę u-

Дѣльницкаго и на декретъ воеводы Скумина, продолжали упорствовать и насильно забирали церковныя земли. Посему арх. Годкинскій принужденъ былъ обратиться съ жалобою къ к. Сигизмунду III, и только тогда, когда получена была королевская привилегія, утверждающая во всѣхъ пунктахъ и частяхъ выше указанныя границы, мѣщане присмирѣли и перестали причинять монастырю затрудненія. Въ архивѣ имѣется подлинная привилегія, помѣченная въ Варшавѣ 1596 года, 20 Мая. Тотъ же арх. Годкинскій велъ тяжбу съ каменщикомъ, итальянцемъ, Антоніемъ Декрипомъ о захватѣ сада на берегу Нѣмана. Выше упомянуто уже было, что садъ этотъ отданъ былъ монастырю к. Александромъ, даръ же этотъ подтвержденъ былъ и Сигизмундомъ I. Не смотря на то, на тотъ же садъ получилъ отъ короля Стефана Баторія привилегію Антоній *de-Crypa*, потомъ такую же привилегію получилъ онъ отъ супруги его Анны и наконецъ отъ Сигизмунда III. Когда дѣло сіе представлено было на судъ Новогородскаго воеводы и Городненскаго старосты Скумина, онъ, выслушавъ доводы обѣихъ сторонъ, отослалъ обѣ стороны въ ассессорію. Въ архивѣ естьдокументъ, помѣченный 1593 года, 20 Октября. Трудно понять, по какой причинѣ арх. Годкинскій не продолжалъ этой тяжбы. Нельзя также понять, почему ар. Годкинскій, заботливый о возвращеніи монастырскихъ имѣній не завелъ тяжбы на счетъ Понемонья. Причиною сему, нужно думать, было отсутствіе документовъ, находившихся въ то время въ чужихъ рукахъ. Много труда, впрочемъ, имѣлъ ар. Годкинскій, ибо не только мѣщане, но и оо. бернардины обижали монастырь, напр. они насильно овладѣли монастырскимъ кирпичнымъ заводомъ. Въ архивѣ имѣется слѣ-

spokoiono y grunt z cegielnią klasztorowi Kołoźanskiemu przysądzono. In archivo iednak nie nayduię w tey sprawie żadnego dekretu. Trzymał archimandryą jx. Hodkinski lat 28 circiter, to iest od R. p. 1591 az do R. p. 1619, w tym bowiem roku nayduię relacyą generalską w grodzie Grodzienskim wpisaną o to, iż jx. Hodkinski nieuczynił sprawedliwosci nad swóim urzędnikiem za pewne krzywdy poczynione poddanym w Rusocie będącym j. w. im. p. Adama Talwosza, kasztelana Zmudzkiego.

Makary Bohdanowicz Hodkinski archimandryta. W r. p. 1619 nastąpił syn po oycu ten Makary Bohdanowicz Hodkinski na archimandryą Grodzienską, który podobno [2]) stante vita oyca swego był koadiutorem. Był zaś ten Makary archimandrytą lat circiter 10, to iest do r. p. 1630. O tym archimandrycie iest wzmianka in archivo, że go do prawa pociągano za pewne wiolencye poddanym Rusockim j. w. im. p. Adama Talwosza, kasztelana Żmudzkiego, przez Woyciecha Romanowskiego urzędnika Czeszczewlanskiego poczynione. Był archimandrytą ten Makary za czasow Iozefa Welamina Rutskiego, metropolity, i Leona Krewzy Rzewuskiego, protoarchimandryty.

Leon Krewza Rzewuski, archimandryta. Ten godny w zakonie swiętym prałat, zostawszy protoarchimandrytą a potym arcybiskupem Smołenskim, za rozkazaniem podobno [3]) Jozefa Rutskiego metropolity, przyiął na siebie archimandryą Grodzienską w r. p. 1630. Lat szesć tylko tę archimandryą ubogą trzymał, ktorey iednak wiele dobrego wyswiadczył, albowiem fundusze y dokumenta rózne klasztorne, które znać po róznych mieyscach były, po-

дующій листъ короля Сигизмунда III [1]). По сему королевскому письму дѣло уладили: земля и кирпичный заводъ возвращены Коложскому монастырю. Въ архивѣ, однако, по сему дѣлу не имѣется никакого декрета. Годкинскій управлялъ архимандріей ококо 28 л., т. е. отъ 1591 до 1619 года. Подъ послѣднимъ годомъ написана въ Гроднѣ реляція генеральная о томъ, что ар. Годкинскій не успѣлъ наказать одного изъ своихъ подчиненныхъ, причинившаго обиду крестьянамъ Жмудскаго каштеляна пана Адама Тальвоша, жившимъ въ Русотѣ.

Архимандритъ Макарій Богдановичъ Годкинскій. Послѣ Климента, въ управленіе архимандріей вступилъ, въ 1619 году, сынъ его Макарій Богдановичъ Годкинскій, бывшій, кажется при жизни отца коадъюторомъ монастыря. Макарій управлялъ затѣмъ монастыремъ около 10 лѣтъ, т. е. до 1630 года. О семъ архимандритѣ говорится въ архивѣ, что онъ былъ позванъ къ суду по дѣлу о насиліи, причиненномъ управителемъ фольварка Чещевлянъ, Войтехомъ Романовскимъ, крестьянамъ Русоты, принадлежавшимъ жмудскому каштеляну Адаму Тальвошу. Макарій былъ архимандритомъ при митрополитомъ Рутскомъ, а протоархимандритѣ Львѣ Кревзѣ Ревускомъ.

Левъ Кревза Ревускій. Сей достойный прелатъ, протоархимандритъ и потомъ Смоленскій архіепископъ, по приказанію м. Іосифа Рутскаго, въ 1630 году, принялъ на себя управленіе и Гродненской архимандріей. Шесть лѣтъ былъ онъ архимандритомъ этого убогаго монастыря, но много добра сдѣлалъ онъ монастырю, ибо многіе документы и

1) Тамъ же стр. 50, 51.
2) Онъ былъ чернцомъ при Виленскомъ архиман. Вел. Рутскомъ. Тамъ же с. 32.
3) Тамъ же, стр. 58, привилей Владислава IV на к. архимандрію, за листомъ м. Рутскаго.

wynaydował y one w trybunale w ziemstwie y w grodzie Grodzienskim aktykował, iako na wielu mieyscach in inventario archivu namieniło się. Potem tenże Krewza zaczoł prawo z panem Andrzejem Kazimierzem Eysmontem, który na tenczas trzymał folwark Poniemonie. A tak z oczewistey kontrowersiey otrzymał dekret w ziemstwie Grodzienskim, przysądzaiący wiecznemi czasy folwark Poniemonie klasztorowi Kołożankiemu w r. p. 1633 d. 14 Octobris. W tym że ziemstwie otrzymał listy, ieden do woznego, aby podał w possessią folwark Poniemonie bazylianom Kołożanskim, drugi do p. Eysmonta, aly ustąpił z tegoż folwarku. A gdy poiazd w tym że Poniemoniu podług prawa odprawowano, p. Eysmont broniąc się cidułę podał, a tak natenczas folwarku na klasztor nie zaiechano. Wytoczyła się potym ta sprawa od trybunału Wilenskiego, gdzie w r. p. 1634 d. 14 Julij z oczewistey kontrowersiey wypadł dekret, który lubo folwark Poniemonie przysądza wiecznoscią klasztorowi, iednak z tey racyy, że ta sprawa do sądu Magdeburskiego, a nie do ziemstwa należała, skassowawszy dekret ziemski Grodzienski, iako nieprawny, dla finalney decyzyey do należytego sądu assessorskiego tę sprawę odsyła. Niekonczył tey sprawy j. x. Krewza, bo maiąc inne głowne zabawy w swoim archybiskupstwie, ile gdy natenczas Smolensk Moskwie odebrano, w r. 1636 archimandryą Grodzienską im. x. Pieszkowskiemu rezygnował.

Ewstachi Pieszkowski archimandryta. Zaczętą od ix. Kzewzy sprawę chcąc kontynować x. Pieszkowski, w tymże r. 1636 d. 5 Maij podał mandat p. Eysmuntowi do assessoryey. Gdy sprawa w assessoryey przypadła, patron ix. Pieszkowskiego czyli z nieumieiętnosci, czyli przez podstępek tak szpetnie pobłądził, że folwark Poniemonie p. Eysmontowi przyznano, a Grodz.

записи были имъ отысканы и засвидѣтельствованы въ трибуналѣ и въ земствѣ и въ гродѣ. Затѣмъ, Кревза завелъ тяжбу съ п. Андреемъ—Казиміромъ Эйсмонтомъ, который въ то время владѣлъ Понѣмонемъ, и декретомъ Гродненскаго земства фольварокъ этотъ навсегда возвращенъ былъ монастырю. Это было въ 1633 году. Въ архивѣ имѣется два декрета земства,—одинъ о возвращеніи Понѣмоня Коложскимъ монахамъ, другой—объ удаленіи изъ него п. Эйсмонта. Но, когда, согласно праву, отправленъ былъ въ Понѣмонье *заѣздъ*, панъ Эйсмонтъ не покорился и подалъ записку, и фольваркъ въ то время не былъ для монастыря *заѣханъ*. Все это дѣло перенесено было потомъ въ Виленскій трибуналъ, въ которомъ составленъ былъ въ 1634 году Іюня 14 декректъ, по которому фольваркъ Понѣмонье на вѣчныя времена присужденъ былъ Коложскому монастырю, но такъ какъ все это дѣло подсудно было не земству, а магдебургскому суду, то трибуналъ касировалъ декретъ земства, какъ незаконный, и на окончательное рѣшеніе отослалъ это дѣло въ ассесорскій судъ. Кревза не успѣлъ окончить эту тяжбу. Имѣя много заботъ по управленію своимъ архіепископствомъ, тѣмъ болѣе что въ это время у Москвы отняли Смоленскъ, онъ передалъ въ 1636 г. Городненскую архимандрію Пѣшковскому.

Архимандритъ Евстафій Пѣшковскій. Желая окончить начатую Кревзою тяжбу, Пѣшковскій, въ 1636 году 5 мая, позвалъ Эйсмонта на судъ ассессорскій. При разсмотрѣніи дѣла,избранный Пѣшковскимъ ходатай, по незнанію, или по недобросовѣстности, такъ дурно повелъ дѣло, что фольваркъ Понѣмонье присужденъ былъ Эйсмонту, а архимандриту предоставлено было завести тяжбу въ другомъ судебномъ мѣстѣ. Подлинный декретъ, помѣченный въ Гроднѣ 1636

archimandricie szukać w inszym mieyscu Poniemonia nakazano. Iest in archivo dekret samy oryginał sub dat. w Grodnie dnia 25 Nowembra r. p. 1636. In eodem nayduie się protestacya r. p. 1638 d. 18 Aprilis od ix. Pieszkowskiego w grodzie Grodzienskim uczyniona na p. Iana Domokczalicza, patrona, iż on nie umiał w assessoryey sprawy klasztorney bronić. Czemu potem nie promowował tey sprawy ix. Pieszkowski, racyey wiedzieć nie mogę, od tego zaś czasu żaden z archimandrytow nie odezwał się o folwark Poniemonie. Miał też prawo ix. Pieszkowski o sad na Niemnie, albowiem Wroblewscy, Antoniego dekrypa włocha sukcessorowie, chcąc klasztorowi odebrać pomieniony sad, wyprawili mandat po x. Pieszkowskiego od króla jm-sci Władysława IV sub dat. die 18 Iunij 1637 r. Za tym mandatem gdy sprawa przypadła w Warszawie na sądach j. kr. m-sci assessorskich w r. p. 1638 y pierwsze wołanie było dnia 17 Maij, drugie dnia 18 eiusd., trzecie dnia 19 eiusd. wypadł dekret na inkwizycyą, na którą naznaczono Iana Sopocka, podstarosciego y Mikołaia Eysmonta, pisarza, grodzkich Grodzienskich. Ci urzędnicy w r. p. 1644 d. 10 Iunij wyprowadziwszy inkwizycyą y dokumentow z obudwu stron wysłuchawszy, dla finalney decyzyey znowu tę sprawę do assessoryey odesłali. Iest dekret samy oryginał, ale podarty, tych inkwizytorow. Iaka potem tey sprawy w assessoryey staneła finalna decyzya, na to dokumentu żadnego in archivo nie widzę. Za tegoż jx. Pieszkowskiego przybyły dwie włoki w Baksztach do klasztoru Kołożanskiego; ten bowiem archimandryta, maiąc zlecenie od j. w. im. x. Antoniego Sielawy, metropolity, aby cerkiew w Baksztach zdezolowaną erygował, uczynił to z ochotą, y otrzymawszy konsens od tegoż metropolity, od krola im-sci Władysława IV otrzymał przywiley, ktorym krol im. wiecz-

года, 25 Ноября, есть въ архивѣ, имѣется также въ архивѣ протестъ, предъявленный Пѣшковскимъ суду съ жалобою на п. Яна Домокчалича, принявшаго на себя ходатайство и проигравшаго тяжбу. Почему Пѣшковскій не продолжалъ этого дѣла, я этого не знаю; извѣстно, однако, что съ того времени ни одинъ изъ Гродненскихъ архимандритовъ не заговаривалъ болѣе о Понѣмоньи. Имѣлъ также Пѣшковскій тяжбу и о садѣ на берегу Нѣмана, ибо наслѣдники итальянца Антонія Декрипа—Вроблевскіе, желая завладѣть этимъ садомъ, позвали Пѣшковскаго на судъ именемъ короля его м. Владислава IV, 18 Іюня 1637 года. Дѣло это велось въ Варшавѣ, въ ассессорскихъ судахъ его к. м. въ 1638 году. Первое приглашеніе объявлено было 17 Мая, второе 18 и третье 19 Мая; рѣшено было произвесть изслѣдованіе и для сего назначены были: Гродненскій подстароста Янъ Сопоцка и гродскій писарь Николай Эйсмонтъ. Эти чиновники, производя разслѣдованіе и выслушавъ доводы обѣихъ сторонъ, опять это дѣло препроводили на окончательное рѣшеніе въ ассессорію. Имѣется подлинный декретъ, но совсѣмъ изорванный; какъ затѣмъ дѣло это рѣшено было въ ассессоріи, о томъ въ архивѣ никакихъ слѣдовъ мною не найдено. Сей Пѣшковскій пріобрѣлъ монастырю двѣ уволоки земли въ Бакштахъ; получивъ отъ м. Антонія Селявы порученіе возстановить въ Бакштахъ церковь, Пѣшковскій охотно приступилъ къ его исполненію, а въ награду за такое усердіе, по представленію митрополита, получилъ отъ его м. к. Владислава IV привилегію, по которой Бакштанская церковь, съ двумя при ней уволаками земли, придана была на всегда К𝑑ложскому монастырю. Въ архивѣ есть подлинный документъ, но разорванный. Село Бакшты находится

nemi czasy cerkiew Bakszciańską z dwiema włokami do archimandryey Grodzienskiey applikował y inkorporował. Iest in archivo ten przywiley samy oryginał, ale podarty sub dat. r. p. 1644 d. 12 9-bris. Wieś Bakszty leży w powiecie Lidzkim, w starostwie Ostrynskim dziewięć mil od Grodna y z tych dwoch włok mało co pożytku ma klasztor Kołożanski dla odległości. Tamże w Baksztach ma być jeszcze pewny grunt do klasztoru należący, na ktory dał pieniądze j. x. Pieszkowski panom Hryszanom, na co są dokumenta, ktore trzeba by przeyrzeć y poradzić się patronow. To też notandum, że za czasow tego x. Pieszkowskiego weszły do Grodna panny Bazylianki, ktore sprowadziwszy z Wilna jw. j. x. Sielawa metropolita, pozwolił onym mieszkać przy cerkwi Soborney y dał na to list w r. P. 1642, ktory list potym konfirmował krol im. Władysław IV w r. P. 1646. Nastąpiła potym woyna Kozacka y Moskiewska, przez ktorą cerkwie y klasztory nasze na Wołyniu w Litwie i na białey Rusi ciężko zruinowane zostały, zaczym i archimandrya Grodzienska klęskę nie małą poniosła, kiedy cerkiew zdezolowane, ludzi z juryzdiki porospędzano, poddanych z Czeszczewlan wygnano, y budynki wszędzie popalono. Umarł x. Pieszkowski około r. P. 1650, certum enim annum ignoro. Trzymał archimandryą lat circiter 14.

Marcian Białozor, archimandryta.— Po x. Pieszkowskim nastąpił na archimandryą ten Białozor, o ktorym jednak in archivo żadney nie nayduję noty. To tylko pisze x. Karol Matusewicz o tym Białozorze, iż za jego przełożenstwa kilku poddanych w Czeszczewlanach budować się y osiádłość przyimować poczeli. Wtenczas też y juryzdyka klasztorna nad Horodnicą y nad Niemnem jako tako zabudowała się. Wiedzieć nie mogę, jak długo trzymał tę archimandryą j. x. Białozor, tylko conie-

въ Лидскомъ уѣздѣ, въ староствѣ Остринскомъ, въ разстояніи 9 миль отъ Гродна; по отдаленности, двѣ уволоки не могли приносить монастырю никакой пользы. Въ Бакштахъ, еще должно быть и больше монастырской земли, купленной Пѣшковскимъ у Гришановъ, что видно изъ документовъ, которые слѣдовало бы разсмотрѣть и посовѣтоваться съ адвокатами. Нужно замѣтить также, что въ это время прибыли въ Городно панны Базильянки изъ Вильны и, съ разрѣшенія м. Антонія Селявы, поселились при соборной церкви. Вскорѣ затѣмъ открылась казацкая и Московская война, во время которой наши монастыри и церкви на Волыни, Литвѣ и въ Бѣлоруссіи жестоко были разорены. Въ то время и Гродненская архимандрія чрезвычайно пострадала, ибо церковь была разорена, изъ юрисдики люди и крѣпостные въ Чещевлянахъ разогнаны и всѣ строенія сожжены. Ар. Пѣшковскій умеръ около 1650 года; управлялъ же архимандріей около 14 лѣтъ.

Архимандритъ Маркіанъ Бѣлозоръ. Послѣ Пѣшковскаго, на архимандрію вступилъ Бѣлозоръ, о которомъ въ дѣлахъ архива, впрочемъ, вовсе не упоминается. Только о. Карлъ Матусевичъ пишетъ о семъ Бѣлозорѣ, что при немъ нѣсколько человѣкъ Чещевлянскихъ крѣпостныхъ вновь стали строиться и селиться. Въ это же время кое-какъ застроилась и монастырская юрисдика надъ Городницею и надъ Нѣманомъ. Не знаю, сколько времени Бѣлозоръ управлялъ архимандріей, только предполагаю, что — около десяти лѣтъ. Не много заботился онъ объ этомъ монастырѣ, ибо имѣлъ другія архимандріи въ Вильнѣ и Лавришевѣ, гдѣ всегда почти жилъ; а въ Коложѣ содержалъ викарія, нѣкоего о. Макарія, который отстраивалъ монастырь и фольваркъ.

cturaliter dico, że mogł trzymać lat circiter 10. Nie pilnował on tego klasztoru, bo miał inszą archimandryę Wilenską y Lawryszowską y tam niemal zawsze rezydował, a tu na Kołoży trzymał za wikarego nieiakiego oyca Makarego, ktory y w klasztorze y w folwarku budować się poczoł. A że j. x. Białozor trzymał razem trzy archimandrye, przeto wielkie były na jego akklamacye na kongregacyach zakonnych. Dla tych tedy akklamacyi musiał podobno ustąpić archimandryey Grodzienskiey j. x. Bienkowskiemu około r. P. 1660. Sam zaś j. x. Białozor postąpił wprzody na biskupstwo Pinskie, potym na arcybiskupstwo Połockie, na ktorym honorze żył do lat zgrzybiałych.

Grzegorz Bienkowski. Ten ex procuratore generali Romano został archimandrytą Grodzieńskim. Potym wyprawił sobie archimandryą Onufreyską, gdzie podobno aż do śmierci rezydował, kontentuiąc się iednym tylko tytułem abbatis Grodnensis. De hoc pralato żadney noty in archivo nie nayduię. X. Karol Matusewicz w swoiey notacyey to tylko wyraził, że x. Bienkowski iak nic nie przyczynił, tak żadney rzeczy nie miał klasztorowi tuteyszemu. Znać, że tu mało co rezydował y do rządow nie należał. Wiedzieć bowiem należy, iż w te czasy wielkie kłotnie były między Gabryelem Kolendą metropolitą, y między zakonem, tak dalece, że kongregacye zakonne z niemałą wrzawą odprawowano, y czasem protoarchimandrytow, czasem prowinciałow, czasem wikaryuw generalnych obierano. A to dla tego, iż metropolitowie wpierali się być protoarchimandrytami, a inni prałaci monastyry zabierali y one ruinowali. Z tych tedy racyi ten klasztor Grodzienski, za zleceniem przełożonych zakonu, podobno, rządzili natenczas simplices monachi to iest starsi, albo wikaryuszowie. Co mogło być przez lat circiter 17, to iest, od r. P. 1660 do

Управляя въ одно время тремя архимандріями, Бѣлозоръ возбудилъ противъ себя на монашескихъ конгрегаціяхъ многія нареканія, вслѣдствіе чего принужденъ былъ отказаться отъ Гродненской архимандріи въ пользу Бенковскаго, около 1660 года. Вскорѣ затѣмъ Бѣлозоръ возведенъ былъ въ санъ епископа Пинскаго, потомъ архіепископа Полоцкаго, и въ достоинствѣ этомъ остался до преклонныхъ лѣтъ.

Григорій Бенковскій. Григорій сдѣлался Гродненскимъ архимандритомъ изъ генеральнаго Римскаго прокуратора. Потомъ пріобрѣлъ онъ Онуфріевскую архимандрію, гдѣ жилъ до смерти, довольствуясь титуломъ архимандрита Гродненскаго. Въ дѣлахъ архива объ немъ вовсе не упоминается. Въ своихъ замѣткахъ Матусевичъ говоритъ только, что Бенковскій не сдѣлалъ для монастыря ни добра, ни зла. Нужно думать, что въ Гроднѣ онъ жилъ рѣдко и въ управленіе не вмѣшивался. А нужно знать, что въ то время возникли столь сильныя несогласія между м. Гавріиломъ Колендою и монахами, что на монашескихъ конгрегаціяхъ поднимался шумъ и крикъ, избираемы были протоархимандриты, иногда генеральные викаріи. Причина заключалась въ томъ, что митрополиты добивались и протоархимандритства, а иные прелаты подчиняли себѣ монастыри и разоряли ихъ. Потому-то, съ разрѣшенія монастырскихъ начальствъ, Гродненскимъ монастыремъ въ это время управляли простые монахи, т. е. старшіе или викаріи; такъ было въ теченіи почти 17 лѣтъ, т. е. съ 1660 до 1677 года. Въ этомъ году вступилъ въ управленіе Гродненскою архимандріей Митрофанъ Друцкій - Соколинскій, опустошившій все то, что устроено было монастырскою братіей, тщаніемъ которой увели-

r. P. 1677; w ktorym roku j. x. Metrofan Drucki Sokolinski obioł archimandryą Grodzienską, ktory to wszystko popsował, co bracia zakonnicy byli naprawili, za ktorych y poddanych y juryzdyczan y budynkow znacznie przybyło.

Metrofan Drucki Sokolinski archimandryta. Lubom namienił, że ten prałat obioł archimandryą w r. P. 1677, iednak czytam in meis miscellaneis, ubi ajo de capitulis, że się podpisał j. x. Metrofan Sokolinski arcybiskupem Smolens. y archimandrytą Grodz. do kongregacycy Żyrowickiey, ktora w r. P. 1675 odprawiła się pod prezydencyą im. x. Żochowskiego metropolity. Powiadaią o tym Druckim Sokolinskim, iż gdy on był panem swieckim, wielką estymę miał u wszystkich dla swoiey wyborney eloquencycy, y przeto j. x. Żochowski metropolita, obiecuiąc mu honory duchowne, powabił go do zakonu naszego. Jakoż tenże Sokoliński po zwykłey probie y professiey wykonaney zaraz kreowany został arcybiskupem Smolens. y archimandrytą Onufreyskim, oraz Grodzienskim. Wszakże archimandryey Grodzienskiey nie trzymał, ale puścił oną cum omnibus attinentijs im. p. Floryanowi Sokolinskiemu bratu swemu y pisarzowi dekretowemu w. x. L. A tak coraz bardziey chwała Boża ustawała, bo ten prałat zawsze na Białey Rusi rezydował, y ani cerkwi restawrować, ani zakonnikow sustentować nie myslił, a tymczasem im. p. Floryan brat jego dobr klasztornych zażywał, przybrawszy sobie dobrego urzędnika Teodora Wasilkowskiego. Przydaie x. Karol Matuszewicz w swoiey notacyecy, że za tego prałata cerkwi cale pustowała, a będąc bez okien y bez drzwi, podczas lata bydłu ochłodą była. Wielkie zaprawdę za tegoż prałata poczyniły się inkonweniencye. A nayprzod imp. Jeronim Sołtan podkomorzy Starodubowski, gdy poczoł iure agere z tym to j. x. Sokolinskim, nie tylko

чилось число крестьянъ и юриcдичанъ и строеній.

Архимандритъ Митрофанъ Друцкій-Соколинскій. Хотя и сказано мною, что прелатъ сей занялъ архимандрію въ 1667 году, однако въ своихъ запискахъ читаю, что только на Жировицкой конгрегаціи, бывшей подъ председательствомъ м. Жоховскаго, въ 1675 году, Митрофанъ Соколинскій подписался Смоленскимъ архіепископомъ и Гродненскимъ архимандритомъ. О Друцкомъ-Соколинскомъ говорятъ, что будучи онъ, свѣтскимъ паномъ пріобрѣлъ большую славу силою своей отличной элоквенціи, ради которой м. Жоховскій обѣщалъ ему высшія духовныя достоинства и привлекъ его такимъ образомъ въ монашество. Вслѣдъ за исполненіемъ искуса и постриженіемъ онъ возведенъ былъ въ санъ Смоленскаго архіепископа, архимандрита Онуфріевскаго и Гродненскаго. Впрочемъ, Гродненской архимандріи онъ не держалъ а передалъ ее со всѣми принадлежностями, брату своему, декретовому писарю в. к. Л., Флоріану Соколинскому. Итакъ, слава Божія все болѣе и болѣе уменьшалась, ибо сей прелатъ жилъ всегда въ Бѣлоруссіи и не думалъ о возстановленіи церкви и содержаніи монаховъ, между тѣмъ братъ его Флоріанъ обращалъ монастырское добро въ свою пользу, избравъ себѣ хорошаго помощника въ лицѣ Ѳедора Васильковскаго. Въ своихъ замѣткахъ Карлъ Матусевичъ говоритъ, что въ то время церковь стояла пустою, безъ дверей и оконъ, лѣтомъ служила логовищемъ для скота. Поистинѣ, при этомъ прелатѣ возникли большія неустройства. Прежде всего, подкоморій Стародубовскій, его м. Іеронимъ Солтанъ началъ съ Соколинскимъ судиться и не только выхлопоталъ Гродненскіе зем-

dekreta Grodzkie ziemskie y trybunalskie, ale też banicye krolewskie, zaiazdy i intromissie do Czeszczewlan otrzymał, a to za chłopow nazwanych Rusinow, od Wasilkowskiego przyjętych, ktorzy poddanymi byli im. p. Sołtana. Potym w r. P. 1682 im. x. Żochowski metropolita, zawdzięczaiąc im. p. Pacowi hetmanowi ww. x. L. łaski swiadczone, darował wieczystym prawem cegielnią klasztorną z połwłokiem gruntu. A j. x. Sokolinski nie tylko huic nullitatis actus non contradixit, ale też libenter subscripsit. Do tegoż prawa sigillis appositis podpisali się j. x. Zaleski Włodzimierski y j. x. Małachowski Przemyslski, biskupi. Umieraiąc im. p. Pac hetman wlał swoie prawo na j. x. biskupa Żmudzkiego, brata swego, a ten też samo prawo wlał na oo. bernardynow Grodzienskich, z ktoremi potem wielka kłotnia była. Wszakże przycisnieni ci oycowie prawem, musieli wrócić wszystkie dokumenta, ktore teraz in archivo zostaią. Ten j. p. Sokolinski darował wieczystym prawem morg pola na kopanie gliny y na cegielnią im. p. Rymwidowi, marszałkowi Lidzkiemu. Jest kopia tego prawa in archivo, ale same prawo ma być u sukcessorow pp. Rymwidow, ktore jednak szkodzić nie może ob iniustam cessionem. Takim był dobrodziejem tuteyszego klasztoru j. x. Metrofan Sokolinski, ktory że na kongregacycy Nowogrodzkiey, w r. P. 1686 celebrowaney, ad nexum między metropolitą y zakonem podpisał się, musiał lub anno sequenti, lub w r. P. 1688 świat ten pożegnać. Trzymał on tedy archimandryą Grodzienską lat arciter 13, t. j. o dr. 1675 do r. 1688. Za tego podobno prałata stała się y ta niezmierna szkoda ubogiemu klasztorowi, że gdy on puścił na czynsz grunta Kołożanskie roznym ludziom, a mianowicie zamkowym, oni zaś instynktem dzierżawców ekonomicznych granice i miedze popsowali, y nieuważaiąc ograniczenia od

скіе и трибунальскіе декреты, но и королевскія баниціи, интромиссіи и заѣзды на Чещевляны, за то, что Васильковскій принялъ къ себѣ хлоповъ, такъ называемыхъ Русиновъ, бывшихъ крѣпостными Солтана. Затѣмъ, въ 1682 году, въ благодарность за благодѣянія, гетману в. к. Л. Пацу, м. Жоховскій на вѣчныя времена отдалъ ему монастырскій кирпичный заводъ съ полуволокою земли. Соколинскій же не только не воспротивился этому, но еще добровольно подписался. На актѣ семъ при печатяхъ подписались Володимірскій епископъ Залеская и Перемышльскій епископъ Малаховскій. Передъ своей смертію, Пацъ передалъ свое право брату, Жмудскому епископу, который съ своей стороны право это передалъ Гродненскимъ бернардинамъ; съ ними потомъ возникла большая ссора. Однако, сіи отцы принуждены были судомъ возвратить всѣ документы, которые нынѣ находятся въ архивѣ. Тотъ же Соколинскій подарилъ извѣстнымъ актомъ Лидскому маршалку Римвиду моргъ земли, для добыванія глины; копія сего акта имѣется въ архивѣ, но подлинникъ долженъ быть у наслѣдниковъ Римвида. Такимъ-то благодѣтелемъ здѣшняго монастыря былъ Митрофанъ Соколинскій, который въ 1688 году, или въ слѣдующемъ, разстался съ симъ міромъ; такъ какъ онъ подписался на „союзъ“ между митрополитомъ и Базиліан. орденомъ на конгрегаціи Новгородской 1688 г. Управлялъ Гродненскою архимандріей 13 лѣтъ, т. е. отъ 1675 до 1688 года. При томъ же прелатѣ причиненъ былъ бѣдному монастырю большой ущербъ въ томъ, что отданы были въ аренду, на чиншъ разнымъ людямъ, участки монастырской земли. Арендаторы же, по своему обычаю, нарушили обозначенные Годкии-

j. x. Hodkinskiego, ut in ipso dictum, wyprowadzonego, szmat wielki gruntu odcieli y sobie przywłaszczyli. O co teraz ja biedny muszę się prawować, a niema zaczym, y nikt na to ratunku dać nie chce.

Jozafat Ohurcewicz, archimandryta. Ten archimandryta, gdy trafił na wielkie pustki i cięszkie mizerye, nie maiąc sumptu na reperacyą cerkwi, na budowanie mieszkania dla siebie i dla zakonników, iako y ia mizerny teraz nie mam, poczoł z apprehensyey chorować, i nie długo na nieszczęsney prelaturze bawiąc, ex maerore umarł. Ten Jozafat na wszystkie dobra klasztoru Kołożańskiego 13 dymow zaprzysiągł, i dotychczas podług jego abiuraty podymne płaciło się. Tenże archimandryta aktykował w metryce w. x. L. y extraktem wyioł przywiley króla imsci Władysława IV, na dwie włoki w Baksztach, ut dictum in Pieszkowscio. Jest ten extrakt in archivo sub dat. r. P. 1690 d. 28 Semptembris. O tym j. x. Jozafacie x. Karol Matusewicz loco saepius citato tak pisze: „Ten imsc nie maiąc żadnego w klasztorze Kołożanskim budynku, ani nawet koła, do którego by mogł konia uwiązać, jak tylko przyiachał, poczoł mieszkać w mieście po gospodach, y poty żył, poki mogł mieć z folwarku prowizyą, a kiedy iuż y w folwarku nie stawało, w goscinę do Suprasla poiachawszy, Panu Bogu ducha oddał.“ Obitus iego mogł contingere około r. P. 1692.

Symeon Ohurcewicz, archimandryta. Ten będąc natenczas protoarchimandrytą zakonu naszego, post fata brata swego przyioł na siebie archimandryą Grodzienską, którey szczęście wielkie było by, gdy by długo pożył ten prałat. On bowiem obiowszy klasztor Kołożanski, nayprzód mieszkanie dla siebie i dla zakonnikow, które y teraz, lubo iusz zgniłe, zostaie, wystawił. Potym cerkiew zruinowaną restawrował, lubo nie ze wszystkim, bo pu-

скимъ границы, и даже присвоили себѣ значительную часть монастырской земли. Объ этомъ нынѣ я, при бѣдности моей, долженъ вести тяжбу, не имѣя на то средствъ и не видя ни откуда содѣйствія.

Архимандритъ Іосафатъ Огурцевичъ. Этотъ архимандритъ нашелъ монастырь пустымъ и крайне бѣднымъ; не находя средствъ къ возстановленію церкви и къ постройкѣ жилища для себя и для братіи, точно также какъ не имѣю никакихъ средствъ и я въ нищетѣ моей, онъ занемогъ отъ огорченія и, послѣ кратковременнаго управленія жалкою архимандріей, скончался. Сей архимандритъ засвидѣтельствовалъ въ метрикѣ в. к. Л. и взялъ изъ нея выпись привилегіи короля его м. Владислава IV на двѣ уволоки въ Бакштахъ, какъ сказано о Пѣшковскомъ. Въ архивѣ выпись сія имѣется. Объ этомъ Іосафатѣ кс. Карлъ Матусевичъ пишетъ въ упомянутыхъ замѣткахъ слѣдующее: „Сей его м., не найдя въ Коложскомъ монастырѣ никакой постройки, не найдя даже кола, къ которому могъ бы, пріѣхавши, привязать лошадь, жилъ въ городѣ въ частныхъ домахъ до тѣхъ поръ, пока получалъ изъ фольварка провизію, но когда уже и въ фольваркѣ не доставало, онъ уѣхалъ въ Супрасль, гдѣ и отдалъ Господу Богу душу. Смерть его должно быть постигла около 1692 года.

Архимандритъ Симеонъ Огурцевичъ. Состоя протоархимандритомъ нашего ордена, Симеонъ принялъ архимандрію по смерти своего брата. Большое счастіе было бы для монастыря, если бы сей прелатъ пожилъ дольше. Прежде всего построилъ онъ для себя и для братіи домъ, который стоитъ еще и нынѣ, хотя уже подгнившій. Затѣмъ возобновилъ, хотя не вполнѣ, разоренную церковь. Отдавъ нѣкоему еврею Лейбѣ

sciwszy prawem arendownym Leybie żydowi folwark Czeszczewlany cum attinentijs, tudzież cegielnie, wszystkie juryzdykę za pewną summę, przykazał nieiakiemu zakonnikowi, ale laikowi, na imie Gerwazemu, aby znosząc się z żydem arendarzem, restauracyey około cerkwi doglądał. Dziw mi, że ten prałat żydowi wszystkie dobra klasztorne, a nawet y restawracyą cerkwi zlecił. Ale podobno musiał to uczynić, że nie miał ad manum zakonnika sposobnego do interessow gospodarskich, iakoż natenczas summa fuit penuria religiosorum. Zle potym stało się, że j. x. opat, uwiedziony respectu sanguinis, puścił w arendą wszystkie dobra klasztorne na trzy lata p. Jelcowi szwagrowi y p. Ohurcewiczownie Jelcowey siostrze swoiey, osadziwszy przytym zakonnika kapłana w klasztorze, którému ordynaryą w kontrakcie ocyrklował. Zkąd poszło, iż p. Jelec pod roznemi pretextami nachwytawszy nie mało blankietow z podpisem ręki j. x. archimandryty Ohurcewicza, gdy potym tenże prałat fatis cessit, prawa y obligi iakie chciał popisał, y inwentarz podług swego upodobania sporządził. Przez co wielką miał trudność z tym p. Jelcem j. x. Doroszkowski, ut mox dicetur. Trzymał tuteyszą arhimandryą im. x. Symeon Ohurcewicz lat 6 circiter, a potym w r. P. 1698, gdy w drodze zostawał, w Sobotnikach w awsteryey stanowszy na popaskę, a znagła chmurę obaczywszy y grzmot usłyszawszy, poklęknął na modlitwę, na którey trwaiąc, fulmine tactus, obijt in Domino. Vir ex omni parte doctus, pius et exemplaris.

Meleciusz Doroszkowski, archimandryta. Jak prędko p. Jelec y małżonka iego dowiedzieli się o śmierci j. x. Symeona, tak zaraz napadszy na cerkiew Kołożanską, w. o. Daniela Piotrowicza, który pod ten czas na Kołoży rezydował, pokonfundowali y gwałtownie różne mobilia po

въ аренду фольваркъ Чещевляны съ принадлежностями, а также кирпичный заводъ и всю юрисдику, онъ поручилъ какому-то мірянину, по имени Гервасію, наблюдать за возобновленіемъ церкви и входить по сему предмету въ сношенія съ жидомъ-арендаторомъ. Удивляюсь, что сей прелатъ отдалъ жиду всѣ монастырскія угодія и даже поручилъ возобновленіе церкви. Кажется, что иначе онъ не могъ поступить, потому что не было подъ рукою монаха, способнаго къ дѣламъ хозяйственнымъ, такъ какъ въ то время былъ большой недостатокъ въ монахахъ. Не хорошо и то, что архимандритъ, по побужденіямъ родственнымъ, отдалъ на три года въ аренду всѣ монастырскія угодія шурину своему Ельцу и сестрѣ своей Огурцевичевой - Ельцовой, помѣстивъ въ монастырѣ одного іеромонаха и опредѣливъ ему извѣстное количество провіанта. Отсюда вышло то, что пріобрѣвъ, подъ разными предлогами, много бланковъ съ подписью архимандрита, Елецъ писалъ на нихъ послѣ смерти архимандрита всякія обязательства и даже составилъ по собственному усмотрѣнію инвентарь. Это поставило въ большія затрудненія арх. Дорошковскаго, какъ сейчасъ увидимъ. Симонъ Огурцевичъ управлялъ архимандріей около 6 лѣтъ. Въ 1698 году, находясь въ дорогѣ, остановился на отдыхъ въ заѣзжемъ домѣ въ Соботникахъ; увидѣвъ страшную тучу и услышавъ громъ, онъ сталъ молиться, преклонивъ колѣни, и въ этомъ положеніи пораженный молніей, отошелъ ко Господу. Человѣкъ вполнѣ ученый, благочестивый и примѣрный.

Архимандритъ Мелетій Дорошковскій. Узнавъ о смерти Симеона, панъ Елецъ съ супругою напалъ на Коложскую церковь, выгналъ изъ монастыря

nieboszczyku zabrali, a mianowicie kielich srebrny pozłocisty z patyną takoż, Ewangelią we srebro oprawną, apparat bogaty ze wszystkim do służby Bożey porządkiem, xięgi, cyne, miedź et similia. Jest in archivo protestacya w grodzie Grodzienskim o to wszystko zaniesiona. Nie kontentując się tym, p. Marcin Jelec y jego małżonka, iachawszy do Żyrowic na kongregacyą, tam u jw. im. x. Zalenskiego, metropolity, wyjednali sobie arendę Czeszczewlan na rok ieden ieszcze. Otrzymawszy tutejszą archimandryą j. x. Doroszkowski, cierpiał poty p. Jelcowi, poki termin arendy expirował. A po expiracyey arendy, gdy zesłał ludzi swoich dla obięcia folwarku, pan Jelec niechciał ustępować, y kryiome poczoł robić machiny, chcąc utrzymać się przy Czeszczewlanach. Musiał tedy j. x. Doroszkowski, który był oraz archimandrytą Leszczynskim, ziachać do Grodna y czynić ugodę z p. Jelcem, któremu za wymyslone iego pretensye zapłaciwszy tynfow sto, ledwo go zbył y wyrugował z Czeszczewlan. Ten interess uspokoiwszy j. x. Doroszkowski, nayprzód otrzymał zakonnika dobrego x. Karola Matusewicza, który, iako sam pisze, na pustki trafił, bo nie tylko zakonnika żadnego, ale nawet y do posługi człowieka w klasztorze nie zastał. Cerkiew zawsze stała zamknięta, a klucz o pół mile u pewnego człowieka zostawał. Głodu y chłodu, przydaie x. Karol, dosć zażyłem, nim do należytego porządku przyszedłem. Wszakże j. x. Doroszkowski, maiąc tego dobrego zakonnika, wszystko mu zlecił y powierzył. Przytym kielich srebrny z patyną takąż sporządził, y dwa apparaty kitaykowe sprawił. Potym osadził w Czeszczewlanach brata swego rodzonego Franciszka Doroszkowskiego za urzędnika, który wstydząc się tego tytułu, przez pewnych przyjacioł wyjednał sobie kontrakt arendowny dla honoru swego imienia. Wszakże j. x. archimandryta bo-

отца Данiила Петровича и насильственнымъ образомъ захватилъ всякую движимость покойнаго, между прочимъ серебрянную съ позолотою чашу, такой же дискосъ, Евангелie въ серебрянной оправѣ, весь богослужебный, очень богатый, приборъ, книги, олово, мѣдь, и т. под. Въ архивѣ имѣется протестъ противъ такого грабежа, сдѣланный въ Гродненскомъ судѣ. Не довольствуясь этимъ, п. Мартинъ Елецъ и его супруга отправились въ Жировицы на конгрегацiю и выхлопотали у м. Заленскаго аренду на Чещевляны еще на одинъ годъ. Получивъ архимандрiю, Дорошковскiй сносилъ притязанiя Ельца до конца аренды. По окончанiи же срока, архимандритъ послалъ своихъ людей для принятiя Чещевлянъ, но Елецъ не хотѣлъ уступить и началъ употреблять всякiя интриги, чтобы оставить Чещевляны за собой. Тогда Дорошковскiй, бывшiй также Лещинскимъ архимандритомъ, принужденъ былъ прiѣхать въ Гродну и вступить съ Ельцемъ въ условiя. Заплативъ ему за измышленныя претензiи 100 тинфовъ, онъ едва удалилъ его изъ Чещевлянъ. Покончивши это дѣло, Дорошковскiй прiобрѣлъ хорошаго монаха, Карла Матусевича, который говоритъ, что нашелъ монастырь пустымъ и необитаемымъ, ибо ни одного монаха не было здѣсь, ни даже человѣка для прислуги. Церковь была постоянно заперта, а ключь отъ нея хранился у какого-то человѣка, жившаго въ полумилѣ. Натерпѣлся я голоду и холоду, пока успѣлъ завести въ монастырѣ порядокъ, говоритъ Матусевичъ. Имѣя столь хорошаго человѣка, Дорошковскiй поручилъ ему все. При этомъ сдѣланы были серебрянная чаша съ такимъ же дискосомъ и двѣ китайчатыхъ ризы. Потомъ посадилъ въ Чещевляны роднаго своего брата Франца Дорош-

iąc się, aby brat jego nie zrobił tak, jak p. Jelec, przestzegł x. Karola Matuszewicza, iż dał kontrakt bratu swemu nie zapieniądze jakie od jego wzięte, ale szczególnie dla powagi imienia. Obligował przeto tenże prałat x. Karola, aby jeśliby na jego P. Bog śmierć dopuścił, przełożonym zakonu ten sekret wyjawił y czynić szkody w folwarku panu bratu nie dopuścił. Lat tylko 5 circiter archimandryą Grodzienską trzymał j. x. Doroszkowski, bo w r. P. 1703 w Leszczu ten świat pożegnał. Był to prałat uczony i pobożny. Zostawał długo in munere auditoris u j. x. Żochowskiego metropolity, potem postąpił na archimandryą Leszczynską y Grodzienską, y wyższe jego czekały honory, gdyby był pożył. Godzien wprawdzie był życia iak naydłuższego dla osobliwey gorliwości, którą miał ku pomnożeniu chwały Bożey y dobra zakonnego. Jakim on był zelantem dobra zakonnego, constat z kopiey, która iest in archivo, prawa jp. Rymwidowi na cegielnią danego, ut dictum in Socolinscio. Gdy bowiem te prawo, które in oryginali ma być u pp. Rymwidow, dane od j. x. Metrofana Sokolinskiego konfirmowali j. x. Żochowski, metropolita, et consequenter x. Jozafat Ohurcewicz y x. Symeon Ohurcewicz, archimandrytowie Grodzienscy, j. x. Doroszkowski, dostawszy od pewnego jezuity kopiey tegoż prawa, tak własną ręką napisał: „Tę kopię prawa od wszystkich ichmsciow antecessorow moich, jako nie podług prawa y słuszności nadanego, nie tylko we wszystkich klauzulach nie approbuię, ale wiecznie kassuję, y na sąd Boży pozywam tego, ktory mnie do tego lub przywiodł lub roskazał. 6 Martij 1700 w Grodnie. X. Melecyusz Doroszkowski archimandryta Leszcz. y Grodz. mp.

Floryan Wołk Łaniewski, arhimandryta. Gdy P. Bog j. x. Doroszkowskiego do chwały swoiey w Leszczu powołał, brat

ковскаго управителемъ, который, стыдясь этого званія, выхлопоталъ черезъ своихъ друзей арендный контрактъ, ради чести своего имени, на Чещевляны. Изъ опасенія, однаго, чтобы братъ не поступилъ потомъ такъ, какъ поступилъ Елецъ, ар. Дорошковскій предупредилъ о. Матусевича, что далъ контрактъ не за деньги, а только для чести имени своего брата. Архимандритъ обязалъ Матусевича, чтобы въ случаѣ его смерти, онъ объявилъ о томъ монастырскому начальству и не дозволилъ бы пану брату самовольно распоряжаться въ имѣніи. Дорошковскій управлялъ архимандріей только пять лѣтъ и умеръ въ Лещѣ, въ 1703 году. Это прелатъ былъ ученый и благочестивый. Долгое время состоялъ онъ авдиторомъ при м. Жоховскомъ, потомъ сдѣланъ Лещинскимъ архимандритомъ и вскорѣ Гродненскимъ; если бы жилъ дольше, то удостоился бы и болѣе важныхъ почестей. И въ самомъ дѣлѣ достойна всякаго сожалѣнія смерть столь усерднаго къ славѣ Божіей и житію монашескому человѣка. Какимъ былъ онъ ревнителемъ монастырскаго имущества, это видно изъ хранящейся въ архивѣ копіи дарственной записи Римвиду на кирпичный заводъ. Не смотря на то, что эта запись, данная Соколинскимъ и имѣющаяся у Римвидовъ, скрѣплена была подписью м. Жоховскаго, Іосафата и Симеона Огурцевичей, архимандритовъ Грод. Дорошковскій, получивъ отъ извѣстнаго іезуита копію сей записи, такую сдѣлалъ на ней собственноручную надпись: „Сію, противъ всякой справедливости и права данную предмѣстниками моими запись, не только не утверждаю, но навсегда уничтожаю, и всякаго, кто захотѣлъ бы меня принудить къ ея признанію, призову на судъ Божій. Марта 6 дня, 1700 г., въ Гроднѣ. Мелетій Дорош-

jego, ożeniwszy się podtenczas y zgraię nie małą ludzi nazbierawszy, chciał koniecznie trzymać folwark Czeszczewlany za arendownym kontraktem. Ale przełożeni zakonu, od x. Karola informowani, że on ten kontrakt otrzymał dla honoru tylko, a nie za pieniądze dane, wyrugowali go lubo nie bez trudności z Czeszczewlan. Musiał jednak przypłacić za tego Doroszkowskiego x. Karol, bo naprzód p. Kotowiczowi podstarościemu Grodz: za obligiem iego tynfow 200 oddał, a potym jemuż samemu przez komplanacyą y z rozkazu j. x. Załęskiego metropolity złotych sto wyliczył. A gdy x. Karol te interessa uspokaja, tymczasem j. x. Floryan Wołk Łaniewski archimandryta Supraslski Grodzienską archimandryą obeymuje. Otrzymał ten prałat tuteyszą archimandryą na kongregacycy Nowogrodzkiey, w r. P. 1702 celebrowaney, gdzie sam będąc przytomny, gdy wspaniałe czynił obietnice nie tylko klasztor Grodzienski restaurować y wspomagać, ale też proprio sumptu duos fratres pro studijs do cudzych krajow wyprawić, cum consensu całey kongregacycy otrzymał installacyą na archimandryą tuteyszą od jw. j. x. Załęskiego metropolity sub dato a-o ut sup. die 2 Septembris. Jest in archivo ta jego inwestytura. Ale wszystko inaczey poszło, bo j. x. Łaniewski znacznie ubogi klasztorek przygubił. Prawda, że y woyna Moskiewska za Cara Piotra Alexiewicza wiele zaszkodziła. Ale j. x. Łaniewski bardziey, niż Moskwa, te mieysce ukrzywdził. Dla ochrony od nieprzyjaciela kazał zapędzić do Suprasla bydła z Czeszczewlan dwornego sztuk 10, to tam wszystko osiadło. Owiec 15 z folwarku wziąć, y p. Pancerzynskiemu sędziemu Grodzien. dać kazał. Traktuiąc publiki, y długo w klasztorze rezyduiąc z liczną assystencyą ludzi, tudzież gości gęstych przyjmuiąc y onych laute częstuiąc, folwarek ze wszystkim spustoszył. Fusius to wszy-

ковскій, архимандритъ Лещинскій и Гр. с. р.“

Архимандритъ Флоріанъ Волкъ-Ланевскій. Со смертію архимандрита Дорошковскаго въ Лещѣ, когда братъ его вступилъ въ бракъ и, собравъ не малую толпу людей, усильно старался удержать Чещевляны, по арендному контракту, то монастырское начальство, предупрежденное о. Карломъ, что контрактъ онъ держалъ для огражденія гонору, выжило его изъ Чещевлянъ, не безъ нѣкоторыхъ, однако, трудностей. Матусевичъ былъ принужденъ заплатить за Дорошковскаго, по выданной имъ Гродненскому подстаростѣ Котовичу облигаціи, 200 тинфовъ а ему—100 з. Когда о. Карлъ велъ это дѣло, въ то же время Гродиен. архиман. занимаетъ Супрасл. архиманд. Флоріанъ Волкъ-Ланевскій. Получилъ онъ Гродненскую архимандрію во время Новгородской конгрегаціи, въ 1703 году, на которой, присутствуя лично, сдѣлалъ самыя громкія обѣщанія, обязался не только возобновить и поддерживать Гродненскій монастырь, но еще послать на свой счетъ за границу двухъ монаховъ. Такимъ образомъ, съ согласія всей конгрегаціи, получилъ онъ поставленіе на здѣшнюю архимандрію отъ м. Заленскаго, 7 Сентября. Въ архивѣ имѣется инвеститура. На дѣлѣ же все вышло иначе; бѣдный монастырь еще болѣе обнищалъ. Правда, что много зла принесла Московская война ц. Петра Алексѣевича; но Ланевскій больше сдѣлалъ монастырю зла, чѣмъ Москва. Для безопасности отъ непріятеля, онъ велѣлъ доставить изъ Чещевлянъ въ Супрасль 10 головъ двороваго скота, который тамъ и остался; велѣлъ отдать 15 монастырскихъ овецъ Гродненскому судьѣ Панцержинскому. Живя долго въ монастырѣ со множествомъ людей, принимая и

stko opisuje x. Karol Matusewicz, wielce żaląc się na tego prałata, iż co pierwszy przez własne staranie klasztorowi przyczynił, to drugi przez swoją hoyność rozproszył. Godzien wprawdzie wiekopomney pochwały x. Karol Matusewicz, że w takich okolicznościach od ostatney ruiny klasztorek ubogi obronił. Jego też było staranie, iż grunta na Kołoży będące, których przedtym ludzie zamkowi y juryzdyczanie klasztorni używali y czynsz płacili, na klasztor odebrał y sam zasiewał, z większym daleko klasztoru profitem. Umarł j. x. Łaniewski w Supraslu w r. P. 1709, a co tuteyszemu mieyscu zaszkodził, to wszystko przepadło. Trzymał archimandryą Grodzienską lat circiter 5.

Laurenty Drucki Sokolinski. Od roku 1710, czyli też od czasu poznieyszego, bo niemam zkąd dostać wiadomości, zaczoł być archimandrytą tuteyszym ten j. x. Sokolinski, ktory częściey rezydował w swoich dobrach na Białey Rusi, aniżeli tu w klasztorze. Miał wikarego x. Krzywoszánskiego na imie Kalista, ktory y gospodarstwo prowadził, y rożne miał procedery prawne. Gdy gumno na Kołoży ze zbożem zgorzało, ten x. Krzywoszański kielich srebrny zastawił na kupowanie zboża. Wszakże na te mieysce j. x. Sokoliński sprawił kielich srebrny z patyną takąż, ktory iest y teraz z podpisem jego. Więcey żadney rzeczy nie przyczynił, ani w cerkwi, ani w klasztorze, ani folwarku. A będąc panem, mogł by był co świadczyć, gdyby chciał. Trzymał archimandryą Grodzieńską i. x. Sokoliński przez lat circiter 10, to iest do r. P. 1720. Zostawszy on arcybiskupem Smoleńskim w r. P. 1718, antequam consecraretur, ex mandato j. x. Kiszki metropolity, iuxta canones pluralitatem beneficiorum in una persona incompatibilem dicentes, rezygnował archimandryą Grodzieńską y na to dał skrypt własną ręką przy pieczęci podpisany sub

угощая пышно толпу гостей, онъ совершенно истощилъ фольваркъ. Все это описываетъ Матусевичъ, горько жалуясь, что все сдѣланное имъ сей архимандритъ уничтожилъ своею роскошною жизнію. По истинѣ достоинъ всякой похвалы о. Матусевичъ, при столь трудныхъ обстоятельствахъ охранившій бѣдный монастырь отъ окончательнаго разоренія. Его усердіемъ возвращена была монастырю земля, которую держали замковые люди и юрисдичане, платя монастырю чиншъ. Матусевичъ самъ сталъ засѣвать эту землю съ гораздо большею пользою для монастыря. Въ 1709 году Ланевскій умеръ въ Супраслѣ, весь же причиненный имъ здѣшнему монастырю ущербъ такъ и пропалъ. Управлялъ здѣшнею архимандріей 5 лѣтъ.

Лаврентій Друцкій-Соколинскій.— Въ 1710 ли г., или позже, вступилъ въ управленіе архимандріей сей Соколинскій, объ этомъ вѣрныхъ свѣдѣній не имѣю. Жилъ онъ чаще въ имѣніяхъ своихъ въ Бѣлоруссіи, нежели въ монастырѣ. Содержалъ въ Гроднѣ викаріемъ отца Кривошанскаго, по имени Каллиста, который и хозяйствомъ управлялъ и велъ разные процессы. Когда сгорѣло на Коложѣ гумно съ хлѣбомъ, Кривошанскій заложилъ серебрянную чашу и за полученныя деньги купилъ хлѣба. Правда, Соколинскій купилъ новую серебрянную чашу и блюдо, имѣющееся и нынѣ съ его надписью, но ничего больше онъ не сдѣлалъ для церкви, монастыря и фольварка, не смотря на то, что по своему богатству могъ бы много добра сдѣлать монастырю, если бы захотѣлъ. Архимандріей управлялъ онъ 10 лѣтъ, т. е. до 1720 г. Въ 1718 г., возведенный въ санъ Смоленскаго архіепископа, до посвященія, по приказанію м. Кишки, по правиламъ, призна-

dat. Grodne d. 3 Nowembris 1718. Wszakże wysz mianowany j. x. metropolita ex speciali sua gratia pozwolił trzymać ieszcze archimandryą per biennium titulo administrationis j. x. Sokolińskiemu, ktory ufundowawszy się na swoim arcybiskupstwie, gdy lat dwie wyszło administracyey, chciał koniecznie ad vitae tempora retinere tuteyszą archimandryą. Ale j. x. Kiszka metropolita nie dopuścił, y na jego mieysce j. x. Jachimowicza installował praevia benedictione in abbatem.

Jozafat Jachimowicz. Służył po świecku na Ukrainie, gdzie się nauczył arte grać na klewikorcie, przytym y na organach. Zostawszy zakonnikiem, był długo ekonomem w Byteniu, gdzie zebrał nie mały zapas pieniężny. Postąpił potym na starszeństwo w Czerloney, ale tym się nie kontentuiąc, prelatury szukał. Applikował się przeto do usług jw. j. x. Kiszki metropolity, do ktorego gdy adress uczynili ich m. pp. Szemiothowie z intencyą fundowania klasztoru bazylianskiego w Tołoczynie, j. x. Jachimowicz deklarował ex proprio peculio dodać subsidium do nowey erekcyey, cum pacto, aby klasztor de novo ufundowany zostawał sub titulo archimandryey, y aby on, iako primarius tey fundacyey cooperatus, był naypierwszym Tołoczynskim archimandrytą. Pozwolił na to j. x. metropolita et ritu consueto benedixit j. k. Jachimowicza in abbatem. A tak ten prałat iachawszy do Tołoczyna, czas nie mały tam siedział, ale nic nie wysiedział, bo fundacya ex utraque parte nie doszła. Powrocił tedy do j. x. metropolity, ktory lubo chciał go privare insignibus abbati convenientibus, iednak ex clementia permissit onemu uti insignibus ijsdem et titulo, iakoż on do synodu Zamoyskiego podpisał się archimandrytą Tołoczyńskim. Owszem do takiego przyszedł u na-

ющимъ неумѣстнымъ, чтобы одно лицо держало много бенефицій, отказался отъ Гродненской архимандріи письменно, съ подписью руки и приложеніемъ печати, въ Гроднѣ, 3 Ноября, 1718 г. Однако, вышеоименованный митрополитъ, по особенной своей милости, дозволилъ Соколинскому держать еще Гродненскую архимандрію два года, подъ видомъ управленія. Утвердившись же на своемъ архіепископствѣ, по истеченіи 2 л., Соколинскій непремѣнно желалъ удержать Гродненскую архимандрію за собой до смерти, но м. Кишка этого не дозволилъ и поставилъ архимандритомъ Яхимовича.

Іосафатъ Яхимовичъ, въ свѣтскомъ званіи служилъ на Украйнѣ, гдѣ научился играть на клавикордѣ и органахъ. Сдѣлавшись монахомъ, онъ долго состоялъ въ Бытенѣ экономомъ и успѣлъ собрать порядочную сумму денегъ. Посланъ былъ старшимъ въ Черлены [1]), но этимъ не удовольствовался и искалъ настоятельства. Въ сей мысли предложилъ свои услуги м. Кишкѣ, воспользовавшись случаемъ, когда гг. Шеміоты послали митрополиту адресъ съ изъявленіемъ желанія со орудить въ Толочинѣ Базиліанскій монастырь. Яхимовичъ обѣщалъ содѣйствовать сему собственными деньгами съ условіемъ, чтобы вновь сооруженный монастырь носилъ названіе архимандріи, и чтобы онъ, Яхимовичъ, какъ первый сотрудникъ, назначенъ былъ первымъ Толочинскимъ архимандритомъ. Митрополитъ изъявилъ на это согласіе и обыкновеннымъ порядкомъ благословилъ Яхимовича въ архимандриты. Прибывъ въ Толочинъ, Яхимовичъ сидѣлъ тамъ долгое время, но ничего не высидѣлъ, потому что фундація не

1) Нынѣ село Гродненской губерніи и уѣзда. Здѣсь былъ уніатскій монастырь.

mienionego pana respektu, że go kreował swoim audytorem, quod munus aliquo tempore exercuit, lubo na to nie miał scientiam sufficientem. Tandem z łaski tegoż jw. j. x. Kiszki metropolity postąpił j. x. Jachimowicz na archimandryą Grodzieńską, ktorą obioł w r. P. 1723. Urosła wielka dyfferencya między j. x. Suchodolskim proboszczem Grodzieńskim, j. x. Jachimowiczem y innemi z iedney, a między j. x. Jozefem Tyminskim z drugiey strony o granice y staneła intercyzya między stronami cum remissione sprawy do finalney decyzyey przez przyiacielską kombinacyą j. x. Micuty podkomorzego Grodzień. Jest ta intercyzya in archivo, ale ograniczenia, ktore potym przez podkomorzego wyprowadzone było, nie nayduię. Trzeba by pytać w probostwie. To wiem, że nową granicę wyprowadzono, klasztorney ziemi z ogrodem nie mało przyłączono do dworu j. p. Tymińskiego, a w zamianę dano klasztorowi sianożęć Hryrorowszczyną nazwaną. Więcey spraw żadnych j. x. Jachimowicz nie miał, ale żył spokoynie, wina zawsze swoie trzymał, na ktore w Krolewcu tynfow 300 długu zaciągnoł, quod debitum nondum extinctum; infułatem pisał się y nazywał się, y aby go tak nazywano y do iego tak pisano, od wszystkich pretendował; jaśnie wielmożnego tytuł sobie uzurpował, y koniecznie tegoż tytułu od innych wymagał, ut liquet z niektorych papierow, z grodu Grodzień. wyiętych; w fiolecie chodził, czapeczkę gornostaiami obłożoną nosił, sztukę iakąś dyamentową bardzo bogatą, miasto krzyżyka na łancuchu szczerozłotym wiszącą na piersiach miewał, gości rad przyimował y solennie traktował. Żadney po sobie pamiątki w klasztorze nie zostawił, lubo wprawdzie kompas wymurował. W folwarku sadzawkę wyszlamował. Zamyślał na gorze blizko gumna klasztor nowy z cerkwią murować y nową fabrykę

доведена была до конца съ той и другой стороны. Воротился Яхимовичъ къ митрополиту, который хотѣлъ лишить его знаковъ отличья архимандричьяго, однако по милости дозволилъ ему употреблять эти отличія и титулъ и на замостьскомъ соборѣ онъ подписался Толочинскимъ архимандритомъ. Мало того онъ заслужилъ такое вниманіе со стороны митрополита, что сдѣланъ былъ при немъ аудиторомъ, и должность сію исполнялъ нѣкоторое время, хотя не имѣлъ для этого достаточныхъ познаній. Наконецъ, по милости сего же м. Кишки, Яхимовичъ назначенъ былъ и Гродненскимъ архимандритомъ въ 1723 году. Въ 1723 году произошло важное несогласіе между Гродненскимъ пробощемъ Суходольскимъ, Яхимовичемъ и другими съ одной стороны, и Іосафатомъ Тыминскимъ съ другой—на счетъ границъ; стороны между собою порѣшили предложить все дѣло на окончательное рѣшеніе пріятельскому посредничеству Гродненскаго подкоморія п. Мицуты. Актъ объ этомъ находится въ архивѣ, но постановленнаго подкоморіемъ рѣшенія не имѣется. Нужно бы справиться въ пробствѣ. Знаю только, что проведена была новая граница и значительное количество монастырской земли съ огородомъ отдано Тыминскому, въ замѣнъ же монастырю данъ былъ сѣнокосъ называющійся Григоровщиной. Иныхъ тяжбъ Яхимовичъ не имѣлъ, жилъ мирно, всегда имѣлъ собственное вино, за которое задолжалъ въ Кенигсбергѣ до 300 тинфовъ, каковый долгъ еще не погашенъ, подписывался и называлъ себя инфулатомъ, требовалъ и отъ другихъ, чтобъ такъ его называли и такъ ему писали, титулъ ясневельможнагѣ себѣ присвоилъ и непремѣнно требовалъ, чтобы всѣ такъ его называли; носилъ

Syonem nazwać. Ale mu przeszkodzono, y cegły nie mało, ktorą iuż był nagotował, na erekcyą cerkwi nowey soborney zabrano z rozkazu jw. jx. metropolity. Z tey racyey wpadł w apprehensyą, ktorey mu przyczynił w. o. Skiron protoprezbiter Grodzieński, ktory pewnego czasu biesiaduiąc z j. x. Jachimowiczem, gdy niewiem, iaka zwada między iemi dwoma staneła, uderzył ciężko jx. opata y sam uiachał. Potym gdy chmiel z głowy wyszumiał, reflektuiąc się, że zle uczynił, powrocił do klaszoru y deprekacyą uczyniwszy, pewną znaczną offertą urażonego prałata zagodził y kwietacyą otrzymał. Dowiedziawszy się o tym wszystkim jw. jx. Kiszka, metropolita, srodze rozgniewał się na obydwoch, et quidem w. o. Skirona officio et beneficio, a te miał w Łaszy barzo dobre, privavit; a jx. Jachimowicza od swoich respektow oddalił, y officialstwo mu odioł. A tak uterque długo nie bawiąc pro maerore contabuit. Trzymał archimandryą Grodzieńską jx. Jachimowicz lat circiter 7. Umarł w r. P. 1728 dnia 28 Febr. Testament uczynił et totam substantiam oo. karmelitom bosym Grodzieńskim pro una missa hebdomadali perpetuis temporibus inscripsit. Wszyscy y teraz powiadaią, że miał wielkie pieniądze, kleynoty et alia similia, a to wszystko u oo. karmelitow bosych osiadło. W szkatule po śmierci iego naleziono tylko zł. 1 gr. 1 sz. 2. Na pogrzeb przedano futro lisie, muszkiet y kilka ianczarek. Kommissarze zesłani od jw. jx. Kiszki metropolity wino wypili y suknie po nieboszczyku rozebrali. Jx. Charkiewicz, wikary na ten czas Suprasłski, wozy, konie y inne sprzęty do Suprasla zaprowadził. Nakoniec przyiachawszy do Grodna jx. Spirydyon Jachimowicz, rektor na ten czas Włodzimierski, banię wielką miedzianą y resztę ruchomości po nieboszczyku zabrał. Et sic in direptionem wszystko poszło. Post fata jx. Jachimowicza wako-

фіолетоваго цвѣта рясу и обшитую горностаемъ шапочку, вмѣсто креста надѣвалъ на шею кусокъ алмаза на золотой цѣпочкѣ, охотно принималъ гостей и щедро ихъ угощалъ. Никакой памяти по себѣ монастырю не оставилъ, только компасъ устроилъ. Въ фольваркѣ прудъ очистилъ. Задумалъ было соорудить на горѣ, возлѣ гумна, новый каменный монастырь и церковь и эту постройку предполагалъ назвать почему-то Сіономъ. Но ему помѣшали, и много заготовленнаго уже кирпича отнято было у него, по приказанію митрополита. Большое оскорбленіе испыталъ онъ отъ Гродненскаго протоіерея Скирона, который однажды, во время закуски, вслѣдствіе возникшей ссоры, крѣпко ударилъ архимандрита и уѣхалъ. Когда же прошолъ хмѣль, Скиронъ сообразилъ, что поступилъ очень дурно и, воротившись въ монастырь, сталъ просить извиненія, получилъ таковое и взялъ въ томъ квитанцію. Но м. Кишка, узнавши о происшедшемъ, пришелъ въ сильный гнѣвъ и лишилъ Скирона должности и мѣста, а Яхимовича лишилъ своихъ милостей и самаго архимандритства. Вскорѣ за тѣмъ Яхимовичъ умеръ, послѣ восьмилѣтняго управленія архимандріей, что случилось 28 Февраля 1728 года. Сдѣлалъ завѣщаніе и все имущество записалъ въ пользу Гродненскихъ босыхъ кармелитовъ за одну еженедѣльную обѣдню на вѣчныя времена. И нынѣ говорятъ всѣ, что онъ имѣлъ много денегъ и драгоцѣнностей и т. п., но все это досталось кармелитамъ. Послѣ смерти, у него въ шкатулкѣ нашли только одинъ злотый, одинъ грошъ и два шеляга. Для похоронъ продана была лисья шуба, также мушкетъ и нѣсколько янычарокъ. Присланные митрополитомъ коммисары выпили все вино и рас-

wała archimandrya tuteysza lat circiter 8, przez ktory czas byli starszemi w. o. Kazimierz Umiastowski lat 4, y w. o. Jakub Jachimowicz lat 4, co należy do pierwszego, to wiele dobrego uczynił tuteyszemu mieyscu, bo y zakonnik y gospodarz był dobry. Lichtarzow wielkich cynowych par 2 do cerkwi sprawił. Gumno na Kołoży porządne wybudował. Tak też w folwarku gumno przestronne wystawił. Co należy do drugiego, ten ołtarz wielki w cerkwi wystawił. Starali się interea rożni o tę archimandryą, ale do possessyey oney nie przyszli. Tandem jw. jx. metropolita terazniey-szy konferował ią jx. Antoninowi Tomiłłowiczowi, ktory będąc na ten czas protoarchimandrytą, nie mogł sam in persona administrować tey archimandryey, ale per suum vicarium administrabat, y przywiley otrzymał.

Ignacy Kulczynski archimandryta. Powrociwszy z Rzymu, gdzie munus procuratoris generalis et rectoris ss. Sergij et Bacchi per septennium gesseram, otrzymałem archimandryą tuteyszą, per cessionem oney in meam personam factam od jw. jx. Tomiłłowicza, terazniey szego arcybiskupa Smolens. Albowiem ia cessi jegomosci moy przywiley na archiepiscopią Smolenską, a jm-ść mnie cessit swoy przywiley na archimandryą Grodzieńską. Facta haec commutatio, hortante illust. Russiae primate et v. consultoris. Otrzymałem consensum od zakonu sub dato in consultatione Bytenensi d. 31 Decembris 1735, administracyą od jw. jx. Atanazego na Szeptycach Szeptyckiego metropolity całey Rusi, odebrałem sub dat. w Uniowie die 11 Febr, 1736. W tymże tedy roku przybywszy do Grodna, primis Februarii diebus zaczołem regimentklasztoru: przywiley proprio sumptu od jx. Tomiłłowicza, na ten czas protoarchimandryty, wyprawiony przysłano mi sub dat. w Warszawie dnia 29 Februarii r. P. 1736. W

хватали одежду покойнаго. Супрасльскій викарій Харкевичъ отправилъ въ Супрасль лошадей, телеги и другія вещи. И такъ все было расхищено. По смерти Яхимовича, архимандрія оставалась вакантнюю восемь лѣтъ и управляема была старшими братьями, четыре года Казиміромъ Умястовскимъ и четыре Яцкевичемъ. Первый изъ нихъ сдѣлалъ монастырю много добра, ибо былъ хорошимъ монахомъ и хозяиномъ. Пріобрѣлъ для церкви двѣ пары большихъ цинковыхъ подсвѣчниковъ. Хорошее гумно построилъ на Коложѣ, а также на фольваркѣ отстроилъ обширное и хорошее гумно. Что касается до другаго, то ему принадлежитъ устройство большого алтаря въ церкви. Многіе искали этой архимандріи, но неуспѣшно. Наконецъ митрополитъ отдалъ ее Антонину Томилловичу, который былъ въ то же время протоархимандритомъ, а потому лично не могъ управлять архимандріей и, получивъ привиллегію, поручилъ ея управленіе викарію.

Архимандритъ Игнатій Кульчинскій. Возвратившись изъ Рима, гдѣ я исправлялъ должность генеральнаго прокуратора и управлялъ цер. Сергія и Вакха, вступилъ я въ управленіе здѣшнею архимандріей, чр. уступку ея въ мою власть отъ о. Томилловича, нынѣшняго, Смоленскаго архіепископа. Ибо я уступилъ его м. мою привилегію на Смоленское архіепископство, а его м. уступилъ мнѣ свою привилегію на Гродненскую архимандрію. Эта замѣна сдѣлана была по совѣту примаса всей Руси. Согласіе со стороны иноческой власти получилъ я 31 Дек. 1735 г., на Бытенской консультаціи. Администрація дана мнѣ была м. всея Руси Аѳанасіемъ на Шептицахъ Шептицкимъ, въ Уніовѣ, 11 Февраля 1736

tymże roku, post capitulum in mense Septembri celebratum w Byteniu, iachałem do Ruty, gdzie jw. jx. Szeptycki metropolita całey Rusi, archipasterz nasz teraznieyszy y dobrodziey moy miłościwy, consueto ritu benedixit me in abbatem въ день Покрова Пресвятыя Богородицы. Otrzymałem tamże inwestyturę albo installacyą sub dat. die 12 Octobris 1736. Pod tą samą datą konfeorwał mi jw. jx. metropolita officialstwo Grodzieńskie nad trzema dekanatami: Grodzieńskim, Podlaskim y Wołkowyskim.

года. Въ томъ же году прибылъ я въ Гродно и въ первыхъ числахъ Февраля вступилъ въ управленіе монастыремъ. Привилегія, въ Варшавѣ 29 Февраля 1736 года, прислана была мнѣ, протоархимандритомъ Томиловичемъ. Въ томъ же году, послѣ капитулы въ Сентябрѣ въ Бытенѣ, я отправился въ Руту, гдѣ м. всея Руси, нашъ нынѣшній архипастырь и мой милостивый благодѣтель Аѳанасій Шептицкій, обыкновеннымъ порядкомъ поставилъ меня архимандритомъ „въ день Покрова Пресвятыя Богородицы". Тутъ же получилъ я и инвеституру, или инсталяцію, 12 Октября 1736. Этимъ же числомъ помѣчено также митрополитомъ назначеніе мое въ должность Гродненскаго оффиціала, съ подчиненіемъ моему вѣдѣнію трехъ благочиній: Гродненскаго, Подлясскаго и Волковыскаго.

ПРИЛОЖЕНІЕ КЪ IX Т.

А.

СУББОТНИКЪ ИЛИ ПОМИННИКЪ *) С. МОНАСТЫРЯ.

Въ имя Отца и Сына и Святаго Духа. (1) Се азъ худый и недостойный и многогрѣшный рабъ Іисусъ Христовъ Пафнотій, Богомъ понуженъ и Святою Богородицею и молитвами святаго великаго Іоанна Богослова, апостола и Евангелиста, възлюбленнаго ученика Божіа, и въсѣхъ святыхъ.

*) Субботникъ или Помянникъ написанъ на пергаменѣ (46 облиневанныхъ киноварью листовъ) четкимъ почеркомъ—разными руками. Первые четыре листа замѣтно отличаются письмомъ отъ дальнѣйшихъ. Между родами оставлены пробѣлы, а поля исписаны годами и нѣкоторыми фамиліями и весь почти измаранъ отъ употребленія. Помянникъ этотъ доведенъ до 1630 г., когда стараніемъ ар. Великонтія онъ былъ переписанъ (печатается въ извлеченіи въ Перечневой описи Виленской Публич. библіотеки); начатъ онъ, безъ сомнѣнія, первымъ Супрасльскимъ игуменомъ Пафнутіемъ Сѣгенемъ и при Іосифѣ Солтанѣ, м. (и епископѣ Смоленскомъ). Названіе Субботникъ дано ему Пафнутіемъ; а названіе Помянникъ (а не помянникъ, какъ читаютъ иные) давалось ему впослѣдствіи, см. стр. (243). Помянники, или Субботники составлялись и въ другихъ монастыряхъ (см. Wiszniewski, historya literatury Polskiey, t. 8. p. 286).

1) Мѣста, означенныя звѣздочками, писаны киноварью, а многоточіемъ означенъ пропускъ стихиръ на литіи.

О церкви имѣя попеченіе и Богомъ порученнемъ ми стадѣ братства нашего сея честныя новоцъвтущія лавры и о прежде отшедшихъ душъ отецъ и братіа нашеа. Понудихся съписати поминаніе се, на утѣшеніе благовѣрнымъ христіаномъ, и на помощь душамъ ихъ, и на помилованіе у страшный часъ грозпаго оного и трепетнаго дне, его же помняще благовѣрніи христіане и имѣюще въ умѣ своемъ день великый, въписаются въ книгы сіа животныя, дающе отъ статка своего часть и десятину свою Святѣй Госпожи Богородици, ея же молитвами пріяти намъ прощеніе грѣховь и избавитися отъ страшнаго мученія и получити царство небесное и живнь вѣчнуя. И се уставихъ уписати братство, клиросъ нашь, Святыя Богородица, упоминаніе въ суботы, и кутію и просфуры имъ урядихъ. И аще кто сій уставъ разрушитъ, или тайно кто кого упишетъ, да буди тому съ Іудою часть и съ подобными его.

Поминаніе Святое сій ѣуботникъ сея святыя церкви Пречистыя Богоматере честнаго Ея благовѣщеніа Богомъ спасаемыя нашея новоцвътущуя обители, еже есть въ пустыни въ скрап рѣкы Супрѣслы, подъ благословеніемъ и държавою митрополита Кыевьского и въсея Руси. Сіа книгы спасеныя и душеполезныя суть, въ нихъ же написашяся хотящеи душамъ своимъ спасеніа и помощи въ страшный и великый день грозпаго и трепетнаго Христова суда. И сими книгами изъбавитися отъ муки и причъстися въ лики святыхъ и праведныхъ, угодившихъ Христу и потрудившихся Бога ради и пострадавшихъ царствіа ради небеснаго и своего дѣля спасеніа, его же ради и въсціяшя вѣнца нетлѣнныя и царствіу небесному наслѣдници быша. Егоже Господи Боже нашъ молитвами святыхъ и насъ сподоби наслѣдникомъ быти небеснаго житіа ви....... *Подобаетъ вѣдати, когда бываетъ литіа, когда не бываетъ*. Яко всегда въ въсе лѣто бываетъ литіа вечерь и утро. И поминаются въси усъпшіи о Христѣ отци и братія нашу. Не бываетъ же литія вечерь и утро отъ утрьни великаго четверътка до суботы новыя, — токмо аще прилучится Благовѣщеніе, тогда бываетъ литіа. Небываетъ же литіа, егда поется преждеосвященнаа, вечерь тъчія, — такожде егда поется славословіе великое. Вечерь убо бываетъ литія, и поминаются усъпшіи, утро же по отпущени утрьни бываеть исхожденіе и не поминаются усъпшіи, ну абіе по стихирахъ святого часъ 1-й и отпустъ.

О еже како подобаетъ творити литія, еже есть исхожденіе. Сице творимъ литія, сирѣчь молитву,—въ притворѣ по вся дни между недѣлями по отпустѣ вечерни или утрьни по первомъ часѣ параеклисіархъ уготовль кадилницу дасть іерeу, самъ же идетъ предъ нимъ съ свѣщникомъ, мыже послѣдуемъ по нихъ, поюще стихиру едину самогласну святому, емуже есть храмъ, и исходимь въ притворъ церковный, и по стихирѣ глаголеть іерей: Помилуй насъ Боже по велицѣй милости Твоей, молимтися Господи услыши и помилуй. Еще молимся о покои тишины блаженныу памяти и оставленіе грѣховь приснопоминаемыхъ блаженныхъ създателей святыя обители сея и отецъ и братіи нашихъ и иже здей лежащихъ и повъсюду православныхъ; братіа глаголять—Господи помилуй, и ерей поминаетъ вътаи царя и князя, и ктиторы и преждеотшедшуя отца и братія нашу, елихыхъ хощетъ, по сихъ глаголетъ: Еще молимся о еже проститися имъ въсѣкому прѣгрѣшеніу волному и неволному. Възгласъ: Яко ты еси въскресеніе и животъ и покои усъпшихъ рабь Твоихъ,—приснопоминаемыхъ блаженныхъ ктиторъ отецъ и братіи нашихъ, иже здей лежащихъ и повъсюду православныхъ, Христе Боже нашь, иТебѣ славу въсылаемъ съ безначалнымъ Ти отцемъ и пресвятымъ и благымъ и животворѣщіимъ ти Духомъ нынѣ, и тако слава и нынѣ, Господи помилуй — Господи благослови, тоже іерей отпустъ: Иже живыми и мъртвыми обладаяй Христосъ истинный Богъ нашь молитвами пречистыу Его Матере—въсѣхъ душа прежде усъпшихъ приснопоминаемыхъ блаженныхъ ктиторъ отецъ и братіи нашихъ, иже здей лежащихъ и повъсюду православныихъ, въ нѣдрахъ Авраама и Ісаака и Іакова въ селѣхъ праведныхъ учинитъ и насъ помилуетъ, яко благъ и человѣколюбецъ Богъ; — тако ръкутъ братія въся гласомъ: вѣчнаа вамъ памятъ, достоиноблаженнии и приснопоминаеміи отци и братіа наша, тако ръкутъ помалу и полегку въси: Богъ ублажитъ и покоитъ ихъ и насъ помилуетъ, яко благъ и человѣколюбецъ Богъ. Тако идемъ въ келліа своа.

Вѣдомо же буди о семъ, якоже държитъ по преданіу Божественнаа церкви правило о усъпшихъ непремѣнно. Въ въсякый пятокъ вечерь понахида, въблаженни непорочніи исплънь кромѣ Господскыхъ праздникъ и святыя пасхы, даютжеся и свѣщи братіи на тѣхъ понахидахъ и по отпустѣ даваютъ питіе по единои чашици, такожде въ въсѣкую суботу на трапезѣ възглашеніе ктиторомъ сійрѣчь създателемъ, иже есть строителемъ, приходитъ келарь предъ имумена, нося питіе въ сусудѣ и ръчетъ: за молитвъ святыхъ отецъ нашихъ; іерей недѣлникъ ударяетъ въ опаницу и възглашаетъ: Въ блаженное успеніе и покой приснопоминаемыхъ блаженныхъ строителей отецъ и братіи нашихъ здѣлежащихъ и повъсюду православныхъ. И людіе отвѣщаютъ: вѣчнаа имъ памятъ. Сице уставъ о усъпшихъ, — и аще кто съ тъщаніемъ нелѣностно поминаетъ написанныхъ въ книзѣ съй, самъ поминовенъ будетъ предъ Богомъ; въ няже бо мѣру мѣритъ, възмѣрится ему праведнымъ Божіемь судомъ. И аще якоже хощете да творятъ вамъ человѣци и вый творите имъ такожде. Плачюся и рыдаю, егда помышляю съмертъ и видѣхъ въ гробѣхъ лежащу по образу Божію създанную нашу красоту безъобразену и бесславену, неимущу зрака, оле чюдеси! что се еже о насъ себемени и таинество, како предахомося тлѣнію, како припрѧгохомося съмерти, въ истину Божіеме повеленіеме, якоже есте писано подающаго преставлешимося покои.

*Заповѣдь въселенскаго святого собора. Господи благослови владыко. Дльжно есть къ Богу

въселѣтное благодареніе, вънже день въспріяхомъ Божію церковь, съ обьявленіемъ благочьстивыхъ веленій и въ развращеніе злобныхъ нечьстій. Пророчьскымъ послѣдующе гласомъ и апостолскымъ поученіемъ повинующеся и евангелскымъ съписаніемъ приложившеся, написахомъ въ субботникъ сьй повъседневное поминаніе и молба къ Господу Богу о царихъ и о князѣхъ, о архіепископѣхъ и о епископѣхъ и о всѣхъ христіанѣхъ почившихъ вѣка сего.* Помяни Господи душь усъпшихъ рабь своихъ прѣжде почившихъ вѣка сего православныхъ царей нашихъ и цариць. Помяни Господи души святѣйшихъ патріархъ и преосвященныхъ архіепископовь и епископовь. Помяни Господи души благовѣрныхъ князей нашихъ и княгинь. Помяни Господи души въсего чину священничьскаго, священноиноковь и священниковъ. Помяни Господи души скимникъ и скимниць, чрънориэець и чрънориэиць, иноковь и инокынь. Помяни Господи души въсѣхъ мужеска пола и женска. Помяни Господи скончавшихся нужною смертію на мори и на рѣкахъ утапающихъ и скончавшихся гладомъ и жуждеу и наготою от мраза измрьшихъ. И въ темници заключенныхъ мучимыхъ отъ царей нечестивыхъ за правовѣрную вѣру христіанскую. Помяни Господи души алъчящихъ и жуждущихъ, глухыхъ, слѣпыхъ, хромыхъ, скитающихся по улицахъ и неимящимъ гдѣй главы подклонити. Помяни Господи души младенець избіеныхъ за Христа отъ царей нечьстивыхъ. Помяни Господи тѣхъ, иже нѣкому ихъ помянути. Помяни Господи души блаженныхъ строителей святыя обители сея отець и братію нашу. Помяни Господи души въсѣхъ христіань, иже здѣй лежащихъ и повъсюду православныхъ иже отъ вѣка умрьшихъ.

Помяни Господи прѣосвященныхъ архіепископовъ Кіевскыхъ и всея Руси: Михаила. Іоана. Феопента. Иларіона. Ефрема. Георгія. Іоана. Николы. Никифора. Никиты. Михаила. Кvрила. Константина Θеодора. Іоанна. Костантина, Михаила. Никифора. Гавріила. Дионисеа. Матфѣа. Кvріила. Іосифа. Киріила. Максима. Петра. Феогноста. Алексѣа. Кипріана. Филиппа. Фотѣа. Іону. Герасима. Григоріа. Симеона. Іону. Макаріа. Іосифа. Іону. Іосифа. Іосифа. Архіепископа Ипатія 1). Помяни Господи епископовъ Смоленскыхъ: Маноила. Константина. Симеона, Игнатіа. Лазара. Афанасіа. Іоанна. Деонисіа. Перъфиріа. Пахоміа. Θомы. Іона. Даниліа. Евфиміа. Феофилакта. Михаила. Никона. Савостіана. Нафанаила. Симеона. Евфиміа. Мисаила. Іоакима. Епископа Іосифа.

Помяни Господи души усопшихъ рабъ своихъ сконьчавъшихся въ святѣй обители сей. Начальникъ и строитель сея Богоспасаемыя лавры. Игуменовъ и всѣхъ еже о Христѣ братіи 2). Родъ Андрея Юхновича Куневъского. Севериновая. Ермолинская. Родъ Зиновов, Нестеревича жъ Жорославки. Занковича. Родъ 3) велможныхъ ихъ милости пановъ Ходкевичовъ. Помяни Господи души усопшихъ рабъ своихъ: княая Михаила. Григорія Огафьи (кн.) Θеодора (кн.) Марьи (кн.) Анципора. Іоанна Павла. Григоря Маріи. Овдотіи. Настасіи. Софіи. Марію. Софію Елены. Ивана. (кн.) Ивана Василія. Василія. Андреа. (кн.) Василія. Василисы. (книг.) Остафеа. Андрея. Дмитрія. Юрія. Афанасіа. Александра (кн.) Настасіи. (кн.) Семіона. (кн.) Алексѣя. Ивана. Игнатія. Даниліа. (кн.) Анны. Льва. Юрія. Елены. Семена. Михаила. Семіона. Александра. Настасіи. Θеодоры. пана Юрія. Иноки Огафія Θеодора. Маріанны. Θеодоры. Афанасія. Михаила Θеодора. Іоана. Соломониды. Ирины. Огафію Терентея (панъ Троцкій), пана Григорея (Виленскій) пана Андрея (настолей королевъ), пана Александра (гетманъ ктиторъ) Юрія (Ходкевичъ староста Жомонтскій) Настасіи. Леонтія. Давида Александра. Агрефины. Іоана. Θеодора. Варламія. Афанасія. Семіона. Θедоры. Давыда. Поликарпа. Θедора Семіона. Михаила. Анны. Никиты. Михаила. Симеона Михаила. Эвдокіи. Костантина. Іоана. Іоана. Юрія Феофана. Наталіи. Даниліа. Макаріа. Юрія. Матфея Θедора. Пеладія. Іякова. Костантина. Данила. Гавріила. Мамелхвы. Татьяны. Акулины. Матроны. Ефросина(ерей) Іоана (ерея). Іоана (панъ) Мартина. (пана) Фетиніи. Θеодора Семена. Костантина. Григорія Марины (кн.), инокы княг. Анны. Василія. Евгеніи. Іоанна. Софію (пани Филоновая Кмитиная) Юрія. Стефана (младенца). Юрія. Родъ пана Александра Солтановича. Карпа и Анисіи (дѣвици). Родъ Данила Семеновича Курьчовъ. Священноинока Гадьона. Василевича. Згодкина изъ Стародуба*, Родъ панеи Александровое Ходковича, Панеи Василисы Ивановны Ярославовича. Помяни Господи души усопшихъ рабъ своихъ*: Королевое Елены, княая Ярослава. Князя Василія. Кн. Θеодора. Кн. Іоана. Княая Михаила. Кн. Θеодора. Князя Петра. Князя Григорія. Княая Михаила. Княгиню Марію. Княгиню Василису. Княгиню Елену. Княгиню Уліану. Княгиню Марію. Княжну Анну. Княжну Софію. Марію. Ивоила. Іона. Алексѣя. Василія, Леона. Варвару. Иноку Анну. Парасковію. Анну. Ирину. Григоріа. Стефана. Стефана. Евфимію. Екатерину Уліану. Анастасію. Пелагію. Княая Θеодора. Княгини Парасковьи. Княгини Александры (Романовая).* Родъ пана Григоріа Воловича Городничаго городенскаго. Помяни Господи души усопшихъ рабъ своихъ*. Тимоθея. Θеодора. Инокы Θеклы. Григоріа. Марины Руфы. Луки. Іоана конюшого Троцького и жену его Пелагію. Павла. Марины. Ермолаа. Андрея. (бискупъ Виленскій). Андрея.* Родъ пана Шишка Мацькевича тивуна и городничого Виленского. Помени Господи* Симеона.

1) Архіепископъ Іосифъ III и Ипатій приписаны другою рукою и другими чернилами, На полѣ противъ Ипатія киноварью написано: преставися въ року 94, мца. дня.

2) Перечень братіи.

3) „Родъ пана Ходковъ Юревича, адѣ нечитай, ажъ напреди съ такимъ знакомъ“..... Родъ этотъ перемаранъ и пересенъ ниже другою рукою.

Парасковьи.* Родъ князя Юрья Семеновича Слуцкаго*. Князя Симеона нареченнаго въ святомъ крещеніи Прохора. Скимници княгини Настасіи. Князя Юрья. Стефана. Пелагію. Родъ Петра Мицуты въ Городна. Ирины. Родъ Вуаковъ Іакова Давидовича Солтановъ. Помени Господи души усопшихъ рабъ своихъ*. Преосвященнаго архіепископа Іосифа. Лазара. Конона. Давыда. Игнатіа Александра. Увара Ісакіа. Антипы. Іоана. Іакова. Михаила. Гурія. Александра. Іоана. Петра. Романа. Іоана. Маріи. Елены. Матеea. Сидора. Θеодора. Іоана (Лаптя) Александра. Іоана Михаила. Георгіа Михаила Ивана. Θеодора. Григора Стефана. Іоанна (Булкагъ) Петра. Василіа Іосифа. Амоса. Григоріа. Θеодосіа. Θеодора. Іакова. Антона. Василіа. Θеодора. Учерлиты. Уліаны. Домны. Евѳиміи. Маріи Василіа. Евѳиміи. Давида. Маріи. Маріи. Іуліаны. Марѳы. Маріи. Никиты. Терентіа. Θеодора. Іоакима. Гликеріи. Алексѣа. Огафіи Акилины. Іеремія. Θеодора. Симеона. Алексѣа Анны. Елены. Елены. Маріи. Антониды. Елены. Евсевіа. Стефана Никиты. Іоана. Θеодота. Георгіа. Стефана. Варвары. Настасіи. Григоріа Василіа. Панкрата. Θеодора. Анны. Θомы. Анны Маріи. Нестера. Гавріила. Настасіи. Кирила. Іоана. Филиппа. Анны. Θеодора. Григоріа Акилины. Дементіа. Гликеріи Василіа. Анны Елены. Іоана. Георгія. Самоила. Маріи. Елиѳеріа Θеодосію. Григоріа. Деомида. Родъ врядника дворовъ церковныхъ Петрова прозъвающаго Афанаса Глѣбова изъ земли Резанскіе* 1). Родъ Радивоновъ Михальчюкова и сына его Кмиты. Родъ Бобровича Кмитина зятя.* Родъ князя Глазынинъ и брата его князя Ивана Пузынинъ. Помени Господи души усопшихъ рабъ своихъ:* Іоана Юріа Андреа Ирины Іоана Стефана Овдотіи Михаила Θеодуліи. Василіа. Уліаны. Іоана. Евпраксіи. Оксиніи. Іоанна. Александра. Мавры. Иоана. Юріа Александра. Іосифа. Агафію. Марію. Ирины. Венедикта. Стефана. Матроны. Симеона. Григоріа Настасію Кондратія. Павла Іакова. Іоана. Еупраксіи. Іоана. Агафіи. Василіа. Родъ Ивана Григоревича. Родъ Стефана Чаплича. Родъ Валаховъ. Родъ Ивановъ войта Павловскаго. Родъ Сенковъ Аѳанкова Янковичовъ. Солешевичовъ. Здѣ родъ Пахнотіевъ и пана Ивана Сегеневичъ и зъ братіею его. Родъ пана Ивана Юшковскаго и братію его. Родъ Луки Радивоновича. Платнеръ зъ Брестовици. Родъ здѣ постригшихся въ святѣй обители сей* 2) Родъ Андреа Прокоповича Хитрина. Родъ князя Василіа Полубенского. князя Елевѳеріа. Княгиню Анну. Княгиню Ксенію. Марію. Князя Василіа. Панъ Величко ключникъ Троцкій. Попъ Каракульскій. (стрежъ) Терентія. Іерея (Саражанинъ) Василіа. Іерея (попъ Шумковскій) Θеодора. Марины. Родъ Василя Ивановича слуги церковаго. Родъ пана Ивана Васильевича Скрыбы врядника Муравецького. Родъ Горановъ. Родъ Сендюшковича: Кн. Іакова. Княжны Θедоры. Княжны Θедоры. Княжны. Марьи. Княгини Настасіи. Князя Θеодора. Княгини Ольги. Князя Іоакима. Княгини Фетиніи. Князя Елевѳеріа скимника. Княгини Василисы. Маріи. Даниліа. Анны. Симеона. Ирины. Пелагіи. Родъ Павла дьяка Псковитина. Родъ пана Григоріа Θедоровича Плюськова. Родъ Богдановъ Адамовича. Родъ Васильевъ Сморшневича. Родъ Пилиповъ Валаховича въ Бѣльска. Родъ Одинцовъ Олиѳеревичъ. Родъ Василіевъ Костантиновича Жабинъ, подключого Троцького. Родъ Федка протодіаковича съ Мыши.* Родъ християнскій. Помяни Господи души усопшихъ рабъ своихъ, вписующихся въ книгы сія общія 3). Головня. Родъ кн. Костантина Крошинского: Князя Романа. Кн. Ивана. Инокыню княгыню Евпраксію. Князя Θеодора. Инокыню княгыню Еѳросинію. Уліану. Князя Коньстаньтина. Княгиню Анну. Князя Василіа. Князя Θеодосіа. Уліану. Князя Василіа. Князя Ивана. Князя Димитріа Тимоѳеа. Марію. Евѳиміи. Харитона. Ивана. Анну. Зеновіа. Священноинока Антоніа. Скимника Герасима. Инока Иларіона. Вассы. Софроніа. Мисаила. Венедикьта. Никиту. Андреа. Коньстаньтина. Стефаниду. Василіа. Оксиніи. Карпа. Огреѳины. Ивана. Оксиніи Θеодора. Іосифа. Григоріа. Анастасію. Анну. Іосифа. Василіа. Максима. Захарію Анну. Михаила. Евѳимію. Потапіа. Іакова Юріа. Θеодосію. Парѳеніа. Ирины. Родъ Тимоѳеа Кишьчича. Родъ Ходановъ съ Хворощи и Ивановъ Ольховиковъ. Родъ пана Андреа Ловчинъ. Родъ Острожського княжати: Князя Констянтина. Іоанна. Родъ Толоконьского: Родъ Богушевъ подскаръбего. Михаила. Князя Андреа. Феодосіи Богушевая. Родъ Коптя и Родъ князя Матѳеа Никитича*. Помени Господи душа усопьшихъ рабъ своихъ: князя Матьѳеа. Князя Петра. Князя Михаила. Князя Іоанна. Княгиню Фетинью. Княгиню Вассу. Родъ Исакова. Родъ Денисовъ. Родъ Михаиловъ Романовича. Родъ Павловъ Боговитиновича. Епископа Лаврентіа. Родъ Дегилевъ. Родъ князя Масалского: Князя Артемона. Княгини Евьдокіи. Ирины. Романа. Коньдрата. Прокопіа. Данила. Оксиніи. Родъ войта Берестейского.* Родъ князя Θеодоровъ Андрѣевича Санькгушьковича*. Помяни Господи души усопшихъ рабъ своихъ: князя Димитріа. Князя Θеодора. Князя Іоакыма скимника. Князя Романа. Князя Симеона. Князя Іоана. Князя Іоаньна. Княжьну Анну. Князя Алексаньдра скимника. Князя Льва. Князя Василіа. Князя Филиппа. Княжьну Марію. Князя Аньдрѣа. Княгиню Ксенію. Князя Романа. Князя Александра. Князя Іоаньна. Князя Михаила. Княжну Екатерину. Князя Мануила. Епифаніа. Князя Михаила. Княжну Марію. Княжну Анастасію. Княгиню Василису. Княгиню Огреѳину. Княгиню Θеодосію. Пана Андрѣа. Пана Іакова. Панию Анастасію. Павла. Князя Даниліа. Князя Θеодора. Князя Василіа. Князя Іоана. Князя Іоана. Князя Коньстаньтина. Князя Илію. Княжну Марію. Панию Анастасію. Княгиню Софію. Князя Θеодора. Князя Григоріа

1) Другою рукою; противъ него на полѣ чернилами написано: родъ Александра Солтановъ.

2) Родъ Семеновичевъ, родъ Зочаниновъ, Ловгиновъ.

3) Имена.

Князя Григорія. Князя Өеодора. Княгиню Анну. Архіепископа Іону. Архіепископа Іосифа. Архіепископа Іосифа. Епископа Пахьнотія. Епископа Кирила. Епископа Васіана. Епископа Арьсенія. Іону схимника. Ануфрія схимника. Іакова. Князя Өеодора. Родъ пана Андреевъ Гришкевичъ Плюсковъ. Родъ подстаростего Володимерьского Георгія. Родъ Яцька Гольтяевского. Родъ Пуоцутичъ. Родъ Михаила Ильича Бекеевъ. Родъ Дунеховъ Даниліевъ. Родъ Евьстафіевъ Одиньцовъ Почобутъ. Родъ Өеодоровъ Колока. Родъ сынове пана Горностаева: Власія. Ермогена. Родъ іерея Романа Сименовича Корочаровъ. Родъ Стефана Андреевича городничого Берестейского. Родъ Антоніевъ Яновича Куцевичъ зъ Новогородского повѣту—Руты. Родъ Ивашка Шаповало исъ Хвороцщи. Даміана съ Каменца. Родъ ереа Стефана съ Берестo. Родъ Стефана съ Еновичъ. 1) Родъ пана Данила Мелешка. Даниліа. Матроны. Севостіана младенца. Іоанна (панъ Лядски). Ивана (сынъ Лядскаго). РодъЕвьсевіевъ въ Бѣлска. Родъ Өеодора Михаиловича. Михаила. Анну Горностаевую, Іоанна (Горностай). Родъ Іоанна Богушевича. Родъ Полубенскихъ князей: Княгиню Параскевгію (Полубенская) Анны. Анны. Князя Василія (Полубенскій) Князя Іоанна Полубенского. Княгиню Пелагію Полубенскую. Р. Кочановскихъ съ Пинска. Савинъ родители съ Бѣлска. Родъ Монцевичовъ зъ Бѣлска. Родъ изъ Игнатковъ Сидировича Мацька. Родъ Пинчюка Башрекевича съ Хвастовъ. Родъ Василя Садовъского Некраса. Родъ Дешьковъ Нарьковича исъ Саража. Родъ Василка мелника Саражского. Родъ Чипашсковый изъ Василкова. Родъ Бувуновъ зъ Батютъ. Родъ Ивана Гацьковича мещанина Бѣлского. Родъ Мелеховъ Соболевъскихъ. Родъ Левона Телешовъ Менцовича въ Роси. Родъ Василя Патоки зъ Мѣнька. Родъ Василя Здитовъского. Родъ инока Авраміа Янъчинского. Родъ священниковъ Ильиньскихъ Демяновичовъ зъ Веретей. 2) Родъ Еромонаха Арьсенья Вовъковыского зъ Дубна. Родъ пана Сака Онофріевича. Родъ Тризнинъ. Григорія. Родъ Іона Проневича съ Бѣлска. Родъ Ждана Григоревича Словика. Родъ Тишкевичъ съ Турова. Николу. Родъ его милости пана Василіевъ Тишьковича, пана Василія. И племяне его, пана Михала Гавриловича, державцы Берестовицкаго, пана Василія. Марію. Родъ его милости князя Кануcты*, каштеляна Брянскаго, старосты Овруцкого, Князя Андрея. Княгиня (Канустина) Евдокія. Князя Евдакима (Вишневецкій) Княгиню Олену (Вишневецкая) Князь Андрей Неледенскій. Соломонія (Михаиловая Тишкевича). Ермогена (пѣвецъ). Овдотію (жена его). Родъ Власного Матфѣевича Захаревича Своленского съ Полоцка. Родъ боярина пана Сапѣжина зъ Ботьковъ Семена Ивановича. Семіона Марью. Марьѣу. Родъ Гавріиловъ Смолянина мѣщанина Могилевского. Родъ Романовъ Коноковича зъ Могилева. Родъ Юрьевъ мѣщанина Могилевского. Родъ Пугачевичовъ зъ Берестовицы. Родъ Григорія Суеты. 3) Родъ пани Василевое Тишкевичовое. Андреяна. Екатерины. Еліовара. Огаеія. Михаила. Ивана. Младенца Льва. Огаеіи. младенца Елены. Младенца Наталіи. Өеодоры. Князя Ивана. Княгини Настасіи. Евдокеи. Князя Өеодора. Князя Ивана. Олены. Ульянеи. Ивана. Дмитрея. Овдотіи, Дмитра. Іакова. Григоріа. Марью. Мокея. Пана Симона. Настасіи (Тишковая) Елены. Родъ пана Павловъ Сопѣги каштеляна Кіевъского. Павъла. Родъ Григорья Одинцовъ врядника Лососинского. Родъ Ивана Очковича отъ Слонима. Родъ Максима Хлуди зъ Вильни. Родъ Халецкыхъ. Родъ Матоеа Миничъ зъ Бѣлска. Родъ священника Богушовъского. Родъ Иванковича Ивашка съ Фастовъ. Родъ Василия Ивашковича. Родъ Іосифа Грека. Родъ Стефановъ. Родъ Толочковъ. Родъ ихъ милости княжей Масальскихъ: Князя Өеодора Княгини Настасьи. Князя Іоана: Княгини Өеодосіи. Князя Романа. Князя Климентьта. Князь Масальскій архимандрытъ Супраслькій Иларіонъ. Іоиля. Артемона. Княгини Евдокѣи. Ирины. Романа. Кондрата. Анны. Іоанна. Александра. Пареена. Прокопіа Оксиньи. Юрья. Богдана. Меланьи. Мартиміяна. Анны. Моисеа. Катерины. Агаеіи. Родъ Стефановича зъ Слуцка.* Челядь монастыря Супрасльского. Помени Господи душа усопшихъ рабъ своихъ:* Раба своего Өедора (пивоваръ) Мартина. Андрея (мыльникъ) Аөанасія (гуменный) Прокопія (лесничій) Іоанна. Станислава (швецъ). Андрея (мыльникъ). Іоанна, Авксентія (пѣвцы). Аөанасія (огородникъ) Сумеона (садовничій). Року 1598 мѣсяца Ноября 11 дня. Священноіерей Михайло родъ свой уписалъ съ Кіева, служачи при монастырѣ Супрасльскомъ. Родъ Хроховичъ. Родъ Резановны. Родъ Миколаевича 1608. Родъ Баиковъ съ Клевинова. Родъ Левоновны. Сіе роды въ града Люблина. року 1600 Ереа Петра. Ерея Савы. Родъ Олексѣевое Року 1608. Недѣльчикъ зъ Завадъ. Родъ Енушовое. Родъ Іоанновича Шкатулника. Родъ Максимовичъ. Родъ Павла Боцковича въ Боцковъ. Сей родъ уписанъ есть року 1601 мѣсяца Декабріа 4 дня. А уписалъ Иванъ Павловъ интроликгаторъ, служачи дьякомъ при монастыру Супрасльскомъ.* Григорія, протопопа Каменецкого. Року 1599 мѣсяца Октября 25 дня Родъ Поповычъ изъ Черное. Року 1599 мѣсяца Октября 25 дня 4). Родъ священника пречиского съ Лосичъ. Родъ Данила Чеслѣевичъ съ Красного Вору; 1626 Марта 25 д. Родъ Ходковъ зъ Лосичъ. Родъ Трохимовъ зъ Волыни. Родъ Өеодора Нестеревича. Родъ Семена Олихвирена зъ села Подварковъ; року 1626 мѣсяца Марта 25 дня. Родъ Андрея Мамулы, (1626). Сіе роды зъ града Петриковичъ, року 1600. Родъ Касючихъ. Родъ Ходотовичъ. Родъ Охромѣевичъ. Родъ Скородковичъ.

1) Родъ Занковичъ зъ Церковницы.
2) Родъ Григоріевъ съ Поволокомы Чуриловичъ.
3) Веселовскій изъ Жеславля.
4) Родъ въ Черное Великонтія.

—Цапуновичъ. — Екимовичъ. — Сія роды въ града Луцка, року 1602. — Михаила Чеховича. — Матюшинъ. Родъ пана Григорія Михайловича Коляды, (року 1604). Родъ Ивановны Полонскои; (року 1604). Родъ изъ Жировицъ — (1624). ерея Алипія. — Року 1604 родъ Игнатія Іоанновича изъ Савичъ. (Року 1616 мѣсяца Марта 21 дня) Родъ Михаила Сенчилла бурмистра Виленского. (Року 1604) родъ пана Сапѣги воеводы Минского. Помени Господи раба Своего пана Іакова (Сапѣга) Панію Марью (Капустянка) панію Евьдокію. Панію Агафію (Сапѣжанка Пацова. (Року 1610) Анъдрея (Сапѣга) Өеодота. Самоила. (Року 1607) Родъ Супрона въ Чорнои Лацевичъ. (Року 1605) Родъ пана Киріака Старуне. (1616) Родъ Іоана Гирчича. (1605) Родъ съ Парцева Лытчичъ. (1605) Родъ Почуйковичъ изъ Лосичъ. (1606) Родъ пана Киприяна Угликъ. (1607) въ Городниковъ Каракульскихъ Петруковъ. (1606) Родъ въ Леньцовъ Денисовъ. (1609) Родъ съ Тихонова Лукашовой Вѣпровой. (1608) Родъ Өедоровича съ Каракуль Великихъ. (1621) Евфимія діакъ. Инока (пекарный) Антонія Инока Өеодора (Ольшаница въ Вильна). Нареченнаго въ иноцехъ Евфимія (огородный) Священноинока Сумеона въ (Бѣлска Хорошковичъ). (Року 1610) Священника Полонского. (Року 1616) Священника Воскресенского въ Бѣлска церква. (Року 1623) Іакова Павловичъ Кижотовичъ въ Рожаной. (1609) Родъ въ Берестовицы великой Маланчинъ. — Родъ Панкосовичъ. — Родъ села съ Павлишекъ Марковичъ. — Родъ Тимоѳея Соцевича Хорошка въ Бѣлска. — Родъ Іоанна Артиховича изъ Звѣрова. — Родъ Василія Ременовского. (1625) Родъ въ села Анътоновъ Гриманевичъ. (1609) Родъ Өомы Соболевского. — Родъ Василія Буяковского въ Бѣлска. (1619) Родъ Иванковов Яцьковны въ Бѣлска. — Родъ Панія Поремской. (1610) Родъ изъ Чернои Гермаровичъ. — Родъ изъ Шаханова Похмаричъ. — Родъ изъ Шипнева Артиховъ. — Родъ изъ Рудникъ Өедоровичъ. — Родъ изъ Слуцка Іоанновичъ. — Родъ изъ Лѣйпановъ священниковъ. (1611) Родъ изъ Заблудова мещаниновъ Трохима Олексичъ. — Родъ въ Бѣлска Саковъкивичъ. (1626 Марта 25) Родъ Устіаны Ульяшевичъ въ Зачерлянъ. (1612) Родъ въ Лысковъ Панютичъ. — Родъ Ярошевъ съ Книшевичъ. — Родъ Павловичъ. (1610) Инокиній монастыря Бытеньского. Инокини Галены (Бекѣевны). — Евфросиніи (Трианянки). Өеодосія. Софіи. Макрены. Наталіи. Матрены. Оксиніи Ульяны. Федоры. Просиніи. (1616) Родъ пана Ивана Боровского Квиты. (1616) Родъ пана Андрея Сеѵкевича. (1626 Марта 25) Родъ Яроцкого Вроблевского. (1612) Родъ пана Ивана Водошиньского. (1613) Родъ пановъ Сумовъ ихъ милости. — Родъ съ Клищелягъ. Родъ Харковъ въ Свинюхъ. (1614) Родъ Волосовны въ Лосичъ. (1614) Родъ Калишевичъ съ Кодня. (1615) Родъ пановъ Черневскихъ съ повѣту Берестейского. (1620) Родъ пана Павла Черневского Василевича. (1616) Родъ Лучичъ въ села Каракуль. (1623) Родъ Герасима Мѣрвщоного въ Слонима. (1616) Родъ Іоанна Молчановича въ Бѣлска. — Родъ Муравченки Еввы въ Волипужичъ. (1618) Родъ Цилкевичъ. — Родъ изъ села Батечковъ. (1616) Родъ Холодовича. (1623) Родъ Стецевичъ въ села Соцовъ. Родъ Мелника изъ Горокъ. Родъ Гриманевичъ въ села Антоновъ.[1] (1616) Родъ изъ Огородниковъ Каракулскихъ Василія Заваленковича. (1623) Родъ въ Вашановъ. (1617) Родъ Семіона Петрашевича изъ Заблудовъя. (1609) Родъ Шимановичъ изъ огородникъ Өастовскихъ. (1618) Родъ Максима Онацковича въ села Золотниковъ. — Родъ Матеѳя Сеѳкевича. — Родъ Михаила Олаховика Думичъ въ Багъновьки. (1623) Родъ Калина Марьтиновича въ села Каменя. 1618 Родъ Священника Теребуньки въ Расной. — Родъ пана Меленшковъ. — Родъ пана Іоанна Никоновича Сеѳкевича подстаростего Заблудовскаго *Року 1623 мѣсяца Февруарія 15 д. Уписанъ есть здѣ сія родъ.* (1609) Родъ Стефана Прокоповича Лычки въ Бѣлска. — Родъ Мины Ленковичъ въ Бѣлска (1623) Родъ Іова Студниковичъ въ села Корнина. — Родъ Гуторовъ въ села Курьянъ. — Родъ Герасима Макгерки въ села Тепилца. (1626) Родъ Ивана Гришковичъ въ Заблудовя. — Родъ Томашевского. (1619) Родъ Костентина Лазовского. (1624 Августа 6) Родъ Лукаша Онацковича въ огородниковъ Сдудянскихъ. (1623) Родъ пана Ивана Баки. — Родъ Яцка Ждановича въ села Завадъ. (1619) Родъ Масюковъ въ села Стрыковъ. (1620) Родъ въ села Пасынковъ Солуяновичъ. (1620) Родъ Макара Гуторовичъ въ села Рыболовъ. (1621) Родъ Курилове въ села Рафаловцовъ. Року 1622 мѣсяца Ноембрія 2 дня, Родъ Стефана Кохановичъ въ Бѣльска. (1624) Родъ Миколая Повховского. — Родъ Луки Кгювки въ мѣста Пѣщатца. — Родъ Шуйковскихъ. Родъ Гриманевичъ въ с. Рыболовъ. Родъ въ с. Сунвиковъ Василевичъ. — Родъ въ села Миневичъ Никоновъ. — Родъ въ с. Корнина Марковичъ. Року 1624 Сентемъбря 9 д. — Родъ Лукаша Кунцевичъ въ мѣста Ботьковъ, — Родъ Павла Трохимовичъ въ Стрильцовъ. (1625) Родъ Архипа Гудьковичъ съ села Клевиновъ. — Родъ Миколая Савитцкого вредника Оаятского. — Родъ Іоанна священника Оаятского, протопопу Полѣского. (1626) Родъ Максима Красицкого. — Родъ Станислава Жаворонка. — Родъ Лукіяна Стефановичъ войта Малынского. (1643) Священника въ Могилевщизни (Кострицкого) въ Подьгая. Іоанна (спѣвакъ) (1626) Родъ Протаса Василевича Курьяна. (1620) Родъ Василія изъ села Копловъ. (1626)[2] Родъ въ Заблудовя мѣсцкого фоловарку Матыса Граба. — Родъ въ Семятичъ въ села Стадникъ — Родъ въ села Батечокъ Пинчуковъ. — Родъ Парѳена Климовичъ въ Подварковъ.

1) Здѣсь на бѣло переписанъ родъ Ходкевичей.

2) Годы, поставленные въ скобкахъ, написаны на поляхъ.

Б.

УКАЗАТЕЛЬ КНИГЪ

напечатанныхъ въ б. Супрасльской печатнѣ съ 1695—1801 г. къ № 124.

Служебникъ 1695 г. 1)

Общая минея 1695 (Сопиковъ).

Послѣдованіе постригу двою во искусъ, си есть въ малый иноческій образъ—1697. 2)

Собраніе припадковъ, духовнымъ особамъ потребное, имущее въ себѣ науку о сакраментахъ, о десяти Божіихъ приказаніяхъ церковныхъ, о наукѣ христіанской съ выкладомъ символа и исповѣданія Православныя каѳолическія вѣры, 1722. 3)

Лексиконъ Славенскій, 1722. 4)

Служебникъ, 1727. 5)

Литургиконъ, си есть служебникъ 1727.

Октоихъ, си есть осмогласникъ о. нашего Іоанна Дамаскина, 1728.

Евхалогіонъ, си есть требникъ, 1736.

Букварь языка славянскаго, 1737, 1754, 1761.

Евхалогіонъ, сирѣчь молитвенникъ, содержащій въ себѣ чинъ часовъ церковныхъ съ акаеистами, службами и благопотребными молитвами, къ пользѣ и употребленію мірскихъ людей, 1766.

Гебдомаръ, сирѣчь седмичный пѣснопѣвецъ отъ великаго октоиха, о Воскресеніи прекрасномъ Господа Нашего Іисуса Христа побѣдительная похвалы провозвѣствующъ, 1767.

Архіератиконъ, или Божественная литургія архіепископамъ и епископамъ, 1793. 6)

Полуставъ, 1756.

Cuda N. Panny Berunskiey, 1712.

Snopek Mirrhi gorzkiey męki Jezusowey w pięciu kazaniach, 1712 r.

Kazania na niedziele i święta Zbawiciela X. Dowgiałły dane w 1714 r.

Niebo sprawiedliwym, piekło grzesznikom X. Aleksandra Dowgiałły, 1714.

Kazania y homilie Hipaciusza Pociela męża Bożego niesmiertelney sławy y pamięci metropolity Kijowskiego i całey Rusi, biskupa Włodzimierskiego y Brzeskiego z listem Meleciusza patryarchy Aleksandryjskiego, a responsem Hypacyusza, przezemnie Leona Kiszkę, protothroniego y administratora cały Rusi, biskupa Włodzimierckiego y Brzeskiego, z Ruskiego ięzyka na Polski przetłumaczone i światu ogłoszone, 1714—(Супрасль.)

Wodz maliutkich, t. i. nauka chrześcianska, 1717, (Супрасль).

Cedr mistyczny S. Bazyliusza w., z pradziadow, dziadow etc. rozmnożony, z starodawnych Greckich, łacinskith autorow na polski ięzyk przetłumaczony od X. Demetriusza Zankowicza Z. S. B. W. 1717. Historye, reflexye i przysługi na roine festa Maryi Panny służące Jana Korsaka, 1748. Kronika trzech zakonow, postanowionych od s. oyca patryarchy Franciszka cz. I, II, X. Alexego Koralewicza, 1747.

Professya zakonna panienska Bazylianska, 1718.

Historya Iozefa syna Gorgonowego o woynie żydowskiey; peregrynacya do ziemi swiętey Betleem y Jerozolimy 1722. Boże bądź miłosciw grzesznikom, albo żale za grzechy, 1724.

Orationes quindecim S-ae Brigithae de passione Domini, 1725.

Anima penitens ad regulas praeceptorum Decalogi, Joannis Ignatii Temesvarii 1727. (Супрасль).

Aquila grandis magnarum alarum in Żyrowiciana Solitudine nidificans, sub corona renascens, Beatissima Virgo Maria, 1730. Życie Jezusa Chrystusa.

Obyczaie Izraelitow.

Medytacye zakonne X. Waleryana Zawadzkiego, 1734.

Speculum homini ecclesiastico, 1741.

Głosy wolne Matheusza Kochanowskiego, 1750.

Obrońca wiary s. katolickiey *Hypacyusz* Pociey, metropolita całey Rusi, biskup Włodzimierski y Brzeski, zbiiaiącey dowodnemi y gruntownemi racyami błędy Melecyusza patryarchy Alexandriyskiego y z nim całey odszczepioney od kosciola powszechnego Grecyi, na usilne proźby wielu osob powtornie z pod cieniow drukarskich swiatu okazany, 1768. 7)

Krotkie zebrania historyi i geografii Polskiey, 1767.

1) Находится въ Имп. Пуб. библіотекѣ (Каратаевъ, Хронологическая роспись славянскихъ книгъ. Стр. 187) и въ Литовской Семинаріи. Книги латинскія и польскія, при которыхъ стоитъ слово Супрасль, находятся въ библіотекѣ С. монастыря, остальныя же—въ Литовск. Д. Семинаріи.

2) Тамъ же.

3) Въ Лит. Сем. б.

4) Въ Им. п. б. и Академіи наукъ (Карат. 191)

5) Имп. п. б. (Каретаевъ).

6) Перечисленныя книги, начиная съ Литургикона, находятся въ биб. Лит. С.

7) Подъ этимъ заглавіемъ вновь издано сочиненіе: homilie Hippaciusza Pocieja и пр.

Teologia moralna dla sposobiących się do stanu kapłanskiego, zebrana przez Antoniego Koronczewskiego, 1779 r.

Missya Bialska X. X. Bazylianow, podająca powod do cwiczenia się w modlitwie umysłowey y społeczney, w rozmowach zbawiennych o nauce katechisyczney y o uspokoieniu sumienia, poswięcaiąc na to dzień, tydzień, miesiąc, rok, 1779, X. Tymoteusza Szczurowskiego.

Sposob wyprowadzenia kommissyi duchowney krotko zebrany, 1770.

Kazania X. Sebestyana Lachowskiego, 1793.

Bulle, brevia i listy okolne papiezkie, 1799.

Wiadomość ciekawa, 1797

Grzesznik przymuszony, 1797.

Zegarek czyscowy, 1797.

Wiersze X. rektora Karola Drohiczynskiego, 1798.

Palatium Reginae coeli, 1798.

Treść osobliwego nabożenstwa, 1798.

Piesni nabożne, 1799.

Officium codzienne, 1799.

Złoty Ołtarzyk, 1801. 8)

Къ № 120 Росписки въ пожертвованіяхъ, взятыхъ отъ С. монастыря народнымъ жондомъ.

Roku 1794, miesiąca Septembra 11 dnia. Gdy chęć moia służenia oyczyznie zawsze będąc nieustanną, powodowała iuż mię do czynienia różnych offiar; w teraznieyszym zaś czasie gdy mimo iuż danych w offierze srebr koscielnych więcey z onego na potrzebę oyczyzny udzielić nie mogę; przeto przykładaiąc się do koniecznych potrzeb oyczyzny złotych Polskich dwa tysiące, N. zł. 2000, obywatelowi Ulinskiemu, podpułkownikowi moc zawiezienia sreber do Warszawy, wedle determinacyi naywyższego naczelnika, maiącemu, zaliczyłem, i na to kwit, przez onego mnie, wydany, wydziałowi skarbowemu okazuie. Datt w Grodnie, ut supra.—U tey offiary podpis takowy:—Teodozy Wisłocki opat Suprasłski.

Roku 1794 m-ca Julij 10 dnia. Niżey w podpisie wyrażony w imieniu wjx. Theodozyusza Wisłockiego y całego klasztoru Supraskiego Z. S. Bazylego W. srebra proby dziesiątey grzywien siedmnascie N. 17, proby szostey grzywien czterdziesci trzy łotow dziewięć na potrzeby powiatu Grodzien. łącząc się do wsparcia potrzeb powstania Narodowego ofiaruie.— Jakową ofiarę ręką własną podpisuię — u tey ofiary podpis takowy—X. Leon Jaworowski Z, S. B. W. mp.

Roku 1794 m-ca Maia 10 dnia. Niżey podpisany, daię i odsyłam w offierze armatek dwie, Numero 2,— imieniem wjx. Theodozego opata Śupraslskiego Z. S. B. W. takową offiarę podpisuię — U tey ofiary podpis takowy: X. Leon Jaworowski Z. S. B. W. O. Supraslensis.

ОТРЫВОКЪ ИЗЪ ОПИСИ С. МОНАСТЫРЯ—1829 Г.

КЪ № 124.

Regestr ksiąg drukowanych w byłej Supraslskiej drukarni in crudo w bibliotece złożonych.

K s i ę g i S ł a w i a ń s k i e: 1) Mszał Sławiański na wszystkie niedziele i święta całego roku in fol. 454. 2) Mszalik podróżny in fol. 54, 3) Mszalik Rekwialny in fol. 88. 4) Oktoich wszystkich hłasów, same tylko niedzielne nabożeństwo zawierający in fol. 318. 5) Nabożeństwo Ś-go Andrzeja na czwartek piątey niedzieli Wielkiego postu 8-vo 170. 6) Paschalia na cały tydzień 8-vo 254. 7) Połustaw 8-vo 8. 8) Trebnik bez początkowych trzech arkuszy 8-vo 6. 9) Weliczania na cały rok 8-vo 80. 10) Katechizm 8-vo 68. 11) Molitwiennik 8-vo 128. 12) Msza Ś-go Jana Złotoustego in fol. 128. 13) Proskomidia na dwóch arkuszach 200. 14) Kanon Ołtarzowy 20. 15) Praznieja zebrana z Minei in fol. 170.

K s i ę g i P o l s k i e i Ł a c i ń s k i e: 1) Cedr Mistyczny 4-o 70. 2) Anima poenitens 4-o 1. 3) Institutio politica Cornelii Taciti 4-o 29. 4) Patron i obrońca Święty Jan Nepomucen 8-vo 500. 5) Scieszka Niebieskiéj mądrości 8-vo 1. 6) Officium Ś. Onufryusza 8-vo 20. 7) Zegarek czyscowy 8-vo 100 8) Każania x. Mietelskiego 8-vo 299. 9) Wywod grontownéj ufności w miłosierdziu Boga 8-vo 370. 10 Akty nabożne 8-go 67. 11) Widok wybornego nabożeństwa z życia Ś. Bazylego 8-vo 150. 12) Katechizm dla łaikow małego oswiecenia 8-vo 334. 13) Nauka Chrześciańska 8-vo 20. 14) Powinności Chrześciańskie 8-vo 100. 15) Rozmowa między Teogenem i Eutymem 8-vo 8. 16) Sacrum convivium na jednym arkuszu 50.

K s i ą ż k i z b i b l i o t e k i S u p r a s l s k i é j p o ż y c z o n e z a r e w e r s e m w. j. x. A n t. S o s n o w s k i e m u O f f i c i a ł o w i b. K o n s y s t o r z a W i l e ń s k i e g o: 1) Книга Ефремъ глаголемая 1. 2) Новый Завѣтъ 1. 3) Лексиконъ Словянско-Руский 1. 4) Лѣтописецъ Подоля 1. 5) Dzieło Skargi niecałe 1. 6) Hierarchia przez Dubowicza 1. 7) Sobor Florentski 1. 8) Inwentarz konstytucyi Koronnych 1. 9) Historia rerum in origente gestarum 1. 10) Summa conciliorum 1. 11) Scrutinium iuris in re et ad rem 1. 12) Errarium Evangelicum Iosephi Mansi 1. 13) Commentarius in 4-tuor Evangelia Cornelij a Lapide 1. 14) Collectanea doctorum in ius

---

8). Книги, начиная съ wiadomość ciekawa, напечатаны съ разрѣшенія Прусской цензуры, см. Дѣло о С. типографіи, откуда извлечены заглавія ихъ.

Pontificum 1. 15) Alexandri Natalis Historiae Eccl. Tom 1—9, 2. 16) Supplicatio Lacti de Kioviensi Jurisdictione 1. 17) Nomokanon (po Rusku) 1. 18) Listy i pisma Dysunitów Patriarchów 1. 19) Regestr dokumentów niektórych wypisany z metryk Koronnych 1. 20) Поученія избраная С. Евангелія, volum 2. 2. 21) Книги Іова и Еклесіаста 1. 22) Лѣтописцовъ 1. 23) Ярмолой древный (nie cały) 1. 24) Книга Аристотелеса о тайнахъ 1. 25) Поученія разныхъ мѣсяцевъ 1. 26) Ирмологіону (cząstka pisana) 1. 27) Лексиконъ (pisany) 1.

Książki z biblioteki Supraslskiéj pożyczone za rewersem w. j. x. Michałowi Bobrowskiemu prof. w Uniwer. Wileń. 1) Pismo S. starego i nowego Testamentu, zaczynaiące się od Ozeasza Proroka fol. 1. 2) Граматыки Словянскія правилное Синтагма 4-о 1. 3) Лексиконъ Триязычный... Поликарпова 4-о 1. 4) Апостолъ (на пергаминѣ) fol. 1. 5) Бесѣды С-го Григорія (на пергаминѣ fol. 1. 6) Зборникъ 8-о 1. 7) Требникъ 8-о 1. 8) Книга Служебникъ (въ Вильнѣ) fol. 1. 9) Книга Словесъ С-го Іоанна Злотоустаго fol. 2. 10) Книга С. Іоанна Злот. о Страсти Христовѣ fol. 1. 11) Весѣды Іоанна Злотоустого fol 2. 12) Поученія СС. Отецъ fol. 13) Бѣсѣды на Евангеліе С-го Матѳея fol. 1. 14) Житія Святыхъ съ поученіями купно (на пергаминѣ, (bez początku) fol. 1. 15) Theses i Nauka o siedmi tajnach 4-o 1. 16) Dioptra w Jewiu 1614 roku 4-o 1. 17) Книга о Христовѣ подражаніи въ Дельскомъ монастырѣ 1647 года 4-о 1.

АЛФАВИТНЫЙ УКАЗАТЕЛЬ ИМЕНЪ ЛИЦЪ,

УПОМИНАЕМЫХЪ ВЪ IX Т. АРХЕОГРАФИЧЕСКАГО СБОРНИКА.

А.

Б.

В.

Г.

Д.

Е.

Ж.

З.

И.

І.

К.

Л.

М.

Н.

О.

П.

Р.

С.

Т.

У.

Ф.

Х.

Ѳ.

НАЗВАНІЕ МѢСТЪ,

встрѣчающихся въ IX т.

Б.

В.

Г.

Д.

З.

К.

Л.

М.

П.

С.

Т.

Х.

Ч.

ОГЛАВЛЕНІЕ
ДЕВЯТАГО ТОМА
АРХЕОГРАФИЧЕСКАГО СБОРНИКА ДОКУМЕНТОВЪ,
ОТНОСЯЩИХСЯ КЪ ИСТОРІИ СѢВЕРО-ЗАПАДНОЙ РУСИ.

ОПЕЧАТКИ.

Напечатано:				слѣдуетъ читать:
Страница	*столбецъ*	*строка.*		
2	примѣч.	—	въ городкѣ мѣтало . .	въ Городкѣ мѣшало.
—	1	9 сн.	rito	ritu.
20	примѣч.	—	№ 2	№ 22
33	1	3 сн.	мтые . . . . ,	м. тые
49	прим. 1	—	Макарій	Сильвестръ
57	2	17 св.	бозаиды	за обиды
—	примѣч.	—	№ 15	№ 17
61	2	10 св.	одпитати	одписати
76	2	10 сн.	Хатонъ	Харитонъ
92	оголовокъ	—	боянину	боярину
97	1 и 2	18 и 22 сн.	Miesecką—Мезецкую . .	Mielecką, Мелецкую
121	1	21 св.	вознаня	бознаго
131	2	6 св.	отвявъ	отнявъ
145	1	3 св.	дргій	другій
180	примѣч.	—	№	№ 65
195	2	3 сн.	фырфъ	цыфръ
203	2	14 сн.	verum	rerum
221	1	2 сн.	пропущено слово: . . .	muniri
—	примѣч.	—	doeletum Vigore	decretum vigore
226	2	13 сн.	24	14
243	2	12 сн.	понедѣльникъ	вторникъ
144	заголовокъ	—	осраничение	ограниченіе
278	1	9 сн.	mie	zie
281	1	14 сн.	efficaecus que	efficacius que.
290	2	7 сн.	cosiderato	considerato
297	1	13 сн.	iltius	illius
—	2	3 сн.	archimandritae	archimandriae
301	1	4 сн.	moderma	moderna
304	2	7 св.	probris contumaliosis . . .	opprobriis contumeliosis
—	1	20 св.	questi	quaesti
—	2	9 сн.	prosumpens	prorumpens
308	2	1 св.	7	9
314 (214)	1	14 сн.	digant	eligant
317	содержаніе	—	должны бымть.	должны быть
319	1	25 св.	strabli	Strabli
323	1	1 св.	suas	suos
—	—	8 св.	crastinem	crastinum
327	2	8 св.	печати.	печатни
330	1	16 сн.	ensfier	ensifer
334	2	5 св.	1742 № 104	1744 № 105
340	1	18 св.	Krynicki	Kuznicki
360	2	25 св.	положенное	не положенное
366	2	19 св.	palato	palam
—	—	15 сн.	съ	съ обидою
391	1	16 сн.	78	8
394	1	7 сн.	пропущена цифра: . . .	4.—
400	1	14 сн.	Teodor	Teodozy
—	—	6 сн.	concordani	concordavi
402	1	5 сн.	towskiey	Litewskiey
403	содержаніе	—	въ Кузницѣ	4 въ Кузницѣ
—	—	—	ардену	аренду
406	примѣч.	—	Пишковчи	Тишковичу
411	2	6 св.	древней	дверей
414	2	18 св.	архимандритъ	архимандритомъ

415	2	16 сн.	разобрать	не разобрать
420	1	3 сн.	аоборныхъ	соборныхъ
422	1	2 св.	specim	Specimen
425	1	2 св.	пропущено слово: . . .	Kaszewiczem
—	2	8 сн.	13	18
426	2	6 сн.	малеченіе	извлеченіе
430	1	2 св.	пропущено:	kazał
442	2	6 св.	1667	1677
445	1	4 св.	niejakiemu	nie jakiemu
448	1	20 св.	1702	1703
—	2	15 сн.	7.	2

Стр. 24, столбца 2—4, 5 и 6 стр. допущены по ошибкѣ и излишни.

Стр. 40 примѣч. слова: „гдѣ короли никогда не имѣли своей канцеляріи“ допущены по ошибкѣ.

На 93 и 108 стр. поставленъ дважды № 36 и затѣмъ номерація идетъ уже въ совершенномъ порядкѣ; посему въ IX т. помѣщено не 124, а 125 №№, относящихся къ С. монастырю.